መጽሐፈ ኤደን

አዘጋጅ፡-መምህር በትረማርያም አበባው

(የመጻሕፍተ ብሉያትና የመጻሕፍተ መነኮሳት መምህር)

BSC Civil Engineering

መጽሐፈ ኤደን

መግቢያ

ይህ መጽሐፍ አራቱን ጉባኤያትና በተለይም በቤተክርስቲያናችን ውስጥ የምስክር ጉባኤ ቤት መማሪያ መጽሐፍ ከሆኑት ውስጥ ሳነብ የያዝኩት ማስታወሻ ነው።በተጨማሪም ከቅዱሳት ገድላት ከቅዱሳት ድርሳናት ከሊቃውንት መጻሕፍት የተወጣጣ ነው።ቢሆንም ግን ሳነብ በተጨማሪ የሚያጎላምስ ሀሳብ ሲመጣልኝ የራሴን ሀሳብም በቅንፍ እያደረግሁም ሳላደርግም ጽፌዋለሁ ስለዚህ የራሴ ሀሳቦችም ተቀላቅለውበታል ማለት ነው።በቤተክርስቲያናችን 9 ምስክር ጉባኤ ቤቶች አሉ እነዚህም 1ኛ የመጻሕፍት ምስክር ጉባኤ ቤት (ብሉያት፣ሐዲሳት፣ ሊቃውንት፣መነኮሳት)።2ኛ የድጓ ምስክር ጉባኤ ቤት (ከዚህ የያዝኩት ማስታወሻ የአጫብር ድጓን ነው)።3ኛ የአቋቋም ምስክር ጉባኤ ቤት (በዋናነት ከድጓ ጋር ስለሚመሳሰል ጥቂት ማስታወሻ ነው የያዝኩት መጽሐፎቹ በዋናነት መዳልውና ዝክረ ቃል ናቸው)።4ኛ የቅዳሴ ምስክር ጉባኤ ቤት (14ቱ ቅዳሴያት፣መጽሐፈ ሰዓታት ናቸው)።5ኛ የዝማሬ መዋስእት ምስክር ጉባኤ ቤት (የቅዱስ ያሬድ ዝማሬ መዋስእት ነው)።6ኛ የቅኔ ምስክር ጉባኤ ቤት ነው።ስለዚህ መጽሐፈ ሊቃውንት የሚባሉት ከገጽ 3 እስከ 99 ያሉት ናቸው።መጻሕፍተ ሐዲሳት የሚባሉት ደግሞ ከገጽ 278 እስከ 333 ያሉት ናቸው።መጻሕፍተ መነኮሳት የሚባሉት ከገጽ 334 እስከ 358 ያሉት ናቸው።መጻሕፍተ ብሉያት የሚባሉት ደግሞ ከገጽ ከ358 እስከ 482 ያለው ነው። ድጓ፣ዝማሬ መዋስእት፣አቋቋም የሚባሉት ከ190 እስከ 214 ያሉት ናቸው።በዚህ ማስታወሻ ከቅኔ ውጭ ያሉት በሙሉ አሉ።አንዱ ላይ ያገኘሁትን ከሌላው ላይ እንዳይደጋገም ብየ ስለማልጽፈው ከአንዳንድ መጻሕፍት አንድ ገጽ ብቻ ጽፌ ብታገኙ በዚህ ተረዱት።እንጂ የመጽሐፉ ፍሬ ሐሳቡ የጻፍኳት ብቻ ሆና አይደለምና በዚህ ተረዱት።

ማውጫ

የመጽሐፉ ስም	ደራሲው/ተርጓሚው	ገጽ
ሃይማኖተ አበው	ቅዱሳን ሊቃውንት	1
ድርሳነ ቂርሎስ ወጳላድዮስ ምስለ ተረፈ ቂርሎስ	ቅዱስ ቂርሎስ	27
ፍትሐ ነገሥት ፍትሕ ሥጋዊ ወመንፈሳዊ	318ቱ ቅዱሳን ሊቃውንት	34
14ቱ መጻሕፍተ ቅዳሴያት	ቅዱሳን ሊቃውንት	59
ውዳሴ ማርያም	ቅዱስ ኤፍሬም	77
አንቀጸ ብርሃን	ቅዱስ ያሬድ	78
ድርሳን ዘቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ	ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ	78
ተግሣጽ ዘቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ	ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ	88
ምስጢረ ተዋሕዶ	የንታ ዘሚካኤል (ወልደ አብርሃም	97
ደብረ አሚን	ዲያቆን መልካሙ በየነ	103
ጌራ መድኃኒት	ዲያቆን አባይነህ ካሴ	107
ፍኖተ እግዚአብሔር	አለቃ ጎሩይ ፈንታ	113
መድሎተ አሚን	መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ	117
ኰኵሐ ሃይማኖት	መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ	126
መድሎተ ጽድቅ	ዲያቆን ያረጋል አበጋዝ	136

መጽሐፈ ኤደን

መጽሐፈ ምስጢር	ቅዱስ አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ	151
መጽሐፈ ቅኔ ዝክረ ሊቃውንት	መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ	158
ጥንታዊ ሥርዓተ ማኅሌት ዘአቡነ ያሬድ ሊቅ	መሪጌታ ልሳነወርቅ ገብረ ጊዮርጊስ	173
ጥንታዊ የኢትዮጵያ ትምህርት	ሊቀ ሥልጣናት ሀብተማርያም	184
መጽሐፈ ድጓ ዘቅዱስ ያሬድ	ቅዱስ ያሬድ	190
ምዕራፍ ዘቅዱስ ያሬድ	ቅዱስ ያሬድ	208
ዝማሬ መዋስእት ዘቅዱስ ያሬድ	ቅዱስ ያሬድ	208
መዳልውና ዝክረ ቃል	መጋቤአእላፍ ሄኖክ ወልደሚካኤል	210
መዝገበ ጉባኤ	አባ ናሁ ሰናይ/ኃይለ ሚካኤል	212
መጽሐፈ ሰዓታት	ቅዱስ አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ	214
አርጋኖን እና ጥኅተ ብርሃን	ቅዱስ አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ	216
ገድለ ቅዱስ ዞሲማስ		217
ገድለ ቅድስት ማርያም ግብጻዊት		219
ገድለ ቅዱስ ቴዎድሮስ	አለቃ አያሌው ታምሩ	220
ገድለ ቅዱስ ፋሲለደስ		222
ገድለ ቅዱስ ፊቅጦር		222
ገድለ አባ በግዑ		223
ገድለ አባ ኪሮስ		223
ገድለ ዘርዓ ቡሩክ	ሊቀ ሊቃውንት ሰሎሞን ዳዊት	224
ገድለ አብርሃም ወገድለ ይሥሐቅ ወገድለ ያዕቆብ		225
ድርሳነ ኤፍሬም በእንተ አበው ወሣራ	ቅዱስ ኤፍሬም	225
ገድለ እስትንፋሰ ክርስቶስ		225
ገድለ ክርስቶስ ሠምራ		226
ገድለ አቡነ አረጋዊ		226
ገድለ ቂርቆስ ወኢየሉጣ		228
ድርሳነ ኢያቄም ወሐና		229
ገድለ ቅድስት አርሴማ		229
ገድለ አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ		231
ገድለ አቡነ በጸሎተ ሚካኤል		232
ገድለ ቅዱስ እስጢፋኖስ		232
ገድለ ሐዋርያት		232
ገድለ ላሊበላ		235
ገድለ ይምርሐነ ክርስቶስ		237
ገድለ ቅዱስ ገብረማርያም		237
ገድለ ተክሥተ ብርሃን		237
ገድለ ገብረ ናዝራዊ		238
ገድለ ሊባኖስ		238
ገድለ ዜናማርቆስ		238
ገድለ አቡነ ሀብተ ማርያም		239
ገድለ ሳሙኤል ዘዋልድባ		239
ገድለ አቡነ ሰላማ ከሣቴ ብርሃን		239
ገድለ አቡነ ሐራ ድንግል		240

መጽሐፈ ኤደን

ገድለ አቡነ ተክለ ሐዋርያት		241
ዜና አይሁድ	ዮሴፍ ወልደ ኮርዮን	241
ጊዮርጊስ ወልደ አሚድ	ጊዮርጊስ ወልደ አሚድ	247
መጽሐፈ ግብረ ሕማማት		253
መጽሐፈክርስትና፣ተክሊል፣ቁደር፣ቀንዲል፣ግንዘት		258
ገድለ አዳም		259
ገድለ ቅዱስ ጊዮርጊስ	አባ ቴዎዶጦስ ዘዕንቆራ	262
ድርሳነ ኡራኤል	ቅዱስ ዮሐንስ ፍቁረ እግዚእ	265
ገድለ ገብረ መንፈስ ቅዱስ	አለቃ አያሌው ታምሩ	266
ድርሳነ ቅዱስ ያሬድ		267
ድርሳነ ማኅየዊ		267
ድርሳነ መድኃኔዓለም		269
ገድለ አቡነ መባዓ ጽዮን		269
ድርሳነ ጽዮን ማርያም		270
ድርሳነ ሰንበት፣ሰአልናከ		271
ድርሳነ ኪዳነ ምሕረት	ቅዱስ ዮሐንስ ፍቁረ እግዚእ	272
ድርሳነ ራጉኤል		272
ድርሳነ ሩፋኤል		272
ድርሳነ ገብርኤል		273
ድርሳነ ሚካኤል		274
ድርሳነ ኤልያስ ነቢይ		275
አርባእቱ ወንጌል ትርጓሜ		276
መጻሕፍተ ሐዲሳት ሠለስቱ	ሊቀሊቃውንት መሐሪ ትርፌ	301
መልእክተ ጳውሎስ ትርጓሜ		312
መጽሐፈ መነኮሳት ፊልክስዩስ ትርጓሜ	ገብረ ክርስቶስ	331
መጽሐፈ መነኮሳት አረጋዊ መንፈሳዊ ትርጓሜ	አባ ዮሐንስ	342
መጽሐፈ መነኮሳት ማር ይሥሐቅ ትርጓሜ	ቅዱስ ማር ይስሐቅ	351
መጽሐፈ ነገሥት ትርጓሜ	መጋቤ ምስጢር ጌራ ወርቅ ጥበቡ	356
ዳንኤልና 12ቱ ደቂቀ ነቢያት ትርጓሜ	መጋቤ ምስጢር ጌራ ወርቅ ጥበቡ	374
መጻሕፍተ ሰሎሞን ወሲራክ ትርጓሜ		386
ትንቢተ ኤርምያስ ትርጓሜ	መጋቤ ምስጢር ጌራ ወርቅ ጥበቡ	401
መዝሙረ ዳዊት ትርጓሜ	ብጹእ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ	407
ትንቢተ ሕዝቅኤል ትርጓሜ	አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ	418
መጽሐፈ ሄኖክ	መጋቤ ምስጢር ጌራ ወርቅ ጥበቡ	421
ስምንቱ ብሔረ ኦሪት ትርጓሜ	መጋቤ ምስጢር ጌራ ወርቅ ጥበቡ	425
መጽሐፈ ኩፋሌ	መጋቤ ምስጢር ጌራ ወርቅ ጥበቡ	453
መጽሐፈ ጦቢት፣አስቴር፣ዮዲት፣ኢዮብ ትርጓሜ	መጋቤ ምስጢር ጌራ ወርቅ ጥበቡ	458
መጽሐፈ ዜና መዋእል		466
መጽሐፈ ዕዝራ		469
መጽሐፈ መቃብያን		473
መጽሐፈ ቀሌምንጦስ	ቅዱስ ቀሌምንጦስ ዘሮም	480

መጽሐፈ ኤደን

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ሃይማኖተ አበው

ይህን መጽሐፍ የጻፉትና ያስተማሩት የደረሱት ሊቃውንት ቁጥራቸው ብዙ ናቸው።ከሐዋርያት ደቀመዛሙርት ሄራኔዎስ፣አጢፎስ፣አርካዎስ፣ዲዮናስዮስ እና አግናጥዮስ ናቸው።ሊቃውንት አምስቱን አዕማደ ምስጢር ከመጻሕፍተ ሐዲሳትና ከመጻሕፍተ ብሉያት ሰብስበው ይህን መጽሐፍ ጽፈዋል።አባ ሚካኤል ዘሀገረ አትሪብ ወመሊግ አባ ዮሐንስ ዘሀገረ ቡርልስ ሰብስበውታል ከጽርእ ወደ አረብም መልሰውታል ከፍለውታልም።ወደግእዝስ ምን ጊዜ መጥቷል ቢሉ በአፄ አምደጽዮን ዘመነ መንግሥት ነው።መላሹም አስራተ ጽዮን መባዓ ጽዮንም ይለዋል የንጉሡ ልጃቸውም ነው ይላሉ የእህታቸውም ልጅ ነው ይላሉ ወደ ግእዝ መልሶታል። የሃይማኖተ አበው እኩሌታ ምዕራፍ 79 ኀበ ነገሥት ኄራን የሚለው ነው።ሃይ.አበ.107፣24 ወንትዌከፍ ዓዲ ቃለ አበው እለ ተጋብኡ በእንተ ሃይማኖት ርትእት ወፈድፋደሰ ዘንተ ሠለስተ ጉባኤ።ዘኒቅያ ወዘቁስጥንጥንያ ወዘኤፌሶን።

ሃይማኖት

ሃይማኖተ አበው ማለት የአባቶች ሃይማኖት ማለት ነው።አበው የተባሉትም ከአዳም ጀምሮ እስከዓለም ፍጻሜ ድረስ ያሉ በሃይማኖት አንድ የሚሆኑ አበው ናቸው።ሃይማኖትን አውቆ ተረድቶ ከክህደት ከኑፋቄ ጠብቆ በእውነተኛው ጸንቶ መኖር ይገባል።ሃይ.አበ.20፣(ሐተታ) ለሃይማኖተ ርእይ ልትበቃ ብትወድ ሃይማኖተ ሰሚእን አጽንተህ ያዝ።ሃይ.አበ.63፣40 ወእመሰ ኢጸንኡ በሃይማኖት ርትዕት እንዘ ይገብሩ ምግባረ ሰናይ ባሕቲቶ ከንቱ እሙንቱ።ወእለሰ የዓቅቡ ሃይማኖተ ርትዕተ ዘእንበለ ምግባር ወይትአመኑ በትምክህተ ተስፋ ዘጽኑዕ ለዝሉፉ ይሄይሱ እምእልክቱ።ሃይ.አበ.64፣11 ዑቁ አኃዊነ ኢይትረከብ በላእለ አሐዱ እምኔክሙ ልብ እኩይ ወንፉቅ እምሃይማኖት ዘያርሕቀክሙ እም እግዚአብሔር ሕያው።ሃይ.አበ.70 ንሕነሰ ንተሉ እምነተ አበዊነ ቅዱሳን እንበለ ተወላውሎ።በልብ አምኖ በአፍ ቢክዱ እንደ ቅዱስ ጴጥሮስ በልብ ክዶ በአፍ ቢያምኑ እንደ አርዮስ መሆን ነው።ሃይ.አበ.86 ንሕነሰ ኢናመጽእ ሃይማኖተ ሐዲሰ።ሃይ.አበ.106፣1 አአምን ወእትአመን በአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ።

ዘመነ ሰማእታት

ከሥጋዌም ከዕርገትም ቢሉ እስከ ሁለቱ አላውያን ነገሥታት ማለትም ዲዮቅልጢያኖስ እና መክስምያኖስ ድረስ 276 ዘመን ይሆናል።በዚህ ዘመን አላዊ ንጉሥ መናፍቅ ጳጳስ ጠፍቶላቸው ምእመናን በጸጥታ በእረፍት ሁነው መጻህፍት ሱነበቡ ሲተረጎሙ ኑረዋል።ከዚህ በኋላ ግን ዲቅልጥያኖስ በአባ አጋግዮስ ምክንያት አብያተክርስቲያናት ይትአጸዋ አብያተ ጣዖታት ይትረገዋ ብሎ አዋጅ ነገረ።አብያተ ክርስቲያናት ተዘጉ ተቃጠሉ አብያተ ጣዖታት ተከፈቱ ተሰሩ።የምእመናን ስጋቸው እንደ በግ ታረደ እንደ ሽንኩርት ተቀረደደ አጥንታቸው ተከሰከሰ ደማቸው እንደውሃ ፈሰሰ።የሚሞቱት ሞቱ የሚሰደዱት ተሰደዱ።መጻህፍት ፈለሱ ተቃጠሉ። ከመከራው ጽናት የተነሳ ዓመተ ሰማእታት ተብሏል።

መጽሐፈ ኤደን

ጉባኤ ኒቅያ

ከዚህ በኋላ እግዚአብሔር በመከራ ላይ እረፍትን በጎዘን ላይ ደስታን ማምጣት ልማዱ ነውና ዲዮቅልጥያኖስን አሳልፎ መፍቀሬ መጻሕፍት ርቱዓ ሃይማኖት ንጉሥ ቆስጠንጢኖስን አነገሠው።እርሱም አብያተ ክርስቲያናት ይትረጎሃ አብያተ ጣዖታት ይትአጸዋ ብሎ አዋጁን በአዋጅ መልሶታል።ስለዚህ ጉባኤ ኒቅያ ቆስጠንጢኖስ በነገሠ በ19ኛው ዓመት አርዮስ ወልድ ፍጡር በመለኮቱ ብሎ ቢነሳ 2348 ሊቃውንት ተሰበሰቡ።ዘዕሩይ ምስለ አብ በመለኮቱ በማለት 318ቱ ሊቃውንት ተገኙ።ከእነዚህ አራቱም ሊቃነ ጳጳሳት አሉበት።አፈጉባኤው እለእስክንድሮስ ነበረ።ጉባዔ ኒቅያ የተካሄደው ከመስከረም 21 እስከ ጎዳር ዘጠኝ ነው።ኒቅያ የጽርእ ክፍል ናት። የሮማው ሊቀጳጳስ አውሳንዮስ፤የኤፌሶን ሊቀጳጳስ ሶል ጴጥሮስ፡የአንጾኪያው ሊቀጳጳስ ኤዎስጣቴዎስ ነበሩ።

ጉባኤ ቁስጥንጥንያ

ከጉባኤ ኒቅያ እስከ ጉባኤ ቁስጥንጥንያ 55/58 ዘመን ይሆናል።በዚህ ዓላዊ ንጉሥ መናፍቅ ጳጳስ ጠፍቶላቸው ምእመናን በእረፍት ሁነው መጻሕፍት ሲነበቡ ሲተረጎሙ ኑረዋል።ኋላ ግን መንፈስቅዱስ ህፁፅ ፍጡር የሚል መቅዶንዮስ ተነስቷል።በእርሱ ምክንያት 150 ኤጲስ ቆጶሳት ተሰብስበው አውግዘውታል።ንጉሡ ዘየዓቢ ቴዎዶስዮስ ነው አፈጉባኤው ጢሞቴዎስ ዘአልቦ ጥሪት ነው።

ጉባኤ ኤፌሶን

ከጉባኤ ቁስጥንጥንያ እስከ ጉባኤ ኤፌሶን 58 ዓመት ይሆናል።ያለፈውን 58 ካሉ ይህ 55 ይሆናል።58/55 ማለት ነው።ይሆናል።በዚህ ዓላዊ ንጉሥ መናፍቅ ጳጳስ ጠፍቶላቸው ምእመናን በእረፍት ሁነው መጻሕፍት ሲነበቡ ሲተረጎሙ ኑረዋል።ኋላ ግን ንስጥሮስ አብ የወለደውን ማርያም አልወለደችውም ማርያም የወለደችውን አብ አልወለደውም ሁለት አካል ሁለት ባሕርይ ነው ብሎ ተነሳ።ንጉሡ ዘይንእስ ቴዎዶስዮስ ነው።አፈጉባኤው መምህረ ዓለም ቅዱስ ቄርሎስ ነው።

ጉባኤ ኬልቄዶን

ከጉባኤ ኤፌሶን እስከ ጉባኤ ኬልቄዶን 21 ዓመት ይሆናል።አንድ አካል ሁለት ባህርይ የሚል ንጉሡ መርቅያን ተነስቷል።በእርሱ ምክንያት 636 ኤጲስቆጶሳት ተሰብስበዋል።ልዮን ክታብ ሰዶ ቀርቷል።የቀረበት ግን ምክንያቱ አልታወቀም።እኒህም **መለካውያን** ተብለዋል አንድም ንጉሣውያን ተብለዋል። ፈጸምያነ ፈቃደ ንጉሥ ማለት ነው።**ዲዮስቆሮስ** ከሰባት ኤጲስ ቆጶሳት ጋር መጣ።ከሊቀ ጳጳሱ ከልዮን ክታብ መጥቶልሃል ተቀበል ብለው ሰጡት።ተቀብሎ አይቶ ይህማ እንደምን ይሆናል አይሆንም አልቀበልም አላቸው።አለቃየ ቢክድ እኔ አልክድም አላቸው።በዚህ ምክንያት ክርክር ሆነ።አወገዙት መልሶ አወገዛቸው።መወጋገዝ ልማድ ነውና። ብርክልያ ብእሲተ ንጉሥ በጥፊ መታቸው ከበዋት የቆሙ ደንገጥሮቿም ፊቱን ጸፉት ጽሕሙን ነጨት ጥርሱ ተሰበረ።‹‹ዝንቱ ውእቱ ፍሬ ሃይማኖቱ ለክርስቶስ›› ብሎ በእስክንድርያ ላሉ

ምእመናን ሰደደላቸው።ሌሊት ስራቸውን ሲሰሩ ይህ ጥርሱ በተአምራት እንደ እንቁ እንደ ፋና ሁኖ እያበራላቸው ስራቸውን ይሰሩ ነበር።በደሴተ ጋግራን ታስሮ ተግዞ ሙቷል።እስክንድርያና አንጾኪያ አንድ አካል አንድ ባሕርይ በማለት አንድ ወገን ሁነዋል።

ቅዱሳት መጻሕፍት

318ቱ ሊቃውንት አርዮስን አውግዘው ለይተው በሚለያዩበት ጊዜ ብዙ ድርሰት ደርሰዋል።ብዙ መጻሕፍት ጽፈዋል።መጻሕፍት ምስጢራቸው አንድ ሲሆን ኃይለ ቃላቸው ልዩ ልዩ ነው።መንፈስ ቅዱስ በሊቃውንት አድሮ ያጻፋቸው ናቸው።ሃይ.አበ.10፣2 ወንስአል አንቃዕዲውነ ላዕለ።ወሶቤሃ ይሠርቅ ለነ እመጻሕፍተ መለኮት።ወእምኔሆሙ ንበርህ።ሃይ.አበ.59፣ ወአሐዱ መንፈስ ውእቱ ዘተናገረ በኦሪት ወበወንጌል።ሃይ.አበ.72፣22 ንትሉ እንከ መጻሕፍተ ቅዱሳተ ወቃለ ቅዱሳን።ሃይ.አበ.110፣18 ይቤ አሐዱ እመምህራን በእንተ ብሊት ወሐዲስ ቀዳማዊ ያጤይቅ በእንተ ደኃራዊ ወደኃራዊኒ ይፈጽሞ ለቀዳማዊ ወቀዳሚሰ መሠረተ ሕንጻ ውእቱ ወደኃራዊ ፈጻሚሁ ውእቱ።አሐዱ ውእቱ ቃሎሙ በአሐዱ ቃል።ብሊትሰ አርአያ ወአምሳል ይእቲ ወመሠረት ለሐዲስ።ሃይ.አበ.123፣15 ኅድጉ እምኔክሙ መጻሕፍተ ዕልወት። ሃይ.አበ.124 ወንሕነሰ ንተሉ በኩሉ ጊዜ ቃለ መጻሕፍት ቅዱሳት።ሃይ.አበ.125፣15 ኦ አኃው መጻሕፍት ይሜህራክሙ በእንተ ዘተርፋ ትእዛዝት።

ቅዱሳን መምህራን

አባቶቻችን መምህራን ለቅድስት ቤተክርስቲያን ዓይኖቿ በመሆናቸው ያሏትን ቅዱሳት መጻሕፍት በሙሉ በብዙ ችግር ተርበው ተጠምተው ጠንቅቀው ተምረው ጠይቀው ተረድተው ንባቡን በዓይናቸው ተመልክተው ምሥጢሩን በዓይነ ልቡናቸው ቀርጸው በአእምሯቸው ወስነው ይዘው ተምረው ያገኙትን እውቀት ጉባኤ አስፍተው ወንበር ዘርግተው ከማስተማራቸው በተጨማሪ በቃል ያለ ይረሳል በመጽሐፍ ያለ ይወረሳል በማለት ቤተክርስቲያኒቱ የመጽሐፍ ችግር እንዳይገጥማት ንባቡን ከነትርጓኤው ታሪኩን ከነሐተታው አቀነባብረው ምስጢሩን የረቀቀውን አጉልተው አምልተው አስፍተው አዘጋጅተው ለጎትመት አብቅተዋል።ሊቃውንት ሳይጠራጠሩ የተጠራጠሩ መስለው ይጠይቃሉ ነገራቸውን በነገር ለማስላት ለሌላው ለማስረዳት ይጠይቃሉ(ሃይ.አበ.9፣2)።ሃይ.አበ.84 ነአምን ወንትአመን ዘከመ ሥርዓተ አበዊነ ቅዱሳን ፫፻፲፰ኤጲስ ቆጶሳት እለተጋብኡ በኒቅያ ወመንፈስ ቅዱስ ላእሌሆሙ ወማእከሎሙ ገሀደ። ሃይ.አበ.110፣21 ተሰምየ ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ በእንተ ልእልና ልሳኑ፡ሃይ.አበ.125፣15 ወኩኑ መምህራነ ለርእስክሙ።

ቤተክርስቲያን

ቤተክርስቲያንን **ቅድስት** ይላታል ከምኩራበ አረሚ ከምኩራበ አይሁድ ልዩ ሲላት ነው።**አሐቲ ጉባኤ** ይላታል።ምእመናን አንድ ትምህርት ይማራሉ አንድ እምነት ያምናሉ አንድ ጥምቀተ ይጠመቃሉና።አንድም በእንቁ በወርቅ በጭቃ በጨፈቃ የታነጸው ቤተክርስቲያን አንድም በጴጥሮስ በጳውሎስ ስም በጻድቃን በሰማእታት ስም የታነጸችዋ በክብር ሥጋሁ ወደሙን በመለወጥ አጠቃላይ በብዙ ነገር እኩል ጸጋ ያሰጣልና አሐቲ አላት።**ሕንጻ ቤተክርስቲያንን**

መጽሐፈ ኤደን

በፊልጵስዩስ የጀመሩ ሐዋርያት ናቸው።ሃይ.አበ.17፣12 ወነአምን በአሐቲ ቅድስት ቤተክርስቲያን እንተ ላዕለ ኩሉ ጉባኤ ዘሐዋርያት።ሃይ.አበ.66፣3 ምኩራብ አነመት ጸምረ ወቤተ ክርስቲያን ተአጽፈቶ ምኩራብ ወለደቶ ወቤተክርስቲያን ተወክፈቶ።

በሃይማኖተ አበው የተጻፉ አበውና መናፍቃን

እልመስጦአግያ፦(ሃይ.አበ 2) እልም ትምህርት ነው።አበው አለሙ እንዲል መሀሩ ጸሐፉ ሲል። ስጦ ትርፍ ቀለም ነው።ዐግያ ጎቡዓት ማለት ነው።ሙዓግያ እንዲል ጎቡዕ አምላክ ሲል። እልመስጦአግያ ማለት ትምህርተ ጎቡዓት ማለት ነው።

ዘአመ ሐዋርያት-አመክንዮ ሐዋርያት ሲል ነው

ሄሬኔዎስ-የዚህ የሄሬኔዎስ ዜና ገድሉ አልመጣልንም።ኤጲስ ቆጶስ ዘሀገረ ኤዶም ረድኦሙ ለሐዋርያት ነው።የዮሐንስ ወንጌላዊ ደቀመዝሙር ነው።

አጢፎስ-ዜና ገድሉ አልታወቀም

አርካዎስ-ዜና ገድሉ አልመጣልንም።ኤጲስ ቆጶስ ዘለፍጥ ይለዋል።ይህችውም በጽርእ ምዕራብ ያለች ሀገር ናት።

ዲዮናስዮስ-ዘአርዮስ ፋጎስ ኤጲስ ቆጶስ ዘሀገረ አትናስ ተላዊሆሙ ለሐዋርያት።ዲዮናስዮስ በአቴና ጉባኤ ሰርቶ ሲያስተምር በእለተ ዓርብ ጌታ በተሰቀለ ጊዜ ፀሐይ ስትጨልም ጨረቃ ደም ስትሆን ከዋክብት ሲረግፉ ምድር ስትነዋወጥ አየ።ይህ የተደረገው በዓለም ሁሉ ነው እንጂ በኢየሩሳሌም ብቻ አይደለምና።ወነሥአ አርስጣላበ ዘውእቱ መዳልወ ፀሐይ (እንደ ፀሐይ ዓለሙን የሚያሳይ መነጽር ነው)።በዚያ ቢመለከት ጌታ በመስቀል ተሰቅሎ ከመስቀሉ ራስጌ እልመክኑን ወረደ ጎበ እሊአሁ ወእሊአሁ ሰቀልዎ የሚል ተጽፎ አየ።ወዲያውኑ ደቀመዛሙርቱን ዘመኑን ወርኑን እለቱን ሰዓቱን ጻፉት ብሏቸው በሰሌዳ ብርት ቀርጸው አኖሩት።ይህ በሆነ በ14ኛው ዓመት ቅዱስ ጳውሎስ ሞተ ተነሳ እያለ አስተማረ።ዲዮናስዮስ ጠየቀው።አምላክ የተሰቀለው ምን ጊዜ ነው?አለው።የዛሬ 14 ዓመት ነው አለው።ዘመኑ ዘመነ ማርቆስ ወርኑ ወርኃ መጋቢት እለቱ እለተ ዓርብ ሰዓቱ ቀትር ነው አለው።ዲዮናስዮስ ከጻፈው ጋር አንድ ሁኖ ቢያገኘው አመንሁ አጥምቀኝ አለው።አጠመቀው መብቃቱንም አይቶ ኤጲስ ቆጶስነት ሹሞታል።በሰማእትነትም ሞቷል።የአቴና መዲና **አርዮስ ፋጎስ** ትባላለች።መካነ ፍትሕ መካነ ጣዖት መካነ ጥበብ ምስትጉቡአ ጠቢባን ማለት ነው።

አግናጥዮስ፦ሊቀጳጳሳት ዘአንጾኪያ።ይህ አግናጥዮስ ጌታ ለሐዋርያት እመ ኢተመየጥክሙ ወኢኮንክሙ ከመዝንቱ ሕጻን ኢትበውኡ ውስተ መንግስተ ሰማያት ብሎ ትሕትናን ያስተማረበት ነው።የቅዱስ ጴጥሮስ ደቀመዝሙር ሁኖ አደገ።

ጎርጎርዮስ ገባሬ መንክራት-ኤጲስ ቆጶስ ዘቂሳርያ ዘቀጶዶቅያ።ገባሬ መንክራት ያሰኘው እንደምን ነው ቢሉ ለአንድ ባዕለጸጋ ሁለት ልጆች ነበሩት ገንዘቡን ሁሉ አውርሷቸው ሞተ።ዓሣ የሚገኝባት አንዲት ባሕር ነበረች ከርስታቸው ውስጥ ናት ለመካፈል ቸገራቸውና ተጣልተው

መጽሐፈ ኤደን

ከእርሱ ዘንድ ሄዱ አንድ ቀን የተገኘውን ለአንዱ አንድ ቀን የተገኘውን ለአንዱ ይሁን ብሎ ፈረደላቸው።የባህር ነገር አይመረመርም አንድ ቀን ይገኛል አንድ ቀን ይታጣልና ሁለተኛ ተጣልተው ወደእርሱ ሄዱ።ያችን ባህር በተአምራት አድርቆ መስክ አድርጎ አርሰው እንዲበሏት አካፍሏቸዋልና ስለዚህ ነው።

ጎርጎርዮስ ዘአርማንያ-ሰማእት ዘእንበለ ደም በውስተ ጸሎቱ።ይህ ጎርጎርዮስ ብሉይ ሐዲስ ሥርዓተ ቤተክርስቲያንን ሲማር ያደገ ነው።በኋላ የአርማንያ ንጉሥ ድርጣድስ በሃይማኖት ምሰለኝ አለው።አልመስልህም ቢለው መከራ ይጽናበት ብሎ ከአዘቅተ ኩስሕ አስጥሎታል። ሲያስጥለው ያየች አንዲት ደግ ሴት ምግብና ውሃ እየሰጠችው 15 ዓመት ኖሯል።በኋላ ይህ ንጉሥ አርሴማን ላግባሽ ቢላት እምቢ ስላለችው በዚህም ምክንያት ስላስገደላት መልካ ትዝ እያለው እህል ውሃ የማይቀምስ ሆነ።አደን ይዘውት ሄዱ በሄደበት እሪያ ሆኖ ቀረ አንዲት እጎት ነበረችው ወንድሜን ማን ባዳነልኝ እያለች እያዘነች ስትኖር መልአኩ መጥቶ ከጎርጎርዮስ በቀር የሚያድንልሽ የለም አላት።እሱማ ሞቶ የለምን ከየት አገኘዋለሁ አለችው።አልሞተም እንዲህ ካለ ቦታ አለልሽ አላት ገመድ ሰዳ አስወጣችው ከዚያ 15 ዓመት ኑሯልና ከሰል መስሎ ወጣና አዳነላት።

እለእስክንድሮስ-ሃይ.አበ.16 ሊቀጳጳሳት ዘእለእስክንድርያ ወውእቱ ሊቅ ዘማኅበረ ኒቅያ ለተፍጻሜተ ሰማእት ቅዱስ ጴጥሮስ በአንድ ቀን በትጋሃ ሌሊት ባደረበት ቀን ጌታ ያለቀ ጨርቅ የተቀደደ ቀሚስ ለብሶ ይታየዋል።አርዮስ ሰጠጣ ለልብስየ ወፈለጠኒ እም አቡየ ብሎታል።እለእስክንድሮስ ከቆመ ሳያርፍ ከዘረጋ ሳያጥፍ አስሩ ጣቶቹ እንደ ፋና እያበሩለት አራቱን ወንጌል ያደርስ ነበር።ሠራዊተ መላእክት ርእዱ ሶበ ሰምኡ ቃሎ ለአርዮስ መሪረ ዘነበበ እንዘ ይብል ከመ ወልደ እግዚአብሔር ፍጡር ውእቱ።

አትናቴዎስ-ሃይ.አበ.23 ሊቀ ጳጳሳት ዘእስክንድርያ አባቱም እናቱም አረማውያን ናቸው። የክርስቲያን ልጆች ሲጫወቱ አይቶ ከጨዋታችሁ አግቡኝ ቢላቸው አረማዊ ነህ አይሆንም አሉት።አጥምቁኝ አላቸው የጨዋታ ጥምቀት አጠመቁት ሾሙት።እለእስክንድሮስ አባቱ ከሞተ በኋላ ወስዶ አስተማረው።አንድ ቀን ሮም ሄዶ ከመቃብረ ጴጥሮስ ወጳውሎስ ቁሞ ሰላም ለክሙ ብጹዓን ሐዋርያቲሁ ለኢየሱስ ክርስቶስ ቢላቸው ለከሂ ይብሉከ ሐዋርያ ብለውታል።

ባስልዮስ-ሃይ.አበ.32 ኤጲስ ቆጶስ ዘቂሳርያ ዘቀጰዶቅያ ባስልዮስ፣ጎርጎርዮስ ኤጲስ ቆጶስ ዘኑሲስ፣ጴጥሮስ ካሩትያስ እና መካሪና የኤስድሮስ ልጆች ናቸው።ሦስቱ ኤጲስ ቆጶሳት ሁለቱ ቀሳውስት ናቸው።የቅዱስ ባስልዮስ ቁጥሩ ከ318ቱ ሊቃውንት ነው።

አቡሊዲስ-ሃይ.አበ.39 ሊቀጳጳሳት ዘሮሜ።ከ318ቱ ሊቃውንተ ጋር ሁኖ አርዮስን ከ150ው ሊቃውንት ጋር ሁኖ መቅዶንዮስን ከ200ው ሊቃውንት ጋር ሁኖ ንስጥሮስን አውግዞ ለይቷል።

ኤራቅሊስ-ሃይ.አበ.48 ኤጲስ ቆጶስ ዘኪስኪስ በጉባኤ ኤፌሶን ከ200 ሊቃውንት ጋር ሁኖ ንስጥሮስን አውግዞ ለይቷል።

መጽሐፈ ኤደን

ቴዎዶጦስ-ሃይ.አበ.53 በሦስቱ ጉባኤያት የነበረ አረጋዊ ሊቅ ነው።ገድለ ጊዮርጊስንም የጻፈ እርሱ ነው።

ጎርጎርዮስ-ሃይ.አበ.60 ነባቤ መለኮት ኤጲስ ቆጶስ ዘእንዚናዙ።ወዘተሠይመ ሊቀጳጳሳት በሀገረ ቁስጥንጥንያ እምድኅረ ስደቱ ለመቅዶንዮስ ከሐዲ።ብርቱ ከሐዲ በነበረበት ብርቱ ሊቅ መሾም ልማድ ነውና።ያ የበተነውን ይህ ለመሰብሰብ ያ ያጣመመውን ይህ ለማቅናት ያ ያወጣውን ይህ ለማስገባት።

ዮሐንስ አፈወርቅ-ሃይ.አበ.62 ሊቀጳጳሳት ዘሀገረ ቁስጥንጥንያ።አፈወርቅ ሥመ ሥርጋዌው ነው።ናጣሊስ ማህቶት ብሩህ ኤፍሬም አፈበረከት ቁርሎስ መምህረ ዓለም እንደተባሉት ያለ ነው።

ዲያድርሶ-ሃይ.አበ.78 ወሀሎ አሐዱ ድውይ ዘይሰመይ ድያድርስ እም እለ ይትቃወምዎ ለመንፈስ ቅዱስ።በዘከመዝ መዋእል ተብህለ ከመ ውእቱ ተሳተፈ ጉባኤሆሙ ለምእመናን ሐልዮ ያእትት እምኔሁ ርኩሰተ ፍልጠቶሙ ለመቅዶንዮሳውያን።ወለሊሁኒ ወድቀ በካልእ ደዌ ሐለየ ወጸሐፈ ከመ ካልእ ውእቱ ወልድ በህላዌሁ ዘወለደቶ ድንግል ወካልእ ውእቱ ቃለ እግዚአብሔር አብ።ወንስጥሮስኒ ኮኖ ረድኦ ለዝንቱ።

ቴዎዶስዮሱ-ሃይ.አበ.82 ሀተታ ሊቀጳጳሳት ዘእስክንድርያ በተሾመ ጊዜ የነበረ ዓላዊ ንጉሥ በሃይማኖት ምሰለኝ አለው።አልመስልህም ቢለው ሊገለው አስፈለገው ምእመናን ሁሉ ሸሽ አሉት።እሱ ግን መሾም መከራ ለመቀበል አይደለምን?አይሆንም አላቸው።ኂላ ያዕቆብ ዘእልበረዲ በእርሱ እግር ተተክቶ ያስተምራቸው ጀመር ቀን ቀን ልብሰ አንስት ለብሶ አልባሌ መስሎ ይውላል።ሌሊት እየገባ ያስተምራቸውል።መናፍቃን ከጉባኤው እየገቡ ቢያውኩት ለወገኖቹ መለያ የሚሆን ማእተብ አስሮላቸውል።***ማተብ ማሰር*** ከዚያ ወዲህ የመጣ ነው።

ሳዊሮሱ-ሃይ.አበ.84 ሊቀጳጳሳት ዘአንጾኪያ።የደጉ የሳዊርያኖስ ልጅ ነው።ብሉይ ሐዲስ ሥርዓተ ቤተክርስቲያንን ተምሯል።ሃይ.አበ.90፣2 ነአምን በአብ ምስለ ወልድ ወመንፈስ ቅዱስ በከመ መሀረነ ቅዱስ ሳዊሮስ ዘኮነ ጽኑዐ በኩሉ መዋእለ ሕይወቱ እንዘ ያነብብ መጻሕፍተ አበዊነ አበይት ነባብያነ መለኮት።

ዮሐንሱ-ሃይ.አበ.90 ሊቀጳጳሳት ዘእስክንድርያ በጥር 16 ተወልዷል በጥር 16 ተሹሟል በጥር 16 ቀን አርፏል።

ቆዝሞሱ-ሃይ.አበ 95 ሊቀጳጳሳት ዘእስክንድርያ።በእርሱ ጊዜ ሊቀጳጳስ ቀርቶብናል።

መቃርዮሱ-ሃይ.አበ.98 ሊቀጳጳሳት ዘእስክንድርያ።ብሉይ ሐዲስ ሲማር አደገ ከእርሱ አስቀድሞ የነበረው ሊቀጳጳስ አረፈ።ከዚያ እርሱ ተሾመ በተሾመ ጊዜ ተሾምሁ የምስራች ብሎ ለእናቱ ላከ።ለመልእክተኞች የማትመልስላቸው ሆነች።የእናቱ ነገር እኔን እንጂ ካልመጣ ብላ ነው ብሎ ልብ መዓርጉን ለብሶ ማኅበሩን አስከትሎ ሄዳ።መጣ ብለው ነገሯት ከቤት የማትወጣ ሆነ።ከዚያ ልጅሽኮ ነኝ አላወቅሽኝም አላት።አንተ አላወቅህም እንጂ እኔስ አውቄሀለሁ እንዲህ ሁነህ ከማይህ ተገንዘህ ወደ መቃብር ሲያወርዱህ ባይ እወዳለሁ አለችው።ከዚህ አስቀድሞ በራስህ

ኃጢአት ይፈረድብህ ነበር ከእንግዲህ ወዲህ ግን በሕዝቡ ኃጢአትም ይፈረድብሀል አለቸው። እርሱም ይህ ተግሳጽ ሁኖት እስከጊዜ ሞቱ ከማስተማር ሳያርፍ ኖሯል።

ሲኖዲቆን-ሲኖዲ ጉባኤ ቆን ሊቅ ማለት ነው ሊቅ ወማኅበር ዘተናገርዎ ማለት ነው።

ፊላታምሱ-ሃይ.አበ.104 ሊቀጳጳሳት ዘእስክንድርያ በእርሱ ጊዜ ሊቀጳጳስ ልኮልናል።

ሱኑትዩሱ-ሃይ.አበ.109 ሀብተ መዊእ ሀብተ ተአምር ያለው ነው።ሀብተ መዊእ ላለው በመስቀሉ ቢባርክ ተንባላት መሳሪያቸውን ትተው ሸሽተዋል።ሀብተ ተአምር ላለው በጸሎት ዝናም አዝንሟል።

ማኒ ፋርሳዊ-ሃይ.አበ.113፣8 ሀተታ ቀኝ ቀኙን የፈጠረ ሰናይ አምላክ ግራ ግራውን የፈጠረ እኩይ አምላክ ብሏል።ከዚያ አንዱ ምእመን የንጉሡን ግራ እጁን ይዞ ማኒ ይችን እጅ ማን ፈጠራት አለው እኩይ አምላክ ቢል ንጉሡ የሚቀጣው ሆነ ሠናይ አምላክ ቢል ነገሩ የሚፈርስበት ሆነ ሁሉንም ፈርቶ ዝም አለ።

መላእክት

(ሃይ.አበ. 2) አኮ ዘፈለሰ እመካን ውስተ መካን ከመ መላእክት እስመ እሙንቱ ይትኃጥዑ እመካኖሙ ሶበ ይትፌነው ለመልእክት ውእቱሰ ነሥአ ሥጋ እንዘ ምሉእ ውእቱ በኩለሄ (ሐተታ)።

ጥንተ አብሶ

(ሃይ.አበ 2) ከክርስቶስ ልደት በፊት ጥንቱን ሰው ሲጸነስ በዘር ምክንያት ወይፌኑ አሐደ አሐደ እመላእክቲሁ እንዲል ከሠራዊቱ አንድ አንዱን እየሰደደ በማህጸን ይቆራኝ ነበር ከተወለደ በኋላም ኃጢአት ሲያሰራው ጣዖት ሲያስመልከው ይኖር ነበር።ኋላም በጊዜ ሞት ሥጋን በመቃብር ነፍስን በሲኦል ይቆራኝ ነበር።ጌታ ግን ያለዘር ተጸንሶ በመወለድ መንገድ ለውጦበታል።

ትንሳኤ

ወዘእሙታን ተንስአ (ሃይ.አበ.2፣4)።የእነ አልአዛር ትንሳኤ አስነሽ ይሻል።እርሱ ግን በባሕርይ ሥልጣኑ ተነስቷል።ወተንሳእኩ በሥልጣነ ባሕቲትየ እንዲል።አብ አንስኦ መንፈስ ቅዱስ አንስኦ ቢል አንድ ነው ዕሪናቸውን መናገር ነው።የእነ አልአዛር ትንሳኤ በብሉይ ሥጋ ነው።የክርስቶስ ትንሳኤ ግን በሐዲስ ሥጋ ነው።የእነ አልአዛር ትንሳኤ ዳግም ሞትን ስላስከተለ ትንሳኤ ዘጉባኤን ይጠይቃል።እርሱ ግን ይህን አይጠብቅም።ሃይ.አበ.5 እሙታን ተንሲኦ ወሲኦለ ከዱዶ በሞቱ ለሞት ደምሰሶ።ድል የነሳውማ በእለተ ዓርብ አይደለምን ቢሉ መገለጫውን ሲያይ ድል እንደነሳው ቀረ ለማለት ነው።ወእምድኅረ ተንሥአ እሙታን በሣልስት እለት አእኮተ ቃለ እግዚአብሔር አብ እንዘ ይብል አአኩተከ ኦ አብ።ዝንቱ ውእቱ ቃል ዘህልው ውስቴትነ በመንፈስ።ምስጋና የባሕርያቸው ስለሆነ እንዲህ አለ።ሃይ.አበ.7፣2 ዝንቱ ውእቱ ትንሳኤሆሙ ለእለ ኖሙ ወመድኃኒቶሙ ለእለ ማሰኑ።ወብርሃኖሙ ለእለ ውስተ ጽልመት ወመያጢሆሙ

መጽሐፈ ኤደን

ለእለ ተጼወው ምስካዮሙ ለምንዱባን መራሒሆሙ ለሐራ መላእክት አምላክ ዘእምአምላክ አምላክ ወሰብእ።ወበከመ ሞተ ከማሁ ተንስአ ወአንስአ ሙታነ።ሃይ.አበ.9፣2 ይደሉ ይኩን በዓለ ትንሳኤ በእለተ እሑድ።እስመ በይእቲ እለት እሙነ ተፈጸመ ፍሥሓሃ ለቤተክርስቲያን (ምእመን)።ዝንቱ ውእቱ ጊዜ ዘሞአ ቦቱ እግዚእ ሞተ።ሃይ.አበ.25፣24 ወሥጋሂ እምድኅረ ትንሳኤሁ ኮነ ዘኢየሐምም ወዘኢይመውት።ሃይ.አበ.36፣35 ወኢየሐሊ መኑሂ ከመቦ ለሰብእ እምድኅረ ትንሳኤሁ መብልእ ወመስቴ ሥጋዊ ወዳእሙ ገብረ እግዚእነ ዘንተ ከመ ያጽድቅ ትንሳኤ ሥጋሁ።ወለመላእክትኒ አልቦሙ መፍቅደ መብልእ ሥጋዊ እስመ ኢኮኑ ሥጋውያነ። ሃይ.አበ.39፣39 ወተንስአ በክብር እምነ ምውታን በኃይለ መለኮቱ።ሃይ.አበ.57፣2 አንሥኦ እግዚእ ለአልአዛር ወወልደ መበለት ኤልያስሂ አንሥአ አሐደ ምውተ።እልክቱ ሙታን ተንስኡ ወእምዝ ሞቱ ወእሙንቱሰ ይሴፈው ትንሳኤ ዘጉባኤ።ወእግዚእነሰ ክርስቶስ ውእቱ በኵረ ምውታን ትንሳኤ ዘአልቦቱ ሞት እንከ ወኢይረክቦ ሞት ዳግመ።ሃይ.አበ.58፣2 እስመ ሶበ የዐርብ ፀሐይ ንከውን በአምሳለ ዝንቱ ከመ ምውታን ወሶበ ይትፈጸም ሌሊት ወይሠርቅ ብርሃን ወንነቅህ እምንዋምነ።ወካዕበ ይሜህረነ አምሳለ ትንሳኤ ዘርዕ ዘይቀውም ውስተ ገራህት።ወአንበጣሂ እምድኅረ ሞተ ይትነሣእ እምነ ምድር።እግዚአብሔር ልዑል ናሁ አርትዐ ለነ ትምርተ ትንሳኤ እምአጽፋሪነ ወእም አክሊለ ርእስነ ዘውእቱ ጸጉርነ ያኤምሩነ ተስፋ ትንሳኤ።ያፈ ፊንክስ ወሶበ አእመረ ከመ በጽሀ እለተ ሞቱ ያስተዴሉ ሎቱ ብዙኅ ጽቡረ ወይበጽሕ ኀበ ግብጽ ሀገረ ፀሐይ ወያስተጣግእ ክነፊሁ በእንግድዓሁ ቀዊሞ ዲበ ጽቡር ወይወጽእ እሳት እምአባሉ ወበሥርዓተ እግዚአብሔር ልኡል ወስቡሕ ይመጽእ ደመና ዝናም ወይዘንም ወያጠፍእ እሳተ።ወይተርፍ ኅዳጥ እም አዕጽምቲሁ ለያፍ ወይትፈጠር እምኔሁ እጼ ወይሠርእ ሎቱ አክናፈ ለዝኩ ዕጼ ወይከውን ንዑሰ ያፈ ወአመ ሣልስት እለት ይትዌለጥ ወይጸንእ ወእምዝ ይትመየጥ ወየሐውር ውስተ መካኑ ዘወጽአ እምኔሁ።ሌላ ሥጋ አይደለም የሚነሳው ይኸው ነው ሌላ ሥጋ የሚነሳ ከሆነማ ትቢያ መሰብሰብ ለምን አስፈለገ?። ሃይ.አበ.59፣1 በአይ መካን ይትረከብ መጽሐፍ ዘኢዘከረ ትንሳኤ ቅድመ ዘከረ ደመ አቤል ጻድቅ እምድኅረ ሞቱ።(ቃየል እጉየ ቀተለኒ)።ወዓዲ ይቤ መጽሐፍ አፍለሶ ለሄኖክ ወኢርእየ ሞተ። ወአብርሃምኒ ረከበ ወልደ እምድኅረ ረስአ።ያዕቆብ አየቀ ግብረ ወኢጎደገ አእጽምቲሁ በግብጽ። ወዓዲ ትሜህረነ በትረ አሮን እስመ እምድኅረ የብሰት ፈረየት።ለበትረ ሙሴ ገብረ ላቲ እግዚአብሔር ነፍሰ።የሮቤል አጽም ጠቁሮ የነበረው መልሶ በሙሴ ጸሎት መንጻቱ ትንሳኤ ሙታንን ያስረዳል።የካህናትን ክብርም ያስረዳል።ኤልያስ ሶበ አንስአ ወልደ መበለት በሰራጵታ ተንስአ ኩለንታሁ ወኢተንድገ ምንትኒ እምአባሉ።እኛም ስንነሳ ኩለንታ አካላችን ይነሳል እንጂ የሚቀር የለም።ወንሕነሰ ኢንፈቅድ አልባሰ በትንሳኤ በከመ አዳም ኢኮነ ይፈቅድ አልባሰ እምቅድመ የአብስ።ወከመ ኢየንልዩ ከመ ትንሳኤ ይከውን በድንግልና ባሕቲቱ አፍለሶ ለሄኖክ ከመ ኤልያስ።ሃይ.አበ.59፣30 እስመ ትንሳኤ ኢይከውን ኩሎ አሚረ አላ መጠና ላቲ ትኩን አሐተ እለተ።ዳዊትኒ ይቤ ዘኖመሰ ኢይነቅህኑ እንከ።ሃይ.አበ.67፣18 ከይሲ ዘኮኑ ያመልክዎ ሰብአ ባቢሎን ሶበ ውህጠ መብልአ ዘመጠወ ሎቱ ነቢይ ተሰጥቀ እማእከሉ ከማሁ ተሰጥቀ ሞት ሶበ ውህጠ ሥጋሁ ለክርስቶስ።ሥጋውን ያስነሳው በመለኮቱ እንጂ በሥጋው አይደለም። (ሥጋማ ከሞተ በኋላ መነሳት እንደማይችል አይተን እናረጋግጣለን)።ሃይ.አበ.884፣19 ወለእመኒ ሐሰት ውእቱ ትንሳኤ ከንቱ ይእቲ ሃይማኖትነ።ወወሀበነ እፀ ሕይወት እንተ ይእቲ

ትንሳኤ ቅድስት።።ሃይ.አበ.90፣38 ወእምድኅረ ትንሳኤሁሰ ኮነ ኢሐማሜ ወኢመዋቴ።። ሃይ.አበ.112፣11 ወእምድኅረ ትንሳኤሁሰ ረሰያ ለሥጋሁ ዘእንበለ ሕማም ወመስና ዘይደሉ ለመለኮት።።

ዲያብሎስ

ሃይ.አበ. 2፣8 እስመ ገጹ ዘፍጹም በጽልመት ፈርሀ ወደንገጸ ዲያብሎስ።።ያደረውን ጨለማ እንደ ብረት ሳንቃ ከፊቱ ላይ ጠረቀበት ይላልና።።ሃይ.አበ.4፣8 (ሐተታ) የሰይጣን ምን ሕግ አለው ቢሉ።።በአስሩ ቃላት ልክ ሰርቷልና።።ጌታ ስሩ የሚለውን እርሱ አትስሩ።።ጌታ አትስሩ የሚለውን እርሱ ስሩ ይላል።።

ምሥጢረ ሥጋዌ

ሃይ.አበ. 2፣3 ዘአንገሦ ለሥጋ አዳም በመንፈስ ቅዱስ ወረሰዮ ቅዱሰ ወማሕየዊ።።የአዳምን ሥጋ በመንፈስ ቅዱስ አዋሕጅነት የተዋሐደው ክቡር ወሀቤ ሕይወት አምላክ ያደረገው እርሱ ነው።። ዘለብሶ ለአዳም መዋቲ።።መዋቲ ሥጋን የተዋሐደው እርሱ ነው።።ወአንስኦ ወአእረጎ።።ለሊሁ ምክር ዘኢይትከፈል በአሐቲ ምክር ምስለ አቡሁ ሰማያተ ገብረ።።ምስለ አቡሁ አክሊሎሙ ለመላእክት ወለሊቃነ መላእክት ኃይል።።ሕሊናሁ ለአብ ዘኢይትረከብ (የማይመረመር)።።የመላእክት ርቀታቸው የቀሳውስት የዲያቆናት ክብራቸው ነው።።ውእቱ ጥበቡ ለአብ ውእቱ ኃይሉ ይለዋል።። በጥበብ በኃይል አንድ ናቸውና።። ውእቱ የማነ ውእቱ እደሁ ወመዝራእቱ ለአብ።።ክንድ ከአካል ሳይለይ ከመሬት የወደቀውን አንሥቶ ይመለሳል።።እርሱም ከአብ አንድነት ሳይለይ ከማኅበረ መላእክት ተለይቶ ይኖር የነበረ አዳምን ጽንዐ ነፍስ ልጅነት ሰጥቶ መልሶታል።።ሃይ.አበ.3፣5 ወልደ አብ ዘኢይትከፈል።።መለየት የሌለበት የአብ የባሕርይ ልጁ እርሱ ነው።።ወዘጸረ ኃጢአት እንዘ አልቦ ኃጢአት።።ኃጢአት ሳይኖርበት ኃጥእ የተባለ እርሱ ነው።።ወውእቱ ዘይሄሉ ዘልፈ ምስለ እግዚአብሔር አብ ዘእምቅድመ ዓለም።።በሕማማተ ሥጋሁ ቤዘወነ።።ዘውእቱ አምላክ ዘበአማን ዘበነቢያት አቅደመ ተአውቆ ወበሐዋርያት ተሰብከ።።

ሃይ.አበ.11፣11 ወለእመ ሰማእከ ከመ እግዚአብሔር ቃል ሐመ ወሞተ በእንተ ቤዛነ ለቡ እስመ ንሕነ ንራስዮ አሐደ ህላዌ ለመለኮት ምስለ ትስብእት በከመ አንተሂ እምክልኤቱ ህላዌያት ዘውእቱ ነፍስ ወሥጋ ወትሰመይ በዝንቱ ስም አሐዱ።።ለእመ ትቤ ከመ መለኮት ሞተ አንተ ትከውን ቀታሊሆሙ ለሥሉስ ቅዱስ።።በመለኮቱ ከሞተማ ሞትን ድል መንሳት ከየት አለ።።ከእመቤታችን ነፍስን አልነሳም ካሉ በአካለ ነፍስ ወደሲኦል ወርዶ ነፍሳትን አወጣ ማለት አይገኝም።።ተከዘት ነፍስየ እስከ ለሞት ያለውም ይረታዋል።።ሃይ.አበ.12፣1 እሙነ ልሕቀ እሙነ በልአ ወሰትየ እሙነ ተሰቅለ ወእሙነ ሐመ ወሞተ ወተቀብረ ወተንስአ እሙታን።።ሃይ.አበ. 13፣22 ውእቱ ዕሩይ ምስለ አቡሁ እንበለ ሥጋ (ሥጋ ሳይቀር) ወውእቱ ዕሩይ ምስሌነ በሥጋ።።ወኢኮነ ውእቱ ክልኤቱ ህላዌ።።ወዘሰ ይዌስክ ፍድፋዴ ላዕለ ሥሉስ ቅዱስ በእንተ ትስብእቱ ለቃል ውእቱ ፍሉጥ እምኔነ።።ሃይ.አበ.23፣3 አሐዱ ህላዌሁ ለእግዚአብሔር ቃል ዘተሰብአ ወንሰግድ ሎቱ ምስለ ሥጋሁ አሐተ ስግደተ።።እስመ ውእቱ ኢኮነ ወልደ እግዚአብሔር በጸጋ ከመ ወልደ እጓለ እመ ሕያው በከመ ይቤላ መልአክ ለማርያም ወዘኒ ትወልዲዮ ቅዱስ ውእቱ።።ወይሰመይ ወልደ እግዚአብሔር።።ወካእበ ይቤ እስመ እግዚአብሔር ኢምህከ ወልዶ

ዋሕዶ ወመጠዎ በእንቲአነ ቤዛ ኩልነ።ሃይ.አበ.24፣8 ውእቱ ይትበሀል ብእሴ እንዘ ውእቱ ወልደ እግዚአብሔር።እንዘ ሰማያዊ ውእቱ ኮነ ምድራዊ በፈቃዱ።እንዘ ኢየሐምም በመለኮቱ ውእቱ ሐመ በትስብእቱ ወአልቦቱ ክልኤቱ አካል።ሃይ.አበ.26፣ወእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ አምላክ ሥግው ወአኮ ውእቱ ብእሲ ጸዋሬ አምላክ።ሃይ.አበ.30 ሶበ ጸፍዖ ሐራዊ መልታሕቶ ሥጋዌ ይቤሎ ቃል ተዋሂዶ ምስለ ሥጋሁ ለምንት ትዘብጠኒ ረሰዮ ሕማመ ሥጋሁ ሎቱ። ሃይ.አበ.31፣5 ወከመዝ ይተረጎም ነገሩ ለቅዱስ ዮሐንስ ዘይቤ ውእቱ ቃል ሥጋ ኮነ በነሲኡቱ ሥጋ እም እግዝእትነ ቅድስት ድንግል ማርያም።ሥጋ ረከበ ዕበየ ወብዙኀ ፍድፋዴ በተሳትፎቱ ወበተዋሕዶቱ ምስለ ቃል።ቃል ሥጋን ካልተዋሐደ እፎኑመ ተሰምየ አማኑኤል ዘበትርጓሜሁ እግዚአብሔር ምስሌነ አመ ጊዜ ልደቱ (የተዋሕዶ ባይሆን እንደ ነቢያት በጎድረት ቢሆን ኑሮማ እግዚአብሔር ምስሌነ ባልተባለ ነበር።በጎድረትማ ከዚያ በፊትም በነቢያት አድሯል እግዚአብሔር ምስሌነ ግን አላላቸውም ስለዚህ ተዋሕዶን ይገልጻል ማለት ነው) ቶማስ እግዚእየ ወአምላኪየ ብሎ አምላክቱን ገለጸ።ሃይ.አበ.32፣2 ይቤ ዝንቱ ቅዱስ ባስልዮስ እንዘ ይተረጉም ቃሎ ለሰሎሞን ዘይቤ እስመ እግዚአብሔር ፈጠረኒ ቀዳሜ ተግባሩ።ይብል ዘንተ በእንተ ልደቱ በሥጋ ከመ ውእቱ ፍጡር ወግቡር።ወዳዊትኒ ይቤ ልበ ንጹሐ ፍጥር ሊተ። እስመ ብሂለ ወለደኒ ይተረጎም በወልደ እግዚአብሔር ወብሂለ ፈጠረኒ በእንተ ትስብእቱ። ወኢንቤ ከመ መለኮት በህላዌሁ ወትስብእትሂ በህላዌሁ አላ ንብል በአሐዱ ህላዌ ወአሀዱ አካል።ሃይ.አበ.35፣2 እስመ ክርስቶስ ኢፍጡር ወፍጡር ኀቡረ በአሐዱ ህላዌ ወአሐዱ አካል ኀቡረ።አኮ ካልእ ዘተወልደ በውስተ በዓት ወካልእ ዘሰገዱ ሎቱ ሰብአ ሰገል።ኢትፍልጡ መለኮቱ እምትስብእቱ እስመ እምድኅረ ተዋሕዶቱ ኢይትከፈል ወኢይቶሳሕሂ ወኢትረስዩ አካለ ክርስቶስ ክልኤተ አካለ።ወውእቱ አሐዱ ይገብር ተአምራተ በመለኮቱ ወይትዌከፍ ሕማማተ በትስብእቱ። ሃይ.አበ.36፣24 ኢያፍለሰ መለኮቶ ለከዊነ ፍጡር ወኢያፍለሰ ትስብእቶ ፍጡረ ለከዊነ ፈጣሪ። ውእቱ አሐዱ ክመ ወኢኮነ ክልኤተ።ሃይ.አበ.39፣3 ወዓዲ አሐዱ ስም ይደሉ ለእለንብሩ በተዋሕዶ።ወአመሂ ልማደ መጻሕፍት ይትናገሩ በእንተ ኩለንታሁ ከመ ዘመለኮት ወዓዲ ይትናገሩ በእንተ ኩለንታሁ በእንተ ዘትስብእት።ሃይ.አበ.40፣10 እመቦ ዘኢየአምን በብእሲ ዘወለደቶ ማርያም ከመ ውእቱ አምላክ ዘኮነ ሰብአ ወከመ ውእቱ ዕሩይ ምስለ አብ ውጉዘ ለይኩን።ሥጋ አምላክ ወልድ መባልን ገንዘብ አደረገ።ሃይ.አበ. 42፣9 ሐገገ ለሰበእ ሕገ እንዘ ይብል አንሰ እብለክሙ ወአዘዘ ነፋሳተ ወባሕረ ወመናፍስተ ርኩሳነ።ሃይ.አበ.47፣30 ወኢተዋሐደ በመንፈቀ ህላዌ (ይህም ማለት ሥጋ ሙሉ የቃልን ገንዘብ ገንዘቡ አድርጓል ቃልም ሙሉ የሥጋን ገንዘብ ገንዘቡ አድርጓል)።በአሐዱ ህላዌ ይገብር ዘክልኤቱ ህላዌያት። ሃይ.አበ.48፣2 እንዘ ሀሎ ውስተ ሕጽነ እሙ ያንሶሱ በክነፈ ነፋስ።እንዘ ቅንው ዲበ እፀ መስቀል ኢዐረቀ እምነ መንበሩ።እንዘ ይዘነጉጉዎ በታሕቱ ከመ ዓማጺ ወበላእሉ ይነብቡ ስብሐቲሁ ቅዱሰ።ከመዝ ንትአመን ንሕነ **ኦርቶዶክሳውያን**።ሃይ.አበ.54፣እግዚአብሔር አምላኩ ውእቱ ለወልድ በእንተ ትስብእቱ።ወአቡሁ ውእቱ በእንተ መለኮቱ ወበእንተዝ ይቤ አቡየ አምላኪየ።**አብሲዳማኮስ** ዘውእቱ ብሂል አሐዱ እምክልኤቱ።ሃይ.አበ.55፣25 ዘሰ ይቤ አብ ለወልዱ ዘቦቱ ሠምረት ነፍስየ በእንተ መንፈስቅዱስ ውእቱ ወአኮ ነፍስ ሥጋዊ።እስመ ኢኮነ ሥግው ከመ ወልድ።ሃይ.አበ.55፡38 እስመ መለኮት ተዋሐደ ምስለ ሥጋ።ወኢያእመረ መልአክ ዕለተ ትስብእቱ ለቃል።ሃይ.አበ.56 ከመኢይረስይዎ ምትሐተ ልሕቀ በበህቅ።ሃይ.አበ.61፣19

መጽሐፈ ኤደን

እመቦ ዘይብል ከመ እግዚእነ ይገብር መንክራተ በጸጋ ዘከመ አሐዱ እምነቢያት ውጉዘ ለይኩን።ሃይ.አበ.63፣12 ወፈቀደ ዓዲ ይኩነነ ሊቀ ካህናት ከመ ይምሐረነ ወገብረ ለነ ሰናያተ ብዙኀ።ሃይ.አበ.67፣19 ወዘሰ ሕቀ ሐጸ እምነ መላእክት ንሕነ ንሬእዮ ከመ ውእቱ ኢየሱስ በእንተ ሕማመ ሞቱ።ሃይ.አበ.68.12 ከመ ሶበ ሰምዑ ዘንተ (አምላኪየ አምላኪየ ያለውን) ኢየሐልዩ እስመ ትስብእት ባሕቲቱ ተናገረ ዘንተ ዳዕሙ ለሊሁ እግዚአብሔር ቃል ዘኮነ ሰብአ። መለኮትሰ ዘአቡሁ ወዚአሁ ወትስብእትሰ ዘዚአነ ወኮነ ዓራቁ ማዕከለ ክልዔሆሙ ወአሰረ ክልኤተ ህላዌያተ በበይናቲሆሙ በተዋህዶ።ሃይ.አበ.70፣25 ወተአዘዘ ለአዝማዲሁ እንተ ይእቲ እሙ እንተ ወለደቶ በሥጋ ዘእንበለ ዘርዓ ብእሲ።ወልህቀ በበሕቅ በአካለ ሥጋ ከመ ሰብእ። ወረሰዮ ለትስብእት አሐደ ህላዌ ምስለ መለኮቱ።ሃይ.አበ.71፣4 ወአኮ መለኮት ዘልህቀ በበሕቅ እስመ ይመልዕ ሰማየ ወምድረ።አላ ተሐሰበ ሎቱ ዝንቱ እስመ አሐዱ ውእቱ ምስለ ሥጋ ኀቡረ።ሃይ.አበ.72፣7 ኢነአምሮ ለክርስቶስ ከመብእሲ ውእቱ ቅድመ ወእምድኅረዝ ኮነ እግዚአብሔር አላ አምላክ ውእቱ ቃል ሥጋ ዘኮነ።ሃይ.አበ.74 ወመጻሕፍትሰ ቦ ዘይቤላ በእንተ መለኮቱ ወቦ ዘይቤላ በእንተ ትስብእቱ እንዘ ውእቱ ከመ አምላክ ወሰብእ ወቦ ዘይቤላ በእንተ መለኮቱ ወትስብእቱ ኀቡረ።ሃይ.አበ.75 ይቤሎሙ መድኃኒነ ለአርዳኢሁ አርክነ አልዓዛር ሞተ እንዘ ኢያበጽሕ ሎቱ መኑሂ ዜና ሞቱ ይቤ ዘንተ ዘከመ መለኮት እስመ ውእቱ የአምር ኩሎ። በከመ ይቤ ቅድመ አይቱ ሀሎከ አዳም ከማሁ ይእዜኒ ይቤ አይቱ ቀበርክምዎ አኮ ኢያእሚሮ ከማሁ ዓዲ በዘከመዝ አምሳል ይቤ አልቦ ዘየአምራ ለይእቲ ሰዓት።ወካዕበ ይቤ መነ ይብል ሰብእ በእንተ እጓለ እመሕያው አምሲሎ ከመ ውእቱ ኢየአምር እንዘ ለሊሁ የአምር ዘሀለዎሙ ያውስእዎ።ሃይ.አበ.76፣12 ትቤ ጥበብ ፈጠረኒ እግዚእ መቅድመ ተግባሩ።ኢትቤ ፈጠረኒ አብ አላ ትቤ ፈጠረኒ እግዚእ።እግዚእ የሦስቱም ስም ነው።ሥጋ ለንጽሐ ጠባይእ ንጹህ ሆኖ ተፈጠረ ተባለ።ወጥበብሂ ዘትቤ ፈጠረኒ እግዚእ ያኤምር በእንተ ዘፈጠረ ለርእሱ ሥጋ እምከርሰ ማርያም ድንግል።ሃይ.አበ.78 እስመ ኩሉ ዘሥጋ ውእቱ ዘቃል።ይትኤረዮ ለአብ በመለኮት ወይትኤርየነ በትስብእት።ሃይ.አበ.79፣3 ሥጋን ሳይዋሐድ አንድ ነው ብለን እናምናለን ከተዋሐደ በኋላም አንድ ነው ብለን እናምናለን።ነድየ በእንቲአነ በፈቃዱ ወተመሰለ ኪያነ።ይቤ ጎዳጠ መዋእለ ሀሎኩ ምስሌክሙ ወአሐውር ኀበ አብ ዘፈነወኒ ዓይኑ መካን ዘአልቦ ውስቴቱ ቃለ እግዚአብሔር እንዘ ውእቱ ይመልእ ኩሎ በህላዌ መለኮቱ ወእፎኑ ይፈንዎ አብ በመለኮቱ ዘእንበለ ዳእሙ ዘፈነዎ በትስብእቱ።ወለምንት ይቤ በአምሳል መድኀን እፈኑ ለክሙ ጸራቅሊጦስሃ ዘውእቱ መንፈስ ቅዱስ ዘይመልእ ኩሎ (አሳድርባችኋሉ ሲል ነው እንጂ)።ሃይ.አበ.79 ክርስቶስ ኢኮነ ሰብአ ዘተውህቦ ክብር በተራክቦቱ ምስለ እግዚአብሔር አላ ለሊሁ እግዚእ ዋሕድ ወልደ እግዚአብሔር ነሥአ ሥጋ ሰብእ ወተዋሐደ ቦቱ በሥርዓት። አስተርአየ ቃል በሥጋ እንዘ ውእቱ አምላክ።ወአስተርአየ ለመላእክት ተወሊዶ በሥጋ።እስመ ኢርእይዎ እምቅድመ ይኩን ሰብአ።ወምንተ ንብል ሶበ ንሰምእ እስመ መንፈስ ቅዱስ ወረደ እምሰማይ ወነበረ ዲቤሁ።እስመ መንፈስ ቅዱስ ዚአሁ ውእቱ በከመ ውእቱ ዘአብ።ወዝንቱ ግብር ይትአወቅ ክሡተ እስመ ዘነበረ ዲቤሁ መንፈስ ቅዱስ በትስብእቱ ውእቱ።እስመ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ በህላዌሁ።ወዓዲመ ለእመ ነሥአ መንፈስ ቅዱሰ በትስብእቱ ወናሁ ርኢናሁ ዓዲ ይሁብ ዘከመ መለኮቱ እስመ ውእቱ ይፈኑ መንፈሰ ከመ ይኅድር ዲበ እለ ይጠመቁ።እንደ ሰውነቱ መንፈስ ቅዱስን ገንዘብ አደረገ።ኮነነ ሊቀ ካህናት በትስብእቱ።ወከመ ላእክ ሦአ ሥጋሁ

መጽሐፈ ኤደን

ንጹሐ ለእግዚአብሔር አብ በእንቲአነ፡፡ወዘሂ ተብህለ በእንተ ትስብእቱ ከመ ውእቱ ተሰብሐ እምነበ አብ እንዘ ውእቱ እግዚአ ስብሐት፡፡ለሊሁ ይነሥእ ስብሐተ እምአብ በትስብእቱ ወንሕነ ነአምር ከመውእቱ እግዚአ ስብሐት በመለኮቱ፡፡በየጊዜው ሁሉ ልዑል ክቡር ሲሆን ከበረ መባሉ በሥጋ ነው፡፡ሃይ.አበ.80 ሶበ ይትበህል ከመ አብ አንስኦ ለክርስቶስ ወንሕነሰ ንረክብ ለሊሁ ወልድ አንስአ ርእሶ ይቤሎመ፡ ለአይሁድ ንስትዎ ለዝንቱ ቤተ መቅደስ ወበሠሉስ እለት አነሥኦ፡፡መጺሕ ብሂል ቅቡዕ ብሂል፡፡ሃይ.አበ.82፣3 አንደየ ርእሶ በፈቃዱ፡፡ኃጢአትን ድል የነሳ በሥጋው ነው፡፡በመለኮቱማ ቢያሸንፈው ቁም ነገር አይደለም፡፡እመሰ ወጽአ እምዘርዓ ዳዊት ወነስአ አርዓያ ግብር ዘእንበለ ኃጢአት ንሕነሰ እንከ አኃዊሁ ዘበጽድቅ፡፡ሃይ.አበ.82 ንሕነሰ ንብል ገቢረ ተአምራተ ልዑላተ በሥልጣነ መለኮታዊ ወተወክፈ ሕማማተ በሥጋሁ ዘረሰዮ አሐደ ምስሌሁ፡፡አኮ ከመ ነቢያት ዘይገብር ተአምራተ በኃይለ አምላክ፡፡አላ በሥልጣኑ መለኮታዊ ይገብር ተአምራተ (ነቢያት ተአምራት ቢሰሩ በአምላክ ኃይል እንጂ ራሳቸው ተአምር ማድረግ አይችሉም፡፡ክርስቶስ ግን ያደረገው ተአምር ሁሉ አምላክ እንደመሆኑ በራሱ በሥልጣኑ ነው)፡፡ሃይ.አበ.83 እስመ ብሂለ ባሥር ሥጋ ውእቱ፡፡መኑ ውእቱ ዘይወጽእ እም ኤዶም ብእሲ መካህ ዘባሶር ልብሱ፡፡ሃይ.አበ.89፣19 እስመ ሐጺን ጸሊም ወቆሪር ወባሕቱ ሶበ ይመልዖ እሳት ይለብስ እሳተ ወይጸድል ቦቱ ወኢይከውን እሳት ጸሊመ በእንቲአሁ ከማሁ ዓዲ ሥጋ ዘተወክፎ መለኮት፡፡የብረት ጸሊምነት ወደ እሳት እንዳላለፈ የቃልም ግብር ወደ ሥጋ አለፈ እንጂ የሥጋ ግብር ወደ ቃል አላለፈም (?)፡፡ሃይ.አበ.90፣26 ወለእሉሰ እለይፈልጥዎ አው ይክፍልዎ ኀበ ክልኤቱ ሥምረት አው አርዓያ ናወግዞሙ፡ሃይ.አበ.91 እስመ ኀበ ሀለው ክልኤቱ ህላዌያት ህየ ይሄልው ክልኤቱ አካላት፡፡ስለሚል ሁለት ባሕርያት አሉ ከተባለ ሁለት አካለት ስለሚኖሩ ትምህርታቸው ይፈርስባቸዋል በእነ ልዮን፡፡እመሰ ይትአመኑ እለ ልዮን በክልኤቱ ህላዌያት ኢይደሉ ይኩን ህላዌ ዘእንበለ አካል ወኢይደሉ ይትረከብ፡፡ለሊሁ ክርስቶስ ዘፈጠረ ሥጋሁ ወአኮ ካልእ፡፡ሃይ.አበ.96፣17 ወሶበኒ ፈወሳ ለሐማተ ጴጥሮስ እምፈጸንታ ሰፍሐ እደሁ ኀቤሃ በትስብእት ወበመለኮቱ ፈወሳ እምነ ፈጸንታ፡፡ወመለኮትሰ ኮነ ኩለንታሁ ይትዋሐድ ምስለ ነፍስ ወዓዲ ኩለንታሁ ይትዋሐድ ምስለ ሥጋ፡፡ሃይ.አበ.96፣55 ወልድ ይትሜሰል በእንቆ ባሕርይ እንተ ይእቲ በአማን ኩለንታሃ ብርሃን ይትሜሰል ሥጋሃ በሥጋሁ ወብርሃና በመለኮቱ ወኢይከፍላ ገባሪ፡፡እስመ ሥጋሃ ወብርሃና አሐዱ ውእቱ፡፡ሶበ ኢጸለየ ክርስቶስ ኀበ አቡሁ እም ኢተመሰለ ኪያነ፡፡ወብነ ተመሰለ ወጸለየ ከመ ናእምር ከመ ውእቱ እምኔነ፡፡ተወካፌ ጸሎትነ ውእቱ ምስለ አቡሁ ወመንፈስ ቅዱስ፡፡ሃይ.አበ.102፣7 ንሕነሰ ነአምሮ ለክርስቶስ ድሙር እምክልኤቱ ህላዌያት፡፡ወእምድኅረ ተዋሕዶሰ ኢነአምሮ ዘእንበለ አሐዱ ህላዌ ወአሐዱ አካል ቃል ሥግው፡፡ሃይ.አበ.103 ወበከመ ፍጹም ውእቱ በመለኮቱ ዓዲመ ፍጹም ውእቱ በትስብእቱ፡፡ሃይ.አበ.104፣2 ወሶበ ተፈልጠት ነፍሱ እምሥጋሁ ኢተፈልጠ መለኮት እምነ ሥጋ ወኢእምነ ነፍስ ዘትትፈለጥ እምነ ሥጋ ወኢቆመ መለኮት ዘኀዱር በሥጋ ህየንተ ነፍስ፡፡እመሰ ኮነ ከመዝ እምኢጥዕመ ሞተ እስመ መለኮት ዓቢይ፡፡ሃይ.አበ.106፣14 ንሰግድ ሎቱ ምስለ ሥጋሁ አሐተ ሥግደተ ለቃለ አብ፡፡ሃይ.አበ.108፣7 ሐሰ ሊተ እበል ከመ አድኅነ ብእሲ ዕሩቅ ፍጡራነ (ፍጡር ማዳን እንደማይችል ብዙ ማረጋገጫ አለ ደካማ ስለሆነ ይህንን በእኛም መረዳት እንችላለን ደካሞች ነንና የምናድነው እንኳ በጸጋ ነው)፡፡ሥግው ቃል ፍጡራንን አዳነ እንላለን እንጂ፡፡ወኢይደሉ ይክፍልዎ ለአሐዱ ኀበ ክልኤቱ ህላዌያት ወኢኀበ

ክልኤቱ አካላት ወኢነበ ክልኤቱ ገጻት ወኢነበ ክልኤቱ ፈቃድ።ወኢንቤ መለኮት ይገብር ግብረ መለኮት ወትስብእት ይገብር ግብረ ትስብእት።እለሰ ይብሉ ከመዝ ውጉዛን እሙንቱ። ሃይ.አበ.110፣21 ንትመየጥኬ ወንትናገር ትሥጉቶ ለክርስቶስ ማሕየዊት ወቦቱ ኩሉ ኮነ። ወኩሉ እንስሳ ነባቢ (ሰው)።ሃይ.አበ.113፣8 ለሊሁ ወረደ በፈቃዱ እምሰማያት ወተሰገወ እም እግዝእትነ ቅድስት ድንግል በኩሉ ጊዜ።ሃይ.አበ.117፣5 ቦአ ክርስቶስ እንዘ እጽው ኀዋኀው እንበለ ያርኅውዎ ከመ ያርእዮሙ ኃይለ መለኮት ወጽድቀ ትስብእቱ ኅቡረ።ሃይ.አበ.121፣5 ወሶበ ኮነ ሰብአ ከማነ ተሰምየ ሐዋርያ ወተቀብአ ምስሌነ ከመ ሥርዓተ ትስብእትና።ንብሉ ሰብአ በእንተ ትስብእቱ ወአምላከ በእንተ መለኮቱ ወተወልዶቱ እምአብ።እመቦ ዘይብል በእንተ ክርስቶስ ከብረ በመንፈስ ቅዱስ ውጉዘ ለይኩን።ወዘይገብርዎሂ አብ ወመንፈስቅዱስ ይገብር ወልድሂ።መናፍቃን ሥጋ በቅድምና ነበረ ካሉ ቃል ሥጋ ሆነ እንደምን ይባላል።እግዚአብሔር ሰውን ፈጥሮ አደረበት እንዳይባልም እንዲህ ኅድረት ከሆነ ተወለደ አይባልም።እመሰ ይቤ ክርስቶስ አቡየ የአብየኒ ወዘንቱ ቃል ይደሉ ለትስብእት።ሃይ.አበ.124፣34 እስመ ክርስቶስ ኢተቀብዐ በእንተ መፍቅድ ዘቦቱ አላ ለሊሁ ቀባኢ ውእቱ።

የእግዚአብሔር መገለጥ

ሃይ.አበ.6፣6 እስመ ኢኮነ ሥውረ ዘኢይትአመር ዳዕሙ ጥዩቀ አእመርናሁ በኦሪት ወበነቢያት ከመ ውእቱ አኃዜ ኩሉ።ሃይ.አበ.10፣11 በሥምረተ አቡሁ ወመንፈስ ቅዱስ በጽሐ ወልድ ዋሕድ ኢየሱስ ክርስቶስ ይኩን ሰብአ።ወተወልደ እምድንግል።ወኮነ ውስተ ህላዌነ እሙነ ዘእነበለ ውላጤ ወኢ ቱስሕት።ወኢሐጸ እምነ መለኮቱ።

ሰቅለት፣መስቀል

ሃይ.አበ.4 ተሰቅለ በእንቲአነ።እጸድቅ አይል ጻድቅ እከብር አይል ክቡር ለእኛ ብሎ ነውና በእንቲአነ አለ።እንደ ጻድቃን ለእሴት እንደ ኃጥአን ለስርየት አይደለምና።ወበመስቀሉ ኮነ ሕይወትነ ጽንዕነ ቤዛነ።ውእቱ ዝንቱ ዘቦቱ ንትሜካሕ።ወወሪዶ ውስተ ሲኦል ዘውእቱ ነፍሰ ምውታን ጼወወ ለሕይወት።የጥፋት የሚሆን የስልምናሶር የናቡከደነጾር ምርኮ አለና ከዚያ ሲለይ የሕይወት ምርኮ አለ።ሃይ.አበ.7፣2 ተሰቅለ በሥጋ ወተቀነወ በዲበ እጸ መስቀል።ሞተ ወተገንዘ ወተቀብረ።ሞተ በሥጋ ወውእቱ ሕያው ለዓለመ ዓለም።ተሰቅለ በሕማመ ሥጋ ወሐይወ በኃይለ እግዚአብሔር።ሃይ.አበ.16፣6 ለመኮንን ኮነንዎ ወለዘይፈትሕ ማእሰረ ኃጢአት አሠርዎ ወለዘይእኀዝ ዓለመ አኀዝዎ ወሞተ ማኅየዊ ወተቀብረ ዘያነስኦሙ ለምውታን።አንከሩ ኃይላተ ሰማይ ወተደሙ መላእክት ዘኢይትአኀዝ ተእኀዘ ወኢተመዐዐ (አላዘነም አልተበሳጨም) የማይታመመው ታመመ ወኢተበቀለ ጠላቶችንም ላጥፋቸው አላለም።ወሰማያዊ ሰከበ ውስተ መቃብር በትእግስት ወአንከሩ ኩሉ ፍጥረት አሞትዎ ለዘኢይመውት።ሃይ.አበ.23 ወሞተ በሞተ ዚአነ በእንተ ኃጢአትነ ከመ ያጥፍዖ ለሞት በሞቱ ቤዛነ።ሃይ.አበ.26፣12 ኀየ ፀሐይ ወጸልመ ወርኀ ወከዋክብትኒ ተኀብኡ ከመ ኢያብርሁ ለመናፍቃን በጊዜ ስቅለቱ ለቅዱስ።ወመጽአ መልአክ ኀሩይ እንዘ ይእኀዝ በእዴሁ ሰይፎ ክሡተ ከመ ያጥፍዖሙ ለአላውያን ፍጡነ።ወሶበ ከልአቶ ምሕረቱ ለክርስቶስ ዘበጦ ገዙ መልአክ በሰይፉ ለመንጦላእተ ምኩራብ።ሃይ.አበ.30፣22 ወነፍሱሂ እንዘ ኢትትፈለጥ እመለኮት ወረደት ውስተ ሲኦል።

ሃይ.አበ.45፣2 ለእመቦ ኦም ወይፈቅዱ መቲሮቶ በማኅጼ በመንፈቀ መዓልት እንዘ ይከድኖ ፀሐይ ወሶበ ይዘብጥዎ በማኅጼ ለኦም አኮኑ ዝብጠተ ማኅጼ ይወድቅ ዲበ ጉንደ ኦም እንዘ ላእሌሁ ፀሐይ ከመዝ ውእቱ ባሕልነ በእንተ ሕማማቲሁ ለክርስቶስ እስመ ሥጋ ይትሜሰል ከመ ኦም።ወሕማማትሂ ከመ ማኅጼ ወፀሐይኒ ከመ መለኮት።ሃይ.አበ.52፣9 ወካዕበ ተአገሰ እሙነ ሕማመ ነፍሳቲነ ዘውእቱ ሁከት ወትካዝ ወንዘነ ልብ።ሃይ.አበ.55፣እግዚእነ ኢፈርሀ እምነ ሞት።ወኢያእመረ መልአክ ዕለተ ትስብእቱ ለቃል ስለሚል ወመጽአ መልአክ ዘያጼንየ ማለቱ ስላላወቀ ሊያጽናናው ቀረበ ከቀረበ በኋላ ግን ስላወቀው ወእም ዕበዩ መንክር ዘውስተ ስብሐት ሰገደ ሎቱ መልአክ ይላል።ጌታ ተጨነቀ ማለቱ ለአቅርቦተ ሰይጣን ነው።አቅርቦ ለማሸነፍ።ይህም በጀግና ንጉሥ አምሳል ነው።ከእርሱ በታች ያለ ሰውን በገጠመ ጊዜ እንደሚያሸንፈው ስለሚያውቅ እንደሚሸነፍ ሰው መስሎ ይሸሻል።ያ ጠላት አጠድፈዋለሁ ብሎ ሀገሩን ለቆ ሲወጣ ይህ ጀግና ንጉሥ ዙሮ መጥቶ ሀገሮቹን ይቆጣጠራል።ጠላቱንም ይማርከዋል።ጌታ ፈርሀ መባሉ በዚህ አምሳል ስለዚህ ነው።ሃይ.አበ.57፣33 በያእቆብ ቤት ልቅሶ ተሰማ በእንተ ዮሴፍ ከመ ውእቱ ሞተ ወካልዓንሂ ይዜንው ሞቶ እንዘ ውእቱ ንጉሥ በግብጽ ወደምኒ ዘውስተ ልብስ አኮ ሎቱ አላ ልብስ ዘዚአሁ ውእቱ።ከመዝ ደቂቀ እስራኤል አንበሩ እደዊሆሙ ላእለ መድኃኒነ ወዳእሙ ኢይክሉ ይበጽሑ ኀበ መለኮቱ።ወሶበ ንሜስል ዘንተ ምሳሌ ኢይምሰልክሙ ዘንፈልጦ ለመለኮት እምትስብእት በከመ ተፈልጠ ዮሴፍ እምልብሱ አላ ነአምን ከመ እግዚእነ ክርስቶስ ኢሐመ ዕሩቀ እመለኮት።ሐመ ጥዩቀ እንዘ መለኮት ምስሌሁ ወመለኮትሰ ኢሐመ።ሐማሚነትንም ኢሐማሚነትንም ገንዘብ አደረገ። ሃይ.አበ.57፣33 ወጳውሎስኒ ሐዋርያ ተናገረ በእንተ መለኮት ወትስብእት ወይቤ ሶበሰ አእመሩ እምኢሰቀልዎ ለእግዚአ ስብሐት።ሃይ.አበ.62፣2 ሞተ በሥጋ ዘያበጥል እዘዘ ሞት ዘውእቱ ዲያብሎስ።በሞቱ ለሞት ደምሰሶ።ሃይ.አበ.71፣4 እመሰ ቃለ እግዚአብሔር ሞተ ናሁ ዓዲ አብሂ ሞተ እስመ ለሊሁ ይቤ አነ በአብ ወአብ ብየ።ሃይ.አበ.72፣22 መጠወ ነፍሶ በእንቲአነ ወሞቱሂ መድኃኒተ ዓለም።ሐመ በሥጋሁ እንዘ ሕይወት ወማኅየዊ ውእቱ (ሕይወት ለራሱ ማኅየዊ ለሌላው) ክርስቶስ ውእቱ በኩረ ምውታን።ሃይ.አበ.73 ወኢንብል ነኪር ውእቱ መለኮት እምነ ሕማም ከመ ሶበ ይትወደይ ሐጺን ውስተ ላህበ እሳት ይትዌከፍ ላህበ እሳት በተዋሕዶቱ ምስሌሁ እስመ ሶበ ይዘበጥ ሐጺን ዘምስለ ሐጺን ዘምስለ እሳት ይቴዌከፍ ዝብጠተ።(በአንድ አካል ያሉት ዓይንና ጆሮን ብንወስድ ሰቅጣጭ ድምጽ ብትሰማ ጆሮህ ይሰማዋል ዓይን ግን አያየውም።ግን አንድ አካል ውስጥ ያሉ ስለሆነ የጆሮ መታመም ለዓይን ይነገራል።) አመ መተሩ ሥጋሆሙ ለቅዱሳን በሐጺን አው አውዐይዎሙ በእሳት ቦኑ ረከባ ነፍሳቲሆሙ ዘንተ ኩሎ ምስለ ሥጋ አው ነፍሳቲነ ዓዲ ውእያ በእሳት ወተመትራ በአስይፍት።ወሶበሂ ያወስአነ እንዘ ይብል እመሰ እማንቱ በህላዌሆን ባህቲቶን ኢይነስኣ አክሊላተ በእንተ ዘኢይትዌከፋ ሕማመ ሥጋ ወንሕነሰ ናወስኦ ወንብል ኢንጎድጎን ውጹአ ባሕቲቶን እምሕማመ ሥጋ ዘሐመ ወሥጋኒ አኮ ዘካልእ አላ ዘዚአሆን።ሃይ.አበ.79 ወሶበ ተሳተፈ መድኃኒነ ሥጋ ወደመ ከማነ ኮለቆ ርእሶ ከመ አሐዱ እምኔነ።ዝንቱ ቃል በእንተ ህላዌነ ይቤ አምላኪየ አምላኪየ ለምንት ኀደገኒ።ከመ ይሥዐር መርገመ ዘረከበነ እምቅድም እስመ ውእቱ ነሥአ እምላእሌነ ከመ ይስአሎ ለአብ በእንቲአነ።ወኮነ ጥንተ ወበኩረ በኩሉ ምግባረ ሰናይ እግዚእነ ኢየሱስ።አምላኪየ አምላኪየ ያለ ፈርቶ ነው እንዳንል ማንን ትፈልጋላችሁ ሲላቸው ኢየሱስን ባሉት ጊዜ ወደቁ

ይላልና በፈቃዱ ባይሆን ፈርቶ ቢሆንስ ባልተያዘላቸውም ነበር።ሃይ.አበ.83 ታኦስክንድሳውያን ቀታልያነ አምላክ ብሂል።ሃይ.አበ.84፣11 ዐርገ ወልድ ዲበ እፀ መስቀል በፈቃዱ ይኩን መሥዋእተ ውኩፈ ለእግዚአብሔር አቡሁ በእንቲአነ ወተረግዘ ገቦሁ በኩናት እንዘ ውእቱ እግዚአብሔር ወሰብእ ኅቡረ (ይህም ማለት አንዳንድ ሰዎች ለምሳሌ ሕፃን ቢሰድባቸው ሴት ብትመታቸው መልሰው አይማቱም የማይማይማቱት ግን በፈቃዳቸው እንጂ ማንንም ፈርተው አይደለም በግዴታም አይደለም ሕጻናቱን ስለማያውቁ ነው ብሎ ነው ሴቶችም ቀሊል መሆናቸውን ስለሚያውቅ ነው።የጌታም ስቀለት በፈቃዱ ነው እንጂ ማንም አስገድዶት አይደለም)።መለኮት ተወክፈ ሕማማተ ሥጋ በፈቃዱ።ወኢንስሀት ከመ ፎጢኖስ ወሰባልዮስ እለ ይብሉ እስመ መለኮት ርኅቀ ወሰቀሉ ትስብእተ ባሕቲቶ ዘንተ ይቤሉ ከመ ይረስዩ ከመ መለኮት ፈርሀ ወደንገጸ።ለነሰ ሐሰ ለነ ንበል ከመ እግዚአብሔር ቃል ሐመ ወሞተ ወተቀብረ።ንሕነሰ ነአምር ከመ ውእቱ ኢመዋቲ።ሃይ.አበ.108 ገብር እኩይ አጽንአ እዴሁ ወጸፍዐ ገጸ ፈጣሪሁ ዘይርእዱ ኩሉ ፍጥረት እምኔሁ።ሃይ.አበ.109 ሞተ ክርስቶስ በሞተ ዚአነ ከመ ይቅትሎ ለሞት በሞቱ።ሃይ.አበ.112፣19 ለሊሁ ውእቱ ዘአጽንዓ ለምድር በክህሎቱ።ርህበ ወጸምአ እንዘ ውእቱ መሴስየ ኩሉ።ሃይ.አበ.114፣1"5 ወእመሰ ኮነ መድኃኒትነ በሰብእ ዝንቱ ዕልወት ወክሂድ ውእቱ ዳእሙ መድኃኒትነሰ ኮነ በአምላክ ዓቢይ።ወኢሳይያስኒ ሰመዮ መንክረ ወመድምመ። ሕይወት ጥዕመ ሞተ በሥጋ።ሕይወት ክርስቶስ በሥጋ ሞተ።ወዘንቱ ኩሉ በእንተ ድቀቱ ለአዳም።ሃይ.አበ.117፣5 ወሀከትሰ ወንዘን ወሕማመ ልብ ውእቱኬ ዘነፍስ።ወድካምሰ ወነዊም ወሕማም እንተ ዘሥጋ እሙንቱ በከመ ጽሑፍ ተከዘት ነፍስየ እስከ ለሞት።ሃይ.አበ.121፣5 ወለሊሁ ሐመ በፈቃዱ።

ከዓለም መራቅ

ሃይ.አበ.4፣5 ነኪራነ ረስዩ ርእሰክሙ እምኩሉ ግብራት ኃላፍያት አጽምሙ አእዛኒክሙ (ክፉ እንዳይሰሙ ከልክሉ ሲል ነው) ወአዕሩ አዕይንቲክሙ (ክፉ እንዳያዩ ከልክሉ ማለቱ ነው) ከመ ታእምሩ ፈቃዶ ለኢየሱስ ክርስቶስ ወትለብው ምሥጢረ መድኃኒትክሙ።

ልደት፣ቅድስት ድንግል ማርያም

ሃይ.አበ.7፣2 ወተሠገወ እምቅድስት ድንግል ወተወልደ በቤተልሔም ወተጠብለለ በአጽርቅት ወተወድየ ውስተ ጎል ነጸርዎ ኖሎት አእኮትዎ መላእክት ሰገዱ ሎቱ ሰብአ ሰገል።ተመከረ በገዳም ወተአውቀ ከመ ውእቱ እግዚአብሔር ፈወሰ ዱያነ።ሃይ.አበ.7፣19 በከመ ይነግሩነ መጻሕፍት ቅዱሳት ከመ ክርስቶስ ሰብእ ከማሁ እሙንቱ ይነግሩነ ከመ ውእቱ አምላክ ወውእቱ ቃለ እግዚአብሔር።በከመ ይዜንውነ ከመ ውእቱ ተወልደ **እምእግዝእትነ ቅድስት ድንግል ማርያም** በደኃሪ መዋእል ከማሁ ዓዲ ይዜንውነ ከመ ውእቱ እምኀበ እግዚአብሔር መጽአ ወውእቱ በኩረ ልደት ለኩሉ ፍጥረት።ወበከመ ውእቱ ወልደ ዳዊት ከማሁ ውእቱ እግዚኡ ለዳዊት።አመ ወጽኡ እስራኤል እምግብጽ አስተዮሙ ማየ እምኮኩህ ዘውእቱ ክርስቶስ።ሃይ.አበ.8፣1 ዮም ተወክፈ ክርስቶስ እግዚእ ልደተ ሰብእ የሰውን ልደት ተወለደ ማለት በዘጠኝ ወር ከአምስት ቀን የሚወለዱትን ልደት ተወለደ።እንዘ ውእቱ ብሉየ መዋእል። እንዘ ኢይቴሐት በመለኮቱ ተትሕተ በፈቃዱ ዘአልቦቱ ሥጋ ለብሰ ሥጋ ዘይጠበልሎ ለሰማይ

በደመና በአጽርቅት ተጠብለለ።ሃይ.አበ.11፣3 ወኢንቤ ግሙራ ከመ እሙንቱ (አብ መንፈስ ቅዱስ) ኀደሩ ለተሰብኦ ውስተ ከርሳ ለድንግል ዘእንበለ ዳዕሙ ወልድ ባሕቲቱ አሐዱ አካል እምሠለስቱ አካላት ዘተወልደ እምኔሃ።ሃይ.አበ.12፣1 አማን ተወልደ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ።ምትሐት ነው ኅድረት ነው ብለውታልና አማን አለ።እለ ይከፍልዎ ለእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ወይሬስይዎ ክልኤተ ህላዌ እምድኅረ ኮነ አሐደ ይትኤለቅ ምስለ አይሁድ ሰቃልያነ አምላክ።ሃይ.አበ.13፣11 ወልደቱሰ ለወልድ እምአብ ዘኢይትረከብ ወኢይትከሀል ተናግሮቱ እስመ መንፈሳዊ ውእቱ።እስመ ኢይትማሰል በህላዌ እንለ እመህያው ወኢኮነ ልደቱ ከመልደተ እንለ እመሕያው።ልደተ ኅሊና እምልብ እፎ ውእቱ ወልደተ ቃል እምልሳን ምንተ ይመስል ለእመ ኢይትከሀለነ ናእምር እሎንተ እለህለው ውስቴትነ እፍኑመ ነአምር ምሥጢሮ ለፈጣሪ ዘኢተፈጥረ።ሶበሰ ደለዎ ለሰብእ ያእምር ዘንተ ምሥጢረ እምኢይቤ ዮሐንሰ ወንጌላዊ ለእግዚአብሔርሰ አልቦ ዘርእዮ ለግሙራ።ዘኢይሬእዮ መኑሂ ግሙራ በመኑ ናስተማስሎ። ወለዝንቱ ሥም ዘውእቱ ቃል ንሌብዎ እም ሠለስቱ ቃላት።አተርጋዎን (የመላእክት ቃል) ቦርፎሪኮን (ነቢያት ከጌታ የሰሙት ቃል) አስትሪኮን (የሰው ቃል) ናቸው።ወአኮ እሙንቱ ህልዋን በአካላት።ወቃለ እግዚአብሔርሰ ህልው በአካሉ ውእቱ ፍጹመ መልክእ ወአካል ዝንቱ ቃል ገባሬ ሰማያት ወምድር ወቦቱ ኩሉ ኮነ።ወልድ ወልደ ሲባል ይኖራልና ወኢየኀልቅ ልደቱ እምኔሁ አለ።ሃይ.አበ.14፣ እግዚአብሔር ዘበአማን ዘህሎ እንበለ ሥጋ አስተርአየ ይእዜ በሥጋ።አኮ ውእቱ ክልኤ አካል ወክልኤቱ ህላዌ።ሃይ.አበ.15፣2 ወተወልደ እምቅድስት ድንግል ዘእንበለ ዘርዐ ብእሲ።ወህላዌ መለኮቱ ኢተመይጠ ኀበ ከዊነ ትስብእት ወኢሐጸ በእንተ ሥጋ። ወበእንተ አፍቅሮቱ ኪያነ ኮነ ከማነ።ይረስየነ አማልክተ (የጸጋ) እስመ አህዛብ አፍቀሩ አርአያ ወአምሳለ እንለእመሕያው እምነ እጸው ዘጸረብዎ ጸረብት ወበእንተዝ ውእቱኒ ክርስቶስ ኮነ በአርአያ ሰብእ እሙነ ከመ ይርአይዎ ገባርያነ አርአያ ወአምሳላት ወይትቀነዩ በአምሳለ መለኮቱ።ሃይ.አበ.16፣2 ምንትኑ አጽሐቆ ይረድ እግዚአብሔር ቃል ውስተ ምድር ወይሠገው እምቅድስት ድንግል ወይጠብለል በአጽርቅት ወይትወደይ ውሰተ ኅል ወይጥቡ ሐሊበ እምአጥባተ ብእሲት ወይጠመቅ በዮርዳኖስ ወይሰቀል ዲበ እጽ ወይትወደይ ውስተ መቃብር ወይትነሣእ በሣልስት እለት አኮኑ ውእቱ በእንቲአነ ከመ ያንሥአነ ለነ ለእለ ማሰነ።ሃይ.አበ.26 ሥጋ ወዘአልቦቱ ሥጋ ተደመሩ ኅቡረ በከዊነ አሐዱ ሕላዌ ወአሐዱ ገጽ ወአሐዱ አካል። ሃይ.አበ.30፣22 ከመ በብሂሎቱ ፍሕርተ ብእሲ ያግህድ ከመ እግዝእትነ ቅድስት ድንግል ዘበአማን ብእሲት ይእቲ።ሃይ.አበ.34፣6 ወዓዲ ይደልወነ ንእመን ከመቦቱ ለወልደ እግዚአብሔር ክልኤቱ ልደት ቀዳማዊ ልደት እምእግዚአብሔር አብ እምቅድመ ኩሉ መዋእል ወዳግማዊ ልደት እምእግዝእትነ ቅድስት ድንግል ማርያም በደኃሪ መዋእል።ሃይ.አበ.35፣17 ኢትኅሥሡ በተሠግዎቱ አበ በዲበ ምድር ወኢትኅሥሡ ሎቱ እመ በሰማያት።ሃይ.አበ.44፣3 ወለሊሁ ሐነጸ ሥጋሁ ውስተ ከርሰ ድንግል ወኢተሳተፎ መኑሂ በፈጢረ ሥጋሁ አላ ለሊሁ ባህቲቱ ፈጠሮ። ወእምድኅረ ተዋሕዶ መለኮት ምስለ ትስብእት ኢተፈልጠ እንከ ተዋሕዶቶሙ በምንትኒ እምነ ምግባራት።ሃይ.አበ.47፣2 ብእሲት ምድራዊት ወለደቶ ለእግዚአብሔር ቃል ዘኮነ ሰብአ።ድንግል ወለደቶ ለገባሪሃ ወለሊሁ ፈጠረ ወላዲቶ።ሰደፍ የምትባል ወፍ ከመብረቅና ከውሃ መዋሐድ እንቁ ትወልዳለች።ወዝኩሂ እንቆ ባሕርይ አኮ በሩካቤ ዘይጼነስ ወይትወለድ ወባሕቱ ውእቱ እምተዋሕዶተ መብረቅ ወማይ።ሃይ.አበ.53፣2 ወነበረት ድንግል በድንግልና ከመ ቀዳሚ።

መጽሐፈ ኤደን

ወኢረኩሰት በምንትኒ እምዘፈጠራ፡፡እጅ እግር ጸጉር ሥጋ አጽም ቢኖረንም አንድ ሰው እንደምንባል ሁሉ ጌታም መለኮትም ሥጋም ገንዘቡ ሲሆን አንድ ክርስቶስ ይባላል፡፡ ሃይ.አበ.39፣12 ሰው ነፍስና ሥጋ አለው ግን ሁለቱም ገንዘቦቹ ሲሆኑ አንድ ሰው እንደሚባል ሁሉ ክርስቶስም መለኮትነትም ሥጋነትም ገንዘቡ ቢሆንም አንድ ክርስቶስ ይባላል፡፡ ሃይ.አበ.60፣14 ኢታስተማስሉኬ ኢ አብዳን ጽንሳ ለእግዝእትነ ማርያም ወወሊዶታ ከመ ኩሎን አንስት ሐሰ ላቲ ለእግዝእትነ ማርያም አላ ጸንሰቶ ለቃለ እግዚአብሔር ዘእንበለ ዘርአ ብእሲ ወወለደቶ ዘእንበለ ሕማም ወጻእር ወዕበየ ወሊዶታ ኢይትነገር፡፡ወኢተነስተ ማኅተመ ድንግልናሃ አኮ ዘወለደት ብእሴ ዕሩቀ እመለኮት ወኢፈለሰ ህላዌ መለኮቱ ኀበ ህላዌ ትስብእቱ አላ ለአሐዱ አካል ወለደቶ ወበአሐዱ ህላዌ ሰገዱ ሎቱ ሰብአ ሰገል፡፡ሃይ.አበ.61፣5 አስተርአየ በሥጋ እንዘ ኢያስተርኢ በህላዌ መለኮቱ፡፡እፎኑ ያስተርኢ ዘሀሎ በኩሉ መካን ወውስተ ኩሉ ወአልቦ መካን ዘዕሩቅ እምኔሁ፡፡ወኢኮነ ጥንተ ልደቱ እም አብ በሕማም፡፡ተገምረ በሥጋ እንዘ ኢይትገመር በመለኮቱ፡፡ሃይ.አበ.61፣19 እመቦ ዘይብል ብእሲ ተፈጥረ ወእምዝ ቦአ ውስቴቱ እግዚአብሔር ቃል ውጉዘ ለይኩን፡፡ሃይ.አበ.62፣2 ሁሉን የፈጠረ እርሱ ከእርሷ ተወለደ፡፡ ሃይ.አበ.63፣12 ኀዲኅ መላእክተ ወኃይላተ ሰማያውያነ የመላእክትን ባሕርይ ሳይዋሐድ ወረደ ኀቤነ ወነስአ እምህላዌነ፡፡ሃይ.አበ.66፣3 ናሁ ድንግል ትጸንስ ንግረኒ እስኩ ኦ አይሁዳዊ ወዜንወኒ መኑ ዝ ዘወለደቶ ድንግል ወአጠይቀኒዮ ዘከመ አጠየቆ ለሄሮድስ አንተሰ ኢታጠይቀኒዮ ሊተ አላ ነገርኮ ለዝንቱ ከመ ይቅትሎ ወለምንትኑ ኢትነግረኒ ሊተ ከመ እስግድ ሎቱ፡፡ከመ ኢይትመካህ አዳም በእንተ ዘአውጽአ ብእሲተ እንበለ ብእሲት ወለደት ድንግል ብእሴ እንበለ ብእሲ፡፡ሃይ.አበ.67፣3 እስመ ቀዳሚ ኮነት ሔዋን ድንግለ ወአስሐታ ዲያብሎስ ወወለደት ቃየልሀ ዘውእቱ ምክንያተ ሞት፡፡ወዓዲ ለማርያምሂ ድንግል አብሰራ ገብርኤል ወወለደት ቃለ በሥጋ ዘውእቱ መራሔ ኩሉ ኀበ ሕይወት ዘለዓለም፡፡ሃይ.አበ.71፣4 በከመ ጽሑፍ ጥበብ ሐነጸት ላቲ ቤተ በሰብዓቱ አእማድ፡፡ጥበብሰ ውእቱ እግዚአብሔር፡፡ወቤትሂ ዘሐነጸ ሥጋ ውእቱ ዘነሥአ እምድንግል ዘውእቱ ትስብእቱ፡፤ወሰብዓቱ አዕማድ ሰብዓቱ መጻሕፍት ኪዳን (ሀተታ፡-4 ወንጌል፣3 ሐዲሳት)፡፡ሃይ.አበ.72፣7ቃል ዘተወልደ እም እግዚአብሔር ተወልደ እምቅድስት ድንግል፡፡ሃይ.አበ.74 ተዋሐደ እምከርስ፡፡ነአምን በድንግል ንጽሕት ከመ ይእቲ ወላዲተ እግዚአብሔር በሥጋ፡፡ሃይ.አበ.75፣35 ነአምን ከመ ድንግል ቅድስት ኮነት ታኦደኮስ ዘውእቱ ወላዲተ እግዚአብሔር ብሂል፡፡ሃይ.አበ.90፣18 አብ ወመንፈስ ቅዱስ ኢተሠገው ወኢኮነ ሰብአ፡፡ ሃይ.አበ.95፣13 ወንሕነኒ ነአምር እሙነ ከመ ቃል ወልደ እግዚአብሔር በአካሉ ተሠገወ፡፡ ሃይ.አበ.96፣17 እስመ ለምንታዌ አእተታ ተዋሕዶ፡፡ሃይ.አበ.98፣10 ወእምድኅረ ልደቱ ዘኢይትረከብ ኢማሰነ ድንግልናሃ፡፡ወበእንተዝ አመነ ከመ ወላዲተ አምላክ ይእቲ (ሰው ብቻ ቢሆን ከተወለደ ድንግልናን ያፈርሳልና)፡፡ወዘአልቦቱ ጥንት መዋእል ዘለዓለም ተወክፈ መዋእለ ወጊዜያተ፡፡ለሊሁ ኩለንታሁ አምላክ ወኩለንታሁ ሰብእ፡፡ሃይ.አበ.109 ልደተ አምላክ ብዕድ ውእቱ እምሕገ ልደተ እንለእመሕያው ዘኢኮነ እምቅድመዝ ወኢይከውንሂ እምድኅረዝ፡፡ ሃይ.አበ.110፣21 ዐቀባ ለድንግል ንጽሕት ወውእቱ ይእዜ ንጹሕ እምሠለስቱ ግብራት እለ ሥሩዓት በእንለ እመሕያው ወእሙራን ቦሙ ዘውእቶሙ ሩካቤ ወዘርዕ ወሰስሎተ ድንግልና፡፡ ሃይ.አበ.110፣41 ወለሊሁ ውእቱ ዘሐጸበ አብርሃም እገሪሁ ወዘተጋደሎሂ ያእቆብ እስከ አውደቆ ያእቆብ ወእምዝ ባረኮ ለያእቆብ፡፡ሃይ.አበ.111፣2 ወሶበ አብሰራ መልአክ ገብርኤል

መጽሐፈ ኤደን

ክቡር ሊቀ መላእክት ወበጊዜሃ በቅጽበት ተሰብአ እግዚአብሔር ቃል ወኮነ ሥጋ ፍጹመ ዘቦቱ ነፍስ ነባቢት ወለባዊት።ወተወልደ ወጠበወ ሀሊበ ወፈቀደ ከመ ያርኢ በዝንቱ ጽድቀ ትስብእቱ።ወአጽደቀ አምላክናሁ ለኩሉ።ሃይ.አበ.112፣19 ወአልባቲ ርስሐት ለግሙራ ነውር ነቀፋ የለባትም።ለሊሁ ቃለ አብ ሰማያዊ ሐነጸ ሎቱ ለርእሱ ሥጋሁ ቅዱሰ እምሥጋሃ ወደማ ለድንግል ዘእንበለ ደነስ።ወረሰዮ አሐደ ምስሌሁ በአሐዱ ህላዌ እንበለ ተፈልጦ በፈቃዱ።አኮ አብ ዘሐነጸ ሎቱ ከመ ኢንረስዮ ነኪረ እመለኮት።አላ ለሊሁ ውእቱ ሐነጸ ለርእሱ ወኢያውአየ ማኅፀነ እሙ ዘወለደቶ።አ ማኅፀን ቅዱስ ዘተጽሕፈ ውስቴቱ መጽሐፈ ግእዛን እንተ ዘኩሉ እንለ እመሕያው።አ ማኅፀን ቡሩክ ዘሀደረ ውስቴቱ ንዋየ ሐቅል ዘይትቃዎሞ ለሞት ዘተሰልጠ ላዕሌነ።አ መቅደስ ዘኮነ ሎቱ እግዚአብሔር ካህነ ዐቢየ እንዘ ኢይትዋለጥ ህላዌሁ።ፍጡር ኮነ አሐደ ምስለ ፈጣሪሁ።ወሥጋሂ ዘየሐምም ተዋሐደ ምስለ መለኮት ዘኢየሐምም።ወዘይትዌከፍ ሞተ ተዋሐደ ምስለ ሕያው እስከ ለዓለም።ወዘይትገመር ኮነ አሐደ ምስለ ዘኢያገምሮ መካን። ዝንቱ ውእቱ በአሐዱ ህላዌ ወበአሐዱ አካል።ሃይ.አበ.115 ወተፈጸመ ቃለ ነቢያት ወተነብዮቶሙ በእንቲአሁ።ሥጋ በተዋሕዶ አካለ ቃል ሆነ።ሃይ.አበ.117፣5 ንሰብሖ ለአብ ዘመጠወ ወልዶ ዋሕደ በእንተ ሕይወተ ኩሉ ዓለም።ሃይ.አበ.118፣6 ወነዋ ይእዜ አምጽአት ብእሲት በወሊዶታ ፍሬ ሕይወት።ሃይ.አበ.121፣5 ዝንቱ ውእቱ ዋሕድ ቃለ አብ ዘነሥአ ሎቱ ሥጋ እምዘርዓ አብርሃም በከመ ይቤ ብጹዕ ሐዋርያ ጳውሎስ እስመ ውእቱ ተሳተፈነ በሥጋ ወደም።ወተወልደ በሥጋ እምድንግል።ሃይ.አበ.123፣8 እመቦ ዘይቤ ከመ ድንግል ቅድስት ኃይል ይእቲ አርያማዊት ውጉዘ ለይኩን።

ጥምቀት

ሃይ.አበ 7፣2 ወአግሀዶ ዮሐንስ ወአጥመቆ በውስተ ዮርዳኖስ።ሃይ.አበ.17፣12 ወነአምን በአሐቲ ጥምቀት ለሥርየተ ኃጢአት።በ40 ቀን በ80 ቀን በ40 ዓመት በሰማንያ ዓመት በሊቀጳጳስ በኤጲስ ቆጶስ በቄስ እጅ ቢጠመቁ በታላቅ ባሕር በታናሽ ባሕር ቢጠመቁ አንድ ነውና አሐቲ ጥምቀት አለ።ሃይ.አበ.28፣23 ወካእበ ነአምን በአሐቲ ጥምቀት ዳግም ልደት ዘእመንፈስ ቅዱስ።ሃይ.አበ.84፣11 ሀተታ ጥሩ ዉሃ ትኩስ ደም ከትስብእት ብቻ የተገኘ አይደለም ከሥግው ቃል እንጂ።ሃይ.አበ.87፣13 አኮ ፈቂዶ ለተጠምቆ መጠመቁ ክብር ሽቶ አይደለም ወዳእሙ ከመ የሀበነ ጥንተ ልደት ዳግማዊ።ሃይ.አበ.88 ሀተታ የሐዋርያት ጥምቀት መቼ ነው ቢሉ ሐሙስ ሕጽበተ እግር ነው።ሃይ.አበ.117፣5 በናዝሬት ተሐጽነ ተጠምቀ በዮርዳኖስ ወኢተጠምቀ ከመ ይኩን ንጹሐ።

የጸጋ አማልክት

ሃይ.አበ.10፣9 ወዓዲ ረከብናሆሙ ለምእመናን ሰባሕያን በንባበ መለኮት ይሰመዩ አማልክተ በከመ ይቤ መጽሐፍ አማልክት አንትሙ ወደቂቀ ልዑል ኩልክሙ።

ምሥጢረ ሥላሴ

ሃይ.አበ.10፣11 ፍጹመ የኅብሩ በተዋሕዶተ መለኮት ዘውእቶሙ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ

መጽሐፈ ኤደን

እንዘ አሐዱ ሠለስቱ ወእንዘ ሠለስቱ አሐዱ ልደተ ወልድ ወጸአተ መንፈስ ቅዱስ እም አብ ይትነከር ወኢይትነገር ወይትሌዓል ላእለ ኩሉ ሕሊና፡፡ወኩሉ ዘይሰመይ ሊቀ በዲበ ምድር እምኔሆሙ ውእቱ፡፡እስመ ጥንተ ኩሉ ወገባርያነ ኩሉ እሙንቱ፡፡ሃይ.አበ.11፣5 ነአምን ከመ አብ በወልድ ወበመንፈስቅዱስ ወወልድ በአብ ወበመንፈስቅዱስ ወመንፈስቅዱስ በአብ ወወልድ፡፡አሐቲ ምልክና ወአሐቲ ሥምረት አሐቲ ኃይል ወአሐቲ መንግሥት አሐቲ ስግደት ወአሐቲ አኮቴት ወአሐዱ ስብሐት ይደሉ ለሥሉስ ቅዱስ፡፡አብሂ ውእቱ አብ ወኢኮነ ወልደ ወመንፈስቅዱሰ ወወልድሂ ውእቱ ወልድ ወኢኮነ አበ ወኢመንፈስቅዱሰ መንፈስቅዱስሂ ውእቱ መንፈስቅዱስ ወኢኮነ አበ ወኢወልደ፡፡ኢይፈልስ አብ ለከዊነ ወልድ ወመንፈስቅዱስ ወኢወልድ ለከዊነ አብ ወመንፈስቅዱስ ወኢመንፈስቅዱስ ለከዊነ አብ ወወልድ፡፡እሉ ሠለስቱ አካላት ፍጹማን ዲበ መንበረ ስብሐት ወእኁዛን በጽምረተ አሐዱ መለኮት፡፡ሃይ.አበ.13፣4 ሰው መባል የአዳም ኂላ የወጣለት ስም እንዳይደለ ባሕርዩ ሲገኝ የተገኘ እንደሆነ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ መባልም አካላቸው ሲገኝ የተገኘ ነው እንጂ ኂላ የተገኘ ስም አይደለም፡፡ወአኮ እሉ አስማት ዘቦኡ ላእሌሆሙ ድኅረ አቃኒም፡፡እስመ ትርጓሜሁ ለአቃኒም አካላት ጽኑዓን ወቀዋምያን ፍጹማነ ገጽ ወመልክእ ብሂል፡፡አልቦ ውስቴቱ ፍድፋዴ ዘተወሰከ በመለኮት፡፡ወባሕቱ ሠለስቱ እሙንቱ በአካል፡፡ወአካሎሙሂ ለሥሉስ ቅዱስ ወአስማቲሆሙ አልቦ ውስቴቶሙ ዘይዴነር፡፡ ሃይ.አበ.17፣3 ነአምን በአሐዱ አምላክ እግዚአብሔር አብ አንዜ ኩሉ ገባሬ ሰማያት ወምድር ዘያስተርኢ ወዘኢያስተርኢ ወነአምን በአሐዱ እግዚእ ኢየሱስ ክርስቶስ ወልደአብ ዋሕድ ዘህልው ምስሌሁ እምቅድመ ይትፈጠር ዓለም አምላክ ዘእም አምላክ ዘተወልደ ወአኮ ዘተገብረ፡፡አርዮስ ወለደው ፈጠረው ብሂልና አኮ ዘተገብረ አለ፡፡ሃይ.አበ.19፣3 እግዚአብሔር አብ ዘላዕለ ኩሉ ወውስተ ኩሉ ወእግዚአብሔር ወልድ ዘላዕለ ኩሉ ወውስተ ኩሉ ወእግዚአብሔር መንፈስቅዱስ ሥሉስ ፍጹም በአሐዱ መለኮት፡፡አሐዱ እግዚአብሔር ወአሐቲ መንግሥት፡፡ ወአልቦ ውስተ ሥላሴ ፍጥረት ወኢምንትኒ ዘተገብረ ይእዜ ሐዲስ ወኢውስቴቶሙ ተቀንዮ ኢሀሎ አብ ዘመነ ዘእንበለ ወልድ ወኢሀሎ ወልድ ዘመነ እንበለ መንፈስቅዱስ ወመንፈስቅዱስ ኢሀሎ ዘመነ ዘእነበለ አብ ወወልድ፡፡አላ ሥሉስ ቅዱስ ህለው በኩሉ አዝማን፡፡አብ ኢይትረከብ (አይመረመርም) ወወልድ ኢይትረከብ ወመንፈስቅዱስ ኢይትረከብ፡፡ወዘይቤሉ መጻሕፍት ከመቦ ለእግዚአብሔር አዕይንት ወአዕዛን ወኩሉ ዘተብህለ እለተርፉ በእንተ እግዚአብሔር ነአምን ከመ እሙን ወጽድቅ ውእቱ ወባሕቱ ኢይትረከብ ወኢይትሐሊይ፡፡ሃይ.አበ.25፣4 አምላክ ውእቱ አብ አምላክ ውእቱ ወልድ አምላክ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ ወኢይትበሀሉ ሠለስተ አማልክተ አላ አሐዱ አምላክ፡፡ወበዝንቱ አእመርነ ከመ አሐዱ መለኮት ዘሠለስቱ አካላት፡፡ሃይ.አበ.33፣23 ወዝንቱ ስም ዘውእቱ ወልድ ያጤይቅ ኅብረተ ህላዌሆሙ እስመ ወልዱ ውእቱ ዘተወልደ እምኔሁ፡፡ኢኮነ ፍጡረ ወኢተፈጥረ በትእዛዝ፡፡ሃይ.አበ.40፣3 አሐተ ስግደተ ይሰገዱ ወአሐደ ስብሐተ ይሴብሑ ወአሐዱ ውእቱ እበዮሙ ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ፡፡ወወልድኒ ቃሎሙ ውእቱ ለአብ ወለመንፈስ ቅዱስ ወመንፈስቅዱስኒ መንፈሶሙ ውእቱ ለአብ ወለወልድ፡፡ሃይ.አበ.60፣2 መቅድመ ኩሉ ንሰብክ ሥላሴ ዕሩየ ወቅድስተ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ፡፡ሥላሴ በተዋሕዶተ መለኮት ዘኢይትሌለይ፡፡ወአልቦ አካል ውጹእ እምህላዌ መለኮት፡፡ወኢንሰግድ ለሠለስቱ አማልክት አላ ለአሐዱ አምላክ፡፡ወነአምሮ ለእግዚአብሔር በሠለስቱ አካላት፡፡ሃይ.አበ.69፣5 ኢሀሎ አብ ግሙራ ዘመነ እምነ አዝማን እንበለ ወልድ

መጽሐፈ ኤደን

ወኢወልድ ዘእንበለ መንፈስ ቅዱስ።ሃይ.አበ.84፣3 ወአልቦ ውስተ ቅድስት ሥላሴ ግብርናት ወኢተቀንዮ ወኢይትሌዓል አሐዱ እምካልዑ በመዓርገ መለኮት ወኢይትኤዘዞ አሐዱ ለካልዑ ዘከመ ተለአኪ።አላ ዕሩያን እሙንቱ በአሐዱ ክብር ዘመለኮት ወምልክና።ሃይ.አበ.90፣2 እስመ አብርሃም ርእየ ሠለስተ ዕደወ በአሐዱ ምልክና።ወከመ ንሴፈዎ ለወልድ ከማሁ ዓዲ ንሴፈዎመ ለአብ ወለመንፈስ ቅዱስ።ወለእመ ንሰምዮመ ለሠለስቱ አካላት በሠለስቱ አስማት ኢንሬስዮመ ሠለስተ አማልክተ አላ አሐዱ አምላክ።ወልድ ወመንፈስ ቅዱስ እም አብ እሙንቱ እንዘ ኢይከውኑ እምድኅሬሁ።ወኢንሐሊ እሎንተ አስማተ ከመ ጳውሎስ ወስልዋኖስ ወጢሞቴዎስ።አብ ህልው በወልድ ወበመንፈስ ቅዱስ ወልድኒ ህልው በአብ ወበመንፈስቅዱስ መንፈስቅዱስኒ ህለው በአብ ወወልድ።እንዘ ሊሉያን እሙንቱ ይከውኑ አሐዱ።እስመ መለኮተ ሥላሴ አሐዱ ወበሠለስቲሆመ ሀሎ መለኮት።ሃይ.አበ.91፣2 ወአኮ አብ በርእሱ ባሕቲቱ ዘይገብር ወወልድኒ አኮ በርእሱ ባሕቲቱ ዘይገብር ወመንፈስ ቅዱስኒ አኮ በርእሱ ባሕቲቱ ዘይገብር።ወምግባሮሙኒ አሐዱ እስመ አሐዱ ውእቱ መለኮቶሙ።አሐቲ ይእቲ ቅድምናሆሙ ለሥላሴ።አኮ መንፈስ ቅዱስ ውእቱ ተወላዲ እም አብ ዘከመ ወልድ አላ ወጽአ እም አብ። ሥላሴ ዕሩያን እሙንቱ በኩሉ ግብር።ሃይ.አበ.94፣5 ሱራፌል ይብሉ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ ወኢይብሉ ቅዱሳን ቅዱሳን ቅዱሳን አላ ከሠተ ለነ ሠለስተ አካላተ በተዋሕዶተ መለኮት በብሂሎቶሙ ቅዱስ ሠለስተ ጊዜያተ።ሃይ.አበ.95 እስመ በብሂሎቱ ካልአ ከሠተ ፍልጠተ አካላት ወበብሂሎቱ ጸራቅሊጦስሃ ዘከማየ አመረነ ኅብረተ ሕላዌሁ።ሃይ.አበ.96 አንሰ ሶበ እቤ እግዚአብሔር እብል በእንተ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ።ሃይ.አበ.97፣3 ይትዋሐዱ በመለኮት ወይትሌለዩ በአካላት።ይቤ ዳዊት ዐቢይ እግዚአብሔር ወዓቢይ ኃይሉ ወአልቦ ኍልቁ ለጥበቢሁ።ዝንቱ ያኤምር ሥላሴ።ሃይ.አበ.101፣9 ኀበ ሀሎ አብ ወወልድኒ ወመንፈስ ቅዱስ ምስሌሁ ይሰገዱ።ሃይ.አበ.103 ዕሩያን ሥላሴ በህላዌ ወበመንግሥት ወስባሔ ወበፈጢረ ኩሉ ፍጥረት ወበኩሉ ግብር ዘይደሉ ለእግዚአብሔር።ናወግዝ እለ ይብሉ ሠለስተ መለኮተ። ሃይ.አበ.105፣2 ሥላሴ በተዋሕዶ ወተዋሕዶ በሥላሴ።ንሰግድ ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐተ ስግደተ።ሃይ.አበ.106፣1ሥላሴ በተዋሕዶ ቅዱሳን ሥላሴ በአንድነት የጸኑ ናቸው። ወሀብያነ ሀብታት ሠናያት ለኩሉ።ይትከፈሉ በአካላት ወይትጋብኡ በተዋሕዶተ መለኮት። ተከፍሎ በተጋብኦ ወተጋብኦ በተከፍሎ።ሃይ.አበ.109፣1 አልቦሙ ጥንት ወኢተፍጻሜት ገባርያነ ኩሉ ዘያስተርኢ ወዘኢያስተርኢ።ወአልቦ ምክንያተ ቃል ለህላዌሆሙ ለመገኘታቸው የሚነገር ምክንያት የለም።ያገምሩ ኩሎ ወአልቦ መኑሂ ዘያገምሮሙ።ኢየአምር መኑሂ ዘከመ እፎ ፍጥረቶሙ ወሥርዓቶሙ ወዘከመ እፎ ውእቱ ክዋኔሆሙ።ሕሊና አይመረምራቸውም።ይሬእዩ ኩሎ ወኢያስተርእዩ።ወአልቦ ዘይትማሰሎሙ ወይትኤረዮሙ ሕያዋን እሙንቱ እለ ኢይመውቱ ወኢይትዌለጡ።ርኁቃን እምነ ኩሉ ወቅሩባን ለኩሉ።ኢይትረከቡ በሐልዮ ወበለብዎ።ወእሙንቱ አምጻእያኒሆሙ ለኩሎሙ ፍጡራን እምኀበ ኢሀልዎ ኀበ ሀልዎ።ፍሉጣን በአካላት ወገጻት ወእኑኃን በጽምረተ አሐቲ መለኮት።ንሕነሰ *ኦርቶዶክሳውያን* ንብል ከመዝ።ወሶበሂ ንቤ አሐዱ መለኮት አኮ ዝንቱ ዘያበጥል ላዕሌነ ተሰምዮተ ሠለስቱ አካላት።መለኮትሰ ህልው ውእቱ ዘእንበለ ተከፍሎ በኩሉ ጊዜ።ወአካላት ህልዋን እሙንቱ በበአካላቲሆሙ በኩሉ ጊዜ።ወብሂለ ኢተወልደሰ(አብ) ወተወልደ(ወልድ) ወሠረጸ(መንፈስቅዱስ) አኮ ዘይከፍሎሙ ኀበ ህላዌያት ፍሉጣት።ሃይ.አበ.110፣3 ነአምን በሠለስቱ አካላት ፍጹማን ወበሠለስቱ ገጻት ፍጹማን ዕሩያነ

መጽሐፈ ኤደን

መልክእ፡፡ናሁ አዳም ኮነ ከመ አሐዱ እምኔነ ወዘንቱ ንባብ ይመርህ በላዕለ ምሥጢረ ሥላሴ ቅድስት ወዓዲ ከሠተት ከመ ሠለስቱ አካላት ወአሐዱ መለኮት ይቤ አብርሃም ለሠለስቱ ዕደው እለቆሙ ቅድሜሁ ጊዜ ቀትር፡፡እመሰ ኮንከ ትኤጽረኒ በዓይነ ምሕረት ኢትትአደዎ ለገብርከ ወኮነ አብርሃም ይኤጽር ሠለስተ ዕደወ ወነገሮሰ ረሰየ ለአሐዱ፡፡ወዓዲ ይቤሎ እግዚአብሔር ለሙሴ አነ ውእቱ አምላከ እብርሃም ወአምላከ ይሥሐቅ ወአምላከ ያዕቆብ፡፡ወዳዊትኒ ነቢይ ይቤ በቃለ እግዚአብሔር ተፈጥሩ ሰማያት ይብል ዘንተ በእንተ ወልድ ወበእስትንፋሰ አፉሁ ኩሉ ኃይሎሙ ይብል በእንተ መንፈስቅዱስ፡፡ወበኢሳይያስ ሀሎ ጽሑፍ ዘይብል ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እግዚአብሔር፡፡ወደጊመ ቃላትሰ ሠለስተ ጊዜያተ ዘቅዳሴ ይከስት ለነ ምሥጢረ ሥላሴ፡፡ ሃይ.አበ.110፣18 ወቅድመሰ ዘተርእየ ሎቱ ሥላሴ በውስተ ሐዲስ የዐቢ እምዘብሊት፡፡ሶበ መጽአ ኀበ ዮሐንስ ከመ ይጠመቅ መንፈስቅዱስኒ ወረደ ላእሌሁ ወአብኂ ከልሐ እምሉዓሌ ሰማይ እንዘ ይብል ዝንቱ ውእቱ ወልድየ ዘአፈቅር፡፡ወምሒሮቱ ለሐዋርያቲሁ ጻድቃን እንዘ ይብል ሑሩ ወመሀሩ ውስተ ኩሉ ዓለም ወአጥምቅዎሙ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ፡፡ሃይ.አበ.111፣2 ወአልቦ ካልእ አምላክ ዘእንበሌሆሙ፡፡ዝንቱ የአክል ለዘቦቱ ልብ ወአእምሮ፡፡መለኮትሰ አኮ ውጹእ ውእቱ እምእሉ ሠለስቱ አካላት፡፡ሃይ.አበ.112፣18 ወኢተፈልጠ እም ሕጽነ አቡሁ ወይመልእ ኩሎ ወውእቱ ሕልው በምልክናሁ ውስተ ኩሉ ገጸ መካን፡፡ ሃይ.አበ.113፣1 ዕሩያነ መዓርግ ወክብር፡፡ተዋህዶ በተሌልዮ ተሌልዮ በተዋሕዶ፡፡ወዝንቱ ግብር ይትሌዓል እምልቡና ወይትዐዶ እምሕሊና፡፡ሃይ.አበ.114 ወዘእንበለ ቅድስት ሥላሴ ኢኮነ ምንትኒ እምዘኮነ፡፡

ትእግሥት

ሃይ.አበ.15፣2 ውእቱመ ወሀበ ትእግስተ ለቅዱሳኒሁ ይጹሩ ጻማ ወዝንጓጌ ወሞተ፡፡ሃይ.አበ.125 ወኩሎ ዘረከበከ ተወከፍ በአኮቴት፡፡

ዕርገት

ሃይ.አበ.17፣9 ዐርገ በስብሐት ውስተ ሰማያት በቅዳሴ መላእክት በክብር በብርሃን በሥልጣን ዐረገ፡፡(ሐተታ) የሥጋ ዕርገት በማኅጸን የአካል ዕርገት በአርባ ቀን፡፡ሃይ.አበ.62፣9 ወነበረ በየማነ አቡሁ በሥጋሁ ቅዱስ በዘኢይትረከብ ወበዘኢይትአመር ምሥጢር፡፡ሃይ.አበ.67፣3 ኃይላት አዕረግዎ ለኤልያስ ኀበ ተአዘዙ ወቃለ እግዚአብሔር ዋህድ ለሊሁ ዐርገ በሥልጣኑ እስመ እግዚአ ኃይላት ውእቱ፡፡ሃይ.አበ.96፣53 ወሶበ ተንስአ ዐርገ ውስተ ሰማያት ወዘኒ ወረደ ዘእንበለ ሥጋ ውእቱ ዘዐርገ ሥግው ወአሐዱ ውእቱ ዘእምቅድስት ሥላሴ ወኢወሰከ ጉልቆ ራብዐ ወኢ ካልዐ ገጸ ወኢአካል ወነበረ በየማነ አብ፡፡

ምጽአት፣ትንሳኤ ሙታን

ሃይ.አበ.17፣10 ወካዕበ ይመጽእ በስብሐት ውስተ ሰማያት፡፡ወንሴፎ ትንሳኤ ሙታን ወሕይወተ ዘይመጽእ ለዓለመ ዓለም፡፡ሃይ.አበ.19፣27 ወካዕበ ናወግዝ ወንረግም ዘኢየአምን በትንሳኤ ሙታን፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ፍቅር

ሃይ.አበ.20 መቅድመ ኩሉ አፍቅሮ ለእግዚአብሔር በኩሉ ልብከ ወበኩሉ ነፍስከ ወበኩሉ ሕሊናከ ወአፍቅር ቢጸከ ከመ ነፍስከ።ወኢትትቀየም ብእሴ እስመ ዘያነብር ቂመ ውስተልቡ ላእለ ሰብእ ኢውክፍት ጸሎቱ ቅድመ እግዚአብሔር።ሃይ.አበ.21 አፍቅር ኩሎ ሰብአ ወይኩኑ ኩሎሙ ሰብእ በንቤከ ክቡራነ ፈድፋደ እምነፍስከ።ኩን ሰላማዌ ምስለ ኩሉ ሰብእ ከሰው ሁሉ ጋር ወንድሜ ወንድሜ ተባባል።ወጸሊ ላእለ ኩሉ ሰብእ ለሰው ሁሉ እዘን።እመ ብከ ሀብ ለዘአልቦቱ።ወኢታስተሐቅር ብእሴ በእንተ ሕሰመ ራእዩ።ሃይ.አበ.36፣2 ቡሩክ እግዚአብሔር ዘአምጽአነ እም ኀበ ኢሀልዎ ኀበ ሀልዎ አፍቂሮ ኪያነ።ሃይ.አበ.37 ንግበር ሠናየ ለአብያጺነ ወፍቁራኒነ ወጸላዕያኒነ ዘከመ ንፈቅድ ንሕነ ይግበሩ ለነ።ሃይ.አበ.125 ወኢትጽላእ መነሂ እምሰብእ አላ ገስጾ።

ውርጃ

ሃይ.አበ.20 ወኢታማስን ሕጻነ ጽንስ አታስወርድ።

ስለሚበሉና ስለማይበሉ

ሃይ.አበ.20 ተአቀብ እምነ ማውታ ሙቶ የተገኘውን ከመብላት ተከልከል።ወሕኑቀ በደም በወጥመድ በወስፈንጠር የተያዘውን በደም የታፈነውን አትብላ።

ሥራይ

ሃይ.አበ.20 ኢትኩን መሰርየ።ወኢትኩን መሰግለ ወኢመሰርየ ወኢትጎድግ መኑሂ ይግበር ለከ ዘንተ በደዌከ አመ ይረክበከ ሕማም።

ርኂቅ እም አንስት

ሃይ.አበ.20፣6 መቅድመ ኩሉ ይርኃቅ ጻድቃን ወመነኮሳት እም አንስት ወኢይቅረቡ ኀቤሆን ወኢይትናገሩ ምስሌሆን ወፈድፋደሰ ገሀደ ይረስዩ ኩሎ ጻሕቆሙ ከመ ኢይርአይዎን።እስመ እምርእየ ዓይን ይዜሙ ልብ።

ወላዋይ አለመሆን

ሃይ.አበ.20፣6 ተአቀብ ከመ ኢትኩን ዘክልኤ ነገሩ ወኢዘክልኤ ግእዙ።(ሐተታ) መናፍቃን በጉባኤ ከተረቱ በኋላ ከተማ ገብተው ለአንዱ አንድ ለአንዱ አንድ ነገር የሚናገሩ ሆነዋል። ሃይ.አበ.52፣17 እስመ ኀሊናሁ ለሰብእ ይትወላወል እምጊዜ ልደቱ እስከ ጊዜ ሞቱ።

ነገረ ሰሪ መሆን እንደማይገባ

ሃይ.አበ.20፣6 ወኢትኩን መስተዋድየ።

ተአቅቦ፣ሰነፍ መሆን እንደማይገባ፣ተግባረ እድ

መጽሐፈ ኤደን

ሃይ.አበ.20፣6 ወኢታንሶሱ ዘእንበለ ዳዕሙ በተአቅቦ ወኢታንዛህልል።ለሥጋከሂ እቀቦ እምኩሉ እኩይ ወእምኩሉ ርኩስ።ሃይ.አበ.21 ወኢትኩን ሀሳየ ከመ ትርከብ በግብረ እደዊከ ፈድፋደ በዘትሁቦሙ ለነዳያን ወለድኩማን ወለፈላስያን።ይደልወከ ትትመሀር ግብረ እድ በዘተሐዩ ቦቱ ከመ ኢታክብድ ጸረ ላእለ አኃው።ወሶበሂ ይሰክቡ አኃው ይኩን አሐዱ አሐዱ እምኔሆሙ ዐጹፈ በአልባሰ ዚአሁ ባሕቲቱ።ወይኩን ኩሉ ዘትገብሮ በአቅም።

የሚገባ ኀፍረት

ሃይ.አበ.20፣6 ወኢትኩን ዘእንበለ ኀፍረት ሰውን የማታፍር እግዚአብሔርን የማትፈራ አትሁን።

ክፉ መናገር እንደማይገባ

ሃይ.አበ.20፣6 ወኢትኩን ነባቤ እኩይ ወኢትጽአል ወኢትትናገር ነገረ ሥላቅ።ዋላ ፈዛዛ አትናገር ወኢትርግም ወኢትምሐል ግሙራ።ሃይ.አበ.125 ኢትንብብ እኩየ ላዕለ መኑሂ ወኢይኩን ነገርከ ክንቶ ወኢሕሳዌ።

መራቆት እንደማይገባ

ሃይ.አበ.20፣6 ወዓዲ ተአቀብ ከመኢትትዐረቅ እምልብስከ ቅድመ መኑሂ ዘእንበለ ዳእሙ ሶበ ይረክበከ ምክንያተ ለተአርቆ።

በአሕዛብ በዓል መገኘት እንደማይገባ

ሃይ.አበ.20፣6 ወኢትደመር ምስለ አሕዛብ በበዓላቲሆሙ።ወኢትትአቀብ ዕለተ ሰንበት ከመ አይሁድ።

ጸሎት

ሃይ.አበ.20፣6 ኢትጸሊ ምስለ አርሲሳን ዘውእቶሙ አላውያን ወኢምስለ አሕዛብ።ይኩን ንዋምከ ጎዳጠ በኩሉ ጊዜ።ሃይ.አበ.21 ወኩን ትጉሃ በጸሎት ምስለ አኃው።በመዝሙር ወበስብሐት ወበማህሌት መንፈሳዊ።ኢትክላህ በሕቁ አላ ዘምር በመጠን ከመ ኢይዘንግዑ አኀው። ሃይ.አበ.24፣12 ሰአሎ ለእግዚአብሔር ዘሀሎ ውስተ አርያም ከመ ትጽናዕ በሃይማኖት። ሃይ.አበ.113፣20 ወንስእል ለነገሥትነ ምእመናን ከመ የሀቦሙ ኃይለ ወመዊአ ወለአብያተ ክርስቲያናትኒ ወምኔታት ዛኀነ ወመርሶ ወጎድአተ።ሃይ.አበ.125 ወኢትኩን ንፉቀ እንዘ ትጼሊ።

ጾም

ሃይ.አበ.20፣18 ወኢትትአደው ጾመ ዘእግዚአብሔር ዘውእቶሙ ረቡዕ ወዓርብ እንበለ ይርከብከ ደዌ ክቡድ (የማርን ጣዕም የኮሶን ምረት የማያስታውቅ ደዌ ካላገኘህ በቀር) ወሶበ የሐውጸከ እጉ በመዋእለ ጾምከ ዘትጸውም አንተ ለአጻምዎ ሥጋ ብላዕ ምስሌሁ በፍቅር ወበሰናይ ኅሊና።ወበእለተ ሰንበትስ ኢመፍተው ጸዊም ቦቱ አላ ጊዜ ዘይደሉ እስከ ስድስቱ ሰዓት ወእመ

መጽሐፈ ኤደን

አኮ እስከ ሰብአቱ ሰዓት።ሃይ.አበ.20፣23 ወጸምሰ ዘረቡዕ ወዓርብ ይኩን እስከ ጊዜ ተስዓቱ ሰዓት ዘመዓልት (ጌታ በዘጠኝ ሠዓት ነፍሱን ከሥጋው ለይቷልና) ወፈድፋደሰ እምዝንቱ ረባሕ ውእቱ ለነፍስከ።

ሰንበት

ሃይ.አበ.20 ወበጽባሐ እለተ እሑድ አሌሊ ገይሠ ውስተ ቤተ ክርስቲያን ቅድስት ወቁም በጊዜ ቅዳሴ በፍርሃት ዓቢይ።ወኢትጻእ እምቤተ ክርስቲያን እስከ ይትፈጸም ጸሎተ ጎትመት ዘእንበለ ምክንያተ ሕማም ወእመ አኮ ምክንያተ ፍኖት።ወኢያስህትከ መኑሂ ትጹም በመዋእለ እሑድ ቅድስት ወኢትስግድ ባቲ ወኢ እምድኅረ ተመጥዎ ምሥጢራተ ቅዱሳት።

ትዕቢት

ሃይ.አበ.20፣25 እስመ ትእቢትሰ እምዘርዓ ሰይጣን ውእቱ።ወበእንቲአሁ ወድቀ ሰይጣን እምሰማይ።ወቦቱ ያሰግር ኩሎ ደቂቀ እንለእመሕያው ወይፈቅድ ይስሀቦሙ ምስሌሁ ውስተ ገሀነም።

ቅዳሴ

ሃይ.አበ.20፣28 ኢትትሀከይ በጊዜ ቅዳሴያት።

መፍቀሬ ንዋይ መሆን እንደማይገባ

ሃይ.አበ.21 ኢትኩን መፍቀሬ ንዋይ ወብሩር ኢትፍቱ ከመ ታጥሪ ወርቀ ወብሩረ ዘእንበለ በአምጣነ ዘየአክል ለሕይወትከ ለሲሳይከ ወለአራዝከ በአቅም እስመ መፍቀርያነ ንዋይ ኢይትከሀሎሙ ያስምርዎ ለእግዚአብሔር

ንግድ

ሃይ.አበ.21 ነጽር ወተአቀብ ከመ ኢትንግድ ግሙራ።ዳእሙ ሀለዋ ብዙኃት አህጉር እለ አልቦን ምድር ለዘርእ ወለገራህት ወእለ የኀድርዎን ያጌብሮሙ ከመ ይንግዱ በእንተ ሕይወቶሙ። እመሰ ኢኮኑ መነኮሳት አልቦሙ ነውር።ወባሕቱ ኢይንስኡ ርዴ።ወለ እመ ብከ ፍሬያት አው ወርቅ ወኢፈቀድከ ትንሳእ እምኔሁ ርዴ ወዳእሙ ሜጥኮ በብዙኅ ፈድፋደ እምዘመጠኑ ትከውን ኅሱረ በቅድመ እግዚአብሔር።

ትሕትና

ሃይ.አበ.21 ወኩን ትሑተ በኩሉ ግብር በእንተ እግዚአብሔር እንዘ ርኡድ ወድንጉጸ አንተ በኩሉ መዋእል እምቃለ እግዚአብሔር።ኢትኩን መፍቀሬ ላኳ ጠብ ክርክር አትውደድ። ወኢትዝብጥ መነሂ እምሰብእ ዘእንበለ ሕጻን ንስቲት ዘትዘብጦ በእንተ ትምህርቱ ወትጌስጸ። ወዝንቱ ይኩን በተአቅቦ ከመ ኢይኩን ቅትለቱ በእዴከ።አክብሩኝ አትበል።ሃይ.አበ.88፣8

በመንክር ትሕትና ወረደ እግዚአብሔር ቃል።(ትሑት መባሉ ደካማ ሥጋን ለብሶ ደካማ ሰው የሚያደርገውን አድርጎ ሰውን ማዳኑ ነው)

ጺምን መላጨት እንደማይገባ

ሃይ.አበ.21 ይመርብኝ አትበል።ወኢትንሳእ እምጽሕምከ አመ ትላጺ ርእሰከ።

ከስንቱ ውዳሴ መራቅ እንዲገባ

ሃይ.አበ.21 እመ ይትከሀለከ ትጹም በበሱባኤ ኢትጎድግ መኑሂ እምሰብእ ያእምር ብከ። ወህየንተ ዘበምድር ጎሥሥ ዘበሰማያት።ወኢትፍቱ ትሑር በሥርግው አሣእን።ወኢትትመየጥ ጎበ ካልእ አርዓያ እስመ ዘኢአከ የአክለከ።ወለእመ ሖርከ ብሔረ ባዕድ ኢትፍቅድ ትክስት ርእሰከ በማእከለ አኃው አላ አንተሂ ኩን ከማሆሙ።

ስካር እንደማይገባ

ሃይ.አበ.21 ሶበ ትሰቲ ወይነ ኢትትአደው እምአሐዱ ጽዋእ ወእመሰ በዝኀ ክልኤ ወእምእጹብ አብሑ አበው ሠለስተ።

ምንኩሰና፣ምናኔ

ሃይ.አበ.21 ኩን መናኔ ዘበአማን ወኢትሐሊ ምንተኒ ዘሀሎ ውስተ ዝንቱ ዓለም ግሙራ ከመ ዚአከ ውእቱ።ጸሐቅ ለመድኃኒተ ነፍስከ ወፍትወትከሂ ይኩን ውስተ መንግሥተ ሠማያት። ከገዳም በወጣህ ጊዜ መጠጥ ምግብ ቢያሻህ ሕጻኑን ልከህ ባለሕጉን ልከህ ከምታድርበት ያምጣልህ ቤተክርስቲያን ከሌለ ሴት ከሌለበት ቤት እደር።ሃይ.አበ.63፣40 ምድራዊ ነገር የሚያስብ ኢይትሜካህ በተስፋ ዘይከውን ድኅረ ኂላ በሚደረገው ተስፋ አይከብርም።

አርምሞ

ሃይ.አበ.21 ወመሐሮሙ ለደቂቅከ አርምሞ

ቁርባን

ሃይ.አበ.28፣22 ወካእበ ነአምን በቅዱስ ቁርባን ከመ ውእቱ ሥጋ ወደም ማሕየዊ ዘእግዚእነ ወመድኃኒነ ኢየሱስ ክርስቶስ።ዘውእቱ እምቅድመ ይቀድሶ ካህን ኅብስት ወወይን ወሶበ ይቄድሶ ካህን ይወርድ ላእሌሁ መንፈስ ቅዱስ ወይትመየጥ እምከዊነ ኅብስት ኅበ ከዊነ ሥጋ ወልደ እግዚአብሔር ወከማሁ ጽዋዕኒ ይትመየጥ እምከዊነ ወይን ኅበ ከዊነ ደም።ሃይ.አበ.85፣2 እልአንቢርስያ ብሂል ኢማሳኒ ሥጋ ቅዱስ ሥጋሁ ለክርስቶስ።ሃይ.አበ.120፣16 እመቦ ዘይብል ከመሥጋሁ ለክርስቶስ ዘሀሎ ውስተ ምሥዋእ ዘቤተክርስቲያን ኢኮነ እሙነ ሥጋሁ ወኢይቄድሶሙ ለእለ ይነስእዎ ውጉዘ ለይኩን።ሃይ.አበ.122፣6 እመቦ ዘይቤ በእንተ ሥጋ ቅዱስ ወደም ክቡር ዘክርስቶስ እግዚእነ ዘየዐርግዎ ካህናት በውስተ ምሥዋእ ከመቦ ሕማመው ውጉዘ ለይኩን።

መጽሐፈ ኤደን

ተዘክሮተ እግዚአብሔር

ሃይ.አበ.33፣2 ሠናይ ለነ ወይደልወነ ዘበጽድቅ ዘክሮቱ ለእግዚአብሔር በኵሉ ጊዜ።እስመ

ኢትጸግብ እምኔሁ ግሙራ ነፍስ እንተ ታፈቅሮ።

ትእዛዛተ እግዚአብሔርን መፈጸም እንዲገባ

ሃይ.አበ.37 ወእመሰ ንሕነ ተግሕስነ እምሕገጊሁ ወዓለውነ ትእዛዛቲሁ ይከውን ማህደርነ ውስተ ኩነኔ ዘለዓለም ኀበ እሳቱ ኢይጠፍእ ወእጼሁ ኢይነውም።ዝንቱ እሳተ ጽልመት ዘአልቦ ብርሃን።ኢኀሠሠ እግዚእ እምኔነ ግብረ እጹበ ዘእንበለ ዓቂበ ትእዛዛቲሁ።

ንሥሓ

ሃይ.አበ.37 ወሶበሂ ንኤብሶ ኢናጽንእ ልበነ አላ ንትመየጥ ፍጡነ ለንሥሓ።ወንትአመን ኃጢአተነ በበይናቲነ።ንግድ ዘመቻ ሂዶ ቢታመም ለባልንጀራው ንገረውና ለመምህረ ንሥሓው ይንገርለት ብለው ሐዋርያት በሲኖዶስ አዝዘዋል።ጎድግሰ ዓቃቤ ሥራይ ዘይፈውስ ሕማመ ነፍስ ዓቃቤ ሥራይሂ ዘሥጋ ሶበ ይበውእ ኀበ ድውየ ሥጋ ይኤዝዝ ከመ ይትአቀብ እምነ መባልእት ወያሰትዮ ቆጽላተ መሪራተ።ወእመ ደዌሁ ዕጹብ ይሠጥጥዎ በሐጺን።ንትባደር ለንሥሓ

አለማወቅ

ሃይ.አበ.56፣16 አንሰ ኢይክል እትናገር እበዮ ወኢፈጽሞ ውዳሴሁ አላ አጎድግ ዘንተ መካነ ለእግዚአብሔር ዘለሊሁ የአምሮ።ሃይ.አበ.58፣57 ንህነሰ ነአምር ጎዳጠ ወብዙኃሰ ኢይትከሀለነ በጸሎቱ እስመ በከመ ይርህስ እምነ አሐቲ ነጥብ እምባሕር ዓባይ ከማሁ ንሕነኒ ንትናገር እምአእምሮተ እግዚአብሔር።ሃይ.አበ.85፣5 ወኢይደልወነ ንእመን ሕሊናነ ባሕቲቶ።አላ ንትሉ እምነተ አበዊነ ቅዱሳን መምህራነ ቅድስት ቤተክርስቲያን።ንስምኦ ይእዜ ለብፁእ ጎርጎርዮስ ኤጲስ ቆጶስ ዘኑሲስ እኁሁ ለዓቢይ ባስልዮስ።

መዋኢ እግዚአብሔር

ሃይ.አበ.62፣9 ውእቱ ንጉሥ ወእግዚእ ዘኢይትመዋእ።ሃይ.አበ.83፣8 ይቤ ክርስቶስ ይረክበክሙ ሕማም በውስተ ዓለም ወባሕቱ ጽንኡ እስመ አነ ሞዕክዎ ለዓለም።ሃይ.አበ.117፣5 ወሞየ ለዘራኤ ኃጢአት በሥጋሁ ወወደዮ ውስተ ጻዕረ ደይን።ወዘያሜክር ተመውአ።

መንግሥተ ሰማያት

ሃይ.አበ.64፣11 ወባሕቱ ለመካነ እረፍት እንተ እግዚአብሔር ዘሀሎ ውስተ ሰማያት ኮነት አምሳለ ዕረፍት ዘውስተ ምድር።

ቀቢጸ ተስፋ

መጽሐፈ ኤደን

ሃይ.አበ.65፣23 እስመ ቀቢጸ ተስፋ እምስህተተ ሰይጣን ውእቱ ወይሬስዮ ለሰብእ ይበል አልቦ ትንሳኤ ግሙራ ወኢመንግሥተ ሰማያት ወበእንተዝ ይገብር ኩሎ ፈቃዶ እኩየ።

ንኡሰ ክርስቲያን

ሃይ.አበ.70፣11 ይምሐርዎሙ ወይገሥጽዎሙ በኩሉ ቁመት ዘእምነተ ሃይማኖት ርትዕት ዘሥሉስ ዕሩይ ዘውእቱ አሐዱ መለኮት ወአሐዱ ህላዌ።ወካዕበ ይገሥጽዎሙ ለንዑሰ ክርስቲያን ከመ ይእመኑ ወይትአመኑ።

እስራኤል

ሃይ.አበ.83፣33 እስራኤል ብሂል ጎሊና ዘይሬእዮ ለእግዚአብሔር።

ትርጓሜ፣ምሳሌ

ሃይ.አበ.83፣33 ቅዱስ ሙሴ ኒቢይ ሁለት ነጋሪት ሥሩ ያለውን መምህር ቄርሎስ ካህናት ሁለት ጊዜ ይሰብሰቡ ብሎ ተርጉሞታል።

ሰማእት

ሃይ.አበ.90፣15 ወአትናቴዎስኒ ዘይመስሎሙ ለሐዋርያት ሰማእት ብዙኅ ጊዜያተ ዘእንበለ ክዕወተ ደም ይብል ከመዝ።

ምልጃ

ሃይ.አበ.104፣1 እግዚአብሔር ያኑኅ መዋዕሊከ ወያፈድፍድ ጸጋከ ወያግርር ጸረከ ወይእቀብከ በትንብልናሃ ለእግዝእትነ ድንግል ማርያም ወኩሎሙ ቅዱሳን።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ድርሳነ ቄርሎስ ወጳላድዮስ ምስለ ተረፈ ቄርሎስ

ይህ መጽሐፍ የተጻፈበት ዘመን በ435 ዓ.ም ከጉባኤ ኤፌሶን ጀምሮ ነው።ቄርሎስ ማለት ጎሩይ ማለት ነው።ከትምህርት ቤት በገባ በአምስት ዓመቱ ብሉይ ሐዲስ አጥንቷል።ሲያስተምር የኃይለ ቃሉ ጥራት ርትዓተ ልሳኑ ድንቅ ነበር።ጳላድዮስ የቄርሎስ ደቀመዝሙር ነው።

አጋንንት፣አጋንንትን ማስወጣት

ናባል ዳዊት መጣ ቢሉት ደንግጦ እንደሞተ ነቢያት ክርስቶስ ይወርዳል ይወለዳል እያሉ ሲያስተምሩ አጋንንት ይወጡ ነበር።ኢዮአብ አቢሳን እየሰደደ ድል ያደርግ እንደነበረ ጌታ ነቢያትን እየሰደደ አጋንንትን ያስወጣ ነበር።ተረ.ቁር.19 ወይቀውም እኩይ ጸሐፊ ፍልስጣ ወይትፈደየነ በሞትነ።

ነገሥታት

መጽሐፈ ኤደን

ቦቱ (በክርስቶስ) ነገሥታት ይነግሡ ወኃያላን ይጽሕፉ ጽድቀ።ቁር. 3፣4 የመንግስታችሁ አስገኝዋ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።ሁለቱ ነገድ ቢበድሉ ጌታ ረፋስቂስ እንዲዘምትባቸው አድርጓል።

ማሸነፍ

ቁር. 3፣4 በሃይማኖት ጸንተው ህጉን የጠበቁ ሰዎች ሞእዎሙ ለጸላእቶሙ።ቁር.40 በከመ እንከ ወደቅነ በአዳም ሞዕነ በክርስቶስ።ሞዖ እስራኤል ለአማሌቅ መቼ ነው ብትል ሰበ በአምሳለ መስቀል ይትሜሰል ሙሴ።ወሶበ ያቴሕት እደሁ ይመውዖሙ ጸር ለእስራኤል።

አቅጣጫ

መስእ የሚለው በምስራቅና በሰሜን መካከል ያለ ነው።አዜብ በምእራብና በደቡብ መካከል ያለ ነው።ሊባ በሰሜንና በምእራብ መካከል ያለ ነው።ባሕር የሚለው በአዜብና በምእራብ መካከል ያለ ነው።

ተዋሕዶ

ብርሃነ ጸሐይ በመስኮት ተከፍሎ እንዲገባ ክርስቶስ ተከፍሎ ተዋሐደ አንልም።ቁር.18 ነአምን በትድምርተ መለኮት ወትስብእት።ብርሃነ ጸሐይ በመስኮት ተከፍሎ እንዲገባ ክርስቶስ ተከፍሎ ተዋሐደ ካሉ ከሌላና ከሌላ ተገኝቶ አንድ የሆነው ኢኮና ፍጹማተ ፍጹም አይባልም።ከቃል ተከፍሎ ከመጣ ፍጹም መለኮት አይባልም ሥጋም ነፍስ የሌለው ከሆነ ፍጹም ሰው አይባልም። ኩለንታሁኬ ለቃል ወኩለንታሁ ለትስብእት ከመተደመረ (ተዋሐደ) ነአምን።በተዋሕዶ የሥጋን ክብር ከበረ መባልን ገንዘብ አደረገ።ቁር. 40 ወንጌል ቃል ሥጋ ኮነ አለ።ዘአኮ ተመይጦ በሥጋ ሥጋ ወደ መሆን ተለውጦ አይደለም።አላ እምቅድስት ድንግል ነስአ ሥጋ።ከድንግል ሥጋን ነሣ እንጂ።ወልደተ ሰብእ ተወልደ ከማነ።

ሥቅለት

እንዘ አልቦ ዘያጌብሮ መጠወ ነፍሶ በእንቲአነ።ሞቱ ለክርስቶስ መድኃኒት ለዓለም።ሮሜ 14፣9 ወበእንተዝ ሞተ ክርስቶስ ወሐይወ ከመ ይኮንን ሕያዋነ ወሙታነ።በሕማሙ በሞቱ በጥምቀቱ እኛን አከበረበት እንጂ እርሱ አልከበረበትም።ነስአ መንፈስቅዱስ የሚለውም በዚህ ይተረጎማል።

መነናውያን

ዘውእቶሙ ሰብአ ማኒ እለ ይብሉ ምትሐት ሥጋዌሁ ለክርስቶስ።መነናውያን ምትሐት የሚሉት ምን የሚለውን ይዘው ነው ቢሉ ተመሰለ ሰብአ የሚለውን ይዘው ነው።ምትሐት ካሉ ድንግል ትጸንስ ወትወልድ ወልደ ያለው ሐሰት ነውን።ኢነስአ ዘርዓ አብርሃም እንላለንን።ሐሠ አንልም።ቁር.11 ሐመ ወሞተ መባሉስ ሐሰት ነውን እስመ ኢይክል ጽላሎት (ምትሐት) ሐሚመ።ቁር.12 አየ እንከ ዘባኖ መጠወ በእንቲአነ።ምትሐት ከሆነ ምን ጀርባውን ስለ እኛ ግርፋት አሳልፎ ሰጠልን ለምትሐት ምን ጀርባ ኑሮት?አንድም መጠውኩ ዘባንየ ለቅስፈት ያለው ታበላ?በአይ እድ ወእግር ተቀነወ ቀነውኒ እደውየ ወእገርየ ያለው ታበላ?አየኑ ገቦ ረገዙ

መጽሐፈ ኤደን

ሐራሁ ለጲላጦስ፡፡ንግረኒ በአይኑ ፍና ትመውት ጽላሎት፡፡ጽላሎት ትመውት የሚል በየት አንቀጽ አለ? ወእፎ አንስኦ ለክርስቶስ አብ እንዘ ጽላሎት ወምትሐት፡፡ወእመሰ ኢኮነ ሰብአ ወኢዐርገ በሥጋ ኢይመጽእ ዳግመ ኀቤነ በሥጋሁ፡፡

ሐራጥቃ

እለ ይብሉ ተወለጠ ህላዌሁ ለቃል ኀበ ከዊነ ሥጋ ወደም ወአጽም ወኢነስአ ሥጋ እም እግዝእትነ ማርያም፡፡ሐራጥቃ ተለወጠ ያሉ ቃል ሥጋ ኮነ ያለውን ይዘው ነው፡፡ቁር.12 ካለመኖር ወደ መኖር መጥቶ የተፈጠረ ፍጥረት በእውነት መለወጥ ይስማማዋል፡፡ቁር.13 ወመለኮትሰ እምኩሉ ልብ ከሀክ፡፡ከመመርመር የራቀ ከመለወጥ የራቀ ነው፡፡ውጹእ ውእቱ እሚጠት ወእምውላጤ ወፍጥረትሰ ሀሎ ውስተ ሚጠት ወውስተ ውላጤ፡፡ዳዊት አንተሰ አንተ ክመ ኤርምያስ አንተ ትነብር ለዓለም ብለው ተናግረዋል፡፡ይቤ ዳዊት ሰማያትሰ ይጠፍዑ ወአንተሰ ትነብር ለዓለም ወኩሉ ከመ ልብስ ይበሊ፡፡አካላዊ ቃል ወልደ እግዚአብሔር ጌትነቱን ባሕርዩን ለቆ ቀድሞ ገንዘቡ ወደ አይደለ ሥጋ ወደመሆን ተለወጠ ካሉ አንተሰ አንተ ክመ ያለው ወዴት አለ?

ፎጢኖስ

እለ ይክህዱ ሀልዎቶ ለቃል እምቅድመ ዓለም እንዘ ይብሉ ለፊ እማርያም ውእቱ፡፡እነ ፎጢኖስ ለፊ እማርያም ያሉት ወአመ ተፍጻሜተ መዋእል ፈነወ ወልዶ ወተወልደ እምብእሲት ያለውን ይዘው ነው፡፡ቅድመ ዘመን ቅድመ ዓለም የነበረ እርሱን ደኃራዊ ነው ይሉታል፡፡ሰው በሆነበት ወራት ወጻእኩ እም አብ ወመጻእኩ ስላለ ደኃራዊ ነው ይሉታል፡፡እስመ ኢየአምኑ የሁሉ መለኮተ ወልድ ቅድመ ትስብእት አላ ዕሩየ ጥንተ ይሁቡ ለዘእምድንግል ሥጋ ወለዘእም እግዚአብሔር ቃል ዘቦቱ ኩሉ ኮነ፡፡ምንተ ይብሉ ሶበ ይቤ ዮሐንስ ቀዳሚሁ ውእቱ ቃል፡፡ወካእበ ይቤ ዝ ውእቱ ቀዳማዊ ዘሰማዕነ ወዘርኢነ በአዕይንቲነ፡፡ወዓዲ ይቤ ክርስቶስ እምቅድመ ይትወለድ አብርሃም ሀሎኩ አነ፡፡1ኛ ቆሮ.10፣4 ወኪሎሙ ሰትዩ ስቴ መንፈሳዊ ዘውእቱ ዘሰትዩ እምኮኩሕ መንፈሳዊት፡፡ወኮኩሕሰ ክርስቶስ ውእቱ፡፡

መርቅያን

እለ ይብሉ አልቦቱ ህላዌ ለወልድ አላ በከመ ነገር ወቃል ዘይወጽእ እም አፍ ወኢይትረከብ ከማሁ ውእቱ ወጽአ እም አፈ እግዚአብሔር ወነበረ ላዕለ ሰብእ፡፡እነ መርቅያን ዝርው ያሉ “ቃል” የሚለውን ይዘው ነው፡፡ወልድ በተወላዲነት በአካላዊነት እንደሌለ ይናገራሉ፡፡ኢየሱስ ከቅዱሳን ይበልጣል ይላሉ አምላክ ግን አይደለም ይላሉ፡፡ዘይክህዶ ለአብ ይክህዶ ለወልድ፡፡ ወይእዜ አማን ለእመሰ ኢኮነ ውስተ ሀልዎ ወልድ በከመ ይብሉ ለአብሂ ኢነአምኖ አበ፡፡እፎ ንሰምዮ አበ ለዘኢወለደ፡፡እመሰ ወለዶ እፎ ወለዶ እፎ ወለዶ ለዘኢሀሎ፡፡ፊልጶስ ያለ አብን ለመነ ወይስ የሌለ አብን ፊልጶስ አብን አሳየን ብሎ የጠየቀው ያለ ወልድን ወይስ የሌለ ወልድን? (ዝርው ቃል ካልን ጌታ ለፊልጶስ ሲመልስለት እኔ በአብ እንዳለሁ አብም በእኔ አለ ብሎታልና፡፡ዝርው ቃል ከወጣ በኋላ ከወጣበት ይገኛልን? ሐሰ አይገኝም)፡፡

መጽሐፈ ኤደን

አቡሊናርዮስ

እለ ይብሉ ከመ አልቦቱ ነፍስ ወኢልቡና ወኢሕሊና ለትስብእተ ክርስቶስ፡፡ዳዕሙ ህየንተ ነፍስ ወልቡና እግዚአብሔር ቃለ ኮነ ይብሉ፡፡እንዲህ ያሉት ቃል ሥጋ ኮነ ያለውን ይዘው ቃል ነፍሰ ኮነ አላለም ብለው ነው፡፡በተጨማሪም ረቂቅና ረቂቅ አይዋሐድም ብለው ነው፡፡አልቦቱ ነፍስ ለሚሉት ፍጹም ሰው የሚለው ይረታቸውል፡፡ፍጹም ሰው የሚባለው ነፍስና ሥጋ ያለው ነው፡፡ ነፍስ ከሌለው ፍጹም አይባልም፡፡እነ አቡሊናርዮስ ነፍስን ትቶ ሥጋን ብቻ ተዋሐደ ካሉ ሥጋንም አልተዋሐደም ያሰኛል፡፡ምክንያቱም ነፍስ የሌለው ሥጋ የለምና፡፡አንድም በተቀበረ ጊዜ መለኮት ሦስት መዓልት ሦስት ሌሊት ተለየው ያሰኝባቸዋል፡፡መለኮት ሥጋን ብቻ ተዋሐደ ካሉ የአዳምን ነፍስ አላዳነም ያሰኝባቸዋል፡፡ቁር.21፣11 ነፍሱኒ ለክርስቶስ ወረደት ውስተ ሲኦል ወበኃይለ መለኮት ወበሥልጣን እንዘ ይሄሉ አስተርአዮሙ ለእለ ሀለው ህየ ነፍሳት ወዓዲ ሰበከ ሎሙ ከመ ይጸኡ ለእለ ውስተ ሞቅሕ፡፡ጌታ በአጸደ ነፍስ ላሉት 33 ሰዓት አስተማረ፡፡በዓጸደ ሥጋ ላሉት 33 ዓመት አስተማረ፡፡መናገር በነፍስ ነው፡፡ቃለ አብ ከሥጋዌ በፊት እንደኛ ቃል በአካላዊነት የሌለ አይደለም፡፡ወኢኮነ ከመ ነገር ዘነበረ ላእለ ሰብእ የኛ ነገር ከአንደበታችን ወጥቶ በጆሮ እንዲጣበቅ ቃል ከአብ ተገኝቶ በሥጋ የተጣበቀ አይደለም፡፡በከመ ሀሎ በመለኮቱ ፍጹም ከማሁ ሀሎ በትስብእቱ ፍጹም፡፡ጌታ ተከዘት ነፍስየ እስከ ለሞት ካለ ጴጥሮስ እስመ ኢትሀድጋ ውስተ ሲኦል ለነፍሱ ካለ እንደምን ነፍስ አልነሳም ይባላል?እሰውጥ እምነ መንፈስየ ዲበ ኩሉ ዘሥጋ ብሎ ሥጋን ብቻ ቢናገር ነፍስን ጨምሮ ነው፡፡በሌሊት ትገይስ መንፈስየ ብሎ ነፍስን ብቻ ቢናገር ሥጋን ጨምሮ ነው፡፡ጌታ ወይእዜ ተኃሥሱኒ ትቅትሉኒ ብእሴ ጻድቀ ዘጽድቀ እነግረክሙ ቢል እሩቅ ብእሲ ነው አንልም፡፡

ንስጥሮስ

ዘይብል ክልኤ ህላዌሁ ለወልደ እግዚአብሔር፡፡እነ ንስጥሮስ ሁለት ባሕርይ ያሉት “ነደረ” ያለውን ይዘው ነው፡፡ቁር.23 ንህነሰ ኢንቤ ክልኤቱ እምድኅረ ትድምርት፡፡አላ ባሕቱ ንሌቡ ከመ እምክልኤ ህላዌ ተደመረ አሐዱ ክርስቶስ ቃል፡፡አኮ ከመ ዘነደረ ላእለ ካልእ ብእሲ፡፡በነቢይ በሐዋርያ እንዲያድር ያደረበት አይደለም፡፡ጳውሎስ የተሰቀለውን ወልደ እግዚአብሔር ብሎታል፡፡ ወእምዘርዓ ዳዊት ተወልደ ብሎታል፡፡1ኛ ቆሮ.2፣6 ሶበሰ አእመሩ እም ኢሰቀልዎ ለእግዚአ ስብሀት፡፡እግዚአ ስብሀት መባል ከፍጡራን የሚገባው የለም፡፡እፎኬ እግዚአ ስብሀት ይከውን ዘተሰቅለ እብልኬ ጥዩቀ ሶበ ኮነ ሰብአ፡፡እስመ ጽሑፍ በእንቲአሁ ዘይብል ወዘተትሕተሰ ሕቀ እመላእክት ንሬስዮ ለኢየሱስ በእንተ ሕማመ ሞቱ፡፡መፍትው ኢናውጽአ ለግሙራ እም እንዘ ሰብእ ለእግዚአብሔር ቃል በእንተ ትድምርት ወኢናወጽእ ለግሙራ ትአስብእቶሂ እምስብሀተ መለኮት፡፡አንድ አካል አንድ ባሕርይ በመሆን ጸንቶ ይኖራልና፡፡መለኮቱን ከትስብእቱ ትስብእቱን ከመለኮቱ ለይቶ የሚናገር ሰነፍ አእምሮውን ያጣ መናፍቅ ነው፡፡ጌታ ሰው ስለሆነም ተለዐለ ከብረ መባልን አልተወም አልናቀም አልጠላም፡፡ወቦ አመ ይነግር ዘርእየ ሥጋየ ርእዮ ለአቡየ አነ ወአብ ዐሐዱ ንሕነ ወቦ አመይቤ አቡየ የዓቢ እምኔየ አኮ እንዘ ይንእስ እምአብ በህላዌሁ ወበዕሪናሁ ይነግር ዘንተ አላ በእንተ ትስብእቱ፡፡ይቤ ጳውሎስ ገላ.1፣11 “እስመ ትምህርት ዘመሀርኩክሙ ኢኮነ በእንተ ሰብእ ወአነሂ አኮ እምነበ ሰብእ ዘነሣእክዎ ወኢሂ መሀሩኒዮ ዳእሙ በዘከሠተ ሊተ እግዚእየ ኢየሱስ ክርስቶስ”፡፡2ኛ ቆሮ.5፣16 “ወእመኒ አእመርናሁ

ለክርስቶስ በሥጋ እምይእዜሰ አልቦ ዘነአምሮ እንከ”።ክርስቶስ በኩረ ምእመናን ነው።እኛ እርሱ ሰው ቢሆንልን በኩር ቢሆነን ቢክስልን የእግዚአብሔር ልጆች እንሆን ዘንድ ኮነ ሰብአ በአሚን። ወእመኒ ተሰምየ በኩረ ዘውእቱ በአምጣነ ትስብእቱ ይደሉ።አሐዱ ውእቱ ባሕቲቱ ክርስቶስ ዘበትስብእቱ ይሰግድ ወበመለኮቱ ይሰግዱ ሎቱ።ከአይሁድ ወገን የሚሆነውን በሽተኛ ጌታችን ተገናኘው እና አዳነው።ዮሐ.21፣25 “ወዝንቱሰ ዘተጽሕፈ ከመ ትእመኑ ከመ ኢየሱስ ውእቱ ክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር ወከመ አሚነክሙ ትርከቡ ሕይወተ ዘለዓለም በስሙ”።ወዓዲ ይቤ ለኩሎሙ እለተወክፍዎ ወሀቦሙ ሥልጣነ ውሉደ እግዚአብሔር ይኩኑ ለእለ አምኑ ቦቱ።ቁር. 31 ይቤ አብ ዝንቱ ውእቱ ወልድየ።ጠይቅኬ ወለቡ ከመ ኢይቤ ዘላእለ ዝንቱ ወልድየ ከመይክፍል ካልአ ወካልአ።ይቤሎሙ እግዚእ ለአይሁድ “አኮ ሙሴ ዘወሀበክሙ ኅብስተ እምሰማይ አላ አቡየ ወሀበክሙ”።በዚህም ጌታ ነቢይ ነው ቢባል ኑሮ አቡነ ባለ ነበረ። ስለዚህም አምላክነቱን አስረዳ።ዮሐ.6፣62 “ርኢክምዎ ለወልደ እጓለ እመሕያው እንዘ የዐርግ ኀበ ሀሎ ቀዲሙ”።ወጳውሎስኒ ይቤ አሐዱ እግዚአብሔር አብ ዘእምኔሁ ኩሉ ወአሐዱ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘቦቱ ኩሉ።ክርስቶስ ብሂል አሐዱ እምክልኤቱ ብሂል።ቶማስሂ ከልሀ ወይቤ እግዚእየ ወአምላኪየ ገሚሦ በአጽባእቱ ገቦ ሥጋሁ።አማኑኤል ዕሩቅ ብእሲ ከሆነ ምንተ እምበቁአ ለፍጥረተ ሰብእ መዊቶ ሰብእ።ጥቀ ሞቱ ብዙኃን ነቢያት ቅዱሳን።ወአልቦ ዘበቁዐ ሞቶሙ ለትውልደ ሰብእ በዘይድኅን እሞት።ወዘክርስቶስሰ አድኃነ።አሐዱ እግዚእ ወአሐዱ ሃይማኖት ወአሐቲ ጥምቀት የሚለው ክልኤ ባሕርይ የሚሉትን ያሳፍራቸዋል። እግዚአ ስብሀት ተሰይመ ዘተሰቅለ።ቁር.32 ጽሑፍ እስመ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘትማልም ወዮም። ወዘሰ ይብል ዘትማልም ወዮም ያርእየነ መዋእለ ዘኀለፈ ወዘሀሎሂ።መፍረድ የዕሩቅ ብእሲ ገንዘብ አይደለም።ማቴ.13፣41 “ወይፈንዎሙ ወልደ እጓለእመሕያው ለመላእክቲሁ”።ፈጣሪ መሆኑን በዚህ በመላእክቲሁ ባለው ይታወቃል።ቁር.61፣1 ወአልቦቱ መልአክ ለመልአክ።አንዱ መልአክ አንዱን መልአክ አያዘውም አይገዛውም ወለእግዚአብሔርሰ ኩሉ ለእግዚአብሔር ግን ሁሉ ይታዘዝለታል ይገዛል።ፈሪሳውያን በሕጻናት ምስጋና የተቆጡት ለመለኮት የሚገባ ምስጋና ስላመሰገኑ ነው።ጌታን አምላክ ነው አይሉምና ለአምላክ የሚሰጥ ምስጋና ሲሰጠው ተቆጡ።ጌታ ግን ድንጋዮችም ያመሰግኑኛል ብሎ አምላክ ነኝ እንደ አምላክነቱም ልመሰገን ይገባል ብሎ ገሰጻቸው።መዝ. 8፣2 “እስመ ተለአለ ዕበየ ስብሀቲከ መልእልተ ሰማያት እምአፈ ደቂቅ ወሕጻናት አስተዳሎከ ስብሀተ”።ስለዚህ ሕጻናት ያመሰገኑት እስመ ተለአለ ዕበየ ስብሀቲከ መልእልተ ሰማያት የተባለውን ነው።ማቴ.25፣31 “አመ ይመጽእ ወልደ እጓለእመሕያው በስብሀቲሁ ወኩሉሙ መላእክቲሁ ምስሌሁ አሜሃ ይነብር ዲበ መንበረ ስብሀቲሁ”።እንደ እኛ ያለ ዕሩቅ ብእሲ በጌትነት ዙፋን አይቀመጥምና አምላክነቱን በዚህ አስረዳን።ዮሐ.14፣12 እስመ አነ ኀበ አብ አሐውር ወለዘሰአለ በስምየ ዘንተ እገብር።ኀበ አብ አሐውር ያለ በሰውነቱ ነው። ዮሐ.15.16 አንትሙ ዘሰአልክምዎ ለአብ በስምየ ይሁበክሙ ይላል።ከላይ እገብር አለ ከዚህ አብ ይሁበክሙ አለ።በመለኮት አንድ መሆናቸውን ያስረዳል።ነፊሕ የሰውነት ስራ ነው።መንፈስ ቅዱስን ማሳደር የአምላክነት ስራ ነው።ሉቃ.1፣32 ወመንግሥቱ አልቦቱ ማኅለቅት።ዕሩቅ ብእሲ ቢሆን ኑሮማ ለዘለዓለሙ ነግሦ አይኖርም ነበር።ዘየአምን ብየ ቦ ሕይወት ዘለዓለም ይላል።ገላ.1፣1 ጳውሎስ ሐዋርያሁ ዘኢኮነ እምሰብእ ወኢኮነ በእንተ ሰብእ አላ በእንተ ኢየሱስ ክርስቶስ።ጳውሎስ ስለሰው አልተላኩም ስለክርስቶስ ነው እንጂ ብሎ የክርስቶስን አምላክነት

ነገረን፡፡ሰው ቢሆንም ዕሩቅ ብእሲ እንዳልሆነ ያስረዳል፡፡የሥጋ ባሕርይ ከበረ ሊሉ ይገባል፡፡የቃል ባሕርይ ከበረ ሊሉ አይገባም፡፡እመቦ ዘይቤ ከብረ በመንፈስ ቅዱስ ከመ አሐዱ እምቅዱሳን ውጉዘ ለይኩን፡፡ሰአል እምኔየ እሁበከ አህዛበ ለርስትከ የተባለ ስለሰውነቱ ነው፡፡ይቁድስ እንከ እስመ አምላክ ውእቱ በህላዌሁ ወይትቄደስኒ ምስሌነ ከመ አሐዱ እምሰብእ፡፡ሰው እንደመሆኑ በሥጋ ከበረ ተባለ፡፡ሊቀካህናት ተባለ፡፡መሥዋእት ራሱን ቢያቀርብ ሊቀካህናት ተባለ፡፡ቢሰዋ መሥዋእት ተባለለ፡፡ዕብ.8፣1 ወዘከመዝ ብነ ሊቀካህናት ዘነበረ በየማነ ዕበዩ በሰማያት፡፡ ማቴ.11፣27 ወአልቦ ዘየአምሮ ለወልድ ዘእንበለ አብ ወለአብኒ አልቦ ዘየአምሮ ዘእንበለ ወልድ፡፡ ነስአ መንፈሰ የሚለው የሰውነት ስራ ነው፡፡ቁር.78፣3 ዘዚአሁ ለሥጋ ኮነ ለቃል ዘእንበለ ኃጢአት ወእንቲአሁ ለቃል ኮነ ለሥጋ፡፡ወእመ ይብልዎ ወልደ ዳዊት ውእቱ እፎ ዳዊት እግዚእየ ይቤሎ፡፡1ኛ ጢሞ.1፣15 እሙን ነገሩ ወርቱእ ይትወከፍዎ በኩሉ እስመ ኢየሱስ ክርስቶስ መጽአ ውስተ ዓለም ከመ ያድኅኖሙ ለኃጥአን፡፡ለአምላክ ባሕቲቱ ይደሉ በአማን ክሂለ አድኅኖተ ዓለም፡፡እስመ ብዙኃን ጻድቃን ብዙኃ ተአምራተ ገብሩ ወአንከሩ እንከ ወአልቦ ዘአምንዎሙ፡፡ለእግዚእነሰ እስመ አምላክ ውእቱ አምኑ ቦቱ አርዳኢሁ፡፡ዮሐ.2፣23 ብዙኃን አምኑ በስሙ ርእዮሙ ተአምረ ዘገብረ ኢየሱስ፡፡የሐ.5፣24 አማን አማን እብለክሙ ዘይሰምኦ ለቃልየ ወየአምን በዘፈነወኒ ቦቱ ሕይወት ዘለዓለም፡፡ወይእዜኒ ዘየአምን በክርስቶስ የአምን በእግዚአብሔር አብ፡፡ጳላ.1 ቃል ሰው የሆነው ከኅድረት ካልእ በሚሆን በኩነት ነው፡፡ቤዘወነ እምኃጢአተ ኦሪት ከዊኖ መርገመ ሲል፡፡መርገም የተባለ በመስቀል ስለተሰቀለ በመስቀል የተሰቀለ ርጉም ይባል ነበርና ነው፡፡ጳላ.1 በእንተ ሐዊሮቱ ይሰመይ ሐዋርያ ወመልአክኒ ይሰመይ በእንተ ተልእኮቱ፡፡ክርስቶስን የጸጋ ልጅ ነው ካሉ እኛንም የጸጋ ልጅ ካደረገን ለምን ንሕነሰ ንሰብክ ክርስቶስሃ ዘተሰቅለ እንላለን?ለምን ራሳችንን አንሰብክም?መልሱ ክርስቶስ የባሕርይ ልጅ ነው የሚለው ነው፡፡ዮሐ.14፣24 “እመቦ ዘያፈቅረኒ ቃልየ ይእቀብ ወአቡየ ያፈቅሮ ወኀቤሁ ንመጽእ ወነኀድር ላእሌሁ ይላል፡፡ነኀድር ላዕሌሁ ካለ ሥጋ ክርስቶስ እንዴት በሰው ላይ ያድራል?በጸጋ ከበረ ካሉ በጸጋ የከበሩ ሰዎች እኛጋ ማደር ይችላሉን?አይችሉም፡፡ይህ ጥቅስ ራሱ የባሕርይ አምላክ መሆኑን ይነግረናል፡፡በሰውነቱ ለመነ አለቀሰ ልህቀ በጥበብ መባል የሥጋ ገንዘብ ነው፡፡በከመ ርህበኒ ወደመወኒ፡፡1ኛ ጴጥ.3፣18 ሞተ በሥጋ ወሐየወ በመንፈስ፡፡ ሐዋርያትን በጠየቃቸው ጊዜ ክርስቶስ ሰው ቢሆን ኑሮማ ከነቢያት አንዱ ነህ ያለው በበቃ ነበር፡፡ጴጥሮስ ግን አንተ ውእቱ ወልደ እግዚአብሔር ሕያው ያለው ሰውነቱን ከመለኮቱ አዋሕዶ ነው፡፡ተረ.ቁር.19 ወበእንተ ከዊኖቱ ሊቀካህናት ስእለተ ዚአነ አብአ ኀበ አቡሁ ምእመን፡፡ሊቀካህናትም እንደመሆኑ እኛ ልናቀርበው የሚገባንን ልመና ለእኛ አብነት ለመሆን የባሕርይ አባቱ ወደሚሆን ወደአብ አቀረበ፡፡

ኦርጌንስ

መዓርገ መንግሥት ያበላልጣል፡፡

መለኮት

ቁር.21፣11 እስመ መለኮቱሰ በኩሉ ወበኩሉ ወበዲበ ኩሉ፡፡ኢመፍትው ንትኃሠሥ ዘኢይትከሀለነ፡፡ዘእንበለ እቅፍት ንትወከፍ፡፡ተረፈ ቁርሎስ ፍጥረት ከፈጣር ጋራ በቅድምና

መጽሐፈ ኤደን

የነበረ አይደለም፡፡አላ ተፈጥረ እምአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ እምዘአልቦ ውስተ ሀልዎ፡፡ እሱኬ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ለቅዱሳኒሁ እለ እምፍጥረት በድልዎት አስተርአዮሙ በራዕይ በከመ ተክህሎሙ ለለአሐዱ፡፡ሠለስቱ ደቂቅ የሥላሴ ምሳሌ ናቸው በእሳቱ አለመቃጠላቸው ባሕርየ ሥላሴ አለመለወጡን ያሳያል፡፡መንበርሰ ዘይብል ሥልጣን ወመንግሥት ወእግዚእና፡፡አልቦ ምንትኒ ፍጡር ውስተ ሥላሴ ወኢተለአኪ፡፡

ሃይማኖት

እስመ ምሥጢርነሰ ኢኮነ በቅድው ነገር፡፡ሃይማኖታችን ነገር በማሳመር አይደለም፡፡ወበጥበበ ሰበእ በሰውም ልባምነት የተመሰረተ አይደለም፡፡አላ በአርእዮ መንፈስ መንፈስ ቅዱስ በገለጸው ትምህርት ነው እንጂ፡፡ተረ.ቁር.19 ሃይማኖት እንተ እምአብ ተወጥነት ውነበ ወልድ በጽሐት ወበመንፈስ ቅዱስ ትትፈጸም፡፡ሃይማኖት ጽንዓ ለነፍስ ወመሰረት ዘሕይወት፡፡

ልደት

ቁር.31ተወልደ ክርስቶስ ኢጸኒሖ ሩካቤ ብእሲ ወብእሲት፡፡አኮ እስመ ጎሠር ውእቱ፡፡ርኩስ ሁኖ አይደለም፡፡እስመ ክቡር ውእቱ ሰብሳብ፡፡ክቡር የሚሆን ቀዳማዊ ልደቱን በሥጋ በተወለደው ልደት ያስረዳ ዘንድ ነው እንጂ፡፡ቁር.40 ዘይበትክ ማእሰሮ ለኃጢአት ተአስረ መንኮቢያቲሁ፡፡ ቁር.62 ወኢየሱስ ይተረጎም መድኃኒተ ወውእቱ መድኃኒት ዘእም አይሁድ፡፡ክርስቶስ በልዑል ልደቱ ወልድ በትሑት ልደቱ ሕጻን ይባላል፡፡ኢሳ.9፣6 ሕጻን ተወልደ ለነ ወልድ ተውህበ ለነ፡፡

ጥምቀት፣ቁርባን

ይብል ጴጥሮስ “ነሥሉ ወተጠመቁ ኩልክሙ በስመ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ከመ ይትኃደግ ኃጢአትክሙ፡፡ወትነሥኡ ጸጋሁ ለመንፈስ ቅዱስ”፡፡ቁር.32 የሚያድነን መንፈስ ቅዱስን በመስጠት ብቻ አይደለም፡፡አላ ውሂበ ሥጋሁ እንተ ነሥአ፡፡በሕማሙ በሞቱ በጥምቀቱ እኛን አከበረበት እንጂ እርሱ አልከበረበትም፡፡ነስአ መንፈስቅዱሰ የሚለውም በዚህ ይተረጎማል፡፡

ፍልሰፍና

ቁር.32 ሀተታ አንዳንድ ፈላስፎች የሰውን ግብር በመልክ ያውቁታል፡፡

መላእክት

ቁር.61፣1 ወአልቦቱ መልአክ ለመልአክ፡፡አንዱ መልአክ አንዱን መልአክ አያዘውም አይገዛውም ወለእግዚአብሔርሰ ኩሉ ለእግዚአብሔር ግን ሁሉ ይታዘዝለታል ይገዛል፡፡

መጻሕፍት

ጳላ.1 ይቤ ቁርሎስ ለትምህርተ መጻሕፍት አልቦ ዘይጸግቦን፡፡ወፈድፋደሰ እለ ይሔልዩ ጥበበ፡፡ ሲሲተ ልብ ቃላቲሁ ለእግዚአብሔር ውእቱ፡፡

ካህናት

መጽሐፈ ኤደን

ተረ.ቁር.1 በከመ ይፈውሶ ዓቃቤ ሥራይ ለበዓለ ሕሙም ከማሁ ካህናትኒ ለነፍስ መፈውሳን፡፡ እስመ ጌጋይ ደዌ ነፍስ ውእቱ፡፡ዓቃቤ ሥራይሰ በአንብዕ ይመትር አባለ፡፡

ቅዱሳን

እምክብሮሙ ለቅዱሳን ወእምስብሀቶሙ ይውህድ ኩሉ ነገር፡፡እስመ ኮኑ ብርሃነ ውስተ ዓለም ወነገሮሙኒ ነገረ ሕይወት፡፡

ሰደት

ኢትነጽር ከመኅየ ፈሪሆ አላ ነጽር ከመ ጉየተ ሕጻን አጉየዮ ለዲያብሎስ፡፡እስመ ኢኅየ ፈሪሆ አላ ያስተአምን ትስብእቶ፡፡

ቅድስት ማርያም

ተረ.ቁር 18 አስተጋብአተነ ቅደስት ማርያም ዘይእቲ ንዋየ ድንግልና ዘአልቦ ሙስና ጽርሕ ንጽሕት፡፡

መልከጼዴቅ

የመልከጼዴቅ የዘር ሀረግ እናት አባት ያልተጻፈው ነገዱ እስራኤላዊ ስላልሆነ ነው፡፡ መልከጼዴቅ እምነገደ ካም ውእቱ፡፡

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ፍትሐ ነገሥት፡ፍትሕ መንፈሳዊ

የኢትዮጵያ ሕዝብ እንደ አንድ መንግሥት ከተቋቋመ ጀምሮ አገዛዙ መንፈሳዊ እንደመሆኑ መጠን በመጀመሪያ በኦሪታዊ ሕግ ሲተዳደር የሙሴንም ሕግ ሲጠብቅ ኖረ፡፡በኋላም በሥጋዌ ጊዜ ሕገ ኦሪትንና ሕገ ወንጌልን በማገናዘብ ሲሰራበት ቆየ፡፡ፍትሐ ነገሥት የተማሩ ሰዎች ሊቁ የሚል የማእርግ ስም ይሰጣቸው ነበር፡፡ይህን መጽሐፍ ሠለስቱ ምእት ደርሰውታል ጽፈውታል፡፡አብርሃም ቀሲስ ከጽርእ ወደ አረብ መልሶታል፡፡ፍትሐ ነገሥት በሀገራችን በአጼ ዘርዓ ያእቆብ ጊዜ መጥቷል፡፡

ማንበብ

አንብብዋ ለመልእክት እምጥንታ እስከ ተፍጻሜታ

ተፍጻሜተ ሰማእት ጴጥሮስ

አርዮስ፣አኪላስ፣እለእስክንድሮስ የሚባሉ ደቀመዛሙርት ነበሩት፡፡ዲዮቅልጥያኖስ አስገድሎታል፡፡ ጌታ ለጴጥሮስ አርዮስ ሠጠጣ ለልብስየ ወፈለጠኒ እምአቡየ ወእምሕይወትየ መንፈስ ቅዱስ አለው፡፡ቅዱስ ጴጥሮስ ከመቃብረ ማርቆስ እየገባ ኦ እግዚኦ ረስያ ለደምየ ማኅተመ ደመ

መጽሐፈ ኤደን

ኩሎሙ ሰማእታተ አንጾኪያ እያለ ሲጸልይ አሜን የሚል ቃል ይሰማ ነበር፡፡በኋላ አስሐወ ሎሙ ፊቃሮ ቅድስተ ወመጠምሙ ክሳዶ ክብርተ ለጋላት ይላል፡፡በወንበሩ ከተሾመ ጀምሮ ከአንድ ቀን በቀር ተቀምጦበት አያውቅም ነበረ፡፡ስለምን ቢሉ ጌታ ከዕለታት በአንዱ እለት በወንበሩ ተቀምጦበት አይቶ ነበርና፡፡ፈጣሪየ በተቀመጠበት ወንበር አልቀመጥም ሲል ነው፡፡

ቆስጠንጢኖስ፣እሌኒ

የቆስጠንጢኖስ አባቱ የበራንጥያ ሰው አረማዊ ነው፡፡እናቱ የሩሀ ሰው አይሁዳዊት ናት፡፡እሌኒ ቀድሞ ተርቢኖስ የሚባል ነጋዴ ባል ነበራት፡፡ቆስጠንጢኖስ ማለት ሐመልማል ማለት ነው፡፡ ለመክስምያኖስ ስምንት ዓመት ለዲዮቅልጥያኖስ ሃያ ዓመት ሲሆናቸው ቆስጠንጢኖስ በሀገሩ ሁለት ዓመት ነገሠ፡፡ቆስጠንጢኖስ በህልሙ በጸፍጸፈ ሰማይ ኒቁስጣኑ ኒቁስጣጣኑ የሚል ተጽፎ አየ፡፡ትርጉሙም በዝ ትእምርተ መስቀል ትመውእ ጸረከ ወጸላእተከ ማለት ነው፡፡ ቆስጠንጢኖስ በሶል ጴጥሮስ ተጠምቋል፡፡ሰኔ 10 ቀን አብያተ ክርስትያናት ይትረጎዋ አብያተ ጣዖታት ይትአጸዋ ብሎ አዋጁን በአዋጅ መለሰው፡፡በዚች እለት ቀድሞ በሐዋርያት ጊዜ **ፍልሀተ ሜሮን** ተደርጎባታል፡፡

ዲዮቅልጢያኖስ፣ኑማርያኖስ፣መክስምያኖስ

ሀገሩ ላእላይ ግብጽ ሥራው ፍየል መጠበቅ ነው፡፡ጥንተ ሥሙ አግሪጳዳ ይባላል፡፡ ዲዮቅልጥያኖስ ማለት ኃያል አንበሳ ዓይ ዓመፃ ዘተገብረ በመዋእሊሁ ማለት ነው፡፡የሮሙ ንጉሥ ኑማርያኖስ ይባላል፡፡የዚህ የዲዮቅልጥያኖስ ቃሉ ከዜማ እጁ ከበገና የተስማማ ነበረ፡፡ በቃሉ ሲያንጎራጉር በጣቱ ሲደረድር ስንኳን ሰው ፈረስ ያሸካካ ነበር፡፡ለኑማርያኖስ ህንጥርብያ ፍንጥርብያ የሚባሉ ሁለት ልጆች ነበሩት፡፡ህንጥርብያ ዲዮቅልጥያኖስን እንበለ ምክረ ካህናት እንበለ ምክረ መኳንንት አገባቸው፡፡መክስምያኖስን ፍንጥርብያ አገባቸው፡፡በአንጾኪያ ስምንት ዓመት ነገሠ፡፡

ሥርዋጽ

የጎደለ መሙያ የጠመመ ማቅኛ ነው እንጂ ቀዋሚ ሁኖ አይፈርድም፡፡ከልብ የተገኘውን ሥርዋጽ ይለዋል፡፡

ምስጢር

በአንድ ሀገር ብዙ ሰው እንዲገኝ በአንድ አንቀጽም ብዙ ምሥጢር ይገኛል፡፡

መጻሕፍት፣የመጻሕፍት መሪ ምልክቶች

ቅዱስ ጴጥሮስ መጻሕፍት ይሜህራክሙ በእንተ ዘተርፋ ትእዛዛት አለ፡፡ወንጌል፡ጅ፣ኦሪት ዘልደት፡ትአ ኦሪት ዘጸአት፡ትቤ ኦሪት ዘሌዋውያን፡ትጋ ኦሪት ዘኍልቁ፡ትዳ ኦሪት ዘዳግም፡ትሄ፡፡ ሥርዓተ ጽዮን፡ዓይን ቀሌምንጦስ ቀዳማዊ፡ረስጥኣ ቀሌምንጦስ ዳግማዊ፡ረስጠብ ቀሌምንጦስ ሣልስ፡ረስጠጅ፡፡ቀኖና 1 ሥርዓተ ጽዮን ነው፡፡ቀኖና 2 ቀሌምንጦስ ቀዳማዊ ዳግማዊ እና ሣልሳዊ ናቸው፡፡ቀኖና 3 ትእዛዝ ግጽው አብጥሊስ ድድስቅሊያ ናቸው ምልክቱ ድስቅ ነው፡፡

ቀኖና 4 መልእክተ ጴጥሮስ ኀበ ቀሌምንጦስ ወትእምርቱ ጴጥ።ቀኖና 5 ዘእንቆራ ነው።ቀኖና 6 ዘቅርጣግና ነው ወትእምርቱኒ ቀጠግ።ቀኖና 7 ዘግንግራ ነው ወትእምርቱ ግንር።ቀኖና 8 ዘአንጾኪያ ነው ወትእምርቱ ጸክ።ቀኖና 9 ጉባኤ ኒቅያ ቁስጥንጥንያ ኤፌሶን ናቸው።ቀኖና 10 ዘሎዶቅያ ነው ወትእምርቱ ዶቅ።ቀኖና 11 ዘስርድቅያ ወትእምርቱ ስርድቅ።ቀኖና 12 ዘአቡሊዲስ ወትእምርተ ስሙ በዳስ።ቀኖና 13 ዘባስልዮስ ኤጲስ ቆጶስ ዘቂሳርያ በእንተ ክህነት ወተጸምዶ ወአውስቦ ወዘይመስሎ ወትእምርቱ በስ።ቀኖና 14 ቀኖናት ዘእሙራት በቀኖናተ ነገሥት ዘውስቴታ ሥርዓተ ዓለማውያን ወተጽሕፈት በዓውደ ቆስጠንጢኖስ ንጉሥ አሐዱ እምኔሃ ዘእሙር በአብጥሊስ ወጉልቁኒ አርብዓ አንቀጽ ወመለካውያን አስተጋብእዎ ወትእምርቱኒ ጠስ።ወለካልዑኒ ጉሉቅ በውስተ ክልኤሆን አብያተ ክርስቲያናት ዘግብጽ ወመለካውያን ወትእምርቱ መክ።ዝ ውእቱ ነገሥት ዳግም።ወሣልስ መጅ ዝ ውእቱ ነገሥት ሣልስ።ወራብዕኒ ጉልቁ ሠላሳ ወኃምስቱ ክፍል ወመብዝኅቱ እምፍትሐ ኦሪት ወቦ እምኔሁ ዘኢየንብር ምስለ ሐዲስ ሕግ ወትእምርቱ መግ።መጻሕፍት ቢጣሉ መምህራን ያስታርቋቸዋል። መምህራን ቢጣሉ መጻሕፍት ያስታርቋቸዋል።መጻሕፈት አናጋሪያቸው አንድ መንፈስ ቅዱስ ሲሆን የተለያ የሚመስለን ስለምን ነው ብትል ይህስ ከምሳሌ ከትርጓሜ አስተያየት የተነሳ ነው።እመቤታችንን አንዱ በደብር አንዱ በሐመር እንደመሰሏት ያለ ነው።አንድም የተለያዩ የሚመስለን ስለምን ነው ብትል መምህሩ ጠንቅቆ ካለመተርጎሙ አንድም ደቀመዛሙርቱ ትርጓሜውን ጠንቅቀው ካለመስማታቸው የተነሳ ነው።

ጉባኤያት

1ኛ ዘእንቆራ፦ቀዳሚሆሙ ለጉባኤያት እለተጋብኡ እምድኅረ ሐዋርያት በሀገረ እንቆራ ዘእም አህጉረ ገላትያ ወጉልቆሙ አሠርቱ ወክልኤቱ ኤጲስ ቆጶሳት በእንተ ምክንያት ዘወድቀ አመ ዘመነ ፍርሀት ወዘዘዚአሁ ክህደት።

2ኛ ዘቅርጣግና፦ዘተጋብኡ በቅርጣግና ወጉልቆሙ ሃምሳ ኤጲስ ቆጶሳት ወሰርኡ ቀኖናተ በእንተ ሰብሳብ ወክህነት።

3ኛ ዘግንግራ፦ጉባኤ ሣልስ ዘግንግራ ወጉልቆሙ አሠርቱ ወኀምስቱ ኤጲስ ቆጶሳት ዘተጋብኡ በእንተ አውግዞቶሙ ለእለ የሀርሙ በሊዓ ሥጋ ወአውስቦ ወሰርኡ ዘንተ ወዘይመስሎ።

4ኛ ዘአንጾኪያ-ዘተጋብኡ በአንጾኪያ በእንተ ክህደተ ጳውሎስ ሳምሳጢ ወጉልቆሙ አሠርቱ ወሠለስቱ ኤጲስ ቆጶሳት።ወሶበ ይቤ ጳውሎስ ሳምሳጢ ኢየሱስ ክርስቶስ ሰብእ ዕራቁ መተርዎ አውግዘው ለዩት።

5ኛ ጉባኤ ኒቅያ፣ጉባኤ ቁስጥንጥንያ፣ጉባኤ ኤፌሶን።

6ኛ ዘሎዶቅያ፦ጉባኤ ሳድስ ዘሎዶቅያ ወጉልቆሙ አሠርቱ ወተስዓቱ ኤጲስ ቆጶሳት ዘተጋብኡ በእንተ ማኒ ወዘይመስልዎ እምሰብአ ፈጠራ ዕልዋነ ሃይማኖት።ወሰርኡ ቀኖናተ በእንተ ክህነት ወተጸምዶ ተባሕትዎ ወአውስቦ ወዘይመስሎ።

መጽሐፈ ኤደን

7ኛ ዘሰርድቅያ፦ሳብእ ጉባኤ ወጉልቆሙ ምእት ወአርብዓ ኤጲስ ቆጶሳት ዘተጋብኡ በስርድቅያ ዘሀገረ ሮም ወፍልስጢን በእንተ አርዮሳውያን እለተንስኡ ላእለ አትናቴዎስ ወላእለ ሊቀጳጳሳት ዘአንጾኪያ ወላእለ ሊቀጳጳሳት ዘቁስጥንጥንያ፡፡ወሰደድዎሙ ወሜጥዎሙ እሉ ኀበ መናብርቲሆሙ ወሠርኡ ቀኖና በእንተ መዓርገ ኤጲስ ቆጶሳት፡፡

አንቀጽ 1 በእንተ ቤተ ክርስቲያን

ቤተክርስቲያንሰ ቤተ ጸሎት ይእቲ፡፡የዋሃ የፈዛዛ የጨዋታ የመብል የመጠጥ ቤት አይደለችም የኀዘን የልቅሶ የጸሎት ቤት ናት እንጂ፡፡ወኢይሕንጹ ቤተክርስቲያን ዘእንበለ በትእዛዘ ኤጲስ ቆጶስ፡፡ወለእመ ተሀበለ አሐዱሂ ወገብረ ካልዓ እምዝንቱ ኢይቅረብ ቁርባነ በውስቴታ እስከ ለዓለም፡፡እንደ ገበያ እንደ በረት ፈት ሁና ትኑር፡፡ወለእመ ተሀበለ ካህን ዘንተ ወቀርበ በውስቴታ ቁርባነ ይትመተር፡፡ወትኩን በተክርስቲያን ብርህተ በብዙኅ መኃትው በአምሳለ ሰማይ ወፈድፋደሰ ጊዜ ያነብቡ ክፍላተ መጻሕፍት ቅዱሳት ዘውእቶሙ ጳውሎስ ወሐዋርያ ወግብረ ሐዋርያት ወወንጌለ መንግሥተርሰ ትኩን ብርህተ ጥቀ፡፡ወያኃትዉ በስምእ ወቀንዲል፡፡ጊዜ ይቄድስ ***ታቦተ ወምሰዋእ*** ወየሀልው ምስሌሁ ጊዜ ቅዳሴሃ ሰብዓቱ ቀሳውስት ወይኅትም ኪያሃ ***በሜሮን*** ዝ ውእቱ ቅብዓ ትፍሥሕት እስመ ማኅተመ እግዚአብሔር ውእቱ፡፡ይደሉ ከመ ይቀድሱ በውስቴታ፡፡ወያንብቡ ውስቴታ ዲበ ምሥዋእ ወንጌለ ዮሐንስ አምላካዊ፡፡ከታቦቱ ጋራ የዮሐንስን ወንጌል ያኑሩ ዘረፈቀ ዲበ እንግድዓሁ ለእግዚእ ይላልና፡፡ሀተታ ከላይ አልፋ ወኦ ቤጣ የውጣ ተብሎ ይቀረጻል፡፡ቀጥሎ እመቤታችን ቀጥሎ ዮሐንስ ቀጥሎ የሚተከለው ታቦት መልአክም ቢሆን ሰማእታትም ቢሆን ጻድቅም ቢሆን ይቀረጻል፡፡ይህ የሌለበት ታቦት ሊቀድሱበት አይገባም፡፡ወይኩን ***ታቦት*** በዘይፈልስ እመካን ውስተ መካን ከመ ፅብኅ ደቂቀ እስራኤል ዘፈለሰ እመካን ውስተ መካን፡፡ወመሬተ ምሥዋእኒ ዘይከሰትርዎ እምኔሁ ይግድፍዎ ውስተ ባሕር ዘይውኅዝ፡፡ሀተታ ሥጋው ደሙ ይነጥባል ያንን ሰው የረገጠው እንደሆነ መቅሰፍት ይሆናልና፡፡ወኩሉ ዘኮነ እምቤተክርስቲያን እምንዋያ ወተቀደሰ እመኒ ንዋየ ወርቅ ወብሩር ኢይደልዎ ለብእሲ ከመይትገበር ቦሙ ውስተ ቤቱ፡፡ወለእመ ገብረ ዘንተ ይሰደድ እምድኅረ ተኮነነ እምቤተክርስቲያን፡፡ከሃይማኖት የወጡ ሰዎች በምእመናን መከራ ቢያጸነባቸው ወከልእሆሙ እምሐዊር ኀበ ቤተክርስቲያን ይቀድስ ውሰተ ቤቱ ኤጲስ ቆጶስ ወለእመሰ ኢተክህለ ዝንቱ ከመይትጋብኡ በበይናቲሆሙ ውስተ አሐዱ ቤት ይዘምር ኩሉ ለለአሐዱ በኀበ ሀለወ ውእቱ ባሕቲቱ ወያንብብ ወይጸሊ፡፡ወኢያዕርጉ ቁርባነ ውስተ አብያቲሆሙ ለኤጲስ ቆጶሳት፡፡ይቀድስ ማለታችን በዘመነ ዓላውያን ሲሆን ነው እንጂ በዘመነ ክርስቲያንስ ከኤጲስ ቆጶሳት ቤት ቀድሶ ማቁረብ አይገባም፡፡ዘእንበለ በቤተክርስቲያን ዘተቀደሰ፡፡ወእመቦ ዘተአደወ ላዕለ ቤተክርስቲያን ወገብረ በውስተ ቤቱ ግብረ ቤተ ክርስቲያን እንተ ኢትትገበር ዘእንበለ በጊዜሃ ውጉዘ ለይኩን፡፡ወኢይንበር አሐዱሂ ውስተ መካነ ምሥዋእ ዘእንበለ ለጸሎት ባሕቲታ ወሰጊድ በቅድመ ምሥዋእ፡፡ወኢይደልዎ ለአሐዱ እምእመናን ለእመ ኢኮነ ካህነ ከመ ይባእ ኀበ ምሥዋእ ከመ ይትመጠው ቁርባነ፡፡ኢይደልዎን ለአንስት በዊአ ኀበ ቤተመቅደስ ወኢይጸልያ ውስቴቱ፡፡ወኢይከውኖሙ ለሠየጥ ወለመወልጣን ተግይጦ በውስተ ቤተክርስቲያን፡፡ይእቀብዎሙ ለአናቅጸ ቤተክርስቲያን ከመ ኢይባኡ ኀቤሃ እደው እለ ኢኮኑ ምእመናነ አው ምእመናን ውጉዛን እምሱታፌ ምስጢር፡፡

መጽሐፈ ኤደን

አንቀጽ 2 በእንተ ጉልቆ መጻሕፍት አምላካውያት

ዘእዙዝ ተወክፎቶ ኀበ ቤተክርስቲያን ቅድስት፡፡መጻሕፍት እንተ ተወክፍዎን ምእመናን ውስተ ቤተ ክርስቲያን ቅድስት ዘጉልቆሙ ሰማንያ ወአሐዱ፡፡መጽሐፈ መቃብያን ሦስት አይደለምን ቢሉ እምዘረከቦሙ ለአይሁድ እመሰጸጦሚያ ዘሶርያ ያለውና ወይትኃሰያ ደሰያተ ግብጽ ያለው አንድ ወገን በመዋእለ ጽርዓውያን ወሜዶናውያን ያለው አንድ ወገን ሁነው ሁለት ያልነው ይህ ነው፡፡ሦስተኛውን መጽሐፈ ዮሴፍ ወልደ ኮርዮን ወውእቱ ካእበ መጽሐፈ መቃብያን ብሎ ያመጣዋል፡፡ባጎር የሰሎሞን የፍልስፍና ስሙ ነው፡፡ዓበይት ነቢያት ዓበይትነታቸው የእድሜ አይደለም የእውቀት የድርሰት የማእርግ ነው፡፡ኩፋሌ ዘተከፍለ እምኦሪት ነው፡፡ብሉያት 46፡፡

ኦሪት ዘልደት	አንደኛ ሳሙኤል	መጽሐፈ አስቴር	ጥበበ ባጎር(መክብብ)	ሚኪያስ
ኦሪት ዘጸአት	ሁለተኛ ሳሙኤል	መጽሐፈ ጦቢት	ዮሴፍ ወልደ ኮርዮን	ኢዩኤል
ኦሪት ዘሌዋውያን	መጽሐፈ ዮዲት	መቃብያን (3)	ኢሳይያስ	አብድዩ
ኦሪት ዘኍልቁ	አንደኛ ነገሥት	መጽሐፈ ኢዮብ	ኤርምያስ	ዮናስ
ኦሪት ዘዳግም	ሁለተኛ ነገሥት	መዝሙረ ዳዊት	ሕዝቅኤል	ናሆም
መጽሐፈ ኢያሱ	ሕጹጻን (2)	ምሳሌ	ዳንኤል	እንባቆም
መጽሐፈ መሳፍንት	ሱቱኤል እዝራ	ተግሣጽ	ሆሴእ	ሶፎንያስ
መጽሐፈ ሩት	ካልእ እዝራ	መኃልየ መኃልይ	አሞጽ	ሐጌ
መጽሀፈ ሲራክ			ሚልኪያስ	ዘካርያስ

ሄኖክ ተገልጾለት ሙጽአ ነፋሳትን ምሕዋረ ከዋክብትን አየረ አየራትን ጽፏል፡፡ሐዋርያት ሄኖክን ከቁጥር አግብተውት ቢሆን ኑሮ ፈላስፎች ሐዋርያት የኛን ጥበብ አልነቀፉትም ባሉ ነበር ሥለዚህ ነገር ከቁጥር አወጡት መጽሐፉ ግን ደግ እንደሆነ ለማጠየቅ በከመ ተነበየ ሄኖክ ዘውእቱ ሳብእ እምነ አዳም ብሎ ሐዋርያ መስክሮለታል፡፡ሐዋርያትም በሲኖዶሳቸው በከመ ይቤ እግዚእነ በውስተ አሐዱ መጽሐፍ ዘውእቱ ኩፋሌ ብለዋል፡፡አንድም መጽሐፈ ነገሥትን አንድ መጽሐፈ ሳሙኤልን አንድ ብለን ሄኖክንና ኩፋሌን አግብተን እንቆጥራለን፡፡ሐዲሳት 35

ማቴዎስ	1ኛ ዮሐንስ	2ኛ ቆሮንቶስ	1ኛ ጢሞቴዎስ	ቀሌምንጦስ
ማርቆስ	2ኛ ዮሐንስ	ገላትያ	2ኛ ጢሞቴዎስ	መጻሕፍተ ኪዳን (2)
ሉቃስ	3ኛ ዮሐንስ	ኤፌሶን	ቲቶ	ሥርዓተ ጽዮን
ዮሐንስ	መልእክተ ያእቆብ	ፊልጵስዩስ	ፊልሞና	ትእዛዝ
ግብረ ሐዋርያት	መልእክተ ይሁዳ	ቆላስይስ	ዕብራውያን	ግጽው
1ኛ ጴጥሮስ	ሮሜ	1ኛ ተሰሎንቄ	ራእየ ዮሐንስ	አብጥሊስ
2ኛ ጴጥሮስ	1ኛ ቆሮንቶስ	2ኛ ተሰሎንቄ		ድድስቅልያ

እመቦ ብእሲ ዘነስአ እመጻሕፍተ ሐሰት እንተ አንበርዋ ከሐድያን ወአብዓ ውስተ ቤተክርስቲያነ እግዚአብሔር ቅዱስ በእንተ ሙስና ሕዝብ ውጉዘ ለይኩን፡፡

አንቀጽ 3 በእንተ ጥምቀት

መጽሐፈ ኤደን

ወእለ ይበውኡ ኀበ አሚን፡፡ጥምቀትሰ ሥሩዕ ላእለ ዕደው ወአንስት ንዑሶሙ ወአቢዮሙ፡፡ ኢያጥምቅ ዘእንበለ ኤጲስ ቆጶስ አው ቀሲስ፡፡ወዲያቆናትሰ ይትለአኩ ምስሌሆሙ ተንስኡ ጸልዩ እያሉ ያገልግሉ፡፡ወኢይከውኖ ለአሐዱሂ ከመ ያጥምቅ በሕልያን ወኢይሲጥ ሀብተ መንፈስ ቅዱስ በሜጥ፡፡ወአንስትኒ ኢያጥምቃ መነሂ፡፡እመቦ ብእሲ ዘተጠምቀ ጥምቀተ እምዓላውያን ኢኮነ ውእቱ ምእመነ፡፡ስለ ክርስትና ልጅ፡-ኢይትወከፋ ዕደው አንስተ ወአንስትኒ ዕደወ፡፡አላ ይትወከፋ ተባዕት ተባዕተ ወአንስት ይትወከፋ አንስተ፡፡ውይኩን ጥምቀት ውስተ ማይ ውኂዝ፡፡ ወለእመ ኮነ ህየ ዓጸባ ይክዓው ማየ ዘረከቡ ቀዲሆሙ ኀበ ምጥማቅ፡፡ወለእመ ኢተረክበ ማይ ዘይውኅጥ ርእሶ ለዘይጠመቅ ይንሣእ መጠነ ሠለስቱ ሕፍን እምነ ማይ ወይሕጽብ ርእሶ በሥመ ሥላሴ፡፡ወኢይዕበይ ባዕል ከመ ኢይጠመቅ ምስለ ነዳይ፡፡ልብሳቸውን ያስወልቋቸው ወይቅድሙ አጥምቆ ሕጻናት፡፡ወዘክህሉ ተናግሮ በእንተ ነፍሶሙ በባሕቲቶሙ ለይትናገሩ ወለእመሰ ኢክህሉ ተናግሮ ይትናገሩ አበዊሆሙ ህየንቴሆሙ ለለአሐዱ አው አዝማዲሆሙ ይትናገሩ በእንቲአሰሆሙ፡፡ወድህረ ያጥምቅዎሙ ለዕደው ዓቢያን ወእምድህሬሆሙ ለአንስት እንዘ ይፈትሓ ሥእርተ ርእሶን፡፡ወኢያንብራ አንስት በእደዊሆሙ ሰርጎ ወርቅ እንተ ላዕሌሆን፡፡ ኢያውርድ አሐዱሂ ምንተኒ ነኪረ ምስሌሁ ኀበ ማይ፡፡ወለእመ ተዳደቃ ወረከባ ለብእሲት ደመ ትክቶ ትጽናሕ እስከ ትነጽሕ ወበእለተ ሰንበት ያስተጋብኦሙ ኤጲስ ቆጶስ ለእለ ይጠመቁ ወየአዝዞሙ ከመ ያድንኑ አርእስቲሆሙ መንገለ ምሥራቅ ወይስፋሕ እደሁ ላዕሌሆሙ ወይጸሊ ወሶበ ፈጸመ አምሕሎቶሙ ይንፋሕ ውስተ ገጻቲሆሙ ወይዕተብ አባሎሙ በዘይከውኑ ትጉሃነ በኩሉ ነገር ቅዱስ ወጸሎታት ወያቅምዎሙ ጊዜ ንቅወተ ዶርሆ ኀበ ማየ ምጥማቅ፡፡ ወኤጲስ ቆጶስ ይጸሊ ላዕለ ቅብዓ ዘይት ዘቦቱ ያምሕሉ ወየሀቦ ለቀሲስ ወይቁም መንገለ ጸጋመ ወይጸሊ ላዕለ ቅብዓ ዘይት ዘውእቱ ቅብዓ አኮቴት፡፡ወየሀቦ ለካልእ ቀሲስ ወያቅም መንገለ የማኑ፡፡ወዘያጠምቅዎሂ ይሚጥ ገጾ እምሥራቅ መንገለ ምእራብ ውስተ ሰማይ ወይክሀዶ ለዲያብሎስ ወአሐዱ ቀሲስ የአኀዞ እደሁ ዘየማን ወይሚጥ ገጾ መንገለ ምሥራቅ በአንጻረ ማይ፡፡ወእምቅድመ ርደቱ ውስተ ማይ ይትአመን ከመ ይትአመን ከመ ውእቱ ምእመን በአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ፡፡ወከመዝ ይጠመቁ፡፡***ስለ ሜሮን፡-***ጌታ ወደግብጽ ሲሄድ ወዛወዙ ከነጠበበት በለሳን የሚባል እጽ በቀለ፡፡በለሳነ ኮነ ሐፈ ሥጋሁ በቁሎ ሜሮን ቅብእ ዘይቁድስ ኩሎ በኀቤነ ለትእምርት እስከ ዮም ሀሎ እንዲል፡፡ሐዋርያት ይህን ቆርጠው ቅርፍቱን ከትፈው በዕለተ ዓርብ ከኅድኑ የፈሰሰ ደሙን የመስቀሉን የመግነዙን እጣቢ ጨምረው በሐዲስ ሽክላ አድርገው፡፡በሰኔ በ10 ቀን ጸለዩበት በመንፈስ ቅዱስ እሳትነት ፈልቶ ሜሮን ሆነ፡፡በዚህ አዲስ ***ታቦት*** ያከብሩበታል፡፡ልጅነት ይሠጡበታል ቅብዓ ቅዱስ ሌላ ነው፡፡ካህኑ ተጠማቂውን ቅብዓ ቅዱስ ሲቀባው ከቁራኝነት ይለያል ሲያጠምቀው የሥላሴ ማደሪያ ለመሆን ያበቃል፡፡ሜሮን ሲቀባው ከቁራኝነት ይለያል፡፡ሜሮን ሲቀባው ሥላሴ ያድሩበታል፡፡ወድኅረ ይትመጠዉ ቁርባነ ወኢይጥዐሙ ምንተኒ እንበለ ይንሥኡ ምሥጢራተ ቅድሳተ፡፡ወሶበሰ ተፈጸመ ቅዳሴ ሎሙ ሥልጣን ከመ ይብልዐ ዘፈቀዱ፡፡ወይትመጠው ቁርባነ እምቅድመ ሕዝብ፡፡***ሥርዋጽ፡-***ወዘኮነ ሎቱ ወልድ ወልደ ዓመት ወዘይሌዕል ወኢያጥመቆ ለእመ ኮነ ካህን ይትከላእ እምተልእኮት ወለእመ ኮነ ሕዝባዌ ይሰደድ እምቁርባነ ወኢይመጥዎን ቁርባነ እስከ ያጠምቆ፡፡***ቀጠግ፡-***ወለጽኑሳት ኢይክልእዎን እምተጠምቆ በአይኒ ጊዜ ዘፈቀደ፡፡ጸጋ ክብር በሚያሠጥ በጥምቀት በእናትና በልጅ መካከል አንድነት የለምና፡፡ሥርዋጽ፡-ወዘተርፈ እምቀኖናት ይነግር ከመ ለሕጻን ለእመ ይፈርሁ

መጽሐፈ ኤደን

በእንቲአሁ ሞተ እምቅድመ ንጽሓ ለወላዲቱ እምደመ ጎርሳ ያብእዎ ውስተ ቤተክርስቲያን ወያጥምቅዎ ምስለ ካልእታ በሞግዚት አድርገው ያጥምቁት።።*ድሰቅ፡*ወይቅብዓ ኤጲስ ቆጶስ ርእሳ ለብእሲት ወዘተርፈ አባላ ትቅብዓ ዲያቆናዊት እስመ ኢይደሉ ከመ ይነጽር ብእሲ ዕርቃነ ብእሲት።።36 ቦታ ይቀቡት።።*ረሰጣ፡*ወለዘሂ ተደለወ ለተጠምቆ ይሕትቱ ግብሮ።።

አንቀጽ 4 በእንተ ሊቃነ ጳጳሳት

ሊቃነ ጳጳሳትሰ ውእቶሙ ተላውያነ ክርስቶስ ወሐዋርያቲሁ ዘይቤሎሙ ዘኪያክሙ ተወክፈ ኪያየ ተወክፈ።።ለሊቀ ጳጳሳትሰ ሊቅናሁ ላዕለ መሢሐውያን ከመ ምስፍና ሙሴ ላዕለ እስራኤል ወማህበረ ቅዱሳን።።ሐዋርያት አዘዙ ከመ ይኩኑ ሊቃነ ጳጳሳት ውስተ ኩሉ ዓለም አርባዕተ።።ከመ አርባዕቱ መጻሕፍተ ወንጌል።።ወአርባዕቱ አፍላጋት።።ወይኩን ሊቀ እምኔሆሙ በዓለ መንበረ ጴጥሮስ ዘሮምያ።።ወእምድኅሬሁ በዓለ እስክንድርያ ወሣልስ በዓለ ኤፌሶን ወውእቱ መንበረ ዮሐንስ ወራብዕ በዓለ መንበረ አንጾኪያ ወውእቱ መንበረ ጴጥሮስ።።ይሢም ሊቀጳጳስ ኤጲስቆጶሳተ ዘአድያሚሁ።።*ሥርዓት፡*ወይእቀብ ኩሉ ብእሲ ሥርዓቶ ወኢይትዓደው ኀበ ሥርዓተ ካልኡ።።*ዘኒቅያ፡*ትፍልስ ሊቀጳጳስና ዘኤፌሶን ኀበ ሀገረ ንጉሥ ቁስጥንጥንያ ከመ ትኩን ዛቲ ክብረ ለነገሥት ወለካህናት ኀቡረ።።ወያብሕዎ ለኤጲስቆጶስ ዘኢየሩሳሌም እምይእዜ ከመ ያጸድስ ጳጳሳተ በከመ ይገብሩ ሊቃነ ጳጳሳት።።*ፍሬምናጦስ፡*መረጳዎስ የሚባል ሰው ሲድራኮስ ፍሬምናጦስ የሚባሉ ሁለት ልጆች አስከትሎ በንግድ ምክንያት ወደ ሀገራችን ገባ ሲድራኮስን ይዞ ወደሀገሩ ተመለሰ።።ፍሬምናጦስ ከገበዘ አክሱም እንበረም ዘንድ 5 ዓመት ተምሮ አነክር ግዕዘክሙ ኦ ሰብአ ኢትዮጲያ ግዝረተ እሬኢ እምነተ እሬኢ ጥምቀትሰ ወቀሪበ ቁርባን አልቦ ኀቤክሙ።።ፍሬምናጦስን አትናቴዎስ አምስት ዓመት ሐዲስ አስተምሮ ሹሞ ሰደደው።። ለበዓለ ሮምያ ቦቱ ትእዛዘ ወሥልጣን ላእለ ኩሎሙ ሊቃነ ጳጳሳት።።እስመ ውእቱ ህየንተ ክርስቶስ ለእግዚእነ ላእለ ሕዝቡ።።ወይትጋብኡ ኤጲስቆጶሳት ይትጋብኡ ኀበ ሊቀ ጳጳሶሙ ምዕረ በበዓመት።።*ረሰጣ፡*ወኢይትፈጸም ሢመቱ ለሊቀጳጳሳት ዘእንበለ በህላዌሆሙ ለጉባኤ ኤጲስ ቆጶሳት።።ወለእመ ኮነ በእንተ ሢመቱ ጋእዝ ይግበሩ በምክሮሙ ለእለ ይበዝኑ እምኔሆሙ ወእምዝ ዘይደልዎ ይሠየም ላእሌሆሙ።።ይረዳባት ዘንድ በየዓመቱ ገጸበረከት ለጳጳስ ይላኩ።። ወዝንቱ አንቀጽ ዘእንበለ ግዘት።።ድርቅ ሆኖባቸው አንበጣ በልቶባቸው ቢያስቀሩ እዳ የለባቸውም።።ኢብዉህ ለኤጲስ ቆጶስ ሐቲተ አበሳሁ ለዘአበሰ ሊቀጳጳስ ወፈቲሐ ፍትሕ ላዕሌሁ ወኢተወክፎተ ንሥሓሁ።።ሀተታ ሊቀጳጳሥ ያወገዘውን ጳጳስ ጳጳስ ያወገዘውን ኤጲስ ቆጶስ ኤጲስ ቆጶስ ያወገዘውን ቄስ ሳለም ከሞተም በኋላም አይፈታውም።።ቄስ ያወገዘውን ቄስ አይፈታውም ከሞተ በኋላ ግን ይፈታዋል።።ወለእመ ሜመ ጳጳስ ኤጲስቆጶሰ ለይፈኑ ምስሌሁ ኮሬ ኤጲስቆጶስ (ቆሞስ) ከመ ያብዖ ሎቱ ኀበ ሀገሩ ወቤተክርስቲያኑ ወያንብሮ በእለት ቀዳሚት ጊዜ በዓቱ ዲበ መንበር።።ወሶበ ነበረ ሠለስተ አውርኃ ይሑር ኀበ የሐውጾ ለጳጳስ በእንተ አምኖቱ።።ወኢይኅሥሡ መኑሂ እምጳጳሳት በዊአ ኀበ ንጉሥ ዘእንበለ መባሕተ ሊቀጳጳሳት ወለኩሉ ዘዓለወ ዘንተ ሲኖዶስ ያወግዞ።።ጳጳስኒ ካዕበ ኢይግበር ግብረ ዓቢየ ዘእንበለ በምክረ ኤጲስ ቆጶሳት።።መራጮች አንደኛ እውነተኞች ሊሆኑ ይገባል።።ሁለተኛ ይች ሹመት ለማን ይገባዋል የሚለውን ማወቅ ይገባዋል።።ሦስተኛ ለአሁኑ ዘመን የሚሆኑትን መለየት አለበት።። ጳጳስ ማየት መስማት መናገር መሄድ የሚችል ከሰው ከመገናኘት የምትከለክል በሽታ

መጽሐፈ ኤደን

የሌለችበት ይሁን ግብሩ ጠባዩ የአማረ የተወደደ መሆን አለበት።ምክር አዋቂ መሆን አለበት። አልሾምም ያለውን ሊተውት አይገባም።ወለእመ ተረክቡ ክልዔቱ እለ ዕሩያን በሥርዓታቲሃ ያቅርቡ ወይሚምዎ ለዘይልሕቅ እምኔሆሙ በእንተ ፍድፋዴ መዋእል።ወለእመኮነ አሐዱ እምኔሆሙ ዘያፈደፍድ አእምሮ ወካልኡኒ ዘያሜኒ አመግቦተ ይረስይዎ ኖላዌ ለዘይፈቅድ ፍትሐ ዝኩ ዘመን።ወእመሰ ኮነ ዕሩየ ተጋእዞቶሙ እምኩሉ ፍና ይግባእ ግብሮሙ ኀበ ዕጻ በዲበ ታቦት።በምግባር በትሩፋት ፍጹም መሆን ለመመረጥ ታበቃለች እንጂ ለሹመት አታበቃም።መራጮች የሚገባውን ትተው የማይገባውን ቢሾሙ ዕዳ ይሆንባቸዋል።ወኢይደሉ ከመ ትኩን ዛቲ ሚመት ለክልዔቱ በአሐዱ ዘመን ወበአሐዱ መንበር።ወለእመኒ ተውህበት ለእለ ይደልዎሙ ውስተ ክልኤቱ አህጉር ትቁም ለዘተውህበት ሎቱ ቅድመ ውስተ መካን ዘደለወት ቦቱ ልማድ።ወእመሰ ኖኀ ዘመነ ደዌሁ መፍትው ለሰብአ ጎርየት ከመይሚሙ ህየንቴሁ ካልአ ዘይተልዎ።ከሕመሙ ከዳነ ሹመቱ ሊመለስለት ይገባል።

አንቀጽ 5 በእንተ ኤጲስ ቆጶሳት

ወነዋ ይደሉ ከመ ይኩን ኤጲስ ቆጶስ ዘኢተረክበ ውስቴቱ ነውር ወዘአውሰበ አሐተ ብእሲተ ዘንቁህ በሕሊናሁ ውእቱ ጠቢብ ወመናዝዝ ወመፍቀሬ ነግድ መምሕር ዘኢያበዝኀ ሰትየ ወይን ወዘኢያፈጥን እዴሁ ለዘቢጥ።ወኢይኩን ተጋአዜ ወኢመፍቀሬ ንዋይ።ወኢይኩን ተክለ ሐዲሰ ከመ ኢይዘንር።ወዘኢኮነ ሕይወቱ ሕጹጸ እምኃምሳ ዓም።ዕድሜው ከ50 በታችም ሁኖ የሽምግልና ስራ የሚሰራ ከሆነ ይምረጡት።ወይኩን መፍቀሬ ሰብእ።መራጮች ከ30 ዓመት በላይ የሆኑ መነኮሳት ይሁኑ።ይኩን በሥምረተ ሕዝብ ዘይሠየም ላእሌሆሙ ወበሥምረተ ሊቀጳጳሱኒ።*ረሰጠጅ*፦ይሠየም ኤጲስ ቆጶስ በሥምረተ ጳጳሱ ወሰብአ ብሔሩ።ወየሀልው ከመ ይሚምዎ ክልዔቱ ኤጲስ ቆጶሳት አው ሠለስቱ።ቀሲስ ወዲያቆን ወዘይቴሐቶሙ ይሠየሙ እም አሐዱ ኤጲስቆጶስ።ወኢይደሉ ከመይኩን ኤጲስቆጶስ ዘጋኔን ወኢይደሉ ይኩን ዕውር ወኢጽሙም ወኢዝንጉዕ።አኮ ከመ ውእቱ ነውር አላ እስመ ውእቱ ኢይክል በእንተ ፈጽሞቱ ለዘውእቱ ይትፈቀድ እምግብራተ ቤተክርስቲያን።ወኢይኩን መምህረ ዘኢተአምረ ኂሩቱ። ወዘሐጸወ ርእሶ በፈቃዱ ኢይሠየም ወዘተሐጸወ በትዕግልት ኢይትከላእ።*በስ(ባስልዮስ)*፦ ወኢይሠየም ኤጲስ ቆጶስ ዘእንበለ ይንዓድዎ አሠርቱ ወክልኤቱ እደው።ድስቅ፦ወይሠየም ኤጲስ ቆጶስ በእለተ እሑድ።ወኤጲስ ቆጶሳትኒ እለ መጽኡ ከመ ያንብሩ እደዊሆሙ ዲቤሁ ይትሐጸቡ እደዊሆሙ ወያንብሩ ኤጲስ ቆጶሳት እደዊሆሙ ዲቤሁ እንዘ ይብሉ ንሕነ ናነብር እደዊነ ዲበ ዝንቱ ገብር ኅሩይ ዘእግዚአብሔር በስመአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ።ወይበል አሐዱ እም ኤጲስ ቆጶሳት ጸሎተ ሚመት ወእምድኅረ ዝንቱ የአምኅዎ ኤጲስ ቆጶሳት ወይበሉ ኩሎሙ ካህናት ወሕዝብ ይደልዎ ይደልዎ ይደልዎ።ወያስተበቁዑ ሎቱ ሰላመ ወእምዝ ያንብቡ ክፍላተ ዘይደሉ።ወይትመጦ ውእቱ ቅድመ እምሥጢራተ ቅዱሳት ወእምዝ የሀቦሙ ለኩሎሙ እምኔሃ በበመዓርጊሆሙ።ወያብዕሉ ሠለስተ መዋእለ በዓለ መንፈሳዊተ።ወዲያቆናትኒ ጹሩ ወንጌላተ ቅዱሳተ እንዘ ክሡታት ዲበ ርእሱ ለዘይሠይምዎ።ወይጸሊ ላእሌሁ ኤጲስቆጶስ።ወሶበ ፈጸመ ያንብር እዴሁ ላእሌሁ ወይሥዓሞ ወይንፋሕ ውስተ ገጹ ከመ ይትመላእ ላዕሌሁ መንፈስ ቅዱስ።ወጸታ ሕዝብሰ ይስዓሙ እዴሁ ወኢየአምሁ አፉሁ ዘእንበለ ኤጲስቆጶሳት ወቀሳውስት። *ድስቅ*፦ወእም ከመ ተሠይመ ኤጲስቆጶስ ይንበር ሠለስተ ሱባኤያተ በጾም።ወይኩን መብልዓ

መጽሐፈ ኤደን

ለኤጲስ ቆጶስ ዘይበልዖ በዓመተ ጾመ ኀብስት ወጼው ወዘይት ወመዓር ወአሕማላተ ምድር ወይንሰ ኢይጥዓም።ወኢይብላእ ሥጋ ለዓለም ከመ ኢይግዘፍ ልቡ ወኢይጽልም አእምሮቱ ወኢይትከሀሎ ከመ ይትጋህ።እመ ደወየ ኤጲስቆጶስ ወኢይትከሀሎ ከመ ይፈጽም ዘብህልናሁ ይብላዕ ዓሣ ወይሥተይ እምወይን በዓቅም።ወይጽሐቅ ከመ ይትመጦ በኩሉ ዕለት ምሥጢራተ ለእመ ኢከልኦ ምክንያት።ወያንብብ መጻሕፍተ እግዚአብሔር ወይተርጉም ወንጌለ ኦሪተ ወነቢያተ።ወኢያፍቅር ሚመተ።ነገረ ሰሪ አይስማ።ወኢይሑር ኀበ በዓላተ አሕዛብ።ገንዘብ ወዳጅ አይሁን።በቀኖና ጾም የተተካ በኦሪቱ ግርፋት።ኢያሠኒ አልባሲሁ።አንትሙ ዓራቅያን ማዕከለ እግዚአብሔር ወሰብእ።ልበ ሰፊ ነገር አላፊ ሁን።*ንሥሐሰ* ኢገቢእ ኀበ ዘቀዳሚ እንዲል።*ድሰቅ*-እመቦ ዘይተሉ ኖላዌ እኩየ ሞቱ ክሡት በቅድሜሁ።ረስጣ፡-እመቦ ኤጲስ ቆጶስ ዘፈቀደ በሕጸተ አእምሮቱ በቀለ ኢኮነ ውእቱ ኤጲስቆጶስ ዳዕሙ ስም ሕስው ሀሎ በላእሌሁ አኮ ውእቱ እምኀበ እግዚአብሔር ዳእሙ እምኀበ ሰብእ።ወኢይትአበይ ኤጲስ ቆጶስ ላዕለ ቀሳውስት ወዲያቆናት ወቀሳውስትኒ ካዕበ ዲበ ሕዝብ።ወይኩን ጉባኤ ኤጲስ ቆጶሳት ክልኤተ ጊዜ በበዓመት ወጊዜ ቀዳሚት ጉባኤ በራብዕ ሱባኤ እም በዓለ ኃምሳ ወዳግሚትኒ አመ አሠርቱ ወክልኤቱ ለጥቅምት።ወያንብሩ ማእከለ ምርፋቆሙ አሐደ መንበረ ወያንብርዎ ዲቤሁ ለወንጌል ቅዱስ። ኤጲስቆጶስ ከሹመት የሚሻርባቸው ምክንያቶች 1ኛ በጉቦ ከተሾመ ወይም ከሾመ።በመንግሥት ከተሾመ ይሻር።ችግር ያለበትን ሰው ያላወገዘም ይሻር።ሁለት ጊዜ የተሾመ የሾመ ይሻር። አንዲት ሴት ካለችበት በአንዲት ቤት ያደረ ይሻር።እመቦ ዘሜመ ካህነ በአፍዓ እም ስብከተ መንበሩ እንበለ ምክረ በዓለ መንበሩ ይትመተር።እመቦ ኤጲስ ቆጶስ ዘይትገበር በምንትኒ እም ግብራተ ዓለም ይትፈለጥ።ወይትፈለጥ እምሚመቱ እመ ኮነ ተአማኒ በሐሳበ ኮከብ ወዘየአምን ነገረ ጠንቋልያን ወመሠርያን ወይትዌከፍ ቃሎሙ።ወእመቦ ኤጲስ ቆጶስ ዘጸለየ ምስለ ሐራጥቃ ይትፈለጥ።ወለእመ ነገዱ ኤጲስቆጶሳት እመናብርቲሆሙ ኢያንኑ ተመይጦ እም ስድስቱ አውራኅ።ወለእመ አፈድፈደ እምዝንቱ እንበለ አጸባ ወዘእንበለ ትዕዛዘ ሊቀጳጳሳት አው አብዓሉ በዓለ ትንሳኤ በውስተ ካልእ መናብርቲሆሙ ይሰደዱ እም ሚመተ ክህነት።

አንቀጽ 6 በእንተ ቀሳውስት

በራሱ ፈቃድ የሚኖር አይሁን።*ቅርጣግና*-ኢየሠየም ቀሲስ ዘእንበለ ሠላሳ ዓመት እመኒ ኮነ ድልወ አላ ይትዓገሥ እስከ ፍጻሜ ዝንቱ መዋእል።ወኢይኩን አሐዱሂ ቀሲስ ዘኢየአምር ነገረ መጻሕፍት አምላካውያት ሠናያት ፈድፋደሰ አርባዕተ ወንጌላተ።ወኢይኩን አሐዱሂ ቀሲሰ ዘኢተንዕደ በስምአ ኀምስቱ ዕደው።ወለእመ ፈቀደ ኤጲስ ቆጶስ ከመ ይሚም ቀሲሰ ያንብር እደሁ ላዕለ ርእሱ።ቀሲስ ያጥምቅ ወይቀድስ ወይባርክ ሕዝበ።*ሎዶቅዶ*-ወኢይደሉ ለቀሳውስት ከመ ይሑሩ ቅድመ ኤጲስ ቆጶስ በዓውደ ምሥዋእ ወኢይባዑ ኀበ ምሥዋእ ቅድሜሁ። ወኢይሑር ቀሲስ ኀበ ምሣሕ ውስተ ከብካብ በዘአውሰበ ክልኤተ አኃተ።ባስልዮስ፡-ወኢይትዓረቅ ቀሲስ ግሙራ ቅድመ መኑሂ እምሰብእ ዘእንበለ ጊዜ አጸባ።ወይትጋብኡ ቀሳውስት ኀበ ኤጲስ ቆጶሳቲሆሙ ሠለስተ ጊዜያተ በበዓመት።ካህን ዘኢይትዌከፍ ንሥሓሁ ለኃጥእ ውጉዘ ለይኩን። ዘየአምን ከመ ሕገ ሰብሳብ ወበሊዓ ሥጋ ወሰትየ ወይን ኀሩም ውእቱ አው ዘይበልእ በውስተ ምሥያጣት።ከመሸተኛ ቤት ገብቶ የሚጠጣ ወዘይበልእ ምውተ አው ብልዓ አርዌ አው ዘይበውእ ምኩራበ አይሁድ ውጉዝ።ሚስቱን የፈታ ይሻር።ካህን መሻሩን እያወቀ ከተሻረ ካህን

ጋር ቢቀድስ ይወገዝ፡፡ከተሸመ በኋላ ከሹመቱ በፊት የሰራት ኃጢአቱ ብትታወቅ ይሻር፡፡ ***አቡሊዲስ***፡ቀሲስ ሶበ ወለደት ብእሲቱ ኢይትከላእ እምተልእኮት፡፡

አንቀጽ 7 በእንተ ዲያቆናት

ወይኩን ዲያቆን ዘአሐተ ብእሲተ አውሰበ፡፡ሶበ ትሠይሞ ለዲያቆን አንብር እደ፡ከ ላእሌሁ ወጸሊ፡፡ወናሁ ይደሉ ከመ ይኩኑ ሰብዓቱ ዲያቆናት ወለእመ ኢኮነት ሀገር ዓባየ፡፡ወዲያቆንሰ ይትለአክ ለቀሳውስት በኩሉ ግብር፡፡ወየሐውጾመ ለሕዝብ ከመ ኢይደቅሱ ወኢይኑመ አው ኢይሥሐቁ አው ከመ ኢይሣለቁ ላእለ ቢጾመ፡፡ረስጠብ፡-ወይጹር ጽዋዓ ለእመ ኮነ ቀሳውስት ዘኢየአክሉ፡፡በዳስ፡-ወአልቦቱ ለዲያቆን ሥልጣን ከመ ይምሀር ወያጥምቅ አው ይቀድስ ወይባርክ ሕዝበ አላ ይጸመድ ለመልእክት ወኢየሁብ አውሎጊያ፡፡ደሙን ማቀበሉ ካህን ሁኖ አይደለም አላ ላእከ ካህናት፡፡ከእርሱ ለሚበልጥ ደሙን አያቀብል፡፡ወይኩን ሊቀ ዲያቆናት ለኤጲስቆጶስ ከመ እዝን ወዓይን ወአፍ፡፡ኦ ዲያቆናት ሐውጽዖሙ ለጽኑሳን፡፡

አንቀጽ 8 በእንተ ንፍቅ ዲያቆን

ወአናጉንስጢስ ወአንባቢ ወመዘምር ወዲያቆናዊት፡፡እኒህን በቃል ብቻ እንጂ በአንብሮተ እድ አይሹማቸው፡፡አላ ይግበር ሎሙ ስመ፡፡ወኢይደልዎ ለንፍቅ ዲያቆን ከመ ይልበስ ሞጣሕተ፡፡ ንፍቅ ዲያቆናት ደሙን ማቀበል አይገባቸውም፡፡ወኢትሑር ብእሲት ኀበ ዲያቆን ወኢኀበ ኤጲስ ቆጶስ ከመ ትስአል በእንተ ግብር ዘእንበለ ምስለ ዲያቆናዊት፡፡ወዲያቆናዊት ትገሥጾን ለአንስት ወትርድኦን፡፡አናጉንስጢስ በሀገራችን አንባቢ ማት ነው፡፡ረስጣ፡-ይሠይም አናጉንስጢስ እምድኅረ ፈተንዎ ቅድመ ኢይኩን አብዛኔ ነገር፡፡ወዘያሜኒ አንብቦ ወየአምር ገጸ ምንባብ፡፡ወለእመ ተኃሪ ዕቤረ ኅረይ ዘኢየሐጽጽ መዋእሊሃ እም ፷ ዓም ለተልእኮ አንስት፡፡እስመ ኢይደሉ ከመይፈኑ ዲያቆነ ኀበ ቤተ አንስት፡፡አናጉንስጢስ ከሰረቀ ዓመት ከሹመቱ ይሻርና ይመለስ፡፡እስከ ዕለተ ሞቱም በአናጉሥጢስነት ይጽና ወደላይ መዓርግ አይደግ፡፡አናጉንስጢስ እና መዘምራን ሚስታቸው ብትሞትባቸው መልሰው ያግቡ፡፡

አንቀጽ 9 በእንተኩሎሙ ካህናት

ለዘገዘርዎ እምድኅረ ጥምቀት አው ሐጸወ ርእሶ በፈቃደ ርእሱ ዘእንበለ ምክንያተ ደዌ ኢይኩን ካህን፡፡ረስጠጅ፡-ባሪያ ያለጌታው ፈቃድ በክህነት ሥራ አይሾም፡፡ወኢይኩኑ ውጉዳነ ካህናት ውስተ ቤተክርስቲያን ከመ ኢይሕጽጹ ለጸሎት ወመልእክት፡፡ወኢይብዝኑ ካእበ ከመ ኢይሕጽጽ ሲሳያ ለቤተክርስቲያን፡፡***እርግማን***-ወኩሉ ዘይረግም በከንቱ ረገመ ለባሕቲቱ ነፍሶ፡፡ያእምር ኩሉ ለለአሐዱ ምቅዋመ ዚአሁ፡፡ዶቅ፡-ኢይደሉ ለካህናት ከመ ይንሥኡ እምጽዋታት ከመ ኢይኩን ሥላቀ ላእለ መዓርገ ክህነት፡፡ካህናት ዘፈን መስማት ፉክራ ማየት አይገባቸውም፡፡ካህን ለማንም ባርያ አይሁን፡፡ወኢይንግዱ ግሙራ አላ ይትመሀሩ ግብረእድ፡፡ወለእመ ሰትየ ቀሲስ ወሰክረ ወተዐርቀ ይጻእ ሰብዓተ ሱባኤያተ፡፡ወይንበር አሐደ ዓመተ በመዓርግ ዘይቴሐት እምኔሁ፡፡ ወለእመ ኮነ ዲያቆን ይቴሐት ኃምስተ ሱባኤያተ ወለእመኮነ አናጉንስጢስ ይጻእ ሠለስቱ ሱባኤያት፡፡ወይቅስፍሙ ፴ ጊዜያተ ዘእንበለ አሐቲ በትእዛዘ ቀሲስ፡፡ወእመቦ እም ካህናት ዘሰሐቀ በጊዜ ቅደሴ ይሰደድ አሐደ ሱባኤ፡፡እመቦ እም ሥዩማን ዘተቀጸለ አክሊለ (የራስ ቁር)

ላእለ ርእሱ ለእመ ኮነ ቀሲስ ይቁም በአፍኣ አርባእተ አውርኃ ወለእመ ኮነ ዲያቆን ክልኤቱ አውርኃ።ለእመ ተጻልአ ካህን ምስለ ካህን ይሰደዱ ክልኤሆሙ እስከ ይገብሩ እርቀ ወሰላመ። ወለእመ ተቃምሞ ዲያቆን ለቀሲስ ይኩን ኩነኔሁ እስከ ሰብዓቱ ሱባኤያት።ወቀሲስኒ እመ መነኖ ይደልዎ ኩነኔ በዘተገብረ በዲያቆን።

አንቀጽ 10 በእንተ መነኮሳት

ምንኩስናሰ ጥበበ ሕግ መሢሐዊት ወመነኮሳትኒ መላእክት ምድራውያን።ከመነነ በኋላ ወደዚህ ዓለም አይመለስ።*ዘኒቅዮ*-ወኢይባእ ኀበ ምንኩስና ዘቦቱ መንፈሰ ጋኔን።ምንኩስናሰ እምፈቃድ ይእቲ ወአኮ በግብር።በአባቱ ፈቃድ የሚኖር ሕጻን አባቱ ሳይፈቅድለት አያመንኩሱት።ራሱን የቻለ ከሆነ ያመንኩሱት።ልጆቹን ሚስቱን ጥሎ የመጣን አያመንኩሱት።ርጉም ውእቱ ዘይገብር ግብረ እግዚአብሔር በሐኬት።ፍጡር ከሆነ ከእመቤታችን በቀር ጥቂት ጽነት የሌለበት የለም። ፍጡርም ሆኖ ከዲያብሎስ በቀር ጥቂት ቸርነት የሌለው የለም።ሳያገባ የመነኮሰ አለ አግብቶ የሚመነኩስም አለ።ይእቀቡ ልሳናቲሆሙ እምኩሉ ነገር ዘአልቦ በቁኤት ኢለነባቢሁ ወኢለዘይሰምኦ።*ኦርቄ ገሞራት*-አፈ ማህጸኗ ጠባብ ነው ዘሩን የምትቀበል በአፏ ነው ከስስት የተነሳ አባለ ዘሩን ቆርጣ ታስቀረዋለች።ወንዱ ይሞታል።በምትወልድበት ጊዜ ሆዷን ቀደው ይወጣሉ ትሞታለች።ወይተሐት ለኤጲስቆጶስ ኮሬ ኤጲስቆጶስ ዘውእቱ ቆሞስ።ሥጋው ደሙ የተዋሐደበትን ቦታ ሊያርሱት ሊቆፍሩት አይገባም።ለእመኮነ መስተገብራነ ምድር ይብልኡ ክልኤተ ጊዜ በአሐዱ እለት ቀዳሚ በስድስቱ ሰዓት ወካልእ በተፍጻሜተ መዓልት።ወለእመሰ ኢኮነ መስተገብራነ ምድር የአክሎሙ አሐደ ጊዜ እመኒ በተስዓቱ ሰዓት አው በፍጻሜ መዓልት።ወይኑሙ ውስተ ምድር።ወርእሰ ምኔትሰ ወድውያን እምአኃው ለእመፈቀዱ ይኑሙ ላእለ አራት ይደልዎሙ በእንተ ክብሮሙ ወደዊሆሙ።ወኢያውጽኡ አልባሲሆሙ እምኔሆሙ።ወሶበ ፈቀዱ ነዊመ ኢይደሉ ሎሙ ከመ ይፍትሑ ቅናቶሙ።ወኢይኑሙ ክልኤቱ ላእለ አሐዱ አራት።ወእምድኅረ ጸለዩ ይብልዐ።ወኢይደልዎ ለመናኒ ከመይፍቱ ሚመተ ክህነት ወኢሊቀ ምኔት እስመ ፍቅረ ሚመት ደዌ ሰይጣናዊ ውእቱ።ፍጹምነትን የሚሻ ሰው ቢኖር ጹር ኩሎ ሕማመ እንተ ትመጽእ በእንተ እግዚአብሔር ወይኩን ድልወ ለመዊት በኩሉ ጊዜ።ከገዳም የወጣ መነኩሴ ወደዓለም ከተመለሰ በሕዝባውያን መዓርግ ይቀጥል።

አንቀጽ 11 በእንተ ተግሣጽ ወትእዛዘ ሕዝባውያን

ወኢትወስክ ኀብረ ዲበኀብርከ ዘወሀበከ እግዚአብሔር ኢትሕጽን ሥእርተከ ከመይኑኅ ወኢታሰንዮ።ጌጠኛ ጫማን አትጫማ።ለጣትህም የወርቅ ቀለበት አታድርግ።እስመ ዝንቱ ኩሉ ትእምርተ ዝሙት ነው።ጺምህን አትቁረጥ።ምሥጢራችሁን ላልበቁ ሰዎች አትናገሩ።ኢትኩን ፈታዊ እስመ ፍትወት ያበጽሕ ኀበ ዝሙት።ወኩሎ ዘረከበከ ተወከፍ በአኮቴት።ቡራኬ መዓድ ዲያቆንም መስጠት ይችላል።ሕዝባዊ ግን አይችልም።መሀርዎሙ ለውሉድክሙ ነገረ እግዚአብሔር።መሀርዎሙ ለውሉድክሙ ከመ ይጸልዩ።ሴት ዘወትር ራሷን ትከናነብ። ወኢትትቀሐው ምስለ ምታ።

አንቀጽ 12 በእንተ ቅዳሴ

ይደሉ ከመ ይቁሙ ውስተ ቤተክርስቲያን በጎድኣት ወንጽሕ ወበንቅሐት ዓቢይ ለሰሚዓ ነገረ እግዚአብሔር በጻሕቅ ዓቢይ ኩሉ ለለአሐዱ በበመዓርጉ ዘይደልዎ በአምሳለ ሰማያውያን ኤጲስ ቆጶስ ቅድመ ምሥዋእ ወእምድህሬሆሙ ቀሳውስት ወሊቀ ዲያቆናት በገቦ ኤጲስቆጶስ ወዲያቆናትኒ እምድህረ ቀሳውስት ወኩሉ ሕዝብ እምድህሬሆሙ።ወራዙት ውስተ አሐዱ መካን ባሕቲቶሙ ወለእመ ሀሎ ህየ መካን ዘያገምሮሙ ይቁሙ ሕጻናት ምስለ አበዊሆሙ።ወከማሁ አንስትኒ ውስተ አሐዱ መካን ባሕቲቶን እለቦን ምት እምአሐዱ ገጽ።ወለእመ ኢሀሎ መካን ለአዋልድ ይቁማ ድህረ አንስት።ሴቶች ከሕጻናት ሴቶች በኋላ ይቁሙ።ወደናግልሰ ወዕቤራት ይቅድማ እምኩሎን በቀዊምሂ ወበጸልዮ። **ግንግራ**-ወነገሥት ይቁሙ በውሳጤ ምሥዋእ ምስለ ሊቃናት ወሰራእያን።ወኢይትናገር አሐዱሂ ግሙራ ውስተ ምሥዋእ ካልዓ ነገረ ዘኢይትፈቀድ ወኢበዓውደ ምሥዋእኒ።ወኢይጻእ አሐዱሂ እምቤተክርስቲያን ዘእንበለ በግብር እጹብ እምድህረ ተነበ ወንጌል ቅዱስ ዘእንበለ ይትፈጸም ዕርገተ ቁርባን ወበረከተ ካህን ወሠርሆት።**በደሰ**-ወአልባሰ ቅዳሴ እለይቂድሱ ቦቶን ይኩና ጸዐድወ በከመ ይደሉ ለካህናት።ለእግዚእነሂ ሶበ ተወለጠ ኮነ አልባሲሁ ጸዐዳ ከመበረድ ወበውእቱ ጎብር አርአያ መላእክት አስተርአየ ለሰብእ። ለትኩን ይእቲ ልብስ ዘትወርድ ውስተ አእጋረ ካህናት።ረስጠብ-ወኩሉ ዘይበውእ ውስተቤተ ክርስቲያን ወይሰምእ መጻሕፍተ ወኢይቀውም እስከፍጻሜ ጸሎት ይደልዎ ከመ ይትሌለይ። ሀተታ አምስት ከልጅ ያለው ካባ ይልበሱ።ሁለቱ በቀኝና በግራ ሁለቱ በፊት አንዱ በኋላ 5 ይሆናል።ወአልባሰ ቅዳሴሰ ይንበራ ውስተ ቤተ ላእክ ዘቤተክርስቲያን አው አው ውስተ መዛግብት ዘመጻሕፍት።ወኢይስኣን አሐዱሂ አግእነ በውግጤ መንጦላእት።ወኢይውጥኑ ጸሎተ ቅዳሴ ዘእንበለ ይትጋብኡ ኩሉ ሕዝብ።ወይጹር ዲያቆን ቁርባነ እስከ ምሥዋእ።ወይውጥን ቅዳሴ በጸሎተ አኮቴት ወእምድህረዝ ይበል ትርጓሜ ቃለ መጻሕፍት ቅዱሳት።ወየጎዝ ኤጲስ ቆጶስ ማእጠንተ ወይኡድ በዓውደ ምሥዋእ ሠለስተ ጊዜያተ በእንተ ሥሉስ ቅዱስ ወየሃብ ማዕጠንተ ለቀሲስ ከመ ይዑድ ባቲ ላእለ ኩሉ ሕዝብ።ወሶበ ፈጸሙ ዘምሮ ለያንብቡ ዲያቆናት ክፍላተ እመልእክታተ ሐዋርያት ወስብሐታት እመዝሙራት።እምድህረዝ ያንብቡ ወንጌለ ቅዱሰ።ወዘያነብብሰ ይኩን ቀሲሰ አው ዲያቆን።በሀገራቸው ዲያቆን።ወሶበ ፈጸሙ አንብቦተ ወንጌል ለእመ ሀሎ ኤጲስ ቆጶስ የጎዝ በእዴሁ ወንጌለ ወይንግሮሙ ለሕዝብ ትርጓሜሁ በበምእራፋቲሁ ዘተነበ ወለእመኢሀሎ ኤጲስቆጶስ ይግበር ዘንተ ቀሲስ ዘየአምር ተርጉሞቶ። ወዘኢነበረ በጥንተ ቅዳሴ ኢይቅረብ።ወናሁ ንቡር ውስተ ቤተክርስቲያን ቅብጣዊት ሠለስቱ ቅዳሴያት ዘባስልዮስ ወጎርጎርዮስ ወቄርሎስ።

አንቀጽ 13 በእንተ ቁርባን

ኢያብእ ካህን ውስተ ምሥዋእ ወኢሐሊበ ወኢያፈ ወኢሥጋ እንስሳ ካልእ ዘእንበለ ዘይት ንጹሕ ለአብርሆ ወእጣን።ድስቅ-ወያዕርጉ ቁርባነ በኩሉ ሰሙን በዕለተ እሑድ ወረቡዕ ወዓርብ ወሰንበት።ወበዕለተ በዓላት አመ'ብሩ በውስተ ማእከላ ሰኞ ማክሰኞ ሐሙስ ቢውልባቸው ይሰው።ዘእንቀራ- እምእመናን ዘኮነ ውጉዘ ምስለ አፍአውያን ለእመ ቀርበት እለተ ሞቱ ኢይክልእዎ ቁርባነ።ወለእመ ጥዕየ እምደዌሁ ይሳተፍ ምስለ ምእመናን።ወለዘአንዘ ጋኔን ለእመ ኮነ ዘኢይጸርፍ ወዚያሜውኖ ምራቆ እምድህረ ተነጽሆቱ የሀብዎ ቁርባነ በበዓላት።ወይጽሐፉ ዲያቆናት ኩሎ እለተ አስማቲሆሙ ለእለ አምጽኡ መባዓ እመኮኑ ሕያዋነ አው ምውታነ ከመ

መጽሐፈ ኤደን

ይዝክርዎሙ በጊዜ ጸሎት ወአንብቦ።ወይኩን ኅብስተ ቁርባን ኅብስተ ዕለት።ወኢይቢት ለጌሠም ወኢያትርፉ እምኔሁ ምንተኒ ለእለት ካልዒት።ወኢይኩን ዘቦቱ ንቅዓት አላ ድኑነ እምነውር። ወዘይሠርእ ጽዋአ ኢይደይ ወይነ ብሉየ ወኢይቶስሕ ማየ ብዙኀ ዘይፈደፍድ እምሣልስተ እድ። ሀተታ ሁለት እጅ ወይን ሲሶ ውሃ ማለት ነው።ወለእመ ተረክበ ወይን ብዙኀ ይቶስሕ አሥርተ እደ እማይ።ዘጠኝ እጅ ወይን አስረኛ ውሃ ይሁን።ወኢይንሣእ መነሂ ቁርባነ ዘእንበለ ይጹም በንጹሕ።የቁርባን አቀባበሉ ቅደም ተከተልም እንደቅዳሴው አቋቋም ነው።ወይበል ካህን ጊዜ ይሜጡ ሥጋ ዝንቱ ውእቱ ሥጋሁ ለክርስቶስ ዘመጠዎ በእንተ ኃጣውኢነ ወይበል ኩሉ ዘይትሜጦ አሜን።ወከማሁ ይበል ካእበ ዘይእኅዝ ጽዋዓ ዝ ውእቱ ደሙ ለክርስቶስ ዘተክዕወ በእንቲአነ ወይበል ዘይትሜጦ አሜን ወአሜን።ወይትመጠዎ በፍርሀት ዓቢይ ወንጽሕ። ወለዘተርፈዒ እምጽዋእ ይትመጠውዎ ኩሎሙ ዲያቆናት እለ ሀለው ውስተ ምሥዋእ።ወማየ መቁረርኒ ኢይንጥብ ምንተኒ እምአፍ።

አንቀጽ 14 በእንተ ጸሎት

ጸሎትሰ ይእቲ ተናግሮተ ሰብእ ኀበ እግዚአብሔር ልዑል።የአኩቶ ወይሴብሆ።ወይትአመን በእግዚእናሁ ወተአምኖ በአበሳሁ።ወለዘይጼሊ ሎቱ ሥርዓታት ወውእቱ ስድስቱ አክፋል። መቅድመ ኩሉ ከመ ይቁም በእገሪሁ።ወዳግሚት ቀኒተ ሐቂ በዝናር።ወሣልስ መይጠ ገጽ መንገለ ምስራቅ ወይደሉ ምስለ ዝንቱ ኀዲገ ተመይጦ ለፊ ወለፊ።***ማማተብ***።ወራብእኒ አቲብ በአጽባእት በአምሳለ መስቀል።እመልእል ኀበ መትሕት ወእምጸጋም ኀበ የማን።ወከዊነ አቲብሰ በአጽባእት በእንተ ሰዲደ አጋንንት።ሙሴ ጸሊምን አሳየን እያሉ የሚጸልዩ ሁለት አጋው ሰይጣን ሙሴን መስሎ አታማትቡ እኔ አማትብላችኋለሁ ብሎ ገደሉን ባሕር አስመስሎ አንዱ ሳያማትብ ገባ አንዱ ግን ምንስ ቢሆን ሳላማትብ እገባለሁን ብሎ ሲያማትብ ሰይጣኑ ሸሸ ሳያማትብ የገባውም ገደል ገብቶ ሞተ።ወእመልእልትሰ እስከ መትሕት ወእምጸጋም እስከ የማን ትእምርተ ርደተ መድኃኒነ እም ሰማይ ውስተ ምድር ወአፍልሶቱ ኪያነ እመንገለ ጸጋም ኀበ የማን።ወከዊነ አቲብኒ በአምሳለ መስቀል ዝኒ እስመ በመስቀሉ ፈጸመ አምላክ መድኃኒተ። ወዓዲ ከመ ንዘክር በዝንቱ ምሳሌ ጸጋሁ ለዘተሰቅለ በእንቲአነ ወሐዋርያትኒ ከመዝ አዘዙ። ረስጣ፡ንእትብ ፍጽማቲነ በአምሳለ መስቀል በኩሉ ጊዜ በሃይማኖት ልባዊት ከመ ይርህቅ ሰይጣን እምኔነ።በደመ በግዕ ምክንያት ከእስራኤል ሞተ በኩር እንደራቀ እኛም ስናማትብ ሰይጣን ይርቀናል።የሚማተብባው ጊዜያት ጸሎት ሲጀመር ወጊዜ ይበጽሕ ተዘክሮተ መስቀል። ወኃምስኒ አንብቦተ ቃላተ ጸሎት በፍርሀት ወረዓድ።***ሰግደት***።ወሳድስኒ አስተብርኮ ወሰጊድ ወዘይጼሊ ይስግድ በዘይበጽሕ ዝክረ ሰጊድ አሐቲ አው ሠለስተ ጊዜያተ ወከማሁ ይግበር በፍጻሜ ጸሎቱ።ስግደት የሚከለከልባቸው በእለተ እሑድ ወበመዋእለ ጰንጠቆስጤ ወበበዓላተ እግዚእነ ወበበዓላተ እግዝእትነ ወእምድህረ ተመጥዎ ቁርባንሂ።ወዘይደሉሰ በጊዜ ጸሎት አንስኦተ እደዊነ እንዘ ስፉሓት እራኃቲሆን ወፈድፋደሰ በጊዜ አስተብቁዖ።በከመ ይቤ ዳዊት አንስኡ እደዊክሙ በቤተመቅደስ ወባርክዎ ለእግዚአብሔር።ወዓዲ አንቃእድዎተ አዕይንትኒ መንገለ ሰማይ በከመ ገብረ እግዚእነ።ወበከመ ይቤ ዳዊት እግዚኦ አንቃዕዶነ አዕይንተነ።ወዘቢጠ እንግድዓ ጊዜ አስተርእዮ ወንሥሓ።ወዘያነብብዎ በጊዜ ጸሎት ውእቱ ዘተጽሕፈ በወንጌል (አቡነ ዘበሰማያት) ወበቀኖና (ጸሎተ ሃይማኖት)።***ረስጣ***።ወይኩን ፍድፋዴ ጸሎት በኩሉ ዕለት ሌሊተ

መጽሐፈ ኤደን

ወመዓልተ እመዝሙረ ዳዊት፡፡በእንተ ዘሀሎ ውስቴቱ አእኩቶ ወሰብሖ ወአስተብቁዖ ወነቢበ ከዊኖቱ አሐዱ ለፈጣሪ ወተአምኖ ኃጣውኦ፡፡ድስቅ፡-ወያንብቡ በጸሎተ ነግህ መዝሙረ ዘ፷ ወክልዔቱ ወበሠርክኒ መዝሙረ ዘ፻ ወ፵፡፡*ዶቅ*-ወይጸልዩ ካህናት በኩሉ እለት ስብሐተ ሠለስቱ ደቂቅ ወይጎትሙ ጸሎቶሙ ለዓለም በጸሎተ እግዝእትነ ማርያም፡፡ወበእለተ ሰኑይሰ ይጸልዩ ካእበ ስብሐተ ሙሴ፡፡ወበሠሉስ ስብሐተ ዳግም ሕግ፡፡ወበእለተ ረቡዕ ጸሎተ ሐና እመ ሳሙኤል፡፡ወበእለተ ሐሙስ ጸሎተ እንባቆም ነቢይ ወበእለተ ዓርብ ጸሎተ ኢሳይያስ ነቢይ ወበእለተ ሰንበት ጸሎተ ዮናስ ነቢይ፡፡ወበእለተ እሑድሰ ይጸልዩ ዘንተ ኩሎ ጸሎታተ ዘአቅደምነ ዘክሮቶሙ፡፡ወናሁ ሠርዑ አበው ጸሎታተ ዘይትዌሰክ ላእለ ዝንቱ፡፡*ድሰቅ*፡-ወጸሎትሰ ዘተአዘዘ ላእለ ኩሎሙ ምእመናን በኩሉ እለት ሰብዓቱ ጊዜያት ቀዳሚሁ እምቅድመ ሥርቀተ ፀሐይ በጊዜ ነቅሑ ወተንስኡ በነግህ እምስካቦሙ ወይደሉ ጸሎት እምድህረ ተሐጽቡ እደዊሆሙ በማይ ይጸልዩ ቅድመ ተገብሮ ግብር፡፡ወዳግምኒ ጸሎተ ሠለስቱ ሰዓት፡፡ወጸለየ ዳንኤል ጸሎተ ሠለስቱ ሰዓት አርኂዎ መስኮተ ቤቱ እንዲል፡፡ወሣልስኒ ጸሎተ ስድስቱ ሰዓት፡፡አእምሮ ያለ በናላ ነው ሰውነት ይዝላል ያን ጊዜ አጋንንት ይሠለጥናሉና እንዳይሠለጥኑበት ነው፡፡ወራብዕኒ ጸሎተ ተስዓቱ ሰዓት፡፡ጊዜ ተስዓቱ ሰዓት የዓርጉ መላእክት ምግባሮ ለሰብእ ኀበ ክርስቶስ ወኃምስኒ ጸሎተ ሠርክ፡፡ወሳድስኒ ጸሎተ ንዋም ወሳብእኒ ጸሎተ መንፈቀ ሌሊት እምድህረ ተሐጽቡ እደዊሆሙ በማይ፡፡ወጸለዩ ሲላስ ወጳውሎስ ጊዜ መንፈቀ ሌሊት እንዲል፡፡ወለእመ ኢረከቡ ማየ በውእቱ ጊዜ ይንፍሑ እደዊሆሙ ወይዕተቡ በምራቅ ዘይወጽእ እምአፉሁ፡፡ (ከጸሎት የበለጠ ምንም ምን ጉዳይ የለም ሰው መዋቲ ነው ስለዚህ ሌላ ምን የሚያጣድፍ ነገር አለና ነው ምንም የለም ስለዚህ ጸሎት ላይ በእነዚህ ሰዓታት ከነሥርዓቱ አድርስ፡፡እርግጠኛ ነኝ እነዚህን ጸሎቶች የማታደርግበት ጉዳይ ቀሪ እና ጥለኸው የምትሄደው ዘላቂ ያልሆነ ነው፡፡ ጸሎት ግን ዘለዓለማዊ ነገርን ለማግኘት ይረዳልና ከምንም ከምንም ስለሚበልጥ ጸሎት ላይ ስንፍና አይሰራም፡፡ሰንፈህ የምትሰራው ስራ ኃላፊ ነውና የማያልፈውን እንዲያሳጣህ አትፍቀድለት)፡፡ወለእመ ኮነ ምስለ ብእሲቱ ክልኤሆሙ ይጸልዩ ኀቡረ ወለእመ ኮነት ዘኢትአምን ይትፈለጥ ወይጸሊ ባሕቲቱ፡፡ናሁ ይቤ ዳዊት ስብዓ ስእለትየ እሴብሐከ ኦ እግዚኦ፡፡ወጸሎተ ነግሕሰ እስመ እግዚአብሔር አብርሃ ለነ ወአጎለፎ ለጽልመተ ሌሊት፡፡ወበሠለስቱ ሰዓት በእንተ ዘፈትሐ ቦቱ ጲላጦስ ላእለ እግዚእነ፡፡ወበስድስቱ ሰዓት ተሰቅለ ወበጊዜ ተስዓቱኒ ሰዓት መጠዎ ነፍሶ ወበሌሊትኒ አእኩትዎ ለእግዚአብሔር በእንተ ዘወሀበክሙ ዕረፍተ እምጻማ መዓልት፡፡ ወርደቱ ውስተ መቃብር በጊዜ ዕርበተ ፀሐይ፡፡ወበመንፈቀ ሌሊትኒ ይመጽእ መርዓዊ ቦቱ፡፡ ረስጣ፡-ወይኩን ጸሎተ ነግህ ወሠርክ ውስተ ቤተክርስቲያን ወፈድፋደሰ በዕለተ እሑድ ወሰንበት፡፡ወዘተድህረ ዘእንበለ ደቄ ይትፈለጥ፡፡ወለእመ ተክህሎ ለድውይ ለበጺሕ ኢይደሀር ከመ ይርከብ ፈውሰ በዘይነስእ እማየ ጸሎት ወዘይት፡፡ወእመሰ ኮነ ድውየ ዘኢይክል መጺአ ለየሐውጽዎ ማእምራኒሁ ኩሎ ዕለተ፡፡ወሶበ በጽሐ ጊዜ ጸልዮ በአሐቲ እምእሎን ጊዜያት ወምእመን ለእመ ኮነ ኀበ ዘኢይትከሀሎ መካን ለጸልዮ ይጸሊ በልብ፡፡ወጸሎትሰ ዘይደልዎሙ ለካህናት ባሕቲቶሙ ሥሩዕ ውስተ ቤተክርስቲያን ጸሎተ ጥምቀተ ክርስትና ወጸሎተ ቅዳሴ ቁርባን ወጸሎተ ሚመተ ክህነት ወቅዳሴ ታቦት ወቅዳሴ ቤተክርስቲያን ወጸሎተ ሰብሳብ ወፍትሐት ዘወልድ ወጸሎተ ፈውስ ለድውያን ወጸሎተ ሙታን ወጸሎተ ዘይት፡፡ስለ ስው ሁሉ የምትጸለየውን ጸሎት ሲፈጽሙ ስብሐት ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ እስከ ለዓለመዓለም

አሜን ይበሉ፡፡ወእምዝ ጸሎተ ማዕድ ቅድሜሁ ወድህሬሁ፡፡ወእምቅድሜሁሰ ከመይባርክ እግዚአብሔር መባልዕተ ዘይትበልዐ፡፡ወድህሬሁኒ ከመ ይረስዮ እግዚአብሔር ዕቅበተ ለሥጋ ወለጥዒና ወእምዝ ጸሎተ ነጊድ መንገድ ሲነሡ የሚጸልዩት ጸሎትም አለ፡፡በከመ ጸለየ ጳውሎስ ከመ አስተፋነውዎ ሰብአ ኤፌሶን ወጊዜ ነገደ እምጢሮስ እስከነበ አካይያ፡፡ወእምዝ ጸሎተ መነኮሳት ሶበ ይበውኡ ውስተ ቤቶሙ ወጊዜ ይወጽኡ እምኔሁ ወእምዝ ጸሎት ዘመፍቅድ ላቲ ለአእትቶ ምንዳቤ ከመ ሠለስቱ ደቂቅ፡፡ወእምዝ ጸሎተ ስርየት በእንተ አበሳ በከመ ገብረ ሙሴ፡፡ ወእምዝ ጸሎተ መፍቅድ ከመ ጎሚሠ ዘርእ ወጎሚሠ ጥበብ ከመ ጸሎተ ሐና፡፡እስመ ውእቱ ይሁቦ ለዘሰአለ፡፡ወእምዝ ጸሎተ አበው መንፈሳውያን በእንተ ውሉዶሙ በከመ ጸሎተ ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ፡፡ወኢይደሉ ጸሎት ምስለ ካህን ውጉዝ ወኢምስለ ዘኢየአምን ወዘጸለየ ምስለ እሉ ይትመተር፡፡

አንቀጽ 15 በእንተ ኩሎሙ አጽዋም

ጾምሰ ተከልዖተ ብእሲ እመብልዕ በጊዜ እውቅ በውስተ ሕግ እንዘ ይትኤዘዝ ለዘሐገጎ ለስርየተ አበሳ ወብዝኃ እሴት፡፡ኃጢአቱ ሊሰረይለት ዋጋው ሊበዛለት፡፡ከመ ያድክም ኃይለ ፍትወት ወትትአዘዝ ለነፍስ ነባቢት፡፡ወኢይትበላእ ቦሙ ሥጋ እንሥጣ ዘይወጽእ እምኔሁ ደም(በዘር በሩካቤ የሚወለድ አይበላ) ወኢዘእም እንስሳት ከእንስሳት የሚገኝ ወተት ቅቤ አይብ እንቁላልም አይበላ፡፡ወዘተአዘዘሂ ላእለ ኩሎሙ ክርስቲያን ውእቱ ***ጾመ አርብዓ***ዘጾመ ክርስቶስ ሎቱ ስብሀት፡፡ዓዲ ***ረቡዕ ወዓርቡ***-በኩሉ ሱባኤ ዘእንበለ መዋእለ ኃምሳ ወበዓለ ልደት ወበዓለ ጥምቀት ሶበ ኀብሩ ቦሙ፡፡ወይጹምዎሙ እስከ ተሰዓቱ ሰዓት፡፡የጌታችን ምክረ ሞቱ ተፈጽሞበታልና፡፡***ሰሙነ ሕርቃል*** ዘትከውን እምቅድመ ጾም ዓቢይ፡፡መገለጫውን ሲያይ ነው እንጂ የጾሙትስ ሐዋርያት ናቸው፡፡ሕልሙን ያየ ናቡከደነጾር ሲሆን ራእይ ዘርእየ ዳንኤል እንዲል፡፡ሐዋርያት እሑድ እሑዱን አውጥተው ቢቆጥሩት ኀደለባቸው አስቀድመው አምስት ቀን ጹመው ለስብከተ ወንጌል ይፋጠኑ ነበርና ሳያዘጋጁት ቀርተዋል፡፡በኢየሩሳሌም ፎቃ በሮም ሕርቃል ነገሠ፡፡ፎቃ በኢየሩሳሌም ባሉ ምእመናን መከራ አጸናባቸው፡፡ሕርቃል መጥቶ ድል አድርጎታል፡፡ምእመናን ደግሞ ቀድሞም ሐዋርያት ጹመውታል ብለው ጹመውታል፡፡***ወጾመ ሰብአ ነነዌ*** ሠለስቱ እለታት፡፡ሀተታ ሐዋርያት የነነዌ ሰዎች የተነሣሕያን አብነት ናቸውና ሥርዓቱም ጾሙም አይቅር ብለው ሰርተውታል፡፡***ወጾመ ድራረ ልደት ወጾመ ድራረ ጥምቀት***፡-ይህንንም ገሀድ ይለዋል፡ወሀሎ ጾም ዘይቀድም እምልደት ወጥንተ ዚአሁ መንፈቀ ህዳር ወፋሲካሁ በዓለ ልደት፡፡ለአዳም የተነገረው ትንቢት ስለተፈጸመበት ነቢያት የተናገሩት ትንቢት ስለተፈጸመበት ***ጾመ ነቢያት*** ይለዋል፡፡ወእምዝ ***ጾመ ሐዋርያት*** ወውእቱ ይተሉ እምበዓለ ኃምሳ ወፋሲካሁ አመ ሐሙሱ ለሐምሌ በዓለ ጴጥሮስ ወጳውሎስ፡፡ለእሉ አጽዋም ይደሉ ዐቂቦቶሙ ዘእንበለ ሕጸጽ፡፡***ጾም በእንተ በዓለ እግዝእትኑ***-ወጥንቱ ቀዳሜ ነሐሴ ወበዓለ እግዝእትነ ፋሲካሁ፡፡ወበእሉ አጽዋም እለተሠርዐ ይጹሙ እስከ ተሰዓቱ እምዕለት ወኢይብልዐ ቦሙ ሥጋ ዘእንበለ ዓሣ፡፡ወዘሰ አፈድፈደ ጾመ እምዝንቱ ዘተሠርአ ይፈደፍድ እሴቱ ወኢይጹሙ በእለተ እሑድ ወበሰንበት ዘእንበለ ጥሉላት፡፡እስመ እግዚአብሔር አእረፈ ቦቱ እምኩሉ ግብር፡፡በሰሙነ ሕማማት ቅዳሜ ይጸም፡፡ወበእሉ እለታት ኢይብልዐ ቦሙ ዘእንበለ ጎብስት ወጼው ወማይ ባሕቲቱ፡፡አክፍሎት፡-ለዕለታተ ዓርብሰ ወሰንበት ጹምዎሙ ለክልኤሆሙ ኀቡረ፡፡ወዘይክል

ኢይጥዓም ምንተኒ ቦቶን እስከ ንቅወተ ዶርሆ ዘሌሊት።ወለእመ ኢክህለ ብእሲ ከመይጹም ክልኤሆን ዕለታተ ኀቡረ ይዕቀብ ጾመ እለተ ሰንበት።ከጸራቅሊጦስ በኋላ ያለውን አንድ ሳምንት በዓል አድርጉ ይላል።ይህን ሲል ግን ብሉበት ስላላለ እየጾምን እናከብረዋለን።ቢበላበት ኑሮ በጥምቀት ረቡዕ ሲውል ብሉበት እንዳለን ይህንንም ብሉበት ባለን ነበረ።ወናሁ ይቤሉ ባስልዮስ ወአፈወርቅ እስመ ገቢረ በዓልሰ አኮ በመብልዕ ውእቱ።ወለእመሰ መጽአ በእንቲአሁ ተጋእዞ ጸዊሞቱ ድልው።ወይሄይስ ፈድፋደ እመብልዕ።ወለእመ ኮነ አሐዱ ውስተ ቀላይ ወኢያእመረ ዕለተ ሕማማት ይጹም እምድህረ በዓለ ሃምሳ።ወዘኢይጸውም ጾመ አርብዓ ወረቡዕ ወዓርብ እመ ኮነ ካህን ይትመተር ወለእመ ኮነ ሕዝባዌ ይትፈለጥ ዘእንበለ ዘሀሎ ቦቱ ደዌ ክሱት። ዶቅ፡-ወኢይደሉ በጾመ አርብዓ ከመ ናብዕል ዕለተ ሰማእታት አላ ይኩን ተዝካረ ሰማእታት በእሑድ ወሰንበት።ሰኞ፣ማክሰኞ፣ረቡዕ ቢውል ባለፈው እሑድ ቅዳሜ።እሑድ ቅዳሜ ሐመስ አርብ ቢውል በሚመጣው እሁድ ቅዳሜ ይውላል።ወኢይደሉ ይስተይ መኑሂ እምካህናት ወይነ በጾመ ፶ ወኢበጾመ ረቡዕ ወዓርብ ወኢይባእ ውስተ ቤተ ምኅጻብ።ይኩን ቁርባን በሌሊት በጥምቀት ወበልደት።ወከማሁ በበዓለ ሃምሳኒ።ወበጾመ ፶ ቅድስት በሱባኤ ቀዳማዊ ይጹሙ እስከ ዕርበተ ፀሐይ ወሶበ ኀለፈ ይጹሙ እስከ አሠርቱ ወአሐዱ ሰዓት ወበመዋእለ ሕማማትሰ እስከ ጸአተ ኮከብ ወኢይሠርገው በእሎን መዋእላት ወአንስትኒ ይግድፋ ሥርጋዌሆን።ወኢይኩን በሰሙነ ሕማማት ጥምቀተ ክርስትና።ወኢሚመተ ክህነት።ወጸሎተ አስተብቁዖ ላዕለ ምውታን። ወዳዕመ በበዓለ ሆሣዕና ይትነበብ ግንዘተ ሙታን በእንተ እለይመውቱ በሰሙነ ሕማማት። ወኢይትበሀል በዕለተ ሐመስ ጸሎተ ተአምኖ (የይሁዳ ሰላምታ ይሆናልና) ወኢ እግዚአ ሕያዋን ወጸሎተ ቡራኬ።ወኢይደሉ ግንዘት በእለተ እሑድ ወኢብካይ በእለተ ፋሲካ።ኢይደሉ አውስቦ በጾም።

አንቀጽ 16 በእንተ ምጽዋታት

ወምጽዋትሰ ዖታ ውእቱ እም ጸዋትወ ምሕረት።ወውእቱ ተሣሕሎቱ ለሰብእ በንዋዩ ላእለ እለ ይፈቅድዎ እንዘ ኢየኀሥሥ ነሲአ ፍዳ እምኀቤሆሙ።ምጽዋትሰ ልቃህ አምላካዊት ይእቲ። ምጽዋት እንደ ጸሪቀ መበለት ለድኃውም ታሂል።ወዘአልቦቱ ምንትኒ ይጹም ወይረሲ መንፈቀ ኅብስቱ ለቅዱሳን።ምጽዋት እንተ ተሠርዓት ኀበ ክልኤቱ ትትከፈል በኅቡዕ ወበገሀድ።ወዘገሀድሰ ዘይመጸውት ኀበ ካህን ስዩም ወይእቲ አስራት ወበኩር ወብጽዓት በከመ ቃለ ሐዋርያት። ዘኅቡዕሰ ለጽኑሳን ወለርኁባን ወለጽሙዓን ወዕሩቃን ወለአናግድ ወለድውያን ወለሙቁሓን ወለእለሂ ተሰዱ።ምጽዋት ይደልዎ ቅድመ ለዘቦቱ ዕጸበ ፈቃድ ዘከመ ሰማእታት ወእምዝ ለካህናት ወእምዝ ለአዝማድ ምእመናን ወእምዝ ለኢምእመናን ወፈድፋደሰ ለሰብአ ሃይማኖት። በመማር በማስተማር ለሚደክሙ መምህራን አብዝተው ይስጧቸው።ወይእዜኒ አምጣነ ብነ መዋእል ንግበር ሠናያተ ለኩሉ ሰብእ ወፈድፋደሰ ለሰብአ ሃይማኖት።ይልቁንም በእሑድና በበዓላት ምጽዋት ይገባል።ኢታጽርኡ ውሂበ እንዘ ብክሙ ዘትሁቡ።በስካር በስንፍና ገንዘቡን ለሚያጠፋ በምጽዋት ሊረዱት አይገባም።ተመጽዋች ለሚመጸውተው ሰው ሊጸልይ ይገባል። እያለው ወይም መስራት እየቻለ ምጽዋት የሚለምን በምጽአት ጊዜ ይፈረድበታል።ምጽዋት ታነጽሕ እምኃጣውእ ወትሰሪ አበሳ ወታድኅን እምእኩይ።ወዳዊትኒ ይቤ ብጹዕ ዘይሌቡ ላእለ ምስኪን ወነዳይ።እም ዕለት እኪት ያድኅኖ እግዚአብሔር።ወኢትኅዝን ሶበ መጽወትከ ለእኁከ።

እስመ እግዚአብሔር ያፈቅሮ ለወሀቢ ዘይሁብ በፍሥሓ።ብር የቀማ ሰው ቢጸጸት ብሩን ይመልስ።ኃጥእ ንሥሓ ከገባ ምጽዋቱን ይቀበሉት።

አንቀጽ 17 በእንተ ዘይሰየም ላዕለ ንዋየ ምጽዋት ወንዋየ ቤተክርስቲያን

የአዝዝ ኤጲስ ቆጶስ በኩሉ ንዋየ ቤተክርስቲያን።ወያስተዋጽእ እምኔሁ ዘይፈቅድ ለሊሁ ለርእሱ ወለጽኑሳን እምቀሳውስት ወለዲያቆናት።ወይኩን ንዋየ ቤተክርስቲያን ዕቁበ በጎበ ዕውቃን ቀሳውስት ወዲያቆናት።ወኩሉ ንዋየ ቤተክርስቲያን ዘከመ ልብስ አው ገራውህ አው አጸደ ወይን ወእንስሳ ወዘይመስሎ ይኩን ዕቁበ በእደ ሕዝብ ፈራሕያነ እግዚአብሔር።ከቤክርስቲያን አጸድ ገብተው ሊጸለይባቸው የሚገቡ ፍሬዎች ወይን፣በለስ፣ሮማን፣ዘይት፣ተፋሕ፣እንኮይ፣ኮክ፣ሽቱ ናቸው።ወያብኡ ካእበ ጽጌረዳ።ሽንኩርት፣ዱባ፣ሾላ አይግቡ ማለት አይጸለይባቸው።

አንቀጽ 18 በእንተ አሰራት ወበኩራት ወብጽአታት ወጉልታት

ወንጌልኒ ይቤ ሀቡ ዘእግዚአብሔር ለእግዚአብሔር።ወበኩረ ፍሬያተ ምድር እምዘሀለዎ ሎቱ ለይሰድ ጎበ ቤተክርስቲያን ወቀዳምያተ ምክያዳቲሆሙ።የእንስሳት በኩር ወቀዳምያተ ዘይት ወመዓር ወሐሊብ ወጸምር ወቀዳምያተ ዓስበ ግብረ እደዊሆሙ።ዘንተ ኩሎ ያምጽኡ ጎበ ኤጲስ ቆጶስ ወቀዳምያተ ፍሬ ዘእጽዋቲሆሙ።ወካህንኒ ዘይትዌከፍ ኪያሃ ያእኩቶ ለእግዚአብሔር። ***ሰለት ወይም ብጽአት*** በጎ ነገርን ለማግኘት ወይም ከክፉ ለመዳን የሚደረግ ነው።በራስ ላይ የሚደረግ ለምሳሌ እንደ ድንግልና እንደ ጾም ያለ ሊሆን ይችላል።ወይም በልጁ ወይም በገንዘቡ ሊሆን ይችላል።ልጁን ለእግዚአብሔር የተሳለ ሰው ወይኩን ሜጠ ተባእት እም ፭ እስከ ፮ ዓመት ፱ ሰቅል እምነ ብሩር።ወሜጠ አንስት ፴ ሰቅል።ወለእመ ኮነ እመጠነ ጎምስቱ ዓመት እስከ ወልደ ፳ ዓመት ለይኩን ሜጠ ተባእት ፳ ሰቅል ወሜጠ አንስት አሠርቱ ወክልኤቱ ሰቅል።ወለእመኮነ ታሕተ ኃምስቱ ዓመት ሜጠ ተባእት ጎምስቱ ሰቅለ ብሩር ወሜጠ አንስት ሠለስቱ ሰቅለ ብሩር።ወለእመ ኮነ ወልደ ፮ ዓመት ወዘይትሌዓል እምኔሁ ይኩን ሜጠ ተባዕት አሠርቱ ወጎምስቱ ሰቅለ ብሩር።ወሜጠ አንስት አሠርቱ ሰቅል።ወሰቅልሰ አሐዱ ፳ አቦሊ ውእቱ መከራ ባገኘው ጊዜ ተሳለ እንጂ የተሳለውን ስለት መፈጸም የማይቻለው ድኃ ቢሆን ለይሑር ጎበ ኤጲስ ቆጶስ አው ጎበ ቀሲስ ዋጋውን ይወስኑለት ዘንድ።ለእግዚአብሔር ስለት ከተሳላችሁ ለመፈጸም አትስነፉ ቸል ቸልም አትበሉ ኃጢአት ይሆንባችኋልና።ባትሳሉ ኃጢአት የለባችሁም።ወዘወጽአ እምአፉክሙ ግበሩ ወፈጽሙ።አባት እምቢ ብሎ የልጁን ሥለት ባይፈጽም ልጁ ነጻ ነው።አባቱም በልጁ ላይ ሥልጣን ስላለው ነጻ ነው።ሴት ልጅ ባል ካገባች በስለቷ ባሏ ሊያዝዝ ይገባል።ቢፈቅድም ባይፈቅድም ይችላል።ሰምቶ ዝም ካለ በኋላ ቆይቶ ቢያፈርስ ግን በደል ይሆንበታል።ጉልት።-ጉልትሰ ይትከፈል ጎበ ክልኤቱ ሀብት ወምጽዋት። ዲናር መጎለት አይገባም።ይኸውም ረብሕ ጥቅም ለማግኘት ዘወትር የማይኖር ሊሆን አይገባም።ከብት ንብ መጎለት አይገባም እነዚህ ሁሉ ዘወትር አይኖርምና።በሰረቋቸው ጊዜ በኮበለሉ ጊዜ በሞቱ ጊዜ ይታጣሉና።ከእኒህ ማናቸውንም ሊጎልት ቢወድ ሽጦ ለውጦ በዋጋቸው ነዋሪ ነገር ገዝቶ ሊጎልት ይገባል።የሚጎለት እንደ ሕንጻ እንደ እርሻ ያለ ነው። የሚጎልተው ሰው ከገንዘቡ የሚያገበትን እንጂ የማያገበትን መጎለት አይገባውም።የሚጎለትለት ሰውም የሚጎልተው ሰውም አካለ መጠን ያደረሰ አዋቂ ራሱን የቻለ ሊሆን ይገባል በሃይማኖት

በምግባር የተመሰገነ ሊሆን ይገባል።ጉልትን ሊመጸውቱት አይገባም።የተጎለተለት ሰው ቢጠፋ ለቤተክርስቲያን ወይም ለተቸገሩ ሰዎች ይሰጥ።ረብሕ ጥቅም የሚገኝበት ሥርዓት ቢፈርስ መልሶ ሊያጸኑት ይገባል።የሚጎልት ሰው ሲጎልት ከ2 እስከ 7 የሚደርሱ ሰዎች ሊኖሩ ይገባል።

አንቀጽ 19 በእንተ እለተ እሑድ

ኢትትዐቀቡ ሰንበተ ከመ አይሁድ።እሑድ አይሰገድም ወዝንቱ አንቀጽ ዘእንበለ ግዘት ይህም ማለት ለምሳሌ ባሕታዊ ጸር ተነስቶበት ቢሰግድ ዕዳ የለበትም።ዳሞች ምእመናንን እሑድ አይቅጠሩዋቸው።ወኢይግበሩ ቅስተ ወተኳንኖ ወኢይጎሥሥ መኑሂ በይእቲ እለት ንዋዮ እምካልኡ።ወይሑሩ ቦቱ ኩሎሙ ሰብእ ኀበ ቤተክርስቲያን።ድስቅ፡-ተጋብኡ ኩሎ እለተ ኀበ ቤተክርስቲያን ወፈድፋደሰ በዕለተ ሰንበት ወበዓላት ወበእለተ ትንሣኤ ዘውእቱ ሰንበት። ባርያዎችንኳ እሑድ ቤተክርስቲያን መጥተው ሊማሩ ይገባል።***ንዑሳን በዓላት*** የሚባሉት ቃና ዘገሊላ፣መጋቢት 10 መስቀል፣ስብከት፣ብርሃን፣ኖላዊ፣ጌና፣ግዝረት፣ልደተ ስምዖን፣ደብረ ዘይት። ዓበይት በዓላት የሚባሉት ልደት፣ጥምቀት፣ሆሣእና፣ዕርገት፣ጰራቅሊጦስ፣ ደብረታቦር፣ ትንሳኤ፣ ትስብእት፣ሰሙነ ሕማማት ናቸው።ጥንተ በዓለ እግዚእ በዓለ ብስራት መጋቢት 29 ነው።ልደት ታህሳስ 29 ነው።ጥምቀት ጥር 11 ነው።ወይኩን ገቢረ ቁርባን በልደት ወጥምቀት መንፈቀ ሌሊት።ወኢትግበሩ በዓለ ትንሳኤ ክልኤተ ጊዜ በአሐቲ ዓመት።ወኢትግበሩ በዓለ ትንሳኤሁ ለእግዚእነ ወመድኃኒነ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘእንበለ በእለተ እሁድ ባሕቲቱ ወብልዐ ጊዜ ንቅወተ ዶርሆ ወእመ አኮ በነግህ።ሀተታ የትንሳኤ ቁርባን በ10 ሰዓት የልደት የጥምቀት 6 ሰዓት ነው።በዓለ ኃምሳና ቅዳሜ በሠለስት።በሰባቱ አጽዋማት በዘጠኝ ሰዓት።የጸሎተ ሐሙስ በሠርክ። እምድኅረ አርብዓ ዕለት ግበሩ በዓለ ዕርገት።እምድኅረ ኃምሳ ዕለት ግበሩ በዓለ ጰራቅሊጦስ። ወኢትግበሩ በዕለተ በዓለ ሐዋርያት።

አንቀጽ 20 በእንተ ሰማእታት ወተአማንያን ወከሀድያን

ሰማእታት ይኩኑ በኀቤክሙ ክቡራነ።ሰማእት ውእቱ እጉሁ ለክርስቶስ።ወሰማእታትሰ እሉ እሙንቱ ዘይቤ ክርስቶስ በእንቲአሆሙ ዘሰ አምነኒ በቅድመ ሰብእ አነኒ አአምኖ በቅድመ አቡየ ዘበሰማያት።አምኖ ያልተጠመቀ ሰው አይዘን እስመ ሕማሙ ዘጾሮ በእንተ ክርስቶስ ውእቱ ይከውኖ ***ጥምቀተ*** ኀሩየ።እስመ ተጠምቀ በደሙ በባሕቲቱ።አንድ ሰው በክፉ ነገሥታት ምክንያት ከሃይማኖቱ በግድ ቢወጣ ከዚህ በኋላ ንሥሓ ቢገባ ይቀበሉት።እስመ ኢገብረ ዘንተ በፈቃዱ።ወይባእ ቅዳሴ ለእመ ኮነ ካህን።እስመ ሕግነ ሕገ ሣሕል ወምሕረት።***ረሰጠጅ***፡- ወለኩሎሙ ዘከዓው ደሞሙ በእንተ ሃይማኖተ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ይግበሩ ሎሙ ተገክረ በዕለተ ስምዐ ኮኑ ባቲ።ወያንብሩ አእጽምቲሆሙ ለሰማእታት በቤተክርስቲያናት ወምኔታት ከመ ይኩን እመካነ ሥጋቲሆሙ ፈውስ ወበቁኤት ዓቢይ ለድውያን ወለሕመማን። ወዘይሜንኖሙ ለእለ ይትጋብኡ በበዓለ ሰማእታት ምሉዓ ትእቢት ውእቱ ዉጉዘ ለይኩን። ዜናሆሙ ለሰማእታት ይትነበብ በበዓሎሙ።

አንቀጽ 21 በእንተ ድውያን

ጸሎት በሃይማኖት ያሐይዎ ለድውይ።ወእመኒ ቦቱ ኃጢአት ይትኀደግ ሎቱ።ሶበ ፈነዎሙ እግዚእነ ለሐዋርያት በበክልኤቱ ኮኑ ይቀብእዎሙ ለድውያን።

አንቀጽ 22 በእንተ ሙታን

ተጋብኡ ዘእንበለ ሐኬት ኀበ ቤተክርስቲያን ወአንብቡ መጻሕፍተ ቅዱሳተ።ወዘምሩ በእንተ እለ ኖሙ።ወአእርጉ ሎሙ አኰቴተ ቁርባን ዘውእቱ ሥጋሁ ቅዱስ ወደሙ ክቡር ለንጉሥ ሰማያዊ።ወተጋነዩ በእንተ እለ ኖሙ እንዘ ተሐውሩ ቅድሜሆሙ ወእንዘ ትዜምሩ።ወእመ ኮነ ምእመነ በክርስቶስ ይቤ ዳዊት ክቡር ሞቶሙ ለጻድቃኒሁ ወካዕበ ይቤ ግብኢ ነፍስየ ውስተ እረፍትኪ።ሶበ ሞተት ብእሲት በወሊድ አው በመዋእለ ሕርሳ ይሕጽብዋ ወይግንዝዋ ወይጸልዩ ላእሌሃ በቤተክርስቲያን እስመ ሞት አንጽሓ።ወሐጺበ ምውት ድልው ውእቱ እምቅድመ ይግንዙ እስመ ለጣቢታ እምድህረ ሞተት ሐጸብዋ።እስመ አእጽምቲሆሙ ለሕያዋን በእግዚአብሔር ኢኮነ ምኑነ ወኢርኩሰ።ወለእመ ኮነ መዋቲ ካህነ ይቁም ቅድመ ምሥዋእ ወእምድህሬሁ ያንብቡ ላእካን ላዕሌሁ እምቃላተ መዝሙር።ወእምድህረ ዝንቱ ይቅድም ሊቀ ካህናት ወይጸሊ ላእሌሁ ወእምድህረ ፍጻሜ ጸሎት ይስዓም ወእምድህሬሁ ይስዓምዎ ጉባኤ እለ ሀለው ህየ።ወእምድህሬሁ ይክዓው ላዕሌሁ ሊቀካህናት ቅብዓ ዘይት ወይጸሊ ላእሌሁ።። ሀተታ ወንድ ከወንድ ሴት ከሴት ሕጻን ከሕጻን ሊቀብሯቸው ይገባል።ረስጣ፡-ወግበሩ በሣልስት ዕለት ተዝካረ በእንተ እለኖሙ በመዝሙራት ወበጸሎታት በእንተ ዘተንስአ በሣልስት እለት እግዚእነ።ወግበሩ በሳብእት እለት ተዝካሮሙ ለሕያዋን ወግበሩ ካዕበ በፍጻሜ ወርኀ።ወሀቡ ለነዳያን እምጥሪቱ ለዘሞተ ከመ ይኩን ተዝካረ ሎቱ።ይደሉ ከመ ያእርጉ ቁርባነ በአሠርቱ ወአርባእቱ ዕለት።ወበታስእት ዕለት ወዐሠርቱ ወክልኤቱ ወከማሁ በአርብዓ እለት ወበተፍጻሜተ ክልዔቱ አውራኀ።ወዘወሰከ ላእለ ዝንቱ ሎቱሂ ወለዘሞተሂ ይፈደፍድ አስቦሙ።። ሀተታ ባሕታውያንን እጃቸውን ከዓይናቸው ላይ ጥለው ይገንዟቸዋል።ቀሳውስትን እጃቸውን አመሳቅለው ይገንዟቸዋል።ዲያቆናትን እጃቸውን ከአንገታቸው ላይ ጭነው ይገንዟቸዋል።። ሕጋውያንን እጃቸውን ከብልታቸው ላይ ጭነው ይገንዟቸዋል።ረስጠብ፡-ወኢይትዓንተል አሐዲሂ በእንተ መቃብሩ ለሰብእ አላ የሀቦሙ አስቦሙ ለእለ ይከርዩ ወየአቅቡ ውእተ መካነ ወይሴስዮሙ ኤጲስ ቆጶስ።

ፍትሐ ነገሥት፡ፍትሐ ሥጋዊ

ይህ ክፍል ዳኞች በዚህ ዓለም ተሸመው የሚሰሩትን ሥራ ሰልጥነው የሚኖሩበትን ነገር ይናገራል።የአስተዳደርን ነገር ይናገራል።

አንቀጽ 23 በእንተ መብልእ ወአልባስ ወማህደር ወተግባረ እድ

ዘይደሉ ለመጊሐውያን።ወመብልዕሰ በውስተ ሕግ መሲሐዊት አልቦ ውስቴቱ ሕርመት ዘእንበለ ዘከልኡ ሐዋርያት እምኔሁ።ወውእቱ በሊዓ ደም ወጎኑቅ ወብልዓ አርዌ ወማውታ።። እየተጠራጠሩ መብላት ኃጢአት ነው።ወኩሉ ዘይትአመን ከመ ኩሉ ግብር ብዉሕ ለበሊዕ ይብላዕ ኩሎ።ወኢይመንኖ ዘይበልዕ ኩሎ ለዘኢይበልዕ ወኢይኮንኖ ዘኢይበልዕ ለዘይበልዕ።። ወኩሎ ዘይሠይጡ በምስያጥ ብልዑ እስመ ለእግዚአብሔር ምድር በምልዓ።ወእመቦ

ዘጸውዐክሙ አሐዱሂ እምእለ ኢየአምኑ ወፈቀድክሙ ከመትሑሩ ብልዑ እምኩሉ ዘአቅረቡ ለክሙ ዘእንበለ ትሕትቱ።*አልባሰ*-ይኩን ለመልእክተ ቤተመቅደስ ልብስ ፀዐዳ ድልው። የሚያስመካ ልብስ አትልበሱ።ኢይልበሱ ካህናት ልብሰ ሐራ ወልብሰ ሐናጺ ወልብሰ ጠቢባን (ፈላስፎች)።ከሐዋርያት አንዱ ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ የወደቀውን ጨርቅ አንስቶ ሰፍቶ ወስዶ ከነዳያን ደጅ ይጥለዋል።ያን አንስተው የለበሱት እንደሆነ ይህን ለብሼ ፈጣሪየን ላሳዝነው ኑሯልን ብሎ እንደገና ለዓይን የሚከፋውን ለአፍንጫ የሚከረፋውን አንስቶ ሰፍቶ ወስዶ ይለብሰዋል።ባስልዮስኒ ይቤ ይደሉ ለነ ከመ ንስራዕ ልብሰነ በዘንከድን ዕርቃነነ።ወለመነኮሳትሰ ይኩን ልብሶመ አልባሰ ጸምር ገዚፍ።*ማህደር*-ወይቤለነ ሎቱሰ አልቦቱ ማህደር ወኢኀበ ዘያሰምክ ርእሶ።ወሐዋርያሁኒ ወደሶመ ለእለ የጎድሩ ውስተ ጾላእት ወግበበ ምድር ወይቤ እስመ ኢይደልዎመ ዓለም።ወቅዱሳንኒ ጠቢባን ኮኑ ይኄልቁ ርእሶመ ከመ ነጋድያን ወፈላስያን።ስለሚያልፈው ዓለም ማዘን የለብንም።*ተግባረ እድ*-ሁሉን መስራት ይገባል ዘእንበለ ዳእመ ዘይትቃረና ለሕግ ዘከመ ሥራይ ወጠንቁሎ አው ግብር ከመ ገቢረ ጣዖት ወንዋያቲሁ ለጣዖት ወጸዋዕያን ወጠንቁልያን ወዘፋንያን ወአጽሕሶ በእግር።ወዘይደሉሰ ለመሲሐውያን እምግብራት ለሕይወተ ሥጋ ዘሪእ፣አሥግሮት፣ወአኒም፣ወሰፍየ አልባስ፣ ወንድቀት፣ወዓጺድ ወገቢረ ፈውስ ለረኪበ ጥዒና፣ጸራቢ፣ነሀቢ፣ጸሐፊ፣መምህር፣ወነጋዲ።

አንቀጽ 24 በእንተ ፍጎረት ወሕጼ ወአውስቦ

ሕጼ እጅ መንሻ መስጠት ነው።ፍጎረት ቃል ኪዳን መጋባት መተጫጨት ነው።አውስቦ ማግባት ነው።ቦቱ ክልኤቱ ግብራት አሐዱ እምኔሆመ ወሊደ ውሉድ ለአትርፎ ዘርእ እስመ ይቤ ብዝኁ ወተባዝኁ ወኢይከውን ዝንቱ ዘእንበለ በተራክቦ።ወዓዲ ለአቅልሎ ዋዕየ ፍትወት። ወዳግማዊኒ ረድኤት ዘይከውን ማእከለ ውሱባን በእንተ አቅልሎ ድካም በዝንቱ ሕይወት በከመ ይቤ ንግበር ሎቱ ቢጸ ዘይረድኦ።ወንድ ከሴት ሂዶ ማጨት ይገባል።ይቤ ጳውሎስ ሠናይ አውስቦ እም ዋዕይ በፍትወት።ባዕል መለኮት ነዳይ ሥጋን ተዋሕዲል።ባዕለ ጸጋ ድኃን ማግባት ይችላል ማለት ነው።ወኩሉ ዘበጽአ ከመ ይእቀብ ድንግልናሁ ይፈጽም ፈቃዳቲሁ ወእመ አኮ ይከውን ፍትሑ ከመ ዘአውሰበ ክልኤተ ብእሲተ።ወለአውስቦሰ ዳግሚት ኢትኩን ላቲ በረከተ ተክሊል አላ ይግበሩ ጸሎተ አስተሥርዮ።ከሦስተኛ ግቢ በኋላ መጽሐፍ ያዘዘው ግቢ የለም። ኢረከብነ አሐደ እምእሉ ዘይፈቅድ ለሕገ አውስቦ ዘእንበለ ከዊነ ዘርእ ባሕቲቱ።ልጅ ለመውለድ ብቻ ነው እንጂ ከአበው የግቢን ሥርዓት ለዝሙት የሚሻት አላገኘንም።ጽንሷ ከታወቀ በኋላ ሩካቤ የሚያደርግ ወንድ የተጸነሰው ወንድ ቢሆን ግብረ ሰዶም እንደ መስራት ሴት ብትሆን ከልጁ እንደ መድረስ ያለ ነው።ከሥርዓት የወጡ ከአሕዛብ ግን ዝሙቷን ብቻ ሸቶ የሚያገባ አለ ዳግመኛም ችግር ፈርቶ ሚስቱ ትከሳብኛለች ትጠቁርብኛለች ብሎ እንዳይጸነስ የሚያደርግ አለ።የገንዘቧን ብዛት አይቶ የሚያገባ አለ።ክብሯን ጌትነቷን አይቶ የሚገባ አለ።ወበእንተ ዝንቱ ቦ ዘይትዔገሥ ሕሰመ ራእየ ብእሲቱ በእንተ ፍቅረ ንዋይ።እስመ ፍትወት ይእቲ እሞን ለኀሠራት ወለድካማት ወጻማት ወበአማን ወላዲተ ሕማም ይእቲ።በሐጻኒ በመጋቢ እጅ ያለ ከሆነ ኢይከውኖ ከመ ይሕጸ ለርእሱ።ማጫ መስጠት ግን ራሱ ሂዶ መስጠት ይገባዋል ደብዳቤ ሰዶ ቢሆን ሽማግሌም ሰዶ ቢሆን ማጫ መስጠት ለእርሱ ይገባዋል።ወደድሁ ጠላሁ የሚል እርሱ ነውና።*የተከለከሉ ጋብቻዎች*-*ቀዳማዊ* አውስቦ አዝማድ ዘበሥጋ ወእሉ እሙንቱ ኀበ

መጽሐፈ ኤደን

ሠለስቱ ጾታ እለ ዘመልእልት ወውእቶሙ ወላድያን ወእምሔዋን ወዘይትሌዓሉ (ቅድመ አያት) ወዘይቁሐቱ ወውእቶሙ ውሉድ ወውሉዶሙ ወዘይወርዱ።በሀገራችን በአንድ ወገን ሰባት በአንድ ወገን ሰባት ተከልክሎ በስምንተኛው መጋባት ነው።የአበ ልጅም እንደዚሁ ነው።ባል የሚስቱን የክርስትና ልጅ ሚስት የባሏን የክርስትና ልጅ አያግቡ።የአንሺ እናት አባት ከተነሺ እናትና አባት አይጋቡ።የአንሺ ወንድም እህት ከተነሺ ወንድም እህት አይጋቡ።የአንሺ የልጅ ልጅ ከተነሺ የልጅ ልጅ አይጋቡ።ሴት ከሌላ የወለደችው ልጇን ባሏ ክርስትና ካነሳው ልጅ ማጋባት አይገባትም።ይህ መንፈሳዊ ተዛምዶ ነውና ይህን ያፈረሰ ንሥሐው ምንኩስና ነው መንፈስ ቅዱስን በድሏልና።የሥጋዊ ተዘምዶን ያፈረሰ ተፋቶ ቀኖናውን ፈጽሞ ሌላ ያግባ ታግባ።አብሮ ያደጉ ሰዎች ምንም እንኳ ከአሳዳጊዎቻቸው እጅ ቢወጡ መጋባት አይገባቸውም። የማደጎ ልጅ፣አባት፣እናት ከማደጎ ልጅ፣አባት፣እናት አይገባቸውም።የአዳጊ አባት አጎት አክስት ከአሳዳጊ አባት አጎት አክስት መጋባት አይገባቸውም።ልጅ የአባቱን ሚስት ማግባት አይገባውም።አባት ያሳደግትን ልጅ ማግባት አይገባውም።አባት ለወለደው ልጅ ድኃይቱን ፈልጎ ያጋባው ቢያጋባው ከትሕትና ከርኅራኄ ይቆጠርለታል።ልጅ የአባቱን ሚስት የልጅ ልጅ የአያቱን ሚስት ማግባት አይገባውም።ልጅ የአባቱን ሚስት እኅት የልጅ ልጅ የአያቱን ሚስት እኅት ልጅ የአባቱን ሚስት አያት የልጅ ልጅ የአባቱን ሚስት አያት ማግባት አይገባውም።አባት የልጁን ሚስት አያት የልጅ ልጁን ሚስት ማግባት አይገባውም።አባት የልጁን ሚስት እኅት አያት የልጅ ልጁን ሚስት እኅት አባት የልጁን ሚስት እናት አያት የልጅ ልጁን ሚስት እናት አባት የልጁን ሚስት አያት አያት የልጅ ልጁን ሚስት አያት ማግባት አይገባውም።ወንድም የወንድሙን ሚስት አጎት የወንድሙን ልጅ ሚስት ማግባት አይገባውም።ወንድም የወንድሙን ሚስት እኅት አጎት የወንድሙን ልጅ ሚስት እኅት ወንድም የወንድሙን ሚስት እናት አጎት የወንድሙን ልጅ ሚስት እናት ወንድም የወንድሙን ሚስት አያት አጎት የወንድሙን ልጅ ሚስት አያት ማግባት አይገባውም።ባል የሚስቱን ዘመዶች ማግባት አይገባውም።በሴት የተከለከለ ሁሉ በወንድም የተከለከለ ነው።የወንድምን እጮኛ ወንድም ማግባት አይገባውም። ልጅ የአባቱን ሚስት ዘመዶች ማግባት አይገባውም።ልጅ የአባቱን ሚስት ዘመዶች ማግባት አይገባውም።አባትም የልጁን ሚስት ዘመዶች ማግባት አይገባውም።የዘመዶቿን ሚስቶችም ማግባት አይገባውም።ኢይደልዎ ለምእመን አውስቦ ለዘኢኮነት አማኒተ።**ፈናፍንታም**።ወውእቱሂ ዘቦቱ ፍጥረተ ተባእት ወአንስት ኅቡረ በአሐዱ መካን።ሲጠመቅ ስሙ በማን ይጠራል ቢሉ ሙጻአ ስንት ታይቶ በወንድ አካል የሸና እንደሆነ ገብረ እገሌ ወልደ እገሌ።በሴት አካል የሸና እንደሆነ ዓመተ እገሌ ወለተ እገሌ ይባላል።ስድሳ ዓመት የሆናትን ሴት ማግባት አይገባም። የባሏን ሙት ዓመት ያልፈጸመችን ሴት ማግባት አይገባም።ከመተጫጨት በኋላ ወንዱ ምንኩስና እፈልጋለሁ ቢል ማጫውን ሳይመልስ (ከእርሷ) ይችላል።ፍሂርሰ ኪዳን ውእቱ። ወተስፋ ዘይቀድም እም አውስቦ።በደብዳቤም ያለ ደብዳቤም ይሆናል።**መጅ**።ያስተጻንኡ ፍጎርተ በቅድመ ክልኤቱ ካህናት በአንብሮተ እድ እጅ ለእጅ ተያይዘው ወበመስቀል ኃታሚ መስቀል አስጨብጠው ቀለበት አድርገው የሕጼን አኳኋን ይወስኑ።ሰባት ዓመት ላልሆነው ሕጻን ማጨት አይገባም።አጭቶ ለማግባት ቀን ያልወሰነ ሰው በ2 ዓመት ውስጥ ያድርገው በጣም ብዙ ጊዜ ከሄደ 3 ዓመት ያድርገው ከዚህ የበለጠ ከሄደ ግን ለሌላ ትታጭ።የታወቀ ምክንያት ካለ 4 ዓመት ይሁን።ነፍስ ገድሎ ቢሆን እስኪታረቅ መጠበቅ ይገባል።ወፍጻሜ መጠነ አካልሰ

መጽሐፈ ኤደን

ዘእደው ፹ ዓመት ወእመ አኮ ፹ ወኀምስቱ ዓመት ወለአንስትኒ አሠርቱ ወክልኤቱ ዓመት ወእመ አኮ አሠርቱ ወኀመስቱ ዓመት።።ኢይኩን ሥርዓተ ተዋስቦ ዘያስተዋስብዎሙ ዘእንበለ በተሣምሮቶሙ ለክልኤሆሙ።።የሚጋቡ ሰዎች የወንድና የሴት አካለ መጠን ያደረሱ ሊሆን ይገባል።።***ተክሊል***፡-ወኢይግበሩ ሎሙ ተክሊለ ምንተኒ በኀቡዕ ዘእንበለ ይትጋብኡ ብዙኃን አላ ይግበሩ በቅድመ ብዙኃን።።ወማዕሰረ ተዋስቦሰ ኢይከውን ወኢይትፈጸም ዘእንበለ በሀልዎተ ካህናት ወጸሎት ዘላእሌሆሙ ወይመጥውዖሙ ቁርባነ ቅዱሰ።።ወዘእንበለ ዝንቱሰ ኢይትጐለቅ ሎሙ አውስቦ።።የወንድ ወገኖች ወንዱን ይዘው በሰሜን የሴት ወገኖች ሴቲቱን ይዘው በደቡብ ይገባሉ።።አንድ ልብስ አልብሰው ያቆርቧቸዋል።።እርሱ ከአባቱ ቤት እርሷ ከእናቷ ጋራ ሲተኙ ይሰነብታሉ ቁርባኑን በሚሹበት ጊዜ እየሄዱ ይቆርባሉ።።አርባው ቀን ሲፈጸም ሰርጉን ያደርጉላቸዋል።።ከዚህ የወጣ ግቢ ግን እንደ ባዘራ እንደ አለሌ መሆን ነው።።ካህናት ሁለተኛ ካገቡ ከክህነታቸው ይሻሩ።።ወለእመ ኮኑ ዘይትዋሰቡ መዓስባነ ኢይግበሩ ሎሙ በረከተ ተክሊል እስመ ዝንቱ በረከት ይደሉ ለብእሲ ድንግል ወለብእሲት ድንግል።።ወለእመ ኮነ አሐዱ እም ተዋሳብያን ድንግለ ለይትባረክ ባሕቲቱ።።በአራተኛ ግቢ የተወለዱ ልጆች ካህን ሊሆኑ አይገባም።። ርስት መውረስም አይገባቸውም።።ወብእሲት ማእምንት ለእመ ተወስበት ለብእሲ ኢአማኒ ትሰደድ እምጉባኤ ወለእመ ነሥሐት ወተከልአት እምኔሁ ይትወከፍዋ።።ወለእመቦ እኁ ዘቦቱ ብእሲት ዘኢተአምን ወፈቀደት ትንበር ምስሌሁ ኢይህድጋ ወብእሲትኒ ማእምንት እመ ባቲ ምት ዘኢየአምን ወይፈቅድ ውእቱ ከመ ይንበር ምስሌሃ ኢትትፈለጦ ለምታ።።እስመ ብእሲት ዘኢትአምን ትትቄደስ በብእሲ ምእመን።።በጾም ወቅት በመዋእለ ትክቶ ሩካቤ አይገባም።።አሌ ሎቱ ለዘይገብራ ለዛቲ ኃጢአት በሰሙነ ሕማማት ቅድስት።።በቀሩት አጽዋም ግን እመቦ ዘተመውዖ እም ፍትወት ነዳዲት ወዘኢይትከሀሎ ላዕለ ተጋድሎ የፈቲውን ጸር ማራቅ ይገባዋል።።ከዓዌ ዘርዕ፡-እመቦ ብእሲ ዘሰከበ ምስለ ብእሲት ወአግነሠ ዘርዓ እምኔሃ ኢይሕየው እም ቀቲል ከመ አውናን።።ወኢትባእ ትክት ውስተ ቤተክርስቲያን ወኢትቅረብ እስከ ይትፈጸም መዋእለ ትክቶሃ ወእመኒ ኮነት ብእሲተ ንጉሥ።።ወመወልድትኒ ኢይትመጠዋ እምሥጢራት እስከ ይከውን ፰ ዕለት በተባዕት ወ ፵ ዕለት በአንስት።።ወብእሲትኒ እንተ ወለደት ትንበር በአፍኣ እመካን ቅዱስ ፵ ዕለት ለእመ ኮነ ተባዕተ።።ወእመሰ ወለደት አንስተ ፹ ዕለተ።።ወለእመ ተወስበት ብእሲተ ቀሲስ ለካልእ እምድህረ ሞቱ እስመ ገብረት ጽእለተ ወወሀበት ሕጸጸ ለመዓርግ ቀዳማዊ ይደልዋ ንሥሓ።።ሩካቤ ማድረግ የማይቻለው ቢሆን ትዳር ይፈርሳል።።ሁለተኛ በስምምነት ከመነኮሱ ትዳር ይፈርሳል።።በተጣሉ ጊዜ አንዱ የአንዱን ሰውነት የሚያጠፋ ከሆነ ትዳር ይፈርሳል።።ከ5 ዓመት በላይ በእስራት ከቆየ ሌላ ታግባ።።አንድ ወቄት 12 ብር ነው።።ሴት ከሥራ በማናቸውም ሥራ የባልዋን ሰውነት ለማጥፋት ብትሞክር ሌሎችም ሊያጠፉት እንደመከሩበት እያወቀች ባትነግረው ግቢ (ትዳር) ይፈርሳል።።

አንቀጽ 25 በእንተ አኀርሞተ ዕቁባት

ዕቁባት ማኖር እንደማይገባ ይናገራል።።ነጢአ ዕቅብትሰ በውስተ ሕግነ ቅድስት ኀሩም ውእቱ።።

አንቀጽ 26 በእንተ ሀብት

ገንዘብ ተቀባይ ቢሞት ሰጪ የተቀባይን ልጆች ገንዘቤን አምጡ ማለት አይገባም።።

መጽሐፈ ኤደን

አንቀጽ 27 በእንተ ልቃሕ

ልቃህሰ ሀብት ይእቲ እም አዝማዲሃ ለምጽዋት ዘአዘዘ ባቲ እግዚአብሔር ይደሉ ተአግሦ ላዕለ

ተለቃሒ እስከ ይረክብ ዘይፈድዮ።አራጣ ከመቀበል መራቅ ይገባናል።አበዳሪ ከ ፴ ዘመን በኋላ ገንዘቤን መልስልኝ አይበል።

አንቀጽ 28 በእንተ ሕሰት

የመዋስን ነገር ይናገራል።የተዋስከው ነገር ምሳሌ ላም ብትሆን ከገደል አፋፍ ሁና ዝም ብትልና ወድቃ ብትሞት ዋጋዋን ላዋሰህ ሰው ትከፍላለህ።

አንቀጽ 29 በእንተ ማኅጸንት

የአደራን ነገር ይናገራል።ማኅጸንትሰ ንዋይ ይእቲ ዘይሁባ አማኅጻኒ ለዘያማኅጽኖ ከመ ይእቀባ ሎቱ ዘእንበለ ካእበት።የመጽሐፍ አደራ ለተማረ ሰው ነው እንጂ ላልተማረ መስጠት አይገባም የጎታ መክደኛ ያደርገዋልና።

አንቀጽ 31 በእንተ ግእዛን ወግብርናት

ሰው ሁሉ ከአንድ አዳም በመገኘት ባለመገዛት አንድ ነው።ወዳዕሙ ጸብእ ወኃይለ ፈረስ ታመጽእ ቦሙ ከመ ይትቀነዩ በበይናቲሆሙ።እሰመ ሕገ ጸብእ ወመዊእ ትሬስዮሙ ለምውዓን አግብርተ ለመዋእያን።አማኒ ባርያን ላላመነ ሰው መሸጥ አይገባም።የባርያ ልጆች ለአባታቸው ጌታ ይገዙ።ወአግዕዚሰ እምተግባረ ትሩፋት ይእቲ።ባርያን ዋጋውን ከፍሎ ነጻ ማውጣት ይገባል።

አንቀጽ 33 በእንተ ተሣይጦ ወሠይጥ

ተሣይጦሰ ኢትከውን አማነ ዘእንበለ ለእመ ኮኑ ሠያጤ ወተሣያጤ ብውሃነ ላእለ ንዋየሙ።። ጽልእ ውእቱ ተሣይጦ በመዋእለ እሑዳት ወበበዓላተ እግዚአብሔር ወበበዓላተ እግዝእትነ ማርያም።

አንቀጽ 37 በእንተ ፍናዋት

የታች ቤት ወደ ላይኛው ቤት ጭስ አያጭስበት።የላይኛውም ወደ ታችኛው ቆሻሻ አይላክበት።። ዳኞች ስለሚፈርዱበት ጉዳይ ወጉን ታሪኩን ማጥናት መመርመር ይገባቸዋል።

አንቀጽ 40 በእንተ ዘይትረከብ እምዘ ተኃጥአ

አግብእ ዘተገድፈ ለእጉከ ለወንድምህ የጠፋውን ገንዘብ መልስለት።የጠፋውን ሁሉ ቸል ብለህ ልትሄድ አይገባህም።

አንቀጽ 41 በእንተ ዘይኤዝዝ በንዋዩ

ወአዝዞሰ ይከውን በጽሒፍ ወዘእንበለ ጽሒፍ።ባርያ በጌታው ትእዛዝ ቢሆን ነው እንጂ ማዘዝ አይገባውም።በተፈጥሮ ወንድ ግማሽ ነፋስ ግማሽ እሳት ሙሉ ውሃ ሙሉ መሬት ነው።ሴት ግማሽ ውሃ ግማሽ መሬት ሙሉ ነፋስ ሙሉ እሳት ናቸው።በእናት በኩል ካለ ዘመድ በአባት በኩል ያለ ዘመድ ይቀድማል።ምግባሩ ብልሹ ለሆነ ልጅ ሊያወርሱት አይገባም።

አንቀጽ 43 በእንተ ፈታሒ

ህልያን የዓውር አዕይንተ ጠቢባን ከመ ኢይርዓዩ ጽድቀ ወይዋልጥ ቃለ ርቱዓ።ፈታሒ ይፈትሕ ማእከለ ተጋእዝያን።ይኩን ፈታሒ ብእሴ።ሠላሳ ዘመን የሞላው ይሾም።ዳኛም ያለ ካህን አይኑር።ፈታሒ ይኩን ምእመነ ኦርቶዶክሳዌ ወካህነ በጥዩቅ።የተሾመበትን ሀገር የሚያውቅ ታጋሽ ይሁን።ጆሮው የማያከራክረው አንደበቱ የበረታ ይሁን።ወይኩን ማእምረ ሕግ ወነገረ መጻሕፍት አምላካውያት።በፍርድ ጊዜ ማዘን መራራት የለም።ዳኞች ሆይ "ወለእመ ኮነ ርቱዓ ፍትሕክሙ ትረክቡ ዕሤተ ሠናየ በርትዕ እምኔሁ በዝ ዓለም ወበዘይመጽእኒ"።ዳኛ ደስ ብሎት ሳለ አዝኖ ሳለ ሊፈርድ አይገባውም።ተርቦ ተጠምቶ ሰክሮ ተጨንቆ ተበሳጭቶ ሳለ ታሞ ሳለ አይፍረድ።ዳኛ ሳይፈርድባችሁ ባላጋራ ሳያወርድላችሁ አትማሉ።ወከዊነ መሐላሰ በጊዜ ጋእዝ ናሁ ይትፈቀድ በበይነ ግብር።ወባሕቱ ይደሉ ለሰብእ ከመ ኢይምሐል በዘይትከሀሎ ይቤዙ መሐላሁ በንዋዩ በእንተ ዕበየ እግዚአብሔር።በፈራሽ በተርታ ነገር ስመ እግዚአብሔር ጠርተህ አትማል።ይልቁንም በሐሰት አትማል።ሰው በእውነትንኳ ቢምል ንሥሓ ሊገባ ይገባዋል።ካህን በሐሰት ከማለ 3 ዓመት ይሰደድ።ኢትኅበር ምስለ ብዙኃን ለገቢረ እከይ።ዳኝነት ለመስጠት በቤተክርስቲያን መሰብሰብ አይገባም።ኢይሑር ክርስቲያናዊ ኀበ መስፍነ አሕዛብ ወኢኀበ ሊቃናት ዓላውያን ከመይፍትሑ ሎቱ።ዘመድ ለዘመድ አይመስክር።ሰካራም አይመስክር። መስካሪዎችን ዳኛው ድርስ ነገሩን ቦታውን ይጠይቃቸው።ምጽዋት የሚለምን ሰው አይመስክር። አበዳሪ በተበዳሪ መመስከር አይገባውም።በሐሰት የመሰከረ ሰው በሐሠት የመሰከረበት ሰው ይቀጣበት በነበረው ቅጣት ይቀጣ።የሚመሰክር ሰው የሚመሰክረውን ማስተዋል ይገባዋል።

አንቀጽ 44 በእንተ ነገሥት

ወኢይደሉ ከመ ትሚም ላእሌከ ብእሴ ነኪረ ዘኢማእምን።ወይኩን አሚኖቱ ፍጹመ በእግዚአብሔር።በተአምኖ ጌዴዎን ወባርቅ ወሶምሶን ወዮፍታሔ ወዳዊት ሞዐ ነገሥት።ወገብሩ ጽድቀ ወኮኑ መዋዕያነ በውስተ ጸብዕ።መናፍቅ ንጉሥ ንጉሥ አይባልም አመጸኛ ነው እንጂ። ለዘይደልዎ ክብር አክብሩ።ኩሉ ሰብእ እምኔክሙ ለይግነይ ለሥልጣነ መኮንን ዓቢይ እስመ ኢይሠየም መኮንን ዘእንበለ እምኀበ እግዚአብሔር።ወእምከመ ወጽኡ መሐይምናን ለጸቢዐ ጸሮሙ ያቅሙ በቅድሜሆሙ መስቀለ ክርስቶስ ወይሰግዱ ሎቱ።ወለእመ ወጻእከ ለጸብእ ላእለ ጸርከ ወርኢከ አፍራሰ ወሠረገላተ ወሕዝበ ዘይበዝኑ እምኔከ ኢትፍራህ እምኔሆሙ እስመ እግዚአብሔር አምላክከ ምስሌከ።ሕጻናቶችን ባልቴቶችን ሽማግሌዎችን አታጥፉ ዛፎችን አታቃጥሉ።

አንቀጽ 45 በእንተ ዘይደሉ ተናግሮቱ በዝንቱ መጽሐፍ እምብሉይ ወሐዲስ

ወለመኳንንት ኢትሕምይዎሙ ወኢትጽርፍ ላእለ መኮንነ ሕዝብከ።ኢትሳተፍ በቀቲለ ጻድቅ።

እህላችሁን በምታጭዱበት ጊዜ አጥርታችሁ አትጨዱ።የወደቀውን አትልቀም ለድኃው ለመጻተኛው ተውለት እንጂ።አይሰማም ብለህ በደንቆረው ክፉ አትናገርበት።ወኢትደይ ዕቅፍተ ቅድመ ዕውር።ኢትላጺ መንፈቀ ሥእርተ ርእስከ።የሞተ ሰው ቢኖር ፊታችሁን አትንጩ። ሰውነታችሁን አትጠቆሩ አትበጡ ወደሚርተኛ ወደ ጠንቋዮች አትሂዱ።ካላመነች ሴት የደረሰ ከከብት የደረሰ ሰው ይሙት።የካህን ልጅ ብትሰስን በእሳት ያቃጥሏት።ቢያከብሩን ቢመርቁን ደስ አይበለን ቢያዋርዱን ቢረግሙን አይክፋን።በጎ መስራት ሲቻለው የማይሰራ ዕዳ ይሆንበታል። ስለጌታችን ብላችሁ ለሰው ሁሉ ራሳችሁን አዋርዱ።

አንቀጽ 46 በእንተ ኩነኔሆሙ ለከሐድያን

ለአማልክት የሚሰዋ ይገደል።ሳይወዱ በግድ ለጣዖት የሰው ሰዎች በሰባት ዓመት ንሥሓ ይቀበሏቸው።

አንቀጽ 47 በእንተ ቀቲል

ከሰባት ዓመት በታች ያለ ሕጻን እብድ ሰካራም ቢገድል ሞት አይገባውም።ኢይቅትልዎሙ ለአበው ህየንተ ውሉዶሙ።ወእለ ይጼውኡ አጋንንተ ለቀቲለ ሰብእ ይትኮነኑ በሰይፍ።ንሥሓ መንፈሳዊ ቅጣት ነው።የንጉሥን ሕይወት ለማጥፋት የሚሞክር ይገደል።ሳያውቅ የገደለ 7 ዓመት ንሥሓ ይሠጠው።ሴት የገደለ ንሥሓው 20 ዓመት ነው።አንዲትን ሴት በሥራይ ጽንሷን ቢያስወርዳት መላ ዘመኑን ንሥሓ ይግባ።

አንቀጽ 48 በእንተ ኩነኔ ዝሙት ሥጋዊ ወመንፈሳዊ

አንድ ሰው ከዘመዱ ከደረሰ በሰይፍ ይቀጣ አፍንጫው ይፎነን።አንድ ሰው ከሁለት እህትማማቾች ከደረሰ ይገረፍ።ሁለት ወንድማማች ከሁለት እህትማማች ቢደርሱ ይቀጡ።እለ ያወስቡ መነኮሳይያተ ወዲያቆናውያተ ወገዳማውያተ ይምትሩ አዕናፊሆሙ።ሴትን ልጅ የሚነጥቁ በሰይፍ ይገደሉ።እመቤቱን ለመንጠቅ የሞከረ ባርያ በእሳት ተቃጥሎ ይሙት። ግብረሰዶም የሚሰሩ በሰይፍ ይገደሉ።ሴት ልጅ ብታስወርድ ይደብድቧት።ከእንስሳ የሚደርሱ አባለ ዘራቸው ይቆረጥ።በእንስሳ የሚሰስን 20 ዓመት ቀኖና ይቀበል።

አንቀጽ 49 በእንተ ኩነኔ ሰረቅት ሥጋዊ ወመንፈሳዊ

እለ ይሠርቁ ሕጻናተ ይቅትልዎሙ አው ይስድድዎሙ ይትቀተሉ።

አንቀጽ 51 በእንተ ሥእርት ወግዝረት ወተአምኖ ኃጣውእ

ኢይደልዎሙ ለእደው ከመ ያንኑ ሥእርቶሙ።ባልተማረ ግብረገብ ካህን ከመናዘዝ መናዘዙን መተው ይሻላል።የተጻፈ ንባቡን የሚቃወም ትርጓሜ መተርጎም ለማንም ለማን አይገባም።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መጽሐፈ ቅዳሴ

መጽሐፈ ኤደን

ጌታ በሕይወተ ሥጋ ሳለ ያስተማረው **ወንጌል** ይባላል ወንጌል ማለት ብስራት ማለት ነው።ከትንሳኤ በኋላ ያስተማረው ***ኪዳን*** ያባላል።ጌታ ከትንሳኤ በኋላ በጉባኤ ያስተማራቸው የትንሳኤ፣የአግብዖ ግብር፣የጥብርያዶስ ነው።አራተኛ የዕርገት ነው።

ትምህርተ ኅቡዓት፣ኪዳን፣መስተብቁእ

ኅቡዓት ያላቸው አምስቱ አዕማደ ምስጢር ናቸው።ምሥጢረ ሥላሴን አንድ ሲሆኑ ሦስት ሦስት ሲሆኑ አንድ መሆን እንደምን ይሆናል ብለው ለሰው ይነግሩታል ልብ ሊመረምረው ቃል ሊናገረው አይችልምና ኅቡዕ ብለውታል።አንዱን አካል መዋቲ ነው ኢመዋቲ ነው ማለት ኅቡዕ ነውና።ባስልዮስ ዐሥሩን መስተብቁእ ከሲኖዶስ ዘጠኙን ኪዳን ከመጽሐፈ ኪዳን አምጥቶ ተናግሯል።

ዲያብሎስ፣ሽንገላ

ያፍ ሥሩር አለው ለማሳት ይፋጠናልና።ነድ ውኡይ አለው ደዌ ትኩሳት እየሆነ ያማልና ፈታዊ አለው አምላክነትን ሲሻ ተገኝቷልና።ጋኔን ማለት ዕሩቅ ዉዱቅ ማለት ነው።ሰይጣን ማለት መስተጻርር መስተቃርን ባላጋራ ማለት ነው።ወገጹ ዘፍጹም በጽልመት ፈርሀ ወደንገጸ ዲያብሎስ።ጌታ ቀድሞ ሲፈጥረው ሊቀመላእክት አኃዜ መንጦላእት ቅሩበ እግዚአብሔር አድርጎ ፈጥሮት ነበር።ሲክድ ብርሃኑን ገፎ በብርሃኑ ቦታ ጨለማ አጎናጽፎ እንጦርጦስ አውርዶታል። ሰይጣን አስቀድሞ ያልሆነ ሥራ ማሰራት ኋላ ማጸጸት ልማዱ ነው።አጋንንትን በቦታቸው ሲኦል ይላቸዋል።ሰይጣን በምንስዋን አኃው አድሮ የኛ ቆራቢ እያለ ይሳደባል።ሰው በሞተ ጊዜ ሰይጣናት በአየር ተጋብዖ ያደርጋሉ።ሥጋውን ደሙን የተቀበለች ነፍስ ያዩ እንደሆነ ደሙ ማኅተሚ ነውና አይቀርቧትም ጥለዋት ይበተናሉ።አጋንንት መጥቁልን "ለእመ ትብለነ ጠብልልዎ ለሰማይ ንጠበልል ለከ" አሉት።እመቤታችን **ህርም ስድክኤል** የሚባል ኅቡዕ ስም ተገልጾላት ትጸልይ ነበረ።ገብርኤል አጋንንቱን አጥፍቷቸዋል።ሄሮድስ ዓመት ዓመት ከመንፈቅ ሁለት ዓመት የሆናቸውን ሕጻናት ልብስ ቀለብ እሰጣለሁ ብሎ ሰበሰበ ከዚህ በኋላ ልጆቻቸውን የሌላቸው ልብስ ቀለብ እንቀበልበታለን እያሉ እየተዋሱ ሂደዋል።እንደዚህ አድርጎ 14 እልፍ ከ4 ሺ ሕጻናትን አስገደለ።

ልደት

ጌታ ሊወልድ 24 ቀን ሲቀረው መካነ ልደቱን አስጠበቀው።

እግዚአብሔር

ለሊከ ኪያከ አንጦላእከ ወለሊከ ብከ ተከደንከ ሥውር ብከ ዕበይከ በኃይልከ እንዲል።ዘበነቢያት አቅደመ ተአውቆ ወእመላእክት ተአኩተ።ተሰቅለ በእንቲአነ።እንደ ሁለቱ ወንበዴዎች ስቶ እንደ ሰማእታት ዕሴት ሽቶ አይደለምና በእንቲአነ አለ።ኦ አእዳው እለ ለሐኪሁ ለአዳም እፎ ተቀነዋ እንዲል።ቅዱሳን በእርሱ ሌላውን ያዩበታል እርሱን ግን አያዩትም።የእርሱን ባሕርይውን መርምረው አያውቁትም።ወኩሎ በዘይደሉ አቅደምከ ሀልዮ።***ሊጦጵ***-ስምከ ሕያው ዘኢይመውት። እግዚአብሔር ንዋዮሙ ለነዳያን ተስፋሆሙ ለቅቡጻን መንስኢሆሙ ለሙታን።እግዚአብሔር

መጽሐፈ ኤደን

ዘህልው ውስተ ኩሉ ወይሄሉ ውስተ ኩሉ፡፡በዮናኒ *ጸራቅሊጦስ* ማለት ናዛዚ ከሣቲ መንጽሒ መጽንኢ መስተፍሥሒ መስተሥርዩ ማለት ነው፡፡ሰውን ኃያል ቢሉት ድካም ንጹሕ ቢሉት ኃጢአት ይስማማዋል፡፡እግዚአብሔር ግን ኃያል ዘአልቦ ድካም ንጹሕ ዘአልቦ ኃጢአት ነው፡፡ጸባኦት ማለት መዋዒ እግዚአ ኃይላት ማለት ነው፡፡ዘለዓለም ሥላሴ፡፡ከሦስትነት ወጥቶ ወደ አራትነት አይለወጥምና፡፡ከአንድነት ወጥቶ ወደ ሁለትነት አይለወጥምና፡፡እግዚአብሔር ስለ ልእልናው በሰማይ አለ ይባላል፡፡ዘበእንተ ዕበይከ ትትሜሰል በደመና እንዲል፡፡እግዚአብሔር፡-አኮ እምካልዕ መካን ዘይመጽእ ለአስተርእዮ ኀቤሆሙ አላ ሀሎ ኀቡዓ ወምሉዓ ማዕከሌሆሙ ወውሣጤሆሙ ለጻድቃን እንዲል፡፡*ቅዳሴ ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ*፡-አልብከ ጽንፍ ወአልብከ ማኅለቅት አልቦ ዘይረክበከ ወአልቦ ዘየአምረከ አልቦ ዘይክል ርእዮተከ ለሊከ ተአምር ርእሰከ፡፡ስውር አንተ እምነ ኩሉ ወክሡት ለከ ኩሉ፡፡አልብከ ጥንት ወአንተ ትሁብ ለኩሉ ማኅለቅተ፡፡ኩሉ እምኔከ ወኩሉ ብከ፡፡ወአንተ ውስተ ኩሉ ሀሎከ፡፡ልዑል አንተ እምልዑላን በእበይከ፡፡አንተ ውእቱ ዘእንተ ውስጡ ለኩሉ ወአንተ ውእቱ ዘእንተ አፍአሁ ለኩሉ፡፡ክዱን ብከ ዕበይከ ወስውር ብከ ኃይልከ ለሊከ ብከ አንጦላእከ ኪያከ ወአንተ ብከ ለሊከ ተከደንከ፡፡ፈጣሪ ዘኢይኤዝዘዎ ንጉሥ ዘኢይሠይምዎ ባዕል ዘኢይሁብዎ፡፡ጌታ ወዶ ተራበ መራቡ ግን ለአጽድቆተ ትስብእት ለአቅርቦተ ሰይጣን ነው፡፡ለካሳ ነው፡፡ተኖለቆ ምስለ ጊጉያን ከመ ይደምረነ ምስለ ጻድቃን፡፡ለጌታ ሁሉ ቅድሙ ሲሆን ሥጋው ደሙ የሚሰዎበት ቤተመቅደስን ቅድሜከ ይለዋል፡፡*ቅዳሴ ማርያም*፡-ወመለኮትሰ ኢይትከሀል ይትበሀል ዘንተ የአክል ወዘንተ ይመስል፡፡አኮ ዘቦቱ ለመለኮት ዘበላዕሉ ጠፈር ወዘበታሕቱ መሠረት አላ ጠፈር ውእቱ ወመሠረት ውእቱ፡፡አኮ ዘንብል ሠለስተ ከመ አብርሃም ይሥሐቅ ወያእቆብ አላ አሐዱ ውእቱ እንዘ ሠለስቱ ግጻዌ፡፡አኮ ዘንብል አሐዱ ከመ አዳም ቀዳሜ ኩሉ ፍጥረት አላ ሠለስቱ ውእቱ እንዘ አሐዱ ህላዌ፡፡ፍቅር ሰሐቦ ለወልድ ኃያል እመንበሩ ወአብጽሖ እስከ ለሞት፡፡ቅዳሴ ሠለስቱ ምእት፡-አልቦ ዘይክል ርእዮቶ ወአልቦ ዘየአምር ዘከመ እፎ ህላዌሁ፡፡ጌታን ስለክብረ አዳም ጭቃ ይዞ ታየ ይለዋል፡፡ ከሁሉ ይልቅ ነፋስ ይረቃል ከዚያ ነፍሳት ከዚያ መላእክት ከመላእክት ከአካላቸው ሕሊናቸው ይረቃል፡፡የሕሊናቸው ርቀት በእግዚአብሔር ዘንድ እንደ አምባ እንደ ተራራ ነው፡፡ጌታ ሰውን መውደዱ በሕጉ በሥርዓቱ ቢጸና ነው፡፡ሰው ጌታን መጥላቱ በሕጉ በሥርዓቱ አለመጽናቱ ነው፡፡ መላእክት ጌታን አይተው የሚሰግዱለት አይደለም ለሥልጣኑ ይሰግዳሉ እንጂ ለጌትነቱ ይገዛሉ እንጂ፡፡የዕርገት የታቦር የምጽአት ደመና የባሕርይ ክብሩ ነው፡፡ሰው ሲፈጠር ከግንባሩ ንግበር ሰብአ በአርአያነ ተብሎ ይቀረጽበታል፡፡ኂሳ ሲበድል ያ ቀርቶ መሬት አንተ ወትገብእ ውስተ መሬት ተብሎ ይቀረጽበታል፡፡ንሥሓ ሲገባ ስመ በግኡ ስመ ሥላሴ ይቀረጽበታል፡፡አንተ ለሊከ ተአምር ህላዌከ ወአንተ ለሊከ ትጤይቅ መለኮተከ፡፡ኦ ዘታወጽኦ ለሕጻን እምሐቁ ብእሲ ወትፈንዎ ውስተ ከርሰ ብእሲት ወትጠበልሎ በሰፋድል ረቂቅ፡፡ወእንዘ ማይ ውእቱ ታረግኦ በጥበብከ፡፡ሕጻኑ በተወለደ ጊዜ መልአክ የሚቀበርበትን መቃብር ከፍቶ በሕሊና ያሳየዋል በሕሊና መቃብሩን አይቶ ምር ብሎ ያለቅሳል፡፡አንድም ከዚያ ከሚቀበርበት ምድር አፈር አምጥቶ ያቀምሰዋል ያን ጊዜ ምር ብሎ ያለቅሳል፡፡ይቤ ዳዊት በመዝሙር እግዚኦ መኑ የኀድር ውስተ ጽላሎትከ ተሰጥዎ መንፈስ ቅዱስ ወይቤ ዘየሐውር በንጹሕ ወይገብር ጽድቀ፡፡አዳም በገነት ሳለ አንድነት ከሦስትነት ተገልጾለት እንደ መላእክት ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እያለ ያመሰግን ነበረ፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ቁርባን

እምቅድመ ይቁድሶ ካህን ኅብስት ወወይን ወሶበ ይቁድሶ ካህን ይወርድ ላዕሌሁ መንፈስ ቅዱስ ወይትመየጥ ኅብስት እም ከዊነ ኅብስት ኀበ ከዊነ ሥጋ ወልደ እግዚአብሔር ወከማሁ ጽዋእኒ ይትመየጥ ወይትቄለጥ እም ከዊነ ወይን ኀበ ከዊነ ደም አምላካዊ።ሁለት አኀው ከበርሃ የሚኖሩ አንዱ የበቃ አንዱ ያልበቃ የበቃው ኅብስቱ ተለውጦ ሥጋ ወልደ እግዚአብሔር ወይኑ ተለውጦ ደመ ወልደ እግዚአብሔር መሆን እንደምን ይቻላል ብሎ ጠየቀው ያልበቃውም አንተን ብፈራህ ነው እንጂ ይህስ ለእኔም ይረቅብኛል አለው።የበቃውም እስኪ ቤተክርስቲያን እንሂድ ብሎ ተያይዘው ሄዱ ቆመው ሲያስቀድሱ ቁሱ ሀበነ ሲል በአምሳለ በግዕ ሲያርደው ሲያወራርደው አሥሩ ጣቶቹ ሁሉ በደም ተነክረው አይቶ ያልበቃው ደንግጦ ወድቋል ለሁሉ በሚቻል መታየቱ ነው እንጂ ዘወትር እንዲህ እሆናለሁ ብሎ ድምጽ አሰምቶታል።ወያብዑ አርባእተ ጽርስፎራ በእለተ እሑድ ወሠለስተ በካልዓት።ከአርባእቱ ሦስቱ የጴጥሮስ የዮሐንስ የያእቆብ ምሳሌ አንዱ የጌታ ምሳሌ ነው።ከሦስቱ ሁለቱ ወንበዴዎች አንደኛው ጌታ ነው። ወኢይኩን ኅብስት ዘነቅዐ አላ ይኩን ድኑነ እምኩሉ ነውር።ወኢያቅርቡ ኅብስተ ዘተርፈ እምትማልም።ወዘይሠርዕ ጽዋዓ ኢይደይ ወይነ ብሉየ ወኢይቶሥሕ ማየ ብዙኀ።ደሙ እንደ "ለ" ፊደል ግራ ቀኝ ውሃው በመካከል ወርዷልና ሁለት እጅ ወይን አንድ እጅ ዉሃ ይሁን አለ።ሌላው 9 እጅ ወይን አንድ እጅ ውሃ አለ።ከ4ቱ ቅንዋት ከአፉ ከአፍንጫው ከራሱ በገረፉት ጊዜ ከመላ ሕዋሳቱ ሐራዊ ኅኑን በወጋው ጊዜ ደም ፈሶታል ዘጠኝ ይሆናል።አሥረኛ ማየ ገቦ ነው።ወእምቅድመ ኩሉ ይትሐጸብ እደሁ ካህን ወኢያይብስ ዳእሙ ይመዝምዝ ቦቱ ኅብስተ እንበለ ቡራኬ ነሢኦ በእደሁ።ሙቀት ሳለው ሥጋውን ደሙን ያቀብል ሙቀት ከተለየው መለኮት ተለየው ያሰኛልና።መሢሐዊ ዘኢይነሥእ እምቁርባን እንዘ ይትከሀሎ ይከውን ከመ ዘኢተጠምቀ እምድህረ ተጠምቀ።ጌታን በዕለተ ሐሙስ ጥዒሞ አጥዓሞሙ ይለዋል ስለምን ቢሉ ለእርሱ የሚረባው የሚጠቅመው ሁኖ አይደለም እንዳያስፈራቸው ለማስደፈር ነው እንጂ። እንደ ባለመድኃኒት ቀምሶ ይሠጣቸዋል አንድም ለአብነት ነው።ሳይቀበል ቢያቀብላቸው የዛሬ ቁስ ሳልቀበል አቀብየ ልሂድ ባለ ነበርና።ወኢይደልዎ ለካህን ከመ ይልክፍ በእደሁ ዘጸጋም ከናፍረ ጽዋዕ ቁሱ ጽዋውን ተጠንቅቆ በቀኝ እጁ ከንፈሩን ይዞ በ4 ማዕዘን ይወዝውዘው። መሥዋእቱ ካለ ዘንድ ሕማሙ ሞቱ የግድ ይታሰባልና ሶበ ትገብርዎ ለዝንቱ ተዝካረ ዚአየ ግበሩ አለ።ቁርባንን ቅዱስ ምሥጢር ይለዋል።ለእለ ይትሜጠው ንሥዐተ ቅዱስ ምሥጢር እንዲል።አንድ ባሕታዊ 40 ዓመት በገዳም ኑሮ በመልአክ አሳሳቢነት ቁርባን ሊቀበል ቅዳሴ ገብቶ ቅድሳት ለቅዱሳን ሲል ሰምቶ ሳይቀበል ተመለሠ።እንደገና 40 ዘመን ኑሮ ሊያስቀድስ ሊቆርብ መጣ ልክ ይኸው ቃል ሲባል ሊወጣ ሲል መልአኩ አሁንስ በቅተሀል ተቀበል ብሎት አጽናንቶት ተቀብሏል።ይህም ከኃጢአት መንጻት ብቻ ሥጋውን ደሙን ለመቀበል አያበቃም ምግባር ትሩፋት ሰርቶ መቀበል ይገባል።ወካህናትሰ ይትመጠው እማእከላይ ኅብስት/ቁርባን። አስቀድመው ካህናት ይቀበሉ ከዚያ ሕዝቡ ከዚያ የተጠመቁ ሕጻናት።ከዚያ ንፍቅ ዲያቆናት ከዚያ አናጉንስጢሳውያን ከዚያ መዘምራን ከዚያ ዐጸውተ ኖኅት ይቀበሉ።ከእነዚህ በፊት ግን ደናግል ይቀበላሉ በፊት የመነኮሱት ከዚያ ያልመነኮሱ ደናግላን።ከዚያ በንሥሓ ተመልሰው የመነኮሱ መነኮሳት ይቀበላሉ።በሴቶችም እንዲሁ በየመዓርጋቸው ይቀበሉ።ደናግላን የካህናት ሚስቶች ከዚያ የዲያቆናት እያለ ማለት ነው።ከታመመ ሰው ውጭ ከቤተክርስቲያን ውጭ

መጽሐፈ ኤደን

ማቁረብ አይገባም።ወይኩን ተመጣዊ ቁርባን ዕሩቀ ርእስ ወምስቁለ እድ።ካህን ቢሆን መጠምጠሚያውን ያውርድ ሴት ብትሆን ሰርመዴዋን ክንንቧን አውርዳ ይቀበሉ።የሚፈትተው ካህን ትላልቅ አድርጎ አይፈትት።በመጠን በመጠን አድርጎ ይፈትት።ሥጋውን ሲቀበል አንድ ጊዜ አሜን ደሙን ሲቀበል አሜን ወአሜን ይበል።በደሙ ሁለት ጊዜ አሜን ማለታችን ሁለት ጊዜ ከጎኑ ደም ፈሷልና ከሞት አስቀድሞ ከመላ ሕዋሳቱና ከሞት በኋላ ከጎኑ።የታመመ ሰው ቢኖር በቤተክርስቲያን ያሉ ምእመናን ከተቀበሉ በኋላ ከቤቱ ሂደው ካህናት ያቀብሉት።ወለእመ ተርፈ ሥጋ ወደም ይመጥዎሙ ካህን ለካህናት ወለዲያቆናት እምቅድመ አቁርሮ ማይ ለለአሐዱ ክልኤተ ጊዜ ከመ ይኩን ሥሉሰ ምስለ እንተ ነስኡ ቀዲሙ።የሦስትነት ምሳሌ ነው።ወእም ደምኒ ከማሁ ክመ ወለእመ በዝነ ይንሥኡ ሠለስተ ጊዜ።እስመ ኢይትዌለጥ ኀበ ከዊነ ኅብስት ወወይን።ከሥጋው ከደሙ ነጥቦ ቢገኝ እንደምን ይሁን ቢሉ ከማየ መቁረር አስቀድሞ ቢሆን አንስተው ይላኩታል ማየ መቁረርን ካደረጉ በኋላ የተገኘ እንደሆነ ግን በጽዋእ አድርገው በማኅፈድ ሸፍነው አሳድረው በነጋው መሥዋእት ሰርተው እንደገና ቀድሰው በደም ጠምተው ይቀበሉታል።ደሙ ግን ቡራኬው ጸሎተ ቅዳሴው ሳይፈጸም ፈሶ የተገኘ እንደሆነ እንደገና ሌላ አምጥቶ ቡራኬውን ጸሎተ ቅዳሴውን አድርሶ እንደገና መቀበል ነው።ኢይደሉ እምድህረ ተመጥዎ ቁርባን ተሐጽቦ አእዳው ወአእጋር ወተዓርቆ አልባስ ወሰጊድ ወአስተብርኮ። ሥጋው ደሙ የመንግሥተ ሰማያት ምሳሌ ነው።መንግሥተ ሰማያት ከገቡ በኋላ ድካም አለ ያሰኛልና።መራቆትም መለኮት የተለየው ያሰኛልና።ወወሪቀ ምራቅ፡-ለወጣኒ ከተቀበለበት ሰዓት እስከ ተቀበለበት ሰዓት መጠበቅ ይገባዋል።ፍጹማን ግን እስከተቻላቸው ይጠብቃሉ።እንደ አባ መቃርስ 60 ዓመት ምራቁን አልተፋም።ወአውጽኦ ደም፣ቀሪጸ አጽፋር፣ወተላጽዮ ጸጉር፣ሐዊረ ፍኖት ሩቅ ጎዳና መሄድ አይገባም ሀተታ እንደሰጊድ ነው።ወተፋትሖ ምስለ ሰብእ፣ወበዊእ ውስተ ቤተ ብለኔ፣በሊዕ ወሰትይ ዘእንበለ ዓቅም።ከመጠን የወጣን መብል መጽሐፍ ደዌ ይለዋል።ወተራክቦ ምስለ ብእሲት።አስቀድሞ 3 ቀን ከተቀበሉ በኋላም 3 ቀን ሊጠበቁ ይገባል። ወዘይመስሎ ለዝንቱ ኢይደሉ እምድህረ ነሲአ ቁርባን።የተረፉትን ሁለቱን ኅብስቶች አውሎጊያ ይላቸዋል።እኒህ ሁለቱ እንደ ሰአልናከ ምግብ ናቸው።ቁርባን አይደሉም።ቂምመ፣በቀል፣ቅናት፣ ተንኮል የያዘ ሰው ቢኖር አይግባ አይቅረብ።የሐልዮ ኃጢአት ያለበት ሰው ቢኖር አይቁረብ። ምእመናን በጥምቀተ ማይ እንደተጠረገ ቤት ይሆናሉ ከኃጢአት ይነጻሉ ዘይት ዘኢጽሉይን (ቅብዓ ዘይት) ሲቀቡ ከቁራኝነት ይላቀቃሉ እንደተነጠፈ እንደተጎዘጎዘ እንደተለሰነ ቤት ይሆናሉ።በቅብዓተ ኔሮን ንጉሥ ከነሠራዊቱ ገብቶ ዙፋኑን ዘርግቶ እንደተቀመጠበት ቤት ይሆናሉ።ከሥላሴ ይወለዳሉ በዚህ ጊዜ 2 ***መላእክተ ውቃቢ*** ይሰጠዋል።አንዱ በመዓልት አንዱ በሌሊት ይጠብቀዋል።ሰው በሞተ ጊዜ ሰይጣናት በአየር ተጋብዖ ያደርጋሉ።ሥጋውን ደሙን የተቀበለች ነፍስ ያዩ እንደሆነ ደሙ ማኅተሚ ነውና አይቀርቧትም ጥለዋት ይበተናሉ።ሕዝቡ ያልበቁ ልዑካኑ የበቁ እንደሆነ የሕዝቡን (ሕዝቡ የተቀበለውን ቁርባን) ለልዑካኑ ይደርብላቸዋል።ሕዝቡም ልዑካኑም ያልበቁ እንደሆነ መልአክ ወስዶ በበረሃ ለወደቁ ባሕታውያን ያቀብላቸዋል።ያም አያውቅም ይህም አያውቅም ያ እንዳይታበይ ይህ ከቀቢጸ ተስፋ እንዳይደርስ ነው።ቁርባን አንድነቱን ሦስትነቱን አውቀው ሕማሙን ሞቱን አምነው ኃጢአታቸውን ለመምህረ ንሥሓ ነግረው መምህረ ንስሓ ያዘዘውን ሰርተው በሚገባ ለሚቀበሉ ሰዎች የሚያድን እሳት ነው።ሐተታ እሳት በመጠን የሞቁት እንደሆነ የበሉትን የጠጡትን

ያስማማል።እሳት በላዒ ለአማጽያን ለእለ ይክህዱ ስሞ።ይህም እንደ ማየ ግብጽ ነው በግብጻውያን ሲለወጥባቸው በእስራኤል አልተለወጠባቸውም።

አሜን

ሃይማኖት ቢሉ አምን ታሪክ ቢሉ እውነት በረከት ቢሉ ይደረግልን ማለት ነው።መሰንቆሰ ይእቲ ሃይማኖት እንተ ለብስዋ ሰማእት።

የደም ሰር

ለሰው 666 አሥራው አሉት።ነፋስ ለስድስቱ ያቀብላል።ስድስቱ ለስድሳው ስሳው ለ600ው ያቀብላሉ በዚህ ሰው አዋቂ ሕያው ሁኖ ይኖራል።

ትሕትና

አባ መቃርስ አርድእቱን አስከትሎ ሲሄድ ሕጻናት አደባባይ ተሰብስበው እኩሉ አንድ ወገን እኩሉ አንድ ወገን ሁነው አንድ ባዕለ ጸጋ አለ እርሱ ይወደናል እኛ እንጠላዋለን አንድ ድኃ አለ እርሱ ይጠላናል እኛ እንወደዋለን ሲሉ ቁሞ ያዳምጣቸዋል።አባታችን ከእነዚህ ሕጻናት ምን ቁም ነገር ይገኛል ብለህ ነው አሉት።መንፈስ ቅዱስ በእነዚህ ሕጻናት አድሮ ሲዘልፈን አትሰሙምን ባለጸጋ የተባለ ክርስቶስ ድኃ የተባለ ዲያብሎስ ነው አላቸው።ይ.ዲ. እለ ውስተ ንሥሓ ሀሎክሙ አትሕቱ ርእሰክሙ።አባ ሕርያቆስን ግብረገብ ነውና ሥርዓት ቢያጸናባቸው ይጣሉታል ያልተማረ ነውና ይንቁታል ከመሾም መማር አይቀድምምን እያሉ።እርሱ ግን ወእቀውም ዮም በትሕትና ወፍቅር ብሎ እንዲያመጣው እንደጠሉኝ ልጥላቸው እንደናቁኝ ልናቃቸው ሳይል በፍቅር በትሕትና ጸንቶ ያስተምራቸው ነበረ።ኢንሰርገው እንከ ትዕቢተ ወትዝህርተ።ትዝህርት የአስተያየት የአነጋገገር የአለባበስ የአካሄድ ነው።ትዕቢት የልቡና።ናጥሪ እንከ ትሕትና ምስለ ንጽሕና ናጥሪ እንከ አፍቅሮ ወየዋሐተ ከመ ሐዋርያት።የውሃት ያዩትን ዓለም ባላዩት መለወጥ ነው።

መላእክት

ወኢይመስሎሙ ለመላእክት ከመ ዘቀደስዎ መጠነ መንፈቀ መንፈቃ ለአሐቲ ሰዓት እምአመ ተፈጥረ ዓለም እስከኔሁ።ሠራዊተ ዲያብሎስ የነበሩ ከሠራዊተ ሚካኤል ተደርበዋል።መላእክት ከቤተክርስቲያን አይለዩምና በቅድመ መላእክትከ እዜምር ለከ።ቅዱስ ገብርኤል መጋቤ ሐዲስ ነው።ቅዱስ ሚካኤል መጋቤ ብሉይ ነው።ሥጋው ደሙ ከሚፈተትበት ስሙ ከሚነገርበት መላእክት አይለዩም።በመዓልት 600 በሌሊት 600 መላእክት ይጠብቋታል።300ም የሚሉ አሉ።። በቅዳሴ ጊዜ ግን እንደሻሸ ይነጠፋሉ እንደ ቅጠል ይረግፋሉ እንደ ግንድ ይረበረባሉ።ሰውና መላእክትን እግዚአብሔር መፍጠሩ ለምስጋና ነው።መላእክት ጌታን አይተው የሚሰግዱለት አይደለም ለሥልጣኑ ይሰግዳሉ እንጂ ለጌትነቱ ይገዛሉ እንጂ።ናሁ ሀለው መላእክት እለ ይሔውጹ ቤተክርስቲያን።

ሰው፣እጽዋት፣እንስሳት

መጽሐፈ ኤደን

ከዕጸው ከአዕባን ለይቶ እንስሳትን አራዊትን በደማዊት ነፍስ አክብሯል፡፡ከእንስሳት ከአራዊት ለይቶ ሰውን በነባቢት ነፍስ አክብሯል፡፡

ረድኤተ እግዚአብሔር፣እውቀት

እግዚአብሔር የትሑታንን ሰውነት በረድኤት ይጎበኛል፡፡የተቸገረውን ሰውነት ቸል አይልም፡፡ ለሊሁ ዓለሞሙ ወለሊሁ ተድላሆሙ ወለዓለም ውእቱ ርስቶሙ ወባላሂ ለእጓለ ማውታ፡፡ ዕቤራት የሚላቸው ጎመን ዘሪ ቤት ሰሪ ባል ልጅ የሌላቸው ናቸው፡፡***ሰላመ***ፁንጉሠ ሰላም ሰላመ ሀበነ፡፡ጸልዩ በእንተ እለኖሙ መሐራ እግዚኦ ወተሠሀላ ለነፍሰ አቡነ እገሌ፡፡ሀበነ እግዚኦ አዕይንተ አዕምሮ ወትረ ኪያከ ይርአያ ወአእዛኒነኒ ቃለ ዘባሕቲትከ ይስምዓ፡፡***ቅዳሴ ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ***ፁኦ እግዚኦ ትጸውር ለኩሉ እንዘ ኢትደክም፡፡ትሜሲ ለኩሉ እንዘ ኢታሐጽጽ፡፡ሐተታ ሙሴ ጌታን ትበላለህን አለው አዎን አለው ምንተ ትበልዕ ወምንተ ትሰቲ ብሎ ቢጠይቀው ኃጥዕ እመ ይኄሥሕ መብልዕየ ውእቱ ወእመ ይግእር ስቴየ ውእቱ፡፡ትሔሊ ለኩሉ እንዘ ኢታረምም ትዜክር ኩሎ እንዘ ኢትረስእ ተአቅብ ኩሎ እንዘ ኢትነውም፡፡ሙሴ ጌታን ኢትነውምኑ ብሎ ቢጠይቀው እወ ኢይነውም ብሎታል፡፡ጴጥሮስም እንደ ሙሴ ቢጠይቀው የዕንቁ ዕዋ ውሃ ሞልቶ ሰጠው ሳይጠጣ ወዲያው አንጎላቸ ጽዋው ከእጁ ወድቆ ተሰበረ፡፡ቢነቃ ውሃው ፈሶ ጽዋው ተደፍቶ አገኘው ደነገጠ፡፡እኔ ይሕን ዓለም የያዝኩት በመካከል እጄ ነው፡፡ንዋም ቢኖርብኝ እንዲህ አንድ ጊዜ ያልፍ የለምን ብሎታል፡፡ዳግመኛም ይህን ዓለም እንደምን አድርገህ ይዘኸዋል ቢለው ዓለሙን በመሀል እጁ ይዞ እርሱን በመካከል አድርጎ አይቴ ሀሎከ አለው ኢየአምር ብሎታል፡፡ደመናን እግዚአብሔር ካላዘዘው አያዘንምም፡፡አ ዛቲ ዕለት ሰንበተ ክርስቲያን ቅድስት ሰአለ ለነ አስተምሕሪ በእንቲአነ ኀበ እግዚአብሔር አምላክነ፡-ሐተታ ምን ግእዛን አላትና ሰአለ ለነ ለነ አለ ቢሉ በእንተ ጽንሰቱ በእንተ ትንሳኤሁ ብለው በዚች ቀን በሰሩት ስራ የሚከብሩ ስለሆነ ነው፡፡

ንዑሰ ክርስቲያን

ንዑሰ ክርስቲያን የሚላቸው የሃይማኖት የምግባር ነው፡፡የሃይማኖት ወንዱ ካደገ ከጎለመሰ የመጣ እንደሆነ ሴቲቱም ካደገች ከቆነጀች በኋላ የመጣች እንደሆነ ፈጥነው አያጠምቋቸውም አምስቱን አዕማደ ምስጢር እያስተማሩ 3 ዓመት ያኖሯቸዋል፡፡ምግባር ሲፈጸምላቸው ሃይማኖት ሲረዳቸው ያጠምቋቸዋል፡፡የምግባር የተጠመቁት ኃጢአታቸውን ለመምህረ ንሥሓቸው ነግረው እስከዚህ ድረስ በበረሃ ሁናችሁ እስከዚህ ድረስ በአጸደ ቤተክርስቲያን ቁማችሁ እስከዚህ ድረስ ከቤተክርስቲያን እየገባችሁ ምዕዳን እየሰማችሁ ፃኡ ሲባል እየወጣችሁ እስከዚህ ድረስ ቁማችሁ እያስቀደሳችሁ ቅዳሴው ሲፈጸም እየወጣችሁ በዚህ ጊዜ ሥጋውን ደሙን ተቀበሉ ብሎ የሚወስንባቸው ናቸው፡፡ጸልዩ በእንተ ንዑሰ ክርስቲያን፡፡ፃኡ ከተባለ በኋላ ንዑሰ ክርስቲያን ወጥተው ከአጸደ ቤተክርስቲያን ሁነው ይስሙ፡፡

መጽሐፈ ቄደር

ወንዱ ከአረማዊነት የደረሰ እንደሆነ ሴቲቱም ከአረማዊ የደረሰች እንደሆነ ቀኖናቸውን ሲፈትሙ ይህን መጽሐፍ ደግመው ያጠምቋቸዋል ከኃጢአት ይነጻሉ፡፡

መጽሐፈ ኤደን

መጽሐፈ ቀንዲል

ሰው የታመመ እንደሆነ ይህን ደግመው ያጠምቁታል ከደዌ ሥጋ ይድናል።

የቅዳሴ ታሪክ፣ቅዳሴ፣ሥርዓተ ቅዳሴ

አዳም በገነት ሲኖር መካነ ጸሎት ለይቶ ይኖር ነበር።ከገነት ሲባረር በደብር ቅዱስ መካነ ጸሎት ለይቶ ይኖር ነበር።አዳም ከሞተ በኋላ አጽሙን እንደታቦት አድርገው መሥዋእት ጸሎት ሲያቀርቡ ነበር።ይህ ሲያያዝ ከኖኅ ደረሰ።ኖኅም ከመርከብ ሲገባ አጽመ አዳምን ይዞ ገባ። ከመርከቡ ከወጣ በኋላም አጽመ አዳምን እንደ ታቦት አድርጎ መሥዋእት ሠዋ።ከዚያ ሴም ለመልከጼዴቅ አስጠብቆታል።ከዚህ በኋላ እነ አብርሃም፣ይሥሐቅ፣ያእቆብ ወዘተ ቦታ አለዩም። እስከ ሙሴ በፈለጉት ቦታ ይጸልዩ ነበር።ሙሴ ደብተራ ኦሪትን ከሰራ በኋላ በደብተራ ኦሪት ሲያያዝ ሰሎሞን ላይ ደረሰ በመቅደስም ሆነ።ይህ እስከ ሥጋዌ ደረሰ።ሐዋርያት እንደ ጌታችን በየደረሱበት እየቀደሱ ያቆርቡ ነበር።በኋላ በፊልጵስዩስ የመጀመሪያዋ ህንጻ ቤተክርስቲያን ተሰራች።ጌታም እምይእዜሰ አንትሙኒ ከመዝ ግበሩ ብሎ አዟቸዋል።በ12ቱ መገብተ አውራኅ አምሳል 12 ሁኖ በ7ቱ መገብተ እለታት አምሳል 7 ሁኖ ይቀደሳል።ቅዳሴ ሲገባ መጀመሪያ ካህኑ ፊቱን ወደ ምሥራቅ መልሶ 3 ጊዜ የአስተብርኮ ሰጊድ ሰግዶ አቡነ ዘበሰማያት ይድገም። ልብሱን በእጁ ይዞ አጭርነቱን ረዥምነቱን ልዑካኑ መምላታቸውን ሕዝቡ መሰብሰባቸውን አይቶ አቡነ ዘበሰማያት አሳርጎ ፊቱን ወደ ምሥራቅ መልሶ አንድ ጊዜ እጅ ነሥቶ ቀሳውስትን ዲያቆናትን ሕዝቡ ሳይቀሩ ማሩኝ ይላቸዋል።ልዑካን መሟላታቸው ሳይታወቅ ልብሰ ተክህኖ አይለበስም።ከዚህ በኋላ የቤተመቅደሱ መድረክ 3 ነው።ከሚመቸው ላይ ሁኖ ፊቱን ወደ ምዕራብ መልሶ ጸሎቱን ይጀምራል።መቅድመ ኩሉ ይጸሊ ቀሲስ ጸሎተ ንሥሓ ጊዜ በዊያቱ ኀበ ቤተክርስቲያን ወይበል እመዝሙረ ዳዊት 24፣60፣101፣102፣129፣130።ቁሱ ጸሎተ ንሥሓውን ሲደግም ወድቆ መስማት ይገባል።መቅደስ ከመግባቱ በፊት ጸሎተ ኀርኀርዮስን ይጸልይ።ወእምዝ ይባዕ ካህን ውሰተ ቤተመቅደስ ወይስግድ ቅድመ መንጦላእት ወይበል ጸሎተ ባስልዮስ ላእለ ሣጹናት እንዘ ያርኁ።ሊቀጳጳስ ሳለ ጳጳስ ጳጳስ ሳለ ቁስ ልብሰ ተክህኖውን መባረክ አይገባውም።ወእምዝ ይባዕ ውስጠ ወይስግድ ቅድመ ታቦት።ወእምዝ ጸሎት ላእለ ኩሎሙ ንዋየ ቤተክርስቲያን።ከዚያ ታቦቱን ያልብስ ወይክድን መንበረ ጻሕሉን ያልብስ ወጽዋዓ በልብስ ቅዱስ በንጹሕ ማኅፈድ።ወኢይኅድግ ምንተኒ ዘኢኮነ ክዱነ።ወይኅረይ **ዕጣነ** ወያንብር ውስተ መዳየ ዕጣን።5 ቆቀር እጣን መርጦ በመዳይ ያኑር።አስቀድሞ ታቦቱን አልብሶ በዚያ ላይ ማኅፈዱን አድርጎ 5 ቆቀር ዕጣን መርጦ በመዳይ አድርጎ ጻሕሉን ጽዋውን እርፈ መስቀሉን አድርጎ በዚያ ላይ መላውን አልብሶ ጸሎቱን ይጀምራል።እመቦ ጳጳስ አው ኤጲስ ቆጶስ አው ቀሲስ አው ዲያቆን ዘኢተምህረ ወኢያእመረ መጽሐፈ ኪዳን ወሲኖዶስ ወዲድስቅልያ ወሥርዓተ ቤተክርስቲያን እስከ ፍጻሜሁ ወኩሎ ሕገጋቲሁ ኢይግባዕ ለግብረ ተልእኮ ውስተ ቤተክርስቲያን።ወለእመ ቦአ በተሐብሎ ወድፍረት ይትመተር እማእርጊሁ ወይሰደድ እም ቤተክርስቲያን።ወለእመ ተጠየቀ ዲበ ካህን ከመ ይገድፍ አንብቦ ይትከላእ እስከ ያጸሪ አንብቦ ወለእመ አበየ ይትከላእ እም ቁርባን።ወዘይቀድስ ካህን ይቁም በፍርሀት።ቅዳሴ ከገባ በኋላ ኅሊናውን አፍዓዊ/ዓለማዊ ነገር ጥቂትስ እንኳ ያስብ ዘንድ አይተወው አያሰናብተው።በታቦቱ በግራና በቀኝ ያብሩ እንጂ በአንድ መብራት ሊቀድሱ አይገባም።ዛሬስ ጌታው እገሌ ወይዘሮ

እገሊት መጥተዋል ድምጤን ይስሙልኝ ቃሌን ይዩልኝ ብሎ በማቀማጠል በማደላደል አይቀድስ፡፡በቅዳሴ ጊዜ ችግር ካለም ጠቅሶ ማሳየት እንጂ የሚናገር አይኑር፡፡ከእመቦ ቀጥሎ ቁሱ ከጎብስቱ ላይ እጁን ረቦ እየዞረ ይጸልይ፡፡ከዚያ አንቲ ውእቱ መሶበ ወርቅ፡፡ወእምዝ በርጡብ እዴሁ ይንሣእ ካህን ጎብስተ ወይመዝምዞ ላዕለ ወታሕተ፡፡ዳግመኛም አመሳቅሎ በመሐል እጁ ያትም፡፡ከዚህ በኋላ በሰሜን ደጅ መንበር ውስጥ ለውስጥ ንፍቅ ቁስ በማጎፈድ ይቀበለው፡፡በደቡብ ደጅ በመንበሩ ውስጥ ለውስጥ ለሰራዒው ቁስ ይሥጠው፡፡ወእምዝ ይዐድ አሐደ ጊዜ ጎበ ታቦት ማህቶት ቅድሜሁ መብራት የያዘ ዲያቆን ከፊቱ ወዲያቆን ድህሬሁ፡፡ መብራት የያዘው የዮሐንስ መጥምቅ ቁሱ የጌታ ኂለኛው የቅዱስ እስጢፋኖስ ምሳሌ ጎብስቱ ከቤተልሔም ተነስቶ ወደ ቤተመቅደስ መግባቱ ጌታ ከገሊላ ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄዱ ምሳሌ ነው፡፡ከገባም በኋላ ጎብስቱን የያዙት በፊት በፊት ቁሱ እጁን ረቦ በኋላ ሁኖ አንድ ጊዜ ይዞራሉ፡፡ሁለተኛ ቁሱ ቁሞበት ከነበረው ሲደርስ ዲያቆኑ ዙሮ ይቆማል፡፡ንፍቁ ቁስ ማጎፈዱን ይገልጥለታል፡፡ቁሱ አውርዶ ጎሠሥኩ ገጸከ እያለ ክርስቶስ አምላክነ እያለ አትሞ ይዞራል፡፡ ሦስተኛ ቁሱ ከተቀበለበት ሲደርስ በሰሜን ደጅ መንበር ንፍቅ በማጎፈድ ውስጥ ለውስጥ ይቀበለዋል፡፡ሠራኢ ቁስም በንፍቅ በኋላ አልፎ በደቡብ ደጅ መንበር ውስጥ ለውስጥ ተቀብሎ ቅዳሴ ውስጥን ደግሞ አዙሮ ከመንበር ከጻሕሉ ላይ ያኖረዋል፡፡ሁለተኛ ቁሱ ይዞት መዞሩ በር ተዘግቶባቸው ዳር ከዳር እስከ ሐና ቤት ዙረዋልና የዚያ ምሳሌ፡፡መጀመሪያ ቁሱ የሚቀበልበት ቦታ የጌቴሴማኒ ቁስ ለንፍቅ የሚሰጥበት የሐና ቤት ንፍቅ የሚቀበልበት የቀያፋ ቤት ሠራኢ ቁስ አልፎ የሚቀበልበት የጲላጦስ ቤት ጻሕል የመስቀል ምሳሌ ነው፡፡ወይዑድ ዲያቆን እንዘ ይእጎዝ ጽዋዓ ሠለስተ ጊዜ ወይበል እግዚአብሔር ይሬእየኒ እስከ ተፍጻሜቱ፡፡ጌታ ሦስት ዓመት ከሦስት ወር ዙሮ ለማስተማሩ አስተምሮ ወደ መስቀል የመሄዱ ምሳሌ ነው፡፡ተራዳኢው ቁስ ከዲያቆን ተቀብሎ በሰሜን ደጅ መንበር ከጽዋ ይገልብጥ፡፡ከዚህ በኋላ በጎብስቱ ላይ እጁን አመሳቅሎ ይጸልይ ከዚያ በወይኑ ይጸልይ፡፡ከዚህ በኋላ ዋናው ቁስ በሃይማኖት በምግባር አንድ እንደሆኑ ለማጠየቅ እጁን ከንፍቁ ቁስ ጋር አገናኝቶ ይበል ተዘከረኒ ኦ አቡየ ቀሲስ በጸሎትከ ቅድስት ይበል፡፡ንፍቁም ከቀሳፊ መልአክ ይሰውርህ መሥዋእትህን ጸሎትህን ይቀበልልህ ብሎ ይመልስለት፡፡ወእምዝ ይቁም ካህን ርቱዓ ሰፊሆ እዴሁ ወገጹ መንገለ ምሥራቅ ወይበል በዓቢይ ቃል፡፡ዲያቆኑ ወደ ምእራብ መዞሩ ሕዝቡን ተንስኡ ጸልዩ እያለ ለማንቃት ነው፡፡ቁሱና ዲያቆኑም ከጌታ መቃብር ለታዩት ለሁለቱ መላእክት አምሳል ናቸው፡፡ሰላም ለኩልክሙን ቁስ በጌታ ተገብቶ ተናግሮታል፡፡ከዚህ በኋላ መብራቱን የያዘው ዲያቆን በፊት ለፊቱ ሰራኢው ዲያቆን ጳውሎስ መጽሐፍ ይዞ በኋላ ቁሱ በመሐል ሁነው ታቦቱን ሦስት ጊዜ ይዙረው፡፡ ወእምዝ ይረድ ውስተ አንቀጸ ምእራብ ወይእጥን ሠለስተ ጊዜ በአድንኖ ርእስ፡፡ጳጳስ ቢኖር ሦስት ጊዜ በዐደት አንድም በንዝንት ይጠነው፡፡ወእምዝ ይእጥን ካህናተ ኩሎሙ፡፡ወእንዘ ይወጽእ ያንብር እዴሁ ዲበ ርእሰ ዲያቆን ወይበል በረከተ ጳውሎስ ይኅድር በላእሌከ፡፡የሚያነብ ነውና በረከተ ጳውሎስ አለ፡፡ጳውሎስን ወደምእራብ መልእክታተ ሐዋርያትን ወደሰሜን ግብረ ሐዋርያትን ወደ ደቡብ ወንጌልን ወደ ምሥራቅ ዙረው ያንብቡ፡፡*ምስባክ፡-*ዲያቆኑ ሁለት ጊዜ ሕዝቡ ሦስት ጊዜ ነው፡፡አምስት ጊዜ መባሉ 5500 ዘመን ትንቢት ለመነገሩ አምሳል ነው፡፡ በስድስተኛው ቁሱ ወንጌል ማለቱ በስድስተኛው ሺ ጌታ ሰው ሆኖ ወንጌልን ለማስተማሩ አምሳል ነው፡፡የማዕዘን ቡራኬ የጸሎተ ዕጣን ቡራኬ ከቁጥር አይገባም፡፡ወይሣለሙ ኩሎሙ

መጽሐፈ ኤደን

ካህናት ወኩሉ ሕዝብ ወንጌለ፡፡ወንጌልን ሲሳለሙ ሴት ብትሆን ሰርመዲዋን ክንብንቧን ታውርድ ካህን ቢሆን ቀጸላውን ጥምጥሙን ንጉሥ ቢሆን ዘውዱን ያውርድ ትእምርተ ትሕትና ነውና ወንጌል ሲነበብም እንደዚሁ ያድርጉ፡፡በቅዳሴ ጊዜ ከተሠጥዎ በቀር አርምሞ ተደሞ ሊሆን ይገባል፡፡***ደወል***፡-ዓኡ ሲባል ደወል ይደወላል፡፡ደወል በኖኅ ተጀምሯል፡፡በነግህ በቀትር በሠርክ ይደውል ነበር፡፡በነግህ ለጸሎት ለተግባር በቀትር ለምግብ በሰርክ ለማሰናበት ይደውል ነበር፡፡ዛሬም የተጋብኦ ደወል የትንቢተ ነቢያት የግብር ደወል የብስራተ ገብርኤል የወንጌል ደወል የስብከተ ዮሐንስ የእግዚኦታ ደወል የጌታ ትምህርት፡፡የድርገት ደወል የሐዋርያት የ፫ አርድእት ትምህርት ምሳሌ ነው፡፡ዓኡ የሐሩ እምኔየ የዚህን ጉዞ ደወል የግርማ መዓቱ ምሳሌ፡፡ወንጌል ከተነበበ በኋላ መቅደሱ ይዘጋል ምሕረት ለመከልከሉ ምሳሌ ነው፡፡ወተሐጽቦተ እዴሁ ለቀሲስ አምሳለ ሐጽበተ እዴሁ ለጲላጦስ፡፡ወኢይደሉ ለቀሳውስት ወለዲያቆናት እለ ኢበጽሑ ለጸሎት ሌሊተ ከመ ይባዑ ውስተ ምሥዋዕ፡፡ያደሩ እያሉ ያላደሩት አይግቡ ሲል ነው፡፡የሚታጎል ቢሆን የሚቻለው ገብቶ ይቀድስ፡፡***ቅዳሴ ሐዋርያት***፡-ሐዋርያት ቅዳሴ የጻፉበት ምክንያት መናፍቃን ሐሳውያን ሐዋርያት ነን እያሉ እየጻፉ ዙረው አስተማሩ የዋሃን ሰዎችንም አሳቱ ሕገ ቤተክርስቲያንን ለወጡ በዚህ ምክንያት ሐዋርያት በሮም ጉባኤ አደረጉ፡፡ሥርዓተ ቤተክርስቲያን ሠሩ፡፡ይህን ቅዳሴ ሐዋርያት ብቻቸውን ተናግረውታል፡፡ አስተጋባኢው ባስልዮስ ነው፡፡ባራኪው ሠራኢው ቄስ ነው ንፍቅ አይባርክም፡፡***ይዲ*** እለ ትነብሩ ተንሥኡ ሀተታ አሁን በቅዳሴ ጊዜ ከሕመም ከአረጋዊ በቀር የሚቀመጥ ኑሮ አይደለም፡፡ ከዓራተ ዝንጋኤ በተዘክሮ ከዓራተ ሐኬት በአንክሮ ተነሡ ሲል ነው፡፡ውስተ ጽባሕ ነጽሩ፡-ሀተታ ምሥራቅ ማኅደረ እግዚአብሔር ነው ምእራብ ማኅደረ ዲያብሎስ መሆኑን መናገር ነው፡፡ አንድም የጌታን ነገረ ምጽአቱን አስቡ ሲል ነው፡፡አንድም ምሥራቃውያን ሰብአ ሰገል ባመኑባት በወንጌል እመኑ፡፡ዲያቆናትን እስመ እሙንቱ ከመ ሕዝብ ይላቸዋል፡፡ዕርገተዕጣን 13 ጊዜ ነው፡፡ ዓውዶ ሲገባ፣ኦ ተወካፌ ንሥሃ ሲል፣ጸዋትው ሲያልቅ ሦስት ጊዜ፣በዕርገተ ሕጻን ጊዜ እፍን አድርጎ ሦስት ጊዜ ከሥጋው ሦስት ጊዜ ከደሙ 12 ይሆናል፡፡ድርገት ሲወርድ ሁለት ቀሳውስት አንዱ ሥጋውን አንዱ ደሙን እያጠኑ ይወርዳሉ 13 ይሆናል፡፡የ13ቱ ሕማማተ መስቀል ምሳሌ ነው፡፡ይ.ዲ አንሥኡ እደዊክሙ ቀሳውስት፡-እስከዚህ ሥጋው ደሙ በማኅፈድ እንደተሸፈነ ይቆያል፡፡በዚህ ጊዜ ሠራኢው ቄስ ጎብስቱን አንስቶ ይይዛል፡፡ንፍቁ ቄስ ማኅፈዱን ይገልጽለታል፡፡ማንሳቱ የትንሳኤ አምሳል ነው፡፡አንስኡተ ማኅፈድ መልአክ ወአንኮርኮራ ያላት የድንጋይቱ አምሳል፡፡ወእምዝ ያንቅዖ ለጎብስት ጎበ ኃምስቱ ገጽ ንስቲተ እንዘ ኢይሌልዮ፡፡ከላይ ከታች ከግራ ከቀኝ ከጎኑ አራቱ የአራቱ ቅንዋት ምሳሌ አንዱ የኩናተ ሐራዊ ምሳሌ፡፡ሕዝቡ ሦስት ጊዜ አሜን አሜን አሜን ይበሉ ሀተታ ለአጠይቆ አካላት ቃሉ ያለመለወጡ የአንድነት ምሳሌ፡፡አንድም በነባቢት ነፍስ በደማዊት ነፍስ በሥጋ እንቀበለዋለንና ነው፡፡ወኢይደልዎ ለካህን ከመ ይልክፍ በእዴሁ ዘጸጋም ከናፍረ ጽዋዕ ቂሱ ጽዋውን ተጠንቅቆ በቀኝ እጁ ከንፈሩን ይዞ በ4 ማዕዘን ይወዝውዘው፡፡አንድ ሐራዊ አለን የለን ብሎ ጎኑን ቢወጋው ከቀኝ ወደ ግራ ከግራ ወደቀኝ ተናውጧልና የዚያ ምሳሌ ነው፡፡በቀኝ እጁ እንጂ በግራ እጁ ሥራ መስራት አይገባውም፡፡ሥጋውን ከታች ወደላይ እየፈተተ መውረዱ የርደቱ ከቀኝ ወደግራ ከግራ ወደ ቀኝ መፈተቱ ከናዝሬት ወደገሊላ ከገሊላ ወደ ናዝሬት እያለ ለማደጉ ምሳሌ ነው፡፡ዙሪያውን ይፈትተዋል 3 ዓመት ከ3 ወር ዙሮ ወንጌልን ለማስተማሩ ምሳሌ ነው፡፡ከታች እየፈተተ ወደ

ላይ መውጣቱ የትንሳኤ የዕርገት ምሳሌ ነው።ዬ ዬ ዬ ወዮ ወዮ ወዮ ማለት ነው።*ሠራዊተ መላእክቲሁን* ከመንጦላእት በአፍዓ እና በውስጥ ሁነው ይጸልዩታል።በአፍአ ያሉት የነቢያት በውስጥ ያሉት የሐዋርያት ምሳሌ።ንፍቅ ቂስ ንፍቅ ዲያቆን በአፍላ ሠራኢው ቂስ ሠራኢው ዲያቆን በውስጥ ሁነው ነው።ጻድቃን ተጋደሉ ሰማዕታት ከዓው ደሞሙ በእንቲአሁ በአሚነ ዚአሃ ለማርያም ንገኒ ዬ ዬ ዬ ሐዋርያት ተለው ብሎ የጨመረ ቅዱስ ያሬድ ነው።ንፍቅ ዲያቆን ሲገባ አርጎው ኖኃተ መኳንንት ይበል።መንጦላእቱ መከፈቱ ጌታን ሁሉ እንዲያየው ብለው በገበያ ቀን ሰቅለውታልና የዚያ ምሳሌ ነው።ፍትሐት ዘወልድን ጸሎተ ንሥሓን ወድቀው ያስደግሙ።ካህኑ መላውን ጎብስት አንስቶ መያዙ የዕርገቱ ምሳሌ ነው።*እግዚኦታ* የገባ በግርፋት ነው።አንድ ተረፈሳ ቢሉ የአዳም ቀኖና ምሳሌ ነው።አዳምና ሔዋን በፈታሒነቱ መሐሪነቱን ተመራምረው ንሥሓ ገቡ።35 ቀን በባሕር፣ሰይጣን ራሱን በገለጸላቸው ጊዜ ደንግጠው 3 ቀን አድረዋል።ቅዱስ ገብርኤል አፋፍሶ ደብር ቅዱስ ወስዶ አኑሮታል፣አዳምን ሰይጣን በድንጋይ መታው ደንጋይቱ እንደ ደብተራ ሁናው 3 ቀን ተቀመጠ።በሦስተኛው ቀን መልአኩ መጥቶ አንስቶታል።አእዋፍ ከገነት ካመጡት ፍሬ ፈርፍሮ ከደሙ ጨምሮ መሥዋዕት አቀረበ።41 እግዚኦታ ይህ ነው።አአምን አአምን አአምን ሲል የሦስትነት ምሳሌ ወእትአመን ሲል የአንድነት ምሳሌ ነው።ዘሎቱ ይደሉ ክብር ወስብሀት ወስግደት ሲል በዝየ ይሥግዱ ካህናት ወዲያቆናት።ሕጽበተ እድ ካህናት እጃቸውን ይታጠቡ ለጊዜው ጻሕል ጽዋ የሚይዙ ናቸውና ፍጻሜው ግን እኛ ካወቅነው ኃጢአት ነጽተናል እኛ ካላወቅነው ኃጢአት አንጻን ለማለት ነው። ድርገት ሲወርድ መውደቅ እጅ መንሳት ይገባል።ቅዱሳት አንስት በትንሳኤው ለክርስቶስ እንደሰገዱ የዚያ ምሳሌ።ድርገት ወደ ምእራብ መውረዱ ጌታ ፊቱን ወደ ምእራብ አድርጎ ለመሰቀሉ ምሳሌ ነው።ወደምስራቅ መመለሱ የትንሳኤ አምሳል።ከወጡም በኋላ ዲያቆን አንድ ጊዜ ዙሮ ይገባል።መዞሩ ሐዋርያት ከዕርገት በኋላ የጌታን ነገረ ሕማሙን ዙረው ለማስተማራቸው ምሳሌ ነው።አንድም በእለተ ዓርብ *መላእክት* ደሙን ከጽንፍ እስከ ጽንፍ ረጭተውታልና የዚያ ምሳሌ።ድርገት ሲመለስ እጅ መንሳት ሐዋርያት በዕርገት እጅ ነስተው ለመቅረታቸው ምሳሌ ነው።ዲያቆኑም የጌታ ምሳሌ ነው።ነአኩቶ የንዑ ኀቤየ ምሳሌ ነው ሥጋሁ ወደሙ የምስሓ ደብረ ጽዮን ምሳሌ ነው።ሐዳፌ ነፍሱ ጸልዩ ያለው እንደሆነ ጸልዩ እስኪል ወደ ምእራብ ዙሮ።ጸልዩ ካለ በኋላ ፊቱን ወደ ምሥራቅ መልሶ ይጸልያል።ወደምዕራብ መዞሩ 5500 ዓመት አዳም በዓረበ ገሀነም ለመኖሩ ምሳሌ።ጸልዩ ካለ በኋላ ፊቱን ወደምሥራቅ መመለሱ ከ5500 ዘመን በኋላ ጌታ መከራቸውን አይቶ ልመናቸውን ሰምቶ ሰው ሆኖ ወደቀደመ ቦታቸው ለመመለሱ ምሳሌ ነው።ዝማሬ ጌታ በተነሳ ጊዜ ያመሰገኑት የዝማሬ መላእክት አምሳል ነው።ቂሱ እጁን በታቦቱ ላይ አመሳቅሎ መጸለዩ ጌታ በዕርገት ሐዋርያትን በአንብሮተ እድ ባርኮ ለማረጉ ምሳሌ ነው።ቡራኬ፡-42 ጊዜ ነው።21 የአፍላ 21 የውስጥ ነው። የውስጥ ቡራኬ በእጅ የአፍአ ቡራኬ በመስቀል ነው።የንዋየ ቅዱሳት ቡራኬ ከቁጥር አይገባም። ለምን 21 ሆነ ስንል ጌታ ሦስት ቀን በመቃብር የማደሩና 18 ሰዓት መከራ የመቀበሉ ምሳሌ ነው።በመጨረሻ ካህኑ ሕዝቡን ካህናቱን በእጁ ይባርካል።ጌታ በዕርገት ሐዋርያትን በአንብሮተ እድ ለመባረኩ ምሳሌ ነው።ወቀሳውስት ይትባረኩ በተእዛዞ እድ ይትባረኩ በበይናቲሆሙ። ሠራዒው ለንፍቁ ለካህናቱ ሁለቱን እጁን አነባብሮ ዘርግቶ ይስጣቸው።ወሶበ ይባርክ ለቀሳውስት ሚመተ እደሁ ለአቡነ ጴጥሮስ ይበል።ቅዳሴ እግዚእ፡-ከኪዳን የተከፈለ ነው

የከፈሉትም ሐዋርያት ናቸው።አንድም የኂላ ሊቃውንት ናቸው።አንድም ባስልዮስ ነው።***ቅዳሴ እግዚእ*** በቁስቋም ህዳር 6 በሕንጸታ ሰኔ 21 በፍልሰታ ኪዳነ ምሕረት ነሐሴ 16 ቀን ይቀደሳል።***ቅዳሴ ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ***፦ይህን ቅዳሴ ዮሐንስ ቀዳሚሁ ቃል ባለውና ወሀሎ አሐዱ ብእሲ ባለው መካከል ደርሶታል።አስተጋባኢው ባስልዮስ ነው።አንድም መልአኩ ከውቅያኖስ አስኳሉ በወጣለት እንቁላል እየቀዳ ሲያፈስ አየው።ምሥጢረ መለኮትን መመርመር ከባድ መሆኑን ለማሳየት ማለት ነው።በዘመነ ስብከት በበዓለ ሐዋርያት በበዓለ ሰማእታት በጽጌ በፍሬ በቅዳሴ ቤተክርስቲያን በአቤል በነቢያት በዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ ይቀደሳል።***ቅዳሴ ማርያምን*** የደረሰው አባ ሕርያቆስ ነው።ሐዋርያት የተማረ ግብረ ገብ ይሾም ብለዋል።ብህንሳ ቅድመ ትሰመይ አርጋድያ ወድህረ መኑፍ።ብዙ ጊዜ ስመ ተፋልሶ አግኝቷታል እንደ ዘጌ ሴትና ወንድ ያልተለየባት ገዳም ናት።በእመቤታችን በዓል በታኅሣስ 28 ቀን የጌና በመጋቢት 29 የትስብእት በጥቅምት 2 ቀን ቀድስ።ቅዳሴ ሠለስቱ ምእት፦ይህን ቅዳሴ 318ቱ ሊቃውንት አርዮስን ረትተው ጽፈውታል።***ቅዳሴ ሠለስቱ ምእት***፦ብአማኑኤል በታኅሣስ 28 ቀን በቃና ዘገሊላ በጻድቃን በብዙኃን ማርያም በማህበረ በኩር በሠለስቱ ምእት በአርባዕቱ እንሳሳ በካህናተ ሰማይ ቀድስ።***ቅዳሴ አትናቴዎስ***፦አትናቴዎስ ጽፎታል አስተጋባኢው ባስልዮስ ነው።ስለክብረ ሰንበት ተናግሮታል ስለዚህ እሑድ እሑድ ይህን ሊቀድሱት ይገባል።በግንቦት 7 እና እሑድ እሁድ ቀድስ።ይረስዮ ያላቸው ቅዳሴያት 7 ናቸው፦ቅዳሴ ሐዋርያት፣እግዚእ፣ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ፣ባስልዮስ፣ኤጲፋንዮስ፣ዮሐንስ አፈወርቅ ናቸው።የንፍቅ ዑደት ሦስት ነው ግብረ ሐዋርያት አንቦ ሲገባ፣ወንጌል አንቦ ሲገባ፣ሠራዊተ ብሎ ሲገባ ነው።

ቤተክርስቲያን

ቤተክርስቲያን የኢየሩሳሌም መቅደስ የቤተልሔም ታቦት፣መንበር፣መንጦላእት አንድ ወገን የእመቤታችን ምሳሌ ነው።ሁለቱ አእማድ የኢያቄምና የሐና ምሳሌ።ኩስኩስት የእመቤታችን ማይ የክርስቶስ አምላል ነው።መሠረቱ ከአዳም እስከ ኖኅ ያሉት የአስሩ አበው ሦስቱ ደጅ የሦስቱ አበው ሁለቱ አእማድ የሙሴና የአሮን ዓቢያን መሳክው የዓቢያን ነቢያት ንዑሳን መሳክው የደቂቀ ነቢያት መንጦላእት የዓረፍተ ዘመን የውስጥ አእማድ የሐዋርያት የአፍኣ አእማድ የ፲ አርድእት ንዑሳን አእማድ የቅዱሳት አንስት 4ቱ ማእዘን የ4ቱ ወንጌላውያን አናቅጽ የቅዱሳን አበው መኃተው የሊቃውንት ምሳሌ ናቸው።ጠርብ የሰማእታት አምሳል።ማገር የረድኤተ እግዚአብሐየር ሣሩ ሄሮድስ ያስፈጃቸው ሕጻናት አምሳል።አንድም መሠረቱ የጴጥሮስ ሕንጻው የምእመናን ምሳሌ ነው።ሁለቱ አእማድ የጴጥሮስና የጳውሎስ ዓቢያን አእማድ የቀሳውስት ንዑሳን አእማድ የዲያቆናት።መጋረጃ ቅጽር የመላእክት የረድኤተ እግዚአብሔር ምሳሌ ናቸው።ሦስቱ ደጅ የሥላሴ ምሳሌ ከመስቀሉ ላይ የሚሆነው የሰጎን እንቁላል የተዘክሮተ እግዚአብሔር ምሳሌ።አጸደ ቤተክርስቲያን ቅጽረ ቤተክርስቲያን የመላእክት ምሳሌ።ደጀሰላም የገነት ቤተክርስቲያን የመንግሥተ ሰማያት ማኅረጽ ሙቀጫ እናቱ የሔዋን ልጁ የአዳም ሥርናይ የክርስቶስ ምሳሌ ነው።ሥርናይ በሙቀጫ እንዲፈተግ ጌታም ስለእኛ ብዙ መከራ ተቀብሎ አድኖናል።ሕጻኑን ከእናቱ ጋር ይዘህ ሂድ ያለው መልአክ የሊቀዲያቆን ዮሴፍ የዓቃቢ ሰሎሜ የዲያቆናት ቤተልሔም የእመቤታችን ምሳሌ ነው።ሦስት ጉልቻ የሦስቱ ማደሪያ ሁናለችና።***ሰገኖ*** እንቁላሏን ቀፍቅፋ እስክታወጣ ድረስ ስትመለከት ትኖራለች ምግቧን

መጽሐፈ ኤደን

በምትፈልግበት ጊዜ ተባዕቱን ተክታ ነው።አንድ ጊዜስ እንኳ ጥላው ዘወር ያለች እንደሆነ ይለውጥባታል ደርቆ አይፈለፈላትም።40 ቀን ሲሆናት ድምጽ ታሰማቸዋለች እነርሱም በውስጥ ሁነው ድምጽ ያሰሟታል ፈልፍላ ታወጣቸዋለች።ሰገኖ የመንፈስ ቅዱስ ቅርፍቱ የፍዳ የመርገም ድምጽ ሲያሰሟት ቀፍቅፋ እንድታወጣቸው እኛም አቡነ ብለን በጠራነው ጊዜ ከግብረ ዓለም ይለየናል።አንድም ሰገኖ የምእመናን ዕንቁላሉ የተዘክሮተ እግዚአብሔር ምሳሌ ነው።

ንዋያተ ቅድሳት

ጻሕል፦ሥጋው የሚቀመጥበት ነው።ወይንሣእ ካህን ሜሮነ ወይቅብዖ ለጻሕል ጎበ አርባዕቱ ገጽ በትእምርተ መስቀል እንተ ውስጡ ወዓውዱ።በጽዋእኒ ወበእርፈ መስቀል ወበአልባስ ከመዝ ግበር።ልብሱን ግን ሜሮን አይቀባውም።ክህነት የሌለው ሰው ሊይዛቸው ሊዳስሳቸው አይገባም። ***ጽዋዕ*** ፦ደሙ የሚቀመጥበት ነው።***ዕርፈ መስቀል***፦ደሙን የሚያቀብሉባት እንደ ማንኪያ ዓይነቷ ናት።ወረስዮን ለዛቲ ቤተክርስቲያን ወለዛቲ ታቦት ንዋያተ ጎሩያተ።ጌታ የተገነዘበት መግነዝ ጨርቅ ***ማኅፈድ*** ይባላል።እሊህም 5 ናቸው።አንዱ በአውዱ ላይ ይነጠፋል።አንዱ ከጻሕሉ ላይ ይነጠፋል።ሦስቱ ሦስት ጾታ ያለው አኃበር አለ በዚያ ይነጠፋል።እርፈ መስቀል የኩናተ ሐራዊ ማኅፈድ የከለሜዳ አኃበር የአክሊለ ሦክ ዓውድ የኅልኅታ ታችኛው ማኅፈድ የመግነዝ ላይኛው የሰበን አምሳል ነው።ወይኅረይ ***ዕጣነ*** ወያንብር ውስተ መዳየ ዕጣን።5 ቀቀር እጣን መርጦ በመዳይ ያኑር።መዳይ የእመቤታችን ዕጠን የክርስቶስ ምሳሌ ነው።ዘጠኙ ዕፀው ዕጣን ሚዓ፣ዶሪራ፣ኡድ፣ሰሊክ፣መስተክ፣ስኒን፣ሰንድሮስ፣አበሜ፣ቀናንሞ ናቸው።ወ***አልባሰ ቅዳሴ*** እለ ይቁድሱ ቦቶን ይኩና ጸአድወ ወአኮ ሕብራተ በእለተ ልደት በትንሳኤ በዕርገት መላእክት ወርኃ ትፍሥሕት ወርኃ ተድላ ነው ሲሉ ብሩህ ብሩህ ልብስ ለብሰው ታይተዋል።

ማዕድናት

ብረቱን ሰባት ጊዜ ከከውር ወደ ከውር ቢያመላልሱት ከብርት ማዕርግ ብርቱ ከብር ብሩ ከወርቅ ወርቁ ከዕንቁ ማዕርግ ይደርሳል።

ፊደላት

ግእዝ የአብ ካእብ የወልድ ሣልስ የመንፈስ ቅዱስ ከራብእ እስከ ሳብዕ ያሉት ከምሥጢረ ሥላሴ ውጭ ያሉት 4ቱ ምስጢራት ናቸው።አንድም ግእዝ ካዕብ የአብ ሣልስ ራብእ የወልድ ኃምስ ሳድስ የመንፈስ ቅዱስ ሳብእ የአንድነት ምሳሌ ነው።

ትንሳኤ

ጌታ በተነሳ ጊዜ ዓለሙ ሁሉ ብርሃን ሁኗል።ብርሃኑን ከአይሁድ በቀር ያላየው የለም።የእነ አልአዛር ትንሳኤ አስነሽ ይሻል የጌታ ግን በገዛ ሥልጣኑ ነው።ጌታ የተነሳ ከጎቱም መቃብር ነው።ኂላ ግን እንደተነሣ ለማጠየቅ መልአክ ድንጋይቱን አንስቷታል።ወኢደምሰሰ እግዚእ አሠረ ቅንዋት እምድህረ ትንሳኤ ወዘውስተ እገሪሁ።

ሰቅለት

መጽሐፈ ኤደን

ከመቃብረ አዳም ዕጽ በቅሎ ነበር ያንን ቆርጠው እንደሙቀጫ ፈልፍለው መስቀሉን ከዚያ ላይ ተክለውታል።ሀተታ ጌታ የተሰቀለባት ቀራንዮን ሕንብርታ ለምድር ይላታል ድማሃ ለምድር ይላታል።***ጲላጦስ***፦ጌታን ቢያስገርፈውም ለአስተምህሮተ አይሁድ ነው።የገረፍሁት እንደሆነ ራርተው ይተውታል አይሰቅሉትም ብሎ ነው።***500 ቢጽ***፦ከ500 ከፍ ከ600 ዝቅ የሚሉ በዕለተ ዓርብ ከእግረ መስቀል የተነሡ ሙታን ናቸው።ከእነዚህ እስከ ዕርገት እስከ ጰራቅሊጦስ ያስተማረ አለ።ወዲያው እስከ ትንሳኤ ቆይቶ የሞተ አለ።ጌታን 39 ገርፈው ተሳስተን እያሉ 6666 ጊዜ ገርፈውታል ቦ ዘይቤ 50000።ድርገት ወደ ምእራብ መውረዱ ጌታ ፊቱን ወደ ምእራብ አድርጎ ለመሰቀሉ ምሳሌ ነው።ወደምስራቅ መመለሱ የትንሳኤ አምሳል።ብረቱን 50 እንደ መርፌ ጥቃቅን አድርገው ከሾህ ጋራ ታተው ለጌታ አክሊል ደፍተውለታል።***ቅዳሴ ሠለስቱ ምእት***፦ኦ አእዳው እለ ለሐኂሁ ለአዳም ተቀነዋ በቅንዋተ መስቀል።

እማሬ

እስመ ዝንቱን የመሰለ ሲመጣ ማመልከት ነው።ንሥዑ ብልዑ ዝ ኅብስት ሲልና ንስዑ ስትዩ ዝ ጽዋዓ ሲል እማሬ አለ።

ቅድስት ማርያም፣መሶበ ወርቅ

በመሶበ ወርቅ የነበረው መና እስከ ሥጋዌ በደብተራ ኦሪት ነበር።አማናዊ መና ወልደ እግዚአብሔር በማኅጸነ ማርያም ባደረ ጊዜ እንደ ሰም ቀልጦ ጠፍቷል።መሶብ የእመቤታችን ምሳሌ ነው።እመቤታችን ለአንድ ባሕታዊ ከ33ቱ በዓላት ፍልሰታን አስተርእዮን ኪዳነ ምሕረትን ልደትን የበለጠ እወዳቸዋለሁ ከእነዚህ ደግሞ ልደትን የበለጠ እወደዋለሁ አባት እናቱን መባችሁን አንቀበልም ብለዋቸው አዝነው ነበር እኔን ከወለዱ በኋላ መባቸውን ተቀብለዋቸዋል ደስ ብሏቸዋል የእነርሱ ደስታ ደስታየ ነው ብለዋለች።የእመቤታችን ቅድመ አያቶቿ ቴክታ በጥሪቃ ይባላሉ።ከዚያ ሄኤሜንን ወለዱ ሄኤሜን ማለት ረከብኩ ስእለትየ ረከብኩ ተምኔትየ ማለት ነው።ሄኤሜን፣ዬርዬ፣ቶና፣ሲካር ፣ሄርሜላ፣ሐና፣እመቤታችን።ሐና እመቤታችን ጸንሳ ሳለ የሞተው አጎቷ ሳምናስን ሽንኮሩን ይዛ ስታለቅስ ጥላዋ አርፎበት ድኗል።

ሃሌ ሉያ፣ምስጋና

ሃሌ ሉያ ማት ቅድመ ዓለም የነበረ ዓለምን አሳልፎ የሚኖር ማለት ነው።አንድም ስብሀት ለእግዚአብሔር ማለት ነው።14ቱንም ቅዳሴ በዜማ የደረሰው ቅዱስ ያሬድ ነው።አንድ ባሕታዊ እመቤታችንን ከምስጋናሽ ሁሉ ማንን ትወጃለሽ ቢላት ልጄ ዳዊትና አቡነ ዘበሰማያትን ቢደግሙለት እንዲወድ እኔም ውዳሴየን ቅዳሴየን ቢደግሙልኝ እወዳለሁ አለች።ሳሙኤል ትውልደ ጌድዮን ዘገበዘ አክሱም ይህን እየደገመ ሲሄድ ክንድ ከስንዝር መጥቆ ይሄድ ነበረ።ለቅዱስ ያሬድ ሕርያቆስን ከብህንሳ ኤፍሬምን ከሶርያ በደመና ጠቅሳ አምጥታለት እየነገሩት በዜማ ደርሶታል።እግዚአብሔር በስራው ሁሉ ምስጉን ነው።ለዳዊት 288 የእለት መዘምራን ነበሩት የእሊህ አለቆቻቸው ቆሬ፣የማን፣ኤዶትም፣አሳፍ ናቸው።ዳዊትን ለአራት ተካፍለው ሲጸልዩት ዛቲ እለት እንተ ገብረ እግዚአብሔር የሚለው ለአሳፍ ደርሶታል።

መጽሐፈ ኤደን

ጸሎት

በሕይወተ ሥጋ ሳሉ ለሁሉ መጸለይ ይገባል።ጸልዩ በእንተ ሕይወተ ናቡከደነጾር ወብልጣሶር ወልዱ እንዲል።ከሞተ በኋላ ግን በሃይማት ለመሰለ እንጂ ላልመሰለ መጸለይ አይገባም።አ እግዚኦ ሚጥ ልበ ነገሥት ለአሠንዮ ላእሌነ በኩሉ ጊዜ።ጸጉ ሰላመ ለሊቃውንተ ቤተክርስቲያን። የጸሎቱ ሁሉ ፍጻሜ ስብሀት ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ይእዜኒ ወዘልፈኒ ወለዓለመ ዓለም ነው።በአቡነ ዘበሰማያት አምስት ነገር አለበት፡-ሃይማኖት (ያላዩትን አባት አቡነ ማለት)፣ተስፋ (ትምጻእ መንግሥትከ ማለት)፣ፍቅር (አንዱ ለአንዱ ኢታብአነ ብሎ መጸለይ)፣ ትሕትና (ቅዱሳን ከበቁ በኋላ ከወጣንያን ጋር ጎድግ ለነ አበሳነ ማለት ነው)፣ጸሎት (ሁለንተናው ጸሎት ነው)።

ዓለምን ስለመጥላት

ኦ አኃውየ ኢታፍቅርዎ ለዓለም ወኢዘሀሎ ውስተ ዓለም።በዓለሙ ያለውን መብል መጠጥ አትውደዱ ኃላፊ ነውና።አንድም ከተማ አትውደዱ በከተማ ያለውን ሹመት ሽልማቱን አትውደዱ ኃላፊ ነው።አንድም ሥጋችሁን አትውደዱ።ከሳ እናወፍረው ጠቆረ እናቅላው ማለትን አትውደዱ ሥጋችሁ መዋቲ ነው ፈቃዱም ኃላፊ ነውና።(መዋቲን ስላከበረው እግዚአብሔር ይመስገንና በመዋቲ ተልእኮ በመዋቲ ክብር በመዋቲ ሹመት በመዋቲ ደመወዝ በመዋቲ ጥሩ አኗኗር በመዋቲ ልጆች በመዋቲ ጉዳይ አትቅና።ከዚያስ ከቅናት ይልቅ ፈጣሪ በሰማይ የሚጠይቅህ ፍቅርን ነውና ሰውን ሁሉ ውደድ እርዳው ራራለት ታገሠው አትማው አትዋሸው አትስደበው አታናደው የመሳሰሉትን ጌታ ያዘዘንን እናድርግ ያላዘዘንን አናድርግ። በዚህ ምድር ምንም የሚያጓጓ ነገር ስለሌለ ሥርዓታትን ሕገጋትን ለመጠበቅ ጣር እንጂ እነርሱን ላለመፈጸም የሚያበቃ ምንም ምድራዊ ምክንያት አይኑርህ።ክብር ኩራት መሞገሥን መውደድ ትችትን መጥላት የሚወድህን ለአንተ ጥሩ አመለካከት ያለውን መውደድ የሚጠላህን የሚንቅህን መጥላት እና የመሳሰሉት እነዚህ መዋቲ ስለሆኑ ተዋቸው።እግዚአብሔር እንዳዘዘው መኖር ነው ታላቅ ነገር ማለት ነው)።

ፍቅረ ንዋይ

ሁለት አኃው በአንድነት ይኖራሉ ይዋደዳሉ።ከእለታት አንድ ቀን ድስት ሙሉ ወርቅ አገኙ። አንደኛው በሽተኛ ነው።አንደኛው ወንድሜ ሙቶልኝ ኮሶዬን ጠጥቼ ጠላቴን አውጥቼ ይህን ወርቅ ይገፍ ከተማ ገብቼ ከብሬበት ኑሬ እያለ ይመኝ ጀመር።ያኛውም ብቻውን ይህን ይመኝ ጀመር።መድኃኒቱን ደቁሶ መርዝ ጨምሮ በጠበጠው ያም ሰይፉን ሲስል ቆየ ባለሰይፉ ገድሎ ሲጠጣ እርሱም ሞተ።

ጸጋ

ሀብተ መንፈስ ቅዱስ የሚሰጥ እንደ ሃይማኖቱ ጽናት እንደ አእምሮው ስፋት ነው።እምቅድመ ትጽንን ሕሊናሁ ለብእሲ ኀበ ኄርት ወኀበ እኪት ኢተሀድር ጸጋ መንፈስቅዱስ ላዕሌሁ ወኢትርኅቅ እምኔሁ እንዲል።

መጽሐፈ ኤደን

ጥበብ

ጥበብ *ሥጋዊና* ጥበብ መንፈሳዊ ተብሎ ይከፈላል።ጥበብ *ሥጋዊ* ነቢዩ ሰሎሞን ሀብ መንፈቆ ለዛቲ ብሎ ሕጻኑን ለእናቱ ያስመለሰበት ነው።ጥበብ መንፈሳዊ ቃል ወልድ እጐየ ናሁ ውእቱ መጽአ ብሎ የተናገረው ትንቢት ነው።

ቅዱሳን፣ሰማእት፣መምህራን

ሙሴ፡ዳቀደመ ስሙ ምልክአም ነው።መልአከ እግዚአብሔር ማለት ነው።***አባ ኦክሎግ***፡ራሱን ታማሚ ነው ውሃ ሽግ አድርጎ ማን በሰጠኝ ሲል አንበሳ ሰማው።ከነጋድያን ነጥቆ አምጥቶ ከፊቱ አቀረበለት እግዚአብሔር ካመጣህ ወርደህ ብርቱን አውርደህ ውኃ ሽግ አድርገህ ስጠኝ አለው አድርጎ ሰጠው ከነበረበት ወስደህ ስጥ አለው።***እስጢፋኖስን ቀዳሜ ሰማእት*** ይለዋል ከጌታ ቀጥሎ ከሐዋርያት አስቀድሞ መከራ የተቀበለ እርሱ ነውና።***ያእቆብ እጉሁ*** ለእግዚእነን እናቱ በሕጻንነቱ ሙታበት ከአባቱ ቤት አግኝታው ከጌታ ጋራ እያጠባች አሳድገዋለችና እጉሁ አለ።ሐሊበ ድንግልናዊንስ ዕሩቅ ብእሲ መጥባት አይቻለውም ብሎ እንደ እናት ሁና አሳድገዋለችና።ከገድል ጽናት የተነሳ እግሩ እንደ ሙቀጫ ተድበልብሎ ነበር።ለስብከተ ወንጌል አይፋጠንም ብለው በኢየሩሳሌም ሹመውት ሂደዋል፡አንድም የሀገሩን ሰርዶ በሀገሩ በራ እንዲሉ።***ሉቃስ*** ማለት መበስር ማለት ነው ብሥራተ መልአክን ይጽፋልና።አንድም ዓቃቤ ሥራይ ማለት ነው ቀድሞ ዓቃቤ ሥራይ ዘሥጋ ነበር ኋላ ግን ዓቃቤ ሥራይ ዘነፍስ ሁኗልና።***ጴጥሮስ*** ማለት መሠረት ማለት ነው።መሰረትነቱ ለሃይማኖት ለልጅነት ነው።***ማቴዎስ*** ማለት ጎሩይ እመጸብሐን ማለት ነው ግብር ከሚያስገብርበት መርጦታልና።***ታዴዎስ*** ማለት ዘርዕ ወማዕረር ማለት ነው ኦሪትን እንደ ዘርእ ወንጌልን እንደ ማዕረር አድርጎ አስተምሯልና አንድም እለቱን ዘርቶ ዕለቱን ለመሥዋእት አድርሷልና።***ማትያን*** ማለት ምትክ ማለት ነው።***ጳውሎስ*** ማለት ንዋይ ጎሩይ ብርሃን ማለት ነው።ዘሰ አጥረየ ሐዳፈ የአምር ምሳሌ ወስውረ ነገረ።እለሰ አልቦሙ ሐዳፍ ይወድቁ ከመ ቆጽል።በዘመነ ዳኬዎስ የተሰወሩ በዘየዓቢ ቴዎዶስዮስ ጊዜ የወጡ ሰብዓቱ ደቂቅ ሰማእታት ናቸው።ሃይማኖታችንን አንለውጥም ብለው በዋሻ ተቀምጠው የነበሩ ናቸው።ከእነዚያ አንዱ እየወጣ ምግባቸውን እየገዛ ይመለሳል።ኋላ መጣ ሲሉ ሰምተው ዋሻቸውን ዘግተው እንደዘጉ ከዚያው አርፈዋል።እየመጣ የሚጠይቃቸው አንድ ምእመን ነበረ።ሊያያቸው ቢሄድ ድምጽ አጣ እኒህ ሰዎች አርፈዋል መሰለኝ ብሎ የገቡበትን ቀን በብረት ሰሌዳ ቀርጾ በመስኮት አግብቶ ተወው።362 ዘመን ዳኬዎስ መቶ ብዙ ነገሥታት ነግሠው ዘየዐቢ ቴዎዶስዮስ ነገሠ።በእርሱ ጊዜ አልቦ ትንሳኤ ሙታን የሚሉ መናፍቃን ተነሡ ለእነርሱ መርቻ አድርጎ አንቅቷቸዋል።ምግባቸውን በተራ በተራ እየወጡ ይገዛሉ።ከእነርሱ አንዱ ምግባቸውን ሊገዛ ከተማ ወጥቶ ነገሩ ሁሉ ተለውጦ አገኘ።ስመ ጣዖት ይጠራበት በነበረው ስመ እግዚአብሔር ሲጠራ ጣዖት ቁሞበት ከነበረው መስቀል ቁሞበት አየ። ይህች ሀገር ኤፌሶን አይደለችምን አለ ናት አሉት ከገበያ ገብቶ ምግቡን ሲገዛ የያዘው ወርቅ የዳኬዎስ ስም የተጻፈበት ነውና የመምለኬ ጣዖት ወርቅ ይዘሀል ብለው ያዙት።ከየት መጣህ አሉት ሀገሬ ከዚህው ነው አላቸው እስኪ እነማንን ታውቃለህ አሉት።እነ እገሌን እነ እገሌን አላቸው የጠራቸውን ሰዎች ስንኳንስ ሰዎችን ስማቸውን የሚያውቅ ጠፋ።ከዚያ ዋሻቸው ሲታይ 372 ዘመን ሁኖ ተገኘ።የእኒህም ስማቸው መክሲሞስ፣መርዲሞስ፣ታሙኪሮስ፣

ቴዎዶስዮስ፣ቆስጠንጢኖስ፣ዮሐንስ፣እንጦንዮስ፣ዲዮናስዮስ ይላል።**ዮሐንስ** ማለት ፍሥሓ ወሐሴት ማለት ነው።ፍሥሓ ወሐሴት አለ ቅብዓ ትፍሥሕት መንፈስ ቅዱስን አሠጥቶ ደስ ያሰኛልና።ርኅራኄ ወሣሕል አለ በጸጋ ዘነሣእክሙ በጸጋ ሀቡ በከንቱ ዘነሳእክሙ በከንቱ ሀቡ ባለው ጸንቶ ያስተምራልና።አንድም ውሉደ መንግሥት ወክህነት ማለት ነው።አንድም ደቂቀ ምሥጢር ማለት ነው።ነባቤ መለኮት ወልደ ነጎድጓድ ማለት ነው።ሰማእታት መዋዕያን መሐይምናን ንጹሐን ናቸው።ፍትወታት እኩያት ኃጣውኣን ፈቃደ ሥጋን ድል ነስተው መከራ የተቀበሉ ናቸው።***ሕርያቆስ*** ማለት ጎሩይ ማለት ነው ለሹመት መርጠውታልና።አንድም ረቂቅ ማለት ነው ምስጢረ ሥላሴን ይናገራልና።አንድም ፀሐይ ማለት ነው አብ ፀሐይ ወልድ ፀሐይ መንፈስ ቅዱስ ፀሐይ እያለ ይጽፋልና።አንድም ብርሃን ማለት ነው የምእመናንን ልቡና በትምህርቱ ብሩህ ያደርጋልና።አንድም ንህብ ማለት ነው ንህብ የማይቀምሰው አበባ የለም እርሱም የማይጠቅሰው ሊቅ የለምና።***ሙሴ*** ማለት እጓለ ማይ ማለት ነው።***አሮን*** ማለት ደብር ማለት ነው ደብረ እግዚአብሔር ማለት ነው።***ጌዴዎን*** ማለት ጽንዕ ማለት ነው።***ኤልያስ*** ደክሞት ያረፈ በደደሆ እንጨት (ዕፀ ከርሚን) ሥር ነው።የ***ቶማስ ዘመርዓስን*** አጽቁን እየቆረጡ ለጣዖት አጠኑት።ደቀመዛሙርቱ በቅርጫት አድርገው በአህያ ጭነውት ሲሄዱ የአህዮችን አንገትም ቆረጡበት።ጌታ 317 ናቸው ቢሉ 318ኛ ሁኖ 318 ናቸው ቢሉ 319ኛ ሁኖ የጠመመውን ሲያቀናላቸው የጎደለውን ሲሞላላቸው ይውል ነበር።እደ ቶማስ እስከ እለተ ምጽአት ስትሾም ስትሸር ትኖራለች።ጌታ ሰውን መውደዱ በሕጉ በሥርዓቱ ቢጸና ነው።ሰው ጌታን መጥላቱ በሕጉ በሥርዓቱ አለመጽናቱ ነው።ቅዱሳን የራሳቸው ክብር ከሚገለጥ የወንድማቸው ክብር ቢገለጥ ይወዳሉ።ቅዱሳን ከሞቱም በኋላ ኃጢአት እንደሚያስተሰርዩ በባስልዮስ ማወቅ እንችላለን።ነቢያት ወሰማእት ሠናያነ መዊእ።ዮሐንስ ፍቁረ እግዚእን ድንግል አለው ከዕለታት አንድ ቀን ጌታ ዝናሩን ፈትቶ አኮሮት ሳለ ጌታየ ልታጠቀው አለው።ታጠቀው አለው ከታጠቀው በኋላ ፍትወት እንስሳዊት ጠፍታለታለችና።***ዮሐንስ አፈወርቅ***-ንጉሱ አርቃድዮስ ኢያእመራ እስከ አመ ወለደት ያለው እንዴት ነው ብሎ ጠየቀው።ዮሐንስም እንደ ጸነሰች ለማጠየቅ መልኳ እየተለወጠ ይታየው ነበርና ጌታን ከወለደች በኋላ ግን በአንድ ጎብረ መልክእ አወቃት ማለት ነው ብሎ ተረጎመለት።በመስኮት ያለች ሥዕለ ማርያም ወርዳ ሦስት ጊዜ ራሱን ዙራ ሠናየ ተናገርከ ዮሐንስ አፈወርቅ ዮሐንስ ልሣነወርቅ ዮሐንስ እንቆጳዝዮን ብላ መልሳ ከቦታዋ ተቀምጣለች።

ሐልዮ

ይኅ አልእሉ አልባቢክሙ፡-በልቡናችሁ ሰማያዊ ነገር አስቡ።***ይሕ*** ብነ ኀበ እግዚአብሔር አምላክነ፡-ሰማያዊ ነገር ብናስብ በፈጣሪያችን በእግዚአብሔር ዘንድ ዋጋ አለን።

13ቱ ሕማማተ መስቀል

አክሊለ ሦክ፣ተኮርኦተ ርእስ፣ተጸፍዖ መልታሕት፣ወሪቀ ምራቅ፣ተቀስፎ ዘባን፣ተአሥሮ ድኅሪት ፣ኩትፊተ እድ፣ጸዊረ መስቀል፣አራቱ ቅንዋት፣ርግዘተ ገቦ (ይህስ ከሞተ በኋላ ነው ብሎ ሰትየ ሐሞት) ናቸው።አንድም አክሊለ ሦክና ተኮርዖተ ርእስ አንድ ወገን።ተጸፍዖ መልታሕትና ወሪቀ ምራቅ አንድ ወገን፣ተቀስፎ ዘባን፣፣ተአስሮ ድኅሪትና ኩትፊተ እድ፣4ቱ ቅንዋት፣መስቀል፣ጸዊረ

መጽሐፈ ኤደን

መስቀል፣፣ርግዘተ ገቦ፣ሰትየ ሐሞት፣ወሪደ መቃብር።*4ቱ ቅንዋት* የሚባሉት ሁለቱ ከግራ ቀኝ እጁ።ሁለቱን እግሩን ደርበው በአንድ ቀኖት ቸንክረውታል።አንድ ከደረቱ ይህስ ኢትስብሩ አጽሞ ለበግዕ ያለው ይፈርሳል ብሎ እግሩን እየራሱ ቸንክረውታል ቢሉ የተመቸ አንድ ነው ቢሉ ስቁረቱን ቆጥሮ ነው።

ሰባቱ ተአምራት፣ሰባቱ አጽርሓ መስቀል

ሰባቱ ተአምራት የሚባሉት፡-ፀሐይ ጨለሟል፣ጨረቃ ደም መስሏል፣ከዋክብት ረግፈዋል፣ሙታን ተነስተዋል፣መቃብራት ተከፍተዋል፣አዕባን ተፈትተዋል፣መንጦላእተ ምኩራብ ከ2 ከ3 ተቀዲል።ሰባቱ አጽርሓ መስቀል የሚባሉት፡-ኤሎሄ ኤሎሄ ላማ ሰበቅታኒ፣አባ አመሐጽን ነፍስየ ውስተ እደኪ፣አባ ሥረይ ሎሙ እስመ በዘኢየአምሩ ይገብሩ፣ጸማዕኩ፣ዮም ትሄሉ ምስሌየ ውስተ ገነት፣ነዋ ወልድኪ ወነያ እምከ፣ተፈጸመ ናቸው።

ምሕረት

በከመ ምሕረትከ አምላክነ ወአኮ በከመ አበሳነ።ይህ ሦስት ጊዜ መባሉ የሦስትነት ምሳሌ ቃሉ አለመለወጡ የአንድነት ምሳሌ ነው።*ዬ ዬ ዬ* ወዮ ወዮ ወዮ ማለት ነው።እመቤታችን ለውሻው የእግዚአብሔር ፍጡር ነው ብላ ውሃ ስትሰጠው የእስራኤል ሴቶች አለባበስሽም የስራ ፈት ይመስላል ብለው ሰደቧት።

ጌታን መከተል

ሐዋርያት ተለው አሠሮ።ሐዋርያት በእርሱ አምነው ቤታቸውን ንብረታቸውን ጥለው ተከተሉት።(በዚህ ምድር ትልቁ ቁም ነገር እና ለብዙ ችግሮች መፍትሔ ወንጌልን መስበክ እና ሰው በወንጌል እንዲመራ ማድረግ ነው)።

ትሩፋት

የተበደለው በዳዩን ማረኝ ሲለው ይህ ትሩፋት ነው።

ይቅርታ

እንደበደሉን እንበድል አትበሉ።አንድም በዚህ ቀን ይህን በደሉን ብላችሁ አታስቡ።አዳም ሔዋንን እግዚአብሔርን ያህል ጌታ ገነትን ያህል ቦታ በአንቺ ምክንያት አጣሁ ብሎ ፊት ነሣት ሴቶች ድንጉጦች ናቸውና ሸሽታ ሄዳለች።ሂዶ ሔዋንን አመጣት።እርሷም ከጫማው ወድቃ ማረኝ ብለዋለች።ዮሐንስ አፈወርቅ ከሞተ በኋላ በንግሥቲቱ ደቂ አደረባት ከመቃብሩ እየሄደች በድየሀለሁና ይቅር በለኝ እያለች ትወድቅ ትነሣ ጀመር በኋላ ተፈወሰች።

ምጣኔ ሀብት

ቅዳሴ ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ፡-ሀተታ 12 ወቄት አንድ ልጥር ነው።12ቱ ልጥር አንድ ምናን ነው።12ቱ ምናን አንድ መክሊት ነው።አንድ መክሊት 1728 ብር ነው።

መጽሐፈ ኤደን

ክህነት

ከሊቀጳጳስ ጀምሮ እስከ ቄስ ያሉት በአንብሮተ እድ ይሾማሉ ቅብዓት ያለበት ነው።።ዲያቆን በአንብሮተ እድ ይሾማል ቅብዓት የለውም።።ከዚያ በታች ያሉት በቃል ይሾማሉ።።ኦ ካህናት አንትሙ ውእቱ አዕይንተ እግዚአብሔር።።

ታቦት

በአቀራረጽ ከላይ ሥላሴን ዝቅ ብሎ እመቤታችንን አንገቷን አቅንቶ ዝቅ ብሎ ሰማእትም ጻድቅም ቢሆን አንገቱን ወደእመቤታችን አቅንቶ ይቀረጻል።።በታቦት ከላይ አልፋ ወዖ ከዚያ የዮሐንስ ስም ሦስተኛ ምስለ ፍቁር ወልዳ ነው።።ይህ ታቦቱ ታቦተ ማርያም ታቦተ ኢየሱስ ታቦተ ዮሐንስ ቢሆን ነው።።

ስመ እግዚአብሔር

ለሰሎሞን ሐሩራኤል ጭርዋቅ የሚባል ስመ አምላክ የተቀረጸበት ሐቲም ቀለበት ነበረው።። ትእምርተ መንግሥቱ ግርማ ሞገሡ እርሱ ነው።።ከሴት ሲደርስ አንበሳ መደብ ሲወጣ ከዙፋኑ አኑሮ ነው።።በዘመኑ ሳቤላ የምትባል ነቢይ ነበረች።።እመቤታችን ህርም ስድክኤል የሚባል ጎቡዕ ስም ተገልጾላት ትጸልይ ነበረ።።ገብርኤል አጋንንቱን አጥፍቷቸዋል።።

ገነት

የጻድቃን ነፍሳት በገነት ይኖራሉ።።ህየ ሀለው ጻድቃን በትእግስቶሙ የትእግስታቸውን ዋጋ አግኝተው አሉ።።ህየ ሀለው ነቢያት ምስለ ትንቢቶሙ የትንቢታቸውን ዋጋ አግኝተው ከዚያ አሉ።።ህየ ሀለው አበው ቀደምት።።ህየ ይነብሩ በትፍሥሕት ወበሐሴት።።ህየ ይነብሩ ጻድቃን በክብር።።አኮ ብነ ዝየ ሀገር አጽዳፍ ወጎጻጉጽ ወመብእስ ዘኢኮነ ርቱዓ አላ ዘበላዕሉ ጎበ ዘቀደሙ በጺሐ ነቢያት ወሐዋርያት።።አኮ ብነ ዝየ አብያት ዘሕጉጽ በኖጻ ዘይነፍሕዎ ነፋሳት ወይገፍእዎ ወኃይዝት አላ ዘበላዕሉ ኢየሩሳሌም አግዓዚት ጎበ ቀደሙ በዊአ ካህናት ንጹሐን።።

ቅጣት

የጽርዓውያን ሰይፍ የፋርስ እቶነ እሳት የባቢሎን ግበ አናብስት የአይሁድ ውግረተ አዕባን የሮም ስቅለት ነው።።

መቃብር

እስራኤል የሚቀበሩት በየእርስታቸው ነበር።።

ምጽአት

ጌታ ይህን ዓለም ለማሳለፍ የሚመጣ እሑድ በመንፈቀ ሌሊት ነው።።በምጽአት ኢተአክል ኩላ ምድር ዘእንበለ ምክያደ እግር።።ምድር ሁሉ ከአንድ ጫማ የተረፈ መቆሚያ አይገኝም።።አልቦ አሜሃ ሐጺር ወነዊኅ ጸሊም ወቀይሕ አላ አሐዱ አካል።።ሐተታ ወንዱ በአቅመ አዳም በ30

መጽሐፈ ኤደን

ዓመት ሴቷ በአቅመ ሔዋን በ15 ዓመት ሁነው ይነሣሉ።አሜሃ ጻድቃን ይትፌስሑ እስመ ለሀው በሕይወቶሙ ወኃጥአን ይበክዩ እስመ አፍቀሩ ሰሐቀ ወሥላቀ።አሜሀ ይፈትሕ ንጉሥ በኩነኔ ርትዕ ዘአልቦ አድልዎ።ጌታም ያለቅስላቸዋል።ከሚያለቅስማ አይምራቸውምን ቢሉ ፈታሂ በርትዕ ስለሆነ ይፈርድባቸዋል መሐሪ ስለሆነ ያለቅስላቸዋል።አሜሃ ኃጥአን ይበክዩ በእንተ ርእሶሙ ወጻድቃን ይበክዩ በእንተ ዘመዶሙ ወመላእክተ ሰማይ የኀዝኑ በእንተ ፍጥረተ ሰብእ።አሜሃ ይትፈጸም ኩሉ ዘይነብብ አመጻ።ሐተታ ወንጌል ምላሽ አለ አለ ከዚህ ምላሽ የለም አለ አይጣላም ቢሉ አይጣላም።ነገር እንደዚህ ነው ምላሽ የለም ወንጌል ምለሽ አለ ማለቱ የሚያሰኝ ስለሆነ ለሰው በሚያውቀው በሚረዳው ለመናገር ነው።

አምስቱ ክለባት

ዘማዊ፣ቀታሊ፣ዘያጣዕ፣ሠራቂ ሐሳዊ ናቸው።

ፍርድ

አንትሙሰ ሕቱ እንተ አፍአሁ ወአኮ እንተ ውስጥ።የውስጥ ያይደለ የአፍአውን ኃጢአት መርምሩ ወእንተ ውስጥሰ እግዚአብሔር የአምን ወይፈትን በማህቶተ ዚአሁ።መቅድመ ናግርሮ ለሥጋነ።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ውዳሴ ማርያም

ውዳሴ ማርያምን ኤፍሬም ደርሶታል።ኤፍሬም እና ስምዖን ዘዓምድ የያእቆብ ዘንጽቢን ደቀመዝሙር ናቸው።ያእቆብ ዘንጽቢን ቁጥሩ ከ318ቱ ሊቃውንት ነው።ለአውግዞተ አርዮስ ሲሄድ አስከትሎት ሂዶ ነበር።ባስልዮስም ቁጥሩ ከ318ቱ ሊቃውንት ነው።ባስልዮስ ጥሩ ልብስ መልበሱ ስለክብረ ወንጌል ነው።ኤፍሬም ለብሐዊ የተባለበት ምክንያት ብርሌ ብርጭቆ እየሰራ የዓመት ልብሱን የእለት ምግቡን እያስቀረ ይመጸውት ነበር።ውዳሴ ዘሠኑይ የሚለው ቃለጸሐፊ ነው።ኤፍሬም የሚጀምር ፈቀደ እግዚእ ብሎ ነው።ሰአለ ለነ ቅድስትን ማን ተናግሮታል ቢሉ ቅዱስ ኤፍሬም ተናግሮታል።ይህማ እንዳይሆን በግብጻውያን በመጽሐፋቸውም በቃላቸውም አይገኝምሳ ብሎ ቅዱስ ያሬድ ለዜማ መክፈያ ተናግሮታል።አንድም የኋላ ሊቃውንት ተናግሮታል ይላሉ።የብሉዩን ለአብ የሐዲሴን ለወልድ ሰጥቶ አድሎ መናገር ልማድ ነው እንጂ ሁሉም በሁሉ አሉ።

ዓቢይ ነጌ ውርዝው ነጌ የሚባሉ አሉ ይህ ዓቢይ ነጌ ወርቹ የጠነከረ ነው አይታጠፍለትም።እረፍት ሲሻ ከገደል ከዛፍ ስር እየተጠጋ ያርፋል።አዳኞች የተጠጋበትን ዛፍ አይተው ከርክረው እንዳይጠረጥር ጭቃ ቀብተው ይሄዳሉ እንደ ልማዱ ሊያርፍ ይመጣል ይጠጋል ይዞት ይወድቃል።ወርቹ የጠነከረ ነውና መነሳት ይሣነዋል ይጮሀል ጩኸቱን ሰምተው ዐበይት ነጌያት ይመጣሉ።እንደነ እርሱ ወርቻቸው የጠነከረ ነውና ማስነሳት ቢሳናቸው አንድ ሁነው ይጮሀሉ።ጩኸታቸውን ሰምቶ ውርዝው ነጌ ይመጣል ወርቹ ያልጠነከረ ነውና

ከኩንቢው ገብቶ ያስነሳዋል።ዓቢይ ነጌ የተባለ አዳም።አዳኞች የተባሉ አጋንንት እንደ መጮሁ ንሥሓ መግባት ዐበይት ነጌያት ነቢያት ካህናት ናቸው።ውርዝው ነጌ ጌታን ያመለክታል።

ማርያም ማለት ፍጽምት ማለት ነው።አንድም ጸጋ ወሀብት ማለት ነው አንድም መርሕ ለመንግሥተ ሰማያት ማለት ነው።አንድም ልእልት ማለት ነው።መትሕተ ፈጣሪ መልእልተ ፍጡራን ይላታል።አንድም እግዝእተ ብዙኃን ይላታል።

ዘውእቱ ዕብንን መምህር ኤስድሮስ ሲተረጉሙት።ወርቅ ብር ብርት በሦስቱ ሰማያት ያሉ መላእክት፣ጭንና ጭኙ የብረት በአየር ያሉ አጋንንት፣እግርና እግሩ የብረትና የሸክላ ቅልቅል ምስል ደቂቀ አዳምና ልቡሳነ ሥጋ አጋንንት።እጅ ሳይፈነቅለው ከረጅም ተራራ ድንጋያ ወርዶ አድቆት ተመልሶ ተራራ ሲያህል ማየቱ ሥጋ አምላክ ሁኖ እነዚህን ሁሉ ለመግዛቱ ምሳሌ ነፋስ የሥልጣነ እግዚአብሔር ምሳሌ ነው ብለው ተርጉመውታል።ሐዋርያት እመቤታችንን እንደምን ጸነስሽው እንደምን ወለድሽው ንገሪን አሏት እንግዲያስ ሳስበው ጭንቅ ጭንቅ ይለኛል እጄን እግሬን ያዙኝ አለቻቸው።ወትሮ የማውቀው መልአክ ቀርቶ ወትሮ የማላውቀው መልአክ መጣ።ጊዜው ካፊያ ነበረ ቀኝ አጽፉን ቢባርከው ጎብስተ ሕይወት ሆነ በልቶ አበላኝ።ግራ አጽፉን ቢባርከው ጽዋዓ ሕይወት ሆነ ጠጥቶ አጠጣኝ ብላ ነገር ጀምራላቸው ሳለች ግሩም መልአክ ከሰማይ ወርዶ ድምጽ አሰማቸው እንደ ቅጠል ረገፉ እርሷ ለበቃችው ምስጢር አልበቃችሁም ሲል ነው።ጌታ የእመቤታችንን ተድላ ሥጋዋን አይወድላትምና በደመና ነጥቆ ከጢባርዮስ ቄሳር ደብቋታል ጢባርዮስ ሊንከባከባት ፈልጎ ነበርና።ጌታን ከለሜዳ አስታጥቆ የሳለው ዮሐንስ ነው።ድንግል ማርያም መጽሐፈ ኢሳይያስን ስትመለከት ናሁ ድንግል ትጸንስ ወትወልድ ወልደ ከሚል አንቀጽ ብትደርስ ከዘመኗ ደርሼ ወጥቼ ወርጄ አገልገፍያት ብላለች እንጂ እኔ ሁኜ አላለችም።ከዘመኗ መድረስ ደስ ያሰኛልና። አማን መነኑ ሰማእት ጣዕማ ለዛ ዓለም ወከዓው ደሞሙ በእንተ እግዚአብሔር ወተአገሡ ሞተ መሪረ በእንተ መንግሥተ ሰማያት።ኃጥዕ መዋቲ ሰው ሁለቱን ቀን ማለትም ቅዳሜንና *እሑድን* ያከብር ከነበረ ዓርብ በሠርክ ከሲኦል ይወጣል።እሑድ በሰርክ ወደ ሲኦል ይወርዳል። እንዲህ እያለ ሲኖር ጌታ የሚመጣ በዕለተ እሑድ ነውና እንደወጣ ይቀራል።ቅድስት ማርያም ጥር 21 ቀን እሑድ ቀን አርፋለች።ነሐሴ 14 እሑድ ተነስታለች ከመ ትንሳኤ ወልዳ ያሰኘው ይህ ነው።

አንቀጸ ብርሃን

አምኃ አባዕነ ለከ ዕጣነ አቅረብነ ለከ እምዚአከ ለክቡር ስምከ።ይቄድስዋ መላእክት... ማርያም ፍሥሕት ሰላም ለኪ ማርያም ንጽሕት ሰላም ለኪ።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ድርሳን ዘቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ

ኢትዮጵያ በሃይማኖት አመሠራረት በመንግሥት አወቃቀር በስነጽሑፍ አቀራረጽና በባሕላዊ

መጽሐፈ ኤደን

ስልጣኔ ረገድ ከቀደምት የእውቅና አቻዎቿ ጋር እውቅና ያላት ሉዓላዊት ሀገር ለመሆኗ ታሪክ ይመሰክርላታል፡፡ክርስቶስ በደሙ የዋጃትን ቤተክርስቲያን ገፍተው ለመጣል የተነሳሱ ምንም እንኳ ብዙ ቢሆኑ በኃይል የገፏት አርዮስ፣መቅዶንዮስ፣ንስጥሮስና ሰባልዮስ ናቸው፡፡ዳሩ ግን አዕማዶቿ ሐዋርያትና ተከታዮቻቸቸው በክርስቶስ መሠረትነት ላይ ጸንተው የቆሙ ስለሆነ ስንኳን ገፍተው ሊጥሏት ከስፍራዋም ሊያናውጧት አልቻሉም፡፡ይህን መጽሐፍ ብዕእ ጳውሎስ ተናግሮታል ዮሐንስ አፈወርቅ ተርጉሞታል፡፡***ዮሐንስ አፈወርቅ*** የተወለደው በ340 ዓ.ም ነው፡፡ እናቱ አትናስያ ርኅርኅት ሴት ነበረችና ልጇን ዮሐንስን በመልካም አስተዳደግ አሳደገችው፡፡አቴና ወርዶ በጥበብ ሥጋዊ ከሁሉ በላይ ሆነ፡፡መንፈሳዊ ትምህርት ቤት ገብቶ ብሉይና ሐዲስን ተማረ ሥርዓተ ቤተክርስቲያንን አጠና፡፡ከለያልይ በአንዲቱ ሌሊት በትጋት በጸሎት አድሮ ሳለ ከእግዚአብሔር ዘንድ የታዘዘ መልአክ ብሩህ ልብስ ለብሶ በፊቱ ቁሞ ታየው፡፡ራእየ ዮሐንስን ከጠፋ በኋላ ንባቡ ከትርጓሜው ተገልጾለት ተናግሯል፡፡ሊቀጳጳስነት በተሾመ ጊዜ የላመ የጣመ ልቅመስ የሞቀ የደመቀ ልልበስ አላለም፡፡ጳጳስም ሁኖ ያረጀ ጠጉሩ የተመለጠ ጸምር ከጉልበቱ በላይ ለብሶ ይኖር ነበር፡፡ምግቡም ጥቂት ገብስ ከነሐሰሩ ነበር፡፡ስለምን ቢሉ ፍትወት እንስሳዊት እንዳታሸንፈው ነው፡፡መምህር ወመገስጽ ዘኢያደሉ ለገጽ ነበር፡፡ክፉ ስራ ሰርተው የሻራቸው ብዙ ኤጲስ ቆጶሳት ናቸው፡፡ግንቦት 12 በ400 ዓ.ም አረፈ፡፡ጳውሎስ ለዕብራውያን የሰደደውን ክታብ ዮሐንስ አፈወርቅ 34 አድርጎ ተናግሮታል፡፡ቅዱስ ጳውሎስ አሐደ ጊዜ ኮነ የዐርጎሙ ለሰማእያን ላእለ አሐደ ጊዜ ያወርዶሙ ታሕተ፡፡(ዮሐንስ አፈወርቅ እስከመጨረሻው ለምን እንዴት የት መቼ ምን ማን እያለ ነው የሚያብራራው፡፡ለምን እንዴት የት መቼ... ወዘተ ብሎ ላገኘው መልስ እንደገና በእነዚሁ ቃለመጠይቅ የሰው አእምሮ እስከቻለ ድረስ ያስረዳል ለማስረዳት ምሳሌንም አባባልንም ይጠቀማል፡፡የዘመኑን ፍልስፍናም ያውቃል ስህተቱን ይተቻል፡፡ እያንዳንዷን የዓረፍተ ነገር ቃል ይተረጉማል እንጂ አልፎ አልፎ አይደለም፡፡እኛም ቅዱሳት መጻሕፍትን መደዳውን እያስተዋልን ያልገባንን እየጠየቅን መሄድ አለብን)፡፡

ተወስኮ ዘነሣእያን

አይቆምም አይገታም አያቋርጥምና ዘኢይትኄለቅ አለ፡፡

መከራ፣ተግሳጽ

የክርስቲያን መከራ እንደ ሌባ እንደ ቀማኛ መከራ አይደለም ኋላ መንግሥተ ሰማያትን የምትወርሱበት ነው እንጂ፡፡***ድርሳን 4*** ይቤ እግዚእነ ናሁ በጽሐ ከመ ይሰባሕ ወልደ እጓለ እመሕያው፡፡ርኢከኑ ኦ ፍቁር ከመ ሰመዮ ስብሀተ ለሕማማተ መስቀል ዘተወክፈ በእንተ አግብርቲሁ፡፡ሚ መጠነ ፈድፋደ ይደልወከ አንተሂ ትሕምም በእንቲአሁ ርኢከኑ በቁኤቶ ለሕማማተ መስቀል፡፡ብዙኅ ፍሬ ሠናይት ይትወለድ እምነ ሕማም፡፡ነጽርኬ ከመ መከራ ወሕማም ኢኮነ ለምኑናን ወለርጉማን እስመ እግዚአብሔር ይትባረክ ስሙ ሰመየ ሕማማተ ወልዱ ክብረ ወስብሀተ፡፡ወሐመ በእንቲአነ ወሕማማቲሁ ኮነ በእንተ አዳም ወአኮ በእንተ በቁኤተ ርእሱ፡፡ወኢይምሰልከ ብሂሎትየ ተሰብሐ እምነቤሁ ከመ ተወስከ ስነ ስብሀት አላ ስብሀቲሁ እምነቤሁ ውእቱ፡፡***ድርሳን 5*** መከራ ትወስድ ኀበ አእምሮ ወታጠብብ ፈድፋደ፡***ድርሳን 6*** መከራ ባያመጣብን አይችሉም ብሎ አዝኖልን ነው እንበል፡፡መከራ ቢያመጣብን መከራ

መጽሐፈ ኤደን

ተቀብለው ጸጋ ክብር ያግኙ እንጂ ብሎ ነው እንበል፡፡*ድርሳን 22* በአምጣነ ይትመነደብ ሰብእ ከማሁ ይፈደፍድ ክብሩ፡፡*ድርሳን 26* ጠየቀኑ ኦ እኁ ከመ እኩያን ይትፌሥሑ በዓለም ወጻድቃን ይትመነደቡ፡፡ወአኮ ኩሎሙ ወዘያሌቡሰ እንበይነ ዝንቱ እስመ አብርሃም ኮነ ጻድቀ ወተደለወ ዓዲ በዝየ ወተፈግዐ ወባሕቱ ኮነ ምስለ ኀዘን ወመከራ ተረፈ ግብሩሰ ኮነ በኀዘን ወበገዓር፡፡እስመ ኢይትከሀሎ ለጻድቅ የሀሉ ዘእንበለ ትካዝ ሶበኒ ኮነ ባዕለ፡፡እንከሰኬ ኢተፈግዐ በብዕሉ እንበለ ኀዘን ወትካዝ፡፡ዛሬ እናንተ የምትቀበሉት መከራ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተቀበለው መከራ ነው፡፡ግፍዕሰ ተቀንዮ ለሥጋ፡፡ከመከራ ሥጋ ተድላ ነፍስ ይገኛል፡፡ደመና ለራሱ ዋዕየ ፀሐይን እየተቀበለ ለሌላው ጥላ ይሆናል፡፡*ድርሳን 29* ወእመሰ ኢረከበክሙ ምንዳቤ ውእተ ጊዜ ይደልወክሙ ተሐልዩ ዘንተ ግብረ ከመ ልዑል ኀደገክሙ፡፡በዮሐንስ አፈወርቅ ዘመን በተድላ በደስታ የምትኖር አንዲት ሴት ነበረች አንድ ቀን አዝና አይታት ምነው አዝነሻል አላት ምን ልበል በተድላ በደስታ እኖራለሁ መከራ አግኝቶኝ አላውቅ እግዚአብሔር በመከራ ባይጎበኘኝ ተለይቶኝ እንደሆነ ብየ ነዋ አለችው፡፡ከዚህ በኋላ ይጸልይላት ጀመር ወዲያው ከብት አለቀባት፡፡ ሂዶ ቢጠይቃት ከብት ያልቀብኝ ጀመር ሊታረቀኝ ነው መሰለኝ አለችው ዳግመኛም ውሎ አድሮ ቢጠይቃት ልጆቼ ሞቱብኝ የእርቅ ምልክት አገኘሁ አለችው፡፡ከዚህም በኋላ ባሏ ሞተባት ዳግመኛም ሂዶ ቢጠይቃት ባሌ ሞተብኝ ፈጽሞ እንደታረቀኝ አወቅሁ አለችው፡፡ኢትበል ይትረከብ ጽድቅ እንበለ ትካዝ፡፡እግዚአብሔር ይጌስጽ ዘአፍቀረ ያለው ይህ ነው፡፡ወዝንቱ ግብር ይመስል ከመ አበው፡፡አባት የሌላ ልጅ ሲያጠፋ ዝም ብሎ ልጁ ሲያጠፋ ይጋረፋል፡፡በዚህ አምሳል እግዚአብሐየርም የሚወደውን ይገስጻል፡፡እስመ እግዚአብሔር ከሐሊ አኮ ዘይጌስጾክሙ ለፈጽሞ መፍቅድ እምፈቃዳቲሁ አላ ፈቂዶ በቁኤተክሙ፡፡ሥላሴ የሚገሥጹን እኛን ለመጥቀም ነው እንጂ ራሳቸውን ለመጥቀም አይደለም፡፡ከእኛ ምንም ሳይሻ ይወደናል እኛን ለመጥቀም ወዶ ይገስጸናል፡፡*ድርሳን 30* እስመ ኩሉ ተግሳጽ በጊዜሁ ወእድሜሁ ኢይከውን ትፍሥሕተ አላ ኀዘን ወትካዝ ውእቱ ወባህቱ ድህረሰ ለእለ ይትኤገሡ ወይሠምሩ ይወልድ ፍሬያተ ጽድቅ ወሰላም፡፡*ድርሳን 6* ነጽርኬ ከመይቤ ገሠጸቶሙ ለዝሉፋን፡፡ኃጢአት አዘውታሮችን ገሥጽዋቸው እንዳለ አስተውል፡፡ወበእንተ ኀዙናንሰ ኢይቤ ገሥጽዎሙ አላ ይቤ ናዝዝዎሙ፡፡እስመ ለትኩዝ ለእመ ኢናዘዝዎ ይትዌሰኮ ግዘፈ ልብ ወጽንዓተ ሕሊና፡፡*ድርሳን 30* ሀተታ በመከራ ጊዜ ትሩፋት መስራት ያጸናል፡፡*ድርሳን 33* ጳውሎስ ትማልም ዘይቤ በእንተ ኩሉ መዋእል ዘኀለፈ ወዮምኒ በእንተ ዓለም ዘሀለወ ወዘይመጽእኒ ዘአልቦቱ ማኅለቅት፡፡መከራ የክብር መገኛ ነውና እርሱ ጌታ መከራ እንደመቀበሉ እኛም በመከራ እንመስለዋለን፡፡

ገሀነመ እሳት

ገሀነመ እሳት አንድ ጊዜ ከገቡ መውጣት የለም፡፡

ሥጋዌ

ድርሳን 1 ወይቤ ኀየሰ እመላእክት በእንተ ዘወረሰ ስመ ዘየዐቢ እምኔሆሙ፡፡ዘንተ ይቤ በእንተ ትስብእቱ፡፡እስመ ብጹዕ ጳውሎስ አሐደ ጊዜ ኮነ ይትናገር በእንተ ልእልናሁ ወአሐደ ጊዜ በእንተ ርደቱ ወትሕትናሁ፡፡*ድርሳን 2* ወፍካሬ ቃሉሰ ለሐዋርያ ዘይቤ ጸዳለ ስብሐቲሂ ይኤምር ከመ ውእቱ ብርሃን ዘእምብርሃን፡፡ኩሎ ዘተብህለ በእንተ አብ ርቱዕ ያምጽኡ ኀበ ወልድ፡፡ሶበ

መጽሐፈ ኤደን

ይቤ ነበረ በየማነ ዕበይ አያቀ ዕሪናሁ ምስለ አብ በክብር፡፡በሰውነቱ እንጂ በአምላክነቱ ከበረ አይባልም፡፡*ድርሳን 3* ወአኮ ዘፈለሰ እመካን ውስተ መካን ከመ መላእክት እስመ ይትኃጥኡ እመካኖሙ ሶበ ይትፌነው፡፡አላ ነሥአ ሥጋ እንዘ ምሉዕ ውስተ ኩለሄ ወኢይትኃጣእ እመካን ውስተ መካን ከመ መላእክት፡፡*ድርሳን 4* ክርስቶስ ሞተ ቤዛ ኩሉ፡፡ወአግዐዘነ እምአርዐተ ቅኔ መሪር ለዲያብሎስ ከመገዛት ነጻ አወጣን፡፡*ድርሳን 5* ሶበ ይነግር ጳውሎስ በእንተ ትስብእቱ ያስተኤርዮ ምስለ ሙሴ፡፡ወሶበ ይነግር በእንተ መለኮቱ ይቤ የአቢ ክብሩ እምዘሙሴ፡፡ለሊሁ ኮነ *ሊቀካህናት*፡እስመ ሊቀ ካህናት ውእቱ ይደልዎ ይሥረይ ኃጢአተ ሕዝብ፡፡ኢተናገረ በዝንቱ በእንተ ባሕርየ መለኮቱ አላ ባሕቱ በእንተ ትስብእቱ፡፡ወተሠምየ ክርስቶስ መጋቤ ላእለ ሕዝቡ እለ ፈጠሮሙ ወሙሴሰ መገቦሙ ለሕዝብ ዘኢኮኑ ዚአሁ፡፡*ድርሳን 13* እመሰኬ ካህን ውእቱ አሜሃ ይተነብል፡፡ክርስቶስ ሊቀ ካህናት ቢሆን ያንጊዜ ተንበለ ተባለ፡፡ወዘይቤሂ ጳውሎስ ይተነብል በእንቲአነ ዝኒ እስመ ሊቀካህናት ይተነብል፡፡ርኢከኑ ዘንተ ትሕትና፡፡ወእመቦ ዘይብል ቦቱኒ ፈቃድ ኀበ ስኢል ዘዘልፍ እፎኑ ይበውእ ዝንቱ ምጣኔ ውስተልብ ጻድቃንኒ ይረክቡ ኩሎ ተምኔቶሙ በአሐቲ ስእለት፡፡ወእመኒ እቤለከ በእንተ ትስብእት አኮ ዘእፈልጥ መለኮቶ እምኔሁ፡፡ወሶበ ትሰምዖ እንዘ ይብል ሊቀካህናት ኢይምሰልከ ከመ ዘልፈ ይትከሀን አላ ምእረ ሦአ ርእሶ ወእምዝ ነበረ፡፡ወከመ ኢያምስልዎ ወትረ ዘይቀውም ወይትለአክ፡፡*ድርሳን 17* እስመ ለሊሁ ምሥዋዕ ወለሊሁ ካህን ወለሊሁ ተሠዋኢ፡፡እመቦ ዘይብል ለመኑ ውእቱ ዘአብአ መሥዋእተ ንብሎ ለአቡሁ ውእቱ፡፡

ጥብዓት፣አለመፍራት

ድርሳን 2 ይደልወነ ኦ አኃው ናጥሪ በኩሉ ጊዜ ልበ ጥቡዐ፡፡በጊዜው ሁሉ አማኒ ትጉህ ጨካኝ ልቡናን ገንዘብ ማድረግ ይገባናል፡፡*ድርሳን 4* ኢትፍርሐዎ ለዘተስእረ ሥልጣኑ ሰይጣን ወበጠለ ኃይሉ፡፡ወተአተተ ዕበዩ፡፡ጻድቃንን ምንም አያስፈራቸውም፡፡

ሃይማኖት፣እግዚአብሔር፣ተሰፋ

ድርሳን 2 ርቱዕ ለነ ንትወከፍ ኩሎ ዘተብህለ በአሚን ወበየውሃት እስመ ጎሊና ልብ ኢይትከሀሎ ይጠይቅ ምንተኒ እምኔሁ፡፡ነአምር ከመ ውእቱ ምሉዕ ውስተ ኩሉ መካን፡፡ ወዘከመሰኬ እፎ ውእቱ ኢንክል አእምሮ፡፡ንቤ ህልው ውስተ ኩሉ መካን ወባሕቱ ኢንክል ረኪቦቶ፡፡ወዓዲ ንቤ ወለደ ወልደ እምአካለ ዚአሁ ወኢነአምር ዘከመ እፎ ውእቱ፡፡ወኢንክል ነጊረ ምሳሌ በዘይደሉ፡፡ኢትጎሥሥ ዘኢይትከሀለከ፡፡*ድርሳን 3* እግዚአብሔር ልዑል የአምር ጎሊና ሰብእ እምቅድመ ኩነታ፡፡*ድርሳን 7* ሃይማኖትሰ ታድጎን ፍጹመ ወትባልህ ብዙኀ ወዘእንበሌሃሰ አልቦ ዘይክል ድኂነ ወባሕቱ ኢትበቁዕ ባሕቲታ አላ ትፈቅድ ላቲ ረድኤተ ዘውእቱ ፍኖተ ርትዕ ወገቢረ ሰናይ፡፡*ድርሳን 9* አሚንሰ መሰረት ውእቱ ወካልዓኒሃ ሕንጻ ወንድቅ እሙንቱ፡፡*ድርሳን 19* ሐጺበ ጎሊና ወአንጽሖቱ እምኀበ እግዚአብሔር ወቀሪብሰ በሃይማኖት ፍጽምት እምኀቤነ ውእቱ፡፡*ድርሳን 21* ተሰፍዎቱ ለዘኢያስተርኢ እምጽንዓ አሚን ውእቱ፡፡ወለዘሰ ያስተርኢ አልቦ ዘይክል የሐስዎ፡፡ምሳሌ ዝንቱ ናሁ ትንሳኤ ምውታን እስከ ዓዲሁ ኢመጽአ፡፡ወባሕቱ በሃይማኖት ወበጽንዓ ተስፋ ንሬእዮ ከመ ዘሀለወ፡፡ሕገ ሃይማኖት ያሴፉ ዘኢያስተርኢ፡፡*ድርሳን 22* ወጠቢባንሰ ፈላስፋት ይቤሉ ኩሉ ዘያስተርኢ ዘተፈጥረ ኮነ እምግብር ዘያስተርኢ እስመ

መጽሐፈ ኤደን

ኢተቶስሐ ልቦሙ በሃይማኖት ወኢበርሀ በብርሃነ ዚአሃ አላ ተአመኑ በጥሥዓተ ልቦሙ። ልባቸው ባፈላው ባነቃው ባስገኘው ነገር ያምናሉ እንጂ።ወለግቡራንሰ ቦሙ ጥንት።አቤልሰ አብአ መሥዋእተ በጽድቅ ናሁ አቤል ረከበ ምግባረ ትሩፋት ዘእንበለ ይርአይ መነሂ ዘይትሜሰል ቦቱ።እመሰ ከመዝ ውእቱ ተአውቀኬ ከመ እምነበ ነፍሱ አስረጸ ገቢረ ሰናይ።ናሁ አቤል ኮነ ያከብሮ ለእግዚአብሔር ወኢረድኦ ወኢያንገፎ እምእደ እጉሁ።እመሰ ትፈቅዱ አስበ ፍዳ በዝየ ኢይረትዕ ተአምኖትክሙ።**ድርሳን 23** ጥዩቅ ውእቱ ከመ አሚን ይወልድ ጽድቀ። **ድርሳን 25** ወእመቦ ዘይቤ ለምንት አመከሮ እግዚአብሔር ለአብርሃም ንብል ከመ ያርእዮሙ ለሰብእ አሚኖቶ ወጥብዓተ ልቡ።

ሥርዓት

ኢትትአደው እምወሰን መምህራን መጻሕፍት ከወሰኑልህ ሥርዓት አትለፍ።

መላእክት

ድርሳን 3 ይትፌነው መላእክት ውስተ ኩሉ መካን በእንቲአነ ወይትለአኩ ለአድኅኖትነ። መላእክት ሰውን ስለሚወዱ ሰውን ለማገልገል ይላካሉ።

ኦሪትና ወንጌል

ድርሳን 3 ወንጌልም ሐዲስም ኦሪትም ብሉይም ከእግዚአብሔር የተገኙ ናቸው።ወባሕቱ ኢኮኑ ዕሩያነ በክብር እስመ ሐዳስ አብለየታ ለቀዳሚት።ወንጌልሰ አኮ ከመ ሕገ ኦሪት ዘታድኅን እም ፀብእ ወቀትል ምድራዊ ወታወርስ ርስተ ሥጋዊተ። **ድርሳን 8** አልቦ ውስተ ሐዲስ ሕግ ምንተኒ ሥርዓተ ሥጋ።ወኢትእዛዘ ኦሪት ዘይትአቀብ በከርሠ ታቦት።**ድርሳን 13** ወእመ ትቤለኒ ለምንትኬ ተብህለ ኦሪት ሕገ ሥጋ ዕብለከ በእንተ ዘይቤ ተገዘር ወቅባዕ ሥጋከ ወይኩን ንጹሓ አልባሲከ ወተሠርገው ወሜሲ ሥጋከ ወአሥምሮ።ኦሪት ማዳን ሥርየት ማሰጠት ስላልተቻላት ተናቀች።ኢተክህላ ኦሪት ታብጽሕ ኀበ ሥርዓተ ነፍስ።ወበእንተዝ ተስእረት ወኀለፈት።**ድርሳን 14** ናሁ ተአውቀ ከመ ኢይቤ ጳውሎስ ኦሪትሰ እኪት ይእቲ ወባሕቱ ኢኮነት ፍጽምተ።ከኦሪት ያሳለፈው አለ ምሳሌ መሥዋእቱን።ያጸናውም አለ ምሳሌ አሠርቱ ቃላትን።

ቸል ቸል ማለት፣ተአቅቦ

ድርሳን 3 ግብረ ድቀት ይትወለድ ፍጡነ እምነበ ተሀይዮት።ወዓሊወ ትእዛዝ ቅሩብ ውእቱ ለሙስና።አላዋቂዎች የሺ ሞት ሰርግ ነው ይላሉ።**ድርሳን 7** መፍትው ለነ ንትአቀብ ፈድፋደ እስከ ንበጽሕ እስከ ሉዓሌ ሰማይ።

ተአምር

ድርሳን 3 ወእመቦ ዘይቤ መሰርያንሂ ይገብሩ ተአምራተ ንብሎ መሰርያንሰ ኢይትከሀሎሙ ይግበሩ ተአምራተ በጽድቅ አላ ይገብሩ ምትሐተ ወአርአያ ወጽላሎተ።አማናዊ ተአምራት ማድረግ አይቻላቸውም።

መጽሐፈ ኤደን

ጸጋ

መንፈስ ቅዱስ ይሁብ ጸጋሁ ለዘፈቀደ በዘይበቁየ ለርእሱ።ቦ እለ ኢይትወሀቦሙ ሀብተጸጋ ወገቢረ ኃይል በእንተ ሐረቶሙ እኪት ወሀኬቶሙ ወቦ እለ ኢይትወሀቦሙ እንዘ ሀለው በፍኖተ ጽድቅ።ወእመ ትብለኒ ***በእንተ ምንት*** ዕብለከ አነሂ ከመ ኢይትአበዩ ወኢይትመክሑ ከመ ኢይምጽየሙ ሐኬት።ጸጋሰ ኢትትወሀብ ዘእንበለ ለትሐኑን ወፈድፋደሰ ለምኑናን ወለየውሃን እለ በንጽሕ ሀለው።እስመ የዋህ ወትሐኑተ ልብ ዚይትሜካህ በሀብተ ጸጋ ወይብል ተውህበ ሊተ በኢድልወትየ ይፈደፍድ ብዕለ ጸጋሁ።ወዘሰ ይትሜካሕ በገድሉ ወይመስሎ ከመ በድልወቱ ተውህበ ሎቱ ይወድቅ ውስተ ትምክህት ወትዕቢተ ልብ።

ሞት

ድርሳን 4 እግዚአብሔር ሞት እንዳለ ተናግሯል።ወንብዓ እለተ ፍጻሜነ ከመ ንጽናሕ እንዘ ንብል ማእዜ እመውት ዮምኑ አው ጌሠመ ወእምድህረ ዓመትኑ አው እምድህረ ክልኤ ወዘንተ ገብረ በእንቲአነ ከመ ኢንህድግ ተጸምዶ ውስተ ምግባረ ትሩፋት ወከመ ኢንትመየጥ ውስተ ዕበድ።***ድርሳን 17*** ወእመሰ የሐዩ ሰብእ ሕይወተ ዘለዓለም እምድህረ መዊት ኢኮነኬ ዘሞተ አላ አእረፈ ወኖመ።

ሰብዕት፣መምህር

ድርሳን 4 አኮ ዘእፈቅድ ትዕቀቡ ቃልየ ቃለ ምህሮ ኪያየ ከመ ትገብሩ አላ ከመ ይኩን በቁኤተ ዘነፍስክሙ ወዘ ውእቱ ፍጻሜ ጻሕቅየ ዘበእንቲአሁ እትጋደል።***ድርሳን 6*** ለእስራኤልሰ ኢበቁየሙ ቃል ዘሰምኡ እስመ እሙንቱ ሰምኡ በከመ ንሕነ ሰማእነ።ወባሕቱ ኢበቁየሙ ሰሚአ ቃል እስመ እልክቱ ሰምኡ ወኢረከቡ በቁኤተ በእንተ ዘኢአምኑ።ወካሌብሰ ወኢያሱ ወልደ ነዌ ሶበ ኢነብሩ ምስለ አላውያን ድኅኑ እመቅሰፍት ዘመጽአ እስመ ኢነብሩ ምስሌሆሙ።አላ ተፈልጡ እምኔሆሙ ዘእንበለ ተሐውኮ።***ድርሳን 9*** ለእመ አብዛኅነ ሰሚዓ ቃለ እግዚአብሔር ይፈደፍድ ውስቴትነ ፈቂደ ውእቱ።ዘይመጽእ ኀበ ትምህርተ መጽሐፍ ይደልዎ ከመ ይስማእ ቅድመ ፍካሬ ኖህያት።***ድርሳን 33*** ኢትሐሩ መንገለ ትምህርት ነኪር።ወብሂለ ነኪርኒ ካልእ እምዘሰማእክሙ እምኔነ ወአልቦቱ ጽንዕ።***ድርሳን 34*** እስመ ተኃጥኦ ሊቅሰ ግብር እኩይ ውእቱ።ወሕዝብሰ እመ ኢተጋነየ ለትእዛዘ ሊቁ ኮነ ከመ ዘአልቦቱ ሊቅ።ወሐመርኒ እንተ አልባቲ ሐዳፊ ትሠጠም።የመምህር ኃጥዕነቱ የሃይማኖት ሳይሆን የምግባር ከሆነ ልንታዘዘው ይገባል።ጌታ ስለ ፈሪሳውያን ኩሎ ዘይቤለክሙ ግበሩ ወዘከመ ምግባሮሙሰ ኢትግበሩ እንዲል። ወኖሎትኒ ዓዲ ይትአዘዙ ለመርዔቶሙ በከመ ይደሉ ተአዝዞ ለመርኤት።ለኖሎትኒ ይደልዎሙ ይኩኑ ንቁሐነ ወትጉሐነ።ለሊቅሰ ሶበ መነንዎ ወገደፍዎ ኢመፍትው ሎቱ ይትበቀል።ባሕቱ ይብኪ ወይግዐር እስመ አቃቤ ሥራይኒ ለእመ ጸአሎ ድውይ ኢየኀዝኖ ወኢይትቤቀሎ። ያዝንለታል ያለቅስለታል እንጂ።የመምሕራን የበላያቸው እግዚአብሔር ነው።ስለዚህ ሲያዝን ከበላዩ ወዳለ ወደ እግዚአብሔር ያመለክታል።መምህራን ለእግዚአብሔር ያመለክታሉ እንጂ አይበቀሉም አይቀጡም።መምህር ባያስተምር አፍኃመ ገሀነምን በራሱ ላይ ይሰበስባል።ሹመትን ከመሻት ልንሸሽ ይገባናል።በግድ ተሸሙ ቢሉን ልንሸሽ አይገባም።በእኒህ አድሮ የመረጠንን እግዚአብሔርን አላዋቂ ማድረግ ነውና አንድም ትእቢት ነውና።

መጽሐፈ ኤደን

ፍጥረት

ድርሳን 4 ፍጥረተ ዓለም ይኤምር ኀበ አፍቅሮቱ ሰብአ።

ሰይጣን

ሰይጣን ነፍስን ከፍቅረ ንዋይ ተለይታ ያያት እንደሆነ ድል አይነሳትም።እስመ አልባቲ ንዋይ ዘየኃጉላ ወኢክብር ወኢብሔር ወኢዘመድ ዘይፈልጣ እምኔሆሙ።እመ ወረወ ብእሲ ርእሶ ውስተ ኃጉል በከንቱ አይብል ያድኅነኒ እግዚአብሔር ምግባር ዘሰይጣን ውእቱ።

ትርጓሜ

ዮሐንስ አፈወርቅ ልማድን፣ወግን፣ምርምርን፣እይታን፣ታሪክን ለማስተማርያነት እንደተጠቀመው አስተውል።በተጨማሪም ለምሳሌ ይህን ዕብራውያንን ሲተረጉም ከሌሎች ከብሉይ ከሐዲስ ጋር አዋሕዶ ነው።ኃይለ ቃሉን ከኃይለ ቃል አዋሕዶ ነው የተረጎመው።ሌላው ተቃርኖንም ተጠቅሟል።እንዲህ ከሆነ እንዲህ ይሆንባችኋል ይህ ደግሞ ከሰው ልማድ ውጭና ከቅዱሳት ትምህርት ውጭ ነው እያለ በማስረጃ እያስደገፈ ይናገራል።

ምእመን፣ቤተክርስቲያን

ድርሳን 5 እስመ ምእመን ብሂል ሰናየ ሕሊና።ድርሳን 6 ለምእመናን እግዚአብሔር ያደረገላቸውን በጎ በጎ ነገር ማሰብ በተገባቸው ነበር።ከሠራዊተ አጋንንት እንዳዳናቸው ለሰይጣን ለኃጢአት ከመገዛት ከመርገመ ሥጋ ከመርገመ ነፍስ እንዳዳናቸው ማሰብ ይገባቸዋል። አጋንንትንም ድል እንዲነሡ ማድረጉን ማሰብ በተገባቸው ነበር።ሥጋውን ደሙን እንደሰጣቸው ማሰብ በተገባቸው ነበር።እስራኤላውያን ግን ያን ሁሉ አድርጎላቸው እግዚአብሔርን አሳዘኑት። እስመ ቤተክርስቲያንሰ ሰማያዊት ይእቲ።ድርሳን 22 ኢይትከሀሎ ለሰብእ ይኩን ተአማኔ ለእመ ኢያግነሠ ርእሶ እምግእዘ ልማድ።ድርሳን 32 ማኅበረ በኩር ዘይቤ መሐይምናን እሙንቱ።

ኃጢአት፣ክህደት

ድርሳን 6 ክሒድ ይወልድ ጽንዓተ ልብ።ክህደት አይምረኝም ማለትን ያመጣል።አይምረኝም የምትል ነፍስም ቃለ እግዚአብሔር ሰምታ አትመለስም አትደነግጥም።ኃጢአት ታበጽሕ ኀበ ክህደት ወክህደትኒ ትወልድ ሑረተ እኩየ።ቁጥዓ ወመዓት ይወልዱ ክሂደ።ድርሳን 30 እስመ ኃጢአትሰ ጥዕምት ወድህረ ትመርር።ወጽድቅኒ ታቴክዝ ቅድመ ወድህረ ትወልድ ጣዕመ ወፍሥሓ ወክብረ።ኢይትወለድ እምኃጢአት ትፍሥሕት።በኃጢአት ተድላ ደስታ ከሚያደርጉበት በጽድቅ ተድላ ደስታ የሚያደርጉበት ዘመን ይበዛል።በኃጢአት ተድላ ደስታ የሚያደርጉበት ዘመን ጥቂት ነው።የሚያዝኑበት ዘመን ብዙ ነው በጽድቅ የሚያዝኑበት ዘመን ጥቂት ነው ተድላ ደስታ የሚያደርጉበት ዘመን ግን ብዙ ነው።(የሐዘንና ደስታን ስሜት ወይም ጣዕም በዚህ ምድር ያሳወቀን የወደፊቱን የገሀነምንና የመንግስተ ሰማያትን በጥቂቱ እንድንረዳው ስለሆነ በዚህ ምድር ደስታና ሐዘን መኖሩ መልካም ነው።የኋላውን እንድንረዳበት እንድናስተውልበት ይጠቅማልና)

መጽሐፈ ኤደን

መመርመር፣ንሥሓ

ድርሳን 6 ሕቱ ርእሰክሙ ኩሎ እለተ፡፡ወለእመቦ ብእሲ ኃጥእ ኢይቅብጽ ተስፋሁ እንዘ ሕያው ውእቱ፡፡መጠነ ሀሎ እለት ይነሥሕ ወይትመየጥ፡፡**ድርሳን 8** ጕርኤሰ ይፈልጥ ጣዕመ እክል፡፡ ወነፍስኒ ትፈልጥ ብሂለ ቃል፡፡ልቡናም የነገርን ጣዕም ለይቶ ያውቃል፡፡መሥሐቲ ሰይጣን እንዲሰለጥንብህ አትፍቀድለት፡፡**ድርሳን 20** ክርስቶስ ይፈቅድ ያክብርከ፡፡ወአንተሰ ትከይዶ ለክርስቶስ በስካርከ፡፡ናሁ ረሰየከ ወልደ ወአንተሰ ትፈቅድ ከዊነ ገብር ለኃጢአት፡፡ውእቱሰ መጽአ ይረሲከ ማኅደሮ ወአንተሰ ታስተጋብእ ኀበ ርእስከ ኅሊና እኩይ፡፡እገሌ በእንደዚህ ያለ ጎዳና ሂዶ አንበሳ ሰበረው ወንበዴ ተጣላው ብሎ በዚያ ጎዳና ከመሄድ እንዲከለከል እንዲሁም ሁሉ እገሌ እንደዚህ ያለ ኃጢአት ቢሰራ ተጎዳ ብሎ ሰው ኃጢአት ከመስራት ይከልከል፡፡

ፍርድ

ድርሳን 6 ወኩሉ ዘንገብር በዝየ አኮ ዘንትፈድዮ ይእዜ በእንቲአሁ፡፡**ድርሳን 22** ናሁ አቤል ኮነ ያከብሮ ለእግዚአብሔር ወኢረድኦ ወኢያንገፎ እምእደ እጉሁ፡፡እመሰ ትፈቅዱ አስበ ፍዳ በዝየ ኢይረትዕ ተአምኖትክሙ፡፡**ድርሳን 34** ሀተታ ኢትኮንኑ ከመኢትትኮነኑ ያለው ለምግባር ነው እንጂ ለሃይማኖት አይደለም፡፡የሃይማኖት ችግር ካለበት ንቀፉት፡፡

መንግሥተ ሰማያት

ድርሳን 7 ይኩን ሕሊናነ ወተስፋነ ህየ፡፡**ድርሳን 23** ኢጸገወነ እግዚአብሔር በዝየ እረፍተ ፍጹመ አላ ጎዳጠ፡፡የዚህን ዓለም ክብር ስትፈልግ በዚያችኛዋ ዓለም ያለው ክብር እንዳያመልጥህ፡፡**ድርሳን 24** ወበከመ ጻድቃን ኮኑ ነግዳነ ወምውታነ እምዓለም ከማሁ ንሕነኒ ሞትነ ወነግዳነ ኮነ እመንግስተ ሰማያት፡፡እሙንቱሰ ሐይው እንዘ የሐሥሡ ኪያሃ ወንሕነኒ ሐየውነ እንዘ ነሐሥሦ ለዝንቱ ዓለም፡፡ተብህለ በእንቲአሆሙ ከመ ዔሉ በሐሜለት ወበዘብድወ ጠሊ እንዘ ይጼነሱ ወይትመነደቡ፡፡ይቤ ዳዊት ፈላሲ አነ ውስተ ምድር፡፡ይህ ስለ ምድረ ፍልስጥኤም እንዳልሆነ ለመንግሥተ ሰማያት ይጓጉ እንደነበረ ያስረዳል፡፡ከመ ኩሉ አበውየ ብሎ አባቶቹ እነ አብርሃም ዕረፍት ያሏት መንግሥተ ሰማያት እንደሆነች ፈላሲ የሆኑት ደግሞ ከምድረ ግብጽ ሳይሆን አጠቃላይ ከምድር እንደሆነ ያስረዳል፡፡ከነአንን እረፍት እንዳንላት ከነአን ገብተው ብዙ ጊዜ ተማርከዋል ብዙ መከራም አግኝቷቸዋል ስለዚህ አማናዊት እረፍት አባቶቻችን እነ አብርሃምም ተስፋ ያደረጓት ፍልስጥኤምን ሳይሆን መንግሥተ ሰማያትን እንደሆነ ያስረዳል፡፡ዮሴፍና ያዕቆብ ከግብጽ አጽማችንን ውሰዱት ያሉት መቃብር መርጠው ነውን ብለን ብንጠይቅ አይደለም ነፍሳት ከሲኦል መውጣታቸውን ለማስረዳት ነው እንጂ ጻድቃን መቃብር ቢመርጡ ኑሮማ ሙሴ በምድረ በዳ፡፡ዳንኤል በባቢሎን ኤርምያስ በእስክንድርያ ባልቀረ ነበር፡፡**ድርሳን 33** ወአልብነ በዝየ ሀገር ጽንእት ዘትሄሉ ወትነብር አላ ባሕቱ ንኅሥሥ ሀገረ እንተ ሀለዋ ትምጻእ ከመ ናእርግ መሥዋእተ ስብሐት፡፡

ትእግስት፣መልካም ሰራ

ድርሳን 7 ወእመቦ ዘየሐውር በፍኖተ ጽድቅ ይትዐገሥ እስከ ፍጻሜ ከመኢይደቅ፡፡እስመ

መጽሐፈ ኤደን

ብዙኀን እለ ወጠኑ ፍኖተ ጽድቅ፡፡ወሶበ ስእኑ ላእለ ንስቲት ትእግስት ወወስኮ ኀዳጥ ዲበ ብዙኅ አኀጎሉ ኩሎ፡፡*ድርሳን 10* አኮ ኀዲገ ኃጢአት ባሕቲቱ ዘይበቁዕ፡፡አላ ይትፈቀድ ሎቱ ፈውስ ለመካነ ቁስል፡፡አልቦ ዘይትመዘገን ከመ ምግባረ ትሩፋት፡፡ኃጢአትን መጀመሪያ ላለመስራት መታገል ነው እንጂ ከሰራናት በኋላ ንሥሓ ብንገባባትም ይተርፍ ቁስላ ቁስሏ ይቀራል፡፡*ድርሳን 10* ይደልወነ ከመ ንትአገሥ በአንኖ መንፈስ እንዘ ንጸውር ኩሎ ዘይበጽሐነ፡፡እስመ ዝንቱ ውእቱ ትእምርተ አሚን፡፡*ድርሳን 21* እስመ ለዘወጠነ ገቢረ ይደልዎ ያፈድፍድ በበንስቲት በኩሉ መዋእሊሁ፡፡ትእግሥተ ኢትግድፉ እስከ ትበጽሑ ኀበ ፍጻሜ ወትረክቡ ተስፋክሙ ወትረክቡ አክሊለ፡፡*ድርሳን 22* አቤል ተገፍአ እምኀበ እኁሁ ወቀንአ ላዕሌሁ በእንተ ዘአምነ በእግዚአብሔር፡፡ወከማሁ አንትሙኒ ይቀንኡ ላዕሌክሙ፡፡በኖኅ ሰብአ ትካት ሲያፌዙበት ይህ ስራቸው አላሳዘነውም፡፡ዮሴፍ በግብጽ ስደተኛ ሁኖ ሲኖር አላዘነም፡፡*ድርሳን 28* ይቤ ወንሩጽ በትእግስት ወተጋድሎ ኀበ ዘጽኑሕ ለነ ተስፋነ ወኢይቤ ንትጋፋእ ወንትቃተል፡፡እንደበደሉን እንበድል እንደተጣሉን እንጣላ አላለም፡፡ወመነና ለኃፍረት እግዚእነ፡፡ጌታችን ከአይሁድ ብዙ ስድብን እየተሰደበ ሲሰድቡት እየሰማ ኀብስት አበርክቶ በማብላት ሙት በማንሳት በኅ በኅ ነገር ያደርግላቸው ነበር፡፡ወውእቱ ይመርሖሙ ኀበ ፍኖተ ርትዕ፡፡ይቤልዎ ጋኔን ቦቱ እንዘ ለሊሁ ይፈውስ አብዳኒሆሙ፡፡ናግርር ርእሰነ በኩሉ ግብር በብዙኅ ትእግስት፡፡*ድርሳን 30* አልቦ ምንትኒ ዘየሐምሞ ለሰይጣን ከመ ትእግስትነ፡፡ኢንትቃወም በቃል ወበምግባር ወዝንቱ ግብር ይዌስክነ ጥበበ ወአስበ፡፡

ረድኤተ እግዚአብሔር

ድርሳን 10 አእዳውሰ እለ የሐርሳ አኮ ዘይኤዝዛሃ ለምድር ታብቁል ወታፍሪ ወበእንተዝ ይቤ ትነሥእ በረከተ እም ኀበ እግዚአብሔር፡፡እንድታብብ እንድታፈራ የሚያደርግ እግዚአብሔር ነው፡፡መምህራን ያልተመሰለውን መስለው ያልተተረጎመውን ተርጉመው ያስተምራሉ እንጂ ትምህርቱን እንዲያጸኑ ምሥጢሩን እንዲረዱ የሚያደርግ እግዚአብሔር ነው፡፡*ድርሳን 25* ያላሰብከው የማታውቀው መከራ ሊመጣብህ ይችላል፡፡እግዚአብሔርስ የአምር ኩሎ እምቅድመ ይኩን፡፡

መልከጼዴቅ፣ክርስቶስ

ድርሳን 12 ወእመ ትቤ እፎኑ ኮነ መልከ ጼዴቅ ዘእንበለ አብ ወእም ወአልቦ ጥንተ መዋእል ወማኅለቅተ ሕይወት እብለከ አነሂ ዘንተ ይቤ በእንተ ዘኢተጽሕፈ በመጻሕፍት፡፡ለመልከጼዴቅስ ኢይትአወቅ ጥንተ መዋእሊሁ ወማኅለቅተ ሕይወቱ በእንተ ዘኢተጽሕፈ ወለክርስቶስሰ በእንተ ዘአልቦ ዘይክል ረኪበ ህላዌሁ፡፡ወዝ ውእቱ ተማስሎቶሙ፡፡*ወሕገ ምሳሴሰ* ይቴሐት እምነ ራዕይ እሙን፡፡

ቃለ እግዚአብሔር

ድርሳን 14 ሀተታ አሠርቱ ቃላትን በልብሳቸው ጽፈው ከአባር ከቸነፈር ይድኑበት ነበር፡፡

ቁርባን

መጽሐፈ ኤደን

ሥጋው ደሙ ነፍስን የሚያነጻት ብቻ አይደለም።ቋንቋ እንድትናገር ምሥጢር እንድትተረጉም ያደርጋታል እንጂ።*ድርሳን 32* ውእቱሰ ሶበ ቦአ ውስተ ልበ ንጹሕ ያነሥኦ ወያነቅሆ ለተናግሮ።

መስቀል

ድርሳን 19 ሀተታ ጌታ በስድስት ክንድ መስቀል ነው የተሰቀለ።

ማኅበር፣አንድነት

ድርሳን 19 ንትቀሐው ምስለ ቢጽነ በተፋቅሮ ወበምግባረ ሠናይ ወኢንጎድግ ተጋብኦ በበይናቲነ።እስመ ተጋብኦ ያፈደፍዶ ለፍቅር ወለአሥምሮ እግዚአብሔር።ፍቅር ይትወለድ እምተጋብኦ።ምግባር ሠናይት ይትወለድ እምፍቅር።እኅው ዘይትራድኦ ለእኅው ከመ ሀገር ዘጽኑዕ ጥቅማ።

ሥላቅ

ድርሳን 21 እስመ ሥላቅ ያመነስዋ ለነፍስ ወያጸልሞ ለኅሊና።መዘበት ነፍስን ያሳዝናታል አእምሮን ይለውጣል።

ውዳሴ ከንቱ

ድርሳን 21 እስመ ዘመደ እኃለ እመሕያው ኮነ ያፈቅር ውዳሴ ከንቶ።

ጸሊአ ንዋይ፣መንኖ ዓለም

እመሰ አእመርክሙ ከመብክሙ ንዋይ በሰማያት ዘይኄይስ ኢትኅሥሡ ምንተኒ ዘበገዘየ።ዓለማዊ የሚባል የዚህን ዓለም ግብር የሚወድ ነው።*ድርሳን 31* ኤሳውሰ ኢለበወ መጠነ ብኩርናሁ ግሙራ ወአስተሐመመ ለዕረፍት ዘመናዊት ወኃላፊት።ፈጥና ለምታልፍ በዘመን በተወሰነች ለዚህች ዓለም ክብር ተጋ እንጂ።አኮ መፍትው ለነ ንትገበራ ለዓለም ባሕቲታ አላ ናእኩቶ ለእግዚአብሔር አኩቴተ ፍጽምተ በእንተ ዓለምኒ ዘትመጽእ።*ድርሳን 33* ወንመንን ኩሎ ግብረ ሰብአዊ አምጣነ ብነ እግዚአብሔር ክቡር።ወእመሰ ኮነ ለሊሁ ሎቱ ስብሐት ጸረ ወኩሉ ፍጥረት ኮኑነ አእርክተ አልብነ ረባሕ ወበቁኤት።ወከመዝ ዓዲ ሶበ አፍቀረነ ለሊሁ ኢይረክበነ እኩይ ግሙራ።ወሶበኒ ተጻብኡነ ኩሎሙ አልቦ ዘይክለነ።ሹመትን ከመሻት ልንሸሽ ይገባናል።በግድ ተሸሙ ቢሉን ልንሸሽ አይገባም።በእኒህ አድሮ የመረጠንን እግዚአብሔርን አላዋቂ ማድረግ ነውና አንድም ትእቢት ነውና።

ማሸነፍ

ድርሳን 25 አበዊነ ሞኡ ፍትወተ ሥጋ።እነ አብርሃም ፍትወተ ሥጋን ድል ነሱ።*ድርሳን 27* በተአምኖ ነቢያት ተጋደሉ ወሞኡ ነገሥተ ኃያላነ።*ድርሳን 33* ወእመሰ ኮነ ለሊሁ ሎቱ ስብሀት ጸረ ወኩሉ ፍጥረት ኮኑነ አእርክተ አልብነ ረባሕ ወበቁኤት።ወከመዝ ዓዲ ሶበ አፍቀረነ ለሊሁ ኢይረክበነ እኩይ ግሙራ። ወሶበኒ ተጻብኡነ ኩሎሙ አልቦ ዘይክለነ።

መጽሐፈ ኤደን

ፍቅር

ድርሳን 31 ኀሱ ሰላመ ምስለ ኩሉ እግዚእነሂ ይቤ የአምረክሙ ኩሉ ከመ አርዳእየ አንትሙ

ለእመ ተፋቀርክሙ በበይናቲክሙ።።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ተግሣጽ ዘቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ

ተግሣጽ ማለት ስሕተትን ማረሚያ አቋምን ማስተካከያ መናፍቃንን መቃወሚያ መሐንዲስ ነው።።

ገሀነመ እሳት፣ተአምራት

ተግሣጽ 1 ጥቀ ታውኢ ገሀነመ እሳት።።የወዲያኛውን ዓለም መከራ መናገር የሚቻለው የለም።። ሀሎ ህየ እሳት ወጽልመት ወመዋቅሕት ወዕጹ ዘኢይነውም ወይመስለኒ ከመ ይእቲ እሳት ተአኪ እምነ ዛቲ እሳት።።እስመ ሀሎ ህየ እሳት ዘይነድድ በእፎኬ ይትረከብ ጽልመት።።ጠየቀኑ ከመ ይእቲ እሳት ተአኪ እምነ ዛቲ እሳት እስመ አልባቲ ብርሃን እመኒ እሳት ይእቲ ርኢክኑ ከመ ታውኢ ፈድፋደ እምነ ዛቲ እስመ ኢትጠፍእ ወበእንተዝ ተብህለ እሳቱ ዘኢይጠፍዕ።። መፍትው ለነ ኦ አኃው ንጠይቅ መጠነ ዝንቱ ሥቃይ ዘውእቱ ገዐር ዘእንበለ ጽርዐት ወሐቅየ ስነን ኀበ አልቦ ረዳኢ።።ንከውን ሥጡማነ ውስተ ነደ እሳት ማዕከለ እኩያን ወከዓውያነ ደም ኢይራእዩነ ወኢንራእዮሙ።።አላ ይመስለነ ለባሕቲትነ ዘሀሎነ ህየ እንዘ ምስሌነ ብዙኅ ጉባኤ እስመ ጽልመት ኢየነድገነ ንትረአይ በበይናቲነ አላ ለለአሐዱ ይጸውር ሥቃዮ በባሕቲቱ ወበእንተዝ አስተበቁአክሙ ኦ አኀየ ከመተሐልዩ ዘንተ ወትረ በአልባቢክሙ።።*ተግሣጽ 24* ወገቢረ ተአምራት ወመንክራት ኢይክል ያድኅን እምሥቃየ ኩነኔ።።ምክንያቱም በስሙ አምነው ይድኑ ዘንድ ስለመጡ ሰዎች ተአምራት ሊደረግ ይችላል።።እነ በለዓምም በክፋት ሳሉ ተአምራት ትደረግላቸው ነበረችና።።

ንጽሕና

ተግሣጽ 1 ናሁኬ አንጽሐነ እግዚአብሔር ልዑል በደሙ ክቡር እምኃጣውኢነ ይደልወነ ኦ ፍቁራንየ ንእቀብ ንጽሕናነ።።ወኢንቅረብ ግሙራ ኀበ ምንትኒ እም ርኩስ።።በኩሉ ጊዜ ይደልወነ ናጥሪ ልበ ንጹሐ ወሕሊና ርቱዓ ወአፍቅሮ እግዚአብሔር ልዑል።።ርቱዕ ለነ ንጽሐቅ ወንትጋደል ከመ ንኩን ንጹሐነ።።እስመ አኮ ክቡድ ውእቱ ዘአዘዘነ ንግበር።።*ተግሣጽ 21* ንንግፍ እምኔነ እንከ ጽልአ።።*ተግሣጽ 28* ተጸምዶ ለተድላ ዝ ዓለም ያማስን ነፍሰ።።

ቁርባን

ተግሣጽ 1 ኃጢአት ዘእምቅድመ ቁርባን ይሠረይ በጥምቀት ወእምድህረ ጥምቀትሰ ይሠረይ በሥጋሁ ወበደሙ።።

መጽሐፈ ኤደን

ንዑሳት ኃጣውእ፣አቂበ ልሣን

ተግሣጽ 1 እስመ ንዑሳት ኃጣውእ ይሰመያ ርስሐተ ዘውእቶን ጽርፈት፣ኃእዝ ወሐሰት ወባሕቱ እላሰ ኢኮና ንዕሳተ አላ ዓቢያት ጥቀ አላ እማንቱ ያርኅቃ እመንግሥተ ሰማያት። የንጥሥን አዋጅን ማፍረስ ንጉሡን ማዋረድ እንደሆነ አንድም ሕንጻውን መንቀፍ ሐናጺውን መንቀፍ እንደ እንደሆነ ፍጡርን መንቀፍ ፈጣሪውን መንቀፍ ነው።እስመ ፈጣሪ ሎቱ ስብሐት ኢወሀበነ ልሣነ ከመ ንጽርፍ ቦቱ ወንንብብ ሐሰተ ወንትገዐዝ በበይናቲነ አላ ከመ ንሰብሖ ቦቱ ለእግዚአብሔር ልዑል ወናሥተፍስሖሙ በንባብ ለእለ ይሰምዑነ ከመ ይኩኖሙ በቁኤተ ወንስሐቦሙ ኀበ ሰናይ ፍቅር።ንግረኒ እስኩ ኦ ብእሲ ምንት ብከ በቁኤት ለእመ ትቤ እገሌ እኩይ ውእቱ።ደግ ሥራም መልካም ስራም ቢሰሩት ቢሰሩት አያልቅም።***ተግሣጽ 3*** ኩን ሰናየ በቃልከሂ ወበራእይከሂ ወኩን ልብወ በሥርዓተ ምክር ወተግሣጽ።***ተግሣጽ 25*** ኢትደቅ እም ልእልናከ ውስተ ግበ ጽርፈት።

ፍቅረ ቢጽ

ተግሣጽ 1 ወዘያከብር ቢጾ ያከብሮ ለእግዚአብሔር።***ተግሣጽ 3*** እስመ ዛቲ ሀብት/ፍቅር ታበጽሐነ ኀበ ኩሉ ምግባራተ ሰናይ ዘእንበለ ጻማ ወሐፍ።ወእመቦ ዘይብል ናሁ ይእዜ ንሕነሂ ሀሎነ በተፋቅሮ ቦ እምኔነ ዘቦ ክልኤቱ አዕርክት ወካልእሂ ዘቦ ሠለስቱ ንብሎ ተፋቅሮትክሙ ኢኮነ በእንተ እግዚአብሔር አላ በእንተ ተአርኮ።ወፍቅርሰ ዘበእንተ እግዚአብሔር ዛቲ ይእቲ አፍቅር ኩሎ ከመ አኃዊከ።ወለዓላውያንሰ አይሁድ ወአረማዊ አፍቅሮሙ ከመ አኃዊከ ዘሥጋ ወተራኅራኅ ላዕሌሆሙ ወተክዝ በእንቲአሆሙ ወከዓው ላእሌሆሙ አንብአ መሪረ በእንተ ስሕተቶሙ ወጠዋይ ፍኖቶሙ ወበዝንቱ ግብር ትትሜሰሎ ለእግዚአብሔር ልዑል።***ተግሣጽ 19*** ፍቅርሰ ኢታገብር እኩየ ወኢታሐሊ ኀሡመ በላዕለ ቢጽ።አኮኑ ኢንፈቅድ እኩየ ለርእስነ አላ ኩሎ ሰናያተ ወኩሎ ክብረ።ከማሁኬ ይደሉ ንጽሐቅ ከመዝ በእንተ ቢጽነ።መኑ እምሰብእ ዘይትቁየማ ለነፍሱ ወይትመዓዕ ላዕሌሃ አኮኑ ይሠሀላ በኩሉ ግብር ንግበርኬ ከመዝ ምስለ ቢጽነ ከመ ኢይርከብ ***ቂም*** መካነ በውስቴትነ አላ ይዒል ውስተ መካነ በድው።ሳኦልኒ ሶበ ገብአ ውስተ እደሁ ለዳዊት ኢፈቀደ ይቅትሎ አላ አድኃኖ እም እደ ካልዓን።***ተግሣጽ 28*** ቅብዕሰ ፍቅረ ደቂቀ እንለ እመሕያው።

መንግሥተ ሰማያት

ተግሣጽ 1 ሰናይት ይእቲ መንግሥተ ሰማያት ወትትአደው እምነ አእምሮ ወልቡና ወአኮ እምነ ቃል ባሕቲቱ።***ተግሣጽ 6*** አማን ከመ ለእንታክቲ እረፍት ዘበአማን ኢይረክባ ኀዘን ወምንዳቤ ኢብካይ ወነዘነ ልብ ኢኅርትምና ወኢ ፍርሀት ዘያቴክዛ ለነፍስ ወያደነግጻ አላ የኀድር ላዕሌሃ ፈሪሀ እግዚአብሔር ባሕቲቱ ዘምሉዕ ጣዕመ ፍሥሓ።በህየሰ ፍሥሓ ወሰላም ዕረፍት ወተድላ ኂሩት ወየውሃት ርትዕ ወተፋቅሮ አልቦ ህየ ቅንአት ወተቃሕዎ ኢጽልመት ወኢሌሊት አላ ብርሃን ወመዓልት ሥን ወጸዳል አልቦ ህየ ጻማ ወጽጋብ አላ ወትረ ረኪበ ሰናያት ዘለዓለም።

ምጽዋት

መጽሐፈ ኤደን

ተግሣጽ 1 ወገቢረ ምጽዋትሰ አኮ ዘተሰርአ ላዕለ ብዑላን ባሕቲቶሙ አላ ላዕለ ነዳያንሂ።አብአት ክልኤተ ጸራይቀ እንዲል።እስመ ዘይሁብ ጎዳጠ እምውስተ ጎዳጥ ይፈደፍድ እምእለ ይሁቡ ብዙኀ እምውስተ ብዙኀ ከመ እንታክቲ መበለት።እስመ ነዳይኒ እመኒ ተጸነሰ ጥቀ ኢየኃጥእ ክልኤተ ጸራይቀ።እስመ ሕገ ምጽዋት ኢኮነ በብዝኀ ውሂብ አላ በከመ ስምረተ ልቡ ወኃይለ ሃይማኖቱ።

ሀብትና ድህነት፣ጸጋ

ተግሣጽ 2 ብዕል የኃጢአት አጋዥ እንደሆነች ወተጽናስኒ ይረድእ ለገቢረ ጽድቅ።ንዴቱን ወደው የሚታገሱ ሰዎች አኗኗራቸው ከባለጸጎች አኗኗር ይልቅ ደስ ያሰኛል።ኢትትፈሣሕ ኦ ብእሲ በብዕለ ዝንቱ ዓለም ዘይወርስዎ ፈያት ወሰረቅት ወከዓውያነ ደም ወዘማውያን ጎሡራን ወምኑናን ወኩሎሙ እኩያን።እመሰኬ ከመዝ ውእቱ ለምንት ትትኤበይ።ወእመቦ ዘይብል ተጽናስሰ ኃጣር ውእቱ ንንሥት እንከ ዓረፍተ ምክንያቱ ወንብሎ አኮ ኃጣር ውእቱ አላ እለ ያስተሐቅርዎ ጎሡራን እሙንቱ።ወበእንተዝ ንሕነኒ መናንያን ኢንጎዝን ላዕለ እለ ያስተሐቅሩነ በእንተ ተጽናስነ።እብል እንከ ከመ ኢብዕል ወኢተጽናስ እኩያን በግእዞሙ።እስመ ተጽናስ ያሴስል እምኔሁ ትእቢተ ወትዝህርተ ወያፈደፍድ ንጽሐ ወጽንአ ነፍስ ወንጽሐ ልብ ምስለ ትሕትና።ወለባዕልሰ ሚ ይበዝኑ እለ ይክልእዎ ወያርኅቅዎ እምዛቲ ምግባራት።ወእመኒ ኃጣዕነ ኢንጎዝን አላ ናእኩቶ ለእግዚአብሔር ልዑል በእንተ ኩሉ።ንዴት ይሄይሥ ፈድፋደ እምነ ብዕል።*ተግሣጽ 3* ኢመፍትው ለነ ንበል እምፈተውኩ እርከብ ሚመተ ለተልእኮ ውስተ ቤተክርስቲያን ወዓዲ ንዋየ ብዙኀ ከመ እመጸውት ላዕለ ነዳያን እስመ እግዚአብሔር ልዑል የአምር ፈድፋደ እምኔነ ዘይከውነነ ለበቁኤት።ወኢተአምር እመ ይፈደፍድ ስእዕትከ ጊዜ ትረክቦ ለብዙኀ ንዋይ።ወባሕቱ አንተ ይእዜ ትሔሊ ዘንተ ወሶበ ፈተነከ እምተወለጠ ልብከ።ታሪክ እንደ አውሎጊስ ወፍጮ እየነጠለ እያለዘበ ያን እየሸጠ ለልብስ ለቀለብ እያስቀረ ይመጸውት ነበረ። ዳንኤል የሚባል ባሕታዊ ወዳጅ ነበረው።ከቤቱ ሄደ እንዲህ ሲያደርግ አይቷል በዚህ በጥቂት ገንዘብ እንዲህ ያደረገ ብዙ ገንዘብስ ቢያገኝ ነዳያንን እንዴት በጠቀመ ነበር ብሎ ወደጌታ አመለከተ ጌታም አብዝቶ ቢሰጠው ገፊ ጽርሐ ነዳያንን የማይሰማ ሆነ።ወዓዲ ኢትበል ለምንት ኢተውህበኒ ጸጋ ምህሮ ወሶበ ተውህበኒ እምበቋዕክዎሙ ለብዙኃን ወኢተአምር ከመ እመቦ ሶበ ረከብከ ሀብተ ምህሮ እምኮነከ ምክንያተ ኩነኔ ለነፍስከ በፍኖተ ቅንዓት ወአሜሃ ትሰመይ ዘደፈነ መክሊተ እግዚኡ።ወይእዜሰ ድኑን አንተ እምዝንቱ ኩሉ።መፍተው ለነ ንዕቀብ ዘጸገወነ እመኒ ጎዳጥ ወእመኒ ብዙኀ ሶቤሃኬ ንከውን ብዑላነ ፈድፋደ።*ተግሣጽ 18* መፍትው ንጎረይ ንዴተ።ባዕልሰ ገብር ውእቱ ወነዳይሰ ኢይፈርህ እመሣጢ ወኮናኒ።ለነዳይሰ አልቦ ዘያፈርሆ ወኢዘያንዝኖ ምንትኒ።ገንዘብ ክብር አያሰጥም።

ትሕትና፣በሰው መመካት እንደማይገባ

ተግሣጽ 2 ኦ ፍቁራን ኢርቱዕ ንትአበይ ወንትጋየጽ በምንትኒ እምግብር እስመ እግዚእነ እንዘ አምላክ ውእቱ ኢአበየ ተወልዶ በአምሳለ ገብር።ሰውን ጌጥ እንዳናደርግ እንጠንቀቅ።ከስራ በማናቸውም ስራ እንታበይ ዘንድ አይገባም።ውሳጣዊ በመሆን እስክታገኙት ድረስ የአፍአዊ ትሕትናን ሥራ ልትሠራ ይገባል።እመሰ ይደሉ ተመክሖ መመካት አይገባም እንጂ የሚገባ

መጽሐፈ ኤደን

ከሆነ ለንትመካሕ በንዴት ወበተጽናስ ወአኮ በብእል።*ተግሣጽ 27* ትሕትናሰ ዘበአማን አኮ ውእቱ ከመ ይጽእል ብእሲ ርእሶ አላ ይትዐገሥ ሶበ ይጼዕልዎ ካልዓን።

ክብር ሥጋዊ ወመንፈሳዊ

ተግሣጽ 2 ንግረኒ ኦ ብእሲ እም አይቴ ትረክብ ክብረ በምግባራተ ዓለምኑ።አኮኑ ተነድገከ ወተሐውር።ወእመኒ ኢነደገተከ ለሊከ ተነድጋ እንበለ ፈቃድከ ወተሐውር እምኔሃ ነበ ኢትገብእ።ወአንተሰ ለምንተ ትትሜካሕ ለእመ ከመዝ ውእቱ አጥሪ እንከ ምግባረ መንፈሳዊ ወመዓርገ ሉዓላዊ።ኢኮነሁ ዕራቀነ ዘቦእነ ውስተ ዓለም ወከማሁ ዕራቃቲነ ንወጽእ እምኔሃ። *ተግሣጽ 7* እመሰኬ ወድቀ አረጋዊ እመንበሩ ወሞያ ፍቅረ ንዋይ ወክብረ ከንቱ ወሥርጋዌ ወተድላ ወስካር ወመዓት ወተራክቦ ወተቀብያ ዕፍረት ይወድቅ እምክብረ አእሩግ በፈቃዱ። *ተግሣጽ 9* ኮንከኑ ንጉሠ በመዓልት ከማሁ ሊተኒ ሄሙኒ በሌሊት።እፈእየከ ከመ ኢትፈደፍድ እምኔየ በምንትኒ።አይቴ ሀለው እለ ነበሩ በዛቲ መዓርግ እምዘነግሡ በአሠርቱ ዓመት ናሁ ኀለፉ።ወኮኑ ዘኢነበሩ ግሙራ ወባሕቱ ብጹዕሰ ጳውሎስ ኢኮነ በዝንቱ አርአያ ወትእምርተ ዝንቱ እስመ ውእቱ ነበረ ኩሎ መዋእለ ሕይወቱ እንዘ ያበርህ ወያንጸበርቅ አላ ናሁ ኀለፈ አርባዕቱ ምእት ዓመት እምዘ አዕረፈ ወሀለወ እስከ ይእዜ እንዘ ይትዌሰኮ ስን በዲበ ስን። ወፈድፈደ ክብሩ እምዘቀዳሚ አመሀሎ ሕያወ ውስተ ምድር።ወሥኖሙሰ ለቅዱሳን ዘበሰማያት መኑ ይክል ፈጽሞ ነጊሮቱ።ወበእንተዝ አስተበቁዐክሙ አ ፍቁራን ከመ ትኅሥሡ ዘንተ ክብረ ወታድምዑ ኪያሃ።እስመ ውእቱ ክብር ዘበአማን ወሥን ዘኢየኀልፍ ወጸዳል ዘኢይዴምን። ወይእዜኒ አ ፍቁራን ኢናፍቅር ክብረ ወአስተጋብኦ ንዋይ።

ቁጣ፣ተግሣጽ

ተግሣጽ 2 ቦ መዓት ዘበርትዕ።ሀተታ ሕግ ቢፈርስ ሕጻናት ከመማር ቢሰንፉ የተማሩትን ቢገድፉ መናፍቃን በጉባኤ ቢሰለጥኑ የሚገባ ቁጣ ነው።*ተግሣጽ 5* እስመ መዓት እምግእዘ አራዊት ውእቱ።ቁጣ የአራዊት ስራ ነው።*ተግሣጽ ፴* ኢንትመዓዕ ወኢንተክዝ ሶበ ይጌሥጹነ እስመ ሰብእ ንሕነ ወብነ አበሳ ወጌጋይ።እብል እንከ ለእለ ይሜህሩ ወይጌሥጹ ያጥርዩ ግእዘ ሠናየ ወውዱሰ።ወመገሥጽሂ ኢይኩን ከመ መዐትም።

ቅንአት

ቅንአት ምስለ ፍትወት እኪት ይእቲ።ወቅንአትኒ ሰናይት ይእቲ ለእመ ኮነት በእንተ ጽድቅ ከመ ቃለ ጳውሎስ ዘይቤ ቅንኡ ለእንተ ተአቢ ጸጋ።

እግዚአብሔር

ተግሣጽ 3 ወአንተሰ ኦ ብእሲ ኢትክል ጠይቆ ርእሰከ ከመ እግዚአብሔር እስመ ውእቱ የአምር ኩለንታከ።*ተግሣጽ 13* ይደልወነ ንትመሰል በክርስቶስ አ ፍቁራን ወንትሉ አሠረ ዚአሁ ወንሑር በፍናዊሁ።ህልው ውእቱ እግዚአብሔር ውስተ ኩሉ መካን ወይሰምዕ ኩሎ።*ተግሣጽ 24* አልቦ ምንትኒ ዘይኤድሞ ለእግዚአብሔር ከመ ምግባረ ትሩፋት።አብዝኖ ሰሚዕ ወኢገቢሮቱ ያምዕያ ለእግዚአብሔር ሎቱ ስብሀት።

መጽሐፈ ኤደን

ሞት

ተግሣጽ 4 በእንተ ገሥጾ ላእለ ምውታን፡-ወኢርቱዕ ይትጋብኡ በላህ ወበንዘን፡፡ኦ አኃውየ ንሳለቆ ለሞት ወንትቃጸቦ፡፡አይቴ ቀኖትከ ሞት እያልን እንዘብትበት፡፡ንግረኒ እስኩ ለምንት ንጻመ በገቢረ መኃትው ብሩሃት ወስምዓት ንጹሓት አኮኑ እንዘ ንፈንዎመ በክብር ለመ፡ታን፡፡ ወናሜኒ ግንዘቶመ በዓቢይ ጻሕቅ፡፡ወንገብር ጸሎተ ወስብሐታተ እንዘ ንሴብሆ ወነአኩቶ ለእግዚአብሔር ልዑል፡፡ወዝንቱ ስብሀት ወዝማሬ ዘንገብር በእንቲአሁ አኮኑ ንኤምር ከመ ሐረ ውስተ ፍሥሓ ወሐሴት፡፡ለምንትኬ ይነጽዩ ሥዕርተ ርእሶመ ወብእሲትኒ ታዕቢ ቃላ ወትኬልሕ አይኑ ኃሣር ዘየዐኪ እምዝንቱ፡፡እመኑኒ ኦ አኃው እምደለዎመ ለእሉ ከመ ይክልእዎመ በዊአ ውስተ ቤተክርስቲያን እስከ ነዋኅ መዋእል፡፡እስመ ለዘከመ እሉ መፍትው ይብክይዎመ እንዘ ሀለው በሕይወቶመ፡፡እስመ ይፈርሕዎ ለሞት ወይደነግጹ እምኔሁ ወኢየአምኑ ትንሳኤ፡፡ወእመቦ ዘይብል ንሕነሰኬ አኮ ዘንክሕድ ትንሳኤ አላ ንገብር ዘንተ በከመ ሕገ ልማድ፡፡ወአንሰ አወስኣ ለዛቲ ነባቢት ወእብላ እስኩ ንግርኒ ዘእሴአለኪ ሶበ የሀውር ምትኪ ርጉቀ ብሔረ ትገብሪኑ ከመዝ በእንቲአሁ፡፡ወእመ ትቤልኒ እወ እበኪ እብለኪ አነሂ ዘንተሰ ትገብሪ እንዘ ትሴፈዊ ግብአቶ፡፡ወባሕቱ ላእለ ዘሞተሰ ትበክዩ በቀቢጸ ተስፋ እንዘ ኢትሴፈዊ ግብአቶ፡፡

ትእዛዘ ቤተክርስቲያን

ተግሣጽ 4 ኦ አኃው ኢታስተሐቅሩ ትእዛዘ ቤተክርስቲያን እንተ ኢተሠርዐት በንበ ሰብእ፡፡ እግዚአብሔር ውእቱ ዘአዘዘ ሥርዓተ ምእመናን፡፡

ትእግስት

ተግሣጽ 4 ንትአገሥ እንከ ሶበ ይዘልፉነ ወንትዐቀብ ከመ ኢነአብስ፡፡ትእግስት ክፉውን ግብር ሁሉ ያጠፋዋል፡፡መከራን መታገሥ አያስነቅፍም መልሶ መምታት መልሶ መስደብ ያስነቅፋል እንጂ፡፡*ተግሣጽ ፴* ወንትዓገሥ ኩሎ ዘይመጽእ ላዕሌነ ከመ ናጽምእ ዓስበ ዘድልው ለተዐጋሥያን፡፡እስመ ለሊሁ ይቤ ፁሩ ክበደ ቢጽክሙ በበይናቲክሙ፡፡

ንሥሓ

ተግሣጽ 4 ሰናይኬ ሶበ ኢንቆስል እሾህ ባይወጋን ባንቆስል መልካም ነበረ፡፡ወእመሰቦ ዘአቁሰለነ ንደይ ፈውሰ ውስተ ቁስላቲነ፡፡ኃጢአት ባንሰራ መልካም ነበረ ኃጢአት ከሠራንም ንሥሓ እንግባ፡፡*ተግሣጽ 14* ኢመፍትው ለነ ንቅብጽ ተስፋ ሶበ ገበርነ ኃጢአተ፡፡

ፍዳ ጻድቃን ወኃጥኣን፤ፍርድ

ተግሣጽ 5 ኢመፍትው ለነ ናንክር ጥዒና ሕይወቶመ ለእኩያን በዝ ዓለም ወተጽናሰ ንደቶመ ለኄራን ወኢያንቀልቅል ሕሊናነ፡፡እስመ ፍዳ አኮ በዝየ ኢ ዘሠናይ ወኢ ዘእኩይ፡፡ወለእመ ርኢከ ብእሴ እኩየ ወቦ ንስቲት ምግባረ ሰናይ ወዓዲ እንዘቦ ብዕል ወተድላ ኢታንክር እስመ ረከበ አስቦ በዝየ፡፡ወበህየሰ ይትመከአብ ሎቱ እከየ ዚአሁ ወይትኬነን ፍጹመ፡፡ወብጹዕሰ ዘበአማን

መጽሐፈ ኤደን

ዘተኮነነ በዝየ ከመ ያሰስል እምላእሌሁ ልብሰ ርስሐት ወየሐውር ህየ እንዘ ንጹሕ ውእቱ ዘአልቦ ነውር።ዕውቅ ውእቱ ከመ እኩያን ይትፌሥሑ በዝየ ወይትኬነኑ ፍጹመ በህየ።ነጽርኬ ዘከመ ይቤሎ አብርሃም ለውእቱ ባዕል አንተሰ ሠለጥከ ዓስበከ እስመ ፈጋዕከ በሕይወትከ ወአልአሣርሰ በተጽናስ ወይትፌሣሕ በዝየ ወአንተሰ ተሐምም።ርኢከኑ ከመ ክልኤሆሙ ረከቡ ዘይደልዎሙ።ኢንኅዘንኬ ኦ አኃው ሶበ ንሬእዮሙ ለኃጥዐን እንዘ ይዴለው በዝየ ወንሕነ ሶበ ንጼነስ።አላ ንትፈሣሕ በጊዜ ይረክበነ ምንዳቤ እስመ ይከውነነ ለስርየተ ኃጢአት ወለድምሳሴ አበሳ።

ትጋህ፣ጸሎት

ተግሣጽ 5 ኢንኅሥሥ ዕረፍተ ከመ ንርከብ አክሊለ ዘኢየንልፍ።ናብዝኅ እንከ ጸልዮ።ጸሎትሰ መድኃኒት ውእቱ ወአሰሳሌ ኩሉ ኃጣውዕ ወአበሳ ወዓቃቤ ሥራይ ለኩሎን ኃጣውኢ።

መከራ፣ማሸነፍ፣መላእክት፣ተጋድሎ

ተግሣጽ 5 ይደልወነ ንሥአሎ ለእግዚአብሔር ልዑል ከመ ኢያብዐነ ውሰተ መንሱት ወእመኒ ቦእነ ንትዐገሥ በብዙኅ ገድል።ወባሕቱ ኢንባዕ በፈቃድነ ውስተ መናስው።ወእም ከመሰ በጽሐነ ምንዳቤ ኢንፍራሕ ወኢንደንግጽ።ወአንተሰ ኩን ድልወ ከመ ሐራዊ መስተቃትል ወሀሉ ወትረ በንቅሐት ወበተአቅቦ እንዘ ምጽአተ ቀትል ወተጸብኦ ትጸንሕ።ወተጋደል እስከ ፍጻሜ ወማዕ ሐራሁ ለጸላኢ መስተቃርን ወዝሩ ማኅበሮ ለጸር።ከመ ንማያሙ ለጸላእትነ እለ ይጸብኡነ ወንልበስ አክሊለ ዘመዊእ።*ተግሣጽ 12* ትመውዕ በእንተ ዘተጋደልከ።*ተግሣጽ 14* ኦ ፍቁራንየ ይደልወነ ከመ ንትጋህ ወንጸሊ ኩላ ሌሊተ እስመ ብነ እለ ይትራድኡነ ወንክል መዊአ ለእመ ፈቀድነ እስመ መላእክት ይነብሩ ምስሌነ።መፍትውኬ ንትጋደል በኩሉ ኃይልነ።ሰው ከኃጢአት ብቻ ስለተለየ ቅዱስ አይባልም ትሩፋት ምግባርም ሰርቶ ነው እንጂ።ይደልወነ ንትጋደል በዝንቱ ዘመን ሐጺር።*ተግሣጽ 21* ይቤ እግዚእነ በዓለምሰ ሕማመ ትረክቡ ወባሕቱ ጽንዑ እስመ አነ ሞእክዎ ለዓለም።*ተግሣጽ 23* ኦ ፍቁራን መኑኬ ዘይከውን ብጹዐ ከመ መዋዕያን።*ተግሣጽ 25* ወአንተሰ እምከመ ኀደገ ተበቅሎ ጸላእትከ ይእተ ጊዜ ትመውዖሙ።*ተግሣጽ 28* እስመ ኀዘን ያሴስል ኃጢአተ ወያመጽእ ኃይለ ወረድኤተ።ናብዝኅ በእንተ ዜንዎ እሙነ ከመ ንርከብ መዊዐ በላዕለ ኩሉ ግብር።ወእመሰ ለሊሁ ክርስቶስ ሖረ በትካዝ ወበጻማ ወአንተሰ በዕረፍት ናሁኬ ኢሖርከ በፍኖት ዘሖረ ባቲ ውእቱ አላ በካልእ።ወእፎኑ ትከውን ተላዊሁ እንዘ ኢትተልዎ አንተ።

ስንፍና/ሀሜት፣ትሩፋት

ተግሣጽ 7 ኢመፍትው ለነ ንትሐከይ ተጸምዶ በጊዜ ርስዓን ወኢንበል የአክለነ ዘገበርነ በውርዝውና አላ ንወስክ በዲበ ገድልነ በከመ ይደሉ።ለትሩፋት የሚፋጠን ባሕታዊ ተክል ልትከል ዘር ልዝራ አይልም።ዕጸበ ገዳምን ግርማ ሌሊትን ድምጸ አራዊትን አያስብም። የምግባሩን ዋጋ መንግሥተ ሰማይን ያስባል እንጂ።ውዳሴ አያስደስተውም ሐሜት አያሳዝነውም።ይደልወነ ኦ አኃው ንዕቀብ ወትረ ነፍሳቲነ ከመ ኢይምጽአነ ሀሜት ወተሀይዮት።

መጽሐፈ ኤደን

መጻሕፍት ኦምላካውያትን ማንበብ፣መማር

ተግሣጽ 8 ወለእመ ትብለኒ በምንትኬ ይትረየጻ ሕሊናቲነ ልቡናችን በምን ይለዝባል ትለኝ እንደሆነ እወ ይትረየጻ በአስተሐይጾ መጻሕፍት ወተጸምዶ ለሰሚዖቶን፡፡መጽሐፍ በመመልከት በመማር ይለዝባል ብየ እመልስልሀለሁ፡፡ይደልወነ ናጽምእ ቃላተ መለኮት ከመ ኢይባእ ውስተ አልባቢነ ቃል ነኪር፡፡አውአዩ እልዋን ኩሎ መጻሕፍተ ወአስተርአዮ እግዚአብሔር ሎቱ ስብሀት ለአሐዱ ብእሲ ትሩፈ ምግባር ወአዘዞ ከመ ይጽሐፍ ወአስተጋብኦን እምዝርወት ዘውእቱ ዕዝራ፡፡ወእምድህሬሁኒ ረሰየቶሙ ኪነጥበቡ ለቍ ሊቃናት ከመ ይተርጉምዎን፡፡ይደልዎ ለዘያነብብ ቅድመ ይዝክር ስሞ ለበዓለ መጽሐፍ ወእምዝ ይምሀር፡፡ስማዕ ዘይቤ ዳዊት ንዑ ደቂቅየ ወስምዑኒ ፈሪሀ እግዚአብሔር እምሀርክሙ፡፡ናሁኬ አየቀ ከመ ፈሪሀ እግዚአብሔር ይከውን እምነ ትምህርታት፡፡

ምጽዋት

ተግሣጽ 10 መፍትው ለነ ንመጽውት ላዕለ ኩሉ በዕሩይ እንዘ ኢንሌሊ አረማዊ አው መሢሐዊ፡፡ወፈድፋደሰ ለምእመናን፡፡እስመ ምጽዋት ምሕረት ይእቲ፡፡አኃዊነ ኢናሕጽጽ ገቢረ ሰናይ ላዕለ ምእመናን ወካልአንሂ፡፡ወእመ ርኢከ ብእሴ ኃጥአ እንዘ ይጼነስ ርድኦ ወኢትኅሥሥ ምግባራቲሁ እስመ ዘእግዚአብሔር ውእቱ፡፡ለገንዘብህ አትዘንለት ለተቸገሩት አሳልፈህ ስጠው እንጂ፡፡*ተግሣጽ 11* ሰዎች ሁሉ የሚቸገሩት በስንፍናቸው አይደለም፡፡ቦ እምኔሆሙ ዘበተሰጥሞ ውስተ ባሕር ንብረቶሙ ወቦ ዘተገፍአ በዓውደ ምኩናን ወቦ ዘተሰርቀ ንዋዮ ቦ ዘበደዌ ወቦ ዘበመከራ ወዘይመስሎ ለዝንቱ፡፡ድኃ የሚያሳዝን ጨኸት ቢጮህ ሰው እንዲያዝንለትና እንዲሰጠው ነው፡፡አካሉን አሳይቶ የሚለምንህ ቢቸገር ነውና እርዳው ክልመና የሚጨንቅ የለምና፡፡ይሄይስ መዊት እምኄሁ፡፡በየቀኑ ምጽዋት ስጥ ምክንያቱም አንተም በየቀኑ እንደምትበላ ሁሉ እነርሱም በየቀኑ መብላት አለባቸውና ብዙ ቀን ሰጥቻለሁ ብለህ አታቋርጥ ካቋረጥክ ይራባሉና፡፡እግዚአብሔር ግን የሰጠህ እንድትረዳቸው ጭምር ነው፡፡

ፍቅረ ንዋይ

ተግሣጽ 11 ኢያንድድከ ፍቅረ ንዋይ ወኢይማዕከ ስስዕት ዘጥሪት አላ ኩን ንዱደ በእሳተ መንፈስ ከመ ታውእያ ለፍትወት እኪት ወትምትራ በሰይፈ መንፈስ፡፡ወዘሰ ያፈቅር ንዋየ ወአሠንዮ ሥጋ የአኪ እምኩሉ ደዌ፡፡አሌ ለኪ አ ንዋይ፡፡*ተግሣጽ 20* ንዋይሰ ወጥሪት ይተርፉ በዝየ፡፡ነፍስሰ ተነድኅሙ ወተሐውር ከሐ፡፡*ተግሣጽ 24* አ አኃውየ ንኩን ነግደ ወፈላሴ፡፡

ትርጓሜ

ተግሣጽ 12 ዓዲ ቦ ኀበ ንሬሲ ብዚለ ኩሉ ውስተ ዘይበዝኅ ወውስተ ውኑድኒ ንብል አልቦ፡፡

ረድኤተ እግዚአብሔር፣ነጻ ፈቃድ

ተግሣጽ 12 ቅዱስ ጳውሎስ ኢለዘርዐ ወኢለዘበደረ ዳዕሙ ለዘእግዚአብሔር ምሕሮ ያለው፡፡ አንደኛ በሩጫችን በድካማችን እንዳንታበይ እና አኮ በጽድቅነ ዘእንበለ ዳዕሙ በረድኤተ ልዑል

መጽሐፈ ኤደን

ሉዓላዊት እንድንል ነው።ማለትም ያለረድኤተ እግዚአብሔር ስራችን ከንቱ መሆኑን እንድንገነዘብ ነው።ትመውእ በእንተ ዘተጋደልከ አንተሰ ተጋደል ወሐሊ ገቢረ ጽድቅ እንዘ ትብል እረክብ አስብየ ወብየ መባሕት እግበር ዘፈቀድኩ እስመ እግዚአብሔር ሎቱ ስብሀት ኢይፈቅድ ከመ ንበል ኩሉ ዘንሔሊ እምነቤሁ ውእቱ።ከመ ኢንበል በከንቱ ይሁብ አክሊላተ። ምን ትሩፋት ብንሰራ ለመንግሥተ ሰማያት ዋጋ አይሆንምና ኢየሱስ ክርስቶስ በቸርነቱ እርሷን መንግሥተ ሰማያትን ያድለን።

ሽንገላ፣ከንቱ ውዳሴ፣አለባበስ

ተግሣጽ 12 ቦ እምሰብእ እለ ይትሜሰሉ የዋሃነ እንዘ እኩይ ውስተ ልቦሙ።*ተግሣጽ 27* ንጉየይ እምነ ውዳሴ።*ተግሣጽ 28* ሴቶች ተውበው የሚወጡት ለመታየት ለከንቱ ውዳሴ አቦ አቦ ለመባል ከሆነ ኃጢአት ነው።ብዙኃት እማንቱ እለከመዝ መፍቅዶን ተሠርግዎ ወዘፈን ከመ ይሥሐባ ኩሎ ዘርእዮን።ወባሕቱ እስመ ብእሲትሰ ንጽሕት ወሠናይት ወመሐይምንት ኢትሠረገው በዘከመዝ አርአያ አላ በካልእ እምዝንቱ።ልብስ ለከዲነ ዕርቃን ብቻ ነው መዋል ያለበት።ወእመሰ ትፈቅዲ ታስምሪዮ ፍጹመ ለምትኪ ይኩን ሑረትኪ በስነ ግእዝ ወይዋሄ ወቃለ ርኅራኄ።ጌጠኛ ልብስ ብትለብሺ የዝሙት ነገርን ብትናገሪ እግዚአብሔር ይጠላሻል። ወይፈትውኪ ዕደው ርኩሳን ወዘማውያን።ሥርጋዌሃሰ ለብእሲት እምአፍኣ ይስሕብ ዕደወ ርኩሳነ ወዘማውያነ።

ቅድስት ድንግል ማርያም

ተግሣጽ 14 እመቤታችንን ርስኢ ሕዝበኪ ያላት የሕዝቦችሽን ኃጢአት አትስሪ ሲላት ነው።

ሐልዮ

ተግሣጽ 14 ነቅዐ ሐልዮ ከሌለ ቁርጽ ሐልዮ የለም ቁርጽ ሐልዮም ከሌለ ነቢብ የለም ነቢብ ከሌለ ገቢር የለም።ከሐልዮ ኃጢአት መዳን እንደምን ይቻላል የሚል ሰው ቢኖር ንብሎ ይትከሀል በተዘክሮ ሰናያት ወተሣውዖ በነገረ እግዚአብሔር ልዑል እስመ ለእመ አዘለፍነ ወትረ ዝክረ ፈጣሪ ይትባረክ ስሙ ንረስዓ ለእንታክቲ እከይ።

ተዘክሮ እግዚአብሔር

ተግሣጽ 14 ናጥሪ ኦ አኃው ተዘክሮ ልዑል በጊዜ ጽባሕ ወዘንተ ለእመ ገበርነ ኢንረክብ ዘይጸብዐነ ወለእመኒ ብነ ጸላዕት ንመውዖሙ እስመ እግዚአብሔር ሎቱ ስብሀት ይከውን ረዳኢነ።ናጥሪ ለነ ፀሐየ ጽድቅ ዘኢየአርብ።ወእምከመ ነበርነ ውስተ አርያም ንሬኢ ኩሎ ከመ ጽንጽንያ።አልቦ ዘይክል ይፍልጠነ እምክርስቶስ።መፍትው ለነ ዘልፈ ንልሐኩ ውስተ አልባቢነ ተዘክሮ እግዚአብሔር ልዑል።

ነቢብ

ተግሣጽ 14 ወኢንትናገርኬ ምንተኒ ኅሡመ ዘእንበለ ሠናይት።እስመ ውእቱ አኮ ዘይኬንን በእንተ ገቢር ባሕቲቱ አላ በእንተ ቃልኒ።

መጽሐፈ ኤደን

ሳቅ

ተግሣጽ 15 አልቦ ረባሕ በውስተ ሰሐቅ በአይቱ ሰማዕከ በእንተ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ሎቱ ስብሐት ከመ ሰሐቀ ዘእንበለ ዳዕሙ ዘነዘነ ወተከዘ፡፡ሰሐቅሰ ሰናይ ውእቱ ሶበ ንሬእዮሙ ለአዕርክቲነ እምድኅረ ጉንዱይ ዘመን፡፡በቤተክርስቲያን ግን ሳቅ አይገባም፡፡

ቁርባን

ተግሣጽ 17 መፍትው ንቅረብ በንጽሕ ኅበ ምሥጢር ግሩም ዘዲበ ማዕድ ቅድስት፡፡ቁርባን ከተቀበልክ በኋላ ወደ ክፉ ሥራህ አትመለስ፡፡እስኩ ንግረኒ ሶበ ትጥዒ እምሕማምከ መሪረ በ፸ ዕለት ወእምዝ ትገብዕ ወትሜሠይ መባልዕተ ምኑናተ ዘያመጽኡ ደዌ አኮኑ አንተ አኅጎልከ ኩሎ ፃማከ ወተዐቅቦትከ፡፡መፍትውኬ ንትጋደል በኩሉ ኃይልነ፡፡ሰው ከኃጢአት ብቻ ስለተለየ ቅዱስ አይባልም ትሩፋት ምግባርም ሰርቶ ነው እንጂ፡፡ይደልወነ ንትጋደል በዝንቱ ዘመን ሐጺር፡፡

ሰይጣን

ተግሣጽ 18 አኮ ከሐድያን ባሕቲቶሙ ዘይከውኑ ጸላዕቶ አላ ኩሎሙ እለ የሐውሩ በፍኖተ ርኩስ፡፡

ነጻነት

ተግሣጽ 20 ሰው ገንዘብ ካልወደደ ሹመት ሽልማት ካልፈለገ ሰው ሁሉ ሲገዛ እርሱ አይገዛም፡፡ ገዥም ሁሉን ሲገዛ እርሱን አይገዛውም፡፡*ተግሣጽ 25* ቅድመ አግዕዝ ርእሰከ እምቅኔግብርናት፡፡

መመርመር

ተግሣጽ 20 መፍትው ለነ ለመሢሐውያን ናእምር ዘይበቁዐነ ወዘኢይበቁዐነ ወንመንን አልባሰ ወርቅ

ምስጋና

ተግሣጽ 20 እመሰኬ አእኮትነ በእንተ ኩሉ ዘይረክበነ ብነ ዐስብ አቢይ፡፡የሰይጣን ፍላጎት የኢዮብን ገንዘቡን ማጥፋት አይደለም፡፡ኢዮብ ነዳይ እንዲሆን ፈልጎም አይደለም፡፡እግዚአብሔርን በዚህ ምክንያት እንዲሰድበው ነው እንጂ፡፡ኢዮብን ተስፋ መቁረጥ አላገኘውም፡፡

ክባቴ አበሳ

ተግሣጽ 21 ይደልወነ አ ፍቁራን ንፍራህ ወንትዐቀብ፡፡ይደልወነ ንክድን አበሳ ቢጽነ፡፡

ጽናት

ተግሣጽ 24 መርከበኛ መርከቡን ባሕሩን ሁሉ አዙሮ ከወደቡ ሊደርስ ጥቂት ሲቀረው መቅዘፉን ቸል ቢል ከዚህ በኋላ መርከቡ ቢሰጥም የድካሙን ዋጋ ያገኛል፡፡የቀደመ ትጋቱ ከንቱ ይሆናል፡፡

ከማሁኬ ሥርዓተ ምግባር ዘጽድቅ፡፡ለእመ ኢፈጸሙ ውጥነቶሙ በሰናይ ይጠፍዑ ወይማስኑ በሀኬቶሙ ወየኀጉሉ አስቦሙ፡፡

ተድላ

ተግሣጽ 29 ወትፍግዕትሰ ያማስን ነፍሰ ወሥጋ ኅቡረ፡፡አሰስል ነዘህላለ ወፍትወተ እኪተ ወአፍቅሮ ግብር ዓለማዊ፡፡ወፈቲወ ዕቤ ወንዒድ/አቦ አቦ መባል፡፡አብዝኖ መባልዕት ወአልባሰ ቀጠንት ያመነስዋ ለነፍስ፡፡መንኑ ትፍግዕታተ፡፡ኅድግ አብዝኖ መባልእት ወስቴ ወይን እስመ እምዝንቱ ይትወለድ ፍትወት እኪት፡፡አብዝቶ ከመመገብ የተለየች ሰውነት ግን ክፉ ፈቃድን አታስገኝም፡፡

መምህር

ተግሣጽ ፴ የሚያስተምር ሰው ከእግዚአብሔር ዘንድ ፍጹም ዋጋ ያገኛል፡፡ለቡ ኦ እኅው እስመ በዓለ መክሊት ኀምስቱ መምሕር ውእቱ ወበዓለ አሐዱ መክሊት ረድእ ውእቱ፡፡በአቅምህ አስተምር፡፡

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ምሥጢረ ተዋሕዶ፡-አዘጋጅ መምህር ወልደ አብርሃም

ቅብዓትና ጸጋ

ቅብዓትና ጸጋ የሚሉ የእምነት ስያሜዎች የተሰጡትና የታወቁት ከአጼ ሱስንዮስ ዘመነ መንግሥት በኋላ ነው፡፡ቅብዓትና ጸጋ በሮም ካቶሊክ ምንጭነት የተገኙ ናቸው ብለን የምንነሳውም ስለዚህ ነው፡፡ቅባትና ጸጋ በንባብ እንጂ በምሥጢር አንድ ናቸው፡፡በጎንደር ነገሥታት ዘመን አብዛኛዎቹ ነገሥታትና መሣፍንት የቅባት እምነትን ይደግፉ እንደነበር ተክለጻዲቅ መኩሪያ ጽፏል፡፡

የካቶሊክና የተዋሕዶ ክርክር በአጼ ገላውዴዎስ ዘመነ መንግሥት

1ኛ ዝክሪና ጳውሊ፡- ካቶሊኮች ሁለት ባሕርይ አሉ፡፡በዚያን ጊዜ በጣም የታወቁት ሊቃውንት *ዝክሪና ጳውሊ* ነበሩ፡፡ካቶሊኮች ሁለት ባሕርይ ሲሉ፡፡ዝክሪና ጳውሊ መጀመሪያ ሀገራችሁ ወደኅ ነው?ሃይማኖታችሁስ ምንድን ነወ? ብለው ጠየቋቸው፡፡ክርስቶስ ሁለት ባሕርይ የሚል ከቅዱሳት መጻሕፍት የት አለ? አሏቸው፡፡ጌታ ያችን ዕለት አላውቃትም አለ የሚለው ነው አሉ፡፡አባ ዝክሪ አብን ልብ ወልድን ቃል መንፈስ ቅዱስን እስትንፋስ ብለን በአብ ልብነት ያስባሉ ያውቃሉ በወልድ ቃልነት ይናገራሉ በመንፈስ ቅዱስ እስትንፋስነት ሕያዋን ሁነው ይኖራሉ፡፡ለየራሳቸው ልብ ቃል እስትንፋስ የላቸውም፡፡ወልድ ያችን ዕለት በልቤ አብ ሰውሬ አቆያታለሁ አሁን በቃልነቱ አልናገራትም ሲል ያችን ዕለት ከአብ በቀር የሚያውቃት የለም አለ አሉት፡፡ቀጥሎም ሮማዊው እኔ ክርስቶስን ፍጡር እለዋለሁ አለ፡፡አባ ጳውሊ ሲመልስ ክርስቶስን ፍጡር የሚል ንባብ ከምን አገኘህ? አለው፡፡ሮማዊውም ተጠምቶ ከሳምራዊት ውሃ ለምኗልና

አምላክ ቢሆን ሁሉ በእጁ ስለሆነ ከውቅያኖስ ይጠጣ ነበር አለ።አባ ጳውሊም ፍጡር ከሆነ ይህ ውሃ አጠጭኝ ብሎ የሚለምንሽ ማን እንደሆነ ብታውቂ ኑሮ የሕይወት ውሃ አጠጣኝ ብለሽ በለመንሽው ነበር ለምን አላት አሉት።ሮማዊውም መልስ አጥቶ ዝም አለ።ከዚያ ሮማዊ አምላክ ከሆነ አልዓዛርን ወዴት ቀበራችሁት ብሎ ለምን ጠየቀ የተቀበረበትን አላወቀውም ነበርን?አለ። ጳውሊ ሲመልስ እግዚአብሔር አዳምን አይቴ ሀሎከ ብሎ ጠየቀው ይላል።ሙሴንም ምንት ውስተ እዴከ ብሎ ጠየቀው ይላል።ፍጡር ከሆነ አልአዛር አልአዛር ነዓ ጸዕ አፍኣ እመቃብር ብሎ እንዴት ሊያስነሳው ቻለ አሉት።ሮማዊውም ይህንስ ቅዱሳንም ያደርጉታል አለ።አባ ጳውሊ ሲመልስ ቅዱሳን ተአምራት ቢያደርጉ የእርሱን ሥም ጠርተው ነው።ጌታ ግን እኤዝዘከ ጸዕ እምኔሁ እያለ በገዛ ሥልጣኑ ነው ሲለው።ሮማዊው መልስ አጥቶ ዝም አለ።

2ኛ እጨጌ በትረጊዮርጊስ።አልፎንሱ ሜንዴዝ "የአብ የባሕርይ ልጁ ሞተ የሚል ገጸንባብ ከምን ይገኛል አለ"።እጨጌ በትረጊዮርጊስም ሮሜ 5፣10 ጠላቶቹ ስንሆን እግዚአብሔር በልጁ ሞት አዳነን ይልብሀል አሉት።አልፎንሱ ሜንዴዝ "የእግዚአብሔር ፊቱ ወዴት ነው አለ።እጨጌ በትረ ጊዮርጊስ መብራት አስበርተው የዚህ መብራት ፊቱ ወዴት ነው አሉት።መልስ አጣ። በዚህም ተባረረ።በኤርትራ ጠረፍ ኤዎስጣቴዎስ ዘሳንኳ ጊዮርጊስን እና ቆረንጭ ተክለ ሃይማኖትን አስተማረ።እነርሱም ተመልሰው አስተማሩ እና ቅባትና ጸጋን አስፋፉ። ኤዎስጣቴዎስ በሀገሩ በጎጃም ቅባትን አስፋፋ።ቆረንጭ ተክለሃይማኖት የጸጋን ትምህርት በጎንደር በሸዋ በወሎ አስፋፉ።

የቅባቶች አስተምህሮ

"ተዋሕዶ አእተታ ለምንታዌ" ይላልና ተዋሕዶ ሁለትነትን እንጂ ንዴትን ከሥጋ አላራቀም። ንዴት ከሥጋ የራቀው በመንፈስቅዱስ በማጎጸን በተቀባ ጊዜ ነው ይላሉ።እኒህ ቅባቶች በሦስት ይከፈላሉ።*1ኛ* በአጼ ፋሲል ዘመን የነበሩት እነ እውር ዘኢየሱስ።መጽሐፍ አንደየ ርእሶ ይላልና።1ኛ ቆሮ.8፣9 ቃል በተዋሕዶ ጊዜ ዜገ ከሥጋ ጋር ሲዋሐድ የባሕርይ ክብሩን አጣ ለቀቀ።ሲቀባ ወደጥንተ ክብሩ ተመልሶ በሰውነቱም በአምላክነቱም አንድ ወገን የባሕርይ ልጅ ሆነ ብለዋል።ተቀቢው ቃልም ሥጋም ነው።2ኛ ሥጋ በተዋሕዶ አንድ አካል ሆነ እንጂ የአምላክነት ክብር አላገኘም ሲቀባ ግን ክብር ተላልፎለት በቅብዓት የባሕርይ ልጅ የባሕርይ አምላክ ሆነ ብለዋል።*3ኛ* በተዋሕዶና በቅብዓት የባሕርይ ልጅ ሆነ ብለዋል።ቅባቶች አብ ቀባኢ ወልድ ተቀባኢ መንፈስቅዱስ ቅብዕ ይላሉ።ቅባቶች ተቀብዐን ሲተረጉሙ "መንፈስ ቅዱስ ቃል ለተዋሐደው ሥጋ ሕይወት ሆነው" ማለታችን ነው ይላሉ።ለዚህም ማስረጃ አድርገው የሚጠቅሱት ዮሐ.5፣26 "ለአብ በራሱ ሕይወት እንዳለው ሁሉ ለወልድም ሕይወት ይኖረው ዘንድ ሰጠው" የሚለውን ነው።ግን ደግሞ ራሱ ጌታ እኔ ትንሳኤና ሕይወት ነኝ ይልባቸዋል። ዮሐ.1፣4 በእርሱ ሕይወት ነበረች የሚለው ያፈርስባቸዋል።ሰጠው ያለውን እኛ የምንተረጉመው ስለ ሥጋ እንግድነት እንላለለን እንጂ ሥልጣንም ፈራጅነትም የራሱ የባሕርዩ ነው።ከአብ ለወልድ የሚሰጥ አይደለም።ቅባቶች ግን ቃል ለተዋሐደው ሥጋ መንፈስ ቅዱስ ሕይወት ሆነው ሲባል መንፈስ ቅዱስ አካላዊ እስትንፋስ መሆኑ እርግጥ ነው።ታዲያ ለሥጋ ሕይወት የሆነው በአካሉ ነው? ወይስ በጸጋው?።በጸጋው ነው ከተባለ ቃል ሥጋ ሆነ ብለናልና በቃልና በሥጋ መካከል ልዩነት የለምና የቃል ሕይወት መሆኑ ነው።የጸጋ ሕይወት ያለው አምላክ

ደግሞ የለንም።ሕይወት የሆነው በአካሉ ነው ከተባለ ደግሞ በተዋሕዶ ወይስ በጎድረት የሚል ጥያቄ ያስነሳል።በጎድረት እንዳይባል ቃል ሥጋ ሆነ ስላልን ምንታዌ ስለሌለ አንዱን አካል በአንዱ ማሳደር ይሆንብናል።በሥላሴ ደግሞ ኃዳሪና ማጎደር የለም።በተዋሕዶ እንዳንል መንፈስ ቅዱስ ሰው ሆነ ያሰኛልና በዚህ በዚህ ይረታሉ።

የጸጎችና የቅባቶች አስተምህሮ ልዩነት

ጸጋዎች የመንፈስ ቅዱስን ጸጋ የተቀበለው በዮርዳኖስ ነው።ሲሉ ቅባቶች ደግሞ አንቀጹ ተቀብዐ ለሥጋም ለቃልም ነው የመንፈስ ቅዱስን ጸጋ የተቀበለው በማኅጸን ነው ይላሉ።

የተዋሕዶ አስተምህሮ

ቤተክርስቲያን ከአመሰራረቷ ጀምሮ ፈተና እንዳልተለያት ግልጽ ነው።ከውጭም ከውስጥም ያልተነሳባት ፈተና የለም።እኛ ግን የተዋሐደውን ሥጋ በባሕርይ ክብሩ በተዋሕዶ አከበረው እንጂ እንደኛ እንደ ፍጡራን ክብርን ከመንፈስ ቅዱስ አልሻም እንላለን።አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ ክቡራን ናቸው።አንዱ አክባሪ አንዱ ክብር አንዱ ተከባሪ አይደለም።ተዋሕዶ የኢየሱስ ክርስቶስ ከሁለት አካል አንድ አካል ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ የመሆን ምሥጢር ነው። የምሥጢሩ ቅድመ ነገር ዘፍ.3፣22 አዳም ከእኛ እንደ አንዱ ሆነ የሚለው ነው።አካለ ቃል ያለውን ሳይለቅ እንደያዘ አካለ ሥጋ ያለውን ሳይለቅ እንደያዘ ያለመፋለስ ያለመለወጥ ያለመመለስ ያለመጨመር ያለ መጉደል ያለመደመር በተአቅቦ ተዋሐዱ ማለት ነው።በሥጋ የነበረ ንዴት ግን ወደ ቃል አላለፈበትም።የቃልና የሥጋ ተዋሕዶ የባሕርይ ተዋሕዶ ነው ከተዋሕዶ በኋላ መለያየት የለባቸውምና።ነድየ መባሉ ሰው መሆኑን መግለጹ ነው።በተዋሕዶ ቃል የሥጋን ርስት ገንዘብ አደረገ።ሥጋም የቃልን ርስት ገንዘብ አደረገ።ስለዚህ በተዋሕዶ የቃል የሆነው ሁሉ ለሥጋ ሆኗል።በመንፈስ ቅዱስ ከበረ አብ ቀባኢ ወልድ ተቀባኢ መንፈስ ቅዱስ ቅብዕ ማለት ሥላሴን በክብር ማበላለጥ ስለሆነ ስህተት ነው።ሥላሴ በቅብዕ/ክብር አንድ ናቸው።ቃል ክቡር ነው በባሕርይ ክብሩ የከበረ ነው።የአብ ክብር የወልድም የመንፈስ ቅዱስም ክብር ነው።የሥላሴ ክብርም እንደባሕርይ ከአካል አይለይም።ስለዚህ በተዋሕዶ የቃል የሆነው ሁሉ ለሥጋ ከተሰጠ በተዋሕዶ ሥጋ የቃልን ክብር ክብሩ አድርጓል።ዮሐ.1፣14 አንድ ልጅም ከአባቱ ዘንድ እንዳለው ክብር የሆነውን ክብሩን አየን።ሃይ.አበ.90፣7 “ዕሩይ ምስለ አብ በመለኮቱ” እንዲል።ሃይ.አበ.69፣40 “ሶበ ትሰምእ ስመ ክርስቶስ ኢትሕሊ ከመ ውእቱ አምላክ ወሰብእ ባሕቲቱ አላ አምላክ ወሰብእ ኅቡረ እንዘ አሐዱ ውእቱ”።ቅዱስ ቄርሎስም በብዕለ ዚአሁ አብዓሎ እግዚአብሔር ቃል ለሥጋነ በትድምርት እንተ ኢትትነገር ወረሰ ቅዱሰ ወማኅየዊ ይላል።ከዚያውም መለኮቱ ቀብዖ ለትስብእቱ ይላል።እግዚአብሔር ቃል በራሱ ክብር/በመለኮቱ ሥጋን አከበረው ሲዋሐድ ሲቀባ አንድ ጊዜ ነው ልዩነት መቀዳደም የለም። ተዋሐደ አንድ ሆነ ነው።አንድ ሲሆን ምንታዌ ሲጠፋ አምላክ ተብሎ ሲጠራ በሥርዓተ ተዋሕዶ ሁሉም ተፈጽሟል።በመጽሐፍ “መንፈስቅዱስን ተቀበለ” ቢል ማለቱ ሥጋ ጥንተ ሕይወቱን በተዋሕዶ ሕይወት አደረገ ማለት ነው እንጂ እንደ እኛ በህድረት አከበረው ማለት አይደለም።መንፈስቅዱስ እንዳያከብረው ክብር ያጣበት ጊዜ የለም።በተዋሕዶ ሊቀካህናት ሆነ ነቢይ ሐዋርያ ሆነ።ስለዚህ መክበር በተዋሕዶ ነውና።ወልድ ዋሕድ በተዋሕዶ ከበረ እንላለን።

አብ መንፈስ ቅዱስ ፈጠሩት ከቃል ጋር አዋሐዱት ይባላል እንጂ ተዋሐዱት ክብር ሆኑት አይባልም።ቃል በተለየ አካሉ ሥጋን ሲዋሐድ ለሥጋ ባሕርይ ክብሩ ክብር ሆነው ማለት ይገባል።ወርቁ ለብር ጌጥ ክብር ሁኖት ይኖራል።ሰሪው/ነሀቢው ለብሩ ጌጥ አይሆነውም።ሥጋ እንደብር ቃል በተለየ አካሉ እንደ ወርቅ ነው።የሠሪው እጅ ሰራው አስጌጠው እንጂ ክብር ጌጥ ሆነው አይባልም።አብና መንፈስቅዱስ በሰሪው ይመሰላሉ።በአጠቃላይ በተዋሕዶ ቃል ከሥጋ አንድ በመሆኑ ለአብ ለመንፈስቅዱስ ሥጋ ቃላቸው ሆነ።የአብን ልቡናነት የመንፈስ ቅዱስን ሕይወትነት ገንዘቡ አደረገ።ስለዚህ ሥጋ የቃልን ርስት ገንዘቡ ሲያደርግ ከበረ አምላክ ሆነ የባሕርይ ልጅ ሆነ የቃልን ርስት ገንዘብ ያደረገው ደግሞ በተዋሕዶ ነው።ውሱን ሲሆን ምሉዕ ግዙፍ ሲሆን ረቂቅ መዋቲ ሲሆን ሕያው ሆነ።የባሕርይ አምላክ በመሆን የባሕርይ ልጅ በመሆን በተዋሕዶ ከበረ ማለት ነው።ሥጋን ከበረ ቃልን አከበረ እንላለን።ይሁን እንጂ እንዲህ ብሎ በቋሚነት መግለጽ አይቻልም።ምክንያቱም ምንታዌ ጠፍቷልና ሊቃውንቱ "ክቡር ቃል ስለሰውነቱ በሰውነቱ ከበረ" ይላሉ።ሥጋ በቃል ርስት ወልደ አብ ተብሏል።ሥጋ በተዋሕዶተ መለኮት ለመክበሩ መዝ.45፣4 ልዑል ማደሪያውን ቀደሰ ይላል።ዮሐ.17፣19 "ለልየ እቄድስ ርእስየ" እኔ ራሴን አከብራለሁ ይላል።ለሊሁ ቀባኢ ወለሊሁ ተቀባኢ ወለሊሁ ቅብዕ ይላል አዕማደ ምሥጢር።ወልድ ቅብዕ ለሚለው ማስረጃ ቄርሎስ መለኮቱ ቀብየ ለትስብእቱ ያለውና ከላይ የተጠቀሱት ጥቅሶች ናቸው።ለሥላሴ ሕይወታቸው መንፈስ ቅዱስ ነው።ለሌላው ፍጥረት ግን "አብ ሕይወት ወልድ ሕይወት መንፈስቅዱስ ሕይወት ነው"።ወልድም ትንሳኤና ሕይወት እኔ ነኝ ብሏል።ይህ ለፍጥረታት ነው።ጌታ መንፈስ ቅዱስን ተቀበለ ካሉ ተቀብዐ አንቀጹ ለቃል ነው ካሉ መንፈስ ቅዱስ ለቃል ክብር ሆነው ሲሉ ቃልን እስከ ተዋሕዶ ክብር አልባ ማድረጋቸው ነው።ወይም ጥንትም የቃል ክብሩ መንፈስ ቅዱስ ነበረ ሊሉ ነው።ይህ ደግሞ ስህተት ነው ሥላሴን ማበላለጥ ነውና።ስምዓት 124፣34 "ወካዕበ ይቤ እስመ ክርስቶስ ኢተቀብዐ በእንተ መፍቅድ ዘቦቱ አላ ለሊሁ ቀባዒ ውእቱ ወዓርገ ኀበ ሥልጣነ መለኮቱ እንዘ ሰብእ ውእቱ ወለሊሁ እግዚአብሔር ይላል።አለቃ ኪዳነ ወልድ ግን ዘይት ዘይትን ተቀባ እንዳይባል ሁሉ ወልድም እርሱው ራሱ ቅብዕ ሁኖ ወልድን ተቀባ አይባልም ይላሉ።ይህ ግን ስህተት ነው እኛስ ቃልን ለሁለት ከፍለን አንዱ አንዱን ያከብራል አንልም ከተዋሕዶ በኋላ እንዲያውም ምንታዌ ስለሌለ ቃልን ከሥጋ አንድ አድርገን በተዋሕዶ እንናገራለን።ይኸውም ስለ ሥጋ እንግዳነት ከበረ እንላለን እንጂ ከተዋሕዶ በኋላ ሥጋ ከባሪ ቃል አክባሪ አንልም።ስምዓት 124፣14 "ከመ ለሊሁ ተቀብዐ ከመ ሥርዓተ ትስብእት ወዳዕመ ውእቱ ዘይቀብዕ ርእሶ በመንፈሱ ባሕቲቶ"። መንፈስ ቅዱስ በእኔ ላይ ሲል በህልውና ነው።ለድሆች ወንጌልን እሰብክ ዘንድ እግዚአብሔር ልኮኛል ማለት ሰው ሆኜ ለድኅነት አስተምራቸው ዘንድ በህልውናየ ባለ በግብረ መንፈስ ቅዱስ አዋሐደኝ ማለት ነው።መዝ.44፣7 እግዚአብሔር የደስታ ዘይትን ቀባሕ ማለት ልዩ ተዋሕዶን አዋሐደህ ማለት ነው።ከዚያ በፊት ከባልንጀሮችህ ይልቅ ይላል። ባልንጀሮች የተባሉ ነቢያት ናቸው።የእነርሱ የጸጋ የእርሱ የባሕርይ ነውና።ስለዚህ እግዚአብሔርነትህ አምላክነትህ ልዩ ተዋሕዶን አዋሐደህ ማለት ነው።ምክንያቱም አምላክ፣እግዚአብሔር የሦስቱም መጠሪያ ስም ነውና።ተቀባን ተዋሐደ ብለው አበው የተረጎሙት አለቃ ኪዳነወልድ እንደሚሉት አለፍችው አለ አገባቡ ተርጉሞ ለማደናገር ወይም ለመከራከር ሳይሆን መክበር ወይም ተከባሪ መሆን የተዋሕዶ ውጤት ስለሆነ ነው።ቅባቶች

ተቀብዐን ሲተረጉሙ “መንፈስቅዱስ ቃል ለተዋሐደው ሥጋ ሕይወት ሆነው” ማለታችን ነው ይላሉ፡፡ለዚህም ማስረጃ አድርገው የሚጠቅሱት ዮሐ.5፣26 “ለአብ በራሱ ሕይወት እንዳለው ሁሉ ለወልድም ሕይወት ይኖረው ዘንድ ሰጠው” የሚለውን ነው፡፡ግን ደግሞ ራሱ ጌታ እኔ ትንሳኤና ሕይወት ነኝ ይልባቸዋል፡፡ዮሐ፣1፣4 በእርሱ ሕይወት ነበረች የሚለው ያፈርስባቸዋል፡፡ሰጠው ያለውን እኛ የምንተረጉመው ስለ ሥጋ እንግድነት እንላለለን እንጂ ሥልጣንም ፈራጅነትም የራሱ የባሕርዩ ነው፡፡ከአብ ለወልድ የሚሰጥ አይደለም፡፡ቅባቶች ግን ቃል ለተዋሐደው ሥጋ መንፈስቅዱስ ሕይወት ሆነው ሲባል መንፈስቅዱስ አካላዊ እስትንፋስ መሆኑ እርግጥ ነው፡፡ታዲያ ለሥጋ ሕይወት የሆነው በአካሉ ነው? ወይስ በጸጋው?፡፡በጸጋው ነው ከተባለ ቃል ሥጋ ሆነ ብለናልና በቃልና በሥጋ መካከል ልዩነት የለምና የቃል ሕይወት መሆኑ ነው፡፡የጸጋ ሕይወት ያለው አምላክ ደግሞ የለንም፡፡ሕይወት የሆነው በአካሉ ነው ከተባለ ደግሞ በተዋሕዶ ወይስ በጎድረት የሚል ጥያቄ ያስነሳል፡፡በጎድረት እንዳይባል ቃል ሥጋ ሆነ ስላልን ምንታዌ ስለሌለ አንዱን አካል በአንዱ ማሳደር ይሆንብናል፡፡በሥላሴ ደግሞ ኃዳሪና ማጎደር የለም፡፡በተዋሕዶ እንዳንል መንፈስ ቅዱስ ሰው ሆነ ያሰኛልና በዚህ በዚህ ይረታሉ፡፡የመንፈስ ቅዱስን ሕይወትነት አንስተው ሕይወት ስለሆነው በመንፈስ ቅዱስ ከበረ ሲሉ የአብን ልቡናነትንን አንስተው በአብ ከበረ ማለትን እንዴት ተውት፡፡የሥላሴ የኩነት ሦስትነት ተፈልጦ ተከፍሎ ሳይኖርበት በአንድነት አካላትን የሚያገናዝቡ ስለሆነ በዚህም መሰረት ቃል በቃልነቱ ከዊን ጸንቶ ሥጋን ሲዋሐድ ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ በህልውና ሳይለይ ነው፡፡ሥጋ በተዋሕዶ የቃልን ሀብት ገንዘብ በማድረጉ የአብን የልቡናነት ከዊን የመንፈስ ቅዱስን የሕይወትነት ከዊን በህልውና ገንዘቡ አደረገ፡፡በተዋሕዶ ቃል ሥጋ ሆነ ሥጋም ቃልን ሆነ፡፡ቃልን ከመሆን በላይ ሌላ መክበር ደግሞ ስለሌለ ወልድ ዋሕድ በተዋሕዶ ከበረ እንላለን፡፡ ሥጋ ቃልን ሲዋሐድ አልከበረም በመንፈስ ቅዱስ ነው የከበረ ማለት ወልድ ከመንፈስ ቅዱስ ያንሳል ማለት ነው፡፡ዮሐንስ አፈወርቅ 2፣15 “አብን በልብነት መንፈስ ቅዱስን በእስትንፋስነት ገንዘብ ለማድረግ ሥጋ ቃልን ተዋሐደ” ይላል፡፡

ሥመ ሥላሴ

ስም አካል የሚጠራበት ነው እንጂ ራሱ አካል አይደለም፡፡

የሥላሴ ግብር

ግብር ማለት ሥራ ማለት ነው፡፡ሥላሴ ሁለት ዓይነት ግብር አላቸው፡፡ኩነታዊ ግብርና ሥልጣናዊ ግብር ናቸው፡፡***ኩነታዊ ግብር*** የሚባለው የአብ ግብሩ መውለድ ማስረጽ የወልድ ግብሩ መወለድ የመንፈስ ቅዱስ ግብሩ መስረጽ ናቸው፡፡የሥላሴ የአካል ግብር ስም ወላዲ አስራጺ ተወላዲ ሰራጺ ናቸው፡፡በዚህ የግብር ተፋልሦ በሥላሴ የለባቸውም፡፡የአንዱ ግብር የሌላው አይሆንም፡፡***ሥልጣናዊ ግብር*** የሚባለው ሥላሴ አንድ የሚሆኑበት ግብር ነው፡፡ ሥልጣናዊ ግብር የምንላቸው መስጠት መፍጠር መግደል መንሳት ማንጻት ማጽናት ማክበር ናቸው፡፡እግዚአብሔር በመፍጠር አንድ ሥለሆነ ስነፍጥረትን ሁሉ በሥልጣናዊ ግብሩ ፈጥሮታል፡፡አብ ለአጽንዖ መንፈስቅዱስ ለአንጽሆ ሲል ይህ አነጋገር ማጽናትን ለአብ ማንጻትን ለመንፈስ ቅዱስ ሰጥቶ የአካል ግብር ለይቶ መስጠቱ አይደለም፡፡ማጽናት ማንጻት የሥላሴ

መጽሐፈ ኤደን

የሥልጣን ግብር ናቸውና የሚሠሩት ሥላሴ በአንድነት ነው።አብ ያነጻል ያጸናል ወልድ ያነጻል ያጸናል መንፈስቅዱስ ያነጻል ያጸናል።መዋሐድ ግን የወልድ ግብር እንጂ የአብና የመንፈስ ቅዱስ ግብር አይደለም።ነገር ግን መጻሕፍት አንዱን ለአንዱ እየሠጡ መናገር ልማዳቸው ነው።ለምሳሌ አብን አዋሐደ ፈጠረ ሲለው ዘቀደሶ አብ ወፈነዎ ውስተ ዓለም ይላል።ወልድን ፈጠረ ተዋሐደ ሲለው ወኢተሳተፎ መኑሂ በፈጢረ ሥጋሁ ደመረ መለኮቶ ይላል።መንፈስ ቅዱስን ፈጠረ አዋሐደ ሲለው ፈጠረ መቅደሰ ሕያወ በመንፈስ ቅዱስ ይለዋል።አብ አጸና ማለታቸው በመንፈስ ቅዱስ ሕይወትነት ማለት በህልውና ተገናዝቦ ያጸናል ማለት ነው። መንፈስ ቅዱስም መንጸሂ ናሃዚ የሚባለው በአብ ልቡናነት በወልድ ቃልነት በራሱ ሕይወትነትና በህልውና ተገናዝቦ ከአብ ከወልድ አንድነት ሳይለይ በአንድነት ነውና ልዩ ግብር አይደለም።እንዲያውም አብዛኛው የረቂቅነት ምስጢር የሆነ ነገሮችን መጻሕፍት ለመንፈስቅዱስ ሰጥተው የሚተረጉሙት ለዚሁ ነው እንጂ የመንፈስ ቅዱስ የሆነ ሁሉ የአብም የወልድም ነው።ለምሳሌ ለሰው መንፈስ ቅዱስ አደረበት ቢባል በጸጋ ያደሩበት አብ ወልድ መንፈስቅዱስ መሆኑ መዘንጋት የለበትም።በግብረ መንፈስ ቅዱስ ነው የመንፈስ ቅዱስ ስራ ነው ቢባልም እንደዚሁ ነው።በመንፈስ ቅዱስ ከበረ አብ ቀባኢ ወልድ ተቀባኢ መንፈስቅዱስ ቅብዕ ማለት ሥላሴን በክብር ማበላለጥ ስለሆነ ስህተት ነው።ሥላሴ በቅብዕ/ክብር አንድ ናቸው።ቃል ክቡር ነው በባሕርይ ክብሩ የከበረ ነው።የአብ ክብር የወልድም የመንፈስ ቅዱስም ክብር ነው።የሥላሴ ክብርም እንደባሕርይ ከአካል አይለይም።ስለዚህ በተዋሕዶ የቃል የሆነው ሁሉ ለሥጋ ከተሰጠ በተዋሕዶ ሥጋ የቃልን ክብር ክብሩ አድርጓል።

አካለ ሥላሴ

ሥላሴ በአካል ሦስት ናቸው በአካላት መጠቅለል መቀላቀል የለባቸውም።በፍጹም ገጽ በፍጹም መልክ በየራሳቸው የቆሙ ናቸው።

ኩነት

የኩነታት ሦስትነት ተከፍሎ ተፈልጦ ሳይኖርባቸው በተዋሕዶ በተጋብኦ በአንድነት አካላትን በህልውና የሚያገናዝቡ ናቸው።የሥላሴ የኩነት ሦስትነት ተፈልጦ ተከፍሎ ሳይኖርበት በአንድነት አካላትን የሚያገናዝቡ ስለሆነ በዚህም መሰረት ቃል በቃልነቱ ከዊን ጸንቶ ሥጋን ሲዋሐድ ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ በህልውና ሳይለይ ነው።ሥጋ በተዋሕዶ የቃልን ሀብት ገንዘብ በማድረጉ የአብን የልቡናነት ከዊን የመንፈስ ቅዱስን የሕይወትነት ከዊን በህልውና ገንዘቡ አደረገ።በተዋሕዶ ቃል ሥጋ ሆነ ሥጋም ቃልን ሆነ።ቃልን ከመሆን በላይ ሌላ መክበር ደግሞ ስለሌለ ወልድ ዋሕድ በተዋሕዶ ከበረ እንላለን።

የልደት በዓል ፣ጾመ ነቢያት

የጌታ ልደት በዘመኑ በታኅሣሥ 29 ሲሆን አባቶች በሰሩልን ሥርዓት መሠረት በዘመነ ዮሐንስ በታኅሣሥ 28 ይከበራል፤፤ይህም የሆነበት ዋናው ምክንያት ልደት የሚውለው ዕለተ ሞርያ በዋለበት ጳጉሜን 5 ቀን ነው።ጳጉሜን 5 ቀን ሰኞ ቢውል ልደትም መዋል ያለበት ሰኞ ነው።

ዕለተ ሞርያ ማለት ዕለተ መድኃኒት ማለት ነው።ስንክሳር ታኅሣሥ 28 በዓለ ጌና ዘውእቱ ልደት ይለዋል።ስንክሳር ህዳር 15 ጾመ ነቢያት ይጀመር ይላል።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ደብረ አሚን፡-አዘጋጅ ዲ/ን መልካሙ በየነ

መመርመር፣ትርጓሜ

ምእመናን የእኛ የሆነውን ለመለየት ከላይ ያሉ ማራኪ ነገሮችን ብቻ መመልከት ሳይሆን ውስጡ ምን እንደያዘ መመልከት ይገባል።ይህም ራሳቸውን ከኑፋቄ ለመከላከል ይረዳቸዋል። ምሥጢሩን ካልመረመርን ወደ ምሥጢሩ ካልገባን ነገራችን ሁሉ ፈራሽ ይሆንብናል።ድንግል ማርያምን መልአኩ ቅዱስ ገብርኤል ባበሠራት ጊዜ ወንድ ሳላውቅ ይህ እንዴት ይሆናል አለች።ያለ ወንድ ዘር መውለድ ከዚያ በፊት በየትኛይቱም ሴት ላይ አልታየምና ቢደንቃት ነገሩ ቢገርማት ነው።ለእግዚአብሔር የሚሳነው ነገር የለም ሲላት ነገሩን ተቀበለችው።አንድን ነገር ስሕተት ነው ብሎ ለመናገር ማስረጃ ያስፈልጋል።ጥቅስ ስለተጠቀሰ ብቻ እውነት ነው ብሎ ከመቀበል በፊት የተጠቀሰውን ጥቅስ መመልከት ያስፈልጋል።መናፍቃን የተጣመመ ትምህርታቸውን በጥቅስ ሊያቃኑ ይሞክራሉ።መናፍቃን የተዋሕዶ ልጆችን ለመቀሰጥ ከሚጠቀሙባቸው መንገዶች መካከል አንዱ በታዋቂ ሊቃውንት ስም መነሳት ነው።ታሪክን በመሰለኝ መጻፍ ጥፋቱ ያመዝናል።(ሊቃውንት ከመጨረሻው ለምን ብለው ያገኙት ምሥጢር ላይ ነው ትኩረታቸው።ለምሳሌ የአዳምን ከዕጸ በለስ መከልከል በጾም አመስጥረውታል።ተከለከለ ብቻ ብለው አልቆሙም ብዙ ርእሰ ጉዳዮችን ከገጸ ንባባቸው ጀርባ ያለውን ምሥጢር ሲያመሰጥሩ ሲያራቅቁ ኖረዋል።አዳም እንደእኛ ሆነ የሚለውን በሥጋዌ አራቀውታል።ስለሆነ ጉዳይ የምታቀርባቸው ምክንያቶች ማስረጃዎች ከጉዳዩ ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት ያላቸው መሆን አለባቸው።ምንም ግንኙነት የሌለው ነገር ወይም አጥጋቢ ያልሆነ ምክንያት አትጥቀስ አትናገር።ገጽ ያብዛልኝ ተብሎ መጽሐፍ ላይም ይህን የመሰለ ነገር አታድርግ።ከጉዳዩ ጋር ቀጥተኛ ተዛምዶ ያላቸውን የሊቃውንት የሳይንቲስቶች የቅዱሳንን ንግግር ብቻ አስገባ።አንድ ሰው በፋሳሲ ንግግሩ ሊያናድድህ አይገባም ሊያዝናናህና የሰውየው ከንቱነት ሊያሳዝንህ ነው የሚገባው።የተናገረው ልክ ከሆነና ለነፍስህ የሚጠቅም ከሆነ ግን ተግሳጹ አያናድህ ተቀበል ማንም ይናገረው ሕጻንም ሊቅም ጓደኛም መናፍቅም ማንም ይናገረው ተቀበል።ጉዳይህ ከነገሩ እንጂ ነገሩን ከተናገረው ሰው ሊሆን አይገባም)።ማንኛውም ትርጓሜ ትምህርተ መለኮትን የማያፋልስ መሆን አለበት።መስማት ለተሳነው ሰው የመለከት ድምጽ በጆሮዎቹ አይገባም። ማየት የተሳነውም ሰው የፀሐይ ብርሃን አይታየውም።

ዶግማ

ቃሉ የግሪክ ሲሆን ትርጉሙም እምነት መሠረተ እምነት ማለት ነው።ዶግማ አይጨመርበትም አይቀነስለትም አይሻሻልም አይለወጥም ከጊዜው ጋር ስላልሄደ ስላልተስማማ አስቸጋሪ ስለሆነ

ወዘተ በሚል ማንኛውም ምክንያት ማሻሻል መለወጥ መጨመር መቀነስ የለበትም።

መጽሐፈ ኤደን

ቀኖና

ቃሉ የግሪክ ሲሆን ትርጉሙም ሥርዓት ሥርዓተ እምነት ማለት ነው፡፡1ኛ ቆሮ.14፣40 “ነገር ግን ሁሉ በአገባብና በሥርዓት ይሁን”፡፡ሁሉም የመሰለውን የሚያደርግበት መሆን የለበትም፡፡ ሥርዓት እንደአስፈላጊነቱ በቅዱስ ሲኖዶስ እየታየ ሊጨመርበት ይችላል፡፡ሊሻሻል ሊቀነስ የሚችል ነው፡፡ለምሳሌ ያህል ጥምቀትን በ40 በ80 ቀን የምንጠመቅበት ሥርዓት አለን፡፡ነገር ግን ሕጻኑን ለሞት የሚያበቃ ነገር ካገኘው ከዚያም ቀድሞ በሞግዚት ገብቶ እንዲጠመቅ ሥርዓት አለን፡፡ይህ እንግዲህ ቀኖና ስለሆነ ነው፡፡

አብነት

አብነቶች መሠረታዊ የሆነው ነገር ላይ አንድ ዓይነት አገላለጽ ቢኖራቸውም በያዙት የታሪክ ፍሰት ማብራሪያና ገለጻ ወዘተ ላይ የተወሰኑ ልዩነቶች ይኖራሉ፡፡ነገር ግን የመሠረተ እምነት እና የቀኖና ወዘተ ልዩነቶችን አያሳዩም፡፡መሰረታዊ ልዩነት የለባቸውም፡፡

ሃይማኖት፣ክህደት፣ኑፋቄ፣ብራና

ክህደትና ኑፋቄ በብራና ስለተጻፈ ሃይማኖት አይሆንም፡፡ሃይማኖትም በወረቀት ስለተጻፈ ክህደት ሊሆን አይችልም፡፡ብራና ኑፋቄም ሆነ እምነት የጻፉበትን ዝም ብሎ ይቀበላል፡፡ስለዚህ ቁምነገሩ ያለው ብራና መሆኑ ላይ ሳይሆን የተጻፈው ቃል ላይ ነው፡፡እኛ ከእስራኤል እምነቱን ተቀበልነው እንጂ እንደ እስላሞች እምነቱን የተቀበሉበትን ቋንቋ (አረብኛ)፣ባሕል፣ጠባይ አልተቀበልንም፡፡የራሳችን ቋንቋ ባሕል አለንና፡፡በግእዝ የተነገረው በግእዝ የተጻፈው ሁሉ እውነት ነው ማለት አይደለም፡፡ግእዝ በመናገሩ ግእዝ በመጻፉ ብቻ ሰውን እውነተኛ ነው ብለን የምናምን ከሆነማ የመላእክትን ቋንቋ የሚያውቀውን ሳጥናኤልን እንመነዋ¡ ስለዚህ ስህተት ስለሆነ እናስተውል፡፡እምነታችንን በቤተ መከራ አናረጋግጠውም፡፡ሃይማኖት የሚቀበሉት በተስፋ የሚረዱት ነው፡፡መቅዶንዮስ “ለአብ መንበር እንዳለው እግዚአብሔርስ ይነብር ዲበ መንበሩ ቅዱስ ተብሎ ተነግሯል፡፡ለወልድ መንበር እንዳለው መንበርከ እግዚኦ ለዓለመ ዓለም ተብሎ ተነግሯል፡፡ለመንፈስቅዱስ ግን መንበር እንዳለው የተነገረበት ቦታ የለምና ሕጹጽ ነው ብሎ” ተነሳ፡፡አፈ ጉባኤው ጢሞቴዎስ “በአፈ ኢሳይያስ ነቢይ በዓመተ ሞተ ዖዝያን ንጉሥ ርኢክዎ ለእግዚአብሔር እንዘ ይነብር ዲበ መንበሩ ነዊኅ” ያለውን ቅዱስ ጳውሎስ መንፈስ ቅዱስ ብሎ ተርጉሞብሃል ብሎ ረትቶታል፡፡መናፍቃን የራሳቸውን ፍላጎት በመጻሕፍት እና በሊቃውንት ስም ደብቀው ማስተላለፍ ይፈልጋሉ፡፡መናፍቃን የሚሉትን ነገር ለማለት የሚያስችል ምንም የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ የለም፡፡ይደግፍልናል ብለው የሚጠቅሱት የሚደግፍላቸው ይመስላቸዋል እንጂ ለኑፋቄያቸው የሚደግፍ ሳይሆን ኑፋቄያቸውን የሚያፈራርስ ነው፡፡ ሃይማኖት በመሰለኝ አይመራም፡፡

ስመ ሥላሴ

ስመ አካልስንል ሥላሴ በአካል ሦስት በመሆናቸው አንዱ አካል ከሌላው ተለይቶ የሚጠራበት ነው፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ከዊን

አብ በልብነቱ ከዊን ለራሱ ብቻ አዋቂ ሆኖ አይቀርም፡፡ወልድና መንፈስ ቅዱስም አዋቂዎች ይሆኑበታል እንጂ ገንዘባቸው ነውና፡፡ወልድ በቃልነቱ ከዊን ለራሱ ብቻ ተናጋሪ ሆኖ አይቀርም አብና መንፈስ ቅዱስም ይናገሩበታል እንጂ ምክንያቱም ገንዘባቸው ነውና፡፡መንፈስ ቅዱስ በእስትንፋስነት ከዊኑ ለራሱ ብቻ ሕያው ሆኖ የሚኖር አይደለም፡፡አብና ወልድም ሕያዋን ሆነው ይኖሩበታል እንጂ ምክንያቱም ገንዘባቸው ነውና፡፡

ልደት

እግዚአብሔር ይቤለኒ ወልድየ አንተ የሚለው ቀዳማዊ ልደቱን ወአነ ዮም ወለድኩከ የሚለው ደኃራዊ ልደቱን ይገልጻል፡፡ወለድኩህ ማለቱ ግን አብ ሁለተኛ በሥጋ የሚወልደው ሆኖ አይደለም፡፡የቃል ገንዘብ ሁሉ ለሥጋ ገንዘቡ ነውና በሥጋው ወልደአብ ተባለ፡፡አብም ልጁ ወልድ የተዋሐደውን ሥጋ ልጄ አለው ማለት ነው እንጂ፡፡ምሳ.8፣24-25 ተራሮች ሳይመሠረቱ ከኮረብቶች በፊት እኔን ወለደኝ፡፡ይህ የጌታ ቀዳማዊ ልደት ከፍጥረታት መፈጠር አስቀድሞ እንደሆነ ያስረዳናል፡፡

ተዋሕዶ፣ተአቅቦ

መጻሕፍት ከተዋሕዶ በኋላ የሥጋን ገንዘብ ለመለኮት የመለኮትን ገንዘብ ለሥጋ አድርገው መናገር ልማዳቸው ነው፡፡ፍጹም ሰው ሆነ ብለን የማንቀር ፍጹም አምላክ ሆነም ብለን የምንናገር የሆንነው በምሥጢረ ተዋሕዶ ነው፡፡ተአቅቦ ማለት መጠባበቅ አለመጠፋፋት ማለት ነው፡፡ሥጋ ከመለኮት መለኮት ከሥጋ ጋር ሲዋሐድ አንዱ አንዱን ሳያጠፋው አንዱ አንዱን ሳይለውጠው ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ ከሁለት አካል አንድ አካል ሆኖ መኖር ነው፡፡ የቃልና የሥጋ ተዋሕዶ ፍጹም ተዋሕዶ ነው፡፡ፍጹም የምንለውም መከፈል መለወጥ መለየት መነጠል መቀላቀል መደባለቅ ማደር መጨመር የሌለበት ስለሆነ ነው፡፡ወልድ ዋሕድ በተዋሕዶ ከበረ ሲል ከበረ ሥጋ አከበረ ቃል ነው፡፡ሆኖም እነዚህን ቃላት የምንነጋገራቸው ቃልና ሥጋ በተዋሐዱበት ጊዜ (ቅጽበት) ብቻ ነው፡፡ከዚህ ጊዜ በፊትም ሆነ በኋላ ልንቀጽለው አይገባም፡፡ ቅድመ ተዋሕዶ ሥጋ በሥጋነቱ መለኮት በመለኮትነቱ አካልና ባሕርይ ያለበት ጊዜ ነው፡፡ ከተዋሕዶ በኋላ ለቃል የሚነገረው ለሥጋ ለሥጋ የሚነገረውም ለቃል ይሆናል፡፡በአነጋገርም በአጻጻፍም “በ” የምትል ፊደል ጨምረን በሥጋው በመለኮቱ እያልን እንገልጻለን እንጂ “በ”ን አጥፍተን ሥጋው መለኮቱ አንልም፡፡ሥጋው ተራበ ማለትና በሥጋው ተራበ ማለት በጣም ይለያያል፡፡ሥጋው ተራበ ስንል መለኮትና ሥጋው መዋሐዳቸውን አያመለክትም፡፡በሥጋው ተራበ ስንል መለኮት በሥጋው ተራበ ማለታችን ነው፡፡ቅዱስ ጴጥሮስ ሞተ በሥጋ ወሐይወ በመንፈስ ብሏል፡፡አልአዛርን ወዴት አኖራችሁት በማለት ጌታ የጠየቀኮ ሥጋን እንደተዋሐደ ለማጠየቅ ካልሆነ በቀር ለአምላክ መቃብሩ ጠፍቶት አይደለም፡፡እኔና አብ አንድ ነን ማለቱ ሥጋውን ፍጹም አምላክ ማድረጉን መናገሩ ነው፡፡ከሰማይ ከወረደው ከሰው ልጅ በቀር ወደ ሰማይ የወጣ የለም ብሏል፡፡ከሰማይ የወረደው ቃል ነው፡፡የቃል ገንዘብ ለሥጋ ገንዘቡ መሆኑን መናገር ካልሆነ በቀር ሥጋውን ከሰማይ ይዞት መጣ አንልም፡፡ደቀመዛሙርቱን በተዘጋ ቤት ገብቶ ሰላም ለእናንተ ይሁን አላቸው፡፡ይህ የቃል ገንዘብ ለሥጋ ገንዘቡ እንደሆነ ሊያስረዳን

ካልሆነ በቀር ግዙፍነት ባሕርዩ ለሆነ ሥጋ በተዘጋ ቤት መግባት እንዴት ይቻላል? ብረት ጥቁርነት ግዙፍነት ቁረት ባሕርዩ ነው።የእሳት ደግሞ የሙቀት የረቂቅነት ባሕርይ አለው። ብረት ከእሳት የገባ እንደሆነ ግዙፍነቱን ሳይለቅ የእሳትን ገንዘቦች በሙሉ ገንዘቡ ያደርጋል። እሳትም ረቂቅነቱን ሳይለቅ የብረትን ገንዘቦች በሙሉ ገንዘቡ ያደርጋል።ይኸውም ሊታወቅ ቁረት ገንዘቡ የነበረ ብረት የእሳቱን ገንዘብ ገንዘቡ አድርጎ የሚያቃጥል ይሆናል።ረቂቅ የማይጨበጥ የማይዳሰስ የነበረው እሳትም የብርትን ገንዘብ ገንዘቡ አድርጎ የሚጨበጥ የሚዳሰስ ይሆናል።በመዶሻ ይቀጠቀጣል።ልዩ መጠሪያው የጋለ ብረት ነው።ብረቱ ከእሳት ጋር በመዋሐዱ ወደ እሳትነት እሳቱም ወደብረትነት አይለወጥም።ብረቱ የትስብእቱ እሳቱ የመለኮቱ ምሳሌ ነው።ብረት ከእሳት ጋር ተዋሕዶ የጋለ ብረት ተዋሕዶ መለኮትም ከትስብእት ጋር ተዋሕዶ ኢየሱስ ክርስቶስ አማኑኤል ሥግው ቃል ተብሏል።ብረት የእሳትን እሳትም የብረትን ባሕርይ ገንዘብ እንዳደደረጉ መለኮትም የሥጋን ግዘፍነት ጠባብነት ውስንነት ደካማነት መራብን መጠማትን መድከምን ገንዘቡ አድርጓል።ሥጋም የመለኮትን ገንዘቦች ረቂቅነትን አምላክነትን ፈጣሪነትን ምሉዕነትን ፈታሒነትን አንጻሒነትን አጽናዒነትን አክባሪነትን ገንዘቡ አድርጓል። የጋለ ብረት በመዶሻ መመታቱም በብረትነቱ ነው እንጂ በእሳትነቱ አይደለም።በክርስቶስም መራብ መጠማት መቸንከር መሰቀል መሞት መድከም ወደመለኮቱ አልደረሱበትም።እኒህ ሰው በመሆኑ የሚነገሩ ናቸው።በሥጋው ተራበ ብንልም ቅሉ በመለኮቱ ረኀብ ደረሰበት አንልም። ብርሃን ጨለማን ለማስወገድ ሌላ ብርሃን አይሻም እርሱ ራሱ ብርሃን በመሆን ጨለማን ያስወግዳል እንጂ።ቃልም ራሱ ክቡር ስለሆነ ሥጋን ሲዋሐደው አከበረው እንጂ ሌላ አክባሪ አልሻም።ዮሐ.17፣19 አነ እቀድስ ርእስየ ሲል በተዋሕዶ ማለቱ ነው።እኔ ሲልም በቃል ርስት ሆኖ ነው።እኔ ብሎ አምላክነቱን አክባሪነቱን ራሴን ብሎ ሰውነቱን ከባሪነቱን ይናገራል።እርሱ ራሱ አክባሪ ከባሪ ነው።ሃይ.አበው 2፣5 ዘአንገሠ ለሥጋ አዳም በመንፈስቅዱስ ወረሰዮ ቅዱሰ ወማኅየዊ ሲል በመንፈስቅዱስ አዋሐጅነት ማለት ነው።ማዋሐድ ደግሞ የሦስቱም ሥራ ነው። ቤተክርስቲያን ማክበርን ለአንዱ አካል ብቻ ለይታ አትሰጥም የሦስቱም ባሕረትያዊ ግብር ነውና።አብ አከበረ ወልድ አከበረ መንፈስቅዱስ አከበረ ቢባል አንድ ነው።ማክበር የሁላቸው ነውና።ኢሳ.61፣1 መንፈሰ እግዚአብሔር ዘላዕሌየ ዘበእንቲአሁ ቀብዐኒ በህልውናየ ያለ መንፈስ ቅዱስ ስለከዊነ ትስብእት ያዋሐደኝ ማለት ነው።ማዋሐድ የሦስቱም ግብር ነው።ባሕርያዊ ግብር ነው።አርጋኖን "ዘተቀባዕከ ሥጋሃ ለማርያም" ይላል።የማርያምን ሥጋ የተዋሐድክ ማለት ነው።የመንፈስ ቅዱስ ሕይወትነት ለወልድ ዓለማት ሳይፈጠሩ በፊትም ገንዘቡ ነው።ሞተ ዘኢይመውት ስንል የማይሞተው መለኮት በሥጋ በመወሐዱ በሥጋው ሞተ ማለት ነው።እኛ በተዋሕዶ ከበረ ስንል አካላዊ ቃል የተዋሐደውን ሥጋ አከበረው ማለታችን ሲሆን ይህ የማክበር ግብርም አምላካዊ እንጂ አካላዊ ግብር ስላልሆነ የሁሉም ግብራቸው ነው ማለታችን ነው።ቀባኢነት የባሕርይ ግብር እንጂ ለአካላት ተለይቶ የሚሰጥ ክብር አይደለም።ስለዚህ አብ ቀባኢ ወልድ ቀባኢ መንፈስ ቅዱስ ቀባኢ ቢል አንድ ነው።ሥጋ የለበሰውን ወልድ ተቀባኢ ብንለው ችግር የለውም ነገር ግን ቀባኢው ራሱ ነው።አብ ነው መንፈስቅዱስ ነው ብለን እንጨምርበታለን ለአብ ያለው ሁሉ ለወልድም አለውና።የባሕርይ ማለት በማንም የማይወሰድ ማንም የማይለውጠው ማንም የማይቀማው ማለት ነው።መንፈስ ቅዱስ ለወልድ የባሕርይ ሕይወቱ አብ የባሕርይ አባቱ ነው ስንልም ከዓለም መፈጠር በፊት ሕይወቱ የሆነ መንፈስ

ቅዱስ ከማንም አይቀበለውም ማንም አይወስድበትም አይለወጥበትም ማለት ነው።ሕይወትነት የመንፈስቅዱስ የተለየ ግብሩ አይደለም ይህ ግብር የሥላሴ አምላካዊ ግብር ነው።ሕይወትነት የመንፈስቅዱስ ከዊን ነው።ለመንፈስቅዱስ ከሰራጺነት ለወልድ ከተወላዲነት የወጣ አካላዊ ግብር የላቸውም።ስለዚህ ሕይወትነትን የመንፈስ ቅዱስ አካላዊ ግብር ማድረግ ስህተት ነው።ግብረ መንፈስ ቅዱስ ስንል በድንግልና መጽነስን በድንግልና መውለድን መናገራችን በረቀቀ አምላካዊ ወይም መለኮታዊ አሰራር ማለታችን እንጂ በመንፈስ ቅዱስ ከበረ ማለታችን አይደለም።ተዋሕዶ የሚለው የእምነታችን ስያሜ መሆን የጀመረው ከጉባኤ ኤፌሶን ጀምሮ ነው።ክርስቶስ ቅቡዕ መሢሕ የተቀባ ማለት ነው።አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ በመጽሐፈ ምስጢር "አንበሳ ይሰመይ በእንተ መዊኦቱ ወመሢሐ በእንተ መንግሥቱ" ይላል።እኛ ለሊሁ ቀባዒ ወለለሊሁ ተቀባኢ ወለለሊሁ ቅብዕ እንላለን።ሉቃ.9 ፣18-20 "ከእግዚአብሔር የተቀባህ ነህ" ይላል።ከዚህ ላይ እግዚአብሔር ስንል አብ ወልድ መንፈስቅዱስ ማለታችን ነው።ስለዚህ የተቀባ ማለት እግዚአብሔርነትህ ያከበረህ ማለት ነው።ይኸውም በተዋሕዶ መክበሩን እንጂ በቅብዓተ መንፈስ ቅዱስ መክበሩን አያሳይም።መዝ.2፣2 ላዕለ እግዚአብሔር ወላዕለ መሢሑ።መሢሑ ያለው እግዚአብሔር ወልድ ሰቅለውታልና።እግዚአብሔር ያለው እግዚአብሔር አብን ወልድ ቢነክ አብ ይነክ እንዲሉ ይላል።

ሚጠት

ሚጠት ማለት በትረሙሴ እባብ ከሆነች በኋላ ተመልሳ በትር መሆን ነው።የጌታ ተዋሕዶ ግን እንበለ ሚጠት ነው።

የልጅነት ጥምቀት፣የቄደር ጥምቀት

የቄደር ጥምቀት ልጅነትን ለማግኘት ሳይሆን የቀደመ ልጅነትን ለመመለስ የሚፈጸም ጥምቀት ነው።የልጅነት ጥምቀት ልጅነትን ለማግኘት ይፈጸማል።ክህነት በሌላቸው በመናፍቃን ዘንድ መጠመቅ እንደ እንቁራሪት እንደ ጉማሬ በውሃ ተዘፍቆ ከመኖር ውጭ መንፈስ ቅዱስን የሚያሳድር የልጅነት ጥምቀት አይደለም።ጥምቀት አንዲት ናት ስንል የልጅነት ጥምቀትን የምናገኝባትን ጥምቀት ማለታችን ነው።የቄደር ጥምቀት እንደ አስፈላጊነቱ የሚደገም የሚሠለስ ነው።ሥልጣነ ክህነት የሌለው ሰው ቢያጠምቅ ልጅነት ስለማያስገኝ እንደ ጥምቀት አይቆጠርም።ስለዚህ በቅብዐት ካህናት የተጠመቁ ሰዎች አማኒ ሊሆኑ አይችሉም።ፍትሐ ነገሥት 3፣24 ወለእመቦ ብእሲ ዘተወክፈ ጥምቀተ እምአላውያን ኢኮነ ምእመነ።ይህ ማለት ግን ጥምቀት ተደገመ ተሠለሰ ማለት አይደለም በመናፍቃን የተጠመቀው ጥምቀት አንድ ተብሎ አይቆጠርምና።በሐዋርያት ሥራ 19፣1-6 በቅዱስ ዮሐንስ የተጠመቁት መንፈስ ቅዱስን አልተቀበሉም ይላል ነገር ግን ከቅዱስ ዮሐንስ የንሥሓ ጥምቀት ተጠመቁ ይላል።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ጌራ መደኃኒት፦አዘጋጅ ዲ/ን አባይነህ ካሤ

ቃለአብ፣ተዋሕዶ

ዕብ.11፣3 "ዓለሞች በእግዚአብሔር ቃል ተዘጋጁ" ሲል የእግዚአብሔር ቃል የተባለው ወልደ

መጽሐፈ ኤደን

እግዚአብሔር ኢየሱስ ክርስቶስ ነው።ዘመን ከተቆጠረ ፍጥረት ከተፈጠረ ወዲህ አብ ወልድን አልወለደውም።ሃይ.አበ.19፣1-9 ኢወለዶ አብ እምድህረ ዘመን እንዲል።ቃል እምቅድመ ዓለም የተወለደውን ልደት ትስብእት ከመለኮት ሲዋሐድ ገንዘቡ አደረገው።ቀዳማዊ መለኮት የደኃራዊ ትስብእትን ገንዘብ ገንዘቡ አደረገ።መዋሐድ አንድ መሆን ማለት ሲሆን ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ አካላት እርስ በእርስ ተስማምተው ተዋድደው የሚያስገኙትን ውጤት ያመለክታል።በቱሣሔ መጠፋፋት ሲኖር በተዋሕዶ ግን ተአቅቦ አለ መጠፋፋት የለም።ሃይ.አበ 96፣1-17 እስመ ለምንታዌ አእተታ ተዋሕዶ።ተአቅቦ ትስብእትና መለኮትን ከውላጤ ከቱሳሔ የሚጠብቅ ምሥጢር ነው።ቤተክርስቲያናችን ወልድ ዋሕድ በተዋሕዶ ከበረ ብላ ስታስተምረን አካላዊ ቃል በማኅጸነ ማርያም በአደረ ጊዜ በህልውና ገንዘቦቹ የሆኑ የአብ ልብነትና የመንፈስ ቅዱስ እስትንፋስነት ለሥጋም ገንዘብ ሁነውታል ብላ ነው።ተዋሕዶ የሚለውን ቃል መጠሪያዋ ያደረገች ብቸኛዋ ቤተክርስቲያን የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ናት።ሌሎች ኦርየንታል አኃት አብያተ ክርስቲያናትም ቢሆኑ ምሥጢረ ሥጋዌን ሲተረጉሙ እንጂ ተዋሕዶ የሚለውን ቃል እንደኛ መጠሪያቸው አላደረጉም።ነሥአ ተወክፈ ስንል እመንገለ ሥጋሁ እንላለን እንጂ እመንገለ መለኮቱ አንልም።ሥጋ ቅድመ ተዋሕዶ ነዳይ ድኃ ነበረ።ስለዚህም መንሳት መቀበል ይስማማዋል።በጊዜ ተዋሕዶ አምላክነትን ፈጣሪነትን ሁሉን ቻይነትን ምልዐትን ረቂቅነትን ሥጋ ከመለኮት ተቀብሏል።እኔና አብ አንድ ነን ሲል መንፈስቅዱስን ትቶ አይደለም። የአንድነትን ባሕርይ የሚገልጹ ስለሆኑ በአንድ ወይንም በሁለቱ መገለጣቸው የሌላውን ግብር የሚያገል የሚያስቀር አይደለም።ሃይ4.አበ.124፣2፣39 መንፈስቅዱስ ፈጠረ ሎቱ እምድንግል መቅደሰ ሲል መፍጠር የመንፈስቅዱስ ብቻ ነው ማለት አይደለም የአንድነት ግብር ነውና።ሃይ.አበ.34፣5፣10 ወነሥአ እምኔሃ ሥጋ ፍጹመ ዘፈጠሮ ለርእሱ ሲል መፍጠር የወልድ ብቻ ነው ማለት አይደለም የአንድነት ግብር ነውና።ነደረ ላዕሌሁ መንፈሰ እግዚአብሔር ሲል ኀደረ ገንዘቡ አደረገ ሲል ነው።በግብረ አብ ሰው ሆነ በግብረ ወልድ ሰው ሆነ በግብረ መንፈስቅዱስ ሰው ሆነ ብንል ሁሉም አንድ ነው።አላዋቂ ሥጋን ስለተዋሐደ መለኮት አላዋቂ ሆነ አንልም።አላዋቂ የነበረ ሥጋን እንደተዋሐደ ለማጠየቅ እንላለን እንጂ። ከተዋሕዶ በኋላ ነጣጥሎ ማሰብ አይገባም።ዐርገ እግዚአብሔር ሲል ስለሥጋ እንግድነት ነው እንጂ እግዚአብሔር ወጣ ወረደ አይባልም።መጻሕፍት አብ ወልድን አከበረው ብለው አልቀሩም ወልድም አብን አከበረው ይሉናል።ይህ መከባበር ግን በፈጣሪና በፍጡር መካከል ባለመከባበር ሥርዓት አይተረጎምም በአንዲት ባሕርያዊ ሥልጣን በአንድነት በዕሪና ባሉ መካከል ባለ ግንኙነት ይነገራል እንጂ።

ትምህርት፣ምርመራ፣አንድምታ ትርጓሜ

ቤተክርስቲያን ትምህርተ ሃይማኖትን በቅዱሳት ሥዕላት ታስተምራለች።(በዜማ በቅኔ ስልትም በተለያዩ ጥበባት ስታስተምር ቆይታለች ወደፊትም ታስተምራለች)።ወንጌል በቤተክርስቲያን ሲጠቀስና በሰይጣን ሲጠቀስ መልእክቱ አንድ ሆኖ አያውቅም።ቃለ እግዚአብሔርን ሰይጣንም ለማሳሳት ጠቅሶታል።ግን የጠቀሰበት አግባብ ልክ አይደለም።ስለዚህ መናፍቃንም ከብሉይ ከሐዲስ ከሊቃውንት ቢጠቅሱ አትደንግጥ እኛን ለማሳሳት ነው።መናፍቃን ክህደታቸውን ከእኛ ትምህርት ጋር ቀላቅለው ስለሚያቀርቡ በትኩረት ልንከታተላቸው ይገባል።አንዱን ጥሎ

ሌላውን አንጠልጥሎ መሄድ አደጋው ትልቅ ነው።የቃልን አገባብ አይቶና ተመልክቶ ተገቢውን ትርጉም መስጠት በየትኛውም የቋንቋ ሰዋስው የተፈቀደ ነው።ለአንድ ቃል የዐውዱን ሀሳብ ተከትሎ ተገቢውን ትርጉም መስጠት በቤተክርስቲያን ነባር ሕገ ትርጓሜ ነው።(ቅዱሳት መጻሕፍትን ስታነብ እያንዳንዷን የዓረፍተ ነገር ቅንጣት ከአገባብ ጀምሮ ከዓረፍተ ነገሩ ሀሳብ ጋር ያላትን ግንኙነት መመርመር አለብህ እንጂ አድበስብሰህ ምንም ነገር ልታልፍ አይገባም)። ሊቅነት የሚያውቁትን መስጠት እንጂ ወደግል አስተሳሰብ መጠምዘዝ አይደለም።ምንም ማስረጃ ሳያቀርቡ መተቸት መፈረጅ አሉባልታ ነው።(ትርጓሜ አንድን ዓረፍተ ነገር እስከ ቅንጣቱ መጨረሻ ማሰብ ነው።ይህም ማለት ለምሳሌ ጌታ ኤ ብሎ ስለዓይን አካላዊ ባሕርያትና ግብራት ሂዶ ማብራራት ነው።አንድን ቃል እንዲሁ መተው ሳይሆን ከሌላው ጋር ያለውን ውህደትና አካላዊ ግብራዊ ጠባይ አብራርተው ይሄዳሉ።አካል፣ባሕርይ፣ህልውና፣ኩነት ወዘተ የሚሉት ቃላት በዚህ መልኩ በምርምር ከመጽሐፍ ቅዱስ የተገኙ እንጂ በልብ ወለድነት ሃይማኖተ አበው ላይ የተቀመጡ አይደለም።መናፍቃን እነዚህን ቃላት የማያውቋቸው መጽሐፍ ቅዱሱን በጥልቀት ስለማያውቁት እና ዝም ብለው ከላይ ከላይ ብቻ ስለሚጨልፉ ነው።የቃሉን ትርጉም ባሕርይ ጠባይ ግብር ሳያውቁ ስለሚናገሩ ነው።በዚህ በዚህ ቤተክርስቲያናችን ምንኛ ጥልቅ ናት።ስለዚህ የብሉይን የሐዲስን ትርጓሜ እንደገና እንዴት እንደተረጎሙት ለምን እያንዳንዱን ቃል ለማስገባት እንደፈለጉ ከቃሉ ጋር ለማብራሪያ ያስቀመጡት ምን ግንኙነት ቢኖረው ነው የሚለውን መርምር።የሐዋርያት ቃል ትርጓሜንም ያስተባበረ ነው።የሆነ ቃል ሲናገሩ ስለዚያ ቃል ግብር አካላዊ ገጽታ ትርጉም በደንብ አውቀው ነው ሳያውቁ አይናገሩትምና።ከእነርሱ በኋላ የተነሡት ደግሞ ለሚማረው አካል እንግዳ እንዳይሆንበት ነቢያት፣ሐዋርያት፣ጌታ የተናገሩትን ነገር ዓረፍተ ነገር ከዓረፍተ ነገሩ አወቃቀር ጀምሮ ስለእያንዳንዷ ዓረፍተ ነገር ቃላት ሰሚው እንዲረዳው ነው።ሐዋርያት ነቢያት ያን ቃል ተረድተውት ነው የጻፉት መቼም ሳይረዱት አልተናገሩትም።ተረድተው ከተናገሩት ደግሞ ያንን ቃል ትርጓሜውን አካላዊ ባሕርይውን ዓውዳዊ ትርጉሙን ግብሩን ምንነቱን በሚገባ ያውቁታል።ለእኛ ግን እንዳይከብደን ያንን ቃል የኋላ ሊቃውንት በደንብ እየተረጎሙ አስረዱን።ሐዋርያትም የተናገሩት ነገር እነዚህን ነገሮችና ከእነዚህም በተጨማሪ ያሉትን ነገሮች ግንዛቤ ውስጥ በማስገባት እንጂ ሳያውቁ አልተናገሩትም።የኋላ ሊቃውንት ደግሞ እኒህን እያብራሩ የሐዋርያትን ጥልቅ እይታ አስረዱን።ይህም ማለት ለምሳሌ በመጀመሪያ እግዚአብሔር ሰማይና ምድርን ፈጠረ የሚለውን ለመረዳት።ሙሴ ተረድቶት ጻፈው።ሙሴ የተረዳበትን መንገድ ለማወቅ ግን እኛ በመጀመሪያ፣ እግዚአብሔር፣ሰማይ፣ምድር፣ፈጠረ የሚሉትን ቃላት ፍቻቸውን ባሕርያቸውን ግብራቸውን ሁኔታቸውን ማወቅ አለብን።አንድምታ ያደረገው ይህንን ነው።ሰማይን ሥዕለ ማይ አለ ይለዋል ስለሰማይ ቀለም እየነገረን ነው።ከዚያ ከውሃ እንደተፈጠረ ይነግረናል።ከዚያ ስለምድር ለም መሆኗን በተጨማሪም ሥር ድንጋይ ውሃ ስላላት በሰው ጅማት ደም እየመሰለ እያብራራ ይነግረናል።አንድምታ ይህን ሁሉ ማብራራት ያስፈለገው ቃሉን በደንብ እንድንረዳው ነው። መናፍቃን ግን ቃሉን ሳይረዱ የተጻፈውን ብቻ ይናገሩታል ምን ማለት ነው ስትላቸው ቃሉን ለማብራራት የግድ ወደ አሁኑ ቋንቋ ይሔዳሉ።ይህ ደግሞ ያን ጊዜ የተጻፈበት ቋንቋ እና ያሁኑ ስለሚለያይ ተመሳሳይ አረዳድ እንዳይኖር ስለሚያደርገው ወደ ልብ ወለድ ይሄዳሉ)።መዝ.33፣5-6 “የእግዚአብሔር ቸርነት ምድርን ሞላች ብሎ አብን፣በእግዚአብሔር

ቃል ሰማዮች ጸኑ ብሎ ወልድን ሠራዊታቸውም ሁሉ በአፉ እስትንፋስ ብሎ መንፈስ ቅዱስን ይገልጻል፡፡(ቃል ወልድ እስትንፋሰ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ነውና ድንቅ ትርጓሜ ማለት እንዲህ ነው፡፡ ሌሎችንም እንዲሁ በደንብ መርምራቸው ዝም ብሎ የገባ ትርጓሜ የለም፡፡በኋላ በታወቁ እውቀቶች የፊቱን በደንብ መግለጽ ይቻላል፡፡ይህም ማለት ስለሥላሴ በብሉይ ምንም ዓይነት ግንዛቤ ሳይኖር ግን ተነግሯል፡፡ለማብራራት ግን ያን ጊዜ አይቻልም ነበር፡፡በኋላ ጌታ መጥቶ ያስረዳንን መነሻ አድርገን በብሉይ የተጻፉትንም በሐዲስ መነጽርነት ያኬ ግልጽ ያልነበሩት አሁን ይተነተናሉ፡፡ስለዚህ በኋላ በተገኙ ቃላትና እውቀቶች የኋላውን እናመሰጥረዋለን፡፡በአንድምታ እንተረጉመዋለን፡፡በእያንዳንዱ ቃላት ላይ ከተተረጎመው ውጭ በሚገባ በሌላ አመሰጣጠር ተጨማሪ ትርጉም መተርጎም ትችላለህ ትርጓሜ አላለቀምና ስትተረጉም ግን የተረጎምከው ነገር ከሚተረጎመው ቃል ጋር ያለው ግንኙነት በደንብ የተመሳከረ መሆን ይገባዋል፡፡አለቃ ኅሩይ አድማሱ ጀንበሬ እንዲህ ይለዋል ይሉ የነበረ በዚህ አግባብ ነው፡፡አባ ኤስድሮስ ግን እንዲህ ብለዋል የሚባለውም በዚህ መንገድ ነው፡፡በሆነ ጥቅስ መነሻ አድርጎ አንድ መናፍቅ ኑፋቄውን ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡ስለዚህ አንተ ያ ጥቅስ ተጠቀሰልኝ ብለህ ኑፋቄው እውነት ነው ወደሚል ፋላሲ አትግባ፡፡ጥቅሱን የጠቀሰልህ ኑፋቄውን እንድትቀበልለት ስለሆነ በጥቅሱ ምክንያት ኑፋቄው ልክ ነው ብለህ ከመደንገጥ ጥቅሱን ለብቻ ኑፋቄውን ለብቻ ከነተባሉበት አግባብ ተረድተህ እይታህን አስፋው፡፡ጥቅሱን እስከ መጨረሻው ኑፋቄውንም እስከ መጨረስ በተለያየ መለኪያ ገምግመህ ያዝ እንጂ አትነዳ፡፡ምሳሌ ማለት እንደ አማናዊው ያልሆነ ግን ስለ አማናዊው የሚያስረዳ የሚመስል ነው፡፡ምሳሌ ዕጸጳጦስ የሥጋዌ ምሳሌ ሆናለች፡፡ለጊዜው ሌላ ነገርን ለማስረዳት ለሙሴ የታየች ብትሆንም ለኋላው ሥጋዌ ግን ደንበኛ ምሳሌ ስለሆነች የኋላ ሊቃውንት በእመቤታችን በሥግው ቃል ወዘተ መስለዋታል በተለዋጭ ዘይቤም ተጠቅመዋታል ማርያምን ዕፀ ጳጦስ ይእቲ ይሏታል፡፡በምሥጢር እንጂ ከዕፀ ጳጦስ እመቤታችን ትበልጣለች፡፡ስለዚህ ምሥጢሩን ምሳሌውን ብቻ በማየት ዕፀጳጦስ ይእቲ ብለዋታል እንዲህ እንዲህ እያለ ዕፀ ጳጦስ ወደፊትም እንደየጊዜ ግብሩ በሌላ ልትመሰል ትችላለች፡፡ያልተመሰለውን መመሰል አንዱ የትርጓሜ ሥልት ነው፡፡በእርግጥ መጀመሪያ እያነበብከው ያለው ትዕዛዝ ነው ጥያቄ ነው ወይስ ዓረፍተ ነገር ወይስ አድናቆት ብለህ መርምረህ ቀጥለህ ስላለፈ ነገር ነው የሚናገር ወይስ ስለአሁን ወይስ ስለወደፊቱ ትንቢት የሚለውንም መመርመር ይገባል)፡፡(ትርጓሜ ምሥጢርንም ያካትታል ንባብ ብቻ አይደለም፡፡ ነበልባል ሐመልማሉን አላቃጠለውም የሚለው ንባብ ነው፡፡በዚህ ንባብ ምን ሊያስተላልፍ ፈለገ ብለን የምናገኘው ሀሳብ ምሥጢር ነው፡፡በትርጓሜ መካከል ሊቃውንት ይህን አይሻም ሲሉ ይገኛሉ ይህ የሚያመለክተው የሚመሰለው ምሳሌ ከአማናዊው የሚቃረን ወይም ግንኙነት አልኖረው ሲል ግማሹን መስለው ያልተመሰለውን አይሻም ይሉታል፡፡ሌላው ሐተታ የሚለው ምርመራ ነው ስለዚያ ቃል ከሌላ ቅዱሳት መጻሕፍት የተገኙ ሀሳቦችን እያቀረበ ከቃሉ ጋር ያላቸውን ግንኙነት የሚመረመርበት ነው፡፡ይህስ አይደለም ከዚህ አንጻር ይህ ነው እያለ ሀሳቦችን ከቃሉ ጋራ ያላቸውን ግንኙነት የሚመረምርበት ነው፡፡ሐተታ ቃሉን ከብዙ አቅጣጫ አስቀምጦ በዶግማዊ እይታ ብያኔ መስጠትንም ያጠቃልላል፡፡ታሪክ ጉዳዩ ግልጽ እንዲሆን ከሀሳቡ ጋር የሚስማማ የሆነ ድርጊትን ማሳያ ነው)፡፡በንባብ ብቻ የሚሆን አንዳች ነገር ስለሌለ መጻሕፍትን ምሥጢራቸውን በርብሮ መረዳት ያስፈልጋል እንጂ ላይ ላዩን መብረር ወደሞተ

ነፍስ ያደርሳል፡፡(በአገባብ ጥያቄን አስፍቶ ማየትም ይገባል፡፡ለምሳሌ አንድ ሰው ወደጎጃም ሄደ ሲል፡፡ለማን ለምን ከማን እስከማን ወደማን ስለማን ከማን ጋር በማን ከዚያ በምን ለምን እስከምን ወደምን ከዚያ ወደየት በየት እስከየት ከዚያ ለመቼ ከመቼ እስከመቼ እያልክ በሌሎችም ቃለመጠይቅ እያሰፋህ መጠየቅ አለብህ በእያንዳንዱ ጥያቄ ደግሞ ለምን የሚል እያስገባህ መርምረው)፡፡መጻሕፍት ምሥጢር እንጂ ዘይቤ አይጠነቅቁም፡፡ያለፈውን እንደሚመጣ የሚመጣውን እንዳለፈ የመናገር ልማድ አላቸው፡፡ዘይቤ አለመጠንቀቅ ምሥጢርን አያፋልስም፡፡ ማስረጃ የሌለው ክስ ዳኝነት አያሰጥም፡፡

ኑፋቄ፣መናፍቅ

ጸጋዎች መንፈስ ቅዱስን ተቀብሎ የጸጋ ልጅ ሆነ ይላሉ፡፡ቅባቶች መንፈስ ቅዱስን ተቀብሎ የባሕርይ ልጅ ሆነ ይላሉ፡፡የመጣበትን ቦታ መሠረት ያደረገ ፍረጃ በቀድሞ አባቶች ዘንድ አልነበረም፡፡የምድር ዜግነት ሌላ የመንግሥተ ሰማያት ዜግነት ሌላ፡፡ሁለቱ ሲደበላለቁ እንደዚህ ያለ መሠረታዊ ችግርን ይወልዳሉ፡፡ቅባቶች ተዋሕዶ ሁለትነትን እንጂ ንዴትን አላጠፋም ይላሉ፡፡ዲያብሎስ ጌታን ሊፈትን በገዳመ ቆሮንቶስ በሞከረ ጊዜ የጠቀሳቸው ቃላት ሁሉ ከመጻሕፍተ ብሉያት የሚገኙ ነበሩ፡፡ያልተባለ አልጠቀሰም ጥቅሱ መኖሩ ብቻውን ወይም መባሉ ብቻውን የእርሱን ሐሳብ እውነት አያደርገውም፡፡አጠቃቀሱና ትርጉሙ መታየት ስለነበረበት የጠቀሰው ሁሉ አለቦታው ስለነበር ውድቅ ተደርጎበታል፡፡ስለዚህ መጥቀስ ብቻውን አይበቃም፡፡ሊቁን ስለጠቀሱ ብቻ እውነተኛ አያሰኛቸውም፡፡ሊቁ ከሚያስተላልፈው ምሥጢር ጋር ይሔዳል ወይስ አይሔድም የሚለው መመዘን ይኖርበታል እንጂ፡፡(ምንም ዓይነት ኑፋቄ በአመክንዮ ጠንካራ መስሎ ቢመጣ የራስህን አስተምህሮ በጥሩ መሰረት ከመሰረትክ አያስደነግጥህም አንተ የያዝከውን የያዝከው በመጽሐፍ በሊቃውንት የተደገፈ ነውና ያን ጠቅሰህ ትረታዋለህ፡፡አንተ የያዝከው ያለ መሠረት ከሆነ ግን ትፈራለህ ትደነግጣለህ በቀላሉ ኑፋቄ ወደልብህ እንደይገባ ከፈለግህ አንተ የያዝከውን ነገር በጥራትና በጥሩ መሰረት ያዝ፡፡ያኔ ኑፋቄ እልም ድርግም ይላል፡፡እንኳን ልትደነግጥና ልትፈራ ኑፋቄውን ከነመናፍቁ ታስፈራዋለህ እንደነ መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ)፡፡ዘር ሃይማኖት ሁኖ አያውቅም፡፡

ግብረ ሥላሴ፣ሥላሴ

የሥላሴን አንድነት የሚያመለክተውን መለኮትን ለአካል ግብር ቅጽል አድርጎ ማቅረብ (ወላዲ መለኮት፣ተወላዲ መለኮት፣ሠራጺ መለኮት) ማለት ሦስቱም ወላድያን ሦስቱም ተወላድያን ሦስቱም ሠራጽያን ማለት ነውና ግብርንና ሥምን ያፋልሳል፡፡አንድነት ሦስትነትን ያጠፋል ያደናግራል፡፡ወደዮሐንስ ተአቃቢ ክህደት ያመራል፡፡አብን መድኃኒት እንለዋለን መንፈስቅዱስን መድኃኒት እንለዋለን ወልድን መድኃኒት እንለዋለን አምላካዊ ግብር ነውና፡፡ዘኢተወልደ እማይ ወእመንፈስቅዱስ ሲል መንፈስቅዱስ ብሎ አድሎ ተናገረ እንጂ የሦስቱም ባሕርያዊ ግብር ነው፡፡መለኮት እንደ አካላት የማይከፋፈል አካላትን በህልውና የሚያገናዝብ ነው፡፡አካላትን በህልውና የሚያገናዝብ በመሆኑ መለኮተ አብ መለኮተ ወልድ መለኮተ መንፈስቅዱስ እንላለን፡፡ ሥላሴን አካላት በሚለያዩበት በግብር ስም ጠርቶ መለኮት ወላዲ መለኮት ተወላዲ መለኮት ሠራጺ አይባልም፡፡የባሕርይ ገንዘብ ማለት የሚሄድ የሚመጣ ሳይሆን በህልውና የጸና የማይለይ

የማይርቅ ማለት ነው።ለምሳሌ ሰው ከአራቱ ባሕርያተ ሥጋ አንዱ በሆነው በመሬትነት ምክንያት የሚታይ የሚዳሰስ የሚጨበጥ ግዘፍ ያለው አካል ነው።ስለሆነም ግዙፍነት የሥጋ የባሕርይ ገንዘቡ ነው ማለት እንችላለን።ሰው መባል ካለ ይህ ባሕርይ ከሰው አይለይም። ምንጊዜም በሰውነት ውስጥ አለና።መንፈስቅዱስ ለአብና ለወልድ የባሕርይ ሕይወትነት ገንዘባቸው ነው ስንል በህልውናቸው የጸና ነው ማለታችን ነው።በህልውና የጸና ከሆነ መቼም መች አይርቅም አይለይም።መጻሕፍት እጅግ አስገራሚና አስደናቂ የሆኑ የእግዚአብሔርን ረቂቅ ሥራ የሚናገሩ ድርጊቶችን በመንፈስቅዱስ አድራጊነት መግለጽ ልማዳቸው ነው።የተሰወረውን በመግለጥ ከሦስቱ አካላት በብዛት የሚጠራው መንፈስቅዱስ ነው።ይህም በተለየ ግብር ሳይሆን መንፈስ ቅዱስን ከረቂቅ ድርጊቶች ጋር የማዛመዱ ልምድ ስላለ ነው።ለምሳሌ ቅዱስ ጴጥሮስ ሐናንያን መንፈስ ቅዱስን ለምን አታለልክ ብሎታል።ይህ የባሕርይ ግብር ስለሆነ ወልድን ለምን አታለልክ መንፈስ ቅዱስን ለምን አታለልክ አብን ለምን አታለልክ ቢል የባሕርይ ግብር ስለሆነ እግዚአብሔርን ለምን አታለልክ ለማለት ነው።ማቴ.1፣18 ከመንፈስ ቅዱስ ጸንሳ ተገኘች ቢልም የሦስቱም ስራ ነው።ይህ መንፈስ ቅዱስ በተለየ ግብሩ ያደረገው ነው አያሰኝም።እንዲህ ዓይነት የተለየ ግብር የለውምና።ተሰብአ ወተሠገወ እመንፈስ ቅዱስ ቢልም ያው ነው። በመንፈስ ቅዱስ እንደተነገረ በአብም በወልድም ሊነገር የሚችል ግብር አምላካዊ ይባላል። መሥረጽ ግን ለመንፈስ ቅዱስ እንደተነገረ ለአብ መነገር ስለማይችል አካላዊ ግብር ይባላል። ለሥላሴ ወላዲ አስራጺ ተወላዲ ሰራጺ ከማለት አልፎ ሌላ ተደራቢ ግብር መቀጸል አይቻልም (ስለዚህ በመጻሕፍት አንዱ ተጠቅሶ ሲመጣ ይህን የመሰለ ሌላ ነገርም ሲመጣ አካላዊ ነው ወይስ ባሕርያዊ ግብር የሚለውን መመርመር አለብን)።(ከሰው አሰራርና ልምድ ያፈነገጠውን በግብረ መንፈስ ቅዱስ ማለት የተለመደ ነው)።ዮሐ.16፣13-15 “ለእኔ ካለኝ ወስዶ ይነግራችኋል” ሲል ክርስቶስ ስለመንፈስ ቅዱስ እንዲህ ስለተባለ መንፈስ ቅዱስን ተቀባይ ወልድን ሰጪ አድርገን አንናገርም።ዮሐ.15፣36 እኔ ከአብ ዘንድ የምልክላችሁ ስላለ ወልድን ላኪ መንፈስቅዱስን ተላኪ አንልም።ጉዳዩ የሰጪና የተቀባይ ሳይሆን በፈቃድ ተገናዝበው በህልውና አንድ መሆናቸውን ያሳያል።ጌታችን በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም አጥምቋቸው ማለቱ እየታወቀ ቅዱስ ጴጥሮስ “ኃጢአታችሁ ይሠረይላችሁ ዘንድ በጌታ በኢየሱስ ስም ተጠመቁ” ማለቱ የሐዋ.ሥራ 2፣38 በህልውና ይገናዘባሉና አንዱ ቢጠቀስም ያሥራ የሁሉም ነውና።ሃይ.አበው 25፣4፣4 አምላክ ውእቱ አብ አምላክ ውእቱ ወልድ አምላክ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ ብሎ በአምላካዊ ግብር እያንዳንዳቸው ቢጠሩበትም ቀጥሎ ወኢይትበሀሉ ሠለስተ አማልክተ ብሎ የአንድነት ግብራቸው መሆኑን ያስረዳናል።ክርስቶስ ስለመንፈስ ቅዱስ ሲያስተምር እም ዚአየ ይነሥእ ወይነግረክሙ ብሎ ማስተማሩ ቃልነትን በህልውና ከወልድ ገንዘቡ አድርጎ ይናገራል ማለቱ ነው።መንፈስ ቅዱስ ለእግዚአብሔር ወልድ የባሕርይ ሕይወቱ እንጂ እንደ ፍጡርና እንደፈጣሪ በመስጠትና በመቀበል የተመሰረተ ግንኙነት የላቸውም።ለአብ ፈጣሪነት አምላክነት ሁሉን ቻይነት ዘለዓለማዊነት የመሳሰሉት ገንዘቦቹ ናቸው ስንል ሳይሸራረፉ ሳይቀናነሱ ሳይከፋፈሉ የወልድም የመንፈስቅዱስም ናቸው ማለት ነው።ማጣት መጉደል ማነስ በሌለበት ተቀባይነት ሊኖር አይችልም።መንፈስ ቅዱስን መቀበል ማለት ጸጋ እግዚአብሔርን መቀበል ማለት እንጂ መንፈስ ቅዱስ እየተቆነጠረ የሚሰጥ ሆኖ አይደለም።

መንፈስቅዱስ ሞላበት ሞላባት ማለትም ጸጋ እግዚአብሔር አደረበት አደረባት ማለት ነው። ይህም ፈጣሪ እግዚአብሔር ለፍጡራን ሰዎች የሚሰጠው ስጦታ ነው።

ሰው፣ልጅነት

ሰው እንደመላእክት መንፈስ ብቻ አይደለም።እንደ እንስሳትም ደመነፍስ ብቻ አይደለም። በአኗኗርም በዚህ ምድር ብቻ እንደ እንስሳት ሆኖ ሊኖር የተፈጠረ አይደለም።የሐዋርያት ልጅነት በጸሎተ ሐሙስ የአበው ልጅነት በዕለተ ዓርብ የምእመናን ልጅነት በጥምቀተ ክርስትና ይሠጣል።

ድንግል ማርያም፣ቁርባን፣ዮሐንስ መጥምቅ

መንፈስ ቅዱስ አነጻት ማለት ከሦስት ነገሮች ከለከላት ማለት ነው።እኒህም ሰስሎተ ድንግልና ዘርዓ በእሲ ሩካቤ ናቸው።አንድም በዘር ከሚተላለፍ መርገመሥጋ መርገመነፍስ (ጥንተ አብሶ) ጠበቃት ሲል ነው።የምንቀበለው ሥጋ ወደሙ ነፍስ የጠለየው መለኮት የተዋሐደው ነው። እመቤታችን የወለደችው ሥግው ቃልን ነውና እመ እግዚአብሔር ወላዲተ አምላክ እመ አምላክ የምንላት በተዋሕዶ ምክንያት ነው።መጥምቀ መለኮት ብለን ቅዱስ ዮሐንስንም የምንጠራው በተዋሕዶ ምክንያት ነው።ቅዱስ ዮሐንስ ያጠመቀው ትስብእትን ብቻ ሳይሆን በተዋሕዶ የከበረውን ሥግው ቃልን ነውና።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ፍኖተ እግዚአብሔር፡-አዘጋጅ አለቃ ጎሩይ ፈንታ

አለቃ ጎሩይ ከ1855-1948 ዓ.ም በቤተልሔም በጌምድር ተወለዱ።አባታቸው ሊቀካህናት ፈንታ ይባላሉ።እናታቸው ወይዘሮ ብሪቱ ይባላሉ።ተድባበ ማርያም ሂደው ከአለቃ ወረደቃል ቅኔ ተምረዋል።እንደገና ጎጃም ተሸግረው ከሁለት ስመጥር የቅኔ መምህራን ተምረዋል።እንደገና ጎጃም ጽላሎ ከአለቃ እንግዳ ብሉያት ተምረዋል።ቤተልሔም ከመምህር ደርሶ ድጓ አስመሰከሩ። ጎንደር ሂደው ከመምህር ወልደአብ ወልደ ሚካኤል በጥቂት ቀን የሐዲሳትን ትርጓሜ አጥንተዋል።አእምሮ ከሚባሉ የአቋቋም መምህር አቋቋም ተምረዋል።አዲስ አበባ መጥተው ከመዝሙር ካሳ ሊቃውንትን አጠኑ።እንደገና ጎጃም ሂደው ብሉያትን ከብሉይ መምህራን ከነ መምህር ሰውአገኘሁ ከነመምህር ጸበሉ ከነአለቃ ገብረኤልያስ ሊቃውንትን ከነ አለቃ ተስፋ ከነሊቀጠበብት ወልደሥላሴ ከእነመልአከ ሰላም ገብረማርያም ከእነ መምህር እንግዳሸት ተጠያየቁ።ከዚያ ዲማ ክብራን ዘጌ ጣና ቂርቆስ ሂደው መጻሕፍትን ተመለከቱ።ሹመት ወዳጅ አልነበሩም።ደብረሊባኖስ ተቀበሩ።ከመላው ኢትዮጲያ የተሰበሰቡ ሊቃውንት በጎንደር ዘመነ መንግሥት አንድምታን ሠርተዋል።ትርጓሜው ዜማው ሥርዓተ ማህሌቱ መልክ የያዘው በጎንደር ዘመነ መንግሥት ነው።

ትርጓሜ ቃላት

ሁከት፡-ሁልጊዜ የሚከናወን የባሕር እንቅስቃሴ ነው።**አቃሂ**፡-አካላት ማለት ነው።

ሕልው፡-ነዋሪ ቋሚ ማለት ነው።**መልክዕ**፡-መልክ ማለት ነው።**ለባውያን**፡-የሚያስቡ ማለት ነው።**ምዕዳን**፡-ምክር ማለት ነው።**ተፈልጦ**፡-መለየት ማለት ነው።**ክሂል**፡-ችሎታ ማለት ነው።**ሕላዌ**፡-አኗኗር ማለት ነው።**ስመ ኩነት**፡-የመሆን የአኳኋን ስም ማለት ነው።**መለኮት**፡-የእግዚአብሔር የአንድነት መገለጫና የግዛትና የጌትነት መጠሪያ ስሙ ነው።**ቅጥነተ ሕሊና**፡-የረቀቀ አስተሳሰብ ረቂቅ አእምሮ ጥልቅ አስተሳሰብ ምርምር ርቃቂ ማለት ነው።**ተረክቦ**፡-መገኘት ማለት ነው።**ተድህሮ**፡-ወደኋላ መቅረት ማለት ነው።**ትንሳኤ ዘጉባኤ**፦ጌታችን ሁለተኛ ሲመጣ ሁሉም ሰው ተነስቶ በአንድነት በፊቱ የሚቆምበት የትንሳኤ ጊዜ ነው።**አሠረ ፍኖት**፡-ፈለግ የመንገድ ፈለግ ወይም ኮቴ ነው።**ኃይለ ዘርዕ**፡-እንደሰው አራቱን ባሕርያት ነስቶ ተወልዶ በየደረጃው ማደግ ነው።**ኃይለ እንስሳ**፡-እንደሰው መብላት መጠጣት መተኛት መነሳት ነው።**ኃይለ ንባብ**፡-እንደሰው ደረጃ በደረጃ አፍ እየፈቱ አከናውኖ የመናገር ችሎታ ነው።**ከዊን**፡-መሆን ማለት ነው።ለምሳሌ ከዊነ ልብ ስንል ልብ መሆን የልብን ቦታ መያዝ ወይም የእውቀትን ቦታ መተካት ማለታችን ነው።**ገጽ**፡-አካል መልክ ማለት ነው።**ዕሪና**፡-እኩልነት መተካከል ማለት ነው።ዋሕድና፡-አንድነት ማለት ነው።**ፍኖት መብእስ**፡-ያልተስተካከለ ወጣ ገባ መንገድ ማለት ነው።

ምሥጢረ ሥላሴ፣ሥጋዌ

ምሥጢረ ሥላሴ በቅጥነተ ሕሊና ነው የሚታይ።ይህ መጽሐፍ ወላዲ መለኮት ተወላዲ መለኮት ሠራጺ መለኮት ማለት እንደማይገባ ይገልጻል።በአንድ መለኮት ሦስት ኩነት እንዳለ ይገልጻል።**ዮሐንስ ተአቃቢ** እግዚአብሔርን በአካልም በመለኮትም ሦስት ብሎ ያስተምር የነበረ ዘጠኝ መለኮት ይላል የሚባል መናፍቅ ስም ነው።ትምህርቱ በዋልድባ ተስፋፍቶ ነበር።ፍኖትዊ ሠናይት ሃይማኖት ይእቲ ብሂለ አሐዱ መለኮት ወሠለስቱ አካላት።ጸጋሰ ኢትትወሀብ ዘእንበለ ለትሑታን ወፈድፋደሰ ለምኑናን ወለየዉሃን።ካቶሊኮች ባሕርይ ተዋሐደ ከተባለ ባሕርየ ሥላሴ አንድ ነውና ሦስቱ አካላት ሰው ሆኑ ያሰኛል ይላሉ።ዝቅ ያለው ከፍ ይበል።ሰባልዮስ አንድ ገጽ ከሚል በሦስቱ ገጻት ይመን።ተራራው ዝቅ ይበል።ዮሐንስ ተአቃቢ ዘጠኝ መለኮት ወይም ሦስት አማልክት ዘጠኝ አካላት ማለትን ትቶ በአካል ሦስት በመለኮት አንድ ይበል።መለኮት በሦስቱ አካላት ህልው ሆኖ ሦስቱን አካላት ያገናዝባል።ወበሠለስቲሆሙ ሀሎ አሐዱ መለኮት እንዲል ሃይማኖተ አበው።ሥላሴ በጎበረ መልክዕ ይመሳሰላሉ።ተወሕዷቸው በመለኮት ይነገራል።አብ ወልድ መንፈስቅዱስ መለኮት መለኮት መለኮት መባላቸው አንድ መለኮት በሦስቱ አካላት ሕልው ሆኖ ሦስቱን አካላት ስላገናዘበ እንጂ መለኮት በአካል የተለየ ሆኖ አይደለም። መለኮት በአካል የተለየ ቢሆን ኑሮማ ሦስቱ ሁሉ ባልተጠሩበትም ነበር።አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ መባል ግን በአካል የተለየ ቢሆን በየራሳቸው ተጠሩበት እንጂ ሦስቱ ሁሉ እንዳልተጠሩበት ተረዳ።የኩነታት ሦስትነት እንደ አካላት አይደለም።አካላት መጠቅለልና መቀላቀል ሳይኖርባቸው በተከፍሎ በተፈልጦ በፍጹም ገጽ በፍጹም መልክ በየራሳቸው የሚቆሙ ናቸው።ኩነታት ግን ተፈልጦ ተከፍሎ/መለየት መከፈል ሳይኖርባቸው በተዋሕዶና በተጋብዖ በአንድነት አካላትን በሕልውና/አኗኗር እያገናዘቡ በአንድ መለኮት የነበሩ ያሉ የሚኖሩ ናቸው።እኒህም ከዊነ ልብ ከዊነ ቃል ከዊነ እስትንፋስነት ናቸው።የእሊህም ኩነታት ምስጢር “ንግበር ሰብአ በአርአያነ ወበአምሳሊነ ያለውን ንባብ መሠረት አድርጎ የነፍስ የአካሏንና

የባሕርይዋን ከዊን ቢመረምሩ ይታወቃል ይረዳል፡፡ሲመረመርም የባሕርያቸው ከዊን በአካሏ ከዊን የአካላቸውም ከዊን በባሕርይዋ ከዊን ይመረመራል፡፡ነፍስ በአካሏ ከሦስት የማትከፈል ከዊን አላት ይሄውም ከዊነ ቃል ከዊነ ልብ ከዊነ እስትንፋስ ነው፡፡በባሕርይዋ ሦስት ከዊን ያላት መሆኗ አካሏን ከሦስት አይከፍለውም፡፡እንዲህ ሳትከፈል የልብነቷ ከዊን/ልብ መሆኗ ከቃሏና ከእስትንፋሷ ከዊን ሳይለይ በራስዋ ከዊን ከሥጋዊ ልብ ጋር ይዋሐዳል፡፡በቃልነቷም ከዊን ከልብነቷ ከዊንና ከእስትንፋስነቷ ከዊን ሳይለይ በራሱ ከዊን ከሥጋ አንደበት ጋራ ይዋሐዳል፡፡ የእስትንፋሷም ከዊን ከልብነቷ ከዊንና ከቃሏ ከዊን ሳይለይ በራሱ ከዊን ከሥጋ እስትንፋስ ጋር ይዋሐዳል፡፡እንዲህ አድርጎ የሥላሴን ከዊን በነፍስ ከዊን ቢመረምሩ ሦስቱ ሰው ሆኑ ከማለት ይጠብቃል፡፡መለኮትን በአካል ሦስት ማለት ግን ክህደት ነው፡፡ሊቃውንትም ይሄለሱ በአካላት ወይትዋሐዱ በመለኮት ነው ያሉት፡፡እሳት አንድ ባሕርይ ሲሆን ሦስት ከዊን አለው፡፡ይኸውም ነበልባል/አብ ብርሃን/ወልድ ዋዕይ/መንፈስቅዱስ ነው፡፡ነበልባሉ ከእንጨት ወይም ከፈትልና ዘይት ጋራ ተዋሕዶ ብርሃኑንና ሙቀቱን ይሠጣል፡፡ብርሃን ከነበልባልና ከዋዕይ ተከፍሎ ሳይኖርበት በራሱ ከዊን ከዓይን ብርሃን ጋራ ይዋሐዳል፡፡እንደዚሁም ወልድ በቃልነቱ ከዊን ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ ሳይለይ በተለየ አካሉ ሰው ሆነ፡፡ብርሃነ እሳት ከዓይን ጋራ በተዋሐደ ጊዜ ነበልባልና ዋዕይ እንዳልተዋሐዱ ወልድም ሰው በሆነ ጊዜ መለኮት አንድ ስለሆነ አብና መንፈስ ቅዱስ ተዋሐዱ አያሰኝም፡፡ባሕርይ አንድ ሲሆን ከዊን ይለየዋልና፡፡ይህንንም የሚያስረዳ ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ ቢጠይቀው በቀሌምንጦስ “አቡየ እሳት ውእቱ ወአነ ብርሃኑ ወመንፈስቅዱስ ዋዕዩ” ብሎታል፡፡የፀሐይም ምሳሌው እንደ እሳት ነው፡፡ቀሌምንጦስ አያይዞ አቡየ ፀሐይ ወአነ ብርሃኑ ወመንፈስቅዱስ ዋዕዩ ይላል፡፡በአንድ መለኮት ሦስት አካላትና ሦስት ኩነታት አሉ፡፡በመለኮት ተከፍሎ የለበትም መለኮት በአንድነቱ ጸንቶ አካላትን በተከፍሎ ሳሉ በህልውና የሚያገናዝብ ነው፡፡ከአካል ጋር ከሦስት አይከፈልም፡፡መለኮት ከአካል ጋር ከሦስት የሚከፈልስ ከሆነ አንድ ልብ አንድ ቃል አንድ እስትንፋስ መሆን የለም፡፡ይህም ከሌለ በአብ ለባውያን በወልድ ነባብያን በመንፈስቅዱስ ሕያዋን መባል አይገኝም፡፡በየራሳቸው ቃል ልብ እስትንፋስ አላቸው ያሰኛል፡፡ይህ ደግሞ የዮሐንስ ተአቃቢ ትምህርት ነው፡፡ሥላሴን ሕልውና እንደሚያገናዝባቸው ራሱ ጌታ አነ በአብ ወአብ ብየ ብሏል፡፡ከብዙ ስህተት የሚያደርስ የሥላሴ የስማቸውን ምሥጢር ለይቶ አለማወቅ ነው፡፡በባሕርይ የሚጠሩበት ስም አለ፡፡በአካል የሚጠሩበት ስም አለ፡፡በግብር የሚጠሩበት ስም አለ፡፡በባሕርይ የሚጠሩበትን ስም ለአካልና ለግብር በግብር የሚጠሩበትን ለባሕርይና ለአካል በአካል የሚጠሩበትን ስም ለባሕርይና ለግብር ሰጥተው ሲናገሩ የአንድነታቸው የሦስትነታቸው ምሥጢር ፈራሽ ይሆናል፡፡አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ መባል የአካል ስም ነው፡፡አካል ግብርን ያስገኛል እንጂ ግብር አካልን አያስገኝም፡፡ የሥላሴ ስሞች አካላት ሲኖሩ የኖሩ ናቸው እንጂ በኋላ የወጡ አይደለም፡፡ለምሳሌ ሰው ሰው መባሉ ቆይቶ ያገኘው አይደለም፡፡ይሥሐቅ ያዕቆብ መባል ግን በኋላ የወጣ ነው፡፡ሥመ ሥላሴ ግን ሰው እንደሚለው አብሮ የተገኘ ነው፡፡አካል በመለኮት ከዊን ይገናዘባልና መለኮት ተብሎ ይጠራል ስለዚህ አብ መለኮት ወልድ መለኮት መንፈስቅዱስ መለኮት ቢል ይሆናል፡፡የአካል ግብር ግን አይገናዘብምና ወላዲ መለኮት ተወላዲ መለኮት ሠራጺ መለኮት ሊባል አይገባም፡፡ ሥላሴ በባሕርይና በባሕርይ ግብር በአካልና በአካል ግብር የሚጠሩበት ስም አለ፡፡ በአካል ግብር የሚጠሩበትን በባሕርይ ግብር በባሕርይ ግብር የሚጠሩበትን በአካል ግብር ካደረግነው ችግር

ስለሚፈጥር በቅጥነተ ሕሊና ሁነህ አስተውል፡፡ወላዲ ተወላዲ ሰራጺ ማለት የግብር ስም ነው፡፡ አካል የሌለው ባሕርይ ባሕርይ የሌለው አካል የለም የሚለው ለፍጡራን እንጂ ለሥላሴ አይሠራም፡፡ወልድ ከአብ ሲወለድ አካሉ በተከፍሎ ቢለይም ሕላዌ መለኮት በተከፍሎ መለየት የለበትም፡፡ሰው ግን ከእናቱ ሲወለድ በባሕርይም በአካልም ተከፍሎ ነው፡፡በመለኮት ግን ተከፍሎ የለበትም አወላለዱም ብርሃነ ፀሐይ ተከፍሎ መለየት ሳይኖርበት ክክበብ እንዲገኝ ቃል ከልብ በተከፍሎ መለየት ሳይኖርበት በአካል ከዊን ይወለዳል፡፡በሰው ግን ልጅ ከአባቱ ባሕርይ በአካል ተለይቶ የሚከፈል ስለሆነ አባትና ልጅ አንድ ልብ አንድ ቃል አንድ እስትንፋስ በመሆን አይገኙም፡፡ወልድ ግን ከአብ ሲወለድ ባሕርይ እንደአካሉ የማይከፈል አንድ ስለሆነ ሦስት አካላት በአንድ ልብ በአንድ ቃል በአንድ እስትንፋስ ተገናዝበው ይኖራሉ፡፡ወልድ ማለት አካሉ በቃልነቱ ከዊን ተድህሮ ሳይኖርበት አብን አህሎ መስሎ ከአብ አካል በመገኘቱ የሚጠራበት የተረክቦ ስሙ ነው፡፡ተረክቦውም ተፈልጦ ሳይኖርበት በሕልውና ነው፡፡የነፍስ ቃሏ ከልብነቷ ተገኝቶ ሳይለይ በአካሏ ሕልው ሆኖ እንደሚኖር ማለት ነው፡፡ተወላዲ ማለት ግን በተከፍሎ የሚጠራበት የግብር ስሙ ነው፡፡ወልድ ማለትና ተወላዲ ማለት በግስ በአንቀጽ መልክ ፊደሉ አንድ ሲመስል የምስጢር ልዩነት እንዳለው የተረክቦንና የተከፍሎን ምሥጢር ጠንቅቆ ማስተዋል ነው፡፡ተረክቦ ያልነውም የአካሉ ሕልውና ከአብ አካል የተለየ ሆኖ በፍጹም ገጽ መልክ መታወቅ ነው እንጂ እግዚአብሔር የተገኘበት ጊዜ አይደለም፡፡እግዚአብሔር ማለትና መለኮት ማለት አንድ ሲሆን ልዩነት አለበት፡፡መለኮት ማለት እንዲህ ነው ተብሎ በማይነገርና በማይታወቅ ጠባይ የሚጠራበት ስም ነው፡፡እግዚአብሔር ማለት ግን አካል በአካልነቱ ግብር ሳይሆን በባሕርይ ግብሩ የሚጠራበት የግብር ስም ነው፡፡ሊቃውንትም እግዚአብሔር ማለትን አንቀጽ ተቀባይ ባለቤት፡፡መለኮትን ማድረጊያ እያደረጉ “በ” የሚባል አገባብ እየጫኑ ይነግሩናል፡፡እግዚአብሔር አሐዱ በመለኮት ይላል እንጂ መለኮት አሐዱ በእግዚአብሔር አይልም፡፡ይትዋሐዱ በመለኮት ይላል እንጂ ይትዋሐዱ በእግዚአብሔር የሚል የለም፡፡ መጻሕፍት ማዋሐጃ አድርገው የተናገሩትን መለኮትን አንቀጽ ተቀባይ ባለቤት አድርጎ መለኮት በአካል ሦስት ማለት ስህተት ነው፡፡የሥላሴ መንግሥትን በአካል ሦስት ማለት ስህተት ነው፡፡ ዲዮናስዮስ “ኢንበውእ ውስተ ከፊለ መንግሥት አላ ንብል አሐቲ መንግሥት” ብሏል፡፡ መንግሥት ሦስት ከሆነ ዙፋን የሌለው መንግሥት የለምና ሦስት መንበር አለ የማለት የግድ ነው፡፡ለሕዝቅኤል ሦስቱ አካላት የአንድ ህላዌ መለኮት በምትሆን በአንዲት መንግሥት አንድ መሆናቸውን ሲያስረዳ በአንድ መንበር ታይተውታል፡፡መዝ.47፣7 መንበርከ እግዚኦ ለዓለመ ዓለም ያለውን ዮሐንስ አፈወርቅ ሲተረጉም ድርሳን ሦስት “ወዝንቱ ያሌቡ እንበይነ መንግሥቱ” ብሎ ተርጉሞታል፡፡መንግሥት በአካል የማይከፈል አንድ ነው ማለት ነው፡፡ወላዲ ተወላዲ ሰራጺ ማለት በአካል የማይገናዘብ ልዩ ነው፡፡አብ ወልድ መንፈስቅዱስ ማለት ግን በህላዌ መለኮት ባለች በባሕርይ ከዊንና በህልውና የሚገናዘብና የሚዋሐድ ነው፡፡መገናዘቡንም የሚያስረዳ በሃይ.አበ.33፣30 ወዝንቱ ስም ዘውእቱ ወልድ ያጤይቅ ሕብረተ ህላዌሆሙ ይላል፡፡ ሃይ.አበ.53፣11 ንነግረከ ወናሌብወከ ዘንተ ስመ ዘውእቱ ወልድ ከመ ውእቱ ሕላዌ ምስለ አብ ይላል፡፡ይህ በሁለቱ አካላት ያለ መለኮት ተከፍሎ የሌለበት አንድ መሆኑን ይገልጻል፡፡ስለዚህ ወላዲ ማለትና አብ ማለት ልዩነት እንዳለው ተረዳ፡፡ለሥላሴ በየራሳቸው ልብ ቃል እስትንፋስ አላቸው ካልተባለ አካለ ጎደሎ ያሰኛል እንጂ በአካል ፍጹማን ያሰኛልን ተብሎ ቢጠየቅ መልሱ

መጽሐፈ ኤደን

ልብ ቃል እስትንፋስ በአካል ህልው ሆኖ ለአካል ህይወት የሚሆን የባሕርይ ከዊን ነው እንጂ እርሱ ራሱ እንደ ዓይንና እንደ ጆሮ እንደ አፍና እንደ አፍንጫ በቅርጽ የሚለይ አካል አይደለምና ጎደሎ አያሰኝም።ይህም ማለት ሰው በሞተ ጊዜ ልቡ ቃሉና እስትንፋሱ ይለዩታል። በአካል ያለው ሕይወት ስለተለየው እገሌ ሞተ ይባላል እንጂ አካሉ ጎደለ አይባልም።አካሉም ከፍጹምነቱ ሳይጎድል በአልጋ ላይ ተኝቶ ይታያል።ኂላም በመግነዝ ተይዞ ፍጹም አካሉ ወደ መቃብር ይወርዳል።ኂላም በትንሳኤ ዘጉባኤ ነፍሱ ካለችበት ወጥታ ስታድርበት ልብ ቃል እስትንፋስ ያለው ሕያው ሁኖ ይነሳል።ልብ ቃል እስትንፋስ በነፍስ አካል ያለ ለሥጋ ሕይወት የሚሆን የባሕርይ ከዊን ነው እንጂ እርሱ ራሱ አካል እንዳይደለ ይታወቃል።እግዚአብሔር ማለት የባሕርይ ስሙን አያስረዳም።እንኳን የእግዚአብሔር ነፍስ እንኳን የነፍስ የባሕርይ ስሟን አያመለክትም።የባሕርይ ስሙን ማወቅ ፍጹም አይቻልም።መለኮት ማለት ስሙ ለማይታወቅ ባሕርይ መጠሪያ ሊሆን የሚነገር ስሙ እንጂ የጠባይዕ ስሙ አይደለም።አብን ፈጣሪ ሲለው ዘዳ.12፣6 “አኮኑ ዝንቱ አብ ፈጠረከ” ይላል። ወልድን ፈጣሪ ሲለው ዮሐ.1፣3 ወቦቱ ኩሉ ኮነ ይለዋል።ዙሮ ዙሮ ግን በወልድ ቃልነት ነው።ሁሉም በየቃሉ አንድነት መጮህ አይደለም ይህ ከመመርመር የራቀ ነው።ዱለተኞች አንድ ላይ ተመሳሳይ ቃል እንደሚጮሁት አይደለም።ይህማ ቢሆን በየራሳቸው ቃል አላቸው በተባለ ነበር።ኃይል ክሂል ሥልጣንም አንድ ነው አይከፈልም።በወልድ አካል ያለች ክሂል ሥልጣን ኃይል በአብና በመንፈስቅዱስ አካል ያለች አንዲት ናት።አብ አንስኦ ወተንሳእኩ በሥልጣነ ባሕቲትየ ቢል አንድ ነው።በአብ አካል ብቻ ወይም በመንፈስ ቅዱስ አካል ብቻ ባለ ኃይል ክሂል ሥልጣን ተነሳ እንዳይሉ ንስትዎ ለዝንቱ ቤተ መቅደስ ወበሠሉስ ዕለት አነስኦ አለ ለልየ እሜጥዋ በፈቃድየ ብሏል።አነ ውእቱ ትንሳኤ ወሕይወት አለ።በኃይል በክሂል በሥልጣን በሚሰራ በባሕርይ ሥራ በሦስቱ አካላት መለያየት እንደሌለ የሚያስረዳ ነገር ከሙታን ተለይቶ መነሳት የክርስቶስ አካል ብቻ ግብር ሲሆን ማስነሳት የሦስቱ አካላት የባሕርይ ግብር ነው።ዕሪና የሚነገር በአካል ላይ በሚወድቅ ምሥጢር ነው።ሕልውናውም የሚነገር በከዊን ላይ በሚነገር ምሥጢር ነው።ዋሕድናም የሚነገር ስለባሕርይ ነው።

በሰመአብ ወወልድ ወመንፈሰቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መድሎተ አሚን፦አዘጋጅ መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ

ሰው ሆይ እዝነ ልቡና ዐይነ ልቡና አለህ።የእግዚአብሔርን የጌትነቱን ምሥጢር የማወቅ ብርሃን በልቡናህ ተፈንጥቆበታል።ሁሉም በበኩሉ እውነተኛው ሃይማኖት እኔ የያዝኩት ነው ብሎ ያንኑ ለማጽደቅ ከመጣጣር በቀር በሰላማዊው መንገድ ተጨዋውቶ ሀሳብ ከሀሳብ ካለመለዋወጡና ካለመግባባቱ የተነሳ አንዱ የሚለውን ሌላው ሳይረዳው በመፈራራትና በመኳረፍ ተለያይቶ ይኖራል።መግባባትና መስማማት የሚገኘው ሁሉም በየበኩሉ እውነተኛው ሃይማኖት እኔ የያዝኩት ብቻ ነው ማለቱን ትቶ የሌላውንም አስተያየትና አመራር በቅን ሕሊና በመመልከት ነው።ማናቸውንም ነገር ቢሆን ስሩ መነሻው ካልታወቀ ጫፉን ይዞ ተነስቶ መልስ ልስጥበት ቢሉ መልሱ የተበላሸ መሆኑ አይካድም።መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ ለሮማው ፖፕ “እናንተ ቁም ነገር አድርጋችሁ የያዛችሁት የጴጥሮስን ወንበር ነው።እኛ ግን ቁምነገር አድርገን የያዝነው የጴጥሮስን ትምህርት ነው።ሮማ የቅዱስ ጴጥሮስ መንበር ናት እያላችሁ

ትኮራላችሁ ቅዱስ ጴጥሮስና ጳውሎስን ገብተው ቢያስተምሩ የቁልቁሊት ሰቅላ በሰይፍ መትራ ገላቸዋለች እንጂ አክብራ ተቀብላቸዋለችን አልተቀበለቻቸውም።ይህም ቢሆን ዐጽማቸው ያረፈበት ቦታ ስለሆነ ልትከበር ይገባታል ትሉ ይሆናል።ይህ የሚያስከብር ከሆነ ጌታ የተቀበረበት ኢየሩሳሌም ከሁሉ በላይ ተከብራ ኤጲስ ቆጶሷ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት መባል በተገባው ነበር።" አሉት።ኢትዮጲያ ከጉባኤ ኬልቄዶን በፊት የአንድ ባሕርይን ባህል በፍሬምናጦስ ተቀብላ እስከዛሬም በዚያው ጸንታ አለች።ሃይማኖት በቃል ተነግሮ በጆሮ ተሰምቶ በልብ የሚታመን ነው።

መቅድም፣መግቢያ፣ምርመራ

መቅድም ማለት ለሚመጣው ነገር መሪ ፊታውራሪ በር ከፋች ማለት ነው።ዲዮስቆሮስ ኬልቄዶናውያንን "እስኪ ንገሩኝ ኢየሱስ ወደሰርግ ቤት የተጠራ እንደ ሰውነቱ ወይስ እንደ አምላክነቱ አላቸው።እንደ ሰውነቱ አሉት።ውሃውን ወይን ያደረገውስ አላቸው እንደ አምላክነቱ ሲሉት መለኮቱ ከትስብእቱ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ነዋ" አላቸው።በፖርቱጊዝ እርዳታ ግራኝ ድል ሆኖ ኢትዮጵያ ሙሉ ነጻነቷን አግኝታ መንግሥቷን በትክክል ማቋቋሚ የታወቀ ነው። ፖርቱጊዞችን ለእርዳታ ያመጣው ቤርሙዲዝ ከእንግዲህ ወዲህ አቡን ከሮም ይምጣ እኔም ለኢትዮጵያ አንደኛ ሮማዊ ጳጳስ ልሁን ብሎ ለአጼ ገላውዴዎስ አመለከተ።የኢትዮጵያ ሊቃውንትም አንከራከርና ሮማውያን ቢረቱን እንልቀቅላቸው ብንረታቸው ይልቀቁልን አሏቸው።ንጉሡም ፈቅደው ጉባኤ ተደረገ።***መግቢያ***ውን ሳይመረምሩ ከውሥጠ ምሥጢሩ ልግባ ማለት ሳንቃ ሳይከፈት ከጓዳ ልገኝ ማለት ነው።ቤተክርስቲያን እንደ ጥንቱ አንድ እንድትሆን ማሰብ ለዚህም አሳቢ ሲገኝ ማደፋፈርና ማበረታታት የተቀደሰ ተግባር ነው።ከሕግ ውስጥ ትንሽ ነው ተብሎ የሚታለፍ የለም።ማቴ.5፣19።የምታቀርበው ምክንያት ሀሳብህን የማይደግፍ መሰረተ ቢስ እንዳይሆን መርምር።ለነገሩ ማስረጃ ሳይሰጡ ሳይሆን አይቀርም ይሆን ይሆናል እያሉ መላ እየጣሉ መናገር አይገባም።ሳይንቲስቶች ሥነፍጥረትን በመመራመር በምድር የሚሸከረከር በሰማይ የሚበር ሰርተዋል።እግዚአብሔር የፈጠረው ፍጥረት በተቻለ መጠን ተመርምሮ ይደረስበታል።ባሕርየ እግዚአብሔር ግን በምርመራ አይገኝም።ሀሳብህን ብቻ ደጋፊ አትሁን።ሰው የነገሩትን ሰምቶ ይፈርዳል እንጂ ልቡና ያመላለሰውን ሰምቶ መፍረድማ የእግዚአብሔር ብቻ ነው።ለምታስተባብለው ነገር ሁሉ እውነተኛው ነገር ይህ ነው ብለህ በማስረጃ ማስተባብያ ካልተከበት በቀር ሐሰት ነው ማለት ብቻ ሐሰት ሊያደርገው አይችልም። ሽፍንፍን ያለ ያልተገለጠ ነገር ከተናገሩ እውነት ነው ወይም ሐሰት ነው ብሎ መልስ ለመስጠት አይቻልም።መረጃ ሳትሰጥ ይህን እንዲህ ይሉታል ብትል ልብ ወለድ ነው የሚሆንና ያለመረጃ አትናገር።እኛ አምላክ አብርሃም የሚለውን የአብርሃም ፈጣሪ ብለን እንተረጉመዋለን። ሙሴን አምላክ ለፈርዖን የሚለውን ደግሞ በፈርዖን ላይ ተአምራት ማድረግ የሚቻለው ነቢይ ብለን እንተረጉመዋለን።ሌላውንም ሁሉ እንደዚሁ ይህን በመሰለ አኳኋን እንደጊዜውና እንደአመጣጡ መለወጡ አይቀርም።ጌታ አብ የዐብየኒ ብሏል (ይህን ሲል በምን እንዴት ለምን በምን...ወዘተ ብለን መጠየቅ አለብን።ለምሳሌ በእድሜ ከሆነ ዮሐንስ መጥምቅም 6 ወር ይበልጠዋል።ስለዚህ በምን ስለምን የሚል ጥያቄ መጠየቅ አለብን ዝም ብለን አንነዳ)።አንድ መረጃ ሳይኖር በቃል ብቻ ምኞትን ተናግሮ እውነት ነው ብላችሁ ተቀበሉኝ ማለት ተገቢ

አይደለም፡፡ለራስህ ሀሳብ የሚስማማውን ሀሳብ ብቻ ሳይሆን የአንተንም ሀሳብ ሊቃወም የሚችል ትክክለኛ ሀሳብን በማስረጃ ተቀበል፡፡አንድን ሀሳብ ደንበኛ ሀሳቡን አስለቅቀህ የራስህን ሀሳብ ደጋፊ ለማድረግ መሞከር ጥሩ አይደለም፡፡የባለቅኔው ሀሳብ መነሻውና መድረሻው ካልታወቀ የቅኔው ምሥጢር በእርግጥ ሊታወቅ አይችልም፡፡ትምህርት የሌላቸው ያላስተዋሉ ሰዎች መጻሕፍትን ለምኞታቸው እንደሚስማማ አድርገው ይለውጡዋቸዋል፡፡

ካቶሊክ፣ክልኤ ባሕርይ፣መናፍቃን

ካቶሊኮች ባሕርየ ትስብእት ለባሕርየ መለኮቱ ሲገዛ ይኖራል ባይ ናቸው፡፡በተጨማሪም መንፈስ ቅዱስን ከአብም ከወልድም ሠረፀ ይላሉ፡፡ጌታ ከማርያም ሥጋ እንጂ ነፍስ አልነሳም ይላሉ፡፡ሌላው ለምእመናን ሥጋውን ብቻ ትሰጣለች ለካህናት ሥጋውንም ደሙንም ትሰጣለች፡፡ደሙን ለምእመናን አትሰጥም፡፡ክርስቶስ ግን ሥጋየን ብሉ ደሜን ጠጡ ብሎ ላመነበት ሁሉ አስተካክሎ ቢሰጥ ደሙን ካህናት ብቻ ይቀበሉ ምእመናን አይቀበሉ ማለት ታላቅ ስህተት ነው፡፡ማርቲን ሉተር እንደጻፈው ወደገነት መግቢያ የይለፍ ወረቀት ካርኒ ትሸጥ ከነበረም ስህተት ነው፡፡አጼ ካሌብን ሮማ ቅዱስ ብላ የምታከብረው አጼ ካሌብ ካቶሊክ ቢሆን ነው ብሎ ማሰብ ተገቢ አይደለም፡፡ካሌብ ካቶሊክ ነበረ የሚል ታሪክ የለም፡፡ከሐዋርያት ጀምሮ እስከ ጉባኤ ኬልቄዶን ድረስ የተነሱ አባቶችን እነ አትናቴዎስን እነ ቄርሎስን የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ቅዱሳን ብላ ታከብራቸዋለች፡፡ከእነዚህ አበው ግን ክርስቶስ በአንድ አካል ሁለት ባሕርይ ብሎ ያስተማረ ወይም የጻፈ አይገኝም፡፡ሮማ ከመጻሕፍት ሳይሆን በይመስላልና በያሰኛል ብቻ በሀሳቧ ገምታ የወሰነችውን የክልኤ ባሕርይ ባህል ለመንዛት ሞክራለች፡፡ሮም በኦርቶዶክስነቷ ጸንታ አንድ አካል አንድ ባህርይ ማለትን ታስተምር በነበረ ጊዜ የዓለም አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ የሮሙን ሊቀጳጳስ ያከብሩት እንደነበረ እርግጥ ነው፡፡ኋላ ግን ሁለት ባሕርይ ማለትን ባመጣ ጊዜ ጥለውት ስለተለያዩ ቀርቶበታል፡፡በወንጌል ሕግ ያመነ ሁሉ ተካክሎ ለክርስቶስ ይገዛል እንጂ አንዲ ቤተክርስቲያን ለአንዲ ቤተክርስቲያን ልትገዛ አያዝዝም፡፡የልዮን ባሕል ቀዳማዊ ቃል ሰው ቢሆን አካላዊ ተዋሕዶ ተዋሐደ እንጂ ባሕርየ ትስብእትን አልተዋሐደም ስለዚህ ክርስቶስ በአንድ አካል ሁለት ባሕርይ ሁለት ፈቃድ ነው የሚል ነው፡፡ካቶሊካውያን በምሥጢረ ሥላሴ በኩልም መንፈስ ቅዱስን ከወልድም ሰረጸ ስለሚሉ በዚህም እንለያያለን፡፡ካቶሊክ በፈቃድ የማይገናኙ ስለሆነ መለኮትም እንደፈቃዱ የመለኮትን ሥራ ይሰራል ትስብእትም እንደፈቃዱ የትስብእትን ስራ ይሰራል ብላ ወስናለች (እንዲህ ከሆነኮ ሥጋ መራብ ሲፈልግ መለኮት ዝም ብሎ ያየዋል፡፡መለኮት በሥጋ ፈቃድ ሥጋ በመለኮት ፈቃድ አይመለከተውም ማለት ነው፡፡ይህ ደግሞ ስህተት ነው)፡፡ካቲሊክ የቃል ባሕርዩ በተዋሕዶ ሳይሆን በመቃረብ ነው አካሉ ግን በተዋሕዶ ነው አሉ፡፡የትስብእቱ ባሕርይ ለመለኮቱ ባሕርይ ይገዛል አሉ፡፡**አውጣኪ** መለኮት መለኮትነቱን ለቆ ትስብእትም ትስብእትነቱን ለቆ በመካከላቸው ሌላ ሕማም ሞት የማይስማማው ረቂቅ ሥጋ ሆነ ይላል፡፡እንዲህ ከሆነ ደግሞ ዕብ.4፣14 ኢኮነ ሊቀ ካህናቲነ ዘኢይክል ሐሚመ የሚለው ነገሩን ያፈርስበታል፡፡(ኦሪት ዘያመልክ በፍጡር ርጉም ውእቱ ስለምትል የክርስቶስን አካልና ባሕርይ ከመለኮት አልተዋሐድም ካሉ ለሥጋው ለመለኮቱ ይሰግዳሉ፡፡ይህ ደግሞ እመኑ ብየ ወእመኑ በአቡየ ካለው ተቃራኒ ስለሚሆን ስህተት ነው)፡፡ካቶሊክ በክርስቶስ የባሕርይ ምንታዌ አልጠፋም ትላለች፡፡ካቶሊኮች አንድ አካል ካሉ ይህ

አካል የትስብእት ወይስ የመለኮት ስንል ተዋሐዱ ካሉን ባሕርይስ ለምን አልተዋሐደም ስንላቸው መልስ የላቸውም።ካቶሊኮች ወአሐቲ ሥምረት ወአሐቲ ፈቃድ የሚለውን ከሃይማኖተ አበው ሊፍቁት ይወዳሉ።ወይም የሃይማኖተ አበው ክፍል አይደለም ሰው ጨምሮት ነው ብለው ያለምንም ማስረጃ ይክዳሉ።አቡሊዲስ ዘሮም የጻፈውን ስናሳያቸው አቡሊዲስ የሚባል ሊቀጳጳስ በሮም አልነበረም ብለው ይክዳሉ።ካቶሊኮች ልጅ ነፍስ የሚነሳው ከእናት ከአባቱ ነው።እንዲህ ከሆነ የወንድ ዘር ሲፈስ የሴትም በውጭ ሲፈስ ነፍስ ጠፋ ይላሉ። ግን አያሰኝም በእንጨት ምሳሌ ስናየው እሳት በእንጨት ባህርይ እያለ እርስ በእርስ ካልተፈተገ እንደማይነድ ከችቦ እሳት ቢወሰድ እሳቱ እንደማይጎድል ልጅም ከወላጆቹ ነፍስን ቢነሳ ነፍሳቸው አትቀንስም።ፍየል የነብርን ልጅ ከእናንተ ቤት የተመከረ ከእኛም ቤት ተመክሯል አለቻት ይባላል።

ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ፣ወልድ ዋሕድ፣ኢትዮጵያ

ቅዱሳት መጻሕፍትን ብንመረምር በብዛት ለክርስቶስ አንድ የሚል አነገ ብቻ ሲቀጽሉለት እናገኛለን እንጂ ሁለት የሚል አጋዝ ሲቀጸል አንድም አናገኝም።318ቱ ሊቃውንት አርዮስን ሲረቱ ወነአምን በአሐዱ እግዚእ ኢየሱስ ብለው አሐዱ አሉት እንጂ ክልኤቱ አላሉትም።1ኛ ቆሮ.8፣6 ወአሐዱ እግዚእ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘኩሉ በእንቲአሁ።መቅዶንዮስን የረቱት 150 ሊቃውንት ወነአምን በመንፈስ ቅዱስ እግዚእ ማኅየዊ ዘሠረጸ እም አብ ብለዋል።ዮሐ.15፣26 “መንፈሰ ጽድቅ ዘይወጽእ እምነበ አብ ውእቱ ሰማእትየ” ይላል።ኢትዮጵያን ግብጻውያን በሐዋርያነት መጥተው አስተምረው ያሳመኗት ሀገር አይደለችም።ኢትዮጵያ በሃይማኖት ትምህርት ከጥንት ጀምራ ራሷን የቻለች ስለሆነች እስክንድርያን በርትዕት ሃይማኖት ጸንታ ብታገኛት ተከተለቻት እንጂ ይህስ ባይሆን አትመስላትም ነበረ።ከንግሥተ አዜብ አስቀድሞ እውነትም ይሁን ሐሰትም ይሁን እርግጠኛው አይታወቅም ኢትዮጵያ ዘንዶ ታመልክ ነበረ እየተባለ ይተረካል።ይሁን እንጂ ይህን ታሪክ ስንመለከተው እንደ ንጉሥ አድርገው ገበሩለት እንጂ እንደ አምላክ አድርገው ያመለኩት መሆናቸውን የሚገልጽ ጽሑፍ አናገኝም።ይህንንም የሚያስረዳ ነገር አጋቦስ ከሐማሴን መጥቶ ለምንድን ነው አትገሉትም ቢላቸው ባንችለው እንጂ ወደን ነውን ከቻልክ ግደለውና እንገዛልህ አሉት አደረገውም ገዢም ሆነ ይላል እንጂ አምላክ ነኝ ብሎ ተመለከ አይልም።ንግሥተ አዜብም ማንም ያስተማራት ሳይኖር “ለይኩን እግዚአብሔር አምላክከ ቡሩከ” ብላ እግዚአብሔርን ጠርታለች።ይህም በአእምሮ ጠባይዕ ተመራምራ እግዚአብሔርን ያወቀች ለመሆኗ በቂ ማስረጃ ነው።ቀዳማዊ ምኒልክ በ22 ዓመቱ ከአባቱ ከሰሎሞን ዘንድ ሂዶ ታቦተ ጽዮንን ሕገ ኦሪትን ይዞልን መጣ።ሕጌን ቢጠብቁ ልጆችህ እስከ ዘለዓለሙ በዙፋንህ ነግሥው ይኖራሉ ስላለ።እግዚአብሔር በዚህ ሂደት የዳዊት የሰሎሞን የልጅ ልጆች እስከ ዘመናችን ሲነግሡ ኖረዋል።ሙሴ ሰለጸአድን ሰንበትን ሻርክ ብሎ ኢያሱም አካን ወልደ ከርሚን ለቤተ እግዚአብሔር እንዲሆን የተወሰነውን መባዓ ደበቅህ ብሎ ቅጣት እንደፈረዱባቸው የኢትዮጵያ ነገሥታትም ሕገ እግዚአብሔርን የተማሩ እንደመሆናቸው መጠን ካህናቱን ሕግ መጠበቅ አለመጠበቃቸውን ይቆጣጠሯቸዋል።የክህነትን ሥራ ግን እንሰራ አይሉም።ወበህየ አበቁል ቀርነ ለዳዊት (ህየ የተባለች ኢትዮጵያ ናት)።ግብጻዊ ጳጳስ ከሀገሩ ተመርጦና ተሹሞ የመጣበት ዋናው ተግባሩ ወልድ ዋሕድ የምትል ሃይማኖትን ጠብቆ ቁስ

መጽሐፈ ኤደን

ዲያቆን ሊሾም ነው እንጂ በሥጋዊ አስተዳደር ሊገባ አይደለም።ተስዓቱ ቅዱሳን ኦርቶዶክሳውያን አንድ ባሕርይ ባዮች መሆናቸው በአቋቋሚቸው ገዳማት አያያዝ ይታወቃል። መቼም መች ቢሆን ኢትዮጵያ የሁለት ባሕርይን ባህል የተቀበለችበት ጊዜ የለም።ኢትዮጵያ ከሃይማኖቷ ክብሯን አትወድም።ክርስቶስ ተአምራትን ሲያደርግ ይህን የመሰለውን ስራ ለመለኮት ብቻ ብለህ አታስብ።የሰውነትንም የአምላክነትንም ሥራ የሰራ አንዱ እርሱ ክርስቶስ ነውና።ወኢፈለሰ ህላዌ መለኮቱ ኀበ ህላዌ ትስብእቱ ወኢህላዌ ትስብእቱ ኀበ ህላዌ መለኮቱ።አላ በአሐዱ አካል ወለደቶ ማርያም ድንግል ወበአሐዱ ህላዌ ሰገዱ ሎቱ ሰብአ ሰገል።ሰው ከነፍስና ከሥጋ ተገኝቶ አንድ ሰው ይባላል እንጂ ሁለት ሰው እንዳይባል ክርስቶስም ከሁለት አካል አንድ አካል ከሁለት ባሕርይ አንድ ባሕርይ የሆነ ይባላል እንጂ ሁለት አካል ሁለት ባሕርይ አይባልም።ኢትዮጵያ የመንግሥቷን ነጻነት ሊያጠፋ የሚመጣውን ጠላት በአርበኞቿ ቀስት ግንባር ግንባሩን ብላ እንደምትመልሰው የሃይማኖቷንም ነጻነት የሚያጠፋ መናፍቅ ሲመጣ ከሊቃውንቶቿ አንደበት በሚወረወር ልብን እንደፍላጻ በሚሰነጥቅ ኃይለ ቃል ትመልሰዋለች እንጂ ነጻነቱን እነጠቃለሁ ብላ አትሰጋም።የኬልቄዶን ውሳኔ ከመጻሕፍት ቃል የወጣ ልብ ወለድ ውሳኔ ስለሆነ ኢትዮጵያ አትቀበለውም።2ኛ ጴጥ.3፣16 እለሰ አልቦሙ ትምህርት ወእለ ኢለበው ይመይጥዎ ለቃለ መጽሐፍ ከመ ሜጥዎን ለብዙኃት መጻሕፍት በግእዞሙ ወያማስኑ እንዲል።ኢትዮጵያ በእውነት በአምልኮተ እግዚአብሔር በኩል ከቤተ እስራኤል በቀር ተቀዳሚ የሌላት ሮማም ግብጽም ሌሎችም ሀገሮች የማይተካከሏት ተመራምራ ያመነች ሀገር ናት። አስቀድማ መጻሕፍተ ብሉያትን የተቀበለች በመሆኗ ስለክርስቶስ ሰው መሆን የተነገረውን ትንቢት የተቆጠረውን ሱባኤ ታውቅ ስለነበር ሥጋዌ መቼ ይደርስ ይሆን እያለች ስታወጣ ስታወርድ ሕጽዋ ለህንደኬ ኂላም ፍሬምናጦስ ተስፋ ደረሰ ሥጋ ለበሰ ብለው ቢነግሯት የሚያጠምቅ የሚያቆርብ መምህር ላኩልን ብላ ስንቅ ጨምራ ፍሬምናጦስን ወደ እስክንድርያ ልካለች እንጂ መጥቶ ያስተማራት ሀገር የለም።ከፍሬምናጦስም በኂላ አልቦ ዘይነስእ ክብረ ለርእሱ።ሥልጣነ ክህነትን ሀብተ ክህነትን በገዛ ሥልጣኑ ገንዘብ ማድረግ የሚቻለው የለም የሚለውን ኃይለ ቃል ስለምታውቅ ጳጳስ ሲሞት በገዛ ሥልጣኔ ሾሜ ልተካ ሳትል ጳጳስ ላኩልኝ እያለች ወደ እስክንድርያ ትልክ ነበረ።ኢትዮጵያውያን የአንድ ባሕርይን ባህል ደግፈው የእስክንድርያ ሊቃነ ጳጳሳትን መስለው ካቶሊካውያንን ተቃውመው ከኢትዮጵያ ጠራርገው እንዳስወጧቸው በነአጼ ዘድንግል በነአጼ ሱስንዮስ በነአጼ ፋሲል በነአጼ ዮሐንስ ታሪክ ተጽፎ ይገኛል።ኢትዮጵያ ከግብጽ ጳጳሳትም ጋር ተስማምታ ተባብራ መኖሯ በሃይማኖት በባህል ስለተስማሙ በፈቃዷ እንጂ በግዴታ አይደለም።ኢትዮጵያ የሮማን ካቶሊክ የምትቃወማት ባህሏን ሁሉ አንድ በአንድ አውቃ ጠንቅቃ ነው እንጂ ባለማወቅ አይደለም።ዲዮስቆሮስን የምናከብረውና የምንወደው ከቅዱሳት መጻሕፍት ቃል ሳይወጣ ብናገኘው ነው እንጂ የአድልዎ አይደለም።ጌታ ኢየሱስ አንድ እንደሆነ ዮሐ.1፣18፡3፣16 ወልድ ዋሕድ ዘሀለው ውስተ ሕጽነ አቡሁ ውእቱ ነገረነ እስከ ወልዶ ዋሕዶ ወሀበ ወመጠወ ቤዛ እንዲል።ይህን መሰረት አድርገው ሐዋርያት በጸሎተ አመክንዮ ወልድ ዋሕድ ዘፅሩይ ምስሌሁ ብለዋል።ወውእቱ ፍጹም በመለኮት ወውእቱ አምላክ ዘበአማን ላሉትም ቃል መሰረቱ “ወጻእኩ እምአብ ወመጻእኩ አነ ወአብ አሐዱ ንሕነ።ዮሐ.8፣42 ዝንቱ ውእቱ ወልድየ ማቴ.3፣17 ያለው ነው።ቅዱሳት መጻሕፍት አምላክ ሰው ሆነ ይሉናል እንጂ አምላክ ሰው ነው አይሉንም።ዮሐንስም ያ ቃል ሥጋ ሆነ አለን እንጂ

ያ ቃል ሥጋ ነው አላለንም፡፡ቀድሞ አምላክ ነበረ ዛሬም አምላክ ነው፡፡ቀድሞ ሰው ነበረ ዛሬም ሰው ነው ግን አይባልም፡፡ክርስቶስ ፍጹም ሰው የሆነ ፍጹም አምላክ ነው፡፡ሥጋን ለመንሳቱ ቃል ሥጋ ኮነ ብሏል፡፡ነፍስንም ለመንሳቱ አባ አመሐጽን ነፍስየ ውስተ እዴከ ብሏል፡፡ጎቡረ ህላዌ ምስለ አብ በመለኮቱ ለሚለውም ቃል መሰረቱ ዮሐ.14፣10-12 አነ በአብ ወአብ ብየ የሚለው ነው፡፡ይህን መሰረት አድርገው ሊቃውንት በየአንቀጹ ዘፅሩይ ምስለ አብ እያሉ ነግረውናል፡፡መለኮት ሥጋን የፍጡር ልቡና መርምሮ በማይደርስበት በግብር አምላካዊ ሥጋን በከዊን ተዋሐደው፡፡መለኮት በአካለ ሥጋ ወደ መቃብር ወርዶ ሙስና መቃብርን አጥፍቶልናል፡፡ሙስና መቃብርም ማለት በመቃብር ፈርሶ በስብሶ መቅረት ነው፡፡በአካለ ነፍስም መለኮት ወደሲኦል ወርዶ ግዕዛንን ለነፍሳት ሰብኮ ከቁራኝነት አስለቅቆናል፡፡*ተዐቅበ* ማለት በጠቅላላው ትስብእትና መለኮትን ከቱሳሔ ከውላጤ የሚጠብቅ አነጋገር ነው፡፡ምሥጢሩም ሙሴ በደብረ ሲና ሐመልማል ከነበልባል ተዋሕዶ ነበልባሉ ሐመልማሉን ሳያቃጥለው ሐመልማሉም ነበልባሉን ሳያጠፋው እንዳየ መለኮትም ትስብእትን በተዋሐደ ጊዜ መለኮቱ ትስብእትን አላጠፋውም ትስብእትም መለኮቱን አልለወጠውም ማለት ነው፡፡ትስብእትም ማለት አካልንም ባሕርይንም አንድ አድርጎ የሚያሳይ አነጋገር ነው እንጂ አካልን ወይም ባሕርይን ብቻ የሚያሳይ አነጋገር አይደለም፡፡ይህም ተዐቅቦ የባሕርይንም የአካልንም ተአቅቦ ያሳያል፡፡ የአንጾኪያው ሊቀጳጳስ ኪራኮስ ኢይደሉ ይኩን ህላዌ ዘእንበለ አካል ይላል፡፡ለምሳሌ ውሃ አካልም ባሕርይም አለው አካሉ በእጅ ባይጨበጥም በጥርስ ባይላመጥም ሲፈስ ይታያል፡፡ ባሕርይውም እርጥበት ነው፡፡ይህ ባሕርዩ የሆነ እርጥበት አካሉ በደረሰበት ሁሉ ይገኛል፡፡እንጂ አካሉ በሌለበት ቦታ ብቻውን ሊገኝ አይችልም፡፡እሳትም እንደዚሁ አካል ባሕርይ አለው፡፡ ባሕርይውም ዋዕይ ነው፡፡አካሉ በእንጨት ወይም በመብራት ላይ ይታያል፡፡ዋዕዩ ከአካሉ ላይ ሲፋጅ ሲያቃጥል ይገለጣል፡፡እንጂ አካሉ በሌለበት ብቻውን ሊገኝ አይችልም፡፡ባሕርይን ከአካል ለይተን አንድ በራስ የቆመ ህልው ነው አንልም፡፡አካል በእጅ የሚዳሰሰው በዓይን የሚታየው ነው፡፡ባሕርይ ግን በአካል ህልው ሆኖ ከአካል ሳይለይ አካል የሚሰጠውን ስሜት የሚገልጽ ነው፡፡ንስጥሮስ ሁለት አካል ሁለት ባሕርይ ብሎ አስተማረ እንጂ ሁለት አካል ብቻ ብሎ አልቀረም፡፡ጉባኤ ኤፌሶን በቅዱስ ቄርሎስ አፈጉባኤነት አንድ አካል አንድ ባሕርይ ብሎ ወሰነ እንጂ አንድ አካል ብቻ አልቀረም፡፡ሰው ባልን ጊዜ ባሕርይ ያለው አካል ወይም አካል ያለው ባሕርይን አንድ አድርገን እንናገራለን እንጂ አካልን ከባሕርይ ባሕርይን ከአካል ለይተን አንናገርም፡፡ስለዚህ ቃል ሰው ሆነ ስንል አካልንም ባሕርይንም እንደተዋሐደ እናምናለን፡፡በየማነ አብ በዘባነ ኪሩብ ተቀመጠ ስንልም ለሥላሴ አራተኛ ሆነ አንልም ምክንያቱም ምንታዌ በተዋሕዶ ስለጠፋ ነው፡፡ወንጌላዊ ቃል ሥጋ ኮነ አለ እንጂ ቃል ኮነ ባሕርየ ብሎ አልለየም፡፡ አንድ አካል አንድ ባሕርይ ስንል ቅድመ ተዋሕዶ መለኮታዊ ባሕርይ ያለው አካለ መለኮት በቃልነት ከዊን ለብቻ ሰብአዊ ባሕርይ ያለው አካለ ትስብእት በአዳማዊነት ለብቻ እንደነበረ እናውቃለን፡፡የመለኮት አካሉ ምሉዕ ስፉሕ ረቂቅ ነው፡፡ባሕርዩ ባይመረመርም አቅማችን የፈቀደልንን ያህል ባሕርዩ ክሂል ከሀሊነት ነው እንላለን፡፡የትስብእትም አካሉ ግዙፍ የሚታይ የሚጨበጥ የሚዳሰስ ነው፡፡ባሕርይውም የውሃ መሬት እሳት ነፋስና የነፍስ ባሕርያት ናቸው፡፡ መለኮትና ትስብእት ሲዋሐዱ እንደነፍስና እንደ ሥጋ በተዐቅቦ ነው፡፡በውሃ በመሬት በእሳት በነፋስ ያሉ ባሕርያት ርጥበት ይብሰት ውዕየት ቁረት ነው፡፡የነፍስ አካሏ ረቂቅ ባሕርይዋ

ለባዊነት ነባቢነት ሕያውነት ነው።ነፍስና ሥጋ ሲዋሐዱ ሥጋ ግዘፍን ለቆ ሳይረቅ ሳይለወጥ ነፍስ ርቀቷን ለቃ ሳትገዝፍ ሳትለወጥ ነው።የእኒህም የነፍስና የሥጋ አካላቸው ሲዋሐድ ባሕርያቸውም ተዋሕዷል እንጂ ተለይቶ የቀረ አይደለም።ነፍስና ሥጋ በተዐቅቦ ተዋሕደው የተገኘው አካል አንድ ሰው ቢባል እንጂ ሁለት አካል ሁለት ባሕርይ አይባልም።የመለኮትና የትስብእትም ዝኒ ከማሁ ነው።ክርስቶስ ሁለቱን የሰውነትንና የአምላክነትን ስራዎች በአንድ ፈቃድ በአንድ ሥምረት በአንድ ሥልጣን እንደሰራቸው እንምናለን።ለያይተን ግን የመለኮትን ሥራ መለኮት ሰራ የትስብእትን ስራ ትስብእት ሰራ አንልም።ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው የሚለውን አነጋገር ጠማማ ልቡና ሲይዘው ፍጹም አምላክ ባለጊዜ ዕሩቅ አምላክ ማለትን ፍጹም ሰው ባለጊዜ ዕሩቅ ብእሲ ማለትን አሰምቶ ሁለት አካል ሁለት ባሕርይ ማለትን የሚያስከትል መስሎ ስለሚታይ ክርስቶስ ፍጹም ሰው የሆነ ፍጹም አምላክ ነው እንላለን።ሥጋ ሞተ መለኮት ሕያው ነው ማለት ምንታዌን ሲያስከትል በሥጋ ሞተ በመለኮት ሕያው ነው ማለት ግን ከአንድነት የማያወጣ ምንታዌን የማያስከትል የአንድነት አነጋገር ነው።የባሕርያትም ተዋሕዶ እንደ አካላት ከምንታዌ ከቱሳሔ ከቡዐዴ ከፍልጠት በተዐቅቦ ተጠብቆ የሚኖር ነው። ምንታዌና ተዋሕዶ ተቃራኒ ቃላት ናቸው።መንተወ መንታ አደረገ ማለት ነው።ተዋሐደ አንድ አደረገ ማለት ነው።ኢትዮጵያ ኢመጻእኩ እሥዐሮሙ ለኦሪት ወለነቢያት ብሎ ካጸናቸው ትእዛዛት በቀር ሕግ አድርጋ የያዘችው የአይሁድ ልማድ የለም።የጥንቆላ ስራ ብዙ ማግባት በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ሕግ የተነቀፈ የተጠላ ነው።ይህንን ተላልፈው የሚሰሩ ካህናት ምእመናንም በሕገ ወጥነት ነው እንጂ ቤተክርስቲያን ፈቅዳ አይደለም።ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ ጋራ አንድ የምትሆን በከዊን የምትለይ ባሕርይ ያለችው አካለ ቃል ሰብአዊ ባሕርይ ያለው ሰብአዊ አካልን ተዋሐደ።በሥጋው በደሙ ዓለምን አዳነ ሲል በተዋሕዶ እንጂ ሥጋ ብቻ አያድንም ቃል ብቻም እንዳንል ለቃል ሥጋ ደም የለውም።ደም የፈሰሰ ሰብአዊ ባሕርይ ካለው አካል እንጂ ከሰብአዊ ባሕርይ አይደለም።ቁስል የሚገኝ ከአካል ላይ ነው እንጂ ከባሕርይ ላይ አይደለም።ለምሳሌ በጥይት ተመቶ የሞተ ሰው ሲሞት አራቱ ባሕርያት ይለያያሉ።በዚያ ጊዜ የተመታው ቁስል ሆኖ በወደቀው አካል ላይ ይታያል እንጂ በተለያዩት ባሕርያት ላይ የሚታይ አይደለም።አካል የሌለው ባሕርይ ፍጹም ሊባል አይችልም።አምላክ ሞተ ለማለት ጥንቱ መሰረቱ አምላክ ተጸነሰ አምላክ ተወለደ ማለት ነው።ተጸነሰ ተወለደ ስንልም በሥጋ ነው። ዮሐንስ ወንጌላዊ ቃልን አንቀጽ ተቀባይ አድርጎ ቃል ሥጋ ኮነ አለ።እመቤታችን ወላዲተ አምላክ እመ አምላክ ብለን የምናከብራት አምላክን በሥጋ ስለወለደችልን ነው እንጂ ዕሩቅ ብእሲ ወለደች ብለን አይደለም።1ኛ ጴጥ.4፣1 ክርስቶስ ተሰቅለ በሥጋሁ ይላል።በሥጋሁ ያለ መለኮት የተዋሐደው መሆኑን ስለሚያውቅ ነው።በቃልነቱ ከዊን ትስብእትን የተዋሐደ ፍጹም መለኮት በሥጋ ሞተ እንላለን እንጂ መለኮት በባሕርዩ ሞተ አንልም።1ኛ ጴጥ.3፣19 ሞተ በሥጋ ወሐይወ በመንፈስ እንዲል።ነፍስ በለባዊነቷና በሕያዊትነቷ ከዊን ሳይሆን በተለየ በቃልነቷ ከዊን ከሥጋ ምላስ ጋር ተዋሕዳ ንባብን ትሰጣለች።በዚህ ጊዜ የልብና የእስትንፋስ ከዊኗ ከምላስ ጋራ ተዋሐዱ አይባልም።መለኮትም እንዲሁ በልብና በእስትንፋሱ ከዊን ሳይሆን በቃልነቱ ከዊን ሥጋን ተዋሐደ ቢባል አብ መንፈስ ቅዱስ ሰው ሆኑ አያሰኝም።ፀሐይም በዋዕይነቱ ከዊን ሳይሆን በተለየ በብርሃንነቱ ከዊን ከብንተ ዓይን ጋር ተዋሕዶ ከጽንፍ እስከ ጽንፍ ያያል በዚህ ዋዕይ (ምንም እንኳ ብርሃን ባለበት ሁሉ ቢኖርም) አልተዋሐደም።መለኮት

በሥጋ ሞተ ሲባልም አብ መንፈስ ቅዱስ ሞቱ አያሰኝም፡፡በቃልነቱ ከዊን ሰው የሆነ ሥጋን የለበሰ ወልድ በሥጋ ሞተ ቢባል በልብነትና በእስትንፋስነት ከዊን ያሉ ሥጋን ያልተዋሐዱ አብ መንፈስቅዱስ ሞቱ የማያሰኝ ነው ማለት ነው፡፡ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ይህ የምትሰሙት የላከኝ የአብ ቃል ነው ብሎ አብን ባለቤት አድርጎ ቢናገር፡፡ይህን ነገርኳችሁ እኔን የሚወድ ቃሌን ይጠብቅ ብሎ ራሱን ባለቤት አድርጎ ቢናገር ጸራቅሊጦስ በመጣ ጊዜ ያስተምራችኋል ብሎ መንፈስ ቅዱስን ባለቤት አድርጎ ቢናገር በዚህ ንባብ ወንጌል የሦስቱም ሕግ እንደሆነች እንረዳበታለን፡፡ጌታ ፈቃድከ ይኩን ወአኮ ፈቃደ ዚአየ ቢል በሌላው አንቀጽ ደግሞ ነፍሴን እኔ በፈቃዴ እለያታለሁ እንጂ ሊቀማኝ የሚችል የለም ሲል እናገኘዋለን፡፡ጌታ አብ የዐብየኒ ሲል በሕማሙ ምክንያት ነው፡፡ሕቀ አሕጸጽኮ እመላእክቲከ የሚለው ትንቢትም ለጌታ የተነገረ እንደሆነ ቅዱስ ጳውሎስ በዕብራውያን ክታቡ ጽፎታል ይህም ስለሕማሙ ከመላእክትንኪ አነሰ ተባለ፡፡ካቶሊካውያን እንደሚሉት የመለኮትን ሥራ መለኮት የትስብእትነ ስራ ትስብእት ተከፋፍለው የሚሰሩት ቢሆን ነፋሳትንና ማዕበላትን መገሰጽ በተለይ የመለኮት ስራ ስለሆነ ትስብእትን አድነን ብለው ሐዋርያት ባልቀሰቀሱትም ነበር፡፡ሥጋ እንደማያድን ዮሐ.6፣63 መንፈስ ውእቱ ዘያሐዩ ወሥጋሰ አልቦ ዘይበቁዕ ይላል፡፡ቅድመ ዓለም በየማነ አብ የነበረ እርሱ እንደገና በሥጋ ነበረ በየማነ አቡሁ ተባለ፡፡ሁለቱ ባሕርያት በተዋሕዶ አንድ ሆኑ እንላለን እንጂ አንዱን ባሕርይ አጥፍተን አንድ ባሕርይ ብቻ የምንል አይደለንም፡፡ሳይቀላቀል ከሁለት አንድ እንዴት ሊሆን ይቻላል ለሚለው መልሳችን በእግዚአብሔር ዘንድ ሁሉ ይቻላል የሚል ነው፡፡ቅዱስ ጴጥሮስ ሞተ በሥጋ ወሐይወ በመንፈስ ብሏል፡፡በሥጋ ብሎ ትስብእቱን በመንፈስ ብሎ መለኮቱን በመናገሩ ተዐቅቦ መኖሩን ሞተ ሐይወ ብሎ በአንድ አንቀጽ በመናገሩ ተዋሕዶውን ያስረዳናል፡፡ተዋሕዶ ምንታዌን የማያጠፋ ከሆነ ተላጽቆ ተቃርቦ ያሰኛል እንጂ ፍጹም ተዋሕዶ አያሳኝም፡፡ግብረ መለኮትና ግብረ ትስብእት በሁለትነት ጸንተው መኖራቸው የማይካድ ነው፡፡ሰሪያቸው ግን ለሁለቱም አንድ ክርስቶስ ነው ብለን እናምናለን እንጂ የመለኮትን ስራ መለኮት የትስብእትን ሥራ ትስብእት ሰራ ብለን በማካፈል የምንነጋገር አይደለንም፡፡በተዋሕዶ ንዴትም ምንታዌም ጠፋ፡፡ቃል የነሳው ሥጋ የባሕርይ ክብርን በተዋሕዶ አገኘ እንጂ በመንፈስ ቅዱስ አልከበረም እንላለን፡፡ቃል እስትንፋስ ከልብ ይመነጫሉ እንጂ ልብ ከቃል ከእስትንፋስ አይገኝም፡፡ቃልም እስትንፋስን እስትንፋስም ቃልን አያስገኙም፡፡መንፈስ ቅዱስ ከወልድ ይሰርጻል ማለት እስትንፋስ ከቃል ይመነጫል እንደማለት ስለሆነ ስህተት ነው፡፡ አብ ወልድን መንፈስ ቅዱስን እየላከ ህልውናውን ይገልጻል እንጂ ለማንም የታየና የተገለጸ አይደለም፡፡አብ ፈናዊ ወልድ መንፈስቅዱስ ተፈናዊ መባላቸው ስለዚህ ነው፡፡ዮሐ.14፣16 ይፈኑ ለክሙ ጸራቅሊጦስሃ ካልዐ ዘከማየ፡፡ዮሐ.8፣42 እምኀበ አብ ወጻእኩ ወመጻእኩ፡፡ጌታ በሐዋርያት እፍ ብሎ ንሥኡ መንፈስቅዱሰ ማለቱ መንፈስቅዱስ ከወልድ ሰረጸ የሚያሰኝ ከሆነ ካህናትም በንፍሐት ሀብተ መንፈስ ቅዱስን ያሳድሩብናልና መንፈስ ቅዱስ ከእነርሱ ሰረጸ እንደማለት የሚቆጠር ስለሆነ ስህተት ነው፡፡ዮሐ.15፣26 ወሶበ መጽአ ጸራቅሊጦስ ዘአነ እፈኑ ለክሙ መንፈሰ ጽድቅ ዘይወጽእ እምአብ ውእቱ ሰማእትየ የሚለውም መንፈስ ቅዱስ ከአብ መስረጹን ያስረዳል እንጂ ከወልድ እንደሰረጸ አያስረዳም፡፡ዮሐ.16፣7 ወእመሰ ሖርኩ አነ እፈንዎ ለክሙ የሚለውም ከወልድ ሰረጸ አያሰኝም፡፡ዮሐ.16፣14 እስመ እምዚአየ ይነስእ ወይነግረክሙ የሚለውን ከፍ ብሎ አርእስቱን ሲመለከቱት “ወብየ ብዙኅ ነገር ዘእነግረክሙ

መጽሐፈ ኤደን

ወባሕቱ ኢትክሉ ጸዊሮቶ ይእዜ ወመጺኦ ውእቱ መንፈሰ ይመርሀክሙ ኀበ ኩሉ ጽድቅ እስመ ኢይነግር ዘእምኀቤሁ ይላል።ይህን ስንመረምረው ዛሬ ልትይዙት አትችሉም እንጂ የምነግራችሁ ብዙ ነበረኝ መንፈስ ቅዱስ በመጣ ጊዜ እርሱ ይነግራችኋል ያላቸው ትምህርቱን እንደሆነ በግልጥ ይረዳል።ለአብ ያለው ሁሉ ለእኔ አለኝ ስላለ ወላዲ ከሆነ እኔም ወላዲ ነኝ ማለቱ አይደለም።እምዚአየ ይነሥእ ያለ መምህርነትን ትምህርትን እንደሆነ ያስረዳል።እንጂ መንፈስ ቅዱስ ከወልድ እንደሰረጸ አያስረዳም።ገላ.4፣6 ፈነወ መንፈሰ ወልዱ ውስተ ልብክሙ ያለውም መንፈስ ቅዱስ ከወልድ ሠረጸ የሚያሰኝ አይደለም።ይህ ቃል በህልውና አንድ የሚያሰኛቸው ነው።ስለዚህ ህልውናቸውን ለመግለጽ መንፈሰ ወልዱ መንፈሱ ለኢየሱስ ይላል።አቡሊዲስ መንፈስ ቅዱስኒ መንፈሶሙ ለአብ ወለወልድ ይላልና።ወልድኒ ቃሎሙ ለአብ ወለመንፈስቅዱስ ስላለ ከሁለቱም ተወለደ እንዳያሰኝ ማለት ነው።ነሥአ ተወክፈ መንፈስ ቅዱሰ ሲል ለአብነት ለበኩርነት ተቀበለ እንጂ በተዋሕዶ ከመክበሩ በቀር ለራሱ አልረባውም አልጠቀመውም።ዐርገ ነበረ መባሉ በሥጋ እንጂ በመለኮቱማ ጥንቱንም ንቡር ነው። ትምህርታችን ወልድ ቅብዕ በተዋሕዶ ከበረ ነው።ዮሴፍ በከነአን ሞተ ሲባል በግብጽ ሕያው ነበረ።ነፍስ ከእናት ከአባት ትነሳለች።

ምግባረ ጽድቅ

አለቃ ናሁዳ “ለጽድቅ ኢንዘከራ ወኢትዜከረነ ጽድቅ።እስመጊዜ ብእልነ ንትኤበይ ወጊዜ ንዴትነ

ንሰርቅ” ብሏል በቅኔው።ለተንኮል ረዳት መሆን እግዚአብሔርን ደስ የማያሰኝ ስራ ነው።ጌታችን የተናገረው ቃል ሁሉ ሕግ ነው።

ቅዱሳን

ነቢያት ጻድቃን ተአምር ያደረጉት በአምላክ ረድኤት እንጂ ፍጡር ተአምር ማድረግ አይችልም።

ቱሳሔ፣ተላጽቆ ጎድረት ተቃርቦ፣ቡዐዴ፣ፍልጠት

ቱሳሔ ማለት መቀላቀል መደባለቅ ማለት ነው።ለምሳሌ ቡንንና ወተትን በቀላቀሏቸው ጊዜ ቡን ጥቁረቱን ለቆ ወደ ነጭነት ይሳባል።ወተትም ነጭነቱን ለቆ ወደ ጥቁረት ይሳባል።በመካከላቸው ሌላ መልክ ይፈጠራል።ሌላ ጣዕም ይወለዳል።***ተላጽቆ ጎድረት ተቃርቦ*** ማለትም እንጨትና ብረት በምስማር እንደማያያዝ ነው።ለጊዜው አንድ ይሆናሉ ምስማሩ ሲነቀል ይለያያሉ።እነዚህ ተዋሐዱ ሊባል አይችልም።የክርስቶስንም ተዋሕዶ እንደዚህ ነው ካልን ቃል ሥጋ ኮነ ያለው ታበለ ውሸት ሆነ ስለሚያሰኝ አያስኬድም።***ቡዐዴ*** ማለት ተዋሕዶው ተላጽቆ ተቃርቦ ነው ማለት ነው።***ፍልጠት*** ማለት ከተዋሕዶ በኋላ የሚመጣ መለየት ነው።ለምሳሌ ነፍስና ሥጋ ተዋሕደዋል ነገር ግን በሞት ጊዜ ስለሚለያዩ ተፈልጦ አለባቸው።የመለኮትና የትስብእት ተዋሕዶ ግን ምንም በነፍስና በሥጋ ተዋሕዶ ቢመሰል እንደ ነፍስና እንደ ሥጋ ተፈልጦ የለበትም።

አካል፣ባሕርይ፣ገጽ፣መልክዕ፣ስም፣ከዊን

መጽሐፈ ኤደን

አካል የሚባለው ከራስ ጠጉር እስከ እግር ጥፍር ያለው ሕዋስ ወይም ቅርጽ ነው።***ባሕርይም*** በአካል ሕልው ሆኖ የአካልን ጠባይዕ የአካልን ስሜት የሚገልጽ ነው።ስለዚህ ቃል ባሕርየ ሰብእ ያለውን አካለ ሰብእ ተዋሕዶ በሕጻናት መጠን በየጥቂቱ አደገ።ለሰው መራብ መጠማት መታመም መሞት የባሕርይ ተስማሚ ግብር እንጂ ባሕርይ አይደለም።በእህል በውሃ በመድኃኒት የሚርቅ ነውና።ባሕርይ ግን መቼም መች ከአካል አይርቅም።አለመራብ አለመጠማትም የሥላሴ ባሕርይ ሳይሆኑ ለሥላሴ ባሕርይ ተስማሚ ግብር ናቸው።***ገጽ*** ሲል ልብስ የማይሸፍነውን ከአንገት በላይ ያለውን መገለጫን መታወቂያን ግንባርን ያመለክታል። ***አቃኒም*** ሲልም ፍጹም ገጽ ፍጹም አካል ማለትን ያሰማል።***መልክዕ*** ባለ ጊዜ ቀይ ጥቁር ማለት ሲከተለው ጎብርን መልካም ክፉ ማለት ሲከተለው ቅርጽን ደም ግባትን ያመለክታል።ገጽ፣ አቃኒም፣መልክዕ የአካልን ስልት ስልቱን የሚያሳዩ አነጋገሮች ናቸው እንጂ ሌላ አይደሉም ***አካል*** በመባል ይጠቃለላሉ።***ሰም*** የሚለው ግን ከራስ ጸጉር እስከ እግር ጥፍር ያለው የአንድ ሰው አካል ከሌላው ሰው አካል ተለይቶ ማን እንደሆነ ታውቆ የሚጠራበት ነገር ነው እንጂ ራሱ አካል አይደለም።አዳም ሴት ኖኅ የተጻውዖ ስሞች ናቸው።ሰው ላም በግ የአካል ስም ነው።ሰአሊ ጸሐፊ ነጋዲ የግብር ስም ነው።በሥላሴ የአካል ስም የምንለው አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ ነው።ወላዲ ተወላዲ ሰራጺ የአካል ግብር ስም አይደለም።አካላት በህልውና የሚገናዘቡበት የባሕርይ ከዊን ስም አላቸው ይኸውም ልብ ቃል እስትንፋስ ነው።ይኸውም አንድነት ሳለበት ልዩነት ልዩነት ሳለበት አንድነት አለበት።ልዩነቱ በከዊን አንድነቱ በህልውና መገናዘብ ነው። ነፍስ በአካሏ አንድ ስትሆን ሦስት ከዊን አላት።የልብነቷ ከዊን ቃል እስትንፋስን አስገኝቶ ዕውቀት ይሆናል። የቃልነቷ ከዊን ከልብነቷ ከዊን ተገኝቶ ከሥጋ ምላስ ጋር ተዋሕዶ ንባብን ይሰጣል።የእስትንፋስነቷ ከዊን ከልብ መንጭቶ አየርን በማውጣት በማግባት ሕይወት ይሆናል።ቃል እስትንፋስ ከልብ ቢገኝም ተከፍሎ ተፈልጦ ሳይኖርባቸው በልብ ህልዋን ሆነው ይኖራሉ።ሥላሴ በህልውና አንድ ናቸው የሚያሰኘው ምሥጢር ይህ ነው።ቃል ከአካለ አብና ከአካለ መንፈስቅዱስ በከዊን የምትለይ በህልውና የምትገናዘብ ናት።ነፍስ በልብነቷ በእስትንፋስነቷ ሳይሆን በቃልነቷ ከዊን ብቻ ከምላስ ጋራ መዋሐዷ ነፍስን ከሦስት የሚከፍላት አንድነቷን የሚያጠፋ አይደለም።ዝኒ ከማሁ ተዋሕዶተ ቃል።ባሕርይ አካላዊ ፍጹመ አካል ይባላል እንጂ አካል አይባልም።አካልም ባሕርያዊ ሕያወ ባሕርይ ይባላል እንጂ ባሕርይ አይባልም።አካል ሰሪ ባሕርይ አሰሪ ነው።ባሕርይ ስራ ሲያሰራ እንጂ በዓይን አይታይም።ፍጹም አምላክ የሚባል ሕያወ ባሕርይ የሆነ ምሉዕ ስፋሕ ረቂቅ አካል ነው።ፍጹም ሰውም የሚባል ሰብአዊ ባሕርይ ያለው ግዙፍ አካል ነው።ህላዌ እንደየ አገባቡ አኗኗር ባሕርይ ተብሎ ይተረጎማል።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ኮኵሐ ሃይማኖት፦አዘጋጅ መልአከብርሃን አድማሱ ጀንበሬ

ከእኛ ከኢየሱስ ክርስቶስ መሠረትነት ወጥቶ ፍጡር የሚያመልክ ለጣዖት የሚሰግድ የለም። አመጽን እየሰሩ የክርስቶስ መልእክተኞች ነን የሚሉ ሐሰተኞች ሰዎች አሉ።ይህም አያስደንቅም ሰይጣን ራሱ መልአከ ብርሃን ይመስላልና።ክርስቶስን መከተል በግብር ነው።በድንግልና እንደኖረ በድንግልና መኖር።እንደጾመ መጾም።ለዕንለ እመሕያውሰ አልቦ ኀበ ያሰምክ ርእሶ

እንዲል በረሃ ወድቆ ዳዋ ጥሶ ደንጊያ ተንተርሶ መኖር ነው።ማቴ.7፣21 “የሰማይ አባቴን ፈቃድ ከሚፈጽም ሰው በቀር እግዚኦ እግዚኦ የሚለኝ ሰው ሁሉ መንግሥተ ሰማያት የሚገባ አይደለም”።2ኛ ጢሞ.3፣19 “በኋላ ዘመን ሰዎች ራሳቸውን የሚወዱበት ጊዜ እንዲመጣ እወቅ ብር ወዳጆች ተመኮች ዕቡዮች ተሳዳቦች።መሐላ የሚያፈርሱ ሐሜተኞች እግዚአብሔርን ከመውደድ ይልቅ ተድላ ደስታን የሚወዱ” ይላል።አቶ ዘመንፈስ እኛን ዕሪያ ብለህ ሰድበህናል ዕሪያ እንደኛ ይመነኩሳልን ይጾማልን በዓል ያከብራልን ለጽላት ይሰግዳልን ቅዱሳንን ይወዳልን። በየትኛው ግብሩ ይሆን እኛን የሚመስለን።የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ከኢየሱስ ክርስቶስ በቀር የማንንም ጻዲቅ ሥጋና ደም መሥዋዕት ብላ አቅርባ አታውቅም።ከክርስቶስ በቀር ሌላ ሕይወት አለ ብለን ለራሳችንም አናምንም ለሌላውም አናስተምርም።ቅዱሳንንም ብናከብራቸውና ብንወዳቸው እርሱ ራሱ ኢይብለክሙ አግብርትየ አላ አዕርክቲየ ብሎ የሰጣቸውን ክብርመሰረት አድርገን የጸጋ ክብር እናከብራቸዋለን እንጂ የባህርይ አማልክት ብለን አናከብራቸውም።(ሰይጣን በዓመፃ ዓለምን በተለያየ አምልኮና አስተሳሰብ እንዲገባ ያደረገው ርትዕት ሃይማኖትን ለማጥፋት ነው።በተጨማሪም ሰውን ለማጠራጠር ነው።እንዲህም እንደሚያደርግ ተጽፏል)። ኢትዮጵያ ብሉይ ኪዳንን ስትቀበል ሌላው ዓለም ጣዖት በማምለክ ውስጥ ይገኝ ነበር።

እውቀት፣ምርመራ፣መጻሕፍት

ራስን ካለማወቅ በታች የሚገኝ ድንቁርና የለም።አላዋቂነትን አለማወቅ የድንቁርና ፍጻሜ ነው። 1ኛ ቆሮ.3፣11 ወካልዓሰ መሠረተ አልቦ ዘይክል ሣርሮ ዘእንበለ ዘተሣረረ ወመሠረቱሂ ኢየሱስ ክርስቶስ።ጥቅሶችን ከላይ መነሻቸውን ከታች መድረሻቸውን ሳትመለከት በምን ምክንያት እንደተጻፉ ምሥጢራቸውን ሳትረዳ ከሕሊናህ ለነቃው መጥፎ ሀሳብህ ደጋፊ እያደረግህ አላግባብ መጥቀስ ያሳዝናል።አንድን ጥቅስ መናፍቃን ለክፉ ሀሳባቸው ምክንያት አድርገው ቢያቀርቡትም ሲመረመር ግን ለሀሳባቸው ደጋፊ የሚሆን በቂ ምክንያት አይደለም። የመጻሕፍትን ምሥጢር ግብ ተረዳ።ከብሉያት ከሐዲሳት ግብ ሳይወጡ በብሉያት በሐዲሳት የተሰወረውን ገልጠው የረቀቀውን አጉልተው የሚያስረዱን የሊቃውንት መጻሕፍትም አምላክ ያጻፋቸው የአምላክን ነገር የሚናገሩ ስለሆኑ የሕይወት መጻሕፍት ናቸው።(ሰይጣን በዓመፃ ዓለምን በተለያየ አምልኮና አስተሳሰብ እንዲገባ ያደረገው ርትዕት ሃይማኖትን ለማጥፋት ነው።በተጨማሪም ሰውን ለማጠራጠር ነው።እንዲህም እንደሚያደርግ ተጽፏል)።ኢሳ.4፣20 አሌ ሎሙ እለ ይጽሕፉ መጽሐፈ እኩየ ይላል።መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ “ቁርዓንን ስላልተማርኩና ስላልተመለከትኩ እውነት ወይም ሐሰት ብየ እርግጠኛውን ልጽፍልህ አልቻልኩም።የማያውቁትን አላውቅም ማለት በቂ መልስ ነው”።ዮሐንስ ወንጌላዊ በወንጌሉ መጨረሻ ወቦ ባዕዳትኒ ብዙኃት ግብራት ዘገብረ እግዚእ ኢየሱስ በቅድመ አርዳኢሁ ዘኢተጽሕፈ ውስተ ዝንቱ መጽሐፍ ብሏል።አዋልድ መጽሐፍ አሉ።አቶ ዘመንፈስ “ቤተክርስቲያን አርድእት በተባለው መጽሐፏ ሐዋርያት ሰዶምና ገሞራን አቃጠሏት” ይላል ስለዚህ አዋልድ ውሸት ነው ላለው መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ ሲመልሱ “አርድእት የሚባል መጽሐፍ ቤተክርስቲያን በሕግ የምትጸልይበት መጽሐፍ አይደለም በጭራሽ አታውቀውም ስለዚህ ቤተክርስቲያን አትወቀስበትም” ይላሉ።ሕዝ.27፣8 ወኢትርኮሱ በጣዖቶሙ ለግብጽ የሚለው ትንቢት በጊዜው ጊዜ ሥራውን ሰርቶ አልፏል።አሁን ግብጽ በማርቆስ ስብከት ወንጌልን አምና ወልድ ዋሕድ

የምትል ኦርቶዶክሳዊት ናት።እንጂ መምለኪተ ጣዖት አይደለችም።ክህነተ ሌዋውያንም አልፋለች ተሸራለች።መልካ መልኮችንና ቅኔዎችን መልካም ቢሆኑም ለሃይማኖትና ለምግባር ምስክርነት አንጠቅሳቸውም።ጠቃሚነታቸውን ግን አይተን እናስተምርባቸዋለን።በላሞች መልካምነት ብቻ ወተት ሕይወት ሊሆን አይችልም ወተቱ የሚቀዳበትም ንጹሕ ሊሆን ይገባል።መናፍቃን የሚጠቅሱት መጽሐፍ ቅዱስም መልካም ነው።ግን ወተቱ (ቃለ እግዚአብሔሩ) ያረፈው ከቆሻሻ ዕቃ (ልበ መናፍቅ) ስለሆነ ይገድላል።ከሥራው ገብቶ ሳይገኙሌላ የሰራውን እየጠቀሱ ማፈቸል አይገባም።ደራሲ ለድርሰቱ አንቀጽ ለይቶ አርእስት ሰጥቶ መጻፉ ሀሳቦቹ ሁሉ በየፈርጃቸው በየመልካቸው እንዲሆኑ ነው።ሕዝ.36፣25 ወእነዝሐክሙ በማይ ንጹሕ ከመ ትንጽሑ እም ርኩስክሙ ወዘተ የሚሉት ቃላት በብሉይ ለነበሩ ሰዎች ምሥጢሩ ምን እንደሆነ ሳይታወቅ ይኖር ነበር።በሐዲስ ዘኢተወልደ እማይ ብሎ አጉልቶታል።ቅዱሳት መጻሕፍትን እግዚአብሔር በመለኮታዊ ጥበቡ በቅዱሳን ሰዎች አድሮ አስጻፋቸው።የነቢያት ትንቢት የሐዋርያት ስብከት የሊቃውንት ትርጓሜ ናቸው።ኢሳይያስ ነስአ ደዌነ ወጾረ ሕማመነ መጽአ ከመ አባግዕ ይጠባሕ ብሎ ተነበየ።(የእኛ ትምህርት ትርጓሜ ያለው ነው።አንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል በየዘመኑ ባለው አረዳድ እንዳይለዋወጥ ተመሳሳይ አረዳድ እንዲኖር አንድምታ አስፈለገ።እንደ መናፍቃን አካሄድ ግን አንድን ቃል በየዘመኑ በደረስክበት አረዳድ ተርጉም ይላሉ።ይህ ግን አደገኛ ነገር ነው።ለምሳሌ አንትሙ ጼው ለምድር የሚለውን ለመረዳት።ድሮ ጨው ጥሩ ነበረ አሁን ግን መጥፎ እየተባለ ስለሆነ።በአሁኑ አረዳድ ተረዱት ካሉ አደጋ አለውና ይህ እንዳይኖር የተበጠረ ከአባቶች ሲወርድ ሲዋረድ የመጣ ትርጓሜ አለን።ይህ ደግሞ ከሁሉም የበላይ ያደርገናል።ስለ አንድ ቃል አሁን ባለን በእኛ ግንዛቤ ሳይሆን እንደቃሉ አተረጓጎም እንዲተረጎም አድርገናል።ባለን አረዳድ እንተርጉመው ካልን ግን ከጊዜ ጊዜ ብቻ ሳይሆን ከቦታ ቦታም የተለያየ አረዳድ ይፈጠራል።ይህ ብቻ አይደለም ከሰው ሰውም በእውቀት ስለሚለያይ እንደየእውቀቱ ወይም እንደየተማረው ትምህርት ሊተረጉመው ስለሚችል ታላቅ ልዩነት ይፈጠራል።ከባህል ባህልም የተለያየ አረዳድ ያደርጋል።በአንዱ አገር ጨለማ የጥሩ ተምሳሌት ሊሆን በሌላው የክፉ ተምሳሌት ሊሆን ይችላል።ስለዚህ እናንተ የዓለም ብርሃን ናችሁ የሚለው ትርጉም በአንዱ ክፉ በአንዱ ጥሩ እንዳይሆን ቃሉ የተነገረበትን ምክንያትና ሁኔታ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣውን አረዳድ ለመገንዘብ አንድምታ አስፈላጊ ነው።መናፍቃን ትላንት ያሉትን ዛሬ የማይደግሙት።ዛሬ ያሉትን ነገ የማይደግሙት እንደየዘመኑ እንደየ አረዳዱ ተረዳ ስለሚሉ ነው።ይህ ደግሞ ጌታ ከምን አንጻር እንደተናገረው የሚያስረዳ አንድምታ ስለሌላቸው በዘመኑ አረዳዳቸው በመሰለኝ ጌታ ያላለውን እንዲህ ሲል ነው እያሉ እነርሱም ተሳስተው ሌላውንም አሳስተው ይኖራሉ።ብዙ ሰውም ሊያሳስቱ የሚችሉት ሰው በዘመኑ አረዳድ ብትነግረው ይቀበልሀልና ከመጽሐፍ ይልቅ በዘመኑ አረዳድ ስላሳዩት እንጂ መጽሐፉን ተረድቶት አይደለም)።እውነት ራሷን ቢይዟት እግሯ እግሯን ቢይዟት ራሷ ብቅ ማለቱ አይቀርም።**ቅኔ** የድርሰት መልመጃ የሀሳብ መግለጫ በሐረግና በቤት የተወሰነ ጊዜያዊ አጭር ሀሳብን የሚደግፉ የነገር ቀጠፋዎች ተጠረቃቅመው የሚገኙበት ማህሌታዊ ግጥም ነው እንጂ የሃይማኖትንም የምግባርንም ምሥጢር በቋሚነት የሚያስረዳ አይደለም።ወንጌል እመቤታችን እንደተሰደደች ተናግሯል።ይሁን እንጂ በስደቷ ጊዜ የደረሱባት ጸዋትወ መከራ ዝርዝር በወንጌል ሳይጻፍ የስደቷን ነገር በሚናገረው ነገረ ማርያም በተባለ

መጽሐፈ ኤደን

መጽሐፍ ተጽፏል።እኛም ይህን መጽሐፍ እውነተኛ አድርገን ተቀብለነዋል።እርሷን የበደሉ እነትእማር ዝንጀሮ ሆኑ ይላል።ይህ እንደ እንግዳ ነገር የሚቆጠር አይደለም ናቡከደነጾር አውሬ እንደሆነ ተጽፏልና።ፈጣሪ ይህን ያደረገው ከናቡከደነጾር የተነሳ እንጂ እግዚአብሔር ገፋኢ ሆኖ አይደለም።በድቡሽት ላይ ተመሰረተ ሕንጻና በሐሰት የተመሰረተ ነገር ሌላ አፍራሽ ሳይኖረው እርሱው ራሱ ሲፈርስ ይገኛል።ሰውን ለማስደሰትና ወገን ለማብዛት ፈቃደ ሥጋን ደስ የሚያሰኘውን መርጦ መናገር አውቆ አበድነት ነው።***ምሳሌ*** ስለምትመስልለት ጉዳይ ለሕሊና ስሜትን የሚሰጥ ከሚመሰለው ነገር ሕጸጽ ያለበት ነው።***ሊቅ*** የሚባል ከብሉያት ከሐዲሳት ግብ ሳይወጣ የተገኘ ነው።መጻሕፍት የነቀፉ ***ሰካርንና ጥጋብን*** ነው እንጂ ከሥነፍጥረት ማናቸውንም ነገር ርኩስ ብለው አልነቀፉም።አንድን ሰው በግብሩ ብትጠራው ***ሰድብ*** አይባልም። ሌባን ሌባ አላዋቂን አላዋቂ ውሸታምን ውሸታም ብትለው ስድብ አይባልም።ብሉይን ሐዲስ ሐዲስን ሊቅ ያብራራል ያስረዳል።በብሉይ ግልጽ ያልሆነው በሐዲስ ይብራራል።ሕንዳዊው ማኅተማ ጋንዲ የሀገሩ ልማድ ፍቅር እንደ እሳት ያቃጥለው ነበር።

ቅዱሳንን ማሰብ ማክበር ማክበር እንዲገባ

ዕብ.13፣17 ተዘከሩ መኳንንቲክሙ ዘነገሩክሙ ቃለ እግዚአብሔር እንዘ ትራእዩ ሠናየ ግእዞሙ ይላል።ተአዘዙ ለመኳንንቲክሙ ወተኮነኑ ሎሙ እስመ እሙንቱ ይተግሁ በእንተ ነፍስክሙ ያላል።መዝ.139 ወበንቤየሰ ፈድፋደ ክቡራን አዕርክቲከ እግዚኦ ይላል።ጌታም ሐዋርያትን እብለክሙ አዕርክቲየ አንትሙ ብሏቸዋል።ዮሐ.14፣12 በእኔ ያመነ ሰው እኔ የማደርገውን ተአምራት ያደርጋል ከዚያም የሚበልጥ ያደርጋል ተብሎ በጌታ ቃል ከተነገረ ቅዱሳን ተአምራት ሰሩ ሲባል መናፍቃን ለምን ይደነግጣሉ?የጌታን ቃል አይቀበሉምን።እንደገና በማቴ.17፣20 የሰናፍጭ ቅንጣት ታህል ሃይማኖት ካለቻችሁ ይህንን ተራራ ከዚህ ወደዚያ ተነሳ ብትሉት ይነሳል ብሏል።ከክርስቶስ በቀር ሌላ ሕይወት አለ ብለን ለራሳችንም አናምንም ለሌላውም አናስተምርም።ቅዱሳንንም ብናከብራቸውና ብንወዳቸው እርሱ ራሱ ኢይብለክሙ አግብርትየ አላ አዕርክቲየ ብሎ የሰጣቸውን ክብር መሰረት አድርገን የጸጋ ክብር እናከብራቸዋለን እንጂ የባህርይ አማልክት ብለን አናከብራቸውም።በችግራችንም ጊዜ በእንተ አብርሃም ፍቁርከ ወበእንተ ይስሐቅ ቁልኤከ እያልን የእነርሱን ስም እየጠራን እርሱን እንለምነዋለን እንጂ ቅዱሳንን የክርስቶስ ተወዳዳሪዎች አድርገን ሕይወት መድኃኒት ናቸው ብለን አናመልካቸውም። የአምልኮት ስግደት አንሰግድላቸውም።ቅዱሳንን የምናከብራቸው ዘኪያክሙ ተወክፈ ኪያየ ተወክፈ ወዘኪያየ ተወክፈ ተወክፎ ለዘፈነወኒ ብሎ ጌታ ስለተናገረ ነው።ደግሞም ዘተወክፈ ጻድቀ በስመ ጻድቅ ዐስበ ጻድቅ ይነስእ ብሎናል።ለእኛስ አማላጆቻችን በራሳቸው መብትና ሥልጣን ለማንም ዋጋ ሊከፍሉ የማይቻላቸው ለማማለድ የሚያበቃ የባለሟልነት ሥልጣን ያላቸው ቅዱሳን መላእክት ጻድቃን ሰማእታት ናቸው።1ኛ ዮሐ.5፣14 በእርሱ ስም ወደ እርሱ ያቀረብነውን ልመና ይሰማናል ይላል ዮሐንስ።የቅዱሳን አማላጅነት ይህ ነው።በኢየሱስ ክርስቶስ አስታራቂነትና በቅዱሳን አማላጅነት መካከል ትልቅ ልዩነት አለ። በኦሪትም አብርሃም አቤሜሌክን አማልዶ አድኖታል።ዘፍ.20፣1-18።ኢዮብ ለጓደኞቹ ማልዶ አድኗቸዋል።ኢዮ.42፣7-11 ስለዚህ እግዚአብሔር መሐሪነትን ለራሱ አማላጅነትን ለቅዱሳን መስጠቱን በእነዚህ ጥቅሶች እንረዳለን።ራሱ ነውና አቤሜሌክንም አብርሃም ይጸልይልህ ያለው።

ለኢዮብ ኢዮብ ይጸልይላችሁ ብሎ።በእነርሱ በኩል እንደሚምራቸው የነገራቸው።ነገር ግን በኦሪት ጊዜ ክርስቶስ ሰው ሆኖ በደሙ ክሶ ሰውን ከእግዚአብሔር ጋራ ገና ስላላስታረቀው እኒህ ሁሉ ቅዱሳን ነቢያት በጸሎታቸው የሚጸልዩላቸውን ሰዎች በሥጋ ከሚያገኛቸው መከራ አዳኗቸው እንጂ በዐጸደ ነፍስ ስንኳን ሌሎችን ሊያማልዱ ለራሳቸው ርደተ ገሀነም አልቀረላቸውም ነበር።ሐዋርያትን ለሥልጣኑ ተካፋዮች አድርጎ ሾማቸው።ዮሐ.14፣14 ወእመቦ ዘሰአልክሙ በስምየ እገብር ለክሙ ኪያሁ።ግብ.ሐዋ.7፣8 እግዚኦ ስረይ ሎሙ ዘንተ ኃጢአቶሙ ወኢትረሲ ጌጋየ ብሎ እስጢፋኖስ አማልዷል።ጌታ በዐጸደ ሥጋ ሳለ በጸለየው ጸሎት ያስታረቀ በዐጸደ ሥጋ ያሉትን ብቻ ሳይሆን በዐጸደ ነፍስ ያሉትንም እንዳስታረቀ የማይካድ ነው።ሐዋርያት ነፍስን ከዓለመ ነፍስ አምጥተው ከሥጋ ጋራ አዋሕደው ካስነሱ በዐጸደ ሥጋ ሆነው በዐጸደ ነፍስ ላሉት ማማለድ እንደተቻላቸው ዕወቅ።ከትንሳኤ አስቀድሞ ያለው ዘመን በዓለመ ሥጋም ቢሆን በዓለመ ነፍስም ቢሆን የስራ ዘመን ነው እንጂ የእረፍት ጊዜ አይደለም።ይህንንም ቅዱስ ጳውሎስ በዕብ.1፣14 መላእክት ሁሉ ረቂቃን ሲሆኑ የዘላለም ሕይወትን ይወርሱ ዘንድ ስላላቸው ለተልእኮ ይላካሉ ብሎ ነግሮናል።ጌታ ስለ ቅዱሳን ሰዎች በማቴ.22፣29-30 በሰማይ እግዚአብሔርን እንደሚያገለግሉ መላእክት ይሆናሉ ብሎ ነግሮናል። ዳንኤል ደግሞ ሚካኤል ሊረዳኝ መጣ ይላል።እስራኤልም ተማርከው ፋርስ ባቢሎን በነበሩበት ጊዜ መልአኩ አቤቱ የሠራዊት ጌታ ሆይ እስከመቼ የኢየሩሳሌምንና የይሁዳን ከተሞች ይቅር አትላቸውም ብሎ ቢጸልይላቸው እግዚአብሔርም እኔ ወደ ኢየሩሳሌም በምሕረት እመለሳለሁ ብሎ መልሶለታል ዘካ.1፣12-17።(ይህ የሚያስረዳን ቅዱሳን መላእክት እንዳማለዱ ነው።ስለዚህ ሰዎችንም ጌታ በሰማይ እንደ ቅዱሳን መላእክት ይሆናሉ ስላለ በሰማይም እንዲህ እያሉ ያማልዳሉ ማለት ነው)።በራእየ ዮሐንስም ሕጻናተ ሳሌም እስከ ማዕዜኑ እግዚኦ ቅዱስ ወጻድቅ ኢትትቤቀሎሙኑ ወኢትኴንኖሙ በእንተ ደምነ እምእለ ይነብሩ ዲበምድር ራዕ.ዮሐ.5፣9-12 ብለዋል።ስለዚህ በማይመለሰው ላይ ደግሞ ይጸልዩበታል።ለሚመለሰው ደግሞ ይጸልዩለታል። በዐጸደ ነፍስ ጸልዩልኝ ብሎ መዳን እንደሌለ በአልአዛርና በነዌ ታውቋል።በፍርድ ቀን በትንሳኤ ዘጉባኤ ሁሉም እንደሥራ እንደሥራው ዋጋውን ከማግኘት በቀር ማማለድ እንደሌለ እኑኑ ኢያድኅን እኅዋሁ ወኢያድኅን ሰብአ ብሂል።ዕዝራም ይህን የመሰለ በዕዝ.ሱቱ.7፣66 ተናግሯል። ስለዚህ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ምልጃ የሚገባቸው በምን ግብር ጸንተው የሚገኙ ሰዎች መሆናቸውን ለይታ ምልጃ የሚደረግበትን ቦታና ጊዜም አጣርታ ታስተምራለች።ክርስቶስ በገዛ ራሱ ታራቂና አስታራቂ አማላጅም ሆኖ ዕዳችንን በመስቀሉ ከፈለው።በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ተጋርዶ የነበረው የጥል ግድግዳ በክርስቶስ መስቀል ከፈራረሰ ወዲህ ጻድቃን እያማለዱ ድኅነትን ያሰጣሉ።ከክርስቶስ በቀር ለቤዛ ዓለም የተሰቀለ በሞቱ ዓለምን ያዳነ ሌላ ጻድቅ ወይም ሰማዕት ወይም መልአክ የለም።ርኅራኄም ሆነ ጭካኔ የሰው የባሕርዩ ተስማሚ ግብር እንጂ ባሕርይ አይደለም።ጌታ በተማሪየ ስም ጽዋ ውሃ ያጠጣ ዋጋውን እንዲያገኝ በእውነት እነግራችኋለሁ ማቴ.10፣42 ስላለን በጻድቃን ስም እንዘክራለን።ስለዚህ ዝክር ጌታ ያዘዘው ነው።ዳግመኛም ተዘከሩ መኳንንቲክሙ ይላልና ቃሉን አዋሕደን እንዘክራለን።በእግዚአብሔር ስም ያደረገውን ተአምራት የተቀበለውን መከራ እናዘክራለን።ስለ እገሌ ጻድቅ እያልን እንዘክራለን።መናፍቃን እግዚአብሔር የባለሟሎቹን ምልጃ አይሰማም ለማለት የሚጠቅሱት ጥቅስ በቂ ማስረጃ አይደለም።እኛ ቅዱሳት መጻሕፍት አረጋግጠው ስለነገሩን ነው እንጂ

ከልቡናችን አንቅተን ቅዱሳን ያማልዳሉ አላልንም፡፡ነዌ አብርሃምን ያለጊዜው ያለቦታው ስለለመነው አልዳነም፡፡ለሰው ለራሱ ድኅነት የመለመኛ ጊዜና ቦታ በምድር ነውና፡፡በሰማይ ንሥሓ የለምና ነው፡፡ስለዚህ ጉድለቱ ከነዌ እንጂ ከአብርሃም አይደለም፡፡ጻድቃን ስለሞቱ አይሰሙንምና አማልዱን አንበላቸው ይላሉ መናፍቃን፡፡ሰው ከሞተ በኋላ በምድር የሚሰራውን እንደሚያውቅ በአብርሃምና በነዌ ማወቅ እንችላለን፡፡ነዌ ስለወንድሞቹ አብርሃም ደግሞ ነዌና አልአዛር በሕይወተ ሥጋቸው ምን እንደሰሩ አውቋልና፡፡ዘአኮ ሙታን ይሴብሑከ እግዚኦ ያለው ራሳን ሲመለከት እንጂ ነፍስን አይደለም፡፡ጌታም ከሞቱ በኋላ እኔ የአብርሃም የይስሐቅ አምላክ ነኝ ብሏል፡፡እኛ ከኢየሱስ ክርስቶስ ሌላ ሕይወት አለ ብለን አናስተምርም፡፡ለቅዱሳን ቃል ኪዳን ተሰጥቷቸዋል፡፡ሚል.2፣8-11 የሌዊን ቃልኪዳን አፈረሳችሁ ይላል፡፡ኢሳ.8፣11 ለሁሉ ቃልኪዳን አትበሉ ይላል፡፡ጌታ ይህን ያለበት ምክንያት በእግዚአብሔር ኃይል ድል እናደርጋለን ብሎ በመታመን ፈንታ ከአህዛብ ነገሥታት ጋራ ርዱን ብለው ቃልኪዳን ስለተጋቡና ስለተማማሉ እርሱን ሲወቅስ ነው እንጂ የቅዱሳንን ቃልኪዳን ሲነቅፍ አይደለም፡፡ይኸውም ከዚህ ቀጥሎ የሰራዊት ጌታ እግዚአብሔርን ቀድሱት የሚያስፈራራላችሁና የሚያስደነግጥላችሁ እርሱ ይሁን በማለቱ ይታወቃል፡፡እግዚአብሔር ምድርን እንዳያጠፋት ለኖኅ ቃልኪዳን ገብቶለታል፡፡እንደ በላኤ ሰብእ ያሉት ኃጥአን ስለዳኑ ገድላት የወንበዴ ተባባሪ ናቸው የሚሉ መናፍቃን ማቴ.9፣13 ኢመጻዕኩ እጸውእ ጻድቃነ አላ ኃጥአነ ለንሥሓ የሚለውን የማያውቁ ናቸው፡፡ሉቃ.15፣2 ወአንጎርጎሩ ጸሐፍት ወፈሪሳውያን እንዘ ይብሉ ዝንቱሰ ይትዌከፍ ኃጥአነ ወይበልዕ ምስሌሆሙ፡፡ከኢየሱስ ክርስቶስ በቀር ከአባቱ ያስታረቀን ለእኛ ቤዛ የሞተ ሌላ አለ አንልም፡፡ ***ሰግደት*** የአክባሪና የተከባሪ የገገርና የተገገር ምልክት መሆኑ እርግጥ ነው፡፡ለቅዱሳን መላእክት ኢያሱ የጸጋ ስግደት ሰግዷል፡፡

ሃይማኖት፣ምግባር፣ቅዱሳት ሥዕላት፣ማሸነፍ

የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ሃይማኖት ብቻዋን እንዳትጠቅም አውቃ በሃይማኖታችሁ ላይ ምግባር ትሩፋት ስሩ እያለች ታስተምራለች፡፡ያዕ.2፣14-26፡፡ገላ.5፣16-23 በፈቃደ ነፍስ ጸንታችሁ ኑሩ ፈቃደ ሥጋችሁን አትስሩ ይላል፡፡ሥጋ ነፍስ የማትወደውን ይወዳል ነፍስ ሥጋ የማይወደውን ትወዳለች፡፡ቅዱሳት ሥዕላትን እንድናከብር በዘጸ.37፣7 ባስልኤል የኪሩቤልን በቤተ መቅደስ እንደሳለ እንመለከታለን፡፡እነዚህ ሥዕሎች ለሕያዋን ኪሩቤል መታሰቢያ ሊሆኑ በሕያዋን ኪሩቤል አምሳል የተሰሩ ናቸው፡፡1ኛ ነገ›6፣23 ላይም ተብራርቶ ይገኛል፡፡ኪሩቤል በእኒህ ቅርጾች ወይም ሥዕሎች ላይ በረድኤት ከማደር በቀር ሰማያዊ ቦታቸውን ለቀው መጥተው በአካል የሚታዩ አይደለም፡፡አቶ ዘመንፈስ ቅዱሳት ሥዕላትን አፍ ቦሙ ወኢይነቡ ብሎ ዘልፏቸዋል፡፡የጣዖታቱን ዘለፋ ለቅዱሳት ሥዕላት ሰጥቶ መናገር ያሳፍራል፡፡ንባብ ግእዛን የሌላቸው ፍጥረቶች ሁሉ በተአምራት እንዲነጋገሩ ብዙ መጻሕፍት ተናግረዋል፡፡በጼደንያ የእመቤታችን ሥዕል ትናገር ነበር ከፊቷም ወዝ ይወጣ ነበር ቢባል ውሸት አይሆንም የበለዓም አህያ የቢታንያ ድንጋዮች ተናግረዋልና፡፡ስለጾምና ጸሎትም ማቴ.17፣21 ወዝንቱ ዘመድ ኢይወጽእ ዘእንበለ በጾም ወበጸሎት ተብሎ የተነገረለት ደገኛ ስራ ነው፡፡ጌታ ከብዕል ከእውቀት ነዳያን ነን የሚሉ ሰዎች ንዑዳን ክቡራን ናቸው ብሎ ትሕትናን፡፡ዛሬ የሚያለቅሱ ሰዎች ንዑዳን ናቸው ብሎ ውኒዘ አንብዕን ለጽድቅ ብለው የሚራቡ የሚጦሙ ሰዎች ንዑዳን ናቸው ብሎ

ጾምን፡፡ለሰው የሚያዝኑ የሚራሩ ሰዎች ንዑዳን ናቸው ብሎ ምጽዋትን ስለጽድቅ ብለው የሚሰደዱ ንዑዳን ናቸው ብሎ ምናኔን አስተምሮናል፡፡አምነው የሚሄዱበት መንገድ በጎ ምግባር ነው፡፡የስምንቱ ትእዛዛት አበጋዛቸው አፍቅር ቢጸአ ነው፡፡ሃይማኖትና ምግባር እንደነፍስና እንደ ሥጋ ተዋሕደው በአንድ ሰው ላይ ካልተገኙ ለየራሳቸው ከሆኑ የማይጠቅሙ ምውታን ናቸው፡፡ሃይማኖት በዓይን የማይታይ በእጅ የማይዳሰስ በጆሮ ብቻ ሰምቶ ይህ ሊደረግ እንደምን ይቻላል ማለትን ትቶ በእግዚአብሔር ዘንድ ሁሉ ይቻላል ብሎ በሕሊና የሚታመን ረቂቅ ምሥጢር ነው፡፡ጾም ትህርምት ዲያብሎስ ድል የሆነበት ነው፡፡***ክዊነ ሰማእት*** ማለት ጌታ በጲላጦስ ፊት እንዳደረገው በእውነት መመስከር ነው፡፡ሳይፈሩ ሳያፍሩ ስለ እግዚአብሔር መመስከር ነው፡፡ዮሐ.16፣32 በዓለም ዘንድ ግን ልዩ ልዩ መከራ ያገኛችኋልና እኔ ድል እንደነሳሁት እናንተም ጠንክራችሁ ድል ንሡ ይላል፡፡ጌታ አምላኪየ አምላኪየ ለምንት ኀደገኒ የሚለውን እንደጸለየ እኔን ምሰሉ ስላለ እኛም እንጸልየዋለን፡፡ጌታ የተናገረው በወንጌል የተጻፈው ሁሉ እውነት ነው፡፡ሰይጣን እኒህን ድንጋዮች ዳቦ አድርግና እንብላ ብሎ ወደጌታ የስስት ጦሩን ወረወረ፡፡ጌታም ሰው የሚድን እግዚአብሔር በተናገረው ቃል ነው እንጂ በኅብስት ብቻ አይደለም የሚል ጋሻ መክቶ የወረወረውን የስስት ጦር ሰበረበት፡፡የትእቢት ጦርም የፍቅረ ንዋይ ጦርም ወረወረበት ጌታ ግን ሁሉንም ሰበረበት፡፡በስስት ቢመጣበት በትህርምት በትእቢት ቢመጣበት በትሕትና በፍቅረ ንዋይ ቢመጣበት በጸሊዐ ንዋይ ድል አደረገው፡፡ድል ካደረገ በኋላ የሚያገለግሉት መላእክት መጡ ይላል፡፡እናንተም ድል ብትነሱ መላእክት ይመጡላችኋል ሲል ነው፡፡ጌታ ሲመጣ አንደኛው የሚጠይቀው ምግባርን ነው፡፡ብራብ አብልታችሁኛል ብጠማ አተጥታችሁኛል ወዘተ እያለ ማለት ነው፡፡ስለዚህ ምግባር አያስፈልግም እምነት ንቻ የሚሉት ተሳስተዋል፡፡ደማዊት ነፍስና ነባቢት ነፍስ በፈቃድ የማይገናኙ የሚለያዩ ናቸው፡፡ስለዚህ እርስ በእርሳቸው ይዋጋሉ፡፡ደማዊት ነፍስ ብታሸንፍ ሰው እንስሳትን መስሎ ይኖራል፡፡ሕግ እንዳልተሰራላቸው እንደ እንስሳት ጊዜ ሳይወስኑ መብላት መጠጣት መተኛት መነሳት በልዩ ልዩ ዓይነት ሥጋን ደስ የሚያሰኛትን ስራ ብቻ ሲሰሩ መኖር ነው፡፡ነባቢት ነፍስ ያሸነፈች እንደሆነ መላእክትን መስሎ ይኖራል፡፡1ኛ ቆሮ.15፣56-58 ወአይቱ መዐዝትከ ሲኦል ወለእግዚአብሔር አኮቴት ዘወሀበነ ንማዕ በእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ፡፡***አንብዓ ንሥሓ*** ማለት ፊታቸውን ሳይከፉ ዕንባ እንደሰን ውሃ ሳያቋርጥ መፍሰስ ነው፡፡ብላዕ በሐፈ ገጽከ የሚለው እርግማን ነው እንጂ ትእዛዝ ሕግ አይደለም፡፡***ሰግደት*** የአክባሪና የተከባሪ የገገርና የተገገር ምልክት መሆኑ እርግጥ ነው፡፡ለቅዱሳን መላእክት ኢያሱ የጸጋ ስግደት ሰግዷል፡፡ቅዱሳት ሥዕላትን ጻድቁን እናስታውስባቸዋለን እንጂ ራሳቸው ጻድቁ ናቸው አንልም፡፡ ዘጸ.25፣21-22 በሁለቱ ኪሩቤል መካከል ሆኜ እነግርሀለሁ ባለው መሰረት በታቦቱ አድሮ እግዚአብሔር ይሰማናል ብለን በታቦት በሥዕል ፊት ልመናችንን እናቀርባለን፡፡እንጂ ራሱ ሥዕሉ ወይም ታቦቱ ይሰማናል ብለን የምንጸልይ አይደለንም፡፡

ምንኩስና፣ሕገ ሰብእ፣ደመወዝ፣መላእክት

ጌታ ሐር ወሚጥ ኩሎ ዘብከ ወሀብ ለነዳያን ወነዓ ትልወኒ ብሏል፡፡ብጹዓን እለ ይርህቡ ወይጸምዑ በእንተ ጽድቅም ይላል፡፡ሰው ወኮነ ከመ እንስሳ የተባለ ቅርጹ ተለውጦ እንደ ከብት ቀንድ ጅራት ጋማ አወጣ ማለቱ አይደለም ግእዘ መላእክትን ጾምን ጸሎትን ትምህርትን

ንጽሕናን ትተው ግዕዘ እንስሳትን ያዙ ሲል ነው።ምንኩስና ከአምላክ የተፈቀደ እግዚአብሔርን በበለጠ አኳኋን ለማገልገል የታቀደ ሕገ ፍጹማን ነው።ምንኩስናን የሚነቅፍ መጽሐፍ ቅዱስ የለም።ጌታም ከሴት ርቆ ንጽሕ ጠብቆ መኖርስ ለሁሉ አይቻልም ብሎ አለመቻሉን ተናገረ እንጂ አይገባም አላለም።1ኛ ቆሮ.7፣29 ሚስት ያላገባ ሰው እግዚአብሔርን ደስ በሚያሰኘው ገንዘብ ደስ ያሰኘው ዘንድ የሚያሰኝበትን ሥራ ያስባል።ካገባው ያላገባው የበለጠ የተሻለ ስራ ይሠራል ይላል።መልከጼዴቅ፣ኤልያስ፣ዮሐንስ መጥምቅ ንጹሓን ደናግላን ነበሩ።ብዙ ጸጋና ክብር እንዳገኙም ተጽፏል።ቆቡም የአክሊለ ሦክ ምሳሌ ነው ሌላ ነገር የለውም።ሰው የሩካቤን ተግባር እንስሳትን በሚመስልበት በደማዊት ነፍስ ፈቃድ ተሸንፎ የሚሰራው ነው።እንስሳዊ ግብር እንስሳዊ እውቀት ባላት በደማዊት ነፍስ እንስሳትን እንደመሰለ መልአካዊ ግብር መልአካዊ እውቀት ባላት በነባቢት ነፍስም መላእክትን መምሰል አለበት።እንስሳትን ከመምሰል መላእክትን መምሰል የበለጠ ተግባር ነው።ሩካቤን ያለ መምህር በአእምሮ ጠባይዕ የምታውቀው ነው።መዝ.39፣12 ፈላሲ አነ ውስተ ምድር ወነግድ ከመኩሉ አበውየ።መነኮሳትም ይሁኑ ካህናት አስተምረው አጥምቀው አቁርበው ደመዎዝ መቀበል ኃጢአት አይደለም።ጌታ ራሱ በሉቃ.10፣7 ወውእተ ቤተ ንበሩ ወብልዑ ወስትዩ ዘእምኀቤሆሙ እስመ ይደልዎ አስቡ ለዘይትቀነይ ብሏል።ምንኩስና ማለት አንድ ሰው ማንም ሳያስገድደው በራሱ ፈቃድ ብቻ ራሱን እንደ ብጽአት ገንዘብ ወይም እንደተቀደሰ መሥዋእት አድርጎ ለእግዚአብሔር መስጠት ማለት ነው።ወንድማችንን የማንነቅፍበትን ግብር እንያዝ።*ደቂቀ ሴትን* መላእክት ያላቸው አለቆች ሲል ነው።ራዕ.ዮሐ.2፣1 ወጸሐፍ ሎቱ ለመልአከ ቤተክርስቲያን ዘኤፌሶን እንዲል።አንድም ንጹሓን ሲላቸው ነው።ማቴ.22፣30 እመሰ የሐይው ምውታን ኢያወስቡ ወኢይትዋሰቡ አላ ከመ መላእክተ እግዚአብሔር ይከውኑ በሰማያት እንዲል።ደቂቀ ሴት ደግሞ ደቂቀ ቃየልን ያገቡ ስለሆነ መላእክት አለመሆናቸውን ያስረዳል።ፍትወት እንስሳዊ ለመላእክት ባሕርይ ተስማሚ አይደለም።ስለደቂቀ ሴት ሄኖክ ብቻ አይደለም የጻፈ ሙሴም ዘፍ.6፣1-4 ላይ ጽፏል።ስለ አጭርነታቸውና ስለረኽርምነታቸውም በኋላ መጽሐፍ ቅዱስ ላይ ጎልያድን 6 ክንድ ከስንዝር ስለሚለው አዲስ ነገር አይደለም።ጎልያድ ስለረዘመ የሰው ዘር አይደለም አንልም።1ኛ ሳሙ.17፣4።

በዓል፣ታቦት

የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ከሰንበት ጋራ የቅዱሳንን በዓል ምክንያት በማድረግ ከቤተ እግዚአብሔር ሂዳችሁ እጅ ንሱ ቤት ለቤት አትልከስከሱ እያለች ታስተምራለች።2ኛ ቆሮ.6፣16 ወመኑ ዘይደምር ታቦተ እግዚአብሔር ውስተ ቤተ ጣዖት ስለሚል ቤተክርስቲያን በጣዖትና በታቦት መካከል ያለውን ልዩነት ጠንቅቃ ታውቃለች።በዓላትን እንድናከብርም በኦሪት በብዙ ቦታ ተጽፏል።የእግዚአብሔር ስም በተጻፈበት ታቦት ፊት ለእግዚአብሔር እንሰግዳለን እንጂ በእጃችን የቀረጽነው እንጨት አምላክ ነው ብለን አናምንም።ጽላቶች ቢሰበሩ ራስህ ጽላት ስራና እኔ ስሜን እጽፍባአዋለሁ ብሎ ጌታ ጽፎለታል።ለእግዚአብሔር ስም መስገድ የሚገባ መሆኑንንም ቅዱስ ጳውሎስ ፊልጵ.2፣9-10 ፍጥረት ሁሉ ለኢየሱስ ክርስቶስ ስም ይሰግድ ዘንድ ከስም ሁሉ የበለጠ ስም ሰጠው ይላል።በታቦቱ ላይ ለእግዚአብሔር እንሰግዳለን እንጂ ታቦቱን አምላክ ነው ብለን አናመልከውም።ዘጸ.25፣21-22 በሁለቱ ኪሩቤል መካከል ሆኜ

እነግርሀለሁ ባለው መሰረት በታቦቱ አድሮ እግዚአብሔር ይሰማናል ብለን በታቦት በሥዕል ፊት ልመናችንን እናቀርባለን፡፡እንጂ ራሱ ሥዕሉ ወይም ታቦቱ ይሰማናል ብለን የምንጸልይ አይደለንም፡፡(ስለዚህ ታቦት ሊሰበር ሊዘረፍ ይችላል፡፡ይህን ጊዜ በታቦቱ አድሮ የሚሰማን እግዚአብሔር ምን ብንበድለው ነው ይህን ያደረገብን ብሎ ንሥሓ መግባት ነው የሚያዋጣው፡፡ በታቦት የሚያድር እኛን ለመርዳት ነውና፡፡የማንረዳ ሆነን ስንገኝ በታቦቱ አድሮ ረድኤት ላያደርግልን ይችላልና)፡፡በሚካኤል በጊዮርጊስ ወዘተ ስም ታቦት የምንሰይመውም ኢሳ.56፣3-6 ለጃንደረቦች ሰንበቴን ለሚጠብቁ እኔ የመረጥሁትንም ለሚመርጡ ሥርዓቴንም ለሚይዙ በቤቴ በቅጽሬ ስፍራ ስም እሰጣቸዋለሁ ስላለ ነው፡፡

የኢየሱስ ክርስቶስ አማላጅነት

ማር.16፣20 ወእመኒ አእመርናሁ ለክርስቶስ በሥጋ እምይእዜሰ አልቦ ዘነአምሮ እንከ ይላል፡፡ 2ኛ ቆሮ.5፣16 ወገብአ ኀበ ስብሐቲሁ ወክብሩ ዘቀዳሚ ከተባለ ወዲህ ሳይሆን ከጽንስ እስከ ዕርገት በሠራቸው ስራዎች ብቻ የተፈጸመ እንጂ ሰው ከመሆኑ አስቀድሞ ከዕርገትም በኋላ ከመማለድ በቀር አማላጅነት የለበትም የባሕርይ አምላክ ነውና፡፡(ከሞት በኋላስ ጻድቃንም በማማለድ ድካም የለባቸውም ግን ያሳስባሉ፡፡እርሱ ግን ከዕርገት በኋላ ራሱ ፈራጅ ስለሆነ ለማንም አያሳስብም)፡፡ራዕ.ዮሐ.22፣12 እነሆ ፈጥኜ እመጣለሁ ለሁሉ ለእያንዳንዱ እንደስራው እሰጠው ዘንድ ዋጋዬም ከእኔ ጋራ ነው በማለቱ ጌታ ፈራጅ እንጂ አማላጅ እንዳልሆነ አስረድቶናል፡፡አማላጅማ ቢሆን አሰጠው ዘንድ ነበረ የሚል፡፡ለእኛስ አማላጆቻችን በራሳቸው መብትና ሥልጣን ለማንም ዋጋ ሊከፍሉ የማይቻላቸው ለማማለድ የሚያበቃ የባለሟልነት ሥልጣን ያላቸው ቅዱሳን መላእክት ጻድቃን ሰማእታት ናቸው፡፡ክርስቶስ ግን የአስታራቂነት ተግባር በመልእልተ መስቀል ከፈጸመ በኋላ አማላጅ ስንለው አንኖርም፡፡(በወንጌል አብ ፍርድን ሰጠው ከሁሉ በላይ አደረገው ከመላእክት በላይ ያለ ስም ሰጠው ወዘተ የመሳሰሉት የሚለው ለሥጋ እንግድነት ነው፡፡ይህም ሰጠው የተባለ በሥልጣናዊ ግብር ነው ማለትም ለአብ አድሎ ተናገረ እንጂ ሰጠው የተባለ እግዚአብሔር ነው፡፡እግዚአብሔር ደግሞ የሦስቱም መጠሪያ ነው፡፡ ስለዚህ ይህ ወራዳ የነበረው ሥጋን ከፍ ማድረጉን ተዋሕዶ አምላክ እንዳደረገው የሚያስረዳ ድንቅ ምሥጢር ነው፡፡ሥጋ ከተዋሕዶ በፊት ደካማ ነበርና አምላክ ሲዋሐደው ግን ሁሉን የሚገዛ ስለሆነ ተሰጠው ከፍ ያለ ስምን አገኘ ወዘተ ቢባል አይገርምም ድንቅ ነው ይገባልም)፡፡ 1ኛ ዮሐ.5፣14 በእርሱ ስም ወደ እርሱ ያቀረብነውን ልመና ይሰማናል ይላል ዮሐንስ፡፡በኢየሱስ ክርስቶስ አስታራቂነትና በቅዱሳን አማላጅነት መካከል ትልቅ ልዩነት አለ፡፡ዮሐ.14፣14 ወእመቦ ዘሰአልክሙ በስምየ እገብር ለክሙ ኪያሁ፡፡ግብ.ሐዋ.7፣8 እግዚኢ ስረይ ሎሙ ዘንተ ኃጢአቶሙ ወኢትረሲ ጌጋየ ብሎ እስጢፋኖስ አማልዷል፡፡ጌታ በዐጸደ ሥጋ ሳለ በጸለየው ጸሎት ያስታረቀ በዐጸደ ሥጋ ያሉትን ብቻ ሳይሆን በዐጸደ ነፍስ ያሉትንም እንዳስታረቀ የማይካድ ነው፡፡ሐዋርያት ነፍስን ከዓለመ ነፍስ አምጥተው ከሥጋ ጋራ አዋሕደው ካስነሱ በዐጸደ ሥጋ ሆነው በዐጸደ ነፍስ ላሉት ማማለድ እንደተቻላቸው ዕወቅ፡፡ክርስቶስ በገዛ ራሱ ታራቂና አስታራቂ አማላጅም ሆኖ ዕዳችንን በመስቀሉ ከፈለው፡፡በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ተጋርዶ የነበረው የጥል ግድግዳ በክርስቶስ መስቀል ከፈራረሰ ወዲህ ጻድቃን እያማለዱ ድኅነትን ያሰጣሉ፡፡ከኢየሱስ ክርስቶስ በቀር ከአባቱ ያስታረቀን ለእኛ ቤዛ የሞተ ሌላ አለ

መጽሐፈ ኤደን

አንልም፡፡ለቤዛ ዓለም የሞተ ኢየሱስ ብቻ ነው፡፡ጌታ እንደሰውነቱ ሊቀካህናት ተባለ፡፡አንተ ካህኑ ለዓለም በከመ ሢመቱ ለመልከጼዴቅ ተባለ፡፡

ምሥጢረ ሥላሴ

በምሥጢረ ሥላሴ የአካላት ሦስትነትና የኩነታት ሦስትነት አንድ አይደለም፡፡አካላት መጠቅለልና መቀላቀል ሳይኖርባቸው በተከፍሎ በተፈልጦ በፍጹም ገጽ በፍጹም መልክዕ በየራሳቸው የቆሙ ሲሆኑ ኩነታት ተከፍሎ ተፈልጦ ሳይኖርባቸው በተዋሕዶ በተጋብኦ በአንድነት አካላትን በህልውና እያገናዘቡ በአንድ መለኮት የነበሩ ያሉ የሚኖሩ ናቸው፡፡የነፍስን የአካሏን አንድነት ለሥላሴ ባሕርይና የባሕርይዋን ከዊን ለሥላሴ አካል ሰጥቶ ቢመረምሩት በነፍስ በባሕርይዋ ያለ ሦስት ከዊን አካሏን ከሦስት እንዳይከፍለው በሥላሴ ባሕርይ ያለ ሦስት ከዊንም ባሕርየ ሥላሴን መለኮተ ሥላሴን ከሦስት አይከፍለውም፡፡

ምሥጢረ ሥጋዌ

በምስጢረ *ሥጋዌ* መለኮት ሰው ሆነ ስንል አብ መንፈስ ቅዱስ ሰው አልሆኑም በማለታችን መለኮት በተከፍሎ ሰው ሆነ የምንል አይደለንም፡፡ፍጹም መለኮት ሰው ሆነ እንላለን እንጂ በከፊል ሰው ሆነ አንልም፡፡አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ በመለኮት አንድ ናቸው ካላችሁ በኋላ ፍጹም መለኮት ሰው ሆነ ብላችሁ አብ መንፈስ ቅዱስ ሰው አልሆኑም ካላችሁ አብ መንፈስ ቅዱስ ከመለኮትነት በአፍኣ ናቸው ወይም መለኮት እንደ አካላት ከሦስት ይከፈላል የሚል ጥያቄ ቢመጣ መጀመሪያ ፍጹም መለኮት ሰው እንደሆነ የሚያስረዳ ቆላ.2፣9 ክርስቶስ ዘላዕሌሁ ኀደረ ኩሉ መለኮቱ በሥጋ ሰብእ የሚለው ነው፡፡ነፍስ በአካሏ አንድ ስትሆን በከዊን ሦስት ስትሆን በተለየ በቃልነቷ ከዊን ብቻ ከሥጋ ምላስ ጋር ተዋሕዳ ንባብን በሰጠች ጊዜ አካሏ ከሦስት እንዳይከፈል መለኮትም ከሦስት የሚከፈል አይደለም፡፡የልብነቷና የእስትንፋስነቷ ከዊን ነፍስ ከመባል ከነፍስነት በአፍኣ ናቸው አይባሉም፡፡አብና መንፈስ ቅዱስም ከመለኮትነት በአፍአ አይደሉም፡፡ሁለት ልደት በተዋሕዶ ከበረ ብለን እናምናለን፡፡ዓለም ሁሉ በሰዋው መሥዋእት በጸለየው ጸሎት መዳን እንደተሳነው በሁሉ ዘንድ ከተረዳ በኋላ አካላዊ ቃል ከእመቤታችን ተወለደ፡፡

ምሥጢረ ጥምቀት፣ድኅነት

አዳም በተፈጠረ በ40 ቀኑ ከሥላሴ የጸጋ ልደት ተወልዶ የእግዚአብሔር ልጅ ሆኖ ነበረ፡፡ ሲሳሳት ልጅነቱን አስወሰደ፡፡ጌታ ሰው የሆነበት ምሥጢሩ ያንን የሄደብንን ልጅነት ሊያስመልስልን ነው፡፡ስለዚህ ያንን ልደት ለማግኘት ምክንያት የሚሆነንን ማየ ዮርዳኖስን ለመቀደስና ለመባረክ በዮርዳኖስ ተጠመቀ፡፡ለኒቆዲሞስ ዳግመኛ ያልተወለደ የእግዚአብሔርን መንግሥት አያይም አለው፡፡በጥምቀት የምናገኘው ረቂቅ ልደት ነው፡፡ጌታ ከመንፈስና ከውሃ ያልተወለደ መንግሥተ ሰማያትን አያያትም ስላለ 30 ዓመት ሳይሞላው የሚሞተውም ብዙ ስለሆነ በዚህ አያያዝ እንደ መናፍቃን ጥምቀት በ30 ዘመን ከሆነ ያልተጠመቀም የማይድን ከሆነ ጌታ በሞቱ ያዳነ ከ30 ዘመን በላይ የሞቱትን ብቻ ነው ስለሚያሰኝ ስህተት ነው፡፡ጌታ ግን ለደቀመዛሙርቱ እንደዚህ ሕጻን ካልሆናችሁ መንግሥተ ሰማያት አትገቡም ብሏቸዋል፡፡

ሕጻናትን አትከልክሏቸው ወደእኔ ይምጡ ብሏል።ሕዝ.36፣25 ወእነዝሐክሙ በማይ ንጹሕ ከመ ትንጽሑ እም ርኩስክሙ ወዘተ የሚሉት ቃላት በብሉይ ለነበሩ ሰዎች ምሥጢሩ ምን እንደሆነ ሳይታወቅ ይኖር ነበር።በሐዲስ ዘኢተወልደ እማይ ብሎ አጉልቶታል።አዳም ፈጣሪው የሰጠው የጸጋ ገዢነት አንሶት የባሕርይ አምላክ መሆንን ተመኝቶ ዕጸ በለስን በመብላቱ ልጅነትን አጣ።ከዚህ በኋላ አዳም ባደረገው ስህተት ተጸጽቶ ንሥሓ ገባ ከዚያ በኋላ እርሱም ልጆቹም መሥዋእት ቢያቀርቡም መሥዋእታቸው ከዲያብሎስ ባርነት ነጻ ሊያወጣቸው አልቻለም።ዘመኑም *ዓመተ ፍዳ ዓመተ ኵነኔ* ተባለ።በዚያ ጊዜ አኮ በተንባል ወኢ በመልአክ አላ ለሊሁ እግዚእ ይመጽእ ወያድኅነነ አሉ።ዓለም ሁሉ በሰዋው መሥዋእት በጸለየው ጸሎት መዳን እንደተሳነው በሁሉ ዘንድ ከተረዳ በኋላ አካላዊ ቃል ከእመቤታችን ተወለደ።የአዳምን ሕይወት ለማዳን የቻለው መለኮታዊ ሕይወት ያለው በመስቀል ላይ የፈሰሰው የክርስቶስ ደም ብቻ ነው።ሌላ ተጨማሪ አለው ብለን አናምንም።

ምሥጢረ ትንሳኤ

እግዚአብሔር ሰውን እንደ መላእክት ሕያው ሆኖ እየኖረ ስሙን ሊቀድስ ክብሩን ሊወርስ ፈጥሮታል።ሞት ግን ሰው በፈቃዱ ያመጣው እዳ ነው።ከዚህ አስቀድሞ ከእመቤታችን በቀር የጌታን ትንሳኤ የመሰለ ፍጹም ትንሳኤ የተነሳ የለም።እነ አልአዛርን ቢያስነሳቸው ረኃብ ጽምዕ በሚስማማው ሕማም ሞት በሚከተለው በብሉይ በግዙፍ *ሥጋ* ነው።ስለዚህ ለጊዜው ቢነሱ ወዲያው ከጥቂት ጊዜ በኋላ እየተመለሱ ሞተዋል።መጀመሪያ እግዚአብሔር ሰውን እንዲታመም እንዲሞት አልፈጠረውም።ጌታ በዳግም ምጽአቱ ሰውን በወርድ በቁመት ሳያበላልጥ አስተካክሎ ያስነሳዋል።በሐዲስ *ሥጋ* ይነሳል ማለት *ያ ሥጋ* እውነት ሐሰት ጽድቅ ኃጢአት የማይፈራረቁበት ረኃብ ጽምዕ የማይስማማው ነው ማለት ነው።ከዚያ ከመላእክት ጋራ አንድ ማኅበር ሆኖ እግዚአብሔርን እያዩ ሲደሰቱ መኖር ነው።ከትንሳኤ አስቀድሞ ያለው ዘመን በዓለመ *ሥጋም* ቢሆን በዓለመ ነፍስም ቢሆን የስራ ዘመን ነው እንጂ የእረፍት ጊዜ አይደለም።ይህንንም ቅዱስ ጳውሎስ በዕብ.1፣14 መላእክት ሁሉ ረቂቃን ሲሆኑ የዘላለም ሕይወትን ይወርሱ ዘንድ ስላላቸው ለተልእኮ ይላካሉ ብሎ ነግሮናል።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ ነው

መድሎተ ጽድቅ፡-አዘጋጅ ዲ/ን ያረጋል አበጋዝ

ክርስቲያኖች ከክርስቶስ ጋራ ከመዋሐዳቸውና አንድ አካል ከመሆናቸው የተነሳ እርስ በእርሳቸው ፍጹም በሆነ ፍቅር ይዋሐዳሉ።የጊዜ የቦታ የዘር የቋንቋ ወዘተ ልዩነቶች ይጠፉና አንድ አካል እንሆናለን።(ትንቢት አያስገድድም።አስገዳጅ አይደለም ይሁዳ ትንቢት ተነገረበት እንጂ ጌታን እንዲሸጥ አስገዳጅ አልሆነም።የነነዌ ትንቢትም ትንቢቱ አስገዳጅ ስላልነበረ ንሥሓ ገብተው ድነዋል)።

አምላክ፣ክርስቶስ፣ተዋሕዶ

የጌታን የዘር ሀረግ ሲጠቅስ ምንታዌን አጥፍቶ በሉቃ.3፣23-28 የአዳም ልጅ የእግዚአብሔር

ልጅ ብሏል፡፡ከተዋህዶ በኋላ የአካልም የባሕርይም ምንታዌነት የለም፡፡1ኛ ቆሮ.1፣8 አውቀውስ ቢሆን የክብር ጌታን ባልሰቀሉትም ነበር ይላል፡፡የክብር ጌታ መለኮት ብቻ ነው እንዳንል ሰቀሉት አለ፡፡የተሰቀለው ትስብእት ብቻ ነው እንዳንል የክብር ጌታ አለው፡፡ስለዚህ የተሰቀለው ያው አንዱ ሥግው ቃል ኢየሱስ ክርስቶስ በተዋሕዶ ነው፡፡አንጾኪያዎች ነገረ ተዋሕዶን የተመለከቱት ከሰብአዊ አቅጣጫው ነበር፡፡የእስክንድርያዎቹ ደግሞ ምሥጢራዊና ረቂቅ ከሆነው ከአምላክነቱ ጀምረው ነበር፡፡ከሁለቱም ትምህርት ቤቶች ታላላቅ አባቶችም መናፍቃንም ወጥተዋል፡፡ዮሐንስ አፈወርቅ ከአንጾኪያ ነው፡፡mono-physite ማለት አንድ ነጠላ ባሕርይ ማለት ሲሆን mia-physite ማለት ግን ከሁለት ነገሮች የተዋሐደ አንድ ማለት ነው፡፡የተዋሕዶ ትምህርት ይኽኛው ነው፡፡የካቶሊክ ቤተክርስቲያን ለቁርሎስ በ1882 ዓ.ም የቅድስና ማዕርግ ሰጥተዋለች፡፡ባስልዮስ ዘቂሳርያ እግዚአብሔርን በባሕርዩ መገለጫዎች እናውቀዋለን ብለን አስረግጠን መናገር የምንችል ሲሆን በባሕርይ ግን ሊታወቅና ሊደረስበት የማይቻል ነው ይላል፡፡

መናፍቃን፣ምርመራ፣ታሪክ፣እውቀት

በዘመናችን መናፍቃን የማይተቹት የቤተክርስቲያናችን አስተምህሮ አለ ለማለት ያስቸግራል፡፡ ትችቱ ደግሞ በአብዛኛው እኛ የምናምነውን ሳይሆን እነርሱ እኛን ያምኑታል ብለው የገመቱትንና ሰዎችን ከቤተክርስቲያናችን በቀላሉ ለማስኮብለል ያመቻል ብለው ራሳቸው ፈጥረው ያቆሙትን ምስል መትተው በመጣልና ስለእኛ ራሳቸው በማፍረስ ጀግኖችና አዋቂዎች በመምሰል ላይ የተመሰረተ ነው፡፡ለመተቸት የሚነሳ ሰው የሚተቸውን ነገር በተጨባጭ መኖሩን ካላሳየ ነገሩ ትችት ከመሆን ይልቅ ሆነ ተብሎ በድንቁርና በተንኮል ወይም በጥላቻ ፍጹምነት ላይ ለመድረስ የሚደረግ ጉዞም ይመስላል፡፡የሆነ ሆኖ ያልታያቸውን ነገር በንጹሕ መነጽር ማሳየት የተቸትንም ጉዳይ በእውነተኛ የእውቀት ሚዛን መዘኖ ትክክለኛነቱን እንዲያዩት መርዳት ከአንድ እውነተኛ አገልጋይ የሚጠበቅ ተግባር ነው፡፡የመናፍቃንን ጽሑፍ በየዋህነት ብቻ ለተመለከተው ሰው ምናልባትም ቤተክርስቲያናችን እግዚአብሔርን የማታውቅ በሰዎች ልማድ የተጀመረ ሰው ሰራሽ መስሎ እንዲታየው ለማድረግ ያልተጠቀሙበት ዘለፋና ነቀፋም ሆነ ነውረኛ ቃላትና አገላለጽ አለ ለማለት ያስቸግራል፡፡መናፍቃን ራሳቸውን የእውነት ጠበቃና አዳሽ አድርጎ ለማቅረብ የሚያደርጉት ጥረት ቀድሞ ጀምሮ በነ መርቅያን ሳይቀር የነበረ ነው፡፡ሐዋርያትን ትክክለኛውን ትምህርት የበረዙ አድርጎ ትክክለኛው የሙሴ አሪት ነው የሚሉ ነበሩ፡፡አርዮስም አርቶዶክሳውያን አባቶችን አንድ ገጽ የሚለውን የሰባልዮስን ኑፋቄ የሚከተሉ ሰባልዮሳውያን ናቸው እያለ ራሱን የእውነተኛው ሃይማኖት ጠበቃና መምህር አድርጎ ለማቅረብ ይሞክር ነበር፡፡እንኳን አማኝ ነኝ የሚል ሰው ቀርቶ ሰይጣንም ከመጽሐፍ ቅዱስ ይጠቅሳል፡፡ቅዱስ ጎርጎርዮስ ዘእንዚናዙ የመናፍቃን ጥንካሬያቸው በራሳቸው አስተምህሮ ላይ ሳይሆን እንደ ዝንቦች የእኛን ቁስሎች ደካማ ጎኖች በመፈለግና እነዚያ ላይ በመረባረብ ነው ይል ነበር፡፡ለእግዚአብሔር የምንሰጠው ጉዳይ ሊኖር ይገባል፡፡ዋና ዋናዎቹ የመናፍቃን መነሻዎችና መሰረቶች በነገረ ሃይማኖትና በታሪክ ላይ ይመስለኛል እያሉ መናገርና ማመን በሐሰት መናገር ከእምነት ይልቅ በሚታየውና በሚሰማው መታመንና በመሳሰሉት የተመሰረቱ ናቸው፡፡በዚህም ላይ ተገቢ ያልሆኑ አባባሎችንና አገላለጾችን መጠቀም ከመገለጫዎቻቸው

መካከል አንዱ ነው፡፡ከመጽሐፍ ቅዱስም ሆነ ከቀደምት አበው መጥቀስ ብቻውን የትክክለኛነት መለኪያ አለመሆኑ ግልጽ ነው፡፡2ኛ ጴጥ.1፣19-20 በመጽሐፍ ያለውን ትንቢት ሁሉ ማንም ለገዛ ራሱ ሊተረጉም አልተፈቀደም፡፡2ኛ ጴጥ.3፣16 ሌሎችን መጻሕፍት እንደሚያጣምሙ እነዚህን ደግሞ ለገዛ ጥፋታቸው ያጣምማሉ፡፡መሰለኝ በጎደለ መረጃና በስሜት የተመሰረተ ነው፡፡ተጨባጭ የታሪክ ማስረጃ ያልተገኘለትን ሳይሆን አይቀርም ሲነገር ተሰምቷል መገመት ይቻላል ልንገምት እንችላለን እያሉ መናፍቃን በመሰለኝ ይናገራሉ፡፡ሃይማኖት ግን ባለቤቱ ኢየሱስ ክርስቶስ ማቴ.5፣37 እመኒ እወ እወ ወእመኒ አልቦ አልቦ ወፈድፋደሰ እምእሉ እምእኩይ ውእቱ ባለው መሰረት እውነቱን እውነት ሐሰቱን ሐሰት ማለት እንጂ ከዚያ ወጥቶ ይመስላል ሊያስኬድ ይችላል ይሆን ይሆናል መገመት ይቻላል...ወዘተ እያሉ መቀባጠር ምናልባት ለሰብአዊ አስተሳሰቦችና ለምድራዊ ርእዮቶች ካልሆነ በስተቀር ለክርስትና ቦታ አግባብነት የለውም፡፡መናፍቃን ቤተክርስቲያን የማታምነውና የማትቀበለውን እንደምታምን እያስመሰሉ በሐሰት መጻፍና መናገር ዋና ጠባያቸው ነው፡፡የሆነ ሰው ገድል በሆኑ ሰዎች ከግእዝ ወደ አማርኛ ተተረጎመ ማለት ቅድስናውን ቤተክርትቲያን ተቀበለችው ማለት አይደለም፡፡አንድ ሰው ገድል ስለተጻፈለትና መልክ ስለተደረሰለት ብቻ ቤተክርስቲያኒቱ ዘንድ በቅዱስነት ተቀባይነት አግኝቷል ማለት አይደለም፡፡እንደዚሁም ደግሞ በየቦታው ኖረው ብዙዎችን ማንም ሰው ሳያውቃቸው ያለፉ ገድልና መልክእ ሊጻፍላቸው ቀርቶ ከእነስማቸው እንኳ ሳይታወቁ ያለፉ ብዙ ቅዱሳን አሉ፡፡የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያንም አባ እስጢፋኖስን ጻድቅ ብላ የተቀበለችበት ውሳኔ የለም፡፡ለአጼ ዘርዓ ያእቆብም ታቦት አልቀረጸችም፡፡በእርግጥ ልበ አምላክ የተባለው ዳዊትም ኦርዮን አስገድሏል ንሥሓ ገብቶ ዳነ እንጂ፡፡የሆኑ ሰዎች ለኃይለ ሥላሴ መልክዕ ደርሰውላቸው ነበር ታዲያ መልክዕ የተደረሰለት ሁሉ ቅዱስ ተብሏል ማለት ነውን?በጭራሽ፡፡መናፍቃን አጼ ዘርዓ ያዕቆብ በቤተክርስቲያን ሥርዓት (ተክሊል) ሁለት ሚስቶች አግብተዋል ይላሉ፡፡ንጉሡ በራሱ መንገድ ያደረጋቸው ነገሮች የራሱ ድርጊቶች እንጂ የግለሰቦችን ስህተት ከቤተክርስቲያን ለማስጠጋትና ለማሳበብ መሞከር ፍጹም ስህተት ነው፡፡ ቤተክርስቲያን የምትለውን ትምህርቷን መቃወም ሲያቅት የማትለውን ትላለች እያሉ መጻፍና የሐሰት ወሬ ማውራት የአቅመ ቢስነት መገለጫ ነው፡፡መናፍቃን ዶክተር ዮራን ላርሰን "የኒቅያ ጉባኤ አሳዛኝ ነው" ብሏል ብላችኋል፡፡በእርግጥ ይህን ሰው አላውቀውም ነገር ግን አርዮሳዊ ወይም አይሁዳዊ ከሆነ ሊያዝን ይችላል፡፡ከእምነት ይልቅ በስሜት ሕዋሳት ላይ ላይ መመስረት አንዱ የመናፍቃን ጸባይ ነው፡፡የስሜት ሕዋሳት አስተማማኝ የእውቀት ምንጭ አይደሉም፡፡ የእውነት መለኪያው ለማስረዳትና ለመረዳት ያለው ቅለትና ክብደት አይደለም፡፡ለምሳሌ መናፍቃን አብርሃምሂ ርእየ ወተፈሥሐ የሚለውን የወንጌል ቃል አብርሃም በአጸደ ነፍስ ሆኖ ሊያይ አይችልም ሌላ ትርጓሜ ያሻዋል ይላሉ፡፡ይህ በራሳቸው መረዳት ብቻ መወሰን ስለሆነ ስህተት ነው፡፡በሃይማኖት የሚገኘው እውቀት ሰው ተመራምሮ የደረሰበት እውቀት ወይም ግኝት አይደለም፡፡ሃይማኖት ከራሱ ከእግዚአብሔር የተሰጠ ወይም የተገለጠ ነው፡፡በሃይማኖት የሚገኘው እውቀት ሰው ተመራምሮ የደረሰበት እውቀት ወይም ግኝት አይደለም፡፡ጴጥሮስ ጥያቄውን በመለሰ ጊዜ ማቴ.16፣15-17 "የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ በሰማያት ያለው አባቴ እንጂ ሥጋና ደም ይህን አልገለጠልህም ብጹዕ ነህ" ብሎታል፡፡የሃይማኖት ምንጩ ጌታ ባይሆን ኖሮ የኢየሱስ ክርስቶስን ማንነት በተመለከተ ጴጥሮስ የሚኖረው እውቀት በዘመኑ ከነበሩት ሌሎች

መጽሐፈ ኤደን

ሰዎች የተለየና የተሻለ ሊሆን አይችልም ነበረ፡፡ነገር ግን ከዚህ ዓለም *ሥጋዊ* ምርምርና ፍለጋ ውጭ የሆነው እግዚአብሔር እውነቱን ገለጠላቸው፡፡1ኛ ቆሮ.2፣4-5 እምነታችሁ በእግዚአብሔር ኃይል እንጂ በሰው ጥበብ እንዳይሆን ይላል፡፡***ኦፋቄ*** ማለት ጥቂቱን ተቀብሎ ሌላውን ደግሞ አለመቀበል ወይም መጠራጠር ነው፡፡ቅዱስ *ፖሊካርፕስ* መርቅያንን የዲያብሎስ የበኩር ልጅ ይለው ነበር፡፡ቅዱስ አግናጥዮስ ደግሞ መናፍቃን መርዝን የተመሉ ናቸው ይል ነበር፡፡እንዲሁም በሰው መልክ ያሉ አራዊት ናቸው ይላቸው ነበር፡፡በ2ኛውና በ3ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ቤተክርስቲያንን ሲያውኳትና ሲፈትኗት የነበሩ መናፍቃን ብዙ ናቸው፡፡***ግኖስቲኮች*** ቤተክርስቲያን ከክርስቶስ ትምህርት ርቃለች እንግዳ ትምህርት ታስተምራለች እያሉ ይቃወሟትና ያብጠለጥሏት ነበር፡፡በተጨማሪም በተጠማቅያን ውሃ ውስጥ ገብተው ምንም ነገር ሳይዙ በባዶ የሚወጡ እያሉ ሊቀልዱባቸውና ሊያፌዙባቸው ይሞክሩ ነበር ጳጳሳትን ካህናትን መሰኞች *ሥልጣን* የጠማቸው ስስታሞች እያሉ መራራና ጠንካራ በሆኑ ቃላት ይሰድቧቸውና ሕዝበ ክርስቲያኑ እንዲጠላቸውና እንዲጸየፋቸው በማድረግ ከቤተክርስቲያን እየኮበለለ ወደ እነርሱ ጎራ እንዲገባ ለማድረግ ከፍተኛ የስም ማጥፋት ዘመቻ ያካሂዱ ነበር፡፡እያንዳንዱ ሰው ክርስቶስን እርሱ በተረዳው መንገድ በማመን ያለ ምሥጢራት አስፈላጊነት ይድናል ይሉ ነበረ፡፡ ቁስ አካላዊ የሆነ ነገር ሁሉ ክፉ ነው ይሉ ነበር፡፡ከዚህ የተነሳም እግዚአብሔር ጸጋውን ለመስጠት ቁስ አካልን (በውሃ መጠመቅን፣በሜሮን ጸጋ መንፈስ ቅዱስ ማሳደርን፣በጎብስቱና በወይኑ *ሥጋው ደሙን*) ይጠቀማል ማለት በእነርሱ አስተሳሰብ ነውር ነው፡፡ግኖስቲኮች ጌታን ከአምላክ እየወጡ ይመጣሉ እንደሚሏቸው Aeons (ብናኞች) አንዱ አድርገው ይመለከቱት ነበር፡፡***መርቅያን*** በየጊዜው ትዝ ባለ ቁጥር ከወንጌል እየቀነሰ እያወጣና እንደ አዲስ እየጻፈ እርሱ ትክክለኛ ወንጌል የሚለውን ጽፎ ሳይጨርስ ነበር የሞተው፡፡ከፍተኛ ዋጋና ቅድሚያ ይሰጥ የነበረው ለመልእክተ ጳውሎስ ነበር፡፡ከዚህም ከእርሱ ንድፈ ሀሳብ (ቲዎሪ) ጋር የማይሄዱትን ሀሳቦች እየቀነሰ ያወጣቸው ነበር፡፡ከዚያም የራሱን ሀሳብ በምትካቸው ያገባ ነበር፡፡እሳቤውንና ጽንሰ ሀሳቡን ሳይረዱ ሕገ ኦሪትን የሚነቅፍ የሚመስላቸውን በእጅጉ እያጎሉ ለማሳየት ይሞክሩ ነበር፡፡***ሰባልዮስ*** ኢየሱስ ክርስቶስን እግዚአብሔር በሆነ ዘመን የተገለጠበት የመገለጫ መንገድ ብቻ ነው የሚል ክህደት ይዞ ተነስቶ ብዙ ሞኞችን አስከትሏል፡፡***አርዮስ*** ወልድን አብ ፈጠረው ከአብ ያነሰ ነው አለ፡፡***ቴዎዶር እና ዲያድሮስ*** ኢየሱስን እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን ዘመን ካደረባቸው ከነቢያትና ከሌሎች ሰዎች ትንሽ ብቻ ከፍ ያለ እንጂ ሌላ የተለየ ነገር የለውም ይላሉ፡፡***ጀሺኒያን*** እመቤታችን ጌታን ስትጸንሰው ድንግል ነበረች ስትወልደው ግን አይደለችም ሁሉም ኃጢአት እኩል ነው ይል ነበር፡፡ምንኩስናንና የድንግልና ሕይወትን የሚነቅፍ መጽሐፍ ጽፎ ነበር፡፡***ቪጂላንቲየስ*** ለአጽመ ቅዱሳን ክብር መስጠትን ይቃወም ነበር፡፡በሌሊት በቤተክርስቲያን የሚደረጉ ጸሎታትን ይቃወም ነበር፡፡***ማርቲን ሉተር*** july 2,1505 በድንገት መብረቅ ከፊቱ ወደቀበት፡፡ከመደንገጡና ከመፍራቱ የተነሳ ወደ ቅድስት ሐና ጮኸ፡፡ከዚያ ቢተርፍ መነኩሴ እንደሚሆን ቃል ገባ፡፡በኋላ ምንኩስናው ከበደው ተስፋ ቆረጠ፡፡ አውግስጢኖስ እግዚአብሔር በማይመረመር ውሳኔው የተወሰኑትን ሰዎች ይድኑ ዘንድ ለሕይወት አስቀድሞ መርጦአቸዋል (pre-destination) ይል ነበር፡፡ሉተር ይህን ሲያይ ለመዳን ካልተመረጡት መካከል ብሆንስ የሚል ጭንቀትና ተስፋ መቁረጥ ደረሰበት፡፡ከዚያ ከጭንቀቱ ይገላግለኛል ብሎ ያሰበውን መዳን በእምነት ብቻ ብሎ ተነሳ፡፡ሉተር ዮሐንስ አፈወርቅን

ይነቅፈው ነበር፡፡ጎርጎርዮስ ዘእንዚናዙንም ምንም ነገር ያልሆነ ባዶ ይላቸው ነበር፡፡ሉተር ከእሾህ (ካቶሊክ) ሸሽቶ ከጋሬጣ (ኑፋቄ) ወደቀ፡፡ማነጽ እንደማፍረስ መሥራት እንደመተቸትና እንደመቃወም ቀላል አይደለም፡፡ተሐድሶዎች ለአለቃቸው ለዲያብሎስ የውስጥ አርበኞች ሆነው ይሰራሉ፡፡ግኖስቲኮች የብሉይ ኪዳኑ አምላክ ጨካኝ ነው ይሉ ነበር፡፡ነገሩን ሁሉ በየምንነቱ ከማየት ይልቅ ማደባለቅና ማምታታት የመናፍቃን መለያ ጠበያቸው ነው፡፡ከመሰረቱ ያልጠራና ያልጀመረ ነገር ጥራዝ ነጠቅ የመሆንና ወደ ስህተት የማምራት እድሉ ሰፊ ነው፡፡የንስጥሮስ እሳቤ መሰረቱ እምነት ሳይሆን ልምድና የስሜት ሕዋሳትን ማመኑ በዘመኑ ሥጋዊ ዕውቀት መንተራሱ ነው፡፡ይህ ደግሞ ከእምነት ጋር ይጋጫል፡፡ለምሳሌ በዘመኑ እውቀት ማንም ያለ ወንድ ዘር አይጸነስም ይህን የእመቤታችንን ጽንሰት በእምነት ካልሆነ በሳይንስ አታረጋግጠውም፡፡በመጽሐፍ ቅዱስ *መንፈስ* የሚለው ቃል *1ኛ* መንፈስ ቅዱስን ያመለክታል መዝ.138፣7 ከመንፈስህ ወዴት እሄዳለሁ እንዲል፡፡*2ኛ* ጸጋን ያመለክታል ዘጸ.31፣3 በእውቀትም የእግዚአብሔርን መንፈስ ሞላሁበት እንዲል፡፡*3ኛ* ነፍስን ያመለክታል ኢዮ.12፣10 የሰውም ሁሉ መንፈስ በእጁ ናት እንዲል፡፡*4ኛ* ቅዱሳን መላእክትን ዕብ.1፣14፡፡*5ኛ* ርኩሳን መናፍስትን ያመለክታል፡፡1ኛ ዮሐ.4፣1-3 መንፈስን ሁሉ አትመኑ እንዲል፡፡እኔ ያልደረስኩበትና ያልቻልኩት ነገር ሁሉ ስህተት ነው ማለት የመናፍቃን ስራ ነው፡፡በተለያዩ ዘመናት መፈጸማቸውን በመጽሐፍ ቅዱስ ተመዝግበው የምናገኛቸው ነገሮች በአህዛብ ዘንድ በተለያየ መልክና ሁኔታም ቢሆን ይታወቁ ወይም ይነገሩ የነበሩ መሆናቸው ምንጫቸው ከአረማውያን ፍልስፍና ነው አያሰኛቸውም፡፡ለምሳሌ በኖኅ ዘመን ስለተፈጸመው የጥፋት ውሃ ታሪክ በተመለከተ በመጽሐፍ ቅዱስ ብቻ አይደለም የተጻፈው ምንም እንኳ ከጣዖታዊ ልማዳቸውና ተረቶቻቸው ጋር ቢያደባልቁትም ከመሰረታዊ ዓላማው አርቀው ቢሆንም እንኳ ታሪካዊ ጭብጡ ግን በተለያዩ ሕዝቦችና ባህሎቻቸው ስለጥፋት ውሃ ይታወቅና ይነገር ነበር፡፡ስም በመቀየር አንዳንድ ተጨማሪ አስተሳሰቦችን በመጨመር ትንሽ ጭብጥ ብቻ ይዘው በልብ ወለድ በማስፋት ሊሆን ይችላል፡፡ይህ የሆነው የኖህ ልጆች ሲበታተኑ በመጽሐፍ ቅዱስ ስለተመዘገበው ታሪካዊ ድርጊት በድንግዝግዝም ቢሆን ግንዛቤ ነበራቸው ማለት ነው፡፡በተለያዩ የጎበረተሰብ ክፍሎች ዘንድ ቁርጥራጭና ሽርፍራፊ እውነቶች ነበሩ፡፡በምልዐት ያለው ግን በቤተክርስቲያናችን ብቻ ነው፡፡ለሰዎች በተፈጥሮ የተሰጣቸው ንጽሕናንና ቅድስናን መውደድ በተለያዩ አህዛባዊ የጥንት ሰዎች ዘንድ ስለታየ ወይም ስለተነገረ በክርስትና ውስጥ እንዳናየው ሊባል አይገባም፡፡ከዓለም ተለይቶ በገዳማት መኖር ቀድሞ በቡዲህስቶች በኤስያውያን ዘንድ ነበረ ብለን እኛ ገዳማዊ ሕይወትን ከእነርሱ ወረስነው አያሰኝም፡፡***ቅዱሳት መጻሕፍትን*** ስታነብ የነገሩ መነሻ ጭብጥ ያ ቃል ከመነገሩ በፊት የነበሩ ሁኔቶች ልምዶች ምን ነበሩ?በጂላስ የሚለውን መርምረው፡፡ስለጉዳዩ አካላዊ ስነልቡናዊ ታሪካዊ እንዲሁም ማንኛውንም ማንነቶቹን ጠይቆ ተመራምሮ መረዳት ይገባል፡፡ለምሳሌ ማቴ.6፣16-18 ስትጾሙም እንደ ግብዞች አትጠውልጉ ይላል፡፡ከዚህ ላይ ግብዝ መጠውለግ መጾም የሚሉትን ቃላት ማወቅ ይገባል ይህን ያለው ማን ነው?ጌታ ለምን (ሰራኤ ሕግ ስለሆነ) የሚለውንም ማወቅ ይገባል፡፡ጉዳዩ ስለምን ነው ስትል ስለጾም አፈጻጸም የተቸው ጾሙን ነው ወይስ አፈጻጸሙን?አፈጻጸሙ እንዴት ነበረ ለማን ነበር መሆን የነበረበት ስንል ጾም ሰው ሊጠቀም ወደ እግዚአብሐየር የሚቀርብ ነው፡፡ጸሐፍት ግን ለሰው ወደሰው ታይታ ስላደረጉት ተቻቸው፡፡ጾምን ለውዳሴ ከንቱና ለታይታ የሚያደርጉት

ሰዎች የሚጾሙት ከእግዚአብሔር ዘንድ በጾም የሚገኘውን ዋጋ ለማግኘት ሽተውና ተስፋ አድርገው ሳይሆን እንዲሁ ሰዎች እንዲያመሰግኗቸው ጾመኛ እንዲሏቸው ስለሆነ ያንኑ የፈለጉትን ዋጋ ከሰዎች ስለተቀበሉ ሌላ ዋጋ ከእግዚአብሔር ዘንድ የላቸውም ማለት ነው። ከዚህ አያይዘህ ስለግብዞች በብሉይ በሐዲስ ምን ተባለ ስለጾም በብሉይ በሐዲስ በሊቃውንት ምን ተባለ መቼ የት ተርእዮ እንደማይጠቅም የሚያስረዳ ሌላ ከየት ምን ምን አለ? መናፍቃን ከሐድያን ስለጉዳዩ ምን ይላሉ?ለምን መነሻ መድረሻ እያልክ ተመራመር።

ሰው፣ጸጋ፣ነጻ ፈቃድ፣ሃይማኖቶች

እግዚአብሔር ሰውን ሲፈጥረው ድንቅና ልዩ በሆኑ በብዙ ጸጋዎች አክብሮ ፈጥሮታል።ከእነዚህ ጸጋዎች አንዱና ታላቁ የጸጋዎች ሁሉ አክሊል ሊባል የሚችለው ንግበር ሰብአ በአርዓያነ ወበአምሳሊነ የሚለው ነው።ማንኛውም ሰው በፈለገው ማመን ወይም አለማመን ሰው በመሆኑ የተሰጠው ተፈጥሮአዊ ጸጋ ነው።ይህን መብት የሰጠውም የነጻነት አምላክ የሆነው ራሱ እግዚአብሔር ነው።እግዚአብሔር ሰውን እኔ የፈጠርኩትን አየርና ውሃ ፀሐይና መሬት ወዘተ እየተጠቀምህ እኔን አለማመን አትችልም ወይም እኔን ከማመን ውጭ ሌላ አማራጭ የለህም አይልም።በፍጹም ነጻነት ፈጥሮናል እንጂ።ስለዚህ ማንም ሰው የሚያምነውን ነገር መከተል ነጻነቱም መብቱም ነው።በዓለማችን ላይ ከጥንት ጀምሮ የተለያዩ እምነታዊ አስተሳሰቦችና ልማዶች የኖሩትና ያሉትም ከዚህ እግዚአብሔር ለሰው ከሰጠው ፍፁም ነጻነት የተነሳ ነው። እግዚአብሔር አባትነቱንና አምላክነቱን ሽተውና ወደው እርሱን የሚፈልጉትና የሚያፈቅሩት ሰዎች ብቻ በእውነተኛ መንገድ እንዲያመልኩት እንጂ ማንም ሰው ያለ ውዴታው እንዲያመልከው አይፈልግም።ይህ ከእውነተኛ ፍቅርና ከነጻነት ጋር አብሮ አይሔድምና። እውነተኛ ፍቅርና ነጻነት ማለት ሌላውን አስገድዶ የራስን ፈቃድ ማስፈጸም ሳይሆን የሌላውንም ፍላጎትና ምርጫ ማክበር ነውና።ስለዚህ ፍጥረታትን አህዛብ ሲያመልኩ መናፍቃን ደግሞ ከመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ለእነርሱ አስተሳሰብና አካሄድ የሚመቹ የመሰሏቸውን ጥቂት ጥቅሶች ወይም ሀሳቦች ብቻ ዘግነው ወይም አጠቃላይ ሀሳቡን አዛብተው ሲነጉዱ እርሱ የነጻነት አምላክ ነውና ድርጊታቸው ስህተትና ኃጢአት ቢሆንም እርሱ ግን በትእግስት ይመለከታቸዋል።ይህም የዚህ ዓለም አኗኗር እስኪፈጸም ድረስ ይቀጥላል።እስከዚያ ድረስ ጌታ መልካሙን ዘር ይዘራል ጠላትም እንክርዳዱን ይዘራል።እስከ ጎልቀተ ዓለም ድረስ ልዩ ልዩ ዓይነት የክህደትና የስህተት ትምህርቶች ከምድራችን በተለያየ መልኩ ይኖራሉ።እስከ መከር አብረው ይደጉ ተብሏልና።ከዓቅሙ አንጻር መድከም የነበረበትን ያህል ያልደከመ ሰው ቅጣት ይገባዋል ብሏል ጎርጎርዮስ ዘኑሲስ።ኃጢአት የባህርያችን ቢሆንማ ኖሮ ኃጢአትን መሥራት አያስፈርድብንም ነበር።ሰው ሆኖ አለመራብ አለመጠማት አለማዘንና አለመደሰት አይችልም ይህ የባሕርዩ ነውና።እግዚአብሔር ሰውን ነጻነት ያለው ክፉውንና በጎውን መለየትና መምረጥ የሚችል አዋቂና አስተዋይ አድርጎ ፈጠረው።ለዚህም ይረዳው ዘንድ ክፉ እውቀትን ወደማወቅ እንዳይሄድና የሚኖረው እውቀት ሁልጊዜም መልካም የሆነ ይሆንለት ዘንድ መልካምና ክፉ ከሚያሳውቀው ዛፍ አትብላ በማለት ዘፍ.2፣16 አዘዘው።አዳም ሕጉን ቢጠብቅ ወደ ኢመዋቲነት ሊሸጋገር ባይጠብቅ ደግሞ ወደ መዋቲነት ሊወርድ በሙሉ ነጻነት ተፈጠረ።ሰው ክብሩን በማጣቱ ምክንያት ከእርሱ ላነሱ ሥነ ፍጥረቶች ተገዛ እነርሱን መፍራትና ማምለክ ጀመረ።

ክርስቶስ በስሜት ሕዋሳት ሊመረመሩና ሊታወቁ የሚችሉ ነገሮችን ብቻ አይደለም የሰጠን፡፡ እግዚአብሔር ሥራውን ሲሰራና ጸጋውን ሲያሳድር በሚታዩ ቁሳዊ ሀልዎት ባላቸው ነገሮች አማካኝነት መጠቀሙንና መስራቱን መጽሐፍ ቅዱስ የሚያሳየን እውነታ ነው፡፡እግዚአብሔር ሥራውን ሲሰራ ያለ ሥነፍጥረት አማካይነት እንዲሁ በቀጥታም ይሰራል፡፡እንዲሁም ደግሞ በፈጠራቸው ሥነፍጥረታት አማካይነትም ይሰራል፡፡ለምሳሌ ጌታ ሙሴን በበትርህ ውሃውን ምታው ብሎት ተከፍሏል፡፡ዝም ብሎም በራሱ መክፈል ይችል ነበር፡፡ማር.6፣13 ብዙ ድውዮችንም ዘይት እየቀቡ ፈወሷቸው፡፡ያዕ.5፣14 በጌታም ስም እርሱን ዘይት ቀብተው ይጸልዩለት፡፡በፊታችን መንግሥተ ሰማይ ቀርቦልናል ዘለዓለማዊ እሳትም እንዲሁ ታዲያ እሳቱን የምናመልጠው እንዴት አድርገን ነው?ወደ መንግሥተ ሰማያት የምንገባውስ እንዴት ነው?የሚሉ ይኖራሉ፡፡እርሱ ራሱ ነግሮናልና ስለዚህ ነገር ራሱ ባለቤቱ የተናገረውን ተማር፡፡ ዘለዓለማዊ ሕይወትን በተመለከተ ምስክሮቹና ማስረጃዎቹ ብዙዎች ናቸው፡፡ይህን ዘለዓለማዊ ሕይወት ማግኘት ስንመኝ እርሱን የምናገኝባቸውን መንገዶች ቅዱሳት መጻሕፍት ያሳዩናል፡፡ እግዚአብሔር አምላካችን ደስ ያለውን እንደሚያደርግ አምባገነን ባለሥልጣን አይደለም፡፡ለዚህም ነው ዝም ብሎ ከእመቤታችን ያልተጸነሰው ይኩነኒ ስትል ነው እርሱ የተጸነሰው፡፡በነገረ ሃይማኖት የምናውቀው የተነገረንንና የሆነውን ብቻ ስለሆነ ባልተፈጸመ (ባልሆነ) ነገር ላይ ተነስቶ ሀሳብ መስጠት አይቻልም፡፡ለምሳሌ አብርሃም ይስሐቅን ቢሰዋው ኖሮ ብሎ መጠየቅ አልሰዋውምና ትርጉም የለውም፡፡

ቅዱሳን፣መምህራን፣ንዋየ ቅድሳት ቅዱሳት መካናት ጊዜያት

ፖሊካርፕስና አግናጥዮስ የዮሐንስ ወንጌላዊ ደቀመዛሙርት ነበሩ፡፡ቅዱስ ሄራኤዎስ የፖሊካርፕስ ደቀመዝሙር ነው፡፡ከተለያዩ ቋንቋዎች ወደ ግእዝ ቅዱሳት መጻሕፍትን የመለሱልን አባቶቻችን እውቀታቸውና ትምህርታቸው ምን ያህል ዓለም አቀፋዊና ሁለንተናዊ እንደነበር በግልጽ ያስረዳል፡፡ስለ ቅዱሳን መማርና ማስተማር አስፈላጊ የሆነባቸው ምክንያቶች አንደኛ መጽሐፍ ቅዱስ ስለሚናገርና ስለሚያስተምረን ነው፡፡በመጽሐፍ ቅዱስ የብዙ አባቶች ታሪክ ተጽፏል፡፡ የእነርሱ መጻፍ እግዚአብሔርን የበለጠ ይገልጠዋል እንጂ አይሸፍነውም፡፡ዕብ.13፣7 የእግዚአብሔርን ቃል የተናገሯችሁን ዋኖቻችሁን አስቡ፡፡የኑሯቸውንም ፍሬ እየተመለከታችሁ በእምነታቸው ምሰሏቸው ይላል፡፡እኛም ኑሯቸውን በገድል ጽፈን የምናነበው ለዚህ ነው፡፡ እግዚአብሔር በእነርሱ አድሮ የሰራውን ድንቅ ስራ ለማወቅና ለማመስገን ነው፡፡መዝ.67፣35 መንክር እግዚአብሔር በላዕለ ቅዱሳኒሁ ይላል፡፡ሌላው የቅዱሳን ሕይወት ሕያው ወንጌል ስለሆነ ነው፡፡የክርስትና ዓላማው ሰዎችን ቅዱሳን ማድረግ ነው፡፡ሮሜ 1፣7 ቅዱሳን ልትሆኑ የተጠራችሁ ይላል፡፡ኢሳ.51፣2 ወደ አባታችሁ ወደ አብርሃም ወደ ወለደቻችሁም ወደሣራ ተመልከቱ ይላል፡፡1ኛ ቆሮ.11፣1 እኔ ክርስቶስን እንደምመስል እኔን ምሰሉ፡፡አንዱ ለአንዱ እንደሚጸልይ በ1ኛ ተሰ.5፣25 ስለ እኛ ጸልዩ የሚለው ያስረዳናል፡፡ዘጸ.32፣12-14 ከመዓትህ ተመለስ የማልህላቸውን ባሪያዎችህን አብርሃምንና ይሥሐቅን እስራኤልንም አስብ በማለት ሙሴ ተማጸነ እግዚአብሔርም በሕዝቡ ሊያደርግ ስለነበረው ክፋት ራራ ይላል፡፡ጌታ ፈያታዊውን አጽድቆታል እንደዚሁም ሁሉ በአንዳንድ ቅዱሳን ገድላትና ተአምራት ላይ ኃጢአተኞችን በቅዱሳኑ ምልጃ ማራቸው ቢባል ይህ ሊሆን አይችልም ብሎ መከራከር

አይቻልም።የጴጥሮስ ጥላው ሕመማንን ይፈውስ ከነበረ የእመቤታችን ምልጃዋና ጥላዋ በላኤ ሰብእን የእግዚአብሔርን ምሕረት እንዲያገኝ ረዳው ቢባል ይህ ሊሆን አይችልም ሊያሰኝ የሚችል አንዳችም መሰረት የለም።እንደ ስምዖን ሰው እየበላችሁ ብትኖሩም ችግር የለውም የኂላ ኂላ እመቤታችን እያማለደች ታድናችኂለች ብላ ቤተክርስቲያን አታስተምርም።ይህ ተአምር ብቻ ነው ተአምር ደግሞ ለማን መቼ እና እንዴት እንደሚደረግ የሚያውቀው የተአምራት ባለቤት ራሱ እግዚአብሔር ብቻ ነው።ዘጸ.32፣7-14 ላይ ሲታይ እግዚአብሔር ተወኝ ላጥፋቸው ባይ ሙሴ ደግሞ እባክህ ራራላቸው ባይ ሆነው ይታያሉ።ነገር ግን ሙሴ የተሾመ እስራኤልን ሊንከባከብ ከእግዚአብሔር ነው።እግዚአብሔር እኔ የምሰጣችሁን ብቻ ወይም ከእኔ የሚወጣውን ፍትሕ ብቻ ዝም ብላችሁ ጠብቁ ከዚያ ውጭ የሚያገባችሁ ነገር የለም የሚል አምባገነን አይደለም።***አማላጅነት ለምን ሰንል*** **1ኛ** የፍቅር መንገድና መገለጫ ነው።ሙሴ እነርሱን ከምታጠፋ እኔን አጥፋ እስከማለት የደረሰው ለወገኖቹ ካለው ፍቅር የተነሳ ነው።የእውነተኛ ፍቅር መገለጫ ራስን አሳልፎ እስከመስጠት ነው።ዮሐ.15፣13 ነፍሱን ስለወዳጆቹ ከመስጠት ይልቅ የሚበልጥ ፍቅር የለም።በክርስቶስ አንድ አካል የሆንን ሁላችን ስለሌላው አካል ማሰብና መጸለይ ይገባናል።***2ኛ*** እግዚአብሔር ለወዳጆቹ ያለውን ፍቅርና አክብሮት የሚገልጥበት ነው።ኢዮ.42፣7-8 ኢዮብ ይጸልይላችሁ እንዲል።ዘፍ.20፣7 ነቢይ ነውና ስለአንተም ይጸልያል ትድናለህም ይላል።***3ኛ*** እግዚአብሔር ከኃጥአን ይልቅ የጻድቃንን ጸሎት የበለጠ ስለሚሰማ ነው።ምሳ.15፣8 የኃጥአን መሥዋእት በእግዚአብሔር ዘንድ አስጸያፊ ነው የቅኖች ጸሎት ግን በእርሱ ዘንድ የተወደደ ነው ስለሚል ነው።መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔርን ቅዱስ ብርሃን ይለዋል።ቅዱሳንንም እንዲሁ ሲላቸው እናገኛለን።ይህ ስለሆነ ግን እኩል ናቸው አንልም።የእርሱ የባሕርይ የእነርሱ የጸጋ ብለን ለይተን እናስተምራለን እንጂ።አረዳዳችንም ለእግዚአብሔር ሲሆንና ለፍጡራን ሲሆን የተለያየ ነው።ለሰዶምና ለገሞራ ጥፋት ምክንያት የራሳቸው የሰዎቹ ኃጢአት ቢሆንም አስር ጻድቃን ቢገኙ ኖሮ እግዚአብሔር ስለእነዚያ አስር ጻድቃን ሲል ይምራቸው እንደነበር ራሱ ተናግሯል።በዚህም ስለጻድቃን ሲል ኃጥዓንን እንደሚምር በግልጽ ታወቀ።እስራኤላውያንም ኤርምያስን ኤር.42፣2-3 ስለእኛ ወደ አምላክህ ወደ እግዚአብሔር ጸልይ ብለውታል።የእግዚአብሔር ጸጋ በሰዎች አይገደብም።ሉቃ.5፣18-24 የጣራውንም ጡብ አሳልፈው በመካከል በኢየሱስ ፊት ከነ አልጋው አወረዱት።እምነታቸውንም አይቶ አንተ ሰው ኃጢአትህ ተሰረየችልህ አለው።የሰዎቹ እምነት የልጁ ኃጢአት እንዲሰረይለት ያደረጉትን አስተዋጽኦ ተመልከት።ማቴ.24፣21-22 ነገር ግን እነዚያ ቀኖች ስለተመረጡት ሰዎች ያጥራሉ።2ኛ ጴጥ.1፣4 ከመለኮት ተካፋዮች እንድትሆኑ ይላል።የኤልሳዕ አጽም ሙትን አስነስቷል።ቤተክርስቲያንን በቅዱሳን ስም መሰየም ከጥንት የነበረ የቤተክርስቲያን ትውፊት እንጂ በኂላ ዘመን የመጣ አይደለም።ዕብ.11፣37 በድንጋይ ተወግረው ሞቱ ተፈተኑ በመጋዝ ተሰነጠቁ በሰይፍ ተገድለው ሞቱ ሁሉን እያጡ መከራን ተቀበሉ እየተጨነቁ የበግና የፍየል ሌጦ ለብሰው ዞሩ ዓለም አልተገባቸውምና በምድረ በዳና በተራራ በዋሻና በምድር ጉድጓድ ተቅበዘበዙ።እንጦንስ ግንዱን የመነኩሴ ቆብና ልብስ አልብሶት ሰይጣናት መነኩሴ መስሏቸው ፍላጻቸውን ከሩቅ ሆነው ሲወረውሩበት አየ።ጌታ እኛ ማድረግ የማንችላቸው ስለእኛ መዳን ሲል የፈጸማቸው ነገሮች በድንግልና መወለድ ሕማማቱ ስቅለቱ ሞቱ ትንሳኤና ዕርገቱ ናቸው። ሌሎችን ግን ማድረግ የምንችላቸው ስላሉን ተመሰሉ ኪያየ አለን።ጌታችንን እስከተቻለን ድረስ

በሁሉም ነገር ልንከተለው ይገባናል እንጂ ወሰንና ዳርቻ አበጅተን እኛ ራሳችን ባወጣነው መለኪያ መሰረት ሊሆን አይገባም።ማቴ.11፣27 ከእኔ ተማሩ ብሏል።ከእርሱ የምንማረው ደግሞ በቃል ያስተማረውንም በተግባር ሰርቶ ያሳየንንም ሁሉንም ነው።(ጌታ በእኔ ያመነ ከእኔ የበለጠ ተአምራትም እስከማድረግ ይደርሳል ያለው ለምንድን ነው?ስንል እርሱ 3 ሰው ከሙታን ቢያስነሳ በእርሱ ቸርነት ደግሞ ከዚህ በላይ ያስነሱ ስለሚኖሩ እርሱ 40 ቀን ገዳም ቢቆይ 40 ዓመት የቆዩ ስለሚኖሩ እንጂ በችሎታ በእውቀት ይበልጡኛል ማለቱ አይደለም)። ማቴ.22፣30 በትንሳኤስ እንደ እግዚአብሔር መላእክት ይሆናሉ አያገቡም አይጋቡም ስለሚል ሳያገቡ የመነኮሱ መነኮሳት ስላሉ ስለዚህ ምንኩስና ሥርዓተ መላእክት ተባለ።1ኛ ቆሮ.7፣32-35 ያላገባው ጌታን እንዴት ደስ እንዲያሰኘው የጌታን ነገር ያስባል።***ስለቦታ ቅድሰና*** ዘጸ.3፣1-5 አንተ የቆምህባት ስፍራ የተቀደሰች መሬት ናትና ጫማህን ከእግርህ አውጣ ይላል።2ኛ ጴጥ.1፣17-18 እኛም ከቅዱሱ ተራራ ከእርሱ ጋራ ሳለን ይህን ድምጽ ከሰማይ ሲወርድ ሰማን ይላል።የጊዜን ቅድስና በተመለከተ ዘፍ.35፣2 ሰባተኛው ቀን ግን ለእግዚአብሔር የዕረፍት ሰንበት የተቀደሰ ቀን ይሆንላችኋል ይላል።በብሉይ ኪዳን የካህናቱ ልብሰ ተክህኖ ንዋያትን ሁሉ የተቀደሰ እያለ ይገልጻቸዋል።ዘጸ.28፣2-4 ለወንድምህ ለአሮን ለልጆቹም የተቀደሰ ልብስ ያድርጉ ይላል።መሥዋእቱም የተቀደሰ ተብሏል ዘጸ.29፣33 ሌላ ሰው ግን አይብላው የተቀደሰ ነውና።ቦታዎቹም ሆኑ ጊዜያት ወይም ንዋያት የተቀደሱ ያሰኛቸው በተፈጥሯቸው ከሌላው ቦታም ሆነ ጊዜ ወይም የተለየ ነገር ኑሯቸው ሳይሆን እግዚአብሔር እርሱ ባወቀ ሥራውን በተለየ ሁኔታ የገለጠባቸው ስለሆነና ለእርሱው አገልግሎት የተለዩ በመሆናቸው ነው።በዓላት የሚከበሩባቸው ዋና ዋና ምክንያቶች ***1ኛ*** የእግዚአብሔርን ሥራ ለማሰብ ለማዘከር ለማስታወስ ነው መዝ.110፣4 ተዝካረ ገብረ ለስብሐቲሁ እንዲል።***2ኛ*** መንፈሳዊ ሐሴትን ለማግኘት መዝ.41፣4-5 በቃለ አሚን ወበትፍሥሕት ደምፀ እለይገብሩ በዓለ እንዲል።መዝ.117፣24 ዛቲ ዕለት እንተ ገብረ እግዚአብሔር ንትፈሣሕ ወንትሐሰይ ባቲ እንዲል።ዘጸ.13፣11-16 ልጅህ ይህ ምንድን ነው ብሎ በጠየቀህ ጊዜ እንዲህ ትለዋለህ እግዚአብሄር በብርቱ እጅ ከባርነት ቤት ከግብጽ አወጣን እንዲል።በሆነ ገዳም ወይም የተቀደሰ ቦታ ወይም ጊዜ ወይም ሁኔታ የሚቀበር ሰው የሚያገኘው ጥቅም ምን እንደሆነ አዋቂው እግዚአብሔር ነው።በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የቅዱሳን አጽም ባረፈባቸው ቅዱሳት መካናት የተቀበሩ ሰዎች የተለያዩ ጠቀሜታዎች እንዳገኙ ይታያል።2ኛ ነገ.13፣20-21

ሃይማኖት

ሃይማኖት ከእግዚአብሔር የተሰጠና እኛ ደግሞ ተቀብለነው ኖረንበትና ሕይወትን አግኝተንበት ለሌሎችም የምናወርሰውና የምናስተላልፈው መሆኑን ጳውሎስ 1ኛ ቆሮ.15፣3 እኔ ደግሞ የተቀበልሁትን ከሁሉ በፊት አሳልፌ ሰጠኋችሁ ይላል።1ኛ ቆሮ.11፣23 ለእናንተ አሳልፌ የሰጠሁትን እኔ ከጌታ ተቀብያለሁና ይላል።መጽሐፍ ቅዱስ ሃይማኖት ከእግዚአብሔር የተሰጠ ስለመሆኑ ደጋግሞ ይናገራል።ይሁዳ 3 ለቅዱሳን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ስለተሰጠ ሃይማኖት እንድትጋደሉ ይላል።ስለዚህ አንድ ጊዜ የተሰጠ እንጂ ሰዎች በመሰላቸው ወይም ባልመሰላቸው ጊዜ እንደሚወስኑት የስብሰባ አጀንዳ አይደለም።የሲኖዶስ እንኳ ድርሻውና ተግባሩ ያን አንድ ጊዜ የተሰጠውን ሃይማኖት መጠበቅ ሲያስፈልግም ያን ማብራራት ከእውነቱ የሚጣላ ነገር

ይዘው ብቅ ያሉ መናፍቃን ካሉ አስተምሮ መመለስ ካልተቻለ ከነስህተቶቻቸው ማውገዝ ከዚያ ያለፈ በሃይማኖት ላይ የመጨመርም ሆነ የመቀነስ ሥልጣን የላቸውም።ገላ.1፣7-9 ከተቀበላችሁት የተለየውን ማንም ቢሰብክላችሁ የተረገመ ይሁን ይላል።መሰለኝ በጎደለ መረጃና በስሜት የተመሰረተ ነው።ተጨባጭ የታሪክ ማስረጃ ያልተገኘለትን ሳይሆን አይቀርም ሲነገር ተሰምቷል መገመት ይቻላል ልንገምት እንችላለን እያሉ መናፍቃን በመሰለኝ ይናገራሉ። ሃይማኖት ግን ባለቤቱ ኢየሱስ ክርስቶስ ማቴ.5፣37 እመኒ እወ እወ ወእመኒ አልቦ አልቦ ወፈድፋደሰ እምእሉ እምእኩይ ውእቱ ባለው መሰረት እውነቱን እውነት ሐሰቱን ሐሰት ማለት እንጂ ከዚያ ወጥቶ ይመስላል ሊያስኬድ ይችላል ይሆን ይሆናል መገመት ይቻላል ወዘተ እያሉ መቀባጠር ምናልባት ለሰብአዊ አስተሳሰቦችና ለምድራዊ ርእዮቶች ካልሆነ በስተቀር ለክርስትና ቦታ አግባብነት የለውም።ሃይማኖት የሰው ልጅ ሊቀበለው በሚችለው መጠን እግዚአብሔር ስለራሱ ማንነት ለእኛ የገለጠው እውነታ ነው።ኤር.7፣23 መልካምም ይሆንላችሁ ዘንድ ባዘዝኋችሁ መንገድ ሁሉ ሂዱ ብየ በዚህ ነገር አዘዝኋችሁ ይላል።ሃይማኖት ወደ እግዚአብሔር የምታደርስ መንገድ ናት።ሃይማኖት ከራሱ ከእግዚአብሔር የተሰጠ ወይም የተገለጠ ነው።በሃይማኖት የሚገኘው እውቀት ሰው ተመራምሮ የደረሰበት እውቀት ወይም ግኝት አይደለም።ጴጥሮስ ጥያቄውን በመለሰ ጊዜ ማቴ.16፣15-17 “የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ በሰማያት ያለው አባቴ እንጂ ሥጋና ደም ይህን አልገለጠልህም ብጹዕ ነህ” ብሎታል። የሃይማኖት ምንጩ ጌታ ባይሆን ኖሮ የኢየሱስ ክርስቶስን ማንነት በተመለከተ ጴጥሮስ የሚኖረው እውቀት በዘመኑ ከነበሩት ሌሎች ሰዎች የተለየና የተሻለ ሊሆን አይችልም ነበረ። ነገር ግን ከዚህ ዓለም ሥጋዊ ምርምርና ፍለጋ ውጭ የሆነው እግዚአብሔር እውነቱን ገለጠላቸው።1ኛ ቆሮ.2፣4-5 እምነታችሁ በእግዚአብሔር ኃይል እንጂ በሰው ጥበብ እንዳይሆን ይላል።የሰው ልጅ ሃይማኖትን ይቀበላል እንጂ ሃይማኖትን ሊሰራ ወይም ሊያሻሽል አይችልም። ጌታም በዮሐ.17፣8 የሰጠኸኝን ቃል ሰጥቻቸዋለሁ እነርሱም ተቀበሉት ብሏል።ምግብናው እንደየዘመኑ ይለያያል።ይዘቱ ግን ያው አንድ ነው።ለምሳሌ ሕጻን ልጅ በሕጻንነቱ ወተትና ፍትፍት ሲያድግ ደግሞ ጠንከር ያለ ምግብ ይሰጠዋል የሰውነት ባሕርዩ ግን ያው አንድ ነው አይለወጥም።ሃይማኖትም በዘመነ አበው በዘመነ ኦሪት በዘመነ ወንጌል የምግብናው ሁኔታ እንደየ ዘመኑ የሰዎች የመረዳት አቅምና ችሎታ ቢለያይም ይዘቱ ግን ያው አንድ ነው። ዕብ.1፣1-2 ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር በብዙ ዓይነትና በብዙ ጎዳና ለአባቶቻችን በነቢያት ተናግሮ የቅዱሳን መላእክት የአበው ቀደምት የእነ አዳም ኖኅ አብርሃም ሙሴ ዳዊት የነቢያት ኋላም የሐዋርያትና የሰማእታት የጻድቃንና የሊቃውንት ሃይማኖት አንድ ነው።ስለዚህ ሃይማኖት አንድ ጊዜ ስለተሰጠ ለውጥ ወይም ተሐድሶ አያስፈልገውም።ሃይማኖትን ይቀበሉታል ይጠብቁታል ያወርሱታል እንጂ ላድሰው ላሻሽለው አይባልም።ሃይማኖት ከእግዚአብሔር የተቀበልነው እንደመሆኑ መጠን የሰዎች ድርሻ አምኖ መቀበልና በዚያ በመጠቀም የዘለዓለም ሕይወትን መውረስ ብቻ ነው።ሲኖዶስም ቢሆን ቀኖና ይሰራል እንጂ በሃይማኖት ላይ የሚጨምረውም የሚቀንሰውም ነገር የለውም።ዮሐንስ አፈወርቅ በሃይማኖት ላይ የሚጨምር ደፋር የሚቀንስ ደግሞ ሌባ ነው ይላል።2ኛ ጴጥ.2፣1 ነገር ግን ሐሰተኞች ነቢያት ደግሞ በሕዝቡ መካከል ነበሩ የሚያጠፋ ኑፋቄን አሹልከው ያገባሉ ይላል።ማቴ.24፣23 ሐሰተኞች ክርስቶሶችና ሐሰተኞች ነቢያት ይነሳሉ ቢቻላቸውስ የተመረጡትንስ እንኳ

እስኪያስቱ ድረስ ታላላቅ ምልክትና ድንቅ ያሳያሉ ይላል።ገላ.1፣8-9 ከተቀበላችሁት የተለየውን ማንም ቢሰብክላችሁ የተረገመ ይሁን ይላል።ሰዎች ወደ ኑፋቄ የሚገቡባቸው ምክንያቶች አንደኛ እውነተኛውን የክርስትና ትምህርት አለማወቅና በተሳሳቱ ሰዎች ትምህርት መለከፋቸው ነው።ሌላው በራስ አስተሳሰብና ስሜት ብቻ መመራት እኔ አውቃለሁ ማለት ስህተትን አለመቀበል ጥቂት ጥቅሶች ላይ ብቻ መንጠልጠል እምነትን ለቁሳዊ ጥቅም ማግኛ መንገድ ማድረግ ናቸው።ኦሬንታል ኦርቶዶክስ የሚባሉት የኬልቄዶንን ጉባኤ የማይቀበሉት ናቸው። የምሥራቅ ኦርቶዶክስ የሚባሉት ደግሞ የኬልቄዶንን ጉባኤ የሚቀበሉ ከሮማ ካቶሊክ በ1054 ዓ.ም የተለያዩ ናቸው።የእምነት መለኪያው የሰው አእምሮ ወይም መምሰሉና አለመምሰሉ አይደለም።እምነት ነው እንጂ።

ድኅነት፣ትእዛዛት፣የእግዚአብሔር ቸርነት

የዕሩቅ ብእሲ ሕማም ደም እንደማያድን በአዳም አውቀናል።ደሙን መሥዋእት አቅርቦ ነበርና ያ አላዳነውም።አንዱን እምነት ከሌላው የሚለየው መሰረታዊ ጉዳይ ስለመዳን ያለው አስተምህሮ ነው።የቅጣት ምትክ ሀሳብ (penal substitution theory) መጽሐፍ ቅዱሳዊና ትውፊታዊ መሰረት ላይ ከመመስረት ይልቅ በፍልስፍናና logic የተመሰረተ ነው።መናፍቃን ጌታ ስለኛ ተቀጥቷል ከእንግዲህ እኛ አንቀጣም ይላሉ።ካመንን በኋላ በጥፋታችን አንጠየቅም ይላሉ።በኦርቶዶክሳዊ አስተምህሮ የጌታችን አዳኝነት ዕለተ ዓርብ ላይ ብቻ የተወሰነና የተገደበ ሳይሆን መላው ሥጋዌው ከጽንሰቱ እስከ ዕርገቱ ለመዳናችን አስፈላጊ ነበር።ጌታችን የመጣው ሥጋችንን ብቻ ለመቀደስ ሳይሆን መንፈሳችንንም ለመቀደስና የእርሱ ቤተመቅደስ ለማድረግ ነው።እግዚአብሔር ትዕዛዛቱን የሰጠን ለሰው ካለው ፍቅር የተነሳ እንጂ ሸክም ወይም እዳ እንዲሆኑብን አይደለም።ጌታ በኦሪት ዓይን ያጠፋ ዓይኑ ይጥፋ ያለው በዚያ ዘመን ከነበሩት ሰዎች ሁኔታ አንጻር ነው።ማዳን ለክርስቶስ ብቻ ሳይሆን የአብና የመንፈስ ቅዱስም ሥራ ነው።መዳን ከባርነት ነጻ መውጣትንም ይጨምራል።ነገረ ድኅነት የአስተምህሮዎችና የአስተሳሰቦች ሁሉ ማንጠሪያና መለኪያ ነው።ሰው ለምን መዳን አስፈለገው ስንል ኃጢአት ሰርቶ ከክብር ስለተጎሳቆለ ነው።የሐዋርያት ተልእኮና ስብከት ዓላማው የሰው መዳን ነው። ቅዱሳት መጻሕፍትም የተጻፉት ለሰዎች የመዳን እውቀትን ለመስጠት ነው።1ኛ ቆሮ.15፣21 ሞት በሰው በኩል ስለመጣ ትንሳኤ ሙታን በሰው በኩል ሆኗል።***የሰው ሕይወት ግቡ*** ከእግዚአብሔር ጋር በፍጹማዊ ሁኔታ መዋሐድ ነው ማለት ነው።ቅዱስ ሄራኤዎስ ቃል የእኛን ባሕርይ የተዋሐደውና ሰው የሆነው ሰዎች የጸጋ አማልክት ይሆኑዘንድ ነው ይላል። እግዚአብሔር የሰጠን የመዳን ጸጋ የቸርነቱ ሥጦታ ነው።ሰው በስራው ብቻ የሚጸድቅ ቢሆን ኖሮ በብሉይ ኪዳን ዘመን የነበሩ ደጋግ አባቶች ለመዳን ክርስቶስ ባላስፈለጋቸው ነበር። በእግዚአብሔር በኩል ሰውን ለማዳን አስፈላጊ የሆነው ነገር ሁሉ የእግዚአብሔር ድርሻ ተፈጽሟል።አሁን የሚቀረው የእያንዳንዳችን ድርሻ ብቻ ነው።እግዚአብሔር ማቴ.22፣4 ሁሉም ተዘጋጅቷል ወደ ሰርጉ ኑ በሏቸው በማለት እየጠራ ነው።የእግዚአብሔርን ጥሪ እሽ ብሎ ተቀብሎ የሠርግ ልብስ ለብሶ ወደ ሰርጉ ቤት መግባት ደግሞ የእያንዳንዱ ድርሻ ነው። እያንዳንዱ ሰው ለመዳን የራሱ ድርሻ አለው።ሰው በራሱ ፍላጎትና ጥረት ብቻ ሊድን እንደማይችል ሁሉ እግዚአብሔርም ያለ ሰው ፍላጎትና ከነጻ ፈቃዱ ውጭ በግድ እንዲድን

አያደርገውም ማለት ነው።የእግዚአብሔር የማዳን ጥሪ ከሰው ፍላጎትና ለእግዚአብሔር ጥሪ በጎ መልስ ከመስጠት ጋር ሲዋሐዱ ለዚያ ሰው መዳን ይሆንለታል።ከዚህ ውጭ ድኅነት የለም። ፊልጵ.2፣12 በፍርሀትና በመንቀጥቀጥ የራሳችሁን መዳን ፈጽሙ እንዲል።እያንዳንዱ ሰው ለመዳን የሚከተሉትን መፈጸም ይኖርበታል። ***1ኛ እምነት***፦በአጠቃላይ እግዚአብሔር በቅዱሳት መጻሕፍት የገለጸውን የእውነት ትምህርት ሳይቆነጻጽሉና ሳያጓድሉ በምልዐት መቀበልና ማመን ነው።የምናመልከውንና የምንሰግድለትን ማወቅ አለብን።ጌታ በዮሐ.4፣20-24 እናንተስ ለማታውቁት ትሰግዳላችሁ እኛ መዳን ከአይሁድ ነውና ለምናውቀው እንሰግዳለን ብሏል። ዕብ.11፣6 ያለ እምነት እግዚአብሔርን ደስ ማሰኘት አይቻልም። ***2ኛ ለድኅነት መሰረታዊ የሆኑ ምሥጢራትን መፈጸም***፦እነዚህም ጥምቀት ሜሮን ቁርባን ንሥሓ ወዘተ ናቸው። ***የጥምቀት ዋና ዋና ጠቀሜታዎች አንደኛ*** ሥርየተ ኃጢአት መዳን ነው።የሐዋ.2፣38 ንሥሓ ግቡ ኃጢአታችሁም ይሰረይ ዘንድ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ።ማር.16፣16 ያመነ የተጠመቀ ይድናል።1ኛ ጴጥ.3፣20-21 ይህም ውሃ ደግሞ ማለት ጥምቀት ምሳሌው ሆኖ ያድናል። ሕዝ.36፣25 ጥሩ ውሃንም እረጫችኋለሁ እናንተም ትጠራላችሁ። ***ሁለተኛው*** የእግዚአብሔርን ልጅነት ለማግኘት ዳግም ልደት መንግሥተ ሰማያትን ለመውረስ ነው።ዮሐ.3፣3 ሰው ከውሃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም።በመንፈሳዊ ልደት ሰው የእግዚአብሔር ልጅ ይሆናል። ***ሦስተኛው*** ከክርስቶስ ጋር አንድ ለመሆን በሞቱና በትንሳኤው ለመተባበር ነው።ሮሜ 6፣3 ከክርስቶስ ኢየሱስ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ የተጠመቅን ሁላችን ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ የተጠመቅን ሁላችን ከሞቱ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ እንደተጠመቅን አታውቁምን ይላል። ***አራተኛው*** ክርስቶስን ለመልበስ ነው። ገላ.3፣27 የተጠመቃችሁ ሁላችሁ ክርስቶስን ለብሳችኋልና።ያመነ የተጠመቀ ይድናል ያላመነ ግን ይፈረድበታል የሚለው ቃለ ወንጌል የሕጻናትን ጥምቀት የሚከለክል አይደለም።በመሰረቱ ይህ ቃል የተነገረው በተለያየ ምክንያት ሳይጠመቁ ላደጉና ማመን በሚችሉበት እድሜ ላይ ለደረሱ ሰዎች ነው እንጂ የሕጻናትን ጥምቀት በተመለከተ የተነገረ አይደለም።ለምሳሌ ሊሰራ የማይወድ አይብላ ያለው መስራት እየቻሉ በስንፍና ምክንያት መስራት የማይወዱትን በተመለከተ እንጂ በእድሜ ሕጻናት የሆኑትንና በተለያየ ምክንያት መስራት የማይችሉትን የሚመለከት አለመሆኑ ግልጽ ነው።ሰማእትነትን ጌታችን ጥምቀት ብሎታል እንዲህ ሲል "እኔ የምጠጣውን ጽዋ ልትጠጡ እኔም የምጠመቀውን ጥምቀት ልትጠመቁ ትችላላችሁን" ብሏል። እግዚአብሔር ሥራውን ሲሰራና ጸጋውን ሲያሳድር በሚታዩ ቁሳዊ ሀልዎት ባላቸው ነገሮች አማካኝነት መጠቀሙንና መስራቱን መጽሐፍ ቅዱስ የሚያሳየን እውነታ ነው።እግዚአብሔር ሥራውን ሲሰራ ያለ ሥነፍጥረት አማካይነት እንዲሁ በቀጥታም ይሰራል።እንዲሁም ደግሞ በፈጠራቸው ሥነፍጥረታት አማካይነትም ይሰራል።ለምሳሌ ጌታ ሙሴን በበትርህ ውሃውን ምታው ብሎት ተከፍሏል።ዝም ብሎም በራሱ መክፈል ይችል ነበር።ማር.6፣13 ብዙ ድውዮችንም ዘይት እየቀቡ ፈወሷቸው።ያዕ.5፣14 በጌታም ስም እርሱን ዘይት ቀብተው ይጸልዩለት። ***ምሥጢረ ሜሮን*** ቅድስት ቤተክርስቲያን ከሐዋርያት ባገኘችው ትውፊት መሰረት የምትጠቀምበት ምሥጢር ነው። ***ምሥጢረ ቁርባንን*** ጌታ በቃሉ ትምህርት የነገረን እንዲሁም በተግባር ሰርቶ ያሳየን ነው።ዮሐ.6፣41-60 ሥጋዬን የሚበላ ደሜን የሚጠጣ የዘላለም ሕይወት አለው።እኛ ጎብስቱ ወደ ሥጋ ሲቀየር ወይኑ ወደ ደም ሲቀየር በመዓዛውም በጣዕሙም

በቀለሙም ይለወጣል የሚል ኦርቶዶክሳዊ አስተምህሮ የለም።ትምህርታችን ጥርት ያለ ነው እርሱም ውላጤ እንበለ ውላጤ የሚል ነው።1ኛ ዮሐ.1፣7 ወደሙ ለኢየሱስ ክርስቶስ ያንጽሐነ እምኩሉ ኃጣውኢነ።ቁርባን ከምንም ከማንም በላይ ነው።የወርቅ አፈር ቢሰጥህ እንዳይነጥብብህ ከፍተኛ ጥንቃቄ ካደረግህ ለሥጋውማ የበለጠ ልትጠነቀቅለት ይገባል።የክርስቶስ ሥጋና ደም በእያንዳንዱ ሰውነት ሲገባ በምልዐት እንጂ ሕጸት የለበትም።ገና በቀኖና ላይ ያለ ተነሣሒ ቀኖናውን ያልፈጸመ ክርስቲያን ቅዱስ ቁርባንን ሊቀበል አይገባውም።ገና ወደ ጥምቀተ ክርስትና ያልገቡ ንዑሰ ክርስቲያን ይባላሉ።ጌታችን ልዩ ሊቀካህናት የተባለበት ምክንያት በኦሪት መሥዋእት አቅራቢውና መሥዋእቱ እንዲሁም መሥዋእት ተቀባዩ የተለያዩ ነበሩ።ጌታ ግን ሦስቱንም ሆኗልና።ሁለተኛ የኦሪቱ ሊቀካህናት በየዓመቱ መሥዋእት ያቀርብ ነበር።ጌታ ግን በዕለተ ዓርብ ያቀረበው መሥዋእት ለዘላለም በቂ ስለነበር በየዓመቱ በቀራንዮ መሰቀልና መሞት አያስፈልገውም።የብሉዩ ሊቀካህናት ፍጡር በመሆኑ ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ስለሚሞት በሌላ ሰው ይተካ ነበር።ክርስቶስ ግን ዘላለማዊ ስለሆነ በሌላ ሊቀካህናት አይተካም።የብሉይ ኪዳኑ ሊቀካህናት መሥዋእት ከምድራዊ መከራ ማዳን ነው።የጌታ ግን ሰማያዊ ርስትን የሚያሰጥ ነው።በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ የሚቀርበው መሥዋእት ሌላ ሳይሆን ጌታችን አንድ ጊዜ የፈጸመውና በዕለተ ዓርብ የቆረሰው ሥጋውና የፈሰሰው ደሙ ነው።ዕብ.13፣10 ወብነ ምሥዋእ ይላል። መሰዊያ የሚኖረው መሥዋእት ሲኖር ነው።***3ኛ በተቀበሉት ጸጋ መጽናት መንፈሳዊ ተጋድሎና ክርስቲያናዊ መልካም ሥራ።***ሉተር የቅዱስ ያእቆብን መልእክት በሥራና በእምነት ስለመጽደቅ ስለሚናገር ገለባ መልእክት ይለው ነበር።የመናፍቃን አለመረዳትና ስህተት ያለው አንዱን ጥለው አንዱን አንጠልጥለው መሄዳቸው ነው።በመጽሐፍ ቅዱስ ኦሪትን ሕግ ወንጌልን እምነት ሲል ይገኛል።ለምሳሌ ሮሜ 3፣28 ሰው ያለ ሕግ በእምነት እንዲጸድቅ እንቆጥራለን ሲል በኦሪት የበግ የፍየል መሥዋእት ግዝረት ባይደለ በወንጌል እንጸድቃለን ሲል ነው።ገላ.3፣11 ጻድቅ በእምነት ይኖራል ተብሏልና ማንም በእግዚአብሔር ፊት በሕግ እንዳይጸድቅ ግልጥ ነው ይላል።ሕግ ያለው ኦሪትን እምነት ያለው ወንጌልን ነው።1ኛ ዮሐ.2፣4 አውቄያለሁ የሚል ትእዛዛቱንም የማይጠብቅ ውሸተኛ ነው።የሐዋ.14፣22 ወደ እግዚአብሔር መንግሥት በብዙ መከራ እንገባ ዘንድ ያስፈልገናልና።ሮሜ 2፣13 በእግዚአብሔር ፊት ሕግን የሚያደርጉት ይጸድቃሉ እንጂ ሕግን የሚሰሙ ጻድቃን አይደሉም።እግዚአብሔር የከለከለውን የሚሰራ ያዘዘውን የማያደርግ ከቅጣት አያመልጥም።ሉቃ.13፣24 በጠበበው በር ለመግባት ተጋደሉ። ማቴ.24፣13 እስከ መጨረሻ የሚጸና ግን እርሱ ይድናል።በሕይወተ ሥጋ በዚህ ዓለም ያሉ ምእመናን ገና በጉዞ ላይ ናቸው።ስለዚህም እስከመጨረሻው ይጸኑ ዘንድ መጋደል ይጠበቅባቸዋል።መጽሐፍ ቅዱስ አንዱን ሲናገር ሌላውን ጥሎና ነጥሎ ሳይሆን ያን እንዳለ በመቀበል በዚያ ላይ ከዚያ ጋር መያዝና ማድረግ የሚገባንን ነገር የሚጨምር ነው።ያዕ.2፣14-16 ከሥራ የተለየ እምነት የሞተ ነው።እያንዳንዱ ጸሎትህ የምትዘምረው እያንዳንዱ ዝማሬህ ይመዘገባል።እያንዳንዱ ምጽዋትህ እያንዳንዱ ጾምህ ይመዘገባል።ስለ እግዚአብሔር ተብሎ የተኖረና የተጠበቀ ትዳር እንዲሁም ንጽሕና ይመዘገባል።እያንዳንዱ የሐሰት መሐላህ የአመንዝራነት ሥራህ እያንዳንዱ ነቀፋና ስም ማጥፋት መተት ይመዘገባል።ሐዘን በዚህ ዓለም እንዲኖር የተደረገበት ብቸኛ ምክንያት ለንሥሓ ብቻ ነበረ።አንድ ሰው ንብረት ስለተወሰደበት አዘነ እንበል።ነገር ግን ሐዘኑ የተወሰደበትን ንብረት አይመልስለትም።ሌላ ሰው ደግሞ ልጁ

ስለሞተበት አዘነ እንበል፡፡ሆኖም ሐዘኑ የሞተውን ማስነሳት አይችልም፡፡የሆነ ሰው ቢገረፍ ቢመታና ቢሰደብ ያዝናል፡፡ሆኖም ሐዘኑ የደረሰበትን ነገር አይመልስለትም፡፡የሆነ ሰው በኃጢአት ወደቀና አዘነ እንበል የዚህ ሰው ሐዘን ግን ኃጢአቱን ያስወግድለታል በጎዘኑ ከበደሉ ነጻ ይሆናል፡፡***ጾም*** ለአዳም የተሰጠው የመጀመሪያው ትእዛዝ ነው፡፡አዳም ማድረግ ይችል የነበረውን ነገር (ከዚያ ዛፍ መብላትን) ስለ እግዚአብሔር ፍቅር ብሎ እንዲተው ነበር የታዘዘው፡፡ጾምም አንድ ሰው ለማድረግ መብት እያለው ነገር ግን ከዚያ በላይ ፈጣሪውን አስቦ ያን ነገር በመተው ከፈቃዱ መሥዋእት አድርጎ የሚያቀርብበት ነው፡፡መዝ.53፣6 ዘእምፈቃድየ እሠውእ ለከ እንዲል፡፡***የጾም አስፈላጊነትና ጠቀሜታ፡-አንደኛ*** እግዚአብሔርን የመፍራትና ወደ እርሱ የማዞር ምልክትና የእግዚአብሔርን ምሕረት መለመኛ መንገድ ነው፡፡2ኛ ዜና.20፣3 ኢዮሣፍጥም ፈራ እግዚአብሔርንም ሊፈልግ ፊቱን አቀና በይሁዳም ሁሉ ጾም አወጀ፡፡ ዕዝ.8፣23 ስለዚህም ነገር ጾምን ወደ እግዚአብሔርም ለመንን እርሱም ተለመነን፡፡***ሁለተኛ*** ጾም ሐዘንንና ችግርን ለእግዚአብሔር መንገሪያና ጭንቀታችንን ሁሉ በፊቱ ማፍሰሻ መንገድ ነው፡፡ነህ.1፣4 አያሌ ቀንም አዘን ነበር በሰማይም አምላክ ፊት እጾምና እጸልይ ነበር፡፡***ሦስተኛ*** ጾም የትውልድ ስብራት የሚጠገንበትና መልካም የሆነ ትውልድ የሚነጽበት መሣርያ ነው፡፡ኢሳ.58፣6-14 እኔ የመረጥሁት ጾም ይህ አይደለምን ከድሮ ዘመን የፈረሱት ስፍራዎች ይሰራሉ የብዙ ትውልድም መሰረት ይታነጻል፡፡***አራተኛ*** ጾም አጋንንትን የሚያወጣቸው ርኩሳን መናፍስትን የምንዋጋበት መሣሪያ ነው፡፡ማር.9፣29 ይህ ወገን በጸሎትና በጾም ካልሆነ በምንም ሊወጣ አይችልም፡፡ ኢዮ.1፣14 ጾምን ቀድሱ ጉባኤውንም አውጁ፡፡የሐዋ.27፣9 ብዙ ጊዜም ካለፈ በኋላ የጾም ወራት አሁን አልፎ ስለነበር በማለት የታወቀ የጾም ጊዜ ያለ መሆኑን ተናግሯል፡፡ጾም ሰውነትን በተወሰነ መጠን የሚያደክምና በልቶ ጠጥቶ የሚገኘውን እርካታ ለእግዚአብሔር መሥዋእት አድርጎ በመተው የሚቀርብ መሥዋእት ነው፡፡መዝ.34፣13 ወአሕመምክዋ በጾም ለነፍስየ፡፡ መዝ.108፣24 ሥጋየም ቅቤ በማጣት ከሳ ያለው በጾም ጊዜ ቅቤ ስለማይበላ እንጂ ዳዊትን ያህል ገናና ንጉሥ ቅቤ ቸግሮት አልነበረም፡፡ዳን.10፣1 ሥጋና ጠጅም በአፌ አልገባም፡፡ ጎርጎርዮስ ዘእንዚናዙ የተፈጠርነው በሐሴትና በደስታ እንድንኖር ነው ገነትን የተሰጠነው በሕይወት እየኖርን ሐሴትን እንድናደርግ ነበር ይላል፡፡ቅዱስ ጀሮም “ቅዱስ ያዕቆብ እጉሁ ለእግዚእነ ከጸሎተ ሐሙስ ማታ አንስቶ ጌታችንን ከሞት ተነሥቶ እስኪያየው ድረስ ምንም ነገር እንደማይቀምስ ለራሱ ቃል ገባ”፡፡ዮሐንስ አፈወርቅ “የጾም ግማሽ በማለቁ አትደሰቱ፡፡ከዚህ ይልቅ በጾማቸው የኃጢአታቸው ግማሽ ተወግዶ ማሰብ ይገባቸዋል የክረምት ጠቀሜታው የበለጠ የሚታወቀው ወቅቱ ካለፈ በኋላ ነው ያን ጊዜ የአበባዎች ማበብ የአዝመራው ማፍራት የዛፎች መለምለም ከክረምቱ ያገኙትን ጠቀሜታ በግልጽ ይናገራሉ ጾሙ ካለፈ በኋላ በእኛ ላይ በሚያፈራው መልካም ፍሬ ጠቀሜታው ግልጽ ሆኖ እንዲታይ ይሁን፡፡***ምጽዋት፡-***አንድ ሰው ፍቅረ እግዚአብሔርን መሰረት በማድረግ ለሌሎች ሰዎች የሚያደርገውን መልካም ነገር የሚያጠቃልል ሰፊ ነገር ነው፡፡አንድ ሰው ለተቸገረና በሐዘን ላይ ላለ ወገኑ መጀመሪያ የሚያደርገው ምጽዋት ችግሩንና ሐዘኑን በመንፈስ መጋራትና አብሮ መካፈል ነው፡፡ዕብ.13፣3 ከእነርሱ ጋር እንደታሰረ ሆናችሁ እስረኞችን አስቡ፡፡ዳን.4፣27 በደልህንም ለድሆች በመመጽወት አስቀር፡፡ማቴ.19፣16-21 ፍጹም ልትሆን ብትወድ ሂድና ያለህን ሽጠህ ለድሆች ስጥ፡፡መዝገብም በሰማያት ታገኛለህ፡፡ዮሐንስ አፈወርቅ “እግዚአብሔር ሀብትህን ለሌላ

መጽሐፈ ኤደን

እንድትሰጠው አንተን ያዘዘበት ምክንያት የአንተ ይሆን ዘንድ ነው የአንተ በሆነ መጠን የአንተ አይደለምና፡፡ *ንሥሐ*-በውስጡ በደለኛነትን አምኖ ማዘንና መጸጸትን ኃጢአትን ለእግዚአብሔር መናዘዝን ኃጢአትን ለካህን መናዘዝን ኃጢአትን ለበደሉት ሰው መናዘዝን፡፡ በንሥሓ አባት አማካይነት ቀኖና መቀበልን ያጠቃልላል፡፡ኃጦአትን ለካህን መናዘዝ ለእግዚአብሔር የመናዘዙ አካል እንጂ ያን የሚተካ አይደለም፡፡ሚል.2፣7 ካህኑ የሠራዊት ጌታ የእግዚአብሔር መልእክተኛ ነውና፡፡ዮሐ.20፣23 ኃጢአታቸውን ይቅር ያላችኋቸው ሁሉ ይቀርላቸዋል፡፡ስለሚል ካህኑ እግዚአብሔር ይፍታህ ይላሉ፡፡እኛ ተነሣሒ የሚቀበለው ቀኖና ስለ ኃጢአቱ የሚከፈለው ዋጋ ወይም የሚቀጣው ቅጣት ነው አንልም፡፡ተግሣጻዊና ወደ ቅዱስ ቁርባን ለመቅረብ መዘጋጃ እንዲሆን ነው እንላለን እንጂ፡፡ማቴ.8፣2-4 ሄደህ ራስህን ለካህን አሳይ፡፡አዳም ከበደለ በኋላ እግዚአብሔር ለምን ከሕይወት ዛፍ እንዳይበላ ከለከለው? ለምንስ ከኤደን ገነት አስወጣው?ስንል ከቸርነቱ የተነሳ ነው እንጂ አዳምን ለመጉዳት ወይም ለመበቀል አልነበረም፡፡አዳም ከነኃጢአቱ ሳለ ዕፀ ሕይወትን ቢበላ ኖሮ እንደ ዲያብሎስ የማይሞት ምውት ሆኖ እንዳይኖር ለማድረግ ነበር፡፡አዳም ዘላለማዊ ምውት እንዳይሆን ቀኖናውን እስኪጨርስ ገነትን በሱራፊ አስጠበቃት፡፡ በቅድስት ቤተ ክርስቲያን ቀኖና የሚሰጥበት መሰረታዊ ምክንያትም ይህ ነው፡፡ማንም በማይገባ ሕይወት ወደ ምሥጢራተ ቤተክርስትያን ቀርቦ እንዳይጎዳ ለመጠበቅ ነው፡፡1ኛ ቆሮ.11፣29 ሳይገባው የሚበላና የሚጠጣ የጌታን ሥጋ ስለማይለይ ለራሱ ፍርድ ይበላል እንዲል፡፡ የእግዚአብሔርን ጸጋ ለመቀበል የማንም የቅድስና ደረጃ በራሱ ብቁ ሊሆን አይችልም፡፡ እግዚአብሔር እርሱ ባወቀ በቸርነቱ የሚሰጠው ነው እንጂ፡፡ዮሐንስ አፈወርቅ “ከመጀመሪያ መልካም የሆነውን ነገር አለመምረጥ ክፉ ነገር ነው፡፡መልካም ባልሆነው መንገድ መሄድ ከጀመሩ በኋላ አለመመለስ ደግሞ የበለጠ ክፉና የከበደ ዕዳ ነው፡፡በሁሉም ነገር ጠንቃቆችና አስተዋዮች መሆን ይገባናል፡፡ታላቂቷ ቅርጣግና አሁን ቱኒዚያ ናት፡፡ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ አሁን ካለነው ሰዎች ምነው የጌታችንን ገጹን ባየሁት ልብሶቹን በዳሰስኳቸው ብለው የሚመኙ ብዙዎች አሉ፡፡እርሱን እያያችሁትኮ ነው እየዳሰሳችሁት ነው እየበላችሁት ነው፡፡የተሐድሶዎች ስህተት መዳንን ከኃጢአት ቅጣት ማምለጥ ብቻ አድርጎ የሚወስድና በምዕራቡ ዓለም በመካከለኛው ዘመን ከነበረው የወንጀለኞች መቅጫ ሕግ አንጻር የተቃኘና በዚያ መሰረት የተመሰረተ መሆኑ ነው፡፡በእኛ አስተምህሮ ግን መዳን ከዚያ ባለፈ “ከመለኮቱ ባሕርይ ተካፋይ እስከመሆን የሚደርስ እጅግ ሰፊና ጥልቅ ነው፡፡እመቤታችንን ያወቅናት በሰው መዳን ሂደት ውስጥ ነው፡፡ፈጣሪዋን ጡት ያጠባችው ያዘለችው እርሷ ብቻ ናት፡፡30 ዓመት ሙሉ አብራው የኖረችው የታደለችው እርሷ ብቻ ናት፡፡30 ዓመት ሙሉ የሚያስደንቁ ነገሮችን ስትሰማቸው ኑራለች ያን ሁሉ ምሥጢር ግን አውጥታ አልተናገረችም፡፡እናቱም ይህን ነገር ሁሉ በልቧ ትጠብቀው ነበር ይላል፡፡እስከ መስቀሉ ድረስ አብራው ሄዳለች፡፡***ወላዲተ አምላክ*** ቃል ሥጋ ኮነ ካለውና የጌታየ እናት በማለት የገለጸውን መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት በአንድ ላይ ጠቅልሎ የሚይዝ ቃል ነው፡፡ፍጡር ማዳንማ ቢችል ኖሮ አምላክ ሰው መሆን ባላስፈለገውም ነበር፡፡ ኢየሱስም በመስቀል ላይ ሆኖ እናቱን ይወደው ለነበረው ደቀመዝሙር አደራ ሰጠው (አስተውል ጌታ ለእመቤታችን የሚወደውን ደቀመዝሙር ነው የሰጣት፡፡እንደ ጌታ የሚወዱትን ባይሰጡዋትንኳ መናፍቃን የሚሰድቧት ምን ሆነው ነው ስትል የሰይጣን ተማሪ ስለሆኑ ነው)፡፡ ቅዱስ ሳዊሮስ ዘአንጾኪያ በቃላት የተዋበና የተቀመረ ምስጋና ለቅዱሳን ሁሉ እናቀርብ ዘንድ

ተገቢም ትክክልም ነው አለ፡፡1ኛ ቆሮ.9፣24 እንዲሁም ታገኙ ዘንድ ሩጡ ሲል አንድ ሰው የሚድነው በራሱ ሩጫ ብቻ ነው ማለቱ አይደለም የክርስቶስን ቤዛነት ዘንግቶ አይደለም፡፡ጸሎተ ፍትሐት የሚደረግባቸው መሰረታዊ ምክንያቶች *1ኛ* እግዚአብሔር ቸርና መሐሪ ስለሆነ ነው፡፡ዘዳ.33፣6 ይሕይወኒ ሮቤል ቁልኤየ ሞት በአቤል ፍትሐት በሮቤል ተጀመረ፡፡ለመዳን የሚያስፈልጉ ነገሮች ሳይፈጸሙ በቅዱሳት መካናት መቀበር የመዳኛ መንገድ ነው ብላ ቤተክርስቲያን አታስተምርም፡፡

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መጽሐፈ ምሥጢር፡-አዘጋጅ አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ

አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ የተወለዱት በ1357 ዓ.ም ነው፡፡በመጀመሪያ እናታቸው ፈሪሀ እግዚአብሔርን እያስተማሩ አሳደጓቸው፡፡የቅኔና የመጻሕፍት ትርጓሜ ትምህርታቸውን አጠናቀቁ፡፡በአጼ ዳዊት የድጓ ምስክር ትምህርት ቤት የነበረው ወሎ ደብረ ነጎድጓድ ነበረ፡፡ በ1417 ዓ.ም ሐምሌ 7 ቀን አረፉ፡፡አጼ ዘርዓ ያዕቆብ አጼ ቴዎድሮስ ንጉሥ እንድርያስ ንጉሥ ይሥሐቅ የአባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ ተማሪዎች ነበሩ፡፡የሴም ሚስት ሴዶቄቱልባብ የካም ነኤለማዱክ የያፌት አዩተኔሶስ የኖኅ አመዛራ ናቸው፡፡ከማየ አይኅ በፊት ለምድር አራዊት ሁሉ እንደሰው ቃል ንግግር ነበራቸው፡፡ኢትዮጵያ ይእቲ ቤተ መቅደሱ ለእግዚአብሔር እንተ አምነቶ ዘእንበለ ሐዋርያ፡፡

ትርጓሜ፣ምሳሌ፣ምርምር፣ተግሳጽ፣መስቀል

አባ ጊዮርጊስ በመጽሐፈ ምሥጢር የመናፍቃኑን ትምህርትና መልስ ከታሪካዊ መነሻቸው ጋር አብራርቶ ይተርካል፡፡ረቂቅና እጅግ ከፍተኛ አመክንዮ ስርዓት ባለው ወጥ የመልስ አቀራረብ መልስ ሰጥተዋል፡፡በመልስ አሰጣጥ ሂደት ውስጥ ዋና ምስክር የሚያደርጉት ብሉይና ሐዲስ ኪዳንን ነው፡፡ተግሣፀ ኤልያስ ነቢይ ኮኖሙ ሰቆራረ ለአክአብ ወለኤልዛቤል እስከ በልዑ ከለባት አብድንቲሆሙ፡፡ኦሪት በወንጌል ስብከት ከበረች ነቢያትም በሐዋርያት ትምህርት ከፍ ከፍ አሉ፡፡ እምከርሰ ደመናት ነጠብጣበ ዝናም ዘይቀድሕ ይለዋል ጌታን፡፡ወለንጉሥኒ ኢይደልዎ ትእግሥተ በእንተ ቅንዐተ ሃይማኖት፡፡እግዚአብሔር አብርሃምን እንደምትወደኝ አወቅሁ ያለው ቀድሞ አላውቅ ብሎ አይደለም፡፡ለእኛ አብርሃም እግዚአብሔርን እንደሚወደው ለማሳወቅ ነው እንጂ፡፡ ይገንዩ ቅድሜሁ ኢትዮጵያ ዝኒ በእንተ አሚነ ሃይማኖቶሙ ዘእንበለ ሐዋርያ፡፡ይምጽኡ ተናብልት እምግብጽ ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኀበ እግዚአብሔር ወዝኒ ትንቢት በእንተ ሚመተ እዴሆሙ ለጳጳሳተ ኢትዮጵያ ከመ እመንበረ ማርቆስ ውእቱ ይነግር፡፡እመቤታችንና ጌታ ከዚህ ዓለም ብእል ድሃዎች ነበሩ፡፡ሶበሰ አፍቀሮ እግዚእነ ለብዕለዝ ዓለም እም ወለተ ሄሮድስ እምተወልደ፡፡ዳዕሙ ኀረየ እጓለ ማውታ ዘኀደግዎ እማ ወአቡሃ፡፡ሰይጣን ይተግህ በዘያስህቶሙ ለውሉደ ሰብእ እስመ የአምር ከመ ያፈቅሮ እግዚአብሔር ለእጓለ እመሕያው፡፡ ፈርዖን ይተረጎም በሰይጣን ወግብጽ ይተረጎም በጽልመት፡፡መስቀሉን ያመሳቀሉበት ሳዶር፡፡ቀኝ እጁን በአልአዶር ግራ እጁን በዳናት እግሮቹን አንድ ላይ አድርገው አዩራ በተባለ ችንካር ቸነከሩት፡፡ኢየሱስ ናዝራዊ ንጉሠ አይሁድ ብለው ጽፈው በመስቀሉ ጫፍ ሮዳስ በተባለ ችንካር

አያይዘውበታል።መላእክትም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ከተላለፉ መከራ ይቀበላሉ።ሰይጣን ለእግዚአብሔር ክብር ስላልተገዛ በፍርድ ሥቃይ እንዲሰቃይ ነፍስም የእግዚአብሔርን ትእዛዝ ካልጠበቀች ነፍስ በፍርድ ሥቃይ መከራ አለባት።*በብሔረ ሕያዋን* ሞት ሥልጣን የለውም። አዳምሂ ተቀብረ በምድረ ኤልዳ እንተ ይእቲ መካነ ፍጥረቱ ወላዕለ መቃብሪሁ ተተክለ ዕፀ መስቀል።(መኖር የፈለከው ለምንድን ነው?የሌሎችንስ መኖር የምትፈልገው ለምንድን ነው?ይህን እስከመጨረሻው መርምረው።አንድን ነገር በተለይ የድሮውን ነገር ለመተቸት የሚያበቃ ምን ምክንያት አለ?አሁን ባለን እውቀት ባለን ምርመራ እንዴት የቀድሞውን ሙሉ በሙሉ መተቸት እንችላለን?ያን ጊዜ ይቻል የነበረ አሁን የማይቻል ሆኖ ቢሆንስ?ለምሳሌ ያኔ የማይቻል አሁን የሚቻል አለ።ስለዚህ የቀድሞው ሰው የአሁኑን መተቸት አይችልም።ለምሳሌ የአሁን ሰው የድሮውን ሰው በሰማይ የሚሄድ ሰው የሰራው ነገር አለ ቢለው ምን ዓይነቱ ሞኝ ምን ዓይነቱ ጅል ምን ዓይነቱ እንከፉ ነው አያ ብሎ እርሱ አዋቂ ሁኖ የዚህኛውን አላዋቂነት ያስተጋባል።በእውነቱ ግን የቀድሞውንም መተቸት እንደዚህ አሳፋሪ ነው የሚሆነው።ስለዚህ አንድን ነገር በአሁኑ እውቀትህ ከመንቀፍህ በፊት በዚያን ዘመን በትክክል ይደረግ የነበረ ሊሆን ስለሚችል ተጠንቀቅ ዛሬ በምታየው ብቻ እንዳትወሰንማ ድሮ ከተማ የነበሩ ዛሬ ጫካ የሆኑ አሉ።የአሁኑን ጫካነታቸውን አይተህ ከተማ አልነበረም ብለህ መደምደም አትችልም።አንዳንድ ጊዜ ደግሞ በሕገ ተፈጥሮ ከሚከናወኑ ጉዳዮች በተቃራኒ የሚደረጉ የሚሆኑ ጉዳዮች እንዳሉ አስተውል።ወሶበ ይትሜጠውዎሙ ሐራ ሄሮድስ ለሕጻናት ለመቲረ ርእሶሙ እሙንቱሰ ይሥሕቅዎሙ በይዋሄ ወኢያእመሩ ከመ ለቀቲል ይትሜጠውዎሙ።ንሰመይ ክርስቲያነ በከመ ተሰምየ ክርስቶስሃ ወንሰመይ መሲሐውያነ በከመ ተሰምየ መሢሐ ወንሰመይ ናዝራውያነ በከመ ተሰምየ ናዝራዌ።(ለማያምን ሰው ሐዋን ከአዳም ጎን ተፈጠረች ብትለው ያፌዝብሀል። ምክንያቱም እርሱ የሚያውቀው ልጅ ከሴት ሲወለድ ነው።በአሁኑ እውቀት የድሮውን መንቀፍ አትችልም።ወይም አንድን ካላየሁ አላምንም የሚልን ሰው ቅድመ ቅደመ አያትህ እገሌ ነው ብትለው አያምንም ምክንያቱም እርሱ አላየም አሁን ላይ ያን ያየ የሚያስረዳ አካልም ስለሌለ ማለት ነው ስለዝህ ይህን ሁሉ ለመቀበል እምነት ያስፈልጋል)።ከመ ኢይበሉ ኤጲስ ቆጶሳት ኢንትዌከፎ በንሥሓ ለኤጲስ ቆጶስ ዘአበሰ እምድኅረ ጵጵስናሁ አርአየነ ጴጥሮስ።ጳጳስ ቢሆንም ከካደ እንደሚሻር ይሁዳ አሳየን።ወእምድኅረ መሥሐ ይቤሎ ስምዖን ዘዮና ታፈቅረኒሁ ፈድፋደ እምእሉ።ወይቤሎ ጴጥሮስ ለሊከ ተአምር ኩሎ።አዕቀፈቶ ትምክሕቱ ዘቀዳሚ ወበእንተዝ አውሥአ በቃለ ፍርሀት።

ሰባልዮስ-Saballius

አብ ወልድና መንፈስ ቅዱስ አንድ ገጽ ናቸው ያለ በ220 ዓ.ም አካባቢ የነበረ መናፍቅ ነው። ሰባልዮስ አነ እስእሎ ለአብ ይፈኑ ለክሙ ጸራቅሊጦስሀ መንፈሰ ጽድቅ በሚለው ይረታል።ንዑ ንረድ ወንክአው ነገሮሙ ለከለዳውያን የሚለው።ንግበር ሰብአ የሚለው ይቤሎ እግዚእ ለእግዚእየ ንበር በየማንየ የሚለው አይቱ አሐውር እመንፈስከ ወአይቱ እጎይይ እምቅድመ ገጽከ የሚሉት ምሥጢረ ሥላሴን ያስረዳሉ።አኮቴት ለመንፈስ ቅዱስ ለዘአብጠሉ ለሥልጣነ ሞት በሞተ ኢየሱስ ክርስቶስ።ስብሐት ለአብ ለዘተሠሀለነ በሞተ ወልዱ።ወሰጊድ ለወልድ ለዘጥዕመ ሞተ በእንተ መድኃኒትነ።

መጽሐፈ ኤደን

አቡርዮስ-Apollinarius

አብና ወልድ መንፈስ ቅዱስም ለእየራሳቸው ናቸው ያለ ከ310-390 ዓ.ም አካባቢ የነበረ መናፍቅ ነው።በተጨማሪም የክርስቶስ ሰውነት ልብና ነፍስ የለውም መለኮት ስለልብና ነፍስ ፋንታ ሆነ አለ።በዚህ አነጋገሩ በዮሐ.10፣17 ተከዘት ነፍስየ እስከ ለሞት ባለው ይረታል። ዳግመኛም ሰሪቦ እግዚእ ኢየሱስ ብሒአ ይቤ ተፈጸመ ኩሉ ወአጽነነ ርእሶ ወወጽአት መንፈሱ በሚለው ይረታል።ደመ ነፍስ ነው ያለው እንዳትል ደመነፍስ ሰው ሲሞት ትኩስ ደም አያወጣም።ይቤ ዳዊት ኢትኃድጋ ውስተ ሲኦል ለነፍስየ እስመ በተአምኖ ነበበ ዘንተ ነቢይ አእሚሮ በመንፈስ ትንቢት ከመ ይወርድ እግዚእነ ውስተ ሲኦል ከመ ያግእዝ ነፍሳተ ነቢያት እለ ህየ ሀለው።በከመ ኢያኅሠሙ አናብስት ላእለ ዳንኤል እንዘ ህልዋን ምስሌሁ ውስተ አሐዱ ግብ ከማሁ ኢያኅሠሙ ዐቀብተ ገሀነም ላዕለ ነቢያት ንጹሓን እንዘ ህልዋን ምስሌሆሙ ውስተ ቀላየ ደይን ወርእዮ ባዕል ለአልአዛር ይረፍቅ ውስተ ሕጽኑ ለአብርሃም ኢኮነኬ ውስተ አጸደ ገነት አላ ውስተ አጸደ ደይን።ሶበሰኬ አጸደ ገነት ይእቲ እምኢርእያ ባዕል እስመ ገነትሰ መንገለ ጽባሕ ይእቲ ወሲኦልኒ መንገለ ምእራብ።ወበእንተዝ አዘዙ ሐዋርያት ከመ ይኩን ጸሎቶሙ ለመሐይምናን መንገለ ጽባሕ።አኮ ለምሥራቀ ፀሐይ አላ ለዘያሠርቆ ለፀሐይ።ንሕነሰ ንብል አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ ወአሐቲ መንግሥት ወአሐቲ ሥምረት።አቡርዮስ ሆይ አብ ወልድ መንፈስ ቅዱስ ለእየራሳቸው ናቸው ካልክ ከሦስቱ ማን ፈጠረህ?ሰማይን አብ ምድርን ወልድ ባሕርን መንፈስ ቅዱስ ፈጠረ ልትል ነውን?እንዲህማ ከሆነ እንደ ማርያን ልትሆን ነው።ማርያን አጵሎን ሰማይን ኤራቅሊስ ምድርን አቴና ፀሐይን ወዘተ ፈጠሩ ይላሉና።ሰባልዮስ ቶሥሐ ሥላሴ በኢያእምሮ ወአንተኒ ዘረውከ ሥላሴ በኢለብዎ።አቡርዮስን እስራኤል ሆይ ስማ አሐዱ ውእቱ እግዚአብሔር አምላክከ የሚለው ይረታዋል።ዘርእዮ ለአቡየ ርእየ ኪያየ አነ ወአብ አሐዱ ንሕነ የሚለው የሥላሴን አንድነት ያስረዳል።እመቦ ዘሰአልክምዎ ለአብ በስምየ ይገብር ለክሙ ወእመሂ ሰአልክሙኒ በስመ አቡየ እገብር ለክሙ ይላል።ይህ ፈቃዳቸው አንድ መሆኑን ያስረዳል።ዘኢተወልደ እማይ ወእመንፈስ ቅዱስ ኢይክል በዊአ ውስተ ገነት።በከመ አብ ያነሥኦሙ ለምውታን ወከማሁ ወልድኒ የሐዩ ለዘፈቀደ ብሎ አሐቲ ሥልጣን እንዳላቸው አስረዳ።ወኩሎሙ ነቢያት አመሩ ከመ በመትሕተ ምድር ሲኦል ዳዊትኒ ይቤ ወአውጻእካ ለነፍስየ እምሲኦል ታሕቲት።

አርዮስ-Arius

ክርስቶስ ፍጡር ነው ያለ በ325 ዓ.ም አካባቢ የነበረ መናፍቅ ነው።አርዮስ ሽንት ቤት ነው አንጀቱ ተዘርግፎ የሞተ።ይቤ ወልድ ሰብሐኒ አባ በስብሐቲከ ዘሀሎ ምስሌከ እምቅድመ ይትፈጠር ዓለም።እመሰ ፍጡር ውእቱ ክርስቶስ አምአይቱ እምተረክበ ስብሐቲሁ እምቅድመ ፍጥረተ ዓለም።ወእመሂ ኢተሰብሐ እምቅድመ ይትፈጠር ዓለም እም ኢይቤሎ አቡሁ ሰባሕኩከሂ ወዓዲ እሴብሐከ።ኢይደሉ ተጠምቆ ዘእንበለ በሥላሴ።አርዮስ ሆይ በማን ስም ተጠመቅህ ያለወልድ በአብ ነውን?በፍጡር መጠመቅ አይገባምና።ፍጡር ነው ስላልክ ቁርባንስ የፍጡርን ሥጋ ልትበላ ነውን?ፍጡር ከሆነ አምላክ ሊባል አይችልምና።ኦ አርዮስ ትብሎኑ ለፈጣሪ ፍጥረተ ዘይቤ አነ ወአብ አሐዱ ንሕነ ወካዕበመ ይቤ ኩሉ ዘዚአከ ዚአየ ውእቱ ወዚአየኒ ዚአከ ውእቱ።

መጽሐፈ ኤደን

ንስጥሮስ-Nestorius፣ድንግል ማርያም

ወልድ ከነቢያት እንደ አንዱ ነው የእግዚአብሔር ልጅ በዮርዳኖስ ባደረበት ጊዜ በጸጋ አምላክ ሆነ ያለ ከ351-451 ዓ.ም አካባቢ የነበረ መናፍቅ ነው።ንሕነሰ ንብል አምላክ ውእቱ እም ቅድመ ዓለም ዘዕሩይ ምስለ አብ በመለኮቱ።ድንግል ወለደት ዘኢዚአሃ መለኮተ በዘዚአሃ ሥጋ ምሥለ ዘዚአሃ ሥጋዊ።አብኒ ወለደ ዘኢዚአሁ ሥጋ በዘዚአሃ ሥጋዊ።ወሰዐመ ዮሐንስ ኀፍረተ ሥጋሃ ለብእሲት እንዘ ይብል አንሰ አአምን ከመእግዚአብሔር ተወልደ እምብእሲት በዝ ሥጋ። ወጸውዐቶ ሥዕለ ማርያም አፈወርቅ እንዘ ትብል።ወበእንተዝ ተሰምየ ዮሐንስ አፈወርቅ። ንስጥሮስ ሲጠመቅ በጸጋ አምላክ ሆነ ይላል።ወንጌል ግን እስመ ዘይትወለድ እምኔሃ እመንፈስ ቅዱስ ውእቱ ስለሚል ጥምቀትን አይሻም።ወዘኒ ይትወለድ እምኔኪ ቅዱስ ውእቱ ወይሰመይ ወልደ ልዑል በሚለው ይረታል።ይቤ ዮሐንስ መጥምቅ ይመጽእ እምድኅሬየ ዘሀሎ እምቅድሜየ።፬ምርሰ ይተረጎም በቅድስት ድንግል ወጠልኒ በቃለ እግዚአብሔር።ወለማርያምኒ አልባቲ እኅወ ወኢ እኅተ እስመ ኢወለዱ አቡሃ ወእማ ዘእንበለ ባሕቲታ።መጽሐፍሰ ኅትምት ዘኢሳይያስ ይተረጎም በቅድስት ድንግል።ጾረቶ ድንግል እንዘ ውእቱ ይጸውራ።

አርጌንስ-origen

ከ185-254 ዓ.ም አካባቢ የነበረ መናፍቅ ነው።ወልድ ከአብ መንፈስ ቅዱስ ከወልድ ያንሳል።አብ ፍጹም አምላክ ወልድ ንዑስ አምላክ ነው።ጸሎት ሁሉ ለአብ ይደርሳል ያለ መናፍቅ ነው። ንሕነሰ ንብል አልቦ መዓርግ ውስተ ሥላሴ ኢሐጻጼ ወኢፍድፋዴ አላ ዘውግ በመለኮት ወእኅኁነ በጽምረት።ወቦ እለ ይቤሉ ለፊ እም ጥምቀተ ክርስቶስ ክዋኔሁ ለመንፈስ ቅዱስ። ንሕነሰ ንብል እምቅድመ ዓለም ሀሎ ወይሄሉ እስከ ለዓለም።እኒህ በዘፍ.1፣3 ወመንፈሰ እግዚአብሔር ይጼልል መልእልተ ማይ ባለው ይሸነፋሉ።ወቦ እለ ይቤሉ ንሥዐተ መንፈሰ ሕይወት ውስተ ሥጋሆሙ ለሕጻናት እም ንፍሐተ መንፈሱ ለእግዚአብሔር በከመ ኮነ ላእለ አዳም።ንሕነሰ ንብል እስመ ፀአተ ነፍስ ወሥጋ እም ሐቂ በዘርዓ ሙላድ ይትአቆር ውስተ ማኅጸነ ብእሲት።ሶበሰ ይደልዎ ለሕጻን ንሥዐተ መንፈሰ ሕይወት ዳግመ እምአፈ እግዚአብሔር እም ደለዋ ለሔዋን ነሲአ መንፈሰ ሕይወት ዳግመ እምአፈ እግዚአብሔር ፈጣሪሃ በከመ ነፍሀ ላዕለ አዳም።አርጌንስ ሰው መላእክትን መላእክት መንፈስ ቅዱስን መንፈስቅዱስ ወልድን ወልድ አብን አያየውም ይላል።አነ ወአብ አሐዱ ንሕነ ባለው ይረታል።አርጌንስ አዳም ሲበድል የለበሰው ልብስ ቆዳ ነው ይላል።ነገር ግን ዕፀ በለስን ሳይበሉም ቆዳ ነበራቸው።የበለስ ቅጠል የለበሱም ራቁታቸውን ስለነበሩ ነው እንጂ ቆዳ ስላልነበራቸው አይደለም።ቦሙ ለአዳም ወለሔዋን ሥጋ እምቀዲሙ እምዕለተ ፍጥረቶሙ ወአዕይንትኒ ቦሙ ወባሕቱ ክዱን ዕርቃኖሙ በሞጣሕተ ብርሃን።ወተፈትሓ አዕይንቲሆሙ ወአእመሩ ከመ ዕራቃኒሆሙ የሚለውን ይዘው ዓይን አልነበራቸውም የሚሉ አሉ።ካሉ ለምንትኬ ትቤ ቅድስት አሪት ወሶበ ርእየት ብእሲት ከመ ሠናይ ዕፁ የሚለው ያፈርስባቸዋል።ወእመሰ አልቦሙ አዕይንት በምንትኬ ርእየት ከመ ሰናይ ዕፁ።

ፎጢኖስ

የወልድ ህልውና ከማርያም ከተወለደ ወዲህ ነው ያለ ነው።በ344 ዓ.ም ተወገዘ።ቃል ሥጋ ኮነ

መጽሐፈ ኤደን

የሚለውን ይዘው ተለወጠ የሚሉ አሉ።እመሰ ተመይጠ መለኮት ለከዊነ ትስብእት እምኢይቤ በእንተ ርእሱ እምቅድመ ይትወለድ አብርሃም ሀሎኩ አነ።ወእመሂ ተመይጠ ትስብእት ለከዊነ መለኮት እምኢተእኅዘ ለሰቃልያን እስመ መለኮትሰ ኢይትለከፍ በአእዳው ወኢይትኄጸር ለዓይን ወኢይትረከብ ለኀሊና።

ሰዱቃውያን

ትንሳኤ ሙታን የለም ይላሉ።ሲኦልም ገነትም በሰማይ ናቸው የሚሉ መናፍቃን አሉ።በሰማይ እንዳልሆኑ ግን ወስሙ ለካልእ ፈለግ ግዮን ዘየዐውዳ ለምድረ ኢትዮጵያ የሚለው ያፈርስባቸዋል።ትመውት ነፍስ ምስለ ሥጋ ወአመ ትንሳኤ ምውታን ትትነሳእ ምስሌሃ የሚሉ መናፍቃን ነበሩ።እነዚህ "ኢትፍርሐዎሙ ለእለ ይቀትሉ ሥጋክሙ ወለነፍስክሙሰ ኢይክሉ ቀቲሎታ" ባለው ይረታሉ።እፎኬ ትመውት ነፍስ ዘኢታስተርኢ ለዓይን ወኢትትገሠሥ በአእዳው።ለእመሰኬ ትመውት ነፍስ ለምንትኬ ይቤ በኦሪት ወነፍሐ ውስተ ገጹ መንፈሰ ሕይወት።እፎኬ ይመውት ዘወጽአ እም አፉሁ ለእግዚአብሔር።

ቢቱ

ለኃጥአን ፍዳ ለመክፈል ለጻድቃንም በጎ ዋጋ ለመስጠት ወልድ ከአባቱ ተለይቶ ብቻውን ይመጣል አለ።በአባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ ዘመን የነበረ ኢትዮጵያዊ መናፍቅ ነው።ይመጽኡ ሥላሴ ይኮንኑ ሕያዋነ ወሙታነ በአሐዱ ዓውድ።እግዚአብሔርሰ ገሐደ ይመጽእ ስለሚል በምጽአት ሦስቱም ይመጣሉ።ለእለሰ ይቤሉ አልቦ ምሥሓ ደብረጽዮን መሐልኩ እደሁ ለኢየሱስ ክርስቶስ ከመ አልቦሙ መክፈልተ እምሳሕ ዘአሠርቱ ምእት ዓመት።

አንጢዲቆማርያጦስ-ፀረ ማርያም

የነበሩት በ428 ዓ.ም አካባቢ ነው።ማርያም ኢየሱስን ከወለደች በኋላ ከዮሴፍ ጋር ተገናኝታለች ይላሉ።

ሳዊሮስና ቴዎዶስዮስ

የእግዚአብሔር ልጅ ያለ ፈቃዱ በግድ ሞተ የሚሉ የሕንድ ጳጳስ ሳዊሮስ እና የእለእስክንድርያው ጳጳስ ቴዎዶስዮስ ናቸው።ይህን ያሉበትም ምክንያት አምላኪየ አምላኪየ ለምንት ኀደገኒ የሚለውን መነሻ አድርገው ነው።ስምዐ ኦ እንቡዛነ ልብ ወአእምሩ ከመ ለኒጣነ ሰይጣን ወሞት ነበበ እሎንተ ቃላተ ወአኮ በእንተ ፍርሀተ ሕማም ወሞት።ለእመሰ አምላክ ውእቱ መኑኬ ያጌብሮ ከመ ይሕምም ወመኑ ይኤዝዞ ከመ ይሙት።አገበረቶ ኂሩቱ ከመ ይሕምም በእንቲአነ ወፍቅረ እንለ እመሕያው ሰሀበቶ ከመይስተይ ጽዋአ ሞት።እፎኬ ትብልዎ ሐመ በኵርሐ ወሞተ ዘእንበለ ፈቃዱ ለዘይቤሎሙ ለአርዳኢሁ ናሁ ይእኅዝዎ ለወልደ እንለ እመሕያው ወይሰቅልዎ ወይትነሣእ በሣልስት ዕለት።ማቴ.17፣23 ኢትሰምኡኑ ኦ አብዳነ ልብ ዘከመ ተምዖ ለጴጥሮስ በእንተ ዘኢፈቀደ ሎቱ ኢሐሚመ ወኢመዊተ።ወካዕበ ይቤሎ አግብኣ ለመጥባሕትከ።ወካዕበ ይቤ አልቦ ዘየዐቢ እምዝ ፍቅር እምዘ ይሜጡ ነፍሶ ቤዛ አዕርክቲሁ።ወካዕበ ይቤሎሙ ለአይሁድ ንሥትዎ ለዝንቱ ቤተ መቅደስ ወበሠሉስ መዋእል አነሥኦ።እመሰ

በሥምረቱ ኢሞተ እም ኢያብሖሙ ከመ ይቅትልዎ።ወካዕበ ይቤ አልቦ ዘየሀይደንያ ለልየ እሜጥዋ በፈቃድየ ወለልየ አንሥኣ።

መንክዮስ-Manichacus (Man/Manes)

የክርስቶስ ሥጋ ምትሐት ነው የሰው ልጅ ሥጋ አይደለም አለ።ከ216-270 ዓ.ም አካባቢ የነበረ መናፍቅ ነው።ወቦ እለይቤሉ አርአያሁ አዕረገ ዲበዕፀ መስቀል ወአኮ ዘተቀነወ።ወእመሰ በአማን ኢኮነ ሥጋሁ ዘተቀነወ ለምንትኬ እምድኅረ ትንሳኤ ይቤሎ ለቶማስ ሀብ እደኀ ወግሥሠኒ እደውየ።ንሕነሰ ንብል ውእቱ ኢየሱስ ክርስቶስ ለቤዛ ብዙኃን ተጸፍዐ።መንክዩስ "ዘበልዐ ሥጋየ የሐዩ" ባለው ይረታል።ምትሐት አይበላምና።ምትሐትኑ ዘበቤተልሔም ተወልደ ወበእደ ሰሎሜ ተገሠ ምትሐትኑ ዘበአጽርቅት ተጠብለለ ምትሐትኑ ዘኀጸበት እግሪሁ ዘማ በአንብዓ ምትሐትኑ ዘተጸፍዐ መላትሒሁ በዓውደ ሰቃልያን።ምትሐት ብሂል አስተርእዮ መናፍስት በዘኢዘአየመ አርአያ ያስተርእዩ በአምሳለ ሥጋ እንዘ አልቦሙ ሥጋ።ወአስተርእዮቶሙ ከመ ሳሕወ ደመና ዘኢይትገሠሥ።ይቤ እግዚእ ድኅረ ትንሳኤ ግስሱኒ ወአእምሩ እስመ ለመንፈስ ሥጋ ወአጽም አልቦ ወአንሰ ብየ በከመ ትሬእዩኒ ወዘንተ ብሂሎ አርአዮሙ እደዊሁ ወእገሪሁ።

ኦርሲስ

ጌታ ነፍሳትን ለማዳን በነፍስና በሥጋ ወደ ሲኦል ወረደ ይላሉ።ወእመሰ ትብልዎ ሞተ ዘከመ እፎ ትብሉ ወረደ ውስተ ሲኦል በነፍስ ወሥጋ ወእመሂ ትብሉ ኢሞተ ክሕድክሙ ትንሳኤ።ወእመሰኬ ወረደ ሥጋሁ ውስተ ሲኦል በእንተ ሥጋ መኑ ሰአለ ዮሴፍ ኀበ ጲላጦስ ከመ ያብሖ ለአውርዶ።ወበድኅ መኑ ጠብለለ ኒቆዲሞስ።የክርስቶስ ሥጋ ከሰማይ ወረደ የሚሉ መናፍቃንም ነበሩ።ወእመሰኬ ቦ ሥጋ በሰማያት ለምንትኬ ኀደረ ውስተ ማኅጸነ ድንግል።ወእመሰ ትብሉ ምስለ ሥጋሁ ኀደረ ምንትኑ ረባሑ ለኀዲረ ሥጋ ውስተ ሥጋ።ሠዐሌ ሕጻናት ተሥዕለ በመልክአ ሕጻናት ዘይሴስዮ ለኩሉ ዘሥጋ ተሴሰየ ሐሊበ አጥባት።ብሉየ መዋእል ወአዘማን ልህቀ በበሕቅ ዘአንቅዐ ማየ እም ኮኵሐ ኮሬብ ሰአለ ማየ ለጽምኡ እም ሳምራዊት።ዘይእኅዝ ዓለመ በእራኑ ተእኅዘ።ዝ ኩሉ ኃሣር ረከቦ ለኃይለ መለኮት በሥጋዌሁ እስመ ዘተገብረ ዲበ ሥጋ ይትሐሰብ ለነበ መለኮት።መለኮትሰ እንዘ ኢይትነከይ ለሕማም ወእመሰኬ እም ዘርዓ ዳዊት ወልደ አብርሃም ተወልደ እፎኬ ትብሉ ሥጋሁ ለክርስቶስ ወረደት እም ሰማይ።

ልዮን

ሥጋ ከመለኮት ያንሳል አለ።ንሕነሰ ንብል ኢየሐጽጽ ትስብእቱ ለክርስቶስ እመለኮቱ እምድህረ አሐዱ ከዊን።ልዮን ሥጋ ደካማ ነው መለኮት ያድናል አለ።እመሰኬ መለኮት ባሕቲቱ የሐዩ ዘእንበለ ሥጋ ለምንትኬ ተሰብአ ወልደ እግዚአብሔር እማርያም።እመሰኬ መለኮት ባሕቲቱ የሐዩ ዘእንበለ ሥጋ ለምንትኬ ይቤ ዘበልአ ሥጋየ የሐዩ እመሰኬ መለኮት ባሕቲቱ የሐዩ እንበለ ሥጋ ለምንትኬ ኢያሕየወቶሙ ኦሪት ለእለ ተጸምድዎ ነቢያት እስመ ኦሪትሰ ንባበ መለኮት ይእቲ ዘተናገረ እግዚአብሔር ዘእንበለ ይሠኑ።ሰብእሰ ኢይክል ከዊነ እግዚአብሔር በፈቃዱ ወእግዚአብሔርሰ ይክል ከዊነ ሰብእ በሥምረቱ።ወአመ ይቤሎ ፊልጶስ አርእየነሁ ለአብ ወየአክለነ ይቤሎ ዘርእየ ኪያየ ርእዮ ለአቡየ።መኑኬ ዘርእዮ ለወልድ ዘእንበለ በትስብእቱ እስመ

መጽሐፈ ኤደን

መለኮቱሰ ኢያስተርአየ፡፡አ እንቡላነ ልብ ለምንትኬ ፈቀደ ሥጋዌ እማርያም፡፡ውእቱ ቃል ሥጋ ኮነ ይተረጎም በሥጋዌ ቃል እምቅድስት ድንግል፡፡ወነደረ ላእሌነ ይተረጎም ኀበ ኀዲረ ጸጋ ክርስቶስ ላዕለ ሐዋርያት፡፡በከመ ይቤ ለሊሁ ለዘያፈቅረኒ ያፈቅሮ አቡየ ንመጽእ ወነኀድር ምስሌሁ ወንገብር ምዕራፈ ኀቤሁ፡፡ይቤ ዳዊት ይቤሎ እግዚእ ለእግዚእየ ንበር በየማንየ ዘንተ ይቤ አብ በእንተ ትስብእተ ወልድ ዘኢነበረ ከመ ያንብር፡፡እስመ ለዘይነብርሰ ኢይብልዎ ንበር እስመ ንቡር ውእቱ ሕሉና መለኮቱ፡፡ለእመ ወልደ እግዚአብሔር ዘኮነ ወልደ አዳም ኢነበረ በየማነ አብ ወበአይቴ ይትፈጸም ቃለ እግዚአብሔር ዘይቤ አዳም ኮነ ከመ አሐዱ እምኔነ፡፡

ጉባኤ ኬልቄዶን

መለኮትና ሥጋ በሁለት መንገድ በሁለት ሥርዓት ናቸው አሉ፡፡ትብሉኑ ዘንተ አ ማኅበረ ከለባት መለኮት ይገብር መንክራተ ወትስብእት ይትዌከፍ ሕማመ፡፡ዝሰ ግዕዘ ጻማሆሙ ለሰማእት እሙንቱ ይትዌከፉ ሕማመ ወእግዚአብሔር ይረድኦሙ ለፍጻሜ ገድል፡፡እሙንቱ ይትኤገሥዎ ለሥቃይ ወእግዚአብሔር ይፈውሶሙ በመንፈሰ ጸጋሁ፡፡

ፍላብያኖስ

በ449 ዓ.ም አካባቢ የነበረ ነው፡፡መለኮቱና ትስብእቱ ሁለት ገጽ ያለ መናፍቅ ነው፡፡

መቅዶንዮስ፣መሐመድ

መንፈስ ቅዱስ ፍጡር ያለ በ380 ዓ.ም የተወገዘ ነው፡፡ንብል ወለደነ መንፈስ ቅዱስ በጥምቀተ ማይ በግዕዘ መለኮቱ፡፡መሐመድ መምህረ ተንባላት ገብረ ለርእሱ ሥርዓተ ፈጠራ፡፡ዳዊትኒ ይቤ ወመንፈስከ ቅዱስ ይምርሐኒ በምድረ ጽድቅ፡፡ሕዝቅኤልኒ ይቤ ወነሥአኒ መንፈሰ እግዚአብሔር በድማኅየ፡፡ሰዱቃውያን ወአመ ትንሳኤ ምውታን ይትነሥኡ በክብር ወበስብሀት ባለው ይረታሉ፡፡

አውጣኪ

አውጣኪ ይቤ ሥጋሁ ለክርስቶስ ኢኮነ ድኩመ ከመ ሥጋነ ወኢሐመ፡፡ንሕነሰ ንብል ሥጋሁ ለክርስቶስ ደክመ፡፡ወአልቦ ዘተርፎ እምሕገ ሰብእ ዘእንበለ ኃጣውእ ባሕቲቶን፡፡አውጣኪ በዮሐ.4፣6 ወደኪሞ እግዚእ ኢየሱስ በሐዊረ ፍኖት ነበረ ህየንበ ውእቱ ዓዘቅት ወቀትር ሶቤሃ ባለው ይረታል፡፡

አካለ ሥላሴ

ለእግዚአብሔር *ራስ* እንዳለው ዳን.10፣4 ወሥእርተ ርእሱ ፀዐዳ ከመ ጸምር ይላል፡፡*ጆሮ ዓይን* እንዳለው መዝ.10፣4 እስመ አዕይንቲሁ ለእግዚአብሔር ኀበ ጻድቃኑ ወእዝኑሂ ኀበ ሥዕለቶሙ ይላል፡፡*ጣቶች* እንዳለው ዘጸ.31፣18 ወሀቦ ጽላተ ዘትእዛዝ እለጽሁፋት በአጻብኢሁ ለእግዚአብሔር ይላል፡፡*እግር* እንዳለው ኢሳ.8፣1 ሰማይኒ መንበርየ ወምድርኒ መክየደ እገርየ ይላል፡፡*እጆች* እንዳሉት መዝ.101 ወግብረ እደዊከ እማንቱ ሰማያት ይላል፡፡ጸንዐት እደከ ወተለአለት የማንከ ይላል፡፡መዝ.118፣73 ዘእንበለ የማንከ ወመዝራዕትከ ወብርሃነ ገጽከ ይላል፡፡ ወየማንከ ማዕከለ ሕጽንከ ለግሙራ ይላል፡፡*አፍንጫ* እንዳለው ወአጼነወ እግዚአብሔር መዓዛ

መጽሐፈ ኤደን

መሥዋእቱ ለኖኅ ይላል።ደረቅ እንዳለው ወጸሮሙ እግዚአብሔር በእንግድዓሁ ይላል።ሐቁ ገቦ እንዳለው ዘይቀንት ጽድቀ ውስተ ሐቂሁ ይላል ወይትአጸፍ ርትአ ውስተ ገቦሁ ይላል።ሰፍ እንዳለው ወትስማእ ምድር ቃለ አፉየ ይላል።ወእምእስትንፋሰ አፉሁ ኩሉ ኃይሎሙ ይላል።

ማሸነፍ

ወይን ሞዓ ለወለተ ሄሮድያዳ ወአገበራ ከመ ትዝፍን።ወካዕበ ወይን ሞየ ለንጉሥ ወአጥብየ ከመ ይምትር ርእሶ ለዮሐንስ።ይቤ ዘሩባቤል ብእሲት ትመውዕ ወእምኩሉሰ ጽድቅ ይመውዕ። በብዙኅ ጻማ ተጋደሉ ቅዱሳን ከመ ይማዕዎ ለእኩይ ኅሊና ዘዲቤሆሙ።

ሰንበት

አኮ ደኪሞ እግዚአብሔር በሰንበት ዘአእረፈ ወአኮ ነዊሞ በከመ ጽሑፍ ዘይብል ናሁ ኢይዴቅስ ወኢይነውም ዘየአቅቦ ለእስራኤል።በሰንበትሰ ወበእሑድ ኢትግበሩ ቦቶን ወኢምንተኒ እምግብር። ወባሕቱ አስተርክቡ ለቤተክርስቲያን ለትምህርተ መንፈስ ቅዱስ እንተ ታወርስ መንግሥተ ሰማያት ወበዝኒ ዓለም እንተ ተዐቅቦሙ በብዙኅ ክብር።ወበነቢያትኒ ከለለ ክልኤሆን ሰንበታት ገሀደ ይነግር ወይብል ሰንበታትየ አክብሩ።

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መጽሐፈ ቅኔ-ዝክረ ሊቃውንት

አዘጋጅ፡-መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ

ክቡር መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ በጎጃም ጠቅላይ ግዛት ዲማ ጊዮርጊስ በ1885 ዓ.ም ተወለዱ።ያለው ይሏቸው ነበር አባታቸው ግን አድማሱ ይሏቸው ነበር።ከፊደል እስከ መዝሙረ ዳዊት ከአባ ወንድሙ ተማሩ።ጾመ ድጓ፣ምዕራፍ፣ድጓ፣ዝማሬ መዋሥእት ቅኔ ከአጎታቸው ከሊቀጠበብት ክንፉ ተማሩ።ከመምህር ወልደ ጊዮርጊስና ከመምህር እንግዳሸት ቅኔና መጻሕፍት ተማሩ።ከመምህር አካለ ወልድ ሐዲሳትና ሊቃውንትን ተማሩ።ትእግስተኛ ትሑትና ብቁ ባለሙያ ነበሩ።የበገና መዝሙር የሚል መጽሐፍ ጽፈው ለራስ ሀብተ ማርያም ሰጥተዋቸዋል። ዲማ የቅኔ አስተማሪም ሆኑ።ከዚያ ታዕካ ነገሥት መጥተው መጋቤ ምስጢር ተባሉ።ይህን ጊዜ ከተሾዋሚው ይልቅ እርሳቸውን ያገኘ ሹመቱ እድለኛ ነው ተባለ።አስተዋይ ስራ ወዳድ ተመራማሪ ነበሩ።በ1927 ዓ.ም በአጼ ኃይለ ሥላሴ ፈቃድ የቢቸና ጊዮርጊስ ሊቀጠበብት ሆኑ። በ1933 ራቅ ወርቅ አስረው ቢቸና ጊዮርጊስ መልአከ ብርሃን ተብለው ተሾሙ።በ1936 ዓ.ም ስለኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን መብት በተደረገው ክርክር ከጎጃም ከተመረጡት ሊቃውንት አንዱ ነበሩ።በመንፈሳዊ አስተዳደር ገዢና ተገዢ ወይም ለአንዱ የሚሰጥ ለሌላው የሚነፈግ መሆን የለበትም የሚል ሀሳብ አቅርበው ለጊዜው በዚህ ሀሳባቸው ምክንያት ተቃውሞ ቢገጥማቸውም የሐሳቡ ጠቃሚነት በብዙዎች ስለተደገፈ ኢትዮጵያ የራሷን ፓትርያርክ እንድትሾም ሆናለች። በቤተክርስቲያኒቱ የታሪክና ድርሰት ክፍል የሊቃውንት ጉባኤ ፕሬዜዳንት በመሆን አገልግለዋል።ማንኛውንም ዓይነት መጽሐፍ ማንበብ መመራመርና ተጠይቆ ማስረዳትን የሚወዱ ነበሩ።በ1949 ዓ.ም በግርማዊ ንጉሠ ነገሥት መልካም ፈቃድ የከፍተኛው ፍርድ ቤት

መጽሐፈ ኤደን

ዳኛ ሆነው ተሾሙ።በ1959 ከፍርድ ሚኒስቴር በጡረታ ወጡ።የታሪክና ልብ ወለድ መጽሐፎችን ሳይቀር ያነቡ ነበር።በኢትዮጵያ ሬድዮ በዓቢይ ጾም በተከታታይ “ሐዲስ ሰውነት” በሚል ርእስ አስተምረዋል።መጻሕፍትን ዝም ብሎ ከመቀበል ይልቅ አስቀድሞ መመራመርን ይወዱ ነበር።ከመጻሕፍት ውስጥ አልፎ አልፎ ያልተብራሩና ትርጉም ያልተሰጣቸው አነጋገሮች ሲያጋጥሙ የራሳቸውን ትርጉም ይሰጡ ስለነበር ታላቁ ሊቅ አለቃ ጎሩይ ፈንታ መልአከ ብርሃን እንደተረጎመው እያሉ ያስተምሩ ነበረ።ሐምሌ 24 በ1962 ዓ.ም ከዚህ ዓለም በሞት ተለዩ።ከአባቶቻችን የቆየ ከሆነ አንነካውም እያልን የምናውቀውን ስህተት ተሸክመን ልንኖር አይገባንም።ጸሐፍቱ በስህተት የጻፉትን ጠንቅቀው ያወቁ ሊቃውንት ሊያርሙት ይገባል።የ ሐመሩ “ሐ” የሀሌታው “ሀ” የብዙኃኑ “ነ” የእሳቱ “ሰ” የንጉሡ “ሠ” የጸሎተ “ጸ” የፀሐዩ “ፀ” ጉዳይ ሲታይ መጻሕፍትም ሊቃውንትም ተለያይተውባቸዋል፡ ሆኖም የቤተ ክርስቲያን ባለሥልጣናት ሰፋ ያለ ጉባኤ አድርገው እንዲነጋገሩበት በዚህ ጽሑፍ አሳስባለሁ።እኔ ግን የአለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌን መጽሐፍ ተጠቅሜአለሁ እርሱ ይጠነቅቃልና። የሊቃውንቱን ታሪክ ስለጻፉ ከሸዋ ክቡር ብላቴን ጌታ ጎሩይ ወልደ ሥላሴን ከጎጃም ክቡር መልአከ ፀሐይ ተገኘን ሳስታውስ ደስ ይለኛል።ብላቴን ጌታ ጎሩይ ወልደ ሥላሴ መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬን ምክር ይጠይቋቸው ነበር።መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ ዲማ ቅኔ ሲያስተምሩ ሊቀጠበብት ነበር የሚባሉት።መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ ጥሩ የሰራን ያመሰግናሉ ያደንቃሉ።ሰው ለፍቶ ከስኬት ባለመድረሱም ከልብ ያዝኑ ነበር።ለቤተክርስቲያን ታላቅ ውለታ የዋሉትን ያደንቃሉ ይወዷቸዋል።ኢትዮጵያ ጥንታዊ ተወዳጅ ባህል አላት ይህን ባህል ከአዲሱ ሥልጣኔ ጋር ማዋሐድ መልካም ነው ይላሉ መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ።

ቅኔ፣ጉት

ቅኔ ማለት ቀነየ ገዛ ካለው ግሥ የተገኘ ጥሬ ዘር ነው።ወይም ቀነየ ገዛ የሚለውን አንቀጽ ያስገኘ ጥሬ ዘር ነው።ፍችውም መገዛት ማለት ነው።ፍጡር አዲስ ምስጋና እየደረሰ በማቅረብ ለፈጣሪው መገዛቱን የሚገልጥበት ስለሆነ ነው።ለፍጡራን የሚደረሰውም ቅኔ ቅኔው የሚደረስለት ፍጡር ከቅኔ ደራሲው በላይ ክብር ያለው መሆኑን የሚገልጽ ድርሰት ስለሆነ መገዛትን ከማመልከት የራቀ አይደለም።አንድም ሕዋሳተ አፍአን ሕዋሳተ ውስጥን ለሕሊና አስገዝቶ በተወሰነ ቁርጥ ሀሳብ የሚታሰብ ስለሆነ ቅኔ ተብሏል።ይኸውም ሊታወቅ በቅኔ ምሥጢር ልቡ የተካ ሰው ቅኔ በሚያስብበት ጊዜ በፊቱ የሚደረገውን ነገር እያየ አያይም እየሰማ አይሰማም።አንድም ቅኔ ማለት ተቀንየ ምሾ አወጣ፣ግጥም ገጠመ፣አራቀ ተናገረ፣አዜመ አንጎራጎረ፣መራ ዘፈነ ካለው የወጣ ጥሬ ዘር ነው።ስለዚህ ቅኔ ማለት በአጭሩ ጠቅላላ ትርጉሙ ሰው ከራሱ አንቅቶ ለእግዚአብሔር አዲስ ምስጋና ላቅርብ ባለ ጊዜ ምሳሌ መስሎ ምሥጢር አሻሽሎ ግጥም በመግጠም የሚቀርብ ነው።መጋቢ መርሻ የሚባሉ የዲማው ባለቅኔ የሰውን የእውቀቱን መጠን የማውቀው በቅኔው ነው ይሉ ነበር።ግብሩን ሳይሆን ስሙን ብቻ አስጠግቶ ቅኔን ያሬድ ጀመረው ማለት አጥጋቢ ታሪክ ሆኖ አይገኝም።ከዚህስ ይልቅ ዋዜማ ሚበዝኑ መወድስ ኩልክሙ መባልን ስሙን ከያሬድ ይትበሀል ወስዶታል ቢባል አጥጋቢ ሳይሆን አይቀርም።እንግዲያ ማን ጀምሮታል ቢሉ ዮሐንስ ዘገብሎን የተባለ የዋድላ ተወላጅ ነው የሚሉ አሉ።ተዋነይ ወይም ደቀ እስጢፋ የተባለ የጎጃም ተወላጅ ነው የሚሉም አሉ።

መጽሐፈ ኤደን

ዋድሎች በ1460 ዓ.ም አካባቢ ሱባኤ ገብቶ ለዮሐንስ ተገለጸለት ይላሉ፡፡ቅኔ በኢትዮጵያ እንጂ በሌሎች ሀገሮች አይገኝም፡፡አቶ አለማየሁ ሞገስም ቅኔ የሕሊና ሐሴት የአእምሮ ትፍሥሕት የድካም መድኃኒት የኀዘን ማስረሻ የፍልስፍና ማኅልመሻ ሊሆን ከእግዚአብሔር ለኢትዮጵያውያን ብቻ የተሰጠ ሀብት ነው ይላሉ፡፡ተዋነይ ጽርዕ ወርዶ ከግዕዝ አገባብ ጋር አስማምቶ የኅደለውን ሞልቶ ለአጼ እስክንድርና ለሌሎችም አስተማረ፡፡ከነቢያት መጻሕፍትና በየጊዜው ከተጻፉ መጻሕፍት አገባቡን ዐቢይ ደቂቅ ንዑስ ብሎ መድቦታል፡፡የቅኔውን መንገድም ድርቡን ፍላጻውን ሠረዙን ወዘተ መድቦታል፡፡ከቅዱሳት መጻሕፍት ከብሉያት ከሐዲሳት አግኝቶ ተናግሮታል ይላሉ፡፡ቅኔ ለድርሰት መልመጃ ለቅዱሳት መጻሕፍት መክፈቻ ለመንፈስ ማደሻ ለአእምሮ ማኅልመሻ ሊሆን በቅዱሳት መጻሕፍት ሕግ ተዘጋጅቷል፡፡ውስጡን ሳይነካ ላይ ላዩን ጋልቦ አልፎ ቅኔ አውቃለሁ ማለት አይቻልም፡፡መጽሐፍ ሲማሩ በራሳቸው አስቀድመው ተርጉመው የሚሄዱ የቅኔ መምህራን ነበሩ፡፡የድርሰት ያልነው ዐርኬ መልካ መልክ ገድል በቅኔ አዋቂዎች እንደተደረሱ የማይካድ ነው፡፡ዘወትር እንግዳ ድርሰት የሚያመነጭ አእምሮም እየኅለመሰ እየታደሰ መሄዱ የማያጠራጥር ነው፡፡በየቀኑ እንግዳ ድርሰት እየደረሱ ለእግዚአብሔር ምስጋና ማቅረብ በብሉይ በሐዲስ የታዘዘ ነው እንጂ ልብ ወለድ ነገር አይደለም፡፡በብሉይ ቅዱስ ዳዊት ሰብሕዎ ለእግዚአብሔር ስብሐተ ሐዲሰ ይላል፡፡በሐዲስም 1ኛ ቆሮ.14፣26፤ኤፌ.5፣18 ወይእዜኒ ሶበ ትትጋብኡ ኩልክሙ ብክሙ መዝሙር ወብክሙ ትምህርት ዘከሠተ አበይኖ ዘነገረ በሐውርት ወዘምድራሳት ወኩሎ በዘትትገነዩ ግበሩ ለበቁኤት ብሏል፡፡ቅዱስ ጳውሎስ በተሰበሰባችሁ ጊዜ በማለት ያስታወሰው ይህ ስብሰባ ለስብሀተ ነግህ ለማሕሌት ለዋዜማ ለመወድስ በየጊዜው ከቤተክርስቲያን የምንሰባሰበው ስብሰባ ነው፡፡መዝሙር አለላችሁ ያለውም ምዕራፍ በተባለው ክፍል ቅዱስ ያሬድ በዜማ ያዘጋጃቸው መዝሙራተ ዳዊት ናቸው፡፡በሀገር ቋንቋ ተለይቶ የተገለጸ ትምህርት አለላችሁ የሚለውም ለዘመኑ ተስማሚ የሆነው ኃይለ ቃል በይትበሀል ተለይቶ ተለይቶ በምእራፍ መዝሙሮች ጣልቃ እየገባ የሚዘመረው የድጓ ትምህርት ነው፡፡ወዘምድራሳት የሚለውም ዕለት ዕለት አዲስ ድርሰት እየሆነ ከያሬድ ድጓ ጋር ተጣምሮ የሚዘመረውን ቅኔ ነው ብንል የሚያኮራን ነው እንጂ የሚያሳፍረን አይደለም፡፡ወኩሎ በዘትትሐነጹ ግበሩ ይላልና በቤተክርስቲያን ለእግዚአብሔር የሚቀርብ የቅኔ ድርሰት ሁሉ ጸሎትነትን ወይም ምዕዳንነትን ወይም ምክርነት ያለው ሆኖ እግዚአብሔርንም ሰውንም ደስ የሚያሰኝ ሊሆን ይገባዋል እንጂ የማይረባ የማይጠቅም ዋዛ ፈዛዛ ወይም ሰውን የሚያሳዝን ሽሙጥ ስድብ ያለበት ሊሆን አይገባም፡፡ከምድራዊ ንጉሥ ፊት የማይገባ ነገር የተናገረ ሰው ቅጣት የሚፈረድበት መሆኑን ስለምናውቅ በእግዚአብሔር ፊት የማይገባ ነገር ተናግረን እንዳይፈረድብን እንጠንቀቅ፡፡ጉፉ ቤት የማይመታ ቅኔ ነው፡፡በቅኔ ሊቃውንቱ በኃጢአት የተኅሳቆለ ሰውነታቸውን ሲወቅሱ ምረረ ገሀነምን ጣዕመ መንግሥተ ሰማያትን ሲያስታውሱ ሃይማኖታቸውን ሲመሰክሩ ዕበያተ እግዚአብሔርን ሲናገሩ የኖሩ ናቸው፡፡ቅኔ ወደ ማወቅ መሸጋገሪያ ድልድይ ነው፡፡(ቅኔ ላይ ከፈለግህ ዓይኖችህን እንደ ባለጸጎች ታደርጋቸዋለህ ስትፈልግ አንዱን ሰው ዓለም ትለዋለህ፡፡ስትፈልግ ሕማማትን አእርክቲሁ አግብርቲሁ ነገሥታት ትላቸዋለህ፡፡ከፈለግህ ሰዎችን ሕማማት ትላቸዋለህ፡፡ቅኔ ላይ የመጽሐፍ ቅዱስን ቃላት ታሪኮች ሁሉ ለሰምነት ሊቃውንት አውለዋቸዋል፡፡በቅኔ ግእዛን የሌላቸውን እንዳላቸው ያላቸውን እንደሌላቸው አድርጎ ማቅረብ የተለመደ ነው፡፡ሌላው ሁኔታዎችንም ግእዛን

እንዳላቸው አስመስሎ ወይም ግእዛን ያላቸውን እንደ ሁኔታ አስመስሎ ይነገራል፡፡ሌላው የመጽሐፍ ቅዱስን ወይም የአዋልድ መጻሕፍትን ኃይለ ቃል ሰም አድርጎ ወርቁ ግዕዛን ያለውም ይሁን የሌለው ይደረጋል፡፡ለምሳሌ አልአዛር ምሥጢረ ቅኔ ብሎ የሚጀምር ቅኔ አለ፡፡ቅኔ በሁኔታዎች በድርጊቶች በአድራጊዎች በተደራጊዎች በአደራራጊዎች በተደራራጊዎች በአስደራጊዎች የሚከሰቱ ክስተቶች ስሜቶች ንግግሮች የአካል እንቅስቃሴ የተፈጥሮ ወይም የፍጥረታት የእርስ በእርስ ግኑኝነት ላይ አትኩረህ ወርቁን አስገብተህ የምታደርገው ነው፡፡ ስለዚህ ማንኛውንም ንግግር የአካል እንቅስቃሴ ስሜት ክስተት ንግግር የተንኮል ሀሳብ ሰው ሲደሰት ሲያዝን ሲያገኝ ሲያጣ የሚላቸውን የሚያስባቸውን ልማዳዊ ነገሮች ከሰዎች ከሌሎችም አጠቃላይ የሚያደርጋቸው ግንኙነቶች በግኑኝነቱ ጊዜ የሚሆኑ ክስተቶች ሀሳቦች በሙሉ ወርቅ አስገብተን ቅኔ ማድረግ እንችላለን፡፡ዋናው ወርቁን ከእነዚህ ነገሮች ጋር እንዴት ማዋሐድ እንዳለብህ ማሰቡ ነው፡፡አጠቃላይ የፈጣሪና የፍጥረታት ክንውን ሁኔታ ወዘተ ቅኔ ይሆናል፡፡ አንብዕ ወደም አሕዛበ ምድር ብሎ የሚጀምር ቅኔ አለ፡፡ምሳሌያዊ አነጋገሮች ስነ ቃሎች ወዘተ ምርጥ ቅኔ ይሆናሉ፡፡ትችቶች ለሕጻናት የሚባሉት እነ ዳዴ ስንቆጣ የምንላቸው ነገሮች ሁሉ ቅኔ ይሆናሉ፡፡ሌላው ቅኔ ላይ ምርምር ዋና ነው መጻሕፍትን መመርመር ሁነቶችን መመርመር ይገባል፡፡ነልቀ ፍሬሁ ለያዕቆብ ሰግላ የሚል ቅኔ አለ፡፡በቅኔ ከፈለገ ሐዘንን ገበሬ ይለዋል ከፈለገ እርሻ ይለዋል፡፡በቅኔ ግዙፉን ማርቀቅ ረቂቁን ማግዘፍ ይቻላል፡፡ረቂቁን ከግዙፉ ግዙፉን ከረቂቁ መመሰልም ይቻላል ምሳሌ አብርሃም ደመና ማለት ትችላለህ ወይም አብርሃም ትህትና ማለት ትችላለህ፡፡እግዚአብሔር ጾም አምላከ ባሕታዊ ባዕለ ጸጋ ያነዲ ወነዳየ ያብእል የሚል ቅኔ አለ፡፡በእግረ መንፈስ ንባዕ ሀገረ ንሥሓ የሚል ቅኔም አለ፡፡ሌላው መራቀቅ አለ ለምሳሌ እግርህን ቅቤ መቀባት ለዓይን ለጆሮ መድኃኒት አይሆንም ብለህ ሰም አድርገህ ወርቅ መፍጠር ትችላለህ፡፡ረቂቅን ከረቂቅ ግዙፉን ከግዙፍ መስሎም ቅኔ ይደረጋል፡፡ሕይወት ያለውን ካለው ከሌለው ጋር፡፡ሕይወት የሌለውንም ከሌለው ካለው ጋር መስሎ ቅኔ ማድረግ ይቻላል፡፡በቅኔ የሚገርመው ኃጥዑ ጻድቅ ሊሆን ይችላል፡፡ለምሳሌ ደዌ ካህን ሆኖ ኢዮብን አቆረብኩት ሊል ይችላል፡፡ለቅኔ ገደብ የለውም፡፡ማንኛውንም ወርቅ በማንኛውም ነገር መመሰል ይቻላል ምሳሌ ምትረትን በጊዜያት ማለትም ምሳሌ ምትረት እሑድ ብለህ ወይም በሁኔታ ምትረት አለመስማማት ብለህ ወይም በድርጊት ምትረት መብላት ብለህ መመሰል ትችላለህ፡፡ አብርሃምን ከመታሰር ጋር የመሰለ ሊቅ አለ፡፡ተመየጢ ተመየጢ መንግሥተ ምኒልክ ሱላማጢስ የሚል ቅኔም አለ፡፡ዳዊት ልቡናየ ዘመረከ በመሰንቆ የሚል ቅኔም አለ፡፡የሀገሩን የአለባበስ የአነጋገር የቋንቋ ባህልና ልማድ ንግግር ሰም ማድረግ ትችላለህ)፡፡ጎንጅና ዋሽራ ዋና የቅኔ ማዕከሎች ናቸው፡፡

የቅኔ መንገድ፣ሰምና ወርቅ

ምንም ሰምና ወርቁ እንደ ቅኔው ተጣምሮ ባይገኝ በመጠኑ ለማስረዳት እንሞክራለን፡፡ ***1ኛ ሰምና ወርቅ መንገድ***፡መሳ.9፣7-21 እንጨቶች ተሰብስበው ሐደው ዘይትን እናንግስሽ አሏት ወዘተ የሚለው ነው፡፡ይህ ሰሙ ነው ወርቁን ዝቅ ብሎ ገልጾታል፡፡ጌታም እየመሰለ አስተምሯል ማቴ.13፣1-58፤2ኛ ዜና መዋ.25፣17 ይህ አነጋገር እንደ ቅኔው መንገድ ሰምና ወርቁ በንባብ ተጣምሮ ሰሙን በመሰለ በአንድ ማሰሪያ ታሥሮ ባይገኝም ንግግሩ ሰምና ወርቅ መሆኑን

እንገንዘብ፡፡ፍጹም ሰምና ወርቅ የሆነ ንባብም አለ፡፡መዝ.79፣5 ወትሴስየነ እክለ አንብዕነ ይላል፡፡ መዝ.126፣2 ትሴሰዩ እክለ ሕማም ይላል፡፡ተዋነይም ከአሪት ከነገሥት የጠቀስነውን የምሳሌ መንገድ በዚህ ዓይነት አሻሽሎ የቅኔን ሰምና ወርቅ መንገድ ወስኗል ቢባል የማያሳፍር ትክክለኛ መልስ ሆኖ እናገኘዋለን፡፡***2ኛ አንጻር መንገድ*** ሮሜ 5፣21 ወበከመ አንገሠቶ ኃጢአት ለሞት ከማሁ ታነግሦ ለጽድቅ ጸጋሁ ለእግዚአብሔር ይላል፡፡***3ኛ ውስጠ ወይራ መንገድ*** መዝ.49፣19 ወይወርድ ውስተ ዓለመ አበዊሁ ፍችው ወደ አባቶቹ መቃብር ይወርዳል ይላል፡፡ ***4ኛ ሠረዝ መንገድ*** እብለክሙ በመንፈስ ሑሩ ወፍትወተ ሥጋክሙ ኢትግበሩ እስመ ሥጋኒ ይፈቱ ዘኢይፈቱ መንፈስ ወመንፈስ ይፈቱ ዘኢይፈቱ ሥጋ ይላል ሲፈታም ሥጋ መንፈስ የማይወደውን ይወዳልና ፈቃደ ሥጋችሁን አትስሩ፡፡መንፈስም ሥጋ የማይወደውን ይወዳልና በመንፈስ ፈቃድ ኑሩ ተብሎ ይፈታል፡፡***5ኛ አፍራሽ መንገድ*** መዝ.44፣9 አድኃንክነ እምእለ ሮዱነ ወአስተኀፈርኮሙ ለኩሎሙ ጸላእትነ ሲል መጥቶ ይእዜሰ ገደፍከነ ወአስተኀፈርከነ ይላል፡፡***6ኛ ምርምር መንገድ*** መሳ.14፣14 እምአፉ በላኢ ወጽአ መብልእ ወእምነ ጽኑዕ ወጽአ ጥዑም፡፡ይላል ለምልክት ያህል እኒህን ብቻ ጠቀስን እንጂ ሌላውን የቅኔ መንገድ ሁሉ በዚህ መንገድ ቢከታተሉት ከቅዱሳት መጻሕፍት የተለየ ሆኖ አይገኝም፡፡(የቅኔ ንባቡ ግጥሙ የቃላቱ ስብጥር ከሚስጥር በላይ ስለሚያስደስት ይህንንም በአገባቡ በግሡ ወዘተ ማሳመር ይቻላል፡፡ ምሳሌ ቀተሉ ነጌያተ እንዘ ነጌያተ ይመስሉ ዓይነት ማለት ነው፡፡ገቢር ተገብሮውን ሰዋሰውን የቅኔ መንገዶችን ማወቅም ለዚህ ይረዳል፡፡ንባብ በደንብ ምረጥ የሚያስቁ የሚያሳዝኑ የሚያኮሩ የሚያዋርዱ ነገሮችን ሁሉ አድርጋቸው፡፡አዲስ ፈጠራ ለሰሚዕ የሚያስደስት የቃላት አሰካክ ከምሥጢር ጋርም ማድረግ ይቻላል፡፡ምሳሌ አልቦ ሰናይ እንበለ ዘበልዐ ብሎ የሚጀምር መወድስ አለ)፡፡በቅኔ ሌላው ዋናው ነገር ታሪኩን ማወቅ አለብን፡፡ቅኔ በዋዌ ይበዛል፡፡የቅኔ መምህራን ግሥ ጠገብ ናቸው፡፡

አርእስተ ቅኔ፣የቅኔ ዜማ

አርእስተ ቅኔ 22 ናቸው፡፡ግእዝ ጉባኤ ቃና፣እዝል ጉባኤ ቃና፣ዘአምላኪየ፣ሚበዝኑ፣ዋዜማ፣ አጭር ዋዜማ፣አጭር ዋዜማ፣ሥላሴ፣ዘይእዜ፣አጭር ዘይእዜ፣ሣህልከ፣መወድስ፣ኩልክሙ፣ አጭር ኩልክሙ፣ሕንጼሃ፣ግእዝ ክብር ይእቲ፣እዝል ክብር ይእቲ፣ግእዝ እጣነ ሞገር፣እዝል እጣነ ሞገር፣ግእዝ አሠረ ንጉሥ፣እዝል አሠረ ንጉሥ፣የሕንጼሃ ክብር ይእቲ ናቸው፡፡የስብሐተ ነግህ አደራረስ በሚደረስበት ጊዜ ረቡዕና ዓርብ ሲሆን ዕዝል ጉባኤ ቃና፡፡ሰኞ ማክሰኞ ሐሙስ ሲሆን ዘአምላኪየ ቅኔ ይደረጋል፡፡ቀዳም ቀዳም ግን ምቅናይ ስላለ የለም፡፡***የጉባኤ ቃና*** መነሻ መመሪያው መዝ.91 ይሄይስ ተአምኖ በእግዚአብሔር፣መዝ.5 ቃልየ አጽምዕ እግዚኦ ወለቡ ጽራሕየ፣መዝ.64 ለከ ይደሉ እግዚኦ ስብሐት በጽዮን ናቸው፡፡ጉባኤ ቃና የተባለበት ምክንያት ቃና ቃነየ መዝሙር ቃኘ በገና ደረደረ ካለው ግሥ የተገኘ ጥሬ ዘር ነው፡፡ቃና ማለትም የዜማ ስልት የዜማ ጣዕም የሚታወቅበት ድምጽ ነው፡፡ወደቅኔ ትምህርት የሚሰማራ ሰው መጀመሪያ የሚገጥመው ይህ ዓይነት ቅኔ ስለሆነ መላውን ቅኔ በዚህ ስም አጠቃሎ ጉባኤ ቃና እንደማለት ጉባኤ ቃና ብለውታል፡፡በጠቅላላው የቅኔ ጉባኤ ማለት ነው፡፡ለአርባዕቶች ሁሉ ምልጣን አላቸው በስብከት በሆሳእና በትንሳኤ አደራረስ ማለት ነው፡፡በሌላው ቀን ለሚዘመሩት አርባዕቶች ግን ምልጣን ስለሌላቸው ግእዝ ጉባኤ ቃና ተተክቶበታል፡፡ጎሥዐ አራራይ ስለሆነ ***አጭር ዋዜማ***

ተተክቶበታል፡፡አጭር ዋዜማ የሚባለውም መንደርደሪያውና ሦስተኛው ቤት ከነሐረጉ ነው፡፡ አምላከ አማልክት በሚለው ምዕራፍ 2ኛ አጭር ዋዜማ የሚያገቡ አሉ፡፡ይኽኛው ***አጭር ዋዜማ*** ደግሞ የመጀመሪያውን ቤት ይመታና ሁለቱን ቤት ዘሎ መጽፊያውንና መጨረስን ቤት አድርጎ ይጨርሳል፡፡ሁለቱ አንድ ረዥርም ዋዜማ እንዲሆኑ ነው፡፡***የዘአምላኪየ መነሻ*** መዝ.62 አምላኪየ አምላኪየ እገይሥ ኀቤከ የሚለው ነው፡፡ዘአምላኪየም የተባለ በአምላኪየ አምላኪየ እገይሥ ኀቤከ መዝሙር ስለተመራ ነው፡፡***የሚበዝኑ መነሻ*** እግዚኦ ሚበዝኑ እለ ይሳቅዩኒ የሚለው ነው፡፡ ስያሜውንም ያገኘው ከዚሁ ነው፡፡በትንሳኤ አደራረስ እግዚኦ ሚበዝኑ እለ ይሳቅዩኒ በሚለው ምእራፍ አመ ሣልስት ዕለት የሚለው መዝሙር ይዘመራል፡፡በሌላው ጊዜ ግን ይህን የመሰለ መዝሙር ስለሌለ ሚበዝኑ ቅኔ ተተክቶበታል፡፡***ዘይሴቡ*** የሚባለው ቅኔ ብጹዕ ዘይሴቡ ላዕለ ነዳይ ወምስኪን በሚለው መዝሙር በመመራቱ ስሙ ዘይሴቡ ከመባል በቀር ሚበዝኑን የመሰለ ነው፡፡ከሚበዝኑ የሚለይበት ነገር የለም፡፡ንምስቱና እግዚአብሔር ነግሡ አራራይ ሆኖ ምልጣን የሌለው ከሆነ ዋዜማ ቅኔ ተተክቶበታል፡፡***ዋዜማ*** መባሉም በዋዜማ ጊዜ ስለሚደረስ ነው፡፡በሆሣእና ዋዜማ ይትባረኩ ሆሣእና በአርያም ነው ምልጣኑ ይሁብ ዝናመ ተወን ነው በሌላው ጊዜ ለይትባረኩ ምልጣን ስለሌለው ቅኔ ተተክቶበታል፡፡***ሥላሴ*** መባሉም ይትባረክ እግዚአብሔር አምላከ አበዊነ በሚለው መዝሙር የሚመራ ስለሆነ ነው፡፡አምላከ አበዊነ የሚለው ንባብ አነ ውእቱ አምላከ አብርሃም ወአምላከ ይስሐቅ ወአምላከ ያእቆብ ብሎ አንድነቱን ሦስትነቱን የገለጸበት ምስጢራዊ ኃይለቃል ነውና፡፡ይትባረኩ ግእዝ ቢሆን ግን ቅኔው ዘይእዜ ይሆናል፡፡አራራይ ቢሆን ዋዜማ ይሆናል፡፡የሥላሴ ቅኔ አደራረስ በዚህ ብቻ አይወሰንም በስብሐተ ነግህ አደራረስ ጊዜ ስብሐተ ነግሁ እዝል ስለሆነ በሰብሕዎ ለእግዚአብሔር እም ሰማያት በሰብሕዎ ለእግዚአብሔር ስብሐተ ሐዲስ በሰብሕዎ ለእግዚአብሔር በቅዱሳኑ በሠለስቱ በኀበ ባረኩ ይገባል፡፡በአርያም አደራረስ ሠለስቱ ደቂቅ ኀበ ባረኩ ይእዜ ትስእሮ ሲቀሩ በ12ቱ መዝሙረ ነቢያት ሥላሴ ቅኔ ይገባል፡፡በሠለስቱ ደቂቅ ሙሉ ዋዜማ በኀበ ባረኩ ***ሐዋርያቲሁ ክበበን*** የመሰለ ክብር ይእቲ ነው፡፡አጭር ዋዜማ የሚቀኙ አሉ፡፡በይእዜ ትስእሮ ***ሕንጼሃ*** ቅኔ ይገባል፡፡ምልጣን በሌለው በዘይእዜ አደራረስ ጊዜ ***ዘይእዜ ቅኔ*** ይገባበታል፡፡ቅኔውም ዘይእዜው ግእዝ ቢሆን ዘይእዜ ቅኔ ዘይእዜው እዝል ቢሆን ሥላሴ ቅኔ ነው፡፡ዘይእዜ መባሉም ይእዜ ትስእሮ ለገብርከ በሚለው መዝሙር ስለሚገባ ነው፡፡በስብከት በሆሣእና በትንሳኤ መወድስ አደራረስ በተሣሀለኒ የሚገባው አርባዕት ባለምልጣን ነው፡፡በሌላ ጊዜ በዚህ መዝሙር ለሚገባው አርባዕት ምልጣን ስለሌለው ቅኔ ገብቶበታል፡፡ለንጉሥ ብቻ የሚጸለይ ነው፡፡ንጉሥ በጦርነት ሣለ ንሣዕ ወልታ የሚለውን እንጸልያለን፡፡በአደራረስ ጊዜ በፍታሕ ሊተ የሚገባ መዝሙር ከሌለ ***መወድሰ ቅኔ*** ተተክቶበታል፡፡የእሑድ አደራረስ በጠቅላላው መወድስ ይባላል፡፡ ኩልክሙ አህዛብ ጥፍሑ እደዊክሙ በሚለው ምዕራፍ የሚገባ ድጓ ከሌለ ***ኩልክሙ ቅኔ*** ተተክቶበታል፡፡ለኩልክሙ አጭር ኩልክሙ የሚባል ሁለት ቤት አለው፡፡መወድሱ ድጓ በሆነ ቀን ረጅም ኩልክሙ መቀኘት ግድ ነው፡፡በሌላ ጊዜ ግን ረዥርምም ቢሆን አጭርም ቢሆን እንደ ባለቅኔው ችሎታ ይሁን፡፡ቅዳሴው እዝል ቢሆን ***እዝል ክብር ይእቲ*** ግእዝ ቢሆን ***ግእዝ ክብር ይእቲ*** ይሆናል፡፡ክብር ይእቲ የተባለበት ምክንያት ባለቅኔው አንድ ጊዜ ዜማውን ዘልቆት መዘምራኑም ተቀብለው አንድ ጊዜ ከዘለቁት በኋላ ክብር ይእቲ ዛቲ ለኩሉ ጻድቃኑ ብሎ አዚሞ የሚሰግድ ስለሆነ ነው፡፡የክርስቶስ ሞት ለጻድቃን ሁሉ ክብር ነው፡፡ከዚህም ሌላ በሰሙነ

መጽሐፈ ኤደን

ኒቆዲሞስ ሰኞና ማክሰኞ ብቻ የሚደረስ *ሐዋርያቲሁ ስበሙ* የመሰለ 3 ቤት የሆነ ክብር ይእቲ አለ፡፡ይኸውም ልክ እንደ ክብር ይእቲው ጎብስትን ጽዋዓን መንፈስን የሚያነሳ መሆን አለበት፡፡ ክብር ይእቲው በተጨማሪም ነገረ መስቀልን የሚያነሳ መሆን አለበት፡፡ቅዱስ ያሬድ በቅዳም ሥዑር እና በጸሎተ ሐሙስ ዕጣነ ሞገርና ክብር ይእቲ ሰርቷል በሌላው ቀን ግን ስላልሰራ ቅኔው ተተክቶበታል፡፡*ዕጣነ ሞገር* ማለት የጸሎት ፍጻሜ የጸሎት ማሳረጊያ መደምደሚያ ማለት ነው፡፡ወገረ ማለት ዕጣኑን በጽና ውስጥ ባለ ፍሕም ጨምሮ ጢሱን ወደ ሰማይ አሳረገ ማለት ነው፡፡አሠረ ንጉሥ የሚደረገው የንጉሡ አመራር ያማረ የበጀ ቢሆን የሚገባውን ምስጋና ከአስተዳደሩ የተቃወሰ ነገር ቢኖር አመራሩ እንዲቃና በለሰለሰና በለዘበ አነጋገር ምክር ማቅረቢያም ነው እንጂ ማመስገኛ ብቻ አይደለም፡፡ንጉሡም ይህን ተከትሎ እውነት ሆኖ ሲገኝ ሊያቃናበት የጎደለውን ሊሞላበት ይገባል፡፡በሰሙነ ኒቆዲሞስ ሰኞና ማክሰኞ ዕጣነ ሞገሩ ሕንጼሃ ቅኔ ነው፡፡ቤቱም ሁለት ቤት ነው፡፡*ሕንጼሃ* መባሉም ቅዱስ ያሬድ ሕንጼሃ ወሰራሬሃ አዳም፡፡እም አስካለ ወይን ጉርኤሃ ጥዑም ብሎ የዘመረውን መዝሙር መስሎ ስለተገኘ ነው፡፡ በዚሁ በሰሙነ ኒቆዲሞስ ረቡዕ ብርሃነ ሕይወት ቤት ዓርብ ዘዮም መስቀል ቤት ልዩ ንባብና ዜማ ያላቸው ቅኔዎች አሉ፡፡እነዚህም ቅኔዎች በዲማ እስከዛሬ አሉ ይሰራባቸዋል፡፡ቅኔዎችም በሐረግና በዜማ ይለያያሉ እንጂ በግእዙ ዕጣነ ሞገር ልክ 7 ቤት ናቸው፡፡ብርሐነ ሕይወት ቤት መባሉም ብርሃነ ሕይወትን መስሎ የሚሄድ ስለሆነ ነው፡፡ዘዮም መስቀል መባሉም ዘዮም መስቀልን መስሎ የሚሄድ ስለሆነ ነው፡፡ክብር ይእቲያቸው ግን ያው የተለመደው ግእዝ ክብር ይእቲ ነው፡፡የቅኔ ዜማ ግን በየጊዜው እየተሻሻለ ሄዷል እንጂ አንድ ጊዜ የተወሰነ አይደለም፡፡ መሪው የጌታ ተመሪው የሐዋርያት ምሳሌ ነው፡፡ጌታችን እኔ በቀስታ በሹክሹክታ የነገርካቸሁን እናንተ በሰገነት በአደባባይ አሰምታችሁ ገልጻችሁ አስተምሩ ባለው መሰረት ባለቅኔው ቀስ እያለ ይነግረዋል ተመሪው ድምፁን ከፍ አድርጎ ይመራል፡፡ዕጣነ ሞገርን ከዐሠረ ንጉሡ ጋር በአንድ ምሥጢር መዝለቅም ይቻላል፡፡

የቅኔ ቤት እና ሥርዓት፣ፊደል

ፊደል የተገኘ በ7ኛው መቶ ዘመን በሦስተኛው ትውልድ በሄኖስ ነው፡፡ለሄኖስ 22ቱን አሌፋት በጸፍጸፈ ሰማይ ጽፎ አሳየው በልቡ ቀረጸበት እኒህም ከአሌፍ እስከታው ያሉት ናቸው፡፡ እነርሱም ሀልዎተ እግዚአብሔር የሚታወቅባቸው የእግዚአብሔር ስሞች ናቸው፡፡ብዙኃኑ “ነ” ፀሐዩ “ፀ” ከ22ቱ ፊደላት ትርፍ መሆናቸው ቢታወቅም “ነ” ለ “ሐ” “ፀ” ለ “ጸ” ድርቦች ሆነው አንቲካ ፊደል በሚባለው በጥንታዊው ፊደል ሁሉ እየገቡ ሲሰራባቸው ኖረዋል፡፡ድምፅ አሰጣጣቸውም ኂላ እያደረ እየተረሳ አንድ እየሆነ ሂዷል እንጂ ልዩ ነበረ ይባላል፡፡በዓረብኛና በትግሪኛ ግን ዛሬም እንደተጠበቀ ነው ይላሉ፡፡እኒህም 22 ፊደላት እስከ አብርሐ ወአጽብሐ ድረስ በግእዝነታቸው ብቻ እየተጻፉ ሲያገለግሉ ኖረዋል፡፡በአብርሀ ወአጽብሐ ዘመን ግን ከሣቴ ብርሃን ሰላማ መጻሕፍትን ከጽርእ ወደ ግእዝ ሲመልሱ በግእዝነታቸው ብቻ የመጻሕፍቱን አነጋገር ማጠቃለልና ማከናወን የማይቻል ስለሆነ በሰባቱ ድምጽ መስጠት እንዲችል ምልክት ጨምረውበታል፡፡ይልቁንም በአጼ ዐካፋ ዘመን ሀሌታውን “ሀ” ከሐመሩ “ሐ” ከብዙኃኑ “ነ” አልፋውን “አ” ከዓይኑ “ዐ” እሳቱ “ሰ”ን ከንጉሡ “ሠ” ጽፎ የተገኘ ጸሐፊ እጹን ይቆረጥ ነበረ ይባላል፡፡በኂላ ግን የመጻሕፍትን ምሥጢራቸውን የፊደሎችን አገባብ ሳይጠነቅቁ የሚራቀቁ

መጽሐፈ ኤደን

በመላ በድፍረት የሚጽፉ ጸሐፍት እየበዙ ስለሄዱ በዘፈቀደ ተዘበራርቀው የተጻፉ መጻሕፍት እየበዙ ሄዱ።እነ ሁሉ ቀኙ እነ ምን አለበት አበላሹት።በምሥጢርም በኩል ሠረቀ ወጣ ነው ሰረቀ ሰረቀ ነው።ወዳቂውን ንባብ አንስተን ካነበብነው የምሥጢር ለውጥ ያመጣል።ሌላው በሣልስ ቅጽል ጸሓፊ ይላል እንጂ ጸሐፊ አይልም።በገቢር ተገብሮም ብዙኅ ንዋየ ይላል እንጂ ብዙኃ ንዋየ አይልም ሳድስን ግእዝ ይወርሰዋል እንጂ ራብዕ የማይወርሰው ስለሆነ ነው።ሠዓሊ ይላል እንጂ ሠዐሊ አይልም።አንድ አ አንድ ጸ አንድ ሰ ይበቃናል የሚሉ አሉ።ይህ ሀሳባቸው ግን የ22ቱን ፊደላት ሁሉ ጥቅማቸውን አውቆ ለሄኖስ የሰጠው እግዚአብሔር የማይረባ የማይጠቅም ፊደል ሰጠው ከማለት እንደሚያደርሳቸው አላወቁም።ወእንዘ ይፈቅዱ ይጥብቡ አብዱ ማለት እኒህ ናቸው።የቅኔዎችን ቤት ጉባኤ ቃና ሁለት ዘአምላኪየ ሦስት ቤት እያለ እስከመጨረሻው ያለውን የወሰነው ተዋነይ ደቀ እስጢፋ ሐዊራ መንክራ ብሑር እስክንድር የተባሉ ደቀመዛሙርቶችን ይዞ ወስኖታል።ላወሳሰኑም ሕግና ሥርዓት አለው።ሕጉና ሥርዓቱም በግእዝ ጀምሮ እንደሆነ በግእዝ በካእብ ጀምሮ እንደሆነ በካዕብ እያለ ፊደል ሳይለዋውጡ ግዕዝና ራብዕ ሳይቀላቅሉ አንዱን ቤት ሳይደጋግሙ መጨረሻውን ፊደል ጠብቆ መዝለቅ ነው።ለምሳሌ ፊደል መለዋወጥ በመጀመሪያው ቤት ነግሠ ብሎ በሁለተኛው ቤት ገብረ ወይም ሐረሰ ቢል። ሐወጸ ብሎ እንደ ሆነ በሁለተኛው ነገረ ወይም ድኅፀ ቢል የፊደል መለዋወጥ ጸያፍ ነው። ግእዝና ራብዕ መቀላቀል በጽሐ ብሎ ቤት መትቶ በሁለተኛው ንሥሓ ቢል የቤት ማፍረስ ጸያፍ ነው።መሰለ ብሎ ቤት መትቶ አምሳለ ቢል ቤት ገጠመ ያሰኛል።ነገር ግን ይህ ሕግና ሥርዓት በባለቅኔዎችና በደራስያኑ ዘንድ በሕግ ተጠብቆ አይገኝም።"ሀ" የወንድ ተጸውዖ ስም ገቢር ነው።ሙሴሀ ሲል ሙሴን ይላል።"ሃ" የሴት ተጸውዖ ስም ገቢር ነው ሐዋንሃ ሲል ሐዋንን ማለት ነው።(ቅኔ ***በሳብዕ ቤት*** ስታደርግ ጥሬዘር ምሳሌ ከበሮ፣ቦዝ ምሳሌ አእሚሮ፣ የካዕብ ተሳቢ ምሳሌ ክፍሎ፣የግስ ዝርዝር ምሳሌ ቀተሎ እና ነባር ይሆናል።***በሳድስ ቤት*** ስታደርግ ደግሞ ዘመድ ዘር ምሳሌ ቀትል፣ሳቢዘር ምሳሌ ቅትለት፣መድበል ምሳሌ ቀተልት፣ ውስጠዘ ምሳሌ ቅቱል፣ንዑስ አንቀጽ፣ካልዓይ ትእዛዝ ዘንድ አንቀጽ፣ነባር ሌላም ሥጋክን ሥጋሆን ቀተልክን ውእቶን አንትን ይሆናል።***በኀምስ ቤት*** ጥሬ ዘር ምሳሌ ቅዳሴ፣የሣልስ ቅጽል ተሳቢ ምሳሌ ቀታሊ፣ነባር ይሆናል።***በራብዕ ቤት*** ጥሬ ዘር ምሳሌ ራማ፣የግስ ዝርዝር ምሳሌ ቀተላ፣ነባር ሌላም ሥጋ ብሎ ሥጋሃ ሀላሳ ይላል ይሆናል።***በሣልስ ቤት*** ሣልስ ቅጽል ምሳሌ ቀታሊ።የሴት ትእዛዝ ምሳሌ ንበሪ፣የ "የ" ዓለም ባለባቸው ግሦች ምሳሌ ገገየ ብሎ ይገጊ ሌላም ቀተልኪ መንበርኪ ይእቲ አንቲ ይላል።***በካዕብ ቤት*** የውእቶሙ ዝርዝር ምሳሌ ቀተሉ።ሥጋ ብሎ ሥጋሁ ውእቶሙ እማንቱ ውእቱ እሙንቱ አንትሙ ወይም የ "ወ" ግሦች ሲዘረዘሩ ምሳሌ ክልኤቱ ይሄሉ ነባር ይሆናል።***በግእዝ ቤት*** ራሱ ግሱ በሳድስ የሚጨርሱ ስሞች ተሳቢ የቁጥሮች ተሳቢ ወዘተ ይሆናሉ)።ቤቱን በ "ሰ፣ቀ፣መ፣ለ" ጀምሮ በ "ሶ፣ቆ፣ሎ፣ሞ" የሚጨርስ ግእዝ ዕጣነ ሞገር አለ።ይኸውም የሚደረገው የመጋቢት መስቀል ዕለት ብቻ ነው።ፊደሎቹም እኒህ የተጠቀሱት 4ቱ ፊደሎች ብቻ ናቸው።ምሥጢሩም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለሰው በመልእልተ መስቀል ለመካሱ ምሳሌ ነው።

ሊቃውንት

አለቃ ተክሌ ዘዋሸራ በቅኔ የተመሰገኑ ስመጥሩ ነበሩ።እግዚአ ውላጤ ክረምት ዓመተ ሁከት

መጽሐፈ ኤደን

ዘኮነት የሚለው የእርሳቸው ቅኔ ነው።ዲማን እመ አህጉር ይሏት ነበር።የዋሸራ መምህራን ስመ ጥሩዎች ነበሩ።በየሀገሩ የዋሸራው መምህር እንዲህ አሉ እየተባለ ይነገርላቸው ነበር።***ንቡረ እድ መኩሪያ*** የሐዲስ የቅኔ መምህር ናቸው።የከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኛ ሆነው ተሹመው በዳኝነት ሰርተዋል።***አለቃ መርጌታ ፈንቴ*** ሀገራቸው ጎጃም ዋሸራ ነው።ዜማ ቅኔ ተምረዋል።የቅኔ መምህር ናቸው የተረፈውን ጊዜያቸውን ውዳሴ ማርያም ከመድገም ሳያቋርጡ ያሳልፉት ነበር። ከዚህም የተነሳ ጠላት የዋሸራን ካህናት በመትረየስ ከቦ ሲፈጃቸው ከዚያ መካከል ውዳሴሃ ለእግዝእትነ ማርያም እያሉ እያነበቡ ሄደው ዳኑ ይባላል።በ***መምህር ገብረ ሥላሴ*** በቅኔያቸው ውስጥ በዘርፍም በቅጥልም ቢሆን ጥልቅ ምሥጢር ሳይዝ ለሐረግ ማካሄጃ ለቤት መሙያ ተብሎ የገባ ተራ ነገር አይገኝበትም።ሁሉም ሲፈቱት የሚያጠግብ ምሥጢርን የያዘ ብቻ ነው። ሀገራቸው ወለጋ ነው።***ሊቀጠበብት ወልደ ሲየሱስ*** ሀገራቸው ጎጃም ነው በምድር እንጂ በአልጋ ተኝተው አያውቁም።***አለቃ አፈወርቅ ዘውዴ*** በትምህርት ሚኒስቴር ውስጥ ሆነው አገልግለዋል።በዋዜማ በድንግል መርዐተ አብ የሚለው ቅኔ የ***ቄሰ ገበዝ ጓሉ*** ቅኔ ነው ይባላል። ***መምህር ትርፌ ንባቡ*** ሀገራቸው ጎጃም ደብረ ጽሙና ነው።ሙያቸው ዜማ ቅኔ ብሉይ ነው። በሚሞቱበት ጊዜ መቃብሬ ደብረ ጽሙና ፍታቴ ዲማ ይሁን ብለው ሞተዋል።በሞቱበት ቀን ዲሞች ደብረ ጽሙና ልቀበር ማለታቸውን ስላልሰሙ ከላይ በተጠቀሰው አኳኋን አክብረው እያጓደዱ ሲፈቱ ውለው ወደ መቃብር በሚወስዱበት ጊዜ የደብረ ጽሙና ሕዝብ ጦር ሰርቶ የመምህራችንን ሬሳ ከዚህ አናስቀብርም እንወስዳለን ሲል ጠብ አንስቷል።የዲማም ሰው የኛ ታቦት ጣያት መሆኑ ነዎይ አንሰድም ብሎ ተዋግቶ ከዚያም ከዚያም ብሎ 15 ሰው ሞቷል። ከዚህ በኋላ ሁሉም በየበኩሉ ሬሳውን ማንሳትና በየደጁ መላቀስ ሆኗል።በዚህ ጊዜ ***ራቅ መሰራ ጎበዜ*** የተባሉ ቀልደኛ ተጫዋች ነበሩና እንዲህ ሬሳ በየደጁ ሊተርፍ በአንድ ሬሳ ስንጣላ አሉ ይባላል።***አለቃ ንጉሤ ይመር*** ከደጃዝማች በላይ ዘለቀ ጋር ሆነው የአርበኝነት ስራ ሰርተዋል። ***መምህር እንግዳሸት*** ሀገራቸው ጎጃም ዲማ ነው።የሐዲስ የሊቅ የቅኔ መምህር ናቸው። ማንኛውም ዓይነት ቅኔ ቢታጎል ዘርፈው ይቀኛሉ እንጂ ቅኔ በማሰብ አይቸገሩም ነበር። ***መምህር ሠረገላ*** ብሉይና ቅኔ ተምረዋል።መምህር ተጠምቆ አብነት አድርገውላቸዋል ይባላልና።ሕሙም ሠረገላ ተፈወሰ በተጠምቆ የሚል ቅኔ ዘርፈዋል።***ራቅ መሰራ ካሳ*** ስለድጓ አዋቂነታቸው ድጓ ልብሱ የተባሉ የዲማ ሰው ነበሩ።ቁመታቸው አጭር በመሆኑ ተማሪ ካሳ ጉዱ ይላቸዋል።***ንጉሥ ተክለ ሃይማኖት*** ሊቅ ወዳጅ ነበሩ።***አለቃ ሐዋዝ ታየ*** የጎጃሞችን ትርጓሜ ወንጌል አጠኑ።***መምህር አካለ ወልድ*** የ4ቱ ጉባኤያት መምህር ናቸው።በጣም ከፍ ያለ አርምሞና ትእግሥት ነበራቸው።ከሙያቸውም የተነሳ አጼ ቴዎድሮስ ይማሯል እንደ አካልየ ብለው አመስግነዋቸዋል። ከቴዎድሮስ እስከ ዘውዲቱ የነበሩ ሽማግሌ ሊቅ ናቸው።***መምህር ደስታ ሐሊቡ*** እንግዳ ካልመጣ በሀገር ያለ ድሃ አስጠርተው እንጂ ብቻቸውን እህል አይቀምሱም ነበረ ይባላል።***ጸሐፌ ትእዛዝ ገብረ ሥላሴ*** ቅኔ ዜማ ተምረዋል የጽሕፈት ሚኒስቴር ነበሩ።ተዋናይ ከተወለደበት ጎንጅ ቴዎድሮስ የሚባል ቤተ ክርስቲያን አለ።የቄሰ ገበዝ ካሳ ቅኔ ንባቡ የከበደ ምሥጢሩ የረቀቀ ስለሆነ ማንም ሰው ንባቡን በቶሎ ሊያጠናው ምሥጢሩን ሊደርስበት አይችልም ስለዚህ ተማሪ ***ዕቡይ ካሳ*** የሚል ቅጽል ስም አውጥቶላቸዋል።***አለቃ ወልደ አብ*** ሀገራቸው ሸዋ ነው።በሀገራቸው ለዲቁና የሚያበቃ ትምህርት ተምረው በዲቁና ሲያገለግሉ ከመሐራ ላይ አጋፋሪው ለአቃቢይቱ ቅዳላት ለወልደ

መጽሐፈ ኤደን

አብም ስጠው ሲል ሰምተው ለዓቃቤ ዋዊ ሆኜ አልኖርም ብለው ጎንደር ሄደው ተምረው የመጻሕፍት ባለቤት ሆነዋል።አለቃ ጎሩይ ከመምህር ወልደ አብ ሐዲስ ተምረዋል።አቶ የሚባሉ ብዙ ስመጥር ሊቃውንት በኢትዮጵያ ነበሩ።ለምሳሌ ***አቶ የተሻወርቅ*** አቋቋም ድጓ ሊቃውንት ተምረዋል።በቤተ መንግሥቱ የመዘጋጃ ቤት ኃላፊ ነበሩ።ሊቃውንት ስለሀገራቸው ታላቅ ፍቅር ነበራቸው።***መልአከ ፀሐይ ሮብዓም*** ሀገራቸው መርጡለ ማርያም ነው።መልአከ ፀሐይ የተባሉበት ጎንደር ቁስቋም ነው።ጎጃም ***መምህር ሰዋገኘሁ*** የሚባሉ ሊቅ ነበሩ።የጎጃም መሳፍንት ሊቃውንቱን ያከብሩ ይወዱ ነበር።***ሊቁ መርአዊ*** ዘጎንደር ህዝቡ የነሐሴ ሚካኤልን አክብሮ ውሎ በማግሥቱ በ13 የደብረ ታቦር እለት በሬውን ጠምዶ ያርስ ጀመረ።ከዚያ ከዛሬማ ይልቅ ትላንትና አታርሱም ኖሯል ትላንት የሚካኤልን በዓል አክብራችሁ ዛሬ በጌታ በዓል ልታርሱ አይገባም ብለው አስፈትተዋቸዋል።በዚህ ጊዜ ህዝቡ የሚካኤል ይታረስ ብለዋልና መናፍቅ ናቸው ብሎ አሳሰራቸው።***መምህር ውብሸት*** የሚባሉ የቢቸና ሊቅ ነበሩ።ጎጃም ይእቲ ኢየሩሳሌም የሚል ቅኔ ነበራቸው።

ቅኔ ሃይማኖትን ማስተማርያ ሲሆን

ስለ እግዚአብሔር ባህርይ ህላዌ ስለሰራው ስራ ስለመወለዱ ስለማረጉ ወዘተ ቅኔ ይደረጋል። ለክርስቶስ የተደረገ መወድስ አለ እንዘ ማይ ውስተ ገቦሁ ማየ ይስእል የሚል።ሥላሴ በከዊን ህልውና ከመገናዘብ በቀር አንዱ አካል በአንዱ አካል አያድርም።ሊቃውንት የእግዚአብሔርን ሥራ በማድነቅ ቅኔ አድርገዋል።ረቂቅ ፍትሕ ፍትሐ ሆሣእና እስመ ሆሣእና አዘዘ በወልጦ ፍትሑ ለሙሴ።ከመ በአእባን ትትወገር ድንግለ አይሁድ ቅዳሴ።የሚል መወድስ አለ።

ጉባኤ ቃና

1 ዘመልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ

ባሕቲቶ ነቢረ እግዚአብሔር ፈርሀ።

እምኢሀልዎ ንዋም እስመ ዓለመ አንቅሀ።

2 ዘሊቀ ጠበብት አያሌው

ተነፍረ ሞት ሰራቂ ለበርብሮተ ቤት ዘተግሀ።

ቅድመ ሕሊናሁ ይፈጽም ሰራቂ እስመ በዓለ ቤት ነቅሀ።

3 ዘሊቀጠበብት መንግሥቱ መዝገብ

ካህነ ደብረ ዘይት እብን ለባዊ መጽሐፍ ኩሉ።

አኮኑ ጸሐፈ ቅዳሴ እግዚእ በቃሉ።

ዘአምላኪየ

መጽሐፈ ኤደን

1 ዓይነ ሐራዊ ዘኖመ እምንዋመ ዑረት ነቅሀ

እስመ ማይ መቁረፌ አበሳ ላዕሌሁ ተነገዘሀ

ወበቅድሜሁ መስቀል ማኅቶተ ዓለም አብርሀ፡፡

2 መልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ

ጎቡረ ልሕቁ በገራህተ ወንጌል ሉዓሌ፡፡

ክርዳድ ይሁዳ ወጴጥሮስ ስንዳሌ፡፡

እስከ ይበጽሕ ማዕረር ዘዕለተ ዓርብ ወይሌ፡፡

ቅኔ ስለቅዱሳን ክብር መግለጫ ሲሆን

ስለቅዱሳን ታሪክ ተአምራት ወዘተ ቅኔ ይደረጋል፡፡ሥእርተ ጊዮርጊስ ዲማ ይገኛል እየተባለ ይተረካል፡፡እና ባለቅኔው ወሥእርቱ በዲማኅ በቆለ ብለዋል፡፡አለቃ ይመር ዘዲማ ቅዱሳንን በመንቀፍ ሥርዓተ ቤተክርስቲያንን ስለሚቃወሙ ሰዎች የደረሱት መወድስ ቅኔ አለ፡፡አይቴኑ ለነውር ብሔረ ሙላዱ፡፡በውስተ ኩሉ ብሔር እስመ ከመ ነግድ ይሄሉ፡፡ጠይቆተ ዝኒ ነገር ከመ ይትገሀድ ለኩሉ፡፡ኃጥእ ይሣለቅ ላዕለ ጻድቅ ከመ ዘንጹሕ ወሰናይ ባሕሉ የሚል ቅኔ አላቸው፡፡ ለሙሴ አኃዊሁ ቀላያት ቆሙ የሚል ቅኔ አለ፡፡ስለ ሰራፕታዋ ሴት ቀዳሚተ ዘመን ብእሲት እንተ አልባቲ አእምሮ፡፡ለኤልያስ ነገረቶ ኤልያስ እንተ ገብሮ፡፡የሚል ቅኔ አለ፡፡

ጉባኤ ቃና

1 ዘአለቃ አበበ ሐመረ ኖኅ ጎንደር

አኮ ፍጡን ጊዮርጊስ እንተ ይጽሕፍ ወንጌለ፡፡

በዋሕድ ዓምድ እስመ ውእቱ ወዐለ፡፡

2 ዘቄሰ ገበዝ እንግዳ ዲማ

ጊዮርጊስ ካህን መፍቀሬ ማህሌት ተመትሮ፡፡

ርእሶ አጽነነ ለጸዊረ መጥባሕት ከበሮ፡፡

3 አርምሚ ባህር በስመ አጋእዝት ሥላሴ፡፡

እስመ ኢተውኅጠ ለኪ ነገረ ዚአኪ ሙሴ፡፡

ዘአምላኪየ

1 አልቦ ሥርዓት በዘሌዋውያን ምርፋቅ

መጽሐፈ ኤደን

ታሕተ ነቢሮ እስጢፋ ልሂቅ

አምጣነ ነበሩ ላእለ አእባነ አፍዓ ደቂቅ

አጭር ዋዜማ

1 ዘመምህር ገብረ ጊዮርጊስ

ነጺርየ ዓይኖ እመጽእ ብሂላ።

ሖረት ንስር ነበ ገብረ አብ እጓላ።

ዋዜማ

2 ዘመርጌታ ያሬድ ቂርቆስ

መነነቶ ወነደገቶ

ለተክለሃይማኖት አብ ጽኑዐ ሃይማኖት መሐላ።

ብእሲት እግሩ ዘዓቢይ ኃይላ።

ወኢፈቀደት ነቢረ ውሳጤ ቀዊም መርጡላ።

ስድስተ አክናፈ ደቂቀ ተድላ።

በላእሌየ ወለደ ብሂላ።

ሥላሴ

1 ዘመልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ

አእዱገ ዘአጥረዩ በኃጢሠ መስነቅት ይጸምው

ወዘአጥረዩ መስነቅተ ለአጥርዮተ አድግ ተግሁ።

እስመ ባዕድ እምረባሐ አድግ ለመስነቅት ረባሑ።

በቁኤቱሰ ለቶማስ በቋዒ ለእመ አኮ ከማሁ።

እለ አጥረይዎ ይትፈስሑ።

እስመ መስነቅተ ጽድቅ ይከውን ማዕሰ ሥጋሁ።

ወመስነቅተ ይጼዓን ለሊሁ።

ዘይእዜ

መጽሐፈ ኤደን

1 ዘአለቃ ተክሌ ዘዋሸራ

ለምንት ወልድ እንተ ጸውዖ

ለነቢይ ኤልያስ ኀበ ደብረ ታቦር ጽርሑ፡፡

እንዘ ወልድ የአምር ከመ በደመና ይመጽእ አቡሁ፡፡

አኮኑ ኤልያስ ለደመና ሰማይ ጸላኢሁ፡፡

አመ ደመናሰ መጽአ ምስለረዳኢሁ፡፡

ኤልያስ ኀየ እስመ የአምር ፍዳሁ፡፡

ቅኔ ስነምግባርን ሥርዓትን ማስተማሪያ ሲሆን

ስነ ምግባርን ስለመጠበቅ ባንጠብቅ ምን እንደሚያገኘን ብንጠብቅ ምን እንደምናገኝ ቅኔ ይደረጋል፡፡ወበሐልዮ ፈረስ ያረውጸነ መስቱማ፡፡ምዕረ ኀበ ወርቅ ወምዕረ ኀበ ዘማ የሚል ቅኔ አለ፡፡ራስ ወልደ ገብርኤል “ዓለም እስከ ጊዜሃ በሐብለ ዝንጋኤ ትስሕበነ ወታወርደነ ታሕተ ኀበ ዘቀዳሚ መርገም፡፡ለዘተወለድነ በሥጋ ወደም” የሚል ሥላሴ ቅኔ አድርገዋል፡፡መምህር ወልደ ማርያም ዘዲማ በመወድሳቸው “አልቦ ዘይመውዖ ለዓለም በዓለም” ብለዋል፡፡ዓለምሰ እውር መራሔ እውር ዓለም፡፡ኃጥአ ይባርክ ወጻድቀ ይረግም፡፡የሚልም አለ፡፡ይቤሎሙሂ ለአርዳኢሁ እግዚአ ቅዱሳን ጸም፡፡አይቴ ቀበርክምዎ ለአልአዛር ቅብአ ላሕም፡፡የሚል ቅኔም አለ፡፡እንዘ ተድላ ዓለም ነገሥሥ ወእንዘ ንትሜነይ ክብረ፡፡ሞት ይወስደነ ወያወርደነ መቃብረ፡፡የሚል ቅኔም አለ፡፡የኀንደሩ ሊቅ ክፍለ ዮሐንስ በእስጢፋኖስ አዕባን እመ የኀልቁ፡፡ወገረኒ ኢያሱ በወርቁ ብሏል፡፡

ጉባኤ ቃና

1 ዘአቶ ላቀው

ኃያል ጸም ለእመ አንሥአ በትሮ

ኢያውስአ ቃለ ፈራሀ ልቡና ከበሮ

ዘአምላኪየ

1 ዘመልአከ ብርሃን አድማሱ ጀንበሬ

ኦ ጠቢብ ለፍቅረ ዓለም ፍርሆ፡፡

ዓለም እመ ቀርበተከ ወትብለከ ኦሆ፡፡

እስመ ትክህደከ ሥልሰ እስከነ ይነቁ ዶርሆ፡፡

መጽሐፈ ኤደን

መወድስ

1 ዘመምህር ገብረ ሥላሴ

እምዘመደ ሰብእ ይሄይስ ዘመደ እንስሳ

ወፍቅረ እንስሳ የዐቢ እም ተፋቅሮ ሰብእ ለለጊዜሁ፡፡

እንዘ ገፋኢሁ ለይስሐቅ እደ አብርሃም አቡሁ፡፡

በግዕ አኮኑ ለይስሐቅ ቤዛሁ፡፡

ወከመ ኢይትርፍ አምሳሊሁ

ኢየሱስሃ ሰቀሉ አይሁድ አዝማዲሁ፡፡

ንሕነኒ ሶበ ሰማዕነ በመጽሐፈ ዕዳ ዜናሁ፡፡

ምንት እም እንስሳ ለሰብእ ፍድፋዴሁ፡፡

እንዘ አድግ የአምር ፍኖተ ምቅማሁ፡፡

አምጣነ እስራኤል ኢጠየቁ ወኢያእመሩ ሥላሴሁ፡፡

ቅኔ ስነፍጥረትን ለማድነቅ ለምርምር

ይህ ደግሞ ስለፍጥረታት የእርስ በእርስ ግንኙነት እርስ በእርስ ስላላቸው ተጽእኖ ስለዓለም ሁኔታ በዓይን ያየውን በጆሮ የሰማውን በስሜት ሕዋሳቱ የተረዳውን ምክንያት አድርጎ ቅኔ ይደረጋል፡፡ራስ ወልደ ገብርኤል ዘትግራይ ቅኔ አዋቂ ነበሩ፡፡ተማሪው “ፈረሱ ለፍርያን ይብል ድህረ ድህረ”፡፡ሲል አንተ “እስመ እግሩ ኢለመደ ባሕረ” በለው አሉት ይባላል፡፡ቦ ኀዘን መርስኤ ኀዘን ብሎ የሚጀምር መወድስ አለ፡፡ዓለምኒ ለዘለዓለም ኢትነብር የሚል ቅኔ አለ፡፡ቶማስና ነገርን መስለው ቅኔ ያደረጉ ሊቃውንት ነበሩ፡፡ውሃንና ነገርን መስለው ቅኔ ያደረጉም አሉ፡፡

ዋዜማ

1 ዘአለቃ አፈወርቅ ዘውዴ

ትመስል ዘትጸልኦ

ብእሲት ዘርዕ ለዝናመ ሰማይ ብእሲሃ፡፡

ሶበ መጽአ ዘምስለ በረድ እንግዳ ኀቤሃ፡፡

እንዘ ትብል ደወይኩ እስመ ትነውም አሜሃ፡፡

ሶበ ባሕቲቶሰ መጽአ በፍሥሓ፡፡

ትትዌከፎ እምንዋም ነቂሃ።።

ሥላሴ

2 ዘአለቃ ወልደ ማርያም ሀብቱ

ንዋይ የሚባል ልጃቸው ስለሞተባቸው የተቀኙት የኀዘን መግለጫ ቅኔ ነው።።

ሚጡ ንዋየክሙ

ወምጽዋተ ሀቡ ለነዳያን

ዜናዌ ተስፋ አብ ይብለነ በቃሉ ለደቂቀ ኀዘን መራር

የሀብክሙ መንግሥተ ዚአሁ አቡክሙ ኄር

ወአመ ተነደፍኩ አንሰ በፍቅሩ ለንባበ ዝንቱ ምሥጢር

ንዋይየ ሜጥኩ ለመቃብር

ወእምዘጊቦቱ ምጽዋተ እመ አበድር

ወሀብክሥ ምጽዋተ ለምድር

የአማርኛ ቅኔ

በአማርኛ ቅኔ ደጃዝማች ተፈሪ እንደ አንድ ቃል ሊነበብ ይችላል።።ይህን የመሰለ ሌላም ማድረግ ይቻላል።።

1 መወድስ ዘአለቃ አፈወረቅ ዘውዴ

ገጣባ ዓለም የነጋዴ አህያ

እንዘ ዘክዘክ ትብሊ የምታጋድይ ተላላ።።

እንዘ ጎድን ጎድን ይብሉኪ እየተጋፋሽ ከኂላ።።

ሦከ አሜከላ ዘትጎምዲ

በሐመድ ዘትንከባለሊ ተራግፈሽ ዳውላ።።

ከወደል ጋራ እያስካካሽ

ዘታጓምሲ ገለባ ወትገምጢ አተላ።።....

የትንቢት ቅኔ

መጽሐፈ ኤደን

በ1883 ዓ.ም አለቃ ለማ በአሠረ ንጉሳቸው ስለ ዓድዋ ጦርነት ትንቢት ተናግረዋል

አሠረ ንጉሰ

1 ዘአለቃ ለማ

ምኒልክ ግበር ላዕለ ሮምያ መጠነ እዴከ ትክል።

አምጣነ ለአጺድ በጽሐ ማዕረራ ወመዋዕሊሃ ለንጉል።

ዓዲ ተዘከር ውስተ ወንጌል።

ላዕለ ሮምያ በለስ ኢሀሎ አስካል።

ከመ ይቤ ወልደ ያሬድ ቃል።

ሰለዬር ሡልጣን

ዬር ሡልጣን በኢየሩሳሌም ውስጥ በጌታ መቃብር በጎልጎታ የሚገኝ የኢትዮጵያ ገዳም ነው። ርስትነቱም ንግሥተ አዜብ ኢየሩሳሌም ሄዳ ከሰሎሞን ተገናኝታ ስትመለስ የንዝ መስፈሪያ ይሁንሽ ብሎ ሰጥቷታል።ኋላም ጌታ በተሰቀለ ጊዜ ቤት ሳይሰራበት ክፍት ሆኖ ስለተገኘ ከዚሁ ከኢትዮጵያ ርስት ሰቅለውታል እየተባለ ይተረካል።

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ጥንታዊ ሥርዓተ ማኅሌት ዘአቡነ ያሬድ ሊቅ

አዘጋጅ፡-መሪጌታ ልሣነ ወርቅ ገብረ ጊዮርጊስ

ፊደል፣ምርምር

26ቱ የካም ፊደሎች ሀ፣ለ፣ሐ፣መ፣ሠ፣ረ፣ሰ፣ቀ፣በ፣ተ፣ኀ፣ነ፣አ፣ከ፣ወ፣ዐ፣ዘ፣የ፣ደ፣ገ፣ጠ፣ጸ፣ፀ ፈ፣ፐ ናቸው።የሴም ዘር የሆኑት የወረሱት አበገደ ብሎ ያለውን 22ቱን ፊደሎች ነው።መምህር ልሳነ ወርቅ የኢትዮጵያ ጥንታዊ ታሪክና ቅርስ ኃላፊ ነበሩ።በ1973 ዓ.ም በያሬድ ሙዚቃ ትምህርት ቤት በያሬዳዊ ዜማ መምህርነት ተመደቡ።(ንብ ካለ ነገር ማር ትሰራለች ስለዚህ እኛም ባለ ነገር ተመራምረን ግኝት መስራት እንችላለን)።በቤተልሔም ያለው መጽሔተ ጥበብ በኋላ ዘመን የተጻፈ ነው።ዲድስቅልያ አንቀጽ 29 ወግበሩ በዓለ ልደት አመ እሥራ ወተሡዐ ለታኅሣሥ ይላል።ለአስተማሪና ለተማሪ በደገኞቹ ነገሥታት የተመደበውን ቀለብና ልብስ አጼ ሱስንዮስ ስለከለከለው በስደት የተበተኑ ተማሪዎች በድብቅ ትምህርታቸውን እየተማሩ የእለት እንጀራቸውን በመለመን እንቅፋትና ብርድ እየተመቱ መንደር ለመንደር እየዞሩ በሰው በር ቁመው በእንተ ቸሩ እግዚአብሔር እያሉ መለመን ጀመሩ።ተማሪ እግዚአብሔርን የሚያገለግልበትን ትምህርት እየተማረ ቢለምን ሥራ ፈት አያሰኘውም።

ከንቱ ውዳሴ/ተርእዮ፣ደስታ፣ኀዘን

መጽሐፈ ኤደን

(አንድን ሀሳብ ወይም ንግግር ወይም አለባበስ ሴት ወይም ጳጳስ ወይም ፕሮፌሰር እንዲወድልኝ ብለህ ከተናገርከው ካደረግከው እና ያሰብከው ቢሳካልህም ባይሳካልህም ዋጋህን በዚህ ምድር አግኝተሀል፡፡እና በሰማይ ምንም ዋጋ የለህም፡፡በማህበራዊ ሚዲያም ቢሆን ፎቶየን ሰው ይይልኝ ብሎ መፖስትኮ ምናልባት ምንም ሌላ ትርጓሜ የለውም ተርእዮ ነው፡፡አቦ አቦ መባል ደግሞ ፋይዳ የለውም በዚህ ምድር ተከፈለህ ማለት ስለሆነ እዘን፡፡ቅዱሳን በዚህ ምድር ሰው ሲያመሰግናቸው አይወዱም የነበረ ዋጋቸው በምድር እንዳይቀርባቸው ነበር፡፡ ሀሳብንም ቢሆን ሰው ይይልኝ ሀሳቤን ምጥቀቱን ይረዳልኝ ብሎ መልቀቅ ማድረግ የተርእዮ አንዱ ክፍል ነው፡፡ወይም ደግሞ የሆነ ነገር ተናግረህ ወይም አድርገህ ሌላ ሰው ስለዚያ ጉዳይ ምን ይለኝ ብለህ መጓጓት ከንቱ ውዳሴ ነው፡፡የምታደርገው ነገር ሁሉ ሐዋርያዊ ከሆነ ከንቱ ውዳሴን ትጠላለህ፡፡ሐዋርያት ሲያስተምሩ ተአምራት ሲያደርጉ ከትምህርቱ በኋላ ሰው ምን ብሎ ያደንቀን ይሆን ብለው አስበው አያውቁም፡፡የሚያደርጉት ሁሉ ሰውን ለመጥቀም እንጂ ሰውን ጠቅመው ለመታወቅ አልነበረም፡፡ይህንንም የሚያስረዳን ሰውን በተአምራት ፈውሰው ሰውየው መፈወሱን መጠቀሙን ካረጋገጡ በኋላ ይህን ያደረጉት እነርሱ መሆናቸውን እንዳይናገር ያደርጉ ነበር፡፡ይህም የሚያሳየን ከንቱ ውዳሴን በጣም ይጠሉ እንደነበር ነው፡፡ከንቱ ውዳሴና ተርእዮ እስኪለቀኝ አላስተምርም አልናገርም ያሉ አባቶች ነበሩ እንደነ አባ ጵላ ያለው ማለት ነው፡፡ለመታወቅ ተብሎ ቀልብ ለማግኘት ተብሎ የሚደረግ ነገር ሁሉ ከንቱ ውዳሴን መፈለግ ተርእዮ ስለሆነ ዋጋህን በዚህ ምድር የሚያሰጥ ከንቱ ነገር ስለሆነ ናቀው፡፡ጉዳይህ ሊሆን የሚገባው የጌታየን ቃል ለሰዎች ሰምተው እንዲጠቀሙበት መንፈሳዊ በቁኤት እንዲያገኙበት በምን መልኩ እንዴት ላስተላልፈው የሚለው ሐዋርያዊ አስተሳሰብ ነው፡፡እንጂ በምን መልኩ አስተላልፌ ልታወቅ ቀልብ ላግኝ በሰዎች ዘንድ ጥሩ ግምት ይሰጠኝ በሚል እሳቤ የጌታችንን ቃል ማስተላለፍ ያስቀስፋል፡፡በጌታ ቃል አንተ ለመታወቅ መጣር አሳፋሪ ነው፡፡የጌታየ ቃልኮ ዓላማው አንተንም ሌሎችንም ከዚህ ቆሻሻ አስተሳሰባችሁ አስወግዶ ዘለዓለማዊ ክብር እንድታገኝ ማድረግ ነው እንጂ በዓመድ እንድትመሰገን በአመድ ቀልብ እንድታገኝ በአመድ እንድትከበር አይደለም፡፡በልብህ የተገለጸልህን ምሥጢር ያዝ፡፡ይህ ምስጢር ጥሩ ስለሆነ ለሰዎች ብናገረው ብጽፈው ያከብሩኛል ይወዱኛል ያደንቁኛል ብለህ ብትናገረው ክብር ታጣለህ፡፡ማርያም ግን በልቧ ትጠብቀው ነበር ስለሚል ስለዚህ እርሷን አብነት አድርጋት እንጂ አትለፍልፍ፡፡ ምናልባት ለሰዎች ቢነገር በቁኤት የሚያገኙበት ከሆነ በሦስተኛ መደብ ተናገረው፡፡ወይም በሌላ በማይታወቅ ስም ጻፈው፡፡አንተ እንደጻፍከው ከታወቀና በዚህ ምክንያት ሰው ካከበረህ ግን በጣም እዘን ዋጋህን በዚህ ምድር እያገኘህ ነውና፡፡ከተደሰትክ ግን ድሮም ከንቱ ውዳሴ ተርእዮ የምትወድ ከንቱ ነህና እፈር፡፡ቅዱሳን ጌታ እንዳዘኑብህ እወቅ ሰይጣን ደግሞ በጣም እንደተደሰተብህ አስተውል፡፡ወይም እንደ አባቶችህ ጽፈሕ አስቃምጠው ሰው ቢያይብህ እስክሞት አትናገርብኝ ብለህ አምለው፡፡ሰው የሰራህውን ሥራ እንዳያውቅብህ ጣር ቅዱሳን አባቶች እንዳደረጉት ማለት ነው፡፡ቅዱሳን ርቱዐ ሃይማኖት እያሉ በራሳቸው ስም ያይደለ የጻፉ ስለምን ይመስለሀል፡፡ሰው ካወቃቸው ከንቱ ውዳሴ ስለሚያቀርብላቸው ስማቸውን ሳይገልጹ ለሕዝቡ የሚጠቅም ነገር ነው ብለው ያሰቡትን ጻፉ እንጂ፡፡ሐዋርያዊ ማለት ይህ ነው፡፡ለሕዝብ ጥቅም የሚያስቡ እንጂ ራሳቸው ሊመሰገኑበት ሊወደዱበት ሊደነቁበት ያደረጉት ምንም ዓይነት ድርጊት አላደረጉም፡፡ሰው በዚህ ምድር ብዙ ዘመን መቆየት የሚፈልግበት ዋና ምክንያት

ምንድን ነው? ለዚያስ እየኖረ ነወይ? መኖርን መመኘት ያለብህ ለሌሎችም መኖርን መመኘት ያለብህ ለነፍሳዊ ክብራቸው በማሰብ ለንሥሓ እንዲበቁ ትሩፋት እንዲሰሩ በማሰብ እንጂ ለሥጋዊ ክብርና ኑሮ ብለህ መሆን የለበትም።አንድ ሰው ክፉንኳ ቢያደርግ ሲኦል ቢገባ ስለማትጠቀም ለነፍሳዊ ክብር ፈጣሪ እንዲያበቃው ጸልይለት።ይህን ጊዜ አንተም ዋጋህ ይበዛል።ሀዘንህ ደስታህ በሥጋዊ ነገር ላይ ከሆነ ከንቱ ነው።ሥጋዊ ነገርን ለነፍሳዊ ክብርና ደስታ አውለው እንጂ ሥጋዊ ነገር ለነፍሳዊ ኀዘንና ውርደት አይዳርግህ።የማንኛውም ክፉ ሰው ሞት ያሳዝናል እንጂ አያስደስትም ውድቀቱም እንዲሁ።ምናልባት ይህ ክፉ ሰው የብዙ ምእመናንን ሕይወተ ሥጋ ቢያመሰቃቅልም ለእነርሱ እንዳይክዱ እንዲጸኑ ትእግስትን ለእርሱ ልቡናን እግዚአብሔር ሰጥቶት ነፍሳዊ ክብር ያገኝ ዘንድ ጸልይላቸው።ደስታህን ኀዘንህን እስከ መጨረሻው መርምረውና ሥጋዊ ከሆነ ጥላው።የቅዱሳኑን ደስታና ኀዘን ስትመለከተው በነፍሳዊ ጉዳይ እንጂ ሥጋዊ ነገር አይደለም።ለእግዚአብሔር ምስጋና ማቅረብ ያለብህ ለሌላውም ለአንተም ነፍሳዊ ጥቅም የሚያስገኝ ነገር ስለሚያደርግልህ ነው።ለምሳሌ ሰው በእጣ ቤት ቢደርሰው ደስ ሊልህ ይገባል።በቤት ምክንያት እግዚአብሔርን ከማሰብ እንዳይከለከል ሆኗልና ነው።ይህም ማለት ለምሳሌ ለራበው ምግብ ሲያገኝ ተደሰት ምክንያቱም የራበው ሰው የሚያስበው ስለምግብ ነው።ስለ እግዚአብሔርና ስለነፍስ ጉዳይ እንዲያስብ ምግቡን እንዲሰጠው ትጸልያለህ።ለሆነ ሰው ሥጋዊ ነገርን ስጠው ለእገሌ ንሳው ስትልም ያኛውም አግኝቶ እግዚአብሔርን እንዲያመሰግን ይህኛውም ሲያጣ ወደ ልቡናው ተመልሶ ነፍሳዊ ጥቅም እንዲያገኝ የሚለውን አስበህ መሆን አለበት።ከዚህ ውጭ ከሆነ ግን ሥጋዊ ስለሆንክ ንሥሓ ግባ ደስታዎችህንና ኀዘኖችህን ሥጋዊና ነፍሳዊ ብለህ ለያቸው።ለስጋዊው ትኩረት አትስጠው በብዙኅ ሕማም ሀለወነ ንባኣ ያሉት በዚህ ምድር ትቸገራላችሁ ታዝናላችሁ እያለ ጌታም የተናገረው ይህን ዓይነቱን ሥጋዊውን ኀዘን ስለሆነ ይህ ኀዘን ግን ነፍሳዊ በቁኤት ስላለው ኀዘን ቢባልም ግን ጌታም ያደረገው በጌታም የደረሰ ስለሆነ ክብራችን ነው።ሕማሙን ክብር ይለዋልና።አብርሃም ነዌን አንተ በምድር ተደስተሀል ያለው ሥጋዊ ደስታን ስለሆነ ይህ ደስታ ደግሞ በነፍስ የሚያስቀጣ ወይም ለነፍስ ረብሕ የሌለው ስለሆነ ሥጋዊ ደስታን መርምረህ ተወው።ነፍሳዊ ኀዘን የሚባለው ሰው ከጌታ ትእዛዝ ወጥቶ ሲገኝ ነው በዚህ ኀዘን አይደለም ጌታ ሐዋርያትን ታዝናላችሁ ያላቸው ሰማያዊ ዋጋ በሚያሰጠው ምድራዊ ኀዘን ነው ታዝናላችሁ ያላቸው።ደስ ይበላችሁ የተባሉት ደግሞ በነፍሳዊ ጉዳይ እንጂ በሥጋ ጉዳይ አይደለም ለምሳሌ ሁልጊዜ በጌታ ደስ ይበላችሁ ይላል እንጂ በሥጋዊ ጉዳይ ደስ ይበላችሁ አላለም።እመቤታችንን ከቁሳሩ የሰወራት ጌታ ተድላ ሥጋዋን ስለማይፈልግ ነው አይደል የሚል።አዎ ሥጋዊ ደስታ በጌታ ዘንድ በቅዱሳንም ዘንድ ቁም ነገር አይደልም።የምትናገረው ነገርም ለማንኛውም ነፍስ የማይሻክር ለምትናገረው ሰው ወደ ነፍሳዊ ጥቅም የሚመራ ሊሆን ይገባል እንጂ እግዚአብሔርን ወደ ማማረር ወደ መውቀስ የሚያደርስ ነፍሳዊ ጉዳት ቂም መጥላት ላይ የሚያደርስ መሆን የለበትም።ባጭሩ ትችቶችህ፣ኀዘኖችህ፣አድናቆቶችህ ደስታዎችህ ግባቸው ነፍሳዊ ሊሆን ይገባል።መቼም አንድን የእግር ኳስ ተጫዋች ደግፈህ የምታገኘው ደስታ ነፍሳዊ ሊሆን አይችልም።ማንኛውም ሰው እግዚአብሔርን እንዲያመሰግን የሚያደርገው ነገር ሲደረግለት ደስ ይበልህ።ያን ለከንቱ ውዳሴና ዝነኛ ስላደረግከኝ ካለ ነፍሳዊ ጉዳይ ሳይሆን ያመሰገነበት ሥጋዊ ጉዳይ ስለሆነ እዘንለት።ምስጋናው ሊሆን የሚገባው የነበረስ

ለእግዚአብሔር ኃያልነት መጋቢነት እንጂ እርሱ ዝነኛ ስለሆነ አይደለም በሆነ ጉዳይ የበታችነት ወይም የበላይነት ከተሰማህ ጉዳዩ ሥጋዊ ነው ማለት ነው።ሥጋዊ ከሆነ ደግሞ ናቀው። ምክንያቱም በነፍሳዊ ዓለም ከቦታ ቦታ ከጊዜ ጊዜ ከሰው ሰው ከዘመድ ባዕድ የሚባል ነገር የለምና።በመልክዓ ምድር መቀናናትና መኩራራት የሥጋዊነት ጸባይ እንጂ ምንም ነፍሳዊ ፋይዳ የለውም።የአንተ ባልሆነ ንብረት መልክዓ ምድር የእኔ ብለህ መኩራራትህ ራሱ ከንቱነትህን ያስረዳል።አሁን አንተ ብትኖርበት አያት ቅድመ አያትህ ከሌላ የመጡ መጤዎች ናቸው።ዛሬ አንተ ብትኖርበት ነገ ሌላ ሰው ሌላ አካል ነው የሚኖርበት።እግዚአብሔርም ሲፈጥረው እንዲህ እንዲሆን አድርጎ ነው።እስኪ አያቶችህ ለአንተ ምኖችህ ናቸው አያውቁህምኮ በማያውቁህ ሰዎች መመካት ደንቆሮነት ነው።በነፍስ ያውቁኛል ካልክ በነፍስማ እንዲህ በሰፊር ሳይሆን ለሁላችንም እኩል በማማለድ ያውቁናል ለአንተ የበለጠ የሚደረግበት ዓለም አይደለም ዓለመ ነፍስ አይ በደመ ነፍሴም በሥጋየም በእነርሱ መደነቅ እፈልጋለሁ መኩራት እፈልጋለሁ ካልክ ደግሞ ይህ እንስሳዊነት ስለሆነ መብትህ ነው።ከሰው ግን እበልጣለሁ እያልክ የምታቅራራው የምትኮራው የበላይነት ስሜት ይሰማኛል ወዘተ የምትለው ግን በእንስሳዊነት ግብር እንደሆነ አስተውል።በነፍስ ግብርማ መወለድ ቦታ ጊዜ ሁኔታ አያበላልጥም የሚያበላልጠው ምግባር ሠናይ ብቻ ነው።ማንንም ቢሆን ስትገስጸው ተግሳጽህ የሚያስከፋው መሆን የለበትም የሚያስተምረው እንዲሆን አለዝበህ ተናገረው እንጂ።እነ አባ መቃርስኮ ያላደረጉትን ዝሙት አደረግን ያሉት ለሌላውም ነፍሳዊ ጥቅም ስለሚሰጥ ነው።ልባቸውም በዋሹባቸው ሰዎች አልተቀየመም ራሱላቸው እንጂ ዘፈን በየትኛውም መስፈርት ሲታይ ከንቱነት ነው።እንስሳትም በምግብ በአንዳንድ ድምጽ ስሜታዊ ይሆናሉ።ስለዚህ ዘፈንን መውደድ ከእንስሳዊነት ወገን ነው።ምናልባት እኛ በዚህ ረገድ ከእንስሳት የተለየነው ይህን ስሜታችንን በነባቢት ነፍስ መግለጻችን እና ለልጅ ልጅ ማስተላለፋችን እንጂ።ዘፈን መብል መጠጥ መውደድ ምኞት መውደድ ከእንስሳት ጋር አንድ የሚያደርገን ሥራ ስለሆነ አያኮራም።ምናልባት እንስሳት ምግብ መጠጥ ምኞት ሲሹ ምክንያታቸውን አላውቀው ብለው ይሆናል።እኛ ደግሞ ነባቢት ነፍስን ተጠቅመን ትርጉም ብንሰጠውም ያው ነው ከእንስሳዊነት አይወጣም።መዳራትም ከእንስሳት ጋር የሚያመሳስለን ስራ ነው።የእኛን ከእንስሳቱ ለየት ያደረገው ይህን ስሜት ለማጣጣም በነባቢት ነፍስ የተለያዩ ድርሰቶችን ደርሰን እጥፍ ማድረጋችን ብቻ ነው)።

ዜማ፣ዘፈን

በቀድሞ ዘመን ምድራዊ ዜማ ማጎዘኒ የተጀመረው ከትካዜና ከጎዘን ጽናት የተነሳ ነው።ኢዮቤል የቃየልን በደል እያስታወሰ መሰንቆና በገና የመሳሰሉትን ከእንጨት አበጅቶ መሰንቆውን በቆዳ ሸፍኖ በጭራ ወጥሮ በገናውን በጅማት ገትሮ ድምፁን በድምፁ እያስማማ እንጉርጉሮውን ያሰማ ነበር ዘፍ.4፣21።መዝሙር ኃጢአት ለመፈጸም ቢቃጉት ጎጂ ነው።በኋላ የተነሱት የቃየን ወገን ሴቶች ተኩለውና ተቀብተው ጌጥ አጊጠው ወቅረው ተቀባብተው በዝሙት ተነድፈው በመሰንቆና በበገና በክራር ሲዘፍኑ መላእክተ እግዚአብሔር ተብለው በንጽሕና ደብር ቅዱስ ይቀመጡ የነበሩት የሴት ልጆች በዘፈናቸው ጣዕም ተማርከው ከነበሩበት ደብር ቅዱስ ወርደው ከዘፋኞቹ ሴቶች ጋራ በዝሙት ወድቀው በረከሰ ስራቸው እግዚአብሔርን ስላስቀየሙት ኖኅን ብቻ አስቀርቶ አጠፋቸው።መንፈሳዊ መዝሙር የታመመውን በጣዕመ ቃናው እንደ ሳኦል

ይፈውሰዋል፡፡ሜልኮል ዳዊት የሚዘምረውን መዝሙር እንደ ዘፈን ቆጥራ መካን ሆና ቀርታለች፡፡መንፈሳዊ መዝሙር ከኃጢአት ያነጻል፡፡ዳዊት በኦርዮ ላይ በፈጸመው በደል መዝሙር እየዘመረ እያለቀሰ ቀኖና ይዞ እግዚአብሔርን ቢለምነው ይቅር ብሎታል መዝ.6፣1-13፡፡ዕዝራ ሱቱኤልም በበረሀ ወድቆ ስለ ጽዮን ምርኮ እያስታወሰ መሰንቆውን እየቃኘ ሲያለቅስ ጽዮን እንደ ሴት ስታለቅስ ትታየው ነበረ፡፡ቅዱስ ያሬድ የሚያዜመው ዜማ ምሥጢሩ የሚያጠግብ ቃሉ የሚያረካ አነጋገሩ የተሳካ ጣዕመ ቃሉና ኃይለ ቃሉ ደስ የሚያሰኝ ነው፡፡ሀሌ ማለት ቅድመ ዓለም የነበረ አምላክ ማለት ነው፡፡ሉያ ማለት ዓለምን አሳልፎ የሚኖር አምላክ ማለት ነው፡፡ማኅሌትን በቅንነት ቢጸልዩት ከክፉ ጠላት ያድናል፡፡እንደ ኢያሱ ጥቅመ ኢያሪኮን ለማፍረስ ይጠቅማል፡፡(እኛ በየዘመኑ እንድንዘምራቸው በቅዱሳን ሊቃውንት የተዘጋጁ መዝሙራት አሉን፡፡እኒህም ዘመኑን አስበህ ፈጣሪን የምታመሰግንባቸው ናቸው፡፡የምስጋናው የመጨረሻ ግብ እግዚአብሔርን ማመስገን ነው፡፡ለምሳሌ እገኒ ለከ እግዚኦ በውስተ ልብየ ይላል ዓውደ ዓመት ለባርኮ ንዒ ማርያም ይላል፡፡በየዘመናቱ የሚባሉ ዜማዎችን በዚህ መልኩ ብትመረምራቸው የዜማዎች የመጨረሻ ግብ ለእግዚአብሔር ምስጋና ማቅረብ ሃይማኖትን መግለጥ ጸሎት ወዘተ ሆነው ታገኛቸዋለህ፡፡ዘፈኖች ግን በየሀገሩ በየዘመኑ የሚዘፈኑ ባህላዊ እና ዘመናዊ ዘፈኖች አሉ፡፡ለምሳሌ በመስከረም ወር አበባየ ሆሽ ለምለም ጽንኤላዊው ዘመን ኢዮሃ አበባየ መስከረም ጠባየ ወዘተ እንዲሁ ስትመረምራቸው ከንቱዎችና መጨረሻ ግባቸው ምንም የሆኑ ዘፈኖች ናቸው፡፡ምናልባት አእምሮን ያዝናናሉ ካልክ አእምሮህን ያዝናናው የዘፈኑ ጽንሰ ሀሳብ ነው ወይስ ዜማው፡፡ዜማው ነው ካልከኝ ይህንንስ እንስሳትም የሚወዱት ዜማና የሚጠሉት ዜማ እንዳለ ይታወቃልና ያው በእንስሳነትህ የመጣ ተመስጦ ስለሆነ የዘላለሙን ሕይወት በማሰብ ለዚህ ትኩረት አትስጥ እልሀለሁ፡፡በዘፈን ረገድ ከእንስሳት እኛ የተለየነው ምናልባት ሰውን የሚያሳዝነው የሚያዝናናው ምንድን ነው ብለን ያንኑ ዘፈን በነባቢት ነፍስ መርምረን ስላስቀመጥነው ነው፡፡እኛ ሳይንስ ብለን ትኩረት ሰጥተን አጠናነው እንጂ አዲስ ነገር የለውም፡፡ከእንስሳት የተለየ ያደረግነው ለምሳሌ እነርሱ ምግብ እንደሚያስፈልጋቸው ያውቃሉ፡፡ አቅደው ይህ ቢሆን ምግባችንን በቀላሉ እናገኛለን እያሉ ለስሜታቸው ሳይንስ አልሰሩለትም እኛ ደግሞ ሰራንለት እንጂ ያው የእንስሳዊነት ጠባይ ነው፡፡እኛን ከእንስሳት ሙሉ በሙሉ የሚለየን ሃይማኖት ብቻ ነው፡፡እርሱ ደግሞ ደማዊት ነፍስን ለነባቢት ነፍስ ማስገዛትን ያስተምራል ወይም ደማዊት ነፍስን ተጠቅመን መልአካዊ ወይም ነፍሳዊ ስራ እንሰራበታለን፡፡ከላይ ያየነው እንስሳዊ ሥራ ግን ግን ነባቢት ነፍስን ለሥጋ እና ለከርስ እንዲሁም ለመሳሰሉት እንስሳዊ ባህርያትን ለማጎልመስ መጠቀም እና በእንስሳዊነት ከእንስሳት በላይ ለመሆን መጣሪያ ነው፡፡ አሁን አሁን እየተፈጠሩ ያሉ ወረቦች ዜማዎች ቅኔዎች ሥጋዊ ይዘት ሊኖራቸው ስለሚችል መርምራቸው፡፡ለምሳሌ ገነት ይእቲ ምድረ እገሌ ብትል፡፡በግእዝ መሆኑ እንጂ ያው ዘፈን ነው፡፡ እግዚአብሔር አይደለም እየተመሰገነበት ያለው ስለዚህ ይህ ሊስተካከል ይገባል፡፡ቅኔም ዜማም ፈጣሪን ቅዱሳንን ቅዱሳት ቦታዎችን ጊዜዎችን ወዘተ ማድነቂያ እንጂ ሥጋዊ ነገር ማንጸባረቂያ አይደሉም፡፡ለምሳሌ ቶማስ ሊቅ ስሒቆ ያስሕቅ ቢል በዚህ በጥበባዊ በቅኔያዊ አነጋገር የቶማስን ገድል በቶማስ የደረሰውን ለሰው ሲሰሙት ደስ በሚያሰኝ ጥበብ ገልጸታል)

ቤተክርስቲያን

መጽሐፈ ኤደን

ታቦት ዘዶር ሲል ታቦት እመቤታችን ዶር ቃል ወልደ አብ ማለት ነው።ሰሎሞን መቅደስ ሰርቶ የመጀመርያውን ዙሪያ ኤላም ሁለተኛውን ሃይክል ሦስተኛውን ዳቤር አለው።ሙሴም ደብተራ ኦሪትን ከሰራ በኋላ የመጀመርያውን ምስሀል አለው ሁለተኛውን ቅድስተ ቅዱሳን አለው ሦስተኛውን ምቅዋመ ሕዝብ አለው።ቤተክርስቲያን አንዲት ናት።ጻሕል በዘባነ ማርያም ጽዋዕ በሕጻን ኢየሱስ ይመሰላል።ዕጣኑ የትስብእት መዓዛው የመንፈስ ቅዱስ ምሳሌ ነው።ሻኩራው 24 መሆኑ የካህናተ ሰማይ ምሳሌ።ቃጭሉ መጮሁ ዮሐንስ ክርስቶስ በተሰቀለበት አንጻር ቁሞ ያለቀሰው ልቅሶ ነው።(ቤተ ክርስቲያን የትም ትሁን የት የአንተ ናት።ለእገሌ ይቀርባል ስለተወለደበት አይባልም።በየትኛውም ሀገር በየትኛውም ጊዜ ያለች ቤተ ክርስቲያን ለማንኛውም ክርስቲያን እኩል ናት።ያደግኩባት ቤተክርስቲያን ብለህ ስለለመድካት ብቻ ከእርሷ ውጭ ሌላው ብዙም የማያሳስብህ ከሆነ ሃይማኖታዊ ሳይሆን የልማድ ጣዖት ስላለብህ ጣዖታዊ ነህ። በየትኛውም ጊዜ በየትኛውም ቦታ ላለችው ቤተክርስቲያን ርስት ሲሰጥ ኮሌጅ ስትከፍትና የካህናትን ችግር ስትፈታ ስትሸለም ስትደነቅ ለወብላት ቤተክርስቲያን እንደተደረገ አድርገህ ደስታህ እኩል ካልሆነ ስትቃጠል ንብረቷ ሲዘረፍ ስትነቀፍ ካህናቶቿ ሲታረዱ ጎዘንህ እኩል ካልሆነ ሃይማኖትህ ምንድን ነው?ቤተ ክርስቲያን ለማሰራት ገንዘብ ስታዋጣ ከለያየህ ለአንዲቱ ቤተ ክርስቲያን እኩል ስሜት ከሌለህ አንተ ማለት መናፍቅ ነህ።በአንዲቱ ቤተክርስቲያን የእኛና የእነርሱ የሚባል ክፍልፍል የለም ሁሉም የእኛ ነው።ስለሆነም በአንዲቱ ቤተክርስቲያን ውስጥ ለአንዲቱ አገልጋይ ስታጣ መምህር ሲታጣባት ልታዝንና ያን ችግር ልትፈታ ይገባሀል። አገልጋይ መምህር ባላት እየተደሰትክ በሌላት እያዘንክ መፍትሄ ለማምጣት ነው መጣር ያለብህ።ቤተክርስቲያንን በጅምላ በክፍለ ሀገር በክልል በዞን በቀበሌ እያበላለጡ መናገር ምድራዊ ጣዖት ነው።የጎጃም ቤተክርስቲያን የትግራይ ቤተክርስቲያን እያሉ መለያየት።የእኛ ሊቃውንት ይበልጣሉ የእኛ ይበልጣሉ መባባል ቤተክርስቲያን አንዲት መሆኗን ከመዘንጋት የሚመጣ ደዌ ነው።ሁሉም የእኛ የአንዲቱ ቤተክርስቲያን የእኛ ሊቃውንት ናቸው እንጂ አንዷን ቤተክርስቲያን የእኛ የእኛ እያሉ መለያየት መናፍቅነት ነው።ለዚያ ነው የቀድሞ ሰዎች በአካባቢያቸው ላለው ሊቅና በሌላ ሀገር ላለ ሊቅ እኩል አድናቆት አክብሮት የነበራቸው።አረ እንዳውም ለሌላው ሀገር ሊቅ የበለጠ አክብሮት ስለነበራቸው ኢይከብር ነቢይ በሀገሩ እስከማለት ተደርሷል።ስለዚህ በቤተክርስቲያን ውስጥ ምንም ዓይነት መለያየትን የሚፈጥሩ ሰዎች ሲያጋጥሙህ ዝም ብለህ እለፋቸው አትናደድ ቢቻል ውደዳቸውና ከዚህ ክፉ አስተሳሰባቸውና ንግግራቸው አውጣቸው።አለበለዚያ ግን እንዳትነቅፋቸው እንዳትጠላቸው ተጠንቀቅ ጌታ ከሰይጣን ውጭ ማንንም እንድትተች ማንንም እንድትነቅፍ አላሰናበተህምና።ነገሩ ቢያሳዝንህም በአፍህ ላለመንቀፍ በሀሳብህ ላለመጥላት መጣር አለብህ።ቢቻል የሚነቀፍበትን ግብር እርሳውና ተወውና የምትወድበትን ግብር ፈልገህ ውደደው ጌታችንም አባታችንም ያዘዘን ይህን ነውና። ማንኛውም መምህር ዲያቆን ተማሪ ለቤተክርስቲያን ስለሆነ ደስ ይበልህ ሁሉንም የአባትህን የጌታህን የኢየሱስ ክርቶስን ቤት የሚያገለግሉ ናቸውና የተመረጡትም በጌታ ነውና። በተቻላቸውም የጌታቸውን ቤት እያገለገሉ ያሉ ናቸውና ደስ ይበሉህ ሁሉንም ውደዳቸው ውዷን ቤትህን ሊያገለግሏት በችግር የተማሩ ልጆችን መውደድ ቢያንስህ ነውኮ።እስኪ በዓለም የሆነ ሰው በጣም ይጠላሀል ይሰድብሀል ያዋርድሀል እንበል።ነገር ግን ቤት ስትሰራ እየነቀፈህም ቢሆን ወንድሜን ልርዳው ብሎ አንተን በጥሩ ቤት ለማኖር ጭቃ ሲያቦካ ፍልጥ

ሲፈልጥ ስታየው ደስ አይልህምን? ይሰድበኛል እንዳትል የሚዋደዱ ሰዎችም አንዳንድ ጊዜ ይሰዳደባሉ አረ ይደባደባሉም ነገር ግን ብዙውን ጊዜ በፍቅር ይኖራሉ፡፡አገልጋዮች ቢሰድቡህ ክፉ ቢሆኑብህ እንኳ ግን ለጊዜው በዚች ዓለም ነው እንጂ ለዘለዓለሙ ዓለም አንተን ለማብቃት ግን ይሮጣሉ ይደክማሉ፡፡ስለዚህ ውደዳቸው ሲታመሙ ይክፋህ ምክንያቱም አልፎ አልፎ የምትሰዳደቡ ምርጥ ጓደኞችህ እንኳ በሌላ ሰው ሲታመሙ ሲነቀፉ ሲዋረዱ ስታይ ይከፋሀልና ነው፡፡ሲመሰገኑ ሲደነቁ ሰው ከፍ ከፍ ሲያደርጋቸው ደግሞ ደስ ይልሀልና ነው፡፡ምክንያቱም የዘለዓለሙን ቤትህን እያሳመሩልህ ያሉት ድንቅ አባቶችህ ወንድሞችህ ናቸውና ነው፡፡የቀድሞዎችንም አባቶቻችን የምንወዳቸውኮ ለዘለዓለማዊ ቤታችን የሚሆን ስራ ስለሰሩልን ነው፡፡ዘረኝነት ቢሰሩብህ ክፉ ነህ ብለው በሰው ቢያስጠሉህ አይክፋህ የሆነ ሆኖ የተወሰኑ ምእመናንንም ቢሆን ምእመናንን በሚያስደስታቸው መንገድ አስደስተው ለዘለዓለሙ ኑሯቸው አብቅተዋቸዋልና በዚህ በኩል ደስ ይበሉህ መርቃቸው አድንቃቸው ውደዳቸው)::

ቅዱስ ያሬድ

ቅዱስ ያሬድ በአባቱ ከኩሽ ዘር የተወለደ ነው፡፡በእናቱ ከሴም ዘር ነው፡፡ቅዱስ ያሬድ በ439 ዓ.ም ዓርብ ዕለት ሚያዝያ 5 ቀን ተወለደ፡፡ጽርሐ አርያም ወጥቶ ከቅዱሳን መላእክት አይቶ ከብሉይ ከሐዲስ ከሊቃውንት ከድርሳናት መጻሕፍት ሁሉ ጥሩ ቃላትን እየቀሰመ በዜማ አጣፍጦ ሰራ፡፡ተስዓቱ ቅዱሳን ብሉይና ሐዲስን በግዕዝ ቋንቋ ከአባ ጌዴዎን ተማሩ፡፡ያሬድ ከእጹ ተምሮ ወደ መምህሩ ተመለሰ (***ፍጥረታትን ቦ እምኔሆሙ ለምህሮ የሚላቸው እንዲህ ሲሆኑ ነው***)፡፡በ13 ዓመቱ ብሉይ ሐዲስን ተገልጾለት አጠናቀቀ፡፡በአክሱም ጻጻስ አቡነ ዮሐንስ ዲቁና ተሾመ፡፡ቅዱስ ያሬድ አነጋገሩ የለዘበ ነበር፡፡በጌዴዎን ምትክ ተተክቶ ብሉይ ሐዲስ ማስተማር ጀመረ፡፡ሳዊራ፣ብስድራ፣እስክንድራ፣መንክራ ከእርሱ የተማሩ ናቸው፡፡ብዙ ሊቃውንትንም አስተምሯል፡፡ያሬድ ድንግል ነው አላገባም፡፡ሦስት የገነት ወፎች ወደ ጽርሐ አርያም ነጠቁት፡፡በሰው ቋንቋ ተናገሩት፡፡ወትቤሎ ኦፍ አሐቲ እነግረከ በዘትሌቡ ጸውዕ ስሞ ሐዲሰ ለእግዚአብሐየር ወትነስእ ማኅሌተ እም እሥራ ወአርባእቱ ካህናተ ሰማይ በበዜማሁ፡፡ ቅዱስ ያሬድ የሚያዜመው ዜማ ምሥጢሩ የሚያጠግብ ቃሉ የሚያረካ አነጋገሩ የተሳካ ጣዕመ ቃሉና ኃይለ ቃሉ ደስ የሚያሰኝ ነው፡፡ቅዱስ ያሬድ ድርሰቱን የጀመረበት ህዳር 6 በ534 ዓ.ም ከነግሁ 3 ሰዓት ነው፡፡ግዕዝ የአብ እዝል የወልድ አራራይ የመንፈስ ቅዱስ ምሳሌ ነው፡፡ ትምህርቱን ግለጽልኝ ብየ ብለምነው (አስተምሐረ-ለመነ) ጥዑም ዜማ ገለጸልኝ ሲል ዘመኑን (ህዳር 6) አስተምሕሮ አለው መሐሪ ዘአልቦ መዓትም አለ፡፡ቅዱስ ያሬድ ሲያዜም ሕመምተኞች ይድኑ ኀዘንተኞች ኀዘናቸውን ረስተው ይደሰቱ ነበር፡፡የሰማይ ወፎችም በጣዕመ ዜማው ፈዘው ይውሉ ነበር፡፡ቅዱስ ያሬድ ሰይጣንን በትእግስቱና በሚያዜመው ዜማ ድል ነስቶታል፡፡ ራዕ.12፣7-10 ወጸብእም ለውእቱ አርዌ ሚካኤል ወመላእክቲሁ ወተጸብአሙ ውእቱ አርዌ ምስለ መላእክቲሁ ወስእኖሙ ወወድቀ ውስተ ምድር ምስለ መላእክቲሁ፡፡ያሬድን ክህነት የሾመው እግዚአብሔር ነው፡፡ለቅዱስ ያሬድ ዜማው ከነ ሥርዓቱ ነው የተገለጸለት፡፡ዜማውን በሚያደርስበት ጊዜ ሁሉ ከመሬት 15 ክንድ መጥቆ ቆሞ ለተሰበሰቡት ሕዝብ ሲታያቸው ለራሱ ግን በተመስጦ አይታወቀውም ነበር፡፡ከሊቃውንቱና ከካህናቱ መካከል ምሥጢሩ ስላልተረዳቸውና ጣዕመ ዜማው ስላልጣፈጣቸው ድርሰቱን አንቀበልም በማለታቸው ንጉሡ አጼ

መጽሐፈ ኤደን

ገብረ መስቀል አዘው ከታህሳስ 1 ሰኞ ጠዋት ጀምሮ ምሕላ ተያዘ፡፡ያሬድም ይህን ምሕላ ስብከት አለው፡፡በኋላም ጌታ ከነ መላእክቱ ተገልጾ መላእክትም በያሬድ ዜማ ሲያመሰግኑ ሕዝቡ ስላየ ድርሰቱን ተቀበለው፡፡አኮቴተ ቁርባን የሚለውን ከቅዳሴ ሕርያቆስ ውጭ ያለውን የደረሰው ቅዱስ ያሬድ ነው፡፡አባ ሕርያቆስ ጥንት ትውልዱ አክሱም ነው፡፡አባቱ ግብጽ ሂዶ ሳለ ከዚያ አግብቶ ሕርያቆስን ወለደ፡፡መምህሬ ወደ አባቱ ሀገር አክሱም እንደመጣ ከቅዱስ ያሬድ ጋር ተገናኘ ይላሉ፡፡አባ ኤስድሮስ ግን ውዳሴ ማርያም ትርጉማቸው ላይ በደመና ጠቅሳ አመጣችለት ብለዋል፡፡መዋስእትን ለመንክራ ምዕራፍን ለሳዊራ ቅዳሴን ለብስድራ ዝማሬን ለእስክንድራ እየነገራቸው ጻፉት፡፡ቅዱስ ያሬድ ማኅሌት በሚቆምበት ጊዜ በወርቅ ያስጌጠ እንደ በረዶ የነጣ ልብስ ለብሶ ነበር፡፡ጌታም በደብረታቦር ነጭ ልብስ ለብሶ ታይቷል፡፡ቅዱስ ያሬድ አክሊል የመሰለ ነጭ መጠምጠሚያ ጠምጥሞ ማኅሌት ያቀርብ ነበር፡፡ንጹሕ ልብስ የእግዚአብሔር ንጹሐ ባሕርይ ምሳሌ ነው፡፡በመዝሙረ ዳዊቱ ፍጻሜ መጨረሻ ስብሐት ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ለዓለም ወለዓለመ ዓለምን ያገባው ቅዱስ ያሬድ ነው፡፡እግዚኦ ጸወነ ኮንከነ ጀምሮ እስከ ንዑ ንትፈሣሕ የሙሴ ጸሎት ናቸው ይባላል፡፡ዳዊት የደረሰው ስለሚበዛ በዳዊት ስም ተጠራ እንጂ 150ው ሁሉ የእርሱ እንዳልሆነ በአርእስቱ ይታወቃል ይላሉ፡፡መምህር ጌራና መምህር ራጉኤል አማራ ሄደው የዜማ ምልክት ያመለከቱ የአክሱም ተወላጆች ናቸው፡፡ቅዱስ ያሬድ እሑድ ቀን አንዲት ሰራተኛ ሴት እህል ስትፈጭ ሰማት ወዲያው ሌላ ኃይለ ቃል ሳይናገራት በለዘበ በጣዕመ ዜማው ሃሌ ሉያ ሠርዐ ሰንበተ ለዕረፍት ለቅኒያን እያለ መከራት፡፡ሃሌታውን በማኅረጽ ድምፅ ስላዜመው እስከ ቅርብ ጊዜ ድምፀ ማኅረጽ ተብሎ ነበር ይላሉ፡፡ቅዱስ ገብርኤል ይባርክዎ ኩሉ ግብረ እግዚእ ለእግዚአብሔር እያለ ሲያመሰግን ሠለስቱ ደቂቅ እየተከተሉ ስቡሕኒ ውእቱ ወልዑልኒ ውእቱ ለዓለም እያሉ እስከመጨረሻው አመስግነዋል፡፡ በሮማ ሄርማ የሚባል የግሪክ ተወላጅ ነቢይ ነበረ፡፡እርሱም ለጳውሎስ ወዳጁና ቤተክርስቲያንንም በነቢይነቱና በደግነቱ በጥሩ ትምህርቱ በቀናች ሃይማኖቱ ታከብረው ነበር፡፡ በዚያ በሮሜ ሳለ አንድ ቀን ወይዘሮ ሴት በራእይ አይቶ በራእይ ተዋወቃት እንደ እኅቱ አድርጎም ወደዳት፡፡መልካም ነገርንም አሰበላት፡፡በሌላ ጊዜ በሌላ ቦታ ይች ሴት በፈለገ ጤግሮስ ውሃ ስትታጠብ ለሁለተኛ ጊዜ አያትና ተሰወረችበት፡፡ከዚያ ወሪድየ ብሔረ ሮሜ ለብእሲት ርኢክዋ አእመርክዋ አፍቀርክዋ ከመ እኅትየ ሠናየ ሐለይኩ እምድህረ ጉንዱይ ዓመታት ወእምዝ እምድህረ ኅዳጥ መዋዕል ካዕበ ርኢክዋ ወትትነጸብ በፈለገ ጤግሮስ እያለ ተቀኘላት፡፡ ቅዱስ ያሬድ ብእሲትን በቤተክርስቲያን ለውጦ አነበው፡፡ያሬድ ካህን ወንጉሥ ገብረ መስቀል ሠርዐ በፍቅር ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ወቤተ መንግሥት፡፡ወንጉሥ ገብረ መስቀል ይሰቀል በአጽምዖተ ዜማሁ፡፡ውእቱሰ ያሬድ ካህን ኢይፈቅድ ነቢረ በከተማ ንጉሥ፡፡አላ ያፈቅር ከመ ይብጻሕ ወይዐድ ውስተ አብያተ ክርስቲያናት ዘኢትዮጵያ፡፡ወባሕቱ ንጉሥ ኢያበውዖ ይትፈለጥ እምኔሁ እስመ ጥቀ ያፈቅሮ ከመ ርእሱ፡፡ቅዱስ ያሬድ ዜማ ሲያስተምር “ዘወረደ መንፈስቅዱስ ጸራቅሊጦስ ላዕለ ሐዋርያት ወከሠተ ሎሙ ምሥጢረ ነገረ በሐውርት ይረድ ላዕሌክሙ ወይክስት ለክሙ ምሥጢረ ስብሐት” ብሎ መርቆ አቡነ ዘበሰማያትን ይጸልይ ነበር፡፡ትምህርት ሲጨርስም “ዘተመሀርክሙ ኩሎ ስብሐተ እግዚአብሔር መንፈስቅዱስ ያኅድር ውስተ ልብክሙ ወንበል አቡነ ዘበሰማያት” ብሎ ሲመርቃቸው አቡነ ዘበሰማያትን በዜማ አብረው ይጸልያሉ፡፡ ያሬድን ገብረ መስቀል በበትሩ ተመስጦ ቢወጋው ሕማሙን ታግሦ ዜማው እስኪያልቅ

መጽሐፈ ኤደን

አመሰገነ፡፡ስለ ማኅሌተ እግዚአብሔር ሰማእት ሆነ፡፡ተከዚ ከአራቱ አፍላጋት አንዱ ኤፌሶን የተባለው ነው፡፡ወሖረ ያሬድ ውስተ ገዳመ ስሜን ምድረ ጸለምት አዲዎ ተከዜ ወነበረ በህየ ደብረ ሐዊ ዘይትበሀል ሳኔር፡፡ያሬድ አረፈ ማለት ሞተ ማለት አይደለም ተሰወረ ማለት ነው እንጂ፡፡በ75 ዓመቱ ተሰወረ፡፡ቅዱስ ያሬድ ቅዱሳት መጻሕፍትን እያደራጀ በዜማ አቀረባቸው፡፡ አዕረፈ ያሬድ ካህን ፈጺሞ ገድሎ ወመዊዖ ሰይጣነ በመኃልይሁ ጥዑም፡፡ሳዊራ አባ ገሪማ ገዳም ደብረ መደራ ገብቶ፡፡ዜማ እያስተማረ ብዙ ሊቃውንት አስተምሮ ዕድሜውን በዚያው ፈጸመ፡፡ መንክራ ደብረ ዳሞ ሂዶ ሲያስተምር ኑሮ በዚያው ተቀበረ፡፡ብስድራ ሐማሴን ሄዶ ነው ያስተማረ፡፡በማኅሌት ብዛት ልቡ ፈርጦ ነው የሞተው፡፡የብስድራ ተማሪ ፀሐየ ቅዱሳን ወደ ሸዋ መጥቶ አጼ ገብረ መስቀል ባሰሩት ጎሐ ጽዮን ቤተክርስቲያን እያስተማረ ብዙ ደቀመዛሙርት ተክቶ በዚያው አረፈ፡፡በስመ ኃዳሪ ይጼዋእ ማኅደር ወበስመ ማኅደር ይጼዋእ ጎዳሪ እንዲል ሊቃውንቱ በሚያገለግሉባት ***ደብተራ*** ተብለዋል፡፡ወእስክንድራ መሐሮሙ ለካህናተ አክሱም፡፡አባ በጸሎተ ሚካኤል ትውልዱ አክሱም ከተማ ነው፡፡አባ በጸሎተ ሚካኤልን ከሴት ጋር አሰሩት ሴቲቱም ፈገግታ እያሳየች ትወደኛለህ ትለው ጀመረች፡፡አባም ለይምሰል በአፉ አዎ እወድሻለሁ እያለ በልቡ ወአውጽአኒ እምዛቲ መስገርት እያለ ከጸለየ በኋላ ወንድና ሴት ታስረው ግብረ ሥጋ መፈጸም ውርደት ነውና ፍቺኝ ሲላት እውነት መስሏት ፈታችው ይህን ጊዜ ቀስ ብሎ አመለጣት፡፡በጸሎተ ሚካኤልም መስገርትሰ ተቀጥቀጠ ወንሕነሰ ድኅነ እያለ ጸለየ፡፡የአባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫም አባቱም እናቱም የአክሱም ተወላጆች ናቸው፡፡ጣና ቂርቆስ ያለው ድጓ ያሬድ የጻፈው ነው የሚለው አያስኬድም ምክንያቱ ከዚያው መጽሐፍ ውስጥ በ1523 ዓ.ም እኔ ዮሐንስ ከማ ጻፍኩት የሚል አለና፡፡ገዳሙን ለማስከበር ተብሎ መዋሸት እና እውነትን አፍኖ መኖር አይገባም፡፡ያሬድ ዜማውን አዜመ እንጂ ምልክት አላመለከተም፡፡አስሩንም ምልክት የሰሩት አዛዥር ጌራና አዛዥር ራጉኤል ናቸው፡፡2ቱ የፊደል 8ቱ የምልክት ናቸው፡፡***ሥረዮ*** ማለት ራሱ ባለቤት ሆኖ መልሶ በሌላ ቀለም ላይ ተመልክቶ ዜማውን የሚመራ ዋና መሪ ነው፡፡ወይ አይዋጋ ወይ አይሸሽ በህየንተ አበውኪ የገባ ነው፡፡ቡበይ ላሜ በነዋ በግዑ የገባ ነው፡፡በፋሲል ዘመነ መንግሥት ዙር አባ የመዋስእትና የዝማሬ ማስመስከሪያ ሆነ፡፡በኋላ የነ ተዋነይ ቅኔ ሲመጣ የዜማ መምህራን በየዜማው መካከል እንዲደረግ ወሰኑ፡፡

የዜማዎቹና የዘመናት ሥያሜዎች

የመዝሙረ ዳዊቱን መስመር በአራት በአራት ስለከፈለው ***አርባዕት*** ብሎታል፡፡ቅዱስ ያሬድ ድርሰቱን የጀመረበት ህዳር 6 በ534 ዓ.ም ከነግሁ 3 ሰዓት ነው፡፡ግዕዝ የአብ እዝል የወልድ አራራይ የመንፈስ ቅዱስ ምሳሌ ነው፡፡ትምህርቱን ግለጽልኝ ብየ ብለምነው (አስተምሐረ-ለመነ) ጥዑም ዜማ ገለጸልኝ ሲል ዘመኑን (ህዳር 6) ***አስተምሕሮ*** አለው መሐሪ ዘአልቦ መዓትም አለ፡፡ታኅሣሥ 7 የክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔርነቱ ስለተገለጸለት ነቢያትም አምለሰክ ሰው ይሆናል ብለው የተናገሩት ትንቢት የተፈጸመበት ቀን ስለሆነ ***ስብክት*** አለው፡፡በሳምንቱ በታኅሣሥ 14 ጌታ በብርሃን አምሳያ ተገልጾ ሳምንት ሁሉ ሲታየው ስለሰነበተ ***ብርሃን*** አለው፡፡ ታኅሣሥ 20 ለሦስተኛ ጊዜ በአምሳለ ኖላዊ ኄር ተገልጾ ስለታየው ኖላዊነ ዘመጽአ ኀቤነ እያለ በሥርዓተ ዋዜማ አመሰገነው ስለዚህም ***ኖላዊ*** አለው፡፡ከኖላዊ ሳምንት በኋላ ታኅሣሥ 25 ቀን ጀምሮ እስከ ታኅሣሥ 28 ቀን ጌታ በአምሳለ መርአዊ ሲታየው ስለሰነበተ ***መርዓዊ*** አለው፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ምዕራፍ በጌታ ዕረፍት ጊዜ የተነገረውን ቃለ አምላክ (ቅዱስ ኃያል ቅዱስ ሕያው) ጠቅሶ ዜማውን ስለጀመረው ***ምዕራፍ*** አለው።አንድም ቅዱስ ያሬድ የመዝሙሩን ድርሰት ፈጽሞ በዚሁ ጣዕመ ዜማ ሰይጣንን አሸንፎ ከፈተና ካረፈ በኋላ የደረሰው ስለሆነ ***ምዕራፍ*** አለው። ***ዓቢይ ስብሐተ ነግህ*** የተባለው በዓበይት በዓላት ስለሚዘመር ነው።***ንዑስ ስብሐተ ነግህ*** ደግሞ ነጋ ነጋ ዓመት እስከ ዓመት የሚደረስ የዜማ ጸሎት ነው።ቅዱስ ያሬድ እግዚኦ መኑ የኀድር ውስተ ጽላሎትከ እያለ በአንክሮ ወደ ፈጣሪው ጥያቄውን በዜማ ሲያቀርብ መንፈስ ቅዱስ ዘየሐውር በንጹሕ ወይገብር ጽድቀ ብሎ ስለመለሰለት ***መዋስእት*** አለው።መዋስእት ማለት በጸሎት መጠየቅና ከእግዚአብሔር መልስ ማግኘት ማለት ነው።***የፍትሐት ሥርዓት*** በቀዳም ስዑር ተጀመረ ጌታ በአካለ ነፍስ ወደ ሲኦል ወርዶ ነፍሳተ ሙታንን ከእስራት የፈታበት እለት ነው።ስምዐኒ እግዚኦ ጸሎትየ ሀሌ።ወይብጻሕ ቅድሜከ ገዐርየ ሀሌ።ወኢትሚጥ ገጸከ እምኔየ እንዲህ እንዲህ እያለ በሦስት መስመር እየተከፈለ ስለተጸለየ ***ሠለስት*** ተባለ። ***ክሥተት*** ማለት ከመዝሙረ ዳዊት ከመኃልየ ሰሎሞን ሁለት ሁለት መስመር እየተገለጸ (እየተከሠተ) ስለደረሰው ክስተት አለው።***ዘአምላኪየ*** የተባለ በአምላኪየ አምላኪየ እገይሥ ኀቤከ መካከል እየተዛነቀ ስለሚባል ነው።***ምልጣን*** ማለት ከእናቱ ዜማው ለውጦ መሪ የሚያመለጥነው ነው። ***መስተጋብእ*** ማለት የመዝሙረ ዳዊቱ ምርጫ ቃላት መሰብሰቢያ መከማቻ መደራጃ ማለት ነው።***ምቅናይ*** ማለት የምዕራፉ መርገፍ ማለት ነው።***ምስጋድ*** የተባለው እየሰገዱ የሚደርስ ጸሎት ነው።ስብሐተ ነግህ ከሌሊት ጨለማ አውጥተህ እንኳን ወደንጋቱ ብርሃን አደረስከን እያልን ለእግዚአብሔር የምናቀርበው ምስጋና ነው።ንዋየ ቅድሳቱ ሁሉ እንዳለ በቤተክርስቲያ ውስጥ ሰንብቶ በ8ኛው ቀን ከቁርባን ፍጻሜ በኋላ ወደቤተ መዛግብቱ ስለተመለሰ ***አግብኦተ ግብር*** ተባለ።

22ቱ አርእስተ ዜማ፣ሥርዓተ ማኅሌት

22ቱ አርእስተ ዜማ የ22ቱ ስነፍጥረት የ22 አሌፋት ምሳሌ ናቸው።እኒህም ዋዜማ፣ኀምስቱ፣ እግዚአብሔር ነግሠ፣ይትባረክ፣***ሠለስት***፣ሰላም፣መዝሙር ዘሰንበት፣***ዘአምላኪየ***፣እግዚኦ ሚበዝኑ አመ ሣልስት ዕለት፣አርባዕት፣***ብጹዕ ዘይሌቡ*** ሠርከ ሰንበት፣***መወድስ (ፍታሕ ሊተ)*** ክርስቶስ ተንስአ፣***ኩልክሙ*** ዮም በዛቲ ዕለት፣እዝል፣ዘይእዜ፣ማኅሌት፣ስብሐተ ነግህ፣እስመ ለዓለም፣ ***አርያም፣ክብር ይእቲ፣ዝማሬ፣ዕጣነ ሞገር*** ናቸው።ከ22ቱ አርእስተ መዝሙር ለ12ቱ ምልጣን አላቸው ለ10ሩ ግን የላቸውም።የሌላቸው በደማቅ ከዚህ በላይ የተጻፉት ናቸው።ምልጣን የሌላቸው የደናግላን ምሳሌ።ያላቸው ልጅ ያላቸው የሰብአ ዓለም ምሳሌ ነው።የመዋስእት አደራረሱ 12 ጊዜ መድረሱ የ12ቱ ነገደ እስራኤል ባሕረ ኤርትራን ተሻግረው ምሳሌ።ጌታም ነፍሳትን ከባሕረ እሳት አሻግሮ ገነት አውርሷቸዋል።9 ጊዜ መድረሱ የዓርብ 9 ሰዓት አምሳል ከጌታ ትኩስ ደም ጽሩይ ደም ፈሶ አዳምን እንዳነጻው ይህም መንጽሔ ኃጢአት ነውና።7 ጊዜ መድረሱ የ7ቱ ዕለታት ምሳሌ በ7ኛው ቀን እንዳረፈ ይህም ምዕራፈ ነፍስ ነው ለማለት።5 ጊዜ መድረሱ ስለ 5ቱ ቅንዋተ መስቀል ስለ 5ቱ አዕማደ ምሥጢር አምሳል ነው።እናቱ የእመቤታችን ምልጣኑ የጌታ ምሳሌ።በኒቆዲሞስ ሦስቱ መዝሙራት በአንድ ጊዜ መባላቸው አንዱ ህየንተ ዝማሬ አንዱ ህየንተ ጽዋዕ አንዱ ህየንተ መንፈስ ነው።ቅዱስ ያሬድ መዝሙሩን በ4 ክፍል (ዮሐንስ፣አስተምህሮ፣ጾም፣ክረምት) አድርጎ መስራቱ የ4ቱ ወንጌላውያን ምሳሌ

መጽሐፈ ኤደን

ነው።በዓርብ ስቅለት መሥዋዕት ሳይሰራ ቅዳሴ ሳይቀደስ ክብር ይእቲ ዝማሬ ዕጣነ ሞገር ለምን ሰራ ቢሉ ራሱ ኢየሱስ በመስቀል ተሰውቷልና ነው።1 ሀሌታ የአንድ አምላክ 2 ሀሌታ የቃልና የትስብእት 3 ሀሌታ የሥላሴ 4 ሀሌታ የኪሩቤል 5 ሀሌታ ከ5500 ዘመን በኋላ የመወለዱ 6 ሀሌታ የ6ቱ ቃላተ ወንጌል 7 ሀሌታ የ7ቱ ሀብታት 8 ሀሌታ የ8ቱ ብሔረ ኦሪት 9 ሀሌታ በ9 ሰዓት ዓርብ ትኩስ ደምና ንጹሕ ውሃ የመፍሰሱ ምሳሌ ነው።ቁም ዜማ ዝማሜ መረግድ ጽፍዓት የኪሩቤል አምሳል ናቸው።ቁም ከመ ኪደተ ብእሲ ዝማሜ ከመ ኪደተ አንበሳ መረግድ ከመ ኪደተ ላሕም ጽፍዓት ከመ ኪደተ ንስር ነው።መራሒ ሰላም መምራቱ የጌታ ምሳሌ ተመሪ የአዳም ምሳሌ ነው።ምዕራፍ የማርያም ድንግል።በዘይብሉ ቅኔው የልጇ ክርስቶስ ምሳሌ ነው።መሪ የዮሐንስ መጥምቅ ምሳሌ አንሺ የክርስቶስ ምሳሌ ነው።በመሪ ገጽ ዕዝሉን የዘለቁ መዘምራን የአርድእተ ዮሐንስ ምሳሌ ናቸው።በአንሺ ገጽ የዘለቁት የአርድእተ ክርስቶስ ምሳሌ ናቸው።በመጨረሻ በጎብረት ማድረሳቸው መላእክትና ሰዎች በልደት በጎብረት የማመስገናቸው ምሳሌ ነው።መሪ ኀበ አንጸረ ቀዳማዊ ባለው ሲመሰል ተመሪው የሐውሩ በተባሉ በተከታዮቹ ይመሰላል።መስከረም 25 ቀን አጼ ገብረ መስቀል በአክሱም መናገሻ በተገኙ ጊዜ ቅዱስ ያሬድ ዘመኑንና በዓሉን (ክረምት የወጣበትን በዓል) አስተባብሮ የአጼ ገብረ መስቀልን ለሹመት እጩነታቸውን ጠቅሶ ተቀጸል ጽጌ ገብረ መስቀል ሐጼጌ እያለ በዜማ አሳሰባቸው።መስከረም 25ም በየዓመቱ እንዲከበር ከዚያ ወዲህ ተወሰነ።ግሡ ሐጸየ አጨ ካለው የወጣ ጥሬ ዘር ነው።ጌተ ገገር ሆነ ይላል።ያሬድ ካህን ወንጉሥ ገብረ መስቀል ሠርዐ በፍቅር ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ወቤተ መንግሥት።ወንጉሥ ገብረ መስቀል ይሰቀል በአጽምዖተ ዜማሁ።የማህሌቱን አደራረሱን የሰሩት በየጊዜው የተነሱ ሊቃውንት ናቸው።

ኢየሱስ ክርስቶስ፣ቅንዋተ መስቀል

ጌታ በ5500 ዓመት መስከረም ረቡዕ ገብቶ ታኅሣሥ 29 ቀን ማክሰኞ ሌሊት ተወለደ።በ5531 ዓመት ጥር 11 ማክሰኞ ሌሊት ተጠመቀ።ጌታ ከሱባኤው በወጣ በሦስተኛው ቀን ማክሰኞ ዕለት የካቲት 23 ቀን በቃና ዘገሊላ ሰርግ ውሃውን ወደ ወይን ቀየረው።ውሃውን ከውሃ አነጻጽሮ ጥር 12 እንዲከበር ያሬድ ሰራው።ጌታን በአላዶር ቀኝ እጁን በዳናት ግራ እጁን በአዴራ ሁለቱን እግሮቹን ደርበው ቸነከሩት።ሳዶር የሚባለው ብረት እንደዝናር የሚታጠፍ ላይና ታቹ እንደ መጋዝ ጥርስ ያለው አምጥተው ሰውነቱ እንዳይንቀሳቀስ ከልቡ በታች በሽንጡ መካከል ከመስቀሉ ጋር አስታጠቁት።ሮዳስ የተጠላለፈው መስቀል የተያያዘበት ነው።

መላእክት

የቅዱሳን መላእክት ሥራ ያለድካም ያለ ዕረፍት ቀንና ሌሊት ፈጣሪያቸው እግዚአብሔርን በዜማ ማመስገን ብቻ ነው።መላእክት ሲያመሰግኑ አንዱ መልአክ ምስጋናውን ሲጀምር ሌሎች መላእክት አንዲት የሴኮንድ ደቂቃ ታህል ጸጥ ማለታቸውን ሲያስረዳን ያረሙ ሕቀ ከመ ይወድስዎ እያለ በደረሰው ምዕራፍ ዘዘወትር አስተምሮናል።

ምሕላ

ዘጸ.30፣10-11 ይትመሐለል አሮን በዲበ አቅርንቲሁ ይላል።ኢዮ.10፣14 ቀድሱ ጾመ ወስብኩ

ምሕላ ይላል፡፡

ስለዮዲት ጉዲት

ዮዲት ከአክሱም ጽዮን ደጀሰላም ተቀምጣ ወድቃ ታቦተ ጽዮንን ተማፀነች፡፡የ22 ዓመት ጎልማሳ ዲያቆን በዝሙት ስለተነደፈ በልቡ ተመኛት በጣም ቆንጆ ነበረችና፡፡ከቤተክርስቲያን ወርቅ ሰርቶ ጫማ አሰርቶ ሰጣት በስውር ወዲያውም አረከሳት፡፡ካህናቱም የዲያቆኑ ችግር መሆኑን እያወቁ በዮዲት በሐሰት ፈርደው ለንጉሡ ሰጡት ንጉሡም እርሷ እንዳላጠፋች እያወቀ ልብሷን ገፎ ጡቶቿን በሰይፍ አስቆረጠው ወደቀች፡፡ከዚያ ወዲህ ገበዘ አክሱም ሴት እንዳይገባ ተከለከለ፡፡ ዮዲትንም አውሬ እንዲበላት በረሃ ጥለዋት መጡ፡፡እግዚአብሔር ግን አንድ ግብጻዊ እንዲጎበኛት አደረገ፡፡ለግብጽ ንጉሥም ልኮ አሳከማት፡፡ያም የአክሱም ንጉሥ ድግናገርን ሞቶ ልጁ አንበሳ ውድም ነገሠ፡፡ከዚያ መጥታ ይህን ሁሉ ውድመት አደረሰች፡፡

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ጥንታዊ የኢትዮጵያ ትምህርት

አዘጋጅ፡-ሊቀሥልጣናት ሀብተማርያም ወርቅነህ

ምንም ቢሆን ሊቃውንት ያሉት ሕዝብ ችግር አይፈጠርበትም ቁም ነገር አይጠፋበትም፡፡ ለሁሉም ነገር መልክ ይሰጡታል፡፡ማንኛውንም ነገር ለመውደድም ሆነ ለመጥላት ነገሩን አስቀድሞ ከሥሩ ከመሰረቱ ማወቅ ያስፈልጋል፡፡እንዲሁ መጥላትም እንዲሁ መውደድም ተገቢ አይደለም፡፡(ዓለማቀፋዊ ወይም Universal እውቀት ይኑርህ፡፡የሰው ልጅ መሬት ነው መሬት ደግሞ የዘሩባትን ታበቅላለች፡፡ከመሬት ሰው የሚለየው ለነፍሱ የሚጠቅመውንና የማይጠቅመውን እየመረጠ ማብቀል ይችላል፡፡ለቤተክርስቲያን አገልግሎት አሰራር የሚያመች አዲስ ድርሰት አዲስ ሥርዓት ማምጣት ይቻላል፡፡ለቤተክርስቲያን ጠቃሚነታቸው ተመርምሮ እንደ ቅኔ እንደ አቋቋም አዲስ ግኝቶችንም ወደ ሥርዓታችን ማስገባት ይቻላል፡፡ይህ የሚሆነው ግን በሲኖዶስ በኩል ነው፡፡አዲስ የመጣው ነገር ደግሞ ምን ነፍሳዊ ፋይዳ አለው የሚለው ተገምግሞ ነው፡፡ማንኛውም ሥርዓት ከነፍሳዊ ጥቅሙ አንጻር እየተገመገመ ሊሻሻል ይችላል፡፡ በብዙ ረገድ አሁን የያዝነው ሥርዓት በየዘመኑ እየተሻሻለ የመጣ አዲስ እየተጨመረበት ከድሮው እየተቀነሰለት የመጣ ነው፡፡ስለዚህ ነፍሳዊ ጥቅሙ ከፍተኛ የሆነ አዲስ ሥርዓት ብትፈጥርም በሲኖዶስ ታይቶ ሊጸድቅ ይችላል፡፡ከድሮው ውጭ አይሆንም የሚሉ ሊኖሩ ይችላሉ፡፡እኒህ ግን የያሬድንም ዜማ አዲስ ነው ከድሮው ውጭ አይሆንም ብለው የተቃወሙ በየዘመኑ የተነሱትን የሚቃወሙ፡፡ነገር ግን እነርሱ ነባር ብለው የያዙትም እየተሻሻለ እንደመጣ የማያውቁ ድኩማን ናቸው፡፡ስለዚህ የከዚህ ቀደሙን ባህልም አይተህ ነፍሳዊ ጥቅሙን አይተህ የሚስተካከለውን አስተካክለው፡፡ነፍሳዊ ጥቅሙ የጎላ የውጭ አለባበስ ባህል የሥራ ባህል ወዘተ ካለ መዋስ ነው፡፡አባቶቻችን ቅዱሳት መጻሕፍትን እየተረጎሙ ያመጡልን ነፍሳዊ ጥቅማቸውን ገምግመው ነው፡፡ለምሳሌ ሴቶች ሱሪ ቢለብሱ ያለው ነፍሳዊ ጉዳት ምንድን ነው ስትል ሰውነታቸውን ጥብቅ አድርጎ ውስጣዊ አካላቸውን ስለሚያሳይ በዚህ ምክንያት ደግሞ ወንዱ ፍትወት ስለሚነሳበት፡፡ይህ ደግሞ ማመንዘርን ስለሚያስከትል ነፍሳዊ ጉዳት የሚያስከትል

ስለሆነ ቢቀር ልትል ትችላለህ፡፡የወንዱንም አለባበስ አነጋገር አበላል ወዘተ ከነፍሳዊ ጥቅሙ ጋር እያቆራኙ መተችት ይቻል ይሆናል ማሻሻልም ይቻል ይሆናል፡፡አዲስ የልብስ ዲዛይን መፍጠርም ይቻላል፡፡አባቶችን ስታደንቅም ያስተላለፉልህን ነገር በነፍሳዊ ሚዛን ገምግመህ መልካም ሆኖ ስታገኘው ነው፡፡ዝም ብለህ የአባቶቹ ባህል እያልክ ጊዜህን ከምታባክን ባህሉን መርምረህ ነፍሳዊ ጥቅሙን አይተህ ጥሩ ከሆነ ያስተላለፉልህን አባቶች ለማመስገን የአባቶችን ባህል ብትል መልካም ነው፡፡አንተ የሌሎችን ባህል ለመጥላት የአንተን ለመውደድ መለኪያህ ነፍሳዊ ጥቅሙ እንጂ አንተ ስለለመድከውና ስላልለመድከው መሆን የለበትም፡፡ስለዚህ የተሻለ ባህል አለባበስ ቋንቋ ካለ ውረሰው፡፡እንኳን ባህል መንፈሳዊ ሥርዓትንኳ ሊሻሻል ይችላል፡፡ ከልማዳዊ አመክንዮ ውጣና ሃይማኖታዊ አመክንዮ ይኑርህ፡፡በጥሩ አስተያየት ምሁራዊ በሚመስል ትንታኔ ተደብቀው የሚመጡ ጅል ሀሳቦች ሊኖሩ ስለሚችል በጥልቀት እያሰብክ ላለመሸወድ ሞክር፡፡የሆነን ጉዳይ መልካምነቱን ካረጋገጥክ ለማድረግ ምንም ሊያግድህ አይገባም ባለህ ነገርና አቅም ያን ነገር ለማድረግ ሞክር፡፡እግዚአብሔር በሰጠህ አቅም ትሰራለህ እንጂ ሌላ አትመኝም ጌታም የሚጠይቅህ በሰጠህ ነውና፡፡ይህን ለማድረግ ጳጳስ ብሆን ንጉስ ብሆን ባዕለ ጸጋ ብሆን አትልም፡፡ባለህ አቅም በፍቅር ትሰራዋለህ እንጂ፡፡መልካም ነገር ለማድረግ የሌላቸውን ነገር የሚፈልጉ የሚጠብቁ ደካሞች ናቸው፡፡እግዚአብሔርንም ማንኛውንም መልካም ነገር እንዳናደርግ ሙሉ ነገር አልሰጠኸንም እንደማለት ይቆጠራል፡፡ከማንኛውም ሰው የሚጠበቀው በተሰጠው በትጋት ማገልገል እንጂ ንጉስ ብሆን ጳጳስ ብሆን ወዘተ የሚለው የባልንጀራህን ቤት አትመኝ የሚለውን ሕግ መተላለፍ ይሆናል፡፡ራስህን ከተሰጠህ ጸጋ ጋር እያወዳደርክ በተሰጠህ ጸጋ የሠራኸውንና ያልሰራኸውን ማወዳደር አለብህ እንጂ ራስህን ከሌላው ጋር የምታወዳድር ምን አገባህ? አንተም የምትጠየቅ በስራህ እርሱም የሚጠየቅ በስራው ነውና፡፡አንዳንድ ጊዜ መንግሥት ራሱ እየሰደበ ይተናኮስህና መልሰህ ስትሰድበው ያሳስርሀል፡፡ሰይጣንም በሰዎች አድሮ ይሰድብህ ያንቋሸሽህና መልሰህ ሰውየውን ስትሰድበው ስታቃልለው፡፡ይችን ምክንያት አድርጎ ሲአል ያስገባሀል፡፡ስለዚህ ትዕግስት ይኑርህ ጌታ ትእግስት ይኑራችሁ ያለን ከዚህ ዓይነት ፈተናም ለመዳን ነው፡፡አሁን የምትወደውንና የምትጠላውን በማስተዋቂያ ተጽዕኖ እንድትወደው እንድትጠላው የተደረገ ነው ወይስ እውነትም የሚጠላ የሚወደድ ሆኖ ነው የሚለውን በአእምሮ ጠባይዓዊና በቃለ እግዚአብሔር ሚዛንነት ፈትነው ፈትነህ ያዝ እንደ ከብት አትነዳ፡፡ለምሳሌ ወንድምህና አውሮፓዊ ቦክስ ገጥመው ለወንድም የምታደላውኮ በእንስሳዊነት ባህርይህ ነው፡፡እንስሳ የለመድውን ይወዳል ስለዚህም ያልለመደው በሬ ከለመደው ሲገጥም ሲያይ የለመደውን ሊያግዝ ይችላል፡፡ እግዚአብሔራዊ እይታ ግን የለመድከውንም ያልለመድከውንም በእኩል ሚዛን አድርጎ በቃለ እግዚአብሔር ዳኝነት ነፍሳዊ ፍርድ መስጠት ነው)፡፡

የፊደላት ትርጉም፣ሥርዓተ ጽሑፍ

ሀ ብሂል ሀልዎቱ ለአብ እምቅድመ ዓለም፣ቁጥሩ 1

ለ ብሂል ለብሰ ሥጋ እምድንግል፣ቁጥሩ 2

ሐ ብሂል ሐመ ወሞተ፣ቁጥሩ 3

መጽሐፈ ኤደን

መ ብሂል መንክር ግብሩ ለእግዚአብሔር፣ቁጥሩ 4

ሠ ብሂል ሠረቀ በሥጋ፣ቁጥሩ 5

ረ ብሂል ረግዐት ምድር በቃሉ፣ቁጥሩ 6

ሰ ብሂል ሰብአ ኮነ እግዚእነ፣ቁጥሩ 7

ቀ ብሂል ቀዳሚሁ ቃል፣ቁጥሩ 8

በ ብሂል በትህትናሁ ወረደ፣ቁጥሩ 9

ተ ብሂል ተሰብአ ወተሠገወ፣ቁጥሩ 10

ኀ ብሂል ኃያል እግዚአብሔር፣ቁጥሩ 20

ነ ብሂል ነሥአ ደዌነ ወጸረ ሕማመነ፣ቁጥሩ 30

አ ብሂል አአኩቶ ወእሴብሆ ለእግዚአብሔር፣ቁጥሩ 40

ከ ብሂል ከሀሊ እግዚአብሔር፣ቁጥሩ 50

ወ ብሂል ወረደ እምሰማይ፣ቁጥሩ 60

ዐ ብሂል ዐርገ ሰማያተ፣ቁጥሩ 70

ዘ ብሂል ዘኩሎ ይእኀዝ እግዚአብሔር፣ቁጥሩ 80

የ ብሂል የማነ እግዚአብሔር ገብረት ኃይለ፣ቁጥሩ 90

ደ ብሂል ደመረ ሥጋነ ምስለ መለኮቱ፣ቁጥሩ 100

ገ ብሂል ገብረ ሰማያተ በጥበቡ፣ቁጥሩ 200

ጠ ብሂል ጠዐሙ ወታእምሩ ከመ ኄር እግዚአብሔር፣ቁጥሩ 300

ጸ ብሂል ጸራቅሊጦስ መንፈሰ ጽድቅ፣ቁጥሩ 400

ፀ ብሂል ፀጋ ወክብር ተውህበ ለነ፣ቁጥሩ 500

ፀ ቁጥሩ 600

ፈ ብሂል ፈጠረ ሰማየ ወምድረ፣ቁጥሩ 700

ፐ ብሂል ፓፓኤል ስሙ ለአምላክ፣ቁጥሩ 800

መጽሐፈ ኤደን

የፊደል ተማሪ የቁጥር ተማሪ የተባለበት ምክንያት የየፊደሉን ስም ከመልክ በመለየት ሀ፣ለ፣ሐ እያለ እየቆጠረ ስለሚማር ነው።***ፊደለ ሐዋርያና ገበተ ሐዋርያ*** የተባሉት የትምህርት ዓይነቶች ከአቡጊዳ ቀጥለው የሚገኙ ሲሆኑ የመጠሪያ ስማቸው እንዲህ የተባለበት ምክንያት ምን እንደሆነ አይታወቅም።በቤተክርስቲያን ግን የታወቀ ስማቸው መልእክተ ዮሐንስና ሌሎችም መልእክታት ናቸው።ፊደለ ሐዋርያ ቀ፣ዳ፣ሚ፣ሁ፣ቃ፣ል...እያለ የሚሔደው ነው ገበተ ሐዋርያ የሚለው ግን እስካሁን ከነስሙ እንግዳ ነገር ነው።በጽሑፍ ጊዜ አርእስት የሚባለው የመጽሐፉ ራስ ያልተጻፈበት ቦታ ነው።***ጎዳግ*** ማለት የተተወ ማለት ሲሆን በግርጌ ያልተጻፈበት ነው። ***ግሌት*** የተባለው ወደ መጨረሻ ያለው ቦታ ነው።***ሕላፍ*** የተባለው ወደ ጫፉ ያለው ቦታ ነው። ***ዓምድ*** የተባለው በሁለቱ ጽሑፎች መካከል የማይጻፍበት ቦታ ነው።ወስፌው ያለፈበት ወይም መስመሩ ***ሲራክ*** ይባላል።***ምሰማክ*** የሚባለው ፊደሉ የሚጻፍበት በመስመሩና በመስመሩ መካከል ያለው ነው።***ማጎጸን*** የተባለው በፊደሉና በፊደሉ መካከል የሚገኘው ቦታ ነው።ነጥብ (.) ንዑስ ሰረዝ (፣) ዓቢይ ሰረዝ (፤) ሙሉ ነጥብ (።) በግእዝ ሥርዓተ ጽሕፈት ያገለግሉ ነበር።ጥያቄ ምልክት ግን አልነበረም።በዚያ ምትክ “ኑ” ነበረ።ሕያውኑ አቡክሙ እንዲል።ከፊደላት ሀ፣ሐ፣ኀ ፣አ፣ዐ በጉረሮ፡-ገ፣የ፣ከ፣ቀ በትናጋ፡-ደ፣ለ፣ነ፣ጠ፣ተ በምላስ፡-በ፣ወ፣መ፣ፈ፣ጸ በከንፈር፡-ዘ፣ሠ፣ጸ፣ፀ፣ረ በጥርስ የሚነገሩ ናቸው።ካህናት የሆኑ ሁሉ የጻፉ እንደሆነ ይጠነቁላሉ እየተባለ ጽሕፈት እንዳይማር አንዳንድ መምህራን ይከለክሉ ነበር።ከቁጥር ትምህርት ቀጥሎ ሁለተኛው ***የንባብ ትምህርት*** ነው።ድርሳናቱን ተአምሩን ብሉያቱን ሐዲሳቱን ወዘተ ማንበብ ነው።ግዕዝ ንባብ የተባለው ከቁጥር በተሻለ መንገድ ፊደላትን ማጋዝ ነው ዜማ የሚመስል ነገር ስላለው ከቁጥር ሻል ይላል።ውርድ ንባብ የሚባለው በስቅለት የሚባለው ነው።ከዚያ ቀጥሎ ከንባብ ቀጥሎ ያለው ትምህርት ***ዳዊት መድገም*** ነው።ዳዊት ቀን እየተማሩ ማታ ውዳሴ ማርያምና አንቀጸ ብርሃንን በቃል ስለሚማሯቸው ***የቃል ትምህርት*** ተብለው ይጠራሉ።***በሰመአብ*** ብሎ የሚጀምረውን የቃል ትምህርት ማን እንደደረሰው አይታወቅም።***ነአኩተከም*** እንዲሁ (ከቅዳሴ ሐዋርያት የወጣ ነው የሚሉ አሉ) ***በሰላመ ቅዱስ ገብርኤል*** ከወንጌል የተወጣጣ ነው።ቅዱስ ቅዱስ የሚለውም ከኢሳይያስ የተወጣጣ ይመስላል።ሌላው ግን በሀገር ሊቃውንት የተደረሰና የተቀነባበረ ነው።ግን መቼ ማን ደረሰው የሚለው ጥያቄ አሁንም መልስ አያገኝም።***ሰብሐት*** የሚለው በኢትዮጵያ ብቻ የሚባል የምስጋና ጸሎት ነው።ይህንም ማን እንደደረሰው መቼ እንደተደረሰ ግልጽ የሆነ ማስረጃ የለውም።***ሰላም ለኪም*** በኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ብቻ የሚጸለይ ጸሎት ነው።የዜማም መጀመሪያ ነው።ደራሲውና የተደረሰበት ጊዜ አይታወቅም። ***ውዳሴ ማርያም*** በቅዱስ ኤፍሬም በግጥም መልክ የተደረሰ ነበር።ወደ ግእዝ ሲተረጎም ግጥምነቱን አጥቷል።በጥንት ጊዜ ሶርያውያን በጸሎት ይጠቀሙበት ነበር ይባላል።በአሁኑ ጊዜ ግን ከኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን በቀር የሚጠቀምበት የለም።ሰአሊ ለነ ቅድስትን ቅዱስ ያሬድ እንደጨመረው ሊቃውንት ይናገራሉ።የኋላ ሊቃውንት ናቸው የሚሉም አሉ።***መልካ መልክ*** የአንዱን ቅዱስ አካል በመዘርዘር ምስጋና ማቅረብ ነው።ድርሰቱም የኢትዮጵያውያን ነው። ከመልክአ ማርያምና መልክአ ኢየሱስ ውጭ ያለውን ተማሪው እንደ ቅዱሱ ፍቅር ተማሪው በግሉ ያጠናዋል እንጂ በትምህርት ቤት አይማረውም።***ዜማ*** ማለት የምስጋና ድምጽ ማለት ነው።ድጓ የሚለው ስም በቅዱስ ያሬድ ጊዜ የወጣ ይሁን በኋላ ጊዜ ግልጥ ሆኖ አይታወቅም። ***የዜማ ምልክቶች ምሳሌ*** ድፋት ከሰማይ መውረዱ ዙሮ ማስተማሩ ነው።ቁርጥ አዳምን ለማዳን

መጽሐፈ ኤደን

በሞት መቁረጡ ነው ይዘት በአይሁድ እጅ ተይዞ መገረፉ ነው።ቅናት ይሁዳ በቅናት ማሰቀሉ ነው።ጭረት ግርፋቱ ነው።ሂደት አንድ ጊዜ ወደ ሐና አንድ ጊዜ ወደ ጲላጦስ ጌታን መውሰዳቸው ነው።ርክርክ ሲገረፍ የደሙ አወራረድ ነው።ድርስ በነቢያት የተነገረው ትንቢት በዕለተ ዓርብ ደርሶ መፈጸሙ ነው።***ይትበሀል*** ማለት በዚህ ጊዜ ይህ ይባላል እንደማለት ነው። ወለእመ ኮነ በዓለ ፋሲካ አመ ፴ሁ ለሚያዝያ ዘመነ ጸራቅሊጦስ ይትፈጸም አመ ፵ ወሰቡዑ ለሰኔ ወአሜሃ አልቦ ዘመነ አስተምህሮ።

ሰድሰቱ ቃላተ ወንጌል

በወንድምህ በከንቱ አትቆጣ፣ወደሴት አይተህ አትመኝ፣ያለ አንድ ምክንያት ሚስትህን አትፍታ፣ፈጽማችሁ አትማሉ፣ክፉውን በክፉ አትቃወሙ፣ጠላታችሁን ውደዱ ናቸው

ጥያቄ፡-ማን ፈጠረን?

መልስ፡-ሥላሴ

ጥያቄ፡-ሥላሴ ስንት ናቸው?

መልስ፡-አንድም ሦስትም

ጥያቄ፡-አንድነታቸው እንዴት ነው?

መልስ፡-በባሕርይ በመንግሥት በሥልጣን አንድ ናቸው

ጥያቄ፡-አብ ማለት ምን ማለት ነው?

መልስ፡-አባት ማለት ነው

ጥያቄ፡-ወልድ ማለትስ?

መልስ፡-ልጅ ማለት ነው

ጥያቄ፡-መንፈስቅዱስ ማለትስ ምን ማለት ነው?

መልስ፡-ሠራዒ ማለት ነው

ጥያቄ፡-የሥላሴ ሦስትነታቸው እንዴት ነው?

መልስ፡-በስም በአካል በግብር

ጥያቄ፡-የአብ ግብሩ ምንድን ነው?

መልስ፡-የአብ ግብሩ መውለድ

ጥያቄ፡-የወልድስ ምንድን ነው?

መጽሐፈ ኤደን

መልስ፡-የወልድ ግብሩ መወለድ

ጥያቄ፡-የመንፈስ ቅዱስ ግብሩ ምንድን ነው?

መልስ፡-የመንፈስ ቅዱስ ግብሩ መስረጽ ነው

ጥያቄ፡-አብ ወልድን ከወለደ መንፈስቅዱስን ካሠረጸ አይበልጣቸውም አይቀድማቸውም?

መልስ፡-አይበልጣቸውም አይቀድማቸውም ምክንያቱም ቅድምናቸው አንዲት ስለሆነች ነው።

የቅዳሴ ሥርዓት፣አቋቋም፣ቅኔ፣መጻሕፍት

ከሆሣእና እስከ አባ ገሪማ በዕዝል ይቀደሳል።ቅኔውም ቅዳሴውን ተከትሎ እዝል ሲሆን እዝል ግዕዝ ሲሆን ግእዝ ነው።ከገሪማ ሳኒታ እስከ መስከረም 25 ግእዝ ከመስከረም 26 እስከ ህዳር 6 እዝል።ከህዳር 6 ሳኒታ እስከ ስብከት ግእዝ ከስብከት ጀምሮ እስከ ጾመ ቅበላ እዝል ነው።ከዚህ በቀር በግእዝ ጊዜ ስቡሕ ከተባለ ምልጣንም ከተመለጠነ እዝል ይቀደሳል።***አቋቋም*** ማለት የመቆም ሥነ ስርዓት ማለት ነው።ማኅሌቱ ተቁሞ በሚሰራበት ጊዜ የአገልግሎቱን ሥነ ሥርዓት የዜማውን ሥልት የሚገልጥ አቅድ ማለት ነው።የቆሜ የአጫብር የዋድሌ የተጉለቱ እስካሁን አቋቋም የላቸውም ጥሬውን ዜማ ተከትለው ይሔዳሉ።የታች ቤት የሚባለው ከጃን ተከል ዋርካ በታች ሲሆን የላይ ቤት ደግሞ ከጃን ተከል ዋርካ በላይ ያሉት ናቸው።ነግሥ በምን ምክንያት ነግሥ እንደተባለ አልታወቀም።ከመልክዐ የዓመት በዓሉን ነክ የሆነው መልክዕ ተመርጦ ይመረገዳል።ከድጓውም በዓሉን ወይም ዕለቱን የሚነካው ተፈልጎ ይዘመራል።***የዚቅ*** ደራሲው አይታወቅም።መቋሚያ ሥርዓቱ እስኪፈጸም ድረስ መቆም ስላለባቸው በደከሙ ጊዜ የሚደገፉት ነው።አሁን ለማመስገኛም ነው።አለቃ ገብረ ሐና የሸንበቆውን ዝማሜ አይተው ተክሌ ዝማሜን ፈጠሩ።መቋሚያውን ከቀኝ ወደ ግራ ከወዘወዙ በኋላ ወደላይ አንስተው ወደታች ይወረውሩታል።ይህም ክርስቶስ ከሐና ወደ ቀያፋ ከአመላለሱት በኋላ በመስቀል ላይ እንደሰቀሉት ቀጥለውም ከመስቀል አውርደው እንደቀበሩት የሚገልጥ ትምህርት ነው።የቅዳሴው ምስክር ሰለልኩላ ከመቼ ጀምሮ እንደሆነ አይታወቅም በቅርቡ በአጼ ምኒልክ ዘመነ መንግስት ማስመስከሪያው ወደ ደብረ ዓባይ ተዛወረ።የጀመሩትም ከሰለልኩላ አስመስክረው የሄዱት መምህር ገብረ ኢየሱስ ናቸው።በጣም ድምጻዊ ስለነበሩ ራሳቸው ወዝ እየሰጡ ዜማውን እያስረዘሙ በማዜማቸው ዜማቸው ተወዳጅ ሆነ።ዲያቆኑ አስቀድሞ የዲያቆኑን ስራ ጠንቅቆ ማወቅና መሥራት ስላለበት የመጀመሪያው ትምህርት ***ግብረ ዲቁና*** ተባለ።ሰዓታት በሀገራችን ተጀመረ የሚባለው በአባ ጊዮርጊስ ጊዜ ነው።በሌሎች ሀገሮች ግን በተለያየ አካሄድ ጥንታዊ ጸሎት ነው።ስብሐተ ፍቁርን አጼ ልብነ ድንግል እንደደረሱት ይነገራል።ለኖኅ ሐመሩን ተፈሥሒ ማርያምን ለአዳም ፋሲካሁን ኦ ርኅርኅተ ኅሊናን አጼ ልብነ ድንግል ደርሰዋል። የቅዱሳን መላእክት ስብሐተ ፍቁር ግን በየጊዜው እየተደረሰ የተጨመረ ነው።***ጉት ቅኔ*** ሲል ጉት የሚለው ስም ከየት እንዴት እንደመጣ አይታወቅም።በሥራ ሲገለጥ ግን ከተራ ዓረፍተ ነገር የተለየ ሆኖ እናገኘዋለን ስውር ምስጢርን ያዘለ ነው።በግጥም ወይም በስድ ሊሆን ይችላል።ለምሳሌ አዕዱግ ፍኖቶሙ የመሳሰሉ ናቸው።***የመጻሕፍት አንድምታ ትርጓሜ*** መቼ የት ተጀመረ ለሚለው መልስ አልታወቀም።የሊቅነት ምስክር መማር ብቻ ሳይሆን

መመራመርም ነው።የላይ ቤት ትርጓሜ የሚባለው የጎጃም ትርጓሜ ነው።የታች ቤት የሚባለው የጎንደር ትርጓሜ ነው።መጻሕፍተ ብሉያትን አጠናቆ ያወቀ መጋቤ ብሉይ ሐዲሳትን ያወቀ መጋቤ ሐዲስ ይባላል።የአንድም ትርጓሜ አገባብን በመጠበቅ ወይም እርሱን ሳይሻ ዘይቤን ብቻ በመጠበቅ ወይም ምሥጢሩን በመከተል ይተረጉሙታል።ዘይቤውን ሳይከተል ምስጢሩን ብቻ በመከተልም የሚተረጉሙ ይገኛሉ።ለምሳሌ በልዋ ለዛቲ ቁንጽል የሚለውን ሄሮድስን እንዲህ በሉት የሚል ዓይነት ማለት ነው።አንዳንዱ ኃይለቃል ለምን እንደተነገረም ምክንያቱን ይሰጣሉ ለዚያም አስረጅ ጥቅስ ይጠቅሳሉ።ነጠላ ትርጓሜ ከቋንቋ ቋንቋ መተርጎም ነው።ቅዱሳት መጻሕፍት በዓለም ላይ አንድ ሆነው የተገኙት በቀጥተኛው ዘይቤ ብቻ በመተርጎማቸው ነው። መምህር ኤስድሮስ ብዙ መጻሕፍት አንብበው የቀድሞውን ትርጓሜ አድሰውታል።ብዙ ትርጓሜንም አቃንተዋል።ከእርሳቸው በኋላ መምህር አለቃ ወልደ አብ ዘሸዋ ለደቀመዛሙርት እንዲመች አድርገው መልክ ሰጥተው አሻሽሉት።*ሕጯ*-በዚህ ዓለም ለመኖር ለማኅበራዊ ኑሮም ሥርዓት ለሰው ልጅ በግድ ያስፈልጋል።ሁለት የቅኔ መምህራን እርስ በእርሳቸው እየተፎካከሩ እኔ እበልጥ እኔ እበልጥ ሲጠያየቁ ሲፈታተኑ አንዱ እንዳኢ ምንድን ነው ሲለው።ያኛው እንጃ አለው።ዳኛው ጨዋ ስለነበር እንጃ ያለው መምህር ተሾነፈ ብሎ ወሰነ።የዜማ የአቋቋም የቅኔ መምህር *መርጌታ* ይባላል።*አቡነ ቀሲስ* የሚለው የአቡን ጸሐፊ ወይም ጉዳይ ፈጻሚ ነው።

ቅዱሳት ሥዕላት

የኢትዮጵያ ሥዕል ግብ ታሪክን መተረክ ትምህርትን መስጠት ነው።መንፈሳዊ ሥዕሎችም እየተደጋገሙ በብዛት ከመሳላቸው የተነሳ የተወሰነ የማይለወጥ ባህላዊ ደምቦችና ልምዶች ወጥተውላቸዋል።ከእነዚህም ውስጥ ዋና ዋናዎቹ ክፉዎቹ በግማሽ ፊት በግማሽ መልክ ይሳላሉ።ቅዱሳን በሙሉ መልክ ከሁለት ዓይን ጋር ይሳላሉ።በሥዕለ ሥቅለት ላይ ጌታችን ራሱን ወደ ቀኝ አዘንብሎ ይሣላል።ምስለ ፍቁር ወልዳ ሁል ጊዜ ከግራ ወደ ቀኝ ሆኖ እመቤታችንም ራሷን ወደ ግራ አዘንብላ ነው።በቤተክርስቲያን *በምሥራቅ* ገጽ የጌታና ተአምራቶች የሐዋርያት ታሪኮችና ምስለ ፍቁር ወልዳ።*በምዕራብ* የስቅለት የልደት የጥምቀት ሕማማተ መስቀል ትንሳኤ ምስለ ፍቁር ወልዳና የቅዱስ ጊዮርጊስ ሥዕሎች ይሣሉበታል። *በሰሜን* የሰማእታትና የእመቤታችን ሥዕሎች ይሳሉበታል።*በደቡብ* ገጽ ከልደቷ እስከ ትንሳኤዋ የእመቤታችንን ታሪክና የምጽአት ታሪክ ይሳላሉ።ይህ ሁሉ የሚሆነው በመቅደሱ አራት ገጾች ላይ ነው።በመቅደስ በሮች *በምዕራብ* ቅዱስ ሚካኤል ፈርያንን እንዳሰጠመ ሩፋኤል ዓሣ አንበሪውን እንደወጋ ይሳሉበታል።ከምሕዋሩ በላይ በምስራቅ ዕርገት በምዕራብ ቅድስት ሥላሴ በሰሜን ደብረ ታቦር በደቡብ ደብረ ምጥማቅ ይሳሉበታል።በአራቱም ገጾች ደግሞ ልዩ ልዩ የሆነ የመላእክት ቅድስናን የሚገልጡ ሥዕሎችና ሐረግ ይሳልበታል።የሠዓሊው የመዓርግ ስም አለቃ ነበር።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መጽሐፈ ድጓ ዘቅዱስ ያሬድ

አዘጋጅ፦ምሥራቅ ጎጃም ሀገረ ስብከት

መጽሐፈ ኤደን

ኢትዮጵያ ከብሉይ ኪዳን ወደ ሐዲስ ኪዳን ስትሸጋገር የካህናተ ደብተራ ባህልና ሥርዓት አለባበሳቸው ጥምጥሜ ከበሮው ጸናጽሉ የመሳሰሉ የምስጋና መሳሪያዎችም አብረው ቀጥለዋል። ይሁን እንጂ ኢትዮጵያ ጥልቅ የሆነ የምስጢር ይዘት ያለው የእግዚአብሔር ማመስገኛና ማምለኪያ ዜማ ያገኘችው በቅዱስ ያሬድ ነው።የቤተክርስቲያናችን የአምልኮ ቀመር በአጠቃላይ በድጓ ይትበሀል ላይ የተመሰረተ ነው።የቅዱስ ያሬድ ዜማ በዮዲትና በግራኝ መሐመድ በኢትዮጵያ ክርስቲያኖች ላይ በደረሰው ስደትና ሞት ምክንያት መጠነኛ ለውጥ ቢከሰትበትም ቃናው ሳይለወጥ እስከዛሬ በአገልግሎት ላይ ይገኛል።የአጫብር የተጉለት የቤተልሔም የወንጨር የቆማ ዜማ በተከሰተው ሥልተ ድምጽ ለውጥ ምክንያት የመጣ ነው።ለአጫብር ድጓ የምስክር መምህር ሲሆኑ ማዕርጉ ሊቀ ማዕምራን ነው።የምስክሩ ቦታ ምስራቅ ጎጃም የጋግራ ቅዱስ ጊዮርጊስ ነው።ቅዱስ ያሬድ የደረሳቸው 5ቱ ጸዋትወ ዜማ ድጓ፣ጾመ ድጓ፣ዝማሬ፣ መዋሥእት፣ምዕራፍ ናቸው።*ድጓ* ማለት ድግዱገ ጽሕፈት ጽሕፈቱ የረቀቀና የደቀቀ በጣም የቀጠነ ረቂቅ የሆነ ምልክት ያለው ስልተ ዜማ ነው።አንድም ድጓ ንባቡን አላልቶ ድጓ ለቤተክርስቲያን የቤተክርስቲያን ትጥቋ መቀነቷ ማለት ነው።ዋናው ትርጓሜ ግን ድጓዕ ማለት ነው።ይኸውም በትግሪኛ ድጓዕ ማለት መዘመረ ጎዘጎ ሰቆቃው ሙሾ ማለት ነው።ድጓዐ ኤርምያስ እንዲል ሰቆቃወ ኤርምያስ ሲል።ዜማ ከመላእክት ተፈጥሮ ጋር አብሮ የተገኘ ቀዳማዊ ሀብት ነው።ቀዳሚ ዜማ በማለት ቀዳማዊነቱን አርያም በተባለው ድርሰቱ አስረድቷል። ቀዳማዊነቱ ብቻ ሳይሆን ታላቅም እንደሆነ ዐቢይ ዜማ ተሰምዐ በሰማይ ዘመላእክት ግናይ ብሎ ዋይ ዜማ ዘሰማዕኩ በሰማይ እመላእክት ቅዱሳን እንዘ ይብሉ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ በማለት ቅዱስ ያሬድ አድናቆቱን ገልጹዋል።ያሬድ ማለት በዕብራይስጥ ቋንቋ ወሪድ ርደት ወይም መውረድ ማለት ነው።የቅዱስ ያሬድ አባቱ አዳም እናቱ ታውክልያ ትባላለች።አብጡድና ክርስቲና የሚባሉ ወንድምና እህቶች ነበሩት።ድጓ በ4 ታላላቅ ክፍሎች ይከፈላል ድጓ ዘዮሐንስ፣ ድጓ ዘአስተምሕሮ፣ጾመ ድጓ፣ድጓ ዘፋሲካ ናቸው።ቅዱስ ያሬድ ከተነሳበት ጊዜ ጀምሮ እስከ 1567 ዓ.ም በኢትዮጵያ የዜማ ልዩነት አልነበረም።አጫብሮች መሰረታዊውን ረቻርሙን ዜማ ይዘው ወንበር ዘርግተው አስተምረዋል።አጫብር ሲሶ እነሴ ትገኛለች።

ዘመናት

1ኛ ከመስከረም 1-7 ዘመነ ዮሐንስ ይባላል።የሚዘመረው ስለዮሐንስ ጥምቀት ርእሰ ዓውደ ዓመት ነው።

2ኛ መስከረም 8 ዘካርያስ ይባላል

3ኛ ከመስከረም 9-15 ዘመነ ፍሬ ይባላል።የሚዘመረው ፍሬን ማዕረርን ሰብልን የሚያነሳ ነው።

4ኛ ከመስከረም 16-25 ዘመነ መስቀል ነው።የሚዘመረው መስቀልን ስቅለትን ቅንዋትን

ሕንጸተ ቤተክርስቲያንን የሚያነሳ ነው።

5ኛ *መስከረም 26-ታኅሣሥ 25 ዘመነ መጸው* ነው።ከመስከረም 26-ኅዳር 5 ዘመነ ጽጌ ነው

የሚዘምሩት ጽጌን ፍሬን የክረምት ማለፍን የበረከት መምጣትን የሚያነሱ ናቸው።

መጽሐፈ ኤደን

6ኛ ኅዳር 6-ታኅሣሥ 6 ዘመነ አስተምሕሮ ነው።በእነዚህ ሳምንታት የሚዘመሩት ርኑቀ መዓት መሐሪ፣ዘአልቦ መዓት፣ሥርየተ ኃጢአት አስተምሕሮ ናቸው።

7ኛ ታኅሣሥ 7-13 ዘመነ ስብከት ነው።

8ኛ ታኅሣሥ 14-20 ብርሃን ይባላል።የሚዘመሩ ፈኑ ብርሃነከ ወጽድቀከ ብርሃን ዘመጽአ ውስተ ዓለም የሚሉና የመሳሰሉት ናቸው።

9ኛ ዘመነ ኖላዊ ከብርሃን ቀጥሎ ያለው ዘመን ነው።በዚህ ሳምንት የሚዘመሩት ኖላዊ ዘመጽአ ውስተ ዓለም ኖላዊነ ኄር ኖላዊሆሙ ለእስራኤል የሚሉና የመሳሰሉ ናቸው።

10ኛ ታኅሣሥ 27 ቀን መርዐዊ ይባላል።

11ኛ ታኅሣሥ 28 ቀን አማኑኤል ይባላል።

12ኛ ***ታኅሣሥ 26-መጋቢት 25 ዘመነ ሐጋይ*** ነው።አንዳንድ ጊዜም ከዘመነ ክረምት ውጭ ያሉትን ሐጋይ ይላቸዋል።ክረምተ ወሐጋየ ዘአንተ ፈጠርከ እንዲል።ታኅሣሥ 29-ጥር 9 ዘመነ ልደት።በመካከል ከጥር 7-9 ናዝሬት ሕጽነት ትባላለች።

13ኛ ጥር 10 ቀን ገሐድ ይባላል።

14ኛ ጥር 11 እስከ ጾመ ነነዌ ዘመነ ጥምቀት ወአስተርእዮ ይባላል።የሚዘመሩ መዝሙራት አንሶሰወ አስተርአየ ተወልደ ተጠምቀ ከብካብ ማይ አውይኖተ ማይ መርአዊ ናቸው።

15ኛ ከጾመ ነነዌ ቀጥሎ ካለው ሳምንት ጀምሮ እስከ ዘወረደ ያለው ዘመነ መርአዊ ይባላል።

16ኛ ከዘወረደ እስከ ትንሳኤ ዓቢይ ጾም ነው።የሚዘመሩ መዝሙራት ጾም ጸሎት ምጽዋት ንሥሓ የመሳሰሉት ናቸው።ጾመ ሕርቃል ሙሴኒ ይባላል።ከቅድስት እስከ ኒቆዲሞስ ጾመ ኢየሱስ ይባላል።ከዚያ ሰሙነ ሕማማት ነው።

17ኛ ***መጋቢት 26-ሰኔ 25 ዘመነ ጸደይ*** ነው።ዘመነ ትንሳኤ (ከትንሳኤ እስከ ዕርገት ያሉ 39 ቀናት ናቸው በዚህም የሚዘመሩ መዝሙሮች ሞትን ትንሳኤን ስቅለትን ቅንዋትን የመሳሰሉት ናቸው) ዘመነ ዕርገት (ከዕርገት ጀምሮ ያለው 10 ቀን ነው።የሚዘመረው ጴዋዌን ዕርገትን የመሳሰሉት ናቸው) ዘመነ ጰራቅሊጦስ (ከጰራቅሊጦስ እስከ ሰኔ 17 ያለው ነው የሚዘመረው ዕርገትን ትንሳኤን ርደተ መንፈስ ቅዱስን የሚያነሳ ነው)።

መጽሐፈ ኤደን

18ኛ ሰኔ 17-25 ዘመነ አስተምሕሮ ይባላል፡፡በእነዚህ ሳምንታት የሚዘመሩት ርኑቀ መዓት መሐሪ አስተምሕሮ ናቸው፡፡

19ኛ ***ከሰኔ 26-መስከረም 25 ዘመነ ክረምት*** ነው፡፡ከሰኔ 26-ሐምሌ 18 ደመና ዘርዕ ዝናም፡፡ ከሐምሌ 19-ነሐሴ 9 መብረቅ ነጎድጓድ ጠል ባሕር አፍላግ፡፡ከነሐሴ 1-16 ስለ እመቤታችን ድንግል ማርያም ሞት ትንሳኤና ዕርገት የመሳሰሉት መዝሙሮች ይዘመራሉ፡፡ከነሐሴ 10-27 አብርሃም፣ዕጉለ ቋዓት፣ዓይነ ኩሉ ደስያት፡፡ከነሐሴ 28-ጳጉሜን 5/6 ኀሕን ነግህን ጽባሕን ብርሃንን የመሳሰሉ ናቸው፡፡

ዮሐንስ መጥምቅ

1ኛ ጸርሐት ቤተ ክርስቲያን ነበ ዮሐንስ ወትብሎ አንተኑ ክርስቶስ ወይቤላ አንሰ ኢኮንኩ ኪያሁ፡፡እምከርሰ እሙ አእመረ ሰገደ ወአንፈርአጸ፡፡ጸርሐ ዮሐንስ ወይቤ ድኅረ እምነቢያት እምቅድመ ምጽአተ ወልድ ቤዛ ኃጢአቶሙ አጥምቅ በማይ አንሰ ተፈኖኩ፡፡ነዋ በግዑ ይቤ ዮሐንስ መጥምቅ ሶበ ርእዮ ለክርስቶስ ሊቅ፡፡ነዋ በግዑ ይቤ ዮሐንስ ሰማእት ሶበ ርእዮ ለክርስቶስ ሕይወት፡፡ነዋ በግዑ ይቤ ዮሐንስ ኅሩይ ሶበ ርእዮ ለክርስቶስ ፀሐይ፡፡ርእዩ ዕበዮ ለዮሐንስ ዘመላእክት ይሰግዱ ሎቱ፡፡ውስተ ሐቂሁ ቅናቱ ዘአዲም ንብረቱ ገዳም ወኩሉ ነገሩ በሰላም፡፡ዮሐንስ ጸሊ በእንቲአነ ጸሎትከ ወትረ ይብጽሐነ፡፡ወወረደ ልዑል ነበ ዮሐንስ ወይቤሎ አጥምቀኒ በማይ ከመ ይትቀደስ ማይ፡፡ኢሳይያስ ነቢይ መልአከ ሰመዮ (ለዮሐንስ)፡፡ፍሕመ መለኮት ገሠሠት የማኑ፡፡ዮሐንስኒ ሀሎ ያጠምቅ በሄኖን፡፡ዮሐንስ ወንጌላዊ ተሰመይከ ነቢየ ልዑል፡፡ዮሐንስ ካህን ዘአጥመቀ ረቢ አማን እመላእክት የዐቢ፡፡እምከርሰ እሙ አእሚሮ ሰገደ፡፡ኢይሰቲ ወይነ ወሜሰ፡፡ዮሐንስ ክቡር ዘእም ነገደ ሌዊ በውስተ ከርሰ እምከ ለእግዚእከ ሰገድከ፡፡እፎ አጥመቆ በማይ መሬታዊ ለሰማያዊ፡፡ወዓዲ ወልደ ነጎድጓድ ተሰመይከ እስመ ኮንከ ሰባኬ ወንጌል፡፡አብያተ ዘውቅሮ መኒነከ በተዘክሮ ማኅደር ዘበሰማያት ጸጉረ ገመል ረሰይከ አራዘከ፡፡ርእሶ አምተረ በዛቲ ዕለት፡፡የዮርዳኖስን ውሃ ኖሎስ ይለዋል፡፡ብፁዕ አንተ ዮሐንስ እደዊከ ቅዱሳት እለ አጥመቃሁ ለመርአዊ፡፡ኤልሳቤጥ ወለደቶ ለዮሐንስ ነቢየ ልዑል ሰመየቶ፡፡ ***2ኛ*** ወዘካርያስ ሰአለ መጽሐፈ ወጸሐፈ እንዘ ይብል ዮሐንስሀ ይሰመይ ነቢየ ልዑል ይሰመይ ዓርኩ ለመርዓዊ ይሰመይ፡፡ወአዝማዱ በሥጋ ይሰመይ፡፡ዮሐንስ ብሂል ፍሡሕ ወልድ ብሂል፡፡ብዙኃን ተፈሥሑ በልደቱ ለዮሐንስ፡፡ዮሐንስ ወልደ ዘካርያስ ዮሐንስ ወልደ ሶፎንያስ፡፡

ኢየሱስ ክርስቶስ፣ጥምቀት፣ትርጓሜ፣ረድኤት

1ኛ ፀሐየ ጽድቅሰ ውእቱ ኢየሱስ ክርስቶስ፡፡በኂሩትከ ዓደው ሰማእት ውስተ ርስቶሙ፡፡አጥመቆ ዮሐንስ ለኢየሱስ ፈልሐ ማያት ዲበ ርእሱ፡፡ተጠምቀ ሰማያዊ በእደ መሬታዊ፡፡አበዮ ዮሐንስ ወይቤሎ ባዕደ ሶበ አጠምቅ በስምከ አጠምቅ ወኪያከ ሶበ አጠምቅ ምንተ እብል፡፡ወልዱ ለቡሩክ ከሣቴ ብርሃን ወልደ እግዚአብሔር ተሣሀለኒ በል፡፡ወይቤሎ እፎኑ እክል አጥምቆተከ ዓይኑ ማይ እግዚኦ ይጸውረከ፡፡አነ እፈቅድ አንተ ታጥምቀኒ፡፡ሣህል ወርትእ ተራከባ ሣህልሰ ክርስቶስ

መጽሐፈ ኤደን

ውእቱ ወርትዕሰ ዮሐንስ ውእቱ።እምድህረ አጥመቀ ለሊሁ ተጠምቀ ዮሐንስ።ለአከ ኢየሱስ ኀበ ዮሐንስ ከመ ያጥምቆ።እግዚኦ ባርክ ፍሬሃ ለምድር ቀዳማዌ ሣእረ ደኃራዌ ሰብለ ወእምዝ ፍጹመ ሥርናየ ዲበ ሰብል።አዘዝኳ ለምድር ከመታውጽእ ሣዕረ ወፍሬያተ ዘበበዘመዱ።ሀባ ለምድር ፍሬሃ ትፍረይ።መኑ መሐሪ ወመስተአግሥ ከመ አምላክነ።ነፍስ ርኅብት እንተ ጸግበት ተአኵተከ።ምህሮሙ ኢየሱስ ለሐዋርያቲሁ እንዘ ይብል ናሁኬ ወጽአ ዘራኢ ይዝራእ ዘይዘርእ ውስተ ምድር ሰናይ ፈረየ አምዐተ ወአመክአበ ቦ ዘ፴ ወቦ ዘ፸።ዘራኢሁሰ ካህን ውእቱ ወገራህቱኒ ዓለም ውእቱ።አነ እሁባ ለምድር ክረምተ ወሐጋየ ዘርዐ ወማዕረረ።ጽጌ አስተርአየ በውስተ ምድርነ።አሰርኀካ ለምድር በስነ ጽጌያት በዘዚአሁ ፍሬያት።ወረደ ወልድ እጉየ ውስተ ገነት ውስተ ገነት ብሂል ውስተ ርስቶሙ ለኩሎሙ ሐዋርያት ብሂል።5ኛ በከዋክብት ሰማየ ዘከለልከ ወበጽጌ ምድረ አሠርኀከ በኃይልከ እግዚኦ።ክርስቶስ ንጉሠ ሰማያት ወምድር በመንግሥተ ዚአሁ።ዘኒ ይዘርዕ እንዘ ይሴፎ ኪያከ።ዘሀሎ ሰማያተ እምድረ ዳዳሌም ነሥአ መሬተ ለሐኮ ለአዳም ቀዳሜ ፍጥረት ወወሀቦ ገነተ።አምላኩሰ ለአዳም ዘይሁብ ሲሳየ በጊዜሁ። ወተከለ ሠለስተ ዕፀ ሕይወት በዲበ ምድር።ንጉሥ ውእቱ ዘለዓለም ክርስቶስ።መርዓዊሃ ለቤተክርስቲያን መዓዛሆሙ ለቅዱሳን ዘኢይሠዓር መንግሥቱ።አንተ ኬንያሁ ለኩሉ ፍጥረት። አንተ ሠራእከ ዓመታተ ክረምተ ወሀብከ ለዝናማት ወመጸወ ለጽጌያት ከመ ንግነይ ለስምከ ቅዱስ ወከመ ንትመካሕ በኃይልከ ግሩም።ዓይነ ኩሉ ነፍስ ይሴፎ ኪያከ መሐሪ ኩሉ ዘገበርከ ሰናየ።አንተ ባህቲትከ ትሴሲ ለኩሉ ዘበሥርዓትከ።ናርዶስ ወሀበ መዓዛሃ ከመ ይትፈሣሕ ኩሉ በጸጋሁ።ሰላም ቃልከ ወጽድቅ ኩነኔከ።ዘበትእዛዝከ ይቀውም ኩሉ ዕለት።አዘዝኳ ለምድር ትፍረይ ፍሬ በረከት።ዘበትእዛዝከ ተሠርዐ ኀሐ ጽባሕ።አዳም ግብሩ ለእግዚአብሔር ወከመ ዘውገ ማዕነቅ ጥዑም ነገሩ።ናርዶስ ወሀበ መዓዛሁ ከመ ይትፈሣሕ ኩሉ በጸጋሁ።በፍሥሓ ወበሰላም በዓቢይ ስብሐት አሠርገዋ ለምድር በጽጌያት ከመ ይትፈሣሕ ኩሉ ዘይዘርዕ ወየዐርር።መንክር ግብሩ ለኬንያ ኩሎ ሠርዐ በጊዜሁ በበአዝማኒሁ ወበበመዋዕሊሁ።መንክር ግብሩ ለክርስቶስ።አበ ልዑላን አምላኩ ለአዳም ዘትነብር በሰላም መልዕልተ አርያም።(እንኳንስ እግዚአብሔር ጻድቃንም ረሀብም ሴራም ግድያም ማንኛውም ነገር ቢሆን በማንኛውም ጊዜ ቦታና ሁኔታ ቢደርስ ሰላማውያን ናቸው።ሰላማቸውን ማንም ምንም አይወስድባቸውም)። በፍሥሓ ወበሰላም አዘዝኳ ለምድር ታውጽእ ሲሲተ ለውሉደ ሰብእ (እግዚአብሔር ስራውን ሁሉ ሲሰራ በደስታ ነውና እንዲህ አለ)።መድኃኒቶሙ ለጻድቃን እምኀበ እግዚአብሔር።ኀሊና ዘኢይክል ጠይቆቶ።ዳዊትኒ ይቤ ወይወርድ ከመጠል ውስተ ጸምር።ኢሳይያስኒ ይቤ መካህ ዘይወጽእ እምኤዶም በአጽፈ ባሶር ግሩም።ዕንባቆምኒ ይቤ እግዚአብሐየርሰ እምቴማን ይመጽእ ሚልኪያስኒ ይቤ ናሁ ይመጽእ ለሊሁ ወየኀድር ውስተ ጽርሑ።6ኛ ኀሠሠ ምዕራፈ ከመ ድኩም ንጉሥ ዘለዓለም።እሳት መንበሩ ወማይ ጠፈሩ ዓውደ መንበሩ በእሳት ክሉል።ሰብእሰ ሐማዩ በላዔ ሥጋ ወሰታዬ ደም እንዘ ሀሎ አምላክ ዘይኬንን።አልቦ አመ ኢሀሎ ወአልቦ አመ ኢሀሎ ክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር ዘገብሮ ለሰብእ በአርአያሁ።ኢትኀድገኒ እሑር ውስተ ፍትወትየ ኢትኀድገኒ እትኃኅል በኃጢአትየ።ለነ ለእለ አልብነ ምግባረ ሠናይ ለእመ መሐርከነ እግዚኦ ውእተ አሚረ ትሰመይ መሐሬ።አድኀነነ እምኩሉ ዘይትቃረነነ።አምላክነሰ አምላከ አድኀኖ።አልቦ ዘይከውን ዘኢያእመረ እግዚአብሔር።ንጉሥ ውእቱ እምቅድመ ዓለም ሀሎ የአምር ኩሎ ዘእንበለ ይኩን።ኖላዊነ ኄር ዘኢይትሄየይ ተግባሮ።እንስሳ ወእኁለ ማውታ ዘኪያከ

መጽሐፈ ኤደን

ይሴፈው ሠርከ ወነግሀ ምላዕ ውስተ ልቦሙ ፍሥሓ።።*7ኛ* እምኦሪተ ሙሴ እስከ ነቢያት ሰበኩ ምጽአቶ ለዋህድ ወልደ እግዚአብሔር።።ነቢያት ሰበክዎ ፈኑ እዴከ ለወላዲ ይብልዎ።።ክርስቶስ መጽአ በእድሜሁ።።ዳዊትኒ ይቤ ቡሩክ ዘይመጽእ እምጽዮን ዘይወጽዕ።።ይቤ ነቢይ እግዚአብሔርሰ እምቴማን ይመጽእ።።ንጉሥ ዘኢይሠይምዎ አምላክ ዘኢይኤዝዝዎ ባዕል ውእቱ ዘይሴቅሕዎ።። ይቤ ኢሳይያስ ትወጽእ በትር እምስርወ እሴይ ወየዐርግ ጽጌ እምጉንዱ።።አቅደሙ ሰቢከ ነቢያት ከመ ይወጽእ ወልድ በስብሐት።።ንሰብክ ወልደ ዘመጽአ ውስተ ዓለም።።ንሰብክ ወልደ እምዘርዓ ዳዊት ዘመጽአ ወተወልደ በሥጋ ሰብእ እንዘ ኢየዐርቅ እመንበረ ስብሐቲሁ።።ውስተ ማኅጸነ ድንግል ኀደረ።።መጽአ ይቤዝወነ ውስተ ዓለም።።ወአንተሰ ለእመ ትፈቅድ ታእምር ኀድግ ሕሊና ዘበምድር ወዕድዎሙ ለከዋክብት እምዝንቱ ኩሉ ተልኢለከ በልቡናከ ሐሊ አሐደ ሥሉስ ዘኢይሜደቅ።።*8ኛ* እስመ ኢየሱስ ክርስቶስ መጽአ ውስተ ዓለም ንዑ ናንሶሱ በብርሃኑ።።ብርሃን ዘእምብርሃን ሠረቀ ለጻድቃን።።ብርሃን ዘሰደዶ ለጽልመት።።ክርስቶስ ክብረ ቅዱሳን።።*9ኛ* ፀሐየ ጽድቅሰ ውእቱ ኢየሱስ ክርስቶስ።።*10ኛ* አጽነነ ሰማያተ ወወረደ ጸዐ ንትቀበል መርአዊ ሰማያዊ እምዘርዓ ዳዊት ዘመጽአ።።*11ኛ* ይቤሎ አብ ለወልዱ ወልድየ አንተ ወአነ ዮም ወለድኩከ።።እስመ አማኑኤል ይተረጎም ምስሌነ እግዚአብሔር።።ዕጣነ ያበውዑ በእንተ ክህነቱ ወርቀ ያመጽዑ በእንተ መንግሥቱ።።ይእዜኒ ንትልዋ ለሰላም እስመ ተወልደ ክርስቶስ ዮም በዛቲ ዕለት።።ዮም ፍሥሓ ኮነ በእንተ ልደቱ ለክርስቶስ እምድንግል ውእቱ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘሎቱ ሰብአ ሰገል ሰገዱ ሎቱ።።በኀል ሰከበ በአጽርቅት ተጠብለለ።።አንፈርዐጹ ሰብአ ሰገል።።*12ኛ* ለልየ በእዴየ ለሐክዋ ለድንግል እንተ እምኔሃ ተሰባእኩ ይቤ እግዚአብሔር።።ኢጎሠሠ አበ በዲበ ምድር ወኢ እመ በሰማያት።።*ዳዊትኒ ይቤ ወይወርድ ከመ ጠል ውስተ ጸምር።።ጸምርሰ ይእቲ ማርያምኒ*። ኢያእመሩ መላእክት ምጽአቶ ለወልድ።።ዘአልቦ ኃጢአት ተሰቅለ ወበመስቀሉ ኮነ ሕይወትነ።። ንሰግድ ሎቱ ዘሎቱ ኩሉ ይሰግዱ ውእቱሰ አልቦ ለዘይሰግድ።።እንስሳ ገዳምኒ አንከሩ ልደቶ።። ወይቤሎ ለሙሴ እፈንዎ ለበኩርየ።።አንተ በአብ ወአብ በመንፈስ ቅዱስ።።ገብረ መድኃኒተ በማዕከለ ምድር ወተሰቅለ በእንቲአነ።።ወልደ አብ ሶበ ርእዮ ለዓለም በማዕሰረ ኃጢአት ወቦ ዘይቤ እግዚኦ እግዚኦ እስከ ማዕዜኑ ርኢ እግዚኦ ወኢታርምም ወዘንተ ሰሚዖ መሐሪ እግዚአብሔር ፈነወ እምሰማይ መድኃኒትነ ወልዶ ዘያፈቅር አድኅነነ ወቤዘወነ እምተቀንዮ ለጸላዒ።።ሠረቀ ብርሃን ለራትዓን በውስተ ጽልመት።።በትፍሥሕት ወበሐሴት ተወልደ ኢየሱስ።። በቤተልሔም ተወልደ ወበናዝሬት ልሕቀ።።እንዘ ኢየዐርቅ እመንበረ ስብሐቲሁ።።ወበናዝሬት ተሐጽነ ወበእንተዝ ናዝራዊ ይሰመይ።።ጼው ዘአጥዐሞ ለልሱሕ።።እም ግብጽ ጸዋእክዎ ለወልድየ።።ወለናሎት ኮከብ መርሆሙ ኀበ ሀለው ሕጻን ወእሙ።።ናዝሬት እምገሊላ ትንዕስ አጸደ ወበጸጋ ትትሌዓል ፈድፋደ።።*14ኛ* ወደሞ ክቡረ መንፈሰ ሕይወት ወቅድሳተ መንፈስ ወሀበነ ማየ መንጽሔ ዚአነ።።ክርስቶስ ተወልደ ክርስቶስ ተጠምቀ።።በይእቲ ሥጋ እንተ ነሥአ መድኅን እማርያም አስተርአየ።።ንዲኅ ፮ ወተስዓተ ነገደ ቆመ ማእከለ ባሕር።።ተበሀሉ ጻድቃን በበይናቲሆሙ እንዘ ይብሉ ቦኑ ዘርኢክምዎ ለልዑል ኢሳይያስኒ ይቤ ርኢክዎ ለልዑል ወስዕነ ጠይቆቶ ማርያምኒ ትቤ እንተ ጾረቶ በከርሳ ርእየት ወስእነት ጠይቆቶ።።ያፍ ጸዐዳ ንጉሥ አንበሳ ተጠምቀ በማይ በዮርዳኖስ ቀላይ።።*15ኛ* ንኩን ድልዋነ ለቀበላሁ ይመጽእ መርአዊ በአዕላፍ መላእክቲሁ።።ኖላዊ ውእቱ ለኩሉ ፍጥረት።።ነገርከነ በእንተ ወልድከ በአምጣነ ንክል ሰሚያቶ።። ምንተ ንብሎ ናስተማስሎ ለመድኃኒነ ክርስቶስ ዓርዌ ገዳምኑ አንበሳ ወሚመ ከራድዮን ያፍ

መጽሐፈ ኤደን

ጸዐዳ፡፡ስምዖን ተወክፎ ውስተ ሕጽኑ፡፡አረጋዊ ድኩም እፎ ለነበልባል ሐቀፎ፡፡ *16ኛ* እመኑ በአብ ወእመኑ በወልድ ወእመኑ በመንፈስ ቅዱስ ወተሐይው ለዓለመ ዓለም፡፡ንስአል ዘእምኀቤሁ ረድኤተ፡፡ቦአ ኢየሱስ ምኩራበ አይሁድ ወመሐረ ቃለ ሃይማኖት፡፡ዓለመ ፈጠረ ኢየሱስ ክርስቶስ፡፡ጽቡር የዐውር ሕያወ ዓይነ ውእቱሰ ወረቀ ምድረ ወገብረ ጽቡረ ወቀብዖ አዕይንቲሁ ለዘእውሩ ተወልደ ወአሕየዎ፡፡ዑቁኬ ኢያስሕቱክሙ ወንበሩ ድልዋኒክመ፡፡ማዕረሩሰ ጎልቀተ ዓለም ውእቱ ወዓጸዱኒ እሙንቱ መላእክት፡፡አመ ይገብር እግዚእነ ሆሣዕና ተፈሥሑ መላእክት በሰማያት፡፡አልባሲሁሰ ለክርስቶስ መሐይምናን፡፡ጊዜ ሠለስቱ ሰዓት አኃዝዎ ለኢየሱስ ወወሰድዎ ይስቅልዎ፡፡ጊዜ ሠለስቱ ሰዓት አሕየወ ሎሙ በርባንሀ ወወሀቦሙ ኢየሱስሀ ይስቅሉ፡፡ጊዜ ሠለስቱ ሰዓት ወሰድዎ ለኢየሱስ ውስተ ዓውደ ምኩናን፡፡ጊዜ ስድስቱ ሰዓት አልበስዎ አልባሲሁ ለኢየሱስ ወወሰድዎ፡፡ጊዜ ስድስቱ ሰዓት አበጥዎ ለስምዖን ከመ ይጹር መስቀሎ፡፡ጊዜ ስድስቱ ሰዓት ቀትር ሶቤሃ ሊቃነ ካህናት ሰቀልዎ ለኢየሱስ ማዕከለ ክልኤ ፈያት፡፡ጊዜ ተስዓቱ ሰዓት ጸርሐ ኢየሱስ በቃሉ ወይቤ ኤሎሄ ኤሎሄ፡፡ጊዜ ተስዓቱ ሰዓት ጸርሐ ኢየሱስ በቃሉ ወአማሕጸነ ነፍሶ ሶቤሃ፡፡ጊዜ ተስዓቱ ሰዓት ገዐረ ኢየሱስ በቃሉ ወይቤ ተፈጸመ ኩሉ፡፡

ለአምላክ ይደሉ ክብር ወስብሐት ወእዘዝ፡ለሥሉሥ ይደሉ፣ለሕያው ይደሉ፣ለማኅየዊ ይደሉ፡፡ ለመንግሥቱ ይደሉ፣ለሕማሙ ይደሉ፣ለመስቀሉ ይደሉ፡፡ለዕበዩ ይደሉ፣ለዕዘዙ ይደሉ፣ ለሥልጣኑ ይደሉ፡፡ኪርያላይሶን (4) ኪርያላይሶን (3) እምኖዲ ናይናን ኪርያላይሶን

ኪርያላይሶን (3) ማስያስ ናይናን ኪርያላይሶን

ኪርያላይሶን (3) ታዖስ ናይናን ኪርያላይሶን

ኪርያላይሶን (3) ኢየሱስ ናይናን ኪርያላይሶን

ኪርያላይሶን (3) ክርስቶስ ናይናን ኪርያላይሶን

ኪርያላይሶን (3) አማኑኤል ናይናን ኪርያላይሶን

ኪርያላይሶን (3) ትስቡጣ ናይናን ኪርያላይሶን

18ኛ ወምድርኒ ትገብር ፋሲካ ተሐጺባ በደመ ክርስቶስ፡፡ሠርከ ሰንበት ለጸቢሐ እሑድ ኮነ ትንሳኤ፡፡ዮም ፍሥሓ ኮነ በሰንበተ ክርስቲያን እስመ ተንስአ ክርስቶስ እሙታን፡፡ክርስቶስ ተንስአ እሙታን በዓቢይ ኃይል ወሥልጣን፣አሠሮ ለሰይጣን አግዓዞ ለአዳም፡፡ሰላም እምይእዜሰ ይኩን ሰላም፡፡ትንሳኤከ ለእለ አመነ ብርሃነከ ፈኑ ዲቤነ፡፡ፋሲካ ብሂል ማዕዶት ብሂል እስመ ቦቱ አዶነ እሞት ውስተ ሕይወት፡፡ይእዜ እትነሣእ እሬሲ መድኃኒተ ወአግህድ ቦቱ ይቤ እግዚአብሔር፡፡ምራቀ ርኩሳን ተአገሥከ በእንቲአነ፡፡ወሥጋሁኒ ቅዱስ ኢርእየ ሙስና፡፡ሞቱኒ ሕይወተ ኮነ፡፡ናሁ ሞዐ አንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ፡፡አንበሳ ዘይቤ ወልደ አምላክ፡፡ተብህለ በነቢይ እንለ አንበሳ ስክብከ ወኖምከ፡፡ሞተ በፈቃዱ ወተቀነወ እደዊሁ ቅዱሳተ፡፡ተንስእ እግዚኦ ውስተ ዕረፍትከ አንተ ወታቦተ መቅደስከ፡፡ይትነሣዕ እግዚአብሔር ወይዘረው ጸሩ፡፡እንዘ ዝርዋን ንሕነ በዕፀ መስቀሉ አስተጋብአነ፡፡ዛቲ ዕለት እንተ ገብረ እግዚአብሔር ንትፈሣሕ ወንትሐሰይ ባቲ፡፡ ላሕም መግዝእ ተጠብሐ ዘወለደት ሐዳስ ጣዕዋ፡፡አኮ ንሕነ ዘአፍቀርናሁ ወፈድፋደ ውእቱ

መጽሐፈ ኤደን

አፍቀረነ ሰማያዊ፡፡ደምሰሰ ለነ መጽሐፈ ዕዳነ ከመ ንባዕ እም ክብር ውስተ ክብር፡፡እም ጽልመተ ሞት ሕሊናነ አብራህከ ለነ፡፡በቀራንዮ ተሰቅለ ወበጎልጎታ ተቀብረ፡፡መድኃኒነ ክርስቶስ ቤዛ ኩሉ ኮነ፡፡ተንስአ እግዚኦ ወይዘረው ጸርከ፡፡ተሰቅለ ዲበ ዕፅ ወዕፁኒ ተቀደሰ በደሙ፡፡አመ ይሰቅል ሙሴ አርዌ ብርት ዘገዳም ውእቱ ኮኖሙ መድኃኒተ ለደቂቀ እስራኤል፡፡እስመ ከማሁ ክርስቶስኒ ተሰቅለ ዲበ ዕፀ መስቀል ወኮነ ቤዛ ብዙኃን፡፡አቅረበነ ኀቤሁ ወረሰየነ መዋርስቲሁ ከመ ንሕየው ኩልነ በጸጋሁ፡፡በሕማማተ ሥጋሁ ቤዘወነ ወገብረ ሰላመ ማዕከሌነ፡፡*19ኛ* በአፍአኒ አንትሙ በውሳጤኒ አንትሙ ብርሃኑ ለዓለም፡፡በኦሪት ተሰብከ ምስጢረ ሥላሴ፡፡

ካህናት፣ሥርዓት

1ኛ ለካህናት ለእለ ይትለአኩ ሠናየ መልእክተ ክብር ይደልዎሙ፡፡ዘዓይን ኢርእየ ወእዝን ኢሰምዐ የዓስዮሙ ለካህናት፡፡ብጹዓን እሙንቱ ካህናት ውሉደ ብርሃን በሃይማኖት ድኅኑ እም ኵናት፡፡*4ኛ* እግዚአብሔር ምስሌክሙ ጳጳሳት ቀሳውስት ወዲያቆናት፡፡ጥቡዓነ ኩኑ *በሃይማኖት* ጳጳሳት በሃይማኖት ቀሳውስት ወዲያቆናት (ሰው በመግደል ኃጢአትን በመስራት በሥጋዊ ነገር ጥቡዕ መሆን አለና ከዚያ ሲለይ በሃይማኖት አለ)፡፡ብጹኣን ጳጳሳት እለ ሎሙ ሕግ ወሎሙ ሥርዓት ለካህናት ወዲያቆናት፡፡*6ኛ* ምሥጢር ኅቡዕ ዘኢተከሥተ ለመላእክት ተከሥተ ሎሙ ለካህናት፡፡ማዕጠንቶሙ ይትፈቀር ፈድፋደ፡፡ከናፍረ ካህናት ሕገ የዐቅባ ወምስጢረ ይነባ ወውስቴቶን ዕረፍት፡፡ከናፍረ ካህናት በጼወ መለኮት ቅሱም በሥመ ሥላሴ ኅቱም፡፡እሙንቱ ካህናት ይሜህሩነ ፍኖተ ሕይወት፡፡ለካህናት ኀረዮሙ ውሉድየ ይቤሎሙ፡፡ርቱዕ ይሠየም ጳጳስ ብእሲ ጻድቅ ወኄር ወፈራሄ እግዚአብሔር፡፡አዕኮትዎ ጳጳሳት ለዘኀረዮሙ ኢየሱስ፡፡(አባ ሰላማ) አንሰ አፍቀርኩ ጵጵስናከ ወሚመተ እደከ፡፡ዮም ባርከኒ አባ እንሳእ በረከተከ፡፡

መንግሥተ ሰማያት፣ቅዱሳን፤ቅዱሳት መካናት

ቅዱስ ያሬድ ሲደርስ ስለሚደርስለት ቅዱስ ወይም መልአክ ወይም ሌላ ጉዳይ ታሪኩን በደንብ ገልጾ ነው፡፡ቅዱሳንን በጣም ይወዳቸዋል ብዙ ነገራቸውንም እያደነቀ ጽፎላቸዋል፡፡*1ኛ* በሰላም ቦኡ ሀገሮሙ እለ አሥመርዎ ለእግዚኦሙ በብዙኅ ትዕግሥት፡፡ሰማዕት ረከቡ ተስፋሆሙ፡፡ (የተወለድክበትን ቦታ ለማስከበር ብለህ ታላላቅ ሰዎች ሳይቀር በሀገርህ ታቦት በዓል ካደረግህ ይህ ጥሩ አይደለም ሰማያዊ እሳቤ ሳይሆን እንስሳዊ ስለሆነ ናቀው፡፡እንስሳዊ እሳቤን በቤተክርስቲያን ማስገባት የለብህም፡፡ብዙዎች መንፈሳዊ በዓልን መነሻ አድርገው የተወለዱበት ቦታን ለማስደነቅና በዚያም ለመኩራት በሌላው ለመታበይ ሲጥሩ ይታያል ይህ አድራጎት አሳዛኝ ነው፡፡በመንፈሳዊ በዓል አንዱ ከፍ የሚልበት ሌላው ዝቅ የሚልበት አይደለም በየትኛውም ቦታ እና ጊዜ እንዲሁም ሁኔታ ያን በዓል የሚያከብሩ ሰዎች እኩል ናቸው፡፡ ምናልባት ለቦታው ቃል ኪዳን ከተሰጠው ከሩቅ ሀገር ሳይቀር ስለቃል ኪዳኑ ይመጣሉ፡፡ያ ቃል ኪዳን ደግሞ ለአንተ እንስሳዊ ክብርና መኩራራት የተፈጠረ ሳይሆን ስለ ጻዲቁ ክብር የተሰጠ ነው፡፡የጻድቁ ክብር ደግሞ ለአንተ ብቻ ሳይሆን ለሁሉ ነውና ያ የአንተ እንስሳዊ ቦታ አይደለም የሁላችን ቦታ ነው እንጂ መኩራት አይገባንም እንጂ ከኮራንም ሁላችንም እኩል ነው፡፡ እንድንመካ የታዘዝነው በመስቀል ነው)፡፡*4ኛ* አባ (ኤዎስጣቴዎስ) ጸሊ በእንቲአነ እስመ ጸሎተ ጻድቅ ይሰምእ እግዚአብሔር፡፡ካህን ወነቢይ ወንጌላዊ ኤዎስጣቴዎስ፡፡ (እግዚአብሔር) ምስለ

መጽሐፈ ኤደን

ያዕቆብ ነገደ ወምስለ ዮሴፍ ተሰይጠ፡፡ሕዝብ ቅዱሳን ሰአሉ፡፡5ኛ በትፍሥሕት ወረሱ መንግሥተ ሰማያት፡፡አብርሀ ወአጽብሐ ለአሚነ ክርስቶስ ዘኮኑ መርሐ፡፡ ያወርሶሙ ሕይወተ በአምጣነ አቅነዩ ርእሶሙ፡፡ጼና አልባሲሁ ለአባ ጸንጠሌዎን ከመ ጼና ስሒን አልባሲሁ ዘሜላት ዘወረደ ውስተ ገነት፡፡አዳም መዓዛሆሙ ለቅዱሳን ከመ ጽጌ ወይን፡፡ጸንጠሌዎን ሰማዕት ወጸንጠሌዎን ዘጾማዕት ሰአሉ ለነ፡፡ደብሩሰ ለአባ ጸንጠሌዎን ትመስል ደብረ ሲና ዘወረደ ቃል ላዕሌሃ፡፡ወጻእኩ ውስተ ገዳም እንዘ እሴብሖ ለእግዚአብሔር ወበህየ ርኢኩ ኃይለ እግዚአብሔር አዳም ግብሩ ዘኢኮነ ኃይሉ ከመ ኃይለ ሰብእ፡፡ዐርገ ውስተ ደብረ ዘይት ወይቤልዎ መላእክት ለእግዚአብሔር ባርክ ፍሬሃ ለምድር ጽጌያተ ገዳም ይብልዐ ነዳያን ወምስኪናን እምሰማይ ይረድ ዝናም (እግዚአብሔር ይህን የሚያደርገው እርሱ ማድረግ አቅቶት አይደለም እረስቶትም አይደለም፡፡ ሰውን እንዲያገለግሉ ሹሚቸዋልና ለሰው ያስፈልጋል ብለው የሚያስቡትን ሁሉ ለሰው ይለምናሉ እንጂ ይህም እግዚአብሔር መሐሪ መሆኑ ጠፍቷቸው ሳይሆን እንዲህ ቢጠይቁ እንደሚያደርግላቸው ባለሟልነታቸውን ያስረዳል)፡፡ሠርፀ ጴጥሮስ አሐዱ እምነ ሰብዐቱ መንፈስ ዘነጸረ ዕበዮ አቡቀለምሲስ፡፡ከሠተ አፉሁ ወነበበ ልሳኑ ወመሐረ፡፡ይሔውጽዎ ለዘልፍ መላእክት ይከድንዎ በክንፍ፡፡(አረጋዊ) በተአምኖ ዔለ በተአምኖ ተጋደለ ውስተ አድባር ድኑኃን፡፡ሰአሉ ለነ ጻድቃን ከመ ንድኃን በጸሎትክሙ፡፡ወኮነ መቃብሩ ዘየሐዩ ዱያነ ጸሎቱ ለገብረ ክርስቶስ የሀሉ ምስሌነ፡፡አባ ጸሊ በእንቲአነ እስመ ጸሎተ ጻድቅ ይሰምእ እግዚአብሔር፡፡አባ ጸሊ በእንቲአነ ከመ በጎዱእ ወበጽሙና ይኩን ንብረትነ፡፡ዝንቱሰ አረጋዊ ክሉል በጸጋ ለደብረ ዳሞ ዘፈጸመ ሕጋ፡፡ ደምጸ ወተሰብከ ውስተ ዓለም ዜና ምግባሩ ትሩፍ ለአረጋዊ ኮከበ ገዳም፡፡ብጹእ አንተ ገብረ ክርስቶስ ውስተ ደዴ አቡከ ከመ ነዳይ ነበርከ፡፡ነበ ተገብረ ተዝካርከ ወነበ ተነበ መጽሐፈ ገድልከ ይኩን ሣህል ወምሕረት እስከ ለዓለመ ዓለም፡፡ወነበ ተጸውዐ ስምከ ወተሐንጸ መርጡልከ፡፡ብጹዓን እሙንቱ አበዊነ እለ መነንዎ ወጸልእዎ ለዝንቱ ዓለም ኃላፊ መጠው ነፍሶሙ ለሞት በእንተ ጽድቅ፡፡አረጋዊ ካህን ዘውገ ሙሴ መዓዛሁ ጸገየ ከመ ቀናንሞስ ብጽዕት ከርስ እንተ ጾረተከ፡፡ወብጹዓት አጥባት እለ ሐጸናከ፡፡አረጋዊ ጻድቅ ዘፍጹም ምንኩስናከ አማን መላእክተ ሰማይ ይትለአኩከ፡፡ሮማዊ ግሩም በመንፈሰ ጸጋ ጎቱም ነዓ ነዓ ማዕከሌነ ቁም በበዓልከ ትባርከነ ዮም፡፡በብዙኅ ጻማ ተጋደሉ አብዲሮሙ ክርስቶስሀ እም ወርቅ ወእም ብሩር ወእም አልባስ ክቡር ከመ ይረሱ መንግሥተ ሰማያት፡፡ብጹዕ እስጢፋኖስ ሰማእቱ ለክርስቶስ ሰአል ወጸሊ በእንቲአነ ከመ ያግእዘነ እምኃጢአት፡፡ይርድአነ ወያድኅነነ እመንሱት፡፡እስጢፋኖስ ሰአለ ስርየተ ለእለ ወገርዎ፡፡ወተዐገሠ ጽዕለተ፡፡ሥርዓተ አቀበ ብጹዕ እስጢፋኖስ ቀዳሜ ስምእ፡፡ ምስጢረ ሥላሴ ርእየ በዓይኑ፡፡አባሉ ከመ እግረ አሜር ይመስል፡፡አባ ክቡር አባ ይምዓታ ጸሊ በእንቲአነ ኀበ ክርስቶስ መድኃኒነ ከመ ነኀሉ በሰላም እንበለ ጻማ ወድካም እንበለ ደዌ ወሕማም፡፡(ዕንባቆም) ዘለዓለም ፍሡሕ ገጹ ብሩህ እም ነቢያት ልሳኑ በሊሕ፡፡ቆሙ ነዊኅ ዲበ እንግድዓሁ ጽሕሙ ስፉሕ፡፡በጸሎተ ጻድቅ ትድኅን ወኢትማስን ሀገር፡፡(አባ ዮሐኒ) ዓተወ ምድረ ሕያዋን እንተ ይትዋረስዋ ጻድቃን፡፡ቦአ ሀገሮሙ ለቅዱሳን፡፡(አባ ዮሐኒ) በዝ ዓለም ኢሐነጸ ቤተ ነበረ አድባረ ዔለ በዓታተ እንዘ ይጸንሕ ዘላዕሉ እሴተ፡፡ኢሐነጸ ቤተ ለኃዲር ብጹዕ ውእቱ አባ ዮሐኒ ክብረ መኒኖ ዘበምድር፡፡ወቦ ላእሌሁ ዘኢዮብ ትእግሥተ ወዘአብርሃም አፍቅሮተ ነግድ፡፡ አስተማሰልክዎ ለአባ ዮሐኒ ከመ ንህብ ዘያስተጋብእ ጽጌያተ ገዳም ወከማሁ አባ ዮሐኒ ያስተጋብእ ጽድቀ ዘእምኩሎሙ ቅዱሳን፡፡በከመ አቡነ አብርሃም ኢሐነጸ ቤተ አላ በሐይመታት

ነበረ፡፡ወከማሁ አባ ዮሐኒ ነበረ አድባረ፡፡*6ኛ* ቀጸዶቅያ ወለደት ኮከበ ጊዮርጊስሀ ለሰማእት መክብብ፡፡ንዒ ኀቤነ ሐና እግዝእትነ ምስለ ወለትኪ ማርያም እምነ፡፡ተፈጸመ ሐና በወለትኪ ተስፋ ቅዱሳን አበውኪ፡፡ሐና ጸልዩ በእንቲአነ ተኩላ መሳጢ ኢይምሥጠነ፡፡ጸለዩ ባስልዮስ ወጎርጎርዮስ ኀበ ሥዕሉ ለቅዱስ መርቆሬዎስ ወይቤሉ ቀተልኮኑ ለዑልያኖስ ደነነ ሥዕል ከመ ኦሆ ዘይብል ወተፈሥሑ ባስልዮስ ወጎርጎርዮስ፡፡ሰምዖሙ ጸሎቶሙ ወቀተለ ጸሮሙ፡፡ሮማዊ ግሩም በመንፈስ ቅዱስ ኀቱም መዓዛ ቅዳሴክ ጥዑም ከመ ጽጌ ገዳም፡፡ኦ ዐባይ ሀገረ ናግራን ሀገረ እግዚአብሔር፡፡ንዑ ለአቡየ ቡሩካኑ እሁበክሙ ምድረ ሐዳሰ አፍላገ ግዮን አፍላገ ጤግሮስ ይትዋረስዋ ለምድር፡፡ጻድቃንሰ ኢሞቱ ኀበ እግዚኦሙ ነገዱ፡፡አክሊለ ነሥኡ ዘመዊእ፡፡አኃውየ ሊተሰኬ ፈቃደ ልብየ ከመ ትርከቡ መክፈልተ ወርስተ ምስለ ኩሎሙ ቅዱሳን ወሰማዕት፡፡ ኤልያስ ክቡር ቴስብያዊ ዘዓቀበ ሕጎ ለልዑል ነሠተ ጣዖተ ወገብረ መሥዋዕተ ሰላም ለእግዚአብሔር፡፡ኤልያስ ሰብእ ዘከማነ ዘከመ ነሐምም የሐምም፡፡ጸሎተ ጸለየ ወአውረደ ዝናማተ፡፡ኤልያስ ወዮሐንስ አሐዱ መንፈስ ቦሙ፡፡*7ኛ* ኢኮነ ነግደ ወፈላሴ ሀገሪቶሙ ለቅዱሳን፡፡*12ኛ* ወለነሰ ሀገሪትነ እንተ እምላዕሉ ቅድስት ይእቲ ከመ ንባዕ ምስለ ነፍሰ ኩሎሙ ሰብእ ጻድቃን፡፡ለዮሐንስ ፈድፋደ አፍቀሮ በቅናተ እግዚኡ ሐቂሁ ቀነተ ዮሐንስ ድንግል ዘኢጥዕመ ሞተ፡፡ዮሐንስ ሥርግው በቅድስና ዮሐንስ ቅኑት በድንግልና፡፡ውስተ ቤተ ምንዳድ ተቀንየ ለሮምና እንዘ ይትኤገስ ጽዕለተ እስከ አእመና፡፡ዘንሥር ዮሐንስ ዜናዌ ዘልዑለ ይሠርር፡፡ ኮከብ ዘኤፌሶን ዓምደ ብርሃን ዘፍጥሞ መልአክ ዘበምድር ረአዬ ምስጢር፡፡ንዑኬ ጉባኤ ማኅበራ ለቅድስት ቤተክርስቲያን ከመ ትስምእዎ ለዮሐንስ ክቡር ወንጌላዊ ዮሐንስ ቴዎሎጎስ ዮሐንስ አቡቀለምሲስ ተሰመይከ፡፡*15ኛ* ገብረ መንፈስ ቅዱስ ኢጥዕመ እክለ እንበለ ሥጋሁ ለክርስቶስ፡፡ *16ኛ* ጸልዩ ጻድቃን በእንተ ኃጥአን፡፡ጸልዩ ጽኑዓን በእንተ ድኩማን፡፡ንርከብ ገጸ በጎቤሁ ወንርከብ ሞገሠ በቅድሜሁ፡፡ቅዱስ ጊዮርጊስ ሶበ ተከለለ ደም ወማይ ወሐሊብ እምነ ክሳዱ ፈልፈለ፡፡*19ኛ* ይቤላ ሕጻን ለእሙ ኢትፍርሂ እም ነበልባለ እሳት ከመንረስ መንግሥተ ሰማያት፡፡

መስቀል

1ኛ መስቀል ረድኤት ወሕይወት፡፡በመስቀሉ ገብረ መድኃኒተ ወሕይወተ፡፡*4ኛ* ዮም መስቀል ተሰብሐ ለአኃው አብርሀ፡፡*4ኛ* መስቀል ብርሃን ለኩሉ ዓለም መሰረተ ቤተክርስቲያን፡፡መስቀል ቤዛነ መስቀል ጽንዕነ መስቀል መድኃኒተ ነፍስነ አይሁድ ክህዱ ወንሕነሰ አመነ፡፡እለ አመነ በመስቀሉ ድኅነ፡፡በኃይለ መስቀሉ ይእቀበነ ወይክስት አዕይንተ አልባቢነ፡፡መስቀል ዕፀ ሕይወት ዕፀ መድኃኒት፡፡መስቀል መድኃኒቶሙ ለነገሥት፡፡መስቀል ብርሃን ለኩሉ ዓለም፡፡መስቀልከ እግዚኦ መንስኤ ሙታን፡፡መስቀል ረድኤት ጽንዕ ለትኩዛን አአትብ ገጽየ በትእምርተ መስቀል፡፡ ዮም ተረክበ ዕፀ መስቀል ሰናይ ዘአርኀወ ገነተ ለፈያታይ፡፡በመስቀሉ አርኀወ ገነተ፡፡መስቀልከ መርሐ ይኩነነ፡፡በባሕረ ኤርትራ አማዕተበ ሙሴ፡፡መስቀል ያድኅነነ እምእደ ጸርነ፡፡ትምክህትነ ወሕይወትነ መስቀል ኮነ ለነ፡፡ሀለው እለ ይቤሉ ለዕፅኑ ታመልኩ ወለዕፅኑ በዓለ ትገብሩ፡፡ ኢቀደሶኑ ደሙ ክቡር ለዕፀ መስቀሉ ወበእንተዝ ንሕነ ናመልኮ፡፡መስቀል ለነገሥት ዕበይ ወስን፡፡እግዚአ ሕያዋን ወሙታን ገብረ መድኃኒተ በማዕከለ ምድር በኢየሩሳሌም ሀገር፡፡ብከ ንወግያሙ ለኩሎሙ ጸርነ ይቤ ዳዊት በመንፈሰ ትንቢት በእንተ ዝንቱ ዕፀ መስቀል፡፡ወካዕበ

መጽሐፈ ኤደን

ይቤ ወወሀብኮሙ ትእምርተ ለእለ ይፈርሁከ፡፡መስቀል ፍጽምነ ወከዋላነ ምጽንዐተ ቅጽርነ፡፡ጸለየ ኪራኮስ ምእመን፡፡ዕሌኒ ንግሥት ነገደት ጎልጎታ ኀበ ተኀሥሥ ዕፀ መስቀሉ ለክርስቶስ፡፡ዘዕጣን አንጸረ ሰገደ ጢስ፡፡በቅንዓቶሙ አይሁድ መስቀሎ ደፈኑ፡፡ትቤሎ ዕሌኒ ለኪራኮስ ንግረኒ አፍጥን ኀበ ሀሎ መስቀሎ ለኢየሱስ ክርስቶስ፡፡የበበት ዕሌኒ በአፉሃ ወአጽሐሰት በእገሪሃ ወጠፍሐት በእደዊሃ ሶበ ትራኢ ቅንዋተ መስቀል፡፡ዕንባቆም ነቢይ ዘአንከረ ግብሮ ዕሌኒ ንግሥት ኀሠሠት መስቀሉ፡፡ህየ ንሰግድ ኩልነ ኀበ ቆመ እግረ እግዚእነ፡፡መስቀልየ በዲበ መስቀል አንብር፡፡ፍጽምነ ንዕተብ በዕፀ መስቀሉ ነግሀ ነቂሀነ እምንዋምው፡፡መስቀል ረድኤት ወልታ መድኃኒት፡፡መስቀል መርሕ ለፍኖት፡፡በመስቀሉ ለክርስቶስ እሞት ድኅነ፡፡በመስቀልከ ክርስቶስ መራሕኮ ለአዳም ውስተ ገነት፡፡ወነገረ መስቀሉሰ ዕፁብ ለተናግሮ፡፡መስቀል ዕፅ ዘኢይነቅዝ፡፡ዕፅ ዘሰጸረ አብርሃም ለምሥዋዕ፡፡መስቀል መልእልተ ኩሉ ነገር፡፡ሰቀልዎ ለዘሰቀሎ ለሰማይ ከመ ቀመር፡፡አቡነ አብርሃም ወሰዶ ለይስሐቅ ወልዱ ከመ ይሡዖ አውረደ ሎቱ ቤዛሁ በግዐ እጉዝ አቅርንቲሁ በዕፀ ሳቤቅ፡፡ዕፀ ሳቤቅ ብሂል ዕፀ ሥርየት መስቀል፡፡መላእክት ደንገጹ ወፈርሁ ርእዮሙ እግዚኦሙ ስቁለ ዲበ ዕፀ መስቀል፡፡መስቀል አምዳ ወድዳ ለቤተክርስቲያን፡፡ዝንቱ መስቀል ለአይሁድ ስደት ለመሐይምናን ሰላም፡፡ሞገሦሙ ለጻድቃን፡፡መስቀል መድኃኔ ዓለም፡፡መስቀልከ እግዚኦ ሐጹር ወጥቅም፡፡መስቀል ጸገየ ዘጋዲ፡፡

ሰማእት፣ቃል ኪዳን

1ኛ ዐደው ሰማእት ብሒረ ሕያዋን በትፍሥሕት፡፡ሰማዕት ረከቡ ተስፋሆሙ፡፡*2ኛ* አደመኒ ሊተ ኂሩትከ ዘካርያሥ ካህን ተዘከረኒ በጸሎትከ፡፡*3ኛ* ሰአል ለነ ፋሲለደስ ኀበ አቡከ ክርስቶስ፡፡ጸሐፍ ስምየ በረቀ መርዓ ገቢረከ ፋሲለደስ ለዘኮንኩ ኃጥዐ፡፡መሰጥዎ ሰማየ ለፋሲለደስ ሱራፊ ካህን ወኪሩብ ቀሲስ፡፡በመንግሥተ ሰማያት ይነግሥ ምስሌከ (ፋሲለደስ) አመ ገብረ ተዝካረከ፡፡ወጸውዓ ስመከ እንዘ ይብል አምላክ ተካየደከ፡፡እስጢፋኖስ ዲያቆናይ ምዕመን በሰማይ ጸለየ በውስተታቦተ ሕጉ ለእግዚአብሔር፡፡በዕፀ መስቀሉ አተቦሙ እለ በእንቲአሁ መጠው ነፍሶሙ ለሞት፡፡ በተአምኖ ተጋደሉ በተአምኖ አጥፍዑ ኃይለ እሳት፡፡*5ኛ* ያወርሶሙ ሕይወተ በአምጣነ አቅነዩ ርእሶሙ፡፡ተዘከር እግዚኦ ኪዳነከ ዘተካየድከ ምስለ አበዊነ ምስለ አብርሃም ፍቁርከ፡፡መኑ ከማከ ልዑል ዘየዐቅብ ኪዳኖ በጽድቅ፡፡*6ኛ* ብጹዕ ውእቱ ጊዮርጊስ ከመ ከበሮ ዘገለውዎ ደብረ ይድራስ ዘወገርዎ አባ ጊዮርጊስ፡፡ይቀድም ጾታሂ ለጊዮርጊስ እም ኩሎሙ ሰማዕታቲሁ ለክርስቶስ፡፡ አስተብጽዕዎ ወይቤልዎ እለ ይነብሩ ፈለገ እሳት፡፡ከመ ወርቅ በእሳት ፈተኖሙ፡፡ማዕከለ ሰማይ ወምድር ኮከበ ክብር ተሰመይከ፡፡ትዌድሶ ቤተክርስቲያን ወትብል መስተጋድል ዘበአማን፡፡ዝንቱሰ ሚናስ ቀዳሚሁሰ ሐራ ዘንጉሥ ይእዜሰ ኮነ ሐራ ዘክርስቶስ፡፡መጠው ነፍሶሙ ለሞት ቦ እለ በኩናት ቦ እለ በመጥባሕት ከመ ይንሥዑ ዕሤቶሙ መንግሥተ ዘበሰማያት ኦ ሀገር ዐባይ ሀገረ ናግራን ከዋክብትኪ ብሩሃን፡፡*19ኛ* ኢፈርህዎ ለሞት ቅዱሳን ሰማዕት፡፡

ሰንበት፣በዓላት

1ኛ ርእዩ ዘገብረ እግዚእነ ተአምረ ወመንክረ በዕለተ ሰንበት ዓርገ ሐመረ ገሠጻ ለባሕር ወገሠጸሙ ለነፋሳት፡፡ቀደሳ አብ ወአልአላ ወልድ ለዕለተ ሰንበት፡፡ሰንበቶሙ ይእቲ ለጻድቃን ትፍሥሕት፡፡ሰንበቶሙ ይእቲ ለኃጥአን እረፍት፡፡ኅቡረ ንትፈሣሕ ዮም በዛቲ ዕለት፡፡*2ኛ-3ኛ*

መጽሐፈ ኤደን

ቀደሳ ወአክበራ ወአልአላ ወልድ ለዕለተ ሰንበት።ሠርዐ ሰንበተ በእንተ አፍቅሮተ ሰብእ።ክርስቶስ ሰርዐ ሰንበተ ለእረፍት።*4ኛ* ዮም በዓለ መስቀሉ በሰማያት በላዕሉ ወበምድር በታሕቱ።ወኩሉ ፍጥረት ያከብርዋ ለሰንበት።*6ኛ* ሚካኤል ወገብርኤል ያከብርዋ ለሰንበት።ክብርት ዛቲ ዕለት ሰንበቶሙ ለክርስቲያን ዕረፍቶሙ ለስሩሃን።ሰንበት ፍኖተ ሕይወት ትሰመይ።ያከብርዋ ለሰንበት መላእክት በሰማያት ጻድቃን በውስተ ገነት።*16ኛ* አኀየዎ ኢየሱስ ለመጻጉእ በዕለተ ሰንበት። በሰንበት ወረቀ ምድረ ወቀብዖ አዕይንቲሁ ለዘዕውሩ ተወልደ።ይቤሎ መስፍን ለኢየሱስ በዕለተ ሰንበት ኢይደልወከ ትባዕ ታሕተ ጠፈረ ቤትየ።ሖረ ኀቤሁ ዘየብሰት እደ።ሁ እስመ ፈወሶ ወልደ እግዚአብሔር በሰንበት።*18ኛ* ወይእዜኒ በንጹሕ ልብ ወበፈሪሐ እግዚአብሔር ንግበር ዘንተ በዓለ መንፈሳዊተ ቅድስተ ፋሲካ።*19ኛ* ግበሩ በዓለ በትፍሥሕት።በምጽአት ትሰፍን እሑድ

ምስጋና

2ኛ-3ኛ አእኩትዎ ወሰብሕዎ ለእግዚአብሔር።*4ኛ* የበበት ዕሌኒ በአፉሃ ወአጽሐሰት በእገሪሃ ወጠፍሐት በእደዊሃ ሶበ ትራኢ ቅንዋተ መስቀል።ሎቱ ንፌኑ ስብሐተ ለዘእምቅድመ ዓለም ሀሎ።ለፍጹም መድኃኒነ ሰብሕዎ።*5ኛ* ሀለፈ ክረምት ቆመ በረከት ስብሐት ወአኩቴት ሎቱ ይደሉ ለዘቀደሳ ለሰንበት ወአልዐላ እምኩሉ ዕለት።ስብሐት ለእግዚአብሔር በሰማያት ወሰላም በምድር ለዘአብጽሐነ እስከዛቲ ሰዓት።ስብሐት ለአብ ለአኃዜ ኩሉ ዓለም ስብሐት ለወልድ ለዘቀደሳ ለሰንበት ስብሐት ለመንፈስ ቅዱስ ለዘአሠርገዎ ለምድር በጽጌያት።ርቱዐ ነአኩቶ ለእግዚአብሔር በኩሉ ጊዜ።ስብሐት ለእግዚአብሔር በእንተ ቤተክርስቲያን።ርቱዐ ነአኩቶ ለኢየሱስ ክርስቶስ ለዘጸገወነ ሠናይቶ።ስብሐት ለአኃዜ ኩሉ ዓለም ለኢየሱስ ክርስቶስ።6ኛ ንባርኮ ለአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ ሀሌ ሉያ ለአብ ሀሌ ሉያ ለወልድ ሀሌ ሉያ ለመንፈስ ቅዱስ ዘአድኃኖሙ እምእቶነ እሳት ለአናንያ ወአዛርያ ወሚሳኤል ወከማሁ ያድኅነነ እምኩሉ ዘይትቃረነነ።ንሴብሕ ወንዘምር ዘመልዕልተ ሠረገላ ኪሩቤል ይነብር።*6ኛ* ሖረ ዳዊት ኀበ አውቴዝራማ ወተቀንየ በመዝሙር ወበመሰንቆ።ሀቡ ስብሐተ ወአኩቴተ ለእግዚአብሔር ለዘጸገወነ ብርሃነ።አንብቡ መዝሙረ ወማኅሌተ ቅድሳተ ወኩሉሰ ዘትገብሩ ግብረክሙ በዘይትአኮት እግዚአብሔር ግበሩ።ነአኩቶ ለአምላክነ ለዘጸመ በእንቲአነ አርአያሁ ከመ የሀበነ። መሰረተ ጥበብ ኪያከ ነአኩት።ሠርከ ነአኩተከ ወንሴብሐከ ዘአውዐልከነ ኩሎ ኑኀ ዕለት። ነአኩተከ አበ ልዑላን ዘአንቃሕከነ እምንዋም ወወሀብከነ ጸመ ቅድስተ።ዛቲ ጾም ኀዘን ለአብዳን ወፍሥሓ ለጠቢባን።*16ኛ* ለአምላክ ይደሉ ክብር ወስብሐት ወስግደት ወለመስቀሉ ይደሉ። ለስምከ ይደሉ ስብሐት።*18ኛ* አቀድም አዕኩቶቶ ለእግዚአብሔር።

ቤተክርስቲያን

4ኛ ሐነጽዋ ወሣረርዋ ለቤተክርስቲያን ከመ ትኩን አርአያ ዘበሰማያት ወከመ ትኩን ምስትስራየ ኃጢአት።ዳዊትኒ ይቤ ዛቲ ይእቲ ምዕራፍየ ለዓለም።ትብል ቤተክርስቲያን እንዘ ስቁል ወቅንው ዲበ ዕፀ መስቀል ወትቤሎ እግዚኦ በእንተ መኑ ተሰቀልከ ወይቤላ በእንቲአኪ ወበእንተ ሕዝብኪ ከመ አድኅኖሙ ለውሉድኪ ወትቤሎ ስብሐት ለከ ወለዘፈነወከ።ትብል *ቤተክርስቲያን* ወልድ አኀየ ውእቱ ፍቁርየ።ክልዔ አጥባቲሃ ከመ ክልኤ ዕጉለ መንታ ዘወይጠል።ክልዔ አጥባቲሃ ክልዔ ሕግ ዘቤተ ክርስቲያን።ደቂቅኪ ምሑራን በኀበ እግዚአብሔር ጽዮን ቅድስት

መጽሐፈ ኤደን

ቤተክርስቲያን።ንጉሥ ውእቱ ዘለዓለም ክርስቶስ።መርዓዊሃ ለቤተክርስቲያን መዓዛሆሙ ለቅዱሳን።ትብል ቤተክርስቲያን ወልድ እጉየ ሊተ ወአነ ሎቱ አፈቅሮ እስከ አመፈቀደ።ትዌድሶ መርዓት ቤተክርስቲያን እንዘ ትብል ነዓ ወልድ እጉየ።ውእቱኒ ይቤላ እጎትየ መርዓት ሠናይት አንቲ እምኩሎን አንስት።ንሠሥዋ ነቢያት ወየድዋ ሐዋርያት ለቅድስት ቤተክርስቲያን።አንሰ በአዕይንቲሁ እረክብ ሰላመ ትብል ቤተክርስቲያን።ዘካርያስ ርእየ ተቅዋመ ማኅቶት ኩለንታሃ ወርቅ ወሰብዓቱ መሣውር ዘዲቤሃ።ዛቲ ይእቲ ቅድስት ቤተክርስቲያን ዕዝራኒ ርእያ በርእየተ ብእሲት።ነያ ሰናይት ሰላማዊት ጽዮን ቅድስት ቤተክርስቲያን።ሙሴኒ ርእያ በደብር ጥሉል። እስመ ዋካ ይእቲ ወብርሃን መድኃኒት ቤተክርስቲያን።*6ኛ* በሐ ንበላ ለቤተክርስቲያን።ነቂሐነ እምንዋም ንጊሣ ለቤተክርስቲያን ወተሳለምዋ።ኢይትዐጸው አናቅጽኪ ወኢየዐርብ ፀሐይኪ። ይሔውጽዋ መላእክት እንተ በሰማያት እስመ ማኅደረ መለኮት ያድክዋ ያድክዋ ያድክዋ ወርኢኩ ስነ ሕንጼሃ ለቅድስት ቤተክርስቲያን ምስአል ወምስጋድ ወምስትስራየ ኃጢአት።አንቀጸ ሕይወት ይእቲ ቤተክርስቲያን።ይቤላ ልዑል ለቅድስት ቤተክርስቲያን አንሰ በደምየ ክቡር ቀደስኩኪ ከመ ይሰባሕ ስምየ በላእሌኪ ማኅደረ መለኮት ረሰይኩኪ።ሀገሮሙ ለቅዱሳን ጽዮን ቅድስት መድኃኒት ቤተክርስቲያን።ተመርጎዙ ቤተክርስቲያን እስመ ዋካ ይእቲ።ወኩሉ ነገራ በሰላም።*16ኛ* ኢያንቀለቅል ድዳ ወመሰረታ ለቅድስት ቤተ ክርስቲያን እምብዝኆሙ ለመምዕልያን።ቤተ ክርስቲያን ሀገረ ክርስቶስ።እግዚአብሔር ውእቱ ብርሃንኪ ለዓለም ወመሠረትኪ ለትውልደ ትውልድ።ኢይትዐጸው አናቅጽኪ ክቡራት ዕንቁ መሰረትኪ ሰናይት ሰላማዊት እንተ ናፈቅራ በጽድቅ።*18ኛ* በደሙ ክቡር በዕፀ መስቀሉ ተቀደሰት ቤተክርስቲያን። ተንስአ ወልድ በሣልስት ዕለት።አፍቀረቶ ቤተክርስቲያን እስመ በደሙ ቤዘዋ።

ማሸነፍ፣ራስን መግዛት፣ደስታ

4ኛ መስቀል ሞዐ ሞት ተሞዐ።መስቀል መዋዒ።ዝንቱ ውእቱ መስቀል መዋዔ ጸር።መስቀል ትእምርተ ሕማም ውእቱ በዲበ ሰይጣን ኀጉል።ጴጥሮስ ወጳውሎስ ሞዕዎ ለእኩይ ኪያሁ ተአሚኖሙ።*5ኛ* ያወርሶሙ ሕይወተ በአምጣነ አቅነዩ ርእሶሙ።አድኅነኒ እግዚያ እም ተመውያ ለሰይጣን።ብጹዓን እሙንቱ አበዊነ እለረሰዩ ሕማመዝ ዓለም ትፍሥሕተ።ይትፌሥሑ ጻድቃን በእግዚአብሔር ወይክብሩ ኩሎሙ ርቱዓነ ልብ።(ዕንባቆም) ዘለዓለም ፍሡሕ ገጹ ብሩህ እም ነቢያት ልሳኑ በሊሕ።ቆመ ነዊኅ ዲበ እንግድዓሁ ጽሕመ ስፉሕ።(አባ ዮሐኒ) በኃይለ ጸሎቱ ለሰይጣን ሞዖ።አባ ዮሐኒ ለምግባረ ጽድቅ ርእሶ አቅነየ።*6ኛ* መጠነ ሰብዓቱ ዓመት እንዘ ይኴንንዎ እንበለ ጽርዓት ተጋቢዖሙ ፫ ነገሥት ጊዮርጊስ ሰማዕት ኀየለ ወሞዐ በትዕግስት።አባ ጊዮርጊስ በእንቲአነ ጸሊ ከመ ኢይምዐነ ማኅጎሊ።ኮከበ ክብር ጊዮርጊስ መዋኢ።በወልታ ዚአከ ከልለነ እግዚኦ ከመ ንኩን ንቁሐነ ወትጉሀነ ወመስተቃትላነ ለፀረ ዚአከ።ኢታስተጎፍረነ እግዚኦ በቅድሜከ።ዘለዓለም ንጉሥ ወጼወወ ጼዋ እም ዲያብሎስ።ወመዊዕሰ ዘሐራ ክርስቶስ ውእቱ። ኀየሉ ወጸንዑ በአማን መዋዕያን መስተጋድላን።ሕማሞሙ ለሰማእት ትፍሥሕተ ኮኖሙ። ሞዕዎ ለእኩይ በእምነቶሙ።ጻድቃንሰ ኢሞቱ ኀበ እግዚኦሙ ነገዱ።አክሊለ ነሥኡ ዘመዊእ። ሞእዎ ለእኩይ ሕሊና በእምነቶሙ።ሶበ ይበውዑ ሰማእት ውስተ ስምእ ይጸውሩ ሠለስተ አስማተ ወየዓትቡ ገጾሙ በሥላሴ ከመ ይማዕዎ ለእኩይ ሕሊና።የዓትቡ ገጾሙ በውእቱ ስም ከመ ይማዑ ጸብዖ ለሰይጣን በስመ ክርስቶስ አምላኮሙ መዋኢ።ናግርሮ ለሥጋነ።አልቦ

መጽሐፈ ኤደን

ዘየሐምዮ ለዘሞዐ ወአልቦ ዘይምሕሮ ለዘተሞዐ አመ ዕለተ ደይን አመ ዕለተ ንፍሐተ ቀርን አመ ትንሳኤ ሙታን።ወኩሉ ዘተቀንየ ለእግዚአብሔር ግዑዝ ውእቱ በኀበ ኢየሱስ ክርስቶስ። ተንስኢ ጽዮን ወሙዒዮሙ ለጸላዕትኪ።*16ኛ* አበው ቅዱሳን ዔሉ ውስተ አድባር ወበአታት ወግበበ ምድር በቁር ወበዕርቃን በሐፍ ወበድካም ሞዕዎ ለሰይጣን።ሰማእት በትእግስቶሙ ሞዑ ጸሮሙ።አቅኒ ርእሰከ ለጽድቅ ቀዋሚ።በመስቀሉ ተሰዱ አጋንንት።ንጉሥኪ ጽዮን ኢይትመዋዕ ለጸር ወኢየሐድጋ ለሀገር።*18ኛ* ወትቤ ሲኦል አይ ውእቱ ዝንቱ ዘእም ሥልጣንየ ሥጋ ለቢሶ ዘሞዐኒ።በትንሳኤሁ ለክርስቶስ ተሞዐ ሞት።ይትፈስሑ ጻድቃን በትንሳኤሁ ለክርስቶስ።ሞዐ ወአስጠመ ጎምዘ ኃይሉ ለሰይጣን።ናሁ ሞዐ አንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ።አንበሳ ዘይቤ ወልደ አምላክ።አመ ይትመዋዕ አዳም ቀኒያ በእንተ አዳም ለብሰ ሥጋ ዚአሁ ከመ በይእቲ ሥጋ ይሰቀል።ወአውጽዖሙ ለአዳም ወለደቂቁ።ይሁብዎ መዊዐ በመስቀሉ ለእለ ይጸመድዎ።(ኢየሱስ) ፍጽምነ ወከዋላነ በዘንመውዕ ጸረነ።ሶበ ይትነሣእ ወልድ እሙታን ይትፈሣሕ አብ ምስለ መላእክት።ኢሳይያስኒ ይቤ በትንቢት መጠውኩ ዘባንየ ለቅስፈት።ተሞዐ ሞት ወተሐትመት ሲኦል ጎለፈ ሙስና ወተረስዐ ኀዘን።አይቱ ሀሎ ቀንዎትከ ሞት ወቀኖቱሰ ለሞት ኃጢአት ውእቱ።ተኖለቆ ምስለ ጊጉያን ከመ ይደምረነ ምስለ ጻድቃን።ገብረ ለነ ሰላመ ኢተዘኪሮ አበሳነ ዘትካት ሞዖ ለሞት።ነያ ብጹእ ጊዮርጊስ በጸሎትከ ቀጥቀጥኮ ለሰይጣን።በጽንዕ ወበትእግስት በኃይል ወበሥልጣን ሞዕዎ ለሰይጣን።ቂርቆስ ወእሙ በሰማያት ፍሡሓን።*19ኛ* ክርስቶስሀ ተወኪሎሙ ዕፀ መስቀሉ ተመርጕዞሙ ሞዑ አግረሩ ጸሮሙ።ለኩሉ ኃይለ እኩይ ንመውዖ በጥምቀተ ማይ።

ጽድቅ

4ኛ ፍጹማነ ኩኑ በተፋቅሮ ከመ አቡክሙ።ይጥዕመኒ ስማ ለሰላም።ተአምርዋ ለጽድቅ ወጽድቅ ታግዕዘክሙ።እስመ ጽድቅ *መልእልተ ኩሉ* ይእቲ (መስቀልንም መልእልተ ኩሉ ይለዋል እንደ ጊዜ ግብሩ ሌላም ነገር እንዲህ ሊባል ይችላል።ዋናው የተባለበትን ምክንያት ማወቅ ነው)። (ጽድቅ) ትረድእ ወታሠልጥ ወባቲ ተስፋ በዝ ዓለም ወበዘይመጽእ።*5ኛ* (ጸንጠሌዎን) እምብዙኅ ንዋይ ጽድቀ ዘአብደርከ።ብጹዓን እሙንቱ አበዊነ እለ መነንዎ ወጸልእዎ ለዝንቱ ዓለም ኃላፊ መጠው ነፍሶሙ ለሞት በእንተ ጽድቅ።*6ኛ* ንጹም ጾመ ወናፍቅር ቢጸነ ወናክብር ሰንበቶ ለመድኃኒነ።አእትት እከየ እምኔከ ኩሎ ኃጢአተ ሐሜተ ወነኅርንረ ወአፍቅር ቢጸከ ከመ ነፍስከ።ጾም ወጸሎት ወተፋቅሮት ይእቲ ታድኅን እሞት።ተፋቅሮ ኢያሐሊ ተድላ ለባሕቲቱ። ዕዝንኒ ይጹም እምሰሚዐ ኀሡም ወሐሜት ወልሳንኒ እም ነገር እኩይ።ሶበ ትጸውም ወትጸሊ ኢታስተርኢ ለሰብእ።ንልበስ ወልታ ጽድቅ ወንትቀጸል ጌራ መድኃኒት።በጾም ወበጸሎት አበው ቀደምት ድኅኑ እሞት።ከርስኒ ይጹም እም ኅብስት ወጼው ወይኩና እደዊክሙ ስፋሐት ለምጽዋት።ከመ ትዝግቡ መዝገበ ዘበሰማያት።አኃውየ አስተፋጥኑ ገቢረ ሰናይ።በተፋቅሮ ይሠረይ ኃጢአት።ኢትበል ምንት ይበቁዕ ጾም እስመ በጾም ኤልያስ ሰማያተ ዐርገ ወዳንኤል እምአፈ አናብስት ድኅነ።ጾም ትረድእ ወምግባር ታሠልጥ።ወልድየ ኅድጋ ለምግባረ ውርዙት ወደግና ለምግባረ ጽድቅ።አንጽሑ ልበክሙ ወንቅሑ በጸሎትክሙ ወዘኒ ዘእብለክሙ እስመ አፈቅረክሙ አኃውየ ግዑዛን።አኃውየ ሊተሰኬ ፈቃደ ልብየ ከመ ትርከቡ መክፈልተ ወርስተ ምስለ ኩሎሙ ቅዱሳን ወሰማዕት።አድልው ለጽድቅ እስመ ጽድቅ ትረድእ ወታሰልጥ።ወሀበነ

መጽሐፈ ኤደን

ጾመ ቅድስተ ለመድኃኒተ ዚአነ፡፡ወናትሕት ርእሰነ ዘልፈ፡፡ቀደሳ ለጾም በእንቲአነ፡፡ሐዋዝ ሕገ እግዚአብሔር ውስተ ልበ ሰብእ፡፡በጾም ተመጠወ ሙሴ ኦሪተ፡፡ጹሙ ወጸልዩ ወሰአሉ ይፈኑ ለነ ሣህሉ፡፡ጾም ተውህበት ለመሐይምናን ሕዝበ ክርስቲያን ውስተ ሕይወት ትመርሆሙ፡፡በሕገ ፈላሲ ሀልው ወአርኅቅዋ እምኔክሙ ለፍትወተ ሥጋክሙ እንተ ትፀብዓ ለነፍስክሙ ምንተ ትትሌዓል ኦ ሰብእ እንዘ ጽቡር አንተ ወኩስሕ ጠይቅ ፍጥረተከ ከመ መሬት አንተ ወሐመድ፡፡ ይእዜሰ ትትከበር እምድኅረ ንስቲት ለዕፄያት፡፡አኃውየ ፍቁራንየ ግበሩ ሰላመ እስመ ኢተአምሩ ጊዜ ይመጽእ ሐዳስ በዓለ ቤት፡፡ወሰላም ትሜህሮሙ ለወራዙት ጽሙና፡፡ዝርዐ ጽድቀ ወዕርሩ ፍሬ ሕይወት፡፡ወሀበነ ጾመ ለንሥሓ፡፡ጾም ቅድስት ትሜህሮሙ ለወራዙት ጽሙና፡፡ጹሙ ወጸልዩ በንጹሕ ልብ፡፡ፈለገ ሰላም ይእቲ ጾም፡፡ *16ኛ* ሑሩ በጽድቅ ትርከቡ ሰናየ፡፡ኄግን ጽድቀ ወአእምር ሕሊናሆሙ ለጠቢባን ከመ ከንቱ ውእቱ፡፡አርምሞ ተዐቅብ ሃይማኖተ፡፡ተፋቀሩ ወትረ ምስለ ቢጽክሙ፡፡ኩሉ ዘገብራ ለጽድቅ ጻድቅ ውእቱ፡፡ኢታውስእ ቃለ ጎሠመ በአፉከ፡፡ናሁ እም ይእዜሰ ተገንሥ እም እኩይ ወግበር ሰናየ፡፡ይጹም ዓይን ይጹም ልሣን እዝንኒ ይጹም እም ሰሚዐ ጎሠም፡፡ተፋቀሩ በምልዐ ልብክሙ ተወከፉ ፈላሴ አፍቅሩ ነግደ ፈጽሙ ጽድቀ ትርከቡ ሕይወተ፡፡ናፍቅራ ለጽድቅ፡፡ዘበላዕሉ ሐልዩ ጎበ ሀሎ ክርስቶስ፡፡አስተፍሥሑ ጸላእትክሙ ወአጽንዑ ተፋቅሮ ምስሌሁ፡፡እስመ አሐዱ አባል አንትሙ፡፡ኢያጎዝነክሙ ትካዘ ዝ ዓለም፡፡ ኢትፍርህዎ ለሞት ፍርህዎ ለኃጢአት እስመ ሞትሰ ኢየጎድገክሙ፡፡ተፋቀሩ ዘእንበለ ኑፋቄ በፍቅረ ክርስቶስ፡፡ወዘሰ ይጸልእ ቢጾ ውስተ ጽልመት የሐውር ወኢይሬእያ ለብርሃን፡፡ወዘሰ ያፈቅር ቢጾ ውስተ ብርሃን ይሄሉ ወኢይሬእያ ለሞት፡፡ጊዜ ተስዓቱ ሰዓት የዐርጉ መላእክት ምግባሮ ለሰብእ ጎበ ክርስቶስ ንጉሠ ነገሥት፡፡አልቦ እምድህረ ሞት ንሥሓ ለሰብእ፡፡ሐዋዝ ጾም እስመ ለሊሁ መድኃኒነ ጾመ፡፡ብጹእ ብእሲ ዘአምላኩ ገሠጾ በዲበ ምድር፡፡እስመ ዘያፈቅር ይጌሥጽ እግዚአብሔር በከመ ይጌሥጽ አብ ውሉዶ፡፡ዛቲ ተግሳጽ ለአብዳን ጎዘን ይእቲ ወፍሥሓ ለጠቢባን ዛቲ ትኩንከ ለከ ጎዳጠ ሐሚመከ ወብዙኀ የዐሥየከ፡፡እም አልባቢክሙ አሰስሉ ቂመ፡፡መንግሥተ ዚአሁ ጎሠ መቅድመ፡፡(አንድ ሰው በእንስሳዊ ግብር ሲመካ ስታየው ከተናደድክ ገና አንተም ከእንስሳዊነት አልወጣህም ማለት ነው፡፡እና ሰውየው ስላናደደህ ሳይሆን አንተ ከእንስሳዊነት ስላልወጣህ እዘን፡፡በሥጋዊ በእንስሳዊ ግብር ያዘነ አንድም ቅዱስ የለምና፡፡ እንስሳዊ ነገር ካስደሰተህም ልታዝን ይገባል እንስሳዊነት ሰልጥኖብሃልና፡፡ለምሳሌ በዚህ ምድር ማንም ቢነግሥ ስመ ጥር ቢሆን ከቀናህ ከተናደድክ ያው እንስሳዊነትህ አልለቀቀህም ማለት ነው ምክንያቱም በዚህ ምድር የሚቀር እንስሳዊ ግብር ሊያስከፋህ ወይም ሊያስደስተህ አይገባም)፡፡ኄግንዋ ለፍኖተ ሰላም ወሑሩ ባቲ፡፡ኢንኩን ከመ ገብር እኩይ ዘያስተቆጥዕ እግዚኡ፡፡ ብጹዕ ውእቱ ዘኮነ ኬንያ ለነፍሱ በምግባረ ሰናይ፡፡ብጹዕ ውእቱ ዘኮነ ልቡ ሠረገላ ለጸሎት፡፡ብጹዕ ብእሲ ዘይትዔገሣ ለመንሱት፡፡በጾም ወበጸሎት በገባዖን ፀሐየ አቀመ አውሴ፡፡ወሶስና ድኅነት እም አፈ ረበናት፡፡ኩሉ ዘይጸልእ ቢጾ ቀታሌ ነፍስ ውእቱ፡፡አንትሙሰ ተሐነጹ ቤቶ ለመንፈስ ቅዱስ፡፡ በንጹሕ ዘጾመ በከናፍሪሁ ማዕጾ ዘሜመ ሐዳሰ ይትዋረስ ዓለመ፡፡ *18ኛ* ወዘሰ ሕኑጽ በፈቃደ እግዚአብሔር ኢይተነትን ወኢያንቀለቅል፡፡ውእቱሰ ኢከሠተ አፉሁ በሕማመ፡፡ኢይግበሩ ግብረ በመዋዕለ ፶ ሐዋርያት አዘዙ በሲኖዶሶሙ፡፡ *19ኛ* አብዳት ኖማ ጠባባት ነቅሓ ወሖራ ከመ ይትቀበላ መርአዊ፡፡

ቅድስት ድንግል ማርያም

መጽሐፈ ኤደን

4ኛ ጴጥሮስኒ ሰመያ እመ ብርሃን።ጳውሎስኒ ይቤላ ደብተራ ግዕዛን።*5ኛ* ለማርያም ዮሐንስ ወልዳ ተሰምየ ከናፍሪሃ ሰአመ ጽጉየ።ሚልኪያስኒ ይቤ እግዚአብሔርሰ ግብተ ይመጽእ ወየኀድር ውስተ ጽርሑ።ይቄድስዋ ኩሎሙ ወይብልዋ በሐኪ ማርያም ሐዳስዩ ጣዕዋ።ሰሎሞን ይቤላ ርግብየ ሰናይት።ዳዊትኒ ይቤላ ስምዒ ወለትየ ወርእዪ።ዕፀ ጳጦስ በአማን መዝገቡ ለቃል።መዓዛ አፉሃ ከመ ኮል።አስተማሰልክዋ ሰረገላተ አሚናዳብ።ቀይሕ ከናፍሪሃ ከመ ቅርፍተ ሮማን።ማርያም ድንግል እሙ ለአማኑኤል።ጣዕመ ቃላ ይሴኒ እምወይን።ደመና ቀሊል አዳም ወሰናይት እሞሙ ለሰማእት።ጸቃውእ ይውኅዝ እምከናፍርኪ እኅትየ መርዓት ርግብየ ሰናይት። ሰላማዊት ሰላም ለኪ።ማኅደረ መለኮት ማርያም ቅድስት።*6ኛ* እኅቶሙ ለመላእክት ሰመያ ሰማያዊት እንተ በምድር ታንሶሱ።ኢሳይያስኒ ይቤላ ገነተ ኤዶም ዘብእሲ መካሕ።ማርያም ይእቲ መዳየ መና ንጹሕ።ሰሎሞን ይቤላ ጽጌ ደመና።አብርሂ አብርሂ ጽዮን አብርሂ ዕንቁ ዘጻዝዮን ዘሐለየኪ ሰሎሞን።ዛቲ ይእቲ ማርያም እንተ በላዕሌሃ አስተማሰሉ ደቂቀ ነቢያት ታቦት እንተ ኖኅ እንተ ውስቴታ መና ኅቡዕ።ጸምር ፀዐዳ ዘመንክር ዳዊት ተቅዋመ ማኅቶት ዘዘካርያስ ካህን።ገነት ዕፁት አዘቅት ኅትምት እንተ ርእይዋ ነቢያት።በአልባሰ ወርቅ ዑጽፍት ወኑብርት።ተነበዩ ኩሎሙ መላእክት በእንተ ማርያም ቅድስት።ማርያምሰ ተሐቱ እምትካት ውስተ ከርሱ ለአዳም ከመባሕርይ ፀዐዳ እስመ በእንቲአሃ ወበእንተ አዝማዲሃ ተሰቀልኩ ዲበ ዕፅ።ዕፀ ጳጦስ ይእቲ እንተ በአማን ይብልዋ ቅድስተ ቅዱሳን።*7ኛ* ኢሳይያስ ይቤላ ሐዳስዩ ጣዕዋ። አብሰራ ገብርኤል ለማርያም ወይቤላ ትወልዲ ወልደ ሚካኤል መልአክ በክንፉ ጸራ መንጦላዕተ ደመና ሰወራ።ወርቀ ወሜላተ እንዘ ትፈትል ጸዋሬ ዜና ገብርኤል ውስተ እዴሁ በትር ዘከተማሁ መስቀል።ገብርኤል አብሰራ ብስራተ ፍሥሓ ጥዩቀ ለሶልያና።ወትቤሎ በአይቴ ረከብከ ዘከመዝ ብስራተ እንበለ ዘርዕ እምድር እትውተ።እንበለ ምት እም ድንግል ጽንሰተ።*12ኛ* ወወለደት ወልደ ዘበኩራ መንጦላእተ ደመና ሰወራ።ትወጽእ በትር እምስርወ እሴይ ወየዐርግ ጽጌ እምጉንዱ ይእቲ በትር አምሳለ ማርያም ቅድስት ይእቲ።ወጽጌ ዘወጽአ እምኔሃ አምሳሉ ለወልድ።ኢሳይያስኒ ይቤ ናሁ ድንግል ትጸንስ ወትወልድ ወልደ።ወይቤልዋ ኩሎሙ ነቢያት ወሐዋርያት ለማርያም ድንግል እፎ ጾርኪዮ ለዘኢይጸወር ተጸውሮ።ወትቤሎሙ ማርያም ለሐዋርያት እስኩ ጠይቁ እመ ነገርኩክሙ ይወጽእ እሳት እምአፉየ ወያውዒ ኩሎ ዓለመ።*15ኛ* ጊዜ ዕረፍታ ለሶልያና ወረደ ወልድ እምዲበ ልዕልና።እፎኑመ እመ አምላክ በከየት ደንጊጻ ከመ ኩሉ ሰብእ ሞት ሶበ ሐወጸ።ኪዳንኪ ኃይልነ ወጸወንነ።ከመ ዘንቃሕ እም ንዋም ወከመ ኃያል ወጎዳገ ወይን ኪዳንኪ ያነሥአነ ወትረ እምሕማም።ወያጸንዐነ እምድካም።ዘረድዖ ለስምዖን ኪዳንኪ።ኪዳነ ምሕረት ተሰመይኪ።*16ኛ* በትረ አሮን እንተ ሠረጸት ይእቲ በትር አምሳለ ማርያም ቅድስት።አዳም ስና ወመዓርዒር ቃላ ለማርያም ወኩሉ ነገራ በሰላም።ርግብየ ይቤላ በእንተ የውሃታ ወሠናይት በእንተ አርምሞታ።መዓዛ አፉሃ ከመ ኮል ወሥእርታ ከመ ሜላት ፍቱል።*18ኛ* የም ፍሥሓ ኮነ በእንተ ልደታ ለማርያም።በከመ ይቤ ኢሳይያስ ነቢይ ናሁ ይመጽእ እግዚአብሔር ውስተ ምድረ ግብጽ ተዕዒኖ ዲበ ደመና ቀሊል።ደመናሰ ዘይቤ ይእቲኬ ድንግል ዘሐዘለቶ በዘባና ለአማኑኤል።*19ኛ* ስእለታ ለድንግል ትምክህተ ኩልነ።ለአብርሃም ገራህቱ ጽርሐ ቅድሳቱ ለልዑል ምድር ጽምእት ዘኢሳይያስ።ቀደሰ ማኅደሮ ልዑል ወይቤ ዝየ አኃድር እስመ ኀረይክዋ።ምክሆን ለኩሎን አንስት።ይቤ ያዕቆብ ዛቲ ይእቲ ኖኅታ ለሰማይ። ወለቶሙ ለነቢያት ይእቲ ማርያም።ደብተራ ፍጽምት እንተ ኢገብራ እደ ሰብእ።ንዒ ርግብየ

መጽሐፈ ኤደን

ሰናይትየ አግዓዚት ንባብኪ አዳም።ኢሳይያስኒ ይቤላ ቅንቲ ሐቂኪ ወልበሲ ትርሲተመንግሥትኪ እም ኩሉ ዕለት ሰንበተ አፍቀረ።ወእም ኩሉ አንስት ማርያምሃ አፍቀረ ከመ ትኩኖ ማኅደረ።

ተአምኖ፣ጸሎት

4ኛ ወሶበ ትነውሙ መንፈቀ ሌሊት አቡነ በሉ።ጸሎትክሙ ጽንዕት ሃይማኖትክሙ ርትዕት እንተ በኩሉ ትረድእ።5ኛ ከዋው እገሪሆሙ ለእለ ይዜንው ዜና ሰናየ።እግዚኦ ኩነኔከ ሀቦ ለንጉሥ ወጽድቀከኒ ለወልደ ንጉሥ።አግርር ፀሮ ታሕተ እገሪሁ ዕቀብ ንግሦ ወሠራዊቶ ለንጉሥነ ኢዮአስ።ኪያከ ተወከሉ አበዊነ ወንሕነኒ ኪያከ ተወከልነ አድኅነነ እም ጸርነ።ምርሐኒ እግዚኦ ፍኖተ ርቱዐ።6ኛ እንዘ ተአኩትዎ ንግሩ ስእለተክሙ ለእግዚአብሔር።ኢታንትጉ ስእለተክሙ ኀበ እግዚአብሔር።ወፈድፋደሰ ሶበ የዐርብ ፀሐይ።ኀበ መኑ ንጸርሕ ዘእንበለ ኀቤከ። በጾም ወበጸሎት ይሰረይ ኃጢአት።

መከራ፣ምናኔ

1ኛ መኒኪ ቀጠንተ አልባሰ ፀጉረ ገመል ረሰይከ አራዘከ።አብያተ ዘውቅሮ መኒኪ በተዘክሮ ማኅደር ዘበሰማያት ጸጉረ ገመል ረሰይከ አራዘከ።4ኛ ሠናያን ወውርዝዋን በምግባረ ጽድቅ አግዓዝያን አንትሙ እለ መነንክምዎ ለዝንቱ ዓለም ኃላፊ።ከመ ነግድ ወፈላሲ ሀልው አኃውየ ፍቁራንየ ምንት ይበቁዐነ ንብረቱ ለዝንቱ ዓለም ኢትርሚቱ ለዝንቱ ዓለም።ሀቡ ናጥብዕ ወንንሣዕ መስቀለ ሞቱ።እንዘ አልብነ ኩሉ ብነ።5ኛ ብዕሉሰ ለሰብእ ከመ ጽጌ ገዳም ወኃይሉሰ ለሰብእ ከመ ሣዕር ድኩም።ብጹዓን እሙንቱ አበዊነ እለ መነንዎ ወጸልእዎ ለዝንቱ ዓለም ኃላፊ መጠው ነፍሶሙ ለሞት በእንተ ጽድቅ።በብዙኅ ጻማ ተጋደሉ አብዲሮሙ ክርስቶስሀ እም ወርቅ ወእም ብሩር ወእም አልባስ ክቡር ከመ ይረሱ መንግሥተ ሰማያት።(አባ ዮሐኒ) በዝ ዓለም ኢሐነጸ ቤተ ነበረ አድባረ ዔለ በዓታተ እንዘ ይጸንሕ ዘላዕሉ እሜተ።ኢሐነጸ ቤተ ለኃዲር ብጹዕ ውእቱ አባ ዮሐኒ ክብረ መኒኖ ዘበምድር።6ኛ ሕገ ሰብእ አናኅሂ ለነ።14ኛ መነነ ቴዎድሮስ ኃላፌ ዓለመ በይነ ፍቅረ ዋሕድ ክርስቶስ።

ሐዋርያት፣ድንግልና

5ኛ አንትሙ ውእቱ አዕማደ ቤተክርስቲያን።አዕማደ ምድር ትሰመዩ።ብጹዓን ሐዋርያት ርቱዓነ ሃይማኖት።ወድሙር ኩሉ ንዋዮሙ ይሠይጡ ወይሁቡ ለነዳይ ወኅቡረ ይባርኩ ማዕዶሙ። ያዕቆብ ወዮሐንስ ንጽሐ መላእክት ተገልበቡ ጽጌ ድንግልና በሥጋ ንንበቡ።ሐዋርያቲሁ ከበበ እግረ አርዳኢሁ ሐጸበ ኮኖሙ አበ ወእመ ወመሀሮሙ ጥበበ።

ተዘክሮ

5ኛ ብዕሉሰ ለሰብእ ከመ ጽጌ ገዳም ወኃይሉሰ ለሰብእ ከመ ሣዕር ድኩም።አ ሰብእ ዕለተ ሞትከ ተዘከር ወጊዜ ፀአታ ለነፍስከ ዑቅ ወጠይቅ ወለቡ።6ኛ አኃውየ ተዘከሩ ዕለተ ሞትክሙ።

ማስተማር፣ንጽሕና

5ኛ ንግሩ ለእግዚአብሔር ምሕረቶ።ለዘአጥረየ ልበ ንጹሐ ኩሉ ይትኤዘዝ ሎቱ በከመ ተአዘዝዎ

መጽሐፈ ኤደን

ለአቡነ አዳም በውስተ ገነት ወለዳንኤል በግበበ አናብስት ወለኖኅ በውስተ ታቦት።።አባ ዮሐኒ ኪያሃ አጥረየ ወኮነ ገዳመ ንብረቱ ምስለ አራዊት ወአዕዋፍ ወኩሉ ዘይትሐወስ።።ኩሉ ይትኤዘዝ ሎቱ።።*6ኛ* አንከሩ ምህሮቶ ሞገሠ ቃሉ ወሣዕሣዐ አፉሁ ወጣዕመ ነገሩ።።7ኛ እምይእዜሰ አልቦቱ ኀዘን እስመ ተሰብከ ዜናሁ ለመድኃኒነ።።ንዜኑ ዜናሁ ለመድኃኒነ።።ንዜኑ *ያሥተፌሥሕ* ልበነ።። ያጸግብ ርኁባነ ይናዝዝ ኀዙናነ።።አቅደሙ ሰቢከ ነቢያት ከመ ይወጽእ ወልድ በስብሐት።።ንሰብክ ወልደ ዘመጽአ ውስተ ዓለም።።ንሰብክ ወልደ እም ዘርዓ ዳዊት ዘመጽአ ወተወልደ በሥጋ ሰብእ እንዘ ኢየዐርቅ እመንበረ ስብሐቲሁ።።ውስተ ማኅጸነ ድንግል ኀደረ።።መጽአ ይቤዝወነ ውስተ ዓለም።።መምህረ ቅዱሳን ክርስቶስ።።ፍሬምናጦስ ስሙ ለአባ ሰላማ ለብሔረ አግዐዚ ሰበካ።። ዘተፈነወ ውስተ ምድርነ ከመ ይክስት ብርሃነ።።*8ኛ* ፈነወ ለነ ወልዶ መድኀነ ይክስት ብርሃነ ይስብክ ግዕዛነ።።ዮሐንስ ቴዎኅሎስ ዮሐንስ አቡቀለምሲስ ተሰመይከ ወንጌለ መለኮት ሰበከ።። ስምአ ጽድቅ ኮንከ ወበእንተዝ አቡቀለምሲስ ተሰመይከ።።*18ኛ* ስብኩ ትንሳኤሁ እስከ አጽናፈ ምድር።።

መላእክት

5ኛ ሚካኤል ሊቅ አበ ኩልነ ሰአል ወጸሊ በእንቲአነ።።ረዳኤ ኩነነ ወኢትግድፈነ ወኢትትሐየየነ በዕለተ ምንዳቤነ *6ኛ* ትጉሃን መላእክት እለ ኢይነውሙ።።ይስእሉ ምሕረተ ለሰብእ።።አርባዕቱ እንስሳ ዕሩይ ቃሎሙ ይጸውሩ መንበሮ ለእግዚአሙ እንዘ ውእቱ ይጸውሮሙ በመንፈስ።።እም ኩሎሙ መላእክት የዓቢ ክብሮሙ ለአርባዕቲሆሙ።።ይሴብሑ ወይዜምሩ በአሐዱ ቃል።።አእላፈ አእላፋት መላእክቲከ እለ የሐውሩ በትእዛዝከ የአኩቱከ ወይሴብሑከ።።ሶበ ይወርዱ መላእክት ዲበ ምድር አልቦሙ ድምጽ ወኢይሰማእ ድምፀ ክነፊሆሙ ወአልቦ አሠር ለምክያዳተ እገሪሆሙ ይቀልል ሩጸቶሙ እም ነፋሳት።።ሚካኤል ስሙ ሊቆሙ ለመላእክት መልአከ ኪዳኑ ለክርስቶስ።።ሚካኤል ወገብርኤል ሱራፌል ወኪሩቤል ኡራኤል ወሩፋኤል ብርናኤል አቅናኤል ሱባኤል ወፍናኤል ሰላትያል ሰላታኤል ሰዳኤል ኤልናኤል መላእክተ ምሕረት እለ ድልዋን ለሣህል።።ሰአሉ አስተምሕሩ ለነ እስመ በጸሎተ ትንብልናክሙ ትድኅን ወኢትማስን ሀገር።። ሚካኤል ሊቀመላእክት ይስእል ወይተነብል በእንተ ኩሉ ፍጥረት።።መልአከ ፍሥሓ ሚካኤል።። ንሴብሕ ወንዜምር ለሚካኤል።።መልአከ ኃይል ሚካኤል።።በአሠርቱ ትንብልናከ ዓቢይ ልዕልናከ በመንክር ትሕትናከ አስተምሕር ለነ።።ሰአልናከ ልዑለ መንበር።።ሚካኤል ማኅሌታይ ዓይኑ ዘርግብ ልብሱ ዘመብረቅ ሐመልማለ ወርቅ።።ገብርኤል ብሂል ወልደ እግዚአብሔር።።ምስብዒተ ይበርህ ገጾሙ እም ፀሐይ ለመላእክተ እግዚአብሔር።።ቅዱስ ገብርኤል አዕርግ ጸሎተነ ለእንስሳ ሳእረ ለሰብእ ተግባረ።።ሚካኤል ይስእል ምሕረተ ለሰብእ ወያስተሠሪ ኃጢአተ።።ሚካኤል ብሂል ዕፀብ ነገር።።*7ኛ* ገብርኤል ብእሲ ወአምላክ።።*15ኛ* ይገብሩ በዓለ ለገብረ ሕይወት ትጉሃን መላእክት ዘእንበለ ጽርዓት እስመ የዓቢ እም ሰማዕት ወእም አበው ቀደምት።።*18ኛ* አመ ይሰቅልዎ አይሁድ ለእግዚእነ ሚካኤል መልአክ ሰአለ ሥርየተ ወገብርኤል አዕረገ ስእለተ።።

ነጻነት

6ኛ ወኩሉ ዘተቀንየ ለእግዚአብሔር ግዑዝ ውእቱ በኀበ ኢየሱስ ክርስቶስ።።*15ኛ* ለዛቲ ብእሲት ሠረቀ ላዕሌሃ ብዕለ ጸጋሁ ለአብ ወአግዓዛ እም እኩይ ውስተ ሰናይ እሞት ውስተ ሕይወት።።

መጽሐፈ ኤደን

ወረሰየ ይዝክሩ ስማ ውስተ ኩሉ ዓለም፡፡ *16ኛ* አግዐዞ እግዚእ ለሰብእ እም ኃጢአት ወጼሐ ለነ ፍኖተ ሕይወት፡፡ጾም ቅድስት ታግዕዘክሙ እም ኃጢአት፡፡18ኛ (ኢየሱስ) እለ ተጼወዋ ነፍሳተ አግዐዘ፡፡

ቅዱሳት መጻሕፍት

6ኛ ዐቅ ወልድየ ኢትጎድግ ተንሦ መጻሕፍት እስመ በዝየ ትረክብ ፈሪሐ እግዚአብሔር፡፡ ወይመርሐከ ፍኖተ ዘአስተዳለዎ ለእለ ያፈቅርዎ፡፡

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ምዕራፍ ዘቅዱስ ያሬድ

ጾም ምዕራፍ የሚባለው በዓቢይ ጾም ከጾመ ድጓ ጋራ ተዋሕዶ የሚባል ነው፡፡ዘወትር ምዕራፍ የሚባለው በሌላው ቀን የሚባለው ነው፡፡

ጥምቀት፡-አጥመቀ ወተጠመቀ ለሊከ፡፡

ሰለ ሰው መዋቲነት፡-ዮምኬ ሰብእ ወጌሠመ መሬት፡፡

እስራኤል፡-በለስ ዘይቤ ቤተ እስራኤል እሙንቱ ወዐጸደ ወይኑ ክርስቶስ ውእቱ፡፡

ጸሎት፡-ጸልዩ በእንተ ዱያን፡፡

ምስጋና፡-ስብሐት ለእግዚአብሔር ኪያነ ዘፈጠረ ከመ ናምልኮ፡፡

ማሸነፍ፡-አድኅነነ ወባልሐነ እምተመውያ ለሰይጣን፡፡

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ዝማሬ መዋስእት ዘቅዱስ ያሬድ

ቅዱስ ያሬድ ዙር አባ በተባለው ቦታ ተገኝቶ ሦስት ዓመት ዝማሬ መዋስእትን እንዳስተማረ ሊቃውንት ይተርካሉ፡፡ዝማሬ ጎብስት፣ጽዋዕ፣መንፈስ፣አኩቴት፣ምስጢር ተብሎ በ5 ይከፈላል፡፡ መዋስእት ማለት ምልልስ ማለት ነው፡፡ምክንያቱም አባባሉ በግራና በቀኝ እየተመላለሰና እየተቀባበለ የሚባል ስለሆነ ነው፡፡

ቁርባን፣ጸሎት

ጽዋዕ ሕይወት ስቴ ሕይወት ደሙ ለክርስቶስ ክቡር ደሙ ተስፋ መነኮሳት አክሊል ንጹሕ ዘካህናት ጽዋዕ መድኃኒት፡፡ዘኢይደልወኒ እፍታሕ ቶታነ አሣዕኒሁ ዘይቤ ዮሐንስ ሥጋሁ ወደሙ ለክርስቶስ፡፡ጽዋዕከኒ ጽኑዕ ውእቱ ወያረዊ፡፡ንንሣእ ወንትመጦ ደሞ ክቡረ ዘሐዳስ ሥርዓት፡፡በውእቱ ደም ተቀደሰት ቤተክርስቲያን፡፡ጎብስተ እም ሰማይ ወሀቦሙ ፈነወ ሎሙ ስንቆሙ ዘየአክሎሙ፡፡ንንሣእ ወንትመጦ ሥጋሁ ወደሞ ለክርስቶስ መድኃኒነ በዘይትኃደግ ለነ

ኃጢአትነ፡፡ወመጠወኒ ጽዋዕ ምሉዐ ዘኀብሩ ይመስል እሳተ አንሰ ሰተይክዎ ወሶበ ሰተይክዎ ኀሥዐ ልብየ ጥበበ ወምክረ፡፡ደሙ ለክርስቶስ መፍትሒ ሕማማት፡፡ደሞ ክቡረ ምስለ ወይን ደመረ ለነ፡፡ጊዜ ጸሎት ይኩን ብዙኀ አርምሞ ሕዝብ ምስለ ሕዝብ ይትወሀቡ ሰላመ በበይናቲሆሙ፡፡ሃሌ ሃሌ ሉያ ውሞ ክቡረ መንፈሰ ሕይወት ወቅድሳተ መንፈስ ወሀበነ ማየ መንጽሔ ዚአነ፡፡

ጥምቀት፣ማሸነፍ

ይቤሎ ኢየሱስ ለዮሐንስ አጥምቀኒ፡፡አበዮ ዮሐንስ ለኢየሱስ ወይቤሎ እፎ እክል አጥምቆተከ አንሰ እፈቅድ አንተ ታጥምቀኒ እስመ አንተ ከሣቴ ብርሃን፡፡እንዘ ዘንተ ይትናገሩ አንጦልዐ ደመና ወሠወሮሙ አዘዞሙ ለህዝብ ይርፍቁ ዲበ ሐመልማል፡፡ፈልሑ ማያት ላዕለ ዲበ ርእሱ፡፡ ርእሰ እግዚኡ እሳተ ገሠሠ ዮሐንስ ወይቤሎ ባዕደ ሶበ አጠምቅ በስምከ አጠምቅ ወኪያከ ሶበ አጠምቅ እግዚኡ ምንተ እብል ይቤ ዮሐንስ፡፡ይቤሎ ኢየሱስ ለዮሐንስ ከመዝ በል ሶበ ታጠምቀኒ ወልዱ ለብሩክ ወልድ ዋሕድ ተሣሀለኒ፡፡(ሰማዕት) የዓትቡ ገጸሙ በሥላሴ ከመ ይማዕዎ ለሰይጣን፡፡ብጹዕ ጴጥሮስ ሊቀ ጳጳሳት መዋኢ በሃይማኖት፡፡ወሀቡ ለሕዝብ እንዘ ትብሉ ሥጋሁ ለክርስቶስ አሜን ይበል ዘይትመጦ ወዘኒ ጽዋዕ ሀቡ እንዘ ትብሉ ደሙ ለክርስቶስ አሜን አሜን ይበል ካዕበ ዘይትሜጦ፡፡ወመኑ ውእቱ ዘይመውዓ ለዓለም ዘእንበለ ዘየአምን ከመ ኢየሱስ ውእቱ ወልደ እግዚአብሔር፡፡(ስናሽንፍ የምንወርሳት ቦታ መንግሥተ ሰማያት፡፡የሚኖረው ጊዜ ዘለዓለም የሚኖረን ሁኔታ ደስ ብሎን በደስታ ላይ ደስታ እየተጨመረልን መኖር፡፡ከነማን ጋር እንኖራለን ከቅዱሳን መላእክት ከቅዱሳን በሙሉ ጋር፡፡ምን እያደረግን እንኖራለን እግዚአብሔርን እያመሰገንን፡፡መንግሥተ ሰማያት ምን ትመስላለች? ንጉሣችን ስለ እኛ የሞተልን ልጆቹ ያለን ጌታ ነው፡፡ስንሸነፍ ደግሞ በተቃራኒ ቦታው ገሐነም የቦታው ሁኔታ ጨለማ ሰው የማይተያይበት በዚያው ላይ የሚያቃጥል እሳት ዋይታ ነው፡፡ከነማን ጋር እንኖራለን ስንል ከሰይጣናትና ከእኩያን ሰዎች ጋር፡፡የኑሮው ሁኔታ እንዴት ነው ስንል እድሜ ልክ ኀዘን ሰቆቃ እረፍት የሌለበት ነው)፡፡አስተፋጥኑ ከመ ትባኡ ሀገሩ ለክርስቶስ፡፡ሞዕዎ ሰማዕት ለእኩይ በሰናይ ገድሎሙ፡፡ልዑላነ ኃይል ተፈሥሑ በመዊያቱ ለክርስቶስ፡፡በዛቲ ጥምቀት ተሠርዐ ለነ ሐዳስ ሥርዓት፡፡በዛቲ ጥምቀት አዳም ድኅነ ምስለ ደቂቁ እምሲዖል ታሕቲት፡፡እስመ በዛቲ ጥምቀት ዳንኤል ድኅነ እምአፈ አናብስት፡፡በዛቲ ጥምቀት ሶስና ድኅነት እምእደ ረበናት፡፡በዛቲ ጥምቀት አጥመቆ ዮሐንስ ለኢየሱስ፡፡ቂርቆስ ስሙ አበ ዘኮና ለእሙ በመንፈስ ቅዱስ ለረሲዓን ሞዖሙ፡፡

መንግሥተ ሰማያት፣ነጻነት

ተዐጊሦሙ ተሣየጡ ምድረ በደሞሙ(ሰማዕት)፡፡አክሊልሰ ለእለ ይትኤገሥዎ፡፡እም ብዙኀ ንዋይ ዘበምድር ወተዘክረ ዘበሰማያት ማኅደረ፡፡ኀበ ሀሎ መንፈሰ እግዚአብሔር ህየ ሀሎ ግዕዛን፡፡ በገድሎሙ ሰማዕት ወበትእግሥቶሙ ወረሱ መንግሥተ ሰማያት፡፡አግዐዘነ እም ተቀንዮ ለጸላኢ በኃይለ መስቀሉ፡፡ሐመ ወሞተ ከመ ኪያነ ይቤዝወነ፡፡ቤቱል ብሂል ቤተ እግዚአብሔር፡፡

አምላክ፣ሰንበት

መጽሐፈ ኤደን

ወልድ እጉየ ፀዐዳ ወቀይሕ ፀዐዳ ትብሎ በእንተ ሥጋሁ።ሰንበት ተዐቢ እም ኩሉ ዕለት ወሰብእ ይከብር እምኩሉ ፍጥረት።እስመ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ ዘይረድኦሙ ለኩሎሙ ቅዱሳኒሁ።ክርስቶስ መጽአ ኀቤነ ይክሥት ብርሃነ ይናዝዝ ኀዙናነ።ለሊከ ነገርከነ ከመ ውእቱ ወልድከ ወፍቁርከ ዘታፈቅር።መጽአ ውስተ ዓለም ለትዝምደ ውሉደ ሰብእ።አሐዱ አብ ቅዱስ አሐዱ ወልድ ቅዱስ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ ዘመጽአ ውስተ ዓለም ለመድኃኒት።በእንተ ልደቱ ለክርስቶስ አድባር ኮኑ ኀብስተ ሕይወት ወዕፀወ ገዳምኒ ፈረዩ አስካለ በረከት።ወማየ ባሕርኒ ኮነ ሐሊበ ወመዓረ።ኩሉ ዘይክሕድ በወልድ ኢሀሎ በአብ ወኩሉ ዘይክህድ በአብ ኢሀሎ በወልድ ወበመንፈስ ቅዱስ።እንዘ ይጼዕልዎ ኢጸዐሎሙ ወእንዘ የሐምምዎ ኢተቀየሞሙ። ጽሑፍ በእንተ ክርስቶስ ተቀበለቶ ደመና እንዘ የዐርግ ወአኮ ዘጸረቶ አላ መጽአት ኀቤሁ በእንተ ዕበየ ግርማሁ።ወተቀበለቶ ደመና ውስተ መካና በከመ ተቀበልዎ ሊቃነ መላእክት።እንዘ አምላክ ውእቱ ኮነ ንፍቀ ዲያቆን ወሐጸበ እግረ አርዳኢሁ።

ምግባር ሰናይ

አርምሞ ተዐቅብ ሃይማኖተ ወምግባር ታበጽሕ ሰማያተ።አኃውየ ተፋቀሩ እስመ ኩሉ ዘይትፋቀር ዘልፊ እም እግዚአብሔር ውእቱ።እስመ ተፋቅሮ ይደመስሶን ለኩሎን ኃጣውዕ። ናግርር ርእሰነ ለጸም።በጾም ወበጸሎት አሠርግዉ ነፍሰክሙ።

ምናኔ

መዓልተ በጽሙና ወሌሊተ በሕሉና አንሰ ስዕንኩ ለዛቲ ዓለም መጠና ንብረታኒ ሙስና ወብዙኅ ኀዘና።ዕፀ መስቀሉ ለወልድ ለነፍስየ ጸወና።ብጹዕ ውእቱ ዘመነና።

አርባዕቱ እንስሳ፣ቅዱሳን

ባራ ማራ፣እግረ ማጣ፣ሱርትዮን፣መሊጦን ሰአሉ ለነ ኀበ እግዚአብሔር ጸባዖት።ይቤሎ ሚናስ ለንጉሥ አንሰ ሐራሁ ለክርስቶስ ለዘኢይመውት ንጉሥ ለዓለም።

ድንግል ማርያም

አልፍሲሶ በእዝና አብሠራ ገብርኤል ለማርያም።ማርያም ትቤሎ ለመልአክ ንግረኒኬ እግዚእየ እፎ ይከውነኒ ዘከመዝ አምኃ ድግም ድግም ዜናከ።ሰገደ ላቲ ለድንግል እሙ ለንጉሥ ወተናገራ በነገረ ብሔራ በአምጣነ ትክል ተወክፎ ሰምዐት ማርያም ወአኃዛ መንክር ወትቤሎ ነየ ዓመተ እግዚአብሔር ይኩነኒ በከመትቤለኒ።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መዳልው እና ዝክረቃል

አዘጋጅ፡-መጋቤ አእላፍ ሄኖክ ወልደ ሚካኤል

መጽሐፈ ኤደን

አቋቋምን በጽሑፍ ለማስፈር የነበረውን ችግር ምሁራኑ ሁሉ ያውቁታል፡፡የአቋቋም ጥንት ከሥር መነሻው ከቅዱስ ያሬድ ሲሆን ከዚያ ወዲህ ግን ለአባ አንበስ ደቀመዝሙር ወሎ ለአባ መዝሙረ ቅዱሳን ተገለጸለት፡፡አባ መዝሙረ ቅዱሳን ለባሕታዊ ኤስድሮስ አስተማረው፡፡ባሕታዊ ኤስድሮስ በአድያም ሰገድ ኢያሱ ዘመን ከአንኮበር ጎንደር መጥቶ ይጸልይ ጀመረ፡፡ይህን የሰሙ ሊቃውንት ወደ ንጉሡ አመለከቱ፡፡ከዚያ ለአሞንዮስ አስተማረ፡፡አቋቋም ምስክር ቦታ ሳይኖረው ውስጥ ለውስጥ መሰጠት ተጀመረ፡፡በኋላ ሊቃውንት ተወያይተው ምስክር አደረጉት፡፡አቋቋም ቆመ ካለው ግስ የወጣ ነው፡፡መምህር ክፍሌ ወልደጻድቅ ዘሸዋ አቋቋምን አስፋፍተው አስተማሩ ለአቋቋም የጽሑፍ ምልክት የሰሩለት መጋቤ አእላፍ ሄኖክ ወልደ ሚካኤል ናቸው፡፡*ዚቅ* መልኩ በቅደም ተከተል ከተጸነጸለ በኋላ ከመልኩ ዝቅ ብሎ የሚደረስ በመሆኑ ስያሜውን ከዚህ ነስቷል፡፡

ቅድስት ድንግል ማርያም

ዓውደ ዓመት ለባርኮ እም ጽርሐ አርያም ጌልጌል ማርያም ንዒ ለምሕረት ወሣህል፡፡ሰማይ ዳግሚት ብኪ ድኅነ ዓለም ወበወልድኪ ኮነ ሰላም፡፡ሰላም እብል ለታዎኅሎስ ደንጎላ ማርያምኒ ሰመየቶ ቴክላ፡፡ተፈሥሒ ድንግል እግዝእትየ ለቃል መዝገቡ ለወርኅ ክበቡ ለፀሐይ ላህቡ አንቲ ዕፅ ዘያሌቡ፡፡ዘእንበለ ይትፈጠር ሰማይ ወምድር ሀለወት ስብሕት ቅድስት ወቡርክት ይእቲ ማርያም፡፡ፈንዊ ለነ እግዝእትነ ፋኑኤልሃ መልአከኪ ኄረ በኃይለ ጸሎቱ ይዕቀበነ ወትረ፡፡ስኖ ለያዕቆብ ዘአፍቀረ፡፡ወስኑሰ ለያዕቆብ ዘይቤ ይእቲ ሥጋ እንተ ነሥአ እማርያም፡፡ይቤላ ለእሙ ማርያም እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ተካየድኩ ምስሌኪ ኪዳነ ምሕረት ከመ አድኅን ዘተአመነኪ፡፡ኪዳንኪ ኮነ ቤዛነ መድኃኒተ ነፍስነ ማርያም እምነ፡፡እንዘ እግዝእትነ ማርያም ምስሌነ መኑ ይክለነ፡፡ኪያሃ ንሰብክ መድኃኒትነ፡፡በሩካቤ ዘበሕግ እለ ወለድዋ እም ቤተ ክህነት ወመንግሥት ዘኀረይዋ ይእቲኬ ማርያም ይእቲ፡፡ደብተራ ፍጽምት ዘጻውሊ ፈለሰት እምዘይበሊ ኀበ ኢይበሊ፡፡በመሰንቆሁ እንዘ የሐሊ ዳዊት አቡሃ ዘወልዳ ወዓሊ፡፡ፈለሰት ኀበ ዘሉዓሌ፡፡ጻዒ እም ሊባኖስ ስነ ሕይወት፡፡ትርሢተ ወልድ መለኮት ወፍቅር ኀደረ ላዕሌሃ፡፡ጸቃውዕ ይውኅዝ እም ከናፍሪሃ፡፡አዳም አጥባትኪ እምወይን፡፡እትፈሣሕ ወእትሐሰይ ብኪ፡፡አልብኪ ነውር ወኢምንተኒ በላዕሌኪ፡፡ጴጥሮስ ወጳውሎስ ሐዋርያት ዐጠኑ ሥጋሃ በማዕጠንተ ወርቅ፡፡ሱራፌል ወኪሩቤል ሰፍሑ ክነፊሆሙ ላዕሌሃ፡፡አ ማዕዶት ዘበኀቤኪ ዓደው አበው ቀደምት እሞት ውስተ ሕይወት፡፡

ማሸነፍ፣ፍቅረ ንዋይ፣ምናኔ

ሰማእት በገድሎሙ አረቦነ ዘመዊእ ነሥኡ፡፡እንዘ ያኄይሎሙ አምላኮሙ፡፡ሞያ ለሞት እግዚኡ ለገብረ ሕይወት፡፡ሀበነ ኃይለ ወመዊዐ ለአግብርቲከ፡፡በዛቲ ድንግል ኪዳነ ምሕረት እንተ ባቲ ተሞዐ ሞት ወተቀጥቀጠ ኃይሉ ለጸላኢ፡፡በኃይለ መስቀሉ ለክርስቶስ ለኩሉ ኃይለ እኩይ ንመውዖ፡፡(ጊዮርጊስ) በኃይለ አጥናን ዘሞያ ለሰይጣን፡፡ዮምሰ በሰማያት ይትፌሥሑ ሠራዊተ መላእክት እስመ ሞያ ለሞት ወተንስአ (ክርስቶስ)፡፡ምንተ ወሀቡከ አይሁድ ይሁዳ ዘከመ ወሀበከ ክርስቶስ ወጸገወከ ሥልጣነ ዘየዐቢ እም ኩሉ ታንሥእ መታነ ትፈውስ ዱያነ ወዘንተ

ኩሉ ኀዲገከ ሠመርከ ትንሣዕ ብሩረ ወአግባዕኮ ለእግዚእከ፡፡በጊዜሁ የኀልፍ ኩሉ ወዘኢየኀልፍ አልቦ፡፡

ጥምቀት፣ቤተክርስቲያን፣ሥርዓት፣ቅዱሳን

ነድ ለማየ ባሕር ከበቦ ማይ ኀበ የሐውር ጸበቦ፡፡በጥምቀተ ማይ ዳግመ ወለደነ ለቅድስት ቤተክርስቲያን፡፡በከመ ከዋክብት ያሠረግውዎ ለሰማይ ከማሁ ሰማእትኒ ያሠረግውዋ ለቤተ ክርስቲያን በገድሎሙ፡፡አብርሃምኒ ተገዝረ እንዘ ምዕት ክረምቱ እስመ ገነየ ለሥርዓቱ፡፡ከመ መላእክት ሕይወቶሙ ለቅዱሳን በኩሉ ጥንቃቄ፡፡ክብሮሙ ለመላእክት ከመ መንኮራኩር፡፡በከመ ከዋክብት ያሠረግውዎ ለሰማይ ከማሁ ሰማእትኒ ያሠረግውዋ ለቤተ ክርስቲያን በገድሎሙ፡፡ኖትያት ነቢያት ሐዋርያት ራግናት፡፡

ክርስቶስ፣ሥላሴ፣ምስጋና

እስመ አልቦ ውስተ ህላዌሁ አመክንዮ፡፡ኢታንትን ወትረ ሰብሖቶ ለአብ አእኩቶቶ ለወልድ ባርኮቶ ለመንፈስ ቅዱስ፡፡ስብሐት ለአብ ለአኃዜ ኩሉ ዓለም ስብሐት ለወልድ ለዘቀደሳ ለማርያም ስብሐት ለመንፈስ ቅዱስ ለዘያርጉ ክረምተ በበዓመት፡፡ንግሩ ምሕረቶ ለሥላሴ ወዜንው ሰናይቶ መሐይምናን፡፡ነአምን በሥላሴ ወንገኒ ለሥላሴ እስመ ፈጠሩነ እምባሕርየ ነፋስ ወእሳት ወእምጠባይያሙ ለማይ ወመሬት፡፡ሥላሴ ትትረመም ወትትነከር እስመ በሥላሴ ትሄሉ በሰማይ ወበምድር፡፡እስመ ናሁ ንጸብት ውስተ ባሕረ ኃጢአት አውጽአነ እም ሰርመ አበሳ ወጌጋይ፡፡አመ ይሰቅልዎ አይሁድ ለእግዚእነ ሱራፌል አርመሙ ወኪሩቤል ተደመ፡፡ብዙኃን ኖሎት መጽኡ ወስእኑ ከሚቶታ ለዕብን እምአፈ አዘቅት እስከ ይመጽእ ያዕቆብ ዘክቡት ውስተ ሐቁሁ ዘሀሎ ይሠጎ እም ሰብእ፡፡ወአስተየ መርዔቶ፡፡ወከማሁ መጽኡ ብዙኃን ነቢያት ወስእኑ ከሚቶታ ለጥምቀት እስከ ይመጽእ ዓቢይ ኖላዊ እም ሰማይ፡፡ክርስቶስ መጽአ በእድሜሁ ንዑ ንሑር ውስተ ቀበላሁ ንትቀበሎ ለወልድ ዘወረደ እምሰማያት፡፡

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መዝገበ ጉባኤ

አዘጋጅ፡-አባ ናሁ ሰናይ /ኃይለ ሚካኤል

በመልክእ ለምሳሌ ለአዕዛኒከ የሚለውን ሌላውንም ስትመለከት በጆሮው ምን ሰማበት ለምን እንደሔት መቼ የት ከማን ጋር ወዘተ በሚሉት በመስማት ዙሪያ ያሉ ነገሮችን መንስኤዎችን ውጤቶችን ይገልጻሉ፡፡ለአእዳዊከ ቢል ለምሳሌ ስለ እጆች አፈጣጠር በአካላችን ያላቸው አቀማመጥ መልክ ግብር ወዘተ ስለሚያስታውስ በአንድ መልክእ ብዙውን ታሪክ ለማስታወስ ይጠቅማል፡፡ለመልክእ ምንጩ 81ዱ መጻሕፍት ድርሳናት ገድላት በአጠቃላይ ቅዱሳት መጻሕፍት ናቸው፡፡እነዚህን ተጠቅሞ በተፈጥሮ የምናስተውላቸውን ተጠቅሞ አሰባጥሮ ማቅረብ ነው፡፡ለመላእክትም መልክዕ ሲሰራላቸው በሰው መልክ አንጻር ነው የተሰራላቸው፡፡ለዕለታት ለምሳሌ ለሰንበት ለቦታዎች ለምሳሌ ለኤዶም ለነገሮች ለምሳሌ ለመስቀል በሰው አንጻር ነው የተሰራላቸው፡፡ማለትም በምሳሌ ማለት ነው፡፡ለምሳሌ በዳዊት ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኀበ

እግዚአብሔር ብሎ፡፡እደዊሃ ሲል የምትወክለው ሰውን ነው፡፡የእነዚህም ከዚሁ ጋራ ተመሳሳይ ነው፡፡ምሳሌዎችን እንይ ሰላም ለልብከ ዘይሔሊ በላዕሉ ብሎ ግብርን፡፡ሰላም ለአጻብዒከ አሠርቱ ብሎ ብዛትን፡፡ሰላም ለገጽኪ ጽዱል በራእይ ብሎ መልክን፡፡ዘሥእርትከ ሰላም ዘድላሌሁ ተንዕደ ብሎ ሁኔታን፡፡ሰላም ለርእስከ አክሊለ መዊዕ ዘተቀጸለ ብሎ በራስ ስለሚደረግ አፍዓዊ ነገር፡፡ ሰላም ለቀራንብቲከ ዘህላዌሆን በዓውደ አዕይንት ክልዔ ሲል አካላዊ የአቀማመጥ ቦታን፡፡ዜና ማርቆስ ሀገር እንተ ኢትክል ተከብቶ ብሎ ምሳሌን፡፡ሰዳዴ ሰይጣናት ሩፋኤል ዘእም ላእለ ሰብእ ወትረ ብሎ ግብርን፡፡ሰላም ለገቦከ በዓራተ ተድላ ዘኢሰከበ ብሎ ግብርን፡፡ሰላም ለአጽፋረ እደኪ መሢጠ ዘኢለመደ ብሎ ግብርን፡፡ግብር ራሱ አሉታዊና አውንታዊ ግብር ስላለ ያንን አስተውል፡፡ ሰላም ለጎንብርትከ ዘአምሳሊሁ ንብቲራ ብሎ ምሳሌን፡፡ሰላም ለሐቂከ አጽፈ ቅድስና ዕጠቁ ብሎ ምሳሌን ከግብር፡፡ሰላም ለጽንሰትከ ወለልደትከ እማኅጸን ብሎ መነሻን፡፡ሰላም ለዕዝንከ ሰማዒ ብሎ ግብርን፡፡ሰላም ለሥዕርተ ርእስከ በቅብዓ ሃይማኖት ጥሉል ወለርእስከ ሰላም በመልእልተ ክሳድ ትኩል ብሎ ከአፍአዊ ነገሮች ጋር ጸጉር ለማማር ቅቤን እንደሚጠቀም ከአፍአዊ ጉዳዮች ጋር ያለውን የጥቅምና የጉዳት ተዋሕዶ፡፡ውስጣዊ የአካል ግንኙነትን ሲገልጽ መልእልተ ክሳድ ትኩል አለ፡፡የምታዋሕደውን አካል ውስጣዊ ውጫዊ ማንነት ከጊዜ ከሁኔታ ከቦታ ከሌሎች ጋር ባለው አውንታዊና አሉታዊ ግንኙነት ማድረግ ትችላለህ፡፡ለምሳሌ ገለባን እንውሰድ ከጊዜ አንጻር ስንወስደው መጀመሪያ ለም ከአካሉ ሳይለይ ወይም በክረምት ለምለም ነበረ፡፡መልኩም አረንጓዴ ነበር፡፡በኋላ በፀሐይ ምክንያት (ከፀሐይም በዋዕይዋ ምክንያት) ደረቀ፡፡ሲደርቅ መልኩንም ቀየረ ማለት ነው፡፡ከዚያ አገልግሎትንም ይቀይራል ቀድሞ እሳት ያጠፋ ከነበረ አሁን ግን እሳት ያቀጣጥላል፡፡ከዚያ በእሳት አመድ እንደሚሆን፡፡በገለባ ቤት እንደሚከደን ይህንን ከማንኛውም ጉዳይ ጋር ማዋሐድ ትችላለህ ማለት ነው፡፡ሰላም ለጎንብርትከ ውስተ ሰሌዳ ከርስ ዘተስእለ ብሎ አካላዊ አቀማመጥን ከምሳሌ፡፡ለምሳሌ ዘአእጋሪከን ብንወስድ እግር በግብሩ መሄድ መመላለስ መቆም ይስማማዋል፡፡ውጫዊ ነገርን ስንመለከት ጫማ ይስማማዋል፡፡እሾህ እንቅፋት ግን ጸሩ ነው፡፡በብዛት ሁለት ናቸው፡፡በተለያየ ምክንያት ሊቆረጥ በሽታ ሊደርስበት ይችላል ያንን ማሰብ ነው፡፡ከዚያ የሚመሰል ካገኘህ በተለያየ ግብራቸው ወይም ብዛታቸው መመሰል ነው፡፡ሰላም ለጎንብርትኪ መሌሊተ ማዕከላዊ ብሎ ስፍርን ይገልጻል፡፡ስለዚህ ስለ አንድ ጉዳይ ግለጽ ብትባል ከ1000 ገጽ በበለጠ ሁኔታ መግለጽ ትችላለህ ማለት ነው፡፡ብዛት፣ስፋት፣ክብደት፣ይዘት፣ግብር ጊዜ ሁኔታ ማንነት መቀት ቅዝቃዜ በፊት በኋላ ጊዜ ጥቅሙ ጉዳቱ ሂደቱ መነሻው መድረሻው ማስነሻው ወዘተ በመሳሰሉት መለኪያዎች ስለ አንድ ነገር በስፋት መናገር ይቻላል፡፡ስለሰው ወይም ስለሌላ ለማስረዳት ከዓለም እስከ ቤት ትሄዳለህ ወይም ከግለሰብ እስከ የዓለም ሕዝብ በዚህ ውስጥ ደግሞ ሰፋፊ ጉዳዮች አሉበት፡፡በዚህ ላይ ጻዲቁ የሰራውን ስራ ከአሁኑ የሰው ስራ ጋር እያመሳሰልክ እያነጻጸርክ ማስተማር ነው፡፡

ድንግል ማርያም

ተፈሥሒ ማርያም ድንግልተ ሥጋ ወሕሊና፡፡ተፈሥሒ ማርያም ወለተ ኢያቄም ወሐና፡፡ ማርያም ለዕበይኪ ይደሉ መሐና፡፡ተፈሥሒ ማርያም መድኃኒተ አዳም ወሔዋ፡፡ርጢነ መድኃኒት ወልድኪ ለቁስልየ፡፡ተፈሥሒ ማርያም ወለተ ዳዊት ሰንቃዊ፡፡አንቲ ውእቱ ለዳዊት ሠርጎ አክሊሉ፡፡ኦ ፍጡነ ረድኤት በብዙኅ ጸታ፡፡አምሕለከ ጊዮርጊስ በስመ እምከ ቴዎብስታ፡፡ኦ

መጽሐፈ ኤደን

ፍጡነ ረድኤት እም ሩፀተ ነፋስ ወአውሎ ለዘይጼውዓከ በተወክሎ።ይዌድሱኪ ኪሩቤል በከናፍር ወአፍ።አልቦ ጸሎት ወአልቦ ትንባሌ እንበሌኪ ማርያም ዘየዓርግ ሉዓሌ።ማርያም ለጴጥሮስ ወለጳውሎስ ሰበኑ።አንቲ ኩሎ ታሰግዲ ሎቱ ወለኪኒ ይሰግድ ውእቱ።

ሥላሴ፣ክርስቶስ

ኃይልየ ሥላሴ ወጸወንየ ሥላሴ በሥመ ሥላሴ እቀጠቅጥ ከይሴ።እንዘ ይወርድ ውስተ ምድረ ግብጽ ደኪሞ ሐፈወ ወሥነ ከናፍሪሁ ጽጌ በሐሩረ ፀሐይ መጽለወ ለጠቢው ሶበ ፈተወ አጥባተ እመ ምንትወ።ኃጢያ ሐሊበ ከመ ሕጻናት ለሐወ።በአፍዓሁ አንትመ ወአንትመ በውሳጤሁ። ዓለማተ ዓለም ሥላሴ ዘአልብክመ ዓለም።

ማሸነፍ

ሰላም እብል ለኤልያስ ቀናዒ ምሕራማተ ጣዖት መዋዒ።አ መዋኢት እመ አምላክ መዋኢ ይላታል መልክአ ቁስቋም እመቤታችንን።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መጽሐፈ ሰዓታት

ረድኤተ እግዚአብሔር፣ምግባር

እመኒ ወደቁ እትነሳእ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ።አኮ ዘንሰምዕ ባሕቲቱ አላ ንግበር በከመ ሰማዕነ ከመ ይፍረይ ላዕሌነ ፍሬ ሰናየ ህየንተ አሐዱ ፴ ወ፷ ወ፬።

ድንግል ማርያም፣ሰንበት፣5ቱ ኃዘናት

ልሳነ ኪሩቤል ኢይክል አብጽሖ ውዳሴኪ ወአፈ ሱራፌል ኢይፌጽም ነገረ ዕበይኪ።ሰአሊ ለነ ሰንበተ ክርስቲያን ቅድስት ዕለተ ትፍሥሕት ለውሉደ ሰብእ መድኃኒት ወእስከ ለዓለም ሰፋኒት።ሰላም ለኪ ማርያም ለኖኅ ሐመሩ ሰላም ለኪ ለአሮን በትሩ።ሰላም ለኪ ለጌዴዎን ጸምሩ።ሰላም ለኪ ለዳዊት መሰንቆ መዝሙሩ።ሰላም ለኪ ለሰሎሞን መንበረ ክብሩ።ቅድመ ሥዕልኪ እሰግድ ወለሥዕለ ወልድኪ እገኒ።ለመጸብሐዊ ማቴዎስ ማርያም እንተ ረሰይኪዩ ወንጌላዌ።ምክሐ ታዴዎስ አንቲ ማርያም።ወሞገሠ ቶማስ ስሙየ መንታ።ወይነ በርተሎሜዎስ አንቲ ማርያም ዘያስተፈሥሕ ጣዕመ ፍቅርኪ።ሕይወትየ ይቤላ አዳም ለብእሲቱ አእሚሮ ከመ ትወጽእ እግዝእትነ ማርያም እም ሐቁሁ ወእም ከርሰ ብእሲቱ።እግዝእትነ ማርያም ተነግረት እም አዳም እስከ ዳዊት በብዙኅ አምሳል አስተርአየት።ኩሉ ሕሊናሃ ለእግዝእትነ ማርያም ሕሊና አምላክ ወኩሉ መልክዓ ለእግዝእትነ ማርያም መልክዓ አምላክ።እሉ እሙንቱ ኀምስቱ ኀዘናት ሶበ ተነበየ ስምዖን በቤተመቅደስ ከመ ይቀትሉከ ወይቀስፉከ አይሁድ፣ወካልእ ሶበ ኃጣዕኩከ በቤተ መቅደስ እንዘ አኀሥሠከ ሠለስተ ዕለታተ።ወሣልስ ሶበ እዜከር ዘአሠሩከ እደዊከ ወእገሪከ ወአመ ቀሰፉከ በዓውደ ጲላጦስ መስፍን።ወራብዕ ሶበ እዜከር ዘሰቀሉከ ማዕከለ ክልኤ ፈያት በዕለተ ዓርብ ዕሩቀከ ወቅንወከ።ወኃምስ ሶበ እኄሊ ዘወደዩከ ውስተ መቃብር።

መጽሐፈ ኤደን

ወይቤላ እግዚእነ ዘዘከረ እሎንተ ሕማማተ ወይብል አቡነ ዘበሰማያት ወሰላመ ገብርኤል መልአክ አነ እሠሪ ሎቱ ኃጢአቶ ወአወርሶ መንግሥተ ዘለዓለም።ወእመጽእ ኀቤሁ ኦ ወላዲትየ ምስሌኪ ወአስተርእዮ እም ቅድመ ሞቱ በሣልስት ዕለት።(አስተውል እሰሪ ሎቱ ኃጢአቶ አለ እንጂ በዚህ ብቻ እሰሪ ሎቱ አላለም።ይህን የመሰለ በወንጌልም ያመነ የተጠመቀ ይድናል አለ።ግን በዚህ ስራ ብቻ ስላላለ 10ሩን ትዕዛዛት አጽንቶ በገላትያ የሥጋ ስራና የመንፈስ ብሎ ሁሉ ለይቷል ስለዚህ።አንዷን ብቻ አንጠልጥለህ መዳን የለም።ቃል ኪዳንም ከመዳኛ መንገዶች አንዱ እንጂ ብቻውን አይሰራም።ያመነ የተጠመቀ ይድናል ሲል ብቻውን አይደለም።ከዚህ በተጨማሪ መሰራት ያለባቸው ነገር እንዳለም ጌታ አስተምሮናል እንጂ።በዚህ ብቻ መዳን ቢኖርማ 10ሩን ትእዛዛት ማጽናት ሌላም በቅዱስ ጳውሎስ አድሮ መዳራት ዘፈን ወዘተ ክፉ ነው እያለ መናገር ባላስፈለገው ነበር።ስለዚህ ትምህርታችን ቃል ኪዳን ከመዳኛ መንገዶች አንዱ ነው እንጂ ሌሎች ሕግጋትን እያፈረስክ ብቻውን ይጠቅማል አንልም)።እሴብሕ ጸጋኪ ኦ እግዝእትየ ማርያም።ለማርያም ዘንሰግድ ላቲ እስመ ነሥአ ሥጋ እም ሥጋሃ እግዚአብሔር ፈጣሪሃ ወረከብነ ንሕነ መድኃኒተ እምኔሃ።ወለመስቀልኂ በላእሌሁ አንጠብጠበ ደመ።ለእሉ ክልኤቱ ፍጡራን ስብሐተ ፈጣሪ ይደልዎሙ።እስመ ተዐረዩ በክብሮሙ።ኢያቁም ወሐና ወለዱ ሰማየ ሰማዮሙኒ አሥረቀት ፀሐየ።

ምናኔ፣ቅዱሳን፣ቤተክርስቲያን

ሊባኖስ አቡነ መናኔ ፍግዕ።ሊቀ ሊቃውንት ጴጥሮስ ባርክ ማኅበረነ።ሰአል ለነ ጊዮርጊስ አቡነ። ነቅዐ መጻሕፍት ተርጓሜ ሐዲስ ወብሊት።መክብበ ኩሎን አብያተ ክርስቲያናት።ቤተክርስቲያን ትትሜሰል በጽርሐ አርያም ዘላዕሉ።ህየንተ መላእክት ብነ ደናግል ወመነኮሳት እለ አፍቀሩ ንጽሐ ወመነንዎ ለፍትወተ ዓለም።ለመኑ እነግር ኀዘነ ልብየ እንበሌከ ሚካኤል ፍቁርየ። ሚካኤል ርድአነ በጸሎትከ ተማኅጸነ አርዌ ርጉም ኢይማዐነ።ሰላም ለክሙ ጻድቃን ወሰማእት እለ አእረፍክሙ በዛቲ ዕለት።መዋዕያነ ዓለም አንትሙ በብዙኅ ትዕግስት።

ወንጌላውያን

ዘብእሲ ማቴዎስ እስመ ዜነወ ልደቶ ለመድኃኒነ እምዘርዓ ዳዊት ንጉሥ በቤተልሔም ዘይሁዳ። ዘአንበሳ ማርቆስ እስመ ከመ አንበሳ ይጥሕር አድያመ ግብጽ።እስከ አጽርዐ ምሕራማተ ጣዖት። ዘንስር ዮሐንስ ዘልዑለ ይሠርር ወልዑለ ይሰብክ ወይትናገር ኀቡዓተ ዘመለኮት።ዘላሕም ሉቃስ እስመ ነገረ ጥብሐቶ ለመግዝዐ ላሕም ንጹሕ (ለጠፋው ልጅ ፍሪዳ መታረዱን ስለሚገልጽ ዘላሕም ተባለ)።

እግዚአብሔር

እግዚአ አጋእዝት ወአምላከ በቁኤት (መስተብቁዕ)።ኢየኀልቅ መንግሥቱ ወአልቦ ዘይክል መዊዓ ኃይሉ።ኢየሱስ ክርስቶስ ጥዑመ ስም ለዘይጼውዖ።ኢየሱስ ክርስቶስ ኀብስተ ሕይወት ለዘይበልዖ።ኢየሱስ ክርስቶስ ጽዋዓ መድኃኒት ለዘይጸምዖ።ስብሐት ለከ ኢየሱስ ዘኢትሠዓር ንጉሥ።

መጽሐፈ ኤደን

ባሕረ ሀሳብ

ዲሜጥሮስ ባሕረ ሀሳቡን ለ3ቱ ሊቃነ ጳጳሳት ለ4ኛ የኢየሩሳሌም ኤጲስ ቆጶስ ላከላቸው፡፡ እነርሱም ይህን አይተው ለወንድማችን መልካም ምስጢር ተገልጦለታል ብለው ተቀብለውታል፡፡ለአጽዋማትና ለበዓላት መሰረታቸው ነነዌ ነው፡፡ለነነዌ ተውሳክ የለውም የሚወጣው በመባጃ ሐመር ነው፡፡የአጽዋማትና የበዓላት ተውሳክ በዓቢይ ጾም ይጀምራል፡፡

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

አርጋኖን፣ኖኅተ ብርሃን

ድንግል ማርያም

ውዳሴ ወግናይ ዘእግዝእትነ ማርያም እንተ ይእቲ ኖኅተ ብርሃን ወሙጻኣ ፀሐየ ጽድቅ ወመራኅተ ገነት ማርያም ቅድስት ድንግል ወንጽሕት በኩሉ ጊዜ፡፡እመቤታችንን በጥሩ በጥሩ ይመስላታል፡፡ለምሳሌ ፈዋሲተ ቁስሉ ለናሆም መዓዛ መሥዋእቱ ለዮፍታሔ ወኑኃ መዋእሊሁ ለማቱሳላ ቡራኬሆሙ ለኤፍሬም ወለምናሴ ይላታል፡፡ይቤ ወንጌላዊ ኢያእመራ ዮሴፍ እስከ አመ ወለደት፡፡ብዙኃን እለ ስሕቱ በእንተዝ ቃል ውእቶሙሰ ገብሩ ሎሙ ምክንያተ ሐሰት ዘይቤ መጽሐፍ ወአእመራ አዳም ለሔዋን ወካእበ ይቤ ወአእመራ ቃየል ለብእሲቱ፡፡ወዘንተ ምክንያተ ነገር ሜጡ ኀበ ቅድስት ድንግል፡፡እንዘ ይብሉ እምድኅረ ወለደት ተደመረት ምስለ ዮሴፍ፡፡ወበእንተ ድንግልሰ ዘይቤ ወንጌላዊ ኢያእመራ ዮሴፍ እም አመ ጸንሰት እስከ አመ ወለደት እስመ ይትዌለጥ ኀብረ ገጻ ለድንግል በእንተ ዘሀሎ አምላክ ውስተ ከርሳ፡፡በከመ ጽዋዓ ማኅው ንጹሕ፡፡አመ ሶጡ ውስቴቱ ማየ በኀብረ ማይ ያስተርኢ፡፡ወእመሂ ወደዩ ውስቴቱ ወይነ በኀብረ ወይን ያስተርኢ ወድንግልኒ ሶበ ይትዌለጥ ስነ ወልዳ ውስተ ከርሳ ይትዌለጥ ስና ምስሌሁ፡፡ቦ አመ ታቀያይሕ ከመ ጽጌ ሮማን ወቦ አመ ትጸዐዱ ከመ ጽጌ ናርዶስ፡፡ወእምድህረ ወለደትሰ ኢተወለጠ ኀብራ፡፡

ልደተ ክርስቶስ

አዳም ተወልደ እምድር በተልሕኮ ወአልቦ ዘበቁዓኒ ወሔዋን ተወልደት እም ገቦሁ ለአዳም ወአልቦ ዘበቁዐተኒ፡፡ወቃየልኒ ተወልደ በከመ ኩሉ ዘበሩካቤ ወአልቦ ዘበቁዓኒ ወኢለርእሱ፡፡እሉ ሠለስቱ ልደታት አልቦ ዘበቁዐ ወኢለመኑሂ፡፡ወክርስቶስ ተወሊዶ እምድንግል ዘእንበለ ሩካቤ ኮነ በቋኤ ለኩሉ፡፡ግናይ ወሰጊድ ይደሉ ለዝ ልደት፡፡

ነፍሰ

ወዘይቤሰ ኢትቅትል ነፍሰ በእንተ ደመ ነፍስ እስመ ክልኤቱ ነፍሳት ሀለዋ ኀበ ሰብእ፡፡

መሸነፍ ማሸነፍ

አድኅንኒ እምተመውዖ ለጸር እስመ ተመውዖ ለጸር ያውዕዮ ለልብ ከመ ነበልባለ እሳት፡፡እስመ

መጽሐፈ ኤደን

ጸሎትሰ ሐጽ ውእቱ በነቤሁ ለሰይጣን ዘይደጉጸ ዓይኖ እስመ እሳት ይወጽእ እም አፉሁ ለዘይጼሊ ወያውዕዮ ለሰይጣን።ወበእንተዝ ይጸልእ ሰይጣን ትጋሃ ወጸልዮ።

ቅዱሳት ገድላት

ገድለ ቅዱስ ዞሲማስ

ከቅድስት ማርያም ግብጻዊት ጋር ሁለቱም በዮርዳኖስ በረሃ የተጋደሉና በተመሳሳይ ዘመን የነበሩ ናቸው።መጻሕፍትን ያነብ ነበር።ዞሲማስን ራዕዩ ነኪር የሆነ አውሬ ወደ ምድረ በዳ ወሰደው ከዚያ ሌላ አውሬ በሱርስት አውቂያኖስ እስከምትባለው ባሕር አደረሰው።ከባሕሩ እስከ ሰማይ ደመና ነበረ።እስከ ሰማይ የምትደርስ ዛፍ ጫፏን ያዛትና ማዕከለ ባሕር አደረሰችው ከዚያኛው መሬት ሌላ ዛፍ አጎነበሰችለትና ያዘና ተሻገረ።ወባረከ ስሞ ለአምላክ።(የዚህን ዓለም ሹመት ክብር መደነቅ አባቶቻችን የጠሉትኮ ኃላፊ እና ከንቱ መሆኑን ስለተረዱ ነው።ኃላፊና ከንቱ ነገር ደግሞ ስለማያስደስት ጌታም ቅዱሳንም እመቤታችንም ንቀውታል።ጊዜያዊ ደስታ የሚፈልጉ ግን ያወሩለታል ይጨነቁለታል ቤታቸውን ቦታቸውን ለማስዋብ ይጥራሉ። እስከሚሞቱ ድረስም መደነቅ መከበር ይፈልጋሉ)።

ብሔረ ብፁዓን፣ደስታ፣እውነት

ብሔረ ብፁዓን የሚኖሩት እንደኛው ያገባሉ ይጋባሉ ይዋለዳሉ ይሞታሉ ይበላሉ ይጠጣሉ።በእነ ነቢዩ ኤርምያስ ዘመን በእግዚአብሔር ቸርነት ከዚህ ዓለም ወደ ብሔረ ብፁዓን የተወሰዱ ናቸው።ኤር.35፣1-10 ነቢዩ ኤርምያስ እግዚአብሔር ይሰውራችሁ ብሏቸው ነው የሠወራቸው። መጀመሪያ ከዚህ ምድር ከሰው ተለይተው ቅጠል ሳር እየበሉ ነበር የሚኖሩት አሚናዳብ የሚባል መሪ ነበራቸው።እርሱ ከሞተ በኋላ ዓላዊ ንጉሥ ሃይማኖታችሁን ቀይሩ ሲላቸው ወአውስእዎ እንዘ ይብሉ ንሕነሰ አልብነ ካልዕ አምላክ ዘእንበለ አምላከ አብርሃም ፈጣሬ ሰማያት ወምድር በከመ መሀረነ አቡነ አሚናዳብ በሕይወቱ አሉት።ንጉሡ ይህን በሰማ ጊዜ ተቆጣ አለቆቻቸውንም 4 ቀን አሰራቸው።የታሰሩትም የታሰሩባቸውም ጸለዩ።በአራተኛው ቀን መላእክት በደመና ጭነው ብሔረ ብፁዓን አገቧቸው።ወረሰየ እግዚአብሔር ደመና መልእልተ ባሕር እስከ ኑኃ ሰማይ ከመ ኢይክል መኑሂ በጸሐ ኀቤሆሙ።ወዕሩይ በኀቤሆሙ ሌሊት ወመዓልት።ወአልቦ በኀቤሆሙ ቁር ወአስሐትያ ወኢክረምት ወኢሐጋይ ወባሕቱ ዕሩይ ውእቱ በኀቤሆሙ ወአልቦ ኀቤሆሙ ድካም ወኢስራሕ ወኢዘርዕ ወኢ ማዕረር ወኢሜጥ ወኢ ምስያጥ ኢወርቅ ወኢብሩር ወኢምንትኒ እምነ ኩሉ ምግባሮሙ ለሰብዓ ዓለም ኢባዕል ወኢ ግዩር ወባሕቱ ኩሎሙ ዕሩያን።አራዊት ወአናብስት ይነብሩ ምስሌሆሙ።ወኢይበልዑ ሥጋ ወኢይሰትዩ ወይነ ወሜሰ።ወይጸውሙ ለለኩሉ ዕለት እስከ ተስዓቱ ሰዓት።ወይወርዱ ሎሙ ፍሬያት እምነ መልእልት በጊዜ ሰዓት ዘላዕለ ዕፀው መጠነ ሲሳዮሙ ወይነቅዕ ሎሙ ማይ ንጹሕ እም አእዋም መጠነ የአክሎሙ።ወእምዝ የዐርጉ ፍሬያት ወማያት እስከ ጌሠም።ወለእመ አውሰበ አሐዱ ብእሲተ የአምራ ምእረ በአሐዱ ጊዜ ወትጸንስ በጊዜሃ ወተሐውር ኀበ አንስት እለ ከማሃ እስከ ጊዜ ወሊዶታ በኩረ ተባዕተ ወተሐጽኖ ወትራስዮ መባዓ ለእግዚአብሔር። ወእምድኅሬሁ ትገብእ ኀበ ብእሲሃ ካዕበ የአምራ ምዕረ ወትጸንስ ዓዲ ወተሐውር ኀበ አንስት

መጽሐፈ ኤደን

ወትወልድ ተባዕተ።ወእምድህረ ኀደገ ጥበ እሙ የአምራ ምዕረ ሣልስ ወትጸንስ ወትወልድ ወለተ ወኢትገብእ ኀቤሁ ወኢይገብእ ውእቱኒ ኀቤሃ።ወአንስት ምስለ አንስት ይነብራ ወብእሲ ምስለ ብእሲ ይነብሩ።ወአልቦ ዘይሬኢ ብእሲቶ ወኢአሐዱሂ በፍትወተ ሥጋ።አልቦ ዘየአምር ብእሲ ብእሲቶ ዘእንበለ ሠለስቱ ጊዜ በኩሉ መዋዕል በእንተ ክልኤቱ ዘርዕ ወአሐዱ መባዓ ለእግዚአብሔር።ወኢይፈቅዱ ክዳነ ዲበ ሥጋሆሙ ወባሕቱ ልብስ አምላካዊ ዘይከድን ኀፍረቶሙ።ወሶበ ይነፍሕ ሎሙ ነፋስ ያጼንው መዓዛ ፍሬያት ዘውስተ ገነት።ወአመ ተሰብአ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ እም ድንግል ንጽሕት ማርያም ዜነውዖሙ መላእክት ወከማሁ ሶበ ተወልደ ወተጠምቀ ወሐመ ወተሰቅለ ወሞተ ወተቀብረ ወተንስአ እሙታን በሣልስት ዕለት ወዐርገ ውስተ ሰማያት።ወበእሉ በዓላት ይመጽእ ኀቤሆሙ እግዚእነ ወምስሌሁ አሠርቱ ወአርባዕቱ እልፍ ወአርብዓ ምእት ሕጻናት እለ ኢረኩሱ ምስለ አንስት ወምስሌሁ መላእክት ወይነብሩ ማእከለ ቤተክርስቲያን ወይቀውሙ መላእክት እንዘ ይሴብሕዎ ወይብሉ ሰብሕዎ ለንጉሥ ዘለዓለም ወያወስኡ ሕጻናት እንዘ ይብሉ ሃሌ ሉያ።ወኢይመውት ንኡስ እምቅድመ ዓቢይ።ወለእመ በጽሐ ጽዋኤሁ ለአሐዱ እምኔሆሙ ይፈኑ እግዚአብሔር መልአኮ ወይቤሎ ኦ እጉየ ናሁ ፈነወኒ እግዚአብሔር ኀቤከ ከመ ትምጻእ ኀቤሁ።ወይትፈሣሕ ውእቱ እጉ ወይትሐሰይ ወያስተጋብኦሙ ወይቤሎሙ ተፈሥሑ ሊተ በበይነ ሐዊሮትየ ኀበ እግዚአብሔር። ወይወስድዎ ኀበ መቃብር ለውእቱ ብእሲ እንዘ ሕያው ውእቱ ወይሴብሕዎ ለእግዚአብሔር ወይሰነአልዎ በአምኃ መንፈሳዊት።ሶበ በጽሐ ዓቢይ ጾም ይጸውሙ እስከ ዕርበተ ፀሐይ።ብሔረ ብዑዓን ከአምስቱ ዓለማተ መሬት አንዲ ናት።አምስቱ የተባሉት እኛ የምንኖርባት ምድር፣ሲኦል ፣ገነት፣ብሔረ ሕያዋን እና ብሔረ ብዑዓን ናቸው።ብሔረ ብዑዓን ላሉ ሰዎች ማቴዎስ ሂዶ አስተምሯቸዋል።የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በሙሉ ይጠብቃሉ።በሀገሩ እውነት ብቻ ነው ያለ። ይቤ ዞሲማስ ወአንሶሰውኩ ኀበ ይእቲ ምድር ወርኢኩ ምድረ ሰናይተ ዘአልቦ ዘይትማሰላ ጥቀ በውስተ ኩሉ ዓለም ወይእቲ አምሳሊሃ ለገነት ወተሐስየት ነፍስየ። ወጼናሃ ለይእቲ ምድር ትሄይስ እምኩሉ አፈው ወዕፍረት ዘዲበ ምድር።ወረከብኩ ዕፀዊሃ ዘዐበይት ጥቀ ወአትክልትኒ ወዕፍረታትኒ ዘአልቦ ዘከማሃ በውስተ ኩሉ ዓለም።ወተፈሥሐት ነፍስየ ወልብየ ወሰባሕክዎ ለዘይሁብ ሰናያተ ወሰገድኩ ለአምላክ።ወርኢኩ ሰብአ እንዘ እሩቅ ሥጋሁ ዘአልቦቱ ልብስ ወእንዘ እኔጽሮ ካዕበ ወናሁ ውእቱ ያበርህ ከመ ፀሐይ ወአልቦ ዘኢይትረአይ ኀፍረቶ።ወሶበ ርእዩኒ አንከሩ ዐቢየ ወተበሀሉ በበይናቲሆሙ እፎ ክህለ ዝንቱ ብእሲ ይብጻሕ ኀቤነ።ወበጊዜሃ ተንስኡ ኀቤየ ወተአምኑኒ ኩሎሙ አምኃ መንፈሳዊተ ወነበርነ እንከ እንዘ ንዜያነው።ወሰብሕዎ ለእግዚአብሔር ለዘይክል ኩሎ።ወነበርኩ ሠለስተ ዕለተ ወሠለስተ ለያልየ እንዘ ኢይነውም ወኢየዐርፍ እም ብዙኀ ሰብእ ዘይመጽኡ ኀቤየ።ወሶበ ደከምኩ እም ትጋሃት እንተ ጻመውኩ በባሕር ወበበድው እቤሎ ለውእቱ አረጋይ እንተ ርኢክዎ ቀዳሚ ኦ እጉየ አንሰ እስእለከ እስመ አነ ደከምኩ እም ትግሀት ወሶበ መጽኡ እምነ አኃው ወነሠሡኒ በሎሙ ውእቱሰ ወጽአ ከመ ይርአይ ስና ለምድር ወነድገኒ እኑም ንስቲተ።ወሶበ ሰምአ ዘንተ ነገረ ተመልዐ ቁጥዐ ወከልሐ በቃሉ ልዑል ወይቤ አውጽእዎ እምድርነ ከመ ኢያማስና በክርዳዱ ዘውእቱ ሐሰት።

ማሸነፍ

ዝንቱ አባ ዞሲማስ አድከመ ነፍሶ ወሥጋሁ በጾም ኀሩይ ወበንጽሕ ወበጸሎት ዓባይ ወበፍቅር

መጽሐፈ ኤደን

ፍጽምት ወበትሕትና ዓባይ ወበጽድቅ ወበኃይል ወበተጸምዶ ብዙኅ ወበትእግስት ላዕለ መዊዐ ሰይጣናት እስከ ሰደዶሙ በጾሙ ወበጸሎቱ ወበትዕግስቱ።

ገድለ ቅድስት ማርያም ግብጻዊት

ቅዱስ ዞሲማስ ሁል ጊዜ ቅዱሳት መጻሕፍትን ማንበብና ማጥናትን አያስታጉልም ነበር። በምግባራቸውና በተዘክሮተ እግዚአብሔር የበለጸጉ በመንፈስ የሚቃጠሉና ሁሉንም ነገር ስለክርስቶስና ለክርስቶስ ብቻ የሚሰሩ አረጋውያንን ዞሲማስ ተመለከተ።ሳያቋርጡ ይዘምራሉ ሌሊቱን በጸሎት ያሳልፋሉ።ሁልጊዜ ስራ ከእጃቸው ጸሎት ከአንደበታቸው አያቋርጥም ነበር። ከንቱ ንግግር በመካከላቸው ጨርሶ አይሰማም ነበር።ስለዚህ ዓለም ሕይወት ማሰብና መጨነቅ በእነርሱ ዘንድ የለም።ገዳሙ በዓለም ሰዎች የማይጎበኝ ብቻ ሳይሆን ከነመኖሩም ያልታወቀ በረሃ ነበር።መዝሙር 26ን ይዘምራሉ።በጾመ ኢየሱስ በመጀመሪያው እሑድ ሁሉም መነኮሳት ይቆርባሉ ከዚያ መዝ.26ን እየዘመሩ ወደ በረሀ ይሔዳሉ።በዚህ መንገድ ነው ማርያምን ያገኛት።የሆሣዕና ዕለት ወደገዳማቸው ይመለሳሉ።ማንም ሌላውን መዋዕለ ጾሙን በበረሀው ውስጥ እንዴት እንዳሳለፈው አይጠይቅም።እያንዳንዱ መነኩሴ የጾሙን ጊዜ እንዴት እንዳሳለፈው ምስክሩ የራሱ ኅሊናና እግዚአብሔር ብቻ ነው።ዞሲማስ በመስቀል ምልክት አማትቦ ፍርሀቱን ያርቅ ነበር።ዞሲማስን በስሙ ስትጠራው ረዐድ ያዘው።ከፀሐዩ ብዛት የተነሳ ሰውነቷ ከሰል መስሎ ነበር።ዘመዶቿ ናቸውና የክርስቲያኖች ነገር ያሳስባት ነበር።ስትጸልይም በለሆሳስ ነበር።ዞሲማስ መንፈስ ትሆን እንዴ ብሎ ተጠራጠረ የልቡን አውቃ ትቢያ ነኝ መንፈስ አይደለሁም አለችው።የልቡን አወቀችው።ታሪኳ እንዲህ ነው ገና በ12 ዓመቷ ድንግልናዋን አጣች።ከዚያ የዝሙት ፍቅር አደረባት ለ17 ዓመት ያህል ዘሞተች።በኋላ ንሥሓ ገባች።ማርያም ግብጻዊት "በሰውነቴ ብዙዎችን ማሳት እንደምችል እየተኩራራሁ እናገር ነበር እግዚአብሔር ግን ታገሰኝ።የኃጥዕን ሞት አይፈልግምና።ከጸለይኩ በኋላ የመተማመን ስሜት ተሰማኝ" አለች።ትንሽ ዳቦ ገዝታ በማታ ከዮሐንስ መጥምቅ ቤተክርስቲያን ገብታ አለቀሰች።ወደ በረሀም ሄደች።ማርያም ግብጻዊት "ዞሲማስ ሆይ ልናገረው ስለምፈራው ነገር ጠየቅከኝ።በፈጣሪ ቸርነት ያለፍኩትን ፈተናና መከራ ባስታውሰው እንደገና የሚመጣብኝና የሚያሸንፈኝ እየመሰለኝ እፈራለሁ አለችው" ስለ ቀድሞ ሕይወቷ ጠይቋት ነው እንዲህ ያለችው። በመቀጠልም "አባት ዞሲማስ ሆይ 17 ዓመት በዚህ በረሀ ከአራዊት ከክፉ ምኞትና ከክፉ ኅሊና ጋር ስታገል ኖርኩ።ያለፈ ሕይወቴንና ያሳለፍኩትን ደስታ በማሰብ እፈተን ነበር።በረሃ በመሆኑም በውሃ ጥም ተሰቃይቻለሁ።ብዙ ጊዜ እታመምና ለሞት የተቃረብኩ እሆን ነበር። ጌታየም እንዲረዳኝ እለምነው ነበረ።የዝሙት ሀሳብ ሁሉ ይፈትነኝ ነበር።ከዚያ ስጸልይ ብርሃን መጥቶ ሀሳቦቼን ሁሉ ያስወግድልኛል።እመቤታችን ማርያምንም ስለምናት ትረዳኝ ነበር።ቅጠላ ቅጠልም እመገብ ነበር።ልብሴ ሲያልቅ ውርጭና ሙቀት ተፈራረቀብኝ።በመጨረሻ ፍጹም ሰላም በልቤ ተሰማኝ።ፈተናውን ሁሉ አለፍኩ።ስላለፈ የተጎሳቆለ ሕይወቴና በደሌ አብዝቼ አልቅሻለሁ በመጨረሻም እግዚአብሔር አጽናናኝ።ወደ ፈጣሪየ እስክሄድ የነገርኩህን ለማንም አትናገር" አለችው።ዞሲማስም "ለሚወዱት ታላቅ ጸጋን የሚሰጥ እግዚአብሔር የተመሰገነ ይሁን" አለ።ይህንን ገድል የጻፈው ሳፍሮንዮስ የተባለ የኢየሩሳሌም ጳጳስ ነው።

መጽሐፈ ኤደን

ገድለ ቅዱስ ቴዎድሮስ

በአለቃ አያሌው ታምሩ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢ ተተረጎመ።አሳታሚው የረር ቅዱስ ቴዎድሮስ ቤተክርስቲያን።መጻሕፍተ ሊቃውንትና መነኮሳት የረቀቀውን የሚያጎሉ ኃይለ ቃል የሚተረጉሙና የሚያብራሩ ናቸው።***ገድል*** ማለት ምእመናን ጌታን ተከትለው በስሙ የተቀበሉትን መከራ የሚገልጽ ሲሆን ***ተአምር*** ደግሞ በተጋድሎ ውስጥ ሳሉ አምላካቸው ያመኑትንና ያስተማሩትን ትምህርት እውነተኛነት ለመግለጽ ያደረገላቸውን ተአምራት የሚተርክ ነው።ድርሳንም የእግዚአብሔር ሰው የፈጸመውን የሚገልጽ ነው።የእነዚህ ሁሉ መሰረት የሐዋርያት ሥራ ነው።ቅዱስ ቴዎድሮስ በናድልዮስ የአንጾኪያ ሰማእት ነው።ቆስጠንጢኖስን በመንፈስ መጥቶ ረድቶታል ቆስጠንጢኖስም በቴዎድሮስ ስም ቤተክርስቲያን ሰርቷል።ቴዎድሮስ እጅግ የተፈራ ነበር ዲዮቅልጢያኖስም ይፈራው ነበር። በኢትዮጵያ የረር ቴዎድሮስ ቴዎድሮስ የሚባል ሃይማኖታዊ ደገኛ ንጉሥ ይነግስበታል እየተባለ ይተረካል።ጥር 12 ቀን ያረፈበት ዕለት ነው።ገላውዴዎስ የአጎቱ ልጅ ነው።ብሉይ ሐዲስ ተምረዋል።ወለእመ ረከበ አንበሳ በፍኖት በአሐቲ ጊዜ ይቀትሎ።ወአልቦ ዘይክል ቀዊመ ቅድመ ገጹ ሶበ ይእኅዝ ሰይፎ።ወአስተርአዮ እግዚእ ኢየሱስ ወጸለየ ወይቤ እመዝሙረ ዳዊት አአኩተከ እግዚኦ እስመ ተወከፍከኒ ወስላተ ጸላኢ ኢረሰይከኒ።ወሜሞ ንጉሥ ኀበ ኩሉ ሠራዊቱ።***መዊዕ*** ልማዱ ለቴዎድሮስ በናድልዮስ በውስተ ጸብዕ።ገላውዴዎስና ቴዎድሮስ በጣም ይዋደዱ ነበር። ገላውዴዎስ ተማረከ ቢሉት ተው ተረጋጉ እኔ አመጣዋለሁ ነበር ያለው።ቴዎድሮስን ሰው ሁሉ ሊያየው ይፈልግ ነበር።እርሱን ለማየት ሰገነት ላይ ይወጡ ነበር።ንጉሡ ቴዎድሮስን ኃይለኛ እንደሆንክ ሰምቻለሁ ሲለው ቴዎድሮስ “ኃይል ወጽንዕ ዘክርስቶስ” ብሎ መለሰለት።ቅዱስ ሚካኤልና ቅዱስ ገብርኤል ለቴዎድሮስና ለገላውዴዎስ ሰይፍ ሰጡዋቸውና ብዙ ሠራዊት ገደሉ።ዲዮቅልጥያኖስ ራዕዩ ገጹ መልካም ነበረ።በፈረሱ ፊት እንዚራውን አንስቶ ሲዘፍን ሰይጣን በፈረሱ ላይ አድሮ ያሸካካ ነበር።ህንጥርብያ ሰይጣን ኃጢአትን አጣፈጠላትና አግሪጳን ወደደችው።ወሐጠቶሙ በብዙኅ ወርቅ ለካህናት ወአስተዋሰብዋ ለአግሪጳ ወአንገሥዎ።ወሶበ አንገሥዎ ሰመይዎ ዲዮቅልጢያኖስ።ቴዎድሮስ ይህን በሰማ ጊዜ 7000 ሠራዊተ አግሪጳን ገደለ።ከዚያ ህንጥርብያ ፈርታ እንዳታጠፋን በጌታህ ተማጽኘሀለሁ ብላ ልብሰ መንግሥቱን አክሊሉን ለቴዎድሮስ ሰጡት።ቴዎድሮስም ገላውዴዎስን አነገሠው።ወገላውዴዎስሰ ሶበ ርእየ ከመ ቆረ መዓቱ ለቴዎድሮስ አውረደ አክሊለ እም ዲበ ርእሱ ወይቤ አንሰ ኢየነሥሥ መንግሥተ ዝ ዓለም።ወአስተርአዮ መልአክ ለቴዎድሮስ ወይቤሎ ኢታጥፍዖሙ ለዓማጽያን ከመ እግዚእከ እስመ ውእቱ ተዐገሠ ምራቀ ርኩሳን ወመከራ።ወእምዝ ፈቀደ ንግሥናሁ ለዲዮቅልጥያኖስ።ወሖረ ውስተ ጸብእ ወጼወዎ ለኒጎሚዶስ ወልደ ንጉሠ ቁዝ ወወሀቦ ለዲዮቅልጥያኖስ ወዲዮቅልጥያኖስ ወሀቦ ለአባ አጋግዮስ ሊቀጳጳሳት ምዕቅብና ከመ ይዕቀቦ እንዘ ይብል ንሥኡ ወአጽንዖ ለወልደ ንጉሥ እስከ አመ ንትዐረቅ ወናገብዖ ኀበ አቡሁ።ወይቤሎ ዲዮቅልጥያኖስ ለንጉሠ ቁዝ መሐል ሊተ ከመ ኢትጻብዖሙ ለሕዝበ ክርስቲያን።ይህን ያለው መቶ በቅሎ ወርቅና አልባሳት ልኮ ልጁን እንዲፈታለት በጠየቀው ጊዜ ነው ወርቅ አልፈልግም ክርስቲያኖችን ግን አታሰቃይ ያለው።ንጉሠ ቁዝ ይህን ሲሰማ ወደ ሊቀጳጳሱ በስውር ደብዳቤ ላከ።ዲዮቅልጥያኖስ ያልተቀበለውንም ገንዘብ ላከለት።አጋግዮስም ብሩን ሌሊት ተቀበለና ወፈነዎ በኀቡዕ ለኒጎሚዶስ ወልደ ንጉሠ ቁዝ ወበጽሐ ኀበ አቡሁ።ወእምድህረ በጽሐ ኒጎሚዶስ ኀበ

መጽሐፈ ኤደን

አቡሁ ተጋብኡ ቁዝ ወነገሥተ ዓረሚ ወተንስኡ ይጽብእዎሙ ለሮም፡፡ወቴዎድሮስ ሊቀ ሐራ አንስአ ሠራዊቶ ወሖረ ይትቃተሎሙ ለቁዝ ወሰይጣንሂ ተመሰለ ከመ አሐዱ እም ሮም ወሖረ ኀበ ትእይንተ ቁዝ ወተናገረ እኩየ፡፡ወእምዝ ተመሰለ ከመ አሐዱ እም ሠራዊተ ቁዝ ወሖረ ኀበ ትእይንተ ሮም ወተናገረ ነገረ እኩየ ወአገበሮሙ ይትቃተሉ፡፡ወእንዘ ይትቃተል ቴዎድሮስ ርእዮ ውስተ ቀትል ለኒጎሚዶስ ወልደ ንጉሠ ቁዝ ወተናገሮ ቴዎድሮስ በናድልዮስ ለቢጹ ዘስሙ ቴዎድሮስ ሊቀ ሠራዊት ወይቤሎ ርኢክዎ ለኒጎሚዶስ፡፡ወቴዎድሮስ በናድልዮስ ኀደገ ሠራዊቶ ወበጽሐ ኀበ አባ አጋግዮስ ሊቀ ጳጳሳት ወተባረከ እምኔሁ ወይቤሎ አባ ትማልም ሀሎነ ውስተ ቀትል ርኢነ ዘከመ ኒጎሞዶስ እንዳኢ እመ ውእቱ አው ይመስሎ፡፡ኦ አቡነ እመሂ ጠፍአ እምኔከ ንሑር ይእዜ ናምጽኦ በኃይለ ኢየሱስ ክርስቶስ ወነጋዞ ወናግብዖ ለከ፡፡ወእመሰ በፈቃድከ ፈነውኮ ንጎድጎ ወኢንአነዞ በውስተ ቀትልኒ ከመ ኢይኩን ጋዕዝ ማእከለ ንጉሥ ዲዮቅልጥያኖስ ወማእከሌከ፡፡ወይቤሎ አባ አጋግዮስ ሊቀ ጳጳሳት ኦ ደቂቅየ እምሕል ለክሙ በእደዊሁ ቅዱሳት ለኢየሱስ ክርስቶስ ዘሤሞ ለጴጥሮስ ሊቀ ሐዋርያት፡፡አማን እብለክሙ ከመ ሞተ በኀቤየ ወአነ ቀበርክዎ በእደየ፡፡ወቴዎድሮስ በናድልዮስ ወቴዎድሮስ ሊቀ ሠራዊት ተባረኩ እምኔሁ ወገብኡ በውስተ ትእይንቶሙ ወአኀዙ ይትቃተሉ ምስለ ቁዝ ወነገሥተ አረሚ ወጼወዎ ለኒጎሚዶስ፡፡ ወበከየ ቴዎድሮስ በናድልዮስ በእንተ ዘርእዮ ኩሉ ሠራዊት ለኒጎሚዶስ፡፡ወስእኑ ከቢቶቶ ከመ ያእትውዎ በኀቡዕ ኀበ ሊቀ ጳጳሳት ወአእተውዎ ኀበ ዲዮቅልጥያኖስ ለኒጎሚዶስ ወይቤሎ አንተኑ ኒጎሚዶስ ወይቤሎ እወ፡፡ወይቤሎ ንጉሥ ኢወሀብኩከኑ ኀበ ሊቀ ጳጳሳት ምዕቅብና ወሚመ ጠፋዕከኑ እምኔሁ ወሖርከ፡፡ወነገሮ ኒጎሚዶስ ኩሎ ዘኮነ፡፡ወእምዝ ለአከ ንጉሥ ኀበ አጋግዮስ ወይቤሎ አምጽኦ ሊተ ለኒጎሚዶስ ዘአዕቀብኩከ እስመ ገበርነ ሰላመ ምስለ አቡሁ ወአነ እፈቅድ እሚጦ፡፡ወይቤ አባ አጋግዮስ ኒጎሚዶስ ሞተ በኀቤየ ወአነ ቀበርክዎ በእደየ ወይቤሎ ዲዮቅልጥያኖስ ሑር ሥራዕ ቁርባነ በእደከ ወአቅርበነ ወንግበር በዓለ ለእግዚአብሔር እስመ ሞዕናሆሙ ለጸላእትነ፡፡ወቦአ ንጉሥ ወቀደሰ አባ አጋግዮስ፡፡ወይቤሎ ዲዮቅልጥያኖስ አማንኑ ሞተ ኒጎሚዶስ ወትምሕልኑ በእንተዝ ነገር በዝ መሥዋዕት ወመሐለ አባ አጋግዮስ ወውእተ ጊዜ አንቃዕደወ ሰማየ ዲዮቅልጥያኖስ ንጉሥ ወቆመ እስከ ክልኤቱ ሰዓት እስመ ይትሐዘብ እመ ይወርድ እሳት እምሰማይ ከመ ያውዕዮ፡፡ወእምዝ ሰሐቦ ዲዮቅልጥያኖስ በእዴሁ እንዘ ይእኀዝ ፊቃሮ ለአባ አጋግዮስ ወአስተርአዮ ለኒጎሚዶስ፡፡ወተናገረ ኒጎሚዶስ ኩሎ ዘኮነ ቅድመ አጋግዮስ ወሕዝብ፡፡ወአስተዮ ዲዮቅልጥያኖስ ፍሉሐ ወርቀ እምዘተወክፎ እምንጉሠ ቁዝ ወሞተ ሶቤሃ፡፡ወእምድህረዝ አዘዘ ንጉሥ ዲዮቅልጥያኖስ ይዕጽው ኩሎ አብያተ ክርስቲያናት ወያርኅው አብያተ ጣዖታት፡፡ወገብረ አማልክተ ወአዘዘ እመቦ ዘኢይሰግድ ለአማልክት ይትመተር ክሳዶ፡፡የሳሌምን ሕጻናት የሄሮድስ ሠራዊት ሲገድሏቸው ከሞቱት በፊት የቀሩት ሕጻናት ይስቁ ነበረ ሞትንና ሕይወትን አያውቁም ነበርና፡፡ወመነኑ ሰማዕተ አንጾኪያ ክብረ ወእንዘ የሐውሩ ለሞት ይትፌሥሑ ከመ ዘየሐውር ውስተ ከብካብ፡፡ወኢሖረ ቴዎድሮስ ኀበ ዲዮቅልጥያኖስ ንጉሥ፡፡ወፈርህዎ ዲዮቅልጥያኖስ ወብእሲቱ፡፡ወእምዝ አስተርአዮ ሰይጣን ተመሲሎ ከመ መልአከ ብርሃን እንዘ ዕሩቅ እም ብርሃን፡፡ወይቤሎ አነ ውእቱ ሐዳስ አምላክከ አነ አጸንዓ ለመንግሥትከ አጥፍዖ ለቴዎድሮስ፡፡ቴዎድሮስ መዝሙረ ዳዊት ይደግም ነበረ፡፡ነገሩ ምሳሌው ሁሉ ከመጽሐፍ ቅዱስ አይወጣም ነበረ፡፡ዘፋኞች ዓላማቸው ሰውን እንዲያመካዝር ማድረግ ነው፡፡በ153 ችንካሮች ቴዎድሮስን አሰቀለው፡፡ወውእቱሰ ቅዱስ ሰማእት ኢያውስአ እንዘ

መጽሐፈ ኤደን

ይቀንውዎ ወበከየት ፌሰንድያ እህቱ ለቴዎድሮስ።ወይቤሎ እግዚእነ ለቴዎድሮስ አስተዳሎኩ ለከ ሠለስተ አክሊላተ አሐዱ በእንተ ድንግልናከ ወአሐዱ በእንተ ዘጻመውከ በእንተ ፍቅርየ ወአሐዱ በእንተ ዘሞትከ በእንተ ስምየ።ወኩሉ ዘይቤ ኦ አምላከ ቴዎድሮስ አነ እትዌከፎ ጸሎቶ ወእረድኦ አለው።ወእመኒ ሖረ ውስተ ቀትል ወጸብዕ ወጸውዐ ስመከ አነ እከውኖ ረዳኤ አለው። ወወረደ ብርሃን ወፈርሐ ዲዮቅልጥያኖስ።ወዲዮቅልጥያኖስ ነግሠ አርብዓ ወአሐዱ ዓመታተ። እስራ ወሠለስቱ ዓመት ነበረ በሕገ ክርስቲያን።ወእምዝ ገፍትዖ ሚካኤል ሊ ቀመላእክት እመንበሩ ወአዖሮ አዕይንቲሁ።ወረሰዮ እግዚአብሔር ነዳየ ወግዱፈ ወነበረ ውስተ ፍናው እንዘ ይስእል ኀብስተ ወይመጽኡ ሕጻናት ዘሀገረ አንጾኪያ ከመ ይሣለቅዎ ወይስሕቅዎ ወይቤልዎ ንሕነ ነአመን በክርስቶስ።ወይቤሎ ሰይጣን ለድዮቅልጥያኖስ ሊተሂ አሌ ሊተ ወለከሂ አሌ ለከ። ወአንዘ ዝልጋሴ ዓቢይ ወጼነወ ኩሉ ሥጋሁ ወአጸየ ወተመትረ ልሳኑ በዕጼያት ወሞተ እኩየ ሞተ።ወእም ድህረዝ አንገሥዎ ለቆስጠንጢኖስ።ወርእየ ቆስጠንጢኖስ አርባዕተ ከዋክብተ በአርአያ ትእምርተ መስቀል ወጽሑፍ በማእከሎሙ በሮማይስጥ ዘይብል በዝ ትእምርተ መስቀል ትመውዕ ጸረከ።ይህን በህዝቡ ዘንድ ተቀባይነት ያላቸው ካህናተ ጣዖት 4ቱ ከዋክብት 4 አማልክት ናቸው።ጣዖት አምልክ ማለቱ ነው ብለው ተርጉመውለት ነበረ።ነገር ግን አውስግንዮስ በትክክል ተርጉሞለት እነዚያ እንዲገደሉ ሆኗል።

ገድለ ቅዱስ ፋሲለደስ

ፋሲለደስ የተወለደው ሮም ነው።መስከረም 11 አንገቱን ተሰይፎ አረፈ።ይህንን ገድል የተናገረው ቅዱስ ክልስቲኖስ ሊቀ ጳጳስ ዘሮሜ ነው።የዲዮቅልጥያኖስ ሚስት እናት ወንድም ነው ፋሲለደስ።ለፋሲለደስ አውሳብዮስ የሚባል ልጅ ነበረው።አባዲርና ቴዎድሮስ ምስራቃዊ የፋሲለደስ የእጎቱ ልጆች ናቸው።ይቤሎ ሚካኤል ለአውሳብዮስ አነ ውእቱ ዘሰማእኩ ስእለቶ ለፋሲለደስ እንዘ ይስእል በእንቲአከ ወበእንተ ዮስጦስ ወመጻእኩ ከመ አድኅንክሙ።የፋሲለደስ ሚስቱ የፊቅጦር እናት እኅት ናት።ኑማርያኖስ ሲሞት ፋሲለደስ ለጥቂት ጊዜ ሮምን አስተዳድሯል።ዲዮቅልጥያኖስ ፋሲለደስን ይፈራው ነበረ።አንሰ አልብየ ነገር ምስለ ንጉሥ ዘንደኅ ለእግዚአብሔር ፈጣሪሁ ወሰገደ ለጣዖታት ይለው ነበርና።ሱስንዮስ ሰማዕት የፋሲለደስ የአባቱ ወንድም ልጅ ነበረ።አቦሊ የዮስጦስ ልጅ ነው።የዮስጦስ ሚስቱ ታውክልያ ትባላለች ሰማዕት ናት።ጌታ ለፋሲለደስ ወኩሉ ዘያለብስ ዕሩቀ በእንተ ስምከ ወኩሉ ብእሲ ዘይሰሚ ስሞ በስምከ ኢይመጽእ ላዕሌሁ ሕማም ውስተ ሥጋሁ ወበነፍሱ እስከ ለዓለም።ወኩላ ብእሲት መካን እንተ ትስእለኒ በስምከ አነ እሁባ ፍሬ ከርሳ ወፍሬ ሕይወት።ሦስት ጊዜ ሞቶ ተነስቷል ፋሲለደስ በአራተኛው ሞቷል።መጽሩስን ፋሲለደስ ጸልዮ አዳነው መጽሩስም ፋሲለደስን አስገደለው።መላእክት ጥብዓት ያለው ክርስቲያን ሲያዩ ያደንቃሉ ይወዳሉም።

ገድለ ቅዱስ ፊቅጦር

ወኮነ ፊቅጦር ማዕምረ ኩሉ መጻሕፍት ወቃለ ነቢያት ወትርጓሜሁ ወኩሎ ዘበእንተ ክርስቶስ። ወይገብር ብዙኀ ሰናያተ ወኮነ መፍቀሬ ጾም ወጸሎት።ወስመ እሙ ማርታ ወለተ ፋሲለደስ። ፊቅጦር ብሂል አሰሰለ ኀዘንየ ብሂል።ፊቅጦር ድንግል ስለሆነ ክርስቶስ ይወደው ነበር። መዝሙረ ዳዊትን መላእክትም ይዘምሩታል።ሚያዝያ 27 ቀን በአርያኖስ መኮንነ እንዴናው

መጽሐፈ ኤደን

ሰማዕት ሆነ።ወነበባ ፊቅጦር ለእሙ ማርታ በአካለ ነፍስ እንዘ ይብል ወመንግሥተ ተንባላት ጎዳጥ መዋዕል እሙንቱ ወእም ድህረ ጎዳጥ መዋዕል ያነግሥ እግዚአብሔር ላእለ አህጉረ ኢትዮጵያ ብእሴ ቅዱሰ መፍቀሬ ክርስቶስ ወበእደ ዚአሁ ይትነሰቱ አረማውያን ወእምዝ የሐውር ብሔረ ግብጽ ወያጠፍዖሙ ለኩሎሙ ተንባላት ወለመንግሥቶሙ ወንጉሠ ኢትዮጵያ የንድግ ሠራዊቶ መንገለ አዜብ ወንጉሠ ቁስጥንጥንያ የንድግ ሠራዊቶ መንገለ ሰሜን ወይትራከቡ ነገሥት ወክልኤቱ ሊቃነ ጳጳሳት በእስክንድርያ ወይብል ሊቀ ጳጳሳት ዘቁስጥንጥንያ ሃይማኖት ዘእንቲአነ ትሄይስ ወተባህሉ ጳጳሳት ንቀድስ ዲበ ታቦታት አሐዱ በአሐዱ ታቦት ወአሐዱ በአሐዱ።ወለእመ ወረደ መንፈስ ቅዱስ እንዘ ትሬእይዎ ኩልክሙ ክሡተ ኀበ አሐዱ እምኔነ ወዘበውእቱኬ ሃይማኖት ንሑር ኩልነ።ወገብረ ወወረደ መንፈስ ቅዱስ ከመ ርግብ ፀዐዳ ወብርሃን ኀበ ቀደሰ ሊቀ ጳጳሳት ዘእስክንድርያ።ሶቤሃ ይትፌሣሕ ንጉሥ ዘኢትዮጵያ እስመ ዘሊቀ ጳጳሳቲሁ ወዘዚአሁ ሕግ ወሃይማኖት ኮነ ሥሙረ በቅድመ እግዚአብሔር ወንጉሠ ሮምሰ የንዘን ወያስተጋብኦን ለኩሎን መጻሕፍቲሁ ወይዌርዎን ውስተ ባሕር ወይረግምዎ ለልዮን ሊቀ ጳጳሳቲሆሙ ዘትካት በእንተ ዘአማሰነ ሃይማኖቶሙ።ወገብኡ ኩሎሙ ውስተ አሐቲ ሃይማኖት።ወሰብሕዎ ለእግዚአብሔር።ይህ ሁሉ የሚሆነው ግብጽ አባ ሲኖዳ ቤተክርስቲያን ውስጥ ነው።ወይከውን ዓቢየ ፍሥሓ።የፊቅጦር እናቱ ገድለ ፊቅጦርን ስትሰማ ወደ እናቱ ሀገር አፉን ለጉመው ወሰዱት የሚለው ላይ ሲደርስ ታለቅስ ነበረ።

ገድለ አባ በግዑ

ይቤ ዳዊት መንክር እግዚአብሔር በላእለ ቅዱሳኒሁ እስመ መንክረ ይገብር እግዚአብሔር በላእሌሆሙ።ወሶበ ይትነበቡ መጻሕፍት ይሰምእ በለብዎ።ሁሉ ከንቱ የሚለው ሲነበብ አለቀሰ። የተበላሸ የተላ በጣም የሚሸት ቅጠል ይበላ ነበር።ይህን ለምን ታደርጋለህ ሲሉት የከረፋ ኃጢአቴን እያሰብኩ ይል ነበረ።ሰውነቱ አልቆ እየተሸከሙ እየወሰዱ ያቆርቡት ነበር።ኦ ፍቁርየ ኢትወድስ ርእሰከ ወኢትፍቅድ ካልዓንኒ ይወድሱከ ከመ ትትወደስ በኀበ እግዚአብሔር ወአጥሪ ትሕትና ከመ ትርከብ ልዕልና።ወለእመ ርኢከ ዘይኤብስ ሰብእ ኢትጽልኦ ወኢትመንኖ ሶበ ኢተአምር ተፍጻሜቶ ወአንተሰ ጸሊ በእንቲአሁ ኀበ እግዚአብሔር ከመ ይምሐሮ ወይሣሀሎ እግዚአብሔር በጸሎትከ።እስመ ለጳውሎስ ሰዳዴ ረሰዮ ሐዋርያ ወለመጸብሐዊ ረሰዮ ወንጌላዌ ወለአባ በግዑ ፈያታይ ረሰዮ ቅዱሰ።ነቢዩ ዕዝራ የዱር ዛፍ ፍሬ ነበር የሚበላ።ኢሳይያስም የሜዳ ጎመን ነበረ የሚበላ።መንግሥተ ሰማያት አሸናፊዎች ብቻ የሚኖሩባት ናት።ሲኦል ደግሞ የተሸናፊዎች ናት።አባ በግዑ ታኅሣሥ 27 አረፈ።ንሕነሰ ኃጥዐን ንነብር እንዘ ነሐሊ ወንብል ምንተ ንበልዕ ወምንተ ንሰቲ ወምንተ ንትከደን ወበዝንቱ ሕሊና ንነብር ውስተ ዝንቱ ኃላፊ ወበነግህ ዘበላዕነ ወዘሰተይነ የንልቅ በጽባሕ።ወከመ ሲኦል ኢትጸግብ ነፍሰ ሰብእ ከማሁ ሰብእኒ ኢይጸግብ ፍቅረ ንዋይ።ሰብእሰ ዘይነብር ዲበ ምድር ይረዊ ወይጸምዕ ይጸግብ ወይርህብ።የንዘን ወይትፌሣሕ።ወፍሥሐሁኒ ኢይነብር ለዓለም እስመ ኃላፊ ኩሉ ንብረተ ዓለም።

ገድለ አባ ኪሮስ

ወደ ገዳም እንዲሄድ እግዚአብሔር አዘዘው ከዚያም ሲሄድ አባ በብኑዳን አገኘው።አባ ኪሮስን ያመነኮሰው እርሱ ነው።አባ ኪሮስ ሮማዊ ነው።ወለአባ በብኑዳ ኩሎ አሚረ ያመጽእ ሎቱ ፍና

መጽሐፈ ኤደን

ሠርክ ጎብስተ ሰማይ ወጽዋዓ ወይን ቅዱስ ሚካኤል።ለክፉ መነኩሴ ይህን ጎብስት ሰጥቶት በረከቱ ቀረበት።ወበከየ ብካየ መሪረ።አንበሳም በላው።አባ ኪሮስ ይህን አይቶ ታላቅ ልቅሶ አለቀሰ የመምህሬን ጉዳይ ሳላውቅ ከዚች ምድር አልነሳም አለና ሣር እስኪበቅልበት ቆየ።ጌታ ተገለጠለት ነገር ግን መንፈስ ከሆነ ብሎ እስኪ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ በል አለው።ጌታም በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አለ።ጌታም እስመ ለኩሉ ግብር ቦቱ ፍዳ አለ።ብፁዕ ውእቱ ዘአምላኩ ገሠጾ በዲበ ምድር አለውና አጽናናው።አባ በብኑዳ የተቀጣ በሥጋ እንጂ በነፍሱስ ገነት ነበረ።መዝሙረ ዳዊትን ይደግም ነበረ።በዋሻ በአንድ ሰይጣን እስከ ዕለተ ምጽአት ዘግቶበታል።ሰገደ ኪሮስ ታሕተ ሥዕላ ለእግዝእትነ ማርያም።ይቤሉ ቅዱሳን ሶበ ይበጽሖሙ መከራ በኃጢአትነ ተፈደይነ።ዲያብሎስን ብርያል ይለዋል።መነኮሳት ዙረው የማያዩት የሚሰድቡት የሚያቃልሉት ግን ሚካኤል ገብርኤል ሩፋኤል ሰዳክያል አብረውት የሚውሉ ድውይ መነኩሴ ነበር።ከሞተ በኋላ ቅድስናውን አይተው ተረድተው ማረን አሉት እርሱም መንግሥተ ሰማያት የገባሁ በእናንተ ምክንያት ነው አላቸው እና እግዚአብሔር ይቅር ይበላችሁ አላቸው እነዚያ መነኮሳትም ወደዱት ዝክር ያደርጉለትም ጀመር በጣምም ወደዱት።ቅዱሳን ታመው እንኳ እስኪሞቱ ነበር የሚሰግዱት።አባ ኪሮስ ነፍሱን በመላእክት በቅዱሳን ፊት ለእግዚአብሔር ምን ልትመልሺ ነው እያለ ይገሥጻት ነበር።ይቤሎ እግዚእ ለኪሮስ አማንየ እብለከ ኩሉ ሰብእ በሕልምኒ ዘጸውዐከ ወይብለከ አባ ኪሮስ አንድግ ኃጢአቶ።ዝማ ሆድ ሕማም አመመውና ሞተ።ገድሉን የጻፈው የቀበረው አባ ባውማ ነው።እግዚአብሔር ለቅዱሳን የፈለጉትን ያደርግላቸው ነበር እናትህን ድንግል ማርያምን አሳየን ሲሉት ያሳያቸዋል ዳዊትን ሲሉት ዳዊትን ያሳያቸዋል።አባ ኪሮስን ነፍሱን ከሥጋው አዋሕዶ ነው ገነት ያስገባው።

ገድለ ዘርዓቡሩክ

ትርጉም በሊቀ ሊቃውንት ሰሎሞን ዳዊት የዘርዓቡሩክ የክርስትና ስማቸው ጸጋ ኢየሱስ ነው።ግዮን በገነት በወተት መልክ ለሕጻናት ክፍለ ርስት ሆኖ የተሰጣቸው ነው።አባታቸው ደመ ክርስቶስ እናታቸው ማርያም ሞገሳ ይባላሉ።ዘርዓ ቡሩክ በስምንተኛው መቶ ክፍለ ዘመን ተወለዱ።ከአቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ ጋር አብረው ቀድሰዋል።12 ክንፍ ተሰጥቷቸዋል በግዮን ምንጭ ግሽ አባይ 30 ዓመታት ጸልየዋል።ጥር 13 ዕረፍታቸው ነው።ለግዮን ምንጭ መጽሐፎቻቸውን አደራ በመስጠት ሄደዋል።ከእስር ቤት ሲመለሱ ግዮን ሆይ የሰጠሁሽ መጽሐፎችን ግሺ ትፊ አሏት ያን ጊዜ ብራናቸው ሳይርስ ቀለማቸው ሳይደመሰስ አገኛቸው።ከዚያ ጀምሮ ግሺ ዓባይ ተባለች።በግዮን ጸበል የተጠመቀ ሁሉ እንደሚድን ጌታችን ቃልኪዳን ገባላቸው።ጽጽስና ከእግዚአብሔር ተቀብለዋል።ወበእንተ ገድሉ ተውህበ ሎቱ ሀብተ ትንቢት።እናቱ ጸም ጸሎትን የምታዘወትር ፈራሂተ እግዚአብሔር ነበረች።ወባረከቶ ማርያም ድንግል ወላዲተ አምላክ።ወሰአመቶ አፋሁ ወእገሪሁ ወኩሎ አባላቲሁ ወሰአሞ እግዚእነ።እግዚአብሔር ለአቡነ ዘርዓቡሩክ ጳውሎስ ያስተማረባቸውን ሀገራትና ኢትዮጵያን አስራት አድርጎ ሰጠው።በ7 ዓመቱ ዓርብ ረቡዕን መጾም ጀመረ በ12 ዓመቱ ሰባቱን አጽዋማት መጾም ጀመረ።ህዳር 21 አክሱም ጽዮን ሄዶ ቀድሷል።ብሔሞትና ሌዋታንን አይቶ አልፈራም።ወከሠተ አፋሆሙ ወቦአ ውስተ ከርሶሙ ወኖለቆ አስናኒሆሙ ወነደረ ውስቴቶሙ በጸጋ።ወእምድህረዝ ተመይጠ

መጽሐፈ ኤደን

በፈቃዱ።ይህ መጽሐፍ ትንባሆን ይከለክላል።አቡነ ዘርዓ ቡሩክ ከ24ቱ ካህናተ ሰማይ ጋር አጥኗል።

ገድለ አብርሃም ወገድለ ይሥሐቅ ወገድለ ያዕቆብ

እግዚአብሔር ሰውን በምሳሌው ፈጠረው ማለት በነባቢት በለባዊት በሕያዊት ነፍስ ስለሚመስለው ነው እንጂ እግዚአብሔር አዳምን በጠባብ ደረት በአጭር ቁመት የሚመስለው ሆኖ አይደለም።አብርሃም አባቱን ታራን ጣዖታቱ ሕይወት የላቸውምና ለምን ታመልካቸዋለህ አለው አባቱ ታራም መስሎ ለመኖር ነው እንጂ ሰዎችም ይገድሉኛል ብየ ነው እንጂ አለው። አብርሃምም ሌሊት ተነስቶ የጣዖት ቤቱን ከነእቃው አቃጠለው።ወንድሙ አራምም ጣዖቱን ያድናቸው ዘንድ ወደ እሳቱ ተወረወረ በበላዩም እሳት ነደደበት።ከአባቱ ከታራ በፊትም ሞተ። ይህን ገድል የተረጎሙት ብፁዕ አቡነ አብርሃም ናቸው።አብርሃም 175 ዓመት ኖሮ ነሐሴ 28 ቀን አረፈ።የአብርሃምን ነፍስ የወሰዳት መልአከ ብርሃን ነው።ይሥሐቅም 180 ዓመት ኖሮ የሞተ ነሐሴ 28 ቀን ነው።ተአቀብ ከመ ኢይጻእ እምአፉከ ቃለ እኪት።ያእቆብም ነሐሴ 28 ቀን አረፈ።

ድርሳነ ኤፍሬም በእንተ አበው ወሣራ

ከነአን ከአብርሃም በፊት ጣዖት ይመለክባት የነበረች ናት።ኩሉ መካን ዘእግዚአብሔር ውእቱ። ሣራ አብርሃምን አንተ እግዚእየ ወአነ አመት ትለው ነበር።ሣራ አብርሃም ሲያዝን ታዝን ነበር።ወትበኪ ሣራ ወእንዘ ይበኪ።አብርሃምም ምንም ምን አይደብቃትም ነበር።ለአብርሃምም ታማኝ ነበረች።ሣራ አብርሃምን ብርሃነ አዕይንቲየ ትለው ነበር።ፈርዖን አጋርን ባርያ ትሁንሽ ብሎ ነው የሰጣት።

ገድለ እስትንፋሰ ክርስቶስ

በወሎ ክፍለ ሀገር ተወለዱ።ዓባይ ባሕር 9 ዓመት ተዘቅዝቀው ጸልየዋል።ብሉይ ሐዲስ ተምሯል።እመቤታችን ልጄ ለዘላለም ኑርልኝ ትለው ነበር አንድ ጊዜ ታቅፈዋለች አንድ ጊዜ ታጠባው ነበር።በየቀኑ 150 መዝሙረ ዳዊት ይደግም ነበር።ወሶበ ያነብብ ዳዊት ውእተ ጊዜ ይመጽእ ዳዊት ንጉሥ ወይዘብጥ ሎቱ አውታረ መሰንቆ ወያስተፌሥሖ ጥቀ።ወእምዝ ይዌጥን መጎልየ ነቢያት ወይመጽኡ ኃቤሁ አሠርቱ ወሠለስቱ ነቢያት ወይባርክዎ።ወይከሥቱ ሎቱ ምሥጢራተ ጎቡዓተ።ወእምድህረ ፈጸመ ይብል ሰላም ለኪ እንዘ ንሰግድ ንብለኪ ወእምዝ ይዌጥን ውዳሴ ማርያም።ሶቤሃ ትመጽእ ማርያም ድንግል ኃቤሁ ምስለ ፍቁር ወልዳ ወምስለ መላእክት ወቅዱሳን አበው ወእምዝ ይቤ አቡነ ዘበሰማያት።ወጊዜ አንበበ መልክዓቲሆሙ ይመጽኡ ጻድቃን ወሰማእታት ወይሁብዎ ሰላመ።ጌታ ኦ እስትንፋሰ ክርስቶስ ለሊሁ ቅብዕ ወለሊሁ ቀባኢ ወለሊሁ ተቀባኢ በል አለው።በ14 ዓመቱ ነው ወደ ገዳም የሄደው።ወእመሰ ዘይብል ሠለስቱ ልደት ውጉዘ ለይኩን በሥልጣነ መለኮትየ አለው።ወትረ ይኄጽር መጻሕፍተ ለአንብቦ።ወበልሳኑሂ ኢተናገረ ጉሁሉተ ወኢሐሜተ።የጌታን ግርፋት እያሰበ ይገረፍ ነበር። ነቢያት ወሐዋርያት ዘመድነ ይብልዎ ወማርያም ፍቁርየ ትቤሎ።ወመላእክትኒ በአክናፊሆሙ

ይጸውርዎ።ወተባረከ እም ኩሎሙ ቅዱሳት መካናት።ወሖረ ሀገረ አክሱም ወተሳለማ ለጽዮን። በ33 ዓመቱ መነኮሰ።ወከመዝ ውእቱ አስማቲሆሙ ለእስራ ወአርባዕቱ **ካህናተ ሰማይ**።ትርሞን፣ አኪያል፣ቀርትያል፣ጽርትያል፣ኤልያል፣ዘርትያል፣ቱቲያል፣ዮልያል፣ከርትያል፣ለብትያል፣ሚታኦ ል፣ራዋል፣ሳውር፣አናዋል፣ፈላላኤል፣አክርትያል፣አፍልፋኤሌ፣አውኑዋኤል፣ናናንኤል፣ቲታር፣አር ናስ፣ዝርኬዕብጦ፣ዋቲርናናሳኬብኡማስ ናቸው።እስትንፋሰ ክርስቶስ በአጼ ፋሲል ዘመን አካባቢ የነበሩ ናቸው።**ዮናኤል** የሚባል ቅዱስ መልአክ አለ አቡነ እስትንፋሰ ክርስቶስን ረድቶታል። አድያም ሰገድ ኢያሱ የሦስት ልደት ተከታይ ነበረ።የመነኮሳትን ልብስ በሕዝብ ፊት አስወለቀ። በኋላ አጼ አድያም ሰገድ ኢያሱ የሁለት ልደት ተከታይ ሆኗል።ይህንን ገድል የጻፈው ልብሰ ክርስቶስ የተባለው የእስትንፋሰ ክርስቶስ ደቀመዝሙር ነው።ሥውራን ቅዱሳንም ያለቅሳሉ። ጎቡዓን ገዳማውያን አሉ።

ገድለ ክርስቶስ ሠምራ

ረሀብኒ ወተጽናስ ወኩሉ መከራ ኢይትከሀል ዘእንበለ ትዕግስት።በሐብለ ትሕትና እሠር ጎሲና ልቦሙ ለጻድቃን።ሕማሙሰ ለዝ ዓለም ኢኮነ መጠና ለእንተ ትመጽእ ዓለም።እስመ ዜና ጻድቃን ያስተፈሥሕ ልበ።ቡልጋ ይእቲ ሀገረ ሙላዳ ለቅድስት ክርስቶስ ሠምራ።እናቷ እሌኒ አባቷ ደርሳኒ ይባላል።ወመሐርዋ ሕገ እግዚአብሔር ወኩሎንኬ ሥርዓታት።ባሏ ሠምረ ጊዮርጊስ ይባላል።9 ወንድ 2 ሴት ልጆች ነበሯት።አገልጋይዋን ብትመታት ሞተች ከዚያ ብታድንልኝ እመንናለሁ ብላ ብጽአት ገባች እግዚአብሔርም ባርያዋን ከሞት አስነሳት።ልጇን እያለቀሰ ከገዳሙ አፍዓ ጥላው ገባች።ቅዱስ ሚካኤልም ሕጻኑን ሄሮድስ ካስገደላቸው ሕጻናት ጨመረው።እያለቀሰ ጥላው የገባች ለፈጣሪዋ የገባችው ቃል ኪዳን ስለነበር ለእግዚአብሔር አድልታ ነው።በሥጋዋ መካከል ዓሣዎች እስኪመላለሱባት ድረስ ጣና ባሕር 12 ዓመት ጸለየች።6 ክንፍ በሰውነቷ ላይ በቀሉ።ወበአሐቲ ዕለት እንዘ ሀለወት እምነ ክርስቶስ ሠምራ ቀዊማ ውስተ ባሕረ ጻና ከመ ትበኪ በእንተ ኃጢአታ ተዘኪራ ዕለተ ሞታ ወሶቤሃ መጽአ ኀቤሃ ዲያብሎስ ተመሲሎ ከመ ሊቀ ጳጳሳት ዐቢይ ወግሩም።ወሶቤሃ ፈቀደት ትስግድ ሎቱ እስመ መሰላ አሐዱ እም ቅዱሳን ዘይናዝዛ እም ኀዘና ወባሕቱ መጽአ ኀቤሃ ቅዱስ ሚካኤል ወአግብኣ ውስተ ድህር ወይቤላ ኢትስግዲ ሎቱ እስመ ኢኮነ ጳጳሰ አላ ሰይጣን ውእቱ።ሰይጣንን የማያሸንፈው ምግባረ ጽድቅ የለም።ሁሉም ምግባራት ለእርሱ መሸነፊያዎቹ ናቸው።ቅድስት ክርስቶስ ሠምራ ሐዋርያትን ነቢያትን ሰማዕታትን በጣም ትወዳቸው ነበር።ሊባርኳት ሲመጡ ትሰግድላቸው ነበር።ወትቤሎ ክርስቶስ ሠምራ ለኢየሱስ መሐሮ ለዲያብሎስ አኮ ዘአፈቅሮ ኪያሁ አላ በእንተ ደቂቁ ለአዳም እም ከመ ውእቱ ሐይወ አልቦ ኩነኔ ወሥቃይ አለች።ይቤላ እግዚእ ማኅደርኪ ይኩን ምስለ ወላዲትየ ወነዋ ሰመይኩኪ በትረማርያም ብዑዓን ኩሎሙ እለ ያፈቅሩኪ።ዲያብሎስን ሲኦል ሂዳ ና ውጣ ስትለው እምቢ ብሎ ጎትቶ ወደሲኦል ሲወስዳት ቅዱስ ሚካኤል በሰይፉ ብሎ እርሷን አውጥቷታል።ጼዐ ወበኖበኖ ኩሉ አባለ ሥጋሃ በጽንዓ ገድል።ወኮነ መዋዕለ ሕይወታ ለእምነ ክርስቶስ ሠምራ 375።

ገድለ አቡነ አረጋዊ

ምስለ ገድለ አባ ጸንጠሌዎን ወአኃዊሁ።እንጦንስ ወለዶ ለመቃርስ ወመቃርስ ወለዶ ለጳኩሚስ

መጽሐፈ ኤደን

ወጳኩሚስ ወለዶ ለዘሚካኤል ዘውእቱ አረጋዊ።ወዮሐኒ ወለዶ ለኢየሱስ ሞዐ ዘሐይቅ።አቡነ ዘሚካኤል ዘውእቱ አረጋዊ መክብበ ሰመንቱ ቅዱሳን።ራብዕ ትውልድ እም እንጦንዮስ ወመቃርስ ወጳኩሚስ።አቡሁ እም ነገሥተ ሮም ዘስሙ ይሥሐቅ ወእሙ እድና።ወተራከቦ አረጋዊ ለአባ ጳኩሚስ ወተምህረ ኩሎ ሥርዓታተ ምንኩስና እምኔሁ።ወአልበሶ አባ ጳኩሚስ ልብሰ ምንኩስና ወሰመዮ ዘሚካኤል።በ14 ዓመቱ መነኮሰ።ወመጽኡ ኀቤሁ አባ **ሊቃኖስ** ዘቁስጥንጥንያ (ደብረ ቆናጽል) ወአባ **ይምአታ** ዘሀገረ ቁስያ (ገረአልታ) ወ**ጽሕማ** እም አንጾኪያ (ጴዴንያ) ወጉባ እም ኪልቂያ ወ**አፍጼ** እም እስያ (ይሐ) ወ**ጳንጠሌዎን** እም ሮምያ ወ**አሌፍ** እም ቂሳርያ (አኀድዐ) ቅዱሳነ ሮም።ወሰመይዎ **አረጋዌ** (ደብረ ዳሞ) እንዘ ሕጻን በእንተ ጥበቡ ወምክሩ።እኒህ ቅዱሳን ወደ ሮሜ ሄደው ሰበኩ።ወሜጥዋ ለሀገረ ሮሜ ኀበ ሃይማኖት።ወካዕበ ሰምዐ ወረከቡ እመጻሕፍት ቅዱሳት ዘከመ ወሀባ ኪዳነ እግዚእነ ለእሙ ማርያም ዓሥራተ ምድረ አዜብ ወበጊዜሃ ተነድፈ ልቡ በፍቅረ ይእቲ ሀገር ዘወሀባ እግዚእነ ወእምዝ ወጽአ በሌሊት ዘእንበለ ያእምሮ ሰብእ እንዘ ይመርሖ ቅዱስ ሚካኤል ወይጸውሮ በክነፊሁ ወአብጽሖ ፍጡነ ሀገረ አክሱም ኀበ ሀለው ንጉሥ ወጳጳስ።ወገብአ ፍጡነ ሮምያ ወነገሮሙ ለአኃዊሁ ወመጽኡ ምስለ መጻሕፍቲሆሙ ወበጽሑ ሀገረ አክሱም።ወሶበ ርእይዎሙ ንጉሥ ወጳጳስ ለእሙንቱ ቅዱሳን ተፈሥሑ ዓቢየ ፍሥሓ ወአፍቀርዎሙ ፈድፋደ በእንተ ሃይማኖቶሙ ወስነ ጽድቆሙ።ከአብርሃ ወአጽብሀ ስድስተኛ በነበረው በንጉሥ አልአሜዳ ጊዜ መጥተዋል።ዘጠነኛው አባ **ይሥሐቅ** (መደራ) ነው 7 ዓመት በሮም ከነገሠ በኋላ አብሯቸው ወደ ኢትዮጵያ መጥቶ መነኮሰ።ወአርአዩ ብዙኀ ተአምራተ።12 ዓመት አክሱም ከተማ ተቀመጡ ከዚያ ወደየገዳማቱ ተለያዩ።አረጋዊ ከተራራ ጫፍ ለመውጣት ቢፈልግ ዘንዶውን ላከለትና በዘንዶ ወጣ።ቅዱስ ሚካኤል እንደ እናት እንደ አባት ያረጋጋው ነበረ። የዘንዶው ርዝመት 60 ክንድ ነበረ።ሚካኤል ሰይፍ ይዞ ይጠብቀው ነበር።ወይቤ አባ አረጋዊ ሀሌ ሉያ ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ወበእንተዝ ተሰይመ ደብረ ሀሌ ሉያ።ኢበልዐ ምድራዌ ኅብስተ እስከ አመ ተከብቶቱ።ደቀ መዝሙሩ ማትያስ ይባላል።እምድህረ ኀመስቱ ምዕት ዕሥራ ወአርባእቱ ዓመት እም ልደተ ክርስቶስ ኮነ ዓቢይ ጸብእ ውስተ ሀገረ ናግራን።ሂሩት ንጉሣቸው ነበረ።ሕዝበ ናግራን ደጋግ ቅዱሳን ነበሩ።ፊንሐስ የሚባል አላዊ ንጉሥ ሂዶ አገሪቱን አመዘበራት ቅዱሳኑን ክርስቶስን ካልካዳችሁ ብሎ ገደላቸው አስጨነቃቸው አጽመ ቅዱሳንን አቃጠለ።ከዚያ የእስክንድርያው ጳጳስ ጢሞቴዎስ እርዳን ተበቀልልን ብለው ወደ አጼ ካሌብ ላኩ።አጼ ካሌብም አቡነ አረጋዊን አማከራቸው።አቡነ አረጋዊም ሑርአ በሰላም ወያግርር ለከ ጸረከ ወጸላእተከ ወያግብኦሙ እግዚአብሔር ውስተ እደዊሆሙ ለአግብርቲከ ለከሂ የሀብከ ግርማ ወሞገሰ ወያግብእከ በዳህና ወበሰላም አለው።ካሌብሰ ንጉሠ ኢትዮጵያ ጻድቅ ውእቱ።ሂዶም አጽራረ ናግራንን አሸነፋቸው። ወካሌብ ቀተሎ ለሊሁ ለዓላዊ ፊንሐስ።ወሐነጸ ካሌብ ቤተክርስቲያን በሀገረ ናግራን ወሜመ ላቲ መኮንነ ለዛቲ ሀገር ዘይሰመይ አብርሃ ወተመይጠ ኀበ አክሱም ወመንኮሰ እም አባ ጳንጠሌዎን።12 ዓመት በጾም በጸሎት ሲጋደል ቆይቶም አረፈ።ወበሰመንቱ ዓመተ መንግሥቱ ለባዚን ተወልደ ክርስቶስ በሥጋ እምድንግል።(አንድን በቅዱሳት መጻሕፍት ወይም ገድላት ያለ እውነት በአሁኑ የምርምር ዘዴ ውሸት ነው ብለው በአሁኑ የአመክንዮ አሰጣጥ ቢነግሩህ አመክንዮአቸው ራሱ ደካማ እንደሆነ ተረዳ።ሕጸጽ እንዳለበት አስተውል።አንደኛ ለአቀረቡት ምክንያት በዚያን ጊዜ ኖረው የዓይንም የጽሑፍም ማስረጃ የላቸውም።ሁለተኛ ሃይማኖታዊ

እይታዎችን በየትኛውም ዓይነት ምርምር Disprove ማድረግ አይቻልም።በስሜት ሕዋሳትህ ውድቅ የምታደርገው አይደለም።ሦስተኛ እነርሱ ይህን ውድቅ ሲያደርጉ የተጠቀሙት መንገድ ሳይንሳዊ ከሆነ ሳይንስ ራሱ ሕጸጽን የተሞላ መሆኑን እነርሱም ሳይቀሩ የሚመሰክሩት ጉዳይ ስለሆነ ነው።አራተኛ በጽሑፍ ጥናት አረጋግጠነዋል እንዳይሉ ጽሑፉ ራሱ ምን ትርጓሜ እንዳለው በአሁኑ መመዘን አይቻልም።ምክንያቱም ይህንን ባለሙያዎችም የሚያምኑበት ጉዳይ ነው።ለምሳሌ የአሁኑ ባለጌና የቀድሞው ይለያያል እና በአሁኑ የድሮውን እተቻለሁ ማለት ችግር ነው።ስለዚህ ሃይማኖትን በሳይንሳዊ መንገድ ተከትሎ ውድቅ ማድረግ አይቻልም። ቢቻልም ሳይንስ ፍጹም ሲሆን እንጂ በብዙ ሺ የሚቆጠር የአመክንዮ መፋለስ እያለበትና በሕጸጽ ሳይንስ ፍጹም እምነትን ውድቅ ማድረግ አይቻልም)።ንጉሥ ገብረ መስቀል አቡነ አረጋዊ እያሳየው ቤተክርስቲያን ሰራ።አክሱምን እሞን ለአህጉር ይላታል።ወደ ደብረ ዳሞ መወጣጫ እንዲሆን የወሰነ አቡነ አረጋዊ ነው።ወበጽሐ ቅዱስ ያሬድ ኀበ ሀሎ አቡነ አረጋዊ ወተአምኑ ወተሐቀፉ።ወተሳለመ ወነጸረ ስነ ሕንጼሃ ወተፈሥሐ ወከልሐ በውስቴታ በመዝሙር ወይቤ ይሔውጽዋ መላእክት እስመ ማኅደረ መለኮት ይእቲ ያድክዋ ያድክዋ ወርኢኩ ስነ ሕንጼሃ ለቅድስት ቤተክርስቲያን አለ።ወተፈሥሐ አቡነ አረጋዊ በሰሚዐ ዜማሁ ለያሬድ።ቅዱስሰ አቡነ አረጋዊ ይሜህር ለኩሉ ቃለ ሃይማኖት።ይቤሎ እግዚእ ለአረጋዊ ትትከበት ከመ ኤልያስ ወሄኖክ ነቢያት።ወኮነ ተሰውሮቱ ለአቡነ ክቡር አረጋዊ አመ አሠሩ ወረቡዑ ለጥቅምት ለወርኃ ጥቅምት በመዋዕለ መንግሥቱ ለገብረ መስቀል።አባ ዮሐኒ የደብረ ዳሞ ሰባተኛው መምህር ነው።ከአቡነ ዮሐኒ ጋር አቡነ ተክለ ሃይማኖት 12 ዓመት ቆይቶ መንኩሶ ወደ ኢየሱስ ሞዐ ሄደ።አባ ይሥሐቅንም/ገሪማንም ተሰወረ ነው የሚለው።ጥበቡ ለእግዚአብሔር ስውር ውእቱ እምነ ፍጡራን።መሰረት ዘእንበለ ሕንጻ ከንቱ ውእቱ።ጽድቅን ወለተ መከራ ይላታል።ለአባ በብኑዳ ከርሰ አንበሳ ኮነቶ መቃብረ።

ገድለ ቂርቆስ ወኢየሉጣ

ኢየሉጣና ቂርቆስ በነበሩበት ዘመን እግዚአብሔርን ማመን ማምለክ እንደነውርና ክፉ መቅሰፍትንም እንደሚያስከትል ተደርጎ ይነገር ነበር።ዲያብሎስ የነገሠበት የጭንቅ ዘመን ነበር። ብዙ ክርስቲያኖችን አስገደለ ነገር ግን ሽንፈቱ የዲያብሎስ ነበር።ኢየሉጣ ጎየት እም ሀገረ ሮም ወበጽሐት ጠርሴስ ዘቂልቅያ በእንተ ፍርሀተ መኮንን።ለሕጻናት ዘቀተሎሙ ሄሮድስ መክብቦሙ ውእቱ ቂርቆስ ሕጻን።ወቂርቆስ ቆመ ውስተ ዓውድ ወሰበከ ሥመ ሥላሴ።በሰማእታት ገድል ብዙ ሰዎችንም ሰማእት እንደሆኑ እናገኛለን።ኢየሉጣን ያሰቃያት መኮንን እስክንድር ነው። የኢየሉጣ ሀገሯ አንጌቤን ነው።ኢየሉጣ መከራ የደረሰባት ለጣዖት አልሰግድም በማለቷ ነው። አፍቀሮ መኮንን ለቂርቆስ ነጺሮ ከመ ግሩም ወራእዩ ወሰናይ ላሕዩ ወይቤሎ በሓ ፍሡሕ ሕጻን ወአውስአ ሕጻን ወይቤሎ አማንከ ፍሡሕ አነ በፍሥሐሁ ለአምላኪየ።ለከሰ አልብከ ፍሥሓ እስመ ከመዝ ይቤ አልቦሙ ፍሥሓ ለረሲዓን።ቂርቆስን እየተሸከሙ ከመሬት ጣሉት 50/50 ገረፉት።ወእንዘ ይቀስፍዎ ዓቢየ ቅስፈተ አንስአ አዕይንቲሁ ወአእኮቶ ለእግዚአብሔር ወጸለየ። ወአንከረ መኮንን ትእግስቶ ለፍቁር ሕጻን።ወአስተአጸበ እም ጣዕመ ነገሩ ወሣዕሣዓ አፉሁ። ወይቤላ መኮንን ለኢየሉጣ ናሁ ወልድኪ ሕጻን አምነ በአማልክትየ ወትቤ ኢየሉጣ አምጽኦ ዝየ ከመ እስማዕ አነ እም ቃሉ።ኢየሉጣ ለቂርቆስ ትጸልይለት ነበረ እግዚአብሔርንም ስለልጇ

መጽሐፈ ኤደን

ታመሰግነው ነበር፡፡የእነ ቂርቆስን አፍንጫቸውን በጋለ ብረት ጨው ጨምሮ በሳቸው፡፡ ቂርቆስም ጥዑም ለጉርኤየ ነቢብከ እመዓር ወሥከር ጥዕመኒ ለአፉየ ያለውን መዝሙር ዘመረ፡፡ አሌ ሎሙ ለእለ ይሠይምዎ ለጥዑም መሪረ ወለመሪር ጥዑመ፡፡ቦ ጊዜ ይትሜሰል ሰይጣን ከመ መልአከ ብርሃን ወቦ ጊዜ ያበውእ መንፈሰ ሐሰት ውስተ አፉሆሙ ለነቢያት ወያስሕት ሰብአ፡፡መኮንን እስክንድርም ቂርቆስን አድነኝ አለው አዳነውም፡፡ካዳነው በኋላ ግን የፈወሳችሁኝ አጽሎንና አቴና ሆይ ምስጋና ይገባችኋል ብሎ ካደ፡፡(በነገራችን ላይ እግዚአብሔር ለሰውና ለመላእክት ክፉና በጎውን የሚለዩበትን አእምሮ ሰጥቷቸዋል፡፡ስለዚህ ለዲያብሎስም ሲዋሽ ውሸቱ ስህተት መሆኑን በልቡ እያወቀ በሰጠው ነጻነት ካደ እንጂ በኋላ የተነሡ ጣዖት ያመለኩትም ስህተት መሆኑን እያወቁ ካዱ፡፡ወይም እግዚአብሔር በሰጣቸው አእምሮ ባለመመራመራቸው ወደቁ እኒህም በአየር የቀሩት አጋንንት ምሳሌ ናቸው)፡፡የቂርቆስን ምላሱን ቆረጡት፡፡ቂርቆስሰ ኢፈርሀ ሞተ ሥጋዌ ወኢፈቀደ ከመ ይክሀዶ ለክርስቶስ፡፡ወሶበ ርእየ ሕጻን ቂርቆስ ከመ ፈርሀት እሙ ይቤላ ኦ እምየ ኢትፍርሂ በነጽሮተ ዝንቱ ጽሕርት ብሎ ጸለየላት፡፡ ወጎየ እምኔሃ ዲያብሎስ ወትቤ ኢየሉጣ ኦ ወልድየ ዘኮንከኒ መርሐ ለመንግሥተ ሰማያት ንፈጽም ገድለነ ዘጽኑሕ ለነ፡፡ወወረውዎሙ ሰገራት ውስተ ጽሕርት ወነደገ ጽሕርት ዋዕዮ ወፍልሐቶ እስመ ገብርኤል ረሰዮ ከመ ማይ ቆሪር፡፡ሞያ ኃያል ቂርቆስ በብዝኀ ትእግስቱ፡፡ ወበከየ ሰይጣን፡፡ወተከለለ ቂርቆስ በሰይፍ ወፈጸመ ገድሎ ጥር 15 ወኢየሉጣ፡፡ሰይጣን በሕልምም ይታያል፡፡ገድለ ቂርቆስ ላይ ጎጃም በተደጋጋሚ ተጠርታለች፡፡ገድለ እስትንፋሰ ክርስቶስ ላይም እንዲሁ፡፡

ድርሳነ ኢያቄም ወሐና

ድርሳናትን ገድላትን አዋልድ የምንላቸው ከአሥራው መጻሕፍት/መጽሐፍ ቅዱስ ሳይወጡ ዐሥራው መጻሕፍትን አመስጥረው ስለሚያስረዱ ነው፡፡የሐና እናቷ ከሌዊ ወገን ናት ፋስቱና ትባላለች፡፡ይሄይስ ኢወሊድ እምነ ወሊድ ብዙኃን እለ አልቦሙ በቁኤት፡፡የኖኅ እናት ሐይከል ትባላለች፡፡የአብርሃም እናት አድና ትባላለች፡፡ሕዳር 11 አርፋለች፡፡የጌታ አያት ናት፡፡ እመቤታችንም እናቷ መሞቷን ሰምታ አለቀሰች፡፡እስመ ለማጣት ኮና ሎቱ ሠላስ አዋልድ እላ እማንቱ ማርያም ወሶፍያ ወሐና፡፡ማርያም ወለደታ ለሰሎሜ ወሶፍያ ወለደታ ለኤልሳቤጥ ወሐና ወለደታ ለእግዝእትነ ማርያም፡፡ኤልሳቤጥ ይእቲ እሙ ለዮሐንስ፡፡እመቤታችን ስትወለድ ቅዱሳን መላእክት አመሰገኑ፡፡ሐና ጸንሳ ሳለ ብዙ ሕመማን ሆኗን እየነኩ ተፈውሰዋል፡፡ዝንቱ ውእቱ መጽሐፈ ልደታ ለእግዝእትነ ማርያም ናታን ወለዶ ለሌዊ ወሌዊ ወለደ ማጣትሀ ወቅስራሃ ወቅስራ ወለደ ኢያቄምሀ ወኢያቄም ወለደ ማርያምሃ፡፡ወሶበ ሞተ ናታን እኑሁ ለያዕቆብ አውሰበ ብእሲቶ ማጣት ከመ ያቅም ዘርዐ ለእኑሁ ወወለዶ ለኤሊ ኤልያስ ወያዕቆብ አኃው እሙንቱ፡፡ወያዕቆብ ወለዶ ለዮሴፍ፡፡

ገድለ ቅድስት አርሴማ

ይብልዋ ኩሎሙ ቅዱሳን ተፈሥሒ ኦ አርሴማ ቅድስት፡፡ወተአቢ እም ኩሎን አንስት ዘእንበለ እግዝእትነ ማርያም፡፡አባቷ ቴዎድሮስ እናቷ አትናስያና ትባላለች፡፡እናት አባቷ ሊያጋቧት ፈልገው ነበረ እምቢ አለቻቸው እንጂ በመልክ ከእመቤታችን ውጭ የሚበልጣት አልነበረም፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ዲዮቅልጥያኖስን እንዲያገባት ሰይጣን አሳሰበው፡፡ወአዘዘ ሠዓልያነ ከመ ይሑሩ ውስተ ኩሉ በሐውርት ወጎረዩ ሎቱ አርሴማሃ፡፡ወሶበ ርእየ ዲዮቅልጥያኖስ ሥዕላ ተፈሥሐ ፈድፋደ ወፈነወ ኀበ ነገሥት ወመኳንንት፡፡ወሶበ አእመራ ደናግል ዘንተ ነገረ በከያ፡፡ወቅድስትሰ አርሴማ እንዘ ትጼሊ ወእንዘ ታነብብ መጻሕፍቲሃ በከመ ልማዳ፡፡ወተዐቅቦሙ በጥንቃቄ ለሕገገ መጻሕፍቲሃ፡፡ምንም ፍርሀት የሚባል አታውቅም ነበረ፡፡ሰላም ለክሙ ኦ ቅዱሳኒሁ ለእግዚአብሔር ወሊተኒ ተዘከሩኒ በጸሎትክሙ ከመ ይረስየኒ ከማክሙ ከመ እኩን ሰማእቶ ትል ነበረ፡፡መዝሙረ ዳዊትን ትደግም ነበረ፡፡ወመኮንን ድርጣድስ ለአከ ኀቤሃ ብዙኃተ አንስተ ወዕቤራተ ወውርዝዋተ ከመ ያሥሕታ በነገረ ዘርቅ ወከመ አሆ ትበሎ፡፡ወትኩኖ ብእሲተ፡፡ ወነስኣ ምስሌሆን ፀቃውዐ መዓር ወፍሬያተ ሐመልማለ ጥዑማተ ፈድፋደ ከመ ይሰአላሃ ወያስሕታ፡፡ወይእቲሰ ብጽእት አርሴማ ታውኅዝ አንብዓ በሰጊድ ወበስኢል በጾም ወበጸሎት ኀበ እግዚአብሔር ፈጣሪሃ ከመ ያድኅና እም እደ ጸራዊ ርጉም፡፡ወሶበ ርእየቶን ቡርክት አርሴማ ለአንስት መስሕታት ከመ ቀርባ ኀቤሃ አተበት ገጻ በትእምርተ መስቀል ወጸለየት ወመሐረቶን ለእላ አንስት በቃለ ምዕዳን ዘቃለ መጻሕፍት፡፡ወአምና በቃለ አርሴማ ወአውኃዛ አንብዖን ወተማኅጸና እላ አንስት ለአርሴማ በኃይለ ጸሎታ፡፡ወመከርዋ ለአርሴማ እላ አንስት እንዘ ይብላ ዝንቱ ረሲዕ ኢያስፍጠኪ በነገረ ሐሰት ዘውእቱ ዝሙት እያሉ መከሯት፡፡ሊያሳስቱ መጥተው አመኑ፡፡ትቤ አርሴማ ኢይፈርህ ሞተ ሥጋ ዘበምድር አላ እፈርህ ዘበሰማያት ሞተ፡፡ንድፍት ይእቲ በሐጸ ፍቅሩ ለክርስቶስ፡፡ሶበ ርእያ ንጉሥ ድርጣድስ ለአርሴማ ቅድስት አብኣ ውስተ ጽርሐ መንግሥቱ፡፡ወጸለየት ኀበ እግዚአብሔር ወረድእዋ ሚካኤል ወገብርኤል፡፡ቅዱሳኑን ከግንድ ጋር የኋሊት አሥረው አራዊት ለቀቁባቸው፡፡ወሰበሩ አቁያጺሙ ለቅዱሳን ወቀጥቀጡ አዕጽምቲሆሙ ወሠጠቁ ከርሶሙ ወሰሐቡ አማዑቲሆሙ ወዘርዘሩ መለያልይሆሙ ወፈጸሙ ገድሎሙ ከመዝ፡፡አርሴማን ወደ እሳት ሲጥሏት ምንተ ይራስዮ እሳት ለወርቅ ዘእንበለ ዘያጸርዮ፡፡ንማያ ለእኩይ ሕሊና ትል ነበር፡፡ንጉሥ ድርጣድስ የሚደረገውን ተአምራት በሙሉ አርሴማ መሰርይት ናት እያለ አይቀበለውም ነበር፡፡ድርጣድስ የሚያመልካቸው 77 ጣዖታት ነበሩ አርሴማ ብታማትብባቸው ወደምድር ወደቁና ጠፉ በጣዖታቱ ላይ አድረው የነበሩ አጋንንትም ይህች ሴት ክፋትን የተመላች ናት ወዲያ በሏት ይሉ ነበር፡፡ብርናኤልና አቅናኤል የሚባሉ ቅዱሳን መላእክት አርሴማን ረዷት፡፡ስትጸልይ መላእክት መጡና ጣዖታትን አፈረሷቸው፡፡ትሄሊ ወትረ አርሴማ በልባ ክብረ ኩሎሙ ጻድቃን ዘመንግሥተ ሰማያት፡፡ ዘይሔልዮ ለዝንቱ ዓለም ኢይሔልዮ ለእግዚአብሔር በኩሉ ልቡ ወበኩሉ ፍናዊሁ፡፡መዐደቶሙ አርሴማ ለቅዱሳን በቃለ መጻሕፍት እስመ መዓርዒር ቃላ ወጥዑም ከናፍሪሃ፡፡ኦ ኀሊናየ ለምንት ለኪ ትወርዲ ውስተ ምድር ባሕቱ ርእዩ ወነጽሪ ማኅበረ በኩር፡፡ህየ ዳዊት ይዜምር ወይቄድሱ ኩሎሙ ቅዱሳን፡፡ወሶበ ርእየ ድርጣድስ ስና ለቅድስት አርሴማ ፈቀደ ከመ ያርኩሳ ድንግልናሃ፡፡ወኢተክህሎ ወገደፈቶ ወሰሐበቶ ውስተ ምድር፡፡ወሶቤሃ ተሐፍረ ንጉሥ ድርጣድስ በቅድመ ሐራሁ በእንተ ዘተመውዐ ወአዘዘ ከመ ይምትሩ ርእሳ በሰይፍ፡፡ወፈጸመት ስምኣ፡፡ ወይቤላ እግዚእነ እንከሰ የአክለኪ ጻማ ዘበምድር ወኩሉ ምንዳቤ ወነዘን በእንተ ስምየ፡፡ ወእም ክሳዳ ፈልፈለ ደም ወሐሊብ ወመዓር ወተፈሥሑ መላእክት፡፡መስከረም 27 አረፈች፡፡ ጎርጎርዮስ ሊቀጳጳስ ዘአርማንያ እስኪያድነው ንጉሡ አውሬ ሆነ፡፡ከዳነ በኋላም ጥሩ ክርስቲያን ሆነ፡፡ ጎርጎርዮስ 15 ዓመት በጉድጓድ ተጥሎ አንዲት መበለት ምግቡን እየላከችለት ቆይቷል፡፡

ተአምሯ ላይ ቅድስት አርሴማ ገና ሳትወለድ ታቦት ተቀርጾላት እንደነበረና ያንንም መልአኩ ይጠብቀው እንደነበር ተገለጹዋል፡፡

ገድለ አባ ጊዮርጊስ ዘጋስጫ

አባ ጊዮርጊስ የተወለዱት አማራ ሳይንት ነው፡፡አባቱ የሸግላ አስተዳዳሪ ሕዝበ ጽዮን እናቱ እምነ ጽዮን ናት፡፡በ1357 ዓ.ም ሐምሌ 7 ቀን ተወለደ፡፡በጊዜው ታላቅ የትምህርት ማዕከል የነበረችው ሐይቅ ደብረ ነጎድጓድ ናት፡፡መነኮሳት አባ ጊዮርጊስን ትምህርት የማይገባው እያሉ ይነቅፉት ነበር፡፡አባ ጊዮርጊስ ግን እንደሰደቡኝ ልስደባቸው እንደናቁኝ ልናቃቸው አላሉም፡፡በእመቤታችን ሥዕል ፊት በግንባራቸው ተደፍተው ያለቅሱ ነበረ፡፡እርሷም ቅዱስ ዑራኤልን ይዛ ጽዋዓ ልቡና አጠጣቻቸው፡፡ከዚያም የሰማይና የምድር ምስጢር ሁሉ ተገለጸላቸው፡፡ድጓውን በዘመናት ከፋፍለው ያስተማሩ እርሳቸው ናቸው፡፡ደብረ ባሕርይ እጅግ ታላላቅ ሊቃውንት የወጡበት ነው፡፡ነምስቱ ጉልቆ ሐዋሳት ዘውእቶሙ ሰሚዕ ወርእይ ወአጼንዎ ወጥዒም ወገሚሥ፡፡ዕቀብ ድንግልናከ አለቸው እመቤታችን አባ ጊዮርጊስን፡፡ወትብል እስመ ኩሉ ዘዐቀበ ድንግልናሁ ይከውን እጉየ አለችው፡፡ወወሀበቶ ጥበበ ወአእምሮ በዘይድኅን እም ዓለም ወበዘይትቃወም ለእኩይ፡፡ወአቀባ ለነፍሱ እም ሐልዮ ዘበምድር ወእደዊሁኒ እም ገሚሠ ኩሉ ርኩስ ዘይጸልእ እግዚአብሔር፡፡ወእገሪሁ እም ነሶሳው ኀበ ዘኢይበቁዕ ወአዕይንቲሁ እም ነጽሮ ከንቱ ወእዘኒሁ እም ሰሚዐ ሐሜት ወዛውዕ፡፡ወዓዲ አቀበ ልሳኖ እም ነቢብ ጽሩዕ ዘኢይደሉ ዘእንበለ ዳዕሙ ለአንብቦ ቃለ መጻሕፍት ወደጊመ ቃለ መለኮት፡፡ሰቀላ ለሥጋሁ በፍቅረ ኢየሱስ ክርስቶስ፡፡ ዮሐንስ ወንጌላዊም ድንግልናህን ጠብቅ እያለ ያነጋግረው ነበር፡፡ጴጥሮስ ጳውሎስም እየመጡ ያነጋግሩት ነበረ፡፡ወእም ድህረዝ ኮነ አባ ጊዮርጊስ መምህረ ለነገሥት ወለካህናተ ደብተራ ወለኩሉ ዓበይተ መንግሥት ለንቡራነ እድ ወለመኳንንት ወይቤብብ በማኅሌተ ያሬድ ብርሃነ ኢትዮጵያ፡፡ወያነክሩ ሕዝብ ጣዕመ ነገሩ ወስእሳኤ አፉሁ፡፡ድርሳን ሊጽፍ ተዘጋጅቶ ሳለ እመቤታችን ተገልጻ ሳትጠይቀኝ መጽሐፌን ለመጻፍ ለምን ደፈርክ አለችው ይቅርታ ጠይቆ ጻፍ ብላው መጻፍ ጀመረ፡፡ቢቱ የተባለ የንጉሡ ወዳጅ በምጽአት ወልድ ብቻ ይመጣል ብሎ ነበር፡፡አባ ጊዮርጊስም ሲመልስለት ይቤ ወልድ ዘሰ አምነኒ በቅድመ ሰብእ አአምኖ አነኒ በገጸ አቡየ ዘበሰማያት ብሎ ረትቶታል፡፡ቢቱ ግን በአባ ጊዮርጊስ የሐሰት ወሬ በመፍጠር ከንጉሡ ጋር አጣላው፡፡አባ ጊዮርጊስንም ንጉሡ አስገረፈው ወከዐወ ደሞ ከመ ማይ በዲበ ምድር፡፡ ወእም ድህረዝ ወደይዎ ውስተ ቤተ ሞቅሕ ወበይእቲ ሌሊት አስተርአይዎ ኩሎሙ ሐዋርያት ወብዙኃን እምነ ጻድቃን ናዘዝዎ፡፡ጻድቃን ሲሞቱ መላእክት ቅዱሳን ይደሰታሉ፡፡ከድካም ከኀዘን ወደ ገነት እንኳን መጣህ ይሉታል፡፡ወእንዘ ሀሎ አባ ጊዮርጊስ ውስተ ቤተ ሞቅሕ አእረፈ ዳዊት ንጉሥ ጻድቅ ወየዋሕ ወለሐዎ አቡነ ጊዮርጊስ ዓቢየ ላሐ፡፡በግፍ ላሳሰረው ንጉሥ በጣም አለቀሰለት ደቀመዛሙርቱ ለምንድን ነው መደሰት ሲገባህ ሲሉት እስመ ኮነ ያፈቅራ ለማርያም ነበር ያላቸው፡፡ወተወክፈ አባ ጊዮርጊስ ምንኩስና ደብረ ሊባኖስ እም አባ ዮሐንስ ከማ፡፡ፍካሬ ሃይማኖትን ከደረሰ በኋላ ሊቃውንትና ንጉሡ አይተውት አማንኬ ዮሐንስ አፈወርቅ ወቂርሎስ ዘእስክንድርያ ተንስኡ በመዋእሊነ፡፡ኢትዮጵያ ተመሰለት በቁስጥንጥንያ ወተዐርየታ ለእስክንድርያ አሉ፡፡ይቤሉ አበው አልቦሙ ፋሲካ ለመነኮሳት እስከ ዕለተ ሞቶሙ፡፡ወሶበ ይጼሊ አባ ጊዮርጊስ እንዘ ይብል ንዒ ኀቤየ ኦ ድንግል ትመጽእ ኀቤሁ ዘልፈ እግዝእትነ ማርያም ኦ አኃውየ እስመ

መጽሐፈ ኤደን

ለኩሉ ጸሎት ቦቱ ረባሕ።ለዘሂ ይጼሊ በስመ ነቢያት ይሔውጽዎ ነቢያት ወለዘኒ ይጼሊ በስመ ሐዋርያት ይሔውጽዎ ሐዋርያት በከመ ርእየ አባ ሲኖዳ።አባ ጊዮርጊስ ብዙ መጻሕፍት ጽፏል።

ገድለ አቡነ በጸሎተ ሚካኤል

አባቱ ማርቆስ እናቱ እግዚእ ክብራ ትባላለች።መነኩሴው ማርቆስንና እግዚእ ክብራን በማደሪያየ እደሩ በዚችም ሌሊት ሩካቤ ሥጋ ሳትፈጽሙ እንዳታድሩ በሚካኤል ስም አምላችኋለሁ አላቸው እንዳላቸውም አደረጉ።ተወለደ በጸሎተ ሚካኤል አሉት።ንዴት በፍትወተ ሥጋ ቁረት በጎበ እግዚአብሔር ልዑል።በሕጻንነቱ ሲጾም ቂስ አባቱ አሁኑኑ መጾም የለብህም ብሎ ገርፎታል።በግድ አፉ ላይ ምግብ ይጨምርበትና በቃ ጾም ሸረሀል ብላ ይለዋል እርሱም በግድ አፌ ላይ ስለጨመርክ አልሻርኩም ሻርኩ የምባለው ፈቅጀ ብበላ ነበር አለው።ሀገሮሙሰ ለቅዱሳን ኢየሩሳሌም ሰማያዊት።ሐምሌ 21 ቀን አረፈ።ከሁሉም ቅዱሳን ግብር ቀሰመ።

ገድለ ቅዱስ እስጢፋኖስ

እስጢፋኖስ ማለት በግሪክ ቋንቋ አክሊል ማለት ነው።ገማልያልና ሐቢብ ናቸው የቀበሩት።ሌላ ስሙ አስተፓኖስ ነው።ናያስ መሠርይ በበሬው ጆሮ ሹክ ቢልበት በሬው ለሁለት ተከፈለ። እስጢፋኖስ ናያስን መልሰህ አስነሳው ቢለው አቃተው እስጢፋኖስ ግን ከሞት አስነሳው ሕዝቡም በኢየሱስ አመነ።ናያስም ወንበር አሰርቶ ወደ ሰማይ በኃይለ አጋንንት ሲሄድ የሕዝቡ እምነት ጎደለች።ቅዱስ እስጢፋኖስም እምነታችሁ አይጉደል አላቸው እና ጸለየ ወአውደቆ በጸሎቱ ለውእቱ ሰይጣን ጸዋሬ ናያስ ወወድቀ ናያስ።የናያስ ጓደኛ ተአምሩን አይቶ አመነ። ናያስንም እንዲያስነሳለት እስጢፋኖስን ለመነው።ናያስም ከሞት ተነስቶ በእግዚአብሔር አመነ። የስራይ መጽሐፎቹን በሙሉ በሕዝቡ ፊት አቃጠላቸው።ወሶበ ተሐጽነ ሙሴ ሠለስተ አውርኃ ሰመዩ ስሞ ምልክዓም።ወሰመየቶ ወለተ ፈርያን ምልክዓምሀ ሙሴ።ወኮነ ሳውል እም እለ ይፈትው ቀቲለ እስጢፋኖስሀ ወውእቱኬ ጳውሎስ ወአንበሩ ኀቤሁ አልባሲሆሙ እለ ቀተልዎ። ወወገርዎ በአእባን እንዘ ይሴብሆ ወየአኩቶ ለእግዚአብሔር ዘረሰዮ ድልወ ለዝንቱ ክብር ወአእረፈ ሶቤሃ።ወተቀጸለ በሠለስቱ አክሊላት አሐዱ በእንተ ድንግልናሁ ወአሐዱ በእንተ ተራድኦቱ ወአሐዱ በእንተ ስምዐ።ከዚህ በኋላ አጽሙ ለቀሲስ ሉቅያኖስ ተገልጾለት ከብዙ ዘመን በኋላ ወጥቶ ቤተክርስቲያን ተሰርቶለታል።ጳውሎስን ኦሪት ያስተማረው ገማልያል ነው።

ገድለ ሐዋርያት

ይህ መጽሐፍ ከ12ቱ ሐዋርያት በተጨማሪ የቅዱስ ማርቆስን የቅዱስ ሉቃስን የአብሮኮሮስን የሌሎችንም አርድእት ገድል አካቶ የያዘ ነው።ጥበብ ትእግስት ፍቅርና የውሃት የሐዋርያት ሐዋርያዊ ጉዞ መሣሪያዎች ነበሩ።የትንሹዋ እስያና የምሥራቅ ሀገሮች የሐዋርያትን ለስብከት ወንጌል መሰማራት ዜና ስለደረሳቸው በየክልላቸው ጥብቅ ቁጥጥር ማድረግ ጀመሩ።ጸጉረ ልውጥ እንግዳ ካገኙ ይገድሉታል።ወይም አርደው ለጣዖት መሥወዕት ያቀርቡታል።ቅዱስ ጳውሎስም ማንንም እንደማያስገቡ ስለተረዳ የጣዖት ልብስ ለብሶ ገባ።ሕዝቦቹም በደስታ ተቀበሉት።እርሱም ወደ ሀገሩ ገብቶ የሀገሩን ሰዎች በሙሉ አሳመነ።ሁለተኛ ጴጥሮስና

መጽሐፈ ኤደን

በርተሎሜዎስ እልዋሕ ወደተባለው ሀገር ለሐዋርያዊ ተልእኮ ሲጓዙ እንዴት ወደዚህች ሀገር ለመግባት እንደሚችሉ ተመካከሩ።በዚህ ጊዜ በርተሎሜዎስ ቅዱስ ጴጥሮስን አንተ የባርያ ነጋዴ ነኝ ብለህ እኔ ደግሞ ለባርነት እንደምሸጥ ተናገር አለውና በዚህ ተስማሙ አደረጉትም። ቅዱስ ማርቆስ ግብጽ በሥጋ ዘመዱ በኩል አድርጎ ገባና ሰበከ።የእስክንድርያ ሕዝቦች ከማርቆስ በፊት ሕጻናትን እያረዱ ለጣዖት ያቀርቡ ነበር።ቅዱስ ጴጥሮስ ወደሮም ለመሄድ በዝግጅት ላይ እያለ በጉዞ ላይ እያሉ የተሳፈሩበት መርከብ በማዕበል በመመታቱ ምክንያት ብዙዎች ተሳፋሪዎች በእያሉበት ሞቱ ከፊሎቹ ደግሞ ተበታተኑ።ከተበታተኑት መካከል አንድ ወንድሞቹና እናቱ የደረሱበት ጠፍተውበት በማያውቀው ሀገር ወደብ ላይ ቁሞ የሚያለቅስ ሕጻን አየና ቅዱስ ጴጥሮስ ጠየቀው ሕጻኑም ነገረው።ከዚሁ ሰዓት ጀምሮ ይህ ሕጻን የቅዱስ ጴጥሮስ ተከታይ ሆነ ይህም ቀሌምንጦስ ዘሮም ነው።ቁጥሩም ከሐዋርያውያን አበው ነው። በዘመነ ሐዋርያት የቅዱስ ቁርባን ጸሎት አልነበረም።አንድ መዝሙርን ይዘምሩና ጌታችን በምሴተ ሐሙስ የተናገራቸውን ዓረፍተ ነገሮች ብቻ በማውሳት ምእመናኑ ቅዱስ ቁርባንን ይቀበሉ ነበር።የቀሌምንጦስ ዘእስክንድርያ መጻሕፍት ከነፕላቶን የፍልስፍና መጻሕፍት ጋር የተሳሰሩ ናቸው።የቀሌምንጦስ ዘሮም መጻሕፍት ግን ምንም ወዲያና ወዲህ የማይሉ ምስጢረ ሥጋዌን በተጣራ መንገድ የሚያስረዱ ናቸው።ቀሌምንጦስ ዘሮም በአድራሻ ትርያዳን ለተባለው የሮም ንጉሥ አንድ መጽሐፍ ጽፏል።የቤተክርስቲያን መምህራን ከዚሁ መጽሐፍ አውጣትተው ለመጀመሪያ ጊዜ ቅዳሴን አዘጋጁ።ይህ ቅዳሴም ለብዙ ዓመታት የቤተክርስቲያን መመሪያ ሆኖ እንደኖረ ይነገራል።ቅዱስ ጳውሎስ በተሳፈረባቸው መርከቦች የማዕበል አደጋዎች እያጋጠሙ በጉዞ ላይ ብዙ ወራት አልፈዋል።በዚሁ ወቅት ተሳፋሪዎችን በሙሉ አሳምኗል።የግኖስቲኮችን አካሄድ ያመነጨው የፍልስፍና አስተሳሰብ መሆኑ አይካድም።ጴጥሮስን ዘቅዝቀው ሰቀሉት ምእመናን አሸሸውት ጌታ ነው ምእመናን እየሞቱ አንተ ፈርተህ ትሸሻለህ ብሎ ገስጾት ሄዶ የተሰቀለ።ቅዱስ ጳውሎስ ስማቸው በአሁኑ ጊዜ ተለይቶ የማይታወቅ ብዙ ሀገሮች እየተዘዋወረ አስተምሯል።አንድ መግቢያ ብቻ ባላት በባሕር በተከበበች ሀገር ሲሄድ ከሩቅ አዩትና ሊገድሉት ሲሽቀዳደሙ አይቷቸው ሮጦ ዋሻ ውስጥ ገብቶ አመለጣቸው።ሦስት ቀንም ከዚህ አራዊት ካሉበት ዋሻ ተቀመጠ ራበውና አለቀሰ እመቤታችን ተገልጻ ጌታ ለዚህ ተግባር የመደበህ ልትሸሸና ልታለቅስ አይደለም ውጣና አስተምር አለችው።በሕይወት ብዙ ከቆዩ ሐዋርያት አንዱ ስምኦን ወልደ ቀለዮጳ ነው።የ150 ዓመት ሽማግሌ ነበር።ሰማእት ሆኜ መሞት እፈልጋለሁ ይል ነበር።አይሁድ ወደ ገደል ወረወሩትና በዚያው አረፈ።ቅዱስ ማቴዎስ አርሚስ የተባለ የጣዖት ካህን አሳምኖ ረድኡ አድርጎታል።ሉቃስና ጳውሎስ የተለየ የማስተማር ዘዴ ነበራቸው የሰጡትን ትምህርት በጽሑፍ እያሰፈሩ ለምእመናን ይሰጡ ነበር።ወንጌላዊ ሉቃስ ለጴጥሮስም ለጳውሎስም ረድእ ሆኖ አገልግሏቸዋል።እየጻፈ ስላስተማረ የክርስቶስ ተቃዋሚዎች ቀኝ እጁን ቆርጠውታል።ታዴዎስና ጴጥሮስ በአፍራቅያ ሲያስተምሩ በአንድ ቀን ስንዴ አብቅለው አድርሰዋል አመንዝራ ሴትንም በአውታረ ነፋስ ወደላይ ሰቅለው አሳምነዋል።ዮሐንስና አብሮኮሮስ ለአንዲት እጅግ በክፋቷና በአመንዝራነቷ የታወቀች ሴት ባሮች በመሆን ሴትየዋ ሃይማኖተኛ ከመሆን አልፋ ፍጹም እስክትሆን አብቅተዋታል።ኢትዮጵያውያን ለብዙ ምዕት ዓመታት ክርስትናን ጠብቆ በመኖርና ክርስቲያናዊ ስያሜን ባህላቸው አድርገው መገኘታቸው ባይካድም እምነቱ አፍአዊና ባህላዊ ከመሆን አላለፈም።ከዚህ የበለጠ የሚያሳዝነው ካህናቱ

መጽሐፈ ኤደን

ሕዝቡን ወደ እውነተኛ እምነት ከመሳብ ይልቅ የሕዝቡን ባህላዊና አፍአዊ ልምዱን ተከትለው አብረው መንጎዳቸው ነው።ጴጥሮስን አጥቦ የቀበረው ማርቆስ ነው።ጳውሎስን አይሁድ ሊገድሉት ሲፈልጉት በቅርጫት አድርገው አስመልጠውታል።ጢሞቴዎስ ከማመኑ በፊት ጳውሎስን አስሮታል ለጣዖትም ሊሰዋው አስቦ ነበር።እናቱ ሙታበት ቢያስነሳለት ነው አምኖ የተከተለው።ጳውሎስ እንዴት መስበክ እንዳለበት ያስብ ነበር።ሳይታመም አመመኝ ብሎ ከድውያን ጋር ገብቶ አሳመነ።ፈላስፋ ብሂል ዘውእቱ መፍቀሬ ጥበብ።ሐዋርያት ጭቅጭቅን ተንኮልን ትልቅ ጥልን አያገኙም ነበር የሕዝቡን ቁጣ ያበርዱት ነበረ።ሰይጣን በሚያደርስባቸው ፈተና ሁሉ አያጉረመርሙም ነበር።ለእግዚአብሔር ብቻ በጸሎት አቤት ይሉ ነበር እንጂ።ክስተቶችን በሙሉ አቅለው ነበር የሚመለከቷቸው።የክርስቶስ ደቀመዛሙርት ስለሆኑ ጠባቸው ከሰይጣን ጋር ብቻ ነበር።በሥጋዊ ጉዳይ አዝነው አያውቁም።ጳውሎስ ተአምር ሲሰራ ካህናተ ጣዖት በክርስቶስ አመኑ።ቴዎዳስም አመነ።ጌታ ለጳውሎስ ኢትዮጵያ የስብከትህ ክፍል ናት ብሎ ነገረው።ቅዱስ ጳውሎስ ገባልያ ወደምትባለዋ ሀገር ለስብከት ሲሄድ መጀመሪያ ከዳርቻ ሰው አገኘና ስለሀገሪቱ አጠቃላይ ሁኔታ እምነት አኗኗር ጠይቆ ተረድቶ ገባ።ጴጥሮስን በጥፊ መትቶታል ጳውሎስ ገርፎታል ሲገርፈው ግን ግርፋቱ እንዳይሰማው ይጸልይ ነበር።መልአኩም እንዳያመው አድርጎታል።በኋላ አመንኩ ብሎ ከእግራቸው ሲደፋ ሕዝቡም አመነ።አንዲትን ሀገር ደግሞ ከማስተማሩ በፊት 15 ቀን ጎብኝቷታል።ቅዱስ ጳውሎስንም አንገቱን ቆረጡት ደምና ወተትም ወጣው ሰማእትነቱንም ጨረሰ።ናትናኤልንም ሰቅለው ነው የገደሉት።ሀገረ ስብከቱ ሰማርያ ነበረች።ለያእቆብ እጎአ እግዚእነ ደግሞ ኢየሩሳሌም ደረሰችው።ለጴጥሮስ ሮም ደረሰችው።ለዮሴፍ ሁለት ወንድ ሁለት ሴት ልጆች ነበሩት ያዕቆብ ትንሹ ልጅ ነበር።በእንተ ዘሞተት እመ እም ንእሱ ተርፈ እጓለ ማውታ ባሕቱ እግዝእትነ ቅድስት ድንግል ማርያም ተወክፈቶ ወሐጸነቶ ወበእንተዝ ተሰምየ እጎአ እግዚእነ።ወደ ሰው በሎች ደረሰው ለማትያስ አስረው ሳር ሊያበሉት ነበረ እምቢ አላቸው።ለእንድርያስም በሊቀ ሐመር ተመስሎ ጌታ ተገለጸለት ጌታ እንደሆነ ግን አላወቀም ነበር።የክርስቶስ ሐዋርያ ስለሆንክ በነጻ ወሰድኩህ ይለዋል ማዕበልም አልተነሳብንም አለው።እንድርያስም መረቀው በዓለ ሐመር መስሎት።ጌታም ጠየቀው በእንተ ምንት አይሁድ ክህዱ ክርስቶስሀ እያለ ጠየቀው እንድርያስም ጌታ መሆኑን ሳያውቀው ያስረዳው ጀመር።በኋላ እርሱ መሆኑን ተረድቶ ደነገጠ።በትእቢት ተናግሬያለሁና ይቅር በለኝ አለ።ጌታም ይቅር አለው።በኋላ ለማትያስ እንድርያስ ደርሶለት አሳምኖ አስጠምቋቸዋል።እልዋህ የበርተሎሜዎስ እጣ ነው ቅዱስ ጴጥሮስ አድርሶታል።በርተሎሜዎስ ባሪያ ተደርጎ በጴጥሮስ ተሸጠና ዐቃቤ አጸደ ወይን ሆነ እመቤታችን ወይነ በርተሎሜዎስ የተባለች ለዚያ ነው።የበርተሎሜዎስ ወይን ጥሩ ፍሬን አፈራ።በርተሎሜዎስን በታላቅ ስልቻ አሸዋ ሞልተው ከዚያ ጋር አስረው ባህር ውስጥ ጣሉት በዚያም ሰማእትነቱን ፈጸመ።የቶማስ እጣ ሕንደኬ ናት።ቤት ስራልኝ ብሎ ንጉሡ ለቶማስ ብር ሰጠው ቶማስ ግን መጸወተው።የንጉሡ ወንድም ሞቶ ተነስቶ ቶማስ በሰማይ የሰራለትን ሕንጻ ነገራቸው ከዚያ ሁሉም አመኑ።ንጉሡም ደስ አለው።ማቴዎስም የጣዖት ልብስ ለብሶ ገብቶ ብዙ አሳምኗል።ማቴዎስም አንገቱን ተቆርጦ ነው የሞተ።ሉቃስም እንዲሁ።ሀገረ አፍራቅያ የደረሰችው ለፊልጶስ ነው።ጴጥሮስ ሸኝቶት ተመልሷል።ፊልሞና የሚባል የእንድርያስ ተማሪ ነበር።ገጸ ከልብ ሰዎች ሐዋርያትን እንደረዷቸው በብዙ ቦታ ተጽፏል።እንድርያስን በድንጋይ ወግረው ሰቅለው ነው

የገደሉት።ለዮሐንስ የደረሰው እጣ ሀገረ እስያ ነው።አብሮኮሮስ ከ72ቱ አርድእት ነው ቁጥሩ። ሮምና ዮሐንስን እሳት አንዳጅ አብሮኮሮስን አጣቢ አደረገቻቸው።ሐዋርያት ሲፈውሱ ኃይለ እግዚአብሔር እንጂ እኛ ማዳን አይቻለንም ይሉ ነበር።ዮሐንስ ከጌታ ዕርገት በኋላ 70 ዓመት ኖሯል ከዚያም አርጓል።ልብሱን ጫማውን በምድር ጥሎ ሄዷል።ያዕቆብ ወልደ እልፍዮስም በድንጋይ ተወግሮ ነው የሞተ።ለማትያስ የደረሰችው እጣ ደማስቆ ናት።ሐዋርያት በየሀገሩ መሰርያን ናቸው ተብሎ ተወርቷል ስለተወራም ብዙዎች እንዳይገቡ ይከላከሉ ነበር።ይቤሉ ሐዋርያት ኢአዘዘነ እግዚአብሔር ከመ ንፍዲ እኪተ ህየንተ እኪት አላ ሰናየ ህየንተ እኪት። ያዕቆብ ወልደ ዘብዴዎስ የሰውን ሁሉ ቋንቋ ያውቅ ነበር።አኮ ልሣነ ሰብእ ባሕቲቱ አላ ልሣነ እንስሳ ወአራዊት ወአእዋፈ ሰማይ ሶበ ይትናገሩ በልሳናቲሆሙ።እርሱም በሰይፍ ተቆርጦ ነው የሞተ።ማርቆስ ቦአ ብሔረ ግብጽ ሶበ በጽሐ ሀገረ እስክንድርያ ተበትከ ቶታነ አሣእኒሁ ወነጸሮ ለፈሐቂ ወወሀቦ አሣፅኖ ከመ ያሠኒ ሎቱ ወአሠነየ ሎቱ ወጸውዐ ስመ እግዚአብሔር።ወይቤሎ ማርቆስ እመ ተአምሩ ከመ አሐዱ እግዚአብሔር ለምንት ታመልኩ አማልክተ ወይቤሎ ፈሐቂ ንሕነ ንብል ስመ እግዚአብሔር በአፉነ ዳዕሙ ኢነአምር መኑ ውእቱ።ማርቆስኒ አሕየዎ እዶ ለአርያኖስ።ማርቆስን በገመድ አስረው በመንገድ ሳቡት።ወሥጋሁ ኮነ ግሙደ ዲበ ምድር ወተክዕወ ኮኩሐ ደመ።ሚያዝያ 30 አረፈ።በድኑን ሊያቃጥሉት ብለው በተአምራት ሳይቃጠል ቀረ።ለታዴዎስ የደረሰው እጣ ሶርያ ነው ጴጥሮስ አድርሶት መጥቷል።ስንዴ ዘርተው ለእለት አድርሰዋል።ገበሬውም ምሳ ይዞላቸው ሲመለስ የሰሩትን አይቶ ተከተላቸው።ዘማዊቱን ሴት በነፋስ ሰቅለው ሁሉን ካስተማሩ በኋላ እርሷንም አውርደው አሳምነው ዲያቆናዊት አድርገዋት ሄደዋል።ጸልዮ በመርፌ ቀዳዳ ግመል አሳልፏል። ለእንድርያስ በይነ ዘያፈቅሮ አቡሁ ኖለቆ በነገደ ሮቤል ለጴጥሮስ በይነ ታፈቅሮ እሙ ፈድፋደ ሰመየቶ ኀበ ነገደ አቡሃ።ዮሐንስ በይሁዳ ያዕቆብ በሌዊ የተቆጠሩም ሐተታ እንደነ ጴጥሮስ ነው።ፊልጶስ እም ቤተ ዛብሎን ማቴዎስ እም ቤተ ይሣኮር በርተሎሜዎስ እም ቤተ ንፍታሌም ያዕቆብ ወልደ እልፍዮስ እም ቤተ ጋድ ታዴዎስ ቀናኢ እም ቤተ ዮሴፍ ወናትናኤል እም ቤተ ብንያም ይሁዳ አስቆሮታዊ እም ቤተ ዳን እስመ ዳን ሴጦ ለእጉሁ ዮሴፍ ለ፴ ብሩር ከማሁ ይሁዳኒ ሤጦ ለእግዚእ ለ፴ ብሩር። መስከረም 1 በርተሎሜዎስ ግንቦት 27 ቶማስ ጥቅምት 12 ማቴዎስ ሐምሌ 2 ታዴዎስ ሐምሌ 5 ጴጥሮስ ወጳውሎስ ጥቅምት 22 ሉቃስ ኅዳር 20/ኅዳር 17 ፊልጶስ ሐምሌ 10 ናትናኤል ታኅሣሥ 4 እንድርያስ ጥር 4 ዮሐንስ ወልደ ነጎድጓድ ሐምሌ 18 የጌታችን ወንድም ያዕቆብ የካቲት 10 ያዕቆብ ወልደ እልፍዮስ መጋቢት 10 ማትያስ ሚያዝያ 17 ያዕቆብ ወልደ ዘብዴዎስ ሚያዝያ 30 ማርቆስ ያረፈበት ነው።

ገድለ ላሊበላ

አባቶች ሁሉን ነገር ስለ እግዚአብሔር ብለው ተውት።ጸዊረ መስቀሉኒ ዛቲ ይእቲ ጾም ምስለ አኩቴት ፍቅር ምስለ ትሕትና የውሃት ዘምስለ ንዴት አንብዕ ዘምስለ ትግሀት አልጉሞ ልሳን እምነገረ ጽርፈት እምነቢበ አመጻ ወሐሰት አንጽሖ ሥጋ ዝሙት ዐዱል ውስተ ገዳም በዘብድወ ጠሊ ወበሐሜለት ወተዘግሖ ውስተ ጾማእት አንጽሖ ልብ እም ሐልዮ ኃጢአት።ወተዘክሮ ሞት በኩሉ ጊዜያት።ላሊበላ ዘተሰምየ ገብረ መስቀል እምቅብዓተ ንግሡ።ረሀብኒ መከራኒ ኢይትከሀል ዘእንበለ ትእግስት።መዝ.43፣5 ግሥሦሙ ለአድባር ወይጠይሱ አድባረሰ ይሰመይ ሰይጣን

ወአጋንንቲሁ በእንተ ልእልና ትዕቢቶሙ።እሳተ ፍቅር ዘውስተ ልቦሙ ለሐዋርያት አንደደ መድኅን።በዛቲ እሳት ጻድቃን አጥፍዑ እሳተ ውርዙት ዘዕቁር ውስተ ሥጋሆሙ ወአጥረዩ ንጽሐ።ሉቃ 12፣49 በዛቲ እሳት ውዕዮሙ መኰሳት ደናግል ኀደጉ አውስቦ ወመኰሳት አይበሱ ሥጋሆሙ በትሕርምት ወዔሉ ገዳመ እንዘ ይፈርሑ እም አናብስት።ቅዱሳን ሁሉንም ጽድቅ ሰሩት እንጂ እየመረጡ የተውት የለም።ኢገብረ ላሊበላ ምንተኒ እም ግብራት በዘያቴክዞ ለመንፈስ ቅዱስ ዘየኅድር ውስቴቱ።ኢይትገሐስ መንፈስ ቅዱስ እም ብእሲ ንጹሕ።በመዋዕለ አንጽሐ ብእሲ ርእሶ ይሐውጾ መንፈስ ቅዱስ ወየኅድር ውስቴቱ ወይኅብር ምስሌሁ እንዘ ይመርሖ ፍናዊሁ ወእንዘ ይሜህሮ ቀትለ ወጸብአ ምስለ እድው ሰይጣን ወውእቱ መንፈስ ቅዱስ እንዘ ይከውኖ ሰይፈ ረድኤት።ወካዕበ በመዋእለ አገመነ ብእሲ ርእሶ የኅድኅ መንፈስ ቅዱስ ወየሐንቆ መንፈሰ ጋኔን ወይከውን ዕሩቀ እመንፈሰ ጥበብ ወአእምሮ እመንፈሰ ኃይል ወጽንዕ እመንፈሰ ልቡና ወርትዕ ወይትወደይ ቤቱ ሕምዘ ክሂድ ወዝሙት ወያረውጾ ድህረ አንስት ዘማውያን ወይወዲ ሰይጣን ውስተ ልሳኑ ነገረ ሐሰት ወነገረ ሐሜት ነገረ ጽርፈት ወነገረ ላኳ ወጋእዝ ነገረ ውዴት ወነገረ ጽልሑት ወቅንዐት ወሰይፈ በቀል ከመ ይቅትሎ ለእጉሁ ወባእስ ወሕሰም ወይትፈሥሑ አጋንንት በሞቱ።ወይሣለቁ ቦቱ እንዘ ይብሉ ለምንት ኢገበርከ ጽድቀ።ኃጢአት ለምን ሰራህ እያሉ ይዘብቱበታል።እርሱም የማይጠቅም ጸጸት ይጸጸታል።ኢተግኅሰ ላሊበላ እምቃለ መጻሕፍት ዘውእቱ እስትንፋሰ መለኮት።እንዘ ይጼእልዎ ኢጸአለ ወእንዘ የሐምምዎ ኢተቀየመ አላ አግብአ ፍትሐ ለዘይኴንን ጽድቀ።ኢትጻኡ እምቃለ መጻሕፍት ከመ ኢተአብሱ።ላሊበላ እግዚአብሔር እንዳሳየው አድርጎ ቤተክርስቲያንን ሰራ።ሰኔ 12 ቀን አረፈ።ምርዓት ሥሥዕት አፍቅሮ መብልዕ ወመስቴ ወአፍቅሮ ፍግዐ ዘበምድር ዝንቱ ኩሉ ወዘይመስሎ ንዋየ ሐቅሉ ውእቱ ለሰይጣን ወምጉንጻሁኒ ሥጋ ውእቱ።ቅዱሳን መከራን በደስታ የተቀበሉት ክብር ስለሚያሰጥ ነው።መከራን በማንጎራጎር ካሳለፍነው ግን ክብር አያሰጥም።ነሢአ መንግሥትሰ ኢይትከሀል ዘእንበለ ፈቃደ እግዚአብሔር።ወሀለወት አሐቲ ብእሲት እኪተ ምግባር እጎቱ ለላሊበላ።ወይእቲኬ አምጽአት ሎቱ ለእጉሃ ገቢራ ሥራየ ወሕምዘ ቶሲሓ ወአዘዞ ላሊበላ ለአሐዱ ዲያቆን ዘይቀውም ቅድሜሁ ወይቤሎ ስተይ መቅድመ እንዘ ትባርክ ሊተ እስመ ከመዝ ልማዱ ለላሊበላ ወሞተ ዲያቆን ወከልብኒ ሞተ ወሰትየ ዘንተ ላሊበላ በእንተ ፍቅር።ነገር ግን በላሊበላ ሆድ ውስጥ አውሬ ነበረ ያን ገደለው።አውሬውም ወጣ።አውሬው ሲወጣ ላሊበላን አደከመው መልአክ ነፍሱን ወስዶ ምስጢረ ሰማያትን አሳየው። ቅዱስ ገብርኤል ይረዳው ነበር።ይትነሳእ እግዚአብሔር ወይዘረው ጸሩ የሚለውን መዝሙር ሰይጣናት በጣም ይፈሩታል።ለላሊበላ ሕንጻውን ለማየት የሚመጣውን እንደሚምርለት ቃል ገባለት።ላሊበላ 3 ቀን ሙሉ ምስጢረ ሰማያትን አየ ወአመ ሣልስት ዕለት ተመይጠ ኀበ ሥጋሁ ምውቅት።ሥጋው ስላልቀዘቀዘ አልቀበሩትም ነበርና።ይሄይስ ነቢር ምስለ አራዊት እም ነቢር ምስለ ሰብእ መሪረ ልሳን።ገዳም ሄዶ ላሊበላ አድኖ ነበር የሚበላ።መስቀል ክብራን አገባ። ላሊበላ ብሂል ንህብ አእመረ ጸጋሁ ብሂል።መስቀል ክብራን ቅዱስ ሚካኤል ይጠብቃት ነበር እርሷ ግን አታየውም ነበር።የላሊበላ ክርስትና ስሙ አሠረ ክርስቶስ ነው።እናቱ ኪርወርና ትባላለች።አባቱ ዛን ስዩም ይባላል።ላሊበላ ኢየሩሳሌምንም ጎብኝቶ መጥቷል።ይቤ እግዚአብሔር ኢወሀብክዎ መንግሥተ ለላሊበላ በእንተ ክብረ ዓለም አላ በእንተ አብያተ ክርስቲያናት ዘሀለዎን ይትሐነጻ እንበለ እጽ ወመሬት።ንጉሥ ሐርበይ በኋላ ንሥሓ ገብቶ ንግሥናውን ለላሊበላ

መጽሐፈ ኤደን

አስረክቧል።ላሊበላ ከአንድ ድንጋይ 10 አብያተ ክርስቲያናት ሠራ።እሉ እሙንቱ ቤተማርያም፣ ቤተመድኃኔዓለም፣ደብረሲና፣ቤተመስቀል፣ቤተደናግል፣ቤተሊባኖስ፣ቤተገብርኤል፣ቤተመርቆሬዎስ ፣ቤተአማኑኤል፣ቤተጊዮርጊስ።ቅዱስ ላሊበላ ከሦስት ጉራሽ በላይ አይበላም ነበረ።መጠጡም አንድ ጽዋ ውሃ ነበር።መራ ተክለሃይማኖት የድልነዓድን ልጅ መሶበ ወርቅን አግብቶ ነገሠ። አዲስ ስርወ መንግሥት በላስታ አቆመ።ከመሶበ ወርቅም ጃንሥዩምን ትርድአነ ገበዝን ግርማ ስዩምን ጠጠውድምን ወለደ።ጠጠውድም ገብረ መስቀልን ገብረ መስቀል አቡነ አሮንን ወለደ። ግርማ ስዩም ቅዱስ ይምርሐነ ክርስቶስን ወለደ።ጃን ስዩም ቅዱስ ላሊበላን ወለደ።

ገድለ ይምርሐነ ክርስቶስ

አመ ተወልደ ከሠተ አዕይንቲሁ ወአንጸረ መንገለ ምሥራቅ ወሰብሖ ለአምላከ ሰማይ።አድጎ ዲቁናን ተቀበለ።ቅድስት ሕዝባ የምትባል ሚስት አገባ።ከዚያ ቅስና ተሾመ።ወነበረ ብዝኀ ዓመታተ በተጽናስ ወኢፈተወ በሥጋሁ ተድላ።ወአጥመቀ ብዙኃነ አረማውያነ ምሂሮ።ስመ መንግሥቱ ዳዊት ነው።ቅብዓ መንግሥት የቀባው እንደ ላሊበላ ራሱ ጌታ ነው።ሩፋኤል መልአክ ነው የረዳው።ቅንዓት ወትምክሕት ወትእቢት እሙንቱ ንዋየ ሐቅሉ ለሰይጣን።በማየ አይኅ ጊዜ ርግብ በእባብ አፍ እንቁላሏን ጥላ ፈጥፍጣለች።እባብም እንዳልበላው እግዚአብሔር ያወጣኛል እንዳልተፋው ተሰብሮ እግዚአብሔር ይፈርድብኛል ብሎ ዝም አለ።ጠቢብ ያሰኘው ይህ ነው።በሞት ይትፈጸም ኩሉ።ይምርሐነ ክርስቶስም በግዛቱ አንድ ወንድ ለአንድ ሴት ብሎ አወጀ።ወዓዲ ሠርዐ ከመ ኢያምልኩ ጣዖተ ኢተአምሩኑ አመ ገብሮ እግዚአብሔር ለአዳም ባሕቲቶ ፈጠሮ።ይመስለክሙኑ ዘንጥዐ ምእተ አዕጽምተ ከመ የሀቦ ለአዳም ረስዮ ምእተ አንስተ ከመ ይብዛኅ ሎቱ ፍጡነ። ወእግዚአብሔርሰ ኢገብረ ከመዝ አላ ወሀቦ አሐተ ከመ ለነ ያርኢ ሥርዓተ።እስመ ጎሊና ነቅዐ ውእቱ ለኩሉ ግብር።ክፉ ሕሊና ስታስብ ጸጋ እግዚአብሔር ይለየሃል።ወቂርቆስኒ ረድኦ ለይምርሓ።ይምርሓ በባሕር ላይ ቤተክርስቲያን ሰርቷል። ቅድስናውን አይተው ከሮም 50740 ሰዎች ጳጳሳት ካህናት መጥተው ኑረዋል።ክፍለ ድንግል ማርያም ይእቲ ዛቲ አድያም ኢትዮጵያ ወኢይነግሥ በውስቴታ አይሁዳዊ ወኢአረማዊ አላ ዘርቱዕ ሃይማኖቱ።እም ኩሉ አህጉር ትከብር ኢትዮጵያ።በመንግሥቱኒ ኢፈተወ ይምርሓ ትፍግዕተ ለሥጋሁ አላ ነበረ በጽሙና ወይጸውም ወትረ።ይምርሃ ጥቅምት 19 ቀን አረፈ።

ገድለ ቅዱስ ገብረ ማርያም

ገብረ ማርያም በይኩኖ አምላክ ዘመነ መንግሥት የነበረ መነኩሴ ነው።ማኅሌተ ጽጌን ከአባ ጽጌ ብርሃን ጋር ሆነው ደርሰዋል።ገብረ ማርያም በወረኢሉ አውራጃ የደብረ ሐንታ ገዳም የሕግ መምህር ነበር።አባ ጽጌ ድንግልም ወሎ ነበሩ።በየሀገሩ እየዞሩ ያስተምሩ ነበር።በደብረ ሊባኖስ ተቀብረዋል።አባ ገብረማርያም መስከረም 15 ቀን አረፈ።

ገድለ ተክስተ ብርሃን

የትውልድ ቦታቸው መንዝ ነው።መንዝ ደመ ክርስቶስን መልአኩ ዑራኤል ሲረጭ አስቀድሞ የነጠበባት ቦታ ናት።የተክስተ ብርሃን የመጀመሪያ ስማቸው አባ በኪሞስ ነው።በ12ኛው ክፍለ

መጽሐፈ ኤደን

ዘመን በአጼ ዓምደ ጽዮን ዘመነ መንግሥት ወደ ጎጃም ክፍለ ሀገር መጥተዋል፡፡የተቀመጡበት ቦታም ዲማ ጊዮርጊስ ነው፡፡የተከስተ ብርሃን መምህር አባ ፊልጶስ ዘደብረ ሊባኖስ ናቸው፡፡ ወአጥመቀ ኩሎ ሰብአ ጎጃም፡፡ደብረ ድማኅ ተአቢ ወትትሌዓል በስባሐ ወበክብር እም ኩሎን አድባራት፡፡ሥእርተ ርእሱ ወአጽሙ ለቅዱስ ጊዮርጊስ ያለው ዲማ ነው፡፡ሰው ለመታገሥ ጥብዓት የማይኖረው ፍቅረ እግዚአብሔር ስለሌለው ነው፡፡

ገድለ ገብረ ናዝራዊ

ኢትዮጵያዊ ናቸው፡፡ደብረ ኀረይክዋ የእርሳቸው ገዳም ነው፡፡ቆመ ብእሲ ማለት ምሰሶ ማለት ነው፡፡በሰሜን ሸዋ ይፋትና ጥሙጋ ደብረ ሲና በ13ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ተወለዱ፡፡በትግራይ ብዙ አስተምረዋል፡፡መከበርን አይወዱም ነበረ፡፡ወአስቆረረ ፍጹመ ተወድሶ በኀበ ሰብእ፡፡ሶበ ድኅነ ዳዊት እም እደ ሳኦል ንጉሥ ይቤ አድህነኒ እግዚኦ እም ብእሲ እኩይ እስከ ተፍጻሜቱ፡፡

ገድለ ሊባኖስ

አባ ሊባኖስ በሮም ተወለዱ፡፡በ530 ዓ.ም በአጼ ገብረ መስቀል ዘመነ መንግሥት የነበሩ ጻድቅ ናቸው፡፡ከሮም እንደመጡ በአክሱም አካባቢ ባሉት ገዳማት ይኖሩ ነበረ፡፡ከዚያም መጥተው በቀድሞ ስሙ ዜጋመል ግራርያ በዛሬው አጠራር ደብረ ሊባኖስ በጸሎት በተጋድሎ ብዙ ተአምራትን በማድረግ ኢአማንያንን አሳምነዋል፡፡በአጼ ዘርዓ ያዕቆብ ደብረ ሊባኖስ የሚለውን ስያሜ አግኝቷል፡፡አባ ሊባኖስ በዚች ምድር 500 ዓመት ነው የኖረው፡፡ሐምሌ 3 ተወለዱ አባ ሊባኖስ መነነ ዓለመ ምስለ ተድላሃ፡፡አባ ሊባኖስ ጥር 3 ቀን አረፈ፡፡ከጫጉላ ቤት ነው የመነነ፡፡

ገድለ ዜና ማርቆስ

ጎዳር 24 በሸዋ ተወለደ እናቱ ማርያም ዘመዳ ትባላለች፡፡አቡነ ተክለ ሃይማኖት አመነኮሰው፡፡ ምሁር ኢየሱስ ገዳም 40 ዓመት ዘግተው አስተምረዋል፡፡ምሁር ኢየሱስን የመሰረቱት እርሳቸው ናቸው፡፡የዜና ማርቆስ አባት ጥንተ ሙላዱ ፍልስጥኤም ነው፡፡ፍልስጥኤም ብሂል ፍልጥ ርስቶሙ ለደቂቀ ሌዊ ብሂል፡፡ሳዶቅ ብሂል እግዚእ መሐር፡፡የተክለ ሃይማኖት ዘመድ ነው፡፡ዜና ማርቆስ በተወለዱ በሦስት ቀናቸው እሰግድ ለአብ እሰግድ ለወልድ እሰግድ ለመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሉ፡፡በሦስት ዓመት ብሉይና ሐዲስ ተማረ፡፡በጣዖት ላይ ሰይጣናት ያድራሉ፡፡ አኖሬዎስ የዜና ማርቆስ የእህት ልጅ ነው፡፡ይኩኖ አምላክ የዜና ማርቆስ የእናቱ ወንድም ነው፡፡ ነአኩቶ ለአብ የተሰወረባት ቦታ አሸተን ማርያም ትባላለች፡፡ሰብአ ሸበል ወሰብአ ደጀን አምኑ በእደዊሆሙ ለአርድእተ አቡነ ዜና ማርቆስ ወአጥመቅዎሙ ወመሀርዎሙ ሃይማኖተ፡፡ዝንቱ ዘመድ ኢይወጽእ ዘእንበለ በጾም ወበጸሎት የሚለውን ዜና ማርቆስ ሲተረጉመው ዘመድ ብሂል ሰይጣን እስመ ሰይጣን ይጼመሮ ለሰብእ በምክንያተ ኃጢአት ወአምልኮ ባዕድ እም ንዕሱ እስከ ርእስናሁ በእንተዝ ተሰምየ ዘመደ፡፡ፀዐቱኒ ዘይከውን በአጽንዖ ጾም ወጸሎት፡፡ኩኑ ከመ ሐዋርያት ትጉሃነ በስብከተ ወንጌል፡፡ወኩኑ ከመ ሰማእታት መስተጋድላነ በሃይማኖት፡፡ወኩኑ ከመ ጻድቃን ግሑሣነ እም ነገር እኩይ በአርምሞ ወበትእግስት በኩሉ ጊዜ፡፡(ማንኛውም ቅዱስ ቢረዳህ ያው ነው ክብሩ ከአንዲት ቤተክርስቲያን መጥቶ ነውና የረዳህ፡፡የሁሉም እርዳታ

መጽሐፈ ኤደን

እንደሆነ አስተውል)።መጽሐፈ ገድሉሰ ተጽሕፈ በዘመነ መንግሥቱ ለዓምደ ጽዮን ወበዘመነ መንግሥቱ ለንጉሥነ ዘርዓ ያዕቆብ።አባ ዮሐንስ ጽሒፎ ደመረ ቦቱ ምስለ መጽሐፈ ገድሉ ዘቀዲሙ ወበደኃሪ መዋዕል አባ ቃለ ዓዋዲ ወሰከ ቦቱ በዘመነ መንግሥቱ ለልብነ ድንግል።

ገድለ ሀብተ ማርያም

አባቱ ፍሬ ቡሩክ እናቱ ዮስቴና ይባላሉ።እግዚኦ መሐረነ ክርስቶስ የምትለዋን ጸሎት ዛቲ ጸሎት ሰናይት ይእቲ ይል ነበረ።ይቤሎ እግዚእ ለሀብተ ማርያም አስተዳሎኩ ለከ ሰብዓተ አክሊላተ አሐዱ በእንተ ዘታነብብ ዘልፈ አርባዕተ ወንጌላተ ወካልዐ በእንተ ዘኢያኅጸርከ ቂመ ወበቀለ ወጽልሑተ ትዕቢተ ወትምክሕተ ውስተ ሕሊናከ ወሣልሱ በእንተ ንጹሕ ክህነትከ ወራብኡ በእንተ ዘተአገሥከ ጻማ በእንቲአየ።

ገድለ ሳሙኤል ዘዋልድባ

አቡነ ሳሙኤል በአክሱም ጽዮን ተወለዱ።ደብረ በንኮል ሄደው ከአባ መድኃኒነ እግዚእ ምንኩስና ተቀበሉ የነበሩበትም ዘመን ከ1365 እስከ 1395 በአጼ ዳዊት ዘመነ መንግሥት ነው።መጠጡ ውሃ ምግቡ ገለባ ነበር።አንዱ ስጋ ወደሙን ተቀብሎ ቢያስታውክ አባ ሳሙኤል ትውኪያውን ከነመሬቱ በላው ላሰው።በዚህም እግዚአብሔር አከበረው።ተመይኖ ቀሊል ውእቱ በጎበ ሰይጣን ወይትሜሰል በአርአያ ኩሉ።ወሶበ ይከብዶ ጎዋም ለሳሙኤል ይገብር ግብረ እድ።አባ ሳሙኤል አንድ አንበሳ ታሞ በመርፌ በጥቶ አድኖታል።ዝንቱ ውእቱ አባ ሳሙኤል ዘቀደሳ ለሐቅለ ዋሊ በአንሶስዎቱ።ውርዝውና ኢሞፆ ለአባ ሳሙኤል።አባ ሳሙኤል ለአራዊት ለእንስሳት ሳይቀር ያዘንላቸው ነበረ ጭንቀታቸውንም ያቀልላቸው ነበረ።ወሶበ ይዌድስዎ ለአባ ሳሙኤል በቅድሜሁ ኢይሁብ ፍሥሓ ለልቡ።በአንበሳ ተጭኖ ይሄድ ነበር።ብጹዕ ውእቱ ዘያነብብ ውዳሴሃ ለእመ ፈጣሪ።ለእመ ተባረከ ምግብ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ ይሠዐር ኩሉ ሕምዝ ወሥራይ።ዝናብ ሲመጣ ታላላቅ አንበሶች መደዳውን ይሆኑና ከዝናብ ያድኑት ነበር።

ገድለ አቡነ ሰላማ ክሣቴ ብርሃን

የትውልድ ሀገሩ ኢየሩሳሌም ነው።አባቱ ምናጦስ እናቱ ማርያም ሰናይት ትባላለች።ከጌታችን ልደት በኋላ በ245 ዓ.ም ጎዳር 26 ቀን ተወለደ።ከእናቱም ማኅጸን እንደ ወጣ ዕለቱን ሥላሴን በአንድነት በሦስትነት አመስግኗል።በ257 ዓ.ም ወደ ኢትዮጵያ መጣ።ከአቡነ አትናቴዎስ ጵጵስና ተቀብሎ የኢትዮጵያን ሰዎች ዙሮ በማስተማር የክርስትናን ጥምቀት አስፋፍቶና አጠናክሮ አጠመቀ።ጳጳስ በሆነ በሦስት ዓመቱ ጣና ዳጋ እስጢፋኖስ መጥቶ ነገሥታቱም መጥተው ሦስት ዓመት እያስተማረ ቆየ።የኢትዮጵያ ሰዎችም በመላ ክርስቲያኖች ሆኑ።አብርሃ ወአጽብሐም ደብረ ማህል ጣና ቂርቆስን ሰሩ።ኢየሩሳሌም ይእቲ ማእከለ ለምድር።ከሣቴ ብርሃን ሐምሌ 26 ቀን ዐረገ።ወመጽአ ፍሬምናጦስ እምኢየሩሳሌም ጎበ ብሔረ ኢትዮጵያ ምስለ አሐዱ ነጋዲ ዘስሙ ሜርጵዮስ ወምስሌሆሙ አሐዱ ወልድ ዘይሰመይ አድስዮስ ወበጽሑ ጎበ ብሔረ አግዓዚት እንዘ ይመርሖሙ መልአከ እግዚአብሔር።ለሜርጵዮስ ቀተልዎ ፈያት ወማኅረክዎሙ ለእሙንቱ ሕጻናት ሰብአ ይእቲ ሀገር ወወሀብዎሙ ለንጉሠ አክሱም ዘስሙ አልዓሜዳ።

ወእምዝ ነግሡ አብርሀ ወአጽብሐ ወአፍቀርዎ ፈድፋደ ለማር አቡነ ሰላማ ወበአሐቲ እለት ይቤ ፍሬምናጦስ ግዝረትሰ ወእምነት ሀሎ ኀቤክሙ ጥምቀት ወነሢዐ ቁርባን ኢሀሎ።ወይቤሎ ቅዱስ ሚናስ ግዝረተሰ አምጽኡ ሌዋውያን አበዊነ።ወእምነተ ክርስቶስ አምጽአ ሕጽዋ ለሕንደኬ ንግሥተ ኢትዮጵያ ወበእንተ ጥምቀትሰ ወነሢአ ቁርባን ኢተፈነወ ሐዋርያ ኀቤነ።ወነሢኦ ፍሬምናጦስ መባሕተ እምነ ነገሥት ኄራን አብርሀ ወአጽብሐ ሖረ እስክንድርያ ወአስተፋነውዎ ነገሥት ኄራን ወወሀብዎ ወርቀ ወስንቀ ለፍኖቱ ወብዙኃን ሠራዊት ምስሌሁ።ወሐጸቦ እገሪሁ አቡነ አትናቴዎስ ወወለጠ ስሞ እንዘ ይብል ይኩን ስምከ ሰላማ ወሢሞ ጵጵስና ላዕለ ሀገረ ኢትዮጵያ።ወወሀቦ አልባሳተ ዘቤተክርስቲያን ወንዋያተ ቅድሳት ወመጻሕፍተ ብዙኃተ ወተግሣጻተ ዘአልቦ ጉልቁ ወመስፈርት ታቦተ ወቅብዓ ሜሮን ጽዋዓተ ወኮሳኩሳተ ወጽንሐሐተ ወመስቀላተ ወሠርጓተ ዘቤተክርስቲያን።ወይቤሎ አትናቴዎስ ለከ አወፊ ታቦተ ሕጉ ለእግዚአብሔር ጽዮንሃ ወይቤሎ ፍትሕ ወርትዕ ይብዛኅ በላዕሌከ ወበላዕለ ነገሥት ኄራን አብርሀ ወአጽብሐ ወበሀገረ ኢትዮጵያ ፍቅር ወሰላም ጠል ወልምላሜ ለምድር አንቅዕት ወቀላያት አትክልት ወአዝእርት ጽድቅ ወሰላም ይብዛኅ ላዕለ ሀገረ ኢትዮጵያ።ከዚያ ተሸሞ መጥቶ አብርሃን አጽብሐን ቅብዓ መንግሥት ቀባቸው።ወእም ድህረ እብነ ሐኪም ነበረት ታቦተ ሕጉ ለእግዚአብሔር ውስተ ሐይመት።ወገብሩ ላቲ አብርሃ ወአጽብሐ መቅደሰ ለታቦተ ጽዮን። ከዚያ ካህናትን ዲያቆናትን ሾመ።ወባረካ ሰላማ ለምድረ ተምቤን።ወነበሩ አጋንንት በሀገረ ትግራይ እለ ያስሕቱ ሕገ እግዚአብሔር ወይመክሩ ጠዋየ ነገረ።ወበእስኪቶሙ የኀድሩ ወያመጽኡ ዝሙተ ከመ ኢይግበሩ ትእግስተ ወንጽሕና።ወበከርሶሙ የኀድሩ ወበልብ የኀድሩ ወያጸምምዎሙ እዝኖሙ ከመ ኢይስምኡ ነገረ ሃይማኖት።ወበርእሶሙ የኀድሩ ከመ ኢይግበሩ ጸሎተ ወኢይትሜሀሩ ሃይማኖተ።በሐቁሆሙ ወበእንግድዓሆሙ የኀድሩ ወያመጽኡ ዝሙተ። በአፉሆሙ ወበከናፍሪሆሙ የኀድሩ ወያመጽኡ ሐሰተ ወክህደተ።ወበአማዑቲሆሙ የኀድሩ ያመጽኡ ረሀበ ከመ ኢይፈጽሙ አጽዋማተ።ወበአስናኒሆሙ የኀድሩ ወያስሕቅዎሙ በነገረ ከንቱ።ወበመከየዲሆሙ የኀድሩ ወይወስድዎሙ ኀበ ስርቀት ወበንዋየ ውስጦሙ የኀድሩ ያመጽኡ ቂመ ወበቀለ ወጽልዓ ላእለ ቢጾሙ።አክብር አባከ ወእመከ ዘይቤ እሙንቱ ሰብዓቱ አበዊሁ ለሰብእ አበ ሥጋ፣አበ ክርስትና፣አበ ነፍስ፣አበ አስኬማ፣አበ ሐሊብ፣አበ ሃይማኖት፣ እግዚአብሔር።ተመክሑ በሃይማኖትክሙ ወአንከሩ ሰብአ ወልቃይት ኂሩቶ ወሣዕሰዐ አፉሁ ወጣዕመ ነገሩ ለአባ ሰላማ ወእምዝ ሖረ ምድረ አገው።ወነበረ ብጹዕ ወቅዱስ ማር አቡነ ሰላማ በምድረ ሃይማኖት ጎጃም ወያፈቅሮሙ ለሰብአ ጎጃም ወአዕጻዳቲሃ ወአህጉራቲሃ ወኩሎሙ ሰብአ ዚአሃ ወሊቃውንቲሃ መምህራኒሃ ወለካህናቲሃ ከመ ይወስኩ ጥበበ ላዕለ ጥበቦሙ ወባረካ ለምድረ ሞጣ ወደወለ ዋሸራ ዘብሔረ ጎጃም።

ገድለ አቡነ ሐራ ድንግል

በ1530 አካባቢ በበጌምድር ውስጥ በደራ ወረዳ በምትገኘው በላጉና ተወለዱ።ሐራ ድንግል የክርስትና ስማቸው ነው።የዘጌው የአቡነ በትረ ማርያም የዘመን ጓደኛ ናቸው።ንሕነ ሰብእ መሲሐውያን ደቂቀ አሐቲ ቤተክርስቲያን።ለሐራ ድንግል ሦስት ወንድም ሦስት እኅት ነበረው። ብሉይ ሐዲስ ተምሯል።እለሰ ይፈቅዱ ያእኩትዎሙ ሰብእ ነሥኡ እሴቶሙ እም ኀበ ሰብእ። ጠዋይ ኅሊና ያርሕቅ እም እግዚአብሔር።ሱስንዮስ የካቶሊክን እምነት ባወጀ ጊዜ ቦ ሰብእ እለ

መጽሐፈ ኤደን

ተሰዱ ብሔረ ርኁቀ ለአድኅኖተ ሃይማኖቶሙ ወቦ እለ ተቀትሉ በእንተ ሃይማኖቶሙ።ወቦ እለ ሞቱ በካልዕ ሞት።ወቦ እለ ቦኡ በዛቲ ሃይማኖት ርኩስት/ካቶሊክ በእንተ ፍርሃት ወቦ እለ ቦኡ በእንተ ረኪበ ክብር ኃላፊ ወቦ እለ ቦኡ እስመ መሰሎሙ ዘይጸድቁ ቦቱ።የአዳም ቋንቋ እብራይስጥ ነበረ።ሐራ ድንግል ጥር 11 ቀን አረፈ።ሠዐልያን የቅዱሳኑን ሥዕል ሲስሉ ከቅዱሳኑ ትልቅ በረከት ያገኛሉ።

ገድለ አቡነ ተክለ ሐዋርያት

ስለሥጋ ወደሙ ክብር ታማሚው ሰው ወደላይ ያለውን ሐሞትና መግል የቀላቀለውን ትውከት በጠጡ ጊዜ በዚህም ምክንያት ጌታችን በግንባራቸው ፀሐይን አተመላቸው።የተወለዱ ኢትዮጵያ እናርት በምትባለው ቦታ ነው።ተጋድሏቸውን የፈጸሙት ደብረ ሊባኖስ አጠገብ ዐገታ ብርሃን ነው።አቡነ ተክለ ሐዋርያት የሸዋ ሰው ናቸው።አቡነ ተክለ ሐዋርያት ትፋቱን ሲበላው ኢተዘከረ ጼና ጸዐቱ አላ ክብረ ሥጋሁ ወደሙ ለክርስቶስ።አባቶች ሲገናኙ ነገራተ እግዚአብሔርን ይጨዋወቱ ነበር።አቡነ ተክለ ሐዋርያት ጣዖት ቤትንና የጣዖት ተከታዮችን በእሳት አቃጠለ። ወወሀቦ እግዚእ ሰብዓተ አክሊላተ አሐዱ በእንተ ንግደቱ ለምህሮ ሃይማኖት እም ሀገር ለሀገር ወአሐዱ በእንተ የውሃቱ ወአሐዱ በእንተ ክህነቱ።

ዜና አይሁድ

ዮሴፍ ወልደ ኮርዮን እንደጻፈው።የአፍራቅያው ንጉሥ አእሳስም ለሚስቱ ለምሕያ ከነበረችበት ቦታ እስከ ቤተ መንግሥቱ ቅርጣግና የውሃ መውረጃ ቦይን አስቆፍሮ ሰራ።ተርክዮሽ የሚባል ንጉሥ በሮም 35 ዓመት ነገሠ።ከሮማውያን ሴቶች መካከል የሌላ ወንድ ሚስት ስለወደደ አስገድዶና ከባሏ ነጥቆ ከወሰዳት በኋላ ከብስጭት የተነሳ የገዛ ሆዷን በጩቤ ተርትራ በገዛ ራሷ ሞተች።ይህንን የተረዱት አባቷ ባሏ እና ወንድሟ ተርክዮሽን በምኩራብ መግቢያ ተደብቀው ጠበቁትና ገደሉት።ከዚህ የተነሳ የሮም ሰዎች ሲነግሡ አመጸኞች ይሆናሉ ስለዚህ ንጉሥ አያስፈልገንም አሉ እና እንዳያነግሡ ተማማሉ።ከመካከላቸው አንድ ሰው መረጡና ንጉሥ ሳይሉት ሽማግሌ ብለው ሰየሙት።በእርሱ የሚመሩም በስነ ምግባር የተመሰከረላቸው 320 ሰዎች መረጡ በዚህም መንግሥትን ሠሩ።ሐማ እስራኤላውያንን ጨርሶ እስከ ማጥፋት ፈልጎ የነበረው ሐማ አማሌቃዊ ነው።በሳኦል ዘመን አማሌቃውያንን በእግዚአብሔር ትእዛዝ አጥፍተዋቸው ነበር።እና የጥላቻው ምንጭ ይህ ነው።ሐማ ንጉሡ አይሁድን የሚጠላበትን መንገድ ይፈላልግ ጀመር።የእስክንድርን አባት ንጉሡ ፊልጶስን የገደለው ከበታቹ ያለ የመንግሥት ባለስልጣን ነው የፊልጶስን ሚስቱን ወዲት ነበረና።የእስክንድርን እናት ሊያገባ ፈልጎ ነው።እስክንድርም የአባቱን ገዳይ ፋሬስን ገደለው።እስክንድር ሲነግስ የ20 ዓመት ወጣት ነበረ።ጥበበኛና አስተዋይ ነበረ።ያስተማረውም እውቁ ፈላስፋ አርስጣጣሊስ ነው።እስክንድር ፈሪሀ እግዚአብሔር ነበረው።ድፍረቱም የሚገርም ነበር።የደራ ሰራዊት እስክንድርን ስለፈሩት ንጉሣቸውን ገድለው እስክንድርን ሊታረቁት ፈለጉ።እስክንድር ግን ደራን የገደሉ ወታደሮችን አስገደላቸው።ጠላቱን ግን አልቅሶ ቀበረው።በክብር እንዲቀበርም አደረገ።ለቤተእግዚአብሔር ሁል ጊዜ በየዓመቱ ብዙ ገንዘብ ይሰጥ ነበር።በቤተመቅደስ ዙሪያ ለሰፈሩ ነዳያንና ምስኪናን ምግብ ይሰጥ ነበር።ለካህናትና ለሌሎች የቤተመቅደስ አገልጋዮችም ፍላጎታቸውን ያሟላ ነበር።

መጽሐፈ ኤደን

እስክንድር በእግዚአብሔር ፈቃድ እንጂ በራሴ ፈቃድ የማደርገው የለኝም ይል ነበር።ዓለም በሥርዓት እንድትመራ እግዚአብሔር ፈቅዷል።እስክንድርን ወታደሩ በመርዝ ገደለው ቂም ነበረበትና።አባቱ ፊልጶስ የመቄዶንያ ንጉሥ ነበር።እስክንድር አይሁዶችን ይወድ ነበር እግዚአብሔርንም ይወድ ነበር።መቄዶንያ የዮናናውያን ይዞታ ነው።እኒህ ደግሞ የያፌት ወገኖች ናቸው።አንትያኮስ አምላክ እኔ ነኝ አለ።አይሁድ ግን አንሰግድልህም አሉት።በአይሁድ የቤተ መቅደስ ካህናት የነበሩ መባልስ ስምዖንና ኤልፊሞስ ግን ሹመትን ፈልገው አይሁድ ለአንተ አይሰግዱም አሉት።አንቲያኮስም ከአይሁድ ብዙ ሰው ገደለ።እነዚህ ከሀድያን አመጸኞች ካህናት ነገር እየሰሩ ወገኖቻቸውን ማስፈጀት ሥራችን ብለው ተያያዙት።አረጋዊው ካህን አልአዛርን አስገደሉት።አንቲያኮስ ካስገደላቸው ሰባት ወንድማማቾች አንዱ "ንጉሥ ስለሆንክ ለቤተ መንግሥትህ እንድንገዛ ብታዘን እንገዛለን እንታዘዛለን አንተን ግን አናመልክህም የሚመለከው እግዚአብሔር ብቻ ነው ለፍጡርም አንሰግድም ፍጡርም አናመልክም" አለው።አንቲያኮስም እጁንና እግሩን ቆረጠው።ሌላኛው ወንድም "እግዚአብሔር የተወን አይምሰልህ ለአንተ በሥጋችን ላይ ሥልጣን ሰጠህ ዘላለማዊውን ክብር እኛን ያጎናጽፈናል" አለው።ከሰባቱ ስድስቱ ተገለው ሰባተኛው ሕጻን ልጅ ሊገደል ሲል እናታቸው መጣች ግን አልደነገጠችም ሰባተኛው ሕጻኑን ልጅ እንዲያጸናው ትጸልይለት ነበር።እንዲህም አለች እግዚአብሔር ለእናንተ የሚበጀውን ያውቃል እኔ ስለ እናንተ የሚጠቅመውን አላውቅም አለች።በጣም በእናንተ የተደሰትኩት ዛሬ ነው አለች።አንጥያኮስ እናታቸውን ባየ ጊዜ ትንሹን ልጇን እንዳይገልባትና ብቻዋን እንዳትቀር እግዚአብሔርን ክዶ ለአንጥያኮስ ሰግዶ እንዲተርፍላት ምክሪው አላት። እርሷም ልጁን ስጠኝና ለብቻየ ልምከረው አለችው።ከዚያ ልጇ ሲጠጋት ልጄ ሆይ ከሁሉ አብልጬ እወድሃለሁ ስማኝ ሕገ እግዚአብሔርን ያስተማርኩህ እኔ ነኝ።እግዚአብሔር ሰውን በዚች ዓለም የፈጠረው ትእዛዙን ያከብር ዘንድ ነው።ከዓለም በሞት ሲለይም ወደ እግዚአብሔር ይሄዳል።እግዚአብሔርም መልካም ለሰራ መልካምን ያድለዋል ክፉ ከሠራ ደግሞ ለመከራ ይዳርገዋል።ስለዚህ ይህን ጣዖተኛ ንጉሥ አትፍራው ከግርማው አትደንግጥ በትእዛዘ እግዚአብሔር ጸንተህ ሙት ወንድሞችህ የተቀበሉትን ሞት ሙት ከዚያ ወደ ዘላለም ደስታ ትሄዳለህ ለቅጽበተ ዓይን ጊዜ ያህል እንኳ ልቡናህ ከእግዚአብሔር አይራቅ አለችው።ሕጻኑም ንጉሡን አንተ በእኛ ላይ ብትከፋ ለነፍስህ ይተርፋል መልካም ብታደርግም እንዲሁ አለው። ንጉሡም ተናዶ እናትና ልጇን ገደላቸው።አይሁዳውያንን ያስፈጃቸው ይሁዲነቱን ክዶ ከዮናናውያን ጋር ያደረ አይሁዳዊ ነው።በኋላ ግን እርሱም ሞተ።አይሁድ ስለ ሃይማኖታቸው እየተዋጉ መሞትን ይፈልጉ ነበር።አይሁድና ዮናናውያን ጦርነት ሲገጥሙ ከሚዘረፈው ንብረት በርካሽ ለመግዛት አብረው ወደ ጦርነት የሄዱ ነጋዴዎችም ነበሩ።አንትያኮስም ከባድ ሕመም ታሞ ሞተ።የአይሁዱ ንጉሥ ይሁዳ አንትያኮስን ካሸነፈ በኋላ አንቲያኮስ የሰራቸውን ጣዖታት አፈረሰ የእሪያ ሥጋ የተሰዋበትን ምሥዋእም አጠበው መቅደሱንም አጸዳው።አዲስ መሠዊያንም ሰራ።መሥዋእትም ሰው ህዝቡም ለተከታታይ ሳምንት በዓል አደረገ ይህች በዓል በዓለ ሕንክ ትባላለች።ከስሉ በሚባል ወር በ25 ቀን የምትከበር በዓል ነበረች።በዓሉ ቋሚ ሆኖ ለብዙ ዘመናት ኖሯል።ነገደ ከይተም የሚባሉት በሮምና በአካባቢዋ ይኖሩ የነበሩ ናቸው።እስራኤል መጀመሪያ ችግር ሲደርስባቸው ይጸማሉ ይጸልያሉ ከዚያ ጦርነት ይገጥሙና ያሸንፋሉ። እግዚአብሔር ይረዳቸዋል።ከዚያ እግዚአብሔር ስላደረገላቸው ነገር በሙሉ ምስጋናን ያቀርባሉ።

3ቱን ነገረ ሰሪዎች ነገር የሚሰሩለት ሰው አስገደላቸው።ንጉሡ ለበቀል እንዲነሳሳና እንዲወጋቸው የሚገፋፋ ሁኔታንና ብዙ የማስመሰል ተንኮልን ተናገሩ ብዙ ሴራ ሰርተው ሞቱ።አይሁድ በበዓለ መጸለት በቤተ መቅደስ የዘንባባ ዝንጣፊ ይዘው ይዘፍኑ ነበረ።በኋላ አይሁድ ለሦስት ተከፈሉ እኒህም የፈሪሳዊ ቡድን፣የሰዱቃዊ ቡድን፣እና የምትእዝላ ቡድኖች ናቸው።አንደፈር አይሁዳዊ ሲሆን ከካህኑ ዕዝራ ጋራ ከባቢሎን ከተመለሱ አይሁዶች አንዱ ነው።አንዲት እናት ልጁ በሆዷ እያለ ሰለሞተች ሙታ እያለ ልጁ በሆዷ ይንቀሳቀስ ነበረ። ስለዚህ ብልሀተኞች የሞተችውን ሴት ሆድ ቀደው ሕጻኑን አወጡት ጤናማም ሆኖ ወጣ ስሙንም ቂሳር አሉት በእነርሱ ቋንቋ የሚቀድ የሚሰነጥቅ ማለት ነው።ሲያድግ እጅግ በረታ 320ውን መማክርትና ሸማግሌውን ገድሎ የመጀመሪያው ቂሳር ሆነ።ሄሮድስ የአንደፈር ልጅ ነው በመስፍንነት በገሊላ ላይ ሾመው።ሄሮድስ የገሊላ መስፍን ሆኖ ሲሾም የ15 ዓመት ልጅ ነበረ።በኋላ ቂሳርን ሁለት ታላላቅ ባለስልጣናት ገደሉት።ከቂሳር ቀጥሎ የወንድሙ ልጅ አውግስጦስ ነገሠ።በዚህ ዘመን ጌታችን ተወለደ።ሄሮድስ ሊቀ ካህናቱን አርስተቦሎስን በሠራዊቶቹ አስገደለው።ሠራዊቱ ዋና ሲጫወቱ እየዘፈኑ እየዋኙ ሳለ ሄሮድስ አርስቶቦሎስን ወደ ውሃው ውሰዱትና በማስጠም ግደሉት ብሎ በምስጢር ነገራቸው እንዳላቸውም አደረጉና የገዛ ራሱ ዋና ሳይችል ቀርቶ እንደሞተ አስመስለው ሬሳውን አወጡ።ሕዝበ አይሁድም በሱ መሞት እጅግ አለቀሱ አዘኑ።ሄሮድስም አለቀሰ።ሄሮድስ እስክንድራንና ልጇን ለመግደል አመቺ ጊዜ እየጠበቀ በአፋ ግን እጅግ የተለሳለሰ አኳኋን ያሳያቸው ነበር።የሄሮድስን ዲስኩር ሲሰሙ የአይሁድ ወንዶች በስሜት ለጦርነት ተነሱ ለሄሮድስም ወደኋላ እንደማይሉ ቃል ገቡለት። የእስክንድራ ልጅ ማርያም አንደበተ ርቱዕ የማትዋሽና አድርባይነትን የማታውቅ ነበረች። ሕሊናዋ ንጹሕ ሃይማኖቷ የቀና ሰውን በስድብ የማታስቀይም ነበረች።ለትዕቢተኛ ግን ራስን ዝቅ ማድረግ አትወድም ነበር።ከዚህም የተነሳ ሄሮድስን በሚፈጽመው አረመኔያዊ ተግባር ትዘልፈው ነበር።የሄሮድስ እህት ትጠላት ነበርና የሌለ ውሸት እየነገረች ሄሮድስ እንዲገላት ትፈልግ ነበር።አንድ ቀን ባሌን አማገጠችብኝ አለችው ሄሮድስ ግን ማርያም የአመንዝራነት ጠባይ እንዳልነበራት ያውቅ ነበርና ከዚህም ሌላ በሰበቡ እንዲገድልላት ትፈቅድ እንደነበር ያውቅ ነበርና እህቱን አልሰማትም።የሄሮድስ እህትም ዓላማዋን ለማስፈጸም ሩጫዋን ቀጠለችበት።ለብዙ ሰዎችም እንዲዋሹላት ብዙ ገንዘብ ትሰጣቸው ነበር።ለነገር አቀባዩዋም መርዝ ሰጥታ ለሄሮድስ አሳየው በምግብ ጨምሬ እንዳበላህ ማርያም ሰጠችኝ በለው አለችው። እሱም ይህን አደረገ ሄሮድስ በዚህ እጅግ ተናደደና ማርያምን እስር ቤት አስገባት።እህቱ ግን ሴራዋ እንዳይታወቅባት ከሌሎች መስተዋድያን ጋር ሆና ተሳዳቢ ዘማዊት ሥነ ሥርዓት የሌላት ናት አሁኑኑ ትገደል በማለት አዋከቡት።በዚህ ጊዜ እርሷን ለእናንተ አሳልፌ ሰጥቻለሁና የፈለጋችሁትን ፈጽሙባት አላቸው እነርሱም ገደሏት።ከመግደላቸው በፊት ግን አንቺ አመንዝራ እያሉ ባላደረገችው ሰደቧት።እርሷ ግን ዝም አለቻቸው ለማንም መልስ አልሰጠችም ፊቷንም አልከፋትም ህሊናዋም አልታወከም ፍጹም ፍርሀት አልታየባትም እንደ ወገኖቿ በጥብዓት ታየች እንጂ ያለፍርሀት አንገቷን አመቻችታ ሰጠቻቸው።ኤዶማውያን በሄሮድስ ዘመን ይገረዙና የኦሪትንም ሕግ ያከብሩ ነበር።ሀገረ ሳምርን ሄሮድስ አቅንቷታል ሳብስጥያ የሚል ስያሜም ሰጣት።ሄሮድስ በአይሁድ የተሾመ አይሁዳዊ ነው።አዛዡ የበላዩ ግን የሮሙ ንጉሥ ነበረ።ሄሮድስ ታላቅ ቤተ መቅደስንም ሰራ።የሄሮድስ ሚስቱ በእጎቱ ያስገደላት

ማርያም ነበረች፡፡የባሕርን ውሃ ነፋስ እንደሚያውከው የሰውን ልብ ነገር ያውከዋል፡፡የጨዋታና የቀልድ ብዛት ምስጢርን ያባክናል፡፡አንደፊር በአፉ መልካምን እየተናገረ በወንድሞቹ ላይ ነገርን ከመጠንጠን አላረፈም ነበር፡፡ሲያገኛቸው ትህትናን የተላበሰ በመምሰል የክብርና የመንድማማችነት ቃል ያሰማቸው ነበር፡፡በሐሰትና በስብቀት በመስተዋድይነትም የተካኑ ሰዎችን አዘጋጅቶ ሐሰቱን እውነት በማስመሰል ከሄሮድስ ጋር እንዲያጣሏቸው ወደ ሄሮድስ ላከባቸው፡፡ሄሮድስ ግን የነገረ ሰሪዎችን ስብቀት ሰምቶ እነዚህን ልጆች ከማፍቀር አልቀነሰም፡፡ አንደፊር ፍሩዳ የተባለውን የአባታቸውን ወንድምና የአባታቸውን እጎት ሰሎሚትን በሽንገላ መንገድ እንዲጠመዱ አደረገ፡፡እነዚህም ለሄሮድስ እስክንድርና አርስቶቦሎስ አንተን ለመግደል እየተዘጋጁ ነው፡፡አንደፊርንም ሊገድሉት ተዘጋጅተዋል በማለት ነገሩት፡፡ሄሮድስ ወንድሙ ፍሩዳ እውነተኛ ነው ብሎ ያምን ስለነበር ነገራቸውን አመናቸው፡፡አንደፊር የሚባል የሄሮድስ ልጅ ነበረው፡፡ተንኮለኛ ነበር ሊገደል በሰይፍ ፊት ቆሞ እንኳ ብዙ ውሸት ተናገረና ውሸቱ እውነት እንዲመስል እንደ እውነተኛ ሰው ስቅስቅ ብሎ አለቀሰ፡፡ህዝቡም የተናገረው ውሸት እውነት መስሎት አለቀሰ፡፡ሄሮድስ ከሞተ በኋላ አርከላኦስ ዳግማዊ ሄሮድስ ተብሎ ነገሠ፡፡ቀዳማዊ ሄሮድስ እንደሞተ ታፍኖ የኖረው ሕዝብ በሚቹ ሄሮድስ ላይ የነበረውን ጥላቻ በመግለጽ ተነፈሰ በየአደባባዩ እየወጣም ገለጸ፡፡አርከላኦስንም ልትነግሥ አይገባህም የአረመኔ ልጅ ነህና አሉት፡፡አርከላኦስም ብዙ ተቃዋሚዎችን ገደለ፡፡በዚህም ምክንያት አውግስጦስ ቄሳርን ከአይሁድ ወገን ያልሆነ እንዲያነግሥላቸው ለመኑት፡፡አርከላኦስ ግን ከከሳሾቹ ይልቅ ተቀባይነትን አግኝቶ ወደ ሀገሩ ተመለሰ፡፡7 ዓመትም ገዝቶ ሞተ፡፡በኋላም አውግስጦስ ቄሳር የዳግማዊ ሄሮድስን ወንድም የቀዳማዊ ሄሮድስን ልጅ አንጠሬስን ሄሮድስ ብሎ ሾመው፡፡ይህም ሄሮድስ ክፉ ገዢ ሆነ አመንዝራም ሆነ ወንድሙ ፊልጶስ በሕይወት እያለ ሚስቱን ሄሮድያዳን ቀማው፡፡ የወንድሙን ሚስት በመቀማቱ የአይሁድ ታላላቅ ሰዎች ቢቃወሙት ገደላቸው፡፡መጥምቁ ዮሐንስንም ገድሎታል፡፡ከፊልጶስ ሚስት ሄሮድስ ሁለት ልጆችን ወልዷል፡፡አይሁድ ዮሐንስን ይሕያ ይሉታል፡፡ክርስቲያኖች ደግሞ ዮሐንስ ይሉታል፡፡ይህ ሣልሳዊ ሄሮድስ ሞተ የወንድሙ ልጅ አግሪጳም ነገሠ፡፡ቀዳማዊ ሄሮድስ ብዙ ክፉ ስራ እንደሰራ ሁሉ ጥቂት መልካም ስራም ነበረው ሀገሪቱን ከግብጽ እህል ገዝቶ ከረሀብ ታድጓል፡፡እንጀራን እያስጋገረም ደካሞችን አብልቷል ማየት የተሳናቸው እጅ እግር የሌላቸው ሁሉ በሄሮድስ ዘመን ቀን ወጥቶላቸው ነበር፡፡ወጣቶች ደግሞ በጉልበታቸው ዕለታዊ ቋሚ ስራን እየሰሩ በረሀብ ዘመኑ ምግባቸውን እንዲያገኙ አድርጓል፡፡አይሁድና አሕዛብ በዚህ ተግባሩ ብዙ አመስግነውታል የአካባቢው ሀገሮች መንግሥታትም አድንቀውታል፡፡አውግስጦስ ቄሳር ሲሞት ክፉው ጢባርዮስ ቄሳር በሮም ነገሠ፡፡ ጢባርዮስ ቄሳርም ሞተና ኔሮን ቄሳር ነገሠ፡፡ይህ ኔሮንም ሰዎች ሁሉ አምላክ እንዲሉት አዘዘ፡፡ ሲምሉም በስሙ እንዲምሉ አዘዘ፡፡መሥዋዕት በስሜ አቅርቡልኝ አለ፡፡አህዛብ ሁሉ እሺ አሉ፡፡ አይሁድ ብቻ ተቃወሙ ኔሮን በአይሁድ ተቆጣ አይሁድም ጾመው ጸልየው ከበቡት ከዚያ አንገቱን ቆረጡት አካላቱን በሙሉ ቆራርጠው ጣሉት፡፡ሥጋውንም ውሾች በሉት አልተቀበረም፡፡ ከእርሱ ቀጥሎ ቀላውዴዎስ ቄሳር ነገሠ እርሱም ጣዖታትን አፈራረሰ፡፡ከእርሱ ቀጥሎ ሌላው ኔሮን ቄሳር ነገሠ፡፡በዚሁ ዘመን በአይሁድ ሀገር ጠብ ትርምስ በዛ በሀገረ ሮማንያም እንዲሁ በዛ፡፡ክፋት አመጽ ትእቢት መርገምና ዝሙት ከእርስ በእርስ መገዳደል ጋራ ሰፈነ፡፡ሰዎች የሌላውን ንብረት እየሰረቁ መሸጥ የሌሎችን ሚስቶች በአመጽ መድፈርና ሌላም የመበጣበጥ

ድርጊት በየቦታው በዛ።ማንም በነጻነት መንቀሳቀስ የማይችል ሆነ።የውንብድና ተግባር ብቻ ተጧጡፎ እውነት ጠፋ።ይህን ከሀገረ አይሁድ ለማስቀረት የቁሳሩ ሹም አስባስያኖስ መጣ እርሱንም ተከትሎ ጥጦስ መጣና ሀገረ አይሁድን ደመሰሰ።ቤተመቅደስንም አፈረሰ።አይሁዶች የእርስ በእርስ መገዳደል ሰፍኖባቸው ኖሩ ማንም ሰው በየኪሱ ጩቤን እየደበቀ መግደል ሆነ። ለውንብድና የተሰማሩትን በገንዘብ እየገዙ እገሌን ግደልልኝ የሚሉ የሚያስገድሉና ከሥነ ሥርዓት ውጭ የሆኑ ሰዎች በዙ።ሰላማዊ በመምሰል አንዱ ወደ አንዱ በመጠጋት በሹል ብረት መግደል እንደ ባሕል ሆነ።የገደለው ሰው ወዲያው በሰው መሐል ይገደላል።የቸገራቸው ሰዎች ይህን ሞት "እውር ሞት" በማለት ሰይመውታል።በየደረጃው የተለያየ ትምህርት ጥበብና ሙያ ያላቸው ሰዎች እገሌ ገደላቸው ባልተባለ ሁኔታ ደማቸው በከንቱ ፈሰሰ።ከህዝበ አይሁድ ብዙዎች የሕይወት ዋስትና አለመኖሩን ሲያዩ ሴቶችንና ሕጻናትን ከሀገር አስወጥተው ከሀገር ውጭ እንዲቀመጡ አደረጉ።ጴጥሮስና ጳውሎስን የገደላቸው ኔሮን ዳግማዊ ነው።በኔሮን በ13ኛ ዓመት ዮሐንስ ወንጌሉን ጻፈ።ልብ ብሎ ማድመጥ ወደ መልካም ቁም ነገር ይመራል።ሀገር ሲበጠበጥ ደስ የሚላቸው ሰዎች አሉ።ብዙ የሮም ነገሥታት ለአይሁድ ቤተ መቅደስ አምኃ መስጠትን አስለምደው ነበር።ጥጦስ የቁሳር ታማኝ የአስባንዮስ ልጅ ነው።ዮሴፍ ወልደ ኮርዮን የአይሁድ ካህን ነበረ።ለእግዚአብሔር ትእዛዝ መሞት አያስፈራኝም ይል ነበር።ማንም ሰው ሕይወቱን በገዛ ራሱ እንዲያጠፋ የእግዚአብሔር ፈቃድ አይደለም ይል ነበር።ሕይወቱን በእጁ የሚያሳልፍ የአእምሮ ድክመት ያለውና ማስተዋል የጎደለው ነው።ኔሮን ቁሳር ሲሞት አስብያኖስ ነገሠ።ዮሴፍ ወልደ ኮርዮን የአስባንዮስ ልጅ የጥጦስ አማካሪ ሆነ።አይሁድ ለሦስት ተከፍለው ማለትም አልአዛር ስምዖን ሐናን በሚባሉ ቡድኖች ተከፋፍለው ይጨፋጨፉ ጀመር። ሀገሪቱ ሬሳ በሬሳ ሆነች።ሬሳው አልቀበር ስላለ ከበድኑ የሚወጣው ሽታ ከዚሁም በሚነሳ ወረርሽኝ ሕዝቡ አለቀ።ሰው በደም እየተንሸራተተ ይወድቅ ነበር።ጦር ቃጠሎ ረሀብ የሕዝቡ እድል ሆነ።ልቅሶ ዋይታ ሰቆቃ የሕዝቡ የዕለት ከዕለት እጣ ፈንታ ሆነ።አይሁድ የቂጣ በዓልን ለማክበር መሳሪያቸውን በየልብሳቸው ውስጥ ደብቀው ወደ ቤተመቅደስ ገቡ እርስ በእርስ ለመገዳደል ማለት ነው።አይሁድ በመካከላቸው ባለው ጠብ ደክመው የጥጦስን ተንኮል አልተከታተሉትም።ጥጦስም ገብቶ አሸነፋቸው።ዮሴፍ ወልደ ኮርዮንም "ክፋትን ሁሉ አድርጋችሁ ከእግዚአብሔር ረድኤትን ለምን ትጠብቃላችሁ አላቸው?የረከሰውን ስነ ምግባር ተይዞ ከእግዚአብሔር ረድኤትን መጠበቅ አይቻልም።በየጊዜው ብዙ ሽንፈቶች በሕዝበ እስራኤል ላይ ተከስተዋል ብዙ ድሎችም ተመዝግበዋል።ሶምሶን ሳይበድል ኃይለኛ ነበረ ሲበድል ግን በጠላት እጅ ወድቆ እንደ ሴት ባሪያ እህል እየፈጨ ኖረ።ሳኦል በእግዚአብሔር አጋዥነት ጠላትን አሸነፈ እግዚአብሔርን ካስቀየመ በኋላ ግን በጠላት እጅ ወደቀ።ዳዊትም እግዚአብሔርን በማስቆጣቱ ከልጁ አቤሴሎም ጋር ተጋጨ።ዮሴፍ ወልደ ኮርዮን "አባቶቻችን አብርሃም ይስሐቅና ያዕቆብ ሰላማውያን ሆነው በእግዚአብሔር ስለተመሩ ሁሉን አሸነፉ የእኛ መሰረቶች እነርሱ ነበሩ።በእነርሱም ምግባር ልንመራ ይገባናል።እነርሱ በአካባቢያቸው ከሚኖሩ አሕዛብ ጋር እየተስማሙ ይኖሩ ነበር።ለግብጻውያን የታዘዙበት ጊዜ አለ።ለሮም ነገሥታት የታዘዙበት ጊዜ አለ።ይህም በእግዚአብሔር ዘንድ አላስወቀሳቸውም" እግዚአብሔር ያመጣውን በአኮቴት ተቀብሎ መኖር ይመረጣል አላቸው።በዚህ ዓለም አንዱ ክፍል ዓለምን ተቆጣጥሮ ለተወሰነ ጊዜ ሊቆይና ለጊዜው ደግሞ እርሱ ሲወድቅ ሌላው ይተካል።እናንተ በብዙ ነገሥታት ላይ

እንድትሰለጥኑ የሆነበት ጊዜ ነበረ።የተገዛችሁበት ጊዜም ነበረ አላቸው።ሮማውያን ላለንበት ዘመን ዓለምን እንዲይዙ ፈቅዷል አላቸው።ከአቅም በላይ ለሆነው እየተገዙ መኖር ነውር አይደለም።የሕዝቅያስ ጸሎት የሰናክሬምን ሠራዊት አስወገደ።ሴዴቅያስ የነቢያትን ምክር አልቀበል ብሎ ለውድቀት ተጋለጠ።አሁን ግን የእግዚአብሔርን እርዳታ ለማግኘት በሚያስችል ሁኔታ አይደለም ያላችሁት አላቸው።በእናንተ ጽናትና ኃይል ጠላት አይሸነፍም።እግዚአብሔር ከእናንተ ጋር ካልሆነ ጥቅም የላችሁም።የእርስ በእርስ መባላታችን በእኛ ላይ መቅሰፍትን አመጣ አላቸው።እግዚአብሔርን አስቀይሞ ድልን የተቀናጀ የለም።ጥጦስ ለአይሁድ በጎ ነገርን ያስብ ነበር።አልዓዛር ስምዖንና ሐናን ግን ጥጦስን ለማበሳጨት ሐሳቡን ለውጦ እስከ መጨረሻው ድረስ አይሁድን እንዲጠላና እንዲጨፈጨፉ ለማድረግ የቻሉትን ሁሉ ያደርጉ ነበር።ከጥጦስም ብዙ ሠራዊት ገደሉበት እርሱም ኢየሩሳሌምን አስከበባት።ረሀብ ጸና ያገኙትን ጥንብ ሁሉ መብላት ጀመሩ።ትንሽ ስንዴ ያለችው ሰው ከተገኘ ያችን ለመውሰድ ይገድሉታል። ስለዚህ ማንኛውም ሰው እህል ቢኖረው ሲፈጭ ወይም ሲጋግር እንዳይታይና እንዳይሰማ በጥሬው ብቻ መብላቱን መረጠ ዱቄት ያለውም ቢሆን ዱቄቱን ይቅመው ነበር።አባት ከልጁ ልጅ ከእናቱ እናትም ከልጇ ቀምቶ መብላት የግድ ሆነ።ሕያዋን ሙታንን ለመቅበር እጅግ ተቸገሩ ቀብረውም ለመጨረስ አልቻሉም።አየሩ በጠቅላላ ተመረዘ በሕይወት የሚንቀሳቀሱ ሰዎች ደከም ያሉትን ሲሞቱ እንዳያስቸግሯቸው ከነ ሕይወታቸው ባገኙት ጥልቅ ጉድጓድና አዘቅት ይከታቸው ነበር።ሌሎች ደግሞ ለታመሙት መቃብር ይቆፍራሉ ህይወታቸው እያለች ከመቃብሩ ላይ ተኝተው ህይወታቸው እስክታልፍ ይጠባበቁ ነበር።በከፍታማ ቦታ ከነሕይወቱ የተገኘ ሰው ከእርሱ በጉልበት የተሻለ ከመጣበት ገፍትሮ ወደ ገደል ይጥለዋል።የሚጠጣው ውሃ ሁሉ በሰው ሬሳ የተበከለ ሆነ።የእንስሳትን ፋንድያ እበት መብላት ጀመሩ።የሠረገላቸውን ቁርበት በልተው ጨረሱ።የሰይፋቸውን መያዣ ሁሉ በሉት።ቅጠል ወይም ሳር ተበልቶ አልቆ ሊገኝ አልቻለም።አንዲት እናት ልጇን ጠብሳ በላቸው።የእሳት ጢስ ያዩ ሰዎች ሁሉ ወደ እርሷ ሄደው ርጥብ ሥጋ አግኝተሽ ለምን ብቻሽን ትበያለሽ አሏት።ተቀመጡና ላቅርብላችሁ አለቻቸው።እነርሱም ተቀመጡ የልጇን ሥጋ አመጣችና አቀረበችላቸው።ይህ የምወደው ልጄ ሥጋ ነው አለቻቸው።ሊበሉ እየጓጉ የመጡት ሁሉ ደነገጡ እየተንቀጠቀጡም ወጡ።የዚችም ሴት ተግባር በሀገር ሁሉ ተሰማ።ይህ ሁሉ የሆነው በግል ሥልጣን ጥመኞች ነው።ይህች እናት ልጇን በጣም ነበር የምትወደው አይታ አትጠግበውም ነበር።አንተ ብትሞት ቀባሪ የለኽም ስለዚህ አንተን የተሸከመች ሆዴ መቃብር ትሁንህ ብላ ነው ተጨፍና ያረደችው። የእግዚአብሔር ፍርድ አይዛባም ዘለዓለም ትክክል ነው።ብዙዎች በግፍ እየተገደሉ እግዚአብሔርን ከማመስገን ጋር ሞትን ተቀብለውታል።ጥጦስ የሴትዮዋን ሁኔታ ተረድቶ ለአይሁድ ራራላቸው።ለተራበው ሕዝብም ምግብ አቀረበለት ሊበላ ሲል ጉረሮው ተዘግቶ የሞተ አለ።አንዳንዶቹ ደግሞ ሳስተው በትልቁ ይጎርሱና ሕቅታ እየያዛቸው አለቁ።አንዱ ወርቁን እንዳይዘርፉት ዋጠው ሆዱን ቀደው የዋጠውን ወርቅ አወጡት።ይህን ዜና የሰሙ ሰዎች ወርቅ ለማግኘት የብዙ አይሁዶችን ሆድ ቀደዱ።ቤተ መቅደስ በራሳ ተሞላ።ሮማውያን አይሁድን ሊወጓቸው የመጡ መታዘዛቸውን ስላቋረጡ ነው።የጥጦስ ሠራዊቶች እምቢ ብለው ቤተ መቅደሱን አቃጠሉት ጥጦስ ግን እንዲቃጠል አይፈልግም ነበር።ከቤተመቅደሱ ግንብ እርሱ እግዚአብሔር ክርስቶስ እንደሆነ አላስተዋሉትም የሚል ጽሑፍ ተገኘ።የአይሁድ ቤተ

መዛግብቶች ሁሉ ተቃጠሉ።የኋላው ደስታ አሁን በሚካሄደው መራራ ትግል ይመሰረታል። ይህ ያለንበት ዓለም የሥራ ዓለም ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ የደስታ ዓለም ነው።የዓለምን ጎዶሎነት የተረዳ ሁሉ ዳግማዊውን ዓለም ይማጸናል።በሕዝበ አይሁድ ያልደረሰ አሠቃቂ መከራ የለም።አይሁድም ከምርኮ ሞትን እንመርጣለን ብለው እየተዋጉ በጦርነት አለቁ።

ገዮርጊስ ወልደ አሚድ

ሊቃውንት መማር በአእምሮ ጠባይዕ ውስጥ ተሰውሮ ያለውን የእውቀት ብርሃን የሚገለጽበት የአእምሮ መክፈቻ ነው ይላሉ።ይህ መጽሐፍ ከአዳም ጀምሮ እስከ ዘመነ ተንባላት ያለውን ታሪክ ያካተተ ነው።የዚህ መጽሐፍ ደራሲ ገዮርጊስ ወልደ አሚድ ብዙ ማስረጃ ሰበሰብኩ ቢሆንም ይህም የተሟላ አይደለም ስለዚህ የራሴንም አስተያየት በመጨመር አስፋፋሁት ይላል።የዓለም አፈጣጠር ከጥበበኞች አስተሳሰብ እጅግ የራቀና የረቀቀ ነው።መጀመሪያና መጨረሻ የለውም ፍጡርን ከፈጣሪ ለይቶ አያሳይም የሚሉ ነበሩ።በእነርሱ ዘንድ ስሩ ከግንዱ ሆኗል።ሌላም ሌላም የሚሉ ነበሩ።የቤተክርስቲያንን ሕግ የሰሩ አባቶች ግን ዓለም መጀመሪያና መጨረሻ አለው አሉ ቅዱሳን ነቢያት በእግዚአብሔር መንፈስ እየተመሩ ከተናገሩት ቃልም ለማስረጃነት አቀረቡ።ይህ እውነተኛው ትምህርት ነው።ጥበበኞች ግን ከልባቸው ያመነጩትንና በመፈላሰፍ በመመራመር ያገኙትን ለመግለጽ ሞከሩ።እኛ ግን ከኦሪትና ከነቢያት መጻሕፍት ባገኘነው መንፈሳዊ እውቀት የዓለምን አፈጣጠር ምስጢር መረዳት እንችላለን።ሰዎች ስለዘመን ብዙ ተከራክረዋል መጀመሪያ የለውም የሚል ክህደት ያነሱ አሉ።ሌሎቹ ደግሞ ዘመን ቀዋሚ ነው የተገኘውም በራሱ ፈቃድ ነው አይለወጥም መጨረሻም የለውም ይላሉ።ጻድቃን ግን የመዓልት ትርጉሙ ፀሐይ ለተጀመረበት ጊዜ የተሰጠ ነው ይላሉ።የክርስቲያኖች አካሄድ ከፈላስፎችና ከሕግ አውጭዎች ይለያልና።ቃየል ሄኖህን ሄኖህ ጋይድን ጋይድ አሜኤልን አሜኤል ማቱሳላን ማቱሳላ ላሜህን ወለደ።ላሜህ ሴላና ሐዳን አገባ።ሐዳ ዮሴድን ወለደች እርሱ ማደሪያዎችን ሰራ።ሐዳ ለመጀመሪያ ጊዜ ዘፈንና የመሰንቆ ጨዋታን አሳየ።ሴላ ቶቤልን ወለደችው።ብረትን መስራት የጀመረው ቶቤል ነው።አዳም ፴ ወንዶችንና ፴ ሴቶችን ወልዶ ነው የሞተው።አዳም ሲሞት ልጆቹ በመዛግብት ዋሻ ቀበሩት ዋሻው በደብር ቅዱስ ይገኝ ነበር። ሴትና ልጆቹ በደብር ቅዱስ ሆነው መላእክት እግዚአብሔርን ሲያመሰግኑ ይሰሟቸው ነበረ። የሴት ልጆች ከደብር ቅዱስ ከሚገኘው የዕፅ ፍሬ ይመገቡ ነበር።ቃየልና ዘሮቹ ደግሞ የዘሩትን ይመገቡ ነበር።ቃየል የምድር አራሽ ነበረና።አቤል ስራው በጎችን ማርባትና መጠበቅ ነበር። አቤል የተገደለው በ300 ዓመቱ ነው።የመጀመሪያው ቋንቋ ዕብራይስጥ ነው የሚሉ አሉ ሦርያኛ ነው የሚሉ አሉ።የቃየል እድሜ አጠቃላይ 730 ነው።በቃየል ዘመን የቤቱል እህት ኑሄም ከቃየል ዘር የነበረች የተለያየ ጎብረ ቀለማት ያለውን ግምጃ ሰራች።ዮቤድ የተባለው ደግሞ ብዙ የቅኝት አውታሮች ያሉት መሰንቆን ሰርቶ መሰንቆውን እየመታ ይዘፍን ነበር።ይህን የጀመረ እርሱ ነው።አውሬዎችና ወፎች የመሰንቆውን ድምጽ ለመስማት ይሰበሰቡ ነበር።ዮቤድ መሰንቆን መስራት ከጀመረ ወዲህ የቃየል ልጆች ሌት ተቀን መዘፈኑን ተያያዙት እረፍት አልነበራቸውም።ዘፈናቸውም የጥጋብ ዘፈን ነበር።ደቂቀ ሴት ዘፈኑን ሲሰሙ ከደብር ቅዱስ ወደ ምድር ወረዱ ወደ ደቂቀ ቃየልም ተጨመሩ።ቃይናን ከነፍሰ ገዳዩ ከቃየል ልጆች ጋር ልጆቹ እንዳይጨመሩ ልጆቹን አዘዛቸው ታላቁ ልጁን መላልኤልንም እርሱን ተክቶ የሕዝቦቹ መሪ

እንዲሆን አዘዘው።መላልኤልም ሕዝቦቹን በጽድቅ መራቸው።ሄኖክ ምስጢረ ከዋክብትን የማወቅ ዕውቀት ነበረው።ያፌት ሲወለድ ዓለም 2157 ዓመት ሆኖት ነበር።ማየ አይኅ በ2257 ጀመረ።የከነአን አባት ካም ነው።ቃይናን ከአዳም 13ኛ ትውልድ ነው።በ130 ዓመቱ ቃይናን ሰላትያልን ወለደ።ሰላትያል ዳግማዊ ቃይናንም ይባላል።አይሁድ ከልደተ አበው 1500 ዓመት ደምስሰዋል።ዳግማዊ ቃይናን የተባለውን ሰላትያልንም ከቁጥር ሰርዘዋል።ይህን ያደረጉት በፍጻሜ ዘመን ይመጣል ብሎ ነቢዩ ዳንኤል የተናገረለት ክርስቶስ እሱ አይደለም ብለው ሊገድሉት በተማከሩ ጊዜ ነው።ይህንንም ምክንያት በማድረግ የዳንኤል ሱባኤ አልተፈጸመም እያሉ ይተርካሉ።የቃይናን አባት አርፋክስድ ነው።ኤቦርና ልጆቹ የእብራውያን ቋንቋ ተናጋሪዎች ነበሩ።ከለዳውያን 5533 ክንድ ርዝመት ያለው ግንብ ገነቡ ይህን ለመስራት ፴ ዓመት ፈጀባቸው።ይህ የሆነው ዓለም ከተፈጠረ በ2827 ዓመት ነው።ግንቡን ለመስራት የተሠለፉት 72 መሳፍንትና 25 የሴም ዘሮች ናቸው።ግሪክ የያፌት ዘሮች ሀገር ነው።ምድር እንደ ጽዋ/ጋን ክብ መሆኗን ልንገልጽ ይገባናል።በዚች ምድር አራት በዝቅተኝነታቸው የሚታወቁ ክፍሎች አሉ።ከዚህም የተነሳ ፀሐይ ወደ አራቱ ዝቅተኛ ብሔሮች ስትደርስ ስለሚጨልም ሌሊት ይከሠታል።በአንዳንድ ሀገሮች የፀሐይ ብርሃን እስከ 17 ሰዓት የሚቆይበት ጊዜ አለ።በሰንድና በሕንድ የሚገኙ ዕፅዋትና ድንጋዮች በአራዊት ለተነደፉ ሰዎች መድኃኒት ናቸው።ንጹሕ ነፋስ ለአእምሮ ጥሩ ነው።በብርዳማው አገር የእባብ ዘር ፈጽሞ የለም ብርዱ ያጠፋዋልና።(ፍጥረታትን የሚለውጥ እግዚአብሔር ነው።ለምሳሌ ብርድ ስለሆነ ፊትህ ጠወለገ ቢባል በብርድ ፊት እንዲጠወልግ ያደረገ ፈጣሪ ነው።በፍጥረታት መካከል ስላለው ውስጣዊና ውጫዊ ግንኙነት ውጤቱ እንዲህ እንዲሆን ያደረገው እርሱ ነው።የሳይንስ ሰዎች ለተለያዩ ግንኙነቶች ምክንያትና ውጤት የሰጡት ይህን አይተው እንጂ ለግኙኝነቱ ስያሜና የግል አስተያየታቸውን ሰጡ እንጂ ምክንያቱን እነርሱ አልፈጠሩትም)።ፀሐይ ሳትጠልቅ 22 ሰዓት ሙሉ የምትቆይበት ሀገር አለ።ሌሊቱም 22 ሰዓት የሆነ ማለት ነው።የሕንድ ባሕር ከሕንድ ተነስቶ እስከ ኢትዮጵያ ይደርሳል።ጠቢቡ አርስጣጣሊስ እስክንድር በሚገዛው ሀገር መስታዎትን ሰርቶ ነበር ገንዘብ የጠፋበት ሰው በመስታዎት አማካኝነት ያገኝ ነበር።በሀገረ ኤፌሶን አንድ ከብረት የተሰራ ምስል ነበረ።ምስሉ በክብር በወንበር ተቀምጧል።በሀገሪቱ ላይ ክፉ የሚያስቡ ሁሉ በምስሉ አማካኝነት ከነመርከባቸው ይሠጥማሉ ተብሎ ይታሰብ ነበር።በኋላ ክርስቲያኖች አቃጠሉት።ጸሐፊዎች በዓለም የተፈጸሙትን ሁሉ ለመጻፍ ቢፈልጉ አይችሉም በዚህ ዓለም ብዙ ታሪክና ሊታመን የማይችል ነገር ተፈጽሟል።እስከ ዘመነ ኤቦር የሰው ልጆች መነጋገሪያ እብራይስጢ ነበረ።ከኤቦር ልጆች አንዱ ዮቅጣን ነው።ዮቅጣን የዓረቦች አባት በመሆኑ ይታወቃል።በኤቦር ዘመን ዓለም ከተፈጠረ 3117 ዓመት ነበረ።ናምሩድ በምስራቅ አቅጣጫ እሳትን ስላየ ለእሳት እየሰገደ ብዙ ቆየ።በራግው ዘመን ሰዎች ብዙ አማልክትን አመለኩ።የአባት የእናታቸውን ምስል እያሰሩም የሚሰግዱ ነበሩ።መልከ ጼዴቅ የኬቦር ልጅ የፋሌቅ ልጅ ነው።ናምሩድ የከለዳውያን አባት በመባል ይታወቃል።የፈርያኖች መንግሥት የተመሰረተው በዘመነ ራግው ነው።ከራግው ዘመን በ200ኛው ዓመት ለመጀመሪያ ጊዜ ከክምዮስ የሚባል ንጉሥ ነገሠና ከወርቅና ከብር ጌጣጌጥን መስራትና ከእነዚህ መአድኖች በተሠራ ድርሕም በሚባለው ገንዘብ መገበያየት የተጀመረው በእርሱ ዘመን ነው።በናኮር ዘመን ደግሞ ሚዛኖችና መለኪያዎች ተፈለሰፉ።ከባድ የመሬት መንቀጥቀጥም በዘመኑ ታይቷል።መርቅልዮስ ዮናስ ዮናናዊ

መጽሐፈ ኤደን

የከዋክብትን ጥናት ጀመረ ዮናናውያን ይህን ጥናት በፍልስፍናቸው አስገብተው ተጠቀሙበት። ናኮር በግብጽ በነገሠ በሁለተኛው ዓመት ደማስቆ ተቆረቆረች።አብርሃም በ3300 ዓመተ ዓለም ተወለደ።የአብርሃም እናት ዮታ ከሞተች በኋላ ታራ ንሕራብን አግብቶ ሣራን ወለደ።አብርሃም ለአህዛብ አማልክት አልተገዛም ጌታም ውጣ ብሎት በ75 ዓመቱ ወጣ። አብርሃምም ለእግዚአብሔር ሰዋ።አጋር ጸነሰች ሣራንም ማክበር ተወች።እስማኤል ከአረብ ነገሥታት የምትሆን ሚስትን አገባ በዓረብኛም ተናገረ ልጆቹም እስማኤላውያን ተባሉ።ይሥሐቅ ለመሥዋእትነት በቀረበ ጊዜ ዕድሜው 37 ዓመት ነበረ።ሣራ የአብርሃም ይሥሐቅን ለማረድ ሂዶ እንደነበር ሰምታ ታመመች በ127 ዓመቷም ሞተች።ሣራ ከሞተች በኋላ አብርሃም ኬጡራን አግብቶ ብዙ ልጅ ወልዷል።አብርሃም በ3503 ዓመተ ዓለም ሞተ።እስማኤልና ይሥሐቅ ቀበሩት የቀበሩትም አሁን ገሊላ በሚባለው ቦታ ነው።በዘመነ አብርሃም ሄራቤት የምትባል ንግሥት ነገሠች እሷ የተራራው ካህን ልጅ ስትሆን በንጽቢንና በሮሐ ከተሞችን ቆረቆረች ጣዖታትንም አቆመች የእርሷ ጣዖት ለ50 ዓመት ተመለከ ቆይተው ግን ጣዖቶቿ ተቃጠሉ።ርብቃ ድንግል ነበረች።ይሥሐቅን ስታገባው የ40 ዓመት እድሜ ነበራት።የአብርሃም አገልጋይም ለይሥሐቅ ሚስት ትሆነው ዘንድ ለርብቃ የወርቅ ቀለበት አገባላት።ኤሳው ብኩርናውን በምስር ንፍሮ ለያዕቆብ ሸጠ።ያዕቆብ ራሔልን ወደዳት መልከ መልካም ነበረችና። ሮቤል የአባቱ ዕቅብት ከነበረችው ከላባ ደረሰባት ያዕቆብም በዚህ ምክንያት የሮቤልን ብኩርና ለሌዊ ሰጠ።ዮሴፍ በፈርዖን ፊት ሲቀርብ 30 ዓመቱ ነበረ።ዮሴፍ የጲጥፋራን ልጅ አትኔስን አገባ።የዮሴፍ ወንድሞች ለዮሴፍ ያዕቆብ በዮሴፍ መሞት ምክንያት ዓይኑ እንደታወረ ነገሩት። (የውሸትን ውጤት አስተውል)።ፈርዖን ለያዕቆብ መኖሪያ ትሆነው ዘንድ ምድረ ራምሴን ሰጠው።ዮሴፍ ለውሃ ማጣሪያ የሚሆን ጥልቅ ጉድጓድ አዘጋጅቶ ነበር።በዮሴፍ ዘመን ጻድቁ ኢዮብ ተነሳ።እንበረም መጀመሪያ ማርያምን ቀጥሎ ከዚያ ሙሴን ወለደ።እስራኤላውያን እስከ ኢያሱ ዘመን መና ይወርድላቸው ነበር።ከኢያሪኮ ቅጽር መፍረስ በኋላ ቀርቷል።ፋሲካንም ከ40 ዓመት በኋላ እንደገና ባልቦካ ቂጣ አከበሩ።በኢያሱ መሪነት ሕዝበ እስራኤል 31 ነገሥታትን አሸነፈ።ኢያሱ ሲሞት ዓለም ከተፈጠረ 4904 ዓመት ሆኖት ነበረ።የፈርዖን ልጅ ብዙ ዕውቀት ያላቸውን መምህራን እየቀጠረች ስላስተማረችው ብዙ እውቀት አወቀ።ከማንም በበለጠ በእናትነት ደረጃ ትወደው ነበር።በግብጻውያን የታሪክ መጽሐፍ የኢትዮጵያ ሰዎች ከግብጻውያን ጋር ስለተጣሉ የአባይን ውሃ ወደ ሌላ አቅጣጫ በማፍሰስ ግብጽን አመዘበሩ።ሙሴ በፈርዖን ታዞ ወታደሮችን ይዞ በግብጽና በኢትዮጵያ ምድር መካከል መርዛማ እባቦች ስለነበሩ እባቦቹን የሚበሉ አሞራዎች ይዞ ተነሳ ሙሴም ኢትዮጵያን ድል አድርጎ የኢትዮጵያን ንጉሥ ሴት ልጅ አግብቶ መጣ።የዓባይን ወንዝም ወደ ግብጽ እንዲፈስ አደረገው።ዓለም ከተፈጠረ እስራኤል ከግብጽ እስከ ወጡበት 3835 ዓመት ይሆናል።የእግዚአብሔር መልአክ ቀን በደመና ሌሊት በብርሃነ እሳት እየመራቸው ተጓዙ።እግዚአብሔር ለሙሴ ሁለት ጽላቶችን ሰጠው።ማርያም ሙሴን ስላማችው ለምጻም ሆነች እርሱ ግን ጸልዮ አዳናት።ካሌብና ኢያሱ ምድረ ርስትን ወረሱ።ሙሴ በ3873 ዓ.ዓ ሞተ።በአዳም 33ኛ ትውልድ በናዖድ ጊዜ ሀገረ ቆሮንቶስ ተቆረቆረች።እንዲሁም በዘመኑ አርዮስፋጎስ በመባል የሚታወቁ የመሳፍንትና የፈላስፋዎች ማህበር በአቴና ተቋቋመ።ከዋክብት ፍጡራን ስለሆኑ ክፉም ሆነ ደግ ከእነርሱ አይገኝም የሚል ፈላስፋ ነበረ።ዲቦራ ነቢይት ከነገደ ኤፍሬም ናት።ጌዴዎን በምስፍናው ወራት ብዙ ሴት አገባ

መጽሐፈ ኤደን

70 ልጅም ወለደ።ከአዳም 44ኛ የሆነው ዮፍታሔ ለእስራኤል መስፍን ሆነ።እስከ ዘመነ ዮፍታሔ ድረስ የሰው ሬሳ በዋሻ ይቀመጥ ነበረ በዚህ ጊዜ ግን መሬት እየተቆፈረ መቀበር ተጀምሯል።(የሰው ልጅ የሚሰራው ስራ ሁሉ መነሻ አለው።አንዳንዱ በቅርብ ሌላው ከጥንት)። ሶምሶን በ4300 ዓመት አረፈ።ዙርነሐር በነገሠ በ2 ዓመት የመሬት መንቀጥቀጥ ተከሰተ መብረቅና ነጎድጓድ ምድሩን አደባለቁት እሳተ ገሞራም ምድሩን አነደደው አንዱ ከተማ ከነሰው ከነእንስሳቱ ተደምስሰዋል።የኤሊ ልጆች ወደ ቤተ እግዚአብሔር የሚመጡትን ሴቶች አዋረዱ። ለመባዓ እና ለመሥዋእት የመጣውን ለራሳቸው አደረጉ።በኤሊ ዘመን እግዚአብሔር ከእስራኤል ልጆች ራዕይን አስወግዶ ነበር።ሳሙኤል በቤተመቅደስ ታቦተ ሕጉ ባለችበት ይተኛ ነበር።ሳኦል የነገሠ በ4407 ዓ.ዓ ነው።ሳኦልን እርኩስ መንፈስ ሲያሰቃየው ዳዊት እየዘመረ ያስታግሥለት ነበር።ጎልያድ ስድስት ክንድ ርዝመት ነበረው።ሳኦል የተመረጠ በእጣ ነው።መጀመሪያ በነገድ ሲጣጣሉ ለነገደ ብንያም ደረሰው ከዚያ ከነገደ ብንያም ደግሞ ሲጣጣሉ ለሳኦል ደረሰው። የእስራኤል ልጃገረዶች ሳኦል ሺ ገዳይ ዳዊት እልፍ ገዳይ ብለው ስለዘፈኑ ሳኦል ዳዊትን ይጠላው ነበረ።ሜልኮል ዳዊትን በአርበኝነቱ በጣም ትወደው ነበረ።ሳኦል ዳዊትን በቤቱ አስከብቦ ሊገድለው በተነሳ ጊዜ ሜልኮል በመስኮት አዘልላ ከመገደል አተረፈችው።ዳዊትና ጓደኞቹ ተራቡና ካህኑ አቤሜሌክ ጎብስተ ቁርባን ሰጥቷቸው በሉ።ሳኦል በ4447 ዓመት ሞተ።ንጉሡ ኢዮአስ ካህኑ ዮዳሔን ሳያማክር ምንም አያደርግም ነበር።ካህኑ ዮዳሔ ከሞተ በኋላ ግን ጣዖት አመለከ።ነቢዩ ዘካርያስንም በድንጋይ አስደብድቦ ገደለው።በ4792 ዓ.ዓ አዛርያስ ነገሠ።ይህ በነገሠ በአምስተኛ ዓመቱ ጳጉሜን በአራት ዓመት አንድ ጊዜ ስድስት ቀን እንዲሆን ተወሰነ። አዛርያስ ሌላ ስሙ ዖዝያን ነው።አጥናለሁ ብሎ ቤተመቅደስ ገብቶ ለምጽ የወጣበት ንጉሥ ነው።የፋርስ ንጉሥ በመጋቢት 25 ቀን ለፀሐይ በዓል ያደርግ እንደነበር ይነገራል።ሙሴ እስራኤሎች በእባብ በተነደፉ ጊዜ ያቆመውን ዓርዋ ብርት ሕዝቅያስ ሰበረው።የይሁዳ ሰዎች እግዚአብሔርን ትተው ሲያመልኩት አይቷልና።የፋርሱ ንጉሥ የእስራኤልን ልጆች በሙሉ ማርኮ ወደ ኤዶም ወሰዳቸው በእስራኤል ልጆች ምትክ አህዛብን አሰፈረ።እኒህ አህዛብ ግን እግዚአብሔር ያጠፋናል ብለው ፈሩ።እግዚአብሔርም የአንበሳ መንጋ ላከባቸውና ብዙ ተበሉ በመበላታቸው ተጨነቁ።የእስራኤል አምላክ ሕግ ስለማናውቅ በአንበሶች ተበልተን ማለቃችን ነው ብለው ለፋርስ ንጉሥ ነገሩት።እርሱም ማርኮ ከወሰዳቸው እብራውያን መካከል አንዱን መጽሐፈ ኦሪት እንዲያስተምራቸው ላከላቸውና ተማሩ።በአንበሳ መበላቱም ቀረላቸው።እነዚህም ህዝቦች የቀሩት መጻሕፍትን ሳያውቁ በመጽሐፈ ኦሪት ብቻ ተወስነው ቀሩ።እስከ መጨረሻውም ሌሎችን መጻሕፍት የማይቀበሉ ሆኑ።ከሙሴ በቀርም ሌላ ነቢይን አይቀበሉም።ለእስራኤላውያን በፋርስ ንጉሥ የተማረኩት ምርኮ የመጀመሪያቸው ነው።እስራኤል የተማረኩት በሕዝቅያስ ዘመን ነው።በ4805 ዓ.ዓ ሕዝቅያስ ሞተ።በዘመነ ኢዮስያስ ነቢዩ ሶፎንያስ፣ነቢዩ ኤርምያስ፣ ነቢይት ጎልዳና ተነስተዋል።ኤርምያስ በራዕይ ቤተ መቅደስ እንደምትቃጠልና ህዝቦቿም ወደ ባቢሎን እንደሚማረኩ ስላወቀ የምስክር ድንኳንንና የእግዚአብሔርን ታቦት በዋሻ ውስጥ ደበቃቸው።እስከዛሬም ድረስ የተደበቁበትን ዋሻ ያወቀ የለም።ከግብጹ አንካሳው ፈርዖን ወይም ፈርዖን ኒካዑ ጋር ገጠመ።በዚሁ ጦርነት ተወግቶ ኢዮስያስ ሞተ።በ4893 ዓ.ም ይህ ሆነ። በሕዝቅያስ ንጉሠ ይሁዳ ዘመን ነቢዩ ሆሴእ ኢሳይያስና ሚክያስ ነበሩ።በዘመነ አካዝም እኒሁ ነበሩ።ሮማኖስና ርናልዮስ የተባሉ ወንድማማች በሮም ላይ የነገሡት ከሕዝቅያስ በፊት በነበረው

መጽሐፈ ኤደን

በአካዝ ዘመነ መንግሥት ነው።በ4760 ዓ.ዓ አካባቢ ማለት ነው።በአሜስያስ ወልደ ኢዮአስ ዘመነ መንግሥት ኤልሳእ፣ዮናስና ናሆም የተባሉ ነቢያት ነበሩ።በአዛርያስ/ያዝያን ዘመን ደግሞ ዮናስ፣አሞጽ፣ሆሴእና ኢሳይያስ ነበሩ።በኢዮአስ ዘመነ መንግሥት በ4763 ዓ.ዓ አካባቢ ኤልሳእ አብድዩ እና ዘካርያስ ነቢይ ነበሩ።ኤልያቄም ንጉሥ ለ3 ዓመት እንደተቀመጠ ናቡከደነጾር ኢየሩሳሌምን በመውረር ሰዎቹንና ንብረታቸውን የቤተ መቅደስ ንዋያትንም ጭምር ማርኮ ወደ ባቢሎን ወሰደ።ሠለስቱ ደቂቅና ዳንኤልም አብረው ተማረኩ።ይህም በ4907 ዓ.ዓ ገደማ ነው። ሴዶቅያስ በነገሠ በዘጠኝ ዓመት በኢየሩሳሌም የቀሩትን ወደ ባቢሎን ወሰዷቸው።በሴዶቅያስ ዘመን ዕንባቆም ኤርምያስና ባሮክ የተባሉ ነቢያት ተነስተዋል።የናቡከደነጾር የጦር መሪ ናቡዛርዳን ይባል ነበር።የግብጽ ሰዎች ኤርምያስን በድንጋይ ወግረው ገደሉት በግብጽም ተቀበረ።የትንቢት ዓመታቱም 38 ዓመት ናቸው።ነቢዩ ሕዝቅኤልን ደግሞ ተማርኮ በሚኖርበት አይሁድ ገደሉት።ናቡከደነጾር የሶርያ የግብጽ የሮም የባቢሎንና የፋርስ የበላይ ንጉሥ ሆነ። ናቡከደነጾር የእግዚአብሔር መንግሥቱ ዘለዓለም ነው እስኪል ሳር በል አውሬ ሆነ።በ4941 ዓ.ዓ ሞተ።በዳርዮስ ዘመነ መንግሥት የ70 ዓመቱ ስደት መጨረሻ ሆነ።ከብልጣሶር በኋላ ዳርዮስ ነገሠ።በዚህ ጊዜ ዕዝራና ዘሩባቤል ተነስተዋል።ቤተመቅደስ መታደስ የጀመረው ከባቢሎን ምርኮ በኋላ በ3 ዓመት ነው።በነዚህ ዓመታት ሐጌና የዩራክብ ልጅ ዘካርያስ ትንቢት ተናግረዋል።ዳርዮስ ተገደለ ቂሮስ ነገሠ።ነቢዩ ዳንኤል የእስራኤል ምርኮ ሳያልቅ ነው የሞተ። የአርጤክስስ መነሳት ከነዳርዮስ በኋላ ነው።መርዶኪዮስ ሊሰቀልበት የነበረው መስቀል 120 ክንድ ነበረ።አርጤክስስ አስቴርን ያገባት በ5060 ዓ.ዓ ነበረ።ነሕምያ ከዚህ በኋላ ነው የተነሳው ስሙን ዕዝራም ይለዋል።ሱቱኤልም ይለዋል ነቢይ ነው።በ5157 አካባቢ ሶቅራጥስ የነበረበት አካባቢ ነው።እስክንድር አርስጣጣሊስን ያማክረው ነበር።እስክንድር ቋፍ ወደተባለች ቦታ ወጥቶ ግንብ ሰራና ጎግ ማጎግን በዚሁ ውስጥ አሰራቸው።በብረት ሰንሰለት በማሰርም የኋሊት ዘጋባቸው።ግብጽ ውስጥም ከተማ ቆረቆረና እስክንድርያ ብሎ ሰየማት።እስክንድር በ5247 ዓ.ዓ አረፈ።በታሪክ ዙሪያ ሰዎች ሊለያዩ ይችላሉ እውነተኛውን የሚያውቀው እግዚአብሔር ብቻ ነው።በጥሊሞስ የእስክንድር ወንድም ነው።ወዳጅ እንጂ ወንድሙ አይደለም የሚሉም አሉ። ከዚያ ሌላ በጥሊሞስ ተነሳ።72 የብሉይ ኪዳን ሊቃውንትን ወደ እስክንድርያ አስመጥቶ 2ቱ በመንገድ ሞተዋል።70 ብሉያቱን ከእብራይስጥ ወደ ዮናናውያን ቋንቋ ተረጎሙት።ይህም የሆነው በ5265 ዓ.ዓ ነው።ሲተረጉም አንዱን ለሁለት ሰጥቶ አስተያይቶ ነው ልክ መሆኑን ያረጋገጠው።ከአዳም እስከ ኖኅ 1757 ዓመት፣ከኖኅ እስከ ሕንጻ ሰናዖር 501 ዓመት፣ከአብርሃም እስከ ሙሴ 425 ዓመት፣ከዳዊት እስከ እስክንድር 732 ዓመት፣ከእስክንድር እስከ ክርስቶስ 319 ዓመት ነው።ጌታ ሁለት ዓመት ሲሆነው ወደ ግብጽ ተሰደደ።በግብጽ 4 ዓመት ተቀመጠ። አውግሥጦስ ቄሳር በ5515 ዓ.ዓ ሞተ።ሄሮድስ ሕጻናትን ከፈጀ በኋላ ጤና አላገኘም በተለያዩ በሽታዎች ተሰቃየ አበደ ሚስቱን ከተኛችበት ገደላት ቀጥሎ ትልቁን ልጁን ገደለው ቤተሰቦቹን በሙሉ ገደላቸው።በቢላዋ ራሱን ሊያጠፋ ሲልም ሰዎች ያዙት በ5513 ዓ.ዓ ሞተና ሌላ ሄሮድስ ነገሠ።ጌታ ሲጠመቅ ጢባርዮስ ቄሳር ከነገሠ 15 ዓመት ሆኖት ነበር።በዘመኑ ጲላጦስ ጢባርዮስ ቄሳርን ወክሎ ይሁዳንና ኢየሩሳሌምን ይገዛ ነበር።ጌታ በ5534 ዓ.ዓ ተሰቀለ።ጢባርዮስ ቄሳር በ5538 ዓ.ዓ ሞተ።በምትኩ ጋብዮስ ቄሳር ለ4 ዓመት ነገሠ።በሐዋርያትና በምእመናን ላይም እጅግ ከፋ እስጢፋኖስ በድንጋይ ተወግሮ የሞተ በዚህ ጊዜ ነው።ያዕቆብ ወልደ ዘብዴዎስም

መጽሐፈ ኤደን

በሰይፍ የተገደለ በዚህ ወቅት ነው።በጋብዮስ ቁሳር ዘመነ መንግሥት ጴጥሮስ በሮማይስጥ/ላቲን ወንጌልን ጻፈ በሚወደው ደቀመዝሙሩ በማርቆስ ስምም ሰየመው።ከዚያ ቀላውዴዎስ ቁሳር ነገሠ 14 ዓመትም ገዛ።በዚህ ጊዜም ማቴዎስ ወንጌሉን በእብራይስጥ ጻፈው።ዮሐንስ ወልደ ዘብዴዎስ ቆይቶ ይህንን የማቴዎስ ወንጌል ወደ ሮማይስጥ ተረጎመው።ከዚያ ኔሮን ቁሳር ለ13 ዓመት ነገሠ።ማርቆስ የተገደለ በዚህ ጊዜ ነው።ሊቀ ጳጳሳትን ለመሾም የጳጳሳት መሰብሰብ የተጀመረው ከ318ቱ ሊቃውንት ወዲህ ነው።ከዚያ በፊት አንዱ ራሱ ይሾም ነበር።ዕፀ መስቀልን አይሁድ የቀበሩት በኔሮን ዘመነ መንግሥት ነው።በያዕቆብ ምትክ ስምዖን ወልደ ቀለዮጳ ተሾመ።በኔሮን ዘመን ሠረጠሪኖስ የሚባል ሰው በአንጾኪያ ዓለምን የፈጠሩ ዘጠኝ መላእክት ናቸው ብሎ ተነሳ።በዘመኑ የተነሳ ሌላው መናፍቅ ነስረስ ደግሞ እባብን ልናከብራት ይገባል ሔዋን ከባሏ ተገናኝታ እኛን ለመውለድ እንድትችልና እንድንባዛ ያደረገች እርሷ ናትና አለ።የሐሰት መጻሕፍትንም ጽፎ አሰራጨ።በዘመነ እንጣንዮስ ቁሳር ዘመነ መንግሥት ልንጦስ የሚባል ሰው ተነስቶ "ኢየሱስ ከሰማይ ሥጋ ለብሶ ወደ ማርያም ወረደ ውሃ ወደ ወንዙ እንዲሄድ እንዲሁ አለፈ።ከማርያም ምንም ሥጋ አለበሰም አለ"።መርቁስ የሚባል ደግሞ 365ቱ ቀናት ተሰብስበው ዓለምን ፈጠሩ አለ።መርቅድን የሚባል ከሐዲ ደግሞ 3 አማልክት አሉ አንዱ ደግ አንዱ ክፉ አንዱ መካከለኛ አለ።አንዱን ተመካክረው ሁለቱ ገደሉት አለ።ፈጣሪን የገደሉት የገዛ ጓደኞቹ ናቸው አለ።መርቅያን የተባለው ሌላው መናፍቅ ደግሞ ከሉቃስ ወንጌል በቀር ሌላው ወንጌል ትክክል አይደለም አለ።ከሞት በኋላ መብልና መጠጥ አለ ያለም አለ። መርጦስ የተባለ ሰው ደግሞ መንፈስ ቅዱስ እኔ ነኝ ብሎ ተነሳ።ለእነዚህ ሁሉ ለእያንዳንዳቸው ስሕተታቸውን የሚያጋልጥ ማንነታቸውን የሚያሳውቅ መልስ በሀገረ መንበግ ለኪኖስ የተባለ ኤጲስ ቆጶስ ይሰጣቸው ነበር።በተውዳሴ ቁሳር ዘመን ጋሌኖስ የሚባል ፈላስፋ ነበር።የሕክምና አዋቂ ነበር።የመድኃኒት አወሳሰድ በተመለከተም ብዙ መጻሕፍት ጽፏል።ይህ ፈላስፋ ንጉሡ በወንጀል የሚገድላቸውን ሰዎች እንዲሰጠውና አካላቸውን በመቆራረጥ ለሕክምና እውቀቱ እንዲጠቀምባቸው ጠየቀው።ንጉሡም የጠየቀውን አደረገለት።በዚህም ብዙ እውቀት አገኘ።ስለ ሰዎች ውስጣዊ አካል ዘርዝሮና ገልጾ ጽፏል።ለብዙ ዘመናትም ይህ መጽሐፍ ጠቃሚ ሆኖ ኖሯል።በዲሜጥሮስ ቀመር ሌሎች ሊቃነ ጳጳሳትም ተሰማምተውበታል።ከዚያ በፊት ክርስቲያኖች ከጥምቀት ቀጥሎ 40 ቀን ጹመው ፋሲካን ያከብሩ ነበረ።ዲሜጥሮስ በ5793 ዓ.ዓ ሞተ።መርቆሬዎስ ሰማእትነት የተቀበለ በደቅስዮስ ቁሳር ዘመነ መንግሥት ነው።ዱድያኖስ የዲዮቅልጥያኖስ የበታች መኮንን ነበር።ዲዮቅልጥያኖስ በ5797 ዓ.ዓ ሞተ።በ5808 ዓ.ዓ ቆስጠንጢኖስ ንጉሠ ነገሥት ሆነ።በነገሠ በ19 ዓመቱ የኒቅያ ጉባኤ ተካሄደ።2340 ኤጲስ ቆጶሳት ተሰበሰቡ።ጳጳሳት ሚስት እንዳያገቡ የተወሰነ በኒቅያ ጉባኤ ነው።በዙሐል ምትክ የቅዱስ ሚካኤል ክብረ በዓል እንዲሆን ያደረገው እለእስክንድሮስ ነው።መስቀል በእሌኒ የወጣ በ328 ዓ.ም ነው።መቅዶንዮስ የተወገዘ ከኒቅያ ጉባኤ በኋላ በ58 ዓመት ነው።ዮሐንስ አፈወርቅን ንግሥት አውዶክስያ ጠላችው።አባ አርሳንዮስ ምንም ሳያጠፋ አርቃድዮስን ይገርፈው ነበር ስለምን ነው ቢሉት።ወደፊት ንጉሥ ስለሚሆን ለሕዝቡ እንዲራራ ነው አለ።ዮልያኖስን የገደለው ሥዕለ መርቆሬዎስ ነው።ወታደር ነው የገደለው የሚሉም አሉ።ዮሐንስን ሥዕለ ማርያም አፈወርቅ እንዳለችውም ተጽፏል።ወደ ባሕር እየዘለላችሁ ግቡ ትድናላችሁ ብሎ ሕዝብ የፈጀ ሙሴ የሚባል ሰውም ነበረ።በባሕር ዘመድ የሞተባቸው ሰዎች ገደሉት።ንግሥቲቱ

ብርክልያ የዲዮስቆሮስን ጸም ነጨች፡፡ሁለቱን ጥርሶችም አረገፈቻቸው፡፡ዲዮስቆሮስ ጵጵስና ከመሾሙ በፊት ያዕቆብ ይባል ነበርና ክርስቲያኖች በእርሱ ያዕቆባውያን ተባሉ አንድም ያዕቆብ የሚባል ደቀመዝሙር ነበረውና በዚያ ነው ይላሉ፡፡ስምዖን ዘዓምድ የተነሳ በዚህ ዘመን ነው፡፡መርቅያን ሞተ በምትኩም ልዮን ዘይንእስ ነገሠ፡፡ከዚያ ዘይኑን ነገሠ፡፡ይህ ዘይኑን ያዕቆባዊ ነበር፡፡አንዳንድ ገዳማት የአቡሊናርዮስ እምነት ተከታይ ሆኑ፡፡ቃጥሪ የተባለ መለካዊ ሊቀጳጳስ መጻሕፍትን እያጣመመ ለመለካውያን እምነት በሚያመች ሁኔታ እያጣመመ ጻፋቸው፡፡ወልድ ስለኛ ተሰቀለ የሚለውን ለውጦ ጽፎ ነበር፡፡ሕርቃል ለክርስቲያኖች ተበቅሎ አይሁድን አጠፋ፡፡ክርስቲያኖችም ሳምንት ጸሙለት፡፡

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መጽሐፈ ግብረ ሕማማት

ሰሙነ ሕማማት የሚባለው ከሆሣእና ዋዜማ ጀምሮ እስከ ትንሳኤ ባሉት ቀናት ነው፡፡ሰሙነ ሕማማት የተባለበት ምክንያት ኢሳይያስ ነስአ ደዌነ ወጸረ ሕማመነ ያለው ትንቢት ስለተፈጸመበት ነው፡፡እኛም መከራ መስቀሉን በተለየ ሁኔታ ስለምናስብበት ነው፡፡ታሪካዊ አመጣጡም ከሐዋርያት ጀምሮ ነው፡፡በሲኖዶሳቸውም በትእዛዝ 31 ወስነውታል፡፡ሆኖም ጊዜውን አልወሰኑትም ነበር፡፡በኂላ የተነሱ ሊቃውንትም ዓቢይ ጾምን ከጥር 11 እስከ የካቲት 21 ከጾሙ በኂላ ሰሙነ ሕማማትን ደግሞ ከዓቢይ ጾም ለይተው ከመጋቢት 22 እስከ 28 በመጾም ትንሳኤውን ያከብሩ ነበር፡፡ይህ ሥርዓት እስከ ድሜጥሮስ ደረሰ፡፡ከ188 ዓ.ም እስከ 230 ዓ.ም የነበረው ዲሜጥሮስም ትንሳኤ ከአሁድ እንዳይወጣ እና ከዓቢይ ጾም ቀጥሎ እንዲሆን አደረገው፡፡ግብረ ሕማማት የተጻፈው በ14ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ነው፡፡መጋቢት 25 ሌሊትና መዓልት እኩል ይሆናሉ፡፡ኢይኩን ፋሲካ ክልኤተ ጊዜያተ ወይኩን በዕለተ ሰንበተ ክርስቲያን ወበሰሙነ ሕማማት ኢትብልዑ ወኢምንትኒ ዘእንበለ ጎብስት ወማይ ወጼው፡፡እስመ መዋዕለ ላሕ ወነዘን እማንቱ፡፡በእነዚህ ዕለታት የተቻለው በየ2 ቀኑ ይጹም ካልቻለ በቀን ይጹም፡፡ዛቲ ሥርዓት ትኩንክሙ ሕገ እስከ ለዓለም፡፡እስከ ይመጽእ ክርስቶስ ዳግመ፡፡ትኩን ሌሊተ ትንሳኤሁ ቅድስት ለእግዚእነ፡፡ሥርጋዌ ነፍስነ ወትፍሥሕተ ልብነ ውእቱ ስምከ ቅዱስ ኦ እግዚእየ ኢየሱስ ክርስቶስ፡፡ስመ ኢየሱስ ክርስቶስ እግዚእየ ይጥዕም እምጸቃውዐ መዓር ወሶከር፡፡ሶበ ይበልዑ እምኔሆሙ ይጸገቡ ወስመ እግዚእየ ኢየሱስ ክርስቶስ ኢይጸገብ፡፡ንሕነሰ ነአምን ከመ ክርስቶስ ሰገደ ለአብ በሥጋ፡፡እስመ ለሊሁ ይቤ ንሕነሰ ንሰግድ ለዘነአምር፡፡ባሕቱ ኢተፈልጠ መለኮት እም ትስብእት እንዘ ውእቱ ይሰግድ ለአብ በሥጋ፡፡ማርያም ብሂል መርሕ ለመንግሥተ ሰማያት፡፡ሕይወትየ ይቤላ አዳም ለብእሲቱ አእሚሮ ከመ ትወጽእ እግዝእትነ ማርያም እም ሐቁሁ ወእምከርሰ ብእሲቱ፡፡እመቤታችን ያረፈች በዕለተ እሑድ ነው፡፡***በዕለተ ሆሳእና*** በርሀት ኩላ ኢየሩሳሌም እስከ ሀለዩ ሰብአ ሀገር ከመ ውዕየት ኢየሩሳሌም ወሰገደት ፀሐይ በቅድመ እግዚእ፡፡ወተደመረ ስብሐተ ሕጻናት ምስለ ስብሐተ መላእክት፡፡ወተምዑ አይሁድ ወይቤሉ ዝንቱ ስብሐት ኢይደሉ ዘእንበለ ለእግዚአብሔር ባሕቲቱ፡፡ወመጽኡ አእባን እንዘ ይቀንጹ እም ላእለ ደብረ ዘይት ወበጽሑ ውስተ ቆላተ ዮሳፍጥ እንዘ ይጸርሑ በቃለ ሰብእ ወይብሉ ሆሣእና በአርያም ለአምላክነ፡፡ወአንዞሙ ፍርሀት ለአይሁድ፡፡ወፈርህዎሙ ለሕጻናት እልፍ ወሠለስቱ፡፡

መጽሐፈ ኤደን

በሰሙነ ሕማማት ይጸልዩ መዝሙረ ዳዊት ወውዳሴ ማርያም።ወሰመዮ ነቢይ ለወልድ አጸደ ወይን።ዮሐንስ አፈወርቅ እጸ በለስ የተባለች ኃጢአት ናት ይላል።ዘኬዎስ የወጣባት ዛፍ እጸ በለስ ናት።ዘኬዎስን ውረድ ያለው ለዚያ ነው።ዝንቱ ዘይቤ ዳዊት ወቆጽላኒ ኢይትነገፍ መስቀል።አባ ሲኖዳ "ኦ አኃውየ ሶበ ፈቀድነ ናምስጥ እመዐተ እግዚአብሔር ወንርከብ ምሕረተ እምነቤሁ ንንበር በምሴት ኩሎ ዕለተ ባሕቲተነ እምድህረ ተፍጻሜት ዕለት ወንሕትት ነፍሳቲነ ከመ ምንተ አቅረብነ ለመልአክ ዘየዐቅበነ ዘያቁርቦ ለእግዚአብሔር ወሶበ ተፈጸመሂ ሌሊት ከማሁ ግበር።ሶበ ተጠምቀ ክርስቲያን በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ተገብረ ሎቱ መልአክ ዘየአቅቦ እስከ ዕለተ ሞቱ ወየዐርግ ኩሎ ዕለተ ምግባራቲሁ መዓልተ ወሌሊተ። የምንሰራውን ስራችንን እግዚአብሔር የማያውቅ ሆኖ አይደለም።አላ ለመላእክትሰ ሜሞሙ ላዕካነ እግዚአብሔር ፈጣሬ ኩሉ ለዝንቱ በእንተ እለ ሀለዎሙ ይረሱ ድኂነ።ዮሐንስ አፈወርቅ ጽጽስና ከመሾመ በፊት ጴጥሮስ መክፈቻ ዮሐንስ ወንጌል ሰጥቶታል።ዳንኤል ሐዲስም አሉት።ይቤ እግዚእ ብጹእ ዘሞተ አቂቦ ትእዛዝየ።ሰሎሞን ጥበብ ያለው ኢየሱስን ነው።ሕንጻ ያላት ቤተክርስቲያን ናት።ሰባቱ አዕማድ ያላቸው ሰባቱ መዓርጋተ ክህነት ናቸው።አስተዳለወት ማዕደ ያለው ሥጋ ወደመ ነው።ለደቂቀ ሴት ይብሎመ ደቂቀ እግዚአብሔር እስመ ኄራን እሙንቱ።ብጹዓን እለ ይሔውጽዎመ ለካህናትየ ወአወርሶመ ገነተ ተድላ።ብጹዓን እለ የኃጥው ማኅትወ ውስተ አብያትየ።ብጹዕ ዘይጸልእ ዘንተ ዓለመ።ብጹዓን እለ ይነብሩ ውስተ ገዳም ከመ ይትቀነዩ ሊተ።ብጹዓን እለ ይጸልዑ ተድላሃ ለዛቲ ዓለም።ለብእሲ ኢይኩን ሎቱ ተወክሎ በውስተ ዓለም ኢላዕለ ንዋይ ወኢላዕለ ገጻት ወኢበንሢሠ ሚመት።ዳዕመ ይሚጥ ሕሊናሁ ወኩሎ ኃይላቲሁ ለእግዚአብሔር ልዑል።የቃና ዘገሊላው ሙሽራ ዶኪማስ ወልደ ዮካን ይባላል።የሐዋርያው ናትናኤል የአባቱ ወንድም ልጅ ነው።በሠርጉም ከጌታ በቀኙ ጴጥሮስን በግራው እንድርያስን አስቀመጧቸው።ወይቤላ እግዚእ ለማርያም ዓዲ ኢበጽሐ ጊዜየ ዘውእቱ በእንተ ወይነ ደሙ።ወዓዲ ይቤ በእንተ ይሁዳ እስመ ኢሀሎ አሜሃ ውስተ ከብካብ። ወእግዚእነሰ ይጸንዕ ምጽአቶ ከመ ይግበር ተአምረ በቅድሜሁ።ጌታ ፋሲካ ለማዘጋጀት የላካቸው ጴጥሮስና ዮሐንስ ናቸው።ዘይቤ ኢሳይያሥ በትንቢቱ በእንተዝ ቀብዐኒ ወፈነወኒ ይተረጎም በእንተ ቅብዐት ካዕበ በመንፈስ ቅዱስ ዘወረደ ላዕለ ማርያም ወአንጽሐ ሥጋ ዚአሃ ለተወክፎ አምላክ።በከመ ይቤላ ገብርኤል መንፈስ ቅዱስ ይመጽእ ላዕሌኪ።ካዕበ ይቤላ እስመ ዘይትወለድ እምኔኪ እመንፈስ ቅዱስ ውእቱ።ኅብስት ዘይቤ ይባቤያት ወስባሔያት በከመ ይቤ ዳዊት ነቢይ ወኅብስተ መላእክቲሁ በልዐ እንለ እመሕያው።ጌታ ፋሲካን ያሳለፈው በጽርሐ ኒቆዲሞስ ነው። በጸሎተ ሐሙስ ይግበሩ ካህናት ቁርባነ እንዘ ይለብሱ ልብሰ ጸሊመ።ወያልብሱ ታቦተ ልብሰ ጸሊመ።ደብረ ዘይት ያለ የድንጋይ ዓምድ ጌታን ማን እንደሚሸጠው በይሁዳ አንጻር ታይቶ አሳወቃቸው።ወይቤሎ ዝንቱ ዓምደ ዕብን ወይ ለከ ይሁዳ።ወሶበ ሰምዐ ይሁዳ ዘንተ ቦአ ቅንዐት ላዕሌሁ ወይቤሎ ለእግዚእነ ኢየሱስ የአክለከ ወልደ ጸራቢ ሥራይ ዘትገብር እብነ አስተናገርከ። ጌታ ፋሲካን ከአልዓዛር ቤት ገብቶ አከበረ።የአልዓዛር ሚስት አክሮስና ትባላለች።ሌላ አልዓዛር ነው።ወትቤሎ አክሮስና ለምታ ሀሎ ኀበ ገራህትነ ዶርሐ ወአምጽኦ ዝየ ወሕርዶ።ወእምዝ አንጸፉ አልባሲሆሙ ሠናያተ ታሕተ እግረ እግዚእነ።ወመጽአ ይሁዳ ጸዊሮ ሣጹነ ኀበ አንቀጽ ዘአፍዓ።ወይቤሎ ለዐቃቤ አንቀጽ አርኁ ሊተ እባዕ ኀበ አኃውየ።ወይቤሎ እለእስክንድሮስ ዐቃቤ አንቀጽ ተገሐሥ ንስቲተ እስከ አዐጽፍ አልባሰ ንጹፋተ።ወይቤሎ እርእየከ ጽዋዓ ደም ምሉዕ

መጽሐፈ ኤደን

ውስተ እዴከ ወአነ እሬእየከ ከይሲ ዓቢይ ወጸሊም ውስተ ክሳድከ ወለውለወ ልሣኖ ከመ ይስዐም አፉከ።ማርያም እንተ እፍረት ሽቱ የቀባቸው በጸሎተ ሐሙስ ነው።ወእምዝ ለከፎ እግዚእ ኢየሱስ በአጽባዕቱ ለውእቱ ዶርሆ ዘሕፉድ ዘሀሎ ቅድሜሁ በጻሕል ንቡር ወሶቤሃ ተንስአ ሕያዎ ዶርሆ።ወይቤሎ እግዚእ ኢየሱስ እኤዝዘከ አንተ ዶርሆ ከመ ትትሉ ድህሬሁ ለይሁዳ በኅቡዕ ወሶቤሃ ሰረረ ዶርሆ ወተለዎ ለይሁዳ።ወተመይጠ ዶርሆ ወሰገደ ለእግዚእ ወቆመ እንዘ ይበኪ ብካየ መሪረ ወይቤሎ እግዚእ ንግር ዘርኢከ ወዘሰማዕከ ወሶቤሃ ተናገረ በቃለ እጓለ እመሕያው ወሶበ ሰምዑ አርድእት ውእቶሙኒ በከዩ።ወይቤሎ እግዚእ ለዶርሆ ንሳእ ኃይለ ወሥርር በክንፍ ወዕርግ ሰማያተ እምዮም እስከ ዕልፍ ዓመት።በጸሎተ ሐሙስ ኢይትአምኑ በበይናቲሆሙ ወኢየአምኑ ወንጌለ ወመስቀለ በእንተ ዘአምኖ ይሁዳ ወኢይዝክሩ ስሞሙ ለእለ ኖሙ ቅዱሳን አበው ወኢይበሉ ኃዳፌ ነፍስ ወሶበ ያቄርቡ ይበሉ መዝሙረ ዘምዕት ወኃምሳ ወኢይበሉ ክብር ይእቲ።ይሁዳ በጌቴሴማኒ ስሞ ካሳያቸው በኂላ ጌታን የያዘው ሳውል/ጳውሎስ ነው።ወረገጸ ሳውል ልቦ ወገጸ ወአውስኦ እግዚእ ኢየሱስ ለምንት ትገብር እኩየ ላዕሌየ ዘአነ ውስተ እዴከ ከመ በግዕ።ወአነ እነግረከ ኦ ሳውል ሀለወኪ ትብኪ በደኃሪት ዕለት በእንተ ዘገበርከ እኩየ ላዕሌየ።ወእምዝ መጽአት አመተ ሊቀ ካህናት አቃቢተ አንቀጽ ወስማ በላሲዳ ወለተ በላዲ ወትቤሎ ለጴጥሮስ ኦ አረጋይ ብእሲ አንተሁ እምገ ሊላ ወደንገጸ ጴጥሮስ ወፈርሀ ወክህደ ሶቤሃ ወይቤ ኢየአምሮ ለውእቱ ብእሲ።ወእምዝ መጽአ አሐዱ ገብር ዘስሙ ኮልስብ እጎወ ማልኮስ ዘመተረ እዝኖ ጴጥሮስ ወይቤሎ አንተ ገሊላዊ ረድኡ ለኢየሱስ ወክህደ ጴጥሮስ ወመሐለ ወይቤ ሕያው እግዚአብሔር አምላኪየ ከመ ኢየአምሮ ለውእቱ ብእሲ።ወሥልሰ ክሕደ ጴጥሮስ ወሶቤሃ ነቀወ ዶርሆ።ወተዘከረ ጴጥሮስ ወአንዘ ይብኪ ወተሣነሎ እግዚአብሔር።የዓለማውያን ሰዎች ጥላቻቸው አያሳዝናችሁ እስመ እምቅድሜክሙ ኪያየ ጸልዑ።ወወረዱ አሠርቱ ወክልኤቱ መላእክት ወይቤልዎ ሚካኤል ወገብርኤል ኦ እግዚእነ ለምንት ኢትኤዝዘነ ከመ ናውዕያ ለዓለም በከመ አውዓይናሃ ለሰዶም ወገሞራ።ወአዘዞሙ ለመላእክት ከመ ይትመየጡ ውስተ ሰማያት።ወይቤሎሙ እግዚእ አነ ውእቱ ወገብኡ ድህሪተ ሠለስተ ጊዜያተ በፍርሀት ወበረዐድ ወወድቁ ድኅሬሆሙ ወይቤልዎ አይሁድ እመሰ ወልደ እግዚአብሔር አንተ አዝዘነ ንንሳእከ።ዛቲ ቃል ዘትብል እመሰ ይትከሀል ትህልፍ ዛቲ ጽዋዓ ይቤ እግዚእነ እስመ ሀለወኒ በዛቲ ቃላት አስግሮ ወረሰይኩ ርእስየ ከመ ዘይፈርህ ወይደነግጽ እሞት ከመ ውእቱ ተጥበበ በአዳም ከመ ያኅጉሎ።ዓሣን ለመያዝ ጉርሻ ምግብ እንደሚሰጠው ያለ ነው።ዛቲ ቃል ኩናት ይእቲ ለሰይጣን ወለንህነ መድኃኒት።ይቤ እግዚእነ ኀባእኩ ሥልጣነ መለኮትየ በግልባቤ ነገር ወተናገርኩ ከመ ሰብእ ወእብል አኮ ፈቃድየ አላ ፈቃደ ዚአከ።ወኢየአምር ዕውር ከመ ፈቃድየ ወፈቃደ አቡየ አሐዱ ውእቱ በከመ እቤ ኩሉ ዘአቡየ ዚአየ ውእቱ ወካዕበ እቤ አነ ወአቡየ አሐዱ ንሕነ።ወዓዲ አነ በአብ ወአብ ብየ።ወካዕበ እቤ አቡየ ወሀበኒ ኩሎ ወኩሉ ተውህበ ሊተ እምኀበ አቡየ ወዘይመስሎ ከመዝ ነበብኩ።ወዮሐንስ ይበኪ ቀዊሞ ቅድመ እግዚእ።ወሳውል አሠሮ ለእግዚእ ኢየሱስ በመዋቅሕት ወሰናስል ወበሐብል ጽኑዕ እደዊሁ ወእገሪሁ ወሰሐብዎ ለእግዚእነ።ወተነጥዐ እግዚእ እምኔሆሙ ወኢያእመሩ ኀበ ሖረ ወበጽሐ ኀበ ሕዋረ ሰሎሞን።ወእንዘ የሐውር ረከበ ብእሲተ እምዘመደ ይሁዳ አስቆሮታዊ እንዘ ታጠቡ ወልዳ ወይቤላ እግዚእ ለእመ ይቤሉኪ አይሁድ ርኢኪዮኑ ለኢየሱስ በሊዮሙ ምንት ብክሙ ምስሌሁ እስመ ንጉሥክሙ ውእቱ።ወመጽኡ አይሁድ ወይቤልዋ ርኢክዮኑ

መጽሐፈ ኤደን

ለኢየሱስ ገሊላዊ ወይእቲሰ ኢተናገረት በቃላ አላ ቀጸበቶሙ በአዕይንቲሃ ወአመረቶሙ በእዴሃ ወአንዝሦ፡፡ወይቤላ እግዚእ ለብእሲት ኩኒ ዕብነ ወኮነት ዕብነ፡፡ጌታ በፈቃዱ እንደተሰቀለ የሚያጠይቅ ሶበሰ ፈቀድኩ አነ እም ፈነወ ሊተ አቡየ እልፈ ወዕሥራ ምእተ ሐራ መላእክት የሚል ቃል አለ፡፡ይብል ኢሳይያስ ስማዕ ሰማይ ወአጽምኢ ምድር እስመ ብሂሎቱሰ ሰማይ ወምድር ይተረጎም እለ ይነብሩ ሰማየ ወምድረ፡፡ወይቤ ውሉደ ወለድኩ ወአልሐቁ ወእሙንቱሰ ዐለውኒ ይተረጎም ውእቶሙሂ ደቂቀ እስራኤል፡፡ከወታደሮች እጅ እየተነጠቁ ጦሮች ለጌታ ሰግደውለታል፡፡ከዚያ አይሁድ ጦሮቹ እንዳይሰግዱለት አንዷን ጦር ለ15 ያሂት ግን አቃተቻቸው እና ተነጥቃ ለጌታ ሰገደች፡፡አይሁድም ሽማግሌ አምጥተው ጲላጦስን ይህን ሽማግሌ ስማው በወገናችን ውስጥ የከበረ ነውና አሉት፡፡ሽማግሌውም እያለቀሰ እንዲህ አለ፡፡ይህ ኢየሱስ ሕግን አፍርሷል ለዚህ ሰው ሞት ይገባዋል አለ፡፡ጲላጦስም ለምን አለው ሽማግሌውም አልዓዛርን የቀበርኩት እኔ ነኝ ሲያስነሳው በመቃብሩ ትል ሲርመሰመስ አየሁ ክፉ ሽታም አሸተትኩ አለው፡፡አይሁድም በቃ ሌላ ምስክር አያስፈልግም ይህ በቂ ነው አሉ ለመስቀል ቸኩለዋልና፡፡ወይሁዳ ገደፈ ብሩሮ ወሐነቀ ርእሶ፡፡ወተሣየጡ በብሩሩ አይሁድ ገራህተ ለብሐዊ፡፡ ይቤ መተርጉም መኑ ዝንቱ ዘወጽዐ እም ኤዶም ዘንተ ይቤ ነቢይ በእንተ ክርስቶስ እስመ ኤዶም እም አድያመ ገሊላ፡፡ይቤ ወአልባሲሁኒ ቀይሕ ዘእም ባሥር ከሠተ እግዚአብሔር በነቢይ ዘይከውን ጊዜ ሕማማቲሁ አመ አልበስዎ ሐራ ልብሰ ሜላት ቀይሐ ወተሣለቁ ቦቱ፡፡ወካዕበ ይተረጎም እስመ ውእቱ በአማን ተሠገወ፡፡አብርሃም ይስሐቅን ሊሰዋ ሲል እግዚአብሔር ከለከለው፡፡በግ በእርሱ ምትክ አረደ፡፡ይህ የሥጋዌ ምስጢር መሆኑን እግዚአብሔር ያን ጊዜ ለአብርሃም ነግሮታል፡፡ይሥሐቅ የክርስቶስ ምሳሌ እንደሆነ ሁሉ ነግሮታል፡፡አብርሃም ይሥሐቅን ሊሰዋ የሄደበት ደብር ጎልጎታ ነው፡፡ጸዊሮቱ ለይሥሐቅ ዕፀ ዲበ መትከፍቱ አምሳለ ጸዊሮቱ ለእግዚእነ ክርስቶስ፡፡ኩሎን ግብራተ ይሥሐቅ ኮና አምሳለ ግብራተ ክርስቶስ፡፡ክልኤቱ ደቅ እለ ነስኦሙ አብርሃም ምስሌሁ አምሳለ ክልኤቱ ፈያት እለ ተሰቅሉ ምስለ ክርስቶስ፡፡ ወመጥባሕት አምሳለ ኩናት፡፡የጲላጦስ ሚስት አብሮቅላ ትባላለች ወቦቱ ለጲላጦስ ክልኤቲ አዋልድ ወበሐማት ክልኤሆን ወእግዚእ ኢየሱስ ፈትሐ አፉሆን፡፡እናታቸውም በክርስቶስ ምንም እንዳያደርግበት ላከችበት፡፡ሳውል ከጭፍሮቹ ጋር ሆኖ የእሾህ ጉንጉን በጌታ ራስ ላይ ደፋበት፡፡ ሁለቱ ፈያት ከበርባን ጋር ታስረው የነበሩ ናቸው፡፡***ላሐ ማርያም፡***ለእመ ኮነት ራሔል ትበኪ ላዕለ ውሉዳ ዘኢሰዐመቶሙ ግሙራ ለምንት ኢትበኪ ማርያም ድንግል ላዕለ ዘጸረቶ ውስተ ሕጽና፡፡ለእመቤታችን በጌታ የሆነውን ሁሉ የነገሯት ከዮሐንስ ቤት እንዳለች ነው፡፡እመቤታችን ጴጥሮስን አባቴ ትለው ነበር፡፡ወይቤላ ዮሐንስ እምየ ኢትብክዩ በእንተ ጴጥሮስ እስመ ክህደቱ ይከውን ንሥሓ ለኩሎሙ ኃጥዓን፡፡ጴጥሮስ እንደካደው ሰምታ አልቅሳለችና፡፡ጢባርዮስ ጌታ እንደተሰቀለ ሲሰማ አዘነ፡፡ጌታን ይሰቅሉት ዘንድ አይሁድን ስላሰለጠናቸውም ጲላጦስን አንገቱን ቆረጠው፡፡ይህ ጢባርዮስም ልጁ ሞቶበት ወደጌታ ደብዳቤ ጻፈ፡፡ደብዳቤውንም በጌታ መቃብር አደረገው በ4ኛው ቀንም ልጁ ከሞት ተነሳ፡፡ሬሳውንም በጌታ መቃብር ቢያደርጉት ዳነ፡፡ ጢባርዮስም እመቤታችንን በሮም ሊያነግሣት ፈልጎ ነበር ወሰወራ እግዚእነ ወወሰዳ ኀበ ሰማይ፡፡ ወይቤሎ ጲላጦስ ለእግዚእ አንተኑ ንጉሠ አይሁድ ወይቤሎ እግዚእ አንተ ትቤ ከመ አነ ንጉሠ አይሁድ ወአንሰ ኢኮንኩ ንጉሠ አይሁድ ባሕቲቶሙ ወባሕቱ ንጉሠ ኩሎሙ ዓለም፡፡ወሶበ ሰምዐ ጲላጦስ ዘንተ ደንገጸ ዓቢየ ድንጋጼ፡፡ወሰቀሉ ዕፀ መስቀል ማዕከለ ምድር፡፡ጲላጦስ ዝንቱ

መጽሐፈ ኤደን

ንጉሠ አይሁድ ብሎ በመስቀሉ ጻፈ።ወጽሕፈቱሰ በሠለስቱ ልሳናት እስመ ጲላጦስ ሮማዊ ወሄሮድስ ጽርዓዊ ወቀያፋ ዕብራዊ ውእቱ።ወነሥአ ዲዮናስዮስ አርስጣላበ ወይብል ናሁ አምላክ እልመክኑን።ወተንስኡ እሊዓሁ ወሰቀልዎ።ጌታ በ5534 ዓ.ዓ በዘመነ ማርቆስ ዓርብ ቀን በ6 ሰዓት መጋቢት 27 ተሰቀለ።ሰሎሜ በስቅለቱ ታለቅስ ነበረ።ጌታ አዳምን ሰው ሳይሆን ሳይሰቀልም ማዳን ይቻለው ነበር ነገር ግን ፍቅሩን እንድንረዳለት ይህንን አደረገ።ወዘቀሰፎሂ በጥብጣቤ ጲላጦስ ለእግዚእ ከመ ያሥምሮሙ ለአይሁድ አማዕደን ወከመ ያሠኒ ልቦሙ ወይፍትሕዎ ዘእንበለ ሞት።ወእመሰ አእመረ ጲላጦስ ከመ ይሥቅልዎ እም ኢወሀቦሙ ወእም ኢያንበረ እዴሁ ላዕሌሁ ግሙራ።ወሰቀሉ ክልኤተ ፈያተ ለአሐዱ ዘስሙ ጥጦስ በየማኑ ወካልዑ ዳክርስ በጸጋሙ።ስብሐት ለእግዚአብሔር ዘፈጠረ ኪያነ ከመ ናምልኮ።አጽነነ ክርስቶስ መንገለ የማን ወወጽአት መንፈሱ አሜሃ።ወኮነ ድልቅልቅ አሜሃ አእመረት ማርያም ከመ ወጽአት መንፈሱ።ወትቤ ማርያም ወሶበሰ ትኴንን በከመ ሕግ ኦ መኮንን እም ኢሰቀልዎ ለወልድየ ንጉሥ።ወሶበሰ ኮንከ ትፈትሕ በጽድቅ ኦ ሊቀ ካህናት እምኮነ ይሁዳ ለሞት ድልወ እምነ ወልድየ።ሶበሰ ትጤይቅ ፍትሐ ኦ ስዩም አኮ መፍትው ትስቅሎ ለወልድየ ሥጋሁ ዕሩቀ።ወሶበ ኮንከ ትፈትሕ በርትዕ ኦ ሊቀካህናት እም ኢያድኃንኮ ለፈያታዊ እሞት ወእም ኢቀተልኮ ለጻድቅ።ወሕግኒ ይብል ሶበ ይሠጠጥ ልብሶ ለሊቀካህናት ይትከላእ እምግብረ ክህነት።ኤሎሄ ኤሎሄ ላማ ሰበቅታኒ ቋንቋው ሱርስት ነው።ወኢጥዕመት እክለ ማርያም እስከ ይትፈጸም ሠሉስ መዋዕል።ቀለዮጳ የኒቆዲሞስ ወንድም ነው።ዮሴፍ የኒቆዲሞስ ዘመድ ነው። ትቤ ማርያም ከመ ትባልሕ ሕማመነ ናሁ ረገዙከ በበሊኅ ኩናት ውስተ ገቦከ መለኮታዊ።

እንበለ ደዌ ወሕማም

እንበለ ጻማ ወድካም

አመ ከመ ዮም

ያብጽሐኒ ያብጽሕክሙ እግዚአብሔር በፍሥሓ ወበሰላም።

ለእመቤታችን ከሲኦል የማረካቸውን አሳያት ደስም አላት።ጌታ ሲነሳ የነበረው ብርሃን ከፀሐይ ብርሃን ይበልጥ ነበር።ይቤሎ እግዚእ ለኒቆዲሞስ አፍጥን ሐዊረ ኀበ መቃብርየ ወትረክብ መወጥሐ ንዑራተ ወመላእክት የዐቅብዎሙ ስግድ ሎሙ ወተአምኖሙ።ጲላጦስ ወታደሮችን አንድ በአንድ ጠየቃቸው።አንዱ ዮሐንስና ጴጥሮስ ወሰዱት አለ።ሁለተኛው ሐዋርያት ወሰዱት አለ።ሦስተኛው ዮሴፍና ኒቆዲሞስ ወሰዱት አለ።አራተኛው ሊቀ ሐራ ተኝተን ነበረ ስንነሳ መቃብሩ ባዶ ሆኖ አገኘነው እኒህ ወታደሮችም የዋሹት አይሁድን ፈርተው ነው ብሎ እውነቱን ተናገረ።ሊቀ ሐራም መግነዞችን አቀፋቸው ዓይኑም በራለት።በመግነዙም ፈያታዊ ዘየማን ተነሳ ድንጋዮች አመሰገኑ።ጥጦስን እንደገና ገደሉት።ላሐ ማርያምን ገማልያል ጽፎታል።ወበስድስቱ ሰዓተ ሌሊት ዘእሁድ ተንስአ እግዚእነ እምውስተ መቃብር ወኮነ ድልቅልቅ ሶበ ይትነሳእ።ጌታ ለሁለቱ ሰዎች ምግብ ማዕድ ባርኮ ሲሰጣቸው ሁሉ ተገለጸላቸው።በጌታ መቃብር ኢትዮጵያውያን ማህሌት ሲያቀርቡ በቀንዲላቸው እግዚአብሔር ብርሃን ያወርድላቸው ነበር። ሙታን በጌታ ስቅለት ተነሱ ልጅ ወደ አባቱ አባት ወደልጁ ሄዱ ግን ካዷቸው።ዘመዶቻቸው አናውቃችሁም አሏቸው።ጌታ በምጽአት ጊዜ ፍርድ የሚሰጥ ጠዋት በ3 ሰዓት ነው።

መጽሐፈ ኤደን

መጽሐፈ ክርስትና

ፈኑ ኃይለ መንፈስ ቅዱስ ዲበ ዝንቱ ዘይት ወይኩን ንጹሐ ዘይትቃዎሞ ለኩሉ ወይትቃረን ኩሎ ዕልወተ ወኩሎ ስራየ ወኩሎ ግብረ እከይ።ወእምዝ ትቀብዕ እንግድዓሁ ወልቦ መታክፍቲሁ ወእራኃ እዴሁ እንተ ውሳጤሁ ወአፍዓሁ ወዘባኖ።ወእምዝ ይቅባዕ አዕይንቲሁ ወአንፈ ወአፉሁ ወእዝኖ ወመላርኢሁ ወብረኪሁ ወቁየጺሁ ወእግሮ ወኩሎ መለያልያቲሁ ወገጸ ወማዕከለ ተኬሳሁ።ወያልብስዎሙ ለእለ ተጠምቁ ልብሰ ፀዐዳ።ወያንብሩ አክሊለ ዲበ ርእሶሙ ቀይሐ ጸምረ።ተጠማቂው ምንም ጌጥ አይያዝ።እክህደከ ሰይጣን ይበል እርሱ ካልቻለ ክርስትና አንሺው ይበልለት።ከዚያ ወደ ምሥራቅ ዙሮ ክርስቶስ ሆይ አምንሃለሁ ይበል።

መጽሐፈ ተክሊል

ተክሊል ማለት ክብር ማለት ነው።ይህም ክብር የሚደረግላቸው ሰውነታቸውን ለጠበቁ ብቻ ነው።ባልና ሚስት መተማማት የለባቸውም።በድንገተኛ ግጭት በዕለት ቁጣ ቢለያዩ ይታረቁ። ያለቁርባን ተክሊል ተክሊል አይባልም።ኢይባዕ መኑሂ ኀበ ሰብሳብ በድፍረት ውስቴታ ከመ እንስሳ ዘአልቦ ልብ ለፈጽሞ ፍትወት ባሕቲታ ዳዕሙ በፈሪሃ እግዚአብሔር።እስመ ይእቲ ንብርት ዘሠለስቱ ጾታ ነገር አሐቲ እምኔሆን ለወሊደ ውሉድ ወይእቲ እዝዝት እምኀበ እግዚአብሔር።ወካልእታሂ ከመ ይትዐቀቡ እም ዝሙት።ወሣልስታኒ ከመ ይትራድኡ ባቲ። ጸሎት ላእለ ዘይት ጸሎት ላዕለ ሕልቀት ጸሎት ላእለ አክሊላት ጸሎት ላእለ አልባሳት አለ። ጸሎተ ሰብሳብ ካልእ ዘይከውን ለተነሳሕያን መዓስባን አለ።ኢይከውን ተዋስቦቶሙ ለክርስቲያን ፍጹመ ሕጋዌ ዘእንበለ ነሢአ ሥጋሁ ወደሞ ለክርስቶስ።

መጽሐፈ ቄደር/ጥምቀተ ንሥሓ

ዘአንበሩ መምህራን በእንተ ዘክህደ ሃይማኖቶ አው ዘአርኮሰ ሥጋሁ ምስለ ዘኢምእመናን አው መነኮስ ወመነኮሳይት አው መጠንቁል ወሐሳዊ አው ሀያዲ ወሰራቂ።ወእመሂ በልዐ ዘኢይደልዎ ለክርስቲያን።ትመልእ ማየ በኮሬ ሐዲስ ወትወዲ ላእሌሁ ዘይተ ሠለስተ ጊዜ በአምሳለ ማዕተብ።ኢትትራከቡ ምስለ ብእሲትክሙ በበዓላተ ማርያም ወበዓለ እግዚእ ወበዓለ ሐዋርያት። ዘእንበለ ምክር ኢትግበሩ ኩሎ።

መጽሐፈ ቀንዲል

መቅድመ ያንብሩ ቀንዲለ ዘምሉዕ ውስቴቱ ዘይት ንጹሕ ወሰብዓቱ ፈትለ።ወያንብሩ ቅድሜሁ ወንጌለ ወመስቀለ ወእመሰ ተረክቡ ሰብዓቱ ካህናት ይግበሩ።

መጽሐፈ ግንዘት

መጽሐፈ ግንዘት የሚባለው መጽሐፍ በክርስትና ሃይማኖት ጸንተው ምግባር ትሩፋት ሲሰሩ ቆይተው በክብር ለሚያርፉ ምእመናን የሚጸለይ ጸሎትን የያዘ ነው።ከግንዘት ጀምሮ እስከ ግብዓተ መሬት ያለውን ጸሎት የሚናገር ነው።ወዝሙትኒ አኮ በፍትወተ ብእሲ ወብእሲት

መጽሐፈ ኤደን

ዘይትገበር ባሕቲቱ አላ ኵሉ ዘይትገበር ውጹአ እምውሳንያተ ሕግ ይትበሀል ዝሙተ። ሲራ.38፣21 ዘሞተሰ አዕረፈ ባሕቱ ግበር ሎቱ ተዝካሮ።ወእመኒ ለሐውነ ወተከዝነ ኢይደሉ ይኩን ላሃነ ወትካዝነ በእንተ ተፈልጦቶሙ እምኔነ አላ ይኩን በአስተብቁዖ ከመ ኢይርከቦሙ ተፈልጦ ወርኂቅ እም እግዚአብሔር ወከመ ኢይብጽሖሙ ላሕ ወትካዝ ዘከሀ።ሶበ ያነብቡ ካህናት ዛተ ጸሎተ ወያበውኡ መሥዋዕተ ወቁርባነ በእንቲአሆሙ ይወርዱ መላእክት ለተመጥወተ ነፍሶሙ ለእመ ኮኑ ኃጥአነ ይስእሉ ወይተነብሉ በእንቲአሆሙ።ወለእመ ኮኑ ንጹሓነ ይትፌሥሑ ወየአኩትዎ ለእግዚአብሔር።ለጣቢታ ዘአንስኣ ጴጥሮስ ድህረ ሞተት ሐጸብዋ።ድህረ ዐርገ እግዚእነ ነበረት ማርያም እንዘ ትናገዘሙ ለሐዋርያት ወትነግሮሙ ቃለ እግዚአብሔር።ጸሎት ላእለ ማይ ወቅብእ ጸሎት ላእለ ሰንዱን አለ።*72ቱ አርድእት የሚባሉት፦* ጳውሎስ፣እስጢፋኖስ፣ጢሞቴዎስ፣ሲላስ፣በርናባስ፣ቲቶ፣ፊልሞና፣ቀሌምንጦስ፣ዘኬዎስ፣ቆርኔሌዎስ፣ቴዎፍሎስ፣ኤውዶዎስ፣አግናጥዮስ፣አርንያኖስ፣ማልኮስ፣ኤሌኖስ፣አርሳጢስ፣አስትራትዮስ፣አርስጦስ፣ጋይዮስ፣አድማጥስ፣ሉኪዮስ፣ድዮናስዮስ፣መርአንዮስ፣አርክቦንዮስ፣አናሲሞስ፣ከርሳጊስ፣አኪላስ፣ንኪትስ፣ቀርስጶስ፣ክርስቶፎሮስ፣ፊልጶስ፣ጸርኮሮስ፣ኒቃሮና፣ጢሞና፣ጸርሚና፣ኒቆላዎስ፣ማርቆስ፣ሉቃስ፣ዮሴፍ፣ኒቆዲሞስ፣ያዕቆብ እጉሁ ለእግዚእነ፣ብርኮሮስ፣ሮፎስ፣እለእስክንድሮስ፣አንሞስ፣ስልዋኖስ፣ሰንቲኖስ፣ኢዮስጦስ፣አክዩቁ፣አፍሮዲጡ፣ገማልኤል፣እንድራኒቆስ፣አናንያ፣ጽርስቅላ፣አቂላ፣ኤጴንጤስ፣ዩልያል፣ጰልያጦስ፣መርማራያን፣ኬፋ፣ዑርባኖስ፣ሰጠክን፣አጤሌን፣አክሌምንጦስ፣ሄሮድያኖስ፣ጥርፌና፣ጠሪፌስ፣አስከሪጦስ፣ሉቅዮስ፣ሱሲ ጴጥሮስ ናቸው።ግንዘት ዘጳጳሳት፣ዘቀሳውስት፣ዘዲያቆናት፣ዘመነኮሳት፣ዘአበው መሐይምናን፣ዘአዋልድ፣ዘመነኮሳይያት፣ዘዐበይት አንስት አለ።ፍትሐቱ ሥርዓቱ የሁሉም ይለያል።መዋቲው ቂስ ከሆነ ከመቅደስ አስገብተው ታቦቱን ያሳልሙት።ቂስ ካልሆነ ከቤተመቅደስ ውጭ ያኑሯቸው።ወእም ድህረ ፍጻሜ ቁርባን ይስዓሞ ሊቀካህናት ለምውት ወይስዓምዎ ሕዝብኒ እለ ሀለው ህየ።በ3፣7፣12፣20፣30፣40፣80 ወበመንፈቀ ዓመት ወበፍጻሜ ዓመት የሚባል የየራሱ ጸሎት አለ።የማያዳላ ንጉሥ ሞት ነው። እም ድህረ ሞት ሀሎ ዘየአኪ ሞት።

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

ቅዱሳት ገድላት እና ድርሳናት ክፍል ሁለት

ገድለ አዳም

አባታችን አዳም የአበው የነቢያት የሐዋርያት የጻድቃን የሰማዕታት አባት ነው።ሀብተ ትንቢት ሀብተ መንግሥት ሀብተ ክህነት የተሰጠው አባታችን ነው።መላእክት ባለ ገድሉን ከሰይጣን የማስመሰል ፈተና ይታደጉታል።ገድላት የተጻፉት በተለያዩ አበውና በተለያዩ የአጻጻፍ አማራጮች ነው።ይኸውም *አንደኛ* ቅዱሱ ተጋድሎውን ሲፈጽም በአካል የነበሩ ሰዎች ገድሉን በዓይን ምስክርነት ይጽፋሉ።ምሳሌ ሉቃስ የሐዋርያት ስራን እንደጻፈው ማለት ነው።ቅዱስ አትናቴዎስ የእንጦንስን ገድል እንደጻፈው ያለ ነው።*ሁለተኛ* ቅዱሳን ተጋድሏቸውን ፈጽመው ካረፉ በኋላ ከደቀመዛሙርቶቻቸው ከገዳማቸው ከእነርሱ ጸጋ ከተጠቀሙ ሰዎች ታሪካቸው ተሰብስቦ በአበው ይጻፋል።በዚህ መልኩ ከተጻፉት መካከል ገድለ ተክለ ሃይማኖት ገድለ ገብረ

መንፈስ ቅዱስ ይገኙበታል።***ሦስተኛው*** የሚጸፍበት ሁኔታ ለበቁ አበው በራዕይ በመገለጥ ነው። ***አራተኛው*** ለትምህርትና ለምክር ይሆን ዘንድ ለደቀመዝሙሮቻቸው ወይም አጠገባቸው ለተገኙ ደጋግ አባቶች ገድላቸውን እየነገሩ ያጽፏቸዋል።ይህም አባ ጳውሊ ለአባ እንጦንስ ነግሮት እንደጻፈው ያለ ነው።***አምስተኛውና*** የመጨረሻው ዕለተ እረፍታቸው ሲቃረብ የበቁ አባቶች ራሳቸው ጽፈው ይሞታሉ።ገድለ አዳምን የጻፉት ፫ ሊቃናት ናቸው።ከክርስቶስ ልደት በፊት 284 ዓ.ም አካባቢ ነው።በሰባው ሊቃናት ብቻ ተጻፈ ብሎ ለመደምደም አይቻልም።የሐዲስ ኪዳን ሊቃውንትም እንደጨመሩበት ያመለክታል።ከ18ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ወዲህ በኢትዮጵያ ገድል የተጻፈለት የለም።ሰው ጥንተ ተፈጥሮውን ቢረዳ ራሱን ጠፊና ኃላፊ በሆኑ አስተሳሰቦች አይጠምድም ነበር።የፀሐይ አፈጣጠር ከነፋስ ከብርሃን ከእሳት ነው።የጨረቃ አፈጣጠር ደግሞ ከነፋስ ከብርሃን ከውሃ ነው።እግዚአብሔር አዳምን ምድራዊ መንግሥትን ሰጠውህ መለኮታዊ ሥልጣኔን አትፈልግ በአምላክነት ክብሬም አትግባ ይችን ዕፀ በለስ አትብላ አለው።ዓርብ ጠዋት ፀሐይ ሲወጣ አዳም ተፈጠረ።ሔዋን ደግሞ በሦስት ሰዓት ተፈጠረች። ከፍጥረታት ለመድኃኒት የሚሆን አለ ለመላላክ የሚሆን አለ ለአንክሮ የሚሆን አለ።ሳር የሚመገቡ አሉ ሥጋ የሚመገቡም አሉ።በፍጹም ማስተዋል አዳም የ፴ ዓመት ሰው ሆኖ ተፈጠረ።ከዚህ በኋላ በኤደን ገነት አስቀመጠው።በአዳም ላይ እንቅልፍ መላኩም ከእርሱ አጽምን በወሰደ ጊዜ ሕማም እንዳይሰማው ነው።አዳምና ሔዋን የሚለብሱት ከፀሐይ መቶ እጥፍ ያበራ ነበር።ሰይጣን ሔዋንን እግዚአብሔር አምላክ እንዳትሆኑ ነው ዕፀ በለስን የከለከላችሁ ሲላት እግዚአብሔርን ይህ ቀናተኛ ንፉግ ብላ ሰድበዋለች።ቀናተኛ ንፉግ አለመሆኑን ሰውን በአርአያችን እንደ ምሳሌያችን እንፍጠር በማለቱ አስረዳ።እግዚአብሔርም በቀዳሚት ሰንበት በሰባተኛው ቀን አረፈ ሲል ካለው ፍጥረት ምንም እንዳልቀረ ያጠይቃል። አዳም ያረፈው ሚያዝያ ስድስት ቀን ነው።አዳም ንሥሓ ቢገባ ከአምሰት ቀን ተኩል በኋላ አድንሀለሁ አለው።ገነትን የሚጠብቅ እሳት የያዘ ኪሩብ ነበር።እርሱም ለአዳምና ሔዋን ይራራላቸው ነበር።አዳም የሞተ ሰው እስኪመስል ድረስ ደረቱን ደቃ።ሔዋንም የሞተ ሰው መሰላት በአዳም ላይም ታለቅስ ነበር።ጌታየ ሆይ ይቅር በለኝ በበደሌ ምክንያት አገልጋይህ አዳምን እንዲወድቅ እንዲባረር አድርጌዋለሁና አለች።በዚህ ዓለም ከእርሱ ጋር ነው እንጂ ብቻየን መኖር አልችልምና ጌታየ ሆይ እኔንም ውሰደኝ እያለች አለቀሰች።እግዚአብሔርም እንደ እናት እንደ አባት አረጋጋቸው።አዳም ሁለት ጊዜ ሞቶ እግዚአብሔር አስነስቶታል።የአዳም ብርሃናዊ ልብሱ ሲገፈፍ እግዚአብሔር ቆዳን ፈጠረለት።ሌሊት የሰው ልጅ ያርፍባት ዘንድ አራዊት ምግባቸውን ይፈልጉባት ዘንድ ተፈጠረች።አዳም ስለ እርሱ ድኅነት እግዚአብሔር መከራ እንደሚቀበል በሰማ ጊዜ ከሔዋን ጋር አዘነ።ከአራዊት ሁሉ ከፍ ከፍ ያለች እባብ የተናቀች የተረገመች ሆነች።በደረቷ በልቧ የምትሔድ ሆነች።አዳምንና ሔዋንን ባየቻቸው ጊዜ ሔዋንን ልትነክሳት ራሷን ወደ ላይ አነሳች።መልአኩ ግን አባረረላቸው።ሔዋንም ሚያዝያ ስድስት ነው ያረፈችው።ሔዋን አዳም ተጎድቶ ባየችው ጊዜ ይህ ሁሉ የሚደረግበት በእኔ ምክንያት ነው ብላ አለቀሰች።አዳም በገነት ሳለ ድካምን መፍራትን መንቀጥቀጥን አያውቅም ነበር።አዳም ይረጋጋ ዘንድም መላእክት ከገነት ወርቅ ከርቤ ዕጣን አመጡለት ለጌታ ሰብአ ሰገል ያቀረቡት ይህንን ነው።አዳም ወደ ገነት የገባ አርብ ሦስት ሰዓት ነው።አዳም በገነት እያለ መብልን መጠጥን ድካምን እንቅልፍን ማጣትን አያውቅም ነበረ።ሕገ እግዚአብሔርን ከተላለፈ

በኋላ ግን ይህ ሁሉ ደረሰበት፡፡ሰይጣንም የነ አዳምን ቤት የደረቀ ሳር ሰብስቦ አቃጠለባቸው፡፡ ይህንንም የሚያደርገው በእግዚአብሔር ተስፋ እንዲቆርጡ ነበር፡፡ለአዳም ቀድሞ ፍጥረታቱ ሁሉ ይሰግዱለት ነበረ፡፡ትእዛዙን በተላለፈ ጊዜ ግን አመጹበት፡፡ከ47 ቀን በኋላ ለአዳምና ለሔዋን አንበሶች ሥጋቸውን የበሏቸው የበጎችን ቆዳ ውሰዱ ልብስ አድርጋችሁም ልበሱት አላቸው፡፡አዳምና ሔዋንም እንዴት አድርገው ልብስ እንደሚያደርጉት ተቀምጠው እያሰቡ ነበር ጥበብ አልነበራቸውምና መልአኩም መጥቶ አሳያቸው ለበሱም፡፡መላእክት እግዚአብሔር አዳምን እንደሚያድነው እያሰቡ ይደሰቱ ነበር፡፡መውደቁን እያሰቡም ያዝኑ ነበር ይራሩላቸውም ነበር፡፡ ሰይጣን አዳምና ሔዋንን ሰይጣን እንዳያሳስተን ይላቸው ነበር መልአክ መስሎ ይታይና፡፡ መጸዳዳት/ሽንት ቤት የተጀመረው አዳም ከገነት ከወጣ በኋላ ነው፡፡አዳምና ሔዋን ረቡዕ አርብ እሑድ ስንዴ ይሰው ነበረ፡፡ሔዋን አዳምን በጣም ትወደው ነበር ችግር ሲደርስበት ታለቅስ ነበረ፡፡ፍትወት የእንስሳዊነት ጠባይ ነው፡፡መላእክት አዳም ሔዋንን እንዲያጭ ማጫ እንዲሰጣት ነገሩት ሰጣትም በእጃቸውም ቃል ተገባቡ ከዚያ መላእክት 40 ቀንና ሌሊት እንዲጾሙ አዘዟቸው ከዚያ በሩካቤ ሥጋ ተገናኙ፡፡ከዚያ ቃየልና ሉልዋን ወለደ፡፡ስለ ተወለዱት ልጆችም አዳም መሥዋእት አቀረበ፡፡አቤል የዋህ ገር ልቡና ነበረው፡፡ይጾም ይጸልይ ነበረ፡፡በውስጡ የሸንገላ ተግባር አልነበረበትም፡፡ቃየል አቤልን ሦስት ዓመት ነው የሚበልጠው፡፡ቃየል አቤልን ወንድሜ ሆይ ጻድቅ ነህና እኔ በጣም እወድሀለሁ ትደሰት ዘንድ ወደ ሜዳ እንሂድ ብሎ በበትር መትቶ ከጣለው በኋላ በድንጋይ ቀጥቅጦ ገደለው፡፡ሲመታው ግን ቃየል ሆይ አትምታኝ ስለጠባናቸው ጡቶች ተወኝ ይል ነበር፡፡ቃየል ባደረገውም አልተጸጸተም፡፡አቤልንም በመሬት ቀበረው መሬት ግን ተፋቸው፡፡አቤል ወደሞተበት አዳምና ሔዋን ሉልዋ እያለቀሱ ሔዱ፡፡ ሲሄዱም የአቤልን ሥጋ ከመሬት ተጥሎ አራዊትም ከበውት ነበር፡፡ቃየል ያለእናቱ ያለ አባቱ ፈቃድ ሉልዋን አገባት፡፡አዳምና ሔዋን ግን ሩካቤ ሳያደርጉ 210 ዓመት ኖሩ፡፡በአቤል ሥጋ ፊት ቀንዲል ያበሩ ነበር፡፡ከዚያ ሴትን ወለዱ፡፡ሴት እንደአቤል ነበር ምግባሩ፡፡ሴትን ሰይጣን እየሸነገለ ወደሌላ ቦታ እንሂድ ጥሩ ነው ሲለው ሴትም የነገርከኝ በሙሉ አስደናቂ ነው ግን ለአባቴና ለእናቴ የነገርከኝን ልንገራቸውና ከፈቀዱልኝ እሺ አለው ሰይጣን በዚህን ጊዜ አፈረ፡፡አዳምም ለሴት ልያን አጋባው 20 ዓመት በሆነው ጊዜ ልጅ ወለደ፡፡ልጁንም ሄኖስ አለው፡፡አዳም ሥጋየ የሚቀመጥ በምድር መካከል ነው አለ፡፡አዳም ሲሞት ሴት ሔዋን አለቀሱ መላእክትም አጽናኗቸው፡፡ከአቤል ቀጥሎ የሞተ አዳም ነው፡፡የሴት ልጆች አዳም ከነበረበት ከቤተ መዛግብት ንጽሕናቸውን ጠብቀው ዝማሬ ለእግዚአብሔር እያቀረቡ ነበር፡፡ክፋት እርስ በእርስ መጠላላት እንስሳዊት ጸር የለባቸውም ነበር፡፡በጻዲቁ በአቤል ደም ይምሉ ነበረ፡፡በአዳም በድንም ይባረኩ ይተሻሹ ነበረ፡፡ቃየል በልጁ በላሜህ መጀመሪያ በጦር ተወግቶ ሞተ በኋላ በድንጋይ ተመትቶ ሞተ፡፡የአበው አጽም በተአምራት ሲናገሩ ተሰምተዋል፡፡የቃየል ልጆች በደም ግባት በልብስ ያሸበረቁ ነበሩ፡፡ደቂቀ ሴትም ከአባታቸው ከያሬድ ምክር ከጾማቸው ከጸሎታቸው ተለይና ከደቂቀ ሴት ተደባለቁ፡፡ኖህ ሐይክልን አገባ፡፡ሦስት ጊዜ በሩካቤ ሥጋ ተዋወቀት ካም ያፌትና ሴምን ወለደ፡፡ኖኅ መርከብ ሰራ በአንደኛዋ ክፍል ተሐዋስያኑ አዕዋፉ በሌላኛው ክፍል አራዊት እንስሳት በሦስተኛው እርሱ ከነልጆቹ ነበረ፡፡ስንዴንም ይዘው ነው የገቡት፡፡ኖኅ ለሰብአ ትካት ሲያስተምራቸው አእምሮውን አጥቷል እያሉ ይሰቁበት ነበር፡፡ኖኅ መርከቢቱን እስኪሰራ ለ100 ዓመት ያህል የፍስክ ምግብ አልበላም፡፡ልብስ በትር አልቀየረም፡፡ኖኅ ከደብር ቅዱስ እየወረደ

መጽሐፈ ኤደን

ለሰብአ ትካት ያስተምራቸው ነበር፡፡ለአዳም የተሰጡት ሀብታት ለአበው በቡራኬ ተላልፈዋል የአዳም ለሴት የሴት ለሄኖስ እያለ ማለት ነው፡፡ጊዮርጊስ ወልደ ሐሚድ ቀሌምንጦስ ገድለ አዳም መልከጼዴቅ ነገዱ ከሴም ነው ይላሉ፡፡ነገር ግን ብዙ ሊቃውንት ከካም ነው ይላሉ፡፡ደብር ቅዱስን ማቱሳላ ለኖኅ ሲነግረው ማዕከላ ለምድር ናት ብሎታል፡፡ኖኅ ደወል አዘጋጅቶ ደወለ መላእክት ፍጥረታትን ሰበሰቡለትና ወደመርከቡ አስገቧቸው፡፡አጽመ አዳምን አስገቡት ሌሎች አጽመ አበውን ግን ከዚያው ከደብር ቅዱስ ተዋቸው፡፡እስከ ምጽአት እግዚአብሔር ባወቀ ሲጠበቅ ይኖራል፡፡የመልከጼዴቅ ልብሱ ቆዳ በወገቡ ያለ መታጠቂያውም ሌጦ ነበር፡፡በጾምና በጸሎት ለእግዚአብሔር ይገዛ ነበር፡፡በከለዳውያን ዘመን የነበሩ ቋንቋዎች 72 ነበሩ፡፡አብርሃም ሳራ እህቱ ናት በማለቱ አልዋሸም አባቱ ታራ ሁለት ሴቶችን አገባ የአንዲቱ ስሟ ቶና ነው፡፡ ይህችውም የአብርሃም እናት ናት፡፡ቶና አብርሃምን ከወለደች ከጥቂት ጊዜ በኋላ ሞተች ዳግመኛም ታራ ተሐዳፍ የምትባል ሌላ ሴት አገባ ሣራንም ወለደችለት፡፡ይህች ሳራም አብርሃም ያገባት ናት፡፡ይሥሐቅ የ40 ዓመት ጎልማሳ እያለ አገባ፡፡60 ዓመት ሲሆነውም ኤሳውና ያዕቆብን ወለደ፡፡ኢሳይያስ ዘመኑን ሁሉ ሰኞ ሰኞ ይጾም ነበረ፡፡ሙሴ 40 ዓመት በፈርዖን ቤት 40 ዓመት በካህኑ በዮቶር ቤት 40 ዓመት በበረሀ ቆይቶ በ120 ዓመቱ ሞተ፡፡

ገድለ ቅዱስ ጊዮርጊስ

ድርሳን ዘደረሰ አብ ክቡር አባ ቴዎዶጦስ ዘፅንቆራ፡፡ፈጸመ ገድሎ ጊዮርጊስ አመ ፳ ወሠሉሱ ለሚያዝያ፡፡አባ ቴዎዶጦስ ከ318ቱ ሊቃውንት አንዱ ነው፡፡ጊዮርጊስ ሊቆሙ ለተጋዳልያን፡፡ ወተብህለ አልቦ ዘይመስለከ እም ኩሎሙ ሰማእታት እለ ኮኑ ሰማእተ እም ቅድሜከ ወኢሂ እለ ይመጽኡ እም ድህሬከ እስከ ለዓለም አልቦ ዘይመስለከ፡፡ወውእቱ ጊዮርጊስ ይገብር ሥምረቶ ለእግዚአብሔር ወይርኅቅ እም ኩሉ ሕሊናት መስተቃርናት ለነፍስ፡፡እስመ ዝንቱ ቅዱስ ወኅሩይ ማር ጊዮርጊስ ኃያል ኢተዘከረ ሚመተ አቡሁ ወኢክብረ ዘመደ እሙ ወኢስብሐተ ምስፍናሁ ወኢፈተወ ሚመተ ዓለም ወኢክብሮ ዘየኀልፍ ወኢሞዐቶ ውርዝውና ሥጋዊት ከመ ንሕነ ኃጥዓን ዘንፈቱ ዓለመ፡፡ሶበ ጸውዖ እግዚአብሔር ለጊዮርጊስ ኀበ ገድል ኮነ ቅዱስ ይትፌሣሕ ወይትሐሰይ ለሐዊር ኀበ ገድል ወአፍጠነ በጉጉዓ፡፡ዝንቱ ውእቱ ዳዊት ሐዲስ ዘቀተሎ ለጎልያድ ዝ ውእቱ ዲያብሎስ ወአጋንንቲሁ እኩያን፡፡ዝ ውእቱ ፀሐየ ጽድቅ ዘያበርህ መልእልተ ሰማይ፡፡ ወሀሎ አሐዱ ብእሲ በሀገረ ቀጰዶቅያ ዘሮም ዘስሙ ዞሮንቶስ ወልደ መኮንነ ልዳ በፈቃደ እግዚአብሔር ነገደ ሀገረ ፍልስጥኤም ወበጽሐ ሀገረ ኢያሪኮ ወዐርገ ዲበ ሐመር ወበጽሐ ኢዮጴ፡፡ወሀለወት በፍልስጥኤም አሐቲ ሀገር ዘስማ ልዳ፡፡ወነበረ በውስቴታ ዞሮንቶስ ብሂል በልሳነ ሮም ወበልሳነ እብራይስጢ አንስጣስዮስ ብሂል፡፡ወአፍቀራ ለይእቲ ሀገር ፈድፋደ፡፡ወነስአ ሎቱ ብእሲተ እም ሀገረ ድያስ እንተ ፍልስጥኤም እንተ ስማ በነገረ ጽርዕ አቅሌስያ ወበነገረ ቅብጢ ቴዎብስታ ወበግእዝ ቤተክርስቲያን ብሂል፡፡ወወለዱ ጊዮርጊሳሀ ወማርታሃ ወእስያሃ፡፡ ወእምዝ አዕረፈ አበ ቅዱስ ጊዮርጊስ ወኀደጎ ለወልዱ እንዘ ወልደ አሠርቱ ዓመት፡፡በጊዮርጊስ አባት የተተካው መኮንንም ጊዮርጊስን ለ5000 ወታደሮች አለቃ አደረው፡፡ልጁንም ለጊዮርጊስ መኮንኑ አጨለት፡፡ጊዮርጊስ 20 ዓመት ሲሞላው ቅዱሳት መጻሕፍትን ተምሮ ጨረሰ፡፡ ወእም ድኅረዝ ሖረ ቅዱስ ጊዮርጊስ ሀገረ እንተ ስማ ቢሩት፡፡ወሰብእሰ ለይእቲ ሀገር ኮኑ ያመልክዎ ለአሐዱ ክይሲ ዘኅዱር ላዕሌሁ መንፈሰ ሰይጣን ዘስሙ ደራጎን፡፡ወለውእቱ ክይሲ ቦቱ አክናፍ

መጽሐፈ ኤደን

ከመ ንሰር ወአዕዛን ከመ ከልብ ወዓዲ ጽሕም ከመ ጠሊ ውእቱ ካዕበ አእጋር ወአጽፋር ከመ አንበሳ ወዘነብ ከመ ተመን ወአስናን ከመ ሐርገጽ ወክሳዱሂ ከመ ሰገኖ፡፡ወሶበ ይወጽእ እም ባሕር ይሰርር፡፡ወለእመሰ ሀለው ብዙኃን ኢይትከሀሎ እስመ ይፈርህ ከመ ኢይቅትልዎ፡፡ወለእመ ቦኡ ውስተ ግብ አው ውስተ ጸላእት እመሂ ውስተ አድባር አው ውስተ አውግር እምድህረ ርእየ በአዕይንቲሁ አልቦ ዘያመስጦ፡፡ወሰብአ ቢሩትሰ ይሁብዎ ለውእቱ ደራጎን ወለቶሙ በተባርዮ በበአሐዱ ዘልፈ፡፡ወነበሩ ከመዝ እንዘ ይሁብዎ ብዙኃ መዋዕለ፡፡ ሕዝቡ ሁሉ ሴት ልጆቻቸው ስላለቀበት መሮት እንግዲህ ሀገር ለቀን እንሄዳልን ሲል ለንጉሡ ልጅ ደረሳት፡፡ ወአውጽእዋ አፍኣ እም ሀገር ወአንበርዋ ሎቱ ከመ ትካት ውስተ ሐቅል፡፡ወእንዘ ያንሶሱ ጊዮርጊስ ረከባ ለይእቲ ወለት እንዘ ትነብር ባሕቲታ፡፡ወይቤላ ምንተ ትጸንሒ ዝየ ወትቤሎ ይእቲ ወለት ለጊዮርጊስ ኦ እግዚእየ እስመ ወሀቡኒ ለአምላክነ ደራጎን ከመ ይብልዐኒ ወይቤላ ምንት ግብሩ ለአምላክኪ ወነገረቶ ኩሎ ዘኮነ፡፡ወይቤላ ቅዱስ አይቴ ሀለወ ይእዜ ወትቤሎ ወአንተኒ ሑር እም ዝየ ከመ ኢይብላዕከ ወይቤላ ቅዱስ ማር አንሰ ኢይፈርሆ ወትቤሎ እርእየከ ከመ ሕጻን አንተ ዘኢያውጻእከ ጽሕመ አንተኑ ትጸንዕ እም ሰብአ ቢሩት ወይቤላ ብፁዕ ጊዮርጊስ ሀሎ አምላኪየ ዘይጸንዕ እም ኩሎሙ አማልክት ዘፈጠረ ሰማየ ወምድረ ውእቱ ያድኅነኒ እም ዝኩ አርዌ ርጉም፡፡ወእንዘ ዘንተ ይትናገሩ ምስለ ወለት መጽአ ውእቱ አርዌ፡፡ ወሶበ ርእዮ ለጊዮርጊስ አለውለወ ልሳኖ ወአልዐለ ክሳዶ ወብዑዕሰ ጊዮርጊስ ኢደንገጸ አላ ዐተበ ላዕሌሁ በስመ ሥላሴ በትእምርተ መስቀል ወሶቤሃ ደክመ ኃይሉ፡፡ወእምዝ ወረደ ቅዱስ ጊዮርጊስ እም ላዕለ ፈረሱ ፀዐዳ ወፈትሐ ቅኖቶ እምነ ሐቁሁ ወአሠረ ክሳዶ ለደራጎን ወወሀባ ለይእቲ ወለት ከመ ትስሀቦ ለከይሲ ወውእቱሰ ተጽእነ ዲበ ፈረሱ ወአተው ሀገረ ቢሩት፡፡ወሶበ ርእይዎ ሰብአ ቢሩት ፈርሁ ወደንገጹ፡፡ወአጸው አናቅጸ ሀገር፡፡ወይቤሎሙ ጊዮርጊስ አልቦ አምላክ ዘእንበለ ኢየሱስ ክርስቶስ ወይእዜኒ እመኑ ቦቱ ወኀድግዎ ለከይሲ ዘኢይክል አድኅኖተ ርእሱ፡፡ወይቤልዎ ኢነኀድግ አምላከነ፡፡ወይቤሎሙ ለእመ ኢኀደግምዎ እፈንዎ ኀቤክሙ ከመ ያሕልቅሙ ወይቤልዎ ትክልኑ ቀቲሎቶ ከመ ንእመን በአምላክከ ወይቤሎሙ እወ እክል በኃይለ እግዚእየ ኢየሱስ ክርስቶስ፡፡ወዘንተ ብሂሎ ቀነተ ሐቁሁ ወተጽዕነ ላዕለ ፈረሱ ፈትሐ ቅናቶ እም ክሳዱ ለከይሲ ወረገዘ ክሳዶ ወሞተ ወሶበ ርእዩ ዘንተ ተአምረ አምኑ ኩሎሙ ሰብአ ቢሩት፡፡ወበጊዜሃ አምጽአ አሐደ ካህነ ወአጥመቆሙ ወመሀሮሙ ሃይማኖተ፡፡ወእሙንቱሂ ሐነጹ ክልኤተ አብያተ ክርስቲያናት፡፡ወአኀዘ ዱድያኖስ ንጉሠ ፋርስ ይትቃረኖሙ ለክርስቲያን ወለአብያተ ክርስቲያናት፡፡ወአቀመ ፫ ጣዖታተ ወሰመዮሙ አማልክተ ወሰገደ ሎሙ፡፡ወእምዝ አስተዳለወ አስይፍተ በሊሐተ ወመዋቅሕተ ዕጹባተ ለዘይዜክር በልሳኑ ከመ ክርስቲያናዊ ውእቱ ይኮንንዎ በውእቱ ኩነኔ፡፡የተለያዩ መሳሪያዎችንም አሰራ፡፡ወሶበ በጽሐ ሀገረ ንጉሥ ቅዱስ ማር ጊዮርጊስ ሰምዐ ሶቤሃ እንዘ ይጼዕልዎ ነገሥት ለእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ወርእየ እንዘ ያመልኩ ጣዖታተ፡፡ወየዐርጉ ሎሙ ዕጣነ በትጋህ ወጻሕቅ፡፡ወወሰነ ቅዱስ ጊዮርጊስ ከመ ይኩን ስምዐ፡፡ወዘረዎ ንዋዮ ለነዳያን፡፡ወእምዝ ቀነፀ በጉጉዓ ወቆመ ማዕከለ ነገሥት ዐላውያን ወከልሐ እንዘ ይብል ክረስቲያናዊ አነ ወአአምን በኢየሱስ ክርስቶስ፡፡ወአኀዙ እሙንቱ ይኮንንዎ በዘዘዚአሁ ኩነኔ እስከ ሰብዓቱ ዓመት እንበለ አጽርዖ ፫ ነገሥታት፡፡ወእሙንቱ ይፈቅዱ ከመ ይማዕዎ ወይሚጡ ሕሊናሁ እምነ ሰናይ አምልኮቱ ወኢክህሉ ላዕሌሁ ወኢሐጸ ፍቅሩ እም እግዚአብሔር ልዑል ወቡሩክ፡፡ወይቤሎ ዱድያኖስ አእምር ከመ አጽሎን ሰማየ ገብረ

መጽሐፈ ኤደን

ወኢራቅሊስ ምድረ ሣረረ ወቀማንድዮስ ወአቱና ሠርዐ ፀሐየ፡፡ወአርዊስ ወሶፎ ዓቀሙ ባሕረ፡፡ ወአዘዘ መገንጥዮስ ይስቅልዎ በዕፅ ወይስትርዎ ፈድፋደ እስከ ያስተርኢ ንዋየ ውስጡ፡፡ወኩሉ ሥጋሁ ተሣረየ በደም፡፡ወብጹእ ጊዮርጊስ ተዐገሠ እሎንተ ሥቃያተ በእንተ ክርስቶስ፡፡ወአግበሩ ሎቱ አሣዕነ ዘሐጺን ወቅትራተ ነዋሐተ ወሶበ ስእነ ሰጊረ ድቡተ ሖረ፡፡ወአዘዘ ንጉሥ ይደይዎ ውስተ መቅጹት ዘሐጺን ዘአርሰንዎ በእሳት ወይዝብጡ ርእሶ በሰፈልያ እስከ ወጽአ ናላሁ እም ውስተ አፉሁ ወአንፋ፡፡ወካዕበ አዘዘ ይእስሩ ላዕለ ከርሱ ዓምደ ዕብን ወአንኮርኮርዎ ምስለ ውእቱ ዓምደ ዕብን ወዘበጥዎ በሐጺን ሰብዓተ ምእተ ጊዜያተ እስከ ተሰጠ ከርሱ ወወድቀ ኩሉ ንዋየ ውስጡ ላዕለ ምድር፡፡ወካዕበ አዘዘ ያምጽኡ ጼወ ወብሂአ ዘበልየ ወይክዓው ላዕለ ኩሉ ቁሰሊሁ፡፡ወሶበ ቀርበ ጊዮርጊስ ኀበ ዓውደ ፍትሕ ኮነ ያነብብ መዝሙረ ዳዊት፡፡ወነስአ አትናስዮስ ጽዋዓ ወወደየ ውስቴቱ አቃቂረ ወመልዖ እም ስራዩ ወደገመ ውስቴቱ ስመ አጋንንት ርኩሳን ወወሀቦ ለጊዮርጊስ ወዐተበ ላዕሌሁ በትእምርተ መስቀል ቅዱስ ወሰትዮ ወኢረክቦ ምንተኒ እኩይ ለግሙራ ወአምነ አትናስዮስ በኢየሱስ ክርስቶስ፡፡ወሶበ ርእየ ጊዮርጊስ ሃይማኖቶ ረገጸ ምድረ በእገሪሁ ወውኀዘ ሶቤሃ ነቅዐ ማይ ዘምዑዝ ጼናሁ ፈድፋደ ወጸለየ ብጹእ ጽሚተ ወሶቤሃ መጽአ ቶማስ ሐዋርያ ወአጥመቆ ለአትናስዮስ መሰርይ፡፡ወአኃዝዎ ወዐልት ወወገርዎ መልእልተ መንኮራኩር ወለአሠርቱ ክፍል ተመትረ ጊዮርጊስ ጊዮርጊስም ሞተ፡፡ሥጋውንም ሰብስበው ቀበሩት፡፡ጊዜ ሠለስቱ ሰዓት ተንስአ ዱድያኖስ ወነገሥትሂ እለ ምስሌሁ ከመ ይርፍቁ ወይትፈሥሑ በበይናቲሆሙ ወሶበ ኀለፉ ነገሥት ኮነ ጽልመት ወኮነ መብረቅ ወነጎድጓድ፡፡ ወአንስኦ እግዚእ ኢየሱስ ለጊዮርጊስ፡፡ወአኀፈሮሙ ጊዮርጊስ ለ፫ ነገሥት፡፡ወአምኑ ብዙኃን እም ሐራ፡፡ወእምዝ ከዓው ላእሌሁ ዝፍተ ወብሂአ እስከ ተመስወ ማእሰ ሥጋሁ፡፡ወከአው ውስቴቱ ፍሉሐ አረረ ወኢረክቦ ምንትኒ፡፡ወካዕበ አንበርዎ ላእለ ቅንዋት ዐበይት እስከ ወጽኡ ቅንዋት እንተ እንግድዓሁ፡፡ወእምዝ ሰቀልዎ ቁልቁሊተ ወዘበጥዎ በሰይፍ፡፡ወነደሉ ድማሐ ርእሱ ለቅዱስ በምሳር ዘሐጺን፡፡ወፈወሶ እግዚእ ወአምኑ ብዙኃን፡፡ወወሰርዎ ለቅዱስ ጊዮርጊስ ወተከፍለ ለክልኤ እም ርእሱ እስከ እገሪሁ፡፡ወመጠወ መንፈሶ ቅድስተ ወሶበ ርእዩ ከመ ሞተ ቀበርዎ ከርዮሙ ግበ መጠነ ፴ በእመት ወሐነጹ ላዕሌሁ ንድቀ፡፡ወኩሎሙ ቅዱሳን መጽኡ ወሰአምዎ ለቅዱስ ጊዮርጊስ፡፡ወይቤልዎ ብፁዕ አንተ ማር ጊዮርጊስ ፍቁረ እግዚአብሔር ንሕነ ኩልነ ንትሜካሕ ብከ በዕበየ ትእግስትከ፡፡ወአንስኦ እግዚእ፡፡ቅዳሜና እሑድ የአረማውያን ነፍስ ወደ ገነት አትገባም፡፡ወአዘዞ እግዚእ ለሊቀ መላእክት ሰላትያል ከመ ይኩን ላእከ ለጻድቅ፡፡ወነበረ ጊዮርጊስ ውስተ ቤተ መበለት ነዳይት ሙቁሐ ምስለ ዓምድ፡፡ወአሕመልመለ ወኮነ ዕፀ ዓቢየ ወሰፍሐ አዕጹቂሁ ላዕለ ናሕሰ ቤታ ለብእሲት፡፡የመበለቲቱ ደብቃው የምትኖር ዲዳ ደንቆሮ አንካሳ ልጅ ነበራት ጊዮርጊስ ጸልዮ በታመመው አካል አማትቦ አዳነላት እርሷም አመነች፡፡ ወሐረጽዎ እስከ ወጽአ አማዑቱ ዲበ ምድር ወቅዱስሰ እም ብዝኃ ኩነኔ ዘዘዚአሁ መጠወ ነፍሶ ወአውዐይዎ አዕጽምቲሁ ወኮነ ከመ ሐመድ ወዘረውዎ ኀበ ደብር ልዑል ዘስሙ ይድራስ ዘውእቱ መካነ በድው ብሂል፡፡ወሶቤሃ ኮነ ፍጡነ መብረቅ ወነጎድጓድ ወድልቅልቅ ዓቢይ ወአንስኦ እግዚእነ ወአምኑ ሐራ እለ አውአይዎ፡፡ወአጥመቆሙ ዮሐንስ ወንጌላዊ፡፡ወመሀራ ጊዮርጊስ ለንግሥት እስክንድርያ ወአምነት ንግሥት፡፡ጊዮርጊስም ንጉሡን ለአጽሎን እሰግዳለሁ ሕዝቡን ሰብስብልኝ አለው፡፡ልጇን ያዳነላት መበለት ይህን ስትሰማ ለአጽሎን ሰግደህ ህዝበ ክርስቲያኑን እንዳታሳፍር አለችው፡፡ጊዮርጊስም በሃይማኖቷ ደስ አለው፡፡ሰይጣን ይትናገር

መጽሐፈ ኤደን

ዘኢሰምዐ፡፡ወውህጠቶ መራት ለአጵሎን በጸሎተ ጊዮርጊስ ወወረደ ሰይጣን ዘበላዕለ አጵሎን መትሕተ ሲኦል፡፡ወዐተበ ላዕሌሆሙ በትእምርተ መስቀል እንዘ ይብል በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ወሶቤሃ ወድቁ ጣዖታት ወኮኑ ከመ ጸበል፡፡ወበእንተዝ ተምዐ ዱድያኖስ ወአቅተላ ለብእሲቱ፡፡ወይቤላ ጊዮርጊስ ጽንዒ ነዋ ረከብኪ ጥምቀተ ወተጠመቂ በክዕወተ ደምኪ፡፡ ወመተሩ ርእሶ ለማር ጊዮርጊስ ወፈጸመ ገድሎ ወነገሥትኒ አስተዳለው ምሳሐ ወኮኑ ይትፌሥሑ በእንተ ሞተ ጊዮርጊስ፡፡ወጸለየ ጊዮርጊስ ወአውአዮሙ አውሪዶ እሳተ እም ሰማይ ለቍ ነገሥት፡፡ጌታ ለጊዮርጊስ ስሙን ለጠራ ከማንኛውም መከራ ረድኤት እንዲሆነው ቃል ገባለት፡፡ወወጽአ ደም ወማይ ወሐሊብ እምነ ክሳዱ፡፡ይቤ ጊዮርጊስ እሔሊ ከመ አምላኪየ ተሰቅለ ዲበ ዕፀ መስቀል፡፡ወእግዘእትነ ማርያም ጥቀ ታፈቅሮ፡፡ወማኅበረ መላእክት የዓውድዎ ወሱታፌነ ይብልዎ አመ አሠርቱ ወሰመንቱ ለጥር አውዐዩ ሥጋሁ ምስለ አዕጽምቲሁ፡፡ወእለ ይነብሩ ፈለገ እሳት አስተብጽእዎ ወይቤልዎ ሰአል ለነ ጊዮርጊስ ቅዱሱ ለእግዚአብሔር ወአብኦሙ ውስተ ገነት በኃይለ ጸሎቱ፡፡ህዳር 7 በሀገረ ልዳ የጊዮርጊስ ቤተክርስቲያኑ የታነጸበት ቀን ነው፡፡ወአንበሩ ሥጋሁ ለጊዮርጊስ በይእቲ ቤተክርስቲያን፡፡ዲዮቅልጥያኖስ ሁለት ዓይኑ የጠፋው ይችን ቤተክርስቲያን ሊያቃጥል ሄዶ ሳለ ነው፡፡በሀገረ መካ ወድቀ ዲያብሎስ ምስለ አብያጺሁ እም ሰማይ፡፡

ድርሳነ ዑራኤል

ድርሳነ ዑራኤልን የጻፈው ቅዱስ ዮሐንስ ፍቁረ እግዚእ ሐዋርያ ነው፡፡ወደ ኢትዮጵያ የመጣው በአብርሃ ወአጽብሐ ዘመነ መንግሥት ነው፡፡ይቤላ እግዚእ ለማርያም ኦ እምየ ይእተ ሀገረ ዘእባርክ ወሀብኩኪ አሥራተ ወይኩኑ ለኪ ሰብአ ኢትዮጵያ ክፍለ ለርስትኪ እስከ ጎልቀተ ዓለም፡፡ይቤ እግዚእ በይእቲ ሀገረ ናግራን ይትከዐው ቀዲሙ ደመ ዚአየ በእደ ዑራኤል መልአከ ብርሃናት ተቀዲሆ እም ገቦየ የማናይ፡፡ትቤ ማርያም ወእምዝ አልጸቅነ ገዳመ ሲሐት ወይቤለኒ ወልድየ በዛቲ ገዳም ይነብር አሐዱ መነኮስ ንጹሕ ከመ መላእክት፡፡ወእምኔሃ ተንሳእነ ወበጻሕነ ሀገረ ሐማሴን አንጻረ ትግራይ ዘምድረ ቢዘን፡፡ወርኢነ በምሥራቃ ደብረ ልዑለ ወይቤለኒ ወልድየ ይእቲ ደብር ትሰመይ ደብረ ሀሌ ሉያ ወደብረ ዳሞ ወትከውን ማኅደረ ስብሐት ለስምኪ፡፡ወእምዝ አልጸቅነ ብሐሬ አክሱም ኀበ ማኅደራ ለጽላተ ሙሴ ታቦተ አምላከ እስራኤል፡፡ወነበርነ ውስቴታ ጊዜ ቦእነ መጽአ ባዚን ንጉሠ ኢትዮጵያ ከመ ይስግድ ለታቦተ ጽዮን ምስለ ሠራዊቱ ወካህናቲሁ ወኢነጸረነ እስመ ሠወረነ ስነ መለኮቱ ለወልድየ፡፡ወእምዝ ተንስኡ ሌዋውያን ወአምጽኡ መጽሐፈ ኢሳይያስ ወአንበበ ሊቀ ካህናት አኪን ዘይቤ ድንግል ትጸንስ ወትወልድ ወልደ፡፡ወእምዝ አውስአ ባዚን ንጉሥ ለአኪን ወይቤሎ በአይቴ ሀገር ትወልድ ይቤ ወይቤሎ በቤተልሔም ዘይሁዳ፡፡ወእምዝ ሖርነ ኀበ ደብር ዓባይ ወእምዝ ዓደውነ ፈለገ ተከዚ ወበጻሕነ ገዳመ ዋሊ፡፡ወበላእነ ሥርወ ዕፅ፡፡ወአመተሰምዐ ወሊዶትኪ የአምኑ ቅድመ ሰብአ ትግራይ ወጎኛም፡፡ወእምዝ ተንሳእነ ወሖርነ ባሕረ ጣና፡፡ወተቀበሉነ ሰብአ ደሴታ ለባሕር በፍሥሓ፡፡ወመኮንኖሙ ሙላዱ እም ነገሥተ ይሁዳ ዘገሊላ፡፡ወንሕነኒ ነበርነ ሠለስተ አውርኃ ወአሠርተ ዕለተ ውስተ ይእቲ ደሴት፡፡ወአመ አሡሩ ወሰሙኑ ለወርኃ ጥር መጽአ ዑራኤል መልአክ ወአብሰረኒ ከመ ሞተ ሄሮድስ፡፡ወይቤለኒ ወልድየ ዛ ይእቲ ሀገር ዘይብልዋ ጎኛም ወይቤለኒ በደኃሪ መዋዕል የአምኑ ቀዳሚ ትስብእትየ እምኔኪ ከመ ወለድክኒ በድንግልና እንበለ

መጽሐፈ ኤደን

ዘርዓ ብእሲ።አመ ተሀጉሉ መጻሕፍተ ሙሴ ዘኦሪት ወዘነቢያት በጴዋ ባቢሎን ከሠተ ሎቱ ዑራኤል ለዕዝራ ወአስተዮ ጽዋዓ ልቡና።ህዳር 22 ለዕዝራ ጽዋዓ ልቡና ያጠጣበት ዕለት ነው። ጥር 22 የተሾመበት ነው።ወአልቦ ዘኢተቀደሰ መካና ለቤተክርስቲያን በእደ ዑራኤል ሊቀ መላእክት።ፍሬምናጦስን ያጸጸሱት የቁስጥንጥንያው የሮማው እና የአንጾኪያው ሊቀጳጳስ ከአትናቴዎስ ጋር ሆነው ነው።አብርሃ ወአጽብሐ ጥር 1 ቀን ተጠመቁ።ጥር 21 ኤፍሬም ሶርያዊ ከአባ ሕርያቆስ ጋር ሆነው ከአባ ሰላማ ጋር አክሱም ቀድሰዋል።ወወሀብዎ ቅዳሴ ባስልዮስ፣ቅዳሴ ጎርጎርዮስ፣ቅዳሴ ዮሐንስ አፈወርቅ፣ወቅዳሴ ኤጲፋንዮስ፣ወቅዳሴ ሠለስቱ ምእት ወዘንተ ድርሳነ ዑራኤል።4ቱ ሊቃነ ጳጳሳት አትናቴዎስ ዘእስክንድርያ ክርስቶዶሉ ዘሮም ዮሐንስ ዘሶርያ ወዘቁስጥንጥንያ ወአባ ሳዊሮስ ዘአንጾኪያ።ዲያብሎስን መልአከ በቀል ይለዋል። ይቤ ኄር ብእሲ ወዓዲ ወሰደኒ ዑራኤል ኀበ ሀለው ጳጳሳት ወኤጲስ ቆጶሳት ወሥዩማነ ቤተ ክርስቲያን ወርኢክዎሙ ወሪዶሙ መትሕተ ሲኦል አምጣነ ከብረ ስሞሙ በዲበ ምድር።ወሶበ ርኢኩ ዘንተ ጸበበተኒ ምድር።ወእቤ አሌ ሊተ ወይ ሊተ።መንሱትኬ ክህደተ እግዚአብሔር ውእቱ።ወዲያብሎስ አልኪፎ ደመ አርአያሆሙ ይፈኑ ሎሙ ቀስቶሙ ለሰብአ ሰናዖር። ወአስተማሰለ ሎሙ ከመ ዘሞተ አሐዱ እምነ ሠለስቱ ነገሥት።ወእምዝ አንሄላ ኡራኤል መልአክ ለይእቲ ንድቀ ሰናዖር።ዑራኤል ብሂል መስተሣሕል።ወሀቦ ክልኤተ ጽላተ አሐደ ዘሚካኤል ወአሐደ ዘጽዮን።ነስአ ዳዊት ሠለስተ አእባነ ወቀተሎ ለጎልያድ።ዑራኤል ውእቱ ዐቃቤ ርእሱ ለዳዊት ንጉሠ እስራኤል።ደብረ የረር ማእከላ ለምድረ ኢትዮጵያ ይእቲ።ወውእቱ ያሬድ ዘመረ በልሳነ ግእዝ።በደብረ ሐዊ ተሰወረ ያሬድ።ሉቃስ የሣላቸው ሥዕላተ ማርያም አንዲቱ ደብረ ወርቅ አንዲቱ ጎጃም ጅብላ አንዲቱ ሐይቅ ትገኛለች።የመጡት በዳግማዊ ቆስጠንጢኖስ ጊዜ ነው።

ገድለ ገብረ መንፈስ ቅዱስ

ይህን መጽሐፍ የተረጎሙት አለቃ አያሌው /ምሕርካ ድንግል ናቸው።በዝቋላ 262 ዓመት ኖረ። በግብጽ ቀድሞ 300 ዓመት ኖሯል።እሁድ ቀን መጋቢት 5 ቀን ገድሉን ፈጸመ።እናቱ አቅሌስያ ትባላለች።ታኅሣስ 29 ቀን ተወለደ።እንደተወለደ ለሥላሴ 3 ጊዜ ሰግዷል።በ3 ዓመቱ ገብርኤል ወደ ገዳም ወሰደው።ወእምዝ ረከቦ አባ ዘመደ ብርሃን።ወሐጸኖ በክብር ወመሀሮ ኩሎ መጻሕፍተ ቤተክርስቲያን።ወተሰይመ ዲቁና እምኀበ ጳጳስ አባ አብርሃም።አባ ዘመደ ብርሃንም አመነኮሰው።ወነበረ ምስለ ፷ አናብስት ወ፷ አናምርት ወይልሕሱ ጸበለ እገሪሁ።ወበቆለ ሎቱ ጸጉር እም ርእሱ እስከ ጽሕሙ።ወጸጉሩ ይከውን አሐደ እመተ ምስለ ስዝር።ወፈወሰ ብዙኃነ ድውያነ።ወአቡነ ብጹዓዊ ሐዘነ ፈድፋደ በእንተ ዘአእመሩ ምግባሮ ኩሉ ሰብእ ወሖረ ውስተ ካልእ መካን ከመ ኢያእምሮ ሰብእ።ኢበልዐ ኀብስተ ምድራዌ ወኢሰትየ ማየ ግሙራ ወኢለብሰ ልብሰ ምንተኒ ወኢያድለወ ለሥጋሁ።ርኀበ ወጸምዐ በእንተ እግዚአብሔር።ወበእንተዝ ኮነ ሲሳዩ ኀብስተ ሰማይ።አኮ ዘይበልዕ አላ ሶበ ያጼኑ እም ውእቱ ኀብስት ወእም ውእቱ ጽዋዓ ይጸግብ እንዘ ኢይበልዕ ወኢይሰቲ።በከመ ይቤ ነቢይ ወእጸግብ በርእየ ስብሐቲከ።ወጽሕሙ ሰናይ ወጸሊም ከመ ቋዕ ወፍቱል ከመ ሜላት።ወጼናሁ ምኑዝ ከመ ዕፍረት።ወመልዐ ገዳመ ጼናሁ። ወኢይነውም ገብረ መንፈስ ቅዱስ መዓልተ ወሌሊተ።ወይበጽሕ ውስተ ኩሉ መካን በቅጽበት። አብድልማኮስ ውእቱ መልአከ ገሀነም ዘሥሉጥ ላዕለ ሥቃየ ኃጥዓን።ኢትዮጵያ ለአቡነ ገብረ

መጽሐፈ ኤደን

መንፈስ ቅዱስ የአስራት ሀገሩ ናት።ምድረ ከብድ ሰባት ዓመት ጸልዮአል።ለኢትዮጵያ ሰዎች በባሕር 100 ዓመት ጸልዮአል።በሌላም ጊዜ በገደል ራሱን በገመድ አስሮ ተዘቅዝቆ ጸልዮአል። ሰይጣንም ገመዱን በጥሶት አባ ገብረ መንፈስ ቅዱስ በፊቱ ወድቋል 30 ዓመትም በጥርሱ ድንጋይ ነክሶ ቆየ።ወስነኪሁ ተርፈ ነሲኮ ዕብነ።ወእምዝ ፈወሶ እግዚእ። ሰይጣን አሞራ መስሎ ሁለት ዓይኑን አውጥቶታል።በኋላ ሚካኤል ገብርኤል ዓይኑን አዳኑለት።የአቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ አንበሶች የአባ ሳሙኤልን የአባ አንበስን አንበሶች በሏቸው።ገብረ መንፈስ ቅዱስም አስተፋቸው።ሰይጣናት ይመክሩ በእንተ ጥፍዓተ ሰብእ።ነዓ ያዕቆብ ከመ ትትፈሣሕ ዳግመ ምስለ አቡነ ምንት ውእቱ ሰዋስው ዘወርቅ ዘእንበለ ንጽሐ ሥጋሁ ለአቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስ።አጥረየ ትሕትና ከመ ይርከብ ልእልና።ገድልህን ያነበበ ለአብያተ ክርስቲያናት መባዓ ዘይት የሰጠ ጻሕቀ ልቡናነውን የተናገረ እምርልሀለሁ ብሎታል።ወሀለወት አሐቲ ብእሲት መፍቀሪተ ዝሙት ወሰዓሪተ ሰንበት ወቦአ ውስተ ከርሳ ከይሲ።ወአገበራ ብእሲ ከመ ትስክብ ምስሌሁ ወነሰኮ እስኪቶ።ወሞተ ፍጡነ።ዶሮ ሰርቆ የበላው ሰውም ዶሮው በሆዱ ጮኸ።አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስን ርእሰ ባሕታውያን ይላቸዋል።ጥቅምት 5 ሕንጸተ ቤተክርስቲያኑ ወተውላጠ ተዝካረ ሞቱ ዘኮነ መጋቢት 5 ውእቱ።

ድርሳነ ቅዱስ ያሬድ

በኢትዮጵያዊው ሊቅ ቅዱስ ያሬድ የተደረሱ ስምንት ወይም አሥር የሚሆኑ ምልክቶች ከሌሎች ሊቃውንት የተደረሱ ከ800 በላይ የቃላት ተመሳሳይ ምልክቶች ይገኛሉ።ግንቦት 11 ይእቲ ዕረፍቱ ለያሬድ ካህን።ወውእቱ ቅዱስ ያሬድ ተምህረ ማኅሌተ እም ኀበ ሱራፌል።ወእም እሥራ ወአርባዕቱ ካህናተ ሰማይ።በከመ ርእየ ኢሳይያስ ነቢይ ከማሁ ቅዱስ ያሬድ ርእየ። ወአልቦ ዘይክል ወጺአ እም ሠለስቱ ዜማሁ ለቅዱስ ያሬድ ካህን እመሂ ዜማ ሰብእ ወእመሂ ንቃወ አራዊት ወአእዋፍ ወእንስሳ ወበእንተዝ ንብል አልቦ እም ቅድሜሁ ወአልቦ እም ድህሬሁ።ወተምህረ ቅዱስ ያሬድ እም ዕጹ።ወአሜሃ አልቦ ቃለ እግዚአብሔር ወቅኔ በልዑል ዜማ ዘእንበለ በለኖሳስ ወጉርኤ በከመ ግብጻውያን።ወቦኣ ቅዱስ ያሬድ ውስተ ኢየሩሳሌም ሰማያዊት ወሰምዐ በህየ ቃለ ከበሮ ወቃለ በገና ወቃለ እንዚራ ወቃለ አርጋኖን ወቃለ መሰናቅው ይሴብሕዎ ወይቁድስዎ ወየአኩትዎ ለፈጣሬ ሰማያት ወምድር በስብሐታት ወበማኅሌተ በቅኔ ወበልዑል ዜማ ነግሀ ወሠርከ ይሴብሕዎ ለንጉሥ ዓቢይ በዓውደ መንበሩ ቅዱስ።ያሬድ ሲያዜም አእዋፍ አራዊት እየተሰበሰቡ ይሰሙት ነበር።ወበስድስቱ ሰዓት ወጠነ በቃለ መሰናቅው በጸናጽል ወበከበሮ ወበአውራተ እንዚራ።ንጉሥ ገብረ መስቀል ተመስጦ እግሩን ወግቶታል።ያሬድም ስለክብረ ማህሌት ዝም አለ።አንቀጸ ብርሃንን ሲደግም ወተለአለ እገሪሁ እምድር መጠነ እመት ይለዋል።ሠለስቱ ዜማ ማህሌቱ ለቅዱስ ያሬድ ግእዝ ወእዝል ወአራራይ እሙንቱ።ማየ ተከዚ ዘውእቱ እም አርባእቱ አፍላጋት እለ ይሰቅይዋ ለገነት ዘተሰምየ ኤፌሶን።ማህሌቱሰ ለቅዱስ ያሬድ ኢኮነ ዘፈነ ወተውኔተ አላ ማህሌተ ሱራፌል።

ድርሳነ ማኅየዊ

ይህን መጽሐፍ የጻፉት ከ36ቱ ቅዱሳት አንስት መካከል ኤልሳቤጥ ቤርዜዳንና ሜልቴዳን ናቸው።በየጊዜው የተነሱ ሊቃውንት በዚህ መጽሐፍ ሕሙም እየፈወሱበት ከዚህ ክፍለ ዘመን

መጽሐፈ ኤደን

ደርሷል፡፡አዘዙነ ሐዋርያት ከመ ንግበር ተዝካረ ሕማሙ በዕለተ ዓርብ ለለሰሙኑ በጾም ወበጸሎት በኃዘን ወበብካይ እስከ ሠርክ ወእመ አኮ እስከ ተስዓቱ ሰዓት፡፡የይሁዳ አማቹ በርባን ነው፡፡ወመተረ ጴጥሮስ እዝነ ማልኮስ ዘየማን እንተ ኢትሰምእ በጥበቡ ለኢየሱስ፡፡ሐሙሁ ውእቱ ሐና ለቀያፋ፡፡ወእንዘ ይወስድዎ ለእግዚእ ወድቀ ዲበ ምድር ሰብዓተ ጊዜያተ እም ገነት እስከ ቤተ ሐና ወረገጽዎ በእግር እመንገለ ድህር ወቅድም፡፡ሠለስተ ምእተ ወአርብዓ ጊዜያተ፡፡ ወዘበጥዎ አይሁድ ሥርወ ክሳዱ ለእግዚእ ኢየሱስ በዓቢይ ዝብጠት አሠርተ ወተሥዐተ ጊዜያተ፡፡ወዘበጥዎ መላርዒሁ ስድሳ ወክልኤተ ጊዜያተ ወዘበጥዎ እንግድዓሁ ምስለ ከርሱ ርጉብ ዕሥራ ወነምስተ ጊዜያተ፡፡ወሶበ ቦኡ አእጋሪሁ ለእግዚእ ኢየሱስ ውስተ ድንጋጉ ጎየ ዮርዳኖስ ወገብአ ድህሬሁ መጠነ አርብዓ በእመት፡፡ወበአዕጋሪሁ እሳታውያን ኮነ ምውቀ ዮርዳኖስ ከመ ዘአርሰንዎ በእሳት አናብርት ወዓሣት ሰገዱ ታሕተ እገሪሁ ለእግዚእ ኢየሱስ፡፡ ወበአዕጋሪሁ ደምሰሰ መጽሐፈ ዕዳሆሙ ለአዳም ወለሔዋን፡፡ወአጥመቆ ዮሐንስ እንዘ ይብል ኦ ቡሩክ ወልደ እግዚአብሔር ከሣቴ ብርሃን ተሣሃለኒ ወገሠሦ ርእሶ ማያትኒ ፈልሑ ዲበ ርእሱ፡፡ በጊዜ ስቅለቱ ጸፍዖ አሐዱ እም እለ ይቀውሙ ወዓልት ወይቤሎ ከመዝኑ ትትዋስኦ ለሊቀ ካህናት፡፡ወበእንተ ተጸፍዖቱ ባሕር ርዕደት ወማየ ተከዚ ጎየት፡፡እስመ ርእየት ጽፍዓተ መላትሒሁ ለወልደ አምላክ ሕያው፡፡ወወረቁ አይሁድ ምራቀ ውስተ ገጹ ለእግዚእ ኢየሱስ ዘይሜኒ ላሕዩ እም ውሉደ እጓለ እመሕያው ሰብዓ ወሠለስተ ጊዜያተ እንዘ ይወድዩ ማየ በውስተ አፉሆሙ ከመ ያብዝኑ ወሪቀ ምራቅ፡፡ወኮርዕዎ ርእሶ በበትር ወጸፍዕዎ መላትሒሁ ምዕተ ወእስራ ጊዜያተ ወቆስለ ቁስላቲሁኒ ዓበይት ዘዲበ ርእሱ መጠነ ሰብዓ ወክልኤተ አዕይንቲሁኒ ወአዕናፊሁኒ ኮኑ አንቅዕተ ደም፡፡ወወሰድዎ ውስተ ዓውደ ምኩናን፡፡አሚሮሙ በመዋቅሕት ወበሐብል ጽኑዕ ወሰሐብዎ ውስተ ጸድፈ ዕብን ምእተ ወሠላሳ ወሠለስተ ጊዜያተ እም ቤተ ቀያፋ እስከ ዓውደ ፍትሕ፡፡ወዘበጥዎ ዘእንበለ ምሕረት፡፡ወሶበ አብዝኑ ዝብጠተ ሐመ ወደክመ ወወድቀ ውስተ ምድር፡፡ወነበረ ይሁዳ አርብዓ ዕለተ ወኢነሥሐ ወሞተ በእኩይ ሞት፡፡ ሊቃነ ካህናት ሆክዎሙ ለሕዝብ ወሐጥዎሙ ከመ ይስአሉ ያሕዩ ሎሙ በርባንሀ ወይቅትሉ ኢየሱስሀ፡፡ወከልሑ ኩሎሙ ሕዝብ እንዘ ይብሉ ስቅሎ ወአይሁድ ሰመይዎ ጎጥአ ለዘየኃድግ ኃጢአተ፡፡ወአሰርዎ ምስለ ዓምድ እደዊሁ ወእገሪሁ ድህሪተ ወቀሰፍዎ፡፡ወእምድህረ አሰርዎ ቀሠፍዎ ጲላጦስ ወአርባእቱ ሐራ በሐብል ወበአስዋጥ መጠነ 6666፡፡ወተርእዩ አዕጽምቲሁ እመንገለ ቁስላቲሁ 166፡፡ቁስላቲሁኒ ጎብረ ሰማያዊ ወጸሊም 1190፡፡እም ድህረ ተሐጽበ እዴሁ ቀሰፎ ጲላጦስ ለእግዚእ፡፡ወእምዝ አእተቱ አልባሲሁ ጸዐዳ ወአልበስዎ ሜላተ ልብሰ መንግሥት ወከለሜዳ ልብሰ ክህነት ዘጎበሪሆን ቀይሕ ወጸሊም፡፡ወበጸዊሮቱ ዕፀ መስቀል እግዚእ ኢየሱስ ሐፈወ ወአልጸቀ መትከፉ ለተሰብሮ ወወድቀ ውስተ ፍኖት ምስለ መስቀሉ ጎምስተ ጊዜያተ ወአስተይዎ ወይነ ቱሥሐ ምስለ ከርቤ ወሐሞተ ነጌ ዘያነቅዕ ጉርኤ ወይሰጥቅ እንግድዓ፡፡ ወአስከብዎ አይሁድ በዘባኑ ላዕለ ሐጺን ዘተርፈ እመስቀል መጠነ እመት፡፡ወውእቱ ሐጺን ዘወጽአ እንተ እንግድዓሁ ወቀነው ክልኤቱ እደዊሁ ወሰቀልዎ እንዘ ገጹ መንገለ ምሥራቅ ወእዴሁ ዘየማን እንተ መንገለ ደቡብ፡፡ወይቤ እግዚእ ኢየሱስ አባ ሥረይ ሎሙ እስመ በዘኢየአምሩ ይገብሩ ወበዝ ስእለቱ ተውህቦሙ ፸ ዓመት በዘይነሥሑ ወኢነሥሑ ወቦ እለ ነሥሑ፡፡ሶበ ይቤ ፈያታይ ዘየማን ለነሰ ዘበርቱዕ ይደልወነ ወበከመ ምግባሪነ ተፈደይነ፡፡ወሶበ ይቤ ዘንተ ተፈትሓ አዕይንቲሁ ወርእዮ ለእግዚእ እንዘ ይነብር ዲበ መንበረ ስብሐቲሁ

መጽሐፈ ኤደን

ወመላእክት ይቀውሙ ዓውዶ።ወይቤሎ ተዘከረኒ እግዚኦ።ወእም ድህረ ሰቀልዎ ነስኡ አልባሲሁ ወረሰይዎ አርባዕተ ክፍላተ ወተበህሉ ኢንስጥጥ አላ ንትፋሰስ ወኢሰጠጡ።እመቤታችንን ስታለቅስ መላእክት አረጋጓት።እግዚእነሰ ዘይቤ አምላኪየ አምላኪየ ከመ ይኖልቁ ለሊሁ ርእሶ ከመ አሐዱ እምኔነ ዘነደገነ እግዚአብሔር በአሊዎትነ ኪያሁ።ሐጸ ሕቀ እመላእክት።ሥጋሂ ሕጹጽ ኀበ መላእክት በእንተ ሕማመ ሞቱ አኮ በክብር ወበስብሐት እስመ አሐዱ ሕላዌ ውእቱ በተዋሕዶ።ድህረ ዕርገት መሀረ ተስዓተ ዕለተ በዓለመ መላእክት።ወበጊዜ ሞቱ ወረደ እግዚእ ውስተ ሲኦል ወሶበ ነጸርዎ ኀዩ ዐቀብተ ገሀነም።ወአውረዶ ለመልአከ ሞት ውስተ ሲኦል ወሞቅሉ በህየ።በጊዜ ስቅለቱ ፀሐይ ወወርኀ ወከዋክብት ኢያብርሁ።

ድርሳነ መድኃኔዓለም

ዲያብሎስን ብርያል ይለዋል።ወትልቆሙሰ ለመላእክት አልቦ ዘየአምር ዘእንበለ ለሊሁ ፈጣሪ። እሑድ ብሂል አሐዱ ብሂል ወበሠሉስ ይቤ መድኅን ለታብቁል ምድር ሐመልማለ ወአስተርአየት ምድር በአምሳለ መስከረም ወጥቅምት።ወበረቡዕ ሰርክ ፈጠረ ፀሐየ ወወርኃ ወከዋክብተ።ወለሔዋን ፈጠራ ዘአሠርቱ ወኀምስቱ ዓመት ተአክል።ወዘተፈጥሩ ማዕከለ ቀራንዮ ውእቱ ወእምድህረ ፶ አዕረጎ ለአዳም ውስተ ገነት ወለሔዋንኒ በ፹ ዕለት አዕረጋ ወተገበርዋ ለገነት ሰብዓተ ዓመተ እምቅድመ ይስሐቱ።ገነት ብሂል ዘፍትው አጸዳ ወዘሀለወ ውስቴታ ኢይትበሀል ዝ ሰናይ ወዝ እኩይ ውእቱ።አላ ኩሉ ሰናይ ውእቱ ዘአልቦ ሕጸጽ።ወእምነ ምድር ትርህቅ አሠርተ ወኀምስተ በእመተ መልአክ።ወእምነ ሰማይ ትሕት።አፍአመቶ ሔዋን ለአዳም በየማነ እደሃ ወበጸጋማይ እደሃ ለርእሳ።ወተዐረቁ ወሰፈዩ ቆጽለ በለስ ወሰወሩ ኀፍረቶሙ። ወይቤሎ እግዚእ ለሱራፌ ዕቀባ በሰይፈ እሳት ወዕጽዋ ለገነት።ወነሥሐ አዳም ቀዊሞ ውስተ ባሕር እስከ ምእት ዓመት።ወአእመራ አዳም ለሔዋን ወወለደት ፰ በበመንታ።መድኃኔዓለም ተጸንሰ መጋቢት 29 በሠለስቱ ሰዓት በዕለተ እሑድ።አመ ታኅሣሥ 29 ተወልደ በቤተልሔም። ወበሰሙን ዕለት ተገዝረ ወበአርብዓ ዕለት ቦአ ቤተመቅደስ ወሶበ ተወክፎ ስምዖን በርሀ ዓይኑ ለስምዖን።ወበ፵ ዓመት በዮርዳኖስ ተጠምቀ።ወአኀዘ ይምሐር ኃምስተ አዕማደ ምስጢር ዘዚአሁ።መጋቢት 27 ሰቀልዎ።መዓልተ ይትፈጠሩ ወኢይሔሉ አሐዱ እም ውስቴቶሙ። መዓልት ዘይቤ ወንጌል ዘተፈጥሩ ቦቱ ሐዋርያት ወኢይሔሉ አሐዱ እም ውስቴቶሙ ዘይቤ ይሁዳ ተላዌሆሙ ለቃየል ወኤሳው።ጎርማኖስ ከሐዲ ወለዶሙ ለፊቅጦር ወለዮሐንስ ጻድቃን። በከመ ወጽኡ ብዙኃን ጻድቃን እም ኃጥዓን ወከማሁ ብዙኃን ኃጥዓን ወጽኡ እም ቤተ ጻድቃን። አይቴ ትሰክብ ጊዜ ቀትር የተባለ ክርስቶስ ነው በቀትር ሰቅለውታልና።ጸዐቶሙ እም ሲኦል ለአበው ቀደምት በምሴተ ዓርብ ለጸቢሐ ቀዳሚት ሰንበት።ጌታ ግንቦት 8 ዐረገ።በአምሳለ መስቀል ለሐኮ ለአዳም።ወለመላእክትኒ ቦሙ ዘትእምርተ መስቀል ቀጸላ ወቦሙ በትር ዘአምሳለ መስቀል ወይከድኑ ገጻቲሆሙ በአርኣያ ትእምርተ መስቀል።

ገድለ አቡነ መባዓ ጽዮን

መባዓ ጽዮን ይሰመይ ተክለ ማርያም።አባቱ ሀብተ ጽዮን ይባላሉ።ወተምህረ ቅኔ ወመጻሕፍተ ወጥዑም መዓዛ ዜማሁ ወበጽሐ ድንግልናሁ ለእግዝእትነ ማርያም ወለክርስቶስ።ሴትና ወንድ ሆነው የተወለዱት ከመነኮሳት በፊት ይቁረቡ።ኢትሐኩ ቁርባነ በአስናኒክሙ ወበጥረሲክሙ አላ

መጽሐፈ ኤደን

በትህናግክሙ ብልዕዎ በፍርሀት።ከመጋቢት 27 በፊት ሰባት ቀን ሱባኤ ይገባ ነበር።ቅዱሳን በበዓላቸው ጊዜ በዓውደ ምህረቱ ተገኝተው ሁሉንም ይባርካሉ።የመባዓ ጽዮን ሀገሩ ሸዋ ነው። በቅዳሴ ጊዜ ተሰጥዖ የማይመልስ ሰው እንደ ይሁዳ ነው።

ድርሳነ ጽዮን ማርያም

ጽዮን ማለት በግእዝ ቋንቋ አምባ መጠጊያ ማለት ነው።ድርሳነ ጽዮንን የጻፉት ሌዋውያን ናቸው።ታቦት ዘተብህለት እግዝእትነ ማርያም ይእቲ ወጽላትኒ ቃለ እግዚአብሔር ውእቱ ዘንደረ ውስተ ከርሳ።በ12ቱ ነገደ እስራኤል ቁጥር 12 ድንጋዮች በዮርዳኖስ አስቀምጠው እስራኤላውያን ታቦተ ጽዮንን ይዘው የተሸገሩት መጋቢት 10 ቀን ነው።ወአዕኮትዋ ለእግዝእትነ ማርያም ጽዮን እስራኤላውያን እስመ ነሰተቶ ለጥቅመ ኢያሪኮ።ይትናገሮሙ ጋኔን ለአህዛብ በውስተ ዕብን ወያመልኩ ዕብነ።ንጉሠ ሮምሂ ወልደ ሰሎሞን ውእቱ ወንጉሠ ኢትዮጵያ ወልደ ሰሎሞን በኩሩ።ወሀሎ አሐዱ ሊቀ ነጋድያን ዘስመ ታምሪን ወይጽእን ምእተ ወዕስራ አግማለ ወሐመርኒ ቦቱ መጠነ ፪ ወሠለስቱ።ወውእቱ ነጋዲሃ ለንግሥተ ኢትዮጵያ ወነገረ በእንተ ሰሎሞን ዘርእዮ ለንግሥት።ወትቤ ንግሥተ ኢትዮጵያ ጥበብሰ ትሄይስ እምነ ኩሉ ዘተፈጥረ ዲበ ምድር።እስመ ጥበብ ታበርህ እምነ ፀሐይ ወታጸግብ እመባልእት ጥዑማት ወትከብር እምነ አእላፍ ወርቅ።ወመስተፍሥሒተ ልብ ወመብርሂተ አዕይንት ወከዋው ለእግር ወጌራ ለርእስ ወምስምዓ ለአእዛን ወመጥበቢ ለአልባብ ወትምህርት ለማዕምራን ወመናዛዚ ለልቡባን።ጥበብሰ ልእልት ይእቲ።ወትቤሎ ንግሥተ ኢትዮጵያ ለንጉሥ ሰሎሞን ንግረኪኬ ለዘእሰግድ ሎቱ ወንሕነሰ ንሰግድ ለፀሐይ በከመ መሀሩነ አበዊነ።ወመሀራ ሰሎሞን ለንግሥተ ኢትዮጵያ ሃይማኖተ።7 ወር እስራኤል ቆይታ ወደ ኢትዮጵያ ተመለሰች።ወጸንሰት ንግሥተ ኢትዮጵያ ሰብዓተ አውርኃ።ወሰሎሞን ንጉሥ መፍቀሬ አንስት ውእቱ ወአውሰበ 400 ንግሥታት ወ700 ዕቁባት።ወዘንተሰ ዘገብረ አኮ በዘምዎ አላ በሐልዮ ዘወሀቦ እግዚአብሔር ተዘኪሮ ዘይቤሎ ለአብርሃም አበዝኅ ዘርዓከ ከመ ኮከበ ሰማይ።ወእሙንቱሰ ቀዳሜ ሕዝብ ነበሩ በሕግ ዘሥጋ እስመ ኢተውህቦሙ ጸጋ ዘመንፈስ ቅዱስ።ወለእለሰ እም ድህረ ክርስቶስ ተውህቦሙ ይንበሩ በአሐቲ ብእሲት በሕገ ሰብሳብ።ወለሰሎሞንሰ ኢተሰርዐ ሕገ በአንስት ወኢኮኖ ጌጋየ በአውስቦ። ወለመሐይምናንሰ ተውህቦሙ ሕግ ወትእዛዝ ከመ ኢያብዝኑ አንስተ።ወወለደት ንግሥተ ኢትዮጵያ።ወሶበ ኮኖ ወልዳ ፮ ወክልኤቱ ሖረ ኀበ እስራኤል ወኮነ ሥርዓታ ለብሔረ ኢትዮጵያ ትነግሥ ብእሲት ድንግል ዘኢያውሰበት።ደወለ ጋዛ ይእቲ ሀገር ዘወሀባ ሰሎሞን ንጉሥ ለንግሥተ ኢትዮጵያ።ኢትዮጵያ ለካም ከደረሱት ምድሮች አንዲ ናት።ሰሎሞን ከመንገድ ሲታይ ከቤት ሲወጣ ሕዝቡ ነዋ ንጉሥነ እያለ ይሰግድለት ነበር።ሰሎሞን እብነ ሐኪምን በጣም ወደደው እስራኤላውያንም በአባቱ ምትክ ሊያነግሡት ፈለጉ።ነገረ ብሔሩ ያፈቅር ኩሉ።እብነ ሐኪም ግን ወደ እናቱ ሀገር መልሱኝ እምቢ አለ።የእስራኤል በኩር ሁሉ ወደ ኢትዮጵያ መጣና ምኒልክ ቀዳማዊ ነገሠ።ወተፈነው ምስለ ምኒልክ አዛርያስ ወልደ ሳዶቅ ካህን ወብዙኃን ካህናት።ወኮነ ኀዘን ላእለ እስራኤል እስመ ወሀቡ በኩሮሙ።ኢመፍትው ይሕምይዎ ለንጉሥ እስመ መሢሑ ለእግዚአብሔር ውእቱ ወዓዲ ኢይሕምይዎሙ ለጳጳሳት ወለካህናት እስመ ደቂቀ እግዚአብሔር ወሰብአ ቤቱ እሙንቱ።እነ አዛርያስ ታቦተ ጽዮንን በድብቅ ወደ ኢትዮጵያ ይዘዋት መጡ።እስመ አምዕዕዎ እስራኤል ለእግዚአብሔር ወበእንተዝ አፍለሳ ለታቦት ኀበ

መጽሐፈ ኤደን

ኢትዮጵያ፡፡ሶበሰ ኢፈቀደ እግዚአብሔር እም ኢመጽአት ኀበ ኢትዮጵያ፡፡ወበጽሐ ትንቢት ዘይቤ ይገንዩ ቅድሜሁ ኢትዮጵያ፡፡ምኒልክ ታቦተ ጽዮንን ወደ ኢትዮጵያ ይዟት ሲመጣ በግብጽ ያሉ ጣዖታት ተሰባበሩ፡፡ወአእዋፍ ወአራዊት ሰገዱ ላቲ ለጽዮን፡፡እስራኤላውያን ታቦተ ጽዮን መሰረቋን ሲያውቁ ሰብአ ኢትዮጵያን ተከተሏቸው ነገር ግን አልደረሱባቸውም፡፡ሰሎሞንም አዘነ አህዛብንም አገባ፡፡ሰሎሞንም ለጣዖት ሰገደ፡፡ብእሲ ብእሲ ሰይፉ ዲበ መንቅዕቱ ወሰይፍሂ ይተረጎም ቃለ መጻሕፍት፡፡ሰሎሞን ንሥሓ ገብቶ በ60 ዓመቱ ሞተ፡፡በሮም የነገሠው የሰሎሞን ልጅ አርዳሚስ ነው፡፡መንግሥተ ሮምሰ ለያፌት ወልደ ኖኅ ኮነት ቅድመ እምቅድመ ወልደ ሰሎሞን፡፡ንጉሠ ባቢሎንሂ ዘርዓ ሴም ውእቱ፡፡ናቡከደነጾር ነገዱ ከሴም ነው፡፡በምናሴ ንጉሠ ይሁዳ ዘመን በከርሚን ሁለት ክፉ ሰዎች ንጉሡን የባርያ ልጅ ነው ብለው አሴሩበት፡፡ከርሚን ግን ፈሪሀ እግዚአብሔር ያለው ጻድቅ ነበረ፡፡መልአኩ ሂድ ሸሽ ብሎት ንጉሠ ባቢሎን ወዳለበት ሄደ ንጉሠ ባቢሎንም በጣም ወደደው፡፡ወወሀቦ ማህደረ በአግዋረ ቤተ ነጋዲሁ፡፡ወነጋዲሁሰ ሖረ ርኁቀ ብሔረ መጠነ ሠለስቱ ዓመት፡፡ወአፍቀረቶ ብእሲተ ነጋዲ ለከርሚን ወስሕተት ቦቱ ወወለደት ወልደ ወወሀበት ለሐጻኒት ወአልሐቀት፡፡ወበካልዕ ዓመት ስሕተት ወጸንሰት እም ከርሚን እስመ ሰናይ ላህዩ ለከርሚን፡፡ወፈቀደት ትግድፎ ውስተ ባሕር ወትጸንሖ ለነጋዲ ብእሲሃ ከመ ዘኢስሕተት ወኢገብረት ምንተኒ፡፡ወአሜሃ ወለደት ብእሲተ ንጉሠ ባቢሎን አምሳለ ንስር ዘአልቦ ክንፍ ኩለንታሁ ያፍ ፍጹም ወጸውዓታ ለአመታ ወደፈነቶ ውስተ መሶብ ከመ ትግድፎ ወተራከቡ አመተ ንግሥት ወብእሲተ ነጋዲ ወተዘያነዋ ወወለጠታ ወገደፉ ያፍ፡፡ ወአምጽአቶ አመት ኀበ ንግሥት ወተፈሥሐት ንግሥት ወትቤ ወልድየ ውእቱ፡፡ወልህቀ በቤተ ንጉሥ ወተሰምየ ናቡከደነጾር ተውላጠ ያፍ ብሂል፡፡የሎጥ ሚስት አቅማባ ናት፡፡ሞዓብ ሎጥ ከልጁ የወለደው ልጅ ነው፡፡ሞዓብ ብሂል እም ኀበ አቡየ፡፡አሞን ደግሞ ሎጥ ከትንሽ ልጁ የወለደው ነው፡፡ሶምሶን ዓምዱን ይዞ የገደላቸው ፫፻፲ ናቸው፡፡በሕይወቱ ሳለ የገደላቸው ፱ ወክልኤቱ ፲፱ ናቸው፡፡ወእምዝ ጸንሰት ደሊላ እም ሶምሶን ወወለደት ወልደ ወሰመየቶ ስሞ ምናሔም፡፡በኢትዮጵያ ከሰሎሞን ዘር ውጭ እንዳይነግሥ ንግሥት ማክዳ ሕዝቡንና ካህናቱን አምላቸዋለች፡፡ወወሀበት ንግሥት ዘኢትዮጵያ ማክዳ መንግሥተ ለወልዳ ምኒልክ ወልደ ሰሎሞን፡፡ጣዖት የሚያመልክ እንዲቀጣ አዋጅ አሳወጀች፡፡ካህናቱም ሕዝቡን እንዲያስተምሩ ነገረቻቸው፡፡ለሊሃ ጽዮን ታደክም ኃይሎሙ ለጸር፡፡ሶበ አዕረጎ አብርሃም ለይሥሐቅ ወልዱ ውስተ ደብረ ቀርሜሎስ አውረደ እም ሰማያት ቤዛሁ በግዐ፡፡እስመ አብርሃም ይተረጎም በእግዚአብሔር አብ ወይሥሐቅኒ ይተረጎም አምሳሊሁ ለክርስቶስ ወልድ፡፡በትረ አሮንሂ ማርያም፡፡ወበትረ ሙሴኒ ትተረጎም ዕፀ መስቀል፡፡አይሁድ በምጽአት ጊዜ ባጠፉት ጥፋት ይጸጸታሉ የማይጠቅም ንሥሓ ነው፡፡

ድርሳነ ሰንበት፣ሰአልናከ

ይቤሎ እግዚእ ለዕዝራ አመ ምጽአትየ ይረስና ሰማያት ወምድር፡፡ከምጽአት በኋላ ከአንድ ሺ ዓመት በኋላ ኃጥዓንን ወደ ገነት ይመልሳቸዋል፡፡ወይእቲሰ ሰንበት ዕለተ ሰንበተ ክርስቲያን ትነብር ለዓለመ ዓለም፡፡ሰንበት ብሂል ኢኮነት ዕለተ አላ አነ ውእቱ እግዚአብሔር እስመ ባቲ ተንሢእየ አግሀድኩ ለኩሉ፡፡ሰኞ ኃጥዓን ወደ ሲኦል ሲመለሱ ጻድቃን ይበክዩ በውስተ ገነት፡፡ ወአንስተ ካህናትኒ ኢይሑራ ኀበ ሀሎ ዘፈን ወተውኔት እስመ ኀቤሆን ሀሎ ክህነት፡፡መነሂ

መጽሐፈ ኤደን

እስከ ለሰይጣን ኢትርግሙ።አ አኃውየ ሀለው ኀቤነ ክልኤቱ መላእክት አሐዱ በየማንነ ወአሐዱ በጸጋምነ እንዘ ይጽሕፉ ኩሎ ዘገበርነ እመሂ ሰናየ አው እኩየ።መልአከ ብርሃን ይጽሕፍ ሰናየ። ወመልአከ ጽልመት ይጽሕፍ ዘገበርነ እኩየ ወሶበ ሞትነ ይወስዱ ቅድመ እግዚአብሔር ውእተ መጽሐፈ።ወይመጽኡ ብርያል ወሚካኤል ወይደልውዎን ለውእቶን መጻሕፍት ሶበ ሞዐት ይትፌሥሑ መላእክት።ዲያብሎስኒ ይብል በኩሉ ኃጢአት ሞዐኒ።በኃጢአቶች ሁሉ ፈተንኩት ግን አሸነፈኝ ይላል።የኃጥዕ ነፍስ ግን በሰይጣናት በመከራ በጭንቅ ትሄዳለች።ዘይቤ ዓይንከ በውስተ ወንጌል አኮ ዓይንከ አላ ብእሲትከ።ለእመ ኢያክበርክሙ ሰንበተ ክርስቲያን እፌኑ ብክሙ ረሀበ ወብድብደ ወምንዳቤ ወሐሩረ ወሕማመ ወለእመ አክበርክሙ ሰንበታትየ እፌኑ ለክሙ ሣህልየ ወምሕረትየ ወእባርክ ፍሬ ምድርክሙ ወአበዝኅ ኩሎ ተግባረክሙ ወአወርሰክሙ ምድረ ሐዳሰ እንተ ታውኅዝ ሐሊበ ወመዓረ።ወአንብቦ ኢታጽርዑ በዕለተ ሰንበት ከመ ትርከቡ አስበ በመንግሥተ ሰማያት።

ድርሳነ ኪዳነ ምሕረት

ዮሐንስ ወንጌላዊ ለደቀ መዝሙሩ ለአብሮኮሮስ እየነገረው ጽፎታል።ወእምድህረ ጸንሰት ሐና ኢቀርበት ኀበ ብእሲሃ አላ ነበረት በንጽሕ።ወእምዝ ወለደታ በሰርቀ ወርኀ።በዝንቱ ወርኀ ተደምሰሰ ዓለም በማየ አይኅ ወበዝንቱ ወርኀ ተወልደት ዛቲ ከመ ትቀድስ ዓለመ።ዛቲ ይእቲ ዕጸ ጳጦስ መሴ ዘርዕያ በደብረ ሲና።ወነበረት ማርያም ሠለስተ አውርኃ በቤተ ኤልሳቤጥ። ኢያንተገት ማርያም ገይሠ ኀበ መቃብረ ወልዳ ኅልኅታ።ወእንዘ ትሰምእ ማርያም ነገሮ ለወልዳ ተዐቅቦ ወትወድዮ ውስተ ልባ።በላዔ ሰብእ 78 ሰው በልቷል።ነሐሴ 16 ያረገችበት ቀን ነው።

ድርሳነ ራጉኤል

ለነቢዩ ሄኖክ ምስጢረ ሰማያትን የገለጸ ሎጥን ከነልጆቹ ከእሳተ ገሞራ ያዳነ።ፀሐይን በገባዖን ያቆመ።ጌታ በተሰቀለ ጊዜ ብርሃናት ብርሃናቸውን እንዳይሰጡ ያደረገ እርሱ ነው።ራጉኤል መጋቤ ብርሃናት።ሥሉጥ ውእቱ ላእለ ኩሎሙ ብርሃናት።ወተንስአ ዓቢይ ተንባላታዊ ዘስሙ ግራኝ ውስተ ብሔረ ኢትዮጵያ በትእዛዘ እግዚአብሔር በመዋዕለ መንግሥቱ ለልብነ ድንግል። በአምላክ ፈቃድ ለሚኖር ሕዝብ እግዚአብሔር ደግ ንጉሥ ያነግሥለታል።ወደ ሎጥ ቤት የሄዱት ሳቁኤልና ራጉኤል ናቸው።ለሰብአ ሰገል ኮከቡን ያሳያቸው ራጉኤል ነው።

ድርሳነ ሩፋኤል

በልሳነ ዕብራይስጥ ሩፋ ማለት ጤና ፈውስ መድኃኒት ማለት ነው።ኤል ማለት ደግሞ አምላክ ማለት ነው።ለመላእክትሰ አልቦሙ ትእምርተ ተባዕት ወአንስት።ወቦ እመላእክት ዘይበጽሕ ቆሙ እምድር እስከ ሰማይ ወቦ እለ ያጸልሉ አክናፊሆሙ አሐተ ሀገረ።ወቦ መላእክት አርእስቲሆሙ መጠነ አድባር አበይት ወቦ እለ ምሉዓን ኩለንታሆሙ በአዕይንት ወቦ ዘእሳት አልባሲሆሙ።ወቦ እለ ይትቁጸሉ ደመናተ።ወቦ እለ ይትዐጸፉ መባርቅተ።ወቦ እለ አእጋሪሆሙ ዓምደ እሳት።ወአልቦ ዘየአምር ክዋኔሆሙ ለመላእክት ዘእንበለ እግዚአብሔር ባሕቲቱ።ለቅዱስ ሩፋኤል ሣልሳይ መዓርጊሁ እም ኩሎሙ ሊቃናት።አብርሃም ሳራን አሥር ዓመት ነው

መጽሐፈ ኤደን

የሚበልጣት።።ውእቱ ሩፋኤል ዘወሀቦ ኃይለ ለሶምሶን ወረድየ ለዮናስ ነቢይ ወፈወሳ ለወለተ ራጉኤል።።ወአዘዞሙ ዮሐንስ አፈወርቅ ለእለ አርቃዴሞስ ያብዕሉ ሎቱ በዓሎ ክቡረ ለመልአክ ዓቢይ ቅዱስ ሩፋኤል አመ አሠሩ ወሠሉሱ ለለወርኁ ወፈድፋደሰ አመ ሠሉሱ ለወርኀ ንዑስ ጳጉሜን።።ታኅሣሥ 13 ቅዳሴ ቤቱ ነው።።ቅዱስ ሩፋኤል የፈታሔ ማኅጸንነት ሹመት የተሰጠው ሔዋን ስትወልድ ነው።።ይፈትሕ ማኅጸነ ኩሉ ፍጥረት።።ቀርበ ቅዱስ ፊልጶስ ሐዋርያሁ ኀበ እግዚኡ ወመምህሩ ኢየሱስ ክርስቶስ ወይቤሎ አንሰ እፈቅድ ታይድአኒ ክብሮሙ ለመላእክት ወእግዚእነ አውረዶሙ እም ሰማይ ለሊቃነ መላእክት ወሰገዱ ሎቱ ለእግዚእነ።።ወይብሉ ወንጼዐቅ በእንተ ሰብእ መዓልተ ወሌሊተ ኩልነ መላእክት ከመ ይትመየጡ እም ኃጣውኢሆሙ ወኢይማስኑ በአበሳሆሙ።።ወሀለወት ቤተክርስቲያን ሕንጽት ዲበ ዘባኑ ለአንበሪ ወሶበ ከብዶ ለውእቱ አንበሪ አንሣሕስሐ ወአንቀልቀላ እመሠረታ ለቤተክርስቲያን ወአኀዙ ይጸልዩ ኩሎሙ ሕዝብ ቅድመ ሥዕሉ ለቅዱስ ሩፋኤል።።አሜሃ ወረደ ሩፋኤል ወዘበጦ ለውእቱ አንበሪ ወረገዞ ዲበ ዘባኑ በበትረ መስቀሉ ዘብርሃን ወይቤሎ ኢታንሣሕስህ እመካንከ እስከ ለዓለም።።የመላእክት ታሪክ ገድል አይባልም ምክንያቱም ማሸነፍ እንጂ መዋጋት ስለሌለባቸው ነው።።

ድርሳነ ገብርኤል

አብሣሬ ፍሥሓ ወሐሴት ለኩሉ ዓለም ገብርኤል መልአክ።።ይቤ እግዚአብሔር ናሁ አዳም ኮነ ከመ አሐዱ እምኔነ ወዘንተ ዘይቤ አኮ በእንተ አዳም አላ በእንተ ሥጋሃ ለማርያም ንጹሕ ወቅዱስ ዘለብሶ ቃለ እግዚአብሔር ወረሰዮ አሐደ ምስለ መለኮቱ።።አዳምሰ ኢኮነ ከመ አሐዱ ዘእም ቅድስት ሥላሴ እስመ እም አመ አለወ ትእዛዘ እግዚአብሔር ወበልዐ እምዕፅ ዘአዘዞ ኢይብላዕ ኮነ ዕሩቀ እም ልብሰ ብርሃን።።ለዳንኤል ራዕይ ያሳየው ቅዱስ ገብርኤል ነው።።ኢንግበር ፈቃዶ ለሰይጣን ወንትአዘዝ ለአምላክነ።።ወእምዝ ይቤሎሙ እግዚአብሔር ለአራዊት ወእንስሳ ወለአእዋፍ ሑሩ ውሰተ ገነት ኀበ አዳም መኮንንክሙ ውእቱ ይሰሚክሙ ዘከመ ፈቀደ።።ይቤሎ ገብርኤል ለአዳም አኮ ብእሲት ዘተሐውር ኀበ ብእሲ አላ ብእሲ የሐውር ኀበ ብእሲት።።ወሶቤሃ ሖረ አዳም ወይእቲኒ ሖረት ወርእየቶ ወሰገደት ሎቱ ወተሐቅፉ ወበከዩ ወተዘያነው ዘከመ እፎ ሀለው።።አዳምን የረዳው ገብርኤል ነው።።ጌታ ገብርኤል ሂድ ለእመቤታችን ከእርሷ ሰው እንደምሆን ንገራት ባለው ጊዜ በጣም ተደሰተ።።እስመ ነበረ እንዘ የኀዝን በድቀተ አዳም በእንተ ርኅራኄሁ ወአፍቅሮቱ ሰብአ።።ገብርኤል ውእቱ ዘሰጠጦ ለመንጦላእተ ምኩራብ እም ላእሉ እስከ ታሕቱ በጊዜ ስቅለት ዘክርስቶስ።።ወይቤሎን ለአንስት አንትንሰ ኢትፍሃ ተንስአ ኢሀሎ ዝየሰ።። በጌታ ዕርገት ጊዜ አርኅው ኖኃተ መኳንንት ያለ ቅዱስ ገብርኤል ነው።።ኢየሉጣና ቂርቆስን ከሚፈላ ውሃ ሲጣሉ ለማየት 11400 ሰው ተገኝቶ ነበር።።አእምሩ አኃዊነ ከመ ኢይትፈለጥ ገብርኤል እምኔሆሙ ለሰማእት ወለጻድቃን በጊዜ ምንዳቤሆሙ እስከ ይፈጽሙ ገድሎሙ።። ለኃጥዓንሂ ይስእል ሎሙ ኀበ እግዚአብሔር ይሥረይ ሎሙ ኃጢአቶሙ።።ለምንት ናፈቀ ልበ ዘካርያስ ካህን እም ቃለ መልአክ እንዘ የአምር መጽሐፈ አሪት ዘይነግር ልደተ ይሥሐቅ እም አብርሃም ልሂቅ።።ወሶበ ይሬኢ እግዚአብሔር ትእግስተ ሰብእ ይፈኑ መላእክተ ኀበ ተአጋሢ።። መጥቁልን ከ370 አጋንንት ጋር ያጠፋው ገብርኤል ነው።።እመቤታችንን ሊያጠፉ ወደ ቤተ መቅደስ ሲሄዱ አጠፋቸው።።

መጽሐፈ ኤደን

ድርሳነ ሚካኤል

ሚካኤል ማለት መልአከ ኪዳኑ ወምክሩ ማለት ነው።በትንሳኤ የታየው አንዱ መልአክ ሚካኤል ነው አንደኛው ቅዱስ ገብርኤል ነው።በዕለተ በዓሉ ያድኅን ነፍሳተ ቅዱስ ሚካኤል። ለአባ እንጦንስ ግብረ እድን ጸሎትን ያስተማረው ቅዱስ ሚካኤል ነው።ወሶበ ይትነበብ ገድሎሙ ወድርሳኖሙ እመ ይትገደፍ ቃል እም አንባቢ ይበክዩ ቅዱሳን መላእክት ጻድቃን ወሰማእት ነቢያት ወሐዋርያት ደናግል ወመነኮሳት ፍጹማን በእንተ ዘተገድፈ አሐዱ ቃል።አንትሙኒ አንባብያን አንብቡ በፍርሀት ወበንቁህ ልብ።ኢያሱ ከእኛ ነህን ወይስ ከእነርሱ ብሎ የተናገረው ቅዱስ ሚካኤል ነው።ጌታ በዚች ምድር 33 ዓመት ከ3 ወር እንደሚኖር ሲያስረዱ ሠለስቱ ደቂቅ 33 ጊዜ ስቡሕኒ ውእቱ ወልዐልኒ ውእቱ ለዓለም አሉ።እስከ ምጽንዓት ኃምስ ሚካኤል ተለውኮ የተባለ ጌታ ሲወለድ ወደ እመቤታችን ሲመጣ ነው።መላእክትሰ ብዙኃን ጥቂ እም አመ ተፈጥረ ዓለም እስከ ኅልቀተ ዓለም ዘወረደ ዝናም ለእመ ተኖለቆ በበአሐዱ ነጠብጣብ ይበዝኑ እምኔሁ ቅዱሳን መላእክቲሁ።ወለእንለ እመሕያውኒ ወለከዋክብት በበኍልቆሙ ቦሙ መላእክት ውኩላን ለዐቂቦቶሙ ወይመርሕዎሙ ለአራዊትኒ ወለእንስሳ ወለአዕዋፍ ወዓሣተ ባሕር ወለካልእኒ ዘይትሐወስ ዘቦ መንፈሰ ሕይወት ወለኩሉ ፍጥረት ቦሙ በበአሐዱ ዐቃቢ በትእዛዘ እግዚአብሔር ልዑል።ወባሕቱ መላእክተ ብርሃንሰ ቅዱሳን የአቅብዎሙ ለውሉደ ብርሃን ዘውእቶሙ ክርስቲያን ወመላእክተ ጽልመትኒ የዐቅብዎሙ ለውሉደ ጽልመት በትእዛዙ ለእግዚአብሔር ልዑል።ከመ ኢይሙቱ ዘእንበለ ጊዜሆሙ።ለሠራዊተ ዲያብሎስሰ ኢይፈንዎሙ እግዚአብሔር ከመ ይዕቀቡ መነሂ ኢ ሰብአ ወኢ እንስሳ እስመ እሙንቱ መስሀታን።ወቦ አጋንንት እለ ቦሙ ሥጋ እለ ይነብሩ ውስተ የብስ ወውስተ ማያት ወእሙንቱሰ ይትዋሰቡ ወይትዋለዱ ከመ ሰብእ ወዓዲ ይመውቱ ወአርዓያሆሙ ከመ ሰብእ ወቦ ከመ አክይስት ወቦ ካልኣን ዘዘዚአሆሙ ራእዮሙ።ወእሙንቱሰ ኢያስሕቱ መነሂ።ያሐምሙ ወኢያመውቱ።ወአልቦ ደዌ ውስተዝ ዓለም ዘእንበሌሆሙ።ዳዕሙ ኢይትከሀሎሙ ቀቲል ዘእንበለ ፈቃደ ልዑል። መላእክተ ጽልመት የዲያብሎስ ሠራዊት አይደሉም።አህዛብን የሚጠብቁ ከእግዚአብሔር የታዘዙ ናቸው።ወመላእክተ እግዚአብሔርሰ አሐዱ ብርሃናዊ ዘየማን ወአሐዱ ጽልመታዊ ዘጸጋም ዐቃቢ ጽልመታዊ ውእቱኬ መልአከ ጽልመት ኢኮነ መስሐቱ ወኢኮነ እም ሠራዊተ ዲያብሎስ አላ ውእቱ እመላእክተ ጽልመት።ወመላእክተ እግዚአብሔር ኃያላን ወጽኑዓን ወመዓትማን እለ አልቦሙ ምሕረት እሉ እሙንቱ እለ ድልዋን ለአማስኖ።ወእለ ይፈንዎሙ እግዚአብሔር ኀበ ፈቀደ ወእሉኬ እለ አኀለቅዎሙ ለደቂቀ ያፌት ሰማንያ እልፍ በአሐቲ ዕለት በእንተ ዘአብዝኑ ተውኔት ወዝሙተ ወወረሱ ብሔሮሙ ጎግ ማጎግ እለ አጸዎሙ እስክንድር ንጉሥ ወይመጽኡ በደኃሪ መዋእል ለአኀጉሎ ዓለም።ይወርድ እግዚእነ ለኮንኖ በዕለተ እሑድ አመ ፳ ወተሠዐ ለወርኃ መጋቢት።ንትመየጥኬ ኀበ ዘቀዳሚ ነገርነ።እሉ እሙንቱ መላእክት ጸሊማን ወቀናዕያን ለአምላኮሙ እለ ይነስንክዎሙ ለነፍሳተ ኃጥዓን ወግርማሆሙ ሞት ውእቱ።ይፈንዎሙ እግዚእነ ኀበ ፈቀደ ወኀበ ተምዐ።በሌጌዎን ተመሰሉ በእንተ መዓቶሙ።እስመ ሌጌዎንሰ መንፈሰ ርኩስ ውእቱ።ሠራዊተ ጽልመት አሠርቱ ወክልኤቱ ነገድ እሙንቱ ወእሉ ነገድ መጠነ እንለ እመሕያው።ወመላእክተ ብርሃንሰ ፯ ወተስዓቱ ነገድ እሙንቱ እሙንቱሰ ኢይትፈነው ለቀቲል ወለአኀጉሎ።ኢይደልዎሙ ቀቲል ለካህናት ከመ ኢይስዐሩ እም ክህነቶሙ። ወለሕዝባውያንሰ ብውሕ ሎሙ እምኀበ ልዑል ከመ ይቅትሉ በፍትሕ እለ ይደልዎሙ ሞት።

መጽሐፈ ኤደን

ሚካኤል ሊቆሙ ለጸሊማን ወለብርሃናውያን፡፡እሉ እሙንቱ ሰብዓቱ ሊቃናት ሚካኤል ወገብርኤል ወሩፋኤል አፍኒን ወራጉኤል ወዑራኤል ወሳቁኤል፡፡ሚካኤል ተላፊኖስን ረድቶታል፡፡ተላፊኖስ ወልደ መበለት ነው፡፡የክፉውን ባዕለ ጸጋ ንብረት የወረሰው ይህ ነው፡፡ ጦማረ ሞቱን ወደ ጦማረ ፍሥሓ ቅዱስ ሚካኤል ቀይሮለታል፡፡ወሀሎ አሐዱ ብእሲ ነዳይ ዘዓቢይ ሃይማኖቱ ወይጼሊ ኀበ ቅዱስ ሚካኤል እንዘ ይብል ሀበኒ ሲሳየ ዕለት ወዓራዘ ዘዓመት፡፡ወሀካይ ብእሲሁ ወኢይወጽእ እምነ ቤቱ ውስተ ተግባር ወአልቦ ዘየአምር ተግባር ወኢይሠርሕ ምንተኒ፡፡ወእምዝ መጽአ ቅዱስ ሚካኤል በኀልም ኀበ ውእቱ ብእሲ ነዳይ ወአስተርአዮ ለዝኩ ነዳይ ወይቤሎ እፎ አንተ ሐካይ ብእሲ ዘኢተአምር ግብረ ወትብል ተሣሀለኒ ወአይኑ ተግባርከ ከመ እባርክ ለከ፡፡አይቴኑ ሀለወ ተግባርከ ዘእባርክ ለከ፡፡የአፎምያ ባል አስተራኒቆስ ይባላል፡፡ኢይበጽሕ ሰይጣን ኀበ ሀሎ ሥዕሎ ወስሞ ለቅዱስ ሚካኤል፡፡አፎምያ ሰይጣንን የምታባርረው /የምታሯሩጠው በሥዕለ ሚካኤል ነበር፡፡ሶስናን ከእደ ረበናት ያዳናት ቅዱስ ሚካኤል ነው፡፡ለእመ ብከ ሀብ ለነዳያን ወለእመ አልብከ ሐሊ ወተክዝ በእንቲአሆሙ ወይትኄለቍ ለከ ጽድቀ፡፡በእግዚአብሔር ዘንድ የምትረሳ ምንም መልካም ስራ የለችም፡፡ኅዳር 12 ሰኔ 12 በበዓለ አርባዕቱ እንስሳ ወበበዓለ ካህናተ ሰማይ ይትጋብኡ ኩሎሙ መላእክት ከመ ይርአዩ ዕበዮ ወሚመቶ ለቅዱስ ሚካኤል፡፡

ድርሳነ ኤልያስ ነቢይ

ኤልያስ የተወለደ በእሳት ሰፋድል ተጠቅሎ ነው፡፡እናት አባቱ ኦሪትን በሚገባ አስተማሩት፡፡ ኤልያስ ከመምጣቱ በፊት የሚመጣ ሐሳዌ ኤልያስ አለ፡፡ክርስቶስም ከመምጣቱ በፊት የሚመጣ ሐሳዌ ክርስቶስ አለ፡፡ወውእቱ ኤልያስ ዘተናገረ ምስለ ኢየሱስ ክርስቶስ በደብረ ታቦር፡፡እፈኑ መልአኪየ ቅድመ ገጽከ ዘይጸይሕ ፍኖተከ በቅድሜከ የሚለው ለኤልያስም ይተረጎማል፡፡ በምጽአተ ክርስቶስ የሚሆነውን በማየት ማለት ነው፡፡ኤልያስ ብሂል ተክለ ዘይት ወቅብዓ ዘይት፡፡ኤልያስ ቴስብያዊ ኮሬባዊ ታቦራዊ፡፡ኤልያስ የጸለየበት ተራራ ኮሬብ ይባላል፡፡አ እጉየ ስማዕኬ ወለቡ ከመ ኩሉ ንጹሕ ለንጹሓን፡፡ኢያርኮሶ ለኤልያስ በሊዓ ምግብ ዘመጽአ በአፈ ቋዕ፡፡ ወለዮሐንስኒ ኮነ ሲሳዩ አንበጣ፡፡እስመ አኮ ለጻድቃን ዘይሠራዕ ሕግ ዘእንበለ ለኃጥዓን፡፡ሶበ ተወልደ እግዚእነ ተጋብዑ ኩሎሙ መላእክት ወየድዋ ለበዓት ዘተወልደ እግዚእነ በውስቴታ ወሰፍሑ ክነፊሆሙ ወአስተአጎዙ በበይናቲሆሙ እም ሰማይ እስከ ምድር፡፡ኢሳይያስ በመጋዝ ተሰንጥቆ ነው የሞተ፡፡ኤልያስ የዐረገ ጌታ ከመምጣቱ በፊት በ902 ዓመት ነው፡፡አፍለሶ ፈጣሪሁ ኀበ ሀሎ ሄኖክ፡፡ኤልያስ እግዚአብሔርን በጣም ይወደው ነበር፡፡የሚቀናውም ለዚያ ነበር፡፡መላእክት ኤልያስን እባክህ እግዚአብሔር ይወድሃል ሰው እያለቀ ነው ለምነውና ዝናም እንዲወርድ አድርግ አሉት፡፡መላእክትን ግን እምቢ አላቸው፡፡የሰራፕታዋ ሴት ስሟ ማቲን ይባላል፡፡ልጇ ዮናስ ወልደ አማቴ ነው፡፡ሰራፕታ የሶርያና የሲዶና ክፍል ናት፡፡ወወደየ ኤልያስ ርእሶ ውስተ ብረኪሁ፡፡ኤልያስም ጸልዮ በጥቂት ደመና ዝናም መልሶ እንዲዘንብ አደረገ፡፡ደመና ኤልያስ የተባለች ለዚህ ነው እመቤታችን፡፡ለኤልያስ እንጎቻ ያበላው መልአኩ ቅዱስ ራጉኤል ነው፡፡መሶበ ወርቅ እንተ ኤልያስ ይላታል እመቤታችንን፡፡ኤልዛቤል የሞተች አክአብ ከሞተ በ14 ዓመት ነው፡፡40 ቀን ጹሞ ብሔረ ሕያዋን ገባ፡፡ኤልያስ ያረገው ጥር 6 ቀን ነው፡፡እስራኤላውያን የሚልክያስን ትንቢት እፈኑ ለክሙ ኤልያስሃ ቴስብያዊ ዘእንበለ ትብጻሕ ዕለተ እግዚአብሔር

መጽሐፈ ኤደን

ዓባይ የሚለውን አይተው በወንጌል ኤልያስ ይቀድማል ያለው ምንድን ነው ብለዋል።ኤልያስ ያለው ዮሐንስ መጥምቅን ነው።ታድያ ለምን ኤልያስ አለው ስንል ግብርን ከግብር አስተያይቶ ነው።እንዲህ ዓይነትም በመጽሐፍ ቅዱስ ብዙ አለ።ምሳሌ ኢሳይያስ ስምዑ መላእክተ ሰዶም ወአጽምዑ ሕዝበ ገሞራ ሕገ እግዚአብሔር ብሂል ይህ ግብርን ከግብር ማመሳሰል እንጂ ሰዶም ያን ጊዜ የለችም ጠፍታ ነበር።ኤልያስና ዮሐንስ ደግሞ በብዙ ነገር ይመሳሰላሉ።ወሀሎ አሐዱ ንጉሥ ዘስሙ እስክንድር ወልደ ፊልጶስ ወውእቱሰ ንጉሥ ጻድቅ ወፈራኔ እግዚአብሔር ወመዋኤ ፍትወት ወድንጋሌ ዘአጥረየ ከመ ኤልያስ።ወበእንተዝ ወሀቦ እግዚአብሔር አዶናይ ጥበበ ወልቡና ከመ ያእምር ኩሎ ዘታሕተ ሰማይ።ወእምዝ ሶበ ሰምዐ ዜናሃ ለብሔረ ሕያዋን ዘሀለው ውስቴታ ዕዝራ ወሄኖክ ወኤልያስ አውተረ ጸልዮ ኀበ እግዚአብሔር።ትሠርቅ ፀሐይ በብሔረ ሕያዋን በከመ ትእዛዘ ፈጣሪሃ።ወሖረ እስክንድር ኀበ ብሔረ ጽልመት ወርእየ አእዋፈ ግሩማነ ወየዋሃነ።ወተጽእነ አንስርተ።እኒህን ወፎች ሥጋ እያሳዩ ብሔረ ጽልመትን አሳልፈው ብሔረ ሕያዋን አስገቧቸው።በብሔረ ሕያዋን ፀሐይ ሲወጣ በእኛ ይገባል በእኛ ሲወጣ በእነርሱ ይገባል።በማእከሌነ ወበማዕከሌሆሙ ሀሎ ደብተራ ጽልመት።ወፎች እንስሳት ወዘተ አሉ በብሔረ ሕያዋን።ሞት ግን የለም።እነ ኤልያስ ከዚህ አይበሉም አይጠጡም ምግባቸው ቃለ እግዚአብሔር ነው።እምድኅረ ኀዳጥ መዋዕል ተመይጠ እስክንድር ኀበ መራት እንዘ ይሴብሖ ለእግዚአብሔር እስመ ርእዮሙ ለእለ ኤልያስ።አባ ዮሐኒም ብሔረ ሕያዋን ነው ያለው።አባ ዮሐኒ ዳግመኛ አይሞትም።እስመ አመ ተወርወ እም ውስተ ጸድፍ በምክንያተ እሙ ፈጸመ አርዓያ ሞት።ወአሥረጸ አክናፈ በማዕከለ ጸድፍ ወኮኖ ትንሳኤ።

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ

መጻሕፍተ ሐዲሳት

በስነ አንስርት ጥናት ሊቃውንት እንደሚነገረው ንስር ከሌሎች አዕዋፍ ሁሉ ተለይቶ ወደላይ መጥቆ ይበራል።በላይም ሆና በመሬት ላይ ያሉትን ረቂቃን ነገሮችን አጣርቶ መመልከት ይችላል በዚህም ዮሐንስ ይመሰላል።ሐዋርያት አንድ ቋንቋ ብቻ የሚያውቁ የነበሩት 71 ቋንቋ ተጨመረላቸው።ዓመት በኅብረት መዲናቸውን ኢየሩሳሌምን አስተማሩ ወነበሩ ዓመተ ፍጽምተ እንዲል።ማቴ.2፣11 ዱዳሌም ማዕከለ ምድር ነው።መልከ ጼዴቅ ከካም የተወለደ ነው።በአባት ስም መጠራት እንደ በዔቦር ዕብራውያን በሳዶቅ ሰዱቃውያን በይሁዳ አይሁድ ያለ ነው።

መቅድመ ወንጌል

ሐዋርያት በዘላን አሞንዮስ አውሳብዮስ በበቋሚ ይመሰላሉ።ዕለታት ከተፈጠሩበት ከእሑድ ጀምሮ እስከ ጌታ እስከተጸነሰበት ጊዜ ቀኑ ሲቆጠር 5500 ዓመት ይሆናል።

ረድኤተ እግዚአብሔር

ኩላኬ ፍድፋዴ እንተ ይገብራ ብእሲ ኢትትፈጸም ዘእንበለ በረድኤተ እግዚአብሔር።ወቦቱ ተፍጻሜተ ኩሉ ስእለት የልመና ፍጻሜ ሁሉ በእርሱ የሚሆን ወንጌሁ ምብጽሐ ኩሉ

አስተብቁዖታት፡፡ስእለት የሚለው በሰባቱ በአስራ ሁለቱ በሀያ አራቱ ጊዜያት የሚጸለየው ነው፡፡ አስተብቁዖት የሚለው ሰው ስለሚሻው ነገር ግብር ገብቶ ቀኖና ይዞ የሚያመለክተው ነው፡፡

ሹመት

ሠያምያነ መላእክት ሄራን፡፡አእምር ከመ ልዑል ይኴንን መንግሥተ ደቂቀ እጓለ እመሕያው ወለዘፈቀደ ይሁብ እስመ ኢየሠየም መኮንን ዘእንበለ እም ኀበ እግዚአብሔር እንዲል፡፡

ቅዱሳን

ቅዱሳን አምላካቸውን በቃል በአነጋገር በምግባር ይመስሉታል፡፡እስመ ውእቶሙ ከሠቱ አዕይንተ ዕውራን ወአንጽሑ እለ ለምጽ ወሞዕዎ ለሞት ወከብረት ነፍሶሙ በውስተ ዓለማት ክልኤቲ ዘዝየ ወዘከሀ፡፡ወእም ፍርሀተ ቃሉ ርኅቁ ጻድቃን እምነ ምግባራት ምኑናት ወፍትወተ ዓለም ወተግኀሡ እም ነጽሮታ ወዘክሮታ፡፡በዓይን ከማየት በልብ ከማሰብ ፈጽመው ተከለከሉ፡፡ወጸርየት አልባቢሆሙ ወተጠበበት ሕሊናሆሙ እስከ በጽሑ ኀበ ሥርዓት ዘመላእክት፡፡

ዲያብሎስ

ወሶበ ተአደወ እመካኑ በስሕተት ወወጽአ እምትእዛዘ ፈጣሪሁ ዘውሱን ሎቱ ወድቀ እመንበሩ ወወድቁ ምስሌሁ ኩሎሙ ሠራዊቱ እለ ገብሩ ፈቃዶ፡፡

የእንስሳት ችሎታና እውቀት

ጉጉት የባሕር ድመት በሌሊት *ያያሉ*፡፡በ*መሰማት* ይልቁንም በቅሎ ንቁሕ ነው፡፡በ*ጣዕም* ፈረስ እህልና አፈር ቢሰጡት አፈሩን እየተወ እህሉን ይበላል፡፡በ*ማሸተት* የሜዳ አህያ ከተራራ ላይ ወጥቶ አፍንጫውን ከፈት ከፈት ያደረገ እንደሆነ የሣር የውሃ ጣዕም ይመጣለታል፡፡የሦስት ቀን መንገድ ተጉዞ ሄዶ ሣሩን በልቶ ውሃውን ጠጥቶ ዕለቱን ተመልሶ ከቦታው ገብቶ ያድራል፡፡ *ጎድዐት* በአንበሳ በበሬ ይጸናል፡፡በ*ፍትወት* ሰገኖ ታበዝኀ ፍትወተ ወእም ከመ ኢጸንሰት ኢትበልዕ፡፡*ተበቅሎ* በሁሉ አለ ይልቁንም ግመል አጥብቆ የመታትን እስከ ስድስት እስከ ሰባት ዓመት አትረሳውም ሲመቻት ገደል ገፍታ ትጥለዋለች፡፡ተፈሥሖ በሁሉ አለ ይልቁንም ቀበሮ ዱሮ ዘመን ጣዝማ ማር ያገኘ እንደሆነ ሲዘል ቦታው ይጠፋው ነበር ዛሬ ግን እጁን ጭኖ የሚዘል ሆኗል የጊዜውን ክፋት መናገር ነው፡፡

ነባቢት ነፍስ፣ነጻ ፈቃድ

ወትትዓወቅ በኃይለ ንባብ፡፡ዘ ይእቲ አርአያ ገጹ ለእግዚአብሔር ወአምሳሊሁ በከመ ይቤ መጽሐፍ ንግበር ሰብአ በአርአያነ ወበአምሳሊነ፡፡ወይእቲ ዘኢትትለከፍ ወዘኢግብርት ግብር እም ግብር ያልተፈጠረች ናት፡፡ወዘኢመዋቲት ኮናኒተ ሥጋ ወኃይሉ፡፡ወባቲ ይትረከብ ጥበብ ወገብረ ላቲ ሥልጣነ በውስቴታ ትግበር በከመ ኀርየት እንዘ አልቦ ዘይኴንና ወዘይኄይላ ከመ ይኩን ሠናያቲሃ ወእከያቲሃ በሥምረተ ሕሊናሃ በአምሳለ መላእክት፡፡

ማሸነፍ

መጽሐፈ ኤደን

ዲያብሎስ ከአዳም ዘንድ ሄደ።ጸሎት ይዞ አገኘው አዳም አስቀድሞ በዚህ ድል ነሳው።በሐከ ንጉሠ ሰማያት ወምድር አለው።ፍልጥ አርዌ ምድር ብሎ መለሰለት።ወደ ሔዋን ሲሄድ ግን ስራ ፈትታ አገኛት በዚህ ድል ነሳት።

የሰው እውቀት

ወንሕነኒ ምድራውያን እለ ፍጡራን ኢነአምር ፍጥረተ ነፍስነ ነባቢት እም ውስጠ ወሰነ ሥጋ በእንተ ዘትሰፍሕ መልእልተ ሰማያት ወትራኢ ኃይላተ ሰማያውያነ ወፍጥረታተ ሉዓላውያነ ዘርእዩ ዳንኤል ነቢይ ወዮሐንስ ወልደ ዘብዴዎስ ወካልዓንዚ።

ወንጌል፣ወንጌላውያን፣ሐዋርያት

ወንጌል ብሂል በልሳነ ጽርዕ ወትርጓሜሁ ስብከት።ማቴዎስ ወንጌሉን በእብራይስጥ ቋንቋ በፍልስጥኤም ጀምሮ በሕንድ ጨረሰው ይኸውም ጌታ ካረገ ስምንተኛው ተፈጽሞ ዘጠነኛው ሲጀመር ቀላውዴዎስ ቄሳር በነገሠ በመጀመሪያው ዘመን ነው።ሉቃስ በዮናኒ ቋንቋ በመቄዶንያ ይኸውም ጌታ ካረገ 21 ዓመት ተፈጽሞ 22ኛው ሲጀመር ቀላውዴዎስ ቄሳር በነገሠ በ14ኛው ዘመን ነው።ዮሐንስ በዮናኒ ቋንቋ በጽርዕም የሚል አብነት ይገኛል።(እንደ በቅላ እንደ ሐማሴን ጥቂት ጥቂት የልሣን መለያየት ነው)።በኤፌሶን ይኸውም ጌታ ካረገ በሠላሳ በሠላሳ አምስትም ይላል ኔሮን ቄሳር በነገሠ በሰባት በስምንትም ይላል ሰባት ቢሉ ሲፈጸም ስምንት ቢሉ ሲጀመር ጽፈዋል።ማርቆስ በሮማይስጥ ቋንቋ በግብጽ በሮምም ይላል ጌታ ካረገ 11ኛው ተፈጽሞ 12ኛው ሲጀመር ቀላውዴዎስ ቄሳር በነገሠ በ4ኛው ዓመት ጽፏል።ማቴዎስ ወንጌልን ዮሐንስ ወደሌላ ቋንቋ ተርጉሞ በሀገረ እላንሳን አስተምሯታል።ዘብእሲ ማቴዎስ ዘአንበሳ ማርቆስ ዘላህም ሉቃስ ዘንስር ዮሐንስ።ወንጌላውያን ሲጽፉ ራሳቸውን መሰረት አያደርጉም የሚጽፉ ጌታ የተናገረውን ነውና።ወንጌልን ወንጌለ መንግሥት ይላታል ወልደ እግዚአብሔር እንደነገሠ ዲያብሎስ እንደተሻረ ሞተ ሥጋ ሞተ ነፍስ እንደጠፋ ትናገራለችና።ማቴ.5፣13 አንትሙ ጼው ለምድር ወእመሰ ጼው ለስሐ በምንት እንከ ይቄስምዎ አልቦኬ እንከ ዘይበቁዕ ዘእንበለ ዘይገድፍዎ አፍኣ ወይከይድዎ ሰብእ በእገሪሆሙ።ማቴ.5፣14 አንትሙ ውእቱ ብርሃኑ ለዓለም።ኢትክል ተከብቶ ሀገር እንተ ተሐንጸት መልእልተ ደብር።ወኢያጎተው ማኅቶተ ከመ ያንብርዋ በታህተ ከፈር አላ ያነብርዋ ዲበ ተቅዋማ ወታበርህ ለኩሉ እለ ውስተ ቤት።ከማሁኬ ይብራህ ብርሃንክሙ በቅድመ ሰብእ ከመ ይርአዩ ምግባሪክሙ ሰናየ ወይሰብሕዎ ለአቡክሙ ዘበሰማያት።ሐዋርያትን ከአምስት ወገን መርጧቸዋል ከአናምያን ከሐናጽያን ከመጸብሐን ከመሠግራን ከመስተገብራን። ማቴ.10፣7 ወአዘዞሙ እንዘ ይብል ፍኖተ አህዛብ ኢትሑሩ ወሐሩ ባሕቱ ኀበ አባግዕ ዘተኀጉለ እምቤተ እስራኤል።በጸጋ ዘነሳእክሙ በጸጋ ሀቡ።ይደልዎ አስቡ ለዘይትቀነይ።ወናሁ አነ እፌንወክሙ ከመ አባግዕ ማዕከለ ተኲሉት ኩኑ እንከ ጠቢባነ ከመ አርዌ ምድር ወየዋሃነ ከመ ርግብ።

የማቴዎስ ወንጌል

የማቴዎስ አባቱ ዲቁ እናቱ ካሩትያስ ትባላለች።በቅርጣግና ዘቂሳርያ ጥቅምት 12 ቀን ተቀበረ። በድንጋይ ተወግሮ ብስብራ በተባለች ቦታ ነው ሰማእትነት የተቀበለው።ፍልስጥኤም የማቴዎስ

መጽሐፈ ኤደን

ሀገረ ስብከት ነበረች።እስራኤል ናቸውና ጌታ ከጽንስ ጀምሮ ያደረገውን ተአምራት ያስተማረውን ትምህርት ቢነግራቸው ከኦሪት ወደ ወንጌል አመኑ።

ሕግ

እግዚአብሔር እምቅድመ ዓለም በልብ የመከረውን በነቢያት ያናገረውን ለመፈጸም ሥጋ ሆነ። ሥጋም ሆኖ ሕግ ጠብይዓዊን ሕግ መጽሐፋዊ ነው ሲፈጽም አደገ።ሕግ ጠብይዓዊ በየጥቂቱ ማደግ ነው።ልህቀ በበህቅ እንዘ ይትኤዘዝ ለአዝማዲሁ እንተ ይእቲ እሙ እንዲል።ሕግ መጽሐፋዊ ሕገ ኦሪትን መፈጸም ነው።እግዚኣ ለኦሪት ገብረ በሕገ ኦሪት እንዲል።ሕገ ኦሪትን መፈጸም እንደምን ነው ቢሉ በ8 ቀን ቤተ ግዝረት መግባት በ40 ቀን ዕጉለ ርግብ ዘውገ ማዕነቅ ይዞ ከቤተ መቅደስ መግባት ከዓመት ሦስት ጊዜ ለገቢረ በዓል መውጣት ነው።ሠለስተ ጊዜያተ ለያስተርኢ ተባዕተከ እንዲል።

ልደት

ብዙ ልደታት አሉ ልደተ አዳም እምድር ልደተ ሔዋን እም ገቦ ልደተ አቤል እም ከርስ ልደተ በግዕ እም ዕዕ ልደተ ሙታን እመቃብር።እኒህ አውጭ ይሻሉ የጌታ ልደት ግን ልዩ ነው በገዛ ስልጣኑ ነውና።ጌታ በቤተልሔም ተወለደ።ቤተልሔም ቀድማ ከብታ ትባል ነበር።ከብታ የካሌብ ሚስት ናት።ቀጥሎ ኤፍራታ የምትባል ሚስት አግብቶ ኤፍራታ አላት።ኤፍራታ ቤተልሔምን ወለደችው በእርሱ ስም ቤተልሔም ተብላለች።

ሕልም

ሕልም ከሦስት ወገን ነው።ከሐሞት ከመልአክ ከሰይጣን የሚገኝ ነው።ከሐሞት የሚገኝ በልቀም እሳታዊ ደም ማያዊ ሳፍራ ነፋሳዊ ሳውዳ መሬታዊ ነው።እኒህ በሰለጠኑ ጊዜ በየኅብራቸው ሲያሳዩ ያድራሉ።ከሰይጣን የሚገኝ እንደ ሄሮድስ ነው።በስደቷ ጊዜ ከዚህ ዋለች ከዚህ አደረች እያለ ይነግረው ነበር።ከመልአክ የሚገኝ እንደ ዮሴፍ እንደ ፈርዖን እንደ ናቡከደነጾር ነው።

ድንግል ማርያም

አነጻት ሲል አነጻት ማለት አይደለም ከለከላት ሲል ነው።ከለከላትም ቢል ብታደርገው ዕዳ የሚሆንባት ሆኖ አይደለም አላደረገችውም ሲል ነው እንጂ።ከዚያ ሁሉ ወኮነ ይሥሐቅ ያፈቅሮ ለኤሳው እስመ ዘውእቱ ነዓወ ይሴሰይ ወያዕቆብሰ ንጹሕ እምዝንቱ ይላል።አሁን በኤሳው አድኖ መብላት ዕዳ ሆኖበት አይደለም።ያዕቆብን አላደረገውም ድልድል ቅምጥል ከቤት ዋይ ሲል ነው እንጂ።በሀገራቸው ሴትና ወንድ አቀላቅሎ መቁጠር የለምና ሥርዓት አፈረሰ ይሉኛል ብሎ በዮሴፍ አንጻር ቆጠረ።አንድም በመከራዋ ጊዜ ሊከተላት ከርስት ገብቶ ሊቆጠርላት ከውግረት ሊያድናት በዮሴፍ አንጻር ተቆጠረች።ማቴ.1፣20 ኦ ዮሴፍ ወልደ ዳዊት ኢትፍራህ ነሲያታ ለማርያም ፍህርትከ እስመ ዘይትወለድ እምኔሃ እመንፈስ ቅዱስ ውእቱ።ወኢያእመራ እስከ አመ ወለደት ወልደ ዘበኩራ።የግብር እውቀት አላወቃትም በኂላስ አወቃት ማለት ነውን ቢሉ ፍጻሜ የሌለው እስከ ነው ኢወለደት ሜልኮል እስከ አመ ሞት እንዲል።አንድም በአንድ ኅብረ መልክእ አላወቃትም ሲል ነው።አንድም ወልድ የተባለ እርሱ ድንግል የተባለች እርሷ

መጽሐፈ ኤደን

እንደሆነች አላወቀም።አምስት ነገር አይቶ እስኪረዳ ድረስ ኢያእመረ።ምጽአተ ሰብአ ሰገል ዘምስለ አምጋ፣ሑረተ ኮከብ በካልዕ ፍና፣ቅዳሴ መላእክት፣ፍርሀተ ኖሎት፣ሥርቀተ ስብሐተ እግዚእ ዓቢይ።

ትንቢተ ነቢያት

ማቴ.1፣22 ወዝንቱ ኩሉ ዘኮነ ከመ ይትፈጸም እም ኀበ እግዚአብሔር በነቢይ እንዘ ዘይብል ናሁ ድንግል ትጸንስ ወትወልድ ወልደ ወይሰመይ ስሙ አማኑኤል ዘበትርጓሜሁ እግዚአብሔር ምስሌነ።

ለመላእክት መታዘዝ

ማቴ.1፣24 ወተንሲኦ ዮሴፍ ገብረ በከመ አዘዞ መልአከ እግዚአብሔር ወነስኣ ለማርያም።

ሰብአ ሰገል

ሠለስቱ መላእክት ሦስቱን ንዋያት ወርቅ ዕጣን ከርቤ አምጥተው ለአዳም ሰጡት።አዳም ንስኢ ሕጼኪ ብሎ ለሔዋን ሰጣት ከዚያ ሲወርድ ሲዋረድ ከሰብአ ሰገል አባታቸው ገ፫ረደሽት የሚባል ፈላስፋ አባት ነበራቸው።በቀትር ጊዜ ከነቅዓ ማይ አጠገብ ሆኖ ፍልስፍና ሲመለከት ድንግል በሰሌዳ ኮከብ ተስላ ሕጻን ታቅፋ አየ።ፈጥኖ በሰሌዳ ብርት ቀርጾ አኖረው።በሚሞትበት ጊዜ እንዲህ ያለ ኮከብ ሲወጣ ባያችሁ ጊዜ ሰማያዊ ንጉሥ ይወለዳልና ወስዳችሁ ስጡ ብሏቸዋል ያን ሰምተው ይዘው መጥተዋል።ማቴ.2፣2 ወበጽሑ ውስተ ኢየሩሳሌም እንዘ ይብሉ አይቱ ሀሎ ዘተወልደ ንጉሠ አይሁድ እስመ ርኢነ ኮከበ ዚአሁ በምሥራቅ ወመጻዕነ ከመ ንስግድ ሎቱ የሚለው ኮከበ ዚአሁ የሚለው አምላክነቱን ተረድተው እንደመጡ ያስረዳል።ኮከብ ያለው መልአክ ነው።ኮከብ በሌሊት እንጂ በመዓልት አይታይምና።ኮከብ ወደ ምዕራብ እንጂ ወደ መስዕ አይሄድምና።ኮከብ መጥቆ ይሄዳል እንጂ በቆመ ብእሲ ዘቅዝቆ አይሄድም።ይህንስ ማድረግ እግዚአብሔር ይችላል ብሎ በቁመ ኮከብ ነው።የመጡት ሦስቱ ነገሥታት ማንቱሲማር፣ በዲዳስፋ፣ሜልኩ ይባላሉ።ወበዎዖመ ውስተ ቤት ረከብዎ ለሕጻን ምስለ ማርያም እመ ወወድቁ ወሰገዱ ሎቱ ወአርኃው መዛግብቲሆሙ ወአብኡ ሎቱ አምጋ ወርቀ ከርቤ ወስኒነ።

ሄሮድስ፣ጸሐፍት፣ሽንገላ

ማቴ.2፣4 ወአስተጋብኦሙ ለኩሎሙ ሊቃነ ካህናት ወጸሐፍተ ሕዝብ ወይቤሎሙ በአይቱ ይትወለድ ክርስቶስ ወይቤልዎ በቤተልሔም ዘይሁዳ እስመ ከማሁ ጽሑፍ በነቢይ።ጸሐፍት የሚላቸው ከአሥራ ሁለቱ ነገደ እስራኤል ተወጣጥተው ርስት ከርስት ትውልድ ከትውልድ እንዳይፋለስ የሚጽፉ ናቸው።ወይቤሎሙ ሐዊረክሙ ተሰአሉ ጥዩቀ በእንተ ውእቱ ሕጻን ወእም ከመ ረከብክምዎ ግብኡ ኀቤየ ወዜንውኒ ከመ እምጻእ አነሂ ወእስግድ ሎቱ።እቅትሎ ሲል ነው።

ስደት፣ሚጠት

ማቴ.2፣14 ወተንሲኦ ነስአ ሕጻነ ወእሞ በሌሊት ወሖረ ውስተ ብሔረ ግብጽ ወነበረ ህየ እስከ

አመ ሞቱ ለሄሮድስ፡፡ጌታ ክህደት ወደ ጸናባቸው ወደ ግብጽ ተሰደደ፡፡ሃይማኖት ከሁሉ ሲጠፋ በግብጽ አይጠፋምና እስከ ምጽአት ድረስ ወልድ ዋህድ ስትል ትኖራለችና፡፡ጌታ መሰደዱ ስለምን ነው ቢሉ እንዳይሞት ጊዜው አልደረሰምና ከዚያ ሳለ ድኖም ቢሆን ምትሐት ነው ባሉ ነበርና፡፡አንድም አዳም ከዚህ ዓለም አፍዓ ከምትሆን ከገነት ተሰዶ ነበርና ለዚያ እንደ ካሣ ለማጠየቅ ነው፡፡አንድም ለሰማእታት ስደትን ለመባረክ ሀገርንም ጥሎ መሰደድ ሰማእትነት ነውና፡፡አንድም ጉየተ ሕጻን አጉየዮ ለዲያብሎስ እንዲል አጋንንትን ከሰው ልቡና አስወጥቶ ለመስደድ ነው፡፡ማቴ.2፣20 ተንስእ ንሳእ ሕጻነ ወእሞ ወሑር ውስተ ምድረ እስራኤል እስመ ሞቱ እለ የነሥሥዎ ለነፍሰዝ ሕጻን፡፡ማቴ.4፣12 ወሰሚዖ እግዚእ ኢየሱስ ከመ አኀዝዎ ለዮሐንስ ተግህሰ ውስተ ገሊላ መከራ በመጣባችሁ ጊዜ ሸሹ ለማለት አብነት ለመሆን ነው፡፡ ማቴ.5፣10 ብጹዓን እንተ ይሰደዱ በእንተ ጽድቅ በመማር ማስተማር በምናኔ በንሥሓ በሃይማኖት አገራቸውን ጥለው የሚሰደዱ ንዑዳን ክቡራን ናቸው፡፡እስመ ሎሙ ይእቲ መንግሥተ ሰማያት፡፡ብፁዓን አንትሙ ሶበ ይሰድዱክሙ ወይዘነጉክሙ፡፡ተፈስሑ ወተሐሰዩ እስመ ብዙኅ እሴትክሙ በሰማያት እስመ ከማሁ ሰደድዎሙ ለነቢያት እለ እም ቅድሜክሙ፡፡ ማቴ.5፣44 ወባርክዎሙ ለእለ ይሰድዱክሙ፡፡ከሀገራችሁ አስወጥተው የሚሰዷችሁን መርቋቸው ከቦታችሁ ከሀገራችሁ አያናውጣችሁ ከመንግሥተ ሰማያት አያውጣችሁ እያላችሁ፡፡ ማቴ.10፣22 ወሶበ ይሰድዱክሙ እምዛቲ ሀገር ጉዩ ኀበ ካልእታ፡፡ማቴ.12፣15 ወወጺዖሙ ፈሪሳውያን ተማከሩ በእንቲአሁ ይቅትልዎ ወአእሚሮ እግዚእ ኢየሱስ ተግህሰ እምህየ፡፡

ቅትለተ ሕጻናት

ማቴ.2፣16 ወአዘዘ ሐራሁ ወፈነወ ይቅትሉ ኩሎ ሕጻናተ ዘቤተልሔም ወዘኩሉ አድያሚሃ ዘክልኤ ዓመት ወዘይንዕስሂ እምኔሁ በከመ ሀሳበ መዋእል ዘተጠየቀ እም ኀበ ሰብአ ሰገል፡፡ ሄሮድስ ሕጻናትን እንደምን ሰበሰባቸው ቢሉ ቁሣር ሕጻናትን ሰብስበህ ልብስ ምግብ እየሰጠህ በማር በወተት አሳድገህ ለእናት ለአባታቸው ርስት ጉልት እየሰጠህ ጭፍራ ስራልኝ ብሎኛል ብሎ አዋጅ ነገረ፡፡ያላት ልጇን የሌላት ልብስ ምግብ ልቀበልበት ብላ እየተዋሰች ይዛ ሂዳለች እንዲህ አድርጎ ሰብስቦ ፈጅቷቸዋል፡፡

ሰብከተ ዮሐንስ፣ሰብከተ ኢየሱስ

ማቴ.3፣2 ነሥሑ እስመ ቀርበት መንግሥተ ሰማያት፡፡መንግሥተ ሰማያት በልጅነት ልጅነት በሃይማኖት ልትሰጥ ቀርባለችና እመኑ፡፡የእግዚአብሔር ማደሪያ ሰውነታችሁን ከኃጢአት ከጣዖት ንጹሕ አድርጉ ወልብሱ ለዮሐንስ ኮነ እም ጸጉረ ገመል፡፡ማቴ.4፣23 ወአንሶሰወ እግዚእ ኢየሱስ ውስተ ኩሉ ገሊላ እንዘ ይሜህር በምኩራባቲሆሙ ወይሰብክ ወንጌለ መንግሥት፡፡ ወይፈውስ ኩሎ ድውያነ ወኩሎ ሕሙማነ ዘውስተ ሕዝብ፡፡ማቴ.5፣2 ወከሠተ አፉሁ ነገር ጀመረ ወመሀሮሙ እንዘ ይብል፡፡ማቴ.7፣26 ወሶበ ፈጸመ እግዚእ ኢየሱስ ዘንተ ነገረ ተደመ አሕዛብ ወአንከሩ ምህሮቶ፡፡

ጥምቀት

ማቴ.3፣6 ወያጠምቆሙ ለኩሎሙ በፈለገ ዮርዳኖስ እንዘ ይትአመኑ ኃጣውዒሆሙ፡፡ጥምቀት

ስምንት ወገን ነው።አራቱ ምሳሌ አራቱ አማናዊ።አራቱ ምሳሌ አጥመቃ ለምድር በማየ አይኅ፣ ወለኩሎሙ አበዊነ አጥመቆሙ ሙሴ በደመና ወበባሕር፣ወተጠምቃ እገሪሆሙ ለካህናት እና ጥምቀተ ዮሐንስ ምሳሌ ናቸው።አራቱ አማናዊ መዝገበ ውሉድ ፍቁራን የምትባል የጌታ ጥምቀት፣አንብዓ ንሥሓ፣ደመ ሰማእታትና እና ባሕረ እሳት ናቸው።የዮሐንስ ጥምቀት ለጠጅ ብርሌን ለልብስ ገላን እንዲያጥቡለት ለክርስቶስ ጥምቀት የሚያበቃ የንሥሓ ጥምቀት ነው። ውእቱሰ ያጠምቀክሙ በመንፈስ ቅዱስ ወበእሳት ብሎ ደግሞ የልጅነትን ጥምቀት ይገልጻል። ማቴ.3፣13 ወአሜሃ መጽአ እግዚእ ኢየሱስ እም ገሊላ ውስተ ዮርዳኖስ ከመ ይጠመቅ እም ዮሐንስ።ጌታ በዮሐንስ መጠመቁ ለትሕትና ለአብነት ነው።ጥምቀትን በዮርዳኖስ ያደረገው ስለምን ነው ቢሉ ትንቢቱ ምሳሌው ሊፈጸም ትንቢት ባሕርኒ ርእየት ወኀየት ወዮርዳኖስኒ ገብአ ድህሬሁ።ርእዩከ ማያት እግዚኦ ወፈርሁ ተብሎ ተነግሯል።ጥምቀቱንም ጌታ ሽቶ አላደረገውም አኮ ፈቂዶ ለተጠምቆ አላ ከመ የሀበነ ሱታፌ ንጽሕ እንዲል።በመጠመቁም ጸጋ ያገኘበት አይደለም።አኮ ዘረከበ ጸጋ በተጠምቆቱ አላ ከመ ያብርህ መካናተ ወያኃይል ማያተ ለእለ ሀለዎሙ ይጠመቁ ውስቴታ እንዲል።ርግብ ኀዳጌ በቀል ናት መንፈስ ቅዱስም ኀዳጌ በቀል ነውና በጥምቀት ጊዜ በርግብ አምሳል ታየ።ማቴ.28፣19 ሑሩ ወመሀሩ ኩሎ አሕዛበ ወእንዘ ታጠምቅዎሙ በሉ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ።ወናሁ እሄሉ ምስሌክሙ በኩሉ መዋእል እስከ ኀልፈተ ዓለም።

መልካም ሰራ

ማቴ.3፣8 ግበሩኬ እንከ ፍሬ ሰናየ ዘይደልወክሙ ለንሥሓ ወኢይምሰልክሙ ዘታመስጡ በብሂለ ዘትብሉ አብ ብነ አብርሃም።ኩሉኬ ዕፅ ዘኢይፈሪ ሰናየ ይገዝምዎ ወውስተ እሳት ይወድይዎ። ማቴ.5፣20 ናሁ እብለክሙ ከመ ለእመ ኢፈድፈደ ጽድቅክሙ እም ጸሐፍት ወፈሪሳውያን ኢትበውዑ ውስተ መንግሥተ ሰማያት።ማቴ.7፣12 ኩሎኬ ዘትፈቅዱ ይግበሩ ለክሙ ሰብእ ከማሁ አንትሙኒ ግበሩ ሎሙ እስመ ከማሁ ኦሪትኒ ወነቢያት።ማቴ.7፣24 ኩሉኬ ዘይሰምእ ዘንተ ቃልየ ወይገብሮ ይመስል ብእሴ ጠቢበ ዘሐነጸ ቤቶ ዲበ ኰኵሕ ዘንሙ ዝናማት ወውኀዙ ወኃይዝት ወነፍሑ ነፋሳት ወገፍዕዎ ለውእቱ ቤት ወኢወድቀ እስመ ዲበ ኰኵሕ ተሳረረ። ወኩሉ ዘይሰምእ ዘንተ ቃልየ ወኢይገብሮ ይመስል ብእሴ አብደ ዘሐነጸ ቤቶ ዲበ ኖጻ ዘንሙ ዝናማት ወውኀዙ ወኃይዝት ወነፍሑ ነፋሳት ወገፍዕዎ ለውእቱ ቤት ወወድቀ ወኮነ ድቀቱ ዓቢየ።

ምርምር

ማቴ.3፣11 ሀተታ እሳትን በመጠን ቢሞቁት ሕይወት ይሆናል ከመጠን ወጥቶ የሞቁት እንደሆነ ግን ያቃጥላል።መንፈስ ቅዱስንም በሚገባ በተጻፈው የመረመሩት እንደሆነ ግን ይቀሰፋል።

ሥላሴ

ማቴ.3፣17 ወተጠሚቆ እግዚእ ኢየሱስ ሶቤሃ ወጽአ እማይ ወናሁ ተርጎወ ሎቱ ሰማይ ወርእየ መንፈሰ እግዚአብሔር እንዘ ይወርድ ከመ ርግብ ወነበረ ላዕሌሁ።ወናሁ መጽአ ቃለ እም ሰማይ

መጽሐፈ ኤደን

ዘይብል ዝንቱ ውእቱ ወልድየ ዘአፈቅር ዘቦቱ ሠመርኩ።ማቴ.11፣27 ወአልቦ ዘየአምሮ ለወልድ ዘእንበለ አብ ወአልቦ ዘየአምሮ ለአብ ዘእንበለ ወልድ ወለዘፈቀደ ወልድ ይከስት ሎቱ። ማቴ.19፣26 ወበኀበ እግዚአብሔርሰ ኩሉ ይትከሀል።

ጾም፣ረሀብ

ማቴ.4፣2 ወጾመ ፵ መዓልተ ወ፵ ሌሊተ።ጌታ ሠራኤ ሕግ ነውና ጾመ።መብል ለኃጣውዕ መሰረት እንደሆነ ጾምም ለምግባር ለትሩፋት መሰረት ናት።ኤልያስ ፵ ጾሞ ገነት ገብቷል እናንተም ፵ ብትጾሙ ገነት መንግሥተ ሰማያት ትገባላችሁ ሲል ነው።አዳም በ፵ ቀን ያገኘውን ልጅነት አስወስዶ ነበርና ለእርሱ እንደካሰ ለማጠየቅ ጌታ ፵ ጾመ።አንድም በ፵ ቀን ተስእሎተ መልክእ ለተፈጸመለት ሰው ሁሉ ሊክስ እንደመጣ ለማጠየቅ ነው።ጌታችን ሳይሰራ እኛን ስሩ አላለንም።ወሖሮን እግዚእ ለኃምስ ግብራት እንዲል እኒሁም ጥምቀት፣ተአምኖ ኃጣውዕ፣ከዊነ ሰማእት፣ተባሕትዎ፣ምንኩስና ነው።ጥምቀት በእደ ዮሐንስ መጠመቅ ነው።ተአምኖ ኃጣውዕ ከተአማንያነ ኃጣውዕ ጋር አንድ ሆኖ መቆጠር ነው።ከዊነ ሰማእት አንሰ በእንተ ዝንቱ ተወለድኩ ወእንበይነ ዝንቱ መጻዕኩ ከመ እኩን ሰማእተ በጽድቅ ብሎ ከጲላጦስ ፊት ቁሞ መመስከር ነው።ተባሕትዎ ፵ ቀን ከምግብ ተከልክሎ በገዳም መኖር ነው።ምንኩስና በድንግልና መኖር ነው።ረሀበ እግዚእነሰ አኮ ከመ ረሀበ ዚአነ አላ ገጸ ረሀቡ ፍሉጥ እምኔነ።ለነሰ በግብር ይመውዓነ ወሎቱሰ በፈቃዱ እንዲል።መራቡም ለአጽድቆተ ትስብእት ለካሳ ነው።ማቴ.5፣6 ብጹዓን እለ ይርኀቡ ወይጸምዑ በእንተ ጽድቅ።አብዝተንማ ከተመገብን ሰውነታችንን ወስኖ ገቶ ማኖር እንደምን ይቻለናል ብለው ከሚበሉት ከሚጠጡት ከፍለው የሚራቡ ንዑዳን ክቡራን ናቸው።አንድም ከመብልአ ኃጢአት የሚራቡ ከስቱ ኃጢአት የሚጾሙ ንዑዳን ክቡራን ናቸው። አንድም በመማር በማስተማር በሃይማኖት በምናኔ በንስሓ የሚራቡ ሰዎች ንዑዳን ክቡራን ናቸው።እስመ እሙንቱ ይጸግቡ።ማቴ.6፣16 ወሶበ ትጾውሙ ኢትኩኑ ከመ መደልዋን እስመ እሙንቱ ይትመጸለው ወይቆጽሩ ገጾሙ ወያማስኑ ከመ ያእምር ሰብእ ከመ ጾሙ።ወአንትሙሰ ሶበ ትጾውሙ ቅብዑ ርእሰክሙ ወሕጽቡ ገጽክሙ።አይታወቅባችሁ ሲል ነው።ይኸውም በጾመ ፈቃድ ነው እንጂ በአዋጅ ጾምማ ምን ውዳሴ ከንቱ አለበት።ይኸውስ በከተማ ነው ወይስ በገዳም ቢሉ በከተማ ነው እንጂ በገዳምማ ምን ውዳሴ ከንቱ አለበት።አንድም ቅብዑ ፍቅርን ያዙ ሲል ነው ቅብዕሰ ፍቅረ እጓለ እመሕያው እንዲል።ወሕጽቡ ንጽሕናን ያዙ አንድም በአንብዓ ንሥሓ ታጠቡ።ከመ ኢያእምር ሰብእ ከመ ጾምክሙ ወአቡክሙ ዘይሬእየክሙ በኀቡዕ የዐሥየክሙ ክሡተ።

ሥጋዌ

ማቴ.4፣2 ሀተታ ረቂቅ ዘእምረቂቅ እንደሆነ ለማጠየቅ በኀቱም ድንግልና ተጸነሰ ተወለደ። ዘኢይትገሠሥ እምዘኢይትገሠሥ እንደሆነ ለማጠየቅ በባህር ላይ ሄደ።ብርሃን ዘእምብርሃን እንደሆነ ለማጠየቅ ብርሃነ መለኮቱን በደብረ ታቦር ገለፀ።ሕይወት ዘእም ሕይወት እንደሆነ ለማጠየቅ የአራት ቀን ሬሳ አልዓዛርን አነሳ።ማቴ.12፣8 እስመ እግዚአ ውእቱ ለሰንበት ወልደ እጓለ እመሕያው ክርስቶስ።ማቴ.18፣11 እስመ መጽአ ወልደ እጓለ እመሕያው ይኅሥሥ ወያድኅን ዘተኀጉለ።ማቴ.20፣27 ወባሕቱ ዘይፈቅድ እምኔክሙ ይኩን ዓቢየ ይኩንክሙ ገብረ

መጽሐፈ ኤደን

ወዘሂ ይፈቅድ እምኔክሙ ይኩን ሊቀ ይኩንክሙ ላዕከ፡፡እስመ ኢመጽአ ወልደ እጓለ እመሕያው ክርስቶስ ከመ ይትለአክዎ ዘእንበለ ዳዕሙ ከመ ይትለአክ ወየሀብ ነፍሶ ቤዛ ብዙኃን፡፡ ማቴ.22፣41 ወእንዘ ጉቡዓን ፈሪሳውያን ተስእሎሙ እግዚእ ኢየሱስ እንዘ ይብል ምንተ ትብሉ በእንተ ክርስቶስ ወልደ መኑ ውእቱ ወይቤልዎ ወልደ ዳዊት ወይቤሎሙ እግዚእ ኢየሱስ በእፎ እንከ ለሊሁ ዳዊት በመንፈስ ቅዱስ ይቤ ይቤሎ እግዚእ ለእግዚእየ ንበር በየማንየ ዘለሊሁ ዳዊት እግዚእየ ይቤሎ እፎ እንከ ይከውኖ ወልዶ፡፡

ፈተና፣አርእስተ ኃጣውእ

ማቴ.4፣3 ወቀርበ ዘያሜክሮ የሚፈታተነው ዲያብሎስ ቀረበ፡፡ሀተታ በአምሳለ ሠዓሊ በአምሳለ ሐራሲ በቀዳዳ ስልቻ ትኩስ ዳቦ የያዘ መስሎ ሁለት ድንጋይ ይዞ ይቀርባል፡፡ወይቤሎ እመሰ ወልደ እግዚአብሔር አንተ በል ከመ እላ አእባን ኅብስተ ይኩና፡፡በዮርዳኖስ ዝንቱ ውእቱ ወልድየ ብሎ ሲመሰክርለት ሰምቶ ነበርና ቢያደርገው የሰይጣን ተአዛዚ ብየ እዳ እልበታለሁ፡፡ ባያደርገው ደካማ አሰኝዋለሁ ብሎ፡፡ወአውስአ እግዚእ ኢየሱስ ወይቤሎ ጽሑፍ ከመ አኮ በኅብስት ክመ ዘየሐዩ ሰብእ አላ በኩሉ ቃል ዘይወጽዕ እም አፉሁ ለእግዚአብሔር፡፡ወይቤሎ እመሰ አማን ወልደ እግዚአብሔር አንተ ቅንጽ እም ዝየ ወተወረው ታሕተ፡፡ሀተታ ቢሰበር አርፈዋለሁ ባይሰበር ምትሐት አሰኝዋለሁ ብሎ፡፡ሦስቱ አርእስተ ኃጣውእ ስስት፣ትእቢት፣ፍቅረ ንዋይ ናቸው፡፡ስስት ያልሰጡትን መሻት ነው፡፡ትዕቢት አምላክ እሆናለሁ ማለት ነው፡፡ፍቅረ ንዋይ በቃኝ አለማለት ነው፡፡ሰይጣን በጌታ በዚህ ሁሉ ቢመጣበት ድል ነስቶታል፡፡በስስት ቢመጣበት በትእግስት በትእቢት ቢመጣበት በትሕትና በፍቅረ ንዋይ ቢመጣበት በጸሊዓ ንዋይ ድል ነስቶታል፡፡ወናሁ መጽኡ መላእክት ይትለአክዎ ድል ነስቷልና ለከ ኃይል ለከ ጽንዕ እያሉ እያመሰገኑ ቀረቡ፡፡አስቀድመው መጥተው ቢሆን መላእክትን ይዞ ድል ነሳኝ እንጂ ብቻውንማ ቢሆን መች ድል ይነሳኝ ነበር ባለ ነበርና እንዲህ እንዳይል፡፡አንድም እናንተም ድል ብትነሱ ይገለጽላችኋል ለማለት፡፡ማቴ.19፣22 ወሰሚዖ ወሬዛ ዘንተ ነገረ ወሖረ እንዘ ይቱክዝ እስመ ብዙኅ ጥሪቱ ወይቤሎሙ እግዚእ ኢየሱስ ለአርዳኢሁ አማን እብለክሙ ከመ ባዕል እም ዕጹብ ይበውእ ውስተ መንግሥተ ሰማያት ወካእበ እብለክሙ ይቀልል ይጎልፍ ገመል እንተ ስቁረተ መርፍዕ እም ባዕል ይባእ ውስተ መንግሥተ ሰማያት፡፡

መና እስራኤል

ማቴ.4፣4 ሀተታ ከውቅያኖስ በደመና አይበት ተቋጥሮ በነፋስ ወደልጋዝ ተጭኖ መጠኑ ድንብላል አህሎ መልኩ በረድ መስሎ የውርጭ ገበታ ሲነጠፍ እየዘነመላቸው አርባ ዘመን እስራኤል ተመግበዋል፡፡

ሰው

ማቴ.4፣4 ሀተታ የሰው ባሕርይ ባሕርይ እንስሳዊ ባሕርይ መልአካዊ ነው፡፡ባሕርይ እንስሳዊ ምግብ ሲያጣ ይጎዳል፡፡ባሕርይ መልአካዊ ትምህርት ሲያጣ ይጎዳል፡፡

ጌታን መከተል፣አገልግሎት

መጽሐፈ ኤደን

ማቴ.4፣18 ወእንዘ ያንሶሱ መንገለ ባሕረ ገሊላ ርእየ ክልኤተ አኃው ስምዖንሃ ዘተሰምየ ጴጥሮስ ወእንድርያስሃ እኅዋሁ እንዘ ይወድዩ መርበብቶሙ ውስተ ባሕር እስመ መሰግራን እሙንቱ ወይቤሎሙ እግዚእ ኢየሱስ ንዑ ትልውኒ ድኅሬየ ወእፌስየክሙ መሰግራነ ሰብእ ወበጊዜሃ ኀደጉ መሳግሪሆሙ ወተለውዎ።ወተዓዲዎ ርእየ ካልአነ ክልኤተ አኃው ያዕቆብሃ ወልደ ዘብዴዎስ ወዮሐንስሃ እኅዋሁ ውስተ ሐመር ምስለ ዘብዴዎስ አቡሆሙ ወበጊዜሃ ኀደጉ ሐመሮሙ ወዘብዴዎስሃ አባሆሙ ወተለውዎ።ከአክብሮተ አብ ወእም አክብሮተ እግዚአብሔር እንዲበልጥ ለማጠየቅ።አባትን የሚረዳው ልጅ የሚረዳበት ገንዘብ ያለው እንደሆነ ትቶ መሄድ ይገባል ከሌለው ግን ትቶ መሄድ አይገባም።ጌታን የተከተሉት ስለ አምስት ነገር ይከተሉታል አንዱ ገበያ መልኩን ለማየት አንዱ ገበያ ጎብስት አበርክቶ ያበላናል ብሎ አንዱ ገበያ የኦሪትን መፍረሻ የወንጌልን መታነጫ እናያለን ብሎ አንዱ ገበያ ትምህርቱን እንሰማለን ብለው አንዱ ገበያ ከደዌያችን ይፈውሰናል ብሎ ነው።ይህን ዓለም የሚተው ሰው ሁሉ መንግሥተ ሰማያትን ተክቶ ይተው።የምናኔ ስራ ይስራ።ከመነነም በኋላ ወደኋላ ቢመለስ በደለ ኃጥእ ተብሎ ይፈረድበታል።ማቴ.8፣22 ወይቤሎ እግዚእ ኢየሱስ አንተሰ ትልወኒ ወኅድኅመ ለምውታን ይቅብሩ ምውታኒሆሙ።ማቴ.10፣37 ዘያፈቅር አባሁ ወእሞ እምኔየ ኢይደሉ ሊተ ወኢይክል ይጸመደኒ ወዘያፈቅር ወልዶ ወወለቶ እምኔየ ኢይደሉ ሊተ።ዘኢያጥብዐ ወዘኢነስአ መስቀለ ሞቱ ወዘኢተለወኒ ኢይደሉ ሊተ ዘገደፋ ለነፍሱ በእንቲአየ ይረክባ።ማቴ.16፣24 ዘይፈቅድ ይትልወኒ ይጽላዕ ነፍሶ ያጥብዕ ወይንሳእ መስቀለ ሞቱ ወይትልወኒ።ወምንተ ይበቁየ ለሰብእ ለእመ ኩሎ ዓለመ ረብሐ ወነፍሶ ኀጉለ።

ትሕትና

ማቴ.5፣3 ብፁዓን ነዳያነ መንፈስ።አውቀው ከብእል ነዳያን ነን የሚሉ ንዑዳን ክቡራን ናቸው። አንድም ከጥበብ ከአእምሮ ነዳያን ነን የሚሉ ንዑዳን ናቸው።እስመ ሎሙ ይእቲ መንግሥተ ሰማያት።ማቴ.8፣7 ወይቤሎ እግዚእ ኢየሱስ ነየ አነ እመጽእ ወእፈውሶ ወአውስአ ውእቱ ሀቤ ምእት ወይቤ እግዚኦ ኢይደልወኒ ከመ አንተ ትባእ ታሕተ ጠፈረ ቤትየ።ወባሕቱ አዝዝ በቃልከ ይሕየው ወልድየ ወሰሚያ እግዚእ ኢየሱስ አንከረ።ወይቤሎ እግዚእ ኢየሱስ ሑርኬ ይኩንከ በከመ ተአመንከ ወሐይወ ወልዱ በይእቲ ሰዓት።ማቴ.23፣12 እስመ ዘአእበየ ርእሶ የኀሥር ወዘአትሐተ ርእሶ ይከብር።ትሕትና ኃፊረ ገጽ ነው።

ሐዘን

ማቴ.5፣4 ብፁዓን እለ ይላህው ይእዜ።ዛሬ የሚያዝኑ የሚያለቅሱ ንዑዳን ክቡራን ናቸው። የሚገባ ሐዘን የማይገባ ሐዘን አለ።የማይገባ ኀዘን እናት አባት ሞተብኝ እህት ወንድም ዘመድ የለኝ ርስት ጉልት ሄደብኝ ብሎ ማዘን አይገባም።የሚገባ ኀዘን እንደ አዳም እንደ ጴጥሮስ የራሱን ኃጢአት አስቦ።እንደ ሳሙኤል የባልንጀራውን ኃጢአት አስቦ።እንደ ዮሐንስ ሞተ ወልደ እግዚአብሔርን አስቦ ማዘን ይገባል ዮሐንስ የዕለተ ዓርብ መከራውን እያሰበ ፀ ዘመን ቁጹረ ገጽ ሆኖ ኖሯል።ግፍዓ ሰማእታትን እያሰቡ ማዘን እንደ እስጢፋኖስ።ወለእስጢፋኖስ ነስእዎ እደው ጻድቃን ወቀበርዎ ወለሐውዎ ዓቢየ ላሐ እንዲል።አንድም ዛሬ በንሥሓ የሚያለቅሱ ንዑዳን ክቡራን ናቸው እስመ እሙንቱ ይትፌስሑ።

መጽሐፈ ኤደን

የውሃት፣ትእግስት

ማቴ.5፣5 ብጹኣን የውሃን።ኃዳግያነ በቀል የሆኑ ከየውሃት ጠብዓያዊ የደረሱ ንዑዳን ክቡራን ናቸው።እስመ እሙንቱ ይወርስዋ ለምድር።ማቴ.10፣12 ወዘአዝለፈ ትእግስቶ ውእቱ ይድኅን።

ምሕረት፣ይቅርታ፣ርኅራሄ

ማቴ.5፣7 ብፁዓን መሐርያን።ምሕረት ሥጋዊ ቀዶ ማልበስ ቆርሶ ማጉረስ ቢበድሉ ማሩኝታ ቢበደሉ ይቅርታ ነው።ምሕረት መንፈሳዊ ክፉው ምግባር በጎ መስሎት ይዞ ሲኖር ክፉውን ሃይማኖት አስትቶ በጎውን ሃይማኖት ማስያዝ ነው።ምሕረት ነፍሳዊ መጥዎተ ርእስ ነው።እንደ እጉ ቅዱስ ለነዳያን ራሱን ሸጦ ያካፈለ ነው።እስመ ሎሙኒ ይምሕርዎሙ።ማቴ.5፣23 ወእም ከመኬ ታበውዕ መባዓከ ውስተ ምሥዋእ ወበህየ ተዘከርከ ውስተ ምሥዋእ ከመቦ እጉከ ዘተሐየሰከ ኅድግ ህየ መባዓከ ቅድመ ምሥዋዕ ወሑር ቅድመ ተኳነን ምስለ እጉከ ወእምዝ ገቢዐከ አብዕ መባዓከ።እስመ ዘያነብር ቂመ ውስተ ልቡ ኢውክፍት ጸሎቱ ቅድመ እግዚአብሔር እንዲል።አንድም ጸሎቱ ለመስተቀይም ከመ ዘርእ ዘወድቀ ማእከለ አስዋክ እንዲል።ማቴ.6፣14 እስመ ለእመኀደግሙ ለሰብእ አበሳሆሙ የኅድግ ለክሙኒ አበሳክሙ አቡክሙ ሰማያዊ ወእመሰ ኢኀደግሙ ለሰብእ አበሳሆሙ ለክሙኒ ኢየኅድግ አበሳክሙ አቡክሙ ሰማያዊ።ማቴ.9፣36 ወርእዮ ብዙኃነ ሰብአ አምሀርዎ ወተሣህሎሙ እስመ ሥሩሃን እሙንቱ ወግዱፋን ከመ አባግዕ ዘአልቦ ኖላዊ።ማቴ.18፣21 ወእምዝ ቀርበ ጴጥሮስ ወይቤሎ እግዚኦ ሚ መጠነ አመ አበሰ ሊተ እጉየ እኅድግ ሎቱ ወይቤሎ እግዚእ ኢየሱስ እስከ ስብዓ በበስብዕ።

ንጽሕና

ማቴ.5፣8 ብጹዓን ንጹሐነ ልብ።ከንጽሐ ልቡና የደረሱ አንድም በንሥሓ ንጹሓን የሆኑ አንድም ከቂም ከበቀል ንጹሓን የሆኑ ንዑዳን ክቡራን ናቸው።እስመ እሙንቱ ይሬእይዎ ለእግዚአብሔር።

ሰላም

ማቴ.5፣9 ብጹዓን ገባርያነ ሰላም።አቀበቱን ወጥተው ቁልቁለቱን ወርደው ሰውን ከሰው ጋራ የሚያስታርቁ ንዑዳን ክቡራን ናቸው።አንድም ሰው ሰርቆ ቀምቶ ከፈጣሪው ጋራ የሚጣላ የሚበላው የሚጠጣው የሚለብሰው እንጂ ቢያጣ ነው ብለው የሚበላውን የሚለብሰውን ሰጥተው የሚያስታርቁ ባለጠጎች ንዑዳን ናቸው።አንድም ሰውን ከእግዚአብሔር ጋር የሚያስታርቁ ቀሳውስት ንዑዳን ክቡራን ናቸው።

ኦሪትን ሊሸር እንዳልመጣ

ማቴ.5፣17 ኢይምሰልክሙ ዘመጻእኩ እስዓሮሙ ለኦሪት ወለነቢያት ዘእንበለ ዳእሙ ከመ እፈጽሞሙ።አማን አማን እብለክሙ እስከ አመ የኅልፍ ሰማይ ወምድር የውጣ እንተ አሐቲ ጎርመታ ወአሐቲ ቅርጸታ ኢተሐልፍ እም ኦሪት ወእም ነቢያት።ዘሰ ፈትሐ አሐተ እም እላ ትእዛዛት እንተ ተሐጽጽ ወይሜህር ከመዝ ለሰብእ ሕጹጸ ይከውን በመንግሥተ ሰማያት።

መጽሐፈ ኤደን

ሰውን ማሳዘን፣ስድብ

ማቴ.5፣22 ወአንሰ እብለክሙ ኩሉ ዘያምዕዕ እኁሃሁ በከንቱ ረስሐ ውእቱ ለኩነኔ።ወንድሙን በከንቱ ያሳዘነ ሁሉ ኃጥእ ተብሎ ይፈረድበታል።በከንቱ አለ ቦ መዓት ዘበርትእ እንዲል። ማቴ.5፣22 ወዘሂ ይቤሎ ኅሡር ዘጸርቅ ወንድሙን ጨርቅ ለበሽ ብሎ የሰደበ በደለ።ወይትኬነን በዓውድ።ወዘሂ ይቤሎ ለእኁሁ አብድ ረስሐ ውእቱ ወይትኬነን በእሳተ ገሀነም።ፍጥረቱን አይቶ መንቀፍ እግዚአብሔርን መንቀፍ ነውና።

ማመንዘር

ማቴ.5፣28 ኩሉ ዘርእያ ለብእሲት ወፈተዋ ወድአ ዘመወ ባቲ።በልቡ አይቶ ባገኘኋት ቢል በደል ነውና።እመኒ ዓይንከ ዘየማን ታስህተከ ምልሓ ወግድፋ እም ላእሌከ እስመ ይሄይሰከ ነቋረከ ትባዕ ውስተ መንግስተ ሰማያት እም ትባዕ ውስተ ገሀነም ምስለ ክልኤሆን አዕይንቲከ። እንደ ስምዖን ሰፋኤ አሣዕን።ወእመኒ እደከ ዘየማን ታስህተከ ምትራ ወግድፋ እም ላእሌከ ወእመኒ እግርከ ዘየማን ታስህተከ ምትራ ወግድፋ እም ላእሌከ እስመ ይሄይሰከ ይትኃላል አሐዱ እም አባልከ እም ኩሉ ሥጋከ ይትወደይ ውስተ እሳተ ገሀነም።አንድም እንደ እጅህ እንደ እግርህ እንደ ዓይንህ የምትወዳቸው ወዳጆችህ ያልሆነ ሥራ አሰራሃለሁ ቢሉህ ፈቃዳቸውን ፈጽመህ ገሀነም ከምትገባ ፈቃዳቸውን አፍርስባቸው።ማቴ.5፣32 ኩሉ ዘይድኅር ብእሲቶ ዘእንበለ ትዘሙ በላእሌሁ ለሊሁ ረሰያ ዘማ።ወዘኒ አውሰበ ኅድግተ ዘመወ።ንሥሓ መግባቷን መምህረ ንስሓዋ ጎረቤቶቿ መስክረውላት ታግባ ይላል።

መሐላ

ማቴ.5፣34 ኢትመሐሉ ለግሙራ ኢ በሰማይ እስመ መንበሩ ለእግዚአብሔር ወኢ በምድር እስመ መከየደ እገሪሁ ይእቲ ወኢ በኢየሩሳሌም እስመ ሀገሩ ይእቲ ለንጉሥ ወኢበርእስክሙ ኢትመሐሉ እንዲህ ያድርገን እያሉ ይምላሉና ወኢበስእርተ ርእስክሙ።ወይኩን ባሕቱ ነገርክሙ እመኒ እወ እው ወእመሂ አልቦ አልቦ።ባያምንለትሳ ቢሉ መሐላውን በገንዘብ ያስቀረው።ገንዘብ ባይኖረውሳ ቢሉ ይማል እዳው ባማዩ ይሆናል እንጂ በማዩ አይሆንምና። በጻድቃን በሰማእታት አትማሉ በእግዚአብሔር አትማሉ ከእወና ከአልቦ የወጣ ግን ከሰይጣን የተገኘ ነው።

ክፉትን መቃወም

ማቴ.5፣39 ኢትትቃወምዎ ለእኩይ በእኩይ።ክፉውን ሰው በክፉ ነገር ድል አትንሱት ክፉውን ግብር በክፉ ግብር አታጥፉት።ታሪክ እንደ አንድ ባሕታዊ ወምበዶች እንግዶች መስለው መጡ እግራቸውን አጥቦ አብልቶ አጠጥቶ አሳደራቸው።ሌት ተነስተው እርሱን አስረው መብራት አብርተው ቢያይ ሁለት ድሪም የምታወጣ ጸምር አገኘ ይህችም ለአንድ ጉዳይ ትሆናችኋለች ብሎ ተከትሎ ወስዶ ሰጣቸው።

ትሩፋት

መጽሐፈ ኤደን

ማቴ.5፣39 ወለዘኒ አበጠከ አሐደ ምእራፈ ሑር ምስሌሁ ክልኤተ።።

ፍቅረ ቢጽ፣አፍቅሮ ጸላእት

ማቴ.5፣42 ወለኩሉ ዘሰአለከ ሀቦ ወለዘይፈቅድ ይትለቃሕ እምኔከ ኢትክልዖ።።ሰማእክሙ ዘከመ ዘተብህለ ለቀደምትክሙ አፍቅር ቢጸከ ወጽላዕ ጸላኢከ።።ጽላእ ጸላኢከ የሚል በኦሪት ወዴት አለ ቢሉ በአጸፋው ተናገረ።።ወዳጅህን ውደድ ማለት ጠላትህን ጥላ ማለት ነውና።።ወአንሰ እብለክሙ አፍቅሩ ጸላእትክሙ።።ሰናየ ግበሩ ለእለ ይጸረሩክሙ።።ወጸልዩ በእንተ ይትኤገሉክሙ።።እንደ አንድ ምእመን ዘመነ አላውያን ሆኖ አንድ አላዊ መከራ ያጸናበታል።።ጌታየ ምረረ ገሀነምን ጣዕመ መንግሥተ ሰማያትን ባያውቅ እንጂ ነው።።እንዲያውቅ አድርገው እያለ ይጸልይለታል።።ከመ ትኩኑ ውሉዶ ለአቡክሙ ዘበሰማያት እስመ ውእቱ ያሠርቅ ፀሐየ ላእለ ኄራን ወእኩያን ወያዘንም ዝናመ ላእለ ጻድቃን ወኃጥዓን።።ወእመሰ ዘአፍቀረክሙ ታፈቅሩ ምንትኑ እሴትክሙ አኮሁ መጸብሐንሂ ከማሁሰ ይገብሩ።።አንትሙሰ ኩኑ ፍጹማነ ከመ አቡክሙ ሰማያዊ ፍጹም።። ማቴ.23፣9 አንትሙሰ አኃው ኩልክሙ።።

ምጽዋት

ማቴ.6፣1 ወባሕቱ ዐቁ ምጽዋተክሙ ኢትግበሩ ለዓይነ ሰብእ ከመ ያስተርእዩ ሎሙ።።ወእመ አኮሰ ዓስብ አልብክሙ በኀበ አቡክሙ ዘበሰማያት።።ወሶበሂ ትገብሩ ምጽዋተክሙ ኢትንፍሑ ቀርነ በቅድሜክሙ በከመ ይገብሩ መደልዋን በመራኅብት ወበአስኳት።።አንድም ውዳሴ ከንቱን ሽታችሁ አታድርጉት።።አንድ ባዕለ ጸጋ አፈወርቅን እንደጠየቀው ይህን ሲያስተምር አንድ ባለ ጸጋ መጥቶ ምጽዋት መመጽወት እወዳለሁ ውዳሴ ከንቱም እወዳለሁ አለው።።ውዳሴ ከንቱውን ትተህ መጽውት አለው።።አይሆንም ሁሉንም እወዳለሁ ይህ ከቀረ ምጽዋቱም ይቅር አለው።። እንኪያስ አትተው መጽውት ሰው ይዘራል ባይጠብቀው የእሸት ያህል ያጣለታልን አንተም የዚያን ያህል ጥቂት ዋጋ አታጣም ስጥ ብሎታል።።በኅቡዕ ይኩን ምጽዋትከ ወአቡከ ዘይሬእየከ በኅቡዕ የአስየከ ክሡተ።።ማቴ.6፣19 ኢትዝግቡ ለክሙ መዝገበ ዘበምድር ኀበ ይበሊ ወይማስን።። ኀበ ጻጼ ወቁንቁኔ ያማስኖ ወኀበ ሰረቅት ይከርዩ ወይሰርቅዎ።።ለክፉ ጊዜ ይሆነኛል ብሎ ማኖር እግዚአብሔርን ከዳተኛ ማድረግ ነው በዝናብ አብቅሎ በፀሐይ አብስሎ አይመግበኝም ማለት ነውና።።ዝግቡ ለክሙ መዝገበ ዘበሰማያት ኀበ ኢይበሊ ወኢይማስን ወኀበ ኢያማስኖ ጻጼ ወቁንቁኔ ወኀበ ሰረቅት ኢይከርዩ ወኢይሰርቅዎ።።

ጸሎት

ማቴ.6፣5 ወሶበሂ ትጼልዩ ኢትኩኑ ከመ አህዛብ እስመ ያፈቅሩ በመኳርብት በውስተ መዓዝነ መራህብት ቀዊመ ወጸልዮ ከመ ያስተርእዩ ለዓይነ ሰብእ።።በምኩራብማ ለምን ቢሉ ከዚያው መካነ ጸሎት መካነ ትምህርት መካነ ተግሣጽ አለና።።እኒህ ግን መካነ ጸሎቱን ትተው በመካነ ተግሣጽ ቁመው ይታያሉና።።አማን እብለክሙ ኀጉሉ ዕሤቶሙ።።ወአንተሰ ሶበ ትጼሊ ባዕ ቤተከ ወእጹ ኖኅተከ ወጸሊ ለአቡከ ወአቡከ ዘይሬእየከ በኅቡዕ የዓሥየኪ ክሡተ።።አንትሙሰ ሶበ ትጸልዩ ከመዝ በሉ አቡነ ዘበሰማያት።።ጌታ በሁሉ ምሉዕ ሲሆን ስለ ልእልናው በሰማይ አለ ይባላል።።ቀድሞ ነቢያት ከግብርናተ ዲያብሎስ እንዳልወጡ ለማጠየቅ አምላክነ እያሉ ይጸልዩ

ነበር።እኛን ግን ነጻ እንዳወጣን ሲያጠይቅ አቡነ በሉኝ አለ።ልጅ ርስትን ይወርሳልና።ሲሳየነ ዘለለዕለትነ ለፍጹማን የሆነ እንደሆነ በቁመ።ለሰብአ ዓለም ግን የዓመት ልብስ የዓመት ምግብ ዘር አስቀርቶ መመጽወት ነው።ማቴ.7፣7 ሰአሉ ወይትወሀበክመ።ጎሡ ወትረክቡ ጎድጉዱ ወይትረኃወክመ እስመ ኩሉ ዘሰአለ ይነስእ ወዘኒ ጎሠሠ ይረክብ።መኑ ውእቱ እምኔክመ ዘይስእሎ ወልዱ ወዕብነ ይሁቦ ወእመኒ ዓሣ ሰአሎ ወአርዌ ምድር ይሁቦ።ወሶበ እንዘ እኩያን አንትሙ ተአምሩ ሰናየ ሀብተ ውሂበ ለውሉድክመ እፎ እንከ ፈድፋደ አቡክመ ዘበሰማያት ይሁቦመ ሰናይቶ ለእለ ይስእልዎ።ማቴ.21፣22 ወኩሎ ዘሰአልክመ በጸሎት እንዘ ትትአመኑ ትነስኡ።

ለሁለት ጌታ መገዛት

ማቴ.6፣24 ኢይክል አሐዱ ገብር ተቀንዮ ለክልኤ አጋእዝት።ወእመ አኮሰ አሐደ ይጸልእ ወካልዖ ያፈቅር።ወእም ከመ አኮ ለአሐዱ ይትኤዘዝ።ኢትክሉኬ ተቀንዮ ለእግዚአብሔር ወለንዋይ።

ጭንቀት እንደማይገባ

ማቴ.6፣25 ወበእንተዝ እብለክመ ኢትተክዙ ለነፍስክመ ዘትበልኡ ወዘትሰትዩ ወኢለሥጋክመ ዘትለብሱ።ነጽሩ አዕዋፈ ሰማይ እለ ኢይዘርዑ ወእለ ኢየዐርሩ ወኢያስተጋብኡ ውስተ አብያት ወአቡክመ ሰማያዊ ይሴስዮመ።አኮኑ አንትሙ ትሄይስዖመ።ታሪክ ሁለት መነኮሳት ይህንን ይዘው በተባህትዎ ሆነው በረኃብ በጽምዕ የሚያልቁ ሆነዋል ኋላ መልአክ እለ ኢይዘርኡ አለ እንጂ እለ ኢይሰርሩ አላለም አላቸው ከዚህ በኋላ ተግባረ እድ ይዘው ራሳቸውን ረድተው የሚኖሩ ሆነዋል።መኑ እምኔክመ በተክዞ ዘይክል ወስኮ በዲበ ቆመ አሐደ እመተ።ወበእንተ አራዝኒ ምንትኑ ትሔልዩ።ርእዩ ጽጌያተ ገዳም ዘከመ ይልሕቁ ኢይጸምው ወኢይፈትሉ። እብለክመ ከመ ሰሎሞን ጥቀ ኢለብሰ በኩሉ ክብሩ ከመ አሐዱ እምእሉ።ኢትተክዙኬ እንከ እንዘ ትብሉ ምንተ ንበልዕ ወምንተ ንሰቲ ወምንተ ንትከደን።እስመ የአምር አቡክመ ሰማያዊ ከመ ትፈቅዱ ዘንተ ኩሎ።አንትሙሰ ጎሡ መቅድመ መንግሥቶ ወጽድቆ ወዝንቱ ኩሉ ይትዌሰክክመ ኢትበሉኬ ለጌሰም እስመ ጌሰምሰ ትሔሊ ለርእሳ።

ፍርድ

ማቴ.7፣1 ኢትኮንኑ ከመ ኢትትኰነኑ።ማለት ንጹሓን ሳትሆኑ አትፍረዱ።ንጹሕ ሳትሆኑ ብትፈርዱ ይፈረድባችኋል።ይህስ አይደለም ሰማይኒ ኢኮነ ንጹሐ በቅድሜሁ ይላል ብሎ ሳትሾመ አትፍረዱ ተሹሞ መፍረድ እንዲገባ ሙሴ በሰለጰአድ ኢያሱ በአካን ቅዱስ ጴጥሮስ በሐናንያ ቅዱስ ጳውሎስ በበርያሱስ ፈርደዋል።እስመ በኩነኔ ዘኮነንክመ ትትኮነኑ አንትሙ። ሳትሾመ ብትፈርዱ ይፈረድባችኋል።ለምንት ትሬኢ ኃሣረ ዘውስተ ዓይነ ቢጽከ ሠርዌ ዘውስተ ዓይንከ ኢትኔጽር ኢትቤይንኑ።ኦ መደልው ቅድመ አውጽእ ሠርዌ ዘውስተ ዓይንከ ወእምዝ ትሬኢ ለአውጽኦ ሐሰር ዘውስተ ዓይነ እኁከ።

ቅድሳት

ማቴ.7፣6 ኢተሀቡ ቅድሳተ ለከለባት፡፡ወኢትደዩ ባሕርየክሙ ቅድመ አኀርው ከመ ኢይኪድዎ በእገሪሆሙ ወተመይጦሙ ይነጽሑክሙ፡፡ሀተታ በተዐቅቦ ያገኛችሁትን ምስጢር ላልበቃ ሰው አትንገሩ፡፡

ሐሳውያን ነቢያት

ማቴ.7፣15 ተዐቀቡኬ እም ሐሳውያን ነቢያት እለ ይመጽኡ ኀቤክሙ በአልባሰ አባግዕ፡፡የበግ ለምድ ለብሰው ማለት እውነተኞች መስለው ከሚመጡ ከሐሰተኞች ሃይማኖታውያን መስለው ከሚመጡ መናፍቃን መንፈሳውያን መስለው ከሚመጡ ሥጋውያን መምህራን ተጠበቁ፡፡ወእንተ ውስጦሙሰ ተኩላት መሰጥ እሙንቱ፡፡ማለት ቢመረምሯቸው ግን ሰውን እየነጠቁ ወደ ገሀነም የሚያወርዱ ናቸው፡፡ወእም ፍሬሆሙ ተአምርዎሙ፡፡ኢይክል ዕፅ ሰናይ ፍሬ እኩየ ይፈሪ፡፡ ወእኩይሰ ዕፅ እኩየ ይፈሪ፡፡አኮ ኩሉ ዘይብለኒ እግዚኦ እግዚኦ ዘይበውእ ውስተ መንግሥተ ሰማያት ዘእንበለ ዘይገብር ፈቃዶ ለአቡየ ዘበሰማያት፡፡ወብዙኃን ይብሉኒ በይእቲ ዕለት እግዚኦ እግዚኦ አኮኑ በስምከ ተነበይነ ወበስምከ አጋንንተ አውጻእነ ወበስምከ ኃይላተ ብዙኃ ገበርነ ወይእተ ጊዜ እብሎሙ ግሙራ ኢየአምረክሙ ረኃቁ እምኔየ ኩልክሙ እለትገብሩ ዓመፃ፡፡

ከንቱ ውዳሴን መራቅ

ማቴ.8፣2 ወናሁ መጽአ አሐዱ ብእሲ ዘለምጽ ቀርበ ወሰገደ ሎቱ እንዘ ይብል እመሰ ፈቀድከ ትክል አንጽሖትየ፡፡ወሰፍሐ እዴሁ ወገሠሦ ወይቤሎ እፈቅድ ንጻሕ፡፡ወይቤሎ እግዚእ ኢየሱስ ዑቅ ኢትንግር ለመኑሂ፡፡ውዳሴ ከንቱ አይሻምና፡፡

ንሥሓ

ማቴ.8፣4 ወባሕቱ ሑር አፍትን ርእሰከ ለካህን ወአብዕ መባዓከ በእንተ ዘነጻሕከ በከመ አዘዘ ሙሴ፡፡ማቴ.9፣6 ብውሕ ሎቱ ለወልደ እጓለ እመሕያው ይኅድግ ኃጢአተ በዲበ ምድር፡፡ ሕሙማን ይፈቅድዎ ለዓቃቤ ሥራይ ወአኮ ጥዑያን፡፡እስመ ኢመጻእኩ እጸውእ ጻድቃነ አላ ኃጥአነ ለንሥሓ፡፡

ከራድዮን

ማቴ.8፣17 ታሪክ ከራድዮን የሚባል ፀዐዳ ያፍ አለ፡፡ይዘው ከቤተ መንግሥት ወስደው ያኖሩታል ሰው ሲታመም ወስደው ያቀርቡታል የሚሞት የሆነ እንደሆነ አያየውም ፊቱን ይመልስበታል የሚድን የሆነ እንደሆነ ያየዋል ቀርቦ አፉን ከፍቶ ከአፉ አድርጎ እስትንፋሱን ይቀበለዋል በእስትንፋስ ምክንያት ደዌ ወደእርሱ ይመለሳል ነጭ ነበረ ይጠቁራል ብርድ ብርድ ይለዋል ዋዕይ ሲሻ ወደ አየር ይወጣል፡፡ዋዕይ ሲሰማው ከባሕር ይገባል ሦስት መዓልት ሦስት ሌሊት በባሕር ኖሮ የቀደመ ጠጉሩን መልጦ ታድሶ ይወጣል፡፡ከራድዮን የጌታ ምሳሌ ነው ነጭ እንደሆነ ፀዐዳ በመለኮቱ ይለዋልና፡፡

እምነት

ማቴ.9፣22 ወይቤላ ተአመኒ ወለትየ ሃይማኖትኪ አሕየወተኪ፡፡ወይቤሎሙ እግዚእ ኢየሱስ

መጽሐፈ ኤደን

ተአምኑሁ ከመ እክል ዘንተ ገቢረ፡፡ወይቤልዎ እወ እግዚኦ፡፡ሀተታ አዎ እንዲሉት ያውቅ የለም ቢሉ አላዋቂ ሥጋን እንደተዋሐደ ለማጠየቅ፡፡አንድም አወቅሁት ብሎ ሥራውን አይተውምና በዚያው ሥራውን ለመስራት አንድም ሃይማኖታቸውን ለማስገለጽ ነው፡፡

ጥብዓት፣ፍርሀት

ማቴ.10፣22 ኢትፍርህዎሙ ለእለ ይቀትሉ ሥጋክሙ ወለነፍስክሙሰ ኢይክሉ ቀቲሎታ፡፡ ወባሕቱ ፍርህዎሰ ለዘእም ድህረ ቀተለ ዘቦ ሥልጣን ወይክፍል ነፍሰኒ ወሥጋኒ፡፡ኩሉ ዘየአምን ብየ በቅድመ ሰብእ አነኒ አአምኖ በቅድመ አቡየ ዘበሰማያት፡፡

ቅዱሳን

ማቴ.10፣40 ዘኪያክሙ ተወክፈ ኪያየ ተወክፈ ወዘኪያየ ተወክፈ ተወክፎ ለዘፈነወኒ፡፡ ወዘተወክፈ ነቢየ በስመ ነቢይ አስበ ነቢይ ይነስእ ወዘተወክፈ ጻድቀ በስመ ጻድቅ አስበ ጻድቅ ይነስእ ወዘአስተየ ለአሐዱ እም እሉ ንዑሳን ጽዋዓ ማይ ቆሪር ባሕቲቶ በስመ ረድእየ አማን እብለክሙ ኢየኀጉል አስቦ፡፡ማቴ.26፣7 አማን እብለክሙ በኀበ ሰበክዋ ለዛቲ ወንጌል ይንግሩ ውስተ ኩሉ ዓለም ዘገብረት ዛቲ ብእሲት ተዝካረ ላቲ ወይዝክርዋ፡፡

ጌታን መምሰል

ማቴ.11፣29 ተመሀሩ ወአእምሩ እምኔየ ከመ የዋሕ አነ ወትሑት ልብየ ወትረክቡ ዕረፍተ ለነፍስክሙ እስመ አርዑትየኒ ሰናይ ወጾርየኒ ቀሊል፡፡

ዕርጋታ

ጌታን ኢይደምጽ ወኢይጸርህ ብርዕ ቅጥቁጥ ኢይሰበር፡፡ከእግሩ ጭምትነት የተነሳ አስኳሉ የወጣለት የእንቁላል ቅርፊት አይደቅበትም ከቃሉ ልዝብነት የተነሳ የሚጢያጢያስ የጧፍ ኩስታሪ አይጠፋበትም፡፡

መለያየት

ማቴ.12፣25 ኩላ መንግሥት እንተ ትትናፈቅ በበይናቲሃ ትማስን ወእመኒ ቤት እንተ ትትናፈቅ በበይናቲሃ ኢትቀውም፡፡

ነቢብ

ማቴ.12፣37 እስመ እም ቃልከ ትጸድቅ ወእም ቃልከ ትትኬነን፡፡

ተአምር

ማቴ.12፣39 ትውልድ ዕሉት ወዓማጺት ወዘማዊት ትእምርተ ተኃሥሥ፡፡

ትንሳኤ

ማቴ.12፣40 እስመ በከመ ነበረ ዮናስ ውስተ አንበሪ ሠሉሰ መዋዕለ ወሠሉሰ ለያልየ ከማሁ ሀለዎ ለወልደ እጓለ እመሕያው ይንበር ውስተ ልበ ምድር ሠሉሰ መዋዕለ ወሠሉሰ ለያልየ፡፡

በምሳሌ ማስተማር

ማቴ.13፣3 ወነገሮሙ ብዙኀ በምሳሌ በምሳሌ ማስተማሩ ስለምን ነው ቢሉ ትንቢቱ ምሳሌው ሊፈጸም፡፡ትንቢት እስስት በምሳሌ አፉየ እንዲል፡፡ምሳሌ ቀድሞም አባቶቹ ነቢያት በምሳሌ እንበለ ምሳሌም አስተምረዋል፡፡

ሰንፍና

ማቴ.13፣25 ወእንዘ ይነውሙ ሰብኡ መጽአ ጸላኢሁ ወዘርአ ክርዳደ ማዕከለ ሥርናይ ወኀለፈ፡፡ ወሶበ በቆለ ሥርናይ ወፈረየ አሜሃ አስተርአየ ክርዳድኒ፡፡ጌታ መላእክትን ክርዳዱን እስከ መከር ተውት አላቸው በንሥሓ የሚመለሱ አሉና፡፡

ምጽአት

ማቴ.16፣20 ሀለዎ ለወልደ እጓለ እመሕያው ይምጻእ በስብሐተ አቡሁ ምስለ መላእክቲሁ ወአሜሃ የዓሥዮ ለኩሉ በከመ ምግባሩ፡፡ማቴ.25፣33 ወያቀውም አባግዐ በየማኑ ወአጣሌ በጸጋመ፡፡

ደብረ ታቦር

ማቴ.17፣2 ወተወለጠ አርዓያሁ በቅድሜሆሙ ወአብርሃ ገጹ ከመ ፀሐይ ወአልባሲሁኒ ኮነ ፀዐዳ ከመ በረድ፡፡

ካህናት

ማቴ.18፣18 አማን እብለክሙ ዘአሰርክሙ በምድር ይኩን እሱረ በሰማያት ወዘፈታሕክሙ በምድር ይከውን ፍቱሐ በሰማያት፡፡

አንድነት

ማቴ.18፣20 ኀበ ሀለው ክልኤቱ ወሠለስቱ ጉቡዓን በስምየ ህየ እሄሉ አነ ማዕከሎሙ፡፡

ትዳር

ማቴ.19፣5 ወበእንተዝ የኀድግ ብእሲ አባሁ ወእሞ ወይተልዋ ለብእሲቱ ወይከውኑ ክልኤሆሙ አሐደ ሥጋ፡፡አንድ አካል ይሆናሉ በግብር አንድም ወንዶች ቢወልዱ የአንተ ሴቶች ቢወልዱ የአንቺ ናቸው አይባባሉምና፡፡

ምናኔ፣ምንኩስና

ማቴ.19፣11 ወይቤሎሙ አኮ ለኩሉ ዘይትከሀል ዘእንበለ ለዘተውህቦ፡፡እስመ ቦ ሕጽዋን እለ

መጽሐፈ ኤደን

ከማሁ ተወልዱ እምከርሰ እሞሙ፡፡ወቦ ሕጽዋን እለ ሐጸው ርእሶሙ በእንተ መንግሥተ ሰማያት ወዘሰ ይክል ተዐግሦ ለይትዐገሥ፡፡እመሰ ፈቀድከ ፍጹመ ትኩን ሑር ወሚጥ ኩሎ ጥሪተከ ወሀብ ለነዳያን ወታጠሪ መዝገበ ዘበሰማያት ወነዓ ትልወኒ፡፡ወኩሉ ዘንደገ አብያተ ወአኃው ወአኃተ አበ ወእመ ወብእሲተ ወውሉደ ወገራውሃ በእንተ ስምየ ምዕተ ምክብዕተ ይነሥእ፡፡

ሕጻናት

ማቴ.19፣13 ወእምዝ አምጽኡ ሎቱ ሕጻናተ ከመ ያንብር እዴሁ ላዕሌሆሙ ወይጸሊ፡፡ ወይቤሎሙ እግዚእ ኢየሱስ ጎድግዎሙ ለእሉ ሕጻናት ኢትክልእዎሙ ይምጽኡ ኀቤየ እስመ ለዘከመ እሉ ይእቲ መንግሥተ ሰማያት፡፡ወአንበረ እዴሁ ላእሌሆሙ፡፡

መንግሥተ ሰማያት

ማቴ.19፣17 ወእመሰ ትፈቅድ ትባእ ውስተ ሕይወት ዕቀብ ትእዛዛተ፡፡

ምቀኝነት እንደማይገባ

ማቴ.20፣14 ወንሳእ ዘይረክበከ ወሑር ወፈቀድኩ ለዝ ደኃራዊ አሀቦ ከማከ ወሚመ ኢይደልወኒኑ ዘፈቀድኩ እግበር በንዋይየ አው ዓይንከኑ ሐማሚ ውእቱ ወአንሰ ኄር፡፡

ቸልተኝነት

ማቴ.22፣5 ይቤሎሙ እግዚእ ንዑ ውስተ ከብካብየ ወእሙንቱሰ ተሐየዩ ወነለፉ፡፡

ሰዱቃውያን

ማቴ.22፣23 ወበይእቲ ዕለት መጽኡ ኀቤሁ ሰዱቃውያን እለ ይብሉ አልቦ ትንሳኤ ሙታን፡፡

ትንሳኤ

ማቴ.22፣29 ወአውስአ እግዚእ ኢየሱስ ወይቤሎሙ ስሕትክሙ በኢያእምሮ መጻሕፍት ወኢኃይለ እግዚአብሔር፡፡እመሰ የሐይው ምውታን ኢያወስቡ ወኢይትዋሰቡ አላ ከመ መላእክተ እግዚአብሔር ይከውኑ እሙንቱ በሰማያት፡፡ማቴ.28፣5 ወአውስአ ውእቱ መልአክ ወይቤሎን ለአንስት እለ ይቀውማ ኢትፍርሃ አንትንሰ እስመ አአምር ከመ ኢየሱስሃ ዘተሰቅለ ተኃሥሣ ኢሀሎ ዝየሰ ዳዕሙ ተንስአ በከመ ይቤ፡፡

ሦሣእና

ማቴ.21፣7 ወአምጽኡ ሎቱ ዕድግተ ምስለ ዕዋላ ወረነኑ አልባሲሆሙ ላእሌሆን ወተጽእነ እግዚእ ኢየሱስ ዲቤሆን ወዘይበዝኑ ሕዝብ ነጸፉ አልባሲሆሙ ውስተ ፍኖት፡፡ወካልዓንሂ ይመትሩ አዕፁቀ እም ውስተ እፀው ወይነጽፉ ውስተ ፍኖት፡፡ወይብሉ ሆሳእና ለወልደ ዳዊት፡፡ ለዳዊት ልጅ መድኃኒት ይገባዋል አሉ፡፡ቡሩክ ዘይመጽእ በስመ እግዚአብሔር፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ትእዛዛት

ማቴ.22፣36 ኦ ሊቅ ዓይኑ ትእዛዝ ዓባይ በውስተ ኦሪት ወይቤሎ አፍቅሮ ለእግዚአብሔር አምላክከ በኩሉ ልብከ ዛቲ ትእዛዝ ዓባይ ወቀዳሚት ወካልዕታሂ እንተ ትመስላ አፍቅር ቢጸከ ከመ ነፍስከ ወበእላ ክልኤቲ ትእዛዛት ተሰቅሉ ኦሪት ወነቢያት።

ስብከቱን እንጂ ሰባኪውን አለማየት

ማቴ.23፣1 ዲበ መንበሩ ለሙሴ ነበሩ ለክሙ ጸሐፍት ወፈሪሳውያን ኩሎ ዘይቤሉክሙ ግበሩ። ወዘመሐሩክሙ ዕቀቡ ወዘከመ ምግባሮሙሰ ኢትግበሩ።

ተርእዮ እንደማይጋባ

ማቴ.23፣25 አሌ ለክሙ ጸሐፍት ወፈሪሳውያን መደልዋን እለ ተሐጽብዎ ለጽዋዕ ወለጻሕል እንተ አፍኣሁ ወእንተ ውስጡሰ ምሉዕ ሐይደ ወትእግልተ።ኦ ፈሪሳዊ ዕውር ቅድመ ሕጽቦ ለጽዋዕ ወለጻሕል እንተ ውስጡ።

ትጋት

ማቴ.24፣42 ትግሁ እንከ እስመ ኢተአምሩ በዓይ ሰዓት ይመጽእ እግዚእክሙ።ማቴ.26፣38 ወትግሁ ምስሌየ ትግሁ ወጸልዩ ከመ ኢትባኡ ውስተ መንሱት እስመ መንፈስ ይፈቅድ ወሥጋ ይደክም።

የማርቆሰ ወንጌል

ለወንጌልና ለድኅ ተራ የለውም።በማርያም መግደላዊት ሰባት አጋንንት አድረውባት ነበረ። መንፈሰ ትእቢት፣ጽርፈት፣ቅንዐት፣ትውዝፍት፣፣ዝሙት፣ሐሜት እና መንፈሰ ሐሰት ናቸው።

አጋንንት ሲጮሁ ዝም ማሰኘት እንደሚገባ

ማር.1፣23 ወሀሎ አሐዱ ብእሲ ዘጋኔን ውስተ ምኩራብ ወአውየወ ወይቤ ምንት ብየ ምስሌከ ኢየሱስ ናዝራዊ መጻእከኑ ታጥፍአኒ።ነአምረከ ከመ አንተ ቅዱሱ ለእግዚአብሔር ወገሰጾ እግዚእ ኢየሱስ ወይቤሎ ተፈጸም አፉከ ወጻእ እምኔሁ።ወአውጽኦሙ ለብዙኃን አጋንንት ወኢያብሖሙ ይንብቡ።

ሥጋዌ፣ሰንበት

ማር.2፣5 ወርእዮ እግዚእ ኢየሱስ ሃይማኖቶሙ ይቤሎ ለውእቱ መጻጉዕ ወልድየ ተኀድገ ለከ ኃጢአትከ።ወሀለው ህየ ጸሐፍት ይነብሩ ወሀለዩ በልቦሙ።ወይቤሉ ምንትኑ ዝ ዘከመዝ ጽርፈተ ይነብብ መኑ ይክል ኃዲገ ኃጢአት ዘእንበለ አሐዱ እግዚአብሔር።ማር.2፣27 ሰንበትሰ በእንተ ሰብእ ተፈጥረት ወአኮ ሰብእ በእንተ ሰንበት።ወወልደ እጓለ እመሕያው ውእቱ እግዚኣ ለሰንበት።ማር.936 ወዘኒ ተወክፈ ኪያየ አኮ ኪያየ ባሕቲቶ ዘተወክፈ ዘእንበለ ዘፈነወኒ።

መጽሐፈ ኤደን

ማር.16፣1 ወሶበ ኀለፈት ሰንበት ማርያም መግደላዊት ወማርያም እመ ያዕቆብ ወሰሎሜ ወሖራ ወአንግሃ ጥቀ ሐዊረ ኀበ መቃብር *በእሁድ ሰንበት*።

ክንቱ ዓለም፣ወንጌል

ማር.8፣36 ወምንት ይበቁያ ለሰብእ ለእመ ኩሎ ዓለመ ረብሐ ወነፍሶ ኃጕለ።።ማር.16፣8 ወፈነምሙ ይስብኩ እምሠራቀ ፀሐይ እስከ ዓረብ ለኩሉ ፍጥረት በወንጌል ዘኢይማስን ለመድኃኒተ ኩሉ ዓለም።

ሰውን ማሳሳት እንደማይገባ

ማር.9፣41 ወዘአስሐቶ ለአሐዱ እምእሉ ንዑሳን እለ የአምኑ ብየ ይኄይሶ ከመ ይዕስሩ በክሳዱ ማኅረጸ አድግ።።ወያስጥምዎ ውስተ ልኅተ ባሕር።።

መባዓ፣ዕርገት

ማር.12፣43 አማን እብለክሙ ከመ ዛቲ ነዳይት መበለት አብዝኀት አብኦ እምኩሎሙ እለአብኡ ውስተ መዳየ ምጽዋት እስመ ኩሎሙ እለ አብኡ እም ተረፈመ አብኡ ወይእቲሰ እምተጽናሳ ኩሎ ዘባቲ አብአት።።ማር.16፣19 እምድህረ ተናገሮሙ ዐርገ ውስተ ሰማይ ወነበረ በየማነ አቡሁ

ጥምቀት፣ነጭ ልብስ

ማር.16፣5 ወበዊኦን ውስተ መቃብር ረከባ አሐደ ወሬላ እንዘ ይነብር መንገለ የማን ወይለብስ አልባሰ ንጹሓ።።ማር.16፣16 ዘአምነ ወዘተጠምቀ ይድኅን።።

የሉቃስ ወንጌል

አምላክ፣ክርስቶስ

ሉቃ.1፣6 ወእምዝ አመ ይገብር ግብረ ክህነት በዕብራቱ ቅድመ እግዚአብሔር።።ሀተታ ለእግዚአብሔር ሁሉ ፊቱ ሲሆን መሥዋእት የተሰዋበትን ስሙ የተጠራበትን ቅድመ እግዚአብሔር ይለዋል።።ሉቃ.5፣16 ወውእቱሰ ክርስቶስ ይወጽእ ገዳመ ወይጼሊ በህየ።።

መላእክት፣ሐዋርያት

ሉቃ.1፣13 ወይቤሎ መልአክ ኢትፍራህ ዘካርያስ።።ወይቤሎ አነ ውእቱ ገብርኤል መልአክ ዘእቀውም ቅድመ እግዚአብሔር ዘተፈኖኩ ኀቤከ እንግርከ ወእዜኑከ።።ሉቃ.6፣13 ወኀረየ እም ውስቴቶሙ አሠርተ ወክልኤተ ወሰመዮሙ ሐዋርያተ።።

ዮሐንስ መጥምቅ፣መምህር

ሉቃ.1፣16 ወለብዙኃን እም ደቂቀ እስራኤል ይመይጦሙ ኀበ እግዚአብሔር አምላኮሙ።። ሉቃ.324 አማን እብለክሙ ኢይከብር ነቢይ በሀገሩ።።

መጽሐፈ ኤደን

ድንግል ማርያም

ተክታና በጥሪቃ ሄኤሜንን ወለዱ።ሄኤሜን ደርዲዕን ደርዲዕ ቶናን ቶና ሲካርን ሲካር ሔርሜላን ሔርሜላ ሐናን ሐና እመቤታችንን ወለደች።ከተክታ ውጭ ሁሉም ሴቶች ናቸው። ማርያም ማለት መርሕ ለመንግሥተ ሰማያት ማለት ነው።አንድም ፍጽምት ማለት ነው። አንድም ጸጋ ወሀብት ማለት ነው።አንድም ልእልት ማለት ነው።አንድም እግዝእተ ብዙኃን ማለት ነው።ወትቤ ማርያም ትትሐሠይ መንፈስየ በአምላኪየ ወመድኃኒየ።እመቤታችን መጽሐፈ ኢሳይያስን ስትመለከት ናሁ ድንግል ትጸንስ ወትወልድ ወልደ ከሚለው አንቀጽ ብትደርስ እንዲህ ካለችይቱስ ከጊዜዋ ደርሼ ወጥቼ ወርጄ አገልግያት ብላ ተመኝታለች። ሉቃ.2፣51 ወእሙሰ ተዐቅብ ዘንተ ኩሎ ነገረ ወትወድዮ ውስተ ልባ።

ልደት

ሉቃ.2፣2 ወወለደት ወልደ ዘበኩራ ወአሰረቶ መንኮብያቲሁ።ምትሐት እንዳይደለ ለማጠየቅ አንድም ዮሴፍና ኒቆዲሞስ እንዲህ አድርገው ይገንዙሀል ስትል።እስመ ናሁ እዜንወክሙ ዓቢየ ዜና ዘይከውን ፍሥሓ ለክሙ ወለኩሉ ሕዝብ።እስመ ናሁ ተወልደ ለክሙ ዮም መድኅን ዘውእቱ ክርስቶስ እግዚእ በሩክ በሀገረ ዳዊት።ወግብተ መጽኡ ምስለ ውእቱ መልአክ ብዙኃን ሐራ ሰማይ ወይብሉ ስብሐት ለእግዚአብሔር በሰማያት ወሰላም በምድር ለእኁለ እመሕያው ስምረቱ።

ምጽዋት፣መታዘዝ

ሉቃ.3፣11 ዘቦ ክልኤ ክዳናት የሀብ ለዘአልቦ ወዘኂ እክል ከማሁ ለይግበር።ሉቃ.5፣5 ወአውስአ ስምዖን ወይቤሎ ሊቅ ሠራሕነ ኩላ ሌሊተ እንዘ ናወርድ መሣግሪነ ወአልቦ ዘአንገዘነ ወባሕቱ እመሰ አዘገዘከነ ናወርድ መሣግሪነ።ወገቢሮሙ ከማሁ ተእኅዙ ብዙኃት ዓሣት ፈድፋደ እስከ ይትበተክ መሣግሪሆሙ።

መከራ

ሉቃ.6፣20 ብጹዓን አንትሙ ነዳያን እስመ ለክሙ ይእቲ መንግሥተ ሰማያት።ብጹዓን እለ ትርሀቡ ይእዜ እስመ ትጸግቡ።ብጹዓን እለ ትበክዩ ይእዜ እስመ ትስሕቁ።ብጹዓን አንትሙ ሶበ ይጸልኡክሙ ሰብእ ወይፈልጡክሙ ወይሰድዱክሙ ወይጼእሉክሙ ተፈሥሑ ወተሐሰዩ ይእተ አሚረ እስመ ብዙኅ እሴትክሙ በሰማያት።

ከንቱ ውዳሴ

ሉቃ.6፣26 አሌ ለክሙ ሶበ ሰናየ ይብል ሰብእ ላእሌክሙ ወይዌድሱክሙ።

አፍቅሮ ጸላእት

ሉቃ.6፣27 እብለክሙ አፍቅሩ ጸላእተክሙ።ወግበሩ ሰናየ ለእለ ይጸረሩክሙ ወደኃርዎሙ ለእለ ይረግሙክሙ ወጸልዩ ለእለ ይትኤገሉክሙ።

መጽሐፈ ኤደን

ሰባኪ፣ነቢብ

ሉቃ.6፣39 ይክልኑ ዕውር ለዕውር መሪሑቶ አኮኑ ክልኤሆሙ ይወድቁ ውስተ ግብ።ኄር ብእሲ እምሰናይ መዝገበ ልቡ ያወጽኣ ለሰናይት።ወእኩይ ብእሲ እምእኩይ መዝገበ ልቡ ያወጽኣ ለእኪት እስመ እምተረፈ ልብ ይነብብ አፍ።

ፍቅር

ሉቃ.7፣47 ተነድገ ብዙኅ ኃጢአታ እስመ ብዙን አፍቀረተኒ ወዘሰ ውኑደ አፍቀረኒ ውኑደ ኃጢአት ይትኃደግ ሎቱ።

በገንዘብ ማገልገል

ሉቃ.8፣3 ወዮሐና ብእሲተ ኩዛ መጋቢሁ ለሄሮድስ ወሶስና ወካልዓትኒ ብዙኃት እለ ተልእካሁ በንዋዮን።

ምርጫ

ሉቃ.10፣41 ወማርያምሰ ኀርየት መክፈልተ ሰናየ ዘአልቦ ዘየኃይዳ።

ፈሪሀ እግዚአብሔር

ሉቃ.12፣5 ኪያሁ ፍርሁ።

ተዘጋጅቶ መኖር

ሉቃ.12፣35 ወይኩን ቅኑተ ሐቁክሙ ወኅትወ መኃትዊክሙ።ብጹዓን እሙንቱ አግብርት ሶበ ይመጽእ እግዚኦሙ እለ ይረክቦሙ እንዘ ከመዝ ይገብሩ ወይተግሁ።ወአንትሙኒ ድልዋኒክሙ ሀልው።እስመ በጊዜ ኢተሐዘብክሙ ይመጽእ ወልደ እጓለ እመሕያው።

መጨነቅ እንደማይገባ

ሉቃ.12፣22 ኢተሐልዩ ለሥጋክሙ ዘትለብሱ ወለነፍስክሙ ዘትሰትዩ መኑ እምኔክሙ በሀልዮ ዘይክል ወስኮ አሐደ እመተ በዲበ ቆሙ ወሶበ ኢትክሉ ዘንተ ዘይቀልል ለምንት ትሐሌዩ ዘየዐጽብ።

ንሥሓ፣ምስጋና

ሉቃ.13፣3 እመሰ ኢነሣሕክሙ አንትሙኒ ከማሆሙ ትትነኀሉ።ሉቃ.17፣14 ወይቤሎሙ ሑሩ ኀበ ካህን ወአፍትኑ ርእሰክሙ ወእንዘ የሐውሩ ነጽሑ።ወርእዮ አሐዱ እምኔሆሙ ከመ ነጽሐ ተመይጠ እንዘ የአኩቶ ለእግዚአብሔር በዓቢይ ቃል።ወአውስአ እግዚእ ኢየሱስ አይቱኑ እንከ ተስዓቱ ሎሙሰ ተስእኖሙ ተመይጦ ወአእኩቶ ለእግዚአብሔር።

ትሕትና፣ትጋት

መጽሐፈ ኤደን

ሉቃ.14፣8 እመቦ ዘጸውዐከ ውስተ ምሣሕ ኢትርፍቅ ውስተ ርእሰ ምርፋቅ።ሉቃ.20፣36 ትግሁ እንከ በኩሉ ጊዜ ከመ ትክህሉ አምስጦ በጸሎትክሙ።

ዝክር

ሉቃ.14፣13 አንተሰ ሶበ ትገብር በዓለ ወምሣሓ ጸውዕ ነዳያነ ወምስኪናነ ወዕውራነ ወስቡራነ።

ጥበበ ዓለም፣ቅዱሳት መጻሕፍት

ሉቃ.16፣8 እስመ ውሉደ ዝ ዓለም ይጠበቡ እም ውሉደ ብርሃን በዓለሞሙ።ሉቃ.16፣29 ቦሙ ሙሴ ወነቢያት ኪያሆሙ ለይስምኡ።ሉቃ.24፣45 ወእምዝ ከሠተ ልቦሙ ከመ ይለብው መጻሕፍት።

ታማኝነት፣እምነት

ሉቃ.16፣10 ወዘሰ በውኑድ ምዕመን በብዙኅኒ ምዕመን ውእቱ።ወዘሰ በኅዳጥ አማጺ በብዙኅኒ አማጺ።ሉቃ.17፣5 ወይቤልዎ ሐዋርያት ለእግዚእነ ወስከነ ሃይማኖተ።የወጣኒው ከማዕከላዊ የማዕከላዊው ከፍጹሙ እስኪደርስ ይጨመራልና።

የዮሐንስ ወንጌል

የጸሐፊው ደግነት የታወቀ እንደሆነ የመጽሐፉም ደግነት ይታወቃል።ለጌታ የሚለብሳትን ቀሚሱን ሰብአ ሰገል ሰጥተውታል።ወይቤሎ እግዚእ ኢየሱስ ለጴጥሮስ ረአይኬ አባግዕየ።

ሥጋዌ

ዮሐ.1፣1 ቀዳሚሁ ቃል ውእቱ ከልብ ከእስትንፋስ ተለይቶ የሚገኝ ቃል የለም።ውእቱ ቃል *ሥጋ* ኮነ።ያ ቃል የረድኤት ያይደለ የኩነት *ሥጋ* ሆነ።ዮሐ.1፣18 ለእግዚአብሔርሰ አልቦ ዘርእዮ ለግሙራ አላ ወልድ ዋሕድ ዘሀሎ ውስተ ሕጽነ አቡሁ ውእቱ ነገረነ።ዮሐ.1፣27 ዘይመጽእ እምድኅሬየ ውእቱ ዘሀሎ እምቅድሜየ።ማስያስ በእብራይስጥ ክርስቶስ በጽርዕ መሢሕ በዓረብ ቅቡዕ በግእዝ።ዮሐ.3፣13 ወአልቦ ዘዓርገ ውስተ ሰማይ ዘእንበለ ዘወረደ እም ሰማይ።እስመ ከመዝ አፍቀሮ እግዚአብሔር ለዓለም እስከ ወልዶ ዋሕደ መጠወ ወወሀበ ቤዛ ኩሉ።ዘየአምን በወልድ ቦ ሕይወት ዘለዓለም።ወዘሰ ኢየአምን በወልድ ኢይሬእያ ለሕይወት ዘለዓለም።ዮሐ.6፣62 እፎ እንከ እመ ርኢክምዎ ለወልደ እጓለ እመሕያው እንዘ የዐርግ ኀበ ሀሎ ቀዲሙ።እስመ የአምር እግዚእ ኢየሱስ እም ትካት ከመ እለ መኑ እሙንቱ እለ ኢየአምኑ ቦቱ ወመኑ ውእቱ ዘያገብአ።ወእምዝ ይቤሎሙ አልቦ ዘይክል መጺአ ኀቤየ ለእመ ኢተውህበ ሎቱ እምኀበ አቡየ።ዮሐ.7፣34 ተኀሥሡኒ ወኢትረክቡኒ ወኀበ አነ አሐውር አንትሙ ኢትክሉ መጺአ።ዮሐ.8፣58 አማን አማን እብለክሙ እምቅድመ ይትወለድ አብርሃም ሀሎኩ አነ። በአብርሃም መላውን መናገር ነው።ዮሐ.10፣14 አነ ውእቱ ኖላዊ ኄር።ወኖላዊሰ ኄር ይሜጡ ነፍሶ ቤዛ አባግኢሁ።ወአውስኡ አይሁድ ወይቤልዎ በእንተ ሰናይሰ ግብርከ ኢንዌግረከ ወባሕቱ በእንተ ጽርፈትከ እስመ እንዘ ሰብእ አንተ እግዚአብሔርሀ ትሬሲ ርእሰከ።ዮሐ.12፣28 ወመጽአ

መጽሐፈ ኤደን

ቃል እም ሰማይ ዘይብል ሰባሕኩከሂ ወዓዲ እሴብሐከ ወሕዝብሰ እለ ይቀውሙ ወይሰምዑ ይቤሉ ነጎድጓድ ውእቱ።ወቦ እለ ይቤሉ መልአክ ተናገሮ ወአውስአ እግዚእ ኢየሱስ ወይቤሎሙ አኮ በእንቲአየ ዘመጽአ ዝ ቃል አላ በእንቲአክሙ።ዮሐ.20፣28 ወአውስአ ቶማስ ወይቤሎ እግዚእየ ወአምላኪየ።ወብዚኃተ ካልዓተ ተአምራተ ገብረ እግዚእ ኢየሱስ በቅድመ አርዳኢሁ ዘኢተጽሕፈ ውስተ ዝንቱ መጽሐፍ ወዝንቱሰ ዘተጽሕፈ እምኔሆን ከመ ትእመኑ አንትሙ ከመ ኢየሱስ ውእቱ ወልደ እግዚአብሔር።ወአሚነክሙ ትርከቡ ሕይወተ በስመ ዚአሁ።

ጥምቀት፣መንግሥተ ሰማያት

ዮሐ.3፣5 አማን እብለክሙ ዘኢተወልደ ዳግመ እማይ ወእመንፈስ ቅዱስ ኢይክል በዊዐ ውስተ መንግሥተ እግዚአብሔር።ዮሐ.18፣36 ወአውስአ እግዚእ ኢየሱስ ወይቤሎ መንግሥትየሰ ኢኮነት እም ዝንቱ ዓለም።ሶበሰ ኮነት መንግሥትየ በዝንቱ ዓለም እም ተበአሱ ሊተ ወዓልያንየ ከመ ኢያግብኡኒ አይሁድ ኀቤከ ወይእዜሰ ባሕቱ ኢኮነት መንግሥትየ እም ዝንቱ ዓለም።

ጸጋ፣ጠበል፣መላእክት

ዮሐ.3፣27 ኢይክል ሰብእ ነሢአ ጸጋ ለሊሁ ወኢምንትኒ እመ ኢተውህበ ሎቱ እም ሰማይ። ዮሐ.5፣4 እስመ መልአክ እግዚአብሔር በጊዜ ይወርድ ውስተ ምጥማቃት ይትሐወክ ማይ ወዘይወርድ ቀዲሙ እም ድኅረ ሁከተ ማይ ወይትሐጸብ የሐዩ እም ኩሉ ደዌ ዘቦ።

5ቱ ጸታ ምእመናን

አዕሩግ ጸራቸው ፍቅረ ንዋይ ነው ማን ይረዳናል ማን ያጠባናል እያሉ ገንዘብ ይሰበስባሉ። የ***ወራዙት*** ጸር ዝሙት ነው።የ***አንስት*** ጸራቸው ትውዝፍት/የምንዝር ጌጥ ነው።የ***ካህናት*** ጸራቸው ትእቢት ነው።የ***መኰሳት*** ጸራቸው ስስት ነው።

ትንሳኤ፣ሰማእት፣ጥያቄ

ዮሐ.5፣29 ወይወጽኡ እለ ሰናየ ገብሩ ውስተ ትንሳኤ ዘለሕይወት ወእለሰ እኩየ ገብሩ ይትነስኡ ውስተ ትንሳኤ ዘለደይን።ዮሐ.18፣37 ወአንሰ በእንተ ዝንቱ ተወለድኩ ወእንበይነ ዝንቱ መጻእኩ ውስተ ዓለም ከመ እኩን ሰማእተ በጽድቅ ወይቤሎ ጲላጦስ ምንትኑ ውእቱ ጽድቅ።

ከሰው ክብር መፈለግ እንደማይገባ፣ማውገዝ

ዮሐ.5፣44 እፎ ትክሉ አንትሙ አሚነ ዘተነሥሡ ክብረ እም ቢጽክሙ ወኢተነሥሡ ክብረ እም ኀበ እግዚአብሔር ባሕቲቱ ዋሕድ።ዮሐ.15፣2 ወለኩሉ አጽቅ ዘኢይፈሪ በላእሌየ ይገዝምዎ ወያአትትዎ ወለኩሉ አጽቅ ዘይፈሪ ያስተናጽሕዎ ከመ ብዙኃ ይፍረይ።

ሥላሴ

ዮሐ.6፣44 አልቦ ዘይክል መጺአ ኀቤየ እመ ኢሰሐቦ አብ ዘፈነወኒ ወአነ አነስኦ በደኃሪት እለት።ወኩሉ እንከ ዘሰምአ እም ኀበ አቡየ ተምሂሮ ይመጽእ ኀቤየ ወአልቦ ዘርእዮ ለአብ

መጽሐፈ ኤደን

ዘእንበለ ዘእም ኀቤሁ ለእግዚአብሔር ውእቱ።ውእቱኬ ርእዮ ለአብ።ዮሐ.8፣19 ወይቤሎሙ ኢኪያየ ተአምሩ ወኢአቡየ ሶበሰ ኪያየ አእመርክሙ እም አእመርክምዎ ለአቡየኒ።ዮሐ.10፣30 አነ ወአብ አሐዱ ንሕነ።ዮሐ.14፣6 ወአልቦ ዘይመጽእ ኀበ አብ ዘእንበለ እንተ ኀቤየ።ዘርእየ ኪያየ ርእዮ ለአብ እፎ እንከ ትብል አርእየነሁ ለአብ።እመኑ ከመ አነ በአብ ወአብ ብየ።ወአነ እስእሎ ለአብ ይፈኑ ለክሙ ጰራቅሊጦስሀ ካልዐ ዘይሄሉ ምስሌክሙ እስከ ለዓለም።ወእመቦ ዘዐቀበ ቃልየ አነ ወአቡየ ንመጽእ ኀቤሁ ወንገብር ምዕራፈ ውስቴቱ።ማለት ሥራ እናሰራዋለን ።ዮሐ.16፣26 ኢይብለክሙ ከመ አነ ዘእስእሎ ለአብ በእንቲአክሙ እስመ ለሊሁ አብ ያፈቅረክሙ ወይቤልዎ አርዳኢሁ ይእዜሰ ገሀደ ተናገርከነ ወአልቦ ዘመሰልከ ወኢምንተኒ። ወይእዜሰ አእመርነ ከመ ኵሎ ተአምር አንተ ወኢትፈቅድ ይንግርከ መኑሂ።ዮሐ.17፣1 ወይቤ አባ በጽሐ ጊዜሁ ከመ ትሰብሖ ለወልድከ ወከመ ወልድከኒ ይሰብሕከ።አንሰ ሰባሕኩከ በዲበ ምድር ፈጺምየ ግብረ ዘወሀብከኒ ከመ እግበር ወይእዜኒ አንተ አባ ሰብሐኒ በስብሐቲየ ዘሀሎ ኀቤከ እም ቅድመ ይትፈጠር ዓለም።ወኩሉ ዘዚአየ ዚአከ ውእቱ ወዘዚአከኒ ዚአየ ውእቱ።

ቁርባን፣ክህነት፣ንሥሓ

ዮሐ.6፣51 አነ ውእቱ ኅብስተ ሕይወት ዘወረደ እም ሰማይ።ወዘበልዐ እም ዝንቱ ኅብስት የሐዩ ለዓለም ወዝኒ ኅብስት ዘአነ እሁቦ *ሥጋየ* ውእቱ በእንተ ሕይወት ዘለዓለም።አማን እብለክሙ እመ ኢበላእክሙ *ሥጋሁ* ለወልደ እጓለ እመሕያው ወኢሰተይክሙ ደሞ አልብክሙ ሕይወት ላእሌክሙ ዝኬ ውእቱ ኅብስት ዘእም ሰማይ ወረደ።ዮሐ.20፣22 ወዘንተ ብሂሎ ነፍሐ ላዕሌሆሙ ወይቤሎሙ ንስኡ መንፈሰ ቅዱሰ ለእለ ኀደግሙ ለሰብእ ኃጢኣት ይትኀደግ ሎሙ።። ወለእለሰ ኢኀደግሙ ኢይትኀደግ ሎሙ።።

ፍርድ፣ጽድቅ፣ቡራኬ ማዕድ

ዮሐ.7፣24 ኢትፍትሑ በአድልዎ አላ ፍትሐ ጽድቅ ፍትሑ።ዮሐ.8፣32 ወተአምርዋ ለጽድቅ ወጽድቅኒ ታግዕዘክሙ።ዮሐ.21፣13 ወመጽአ እግዚእ ኢየሱስ ወነሰአ ውእተ ኅብስተ ወወሀቦሙ

መጻሕፍትን ምስክር ማድረግ፣ጽናት

ዮሐ.7፣38 ወዘሂ የአምን ብየ በከመ ይቤሉ መጻሕፍት አፍላገ ማየ ሕይወት ዘይውኅዝ እም ከርሱ።ዮሐ.16፣33 ወበዓለምሰ ሕማመ ትረክቡ ወባሕቱ ጽንዑ እስመ አነ ሞእክዎ ለዓለም።

መስማት፣አለመቻል፣ምትሐት

ዮሐ.8፣32 ዘሰ እም እግዚአብሔር ውእቱ ቃለ እግዚአብሔር ይሰምእ።ዮሐ.16፣12 ወብየ ብዙኅ ነገር ዘእነግረክሙ ወባሕቱ ኢትክሉ ጸዊሮቶ።ዮሐ.20፣20 ለመንፈስሰ *ሥጋ* ወአጽም አልቦቱ።

ትንቢት

ዮሐ.11፣50 ይቤ ቀያፋ ይኄይስ አሐደ ብእሴ ንቅትል ወይሙት ህየንተ ኩሉ እም ይትኀጎል ኩሉ ሕዝብ።ወዘንተሰ አኮ እም ልቡ ዘይቤ አላ እስመ ሊቀ ካህናት ውእቱ ወዕብሬቱ ይእቲ

መጽሐፈ ኤደን

ዓመት ተነበየ ዘንተ፡፡እስመ ሀለዎ ለእግዚእ ኢየሱስ ይሙት በእንተ ኩሉ ሕዝብ፡፡(ትንቢት ለአህዛብም ሊያናግር ይችላል፡፡ለበለአም እንዳናገረው ማለት ነው)፡፡

መሰቀል፣አክሊለ ሦክ

ዮሐ.12፣32 ወአነኒ እም ከመ ተለአልኩ እምድር እስህብ ኩሎ ኀቤየ፡፡ወዘንተ ዘይቤ እንዘ ይኤምሮሙ በአይ ሞት ሀለዎ ይሙት፡፡ወአውስእዎ ሕዝብ ወይቤልዎ ንሕነሰ ሰማእነ በውስተ ኦሪት ከመ ለዓለም ይነብር ክርስቶስ ወእፎ እንከ ትብለነ ሀለዎ ለወልደ እጓለ እመሕያው ይትለዓል፡፡ዮሐ.19፣2 ወጸፈሩ አክሊለ ዘሦክ ወአስተቀጸልዎ ላዕለ ርእሱ፡፡

ሁሉን በጊዜው ማድረግ፣ፍቅር፣ሰላም

ዮሐ.13፣34 ወእሁበክሙ ሐዳሰ ትእዛዘ ከመ ትትፋቀሩ በበይናቲክሙ በከመ አነ አፍቀርኩክሙ፡፡ወበዝንቱ የአምረክሙ ኩሉ ከመ አማን አርዳእየ አንትሙ፡፡ዮሐ.14፣15 ወእመሰ ታፈቅሩኒ ዕቀቡ ትእዛዝየ፡፡ወለዘያፈቅረኒ ያፈቅሮ አቡየ ወአነሂ አፈቅሮ፡፡ሰላምየ አኀድግ ለክሙ ወሰላመ አቡየ እሁበክሙ አኮ በከመ ይሁብ ዓለም ዘእሁበክሙ አነ፡፡ዮሐ.15፣13 አልቦ ዘየአቢ ወይኄይስ እምዝ ፍቅር ከመ ብእሲ ዘይሜጡ ነፍሶ ቤዛ ቢጹ፡፡ዮሐ.12፣36 አምጣነ እንዘ ብክሙ ብርሃን እመኑ በብርሃን ከመ ትኩኑ ውሉደ ብርሃን፡፡

ግብረ ሐዋርያት

ወእንዘ ይመሥሕ ምስሌሆሙ አዘዞሙ ኢይጸኡ እም ኢየሩሳሌም አላ ይጽንሑ ተስፋሁ ለአብ፡፡ ግብ.ሐዋ.17፣23 ሀተታ አቀድ የሚባል ኮከብ አለ ያ በወጣ ጊዜ ፀሐይ ጨረቃ ከዋክብት ብርሃናቸው ይነሳል፡፡ዓቢይ ባሕር በተነዋወጠ ጊዜ ምድር ትንቀጠቀጣለች፡፡

ዕርገት፣ምጽአት፣120ው ቤተሰብ

ግብ.ሐዋ.2፣39 ወዘንተ እንዘ ይብሎሙ ተልእለ ወነስአቶ ደመና ወዓርገ ሰማየ እንዘ እሙንቱ ይኔጽሩ ኀቤሁ ወተሰወረ እም አዕይንቲሆሙ፡፡ወከማሁ ካእበ ይመጽእ በከመ ርኢክምዎ የዐርግ ሰማየ፡፡ወእሉ ኩሎሙ ይጸመዱ ጸሎተ ኀቡረ ምስለ አንስት ወማርያም እሙ ለኢየሱስ ወየአክሉ ምእተ ወአስራ፡፡ወነበሩ ይጸመዱ ትምህርተ ሐዋርያት፡፡ወኀቡረ ይባርኩ ማዕደ በውስተ ጸሎት፡፡ወጥሪቶሙ ይሰይጡ ወይሁቡ ለነዳያን ወኩሎ አሚረ ይጸመዱ በአሐዱ ነፍስ ወበአሐዱ ኀሊና ውስተ ቤተ መቅደስ ወያአኩቱ እግዚአብሔርሀ ወቦሙ ሞገሥ በኀበ ኩሉ ህዝብ፡፡ ግብ.ሐዋ.4፣32 ወአልቦ እም ውስቴቶሙ ዘይብል ዝሰ ዚአየ ንዋይ አላ ዘኩሎሙ ኀቡረ፡፡

ይሁዳ

ግብ.ሐዋ.2፣9 ወእምዝ ተሣየጠ ይሁዳ አጸደ በአስበ አመጻሁ፡፡እርሱስ አልገዛውም የእነርሱን ለእርሱ ሰጥቶ ተሣየጠ አለ እንጂ፡፡ወተሰጥቀ ገቦሁ ወተክዕወ ኩሉ አማዑቲሁ፡፡

ጳንጠቆስጤ

መጽሐፈ ኤደን

ግብ.ሐዋ.2፣1 ወአመ ተፈጸመ መዋዕለ ጰንጠቆስቴ እንዘ ሀለው ኩሎሙ ኅቡረ አሐተኔ መጽአ ግብተ እም ሰማይ ድምጽ ከመ ድምጸ ነፋሰ አውሎ፡፡ነፋስ በምልዐት ሳለ አይታወቅም ባሕር ሲገስጽ ዛፍ ሲያናውጥ ነው እንጂ፡፡መንፈስ ቅዱስም በምልአት ሳለ አይታወቅም፡፡ቋንቋ ሲያናግር ምስጢር ሲያስተረጉም ነውና፡፡ወአስተርአይዎሙ ልሳናተ እሳት ክፉላት ከመ እሳት ዘይትከፈል፡፡ወነበረ ዲበ ኩሎሙ ወተመልኡ ኩሎሙ መንፈሰ ኃይል፡፡ወአኃዙ ይንብቡ ዘዘዚአሆሙ በነገረ ኩሉ በሐውርት፡፡

ጥምቀት፣ንሥሓ፣ጥያቄ፣ማዳን

ግብ.ሐዋ.2፣37 ወሰሚያሙ ተከሥተ ልቦሙ ወይቤልዎሙ ለጴጥሮስ ወለቢጹ ሐዋርያት ምንተ ንግበር ወይቤሎሙ ጴጥሮስ ነሥሑ ወተጠመቁ ኩልክሙ በስሙ ለኢየሱስ ክርስቶስ ወይትኃደግ ለክሙ ኃጢአትክሙ ወትነስኡ ጸጋሁ ለመንፈስቅዱስ፡፡አድኅኑ ነፍሰክሙ እምዝ ዓለም እኩይ፡፡ግብ.ሐዋ.19፣18 ወኩሎሙ እለ አምኑ ይመጽኡ ወይኔሥሑ በእንተ ዘገብሩ ወብዙኃን መሰርያን ያስተጋብኡ ወያመጽኡ ወያውዕዩ ኩሎ መጻሕፍቲሆሙ በቅድመ ኩሉ፡፡

ጃንደረባው፣መጽሐፍ

ግብ.ሐዋ.8፣27 ወረከበ ብእሴ እም ሰብአ ኢትዮጵያ ጎጽዋ ለሕንደኬ ንግሥተ ኢትዮጵያ ወመጋቢሃ ውእቱ ላእለ ኩሉ መዛግብቲሃ፡፡ወያነብብ መጽሐፈ ኢሳይያስ ነቢይ፡፡ወይቤሎ ፊልጶስ ተአምርኮ እንከ ዘታነብብ ወይቤሎ ጎጽው በአይቴ አአምር ለእመ አልቦ ዘመሀረኒ፡፡ወአስተብቁዖ ለፊልጶስ ከመ ይዕርግ ወይንበር ኅቡረ ምስሌሁ፡፡ወተመይጠ ኀበ ፊልጶስ ውእቱ ጎጽው ወይቤሎ ብቁዐኒ ንግረኒ በእንተ መኑ ይብል ነቢይ ከመዝ በእንተ ርእሱኑ ወሚመ በእንተ ካልእ፡፡ ግብ.ሐዋ.17፣2 ወቦአ ጳውሎስ ኀቤሆሙ በከመ ያለምድ ወነበረ ይትዋቀሶሙ ሠለስተ ሰንበተ እመጻሕፍት ወይፈክር ሎሙ፡፡ወኩሎ አሚረ የኀሥሡ በውስተ መጻሕፍት ሁል ጊዜ መጻሕፍትን ይሹ ይመረምሩ ነበር፡፡

ጳውሎስ

ግብ.ሐዋ.9፣3 ወእንዘ የሐውር ሶበ አልጸቀ ለሀገረ ደማስቆ ግብተ በረቀ መብረቅ እም ሰማይ ላዕሌሁ፡፡ወወድቀ ውስተ ምድር ወሰምአ ቃለ ዘይቤሎ ሳውል ሳውል ለምንት ትሰድደኒ፡፡ የምእመናንን ስደት ስደት አድርጎ ትሰድደኒ አለ፡፡አንድም ምእመናንን ለምንት ትሰድድ ብየ ሲል ነው፡፡ይብእሰከ ረጊጽ ውስተ ቀኖት በሊኅ፡፡

ጸሎት፣ምጽዋት

ግብ.ሐዋ 10፣4 ወይቤሎ ጸሎትከ ወምጽዋትከ ዐርገ ቅድመ እግዚአብሔር፡፡ወየዐቅብዎ ሠገራት ለጴጥሮስ በቤተ ሞቅሕ ወይጼልዩ ወትረ አርድእት ኀበ እግዚአብሔር በእንቲአሁ በቤተክርስቲያን፡፡ወእምዝ ሖረ ጴጥሮስ ቤተማርያም እሙ ለዮሐንስ ዘተሰምየ ማርቆስ ኀበ ሀለው ብዙኃን አኃው ጉቡዓን ወይጼልዩ፡፡ግብ.ሐዋ.16፣25 ወጊዜ መንፈቀ ሌሊት ጸለዩ ጳውሎስ ወሲላስ ወሰብሕዎ ለእግዚአብሔር፡፡ወሶቤሃ አድለቅለቀ ዓቢይ ድልቅልቅ ወተርኅወ በጊዜሃ ኩሉ አንቀጽ ወተፈትሑ መዋቅሕቲሆሙ ለኩሎሙ፡፡

መጽሐፈ ኤደን

እግዚአብሔር፣ክርስቶስ፣ፍቅረ እግዚአብሔር

ግብ.ሐዋ10፣34 ወከሰተ አፉሁ ጴጥሮስ ወይቤ አማነ ርኢኩ ከመ ኢያደሉ እግዚአብሔር ለገጽ በኩሉ አህዛብ አላ ዘፈርሀ ወገብረ ጽድቀ ጎፍይ ውእቱ በኀቤሁ።ወኩሎሙ ነቢያት ሰማእቱ ከመ በስመ ዚአሁ ይትኀደግ ሎሙ ኃጢአቶሙ ለኩሎሙ እለ የአምኑ ቦቱ።ግብ.ሐዋ.28፣25 ወይቤሎሙ ሰናየ ይቤ መንፈስቅዱስ በቃለ ኢሳይያስ ነቢይ ለአበዊክሙ እንዘ ይብል ሑር በሎ ለዝ ሕዝብ።ግብ.ሐዋ.5፣29 ይሄይሰነ ናድሉ ለእግዚአብሔር።

ክርስቲያን፣በዓል በሐዲስ ኪዳን

ግብ.ሐዋ.11፣26 ወተሰምዩ አርድእት ክርስቲያነ በአንጾኪያ ቀዲሙ።ግብ.ሐዋ.20፣16 ወኀጉአ ለእመ ይትከሀሎ ይብጻሕ ኢየሩሳሌም ለጰንጠቆስቴ።

ደስታ

ግብ.ሐዋ.12፣13 ወኀድኅደ ጴጥሮስ ኖኅተ ወመጽአት ወለት እንተ ስማ ሩዴ ወአእሚራ ቃለ ጴጥሮስ እም ትፍሥሕት ኢያርኃወት ወሮጸት ወነገረቶሙ እንዘ ይቀውም ጴጥሮስ ኀበ ኖኅት።

አለማመስገን እንደሚያስቀጣ፣ምስጋና

ግብ.ሐዋ.12፣21 ወእምዝ አሐተ ዕለተ ለብሰ ሄሮድስ ልብሰ መንግሥቱ ወነበረ ዓውደ ወአኀዘ ይኮንኖሙ ወአውየው ሕዝብ በቃለ እግዚአብሔር ወአኮ በቃለ ሰብእ ወቀሰፎ መልአከ እግዚአብሔር ሶቤሃ እስመ ኢያእኮቶ ለእግዚአብሔር።ወአጸዮ ሞተ።

ሊቃውንት፣ስብከት፣ጳጳሳት፣ቀሲስ፣ዲያቆናት

ግብ.ሐዋ.13፣1 ወሀለው በቤተክርስቲያን ዘአንጾኪያ ነቢያት ወሊቃውንት በርናባስ ወስምዖን ወሳውል ወሉቅዮስ ወእንዘ ይገብሩ ግብረ እግዚአብሔር ወይጸውሙ ወይጸልዩ።ግብ.ሐዋ.15፣32 ወመሀርዎሙ ይሁዳ ወሲላስ እስመ ነቢያት እሙንቱ ወአጽንዕዎሙ ለቢጾሙ በቃሎሙ።። ግብ.ሐዋ.20፣28 ወይእዜኒ ዕቀቡ ርእሰክሙ ወኩሎ መራእየ ዘሎቱ ሜመክሙ መንፈስ ቅዱስ ጳጳሳተ ከመ ትርአዩ ቤተክርስቲያኑ ለክርስቶስ እንተ አጥረያ በደመ።።ግብ.ሐዋ.14፣22 ወሜመ ቀሲሳነ ላእለ ቤተክርስቲያን ወጸለዩ ወጾመ።።ግብ.ሐዋ.6፣3 ጎረዩ እም ውስቴትክሙ ሰብዐተ እደወ እለ ምሉዓን መንፈስ ቅዱሰ ወጥበበ እለ ንሥይም ዲበዝ ግብር።ወአቀምዎሙ ቅድመ ሐዋርያት ወጸለዩ ወወደዩ እደዊሆሙ ላእሌሆሙ።።

መከራ፣ጥብዓት

ግብ.ሐዋ.14፣22 እስመ በብዙኅ ሕማም ሀለወነ ንባኣ ለመንግሥተ እግዚአብሔር።ግብ.ሐዋ.21 ፣13 ዓዲ ለመዊትኒ ጥቡዕ አነ በኢየሩሳሌም በእንተ ስመ እግዚእነ ኢየሱስ።ግብ.ሐዋ.24፣16 አነሂ እትአመኖ ለእግዚአብሔር በጥቡዕ ልብ በቅድመ እግዚአብሔር ወበቅድመ ሰብእ በኩሉ ጊዜ።።

መጽሐፈ ኤደን

የማይበሉ

ግብ.ሐዋ.15፣20 ዳዕሙ አዝዝዎሙ ይርሐቁ እምዘ ይዘብሑ ለአማልክት ወእማውታ ወደም ወእም ዝሙት ወዘይጸልኡ ዲበ ርእሶሙ ኢይግበሩ ዲበ ቢጸሙ።

አርጤምስ፣ዜውስ

ግብ.ሐዋ.19፣18 ሀተታ ኖኅ ያፌትን ያፌት ይህያን ይህያን ዮትራስስን ዮትራስስ/እስያ ዮናናውያንን ይወልዳል።የሰባቱ ዮናናውያን በኩሩ ኤፌሶን ነው።ከኤፌሶን መልክ ከደም ግባት አስተባብራ የያዘች ሴት ልጅ ተወለደች ስሟን አርጤምስ አላት።ቆርኔሌዎስ የሚባል መሰርይ አገባት።ዘኢሰገደ ለአርጤምስ ይትበርበር ቤቱ ወይትሐየድ ንዋዩ ብሎ አዋጅ አስነገረ። አጋንንትም ድምጽ አሰምተው ምስክርነት ሰጡ።ከዚያ ሁሉም ሰገደላት ከዚያ ዜውስን ወለደች ከሞቱ በኋላ ለህዝቡ እንደተነሱ እንደ ዐረገ ያሳያቸዋል።

መልእክተ ጴጥሮስ ቀዳሚት

ይህንን መጽሐፍ ቅዱስ ጴጥሮስ በስብከተ ቃሉ ላመኑ በሞተ እስጢፋኖስ ለተበተኑ ጽፎላቸዋል ።ስመ እግዚአብሔር በተጠራ ጊዜ አጋንንት መናፍቃን ይሸሻሉ።ምእመናን መላእክት ደስ እያላቸው ይቀርባሉ።እግዚአብሔር ከአንዱ አንዱ አያዳላም ይህም በኤሳውና በያእቆብ ታውቋል አሁን ለቤት ዓምድ ሠረገላ የሚቆርጥ ሰው ዱር ገብቶ የቀና የቀናውን ቆርጦ ይዞ ይሄዳል አሁን ይህን ጊዜ አቅንቶ አድርሶ ነውን ጥንቱን የቀና ሆኖ ቢያገኘው ነው እንጂ።እንደዚህም ሁሉ ጥንቱን ሕሊናቸውን አቅንተው ቢገኙ ቅዱሳንን ከፍጹምነት የሚያደርሳቸው ስለሆነ እንዲህ አለ።

ቅዱሳን፣ጽድቅ፣ሁልጊዜ ዝግጁ መሆን

1ኛ ጴጥ.1፣15 ወባሕቱ በከመ ዘጸውዓክሙ ቅዱስ ውእቱ ወአንትሙኒ ኩኑ ቅዱሳነ በኩሉ ግእዝክሙ።።1ኛ ጴጥ.2፣1 አሰስለዋ እንከ እምኔክሙ ለኩላ እከይ ወለኩላ ሕብል ወለናፍቆ። መጠራጠር ሕገ አጋንንት አለመጠራጠር ሕገ መላእክት ነው።።1ኛ ጴጥ.2.7 ለክሙ ውእቱ ክብር ለእለ ተአመኑ።።ወግእዝክሙኒ በማዕከለ አሕዛብ ሰናየ ለይኩን ወሰናየ ምግባሪክሙ ይርአዩ ወይሰብሕዎ ለእግዚአብሔር ከመ ይትመየጦሙ።።1ኛ ጴጥ.2.25 ሀተታ አዳም 5500 ዘመን በሲኦል በእደ እግዚአብሔር ተይዞ ኖሯል።ነፍሶሙሰ ለጻድቃን ውስተ እደ እግዚአብሔር ወኢለከፎሙ ላህበ ስቃይ ወኢምንትኒ እንዲል።።1ኛ ጴጥ.3፣10 እስመ አዕይንቲሁ ለእግዚአብሔር ኀበ ጻድቃኑ ወእዝኑሂ ኀበ ስእለቶሙ።።ወእመሰ በገቢረ ጽድቅ ተሐምሙ ብጹዓን አንትሙ።።ወድልዋኒክሙ ሀልው በኩሉ ጊዜ ከመ ታውስእዎሙ ቃለ ለእለ ይሴአሉክሙ።።በየውሃትክሙ ወበፍርሀተ እግዚአብሔር አሰንዩ ግእዘክሙ።።

ሥጋዌ

1ኛ ጴጥ.1፣18 አኮ በዘይማስን ብሩር ወወርቅ ዘተቤዘወክሙ እም ውስተ ዘኢይበቁዕ ምግባሪክሙ ዘተመጠውክሙ እም አበዊክሙ አላ በክቡር ደሙ ለክርስቶስ ከመ ዘበግዕ ቅድው

መጽሐፈ ኤደን

ወንጹሕ ዘተአምረ እም ቅድመ ይትፈጠር ዓለም ወአስተርአየ በደኃሪ መዋዕል በእንቲአነ። ወይእዜኒ ሃይማኖትክሙ ወተስፋክሙ ይኩን በእግዚአብሔር።1ኛ ጴጥ.2.18 እስመ ክርስቶስኒ በእንቲአክሙ ሐመ በከመ ውእቱ ኢገብረ ኃጢአተ ወኢተረክበ ሐሰት ውስተ አፉሁ ወእንዘ ይጼእልዎ ኢጸአለ።ወእንዘ የሐምምዎ ኢተቀየመ።1ኛ ጴጥ.3፣18 ሞተ በሥጋ ወሐይወ በመንፈስ።ዘሀለዎ ይነብር በየማነ እግዚአብሔር ዘዐርገ ውስተ ሰማይ ወተኮነኑ ሎቱ መላእክት ወሥልጣናት ወኩሉ ኃይል።

ፍቅረ ቢጽ፣ፈሪሀ እግዚአብሔር

1ኛ ጴጥ.1፣22 አንጽሑ ነፍስተክሙ በትእዛዙ ለጽድቅ ወበሃይማኖትክሙ ከመ ታፍቅሩ ካልአኒክሙ እንዘ ኢትናፍቁ በምልዐ ልብክሙ።።ተፋቀሩ በበይናቲክሙ ጽኑቀ ከመ ሰብእ እለ ተወልዱ ፍጹመ።ከአንድ አባት ከአንድ እናት እንደተወለዱ ልጆች ፍቅርን ያዙ።።ሀተታ ምነው ከአንድ ከአንድ አባት ተወልደው ኤሳውና ያእቆብ አቤልና ቃየል ይጣሉ አልነበረም ቢሉ በተስማሙት መናገር ነው።።ኩሎ አክብሩ ወቢጸክሙኒ አፍቅሩ።።ወለእግዚአብሔርኒ ፍርህዎ።። ወለንጉሥኒ አክብርዎ።።ወአንትሙኒ ነባሪ ተኮነኑ ለአጋእዝቲክሙ እንዘ ትፈርሁ ወአኮ ዳእሙ ለኄራን ወለመሐርያን አላ ለእኩያንኒ።።1ኛ ጴጥ.4፣8 እስመ ተፋቅሮ ይደፍኖን ወይደመስሶን ለኩሎን ኃጣውዕ።።

ትሕትና፣ጸጋ፣ትእግስት

1ኛ ጴጥ.2፣13 አትሕቱ ርእሰክሙ ለኩሉ ፍጥረተ እንለ እመሕያው በእንተ እግዚአብሔር ወለንጉሥኒ እስመ ኩሉ ሎቱ።።ወለመኳንንትኒ እስመ ውእቱ ይፌንዎሙ።።ከመ ይኮንንዎሙ ለእለ ይገብርዎ ለእኪት ወያእኩትዎሙ ለእለ ይገብርዎ ለሰናይት እስመ ከመዝ ውእቱ ፈቃዱ ለእግዚአብሔር።።1ኛ ጴጥ.2.18 እስመ ጸጋ እግዚአብሔር ትትወሀብ ለዘበእንተ ሰናይ ምግባሩ ይትኤገሣ ለኀዘን እንዘ የሐምም በግፍዕ።።ወምንትኑመ ይእቲ አኮቴትክሙ እመ እንዘ ትኤብሱ ትትኤገሱ መቅሰፍተክሙ አላ እንዘ ሰናየ ትገብሩ እም ተአገሥክሙ ዛቲ አኮቴትክሙ ይእቲ በኀበ እግዚአብሔር።።1ኛ ጴጥ.5፣2 ወኩልክሙ ተመሀርዎ ለአትሕቶ ርእስክሙ እስመ እግዚአብሔር ያኀሥሮሙ ለዕቡያን ወያከብሮሙ ለእለ ያቴሕቱ ርእሶሙ።።

ባልና ሚስት

1ኛ ጴጥ.3፣1 ወከማሁ አንትንሂ አንስት ተኮነና ለአምታቲክን ወእንዘ ትፈርሃ አሰንያ ግእዘክን በንጽሕ።።ትካትኒ ቅዱሳት አንስት እለ ይትዌከላ ላእለ እግዚአብሔር ይሠረገዋ ርእሶን በተኮንኖ አምታቲሆን ከመ ሣራ እስመ ይእቲ ትትኤዘዞ ለአብርሃም ወእግዚእየ ትብሎ ወአንትንሂ አዋልዲሃ ኩና በምግባረ ሰናይ።።ወከማሁ አንትሙሂ እደው እንዘ ትነብሩ ምስለ አንስቲያክሙ ኢታስተሐቅሩ አንስቲያክሙ እስመ ይደክም ፍጥረተ ዚአሆን።።አክብሩ አንስቲያክሙ።።

ሥርምም፣ጽናት

1ኛ ጴጥ.3፣10 ወዘሰ ያፈቅራ ለሕይወት ወይፈቱ ይርአይ መዋዕለ ሰናያተ ያርምም ልሳኖ እምእኪት።።ወከናፍሪሁኒ ከመ ኢይንብባ ሐሰተ።።ይትገሐስ እምእኪት ወይግበራ ለሰናይት

መጽሐፈ ኤደን

ለይኅሥሣ ለሰላም ወይትልዋ።1ኛ ጴጥ.5፣2 አጽንዑ ቀዊመ በሃይማኖትክሙ ወአጽንእዋ ለተፋቅሮ።

ነጻነት፣ካህናት

1ኛ ጴጥ.5፣2 ረዐዩ ዘሀለው ኀቤክሙ መርኤቶ ለእግዚአብሔር እንዘ ተዐቅብዎሙ ወኢትቅንይዎሙ በኵርህ አላ በትፍሥሕት።አርአያ ኩንዎሙ ለመርኤቱ።አንትሙኒ ወራዙት ተኮነኑ ለእለ ይልሕቁክሙ።

ቤተክርስቲያን

1ኛ ጴጥ.5፣13 ትኤምነክሙ ቤተክርስቲያን ኅሪት እንተ ውስተ ባቢሎን ዘግብጽ ወማርቆስ ወልድየ።

መልእክተ ጴጥሮስ ዳግሚት

ትንቢት

2ኛ ጴጥ.1፣21 ወኢይከውን ተነብዮ ግሙራ እም ፈቃደ ሰብእ ወኢእም ስምረተ እንለ እመሕያው አላ በመንፈስ ቅዱስ ነበቡ ቅዱሳን ሰብእ ተፈኪዎሙ እም ኀበ እግዚአብሔር።

ቅዱሳን

2ኛ ጴጥ.3፣2 ዛቲ ይእቲ አኃውየ ዳግሚትየ ዘጸሐፍኩ ለክሙ መጽሐፈ ከመ አንስእክሙ በዘክሮ ወትእቀብዋ በልብክሙ ለጽድቅ ወከመ ትዘክሩ ቃለ ነቢያት ቀደምት ቅዱሳን ዘይቤሉ ወትእዛዘ እግዚእነ ወመድኃኒነ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘአዘዘ ለነ ለሐዋርያት።

ንሥሓ

2ኛ ጴጥ.3፣9 ኢያኅነዲ እግዚአብሔር ቃለ ዘነበበ እስመቦ እለ ይብሉ ከመ ይኅነዲ ወባሕቱ ይትኤገሥ በእንቲአሆሙ እስመ ኢይፈቅድ መነሂ ያማስን አላ ይነስሑ ለኩሉ ሰብእ ያርሕብ።

ምጽአት

2ኛ ጴጥ.3፣12 እለተ ምጽአቱ ለእግዚአብሔር እንተ ባቲ ሰማያትኒ ይረስና ወይትመሰዋ ወኩሉ ፍጥረት ይውዒ ወይትመሰው።ሐዳሳተ ሰማያተ ወሐዳስ ምድረ ንሴፎ።

መጻሕፍት

2ኛ ጴጥ.3፣16 ወእለሰ አልቦሙ ትምህርት እለ ኢለበው ይመይጥዎ ለቃለ መጽሐፍ።ከመ ሜጥዎን ለብዙኃት መጻሕፍት ለግእዞሙ ወያማስኑ።ወአንትሙሰ አኃዊነ አቅድሙ አእምሮ።

መልእክተ ዮሐንስ ቀዳሚት

መጽሐፈ ኤደን

ንሥሓ፣ተአምኖ ኃጣውእ

1ኛ ዮሐ.1፣8 ወእመሰ ንብል አልብነ ኃጢአት ንጌኒ ለርእስነ ወእመሰ ነገርነ ወአመነ ኃጢአተነ ምእመን ውእቱ ወጻድቅ ከመ ይሳሕግ ለነ ኃጣውኢነ፡፡

ዓለምን መጥላት

1ኛ ዮሐ.2፣15 ኢታፍቅርዎ ለዓለም ወኢ ዘሀሎ ውስተ ዓለም፡፡ወዘሰ አፍቀሮ ለዓለም ኢሀሎ ፍቅረ እግዚአብሔር ላእሌሁ፡፡እስመ ኩሉ ዘሀሎ ውስተ ዓለም ፍትወቱ ለሥጋ ወፍትወቱ ለዓይን ዓለሙኒ የኀልፍ ወፍትወቱኒ የኀልፍ ወዘሰ ይገብር ፍትወቶ ለእግዚአብሔር ይነብር ለዓለም፡፡

መናፍቃን

1ኛ ዮሐ.2፣19 እስመ እምኔነ ወጽኡ እለ ኢኮኑ ባሕቲቱ እምኔነ ወሶበ እምኔነ እሙንቱ እም ነበሩ ምስሌነ፡፡

ኃጢአት

1ኛ ዮሐ.3፣4 ወኩሉ ዘይገብራ ለኃጢአት ገብራ ውእቱ ለኃጢአት፡፡ወዘሰ ይገብራ ለኃጢአት እምኃጌን ውእቱ፡፡ወኩሉ ዘይትወለድ እም እግዚአብሔር ኢይገብራ ለኃጢአት ወኢይክል አብሶ፡፡ ወበዝንቱ እሙራን ውእቶሙ ደቂቀ እግዚአብሔር ወደቂቀ ጋኔን፡፡ኩሉ ዘኢይገብራ ለጽድቅ ኢኮነ እም እግዚአብሔር ወከማሁ ዘኢያፈቅር ቢጾ፡፡ኩሉ ዘይጸልእ ቢጾ ቀታሌ ነፍስ ውእቱ፡፡

ፍቅር

1ኛ ዮሐ.3፣16 ወበዝንቱ አእመርናሁ ለተፋቅሮ እስመ ውእቱ መጠወ ነፍሶ በእንቲአነ ወንሕነኒ ይደልወነ ንመጡ ነፍሰነ በእንተ ቢጽነ፡፡ደቂቅየ ኢንትፋቀር በቃል ወበልሳን ዘእንበለ በምግባር ወበጽድቅ፡፡1ኛ ዮሐ.3፣12 ወእመሰ ተፋቀርነ በበይናቲነ እግዚአብሔር ይነብር ምስሌነ ወአልቦ ፍርሀት ውስተ ተፋቅሮትነ፡፡አላ ተፋቅሮሰ ፍጽምት አፍኣ ታወጽኣ ለፍርሀት፡፡ወዘሰ ይፈርህ ኢኮነ ፍጹመ በተፋቅሮ ወእመሰ ቦ ዘይብል አፈቅሮ ለእግዚአብሔር ወይጸልእ ቢጾ ሐሳዊ ውእቱ፡፡1ኛ ዮሐ.5፣3 እስመ ዛቲ ይእቲ ፍቅሩ ለእግዚአብሔር ከመ ንእቀብ ትእዛዞ ወትእዛዙኒ ኢኮነ ክቡደ፡፡1ኛ ዮሐ.2፣10 ወዘሰ ያፈቅር ቢጾ ውስተ ብርሃን ይነብር ወአልቦ ዕቅፍት በኀቤሁ፡፡ወዘሰ ይጸልእ ቢጾ ውስተ ጽልመት ይነብር፡፡

መመርመር

1ኛ ዮሐ.4፣1 አኃዊነ ለኩላ መንፈስ ኢትእመኑ አላ አመክርዋ ለመንፈስ ለእመ እም ኀበ እግዚአብሔር ይእቲ፡፡እስመ ብዙኃን ሐሳውያነ ነቢያት መጽኡ ውስተ ዓለም እለ ኢጠአምኑ በኢየሱስ ክርስቶስ፡፡

መልእክተ ዮሐንስ ዳግሚት

መጽሐፈ ኤደን

ሮምና የነገሥታትን የመኳንንትን ልጆች ታሳድግ ነበር።ዮሐንስ አሳምኗታል ይህን መልእክት የጻፈው ለእርሷ ነው።

መልእክተ ዮሐንስ ዳግሚት

ጸሎት

3ኛ ዮሐ.1፣2 ኦ እጉየ እስመ አነ በእንተ ኩሉ እጼሊ ለከ ከመ ትሠራሕ ፍኖትከ።

መልእክተ ያዕቆብ

ማወላወል

ያዕ.1፣8 ብእሲ ዘክልኤ ልቡ ሕውክ ውእቱ በኩሉ ፍኖት።ሀተታ ይህ ሰው ምን ይመስላል ቢሉ ከመንታ መንገድ ቆሞ በዚህ ልሂድ በዚህ ሲል መሸቶበት አውሬ የተጣላውን ወንበዴ የቀጠቀጠውን ሰነፍ ይመስላል።አንዱን ይዞ ቢሄድ ወይ ከዋሻ ወይ ከመንገድ ያደርሰው ነበርና።

ትእግስት፣መከራ

ያዕ.1፣12 ወብጹዕ ብእሲ ዘይትኤገሣ ለእኪት እስመ ተመኪሮ ይነስእ አክሊለ ሕይወት ዘአሰፈዎሙ እግዚአብሔር ለእለ ያፈቅርዎ።ወእመቦ ዘይትሜከር ኢይበል እግዚአብሔር ያሜክረኒ እስመ እግዚአብሔር ኢያሜክር ወኢመነሂ።አላ አሐዱ አሐዱ ይትሜከር በፍትወተ እንቲአሁ።

ምኞት፣ንሥሓ፣ምልጃ

ያዕ.1፣15 ፍትወትሰ እምከመ ጸንሰት ትወልዳ ለኃጢአት።ወኃጢአትኒ እምከመ ተፈጸመት ትወልዳ ለሞት።ያዕ.5፣16 ተአመኑ በበይናቲክሙ ኃጢአተክሙ።ብዙኅ ትረድእ ጸሎቱ ለጻድቅ።

መስማትና መናገር፣ተርእዮ እንደማይገባ

ያዕ.1፣19 ወይእዜኒ አኃዊነ ኩኑ ወይኩን ኩሉ ብእሲ እምኔክሙ ፍጡነ ለሰሚዕ ወጉንዱየ ለነቢብ።ወጉንዱየ ለመዓት።ያዕ.2፣1 አኃዊነ ኢትኩን ሃይማኖትክሙ ለገጸ ሰብእ።

ትእዛዘ እግዚአብሔርን በምልዐት መፈጸም እንዲገባ

ያዕ.2፣10 ወዘሰ ይገብሮ ለኩሉ ሕግ ወይስሕት በአሐቲ ኮነ መአብሰ በኩሉ።እስመ ዘይቤ ኢትሐውር ኀበ ብእሲተ ብእሲ ይቤ ኢትቅትል ነፍሰ ወእመሰ ኢተሐውር ኀበ ብእሲተ ብእሲ ወባሕቱ ትቀትል ነፍሰ ኮንከ ውጹአ እም ሕግ።ያዕ.4፣7 ኦሆ በልዎ ለእግዚአብሔር ወእንብየ በልዎ ለጋኔን ወይጎይይ እምኔክሙ ቅረብዎ ለእግዚአብሔር ወይቀርበክሙ።

ምግባረ ሰናይ፣ኃጢአት

ያዕ.2፣14 ምንት ይበቁዕ አኀዊነ ለእመቦ ዘይብል ሃይማኖት ብየ ወምግባረ ሰናይ አልብየ ቦኑ

መጽሐፈ ኤደን

ትክል ሃይማኖቱ አድኅኖቶ።።ሃይማኖት እንተ አልባቲ ምግባረ ሰናይ ምውት ይእቲ።።አንተሰ ተአመን ከመ አሐዱ ውእቱ እግዚአብሔር ሰናየ ትገብር ከማሁሰ አጋንንትኒ የአምኑ ወይደነግጹ።።አኮኑ አብርሃም በምግባሩ ጸድቀ ሶበ አዕረጎ ለይሥሐቅ ወልዱ ውስተ ምሥዋዕ።። ትሬኢኑ ከመ በምግባሩ ይጸድቅ ሰብእ ወአኮ በሃይማኖቱ ባሕቲታ።።ወከመ ሥጋ ዘአልቦ መንፈስ ምውት ውእቱ ከማሁ ሃይማኖትኒ እንተ አልባቲ ምግባረ ሰናይ ምውት ይእቲ።።ያዕ.4፣17 ወዘሰ የአምር ገቢሮታ ለሰናይት ወኢይገብራ ኃጢአተ ትከውኖ።።

መምህራን፣ትሕትና

ያዕ.3፣1 ወኢይኩኑ እም ውስቴትክሙ ብዙኃን መምህራን።።ያዕ.4፣10 አትሕቱ ርእሰክሙ ወያሌዕለክሙ እግዚአብሔር።።ወኢትትሐመዩ በበይናቲክሙ እስመ ዘሐመዮ ለካልዑ ሐመዮ ለሕገ እግዚአብሔር።።አንተኬ ምንትኑ አንተ ዘትግዕዞ ለካልእከ።።

ነቢብ፣ትካዜ፣ደስታ

ያዕ.3፣10 እም አሐዱ አፍ ይጸእ ቡራኬ ወመርገም ኢይረትእ ከመዝ አኃዊነ ይኩን።።ይትከሀልኑ ይጸእ እም አሐዱ ዓይን ወእም ውስተ ዐዘቅት ይነቅዕኑ ማይ መሪር ወማይ ጥዑም።።ያዕ.5፣13 እመቦ ዘይቴክዝ ለይጸሊ።።ወእመቦ ዘተፈሥሐ ለይዘምር።።

ቀንዲል

ያዕ.5፣14 ወእመቦ ዘይደዊ እምኔክሙ ለይጸውዕ ቀሳውስተ እለ ውስተ ቤተክርስቲያን ወይጸልዩ ላእሌሁ ወይቅብዕዎ ቅብዓ ጸሎት በስሙ ለእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ።።ጸሎትን ቅብዕ አለው።። ወጸሎተ ሃይማኖተ የሐይዎ ለድውይ።።ወእመኒ ኃጢአት ቦቱ ይትኃደግ ሎቱ።።

መልእክተ ይሁዳ እጉሥ ለያእቆብ

ሃይማኖት

ይሁዳ 2 ወአስተበቁዐክሙ ከመ ትትቀነይዋ ለእንተ ተውህበት ለቅዱሳን ሃይማኖት።።

ሥጋዌ

ይዳ 5 ወተአምሩ ምእረሰ ከመ ኢየሱስ አድኅነ ሕዝቦ እምድረ ግብጽ ወበዳግምሰ ለእለ ኢአምኑ አጥፍዖሙ።።

ስድብ እንደማይገባ

ይሁዳ 5 ወሚካኤልኒ ሊቀመላእክት አመ ይትበሀሎ ለሰይጣን በእንተ ሥጋሁ ለሙሴ ኢተኀበለ ቃለ ጽርፈት ይንብብ አላ ይቤሎ ይሐስከ እግዚአብሔር።።ወእሉሰ እለ ይጸርፉ እሙንቱ ይኤብሱ።።

ራእየ ዮሐንስ

መጽሐፈ ኤደን

አቃብ ሰዓት አበሞ ሰባ አንድ ጊዜ ደግሜ ብጠጣው ውኃውን ምስጢር ገለጸልኝ ብለዋል።የክፉ ሰዎች ነፍሳቸው የደግ ሰዎች ሥጋቸው ይጎዳል።ራዕ.18፣2 ሀተታ ሀገር ሲፈታ ደባስ የሚባል ጋኔን ያድርበታል።

መጻሕፍት፣ዳግም ሞት

ራዕ.1፣3 ወብጹዕ ውእቱ ዘያነብቦ ወዘይሰምእ ቃለ ተነብዮቱ ለዝንቱ መጽሐፍ ወዘየዐቅብ ዘጽሑፍ ውስቴቱ።ራዕ.20፣14 ወሞትሰ ዳግም ገሀነም ዘእሳት ውእቱ።

ሥጋዌ

ራዕ.1፣8 አነ ውእቱ አልፋ ወኦ ይቤ እግዚአብሔር ዘሀሎ ወይሄሉ ዘመጽአ ወዘይመጽእ ዘውእቱ ይመልክ ኩሎ።ራዕ.21፣6 አነ ውእቱ አልፋ ወኦ ወአነ ቀዳማዊ ወአነ ደኃራዊ።

ሒስ/ትችት፣ንሥሓ

ራዕ.2፣2 ርኢኩ ግብረከ ወጻማከ ወትእግስተከ።ወባሕቱ ቦ ዘአሐይሰከ።ወተዘከር በይነ ምንት ወደቀ።ነሥሕ እንከ።ወእመ አኮሰ እመጽእ ወአድለቀልቃ ለማኅቶትከ እምነ መካና እመ ኢነሣሕከ።ወከመ ቀዲሙ ግብረከ እመ ኢገበርከ።

ኒቆላውያን

ራዕ.2፣6 ሐተታ ግብረ ሰዶም የሚሰሩ ጥምቀት በ፬ ዘመን ግዝረት በ፵ ዘመን የሚሉ ናቸው። የኒቆላዎስ ፈላሲ ዘሀገረ አንጾኪያ ደቀመዛሙርት ናቸው።

አለመፍራት፣መታመን፣ማሸነፍ

ራዕ.2፣10 ኢትፍራህ ምንተኒ በእንተ ዘሀለወከ ትሕምም እስመ ናሁ ሰይጣን ይወዲ እምኔክሙ ውስተ ሞቅሕ ከመ ትትዓቀፉ።ወኩን መሐይምነ እስከ ለሞት።ወእሁበከ አክሊለ ሕይወት ወዘሰ ሞዐ ኢይመውት ዳግመ ሞተ።ራዕ.3፣3 ወለዘሞዐሰ ከመዝ ልብስ ንጹሕ ይደልዎ ወኢይደመሰስ ሥሙ እምነ መጽሐፈ ሕይወት።ራዕ.5፣5 ወናሁ ሞዐ አንበሳ ዘእም ነገደ ይሁዳ።ራዕ.11፣10 እስመ ወድቀ መስተዋድይ ዘአስተዋደዮሙ ለአበዊነ ቅድመ እግዚአብሔር መዓልተ ወሌሊተ ወሞዕዎ እሙንቱ በእንተ ደመ በግዑ ወበእንተ ቃለ ጽድቆሙ ወበእንቲአሆሙ ተፈሥሑ ሰማያት ወእለ ይነብሩ ውስቴቶን።ራዕ.14፣13 ብፁዓን እለ ሞቱ በእንተ እግዚአብሔር።

ሰምና ግብር ሲለያይ፣ሰበድአት

ራዕ.3፣1 አአምር ግብረከ ከመ ስምከ ሕያው ወምውት አንተ።ትጋህ እንከ ወአጽንዖሙ ለእለ አልጸቁ ይሙቱ።ራዕ.9፣1 ሀተታ ሰበድአት የሚባሉ ብዙ ጎብረ መልክእ ያላቸው ድንጋዩን ብረቱን እንደ እንጆራ የሚያላምጡ እሳቱን እንደ ውሃ የሚጠጡ ናቸው።

ሒሩቤል

መጽሐፈ ኤደን

ራዕ.4፣6 ወእም ገበዋቲሁ ለውእቱ መንበር አርባዕቱ እንስሳሁ ወምሉዓን እሙንቱ አዕይንተ እምቅድም ወእምድህር ወቀዳማዊ ይመስል ከመ አንበሳ፡፡ወካልኡ ይመስል ከመ ላሕም ወሣልሱ ይመስል ከመ ገጸ እንለ እመሕያው ወራብዑ ይመስል ከመ ንሥር ዘይሰርር፡፡ወለእሉ አርባእቱ እንስሳሁ ለለአሐዱ አሐዱ እምኔሆሙ በበስድስቱ ክነፊሆሙ፡፡ወአልቦሙ ዕረፍት መዓልተ ወሌሊተ እንዘ ይብሉ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እግዚአብሔር አምላክ አማልክት ዘሀሎ ወይሄሉ፡፡

ካህናተ ሰማይ

ራዕ.4፣10 ወሰገዱ ሎቱ ቅድሜሁ ለዝክቱ ዘይነብር ዲበ መንበር እልክቱ ዕሥራ ወአርባእቱ ሊቃናት ለዝክቱ ዘሕያው ለዓለመ ዓለም፡፡ወይብልዎ ለከ ይደሉ እግዚኦ አምላክነ ስብሐት ወክብር ወኃይል እስመ አንተ ፈጠርከ ኩሎ ወበፈቃደ ዚአከ ይሄሉ ኩሉ ዘተፈጥረ፡፡

ዘጠኙ ዕፀወ እጣን፣መንግሥተ ሰማያት

ራዕ.7፣4 ሀተታ ሰሊክ፣መስተክ፣ስኒን፣ሰንድሮስ፣አበሜ አበሞ፣ቀንሞ ቀናንሞ፣ዑድ፣ሚዓ፣ዶራሪ
ራዕ.21፣1 ወእምዝ ርኢኩ ሰማየ ሐዲሰ ወምድረ ሐዲሰ ወሀገርኒ ቅድስት ሐዳስ ኢየሩሳሌም፡፡ ርኢክዋ ወረደት እም ሰማይ እም ኀበ እግዚአብሔር፡፡ወዘሰ ሞዐ ይወርሶ ለዝንቱ፡፡ወእከውኖ ሎቱ አምላከ ወውእቱኒ ይከውነኒ ወልደ፡፡

መላእክት

ራዕ.8፣3 ወመጽአ ካልእ መልአክ ወቆመ ቅድመ ምሥዋእ ወያጸንዕ ማዕጠንተ ወርቅ ወወሀብዎ ብዙኃ ዕጣናተ ከመ የሀብ ለጸሎተ ኩሎሙ ቅዱሳን በዲበ ምሥዋእ ዘወርቅ ዘቅድመ መንበሩ ወዐርገ ጢሱ ለውእቱ ዕጣን ምስለ ጸሎቶሙ ለቅዱሳን እም ውስተ እዴሁ ለውእቱ መልአክ ቅድመ እግዚአብሔር፡፡

ሰባቱ አርእስተ ኃጣውዕ

ራዕ.13፣1 ሀተታ ኃጢአተ ሰዶም፣ቅትለተ አቤል፣ጥቅመ ሰናዖር፣ቅትለተ ዘካርያስ፣ኃጢአተ እስራኤል፣ሞተ ወልደ እግዚአብሔር ናቸው፡፡

ሕጻናተ ሳሌም

ራዕ.14፣3 ወአልቦ ዘይክል አእምሮታ ለይእቲ ማኅሌት ዘእንበለ እልክቱ አሠርቱ ወአርባዕቱ እልፍ ወአርብዓ ምእት እለ ንጹሓን እሙንቱ እም አንስት እለ ተለውዎ ለበግዑ ኀበ ሖረ፡፡ ወኢተረክበ ሐሰት ውስተ አፉሆሙ እስመ ንጹሓን እሙንቱ እም ኃጢአት፡፡

አዕናቍ

ራዕ.21፣26 ***ኢያሰጲድ፦*** በፀሐይም በእሳትም አይቀልጥም በአረር ውሃ እያቀለጡ እየሰፋ የሰው ሥጋ ጨምረው ቀለበት አሰርተው የያዙት እንደሆነ ካለፈውም ከሚመጣውም ሥራይ ይጠብቃል፡፡***ሰንፔር***፦እባብ ለነደፈው በጥቶ የቀበሩት እንደሆነ መርዙን መጥምጦ ያወጣዋል፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ዕንቁ ይጠቁራል ወስደው ከባሕር ይጥሉታል ሦስት ቀን በከርሰ ባሕር አድሮ ወደቀደመ ጎብሩ ይመለሳል።**ኬልቄዶን**-ድምጸ መልካም ነው ምጥ የጸናባት ወፍ አለች ድምጹን የሰማች እንደሆነ ምጥ ሳይሰማት ትወልዳለች።**መረግድ**፦ይዘውት ወፋ የወጡ እንደሆነ ድል አያስነሳም። **ሰርዶንክስ**፦ዳነጋድያን ዕንቁ ነው ይዘውት በመርከብ የተጫኑ እንደሆነ ማዕበል ሞገድ አይነሳባቸውም።**ሰርድዮን**፦እንደ ጃንተከል ያኖሩት እንደሆነ ነፍጥ አያስተኩስም ጦር አያስወረውርም።**ክርስቲሎቤ**፦ብፀሐይም በእሳትም አይቀልጥም በአረር ውሃ እያቀለጡ ለንዋያት ሁሉ ጌጥ ያደርጉታል።**ቢረሌ**፦ብአንጻር ያሳዩት እንደሆነ የተቀበረውን ወርቅ እያፈናጠረ የሚያወጣ ነው።**ወራውሬ**፦ደንጋዩን ሰብስቦ ያሳዩት እንደሆነ አቅልጦ አንድ ያደርገዋል። **ክርስጶራሰስ**፦ጻዕር በጸናበት ወስደው ከላይ ያኖሩት እንደሆነ ጻዕር ሳይሰማው ነፍሱ ከሥጋው ትለያለች።ዕንቁው ይጠቁራል ወስደው ከባሕር ይጥሉታል 3 ቀን ሌሊት በከርሰ መቃብር አድሮ ወደ ቀደመ ጎብሩ ይመለሳል።**ያክንት**፦አክባሪ ዕንቁ ነው።እንደ ሰሎሞን ቀለበት ያለው ክብረ ነገሥታት ነው።**አሜቴስጤኖስ**፦ደም ቃታ ለያዘው ይበጃል ኮሶ ለጠመመው ይበጃል።

5ቱ ውሾች

ራዕ.22፣15 እለ ሥራይ ወዘማውያን ወቀታልያን ወእለ ያመልኩ አማልክተ ወኩሎሙ እለ ያፈቅሩ ግብረ ሐሰት።

መልእክተ ጳውሎስ

የትርጓሜ ሰልት

መግቢያ ማለት ተመልካች እንዳይቸገር አስቀድሞ የመጽሐፉን ጠባይና ሁኔታ የሚያሳይ ነው። **ዘይቤ**፦ብቀዳሚ ገብረ እግዚአብሔር ሰማየ ወምድረ ያለውን ንባብ።እግዚአብሔር በመጀመሪያ ሰማይና ምድርን ፈጠረ ብሎ በቁመ መፍታት ነው።**የዘይቤ አወጣጥ**፦እብል ዝንቱ ኪዳን ጽኑዕ ዘእም ኀበ እግዚአብሔር ያለውን ይህ ከእግዚአብሔር የተገኘ ኪዳን ጽኑዕ ነው።ከእግዚአብሔር የተገኘ ጽኑዕ ኪዳን ይህ ነው።ይህ ጽኑዕ ኪዳን ከእግዚአብሔር የተገኘ ነው እያሉ አወጣጡን በዚያም በዚያም ማሳየት ነው።**የዘይቤ ጸያፍ**፦ብእሲ ላእለ ብእሲ ገብሩ ኀሣሮሙ ሲል።ገብሩ ካለ ብእሲ ወብእሲ።ብእሲ ላእለ ብእሲም ካለ ገብረ ቢል ይቀናል ብሎ ማሳየት ነው።**ግጥም**፦ዕቀብ ማኅጸንተከ ሰናየ በመንፈስ ቅዱስ ሲል ማኅጸንተከ በመንፈስ ቅዱስ ዕቀብ በመንፈስ ቅዱስ ብሎ መግጠም ነው።**አወራረድ**፦መኑ ዘይክል ነቢበ ዕበየኪ ክብርሽን መናገር የሚቻለው ማን ነው ብሎ ወአልቦ ዘይመስል ኪያኪ ሲል አልቦን መኑ ብሎ አንችንም የሚመስል ማን ነው ብሎ መተርጎም ነው።በሁለተኛው አወራረድ መኑን አልቦ ብሎ ክብርሽን መናገር የሚቻለው የለም አንቺንም የሚመስል የለም ብሎ እንደ አወራረዱ አይቶ መፍታት ነው።**አርእስት**፦እብለክሙ በመንፈስ ሑሩ ወፍትወተ ሥጋክሙ ኢትግበሩ ብሎ ሁለት አርእስት ተናግሮ እስመ ሥጋኒ ይፈቱ ዘኢይፈቱ መንፈስ ሲል ሥጋ ነፍስ የማትወደውን ይወዳልና ፍትወተ ሥጋክሙ ኢትግበሩ ላለው።ወመንፈስ ይፈቱ ዘኢይፈቱ ዘኢይፈቱ ሥጋ ሲል ነፍስም ሥጋ የማይወደውን ትወዳለችና በመንፈስ ሑሩ ላለው ሰጥቶ መተርጎም ነው።**ውጥን ጨራሽ**፦ወእለሰ በኢየሱስ ክርስቶስ ሰቀሉ ሥጋሆሙ ምስለ ፍትወት ወምስለ ኃጢአት ሲል ይገብሩ ያለበት ነው ብሎ

መጽሐፈ ኤደን

በኢየሱስ ክርስቶስ ከ15ቱ ፈቃዳተ ሥጋ ጋራ ከፍትወት ከኃጢአት ሰውነታቸውን የለዩ ሰዎች 9ኙን ፈቃዳተ ነፍስ ይሰራሉ ብሎ መልቶ መተርጎም ነው።*አንጻር፡*-ወበከመ ኮነ በመዋዕሊሁ ለኖኅ ብሎ ከማሁ ይከውን ምጽአቱ ለወልደ እጓለ እመሕያው ሲል ሰሙን አስቀድሞ ወርቁን በከማሁ አነጻጽሮ መተርጎም ነው።*ማስማማት፡*-አምጣነ ብነ ዕለት ንግበር ሰናየ ለኩሉ ሲል ኩሎ አክብሩ ካለው ጋራ አንድ ነው።ወፈድፋደሰ ለሰብአ ሃይማኖት ሲል ወቢጽክሙኒ አፍቅሩ ካለው ጋራ አንድ ነው ብሎ ማስማማት ነው።*ሐተታ፡*-ወኢይሰጠያ ውስተ ስካር ሲል ሰክረው ወድቀው ተዘርረው አይደሩ ብሎ ከተረጎመ በኋላ ስካር ሲዘፍኑ ሲያጨበጭቡ ማደር።ስጥየት እንደ ሬሳ ወድቆ ተዘርሮ ማደር ነው ብሎ ማተትና ማስረዳት ነው።*ታሪክ፡*-ብተአምኖ ወሰዶ አብርሃም ለይሥሐቅ ወልዱ ከመ ይሠዋ ሲል ከኦሪቱ አምጥቶ ዘርዝሮ መተረክና ማስረዳት ነው።*እርቅ፡*-ወይነብር በቤተ እግዚአብሔር ወይሬሲ ርእሶ ከመ እግዚአብሔር ሲል ከዚህ ይነብር ቤተ እግዚአብሔር አለ ዮሐንስ አይገባም ይላል አይጣላምን ቢሉ ከከተማው ይገባልና የካህናቱን ቤት ስመ እግዚአብሔር ከተጠራበት ብሎ ይነብር ቤተ እግዚአብሔር አለ እንጂ ከቤተ እግዚአብሔር አይገባም ብሎ ማስታረቅ ነው።*ምስጢር፡*-ይህ ሁሉ መደከሙ ከምስጢር ዳጎጽ ለመዳን ስለሆነ ከሁሉም በምስጢር መጠንቀቅ ያስፈልጋል።ምስጢሩ ተስማሚ ሆኖ ሳለ ንባቡ የማይስማማ መስሎ ሲገኝ አርእስቱን ጎዳጉን ተመልክቶ ለምስጢሩ እንዲስማማ አድርጎ መተርጎም ነው።ይኸውም ፈጠረኒ ያለውን ወለደኒ ኮነ ያለውን ተዋሐደ ተመሰለ ከመ ሰብእ ያለውን ተሰብአ ብሎ መተርጎም ነው።

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ሰብአ ሮሜ

ሮም ከማየ አይኅ አስቀድሞ አርስጣጣሊ ትባል ነበር።ከማየ አይኅም በኋላ ውሉደ ከይተም ሰፍረውባት ከይተም ተብላለች።ኋላም እንጣሎስ የሚባል ንጉሥ ነግሦባት በእንጣሎስ ኢጣልያ ተብላለች።ኋላም ሮምሎስ ሩማሎስ የሚባሉ ሁለት ወንድማማቾች ነግሠውባት በሮምሎስ ሮም በሩማሎስ ሮሜ ሮምያ ተብላለች።ይህን መልእክት የጻፈበት ሀገር ቆሮንቶስ ነው ክታብ ወሳጅ ፌበን ናት።ሳውል በብሉይ የወጣለት ስሙ ነው ሀብተ እግዚአብሔር ማለት ነው።ጳውሎስ ማለት ብርሃን ማለት ነው።አንድም ንዋይ ጎሩይ ማለት ነው።ሰውና እግዚአብሔርን ሰውና መላእክትን አሕዛብና ሕዝብን ነፍሥና ሥጋን አንድ አድርጎ አስታርቋል።አንድም መርሕ ለመንግሥተ ሰማያት ማለት ነው ሰውን ሁሉ በትምህርቱ እየመራ ወደ ገነት ያገባልና።አንድም ትፍሥሕት ማለት ነው ተፈሣሕኩ ተፈሥሑ እያለ ይጽፋልና።አንድም ልሳነ ዕፍረት ማለት ነው ምዑዝ ነገር ይናገራልና።

ባሪያ፣ጠቢባነ ዓለም

ባሪያ መባል ሦስት ወገን ነው።በሸማ ጥቅል በወርቅ እንክብል ገዝቶ ያመጡት ባሪያ ይባላል። በፈረስ አንገት በጦር አንደበት ያመጡትም ባሪያ ይባላል።በቤት የተወለደም ልደ ቤት ባሪያ ይባላል።ሮሜ 1፣22 ወእንዘ ይፈቅዱ ይጥብቡ አብዱ።

ሐዋርያ፣ወንጌል፣መምህራን፣መመራመር

ሐዋርያ ማለት ደጃዝማች ቃለ አጼ ፍንው ምጥው ሂያጅ ማለት ነው።ወንጌል የሦስቱ ሕግ

ናት።የአብ ሕግ እንደሆነች ሲያስረዳ ትምህርትየሰ ኢኮነት እንቲአየ አላ እንቲአሁ ለዘፈነወኒ ይላል ዮሐ.7፣16።የወልድም ሕግ እንደሆነች የሚያስረዳ ሰው ሆኖ የሰራት መደበኛው እርሱ ነውና።የመንፈስ ቅዱስም ሕግ እንደሆነች ሲያስረዳ ወበዝኑ ሕዝብ በትምህርተ መንፈስ ቅዱስ ይላል ግብ.ሐዋ.9፣32።ሮሜ 1፣14 ይደልወኒ ለኩሉ ሰብእ እምሀር እስመ ኢየኀፍር ምህሮ ወንጌሉ።ሮሜ 2፣21 ወእፎኑ እንከ ዘኢትሜህር ርእሰከ ዘለባዕድ ትሜህር ኢትስርቁ ትብል ወለሊከ ትሰርቅ ኢትዘሙ ትብል ወለሊከ ትዜሙ።ሮሜ 15፣19 ወእፈቅድ ለክሙ ትጥብቡ ለሰናይ ወትትገኒሥዎ ለእኩይ

ሥጋዌ፣መጻሕፍት

ሮሜ 1፣2 ዘአቅደመ ነቢረ በአፈ ነቢያቲሁ ወበመጻሕፍቲሁ ቅዱሳት በእንተ ወልዱ ዘተወልደ። ወመጽአ እምዘርዓ ዳዊት በሥጋ ሰብእ ወአርአየ ከመ ወልደ እግዚአብሔር በኃይሉ ወበመንፈሱ ቅዱስ።ወበመንፈስ ቅዱስ ከመ ተንስአ ይላል።ሮሜ 2፣13 ቦኑ በአጽምኦ መጻሕፍት ይጸድቁ በቅድመ እግዚአብሔር አኮኑ ዳእሙ በገቢሮቱ ይጸድቁ።ሮሜ 15፣4 ወኩሉ ዘተጽሕፈ ለተግሣጸ ዚአነ ተጽሕፈ።

ምስጋና፣እግዚአብሔር

ሮሜ 1፣8 አቀድም አእኩቶቶ ለእግዚአብሔር በኢየሱስ ክርስቶስ በእንተ ኩልክሙ።ሮሜ 1፣20 ወዘኢያስተርኢ እግዚአብሔር እምፍጥረተ ዓለም ይትዐወቅ በፍጥረቱ።ሮሜ 11፣33 ኦ እመቂሁ ለብዕለ ጥበቢሁ ወአእምሮቱ ለእግዚአብሔር ወአልቦ አሠር ለፍኖቱ ወአልቦ ዘየአምሮ ለፍትሑ።

ባዕድ አምልኮ

ሮሜ 1፣22 ሀተታ ሰው ማምለክ በፋርስ ተጀምሯል።እንስሳ ማምለክ በግብጽ ተጀምሯል ላም ያመልኩ ነበረ።አራዊት ማምለክ በባቢሎን ተጀምሯል።ዘንዶ ያመልኩ ነበር።አዕዋፍን ማምለክ በሮም ተጀምሯል ቁራ ያመልኩ ነበር።ነባቢው ለኢነባበቢው ሕያው ለምውት መስገድ ራስን ማዋረድ ነው።

ግብረ ሰዶም

ሮሜ 1፣26 ወአንስቲያሆሙኒ ኀደጋ ፍጥረቶን ወተመሰላ በዘኢኮነ ፍጥረቶን ወከማሁ እደዊሆሙ ኀደጉ አንስቲያሆሙ ወነዱ በፍትወቶሙ ወገብኡ በበይናቲሆሙ።ብእሲ ላእለ ብእሲ ገብሩ ኀሣሮሙ።ወባሕቱ ይረክቡ ፍዳሆሙ ወይገብእ ጌጋዮሙ ዲበ ርእሶሙ።

ትእግስት፣ትንሳኤ

ሮሜ 2፣4 ትትሐዘብኑ ታስተአብዶ ለእግዚአብሔር በብዝኀ ምሕረቱ ወበትእግስቱ ወበኦሆ ብሂሎቱ ላእሌከ።ኢተአምርኑ ከመ ምሕረቱ ለእግዚአብሔር ኪያከ ያገርር ኀበ ንሥሓ።ወባሕቱ በአምጣነ ታጸንዕ ልበከ ወኢትኔሥሕ ትዘግብ ለከ መቅሰፍተ።እስመ ውእቱ ይፈድዮ ለኩሉ

መጽሐፈ ኤደን

በከመ ምግባሩ።ሮሜ 6፣9 ተአምሩ ከመ ተንስአ ክርስቶስ እሙታን ወኢይመውት እንከ ዳግመ ወኢይረክቦ እንከ ሞት።ወበሞቱ ሰአራ ለኃጢአት።

ፍቅር፣ሰላምታ

ሮሜ 5፣8 ናሁ ርእዩ መጠነ አፍቀረነ እግዚአብሔር እንዘ ኃጥዓን ንሕነ ክርስቶስ ሞተ በእንቲአነ።ሮሜ 8፣35 መኑ የኀድገነ ፍቅሮ ለክርስቶስ ሕማምኑ ምንዳቤኑ ተሰዶኑ ረኃብኑ ዕርቃንኑ መጥባሕትኑ ጻዕርኑ ወባሕቱ በእንተዝ ንመውዖ ለኩሉ እስመ ውእቱ አፍቀረነ።ሮሜ 13፣8 ተፋቅሮሰ ፍጹም ሕግ ውእቱ።ሮሜ 15፣16 ወተአምኑ በበይናቲክሙ በአምኃ ቅድሳት። እርስ በእርሳችሁ ከይሁዳ በተለየ ሰላምታ ቸር አላችሁን ተባባሉ።

ኃጢአት፣መነቃቀፍ እንደማይገባ

ሮሜ 6፣9 ወከማሁ አንትሙኒ ረስዩ ርእሰክሙ ምውታነ ለኃጢአት ወሕያዋነ ኩኑ ለፈቃደ እግዚአብሔር ወኢታንግሥዋ ለኃጢአት ላእለ ዝንቱ ሥጋክሙ ወነፍስትክሙ መዋቲ ወኢትበልዎ አሆ ለፍትወቱ ወኢትረስይዎ ለነፍስትክሙ ንዋየ ሐቅል ለዓመፃ ወለኃጢአት።ሮሜ 14፣11 ወምንትኑ አንተ ዘትሜንን ቢጸከ እንዘ ሀለወነ ኩልነ ንብጻሕ ቅድመ ምኩናኑ ለክርስቶስ።ናሁ ተዐውቀ ከመ ሀለወነ ኩልነ ንትሐተት በኀበ እግዚአብሔር።

ትዳር፣የሚበላና የማይበላ

ሮሜ 7፣2 ወእምከመሰ ሞተ ምታ ለብእሲት ተሥዕረት እምሕገ ብእሲሃ ወእመሰ እንዘ ሕያው ብእሲሃ ቀርበት ካልአ ብእሴ ዝሙተ ይከውና።ሮሜ 14፣1 ዘሰ የአምን ከመ ኩሉ ብውሕ ኩሎ ለይብላእ።ወዘሰ ይናፍቅ ሐምለ ለይሴሰይ ወዘኒ ይበልእ ኢይመንኖ ለዘኢይበልዕ ወዘኒ ኢይበልዕ ኢይግዐዞ ለዘይበልዕ።ወባሕቱ ለኩሉ በከመ አዘዞ ልቡ።ወዘሂ በልአ ለእግዚአብሔር በልአ ወዘኒ ኢበልአ ለእግዚአብሔር ኢበልአ።ሮሜ 14፣20 ወባሕቱ ኩሉ ንጹሕ ለንጹሕ።ወእኩይሰ ለሰብእ በኑፋቄ በሊዕ።ይሄይስ ኢበሊዐ ሥጋ ወኢሰትየ ወይን እም አዕቅፎ ቢጽ።

ኦሪት፣ለመኮንን መገዛት እንዲገባ

ሮሜ 7፣7 ምንተ እንከ ንብል ኃጢአትኑ ይእቲ ኦሪት ሐሰ።ወይእዜኒ ኦሪትሰ ቅድስት ይእቲ ወትእዛዚኒ ጽድቅ ውእቱ ወሰናይ ወበረከት።ሮሜ 13፣1 ለኩሉ ነፍሰ መኮንን ተኮነኑ እስመ ኢይሠየም መኮንን ዘእንበለ እምኀበ እግዚአብሔር።

ሥጋዌ፣ክርስቲያን

ሮሜ 7፣22 ሐዋዝ ውእቱ ሕገ እግዚአብሔር።ወሶበ ተስእኖ ላእለ ሞት በእንተ ድካመ ሥጋ ፈነወ እግዚአብሔር ወልዶ ወኮነና ለኃጢአት በነፍስቱ ከመ ሞተ ይሥዐሮ ለመልአከ ሞት ዘውእቱ ሰይጣን።ሮሜ 11፣4 በከመ በውስተ አሐዱ ነፍስትነ ብዙኅ መለያልይ ብነ።ወዘዘዚአሁ ምግባሩ ከማሁ ኩልነ እንዘ ብዙኃን አሐዱ ሥጋ ንሕነ በክርስቶስ።ሮሜ 14፣8 ወእመኒ ሐየውነ ለእግዚአብሔር ነሐዩ ወእመኒ ሞትነ ለእግዚአብሔር ንመውት።እመኒ ሐየውነ

መጽሐፈ ኤደን

ወእመኒ ሞትነ ለእግዚአብሔር ንሕነ፡፡ወአልቦ እም ውስቱትነ ዘለርእሱ የሐዩ ወዘለርእሱ ይመውትነ፡፡

ክብር፣ተሰፋ፣ማመን

ሮሜ 8፣18 ወባሕቱ ሐልይዋ ለዛቲኒ ከመ ኢኮነት መጠነ ሜጣ ለእንታክቲ ክብር ወስብሐት እንተ ለዓለም ሕማሙ ለዝ ዓለም፡፡ሮሜ 8፣24 ወተሰፍዎሰ ለዘያስተርኢ ኢኮነ ተስፋ ወዘሰ ይሬኢ እፎ ይሴፎ፡፡ሮሜ 10፣17 ወአሚንሰ እምሰሚዕ፡፡

መሥዋእት፣ረድኤተ እግዚአብሔር

ሮሜ 12፣1 ረስዩ ነፍስተክሙ መሥዋእተ ቅዱሰ ለእግዚአብሔር ወሕያው፡፡ወአመክሩ ዘይፈቅድ እግዚአብሔር ዘሰናይ ወዘጽድቅ፡፡ሐልዩ በዘታነጽሑ ርእሰክሙ እም ዝሙት፡፡ሮሜ 9፣16 ናሁኬ ኢኮነ ለዘበደረ ወለዘርጸ ዘእንበለ ዳዕሙ ለዘእግዚአብሔር ምህሮ፡፡

እውቀት፣ማሸነፍ፣ቁጣን ማሳለፍ

ሮሜ 12፣17 ወኢትበሉ ጠቢባን ንሕነ፡፡ሮሜ 12፣19 አኅልፍዋ ለመዓት፡፡ኢትማኦ ለእኩይ በእኩይ አላ ማኦ ለእኩይ በገቢረ ሰናይ፡፡

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ቆሮንቶስ ቀዳሚት

ቆሮንቶስ በአካይያ ያለች መዲና ናት፡፡

መስቀል

1ኛ ቆሮ.1፣18 እስመ ነገረ መስቀሉሰ እበድ ውእቱ በኀበ ኀጉላን፡፡የክርስቶስ በመስቀል መከራ የመቀበሉ ነገር ባላመኑ ሰዎች ዘንድ ስንፍና ነው፡፡ወበኀቤነሰ ለእለ ድኅነ ኃይለ እግዚአብሔር ውእቱ፡፡ወንሕነሰ ንሰብክ ክርስቶስሀ ዘተሰቅለ፡፡

ሰብከት፣ሃይማኖት፣ጥበብ

1ኛ ቆሮ.2፣1 ወአነሂ ሶበ መጻእኩ አኃዊነ አኮ በኂጣን ወበተጥባበ ነገር ዘመጻእኩ እምሀርክሙ ትምህርተ እግዚአብሔር፡፡ወቃልየኒ ወትምህርትየኒ ኢኮነ በተየውሆ ወበኂጣነ ተጥባበ ሰብእ፡፡ የምናገረው የማስተምረው ትምህርት በመለዘብ የሰውንም ነገር ልባምነት በማታለል አይደለም፡፡ ዳዕሙ በአርእዮ መንፈስ ቅዱስ ወኃይል፡፡ከመ ኢይኩን ሃይማኖትክሙ በጥበበ ሰብእ፡፡ጥበበ ንነግሮሙ ለጠቢባን ወአኮ ጥበበ ዝ ዓለም ወኢጥበበ መላእክተ ዝንቱ ዓለም ዘእንበለ ጥበበ እግዚአብሔር ዘንነግር ጥበብ ዘበአማን፡፡1ኛ ቆሮ.2፣13 ወዝንቱኒ ነገር ኢኮነ ትምህርተ እጓለ እመሕያው ወኢኮነ ጥበበ ነገር ዘእንበለ ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ፡፡1ኛ ቆሮ.3፣8 ወካልአሰ መሰረተ አልቦ ዘይክል ሣርሮ ዘእንበለ ዘተሣረረ ወመሠረቱሂ ኢየሱስ ክርስቶስ ውእቱ፡፡1ኛ ቆሮ.3፣19 እስመ እበድ ውእቱ በኀበ እግዚአብሔር ጥበቡ ለዝ ዓለም፡፡1ኛ ቆሮ.16፣ወይእዜኒ አኃዊነ ፍቁራን ኩኑ ጽኑዓነ ወድልዋነ ወኢታንቀልቅሉ እም ሃይማኖት፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ሥጋዌ፣ሥላሴ

1ኛ ቆሮ.2፣8 ወሶበሰኬ አእመሩ ኢም ኢሰቀልዎ ለእግዚአ ስብሐት፡፡1ኛ ቆሮ.8፣6 ወእለሰ ብዙኃን አማልክቲሆሙ ብዙኃን አጋንንቲሆሙ ወለነሰኬ አሐዱ እግዚአብሔር አብ ዘኩሉ እምኔሁ ወንሕነኒ ቦቱ፡፡ወአሐዱ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘኩሉ በእንቲአሁ ወንሕነሂ ቦቱ ወባሕቱ አኮ ኩሉ ዘየአምሮ፡፡1ኛ ቆሮ.15፣47 ቀዳማዊ ብእሲ እምድር መሬታዊ ወዳግም እምሰማይ ሰማያዊ፡፡

እግዚአብሔርን ለሚወዱት

1ኛ ቆሮ.2፣9 ዘዓይን ኢርእየ ወእዝን ኢሰምአ ውስተ ልበ ሰብእ ዘኢተሐለየ ዘአስተዳለወ እግዚአብሔር ለእለ ያፈቅርዎ፡፡

ታቦት

1ኛ ቆሮ.3፣16 ኢተአምሩኑ ከመ ታቦቱ ለእግዚአብሔር አንትሙ፡፡ወዘሰ አማሰነ ቤተ እግዚአብሔር ሎቱኒ ያማስኖ እግዚአብሔር፡፡ወቤቱሰ ለእግዚአብሔር አንትሙ ውእቱ፡፡ ወኢታርኩሱ ቤቶ ለእግዚአብሔር ወኢታስሕቱ ርእሰክሙ፡፡1ኛ ቆሮ.6፣13 ወሥጋክሙሰ ኢኮነ ለዝሙት አላ ለእግዚአብሔር፡፡ኢተአምሩኑ ከመ አባሉ ለክርስቶስ ሥጋክሙ፡፡ትነሥኡኑ አባሎ ለክርስቶስ ወትሬስይዎ አባለ ዘማ ሐሰ፡፡1ኛ ቆሮ.6፣19 ወኢኮንክሙ ለርእስክሙ፡፡

መጻሕፍት፣መምህራን

1ኛ ቆሮ.4፣6 ወኢትጻኡ እም ቃለ መጻሕፍት ከመ ኢትትዐበዩ ላእለ ቢጽክሙ፡፡1ኛ ቆሮ.8፣16 ወእመኒ ኢመሀርኩ አሌ ሊተ፡፡1ኛ ቆሮ.12፣7 ሀተታ ማርቆስ ዘዮናኒ መጻሕፍትን ዓላውያን ያጠፏቸው እንደሆነ አጽፋለሁ ብሎ ብሉይ ሐዲስ በቃሉ አጥንቶ ይኖር ነበር፡፡

ትእቢት፣ዝሙት

1ኛ ቆሮ.4፣7 ወምንተ ኮንከ ዘትዜኃር ወትትኤበይ ብከኑ ዘኢነሳእከ እም ካልእከ፡፡1ኛ ቆሮ.6፣18 ጉዩ እምዝሙት፡፡

ትዳር፣ምንኩስና

1ኛ ቆሮ.7፣1 ወከመሰ ኢትዘምው ኩሉ ብእሲ ይንበር በብእሲቱ፡፡ወኩላ ብእሲት ትንበር በምታ፡፡ለብእሲትኒ ዘበርቱዕ ይግበር ላቲ ምታ፡፡ወከማሁ ብእሲትኒ ለምታ፡፡ይሄይስ ለብእሲ ኢቀሪበ አንስት፡፡ብእሲትኒ ኢኮነት ብውሕተ ላእለ ርእሳ ዘእንበለ ዳእሙ ለብእሲሃ፡፡ ወኢይትገሐሱ አሐዱ እም ካልዑ ዘእንበለ ዳእሙ በዘተበዋሕክሙ በዕድሜሁ ከመ ታስተርክቡ ለጸሎትክሙ፡፡ወካዕበ ተሀልው ኅቡረ ከመ ኢይጽባእክሙ ሰይጣን እስመ ድኩም ቱስሕተ ነፍስትክሙ፡፡እብሎሙ ለእለ ኢያውሰቡ ወለመዐስብኒ ይኄይሶሙ ለእመ ነበሩ ከማየ፡፡ወእመሰ ኢይክሉ ተዐግሦ ለያውስቡ፡፡እስመ ይሄይስ አውስቦ እም ዋዕይ ፍትወት፡፡ወብእሲኒ ኢይጎድግ ብእሲቶ፡፡1ኛ ቆሮ.7፣27 እም ከመ ሀሎከ ምስለ ብእሲትከ ኢትፍቅድ ተኀድጎ ምስሌሃ፡፡ወእመሰ

መጽሐፈ ኤደን

አልብከ ብእሲት ኢትፍቅድ አንስተ፡፡እስመ አልጸቀ ይጎልፍ ኩሉ ንብረተዝ ዓለም እስመ ኩሉ ተድላዝ ዓለም፡፡አንሰ እፈቅድ ለክሙ ዘእንበለ ጎዘን ተሀልው ወዘሰ አውሰበ ይሄሊ ንብረተ ዝንቱ ዓለም በዘያሰምራ ለብእሲቱ፡፡ወድንግልኒ እንተ ኢያውሰበት ትሐልዮ ለእግዚአብሔር ከመ ይትቀደስ ሥጋሃኒ ወነፍሳኒ፡፡ወእመኒ አጥብአ ይዕቀብ ድንግልናሁ በልቡ ሰናየ ገብረ፡፡1ኛ ቆሮ.11፣7 ወብእሲትኒ ክብሩ ለምታ ይእቲ፡፡ርቱዕ ይኩን ሥልጣኑ ላእለ ርእሳ፡፡

ግዝረት

1ኛ ቆሮ.7፣19 ተገዝሮሂ ኢይበቁዕ ወኢተገዝሮሂ ኢያሰልጥ ዘእንበለ ዳእሙ ዓቂበ ትእዛዘ እግዚአብሔር፡፡ወኩሉ ዘከመ ተጸውዐ ከማሁ ለየሀሉ፡፡ግዙፉም በግዙርነቱ ኢግዙፉም በኢግዙርነቱ ይኑር ሲል ነው፡፡

ፍቅር፣ቅዱስ ቅንዐት

1ኛ ቆሮ.8፣1 ወተፋቅሮ የሐንጽ፡፡1ኛ ቆሮ.8፣13 ወእመሰ እንበይነ መብልእ ይስሕት ቢጽ ኢይበልእ ሥጋ ለዝሉፉ ከመ ኢያስሕት ቢጽየ፡፡1ኛ ቆሮ.8፣20 ወኮንክዎሙ ለአይሁድ ከመ አይሁዳዊ ከመ አስተጋብኦሙ ለአይሁድ፡፡ወኮንክዎሙ ለእለ አልቦሙ ሕግ ከመ ዘአልቦ ሕግ፡፡ ከመ እርብሖሙ ለእለ አልቦሙ ሕግ፡፡1ኛ ቆሮ.12፣17 ቅንዑ ለእንተ ተዐቢ ጸጋ፡፡1ኛ ቆሮ.13፣1 ወእመኒ አእመርኩ ነገረ ኩሉ ሰብእ ወነገረ ኩሉ በሐውርት ወተፋቅሮ አልብየ ኮንኩ ከመ ድምጸ ብርት ዘይነቁ፡፡ወእመኒ ተነበይኩ ኩሎ ዘኅቡዕ ወኩሎ ጥበበ ወእመኒ ብየ ኩሉ ሃይማኖት እስከ አፈልስ አድባረ ወተፋቅሮ አልብየ ከንቶ ኮንኩ፡፡ተፋቅሮ ያስተዔግሥ ተፋቅሮ ያስተማሕር/ፍቅር ያስተዛዝናል፡፡ተፋቅሮ ኢያስተቃንዕ ወኢያስተኃፍር ወኢያስተኤቢ ልቦ፡፡ወኢየኃሥሥ ተድላ ለባሕቲቱ ኢያስተማዕዕ ወኢያሐሊ እኩየ ወኢያስተፈሥሕ በግፍዕ ወያስተፈሥሕ በጽድቅ፡፡ በኩሉ ያስተማሕር ወበኩሉ ያስተዔግሥ፡፡ተፋቅሮ ለዝሉፉ ኢየኀሥር ወኢያወድቅ ወእምኩሉሰ የዐቢ ተፋቅሮ፡፡1ኛ ቆሮ.14፣ዴግንዋ ለተፋቅሮ፡፡

እውቀት፣ትእግስት

1ኛ ቆሮ.8፣2 ወእመቦ ዘይብል አእመርኩ ዓዲ ኢያእመረ ዘይደልዎ ያእምር፡፡ወዘሰ ያፈቅሮ ለእግዚአብሔር ውእቱኬ ዘበአማን አእመረ፡፡1ኛ ቆሮ.8፣24 ሩጹ ወብድሩ ከመ ትርከቡ ወኩሉ ዘይትጋደል ይትኤገሥ፡፡ወንሕነሰ ንትኤገሥ ወንጸንዕ ከመ ንንሳእ አክሊለ ዘኢየኀልፍ፡፡

ኦሪትን መተርጎም፣ትርጓሜ

1ኛ ቆሮ.10፣1 ለኩሎሙ አበዊነ ጸለሎሙ ደመና ወኩሎሙ ኀለፉ ማዕከለ ባሕር ወለኩሎሙ አጥመቆሙ ሙሴ በደመና ወበባሕር ወኩሎሙ ተሴሰዩ እክለ ዘመንፈስ ቅዱስ ወኩሎሙ ሰትዩ ስቱ መንፈሳዊ ዘውእቱ ዘሰትዩ እም ኰኵሕ መንፈሳዊት ወኰኵሕሰ ክርስቶስ ውእቱ፡፡ወአኮ ለኩሎሙ እስራኤል ዘኀረዮሙ እግዚአብሔር ወመብዝኅቶሙ ተነጽሑ በገዳም፡፡ወዝኒ ዘረከቦሙ ከመ ይኩኑክሙ እሙንቱ አርአያ ከመ አንትሙኒ ኢትፍትው እኩየ በከመ ፈተው እሙንቱ፡፡

የሚበላና የማይበላ፣አርዓያ

መጽሐፈ ኤደን

1ኛ ቆሮ.10፣25 ወዓዲ ኩሉ ዘይሰይቱ በምስያጥ ብልዑ ወኢትሕትቱ እስመ ለእግዚአብሔር ምድር በምልዓ።ወለእመ ዘጸውአክሙ ዘኢየአምን ወፈቀድክሙ ትሑሩ ኩሉ ዘአቅረቡ ለክሙ ብልዑ ወኢትሕትቱ ወእመሰቦ ዘይቤለክሙ እስመ ዝንቱ ዝቡሕ ለአማልክት ኢትብልዑ እንከ። ወእመኒ በላእክሙ ወእመኒ ሰተይክሙ ወኩሎ ዘገበርክሙ በአኩቴተ እግዚአብሔር ግበሩ ወኩንዎሙ አርአያ።1ኛ ቆሮ.11፣1 ተመሰሉ ኪያየ በከመ አነ እትሜሰሎ ለክርስቶስ።

መክናነብ

1ኛ ቆሮ.11፣4 ወኩሉ ብእሲ ዘግልቡብ ርእሶ ይጼሊ አው ይትኄበይ ያኀሥር ርእሶ።ወኩላ ብእሲት እንዘ ክሱት ርእሳ ትጼሊ አው ትትኄበይ ታኀሥር ርእሳ።ወእመሰ ኢትትገለበብ ብእሲት ለትትላፀይ ወእመሰ አኮ ለትትቀረጽ።ወእመሰ ኀሣር ውእቱ ለብእሲት ተላጽዮሂ ወተቀርጾሂ ለትትገልበብ።ወብእሲኒ ኢኮነ ርቱዓ ይትገልበብ ሶበ ይጼሊ።ወለብእሲትኒ ክብራ ውእቱ ለእመ አንጎት ሥዕርተ ርእሳ።

ቁርባን

1ኛ ቆሮ.11፣27 ወይእዜኒ ዘበልዖ ለዝንቱ ኅብስት ወዘሰትዮ ለዝንቱ ጽዋዕ እንዘ ኢይደልዎ ዕዳ ይትነሠሥዎ በእንተ ሥጋሁ ወደሙ ለእግዚእነ።ወይእዜኒ አመኪሮ ሰብእ ርእሶ ወአንጺሆ ይብላእ እም ውእቱ ኅብስት ወይስተይ እም ውእቱ ጽዋዕ።እስመ ዘበልዖ ወዘሰትዮ እንዘ ኢይደልዎ ደይኖ ወመቅሰፍቶ ለርእሱ በልዐ ወሰትየ።ምንት ውእቱ ሕይወቱ ለዘኢይሰቲ ወይነ።

ንሥሓ፣ጸጋ፣አንድነት

1ኛ ቆሮ.11፣31 ወሶበ ኮነነ ለሊነ ርእሰነ እም ኢተኮነነ ወእመሰ እግዚአብሔር የሐትተነ ወይጌስጸነ።1ኛ ቆሮ.12፣7 ወለለአሐዱ ይሁቦ ገሐደ በከመ ይደልዎ ወይበቁዖ ቦ ለዘይሁቦ ቃለ ጥበብ።ወቦ ለዘይሁቦ ቃለ አእምሮ በመንፈስ ቅዱስ።ወቦ ለዘይሁቦ ፈውሰ ወቦ ለዘይሁቦ ተነብዮ ወለኩሉ ዝንቱ አሐዱ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ ዘይረድኦሙ ለኩሎሙ።1ኛ ቆሮ.12፣7 ወበከመ አሐዱ ሥጋነ ብዙኅ መለያልይነ።ወንሕነ በአሐዱ መንፈስ ወበአሐዱ ሥጋ ተጠመቅነ ኩልነ።ለእመ አሐዱ አካል ሐመ የሐምም ምስሌሁ ኩሉ ነፍስትነ።ወእመኒ ተፈሥሐ አሐዱ አባል ይትፌሣሕ ምስሌሁ ኩሉ ነፍስትነ።አንትሙኬ ሥጋሁ ለክርስቶስ።

ጥቅም፣ክፉ ነገር አለመስማት፣ትጋት

1ኛ ቆሮ.14፣26 ወኩሎሙ በዘትትሐነጹ ግበሩ ለበቁኤት።1ኛ ቆሮ.15፣ኢያስሕቱክሙ አኃዊነ እስመ ነገር እኩይ ግዕዘ ሰናየ ያማስን።ትግሁ ለጽድቅ

ሴቶች በቤተክርስቲያን ዝም ማለት እንዲገባቸው

1ኛ ቆሮ.14፣34 ወአንስትኒ ለያርምማ በቤተክርስቲያን እስመ ኢእዙዝ ይትናገራ።ወእመሰ ይፈቅዳ ይትመሐራ በአብያቲሆን እም አምታቲሆን ይስአላ እስመ ኀሣር ውእቱ ለብእሲት ተናግሮ በቤተክርስቲያን።

መጽሐፈ ኤደን

ትንሳኤ

1ኛ ቆሮ.15፣1 ኦ አብድ አንተ ዘትዘርዕ ኢየሐዩ ለእመ ኢሞተ እመኒ ዘሥርናይ ወእመኒ ዘባዕድ።ካልእ ሥጋ ሰብእ ወካልእ ሥጋ እንስሳ።እስመ ክርስቶስ ሞተ በእንተ ኃጢአትነ ወተቀብረ፤ ወተንስአ፤ አመ ሣልስት ዕለት።ወአስተርአዮ ለጴጥሮስ ወእምዝ አስተርአዮሙ ለዘይበዝኑ እምኀምስቱ ምእት ቢጽ።ቀዳሚ ክርስቶስ ውእቱ ዘተንስአ እሙታን።ምንተ እንከ ይበቁዐኒ ለእመ ኢየሐይው ምውታን ንብላእ ወንስተይ ጌሠመ ንመውት።1ኛ ቆሮ.15፣35 ሀሎ ዘይብል እፎ ይትነሥኡ ምውታን ወበዓይ ነፍስቶሙ የሐይው።ኦ አብድ አንተ ዘትዘርዕ ኢየሐዩ ለእመ ኢሞተ።ካልእ ክብሩ ለፀሐይ ወካልእ ክብሩ ለወርኀ ወካልእ ክብሮሙ ለከዋክብት ኮከብ እም ኮከብ ይሄይስ ክብሩ ከማሁኬ ተንስኦቶሙ ለምውታን።ይዘራዕ በዘይማስን ወይትነሣእ በዘኢይማስን።አይቱ እንከ ቀኖትከ ሞት ወአይቱ መዊያትከ ሲኦል ወቀኖቱሰ ለሞት ኃጢአት።

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ቆሮንቶስ ዳግሚት

እግዚአብሔር፣ሥጋዌ

2ኛ ቆሮ.1፣3 ይትባረክ እግዚአብሔር አቡሁ ለእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ አቡሃ ለምሕረት ወአምላካ ለኩሉ ትፍሥሕት።ጻድቅ እግዚአብሔር።2ኛ ቆሮ.5፣15 ውእቱ ሞተ ቤዛ ኩሉ ውእቱ ሞተ በእንተ ኩሉ።2ኛ ቆሮ.8፣9 ተአምሩ ጸጋሁ ለእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ በእንቲአክሙ አንደየ ርእሶ እንዘ ባዕል ውእቱ ከመ አንትሙኒ ትብዓሉ በንዴተ ዚአሁ።

ጽድቅ፣ትካዝ፣ትምክሕት

2ኛ ቆሮ.6፣3 ወበኩሉ አርትዑ ርእሰክሙ።2ኛ ቆሮ.8፣10 ወትካዝሰ ዘበእንተ ዓለም ሞተ ያመጽእ።2ኛ ቆሮ.10፣17 ወዘሰ ይትሜካሕ በእግዚአብሔር ለይትመካሕ።

ታቦት

2ኛ ቆሮ.6፣14 መኑ ዘይዴምሮ ለብርሃን ምስለ ጽልመት ወመኑ ዘያንብሮ ለክርስቶስ ምስለ ቤልሆር።ወመኑ ዘይዴምር ታቦተ እግዚአብሔር ውስተ ቤተ ጣዖት።አኮኑ ንሕነ ውእቱ ቤቱ ለእግዚአብሔር ሕያው።

ትዕቢት፣ሰይጣን

2ኛ ቆሮ.10፣17 ወአኮ ዳዕሙ ዘርእሶ ንዕደ ኀሩየ ይከውን። 2ኛ ቆሮ.11፣14 እስመ ለሊሁ ሰይጣን ይትሜሰል ከመ መልአከ ብርሃን።2ኛ ቆሮ.12፣7 ወበእንተዝ ከመ ኢይትዐበይ በብዙኅ ራዕይ ተውህበኒ መልአከ ሰይጣን ዘይደንጸኒ ሥጋየ ወይኮርአኒ ርእስየ።

አለማወቅ

2ኛ ቆሮ.12፣2 አአምር ብእሴ ምእመነ በክርስቶስ እምቅድመ አሠርቱ ወአርባዕቱ ዓመት እመሂ በሥጋሁ ወእመሂ ዘእንበለ ሥጋሁ እንዳኢ የአምር እግዚአብሔር።ወመሠጥዎ ውስተ ገነት

መጽሐፈ ኤደን

ወሰምዐ በህየ ዘኢይተረጎም ዘኢይከውኖ ለእንለ እመሕያው ይንብብ።

ምስክር፣ራስን መመርመር

2ኛ ቆሮ.13፣2 በአፈ ክልኤቱ ወሠለስቱ ሰማዕት ይቀውም ኩሉ ነገር።2ኛ ቆሮ.13፣5 ወርእሰክሙ አመክሩ ለእመ ሀለውክሙ በሃይማኖት ወርእሰክሙ ሕቱ።አጥብዑ ወተዐገሡ ወተሰነአው።

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ሰብአ ገላትያ

ገላትያ ከሰባቱ ዮናናውያን አንዲት ክፍል ናት።ገላትያ ምድረ ጽርዕ ናት።

ሥላሴ

ገላ.1፣1 እም ጳውሎስ ሐዋርያ ዘኢኮነ በእንተ ሰብእ ወኢኮነ እም ኀበ ሰብእ ዘእንበለ በእግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ወእግዚአብሔር አብ ዘአንስኦ እሙታን።ገላ.4፣4 ወአመ በጽሐ እድሜሁ ፈነወ እግዚአብሔር ወልዶ ወተወልደ እም ብእሲት ወገብረ በሕገ ኦሪት ከመ ይሣየጦሙ ለእለ ውስተ ኦሪት።

ሃይማኖት፣ቅዱሳን

ገላ.1፣8 ወባሕቱ አንትሙ አሠረ ዚአነ ትልው።አንትሙሰ መልአክ እም ሰማይ ለእመ መሀረክሙ ካልዐ እምዘ መሀርናክሙ ውጉዘ ለይኩን።ወይእዜኒ ካዕበ እብል ለእመቦ ዘመሀረክሙ ካልእ እምዘመሀርናክሙ ውጉዘ ለይኩን።ገላ.1፣10 ወእመሰኬ እፈቅድ ለሰብእ አድሉ ኢኮንኩኬ ገብሮ ለክርስቶስ።ገላ.1፣18 ወእም ድህረ ሠለስቱ ዓመት ዐረጉ ኢየሩሳሌም እርአዮ ለኬፋ ወነበርኩ ኀቤሁ አሡረ ወኀሙሰ መዋእለ።

ከመልካም ወደ ክፉ መመለስ፣ቅዱስ ቅንዐት

ገላ.3፣3 ከመዝኑ አብዳን አንትሙ እም ድህረ ዘመንፈስ ቅዱስ ወጠንክሙ ወገባእክሙ ይእዜ ሕገ ዘሥጋ ወደም ትግበሩ።ገላ.4፣18 ሰናይኬ ከመ ትቅንዑ ለገቢረ ሰናይ ኩሉ ጊዜ።

ኦሪት

ገላ.3፣9 ናሁ አቅደመ አሰፍዎቶ እግዚአብሔር ለአብርሃም ከመ ቦቱ ይትባረኩ ኩሎሙ አህዛብ።ወእመሰኬ በገቢረ ሕገ ኦሪት ይወርሱ ኢኮነኬ በዘአሰፈዎ።ወለነሰ ተሣየጠነ ክርስቶስ ከመ ይግባእ በረከተ አብርሃም ላእለ አህዛብ በእንተ ኢየሱስ ክርስቶስ።ኦሪት ጥንቱን ማዳን ብትችል ኖሮማ መክበርም በዚያው በሆነ ነበር።ኦሪትስ ወንጌል እስክትሰራ ከሚርት ከጣዖት ከለከለችን።ወመርሐተነ ውስተ አሚን ዘይመጽእ።ኦሪት እንከ መርሐ ኮነተነ ለኀበ ክርስቶስ ከመ ንጽደቅ በአሚን ቦቱ።ወሶበ መጽአት እንከ አሚን ኢንፈቅድ እንከ መርሐ።ኦሪትን በአጋር ወንጌልን በሣራ መሰላት ከሣራ የተወለደው ይሥሐቅ ከአጋር የተወለደውን አስወጥቶ ሰድዶ

ነው አብርሃም ለይሥሐቅ ያወረሰው።አብርሃም ግን የሁለቱም አባት ነው።ወንሕነሰ ይእዜ አኃዊነ ኢኮነ ውሉደ አመት ዘእንበለ ዘአግዓዚት እስመ ክርስቶስ አግዐዘነ።

ፍቅር፣ፍትወተ ሥጋን መቃወም

ገላ.5፣13 ወበተፋቅሮ ተቀነዩ ለቢጽክሙ ወእመሰ በበይናቲክሙ ትትባልዑ ወትትናሰኩ ተንልቆ ተርፈክሙ።እብለክሙ በመንፈስ ሑሩ ወፍትወተ ሥጋክሙ ኢትግበሩ።እስመ ሥጋኒ ይፈቱ ዘኢይፈቱ መንፈስ።ወመንፈስኒ ይፈቱ ዘኢይፈቱ ሥጋ።ወይትአወቅ ምግባሩ ለሥጋ ዝሙት፣ ርኩስ፣ምርዓት፣አጣዕዎ፣ሥራይ፣ጽልዕ፣ትዝኅርት፣ትውዝፍት፣ቅንዐት፣መዓት፣ኑፋቄ፣ተቃኒዎ፣ ተሐምሞ/ምቀኝነት፣ተቃትሎ፣ስክረት ዘዘንተ ይገብር ኢይሬኢ መንግሥተ እግዚአብሔር። ወፍሬሁሰ ለመንፈስ ቅዱስ ተፋቅሮ፣ፍሥሓ፣ሰላም፣ትእግስት፣ምጽዋት፣ኂሩት፣ሃይማኖት፣ የውሃት፣ኢዘምዎ አልቦ ዘይሄይስ እምዝ ሕግ።ገላ.6፣1 አኃዊነ ለእመቦ ብእሲ ዘስሕተ እምኔክሙ አንትሙ እለ በመንፈስቅዱስ አጽንዕዎ በመንፈሰ የውሃት።እንዘ ትትዐቀቡ ለርእስክሙ ወኢትስሐቱ።

ራስን መመርመር፣ስንፍና እንደማይገባ፣ምጽዋት

ገላ.6፣1 ወኩሉ ያመክር ምግባሮ እስመ ኩሉ ጾሮ ይጸውር።ዘዘርዐ ሰብእ የዐርር ዘዘርዐ ውስተ ሥጋሁ የዐርር ሞተ ወዘዘርዐ በውስተ መንፈሱ የዐርር ሕይወተ ዘለዓለም።ወኢንትሐከይ ገቢረ ሰናይ እስመ በጊዜሁ ነአርሮ።አምጣነ ብነ ዕለት ንግበር ሰናየ ለኩሉ።ወፈድፋደሰ ለሰብአ ሃይማኖት።ሀተታ ከቤት ከመጣ ኃጥዕ ጻድቅ አማኒ መናፍቅ ሳይሉ ሳይለያዩ መስጠት ነው። ካለበት ወንድሜን ይርበዋል ይጠማዋል ብሎ አስቦ መስጠት ግን በሃይማኖት ለመሰለ ነው።

መስቀል፣ነቢብ

ገላ.6፣14 ወአንሰ ሐሰ ሊተ ኢይዜኃር ዘእንበለ በመስቀሉ ለኢየሱስ ክርስቶስ እግዚእነ። ወበኀቤየሰ ምውት ዓለም ወአነሂ ምውት በኀበ ዓለም።አንሰ ሕማሞ ለክርስቶስ እጸውር በሥጋየ።ኤፌ.4፣2 ወኩሉ ነገር ኅሡም ኢይጸእ እም አፉክሙ ዘእንበለ ሰናይ በዘይትሐነጽ ትካዝክሙ።ከመ ይርከቡ ሞገሠ እለ ይሰምዑክሙ።ወኩኑ መሐርያነ ቢጽክሙ።

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ሰብአ ኤፌሶን

ኤፌሶንም ከሰባቱ የናናውያን አንዲት ክፍል ናት።ኤፌሶን ምድረ ጽርዕ ናት።

ፍቅር፣ሃይማኖት፣ጸሎት

ኤፌ.4፣2 ወኦሆ ትበሉ ለቢጽክሙ ወትጽህቁ ለተፋቅሮ ወተንብሩ ወትትዓቀቡ በአሐዱ መንፈስ ወበማእሰረ ሰላም ከመ ትኩኑ አሐደ ሥጋ ወአሐደ መንፈሰ።አሐዱ እግዚአብሔር ወአሐቲ ሃይማት ወአሐቲ ጥምቀት።ወአሐዱ እግዚአብሔር አበ ለኩሉ ዘላእለ ኩሉ ወእምኔሁ ኩሉ ወውእቱ ውስተ ኩሉ።ኢትሑሩ እንከ ከመ አህዛብ እለ የሐውሩ በሕሊና ልቦሙ።ኤፌ.4፣23 ሐድሱ መንፈሰ ልብክሙ።ወበእንተዝ ጎድግዋ ለሐሰት ወተናገሩ ጽድቀ ኩልክሙ ምስለ

መጽሐፈ ኤደን

ቢጽክሙ እስመ አሐዱ አባል ንሕነ።ኤፌ.5፣19 ወአንብቡ መዝሙረ ወስብሐጠ ወማህሌተ ቅዱሳት።ሰብሑ ወዘምሩ ለእግዚአብሔር።

ዕርገት፣ቁጣ፣ተግባረ እድ

ኤፌ.4፣10 ዘወረደሂ ውእቱ ወዘዐርገሂ ውእቱ።ኤፌ.4፣26 ቦ መዓት ዘበርትዕ የሚገባ ቁጣ አለ።ሕጻናት አንማርም ቢሉ የተማሩትን ቢገድፉ መናፍቃን በጉባኤ እንዳይሰለጥኑ ምእመናን ከሃይማኖት እንዳይወጡ ከምግባር እንዳይናወጡ መቆጣት ይገባል።ወዘእንበለ ይእርብ ፀሐይ አቁርሩ መዓተክሙ።ወኢተሀብዎ ፍኖተ ለሰይጣን።ኤፌ.4፣28 ለይትገበር ወይጸሙ እንከ በእደዊሁ ለሰናይ በዘይረድኦ ለነዳይ።

ዋዛ ፈዛዛ፣ስካር እንደማይገባ

ኤፌ.5፣3 ወዝሙትሰ ወኩሉ ርኩስ ወትእግልት ኢይሰማእ በላእሌክሙ በከመ ይደልዎሙ ለቅዱሳን።ወኢነገረ ኀፍረት ወነገረ ዕበድ ወነገረ ስላቅ ዘኢይደሉ።ከመ ውሉደ ብርሃን ሑሩ እንከሰ።ወኢትስክሩ ወይነ እስመ ምርዓት ውእቱ።

ትዳር፣ቤተሰብ

ኤፌ.5፣22 ወአንስትኒ ይትአዘዛ ለአምታቲሆን በኩሉ።እደውኒ ያፍቅሩ አንስቲያሆሙ።ዘአፍቀረ ብእሲቶ ርእሶ አፍቀረ።ወአልቦ ዘይክል ጸሊአ ሥጋሁ ግሙራ።ወበእንተዝ የኀድግ ብእሲ አባሁ ወእሞ ወይተልዋ ለብእሲቱ።ወይከውኑ ክልኤሆሙ አሐደ ሥጋ።ወብእሲትኒ ትፍርሆ ለምታ። ውሉድኒ ተአዘዙ ለአዝማዲክሙ በእግዚእነ እስመ ጽድቅ ውእቱ ዝንቱ ከመ ሰናየ ይኩንክ ወይኑኅ መዋዕሊክ በዲበ ምድር።አበውኒ ኢታስተቆጥዑ ውሉድክሙ።አላ ሕጽኑ ወገስጹ በትምህርተ እግዚአብሔር።ነባሪኒ ተአዘዙ ለአጋእዝቲክሙ እለ ይኬንኑክሙ ሥጋክሙ።ወበኩሉ ነፍስክሙ ተቀነዩ ሎሙ።

ገቢረ ሰናይ፣ጽናት፣ማሸነፍ

ኤፌ.6፣8 ኩሉ ዘገብረ ሰናየ ይትዐሠይ በኀበ እግዚአብሔር።እመኒ ነባሪ ወእመኒ አግዐዚ።እንከሰ ጽንዑ በእግዚአብሔር ወልበሱ ወልታ እግዚአብሔር በዘትክሉ ተቃውሞቶ ለመናሥግተ ሰይጣን።እስመ ቀትልክሙ ኢኮነ ምስለ ዘሥጋ ወደም።ወበእንተዝ ንስኡ ወልታ እግዚአብሔር ከመ ትክሀሉ ተቃውሞታ ለዕለት እኪት።ወኩኑ ድልዋነ በኩሉ ከመ ትጽንዑ።ወምስለዝ ኩሉ ንስኡ ንዋየ ሐቅል ዘሃይማኖት።ዕለት እኪት ኃጢአት የሚሰሩባት ቀን ናት።ንስኡ ንዋየ ሐቅል ዘሃይማኖት በዘትክሉ አጥፍዖተ ኩሉ አሕጻሁ ለእኩይ ርሱን።ወንስኡ ጌራ መድኃኒት ላእለ ርእስክሙ ወሰይፈ ዘመንፈስ ቅዱስ በእደዊክሙ ዘውእቱ ቃለ እግዚአብሔር።እንዘ ትጼልዩ በኩሉ ጊዜ በመንፈስ ትግሁ።ወተጸመዱ ለጸሎት ኩሎ ጊዜ።

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ሰብአ ፊልጵስዩስ

ፊልጵስዩስ በመቄዶንያ ያለች ከተማ ናት።

መጽሐፈ ኤደን

ደስታ፣ፍቅር፣ዓለማዊነት፣ጸሎት

ፊልጵ.2፣2 ፈጽሙ ሊተ ፍሥሓየ ከመ ተሀልዩ ኪያሁ ወተሀልው በተፋቅሮ፡፡በአሐዱ ነፍስ ወበአሐዱ ምክር፡፡ወኢትግበሩ በተቃሕዎ ወኢበአፍቅሮ ክብረ ከንቱ፡፡ወኢትጽሐቁ ለባሕቲትክሙ ዘእንበለ ለቢጽክሙ፡፡ፊልጵ.3፣1 ወይእዜኒ አኃውየ ተፈሥሑ በእግዚእነ፡፡ፊልጵ.3፣19 እለ ደኃሪቶሙ ለሕርትምና እለ ከርሶሙ ያመልኩ ወክብሮሙ ኀሣሮሙ እለ ይሐልዩ ዘውስተ ምድር፡፡ወለነሰ ዘውስተ ሰማያት ሀገርነ፡፡ፊልጵ.4፣4 ተፈሥሑ በእግዚእነ ዘልፈ፡፡ኢተሐልዩ ወኢምንተኒ ወባሕቱ ጸልዩ በኩሉ ጊዜ ወሰአሉ፡፡ወእንዘ ተአኩቱ ክሥቱ ስእለተክሙ ኀበ እግዚአብሔር፡፡ፊልጵ.3፣2 ወተዐቀቡ አንትሙኒ ወዐቅዎሙ ለከለባት ወዐቅዎሙ ለገበርተ እኪት፡፡

ሥጋዌ፣ሐልዮ፣ያለኝ ይበቃኛል ማለት

ኢየሱስ ክርስቶስ ዘውእቱ አርዓያሁ ለእግዚአብሔር አኮ ሀይዶ ዘኮነ እግዚአብሔር፡፡ወተመሰለ ከመብእሲ ወኮነ ከመሰብእ ወሰምዐ ወተዐዘዘ እስከበጽሐ ለሞት ወሞቱሂ ዘበመስቀል፡፡ወበእንተዝ ጸገዎ ስመ ዘየዐቢ እምኩሉ፡፡ከመ ለስመ ለኢየሱስ ክርስቶስ ይስግድ ኩሉ ብርክ ዘበሰማያት ወዘበምድር፡፡ፊልጵ.4፣8 ወይእዜኒ አኃዊነ ኩሎ ዘርትዕ ወዘንጽሕ ወዘጽድቅ ወዘሰናይ ወዘፍቅር ወዘይትአኮት ኪያሁ ሐልዩ፡፡ፊልጵ.4፣11 አአምር ከመ የአክለኒ ዘብየ፡፡

መሰማማት፣ወደፊት

ፊልጵ.2፣12 በፍርሀት ወበረዐድ ተገበሩ ለሕይወትክሙ፡፡ወግበሩ ኩሎ ዘትገብሩ በተሰናዕዎ ወበሥምረት ዘእንበለ ነጎርጓር ወዘእንበለ ኑፋቄ ከመ ትኩኑ ንጹሓነ ወየዋሃነ፡፡ፊልጵ.3፣13 ኦ አኃውየ ሊተሰ ይመስለኒ ዓዲየ ኢነሳእኩ ፍጻሜ እስመ ዘድኅሬየ እረስእ ወዘቅድሜየ እሜልዕ ወእደግን ኩልክሙ ፍጹማን ዘንተ ሐልዩ፡፡

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ሰብአ ቆላስይስ

ቆላስይስ ቅርብት ይእቲ ለምድረ ሶርያ፡፡ፍጡር እድሜውን ሙሉ መከራ ሲቀበል ቢኖር ፈጣሪ አንድ ሰዓት ከተቀበላት መከራ ጋር አይነጻጸርም፡፡

ሥጋዌ፣እግዚአብሔር፣ፍርድ

ቆላስ.1፣17 ወውእቱ ሀልው እም ቅድመ ኩሉ ወኩሉ ቦቱ ቆመ ወውእቱ ርእሳ ለቤተክርስቲያን ወገብረ ሰላመ በደመ መስቀሉ ለዘበሰማይ ወለዘበምድር፡፡ቆላስ.2፣9 ዘላእሌሁ ኀደረ ኩሉ መለኮቱ በሥጋ ሰብእ፡፡እስመ ውእቱ ርእሱ ለኩሉ መኮንን ወለኩሉ መንግሥት፡፡ቆላስ.4፣1 ወፍትሑ ጽድቀ እውነትን ፍረዱ፡፡

በፍልስፍና አለመሸወድ፣ምስጋና፣ሉቃስ

ቆላስ.2፣8 ዐቁ ኢይኒጡክሙ በጥበበ ነገር ዘይዬውሁ ለከንቱ በሥርዓተ ትምህርተ ሰብእ ለስሒተ ዝንቱ ዓለም፡፡ቆላስ.3፣15 ወሀልው በአኩቴተ ክርስቶስ፡፡ቆላስ.4፣14 አምኀክሙ ሉቃስ

መጽሐፈ ኤደን

ዐቃቤ ሥራይ ፍቁርነ፡፡

መጽሐፈ ዕዳ በመስቀል እንደተሻረ፣ሐልዮ

ቆላስ.2፣14 ወደምሰሰ ለነ መጽሐፈ እዳነ በሥርዓቱ እም እድውነ፡፡ወአእተቶ እማእከሌነ ወቀነዎ በመስቀሉ፡፡ቆላስ.3፣1 ዘላዕሉ ሐልዩ ወአኮ ዘበምድር፡፡

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ሰብአ ተሰሎንቄ ቀዳሚት

ተሰሎንቄ አሐቲ መክፈልት ይእቲ እመቄዶንያ

በጸሎት ማሰብ፣ምስጋና፣መመርመር

1ኛ ተሰሎ.1፣2 ነአኩቶ ለእግዚአብሔር ዘልፈ በእንቲአክሙ ወንዜከረክሙ ወትረ በጸሎትነ፡፡ 1ኛ ተሰሎ.3፣9 አየ አኮቴተ ንክል ዐሥዮቶ ለእግዚአብሔር ህየንተ ኩሉ ፍሥሓነ ዘተፈሣሕነ ዘእንበለ ከመ ንጼሊ ኀበ አምላክነ መዓልተ ወሌሊተ፡፡1ኛ ተሰሎ.5፣21 ወኩሎ አመክሩ ወዘሰናየ አጽንዑ ወተገኀሡ እም ኩሉ ምግባረ እኩይ፡፡ኦ አኃዊነ ጸልዩ ለነ፡፡አምኑ ኩሎ አኃዊነ በአምኃ ቅድሳት፡፡

በእንተ ሙታን፣ትንሳኤ፣ምጽአት፣ትጋት

1ኛ ተሰሎ.4፣13 ወንፈቅድ ታእምሩ አኃዊነ በእንተ እለ ኖሙ ከመ ኢይደሉ ትተክዙ በላእሌሆሙ ከመ ኩሉ ሰብእ እለ ቅቡጻን ተስፋሆሙ፡፡ወእም ከመሰ ንትአመን ከመ ሞተ ክርስቶስ ወተንስአ ከማሁ ያነስኦሙ እግዚአብሔር ለምውታን በኢየሱስ ወያመጽኦሙ ምስሌሁ፡፡1ኛ ተሰሎ.5፣2 ለሊክሙ ተአምሩ ጥዩቀ ከመ እለተ እግዚእነ ከመ ምጽአተ ሰራቂ ሌሊተ ከማሁ ይከውን ምጽአቱ፡፡ወኢንኑም እንከ ከመ እልኩ አላ ንንቃህ ወንትጋህ ወንጠበብ ወንልበስ ልብሰ ሐጺን ዘሃይማኖት ወዘተፋቅሮ፡፡

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ሰብአ ተሰሎንቄ ድግሚት

ሐሳዊ መሢሕ

2ኛ ተሰሎ.2፣4 ዓላዊ ወሐሳዊ ዘያዐቢ ርእሶ ወይብል ለኩሉ አነ ውእቱ እግዚአብሔር፡፡ወውእተ አሚረ ይትከሠት ወልደ አመፃ፡፡ወምጽአቱሰ ለዝንቱ በኃይለ ሰይጣን በኩሉ ኃይል ወትእምርት ወመንክር ዘሐሰት፡፡

ጸሎት

2ኛ ተሰሎ.3፣1 ወይእዜኒ አኃዊነ ጸልዩ ለነ ከመ ንድኃን እምሰብእ እኩያን ወዓላውያን፡፡

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ጢሞቴዎስ ቀዳሚት

ጢሞቴዎስ አባቱ አረማዊ እናቱ አይሁዳዊት ናት፡፡1ኛ ጢሞ.5፣22 ሀተታ አኮ ዘገብረ ኃጢአተ

ባሕቲቶ ዘይትኴነን አላ ዘሂ ሠምረ በኃጢአተ ገዘኩ።

ፍቅር፣ሕግ፣አርዓያነት፣መጻሕፍት፣መናቅ እንደማይገባ

1ኛ ጢሞ.1፣5 ወማኅለቅቱሰ ለትእዛዝ ተፋቅሮ በንጹሕ ልብ።ነአምር ከመ ሰናይ ውእቱ አሪት ለዘይገብሮ በሕጉ ወነአምር ዘኒ ከመ አኮ ለጻድቃን ዘይሠራዕ ሕግ ዘእንበለ ለኃጥዓን።1ኛ ጢሞ.4፣12 ወኩኖሙ አርዓያ ወአምሳለ ለምእመናን በቃልከ ወበምግባሪከ በፍቅር ወበሃይማኖት ወበንጽሕ።ወተዐቀብ እስከ እመጽእ በአንብቦ ወኢታስትት ጸጋሁ ዘላእሌከ።

ገድል፣ጸሎት፣ለበሽተኛ የተፈቀደ

1ኛ ጢሞ.1፣18 ዘንተ ትእዛዘ አማኅጸንኩከ ኦ ወልድየ ጢሞቴዎስ ከመ ትጽናዕ በኩሉ ገድል ሰናይ።1ኛ ጢሞ.2፣1 አስተበቁዐከ ቀዳሜ ኩሉ ትግበር ጸሎተ ወስኢለ ወተጋንዮ።ወበእንተዝ ጸልዩ ላእለ ኩሉ ሰብእ ወላእለ ኩሉ ነገሥት ወለመኳንንት።ዝኬ ሰናይ ወጎሩይ በቅድመ እግዚአብሔር መድኃኒነ።1ኛ ጢሞ.5፣22 ወኢትስተይ ማየ ዕራቆ ጎዳጠ ወይነ ቶስሕ በእንተ ሕማመ ከብድከ ወበእንተ ደዌከ ዘዘልፍ።1ኛ ጢሞ.6፣9 ተጋደል ሰናየ ገድለ በሃይማኖት ለተመጥዎ ሕይወት ዘለዓለም።

ሥጋዌ፣ፈሪሀ እግዚአብሔር

1ኛ ጢሞ.2፣5 አሐዱ እግዚአብሔር ወአሐዱ ጎሩይ ማእከለ እግዚአብሔር ወሰብእ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘኮነ ሰብአ።ሰው ሆኖ ሰውና እግዚአብሔርን ያስታረቀ ኢየሱስ ክርስቶስም አንድ ነው። ዘመጠወ ርእሶ ቤዛ ኩሉ።1ኛ ጢሞ.3፣16 ገዘኬ ዘአስተርአየ በሥጋ ሰብእ ወአስተርአዮሙ ለመላእክት ወሰበክዎ ውስተ አሕዛብ።1ኛ ጢሞ.6፣6 እስመ ለነሰ ተግባርነ ዓቢይ ውእቱ ፈሪሀ እግዚአብሔር።እስመ አልቦ ዘአምጻእነ ውስተ ዓለም ወአልቦ ዘንክል ነሢአ እምኔሁ።እምከመ ረከብነ ሲሳየነ ወአራዘነ የአክለነ።

ሴት፣አደራ

1ኛ ጢሞ.2፣9 ወከማሁ አንስትኒ ይትረሰያ ለጸሎት በፈሪሀ እግዚአብሔር ወበጎፍረት ወበልቡና ወበአንጽሆ ርእሶን እም ዝሙት አኮ በሐብላተ ወርቅ ወበአልባስ ቅድው ዘዕፁብ ሜጡ ዘእንበለ በዘይደልዎን ለአንስት።ብእሲት በጽምው ትትመሀር ወትትአዘዝ በኩሉ የውሃት ወብእሲትሰ ትምህር ኢናበውሓ።ወአዳምሰ ኢስሕተ አላ ብእሲት ስሕተት ወአለወት።1ኛ ጢሞ.5፣9 እፈቅድ እንከ ለንዑሳት ያውስባ ወይትዋለዳ ወይኩና በዓልታተ ቤት።ወኢይርከብ ምክንያተ ወአሐተኒ በዘይጸብኦን ጸላኢ።1ኛ ጢሞ.6፣20 ኦ ጢሞቴዎስ ዕቀብ ማኅጸንተከ።

ጳጳስ፣ዲያቆን፣ዲያቆናዊት፣ቀሲስ፣ሹመት

1ኛ ጢሞ.3፣1 ዘይፈቅድ ይሠየም ጳጳሰ ሰናየ ግብረ ፈተወ።ወባሕቱ ርቱዕ ይሠየም ጳጳስ ዘኢያደሉ ለገጽ ዘአሐተ ብእሲተ አውሰበ።ብእሲ ንቁሕ ወጠቢብ ወመፍቀሬ ነግድ ዘአንጽሐ ርእሶ ወመምህር ወመገስጽ ዘኢያበዝኅ ሰትየ ወይን።ዘኢያፈጥን እደሁ ለዘቢጥ ዘኢይትገዐዝ ዘኢያፈቅር ንዋየ።ወዘሰ ኢይክል ሰሪዐ ቤቱ እፎኑ ያስተሐምም ቤተ እግዚአብሔር ወኢይኩን

ዘእም ሐዲስ ተክል ከመ ኢይትአበይ ወኢይደቅ ውስተ መሥገርተ ሰይጣን።ወዓዲ ርቱዕ ዘሰብእ አፍኣ ይንእድዎ ከመ ኢይደቅ ውስተ ጽዕለት።ወዲያቆናትኒ ከማሁ ንጹሓን ወእስትርኩባን እለ አሐዱ ቃሎሙ እለ ኢያበዝኑ ሰትየ ወይን እለ ኢያፈቅሩ ረባሐ ከንቶ ወሎሙኒ ያቅድሙ አመክሮቶሙ።ዘአሐተ ብእሲተ አውሰበ ዘቦ ውሉድ ሰናይ ግዕዘ ቤቱ ወእለሰ ሰናየ ይትለአኩ እንተ ተዐቢ ሚመተ ይግበሩ ሎሙ።1ኛ ጢሞ.5፣9 ወለእመ ኀረይከ ዕቤረ ኀረይ እንተ ስሳ ክረምታ እንተ አሐደ ብእሴ አውሰበት።ወኩሎ ምግባረ ሰናይ ለእመ ተለወት ወለንዑሳትሰ መበለታት ተገኃሥን ወኢትሚሞን።እለ ሰናየ ተልእኩ ቀሲሳን ምክብዒተ ይደልዎሙ ወፈድፋደሰ ለእለ ይሠርሑ በቃል ወበምህሮ።ወይደልዎ አስቡ ለዘይትቀነይ።1ኛ ጢሞ.5፣19 ላዕለ ልሂቅ ኢትስማእ ውዴተ በቁሱ ነገረ ሰሪ አትስማበት ዘእንበለ ይዝልፍዎ ክልኤቱ ወሠለስቱ ሰማእት።ወኢትሚም ፍጡነ ወኢመነሂ።

ፍጻሜ ዘመን፣የሚበሉና የማይበሉ

1ኛ ጢሞ.4፣2 ወመንፈስ ገሀደ ይነግር ከመ በደኃሪ መዋዕል የዐልው ሃይማኖቶሙ ብዙኃን ወይተልውዎሙ ለአጋንንት እኩያን ወመስሕታን ወትምህርተ ሰይጣን ዘያናፍቅ ነባብያነ ሐሰት እለ የሐርሙ አውስቦ ወይክልዑ መባልእተ ዘእግዚአብሔር ፈጠረ ለምእመናን ከመ ይሴሰዩ ወያእኩቱ እለ የአምርዋ ለጽድቅ እስመ ኩሉ ተግባረ እግዚአብሔር ሰናይ።ወአልቦ ግዱፍ ወኢምንትኒ ለእመ ተወክፍዎ እንዘ የአኩቱ እስመ ይትቄደስ በቃለ እግዚአብሔር ወበጸሎት ወዘንተ መሀሮሙ ለአኃዊከ።

መታዘዝ፣ነገር አለመስማት

1ኛ ጢሞ.5፣1 ሊቃናተ ኢታመጥጽ ሽማግሌዎችን አታዋርድ አትናቅ አታቃል ተአዘዝ ከመ ዘለአቡከ ወለንዑሳን ከመ ዘለአኃዊከ ወለልሂቃትኒ ከመ ዘለእምከ ወለንዑሳትኒ ከመ ዘለአኃቲከ ወአክብር ዕቤራተ በጽድቅ።1ኛ ጢሞ.5፣19 ላዕለ ልሂቅ ኢትስማእ ውዴተ በቁሱ ነገረ ሰሪ አትስማበት ዘእንበለ ይዝልፍዎ ክልኤቱ ወሠለስቱ ሰማእት።

ፍቅረ ንዋይ

1ኛ ጢሞ.6፣6 እስመ ለነሰ ተግባርነ ዓቢይ ውእቱ ፈሪሀ እግዚአብሔር።እስመ አልቦ ዘአምጻእነ ውስተ ዓለም ወአልቦ ዘንክል ነሢአ እምኔሁ።እም ከመ ረከብነ ሲሳየነ ወአራዘነ የአክለነ።ወእለሰ ይፈቅዱ ይብዐሉ ይወድቁ ውስተ መንሱት እስመ ሥርው ለኩሉ እኩይ አፍቅሮ ንዋይ እስመ ብዙኃን በዛቲ ስሕቱ ወዐለው ሃይማኖቶሙ ወጎሠሡ ለርእሶሙ ብዙኀ መቅሰፍተ።ወአንተሰ ብእሴ እግዚአብሔር ጉየይ እምዝ ወዴግን ጽድቀ ወምሂረ ወሃይማኖተ ወተፋቅሮ ወትእግስተ ወትሕትና።ለአብዕልተ ዝንቱኒ ዓለም አዝዞሙ ኢይትዐበዩ ወኢይትአመንዎ ለብዕሎሙ ኃላፊ ዘእንበለ እግዚአብሔር ሕያው ከመ ይግበሩ ግብረ ሰናየ ወይኩኑ ራትዓነ ወጸጋውያነ ወይሣርሩ ለርእሶሙ መሠረተ ሰናየ ለዘይመጽእ ዓለም።

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ጢሞቴዎስ ዳግሚት

ተጋድሎ፣ምርቃት፣ተዘክሮ

መጽሐፈ ኤደን

2ኛ ጢሞ.2፣5 መስተጋድልኒ ኢይከውኖ ምዝጋና ለእመ በሕጉ ኢተጋደለ።አርበኛ ባለበት ጸንቶ ካልተዋጋ አይመሰገንም ደጀን ሁን ቢሉት ፊታውራሪ በቀኝ እለፍ ሲሉት በግራ ልሁን ቢል አይመሰገንም።የሀብከ እግዚአብሔር ጥበበ በኩሉ።ተዘከሮ ለኢየሱስ።2ኛ ጢሞ.4፣7 ሠናየ ገድለ ተጋደልኩ በድርየኒ ፈጸምኩ ወሃይማኖትየኒ ዐቀብኩ።እንከሰ ጽኑሕ ሊተ አክሊለ ጽድቅ ዘየዐሥየኒ እግዚአብሔር ይእተ እለተ መኮንነ ጽድቅ።

ትእግስት፣በማይጠቅም ጉዳይ አለመከራከር

2ኛ ጢሞ.2፣12 እም ከመ ዐረይነ መዊተ ንዔሪ ሕይወተ ወእም ከመ ዐረይነ ትእግሥተ ንኤሪ ነጊሠ።ወእመሰ ክህድናሁ ውእቱኒ ይክህደነ።ኢትትላኮይ በግብር ዘኢይበቁዕ።አስተፋጥን ከመ ትረሲ ርእሰከ ጎሩየ ለጎበ እግዚአብሔር።

ክፉ ዘመን፣ራስ ወዳድነት

2ኛ ጢሞ.3፣1 ወዘንተ ባሕቱ አእምር ከመ በደኃሪ መዋዕል ይመጽኣ ዓመታት እኩያት ወይከውኑ ሰብእ መፍቀርያነ ርእሶሙ መፍቀርያነ ፈጊዕ ወንዋይ ነባብያን/ቀባጣሪዎች ዓለውያን ዝኑራን ጽሩፋን ወእለ አልቦሙ አኩቴት ውጹዓነ ጽድቅ እለ አልቦሙ ምሕረት።ጸላዕያነ ሠናይ እለ ያበድሩ ሐውዘ እም ፍቅረ እግዚአብሔር።ይትሜሰሉ ጻድቃነ ወይክህድዎ ለኃይለ ጽድቅ።

መጻሕፍት፣መምህራን

2ኛ ጢሞ.3፣16 ወኩሉ መጽሐፍ ዘበመንፈሰ እግዚአብሔር ተጽሕፈ ይበቁዕ በኩሉ ትምህርት ወተግሳጽ ወአርትዖ ወአጥብዖ ወጽድቅ ከመ ይትገሰጽ ብእሴ እግዚአብሔር ውስተ ኩሉ ምግባረ ሰናይ።2ኛ ጢሞ.4፣1 ወእኤዝዘከ በቅድመ እግዚአብሔር ከመ ትስብክ ቃሎ በጊዜሁ ወዘእንበለ ጊዜሁ።ገስጽ ወተዛለፍ ናዝዝ ወየውህ እንዘ ትትኤገሥ በኩሉ ወትሜህር እስመ ይበጽሕ ጊዜሁ አመ የዐብይዋ ለትምህርተ ሕይወት ወየሐውሩ በፍትወቶሙ ወያመጽኡ መምህራነ ለርእሶሙ።። ወይመይጡ እዘኒሆሙ እም ጽድቅ ወያመጽኡ ካልአ ትምህርተ ወይትመየጡ ጎበ መሐድምት።። አንተሰ ንቃሕ ወጥበብ በኩሉ።ወግበር ምግባረ ወንጌላዌ ወፈጽም መልእክተከ።

እርግማን

2ኛ ጢሞ.4፣14 እለ እስክንድሮስ ነሀቢ ብዙኀ ኅቀየኒ ይፍድዮ እግዚአብሔር በከመ ምግባሩ ወአንተኒ ወልድየ ተዐቀቦ እስመ ፈድፋደ ተቃወሞ ለነገርነ።አስተፋጥን ትምጻእ ኀቤየ እም ቅድመ ክረምት።።

መልእክተ ጳውሎስ ጎበ ቲቶ

ቲቶ የቀርጤስ ሰው ነው እናቱም አባቱም አረማውያን ናቸው።።ጳውሎስ ሳይገዘር አስከትሎታል

ጳጳስ፣ነቢብ፣ተዝካር

ቲቶ 1፣7 ወርቱዕ ይሠየም ጳጳስ ዘአልቦ ሐሜት ዘይክል ገሥጾ በትምህርተ ሕይወት

ወይዘልፎሙ ለእለ ይትዋስኡ።።ቲቶ 2፣1 ወአንተሰ ንግር ዘይደሉ ለትምህርተ ሕይወት።። ቲቶ 3፣1 ተዘከሮሙ ለቀደምት ወለመኳንንት።።

ሰው፣ትምህርት፣ግዝት

ቲቶ 2፣1 ሊቃውንትኒ ይኩኑ ንጹሓነ እምዝሙት ወንቁሓነ ወጠቢባነ።።ወኢይናፍቁ በሃይማኖት ይትፋቀሩ ወይለብው ወይትዐገሱ።።ልሂቃትኒ ከማሁ ይትቀደሳ።።ወኢያስተሐውራ ነገረ ወኢይትቀነያ ለስቴ ዳዕሙ ይገስጻ ወይምህራ ሰናየ ትምህርተ ለአንስት ወንኡሳትኒ ያፍቅራ አምታቲሆን ወውሉዶን።።ወይኩን ነገርከ ወትምህርትከ በንጹሕ ወበሥሩዕ ነገር ዘአልቦ ነውር ዘኢይሜንኖ አሐዱኒ።።ከመ ይትነፈር ጸላኢ ወይኅጣዕ ዘይነብብ ላዕሌነ ሕሡመ።።ቲቶ 3፣10 ለመስተካህድ ብእሲ እም ከመ ምእረ ወካዕበ ገሰጽኮ ወአበየ ኀድጎ ወአምሮ ከመ ዓላዊ ውእቱ።።

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ፊልሞና

ፊልሞና የቆላስይስ ሰው ነው።።አናሲሞን በጌታችን ሳያምን አረማዊ ሆኖ ሳለ ከብዙ ቀን ጀምሮ ለፊልሞና ይገዛለት ነበረ።።

ደስታ

ፊልሞና 1፣7 ወተፈሣሕኩ ወተሐሰይኩ በእንተ ተፋቅሮትከ።።ፍቅር በመያዝህ ደስ አለኝ።።

መልእክተ ጳውሎስ ኀበ ዕብራውያን

ዕብራውያን ማለት ዐዳውያነ ፈለግ ማለት ነው።።አንድም ፈላስያን ማለት ነው።።እኒህም በኢየሩሳሌም ያሉ ምዕመናነ አይሁድ ናቸው።።

ሥጋዌ፣ፍቅረ ንዋይ እንደማይገባ፣መንግሥተ ሰማያት

ዕብ.1፣1 በብዙኅ ነገር ወበብዙኅ መክፈልት አይድዐ እግዚአብሔር ለአበዊነ በነቢያቲሁ እም ትካት ወበደኃሪሰ ነገረነ በወልዱ ዘውእቱ ብርሃነ ስብሐቲሁ ወአምሳለ አርዓያሁ።።ዘይእኅዝ ኩሎ በኃይለ ቃሉ ወቦቱ ፈጠሮ ለኩሉ።።ወውእቱ በህላዌሁ ገብረ በዘያነጽሕ ኃጢአተነ።።ነገረነ በወልዱ ባለው ሰባልዮስ ይረታል።።ዘረሰዮ ወራሴ ለኩሉ ባለው ፈጽሞ ይረታል።።ወቦቱ ፈጠሮ ለኩሉ ባለው ኀድረት የሚል ሳምሳጢ ይረታል።።አርዮስ ፈጥሮ ፈጠረበት ብሏልና ዘውእቱ ብርሃነ ስብሐቲሁ ባለው ይረታል።።ብርሃነ ስብሐቲሁ ያለውንም ይዞ መርቅያን ዝርው ነው ስላለ አምሳለ አርዓያሁ ባለው ይረታል።።አምሳለ አርዓያሁ ያለውንም ይዘው ንግበር ሰብአ በአርዓያነ ወበአምሳሊነ እንዳለው ያለ ነው ያሉ አሉ ዘይእኅዝ ኩሎ በቃለ ኃይሉ ባለው ይረታሉ።።ዘይእኅዝ ኩሎ ያለውንም ይዘው ቢያስይዙት አይዝ ቢያስገዙት አይገዛ አለን ብለዋል እኒህም በኃይለ ቃሉ ባለው ይረታሉ።።ከዚህ በኋላ መነሳት የተቻለው የለም።።ሀተታ ሥጋን ከባሕርይ ልጁ ጋራ አዋሕዶ ይህን ዓለም ባስገዛለት ጊዜ መላእክት ይሰግዱለታል አለ።።ወበእንተ ወልዱሰ ይቤ መንበርከ እግዚኦ ለዓለመ ዓለም በትረ ጽድቅ ወበትረ መንግሥትከ።።አፍቀርከ ጽድቀ ዓመፃ ጸላእከ ወበእንተዝ ቀብዐከ እግዚአብሔር አምላክከ ቅብዓ ትፍሥሕት ዘይሄይስ እም እለ ከማከ።።

መጽሐፈ ኤደን

ዕብ.2፣7 ሕቀ አሕጸጽኮ እመላእክቲከ ክብረ ወስብሐተ ከለልኮ።ወበእንተዝ ኢየኀፍር አኃውየ ብሂሎቶሙ እስመ ደቂቅ ተሳተፉ በሥጋ ወደምም ውእቱኒ ተሳተፎሙ በዝንቱ ወከመ ቢጸመ ኮነ ሎሙ።ከመ በሞቱ ይሥዐሮ ለመልአከ ሞት ዘውእቱ ሰይጣን።እስመ አኮ እመላእክት ዘነስኦ ለዘነስኦ ዘእንበለ ዳዕሙ እም ዘርዐ አብርሃም ወእንበይነዝ ርቱዕ ይትመሰሎሙ ለአኃዊሁ በኩሉ።ከመ ይኩኖሙ መሐሬ ወሊቀ ካህናት ምእመነ ዘመንገለ እግዚአብሔር።ከመ ይስረይ ኃጢአተ ሕዝብ። ዕብ.3፣1ወይእዜኒ አኃውየ ቅዱሳን ርእይዎ ለዝንቱ ሐዋርያክሙ ሊቀ ካህናት ዘኪያሁ ትትአመኑ ኢየሱስ ክርስቶስ።የዐቢ ክብሩ እምዘሙሴ ፈድፋደ በከመ የዐቢ ክብሩ ለበዓለ ቤት እምነ ቤቱ ወንሕነሰ ውእቱ ቤቱ እለ አመነ።ዕብ.5፣7 ወአመ ሀሎ በመዋዕለ ሥጋሁ ጸሎተ ወስኢለ አብአ በዓቢይ ገዓር ወአንብዕ ኀበ ዘይክል አድኅኖቶ እሞት ወሰምዖ ጽድቆ ወሰመዮ እግዚአብሔር ሊቀ ካህናት ዘለዓለም።ዕብ.8፣25 ወአኮ ዘልፈ ዘይሠውእ ክርስቶስ ከመ ዘይገብር ሊቀ ካህናት ወይበውእ ውስተ ቅድስተ ቅዱሳን በበዓመት በደመ ባዕድ ክርስቶስኒ ምእረ ሣዐ ከመ ይኅድግ ኃጢአቶሙ ለብዙኃን።ዕብ.13፣5 እንዘ ኢታፈቅሩ ንዋየ ሀልው።ወባሕቱ የአክለክሙ ዘብክሙ።እስመ ውእቱ ይቤ ኢየኀድገክ ወኢይትሐየየከ ወይእዜኒ ተአሚነነ ንበል እግዚአብሔር ይረድአኒ።ዕብ.13፣8 እስመ ኢየሱስ ክርስቶስ ውእቱ ዘትማልም ወዮም ወክመ ውእቱ እስከ ለዓለም።ኢታምጽኡ ካልአ ነኪረ ትምህርተ።ዘአኮ ብነ ዝየ ሀገር ዘይነብር አላ እንተ ትመጽእ መንግሥተ ነኀሥሥ።

መላእክት፣ንሥሓ፣ክህነት፣ኦሪት፣ምስጋና፣ምጽዋት

ዕብ.1፣14 አኮኑ ኩሎሙ መላእክት መንፈስ እሙንቱ ወይትፈነው ለመልእክት በእንተ እለ ሀለዎሙ ይረሱ ሕይወተ ዘለዓለም።ሀተታ በመላእክትማ ምን ተልእኮ አለባቸውና እንዲህ አለ ቢሉ ዛሬ በዚህ ዓለም ሰው የጸለየውን ጸሎት ያቀረበውን መሥዋእት ለማሳረግ ይወጣሉ ይወርዳሉ ኂላ ግን ዋጋቸውን ተቀብለው አርፈው የሚኖሩ ስለሆነ እንዲህ አለ።ዕብ.6፣6 ኢይደሉ ከመ ይደቁ የሐድስዋ ካእበ ለንሥሓሆሙ።ዕብ.7፣12 ወእም ከመሰ ፈለሰት ክህነቶሙ ትፈልስ ኦሪቶሙ።ዕብ.8፣ወኩሉ ሊቀ ካህናት ይሠየም ከመ ያብዕ መሥዋዕተ ወቁርባነ እስመ ግብሩ ውእቱ ያብእ ከመዝ።ወሶበሰ ንጽሕተ ኮነት ቀዳሚት ክህነተ ሌዋውያን እም ኢፈቀደ ካልእተ።እስመ ጽላሎታ ይእቲ ኦሪት ለእንተ ትመጽእ ሰናይት እስመ ኢኮነት ለሊሃ። ዕብ.13፣15 ቦኑ እንከ ኢይከውነነ ናብእ መሥዋእተ ስብሐት በኩሉ ጊዜ ለእግዚአብሔር ፍሬ ከናፍሪነ።ወኢትርስኡ ምሐረ ነዳያን ወተሳትፎቶሙ እስመ ዘከማሁ መሥዋእት ይኤድሞ ለእግዚአብሔር።

ቸልተኝነት፣ሐልዮ እኩያት፣ፍቅር፣እንግዳ መቀበል፣ዝክር

ዕብ.2፣1 ወኢንትሐየይ ከመ ኢንደቅ።እስመ እም ተሐይዮ ይትወለድ ድቀት እንዲል።ዕብ.3፣12 ዑቁ እንከ አኃውየ ኢይትረከብ አሐዱ እምኔክሙ ልብ እኩይ ሕጹጸ ሃይማኖት ወንፉቅ ዘያርሕቀክሙ እም እግዚአብሔር።ዕብ.8፣24 ወንትቀሐው ምስለ ቢጽነ በተፋቅሮ ወበምግባረ ሰናይ ወኢንኅድግ ማኅበረነ።ዕብ.13፣1 ወኢትርሥዑ ተቀብሎ ነግድ እስመ በእንቲአሁ ቦ እለ ከፈሎሙ ከመ ይትቀበሉ ነግደ መላእክት እንዘ ኢየአምሩ።ተዘከሩ መቋሐነ ዘከመ

መጽሐፈ ኤደን

ተሞቃሕክሙ።ዕብ.13፣7 ተዘከሩ መኳንንቲክሙ ዘነገሩክሙ ቃለ እግዚአብሔር እንዘ ትራእዩ ሰናየ ግእዞሙ ወተመሰሉ በሃይማኖቶሙ።

ራሰን መመርመር፣ሥላሴ፣ወደኋላ አለማለት፣ትዳር

ዕብ.3፣12 አላ ሕቱ ነፍስክሙ ኩሎ አሚረ አምጣነ ሀሎ እለት ዘይትበሀል ዮም።ከመ ኢይጽናዕ መኑሂ እምኔክሙ ውስተ ስሒት ዘኃጢአት።ዕብ.4፣13 ወአልቦ ዘተፈጥረ ዘኢኮነ ክሱተ በቅድሜሁ ወኩሉ ስጡሕ ወክሡት።ዕብ.6፣13 ወኢይትከሀል ይትሐሰው ቃለ እግዚአብሔር። ዕብ.8፣39 ንሕነሰ ኢይደልወነ ንትመየጥ ድህሬነ ለሕርትምና ዘእንበለ ሃይማኖት እንተ ይእቲ ሕይወተ ነፍስነ።ዕብ.13፣4 ክቡር አውስቦ በኩለሄ ወለምስካቦሙኒ አልቦቱ ስእበት።

መሐላ፣አሰራት፣መልከጼደቅ፣ተጋድሎ፣ተግሳጽ

ዕብ.6፣13 እግዚአብሔርኒ ከመ አሰፈዎ ለአብርሃም ወአልቦ ባዕድ ዘየዐቢ እምኔሁ ከመ ይምሐል ቦቱ መሐለ በርእሱ።ወሰብእሰ ይምሕል በዘየዐቢ እምኔሁ ወሙጻኡ ለቅስት በመሐላ የኀልቅ።ዕብ.7፣2 ወከፈሎ አብርሃም ለመልከ ጼዴቅ አሥራተ እም ኩሉ።ሀተታ መልከ ጼዴቅን የሀገሩ ሰዎች ሄደው ንገስልን አሉት እርሱም ያስጠበቀኝን ትቼ አይሆንም ብሏቸዋል እንዲህ ግን ስለሆነ ቢከራከሩ እውነት ይፈርድላቸው ነበርና ንጉሠ ጽድቅ ያስታርቃቸው ነበርና ንጉሠ ሰላም አሉት።አልቦ ዘዘከረ ሎቱ አበ ወኢእመ።በአምሳሊሁ ለወልደ እግዚአብሔር ይነብር ክህነቱ ለዝሉፉ።ወአልቦ ጥንት ለመዋእሊሁ ወኢማኅለቅት ለሕይወቱ።ዕብ.12፣5 ተጋደልዋ ለኃጢአት ወዕበይዎ።እስመ ዘአፍቀረ እግዚአብሔር ይጌሥፅ።መኑ ወልድ ዘኢይጌሥጾ አቡሁ።

ሃይማኖት፣ቡራኬ፣ጌታን መከተል

ዕብ.7፣7 ወይትአወቅ ባሕቱ ዘእንበለ ካህድ ከመ ዘየዐቢ ይባርኮ ለዘይንእስ።ዕብ.11፣1 ሃይማኖትሰ ጥይቅት ይእቲ ለዘይሴፈዋ።ነአምር ከመ ተፈጥረ ዓለም በቃለ እግዚአብሔር። ወአስተርአየ ዘኢያስተርኢ ምንትኒ ዘኮነ እም ኀበ ኢሀሎ።ወዘእንበለ ተአምኖሰ ኢይትከሀል ያሥምርዎ ለእግዚአብሔር።በተአምኖ አመነገርዎ ለኖኅ በእንተ ዘኢያስተርኢ ግብር ዘኅቡዕ ፈርሐ።ዕብ.12፣2 ወንትልዎ ለፍጹም መልአክነ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘተዐገሠ ኃፍረተ መስቀል። ሐልይዎ እስኩ ለዘከመዝ ተዐገሠ እም ኃጥዓን።

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መጽሐፈ መነኮሳት-ፊልክስዩስ

ይሩማሊስ ጳላድዮስ የሚባሉ ሁለት ሊቃውንት መነኮሳት አገር ለአገር እየዞሩ የአበውን ዜና ያሉትን ከቃላቸው የሞቱትን ከአርድእቶቻቸው እየጠየቁ ጽፈዋል።መጽሐፉም መጽሐፈ ገነት ይባላል።ፊልክስዩስ በአጼ ድልነዓድ ጊዜ መጥቷል ሰይፈ አርእድም ይላሉ።ንዑስ ሰላማ ብርሃነ አዜብ ከግብረ ሕማማት ጋር መልሶታል።አረጋዊ በአጼ ልብነ ድንግል ጊዜ ተመልሷል።የማር ይሥሐቅ ጊዜው አልታወቀም።አንድም ታሪክ አገኘን ብለው በአጼ ገላውዴዎስ የሚሉ አሉ። ሰሊክ ዘደብረ ሊባኖስ ከአቡሻክር ጋር ተርጉሞታል።ማር ይሥሐቅ ጦራቸውን ግብራቸውን

መጽሐፈ ኤደን

ይናገራል ፊልክስዩስ ዜናቸውን ታሪካቸውን ይናገራል።ፊልክስዩስ ገብረ ክርስቶስ ማለት ነው። ቅኔ ማለት የተስእሎና የተሰጥዖ ማቅኛ ነው።የተዛባውን ንባብና ምስጢር ለማቅናት መምህራን ከመጽሐፈ ገነት እያመጡ እንደ ጥቅስ በቃል ይናገሩታል።ሥርዋጽ ማቅኛ ቀድሞ ያልነበረ ኋላ የተጨመረ እንደ ቅኔ ያለ ነው።ንጉሥ ቴዎዶስዮስ ከአባ ኤልያስ እየሄደ ምክር ይቀበል ነበር። ሥጋ አይበላም የሚሉ ሰዎች ስለነበሩ እንደሚበላ ለማስረዳት በግብጽ ያሉ ገዳማት ሁሉ ከዓመት አንድ ጊዜ ሥጋ ይበሉ ዘንድ ታዘዋል።

ብሕትውና፣ምንኩስና

ሥርዓተ ብሕትውና በጳውሊ ሥርዓተ ምንኩስና በእንጦኒ ተጀምሯል።የ*ጳውሊ* አባቱ ባዕለ ጸጋ ነበረ።ሲሞት ገንዘቡን በታላቅ ወንድሙ እጅ አድርጎ ኋላ አካለ መጠን ሲደርስ ከፍለህ ስጠው ብሎት ተናዞ አረፈ።አካለ መጠን በደረሰ ጊዜ የአባቱን ገንዘብ ከፍለህ ስጠኝ አለው።ግድማ ካልከኝ ብሎ ብዙውን አስቀርቶ ጥቂቱን መልካሙን አስቀርቶ ተራ ተራውን ሰጠው።እርሱም በዚህ ተናዶ ዳኛ አወጣለሁ ብሎ ሲሄድ እንደ አባቱ ያለ ባለጸጋ ሞቶ እኩሉ ሲያለቅሱ እኩሉ ሲፈቱ አገኘ ምንድን ነው ብሎ ጠየቀ ባለጸጋ ሞቶ ይለቀሳል ብለው ነገሩት ከእነዚያ አንዱን እስኪ ምከረኝ ከወንድሜ ጋራ በገንዘብ ተጣልቼ ዳኛ አወጣለሁ ብየ መጥቼ ነበረ ቢለው።አባትህ ባለጸጋ ነበረ ጥሎት ሞተ አንተስ ብታመጣው ነግ ጥለኸው ትሞት የለምን ተወው ይቅርብህ አለው።እውነትህን እንጂ ነው ብሎ ትቶት ተመልሷል።የአባቱን ወንጌለ ዮሐንስ ብቻ ይዞ ሄደ። ጌታም ለፈተና ሦስት ቀን ምግብ ነሳው በሦስተኛው መንፈቀ ጎብስት ወርዶለት አናብስት አናምርት አክይስት አቃርብት ካሉበት ነቅዐ ማይ ልምላሜ ዕፅ ከሌለበት ተክል ከማይገኝበት ከጽኑ በረሀ ሄደ።*እንጦንስ* ደግሞ ቅዳሴ ለመስማት ከቤተክርስቲያን ገብቶ ቆመ ቁሱ ወንጌል ብሎ ወጥቶ ሲያነብ እመሰ ፈቀድከ ትኩን ፍጹመ ሚጥ ኩሎ ንዋየከ ወሀብ ለነዳያን ወነዓ ትልወኒ ያለውን ቃል ሰማ።ይህ አዋጅ የተነገረ ለእኔ ነው ብሎ እጎት ነበረችው ከደብረ ደናግል አስጠግቶ ሄዶ ፊት ከነበረባት ዋሻ ገብቶ ተቀመጠ።ከእለታት አንድ ቀን ወለተ አረሚ ሰናይተ ላሕይ ይላታል ከደንገጥሮቿ ጋር በቀትር ጊዜ መጥታ ከዛፉ እግር ከውሃው ዳር አረፈች።ፊት እርሷን አጠቢት ኋላ እርስ በእርሳቸው ይተጣጠቡ ጀመር።እርሱም እርቃናቸውን እንዳያይ ዓይነ ሥጋውን ወደ ምድር ዓይነ ነፍሱን ወደ ሰማይ አድርጎ ሲጸልይ ቆየ ያበቃሉ ሲል የማያበቁለት ሆነ ኋላ ደግሞ ቆይተው ነገረ ኃፊር እያነሱ ይጨዋወቱ ጀመር ምነው እንግዲህማ አይበቃችሁም አትሄዱምን አላቸው።አ እንጦኒ አ እንጦኒ ለእመ ኮንከ መነኮሰ ሐር ኀበ ደብር አለችው።ጌታ ለአበው ትምህርት የሚሆነውን ነገር በማናቸውም ባልበቃ ሰው አድሮ መናገር ልማዱ ነው።እንጦንስም ወደ በረሃ ሄደ።ሰይጣናትም ፈተና አበዙበት እርሱም በትሕትና ይዋጋቸዋል።መልአኩ የሰሌን ቆብ ደፍቶ የሰሌን መቋረፊያ ለብሶ የሰሌን መታጠቂያ ታጥቆ ብትን ሰሌን ይዞ ፊቱን ወደ ምሥራቅ መልሶ ቆመ።ወዲያው ጸልዮ ሦስት ጊዜ ሰገደ። ከዚያ ይህን ብትን ሰሌን ይታታ ጀመር።ሠለስት ሲሆን እንደገና ተነስቶ እንዲህ አደረገ የቀሩትንም የሰዓቱንም የሠርኩንም እንደዚሁ አድርጎ አሳየው በሠርክ አ እንጦኒ ከመ ከመዝ ግበር ወለእመ ገበርከ ዘንተ ትድኅን እም ጸብአ አጋንንት አለው።የመነኩሴ ቆቡ የአክሊለ ሦክ ቀሚሱ የከለሜዳ ቅናቱ የሐብል ሥጋ ማርያም የሥጋ ማርያም ምሳሌ ነው።አስኬማ የሰውነት ምሳሌ ነው።አብርሃም ይሥሐቅን በወለደ ጊዜ ኮሎዶጎሞርን ድል በነሳ ጊዜ ሰሌን ይዞ

መጽሐፈ ኤደን

አመስግኗል፡፡ዮዲት ሖለሆርኒስን በገደለች ጊዜ ይህን ይዘው አመስግነዋል፡፡ኢሳይያስም ድንግል ትጸንስ ወትወልድ ወልደ ባለ ጊዜ ይህን ይዞ አመስግኗል፡፡አውሎግሶን ማለት ስለ እግዚአብሔር ብለህ ክፈትልኝ ማለት ነው፡፡እንጦንስ ወደ እርሱ ሲመጣ ለጳውሊ ሙሉ ኅብስት ወረደለት፡፡ ጳውሊ አራቱን ወንጌል ሲጸልይ አሥር ጣቶቹ ይበሩ ነበር፡፡ለጳውሊ ነጭና ጥቁር የተቀላቀለባቸው አርጋብ ታዩት እኒህም ጽድቅና ኃጢአት እየቀላቀሉ የሚሰሩ ናቸው፡፡በኋላም ሙሉ በሙሉ ጥቁር አርጋቦችን አየ እንጦንስም ምንድን ናቸው ቢለው በኋላ የሚነሱ ኀሣሥያነ ሚመት መፍቀርያነ ንዋይ እለ ይሠርዑ በነግህ ማዕደ ምስለ መኳንንት ይላቸዋል፡፡ *ተሰእሎ 1* ሥርዓተ ኤልያስ ወማቴዎስ ይኄይስ እም ሥርዓተ አብርሃም ወዘኬዎስ፡፡አኮ በኅሊና አላ በሥርዓት፡፡እስመ ***ሥርዓተ ምንኩሰና*** በኀበ አበው ለኀበ ሠለስቱ ክፍል፡፡ኅድዓት ምስለ ተጋድሎ ወደዌ ምስለ አኮቴት ወተልእኮ ምስለ ፍሥሓ ወጥብዓት፡፡***ደዌ ዘበአኮቴት*** እንደ ኢዮብ ነው፡፡***ረድእ ዘበጥብዓት*** ይምትር ፈቃዶ ወይግበር ሥምረቶ ለዘይትለአኮ፡፡የራሱን ፈቃድ ትቶ የሚረዳውን ሰው ፈቃድ የሚፈጽም ነው፡፡በአፍቅሮ ወፍሥሓ ወአኮ በመንኖ ወአንሳርጉሮ አላ ይትለአክ በእንተ ክርስቶስ ወአኮ በእንተ ሰብእ፡፡መነኮሳት ስለ እግዚአብሔር ብቻ ነው የሚያስቡት አካላቸውን ሳይቀር ለእግዚአብሔር ሰጥተዋልና፡፡እስመ ተቃወሙ ፈቃዳቲሆሙ ከመ ይፈጽሙ ሥምረቶ ለእግዚአብሔር፡፡ወገደፉ ነፍሳቲሆሙ፡፡ወተዐገሡ መናስወ ሰይጣናዊተ በእንተ ቃሉ ዘይቤ ዘይፈቅድ ይትልወኒ ይጽልዓ ለነፍሱ ወይጹር መስቀሎ ኩሎ ዕለተ፡፡ ለብጹዓዊኒ አርሳንዮስ አበ ነገሥት ጸውዖ እግዚአብሔር እም ሰማይ እንዘ ይብል ኦ አርሳንዮስ ጉየይ እም ሰብእ ወአንተ ተሐዩ፡፡*ተሰእሎ 40* ይቤሉ አኃው እስፍንተ ይደልዎ ለእጉ ከመ ይንበር ውስተ ማኅበር ወይባእ በዓተ ብሕትውና ይቤ መተርጉም የአክሎሙ ሠለስቱ ዓመት፡፡ ለእመሰ ኢኮኑ ምሁራነ ሰናይ ሎሙ ይትዐደው ሰመንተ ወአሠርተ ዓመታተ፡፡*ተሰእሎ 54* ይቤ እንጦንዮስ በከመ ዓሣ ሶበ ወጽአ እማይ ይመውት ከማሁ መነኮስኒ እም ከመ ኅንደየ እምኔቱ ወበዓቱ ኅበ ካልእ ይጠፍዕ፡፡ወእመሰ ኅንደየ መነኮስ ውስተ ዓለም ይትመተር ተዘክሮ እግዚአብሔር እምኔሁ በእንተ ርእየቱ ወተናግሮቱ ምስለ ሰብእ ወያፈቅር ዕረፍተ ወይትሐወክ ልቡ በፍትወት፡፡*ተሰእሎ 55* በአምጣነ ሀሎ መነኮስ ዘልፈ ውስተ በዓቱ ይመውዕ ውእቱ ለለአሐዱ እም ሕማማት በጸጋ ረድኤቱ ለእግዚእነ፡፡

ተግባረ እድ

ተሰእሎ 1 ሀለው ክልኤቱ አኃው ውሉደ ብእሲ ነጋዲ ወሶበ አእረፈ አቡሆሙ ተካፈሉ ርስቶ ወዘረወ አሐዱ እምኔሆሙ መክፈልቶ ላእለ አብያተ ክርስቲያናት ወምኔታት ወምስኪናን ወመፍቅዳውያን ወተምህረ ኪነ ዕድ ለሲሳየ እለቱ፡፡ወአዝለፈ ኅድአተ ወጸሎተ ወጾመ፡፡ኅድአት የሚለው ባሕታውያን ከዘጉ በኋላ በመስኮተ ቤት ዘልቆ ብርሃነ ፀሐይ አለማየት ቆብ ቅናት ቀሚስ አለማውለቅ ገላ አለመዳሰስ ነው፡፡ተባሕትዎ ያዝኩ ብሎ ከዋሻ ቢከተቱ ሥራ ካልሰሩ እንደሸኮኮ መወተፍ ነው፡፡

ጸሎት

ጸሎተ ሥጋ በአንሣሕስሖ ከናፍር ነው፡፡ጸሎተ ነፍስ ያለ አንሣሕሥሖ ከናፍር የሚጸለይ ነው፡፡ ጸሎተ ልቡና ካልደረሱበት አይታወቅም፡፡*ተሰእሎ 39* አባ አርሳንዮስ ፀሐይ ጫንቃውን

መጽሐፈ ኤደን

ስትመታው የቆመ ዙራ ተመልሳ ግንባሩን እስክትመታው ድረስ ቁሞ አድሮ ንሣእ መክፈልተከ ኦ ሀካይ ብሎ ከድካሙ ያርፍ ነበር።*ተሰእሎ 83* አርሳንዮስ በጸሎት ጊዜ ረቂቅ ምሥጢር በማየት ልቡናው ይራቀቅ ነበር።*ተሰእሎ 156* ወዘኒ ይጼሊ በኩሉ ጊዜ ያስተፌሥሖ ለእግዚአብሔር።

ጾም

ጾም የሚለው ውሎ ውሎ መብላት ሲርብ መተው ምግብ አለማሻሻል ጊዜ አለማለዋወጥ ነው። *ተሰእሎ 62* እስመ በጾም ዘበበዓመት ይሁብ እግዚአብሔር ጸጋ ረድኤት።

ከተርእዮ/ከንቱ ውዳሴ መራቅ

ተሰእሎ 2 ባሕታዊ የሚያደርገው ነገርን በሙሉ ሰው ያመስግነኝ ብሎ አይደለም።*ተሰእሎ 49* ስብሐት የሐስሞሙ ለትሩፋን ፈድፋደ እምዘተርፉ ሕማማት።ወውእቱ ይወልድ ሎሙ ትዝህርተ።ወይትወለድ እምከንቱ ውዳሴ ቅንዓት ወተቃሕዖ።አንድ አሽከር የጌታውን እቃ ጥሎ አስታርቀኝ ብሎ መጣበት ሂድ ይታረቅሀል ብሎ ሰደደው ታረቀ።ለጌታው ደግሞ ጌታ አለው ያ ተጣልቶት እኔ ስታረቅ የነገረኝ ሰው ነበረ እስኪ ከእርሱ እንሂድ ብሎ ይዞት ሄደ።አባ ታድራም እንደመጡበት አውቆ በዓቱን ለቆ ከዛፍ ላይ ወጥቶ ቆቡን ከትክሻው ላይ ጥሎ ዕራቁቱን ሆኖ ቼ ቼ ሲል ቆያቸው እብድ ነው ብለው ጥለውት ሄዱ ይህን ያደረገው ከንቱ ውዳሴ እንዳያጠቃው ነው።ርእሰ ሕማማተ ሥጋ አፍቅሮተ ከርስ ውእቱ ወርእሰ ሕማማተ ነፍስኒ አፍቅሮተ ስብሐት ብጡል።ወሶበ ሞዐ ብእሲ እሎንተ አርእስተ ሕማማት ይረክብ ዕረፍታተ።

ጻድቃን

ተሰእሎ 3 ሰመዮሙ እግዚእ ለቅዱሳን ውሉደ ብርሃን ወሰመዮሙ ካእበ ለዓለማውያን ውሉደ ዓለም እስመ ይቤ እስመ ውሉደ ዝንቱ ዓለም ይጠበቡ እም ውሉደ ብርሃን።*ተሰእሎ 149* የጻድቃን ልቡናቸው ከሐልዮ ኃጢአት በተለየ ጊዜ ሕሊናቸው በጸጋ ብርሃን ብሩህ ይሆናል ይራእዩ መላእክተ ቅዱሳነ ወሰይጣናተ መናፍስተ።

ትእግስት

ተሰእሎ 3 ወተዐገሡ መናስወ ሰይጣናዊተ።*ተሰእሎ 4* ቀድሞ ፍጹም የነበረ አንድ መነኩሴ ነበረ ወእም ድህረ ውእቱ ተሐየየ በእንተ መድኃኒቱ እስከ ኮነ ውእቱ ይበውእ ኀበ ቤተ ብእሲ ዘስሙ ኢዮብ ወይሰርቅ ዘይረክቦ እም ሲሳዩ ወአእመሮ ቅዱስ ወተዐገሠ በፍሥሓ ወበጊዜ ዕረፍቱ ጸውዖ ወበጊዜሃ ረሰየ የአንገ እደዊሁ ወየአምኖን ወያነብሮን ዲበ አዕይንቲሁ ወይቤሎ ኦ እጉየ አንሰ እስእሞን ለእሎን ክልኤ አእዳው ወእሁቦን ጸግዎቶን ላእሌየ እንተ በእንቲአሆን ዘእበውዕ መንግሥተ ሰማያት።ወተናሥሐ እንከ ዝኩ እጉ።ለአባ ኢዮብም 3 አክሊል ወረደለት አንዱ የደዌው አንዱ የትእግስቱ።*ተሰእሎ 9* ጳውሊ ባለ ሕግ ነበር የመጀመሪያ ሚስቱ በድላው ሳለ ሞተች ደግሞ አገባ ያችም በደለችው እንደምን ቢሉ በላዩ ላይ ባሪያውንም ቢሉ ሎሌውንም ቢሉ ይዛለች ከእለታት በአንዱ ከደጅ ኑሮ ቢገባ ተኝተው አገኛቸው ገልጦ አይቶ አንተ ኩን ላቲ ቡሩክ አንቲኒ ኩኒ ሎቱ ቡርክተ ብሎ መነነ።*ተሰእሎ 27* ሶበ ፈቀደ ሰይጣን ከመ ይንፍቅ

ማዕከለ ክልኤቱ አኃው ዘበሥጋ ወሶበ አኀተወ ማኅቶተ እጉ ዘይንእስ አጥፍዐ ወአውደቆ ሰይጣን ሎቱኒ ወማኅቶተሂ ወዘበጦ እንከ እጉሁ ላዕለ መልታሕቱ ወገብረ ሎቱ ስግደተ ወይቤ እጉየ አንኅ መንፈሰከ ላዕሌየ ወአንሰ አኀትዎ ወሶበ ርእየ እግዚአብሔር ትእግስቶ ለደቂቅ ወትሕትናሁ አዘዞ እግዚአብሔር ለመልአከ ውእቱ ደቂቅ ወአሠሮ እንከ ለዝኩ ሰይጣን በውስተ በዓት ወሣቀዮ እስከ ሳኒታሁ።*ተሰእሎ 56* አባ ታድራ ወአባ ሉቃ አዝለፉ ኀምሳ ዓመተ እንዘ ይጸፍዑ ሕሊናቲሆሙ እስመ ኮኑ ይፈቅዱ ፈሊሰ እመካኖሙ ወኮኑ ይብሉ እስከ ክረምት ነሐውር ሶበኒ ይበጽሕ ክረምት ይብሉ እስከ ሐጋይ ነሐውር እስመ አበው ይትዋነይዎሙ ለሕሊናተ ሰይጣናት።*ተሰእሎ 58 ቅኔ*፦አሐዱ እጉ ተናገሮ ለአድልፍዮስ ቃለ ጽርፈት ወኢያውስአ ወሶበ ፈጸመ ይቤሎ ሞገሠ ቃል ይትከዐው እም ከናፍሪከ።ለእመ ተዐገሥነ ከመ ክርስቶስ ንሕነሂ ንነግሥ ምስሌሁ።*ተሰእሎ 59* ሶበ ዘርከይዎ አኃው ለአባ ሙሴ ተብህለ ሎቱ ኢተሀከከኑ ልብከ ወይቤ ተሀከከ ወባሕቱ ኢተናገርከ።

ፍቅር

ተሰእሎ 3 አፍቅሮ እግዚአብሔር ይኄይስ እም አፍቅሮ ፍጡራን።የዓለማውያን ፍቅራቸው ሁለት ወገን ናት አንድም የተከፈለች ናት በእንተ አንስቲያሆሙ ወውሉዶሙ።ለባሕታዊሰ ሎቱ አሐቲ አፍቅሮት ወውእቱኬ ክርስቶስ።ዓለማውያን ግን የልጅ ወዳጅ ፍቅር ይፈርስብናል ብለው በብዙ ወገን ይፈራሉ።ባሕታዊ ግን የአንድ ጌታ ፍቅር ብቻ ይፈርስብኛል ብሎ ይፈራል። *ተሰእሎ 74* ሁሉን መውደድ ማለት ጻድቃንን በበጎ ስራቸው መውደድ ነው።ለኃጥዓን ከፍዳ ይድኑ ዘንድ እግዚአብሔርን መለመን ነው።*ተሰእሎ 105* ይቤሉ አኃው እፎ ይክል ሰብእ ኢያንውር እጎዋሁ በውስተ ልቡ ወአውስአ አረጋዊ ወይቤ ለእመ ኢየሐስብ በልቡ ከመ ሎቱ ሠለስቱ ዓመት ውስተ መቃብር ኢይክል።

ትሕትና

ተሰእሎ 3 ጌታ ለበብኑዳ ታየው ወይቤሎ ሑር ኀበ እገሊት ሀገር ወባእ ኀበ ቤቱ ለሊቅ ወሖረ ወአዘዞ ለሊቀ ሀገር ከመ ይክሥት ሎቱ ሥርዓቶ።ወከሠተ ሎቱ ወይቤሎ እስመ ሊተ ፴ ዓመት እም አመ ተመተርኩ እምነ መጻምርትየ።ወሥልሰ ጊዜያተ አእመርክዋ ወኮኑ ሊተ እምኔሃ ሠለስቱ ውሉድ ወኢገበርኩ ኀሡመ።ወሰብሐ እንከ በብኑዳ ሥርዓቶ ለመኮንን።*ተሰእሎ 31* ለእመ ኮንከ ሐዋርያኒ ወታወጽእ ሰይጣናተ ወትገብር ተአምራተ ተዘከር እፎ ወድቀ ይሁዳ ውስተ አፍቅሮ ብሩር።ወለእመ ርኢከ ፈያታዊ አው ቀታሌ በል በአይቱ አአምር ለእመ ኮነ ይበድረኒ በዊአ ኀበ ገነት ከመ ፈያታዊ ዘየማን።ወለእመ ርኢከ ዘማዊ ወኃጥአ በል በአይቱ አአምር ለእመ ኮነ ለዝንቱ ሀለዎ ያፍቅሮ ለክርስቶስ ወይብኪ በእንተ ኃጣውኢሁ ፈድፋደ እምኔየ ወዘይሐሊኬ ከመዝ ለዓለም ኢይወድቅ እም ፍቅረ እግዚእነ።እመሰ ጸነ ኀበ ትዝህርት ይወድቅ እመልእልት።*ተሰእሎ 37* ጌታ እንጦንስን ከአስካፍ ሂድ አለው።ይህ አስካፍ የንጉሥ ባለሟል ነበረ ራስ ቢትወደድ ነው ውስጡን ግን ሰቅ ታጥቆ በተባሕትዎ ይኖራል።ከዚያ ቢሄድ ከንጉሥ ቤት ውሎ ሲወጣ ደረሰ ሰራዊቱ ሲጋፋ ሰቁን ቢነኩት ወገቡን ቆርጦት ወደቀ አፍሰው ወስደው ከቤቱ አገቡት ተከትሎ ሄዶ ንገሩልኝ አለ።ነገሩለት ገባ አናወርህ እንደምን ነው ግብርህን ግለጽልኝ አለው።የእኔ ግብር ምን ይጠየቃል እንደምታየኝ የቤተመንግሥት ሰው ነኝ

አለ፡፡አይደለም ታዝገፍ መጥቻለሁና ግለጽልኝ አለው፡፡ከዚያ ሰቁን ገለጸለት፡፡አባ እንጦንስም ትሕትና ተምሯል፡፡*ተሰእሎ 84* ትሑት ሰው አጋንንትን አይፈራም፡፡በከመ ይቤ ወቅሪስ እስመ ትሑት ይከውን ዘእንበለ ፍርሀት፡፡ወእግዚአብሔር ያገርር ሎቱ ኩሎ፡፡*ተሰእሎ 117* እስመ ቅዱስ እንጦንዮስ ይቤ አንሰ ርኢኩ ኩሎ መሣግረ ሰይጣናት ትኩላነ ዲበ ምድር ወገዐረ ወይቤ ወይ ለነ መኑ ዘይድኅን እም ዝንቱ ኩሉ ወተብህለ ሎቱ ትሕትና ያድኅን እምኔሁ ለኩሉ፡፡ ይደልወነ ከመ ንትሐት በኩሉ ጊዜ፡፡*ተሰእሎ 126* አበው ሰመዩ ትሕትና በአስማት ሰናያን ወእንጦንዮስ ይቤ መርሕቅ ወመድኅን እመሥገርተ ሰይጣን፡፡ወአባ አሞንኒ ሰመዮ ዕበዩ ለሰብእ፡፡ወአባ ታድራኒ ሰመዮ መፍርሔ ሰይጣናት፡፡ወቁልዝማዊኒ ሰመዮ ሰዋስወ ወአንቀጸ መንግሥተ ሰማያት፡፡ወዮሐንስኒ ሰመዮ መርሶ ነፍሳት፡፡*ተሰእሎ 170* ኅሥሥ እም ኀበ እግዚአብሔር ከመ ይጸንከ ትሕትና፡፡

መንፈሰ ዝሙት

ተሰእሎ 4 የዝሙት ጾር የተነሳበት አንድ መነኩሴ ነበረ፡፡ወፈተዋ ለወለተ ካህነ ጣዖት ወነሠሠ አውስቦታ እም አቡሃ፡፡ወአውስኦ ሰይጣን ለአቡሃ እንዘ ይብል ለእመ ኮነ ዘይክህድ አስኬማ ዘምንኩስና ወይክህድ ጥምቀቱ ሀቦ ሎቱ፡፡*ተሰእሎ 7* በጊዜ ይትቃተሉ ዝሙት ለአሞንዮስ ያረስን ሐጺነ በእሳት ወያነብሮ ዲበ አባሉ፡፡*ተሰእሎ 11* እም ድኅረ ዓመታት ብዙኅ ጸንዐ ላእለ አባ ኤልያስ ተቃተሉ ዝሙት ወወጽአ ገዳመ ወለአከ እግዚአብሔር ኀቤሁ ሠለስተ መላእክተ ወመተሩ እምኔሁ ሕማመ፡፡*ተሰእሎ 13* ተዘክሮ እግዚአብሔር የተለየውን ልቡና ሰይጣነ ዝሙት ሰይጣነ ቁጣ እጅ ያደርገዋል፡፡*ተሰእሎ 23* ሰጠቁ መላእክት እስኪቶ ለማር ኤልያስ ሊቀ ምኔት መነኮሳይያት ሶበ ኮነ ምስሌሁ በህየ ፍትወት፡፡አባ ጢሞቴዎስ ከከተማው አጠገብ ገዳም አቅንቶ በዓት አበጅቶ ይኖራል ልብስ ምግብ እየሰጠ የሚረዳው ዓለማዊ ወዳጅ ነበረው፡፡እኅት አለቸው ዘማ ናትና ምነው ተይ አትላትምን አለው አንተ ትመክራት እንደሆነ እንጂ እኔንስ በጀም አትለኝ አለው ይዘኃት ና አለው ይሏት ሄደ ምነው ይህን ነገር አትተይምን አላት፡፡አባቱ ግብሩን ወድጆው መስሎሃልን የማድርበት እንጂ ባጣ ነው አለቸው፡፡ይህስ እውነቷን ነው አንተም እርዳት እኔም ሰሌን ሰርቼ እረዳታለሁ ብሎ ሲረዳት ኖረ፡፡ከዕለታት በአንዱ ቀን ያ ሰው መንገድ ሊሄድ ተነስቶ እኔ እስክመለስ ምግብህን ብታመጣልህስ አለው አይሆንም አለ፡፡ እንኪያ ትሞት የለም ባይሆን እያመጣች በአፍኣ እያኖረችልህ ትሂድ አለው፡፡ከዚህ በኋላ እያመጣች በአፍኣ እያኖረችለት ስትሄድ ከዕለታት በአንዱ ድካሙ ካልቀረልኝ ገብቼ በረከት ተቀብየ ብሄድ ምነው አለቸው ግቢያ አላት ገባች ተላመዱ መንፈቅ አብረው ኖሩ ኋላ የቀድሞ ክብሩን የኋላ ኃሣሩን አስቦ ሄዶ ከበረሀ ወድቆ ብዙ ዘመን ተጋደለ፡፡ያ ዝሙት ሆኖ የተዋጋው ሰይጣን እንደ እንዝዝ ሆኖ ደዌ አሳደረበት መልአኩ አካሉን ሰንጥቆ አውጥቶ አሳይቶታል፡፡ *ተሰእሎ 91* አንድ አረጋዊ ለብቻው ተባሕትዎ ይዞ ሲኖር አረጀ ማኅበሩ እንግዲህማ ወደኛ መጥተህ እንርዳህ እንጂ አሉት ከሆነስ ትኩስ ምግብ ወደማገኝበት ወደመንደር አስጠጉኝ አላቸው፡፡ከዓለማውያን ወገን አንዱን ምዕመን በነፍስህ ትጠቀማለህ አባታችንን እርዳልን አሉት እሺ ብሎ ከቤቱ ወስደው ሴት ልጅ አለችው እርጂው ብሏት ስትረዳው በእርሷ ተሰነካክሎ ልጅ ወለደ፡፡*ተሰእሎ 100* መንፈሰ ዝሙት የሚቃወመው ሰው ሴቶችን አይይ አይስማ ወኢይትናገር ምስሌሆን ወኢይዘክሮን፡፡ወአባ ጳኩሚስኒ ሶበ ጸንዐ ላእሌሁ ዝንቱ ተቃትሎት ኮነ ይዌሩ

መጽሐፈ ኤደን

መንፈሶ ዕራቆ ቅድመ በዓተ ዝዕብ፡፡ከጅብ ዋሻ ሄዶ ታዘሽ ከሆነ ወጥተሽ ንከሽው እያለ ዕራቁቱን ይቆም ነበረ፡፡ወነስአ እም አዘቅት ከይሴ ወወደዮ ዲበ አባሉ ታዘሽ እንደሆነ ንደፊው እያለ እባብ ይጠመጥምበት ነበር፡፡*ተሰእሎ 117* አባ መቃርስ ሰይጣንን አሮጌ ልብስ ለብሶ ቢረሌዎችን ይዞ ሲሄድ ወዴት ትሄዳለህ ቢለው ከአባ ማሚጦስ አለ፡፡አባ መቃርስም ወደ ማሚጦስ ሄደ አባ መቃርስ መምጣቱን ከሩቅ ሲያይ ቅርጫት ደፋባት አባ መቃርስም እንዴት ነህ ሲለው፡፡ማሚጦስ በአንተ ጸሎት በእግዚአብሔር ቸርነት ጾር ጠፍቶልኛል አለው፡፡አ ወልድየ ማሚጦስ ፍታሕ በርእስከ እም ቅድመ ይፍታሕ ብከ እግዚአብሔር ብሎት ሲሄድ ዕፀው አዕባን መቃርዮስ ኮነ አምላክ በዲበ ምድር አሉት፡፡*ተሰእሎ 141* ወራዛ እስክንድራዊ ይለዋል ከገዳሙ ሊወጣ ሲነሳ አንተ ተው አትውጣ ጾር ይነሳብሀል አሉት እኔ አባ ብሎ ተመክቶ ወጣ ወዲያው ከመሸተኛ ቤት ገብቶ በልቶ ጠጥቶ ሲያበቃ ወዲያው ተስቧል መጋረጃ ገልጦ ሲገባ እባብ ነደፈው ሙቷል፡፡

ዝና፣በሰው መታወቅ

ተሰእሎ 5 ወሀሎ እጉ ዘሎቱ ሰናይ ዝክር ማዕከለ ሰብእ ወኮነ ያምዕየ ለእግዚአብሔር ብዙኃ ወነስኣ ነፍሶ ዘበስቃይ ወወደያ ውስተ ገሀነም ማኅደረ ሰይጣናት ወቦ ባሕታዊ ከመ ሰናየ ዝክር ወኮነ ያምዕየ ለእግዚአብሔር ዘልፈ ወእጉ ዘኮነ ሎቱ መቅጹት ዘምሉዕ ወርቀ ወበደዌሁ ኮኑ አኃው ይትለአክዎ ወያስተዋጽኡ በእንቲአሁ እም ንዋዮሙ ወተደፍነት ምስሌሁ መቅጹት ውስተ መቃብር ወኮነት ታስተርኢ እሳት ዲበ መቃብር ትእምርተ ገሀነም ዘድሉት ሎቱ፡፡*ተሰእሎ 194* በሰው ዘንድ ስመጥር መሆንን አትውደድ ስሜ ይጠራ ብለህ በስመጥር ገዳም መሆንን አትውደድ፡፡ስሜ ይጠራ ብለህ ለስመጥር መነኩሴ ረድእ መሆንን አትውደድ፡፡

ሹመትን መጥላት

ተሰእሎ 7 ወሶበኒ ፈቀዱ ይንስእዎ ለአሞንዮስ በአገብሮ ለኤጲስ ቆጶስና ቀረጸ እዝኖ ዘጸጋም፡፡ ከሹመት እንዲተውኝ ብሎ ነው፡፡አንድም መልከ መልካም መባልን ስለጠላ መልከ ክፉ ይበሉኝ ብሎ ነው፡፡*ተሰእሎ 23* የመክሲሞስና ዱማቴዎስ አባታቸው የሮም ንጉሥ ሎንድዮስ ይባላል፡፡ ብሉይ ሐዲስ ተምረዋል ከዚያ አባታቸው ሕግ ግቡ አላቸው ጠፍተው አንጾኪያ ከአባ አጋቦስ ሄዱ፡፡አመነኮሳቸው አባ አጋቦስ ሲሞት ጵጵስና ሊሾሟቸው ሲሉ ሌሊት ወደ ገዳም ለማምለጥ መንገድ ጀመሩ በገድል ተቀጥቅጠው ኑረዋልና መሄድ የማይቻላቸው ሆነ ዝቅጥቅጥ ቢሉ መልአክ በደመና ወሰዳቸው፡፡

ገነት

ተሰእሎ 8 በእንተ ልእልናሁ እምድር ገነትሰ ይሰመይ ሰማየ፡፡ወነፍሳቲሆሙ ለጻድቃን ይከውና ውስተ ገነት እስከ ይመጽእ እግዚእ ለፍዳ፡፡

ቁርባን

ተሰእሎ 10 ኢወረቀ አባ መቃራ እለ እስክንድርያዊ ስሳ ዓመተ እም ኑኃ ተጠምቀ እስከ ጊዜ አዕረፈ በእንተ ተመጥዎቱ እምሥጢራተ ቅድሳት፡፡ሶበ መጽአ ለአሐዱ ምራቅ እምድኅረ ቀርበ

መጽሐፈ ኤደን

እም ቅድመ ይስተይ ማየ አው ይብላዕ ኅብስተ በረከት ለየኅጦ እንከ ወለእመ አበየቶ ነፍሱ ለይኅሥዮ እንከ በግማደ ልብሱ።ጨርቁንም በኂላ በእሳት አቃጥሎ አመዱንም ውሃውንም አድርጎ ከፈሳሽ ወንዝ ይጨምረው እርሱ ባወቀ ይቀበለዋል።*ተሰእሎ 90* ይቤሉ አኃው ኮነ በአስቂጥስ ሶበ ይቂድሱ ካህናት ቁርባናተ ይወርድ ንስር ላዕለ ቁርባናት።*ተሰእሎ 142* ወኃጣውእሰ እንተ እም ቅድመ ጥምቀት በጥምቀት ይሠረይ ወኃጣውእሰ እንተ እም ድህረ ጥምቀት ትሰረይ በምሥጢራተ ቅድሳት።ለእመ ፈጸመ ኃጥዕ ቀኖናሁ እንተ ይትቄበላ እመምህራኒሁ።

ትእቢት

ተሰእሎ 12 አንድ መነኩሴ ከገዳም ሲወጣ ተው ወንበዴ ይጣላሀል አሉት።እኔ አባ ይሰግድልኝ እንጂ ይጣላኝ አለ።ሲሄድ ወንበዶች አገኙት አመልጣለሁ መስሎት ሸሸ አሳደው ይዘው ቢፈልጉ ገንዘብ አጡበት በሩጫ ያደከመን ለባዶ እጁ ነውን ብለው ገለባ ሸፍነው በእሳት ለብልበውታል። *ተሰእሎ 31* ይቤሉ ምንትኑ ይእቲ ትዕቢት ይቤ ለእመ የሐስብ ሰብእ ነፍሶ ንጹሐ ወለእመ ውእቱ ኀለየ ከመ ትሩፍ እም ኃጥዓን።*ተሰእሎ 34* ጌታ አባ ጵላን ሄደህ ምእመናንን አስተምርልኝ አለው።ጌታየ የኔን መማር የእነዚያን አለመማር የእኔን ብቃት የእነዚያን አለመብቃት አይቼ ብታበይ እጎዳ የለምን ሂድስ ካልከኝ ሰይጣነ ትእቢትን አርቅልኝ ብሎ አመለከተ።እጅህን ከጫንቃህ ላይ አውጣው አለው።እጁን ከጫንቃው ላይ ቢያወጣ ደቦል ባርያ ያህል አገኘ ወቀበሮ ውስተ ኖጻ ይላል።*ተሰእሎ 103* እስመ ኩሉ ባሕታዊ ዘይዜነር ይወድቅ ውስተ እደ ሰይጣን።

ፈሪሀ እግዚአብሔር

ተሰእሎ 16 በከመ ያየብስ እሳት ርጥበተ ዕፅ ወያውዕዮ ከማሁ ፍርሀተ እግዚአብሔርኒ እም ከመ ኀደረት ውስተ ብእሲ ታየብስ ሥጋሁ ወታጸመሂ አዕጽምቲሁ።

መልከጼዴቅ

የነገደ ካም ትውልዳቸው ነገዳቸው በኦሪት ባይጻፍ ነው እንጂ የመልከ ጼዴቅ እናት አባት አሉት ሐሴል ሳሌምን ሳሌም ሜልኪን ሜልኪ መልከጼዴቅን ይወልዳል እናቱ ሰሊማ ትባላለች አባቱ ጣዖት ያመልክ ነበርና መልከጼዴቅን ጠርቶ ከበጎቹ መርጠህ ለጣዖት የምንሰዋው በግ አምጣልኝ አለው።አባቱ ይህ ጣዖት ምን ይረባናል አለው።ከዚያ አባቱ ለጣዖት ሊሰዋው ሲል እሳት ከሰማይ መጥታ አባቱን በላችው።

ጸጋ እግዚአብሔር

ተሰእሎ 19 ሙሴ ጸሊም በፀሐይ ያመልክ ነበር።ከዚያ ወደገዳም ሄዶ የገዳሙን አበምኔት አባ ኤስድሮስን አገኘና ምከረኝ አለው።ከዚያ መከረው አስተማረውና አጥምቆ አመንኩሶታል። ትስሕብ ጸጋ ሰብአ ኀበ ፍድፋዴ በእንተ ሠላስ ግብራት።በእንተ ሕሊና አንዱ እርሱ አስቦ ነው። ወበእንተ ትምህርት ሁለተኛው ተምሮ ነው።ወበእንተ አንብቦ ሦስተኛው መጽሐፍ ተመልክቶ ነው።በጎ ሥራም ከእግዚአብሔር ቸርነት የተነሳ ከሰውም በጎ ፈቃድ የተነሳ ይፈጸማል።ወእም

መጽሐፈ ኤደን

ቅድመ ትጽንን ሕሊናሁ ለብእሲ ለኂሩት ወለእከይ ኢትረድኦ ጸጋ።*ተሰእሎ 71* ባሕታውያን አስቀድመው በተፈጥሮ በተሰጣቸው ኃይል ትሩፋት ለመስራት ይደክማሉ።ወበደኃሪ ያደምዑ ኃይለ እም ጸጋ ዲበ ፍጥረቶሙ።ኂላ በጸፈጥሮ በተሰጣቸው ኃይል ላይ የጸጋ ኃይል ይጨመርላቸዋል።*ተሰእሎ 98* ኢየኀሥሥ እግዚአብሔር እምነ አሐዱኒ ፈድፋደ እምኃይሉ።

ረድኤተ እግዚአብሔር

ተሰእሎ 20 ሙሴ ጸሊም ኃይለኛ ወንበዴ ነበር ኃይሉም አንበሳ ያገኘ እንደሆነ እንዳያመልጠው በእጁ ይዞ የሚገል ነው።ውሃም የመላበት እንደሆነ ደረት ለደረት ተጋፍቶ ዋኝቶ የሚሻገር ነው።በግ እንደ ሽንኩርት ልጦ የሚበላ ነው።ከዚህ በኋላ እንደዚያ መስሎት አጋንንትን በስራየ በጉልበቴ ድል እነሳለሁ ብሎ በብዙ ትሩፋት ይጋደል ጀመር።አጋንንትም ይህን አውቀው ጾር አጽንተውበታል።ለአባ ኤስድሮስ ጾር ጸናብኝ እንዴት ላድርግ ብሎ ቢነግረው ከሰገነት ላይ ወጥቶ መላእክትን በምሥራቅ አጋንንትን በምዕራብ ተሰልፈው የሚዋጉ አስመስሎ አሳይቶታል ምንድን ናቸው ብሎ ጠየቀው።በእግዚአብሔር ኃይል ያልክ እንደሆነ እሊህ ይረዱሀል። በጉልበቴ ያልክ እንደሆነ እሊያ ይዋጉሃል አለው።በእግዚአብሔር ኃይል ነው እንጂ ብሎ ድል ነስቷቸዋል።አእምር ከመ ጻማ ባሕቲታ ኢትረድኦ ለብእሲ ዘእንበለ ጸጋ መንፈስ ቅዱስ እንተ ትጠረይ በጥምቀት ወተመጥዎ ቁርባን ቅዱስ።ወባሕቱ በጸጋ መንፈስ ቅዱስ ይመውዖ ለሰይጣን ወይትፈወስ።*ተሰእሎ 23 ቅኔ*፦ይቤሎ እጉ ለአረጋዊ እስመ እፈቅድ አሥምሮቶ ለአምላኪየ በተባሕትዎ ወባሕቱ እፈርሕ ሰሚዕየ ጽንዐ ጸብዐ ተቃትሎቶሙ ለሰይጣናት ወይቤሎ አረጋዊ ኢትዜከርኑ ረድኤተ እግዚአብሔር።*ተሰእሎ 51* አንድ መነኩሴ ጾር ተነስቶበት ዓለሙን መስየ እኖራለሁ ብሎ ሲመጣ መንፈስ ቅዱስ የተኳለች የተቀባች ሕጻን መስሎ ታየው እቴ ወዴት ትሄጃለሽ አላት።ይህ ዓለም እንደ ጥላ ያልፋል እንደ አበባ ይረግፋል ሲሉ ሰምቼ ለምናኔ መውጣቴ ነው አለችው።ይህች ስትመንን እኔ ምንኩስናዬን ላፈርስ ብሎ ወደ ገዳሙ ተመልሶ ሄዷል።*ተሰእሎ 62 ቅኔ*፦ይቤሎ አረጋዊ ለእጉ ኢትትሀከይ ሶበ ተቃተለከ ሰይጣን በአዝልፎቱ ወዕጽበቱ ወእምዝ ትመውዕ በረድኤተ እግዚአብሔር።*ተሰእሎ 95* ወንጸውዖ ለእግዚእነ ለረድኤትነ በአውያት ልቡናዊት ወሶቤሃ ይርሕቅ እምኔነ ሰይጣን ወስሒት ወኃጢአት ወንግዕዝ እም ግብርናት ወይነጽሕ ልብነ።*ተሰእሎ 140* ፱ ዘመን ዘግቶ ትሩፋት የሠራ አንድ ባሕታዊ ነበር ጌታ ዋጋህን ልስጥህ እንደቸርነቴ ልስጥህ ወይስ እንደስራህ አለው።እንደ ስራዬ ስጠኝ እንጂ የቸርነትህንስ ለሰብአ ዓለም አድርገው አለው።እንዲህ ባለ ጊዜ ረድኤተ እግዚአብሔር ተለየው።ጾር ተነሳበት ተሰነካከለ ወደቀ።*ተሰእሎ 162* ተስእልዎ አኃው ለእንጦንዮስ በእንተ ቃል ዘእመጽሐፈ ሌዋውያን ወከልሐ በቃል ልዑል እንዘ ይብል ኦ እግዚአብሔር ፈኑ ኀቤየ ሙሴሀ ከመ ያጠይቀኒ ዛተ ቃለ ወመጽአ ሙሴ በአካለ ነፍስ።ክፉ ሀሳብ ሲነሳብህ ረድኤተ እግዚአብሔርን ጠይቅ ያን ጊዜ ሰይጣናት አፍረው ይሄዳሉ። አዕምሮህም ብሩህ ይሆናል።

ተጋድሎ

ተሰእሎ 20 ዘሰ ይጻባዕ ምስለ ሰይጣናት ያፍቅር እንከ ከመ ይግበር ትእዛዛተ እግዚእነ።*ተሰእሎ 23* አባ መቃርስ አበውን ዙረህ ጠይቅ የሚል ሕሊና ታሰበው ከእግዚአብሔር የተገኘ ይሆንን ወይስ ከሰይጣን የተገኘ ይሆን ብሎ አምስት ዓመት ሲያወጣ ሲያወርድ ኖረ።ኂላ

መጽሐፈ ኤደን

ከእግዚአብሔር እንደተገኘ አውቆ ተነስቶ ሄደ።በረሃ ለበረሃ ሲዞር ሁለት ሰዎች ከባሕር ቁመው አያቸው ቢፈራ ከሩቅ ሆኖ ይመለከታቸው ጀመር ሰው እንደሆንህ ና አሉት ቀረበ ከዚያ እንደምን ትኖራላችሁ አላቸው።እንደምታየን አሉት ምን ትመገባላችሁ አላቸው ከባሕሩ ላይ እንደቅጠል ያለ አለ ይህን እንመገባለን ሰውነታችን ብትወድ ትቀበለዋለች ባትወድ ትተወዋለች አሉት።ስንት ዘመን ሆናችሁ አላቸው።40 ዘመናችን ነው አሉት።ዓለሙ እንደ ወትሮ አለን ንጉሥም ይነግሣልን ጳጳስም ይሾማልን አሉት አዎን አላቸው ያደንቁ ጀመር።*ተሰእሎ 27* ሥጋ በሚቀበለው መከራ ሥጋ በደከመ ቁጥር አጋንንትም ከሥጋ ይልቅ ይደክማሉ።ጻማሆሙኬ ለቅዱሳን ዘለዓለም ያደክሞሙ ውእቱ ለሰይጣናት እስመ ይሣቅይዖሙ መላእክት በትዕዛዘ እግዚአብሔር።ባሕታውያን አስቀድመው የሕሊናን ጾር ለማጥፋት በትሩፋተ ሥጋ ይደክማሉ። ወእም ድህረ ውእቱ ያጠርዩ ንጹሐ ልብ።*ተሰእሎ 32* እባብ ራሱን ከተመታ መላ አካሉ ይሞታል።መነኩሴም ነቅዐ ሐልዮን ካጠፋ ችግር አይገጥመውም።ከእርሷ በኋላ የሚመጣው ጦር ይጠፋለታል።*ተሰእሎ 92* ዓቂበልብ ያለው ኃልዮ ኃጢአትን ፈጥኖ ከልቡናው ማራቅ ነው።

ሰይጣናት

ተሰእሎ 23 በቀዳሚ ያረኩሱ ሰይጣናት ሕሊናቲሁ ለብእሲ።ሰይጣናት ሰው ወደ ተዘክሮተ እግዚአብሔር እንዳይደርስ በየደረጃው ይዋጉታል።ሶበ ተወክፉ ባሕታውያን ስፍጠተ ሰይጣናት በሕሊናሆሙ ወተፈግዑ ቦቶን ትጸለምት ነፍሳቲሆሙ።ለእመሰ ኢተወክፉ ስፍጠታቲሆሙ ይስዐሩ እንከ ሰይጣናት ወየኀሥሩ ወይትመየጡ ፍጡነ።*ተሰእሎ 30* ሠለስቱ ሰይጣናት ቦኡ ኀበ ማር ወቅሪስ በአምሳለ ሠለስቱ ቀሳውስት።ሰይጣናትሰ ኮኑ ይገብሩ ውእተ ዘበምትሐታቲሆሙ ሕስውት።እስመ አልቦሙ ሥልጣን ከመ ይግበሩ አምሳለ ዘበአማን ዘእም ጠባይዕ ዘከመ ይገብሩ መላእክት።*ተሰእሎ 31* ይትቃተልዎሙ ሰይጣናት ለመንፈቀ ባሕታውያን ቀዳሚ በአፍርሆ ወካዕበ በዘቢጥ።*ተሰእሎ 34* ወለዘይመልኮ ትቁጥዕት ይነብር ሰይጣነ ቁጥዓ ውስተ ልቡ ወለዘያንጎረጉር ወይትናገር ነገረ እኩየ ይነብር ዲበ ልሳኑ ወለዘይነውም በውስተ ጸሎት ይነብር ዲበ አዕይንቲሁ ወለሰራቂኒ ይነብር ዲበ የማኑ።*ተሰእሎ 52* ሰይጣናት ድኩማን አኃውን ጋሻ መከታ ሠረገላ አድርገው ትሩፋት የሚሰሩ ፍጹማንን ይዋጓቸዋል።*ተሰእሎ 85* ይቤ አባ ጴሜን ሠለስቱ ኃይላቲሁ ለሰይጣን ዕልወት ወተሐይዮት ወፍትወት።*ተሰእሎ 95* ሰይጣንሰ ውእቱሰ መልአክ ዘውዱቅ ወውእቱ ጸላዒ መስተቃትል።ፍትወትኒ ውእቱኬ ተፈግዖቱ በጎሊና ስሒት ወተአዝዞቱ ላቲ።ሴት ዘርዓ ብእሲን እንድትቀበል ልብም ሐልዮ ኃጢአትን ከሰይጣን ከተቀበለች።ሴቲቱ ልጅ እንደምትወልድ ልብም በነቢብ በገቢር ክፉውን ሐሳብ ትፈጽማለች።*ተሰእሎ 107* በበይነ ክልኤ ፍና ያሜክሩ ሰይጣናት ሰብአ አሐዱ በእንተ ኃጢአት ከመ ሳኦል ወካልእ በእንተ ጽድቅ ከመ ኢዮብ።ወነደኅ ያመክሮ ከመ ያስተርኢ ጽድቁ።

ማሸንፍ

ተሰእሎ 26 ወበመንኖ ጥሪት ሞዐ አፍቅሮ ጥሪት ወበጾም ሞዐ ስስዕተ ወበትጋህ ሞዐ ንዋመ። ወበአንብቦተ መጻሕፍት ቅዱሳት ሞዐ ነገራተ እኩያተ ወስብሐተ ብጡለ ወበተየውሆ ሞዐ ትቁጥዕተ ወመዓተ ወበትሕትና ሞዐ ስብሐተ ብጡለ ወትዝህርተ ወበአፍቅሮ ሰብእ ሞዐ ጽልዐ ወቅንዐተ ወተጻርሮተ ወብዙኃተ እከያተ።*ተሰእሎ 28* ለእመ ፈቀድከ ይፍርሁ ሰይጣናት እምኔከ

መጽሐፈ ኤደን

መንንኬ እንከ ፍትወታተ፡፡በከመ ይቤ ብጹዓዊ ማርቆስ ከመ ዘይፈርህ ወይጎይይ ዘይፈቅድ ይዘመ ምስለ መጻምርተ ካልዑ ሶበ ሰምዐ ድምጸ ምታ ከማሁ ይደነግጽ ሰይጣንኒ ሶበ ሰምዐነ እንዘ ንጼውዖ ለእግዚአብሔር፡፡ዘኢያሐጽጽ እመብልዑ ወመብዝኅቶሰ እምሰትየ ማይ ኢይመውዖ ለመንፈሰ ዝሙት፡፡*ተሰእሎ 97* አበው ኀደግዎ ዘይከውን ምክንያተ ለኃጢአት፡፡*ተሰእሎ 127* ሶበ ሞዐ ሕማማተ ሠረቀ ብርሃን ውስተ ልቡ፡፡ወይቤሉ አበው እም ከመ ሞዐ ባሕታዊ ስብሐተ ዕሩቀ ወዐርገ ኀበ ሉዓሌ ትሕትና ይሠርቅ ላዕለ ልቡ ብርሃን አምላካዊ በጊዜ ጸሎት፡፡*ተሰእሎ 142* ሰው ወንድሙን በማናቸውም በደል ቢበድል ከዚያ በትሕትና ልብ ሆኖ ከጫማው ወድቆ ማረኝ ቢለው በደልኩ ይቅር በለኝ ቢለው ኃጢአቱ ይሰረይለታል ሶቤሃ ይነስእ በእንቲአሁ መዊዐ፡፡

መስቀል

ተሰእሎ 28 ይፈርሁ ሰይጣናት መስቀለ አኮ እመስቀል ባሕቲቱ አላ እም ትእምርትኒ ዘከማሁ አምሳሊሁ፡፡*ተሰእሎ 29* ሁለት ሰዎች ከሰው ተለይተው ከበዓት ተከተው ብቻቸውን ይኖራሉ ሰይጣን አረጋዊ መስሎ መጥቶ በዓቴን ላሳያችሁ ብሎ ይሏቸው ሄደ ከገደል አፋፍ ደረሱ፡፡ከገደሉ ቀጥሎ ባሕር ነው በዓቴ ይህን አልፎ ከዚያ ውስጥ ነው ብሎ ይህን ሁሉ እስክንዞር ይመሸብናል በዚህ ተጭነን እንሂድ ብሎ በምትሐቱ ደመና ጠቅሶ ከዚያ ላይ ወጣ አንዱ ባሕታዊም ወጥቶ አብሮ ተቀመጠ አንደኛው ማማተብ ለምዶ ነበርና ሊወጣ ቢያማትብ ያን አብሮ የተጫነውን ጥሎት ሸሸ ተንቆጭቁጮም ወርዶ ከባሕሩ ወደቀ፡፡በመዞሪያ ሐዲ አማትቦ ወንድሙን አንስቶ እድሜያቸውን ሙሉ እያማተቡ የሚኖሩ ሆነዋል፡፡ይደሉ ለነ ከመ ኢናብጥል ንሕነሰ ትእምርተ መስቀል፡፡*ተሰእሎ 95* ወግበር ስግደታተ ቅድመ መስቀለ እግዚእነ፡፡

በገዳም መኖር፣ምናኔ

ተሰእሎ 57 ይቤ እንጦንዮስ እስመ ዘይነብር ውስተ ገዳም ወይጸሙ ይድኅን እምሠለስቱ አጽባእ እምኔሃ ነገር ወርእይ ወሰሚዕ፡፡በሕዋሳተ አፍዓ የሚጨመር ብዙ የውስጥ ጸር አለና፡፡ *ተሰእሎ 97* አባ አጋቶን መልካም ቤት ሰርቶ ሲጨርስ ቀና ብሎ አይቶ እንግዲህ አንችን አንችን እያየሁ ስራ ፈትቼ ልኖር ነውን ብሎ ጥሏት ሄደ፡፡

አርምሞ

ተሰእሎ 61 አባ አጋቶን ወደየ ውስተ አፉሁ ኖጻ ዕብን ፴ ዓመታተ ከመ ኢይትናገር፡፡ወለእመ ረከበ እንከ በዘይነግር ነገረ በቁኤት ይነስእ ኪያሃ ውስተ እደሁ፡፡ወሶበኒ ነበረ ላዕለ ማዕድ ወጸሎት ያወጽኣ እም አፉሁ፡፡ወሶበ ርእየ እግዚአብሔር ተዐቅቦቶ ወሀቦ መዊዐ ላዕለ ልሣኑ፡፡

አንብዕ

ተሰእሎ 77 ደቂቀ እስራኤልኒ ኢቦኡ ምድረ ርስት ዘእንበለ እም ድኅረ ውስተ ገዳም ፵ ዓመተ ወአንብዕ ትመስላ ለይእቲ ምድረ ርስት፡፡ልቡናው ስላዘነ የሚያለቅስ አለ፡፡ሐዘን መከራ ስለጸናበት የሚያለቅስ አለ፡፡ደስ ብሎት የሚያለቅስም አለ፡፡የቅዱሳን ልቅሶ ግን ከዚህ የተለየ ነው ለኃጢአታቸው ነው የሚያለቅሱት፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ተዘክሮ እግዚአብሔር

ተሰእሎ 80 ይደሉኬ ላእሌኪ ኦ እኅት ከመ ትጹሪዮ ለእግዚእ በልብኪ በከመ ጾረቶ እግዝእትነ ማርያም በከርሣ።*ተሰእሎ 97* ዮሐንስ ሐጺር እንቅብ ሊሸጥ ሄዶ ከገበያ ተቀምጦ ሳለ አንዱ ባለ እንቅብ ዋጋ ንገር አለው።ዮሐንስም ሚካኤልኑ የዐቢ ወሚመ ገብርኤል አለ።*ተሰእሎ 152* ይቤ አባ ኤልያስ አንሰ እፈርህ ሠለስተ ግብራተ ወይእቲ ጸዐተ ነፍስ እም ሥጋ ወተራክቦተ እግዚእ ወጸዐተ ፍትሕ ላእሌየ።እስመ ተዘክሮተ እሎን ግብራት ትባልሐነ እም ገቢረ ኃጢአት ወታጸንዐነ ውስተ ገቢረ ኂሩት ወጽድቅ።*ተሰእሎ 192* ተዘክሮትሰ ውእቱኬ ተአስሮተ ሕሊና ምስለ እግዚአብሔር።

ንሥሓ

ተሰእሎ 82 ይቤሉ አኃው በእንተ ምንትኑ መንፈቀ ሰብእ ይረክቡ አዝማነ ለንሥሓ።ወናሁ ወሀበ ንሥሓ ለኩሉ ሰብእ እስከ እለተ ሞቱ።

እውቀት

ተሰእሎ 85 ይቤ ማር ወቅሪስ እስመ እም ዘክሮ እግዚአብሔር ዘዘልፍ ትትወለድ አእምሮ እግዚአብሔር ወእም ተዘክሮ ፍጥረታት ትትወለድ አእምሮ ፍጥረታት።

ፈቃደ ሥጋ

ተሰእሎ 156 ፈቃደ ሥጋ በሰውና በእግዚአብሔር መካከል የተጋረደ የብረት ግድግዳ ነው። ከሰው ተለይቶ ከበዓት ተከቶ የሚኖር በጾም በትጋህ ሆኖ ትሩፋት የሚሰራ ሰው ይመውዕ ፈቃደ ሥጋ።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መጽሐፈ መነኮሳት፡-አረጋዊ መንፈሳዊ

እንጦንስ መቃርስን መቃርስ ጳኩሚስን ጳኩሚስ ቴዎድሮስን ቴዎድሮስ አቡነ አረጋዊን አቡነ አረጋዊ አባ ዳንኤልን ይወልዳል።ከዚያ በኋላ መነኮሳት እንደ ሣር በዝተዋል።ከብዙዎች አንዱ የአረጋዊ መንፈሳዊ ወንድም ዮሐንስ ነው።አረጋዊም ከወንድሙ ዮሐንስ ጋራ ይኖራል።አናወሩ ግን በትሕትና ነው ጽሕፈት ያውቃልና ጻፍ ይሉታል እኔስ ብርዑን ቀርጨ ቀለሙን በጥብጬ ብራናውን ዳምጬ አቀርባለሁ እናንተ ጻፉ ይላቸዋል።ንባብ ያውቃልና አንብብ ይሉታል እኔስ አትሮንስ አቀርባለሁ መጽሐፍ አወጣለሁ መብራት አበራለሁ እናንተ አንብቡ ይላል።ቅዳሴ ያውቃል ቀድስ ይሉታል።እኔስ ጥላ እሰፍራለሁ ቃጭል እመታለሁ ማዩን ቀድቼ መሥዋእቱን ሰርቼ አቀርባለሁ እናንተ ቀድሱ ይላል።ከእለታት አንድ ቀን ቀድስ ብለው ሊቀድስ ገባ ጸዋትው ጨርሶ ከፍሬ ቅዳሴው ሲደርስ መሥዋእቱ በአምሳለ ብርሃን በአምሳለ በግዕ በአምሳለ ሕጻን ተለውጦ አየው።ወፈቀድኩ እሕቅፎ ይላል።ከዚህ በኋላ ከሰው ሳልለይ እንዲህ ያለ ምስጢር የተገለጸልኝ ከሰው ብለይማ እንደምን ያለ ምስጢር በተገለጸልኝ ኑሯል ብሎ ከገዳሙ ወጥቶ

መጽሐፈ ኤደን

አክይስት አቃርብት አናብስት አናምርት ካሉበት ነቅዐ ማይ ልምላሜ ዕፅ ከሌለበት ከጽኑ በረሀ ሄዶ ተቀመጠ።አረጋዊም ወንድሙ ዮሐንስ የሚጠይቀውን በመልእክት እየጻፈ ይልክለት ነበር።ሲጽፍም መልእክት ዘፈነዋ ሐራውያ ገዳም እያለ ነበር።ዮሐንስ ግን አረጋዊ መንፈሳዊ ብሎታል።በእርድና ጊዜ ፊልክስዩስን በተባሕትዎ ጊዜ ማር ይሥሐቅን ጣዕም ከቀመሱ በኋላ ግን አረጋዊን መመልከት ይገባል።*ተውላጣት* የሚለው ከአንዱ መዓርግ ወደ አንዱ መዓርግ ማደጉን ነው።

ማሸነፍ፣ተጋድሎ

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ብሎ መጀመር ኃይለ መዊዕን ይሰጣል።*ድርሳን 34* ተጋደለ ምስለ ሰይጣን ወሞየ እስመ መስተቃርን እኩይ ይትቃተለነ በገቢረ ትእቢት ወይፈቅድ ያስሕተነ በግፍዕ ከመ ይማዕ።ወናሁ ንጉሥነ መዋዒ አወልተወነ በንዋየ ሐቅል ዘትሕትና። ወዘእንበለ ኃይለ ትሕትናሰ አልቦ ዘይክል መዊዐ።*መልእክት 10* መስተጋድል ዘይሬኢ አክሊላቲሁ ኢይሜምዕ እም ጽንዐ ጸብእ።አክሊልሰ ዘይሁቦሙ ክርስቶስ ለፍቁራኒሁ አመ ተፍጻሜተ ገድሎሙ ነጽሮተ ሥሉስ ቅዱስ ውእቱ።ኢንኩን ነኪራነ እም ተጋድሎ።

አንብቦ መጻሕፍት፣መንግሥተ ሰማያት

ኦ ክርስቶስ ወልደ እግዚአብሔር ሕያው ክሥት አዕይንተ አልባቢነ ከመ ንለቡ አንብቦ መጻሕፍቲከ ቅዱሳት።*መልእክት 34* ብጹዕ ዘአጥረየ ሀገረ ዘትነብር ለዓለም ወዘይትዐረክ ምስለ ኩሎሙ እለ ሀለው ውስቴታ።*መልእክት 35* ወእስከ ይእዜ ኢኮንኩ ኢየሩሳሌም ሀገረ ክርስቶስ ንጉሥ።አአምን አንሰ ከመ እስከ ዓዲሁ ሀገረ ባቢሎን።ወአሕዛብኒ ርኩሳን የኀድሩ ውስቴትየ ዘውእቶሙ ሕማመ ዝሙት ርኩስ።ሀገሬ ባይደለ በዚህ ዓለም ለምን እኖራለሁ።መኖርንስ ለምን እወዳለሁ።ለሊከ ተአምር ከመ ዝንቱ ዓለም ሐሳዊ ውእቱ።*መልእክት 43* እግዚአብሔር ይህን ዓለም መከራ ልንቀበልበት ልንፈተንበት ፈጥሮታል።ይህ ዓለም ስራ የሚሰሩበት ዓለም ነው።

መንፈሰ ዝሙት

ድርሳን 1 መፍትውኬ ለሰብእ ይትዐቀብ እም ተዐርኮ ደቂቅ ከመ ኢይርኮስ ልቡ በሕሊና ዝሙት።ሕጻናት መልክአ አንስትን መምሰል አለባቸውና።ዝሙት ሴትና ወንድ የሚሰሩት ብቻ አይደለም ያልሰጡትንም መሻት ዝሙት ነውና።ዘያዘልፍ ነገረ ተውኔት ወተፈርገዘ ዘማዊ ውእቱ በነፍሱ ወሥጋሁ።*ድርሳን 7* ከአጋንንት ሁሉ ይልቅ የሰይጣነ ዝሙት ጸሩ ብዙ ነው።ቦ አመ ያደክም መለያልየ ወቦ አመ የሐምግ ልበ ወያጸልም ሕሊናሃ እም ኩሉ ኑዛዜ።ወይሬስያ ቆራረ በጊዜ ጸሎት ወዝማሬ ወአንብቦ ወይመልየ ለብእሲ ሐኬተ።ወቦ አመ ይዘብጦ ለርእስ በዓቢይ ሕማም ዘጽኑዕ ጥቀ።ሰጊድህን ቁመትህን ክቡድ አድርጎ ያሳይሀል።ትተሀት እንድትተኛ ያደርግሀል።ወቦ አመ እንዘ ትቀውም ታረመስስ ዲበ አባላቲከ ወታግደመድም እገሪከ እግርህን ታፋትላለህ።ነገር ግን የታገሥህ እንደሆነ መልአክ እንቅልፉን ያርቅልሀል።ተዐገሥ ኦ እኁየ በእንተ እሉ ወሰብሕ በውስተ ልብከ።ወኢታዕርፋ ለነፍስከ ግሙራ በፍሥሓ አፍኣዊ።ወፍጡነ ይኅይይ እምኔከ ሰይጣነ ዝሙት።ሶቤሃ ዐቅ ኢትትሀየይ ወኢትኑም ከመ ኢይጎድገ ዐቃቢከ። ወእመሰ ኢይትከሀለከ ትትዐገሥ በእንተ ድካም ኑም እንከ እንዘ ትነብር።ሶበ አጽዐቀከ ሰይጣነ

መጽሐፈ ኤደን

ዝሙት ተንስእ ሶቤሃ ወአንሶሱ ንስቲተ ወየኀልፍ እምኔከ።ወእመ አኮ ሶበ ትሰይን ስንተከ ይቆርር ለከ።እንደ እፉኝት እንደ ውሻ ንብ ቢነድፍህ ያለመጠን እንድታክ ቢያደርግህ ሰይጣነ ዝሙት እንደሰለጠነብህ እወቅ።ወሶበ ያዜክረከ ዝንቱ ሰይጣን ጽዩዕ ምግባራተ ዘርእይ አው ዘሰሚእ በዘያነቅሕ ኀሊና ፍትወት ገሥጾ በመዓት ወጽርፍ ላእሌሁ ወሶቤሃ ይኅይይ ኀፍረ። ***መልእክት 48*** የዝሙት ጾር መድኃኒት ጾም ጸሎት ውሃ አለማብዛት ናቸው።እየደገመ እያመሰገነ ወዲያ ወዲህ ማለት ነው።ምንጣፍ አንጥፎ አለመተኛት ነው።

ተዐቅቦ፣ምናኔ፣ነቢብ፣ሐልዮ

ድርሳን 1 ዘይከልእ አፉሁ እም ተናግሮ የዐቅቦ ለልቡ እም ደዌ ኃጢአት።ዘይሜንን ኩሎ ትፍሥሕታተ ይኔጽሮ ለእግዚአብሔር።ዘየዐቅብ ልሳኖ አልቦ ዘየሐይድ መዝገቦ እምኔሁ እስከ ለዓለም።ለዘይኔጥዕ ለነቢብ ይርኅቆ ፈጣሪሁ።ዘያረምም ልሳኖ ወኩሎ ግዕዞ ያጠሪ ሥርዓተ ትሑተ ወይዋሄ።ከመ ሶበ ያረምም ባሕር ወይዝህን ይትለሀዩ ዓሣት ከማሁ ሶበ ይዝኅን ባሕረ ልብ እመዓት ወቁጥዓ ይትሐወሱ ዘልፈ በውስቴቱ ምሥጢራት ኅቡዓት ወራእያት አምላካውያት።በአምጣነ ይትገነሥ ብእሲ እም ተደምሮ ወተራክቦ ምስለ ሰብእ ከማሁ ይከውን ድልወ በልቡናሁ ለተናግሮ ወተላጽቆ ምስለ እግዚአብሔር።ለሰው አፍዓዊ ክብርን ካልናቀ ውሣጣዊ ክብርን ማግኘት አይቻለውም።***ድርሳን 15*** በዓቂበ ሕሊናት የሚገኝ ክብር አለ።ኦ እጉ ኢይትከሀሎ ለብእሲ ግሙራ ይብጻሕ ኀበ ሀገረ ሕይወት ዘእንበለ ተዐቅቦ ዘውስጥ ወአፍዓ። ክላእ ንጻሬከ እም ኩሉ ስን ኃላፊ እንዘ ትኔጽሮ ለእግዚአብሔር ወትሔልዮ በልብከ።ክላእ እዘኒከ እም ኩሉ ሰሚዕ ዘተላሕዮ ዋዛ ፈዛዛ ነገር ከመስማት ገሮህን ከልክል።ልጉም አፉከ በፍጹም ተዐቅቦ።ወለልሳንከኒ ልጉም እም ነገረ ዘርቅ።***ድርሳን 23*** ይቤ አረጋዊ ለእመ አብዝኀ ልሳንከ ነቢበ ይከውን ልብከ ቆሪረ።***ድርሳን 33*** አበው ጸልእዋ ለተድላ ወአፍቀሩ ንዴተ።መነንዋ ለዓለሞሙ ወለኩሉ ትፍሥሕታቲሃ ዘእንበለ ይርአይዋ ለደኃሪት ዓለም።***ድርሳን 35*** ሥራዕ በመዳልው ንባበ ልሳንከ።ወዕፀ ምስምዓቲከ እምነገረ መሐድምት ዕሩዕ ዘአልቦ ጥበብ።***መልእክት 33*** የዚህ ዓለም የተድላ የደስታው ፍጻሜ ኀዘን ነው።ዕቀብ አዕይንቲከ እም ርእየ ኩሉ ሕስው እስመ ያነቅሓ ለፍትወትከ።

ሐሜት፣ቂም

ድርሳን 1 ኢትስማእ ቃለ ሐሜት ላዕለ ቢጽከ።አማህ ብለው ቢነግሩህም አንድም ቢያመ-ብህ አትስማበት።ወጉየይ እም ህየ ከቦታው ከሰው ከነገሩ ሸሽተህ ርቀህ ኑር።ከመ ኢትትኃጎል ነፍስከ እምነ ሕይወት።***መልእክት 18*** ተዐቀብ እምነ ቂም እስመ ውእቱ ሰይጣን ልቡሰ ሥጋ ቂመኛ ሰው ሥጋ የለበሰ ሰይጣን ነውና።

ሰይጣነ መዓት

ድርሳን 1 ልቡ ለቁጡዕ ዕሩቅ ውእቱ እምሥጢራተ እግዚአብሔር።***ድርሳን 6*** ጥቂት ቁጣ ቢሰማህ አእምር ከመ ጋኔነ ቁጥዓ ቀርበ ለተቃትሎትከ።ዕቀብ ኀሊናከ ከመ ኢትትቆጣዕ ላዕለ አሐዱኒ እም ሰብእ በውእቱ ዕለት።***ድርሳን 9*** ዝንቱሰ ሰይጣነ መዓት ገፋዲ ውእቱ ያዜክራ ለነፍስ ምግባረ ዘነለፈ።ለነፍስ ያለፈውን ነገር ያሳስባታል እገሌ እንዲህ ይበለኝ እንድትል

ያደርጋታል።ወዘሀለዎ ይኩን የሚመጣውንም ያሳስባታል።እገሌ እንዲህ ይሉኝ ይሆንን እንድትል ያደርጋታል።

ተዘክሮ

ድርሳን 1 ኃጣውእን ቆራርጦ የሚጥላቸው ሰይፍ ተዘክሮ ነው።በከመ ይትመነደብ ዓሣ በጊዜ ፀዐቱ ውስተ የብስ ከማሁ ኀሊናኒ ሶበ ይወጽእ እም ተዘክሮ እግዚአብሔር ይዘነግዕ በተዘክሮ ዓለም ኃላፊ።***ድርሳን 15*** ለእመ ቀተለ ብእሲ ፍትወታቲሁ እምነ ሕይወት ኃላፊት በተዘክሮ ፍቅረ እግዚአብሔር ይከውን ሕያው እም ይእዜ በእንታክቲ ሕይወት እንተ ሀለዋ ትምጻእ። ***ድርሳን 23*** መላእክትኒ በኩሉ ጊዜ ይዴመሙ።ሰውን ለመርዳት መውጣት መውረዳቸውም ተደሚቸውን ሳይፈቱ ነው።***ድርሳን 24*** ለምንት ለከ ኀልዮ ወዘንጋኤ ውስተ ሀገር ዘኢኮነት ዚአከ።***ድርሳን 34*** ጌታ ሲጠመቅ ዮሐንስን ሆነህ አስበው።ከጉድጓዱ አጠገብ ሳምራዊትን ሴት ሆነህ አስበው።ምስለ ኖሎትኒ ስብክ ልደቶ ወሰብሕ ምስለ መላእክት ስብሐቲሁ።ወጹም ምስሌሁ ሶበ ይጸውም።ወአመ ይዌልጦ ለማይ ወይሬስዮ ወይነ ሀሉ ሶቤሃ እንዘ ትመልያሙ ለመሳብክት ማየ።ወሶበ ይባርክ ዲበ ኅብስት ጹር አስፈሬዳተ በመዝራዕታቲከ ወሀብ ለጉዑዓን። ወአመ ይነውም ዲበ ሐመር አንቅሖ ለሊከ ወውስተ ጉባኤሂ ሀሉ ምስሌሁ ኀበ ደብረ ዘይት ሀሉ ምስሌሁ ውስተ ምኩራብ አጽምእ ትምህርታቲሁ ሀሉ ውስተ መቃብር ምስለ አልዓዛር ከመ ያንስእከ።አርህስ እገሪሁ በአናብዒከ ከመ ማርያም ወመዝምዝ በሥእርተ ርእስከ።ወሶበ ይፈትት ኅብስተ ተመጠው እም እደሁ።ወአመ የኀጽብ እግረ አርዳኢሁ ቅረብ ኀበ ምኅጻብ ከመ ይኅጽብከ እም ኃጣውኢከ።ወሕምም ምስሌሁ ወተወከፍ ጽእለተ ወንሣረ ወሥላቀ።ወወሪቀ ምራቅ ወቅንዋተ ሐጺን ወተሰቀል ምስሌሁ በዲበ መስቀል።አድንን ርእሰከ ወሙት ምስሌሁ ከመ ትትነሳእ በትንሳኤሁ።መቃብራት ተከሥቱ ወልብነሰ ኢለምለመ።በዓውደ መቃብሩ በፍርሀት ወበረዐድ ትቁም ነፍስከ በአምሳለ ማርያም ከመ ይበልዋ መላእክት ምንት ያበክየኪ።ወሶበ የዐርግሂ አጽንን ርእሰከ ከመ ይባርከ።ኦ ለእበየ ትሕትናከ ኦ ልኡል።አሌ ሊተ ኦ እግዚኦ ሚ መጠነ አበስኩ ለከ።***ድርሳን 34*** ይቤለኒ አሐዱ እም አኃው ሶበ ኀለየ ልብየ በተዘክሮ ገነተ ተድላ ወበሀልዮ ነፍሳት እለ ሀለው ውስቴታ ሶበ ተመሰጥኩ በህየ።ብጹዕ ውእቱ ዘኅዱር ውስተ ልቡ ዝክርከ እግዚኦ በኩሉ ጊዜ።እስመ በፍርሀት ይኅይዩ አጋንንት።***ድርሳን 35*** የኀልዮ ኃጢአትን የሚያጠፋ አንክሮ ተደሞ በልቡናህ ይኑር።ተዘክሮ ልቡናን ያነጻል ኀሊናንም ያጠራል። ***መልእክት 30*** አንሰ አነክር ኪነ ጥበቡ ለእግዚአብሔር በእፎኬ አስተጻመራ ለነፍስ ምስለ ሥጋ ከመ ኢትትፈለጥ።

ቅዱሳን፣ድንግል ማርያም

ድርሳን 1 ሕይወቶሙ ወተድላሆሙ ወፍሥሓሆሙ ወሐሴቶሙ ክርስቶስ ውእቱ ለቅዱሳን። ***ድርሳን 23*** ወካዕበ ይቤ ሶበ አሐውር ወእመኒ ሀሎ አረፍት በቅድሜየ ኢየአምሮ።ሀተታ ሳያውቀው ሰንጥቆት ይሄዳልና።ብጽእት አንቲ ኦ እግዝእትነ ማርያም ወላዲተ አምላክ እስመ ብጽአንኪ ዘአልቦ ትርጓሜ።***ድርሳን 35*** ነገረ ማእምራን አጽምዕ።***መልእክት 7*** ዘያፈቅር ቅዱሳነ ፍቁሮሙ ውእቱ ለመላእክት።***መልእክት 17*** ጳውሎስ ያለ ጫማ ይሄድ ነበረ።ዮሐንስ ወልደ ዘብዴዎስም ቁራሽ ይለምን ነበር።ወይስእል ፍርፋራተ ለሊሳዩ።

መጽሐፈ ኤደን

ትሕትና

ድርሳን 1 ዘይሜንን ወያስተሐቅር ርእሶ ይረክብ ጥበበ እም ኀበ እግዚአብሔር ወዘይሬሲ ርእሶ ጠቢበ ይሴስል እም ላእሌሁ ጥበበ እግዚአብሔር።*ድርሳን 3* ኃጢአትን ማሰብ ትሕትና ነው።አቦ አቦ ከመባል ቀልብ ከማግኘት ተጠበቅ።*ድርሳን 35* ወእም ኩሉ የዐቢ ትሕትና ልብ ወይመጥቆ ለሕሊና ከመ ይነጽር ልዕልና እግዚአብሔር።ማኅደረ እግዚአብሔር ይእቲ ነፍስ ትሕት።በኩሉ ግብር አቅድም አትሕቶ ርእስከ።ወምኑነ ኩን በሥርዓተ ጸሎት ወአንብቦ ወዘይመስሎ ለዝንቱ። በምትሰራው ስራ ሁሉ የተናቀ ስራ ለመስራት ጽሙድ ሁን።ክቡራት ለሆኑ ግብራት ግን አልበቃም በል።መናቅ መሰደብ ይገባኛል በል።ሁል ጊዜ ለመታዘዝ ሰውነትህን አገብር።አንተ ግን አዛለሁ አትበል።በአምጣነ ያስተኃቅር ብእሲ ርእሶ ከማሁ ይከብር በኀበ እግዚአብሔር።ሶበ ኢያግረረ ዮሴፍ ቀዲሙ ለሕገ ግብርናት እም ኢኮነ እግዚአ ላእለ ምድረ ግብጽ።

አርምሞ፣ማኅሌት

ድርሳን 1 በአምጣነ ያረምም ልሳን እም ተናግሮ ከማሁ ይበርህ ልብ ለፈሊጠ ጥበብ ወለፈክሮ። አብዝኖ ነገር ያዘነግፆ ለልበ ነባቢ።*ድርሳን 6* ኩሉ ግብር ዘየአምርዎ አጋንንት ኢይከውነከ ዕረፍተ።*ድርሳን 21* የምስጢራት ወሰናቸው አርምሞ ነው።*መልእክት 32* በማኅሌትየ ኀሥሩ አጋንንት።አጋንንት በእኔ ምስጋና ድል ተነሱ።

ዘፈን፣መብል መጠጥ፣ጨዋታ፣እንቅልፍ

ድርሳን 1 ኢትፍቱ ተላሕዮ ወጽጋበ ከርስ እንተ ትወልድ ሕማመ።ኢትጼወው በሰይጣን በፍቅረ ዘፈን ወተፈሥሑ።አብዝቶ መመገብ እንቅልፍ ማብዛት ከሰይጣን ከግብሩ ጋራ ይስማማል። አብዝቶ ሲመገብ ጊዜ እንቅልፍ እንቅልፍ ይለዋል ጾር ይነሳበታልና።*ድርሳን 23* ለእመ ኮነ ፈቃደ ፍትወትከ ዓለማዊ ውእቱ የምትሻው የልቡናህ ፈቃድ ሥጋዊ ከሆነ።ዝንቱሰ ግዕዘ ከለባት ወአሕርው።ይህስ የውሻ የእሪያ ግብር ነው።ዘውእቱ ግብረ ከርስ ይሕውም ሆድን መሙላት ነው ወአውስቦ ዝሙትን መውደድ ነው።ወለእመ ኮነ ፍትወትከ በእግዚአብሔር ዝሰ ግዕዘ መላእክት ውእቱ።*ድርሳን 25* በነገረ ተውኔት ኢትቁርር ነፍስከ እሙቀተ ፍቅሩ ለክርስቶስ ዘበእንቲአከ ጥዕሞ ለሞት።*መልእክት 4* አብዝኖ ንዋም ያጸልም ልበ ለእመ ተጋህከ ትከውን ሱታፌሆሙ ለሱራፌል።*መልእክት 18* ኃጣውዕ አብዝቶ ከሚመገብ ሆድ ይገኛሉ።ኢትምላእ ከርስከ ብዙኀ ከመ ኢያጽዕቀ ደዌ ዝሙት።ለባሕርይህ ተስማሚ የሆነ የዝሙት ጾር ምግብ በመክፈል ይጠፋል።*መልእክት 36* ዘመኑን እንደ እንስሳ ሆኖ ያላሳለፈ ንዑድ ክቡር ነው።ብጹዕ ዘይሬኢ ነፍሶ ወዘኢያኅለፈ መዋእለ ሕይወቱ ከመ እንስሳ።*መልእክት 40* ወንዋምከኒ ይኩን በአቅም።መጥነህ ተመገብ።*መልእክት 48* የኃጢአት ሁሉ መገኛ አበጋዙ ሀኬት ነው።

ንጽሐ ሥጋ፣ንጽሐ ነፍስ፣ንጽሐ ልቡና

ድርሳን 3 በንጽሐ ሥጋ ጊዜ ግዙፋን ፍጥረትን እለ ብሔሞትን እለ አድማስን ያያሉ።በንጽሐ ነፍስ ረቂቃን ፍጥረትን መላእክትን ነፍሳትን ያያሉ።በንጽሐ ልቡና ሥላሴን ያያሉ።ይህም ማለት የፀሐይ ብርሃን በዛፍ በቤት በምግብ ሆኖ እንደምናየው ያለ ነው።*ድርሳን 6* ንጽሐ ልቡና

የመንግሥተ ሰማያት አረቦን ነው።በንጽሐ ነፍስ ጊዜ ልቡና ከሑከታት እኩያት ይለያል። በእንዲህ ብዙ ከቆየ በኋላ ንጽሐ ልቡናን ገንዘብ ያደርጋል።ይህ ንጽሐ ልቡና ደግሞ መካነ ፍሥሓ ወሐሴት መካነ ብርሃን ብሔረ ሕይወት ነው።ዓረቦነ መንግሥተ ሰማያት ነው።በዚህ ጊዜ ትካዝ ኀዘን ጾር ሑከታት የለም።ዝ ውእቱ ሀገረ ጥዒና ዘአልቦ ምሳሌ።ይህ ዕረፍት ያለበት ነው።በንጽሐ ልቡና ጊዜ የሰውን ነፍስን መላእክትን አጋንንትን ከነግብራቸው ማየትን ገንዘብ ታደርጋለህ።ወትሬኢ ነፍስ ነፍሰ ርእሰ ዚአሃ።ነፍስ መብል መጠጥን ሰውነቷን አታስብም። የሥጋን ህልውና ትረሳለች።***ድርሳን 10*** ንጽሐ ልብ ላይ ስትደርስ መልአከ ዑቃቢህ ይገለጽልሀል።***ድርሳን 11*** እስከ ስምንቱ ማዕርግ ድረስ ጻድቃን በመላእክት እጅ ይመራሉ። ከስምንተኛው ማዕርግ በላይ ግን ለመነኩሴው ይሰጠው ዘንድ ከፍጡራን ለአንዱስ እንኳ ክሂል የለውም።***ድርሳን 14*** መዓርግ የሚሰጥ እንደ ሥራ እንደ ትጋት መጠን ነው።ሀገሪታ ይእቲ ሥጋ ለነፍስ።ብጹዓን ንጹሓነ ልብ እስመ እሙንቱ ይሬእይዎ ለእግዚአብሔር የተባለ በንጽሐ ልቡና ነው።እስመ ይሠርቅ ብርሃነ ሥሉስ ቅዱስ በውስተ ነፍስ።***ድርሳን 15*** በንጽሐ ልቡና ፈቃደ ሥጋ ለፈቃደ ነፍስ ይገዛል።ፈቃደ ሥጋ ከፈቃደ ነፍስ ጋር አንድ ይሆናል።***ድርሳን 18*** ንጽሐ ልብ ደክመው ስራ የሚሰሩባት አይደለችም።ትሩፋትን ወደው ያለ ድካም ይሰሩታል እንጂ።***መልእክት 47*** በንጽሐ ሥጋ ግዙፋን ፍጥረትን በንጽሐ ነፍስ ረቂቃን ፍጥረትን በንጽሐ ልቡና ብርሃነ ሥላሴ ይታያል።

ሰይጣን

ድርሳን 6 ወእምከመ ርኢከ በውስተ ሕልምከ አክይስተ አው አቃርብተ አው ሰረቅተ አእምር ከመ ቀርበ ሰይጣን ለተጻብዖ።***ድርሳን 7*** ሰይጣናት በአምሳለ አቃርብ ወከይሲ ወጽንጽንያ ይነስክዎ ለሥጋ ወየሐምምዎ ለሥጋ።ጽርሐ አጋንንት ከልብ በአፍዓ ነው የሚሰማው። የመንፈስ ቅዱስ ግን የሚሰማው በውስጥ ነው።የሰይጣን ግን ነገሩም ምትሐቱም በዓይነ ሥጋ በእዝነ ሥጋ እንጂ በዓይነ ነፍስ በእዝነ ነፍስ አይታይም።ቃለ መንፈስ ቅዱስ ቃለ መልአክ ግን በእዝነ ነፍስ የሚሰማ በልብ የሚታወቅ ረቂቅ ነው።የምግብ መዓዛ የሸተተህ እንደሆነ ሰይጣነ ስስት ሊዋጋህ እንደቀረበ እወቅ።በዚያ ቀን ምግብ ክፈል።***ድርሳን 8*** ዝንቱሰ ሰይጣነ ጸሪፍ ይትናበብ ምስለ ነፍስ እንዘ ይሔምዮ ለእግዚአብሔር ወያመጽእ ኑፋቄያተ ላዕለ ምስጢራተ መለኮት ወላእለ እመ· ድንግል ንጽሕት ወላዲተ አምላክ ማርያም ወይመስሎ ለሰብእ ከመ ለሊሁ ዘይነብብ እም ውስተ ልቡ እልክተ ጽርፈታተ ዓቢያተ።ስድቡ የእኔ መስሎህ አትደንግጥ አትጨነቅ የአንተ አይደለምና።አላ ትሰምእ ባሕቱ እም ኀበ ሰይጣን ዘይትናገር ዘንተ ምስሌከ እንዘ ለሊከ ኢትፈቅድ።እንዲደነግጥ የአንተ ነው በለው።ወከመዝ በሎ ያስተጋፍርከ እግዚአብሔር ኦ ሰይጣን ወከማሁ ግበር ለኩሎሙ· ሕሊናት እለ እም ኀበ ሰይጣናት።ሰይጣናት የሰውን ሀሳቡን አያውቁምና።ይህ ሰይጣነ ጸሪፍ በምትጸልይበት ጊዜ ጊዜ እግዚአብሔር ይሰማኝ ይመስልሀልን እያለ በአእምሮህ ያመጣብሀል።ሥጋውን ደሙን በሚለውጥበትም ጊዜ ይለወጥ ይመስልሀልን ሲቀበልም ቢሆን ያድነኝ ይመስልሀልን እያለ ያጠራጥርሀል።ይህ ግን የአንተ ስላልሆነ አትደንግጥ።ለሥነ ፍጥረት ፈጣሪ የለውም እያለ ሊያጠራጥርህ ይጥራል።አኮ አንተ ዘትጸርፍ ላእለ ፈጣሪከ ዘትሰግድ ሎቱ።ሰብሒ ኦ ነፍስ ፍቅርት እንዘ ኢትትሐወኪ እስመ

መጽሐፈ ኤደን

እግዚአብሔር ውእቱ ዘይፈልጥ ስብሐታተኪ ንጹሐተ እምነ ጽርፈታቲሁ ለውእቱ ጉሕላዊ፡፡አኮ ዘዚአኪ እማንቱ ጽርፈታት፡፡ቀቢጸ ተስፋ አይሰማሽ የአንቺ አይደለምና፡፡

ረድኤተ እግዚአብሔር፣ተሰፋ፣ተአምኖ

ድርሳን 7 ኦ አኃውየ ፍቁራን ኢይትረከብ አሐዱ እም ውስቴትክሙ ዘይጸርፍ ወያንኅረጉር በጊዜ ምንዳቤ ወበመዋዕለ መከራ፡፡አላ ይግድፍ ኀሊናሁ ላእለ እግዚአብሔር፡፡*ድርሳን 9* ወለእመ ወደሱከ ሰይጣናት በውስተ ኀሊናከ ወአንቀልቀለ በልብከ ሁከተ ትእቢት ጸውዕ እግዚአብሔርሀ ለረድኤትከ ወተዘከር ኃጣውኢከ ሶቤሃ ይሰደድ ጸላኢ፡፡ወይቴሐቱ ኀሊናቲከ ወይነጽሕ ልብከ፡፡ *ድርሳን 17* ሰው ሲበቃ በእርሱ አድሮ ያለ መንፈስ ቅዱስ ከደዌ ከመከራ የሚለምኑትን ሰዎች ያድናቸዋል ኃጢአታቸውን ያስተሰርይላቸዋል፡፡*ድርሳን 18* ሀብታት ምስጢራት በትሩፋት ያይደለ በእግዚአብሔር ቸርነት ይሰጣሉ፡፡ሕያዋን መላእክት በእግዚአብሔር ሕያዋን ሆነው ይኖራሉ፡፡*ድርሳን 35* ወኢትትወከል ላእለ ብእሲ፡፡*መልእክት 10* ንጹውያ እንከ ለዕበየ ኃይልነ ከመ ይርድዐነ ወየሀበነ መዊዐ፡፡ንክስት ድካመነ በቅድሜሁ፡፡*መልእክት 21* ሚ ዕፁብ ወመንክር ብዙኀ ርኅራኄከ ኦ አምላክነ፡፡*ድርሳን 6* አልቦ ግብር ዘየዐቢ እም ተሰፍዎ በእግዚአብሔር እስመ ውእቱ ይቀጠቅጥ ኩሎ ጸብዐ፡፡*ድርሳን 23* ወዘሰ ይገድፍ ኀሊናሁ ላእለ እግዚአብሔር ወኪያሁ ይፈሲ መሰረተ ለኩሉ ምግባራቲሁ እስከ ይከውን ባዕለ ፍጹመ በኃይለ ዚአሁ ለዘከመዝሰ አልቦ ዘይክል በርብሮተ ንዋዮ ወእመኒ ኖመ ለሊሁ ዐቃቢሁሰ ኢይነውም፡፡

መስቀል፣ጥምቀት፣ጸሎት

ድርሳን 7 ግበር ትእምርተ መስቀል በኀሊናከ ውስተ መካነ ደዌከ፡፡ወይትኀፈር በኃይሉ ለኢየሱስ ወይኅይይ ሰይጣን እምኔከ፡፡*ድርሳን 29* ወበከመ አዳም ሥጋዊ ወለደ ሎቱ እም ሔዋን ደቂቀ በከመ አምሳሉ በዓለመ ዚአሁ ሥጋዊ ከማሁ ክርስቶስኒ አበ ዓለም መንፈሳዊ ይወልድ ውሉደ ዘከመ አምሳሊሁ እከርሰ ንሥሓ ወጥምቀት ለዓለመ ዚአሁ መንፈሳዊ፡፡*ድርሳን 10* ሰይጣናት በምትሐት እንዳያታልሉህ ጸልይ፡፡*ድርሳን 14* ከትሩፋት ሁሉ ጸሎት ትበልጣለች ከእግዚአብሔር ጋራ ባለሟል ታደርጋለች፡፡በጸሎት ልብ ከእግዚአብሔር ጋራ አንድ ይሆናል፡፡በጸሎት ሀብታት ምስጢራት ይገለጹለታል፡፡ወባቲ ትትዋሐድ ነፍስ ምስለ ክርስቶስ፡፡*መልእክት 11* ጸሎት ልብን የምታነጻ ናት፡፡ጸሎተ ልቡና የእግዚአብሔርን ጌትነቱን አይቶ ተደሞ ነው፡፡

ሥርዓት

ድርሳን 13 በእግዚአብሔር ዘንድ የተወደደ ሥርዓት ይህ ነው፡፡ያልታዘዝነውን አለመስራት የታዘዝነውን መስራት፡፡የሚገባውን ብቻ መናገር እንጂ ብዙ ነገር ባይናገር፡፡ዕርቃኑን የሚሰውር ተርታ ልብስ ቢለብስ፡፡ለቁመተ ሥጋ ያሕል የሚበቃውን ቢበላ፡፡የሚናገረውን ሰው ነገሩን አትከልክለው ሳታስጨርስ ፈጥነህ አትናገር፡፡ሌላው ሲናገር አድምጥ እንጂ፡፡ወኢይትፋዕ ምራቆ በቅድመ ሰብእ፡፡በማዕድ ተቀምጦ ሳለ ሳል ቢነሳበት ፊቱን መልሶ ይሳል፡፡ከስስት ንጹሕ ሆኖ አፉን ከመቀባት በልብስ ከመዝራት ንጹሕ ሆኖ ተከናውኖ ይብላ፡፡እጁን አራምዶ ከባልንጀራው ፊት አይቁረስ አንድም ቀድሞ አይቁረስ፡፡ወለእመ ረፈቀ ውስተ ማዕዱ ምስለ እንግዳ ለያገብሮ ክልኤ ጊዜ አው ሠለስተ ከመ ይብላእ፡፡ጸጥ ብሎ ይጉረስ ጸጥ ብሎ ይቁረስ፡፡አፉን በከፈተ ጊዜ

መጽሐፈ ኤደን

ይሸፍን ከመ ኢይርዐዮ መኑሂ።ወደ መምህሩ ቤት በገባ ጊዜ ከወዳጁ ዘንድ በሄደ ጊዜ በማገር የተሰቀለውን በቆጥ የተንጠለጠለውን እንዳያይ ተጠንቅቆ ሰውነቱን ይጠብቅ።ወበኀድአት አርኑ ኖኅተ ቤትከ።ወዕፀ በጽማዌ።ወኢያርኑ አንቀጸ ካልዑ ዘእንበለ ያስምእ ቃሎ።ወበንጹሕ ለይነጽር ኀበ ኩሉ።ወእመኒ ሖረ ፍኖተ ኢይብድር እምነ ዘይልሕቆ።ወሶበ ይሥሕቅ ኢይክስት ስነኒሁ።ለመናዘዝ ለመባረክ ወደ ሴቶች ሲሄድ ለይሚጥ ገጸ እምነ ርእየቶን በጊዜ ተናግሮቱ ምስሌሆን።ወያጥሪ አሐደ ዘይከሥት ሎቱ ምሥጢሮ።ወኢይክስት ገድላቲሁ ወምግባራቲሁ ወኢይፍታሕ ቅናቶ ዘእንበለ በዕፁብ ግብር።አንበሳ መደብ ሲቀመጥ ከሰው ወገን የሚያየው አይኑር።ወሶበ ይብሎ ልሒቅ በፍኖት ነዓ ንዘምር ኦሆ ይበሎ።ነፍስ ከምትጎዳ ሥጋ ቢጎዳ ይሻላል።

ፍቅር

ድርሳን 15 አባ ጳኩሚስ በአንዲት ሴት አጋንንት ሰፍረውባት አየ ወደእኔ መልሰው ብሎ ጸለየ። በእርሷ ሰፍረውባት የነበሩት አጋንንት ወደ እርሱ መጡ ማቅ ምንጣፍ ለብሶ ከአመድ ላይ ተኝቶ ያማስናቸው ጀመር ከዚህ በኋላ እንሂድ እንጂ ሲሉ ሰማቸው።ቆዩ እንጂ አላቸው ከዚያ እየሸሹ ሄዱ።*ድርሳን 24* የፍቅር አካሏ አካለ እግዚአብሔር ነው።*ድርሳን 25* ለሰው ሁሉ በጎ ሲደረግለት አይቶ ደስ ለሚለው ጸጋ ክብር ይሰጠዋል።ወዘሰ የጎዝን በእንተ አሠንዮ ካልኣን ኢየኃጥዕ እኩየ ወፍጡነ ይከውን ድቀቱ።ዘይፈዲ ሰናየ ህየንተ እኩይ ያስተፈሥሖመ ለመላእክት ወይኤድሞ ለእግዚኦሙ።እስመ ተመሰለ በፈጣሪሁ።ወዘሰ ይፈዲ እኩየ በእኩይ ዘየዐቢ እኩይ ይመጽእ ላእሌሁ።*ድርሳን 33* ዘይቀውም በብሔረ ፍቅር ይደልዎ ይእቀብ ትእዛዛቲሁ።ወበፈጽሞቶሙኒ ይሁቦ ሠራኤ ትእዛዛት ቅድስተ ፍቅረ ወለተ ትእዛዛት።ፍቅርሰ ታረምሞ ለሥጋ ወለኀሊና።ሰው ሲበቃ እንደፈጣሪው ለሁሉ ያዝናል ይራራል።እርሱንም ሁሉ ይወደዋል።አበው ፍቅርን ዓለም ሐዲስ ይሏታል።*ድርሳን 35* ወለእመ ርኢከ ብእሴ እንዘ ይገብር እኩየ ወእመቦ ዘተስእለከ መኑ ዘገብረ ዘንተ በሎ ኢጠየቁ።።።ለኩሉ ዘተስእለከ አውስእ ወዘአዘዙከ ግበር ለበቁኤተ ነፍስከ።

ትእግሥት፣ንሥሓ

ድርሳን 15 ሰይጣናት ሰውን ለማሳት መናደዳቸው ወደ መባረድ ቶሎ ይለወጣልና ታገሥ። *ድርሳን 26* ንሥሓ ይወልድ ውሉደ ሐዲሳነ እምውስተ ብሉይ።ወንጹሐነ እምነ ርኩስ።ወብሩሃነ እም ጽልመት።ሰናያነ ወጥዑማነ ወምዑዛነ እም ጸአት።መኑ ዘኢያነክራ ለአፍቅሮትከ ኦ እግዚእነ ዘመጻእከ ለተወልዶ ከመ ትለድ ኪያነ እም ከርሰ ንሥሓ።ስብሐት ለከ ኦ አበ ኩሉ ዘወሀብከነ ዛተ እመ ሐዳስ።*ድርሳን 28* ኦ ነፍስ ተዐገሢ ሕማመ ወመቅሰፍተ ኀዘነ ወምንዳቤ እም ኀበ አጋንንት እለ ይገብሩ ፍትወቶሙ ላዕሌኪ ተወኪለኪ በእግዚአብሔር።ወበኩሉ ምንዳቤኪ ፍትሒ በጽድቅ ወበርትዕ ዲበ ርእስኪ ከመ አንቲ ኮንኪ ምክንያተ ለኩሎሙ።እንከሰ በፍሥሓ ተወከፊ ምረራተ ለፈውሰ ዚአኪ ወኢትሕምዩ ካልዓነ በቃል ወበኀሊና።*ድርሳን 29* ንሥሓሰ እመ ሕይወት ይእቲ ብዑዕ ዘይትወለድ እምኔሃ እስመ ኢይመውት።መድኃኒቶሙ ወግእዛኖሙ ይእቲ ለአግብርት።ወበከመ ይጼውዖሙ ክርስቶስ ለእሊአሁ ኀበ ንሥሓ ከማሁኬ ሰይጣንኒ ወእለ ይትኤዘዙ ሎቱ ይርሕቁ እምኔሃ።ኩሎ ግብረ ጻማሁ ለሰይጣን ይእቲ ታማስን

መጽሐፈ ኤደን

ወኩሎ ቅቱላኒሁ ይእቲ ታነስእ ወኩሎ መሣግሪሁ ይእቲ ትሰብር፡፡ወታስተዴሉ ፍኖተ ለእለ ያፈቅርዋ ከመ ያንሶስው ዘእንበለ እቅፍት፡፡ይእቲ ትሬስዮሙ ለዘማውያን ደናግለ፡፡ወታነጽሖ ለምድርነ እስከ ትሁብ ፍሬ ዘርእ ለሐረሳዊ ክርስቶስ ህየንተ አሐዱ ፴ ወ፷ ወ፻፡፡ይእቲ ትመይጦሙ ለከሐድያን ኀበ ከዊነ ሐዋርያ፡፡ወሐዋርያትኒ እለ አሰሰልዋ እም ላእሌሆሙ ለብሱ ጽልመተ፡፡ይእቲ ትመልሓ ለዕፀ እንተ ፍሬሃ ሕምዘ ሞት፡፡ወትተክል ዕፀ ሕይወት ውስተ ገነታቲነ፡፡ንሥሓን ሰይጣን በጣም ነው የሚጠላት፡፡እስመ ይእቲ ትነስእ ኩሎ ብእሎ፡፡ወታማስን ኩሎ ጥሪቶ፡፡አባ ያዕቆብ ከዓለም ባጠገብ ተባሕትዎ ይዞ ይኖራል፡፡የንጉሡ ልጅ ታመመች አድንልኝ ብሎ ላከበት፡፡እርሱም አጥምቆ አድኖ ሰደደለት፡፡ደዌዋ ይመለስባታልና ከዚያው ከአንተ ዘንድ ትቆይ ብሎ ታናሽ ወንድሟን ጨምሮ ላከለት፡፡በእርሷ ተሰነካከለ፡፡ሰይጣን ትነግርብሀለች አለውና አስገደለው ወንድሟንም ይነግርብኛል ብሎ ገደለው ከዚያ 40 ዓመት በረሀ ወደቀ፡፡ከዚያ ዝናብ አልዘንብ አለ ሕዝቡም ሁሉ ምሕላ ያዘ አባ ያዕቆብ ካልጸለየላችሁ አይዘንምም አላቸው፡፡ነሣሒ ይትፈቀር በኀበ መላእክት ወይጸልእዎ አጋንንት፡፡ቡርክት አንቲ ኦ እመ አድኅኖ፡፡አንቲ ውእቱ ዘአድኃንኪዮ ለዳዊት እም ኃጢአት፡፡መኑ ዘነስአኪ ምስሌሁ በውስተ ጸብእ ወኢያግረርኪ ጸላእቶ ታሕተ መከየደ እገሪሁ ኦ ንሥሓ፡፡ሰዶም ዘኢፈቀደት ተወክፎተኪ ውዕየት በእሳት፡፡ጸባብ ይእቲ ፍኖተ ንሥሓ ወባሕቱ ትወስድ ኀበ መንግሥተ ሰማያት፡፡***መልእክት 23*** ጽናሕ እስከ የነልፍ ክረምት ወአንተ ትሬእዮሙ ለዕፀ ወ ሕይወት እንዘ ይጸግዩ በውሳጤ ገነታቲክ፡፡

ተርእዮ፣ከንቱ ውዳሴ፣ሹመት፣ርቀት

ድርሳን 23 ጥልቅ ባሕር ላይ ያሉ ዓሣት መታየትን ስለሚያበዙ አጥማጅ ይይዛቸዋል፡፡ከጥልቅ ባሕር ያሉት ግን አይያዙም፡፡***መልእክት 18*** ዕፁ እዘኪከ እም ቃለ ዘይቄድሰከ ቅድመ ገጽከ ወጥየይ እምኔሁ፡፡ውስተ መፍቀሬ ሲመት ኢየነድር እግዚአብሔር፡፡***ድርሳን 23*** የነፋስ ርቀት በነፍስ ርቀት ዘንድ እንደተራራ ነው፡፡የነፍስ ርቀት በመላእክት ርቀት ዘንድ እንደተራራ ነው የመላእክት ርቀት በሥላሴ ርቀት ዘንድ እንደ ተራራ ነው፡፡

መዓርጋት፣አምስቱ ተውላጣት

ድርሳን 24 ጽማዌ፣ልባዌ፣ጣዕመ ዝማሬ የንጽሐ ሥጋ ናቸው፡፡አንብዕ፣ኩነኔ፣ፍቅር፣ሐሰት የንጽሐ ነፍስ ናቸው፡፡ነጽሮ መላእክት፣ተሰጥሞ፣ከዊነ እሳት የንጽሐ ልቡና ናቸው፡፡ከበዓት ስትገባ ጽማዌ ይኖርሀል፡፡***መልእክት 48*** ወሶበ የነልፍ እምኔከ ዝንቱ ተውላጥ ይመጽእ ድህሬሁ ልባዌ፡፡ልባዌ ምሳሌ ያስመስላል ምስጢር ያስመረምራል፡፡ወአስተታሉ ዝማሬ ወአንብቦ ወሰጊድ ቅድመ መስቀል፡፡ከልባዌ መዓርግ በኋላ ልቡና ከዝንጋኤ የተለየ እንደሆነ ይመጽእ እም ድህሬሁ ውላጤ ካልእ ፍቅረ ዝማሬ ወአንብቦ፡፡ወዓዲ እምድህረ አንብቦ ወዝማሬ ለእመ ኮነ ልብ ዕሩቀ እም ውዳሴ ከንቱ ይመጽእ ነቅዐ አንብዕ ወይሰግድ ቅድመ መስቀል ኩሎ ጊዜ፡፡ ይህም እንብ በግድ የሚፈስ አይደለም ማለት ላልቅስ ብሎ የሚያለቅስ አይደለም፡፡ለማስቀረት በአናብዕ ላይ ሥልጣን የለውም፡፡ወእም ድህረ ዝንቱ ሙኃዘ አንብዕ ይሠየሙ ውስተ ልብ ክልኤቱ ራዕያት ዘውእቶሙ ኩነኔ ወዑቃቤ፡፡ኩነኔ ሥጋን ለነፍስ ማስገዛት ነው፡፡ዑቃቤ በዚያው መጽናት ነው፡፡ኩነኔ መደበኛ ዑቃቤ ጥገኛ ነው፡፡የልባዌ ጥገኛ አንብቦ፣የአንብዕ ጥገኛ ሰጊድ

መጽሐፈ ኤደን

ቅድመ መስቀል፣የኩነኔ ጥገኛ ዑቃቤ፣የሑሰት ጥገኛ ብርሃን/እሳት ነው።ሑሰት የሚለው እንደ እግረ ፀሐይ ካሰቡት ሁሉ መገኘት ነው።ከዚያ ነጽሮ መላእክት ይሰጣል ዝማሬያቸውንም ይሰማል።ከዚያ ተሰጥሞ ብርሃን ይሰጣል ከዚያ ከዊነ እሳት ይሰጣል።***አምስቱ ተውላጣት፦*** ሙኃዘ አንብዕ ዘያስተፈስሕ፣ሙኃዘ ንባብ መንፈሳዊ፣ሞት መንፈሳዊ፣ዘኢይጸሐፍ በመጽሐፍ፣ ምግባረ ጎሊና ቀዳማዊ ከመ ኃምሳዊ ናቸው።ሰው በከዊነ እሳት መዓርግ በደረሰ ጊዜ በወትሮ መልኩ አይታይም ከእግር እስከ ራሱ ድረስ እሳት ይመስላል።ይከውን ምግባረ ሕሊና ቀዳማዊ ከመ ኃምሳዊ።በዚህ መዓርግ ጊዜ የመጀመሪያው የጽማዌ ስራ እንደ አምስተኛው እንደ ኩነኔ ይሆናል።ከዚህ መዓርግ በኋላ ሙኃዘ አንብዕ ዘያስተፈሥሕ ይሰጣል።ከዚያ የውኂዘ ንባብ መዓርግ ይሰጣል።

ክርስቶስ

ድርሳን 24 የሴፍ ጌታን በሕጻንነቱ ሳለ እንደመጠኑ ወንበር አድርጎ ከፊቱ ያስቀምጠው ነበር። አዋልደ ዮሴፍም ጌታን እኔ ልያዝ እኔ ልያዝ ይነጣጠቁት ነበር።በእጁ የታቀፈውም ሰው በግድ ካልሆነ ወዶ ለአንዱ አይሰጠውም ነበር።በክንዱ ያቀፈው ሰው ሁሉ መዓዛው ከልብሱ ተዋሕዳ ትኖራለች።መኑ ዘርእዮ ወኢተፈሥሐ ወኢረስአ ኩሎ ትካዘ ልቡ።መኑ ዘእም አንስት ዘሞተ ፍቁራ ወኢረስዐት ምውተ ዚአሃ ሶበ ርእየቶ ጊዜ ናዕሱ።ርእየቱ ይሰድድ ምንዳቤያተ።ወድምጸ ቃሉ ይመልሕ ሕማማተ እም ውስተ ልብ።ሁል ጊዜ ጌታን ለማየት ያልሳሳ ያልናፈቀ የለም። ኩሎሙ እለ ርእይዎ ይትሐሰዩ በርእየቱ።***ድርሳን 34*** ተወልደ በአምሳሊከ ከመ ይለድከ በአምሳሊሁ።ጾመ ከመ ይምህርከ ሥርዓተ ተጋድሎ ወመዊእ።ተሣለቁ ላእሌሁ ከመ ትትወደስ ለሊከ።***መልእክት 22*** ኦ እግዚኦ ኩለንታከ ውስተ ኩሉ መካን።እሳት በዚህ ዓለም በምላት ሳለች ያለ እንጨት ያለ ኩበት አትገለጽም።እግዚአብሔርም በሁሉ ያለ ሲሆን የሚገለጸው በምግባር ነው።***መልእክት 47*** ወኩሎ ዘፈጠረ ለመፍቅደ ነባብያን ቦ እምኔሆሙ ለምህሮ ወቦ እምኔሆሙ ለተገብሮ ወኩሎ ፈጠረ ለነጽሮ ወለዘክሮ።

በስመአብ ወወልድ ወመንፈስቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን

መጽሐፈ መነኮሳት፦ማር ይሥሐቅ

የማር ይሥሐቅ ሀገረ ሙላዱ ብሔረ ነገዱ ሶርያ ነው።ቅዱስ ኤፍሬም ሶርያዊ የማር ይሥሐቅ አኃት ነው።በአባ ብሶይ ገዳም የቆስጠንጢኖስን ስሙን በጸሎተ ማኅበር በቅዳሴ ይጠሩታል። ከእለታት አንድ ቀን ቆስጠንጢኖስ በአካለ ነፍስ መጥቶ አባ ብሶይን ሰላም ለክሙ ብጹዓን መነኮሳት አለው።አንተም እንጂ ብጹዕ ነህ በዘመንህ ቀርነ ሃይማኖት ቁሞልሀልና አለው። ይህንስ አውቁ ቢሆን መንግሥቴን ለቅቁ ከበረሃ ወድቁ ጤዛ ልሼ ደንገያ ተንተርሼ በኖርሁ ነበር አለው።***ኦንቀጽ 4፣12*** አበው ከየውሃት ሲደርሱ እንደ ሕጻን ይሆናሉ በላሁ አልበላሁም ይላሉ።

መጻሕፍት፣እውቀት

መጻሕፍት የአትታ ጽልመተ እም ጎሊናት።***ኦንቀጽ 1፣3*** ወየሐበርታ ጽልመተ ዛህላት እምነ

መጽሐፈ ኤደን

አልባብ።ከመ ትርከብ ኑዛዜ ፍጹመ በውስተ ነፍስከ አዝልፍ ወትረ ኀበ አንብቦ መጻሕፍት በጽማዌ ከመ ይመርሓሁ ለልብከ ወትረ ኀበ አንክሮተ እግዚአብሔር ልዑል።**አንቀጽ 1፣7** ኢትንብቦ ለመኑሂ በዘኢለበውከ ወኢያእመርከ።ያልተረዳሀውን ያላወቅኸውን አታስተምር። ከመ ኢትኅፈር በርእስከ።**አንቀጽ 1፣9** የመናፍቃንን መጽሐፍ ከመመልከት ተከልከል።ቅረብ ኀበ አንብቦ ትእዛዛት አምላካውያት።ወአንብብ ዘልፈ ውስተ መጻሕፍቲሆሙ ለማእምራን እንዘ ኢትጸግብ።እስመ ይእቲ ትመርሖ ለልብ።ተጸመድ ላእለ አንብቦ መጻሕፍት እንተ ትከሥት ለከ ፍኖተ ዘረቂቅ ንጻሬሁ ወለብዎተ ገድሎሙ ለቅዱሳን።አፈድፍድ ለመጻሕፍት ለብዎቶን።**አንቀጽ 3፣9** ጻማ ሥጋዊት ወአንብቦ መጻሕፍት አምላካውያት የዐቅብዋ ለንጽሕና።ይትሐደስ ሰብእ በአንብቦ መጻሕፍት ዘወትር እለ ይወስዳ መንገለ ሰናያት።**አንቀጽ 10፣1** እስመ ነጽሮ ዘዘልፍ ውስተ መጻሕፍት ቅዱሳት ይመልዓ ለነፍስ አንክሮተ ዘኢይትነገር ወትፍሥሕተ አምላካዌ።

ትሩፋት፣አርምሞ

አንቀጽ 1፣1 ትሩፋተ ሥጋ ከትሩፋተ ነፍስ ይቀድማል።ከትሩፋት አንዱ ሞትን ማሰብ ነው። **አንቀጽ 1፣4** አፍቅራ ለአርምሞ ፈድፋደ።**አንቀጽ 1፣11** ሁለት አኃው ወደ አባ እንጦንስ ሲሄዱ በመርከብ ተጭኖ አንድ ፍጹም ወደ እርሱ የሚሄድ አገኙ።በመርከብ ሆነው ዜና አበውን ነገረ መጻሕፍትን የሰሩትን ስራ እየተጫወቱ ሲሄዱ እየሰማ ዝም ብሎ ይሄዳል።ከአባ እንጦንስ በደረሱ ጊዜ መልካም ሽማግሌ አግኝታችኋል አላቸው።እርሱንም እኒህ አብረውህ ያሉት ደጋግ ናቸው ብሎ ጠየቀው።ደጋግስ ነበሩ ነገር ግን ለአንደበታቸው መዝጊያ የለውም ብሎታል። **አንቀጽ 4፣6** አርምሞ ይእቲ ጥንተ ንጽሕናሃ ለነፍስ።**አንቀጽ 19፣1** ወጽሙና እሙ ለቅድስና ይእቲ።የነፍስ ክብር ሰይጣን ከሚያመጣው መከራ ይገኛል።**አንቀጽ 21፣1** አርምሞ ከበዓት ተከቶ ከሰው ተለይቶ ዝም ማለት ነው።**አንቀጽ 34፣1** አርምሞ የአእምሮ መንፈሳዊ መገኛ ናት።አእምሮ መንፈሳዊም በትእግስት ይበዛል።

ትእግስት

አንቀጽ 1፣1 ተዐገሥ ሶበ ይሣለቁከ ወይዘነጉጉከ በፈቃድ ኄርት በእንተ ኂሩት።ከመ ትርከብ ሞገሠ በኀበ እግዚአብሔር ሎቱ ስብሐት።ኩሎ ቃለ ክቡደ ዘይትኤገሥ ሰብእ በአእምሮ ዘእንበለ ይጸእ እምኔሁ ቃለ ትእቢት ወተዋሥኦ በውእቱ ጊዜ ይትወደይ ዲበ ርእሱ አክሊለ ሦክ ወብዑዕ ውእቱ።ጌታ ደስ ብሎን መታገሥ እንዲገባን ነግሮናል።**አንቀጽ 1፣11** ዘአልቦቱ ትእግስት ይመስል ሀገረ ዘአልባቲ ቅጽር።

መከበርን መጥላት፣ትሕትናን መያዝ

አንቀጽ 1፣1 ዘይጎይይ እም ተከብሮ በአእምሮቱ ዝንቱሰ ናሁ አሠነያ ለነፍሱ ለተድላ ዓለም ዘሀለዋ ትምጻእ።**አንቀጽ 1፣4** ዘያፈቅር አልባሰ ጽዕድዋተ ኢይትከሀሎ ከመ ያጥሪ ሕሊናተ ትሑታተ።አቦ አቦ መባልን ቀልብ ማግኘትን የሚወድ ትሑት ሕሊናን ገንዘብ ማድረግ አይችልም።ለትሕትናስ ይተልዎ ተጸምዶ ወትእግሥት።ለውዳሴ ከንቱስ ይትለዐካ ዝሙት። **አንቀጽ 1፣6** ተጸነስ ከመ ትተሐት።ጉየይ እም ውዳሴ ከንቱ ከመ ትክበር።**አንቀጽ 3፣8** ውዳሴ ከንቱ የዝሙት ምክንያት ነው።

መጽሐፈ ኤደን

ፍቅረ ንዋይ

ኦንቀጽ 1፣1 ኢይምሰልከ ኦ ፍቁር ከመ አጥርዮ ወርቅ ወብሩር ባሕቲቱ ፍቅረ ጥሪት አላ ኩሉ ዘይሰቀል ቦቱ ፍትወታቲከ።

ተዐቅበ፣ትጋት፣ተግባረ እድ፣ፈሊጥ/እውቀት

ኦንቀጽ 1፣4 ተዐቀብ እም ንዑሳት ከመ ኢትደቅ ውስተ ዓቢያት።ኢትኩን ልህሉሀ በግብርከ ከመ ኢትኅፈር ሶበ ትነብር ማዕከለ አዕርክቲከ።ኢተሀሉ ዘእንበለ ስንቅ ከመ ኢይኅድጉከ አዕርክቲከ ባሕቲተከ ውስተ ፍኖት።ወኩሎ ዘትገብር ግበር በአእምሮ።***ኦንቀጽ 3፣14*** ኅድግ ተስፋሃ ለዛቲ ሕይወት ዘይእዜ ከመ ዘበጽሐ ጊዜሁ።ወኢይማዕከ ግሙራ ሀኬት።ርትም ውእቱ ኩሉ ዘይገብር ግብረ እግዚአብሔር በሀኬት።***ኦንቀጽ 6፣1*** እስመ ሰይጣን ኢይትከሀሎ ይቅረብ ኀበ ብእሲ ለእመ ኢተሀከየ።

መንፈሰ ዝሙት

ኦንቀጽ 1፣6 አባ መርትያኖስ ከዋለበት ወደ በዓቱ ሲመለስ ዘማት ተሰብስበው አይተው ይህ መነኩሴ ኃያል ነው የሚያስተው የለም አሉ።አንዲቱ እኔ ባስተውስ ባታስችውስ ተወራርደው ሲመሽ ከደጅ ቁማ ደጅ ጸፋች።ምንድን ነሽ አላት ከሩቅ ሀገር የመጣሁ የእግዚአብሔር እንግዳ የምጠጋበት አጥቼ አውሬ ያጣላኛል ወንበዴ ይቀጠቅጠኛል ብየ ቁሜያለሁ አለችው።ያወጣ ያወርድ ጀመር ብትገባም ጾር ይነሳብኛል አይሆንም ብላት ነግደ ኮንኩ ብሎ ይፈርድብኛል ከሚፈርድብኝ እታገሠዋለሁ ብሎ አስገባት።እሳቱን አነደደላት ተቀመጠች እርሱ ጸሎቱን ያዘ። ሰውራ ይዛለችና የምትቀባውን ትቀባ የምታጤሰውን ታጤስ ጀመረች።እግሩን ከእሳት ጨመረው።የእርሷን መዓዛ እስኪያጠፋው።ከዚህ ሁሉ ያደረስኩት እኔ ነኝ አባቴ አላበጀሁም ማረኝ ብላ ንሥሓ ገብታለች።አመንኩሲት እርሱ በዓቱን ለቆላት ሄዷል።አንድም ገልጣ እንተኛ አለችው ከእሳቱ አንጥፊ አላት ይህማ እሳቱ ይፈጅን የለምን አለችው።የዚህን ዓለም እሳት ካልቻልነው የወዲያኛውን እንደምን እንችለዋለን አላት።ነገሩን አይታ አላበጀሁም ማረኝ ብላ ንሥሓ ገብታለች።***ኦንቀጽ 4፣5*** ወአብዝኖ ንዋም ያፈደፍዶ ለዝሙት።***ኦንቀጽ 21፣2*** የዝሙት መፍትሔ ብዙ አለመብላት አለመጠጣት የሴት መልክ አለማየት ነው።

ተጋድሎ፣ትሕትና፣ሰማይት

ኦንቀጽ 1፣8 ወይኩን ንዋየ ሐቅልከ አንብዕ ወጾም ወትረ።***ኦንቀጽ 1፣11*** እስመ ምሥጢራት ይትከሠታ ለትሑታን።***ኦንቀጽ 1፣13*** አውትር ሰጊደ ወአስተብርኮ በአብራኪከ።***ኦንቀጽ 2፣1*** ይቅርታን ታገኝ ዘንድ መጽውት።***ኦንቀጽ 2፣11*** ግድፍ ክብረከ ወትሬኢ ክብረ እግዚአብሔር። ኢትኅሥሥ ከመ ያክብሩከ ጽልኣ ለክብር ከመ ትክበር ወኢታፍቅራ ከመ ኢትኅሥር።***ኦንቀጽ 3፣6*** እውነተኛ ትሑት በበደሉት ጊዜ የማያዝን ነው።ቢሰድቡት አሁን ሆኜ ነው ብሎ ስድቡን ለማስቀረት ምክንያት የማይሰጥ ትሑት ነው።ቦ እም ሰብእ እለ ሰመዩ ርእሶሙ በፈቃዶሙ ዘማውያነ እንዘ ርኁቃን እሙንቱ እምገቢረ ዝሙት።እንደ አባ መቃርስ ከመንደር በአጠገብ ተባሕትዎ ይዞ ይኖራል።አንድ ድንግል ነበረች ሰይጣን አሳታት በዝሙት ጸነሰች ከማን

ፀነስሽው አሏት ከአባ መቃርስ አለቻቸው መጥተው ደበደቡት እየሰራህ ስጥ አሉት።እርሱም መቃሪ ልጅ ወለድሽ ምን ያሳርፍሻል እያለ ሌሊትም ቀንም ሰሌን እየሰራ ዕንቅብ እየሰፋ ሲሰጥ የምትወልድበት ቀን ደረሰ ምጥ ተያዘች ተጨነቀች።ያን መነኩሴ ባልሰራው ስራ ነው የተናገርኩት የጸነስኩት ከሌላ ነው አለቻቸው።ይቅር በለን እንላለን ብለው ቢሄዱ በዓቱን ለቆ ሄዶ አግኝተውታል።ወቦ እለ ይትሜሰሉ አብዳን ከመ ኢያክብርዎሙ ሰብእ በእንተ ስነ ሐረቶሙ ክብርት።***አንቀጽ 3፣12*** አኮቴት ወትሕትና ትሬስዮ ለሰብእ መልአከ ዘበምድር። ***አንቀጽ 28፣1*** ክፉ ሕሊና ሆኖ የማይጎዳ የለም በጎ ሕሊና ሆኖም ክብርን የማያሰጥ የለም። ***አንቀጽ 32፣3*** እስመ ትውልድ ትሑታን ፍቁራን በጎበ እግዚአብሔር ከመ ማህበረ ሱራፌል።ማንንም አትንቀፍ ይልቁንም ክፉ ሰዎችን ስለክፉ ስራቸው አትንቀፋቸው።ሐሜትን አንውደዳት።***አንቀጽ 33፣2*** ኃጥዑን የምትንቀው እንደኔ ጻድቅ ካልሆነ ብለህ ነውን?

ረድኤተ እግዚአብሔር፣ፍርሀት

አንቀጽ 2፣1 ለዘያፈቅር ስምረቶ ለእግዚአብሔር ቦቱ መላእክት ሰማያውያን እለ ይመርሕዎ። ኢትትአመን ከመ ጽኑዕ አንተ።ወኢትትአመን በኃይልከ ወበአእምሮትከ ከመ ኢይንዓውከ ጸላኢ። ኢተሐሊ ከመ ምንትኒ ዘውስተ ዝንቱ ዓለም ዘኢይትዌለጥ።***አንቀጽ 2፣3*** አልእል ንጻሬከ ጎበ እግዚአብሔር።***አንቀጽ 2፣4*** ምእመናን በጌታ አምነው ከአጋንንት ጋራ ቢዋጉ መላእክት ይረዷቸዋል።ወመላእክትኒ ይሜህርዎሙ ዘመፍትው ሎሙ ይግበርዎ።ወአሐደ ጊዜ ይመርሕዎሙ ፍኖተ ሶበ የዐይሉ።ወአሐደ ጊዜ ያድጎንዎሙ እመከራት ዘይወድቁ ባቲ። ወይሁብዎሙ ጥብዐተ ወመዊዐ ወኑዛቤ።ቦ አመ ያመጽኡ ሎሙ ጎብስተ።***አንቀጽ 2፣5*** ለእመ ኮንከ ተአምን ከመ እግዚአብሔር ልዑል ይሐሊ በእንቲአከ ወይርዕያ ለሕይወትከ ለምንትኬ ትገድፍ ሕሊናከ ላእለ ምግባር ሥጋዊ ዘየኀልፍ።ግድፍ ላእለ እግዚአብሔር ሕሊናከ።***አንቀጽ 20፣5*** ፈሪ ሰው በሁለት ደዌ እንደተያዘ ይታወቃል አንዱ የሃይማኖት ሕጸጽ ነው እግዚአብሔር ያድነኛል አለማለት ነው።አንዱ ሥጋን መውደድ ነው።

ነቢብ፣መከራ፣ንጽሐ ነፍስ ወሥጋ

አንቀጽ 2፣3 አጥሪ ከናፍረ ጥዑማተ።የለዘበ የለዘበ ነገር ተናገር።***አንቀጽ 2፣7*** እግዚአብሔር ያመጽእ ደዌ በእንተ ጥዒናሃ ለነፍስ።መከራን እግዚአብሔር ለአንተ ረብሕ ጥቅም ልትሆን አዘዛት።***አንቀጽ 2፣8*** አእኩቶ ወትሕትና ይትወለድ እመከራ።ማኒ ፋርሳዊ የሚባል መናፍቅ ጸራቅሊጦስ ነኝ ብሎ ተነስቶ ነበር።***አንቀጽ 2፣9*** መከራት ካልመጡብህ አምላክ ነኝ ወደ ማለት ትደርሳለህ።ከምጥ በኋላ እናቱን ደስ የሚያሰኝ ልጅ እንዲገኝ ከመከራ በኋላም ጸጋ ይገኛል። አባት ለልጁ እንዲያዝን ክርስቶስም በትሩፋት ለደከመ ሰውነት ያዝናል።***አንቀጽ 22፣1*** መከራ ሳይቀበል ጸጋ ለአንዱስ እንኳ አይሰጥም።***አንቀጽ 24፣1*** ንጽሐ ነፍስ ከሐልዮ ኃጢአት መለየት ነው።ንጽሐ ሥጋ የሚባለው በሥጋ ከሚሰራ ኃጢአት መንጻት ነው።

ለሰው ማዘን እንጂ በሰው አለመፍረድ

አንቀጽ 2፣13 አንዱ ጸዋሚ ተሐራሚ ዝኑሐዊ ነው አንዱ ሕጻን መናኝ ነው ጾር ተነሳበት ይሆንልኛል ብየ ነበር የማይሆንልኝ ሆነ አለው።አንተ ጎርቱም የእጦንስን የመቃርስን ቆብ

መጽሐፈ ኤደን

ተሸክመህ እንዲህ ትላለህ አለው።ብዙ ጊዜ ተመላልሶ እንዲህ አለው።አንድ ቀን ግን ከአባ እገሌም ዘንድ ከቁጣ በቀር ያገኘሁት የለ ብሎ ሲሄድ የዋህ ጳውሊ በጸጋ ተገልጦለት ከመንገድ ቆየው የት ትሄዳለህ አለው።የሆነውን ሁሉ ነገረው።ከዚያ የዚያን ጦር ወደ ባሕታዊው አሳደረበት።መቋሚያውን ነጥቆ ደጁን ከፍቶ እየሮጠ ደረሰ እጁን ያዘውና ከሁላችንም ጦሩን ያጥፋልን ብሎ አቡነ ዘበሰማያት ደግሞላቸዋል።

ጸሎት፣ጾም

ኦንቀጽ 3፣9 ጸሎት ዘወትር ያጸንዕ በውስተ ልብ ፍርሀተ እግዚአብሔር ወተስፋ።***ኦንቀጽ 4፣1*** ጸሎት ወአስተብቁዖት ወጾም ይእቲ ፍኖት ቀዳሚት ከመ ታቅርበነ ኀበ እግዚአብሔር ሎቱ ስብሐት።***ኦንቀጽ 4፣6*** የሥራ ሁሉ መጀመሪያ በጾም መድከም ነው።ጾም የወንጌል ስራ መጀመሪያ ናት።እማ ለጸሎት ወነቅዓ ለአንብዕ ወመምህራ ለአርምሞ።***ኦንቀጽ 6፣1*** የረድኤት ምክንያት የምትሆን ጸሎት ናት።አንድም በትሩፋት መድከም ትሕትና ናቸው።***ኦንቀጽ 10፣1*** አገብራ ለነፍስከ ላእለ አውትሮ ጸሎት ወትመጽአከ ረድኤት እንዘ ኢተአምር አንተ።***ኦንቀጽ 11፣1*** አስተብቁዖ ለእግዚአብሔር በጸሎት ዘባቲ ጻማ።***ኦንቀጽ 28፣3*** ወዳጀ ከጸሎት ተለይተህ ክቡር እግዚአብሔርን እርዳኝ ሳትል መጻሕፍትን እተረጉማለሁ አትበል።እመን ከመ ጸሎት መራኑተ ፍካሬያት አማናውያት እለ ልኩዓት ውስተ መጻሕፍት አምላካውያት።

ዓለም

ኦንቀጽ 4፣3 ምንት ይእቲ ዓለም።ዓለምሰ ዘማ ይእቲ ዘወትር ወሰሐበቶሙ በፍትወተ ስና ለእለ ይኬጽሩ ኀቤሃ።በሚሞቱበት ቀን ግን አሜሃ የአምሩ ከመ መስሐቲት ይእቲ።***ኦንቀጽ 9፣1*** አእምር ከመ ዛቲ ሕይወት ንስቲት ይእቲ ወፍጡን ኀልፊተ ዚአሃ።***ኦንቀጽ 13፣2*** ዝልፋ ወትረ ለነፍስከ ኦ እኁ ወበላ ናሁ በጽሐ ተኃልፎትኪ እም ሥጋ ለምንት ትትፈሥሒ በዘአንቲ ሀለውኪ ዮም ቦቱ ወተነድጊዮ ዘትዴለዊ ለርእየቱ ኀዳጠ ዘመነ ወተኃጥዒዮ እስከ ለዓለም። አጽምዒ ኀበ ዘቅድሜኪ ወሐልዩ ዘገበርኪ ምንት ውእቱ ወምስለ መኑ አኀለፍኪ መዋእለ ሕይወትኪ።ወለመኑ ዘአስተፍሣሕኪዮ በተጋድሎትኪ ከመ ይጸእ ለቀበላኪ በጊዜ ጸአትኪ። ወበእንተ ምንት ጻመውኪ ወተመንደብኪ ኦ ነፍስ።የኀልፈት ምክንያት ካለበት ደስታ ተጠበቅ። ***ኦንቀጽ 20፣3*** አብዳንሰ ያከብርዋ ለንስቲት ዕረፍት ወኃላፊት እምነ መንግሥት ክብርት።

ሰይጣን፣ልማድ

ኦንቀጽ 6፣1 እስመ ጸላዒነ መስተቃርን በእንተ ቅንዐቱ የሐውር በቅጥነት።እግዚአብሔር ይኤዝዝ ከመንዳደቆ ለጸላዒ ዘእንበለ ፍርሀት ወቁረተ ሕሊና።እግዚአብሔር ሳንፈራ ሳንባረድ ጠላታችንን እንገጥመው ዘንድ ያዛል።***ኦንቀጽ 6፣1*** ሰይጣን ሰውን ድል ለመንሳት ጦሩን ይለዋውጣል።***ኦንቀጽ 32፣3*** ፍራህ እምልማድ ፈድፋደ እምነ ጸላእት ከሰይጣን ይልቅ ልማድን ፍራ።

ንሥሓ

ኦንቀጽ 8፣1 እጠገናለሁ ብሎ መሰበር እንዳይመች ንሥሓ እገባለሁ ብሎ ኃጢአትን መስራት

መጽሐፈ ኤደን

አይገባም።ኢናምዕዕዎ ለእግዚአብሔር በጎሡም ምግባራቲነ።ወኢናርኩስ አባላቲነ።

እውቀት

ኦንቀጽ 27፣1 አእምሮሰ ኀበ ክልኤ ፍና።ቦ ዘይቀድማ ለሃይማኖት ከሃይማኖት የሚቀድም እውቀት አለ።ወቦ ዘይትወለድ እምኔሃ ከሃይማኖት የሚገኝ አእምሮ አለ።ባሕርያችን ሳይማር ክፉውን ከበጎ ለይቶ በአእምሮ ጠባይእ ያውቃል።በትምህርት የሚሰፋ አእምሮ መንፈሳዊ ነው። አእምሮ መንፈሳዊ የተባለችው ረቂቅ ምስጢርን ማወቅ ነው።***ኦንቀጽ 29፣1*** አእምሮ መንፈሳዊን ሰይጣን አብዝቶ ይጠላዋል።አእምሮ መንፈሳዊ በሰው ልቡና ጸንቶ ቢኖር ሰው ይህን ዓለም በማሰብ እንዳይኖር ያውቃልና።የሰይጣንም ተንኮል ወደ ልቡና አይቀርብምና።አእምሮ መንፈሳዊ ያለው ሰው ይህን ዓለም አያስብም።***ኦንቀጽ 30፣1*** አእምሮ መንፈሳዊ የሚሰጥ ሰው ትሩፋት ቢሰራ ነው።በጎ መጋደልን ቢጋደል ነው።ንሥሓ ቢገባ ነው።የመንፈሳዊ ተመስጦ መጀመሪያ አእምሮ መንፈሳዊ ነው።የፍጹም ምስጢርም መገኛ ተመስጦ ነው።ሀብታት ምስጢራት በተመስጦ ይሰጣሉ።

ፍቅር

ኦንቀጽ 28፣1 አርክ ዘይጌሠጽ በጎቡዕ ዐቃቤ ሥራይ ጠቢብ ውእቱ።ወንድሙን በአደባባይ የነቀፈ ግን ኀዘን ያጸናበታል።ወዘያስተኃፍሮ በገጸ አዕርክቲሁ ናሁ አመረ ኀበ ኃይለ ቅንዓቱ። ***ኦንቀጽ 32፣3*** የተድላ የደስታ ወደብ ፍቅር ሆይ አንችን ያገኘ ሰው ንዑድ ክቡር ነው።

መጽሐፈ ነገሥት

መጽሐፈ ነገሥት የሚባሉት አንደኛውና ሁለተኛው መጽሐፈ ሳሙኤል ሦስተኛውና አራተኛው መጽሐፈ ነገሥት ናቸው።በእብራይስጡ ብሉይ ኪዳን ቁጥራቸው ሁለት ነው።አራት አድረገው የተገረጎሚቸው ሰባው መተርጉማን ሊቃውንት ናቸው።መጻሕፍተ ነገሥት የሚለውም የሰባው ሊቃናት ስያሜ እንደሆነ ተረጋግጧል።አርባዕቱ ብሔረ ነገሥት አንቀጸ ነገሥት የሚል ስያሜም አለው።አንደኛና ሁለተኛ መጻሕፍተ ነገሥት በዕብራይስጡ ብሉይ ኪዳን በነቢዩ ሳሙኤል ስም ተሰይሟል።ምክንያቱም አንደኛ በእነዚህ ውስጥ ዋና የታሪክ ባለቤቶች የሆኑትን ሳኦልንና ዳዊትን ቀብቶ ያነገሠ ሳሙኤል በመሆኑ ነው።ሁለተኛ አንደኛ ሳሙኤል 31፣13 ለመጽሐፈ ሳሙኤል ቀዳማዊ ወጠኖ ሳሙኤል ወፈጸምዎ ናታን ወጋድ ይላል።አንደኛ ሳሙኤል ከምእራፍ አንድ እስከ 25 ያለውን ታሪክ የጻፈ እርሱ ስለሆነ ነው። ነቢዩ ሳሙኤል የዘመነ መሳፍንት ፈጻሚ የዘመነ ነገሥት ጀማሪ የነቢያትን ትምህርት ቤት ያቋቋመና የእስራኤልን መንግሥት ያጸና ነው።አንደኛና ሁለተኛ መጽሐፈ ነገሥት ከሊቀ ካህናት ኤሊ ዘመነ ምስፍና እስከ ንጉሥ ዳዊት ዘመነ መንግሥት ቅድመ ልደተ ክርስቶስ (1171-1056) ያለውን ታሪክ አካተው ይዘዋል።ሦስተኛና አራተኛ መጻሕፍተ ነገሥት ደግሞ ከ (1015-586) ቅድመ ልደተ ክርስቶስና መንግሥተ ሰሎሞንን (1055-1015) ቅድመ ልደተ ክርስቶስ ያለውን አካቶ የያዘ ነው።የሦስተኛውና የአራተኛው መጻሕፍተ ነገሥት ጸሐፊ ኤርምያስ እንደሆነ የቤተ እስራኤል ትውፊት ያስረዳል።(መጽሐፈ ተልሙድ.14)።የቤተ ክርስቲያን ትውፊትም ያስረዳል።ለኦሪት ለነገሥት ለግብረ ሐዋርያት ታሪክ የላቸውም እነርሱ ለሌላው ታሪክ ይሆናሉ እንጂ።

መጽሐፈ ኤደን

መጽሐፈ ነገሥት ቀዳማዊ

አንድምታ

ምክንያት፦ሁለተኛ ሦስተኛ አራተኛ ይጽፋልና ቀዳማዊ አለ።አንድም ዘንጉሥ ቀዳማዊ ይላል። የቀደመ ንጉሥ የሳኦልን ነገር የሚናገር መጽሐፍ ይህ ነው።ሳኦል ከዳዊት ከሰሎሞን ይቀድማል እና ቀዳማዊ አለ።አንድም ዘነገሥት ቀዳማውያን ይላል።የቀደሙ ነገሥታት የለሳኦልን የለዳዊትን ነገር የሚናገር መጽሐፍ ይህ ነው።መጽሐፈ ነገሥትን በአራት ብሔር ከፍሎ ጽፎታል ስለምን ቢሉ በአራቱ ማዕዘን ያለ አንድም ከአራቱ ባሕርይ የተፈጠረ ሰው እንዲጠበቅበት እንዲያመሰግንበት እርሱ ባወቀ ገንዘብ።አንድም በአራቱ መዓዝነ ዓለም ምሉዕ የሆነ ጌታ እንዲመሰገንበት እርሱ ባወቀ ገንዘብ።ይህም መጽሐፈ ነገሥት ምግባር ትሩፋት ሃይማኖት የለበት ስለምን ተጻፈ ቢሉ።ፍትሐ እግዚአብሔር ስለተገለጸበት ነው።አንድም እኩያን ነገሥታት አሉ አብነት አታድርጉ ለማለት ሠናያን ነገሥታት አሉ አብነት አድርጉ ለማለት። አንድም ሦስተኛው ብሔር የቤተመቅደስን ስራ ይናገራል።ቤተመቅደስ የመንግሥተ ሰማያት ሕዝቡ የመላእክት ንጉሡ የሰማያዊ ንጉሥ የጌታችን አምሳል ነውና።ኤሊ ግን ዙፋኑን ከደብተራ ኦሪት ደጃፍ አዘርግቶ ተቀምጦ ነበር።ስለምን ቢሉ ኦሪት ኢይባዕ ሞዓባዊ ወአሞናዊ ትላለችና አህዛብን ለመጠበቅ አንድም መባዓ ለመቀበል።1ኛ ሳሙ.3፣4 ወይቤሎ ሳሙኤል ሳሙኤል ስለምን ደጋግሞ ጠራው ቢሉ በሀገራቸው ደጊመ ቃል ልማድ ነውና።አብርሃም አብርሃም አልአሣር አልአሣር ማርታ ማርታ እንዲል።አንድም የሰይጣን የሆነ እንደሆነ አንድ ጊዜ ብቻ ተናግሮ ይተዋል።የእግዚአብሔር እንደሆነ ለማጠየቅ ደጋገመው።

ጥቅስ፦ይህም ለከንቱ አልተጻፈም እኛ ልንመከርበት እና ልንገሰጽበት ተጽፎልናል።ወኩሉ ዘተጽሕፈ ለተግሳጸ ዚአነ ተጽሕፈ ከመ በትእግስትነ ወበተወክሎ መጻሕፍት ንርከብ ተስፋነ እንዲል።ሮሜ 15፣4።1ኛ ሳሙ.1፣1 ወሀለሎ አሐዱ ብእሲ ዘእም አርማቴም ዘመሴፋ የመሴፋ እጻ ከምትሆን ከአርማቴም የተወለደ አንድ ሰው ነበር።ስለምን በዋዌ ጀመረ ቢሉ ብዙ መጻሕፍት ይቀድሙታልና ሄኖክ ኢዮብ ኦሪት ለዚያ ዋዌ ሊሆን በዋዌ ጀመረ።አንዱስ መጽሐፍ ለአንዱ ዋዌ አይሆነውም ብሎ መጽሐፍ ምስጢር ይጠነቅቃል እንጂ አንድና ብዙ ሩቅና ቅርብ ሴትና ወንድ አይጠነቅቅምና በዋዌ ጀመረው።አንድም መጽሐፍ በዋዌም ያለዋዌም ይጀምራል።ያለ ዋዌ ሲጀምር ሙሴ በቀዳሚ ገብረ እግዚአብሔር ሰማየ ወምድረ ብሏል።በዋዌ ሲጀምር ኢዮብ ወሀለሎ አሐዱ ብእሲ በሀገረ አውስጢድ ዘስሙ ኢዮብ ብሏል።

ቋንቋ፦አንድም ቀዳሚሆሙ ለአህዛብ አማሌቅ እንዲል የታላላቆችን የደጋጎችን ነገሥታት ነገር የሚናገር መጽሐፍ ይህ ነው።አንድም የለ ዳዊትም የለ ሰሎሞንን የለሕዝቅያስን የለ ኢዮስያስን ነገር የሚናገር መጽሐፍ ይህ ነው።1ኛ ሳሙ.9፣1 ወሀለሎ አሐዱ ብእሲ እምደቂቀ ብንያም ወስሙ ቂስ ብእሲ ኃያል።ኃያል የጉልበት አንድም የእውቀት ወጽኑዕ የነገር።

ታሪክ፦ይህስ ጥንተ ነገሩ እንደምን ነው ቢሉ ጌታ ይህንን ዓለም ፈጥሮ እንዲያው አልተወውም ያለ ምግብ ያለመጋቢ አልተወውም ብትልም ይሆናል።ዓለም ከተፈጠረ ጀምሮ እስከ ሄኖክ በሕገ ልቡና ሲመገቡ ኖሩ መጽሐፈ ሄኖክ ተጻፈላቸው በሄኖክ ሲመገቡ ኖሩ።ቀጥሎ መጽሐፈ ኢዮብ

ተጻፈላቸው በኢዮብ ሲመገቡ ኖሩ ቀጥሎ ኦሪት ተጻፈችላቸው በኦሪት ሲመገቡ ኖሩ።ቀጥሎ ነገሥት ተጻፈላቸው በነገሥት ሲመገቡ ኖሩ።ሐና ልጅ ስላልነበራት ታዝን ነበረ።ዕጹተ ማኅጸን እያሉ ይሰድቧት ነበረ።

ገለጻ ወይም ምርምር፦ይህም መጽሐፈ ነገሥት እገሌ ተወለደ እገሌ ሞተ እገሌ ነገሠ እገሌ ተሻረ ነው የሚል።ሕልቃና ማለት ጥሪት ተጋብዖ ማለት ነው።ሐና ማለት ርሱይ ክብራ ማለት ነው።አንድም ትፍስሕት ማለት ነው።ሰቢረ ክሳድ ትእምርተ ኀዘን ነው።ሳሙኤል ማለት ሰምአኒ ማለት ነው።ወጸለየት ሐና ጸንዐ ልብየ በእግዚአብሔር።በዚህ ሦስት ነገር አለበት ሃይማኖት፣ትሕትና፣ትንቢት።ሃይማኖት እስመ አልቦ ቅዱስ ከመ እግዚአብሔር ያለው ነው። ትሕትና ወኢይጸእ ዓቢይ ነገር እም አፉክሙ ያለው ነው።ትንቢት እግዚአብሔር አስተዳለወ መንበሮ ያለው ነው።እስመ አልቦ ቅዱስ ከመ እግዚአብሔር ብሎ አብን ወአልቦ ጻድቅ ከመ አምላክነ ያለችው ወልድ ነው።ወአልቦ ቅዱስ ዘእንበሌከ እግዚኦ ያለችው መንፈስ ቅዱስ ነው። አድከመ ቀስተ ኃያላን የነፍናናን ስልጣን አጠፋ ወአቅነቶሙ ኃይለ ለድኩማን ለነ ሐና ኃይል እንደ ዝናር አስታጠቃቸው።እስመ መካን ወለደት ሰብዓተ መካን ሐና ፍጹም ልጅ ሳሙኤልን አስገኝታለችና።እስመ ጉልቆ ሳብእ ፍጹም ውእቱ በኀበ እብራውያን እንዲል።አንድም ወወለደት ዓዲ ሠለስተ ደቂቀ ወክልኤ አዋልደ ይላል።እርሱን ከወለደች በኋላ ሦስት ወንዶች እና ሁለት ሴቶች ወልዳለችና ሳሙኤልን ስለ ሁለት ቆጥሮ የሙሴን ምስፍና የአሮንን ክህነት አንድ አድርጎ ይሏልና።ወእንተሰ ብዙኅ ባቲ ስእነት ወሊደ።ወላድ ፍናና ግን መውለድ ተሳናት ማኅጸኗ በቅናት ተዘግቷል አንድም እንደ ሳሙኤል ያለ ፍጹም ልጅ ስላላስገኘች።አንድም እግዚአብሔር ያስተዴሉ መንበሮ ብለህ መልስ አስተዳለወ ሲል ነው።በግብጻውያን ሊፈርድባቸው ለእስራኤል ሊፈርድላቸው መንበረ መንግሥቱን አዘጋጀ።ወአድከመ ቀስተ ኃያላን የግብጻውያንን ስልጣን አጠፋ ወአቅነቶሙ ኃይለ ለድኩማን።ለእስራኤል ኃይልን እንደዝናር አስታጠቃቸው።ጽጉባነ እክል ኃጥኡ ርኅቡም ይላል።ጠግበው ይኖሩ የነበሩ ግብጻውያን ተራቡ በረድ መትቶባቸው አንበጣ በልቶባቸው ወርኁባን ጸግቡ ተርበው የነበሩ እስራኤል ጠገቡ መና ከደመና ውሃ ከደንገያ አፍልቆ መግቧቸው እስመ መካን ወለደት ሰብዓተ መካን ቤተ እስራኤል ፍጹማን ልጆችን ሙሴ አሮንን አስገኝታለች።ወእንተሰ ብዙኅ ባቲ ስእነት ወሊደ።ብዙ ልጆች የነበሯት ግብጽ ግን መውለድ ተሳናት ልጆቿን ኤርትራ አስጥማባት የወላድ መካን ሆናለችና። አንድም እንደ ሙሴ እንደ አሮን ያለ ልጅ ስላላስገኘች።አንድም እግዚአብሔር ያስተዴሉ መንበሮ በባቢሎናውያን ሊፈርድባቸው ለትሩፋን ሊፈርድላቸው መንበረ መንግሥቱን አዘጋጀ።አድከመ ቀስተ ኃያላን የባቢሎናውያንን ስልጣን አጠፋ።ወአቅነቶሙ ኃይለ ለድኩማን ለትሩፋን ኃይልን እንደ ዝናር አስታጠቃቸው ጽጉባነ እክል ኃጥኡ።ጠግበው የነበሩ ባቢሎናውያን ተራቡ ወርኁባን ጸግቡ ተርበው ይኖሩ የነበሩ ትሩፋን ጠገቡ ሲወጡ ብእለ አሕዛብን ዘርፈው ወጥተዋልና።እስመ መካን ወለደት ሰብዓተ መካን ቤተ እስራኤል ፍጹማን ልጆች ዮሴእን ዘሩባቤልን አስገኝታለችና። ብዙ ልጆች የነበሯት ወላድ ባቢሎን ግን መውለድ ተሳናት ልጆቿን የቂሮስ የዳርዮስ ጦር አጥፍቶባት የወላድ መካን ሆናለችና።አንድም እግዚአብሔር ያስተዴሉ መንበሮ በአይሁድ በአጋንንት በመናፍቃን ሊፈርድባቸው ለሐዋርያት ለነፍሳት ሊፈርድላቸው መንበረ መንግሥቱን አዘጋጀ።አድከመ ቀስተ ኃያላን የአይሁድን የመናፍቃንን የአጋንንትን ስልጣን አጠፋ። ወአቅነቶሙ ኃይለ ለድኩማን ለሐዋርያት መንፈስ ቅዱስን ሰጣቸው ለነፍሳት ልጅነትን

ሰጣቸው።ጽጉባነ እክል ኃጥኡ አስራቱን በኩራቱን ቀዳምያቱን ተቀብለው ጠግበው ይኖሩ የነበሩ ካህናተ ኦሪት ተራቡ አጋንንት ከእክለ ስልጣን ተራቡ ወርኑባን ጸግቡ ልብደ ሠሪ ዓሣ ወጋሪ የነበሩ ሐዋርት ጠገቡ ነፍሳት ልጅነትን ጠገቡ።እስመ መካን ወለደት ሰብዓተ መካን ወንጌል ፍጹም ልጅ ወልደ እግዚአብሔርን አስገኝታለች።መካን አላት ወንጌልን በመልከጼዴቅ ጊዜ ታይታ ጠፍታ ነበርና።ወእንተሰ ብዙኅ ባቲ ስእነት ወሊደ ብዙ ልጆች የነበሯት ወላድ ኦሪት ግን መውለድ ተሳናት ልጆቿን የጥጦስ ጦር አጥፍቶባት የወላድ መካን ሆናለችና።አንድም እንደ ወልደ እግዚአብሔር ያለ ልጅ ስላላስገኘች ወላድ አላት ኦሪትን ከአሮን ጀምሮ ሊቀካህናት ጠፍቶባት አያውቅምና።እግዚአብሔር ይቀትል ወየሐዩ እግዚአብሔር ያነዲ ወያብእል።ያቴሕት ወያሌእል።ያቴሕት ጠላቱን ወያከብር ወዳጁን ያቴሕት በሥጋ ወያከብር በነፍስ።1ኛ ሳሙ.9፣16 ከተበላበት ከተጠጣበት ደስክ አይታጣምና።

ተቃርኖ፦ሕልቃና ሁለት ሚስቶች ነበሩት እንደዛሬው ሥርዓት አልጸናምና።አንድም ብዛታቸውን ነው እንጂ ማነሳቸውን አይወድም ነበርና።ወተንስአት ሐና ወቆመት ቅድመ እግዚአብሔር። ለእግዚአብሔር ሁሉ ቅድሙ ሲሆን መሥዋእት የሚሰዋበትን ጸሎት የሚጸለይበትን ቦታ ሁሉ ቅድመ እግዚአብሔር ይለዋል።ወርኅበ አፉየ ላዕለ ጸላእትየ አፈም በጠላቶቼ ላይ ሰፋ።አሁን በአፍ ላይ አፍ ተጨምሮላት አይደለም ዕውተ ማኅጸን ርግምተ ከርስ ይብስተ አጥባእት ኃጥእተ በረከት ይሏት ነበርና ርኁተ ማኅጸን ልምልምተ አጥባዕት በዓልተ በረከት ሆንኩ ስትል ነው። 1ኛ ሳሙ.3፣1 ወሳሙኤልሰ ይነውም ውስተ ቤተ መቅደስ ኀበ ታቦተ እግዚአብሔር ከደብተራ ኦሪት ውስጥ ተኝቶ ነበር ማለት አይደለም ከቅጽሩ ውስጥ ሲል ነው።

አብነት፦ወተፈሣሕኩ በፍርቃንከ በአድኅኖትከ የሚል አብነት ይገኛል።

ምሳሌ፦1ኛ ሳሙ.17፣37 ወነስአ ዳዊት ቀስታሞ ውስተ እዴሁ ወነረየ ሎቱ ኀምስተ አእባነ እም ውስተ ፈለግ ወሞጸፈ በእዴሁ አሐተ እብነ እም ህየ ወወጸፋ ወሐኔጸ ለዝንቱ ኢሎፍላዊ ውስተ ፍጽሙ።ወቦአት ይእቲ እብን ውስተ ፍጽሙ ውስተ ናላሁ ወወድቀ በገጹ ውስተ ምድር።ወነስአ ሰይፎ ወቀተሎ ቦቱ።ለጊዜው እንዲህ ተደርጓል ለኃላው ምሳሌ ነው ዳዊት የጌታ ኀልያድ የዲያብሎስ ምሳሌ ነው።

እግዚአብሔር

አዶናይ ማለት ገዢ ፈጣሪ ማለት ነው።ኤሎሄ ማለት አምላክ ማለት ነው።ጸባያት ማለት ዘመዋዕያን ዘኃይላት ማለት ነው።አንድም መዋኢ እግዚአ ኃይላት ማለት ነው።1ኛሳሙ.2፣3 እስመ እግዚአብሔር ማዕምር ውእቱ።እግዚአብሔር ይቀትል ወየሐዩ እግዚአብሔር ያነዲ ወያብእል።ያቴሕት ወያሌእል።እግዚአብሔር ባሕቲቱ ቅዱስ።1ኛ ሳሙ.2፣10 ወውእቱ ይኴንን እስከ አጽናፈ ምድር ወይሁቦሙ ኃይለ ለነገሥትነ።1ኛ ሳሙ.3፣10 ወመጽአ እግዚአብሔር ወቆመ በሰው ልማድ መጽአ ቆመ ብሏል እንጂ በእግዚአብሔር መውጣት መውረድ ኑሮበት አይደለም።1ኛ ሳሙ.15፣30 ወኢሂ ይኔሥሕ እግዚአብሔር እስመ ኢኮነ ከመ ሰብእ ዘይኔሥሕ።ጌታ ተጸጸተ ለሚለው ሀተታ ምንጩ ይህ ነው።

ጸሎት

መጽሐፈ ኤደን

1ኛ ሳሙ.2 ወይሁቦ ጸሎቶ ለዘጸለየ፡፡ወባረከ ዓመተ ጻድቃኑ፡፡1ኛ ሳሙ.7፣8 ወይቤልዎ ደቂቀ እስራኤል ለሳሙኤል ኢታርምም በእንቲአነ ወጽራሕ ኀበ እግዚአብሔር አምላክከ ወያድኅነነ እም እደ ፍልስጥኤም፡፡1ኛ ሳሙ.12፣19 ወይቤልዎ ኩሉ ሕዝብ ለሳሙኤል ጸሊ ኀበ እግዚአብሔር አምላክከ ከመ ኢንመውት እስመ ወሰክነ ላእለ ኩሉ ኃጣውኢነ እኪተ፡፡ወሊተኒ ኢይግበር ሊተ እግዚአብሔር በዘእኤብስ ሎቱ ከመ እኅድግ ጸልዮ በእንቲአክሙ መምህር ነቢይ ሆኖ አለመጸለይ እግዚአብሔርን መበደል ነውና፡፡

ትምክህት

1ኛ ሳሙ.2፣10 ኢይትመካህ ጠቢብ በጥበቡ ብልህ ሰው በጥበቡ አይመካ አየረ አየራትን ፈለክ ፈለካትን ዕመቀ ዕመቃትን ምሕዋረ ደመናትን አውቃለሁ ብሎ፡፡ኢይትመካህ ኃያል በኃይሉ ብሮጥ እቀድማለሁ ባስር አጠብቃለሁ ብወረውር አርቃለሁ ብሎ፡፡ኢይትመካህ ባዕል በብዕሉ ወርቅ ብር በሳጥኔ እህል በጎተራዬ ከብት በበረቱ አለ ብሎ፡፡

ዕርገት

1ኛ ሳሙ.2፣10 እግዚአብሔር ዐርገ ውስተ ሰማያት አንጎድጎደ

ሕጻናት

1ኛ ሳሙ.2፣10 ወሕጻንሰ ነበረ ይትለአክ ቅድመ እግዚአብሔር ወቅድመ ኤሊ ካህን፡፡

መሥዋእት

1ኛ ሳሙ.2፣10 ወኮነት ዛቲ ኃጢአቶሙ ለእሙንቱ ደቂቀ ኤሊ ቅድመ እግዚአብሔር ዓባየ ጥቀ እስመ አበሱ ላእለ መሥዋእተ እግዚአብሔር፡፡ወዐበዩ ሰሚያተ ቃለ እግዚአብሔር ወቃለ አቡሆሙ፡፡1ኛ ሳሙ.2፣32 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለኤሊ ለምንት በእኪት ዓይን ነጸርከ ላእለ መሥዋእትየ ወላዕለ ዕጣንየ ወአብደርከ ደቂቅከ እምኔየ፡፡ክልኤሆሙ ይመውቱ በአሐቲ እለት በኵናት ወአቀውም ሊተ ካህነ ምእመነ፡፡1ኛ ሳሙ.7፣9 ወነሥአ ሳሙኤል መሐስዓ በግዕ አሐደ ወገብረ መሥዋእተ ለእግዚአብሔር፡፡እስራኤልም ኢሎፍላውያንን አሸነፉ፡፡1ኛ ሳሙ.15 ወይቤሎ ሳሙኤል ለሳኦል እምነ መሥዋእት ወቁርባን ይፈቅድ እግዚአብሔር ትስማእ ቃሎ፡፡

ፍቅር፣መገዛት

1ኛ ሳሙ.2፣10 ወዝክቱሰ ሳሙኤል የሐውር በሰናይ ቅድመ እግዚአብሔር ወቅድመ ሰብእ፡፡1ኛ ሳሙ 12፣20 ወተቀነዩ ለእግዚአብሔር በኩሉ ልብክሙ፡፡ወኢትትልውዎሙ ለእለ ኢይበቁዑ፡፡ ወኢይክሉ አድኅኖተ ነፍስክሙ ወኢምንትኒ፡፡1ኛ ሳሙ.15፣33 ፊንሐስ ዘንበሪን ሳሙኤል አጋግን መግደላቸው ጽድቅ እንጂ ኃጢአት አይደለም፡፡ኃጢአት የሚሆንባቸው ግደሉ ተብለው እንደ ሳኦል ባይገድሉ ነበር፡፡ወገብረ ሳሙኤል ኩሎ ዘከመ ይቤሎ እግዚአብሔር፡፡1ኛ ሳሙ.18.1 ነፍሰ ዮናታን ተአስረ በነፍሰ ዳዊት ወአፍቀሮ ዮናታን ከመ ነፍሱ፡፡ወአፍቀረቶ ሜልኮል ወለተ ሳኦል ለዳዊት፡፡

መጽሐፈ ኤደን

አገልግሎት

1ኛ ሳሙ.3፣1 ወዝክቱሰ ወልድ ሳሙኤል ሀለወ ይትለአክ ለእግዚአብሔር ቅድመ ኤሊ ካህን።

ተግሣጽ

1ኛ ሳሙ.3፣10 ወይቤ እግዚአብሔር አይዳእክሆ ለኤሊ ከመ እትቤቀሎ አነ ለቤቱ ለዓለም በኃጢአተ ደቂቁ እስመ አኀሠመ ላእለ እግዚአብሔር ደቂቁ ወኢገሠጾመ፡

ፍኖት እኪት፣የክፉት ውጤት

1ኛ ሳሙ.3፣22 ወደቂቁሰ ሐዊረ ሖሩ በፍናት እኪት ቅድመ እግዚአብሔር።1ኛ ሳሙ.4፣1 ወእምዝ ተጋብኡ በእማንቱ መዋእል ኢሎፍሊ ላእለ እስራኤል።ኢሎፍላውያን ትውልዳቸው ከወደ ኤት ነው ቢሉ ካም መስሮምን ይወልዳል የመስሮም ልጆች ናቸው።እስራኤልም በኢሎፍላውያን ፊት ድል ተነሡ።

መሸነፍ

1ኛ ሳሙ.4፣3 ወይቤሉ ሊቃውንተ እስራኤል በበይነ ምንት አውደቀነ እግዚአብሔር ቅድሜሆሙ ለኢሎፍሊ።ወንንሣእ ታቦተ አምላክነ እም ሴሎም ወትሐር ቅድሜነ ወታድኅነነ እም እዴሆሙ ለጸርነ።ወነስእዋ ኢሎፍሊ ለታቦተ እግዚአብሔር ወሞተ ኤሊ።

ታቦተ እግዚአብሔር

1ኛ ሳሙ.5፣1 ወነሥእዋ ኢሎፍሊ ለታቦተ እግዚአብሔር ወወሰድዋ ወአብእዋ ውስተ ቤተ ዳጎን።ዳጎን የሰው ምስል ነው።ወረከብዎ ለዳጎን ውዱቀ በገጹ ቅድመ ታቦተ እግዚአብሔር ውስተ ምድር።ወርእሱ ለዳጎን ምቱር ወክልኤሆን እደዊሁ ምቱራት ወአልቦ ዘተርፈ እምኔሁ ለዳጎን እንበለ ማእከሉ።ወከብደት እዴሁ ለእግዚአብሔር ላእለ ሰብአ አዛጦን።ወአንበረዋ ለታቦተ እግዚአብሔር ውስተ ሠረገላ።1ኛ ሳሙ.6፣19 ወኢተቀበልዋ ደቂቀ ኢያኮንዩ ምስለ ሰብአ ቤተ ሳሚስ እንዘ ይሬእይዋ ለታቦተ ሕጉ ለእግዚአብሔር ወቀተለት እምኔሆሙ ኃምሳ ምዕተ ወሰብአ ብእሴ።

ንሥሓ፣ጸም

1ኛ ሳሙ.7፣3 ወይቤሎሙ ሳሙኤል ለኩሉ ቤተ እስራኤል እንዘ ይብል ለእመ በኩሉ ልብክሙ ገባእክሙ ኀበ እግዚአብሔር አሰስሉ እማእከሌክሙ አማልክተ ነኪር ወአምሳሊሆሙ ለበዓሊም ወአስተዳልው ልበክሙ ለእግዚአብሔር ወተቀነዩ ሎቱ ለባሕቲቱ።ወያድኅነክሙ እም እዴሆሙ ለኢሎፍሊ።ወጾሙ ይእተ አሚረ ያን ጊዜ ጾመ ንሥሓ ጾሙ።ወይቤሉ አበስነ ቅድመ እግዚአብሔር።

መጽሐፈ ኤደን

ሐውልት

1ኛ ሳሙ.7፣12 ወነሥአ ሳሙኤል እብነ አሐተ ዓባየ ወሰመያ አቤኔዜር።አቤኔዜር አላት እብነ ረድኤት ማለት ነው።ወይቤ እስከ ዝየ ረድአነ እግዚአብሔር (ስለዚህ ይች ድንጋይ የረድኤተ እግዚአብሔር ማስታወሻ ናት ማለት ነው)።

ንጉሥ፣ቀርነ ቅብዕ

1ኛ ሳሙ.8፣4 ወተጋብኡ ሰብአ እስራኤል ወሖሩ አርማቴም ኀበ ሳሙኤል ኀቡረ ወይቤልዎ ናሁ አንተ ረሳእከ ወደቂቅከኒ ኢሖሩ በፍኖትከ ወይእዜኒ ሢም ለነ ንጉሠ ዘይኴንነነ ከመ ኩሉ አሕዛብ።ወይቤሎሙ ሳሙኤል ዝንቱ ውእቱ ኩነኔሁ ለውእቱ ንጉሥ ዘይነግሥ ለክሙ ይነሥእ ደቂቀክሙ ወይሠይሞሙ በሠረገላቲሁ ወበአፍራሲሁ ወይሬስዮሙ እለ ይረውጹ ቅድመ ሠረገላቲሁ ወይሬስዮሙ ሐራሁ ወወዓልያኒሁ ወይሠይም ላዕሌሁ መኳንንተ አሠርቱ ምእት ወምእት ወኀምሳ ወያስተጌብሮሙ ገራውዚሁ።ወኢይሰምአክሙ እግዚአብሔር እስመ ለሊክሙ ኃረይክሙ ለክሙ ንጉሠ።1ኛ ሳሙ.9፣16 ወቅብዖ ወአንግሦ ላእለ እስራኤል ወያድኅኖሙ ለሕዝብየ እም እደሆሙ ለኢሎፍሊ እስመ ርኢኩ ሕማሞሙ ለሕዝብየ።እስመ በጽሐ ገዓሮሙ ኀቤየ።1ኛ ሳሙ.10፣1 ወነሥአ ሳሙኤል ቀርነቅብዕ ወሦጠ ላእለ ርእሱ ለሳኦል ወሰአሞ።አፉን መሳሙ ትእምርተ ፍቅር ነው።ወይቤሎ ቀብዐከ እግዚአብሔር ትንግሥ ላእለ ሕዝበ እስራኤል። 1ኛ ሳሙ10፣24 ወየበቡ ኩሉ ሕዝብ ወይቤሉ ሕየው አበ ነጋሢ ሺህ ዓመት ያንግሥህ ብለው መረቁት።1ኛ ሳሙ.16፣16 ወነሥአ ሳሙኤል ቀርነ ቅብዕ ወቀብዖ ለዳዊት በማዕከለ አኃዊሁ ወመጽአ መንፈሰ እግዚአብሔር ላዕለ ዳዊት እም ይእቲ እለት።ዳዊት በተቀባ ጊዜ ሰባት ሀብታት አድረውበታል።ሀብተ ኃይል፣ሀብተ መዊእ፣ሀብተ ክህነት፣ሀብተ መንግሥት፣ሀብተ ትንቢት፣በገና መደርደር፣ሀብተ ፈውስ ናቸው።ሀብተ ኃይል የሚለው ታግሎ መጣል ሩጦ መቅደም ነው።አንበሳ በቡጢ መግደል ነው።ሀብተ መዊእ የሚለው በጦር መካከል ገብቶ ድል መንሳት ነው።ሀብተ ክህነት መሥዋእት ይሠዋ ነበርና።ሀብተ መንግሥት ነግሷልና።ሀብተ ትንቢት ጴዋዌን ሚጠትን ሥጋዌን ተናግሯልና።ሀብተ በገና በገና ይደረድር ነበርና።ድውይ መፈወስም በዚያው ሳኦልን ይፈውሰው ነበር።1ኛ ሳሙ.24፣7 ወይቤሎሙ ዳዊት ለሰብኡ ሐሰ ኢይረሲ ሊተ እግዚአብሔር እስመ መሢሁ ለእግዚአብሔር ውእቱ ወከልዖሙ ዳዊት ለሰብኡ ወኢያብሖሙ ከመ ያንስኡ እደዊሆሙ ወይቅትልዎ ለሳኦል።

ነቢይ

1ኛ ሳሙ.9፣6 ወይቤሎ ውእቱ ወልድ ናሁ ብእሴ እግዚአብሔር ሀሎ ውስተ ዛቲ ሀገር። ወይእዜኒ ንሑር ህየ ከመ ያይድዐነ በአይ ፍኖት ነሐውር።እስመ ረአዩ ይቤልዎ ሕዝብ ለነቢይ ትሳት።

ተርእዮ

በፊት በፊት የሚሄድ ሰው የራሱ ምስጢር ይታይበታል እንጂ የሌላውን ምስጢር አያይምና።

ዝማሬ፣መዝሙር፤ቅኔ

መጽሐፈ ኤደን

1ኛ ሳሙ.10፣5 ወእምዝ ሶበ ቦእከ ህየ ውስተ ሀገር ትረክብ መዝሙረ ነቢያት እንዘ ይወርዱ እምነ ባማ ወቅድሜሆሙ ማኅሌት ወከበሮ ወእንዚራ ወመሰንቆ ወናሁ ይትኄበዩ ወእንዘ ከመዝ እሙንቱ እነርሱ ሲያመሰግኑ ይመጽእ ላእሌከ መንፈሰ እግዚአብሔር ወትትኄበይ ምስሌሆሙ ወትትመየጥ ወትከውን ካልአ ብእሴ።በአእምሮ በእውቀት ሌላ ሰው ትሆናለህ።1ኛ ሳሙ.11፣7 ወመጽአ ኃይለ እግዚአብሔር ላእለ እስራኤል ወወዉኡ ከመ ዘአሐዱ ብእሲ።1ኛ ሳሙ.16፣25 ወእምዝ ሶበ ይመጽእ ዝክቱ መንፈስ እኩይ ላእለ ሳኦል ይነስእ ዳዊት መሰንቆ ወይዜምር በቅድሜሁ ወየአርፍ ወይኤድሞ ወየኀድጎ መንፈስ እኩይ።

በመልክ በእይታ አለመፍረድ፤ፍርድ

1ኛ ሳሙ.16፣9 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለሳሙኤል ኢትነጽር ገጸ ወኢትርዓይ ግርማ ርእየቱ ለኤልያብ እስመ መነንክዎ እስመ ሰብእ ይሬኢ ገጸ ወእግዚአብሔርሰ ልበ ይሬኢ።1ኛ ሳሙ.24፣16 ወይፍታሕ ፍትሕየ እግዚአብሔር እግዚአብሔር ይፍረድልኝ።

ጎልያድ

1ኛ ሳሙ.17፣4 ወኑኑ ስድስ በእመት ወስዝር ወጌራ ዘብርት ላእለ ርእሱ ወይለብስ ልብሰ ኀጺን።

ስንቅ መላክ

1ኛ ሳሙ.17፣16 ወይቤሎ እሴይ ለዳዊት ንሣእ ለአኃዊከ ዘንተ መሥፈርተ ጥሀን ወአሠርተ ኅብስተ።ወአኃዊከ ሐውጽ በሰላም ወዜናሆሙ ንሣእ።(በአገልግል እንጀራ ይዘህ ጤፍ እያረሙ መኮላ እየመኮሉ ስትወስድ ወዘተ ተረዳው)

ጦርነት

1ኛ ሳሙ.17፣18 ወሳኦልሰ ወኩሉ ቤተ እስራኤል ይትቃተሉ በቆላተ ኤላ ምስለ ኢሎፍሊ።

ተአምኖ

1ኛ ሳሙ.17፣37 ወውእቱ እግዚአብሔር ዘአድኃነኒ እም እደ አንበሳ ወእም እደ ድብ ወውእቱ ያድኅነኒ እም እደሁ ለዝንቱ ኢሎፍላዊ።ወነስአ ዳዊት ቀስታሞ ውስተ እደሁ ወነረየ ሎቱ ኀምስተ አእባነ እም ውስተ ፈለግ ወሞጸፈ በእደሁ አሐተ እብነ እም ህየ ወወጸፋ ወሐጸ ለዝንቱ ኢሎፍላዊ ውስተ ፍጽሙ።ወቦአት ይእቲ እብን ውስተ ፍጽሙ ውስተ ናላሁ ወወድቀ በገጹ ውስተ ምድር።ወነስአ ሰይፎ ወቀተሎ ቦቱ።

ቅንዐት

መጽሐፈ ኤደን

1ኛ ሳሙ.19፣9 ወኮነ መንፈስ እኩይ ላእለ ሳኦል ወሀሎ ውስተ ቤቱ ይነብር ወኩናት ውስተ እዴሁ ወዳዊትሰ ይዜምር ቅድሜሁ ወፈቀደ ይርግዞ ለዳዊት በይእቲ ኩናት ወተግኀሠ ዳዊት ወአምሰጠ ወፈነወ ሳኦል ወዐልያኒሁ ይዕግቱ ቤተ ዳዊት ከመ ይቅትልዎ ለዳዊት በጽባሕ ወአይድአቶ ሜልኮል ብእሲቱ ወአውረደቶ ለዳዊት እንተ መስኮት፡፡ወአምሰጠ ወሖረ ዳዊት ኀበ ሳሙኤል ውስተ አርማቴም፡፡

ማኅበረ ነቢያት

1ኛ ሳሙ.19፣20 ወለአከ ሳኦል ሰብአ የአኀዝዎ ለዳዊት ወረከቡ ማኅበሮሙ ለነቢያት ወሳሙኤል ይቀውም ማዕከሌሙ ወመጽአ መንፈሰ እግዚአብሔር ላእለ ሰብአ ሳኦል ወተነበዩ፡፡

ሞት

1ኛ ሳሙ.25፣1 ወሞተ ሳሙኤል ወተጋብኡ ኩሉ እስራኤል ወበከይዎ ወቀበርዎ ውስተ ቤቱ አርማቴም፡፡

ጠንቋይ፣ሚርተኛ

1ኛ ሳሙ.28፣3 ወሳኦልሰ ሰአሮን ለእለ ያነቅሓ ምውተ፡፡እንተ ታነቅሕ ማለቱ ግን ሙት አስነስታ አይደለም፡፡ከመቃብሩ ሄዳ ስታሟርት ከመቃብሩ ግዙፋን አጋንንት አይታጡምና አስነሽልኝ ያላትን ሰው መስለው ስለታዩ እንዲህ አለ፡፡ወሶበ ርእየቶ ይእቲ ብእሲት ለሳሙኤል ጸርሐት በዓቢይ ቃል፡፡ልታስነሳው ሄዳለች ተነስቶ ቆይቶ ሳኦልን ጥሪው ብሏታል፡፡ሳኦልን ባየችው ጊዜ ጮኸች፡፡ወትቤሎ ይእቲ ብእሲት ለሳኦል ለምንት አስተሐቀርከኒ እንዘ አንተ ውእቱ ሳኦል፡፡እንዶር የእስራኤል እጣ ናት፡፡

ጽናት

1ኛ ሳሙ.30፣6 ወጸንዐ ዳዊት በእግዚአብሔር ወነሥአ ሳኦል ሰይፎ ወተረግዘ ለሊሁ ቦቱ ወሞተ፡፡

መጽሐፈ ነገሥት ካልእ

ነገርን ማጥራት

2ኛ ሳሙ.1፣2 መጽአ ብእሲ እም ትእይንተ ሕዝቡ ለሳኦል ወይቤሎ ዳዊት እም አይቱ መጻእከ፡፡ወይቤሎ እም ትእይንተ እስራኤል አነ ዘድኅንኩ ወሞቱ ሳኦል ወዮናታን ወልዱ ወይቤሎ ዳዊት ለውእቱ ብእሲ ዘዜነዎ እፎ አእመርከ ከመ ሞተ ሳኦል፡፡ወበከዮሙ ዳዊት ለሳኦል ወለዮናታን ወልዱ፡፡

መጽሐፈ ኤደን

ንጉሥ

2ኛ ሳሙ.5፣4 ወመጽኡ ኩሎሙ ሊቃናተ እስራኤል ኀበ ንጉሥ ውስተ ኬብሮን ወተመሐለ ምስሌሆሙ ዳዊት መሐላ በኬብሮን በቅድመ እግዚአብሔር ወቀብዕዎ ለዳዊት ይንግሥ ላዕለ ኩሉ እስራኤል።ወልደ ሠላሳ ዓም ውእቱ ዳዊት አመ ያነግሥዎ ወአርብዓ ዓመተ ነግሠ።

ጽዮን

2ኛ ሳሙ.5፣8 ወአስተጋብዐ ዳዊት ቅጽራ ለጽዮን እንተ ይእቲ ሀገረ ዳዊት።

እግዚአብሔር

2ኛ ሳሙ.5፣8 ወእግዚአብሔር ዘኩሎ ይመልክ ሀሎ ምስሌሁ።2ኛ ሳሙ.22፣32 መኑ ጽኑዕ ውእቱ አምላክ ዘእንበለ እግዚአብሔር ወመኑ ፈጣሪ እግዚአብሔር ዘእንበለ አምላክነ ኃያል።

የውጭ ግንኙነት

2ኛ ሳሙ.5፣12 ወፈነወ ኪራም ንጉሠ ጢሮስ ሐዋርያተ ኀበ ዳዊት ወእፀወ አርዝ ወጸረብተ እጽ ወወቀርተ እብን ወሐነጹ ቤተ ለዳዊት

መዝሙር

2ኛ ሳሙ.6፣4 ወዳዊትሰ ወኩሉ ደቂቀ እስራኤል ይትዋነዩ ቅድመ እግዚአብሔር በእንዚራ ወየኀልዩ በጸናጽል ወበናብሊስ ወበመሰንቆ።2ኛ ሳሙ.6፣13 ወዳዊትሰ የአነገር በእንዚራ ቅድመ ታቦት።

ታቦተ እግዚአብሔር

2ኛ ሳሙ.6፣5 ወአልዓለ እዴሁ ዖዛ ላዕለ ታቦተ እግዚአብሔር ከመ የአኃዛ ወያጽንዓ እስመ ተግኅሠት ዘንበል ብላለችና።ወወግዖ ላሕም እንዘ ይእኅዛ እይዛታለሁ ሲል ዖዛን ላሙ በቀንዱ ወጋው።አንድም ዖዛ አልተቀባም ነበርና።ወተምዐ እግዚአብሔር ላዕለ ዖዛ ወአውደቆ በህየ ወሞተ ወተሰምየ ውእቱ መካን ምምዋቲሁ ለዖዛ እስከ ዛቲ ዕለት።ወነበረት ታቦተ እግዚአብሔር ውስተ ቤተ አቢዳራ ጌትያዊ ሠለስተ አውርኃ ወባረከ እግዚአብሔር ኩሎ ቤቶ ለአቢዳራ በእንተ ታቦተ እግዚአብሔር።ወዳዊት ወኩሉ ሕዝበ እስራኤል ወሰድዋ ለታቦተ እግዚአብሔር በውውዓ ወበቃለ ቀርን።

ርእይ፣ሐልዮ፣ነቢብ፣ገቢር

2ኛ ሳሙ.11፣2 ወሶበ ኮነ ፍና ሠርክ ተንስአ ዳዊት እምስካቡ ወርእየ ብእሲተ እም ላእለ ናሕስ እንዘ ትትሐጸብ ወለአከ ዳዊት ኀቤሃ ወነሥኣ ወሰከበ ምስሌሃ ወጸንሰት ይእቲ ብእሲት።ወጸሐፈ ዳዊት እንዘ ይብል አብዕዎ ለኦርዮ ውስተ ጽኑዕ ቀትል ወኀድግዎ ወተመየጡአ

መጽሐፈ ኤደን

ይቀኑልለአ ወይሙትአ፡፡ኦርዮ የጌታ ምሳሌ ጌታም መስቀለ ሞቱን ተሸክሞ ሄዷልና ኦርዮም ጦማረ ሞቱን ይዞ ሄዷልና፡፡ወሞተ ኦርዮኒ ኬጥያዊ ወኮነ እኩየ ዝንቱ ነገር ዘገብረ ዳዊት በቅድመ አዕይንቲሁ ለእግዚአብሔር፡፡

አንድምታ

ኦርዮ የጌታ ምሳሌ ጌታም መስቀለ ሞቱን ተሸክሞ ሄዷልና ኦርዮም ጦማረሞቱን ይዞ ሄዷልና፡፡

እርቅ፡-2ኛ ሳሙ.24፣14 ይኄይሰኒ እደቅ ውስተ እደ እግዚአብሔር እስመ ብዙኅ ውእቱ ምሕረቱ ፈድፋደ እምእደቅ ውስተ እደ እጓለ እመሕያው፡፡ሲራክ እምእደቅ ውስተ እግዚአብሔር ይኄይሰኒ እደቅ ውስተ እደ እጓለ እመሕያው አለ አይጣላም ቢሉ አይጣላም፡፡ሲራክ አይገኝም እንጂ በነፍስ በሰው እጅ መውደቅ ይሻላልና፡፡ዳዊት በሥጋ በፍጡር እጅ ከመውደቅ በእግዚአብሔር እጅ መውደቅ ይሻላልና ሲል ነው፡፡

በምሳሌ መናገር

2ኛ ሳሙ.12፣1 ወፈነዎ እግዚአብሔር ለናታን ነቢይ ኀበ ዳዊት፡፡(በምሳሌ መናገር ጉዳዩን በሕሊና ለማስቀመጥ ነገሩን ለማጉላት ወሳኝ ነገር ነው)፡፡ወቦአ ኀቤሁ ወይቤሎ ሀለው ክልኤቱ እደው ውስተ አሐቲ ሀገር አሐዱ ባዕል ወአሐዱ ነዳይ ወቦ ለዝክቱ ባዕል ብዙኅ እንስሳ ወመራዕይ አባግዕ ወለዝክቱሰ ነዳይ አልቦቱ ዘእንበለ አሐቲ በግእት ወእምዘበልአ ትበልእ ወመጽአ ነግድ ኀበ ዝክቱ ብእሲ ባዕል ወነሥኣ ለበግእቱ ለዝንቱ ነግድ ወተምዐ ዳዊት ፈድፋደ ላእለ ውእቱ ብእሲ ወይቤሎ ናታን ነቢይ ለዳዊት አንተ ውእቱ ብእሲ ዘገበርኮ ለዝንቱ፡፡

ንሥሓ

2ኛ ሳሙ.12፣12 ውይቤሎ ዳዊት ለናታን አበስኩ ለእግዚአብሔር፡፡በዚህ ጊዜ እግዚኦ በመዓትከን ደርሷል፡፡ቤርሳቤህ ከዳዊት የጸነሰችው ልጅም ሞቷል፡፡ዳዊትም ቤርሳቤህን አገባና ሰሎሞንን ወለደ፡፡ሰሎሞን ማለት መስተሳልም መስተፋቅር ማለት ነው፡፡ዳዊትና ጌታ በታረቁበት ወራት ተወልዷልና፡፡አንድም ዘመኑ ዘመነ ሰላም ሆኗልና፡፡

ምክር

2ኛ ሳሙ.17፣18 ትኄይስ ምክረ ኩሲ እምክረ አኪጦፌል፡፡

ትእዛዛተ እግዚአብሔር

ለአንድ ቤት አስር ደጃፍ ይኖረዋል፡፡ዘጠኙን ዘግቶ አንዱን ይተወዋል ሌባ በዚያ ገብቶ ከእውቀት እስከ ሽበት የሰበሰበውን እንዲወስድበት ከትእዛዛት አንዱን ማፍረስም እንዲሁ ነው፡፡ 2ኛ ሳሙ.22፣37 ወትምህርትከ ዘያጸንዐኒ ለዝሉፉ ወተግሣጽከ ውእቱ ዘይሜህረኒ፡፡

ስግደት

መጽሐፈ ኤደን

2ኛ ሳሙ.18፣28 ወጸርሐ አኪማሆስ ወይቤሎ ለንጉሥ ሰላም ለከ ወሰገደ ሎቱ ለንጉሥ በገጹ ውስተ ምድር።።

ጸሎት

2ኛ ሳሙ.22፣7 ወሶበ ተመንደብኩ ጸዋእክዎ ለእግዚአብሔር ወለአምላኪየ ከመ ይርድአኒ ወሰምዐኒ በጽርሐ መቅደሱ ቃልየ።።

አንድነት

2ኛ ሳሙ.22፣26 ምስለ ጻድቅ ትጸድቅ ወምስለ ብእሲ ንጹሕ ትነጽሕ ወምስለ ኅሩይ ኅሩ ትከውን ወምስለ ጠዋይ ትጠዊ።።

ትንሳኤ

ሐተታ ፀሐይ መውጣቱ የመወለዳችን በዚህ ዓለም ሲበራ መኖሩ በዚህ ዓለም የመኖራችን መግባቱ የመሞታችን ተመልሶ በምሥራቅ መውጣቱ የመነሳታችን አምሳል ነው።።

መጽሐፈ ነገሥት ሣልስ

ጸሎት

1ኛ.ነገ.8፣52 ወእደዊሁ ያሌዕል ውስተ ሰማይ።።

ሽምግልና

1ኛ.ነገ.1፣1 ወዳዊትሰ ንጉሥ ልህቀ ወኀለፈ መዋእሊሁ ዳዊት ፈጥኖ አረጀ።።

ንግሥና፣ንግሥተ አዜብ

1ኛ.ነገ.1፣5 ወአዶንያስ ወልደ አጊት ተንስአ ወይቤ አነ እነግሥ።።የዳዊትን ማርጀት የሰሎሞንን ሕጻንነት አይቶ እነግሣለሁ አለ።።የወንድሜ የአቤሴሎም መንግሥቱ ያልጸናለት ከቤተ መንግሥት ከቤተ ክህነት ሰው ባይይዝ አይደለምን ብሎ ከቤተ መንግሥት ኢዮአብን ከቤተ ክህነት አብያታርን ይዞ እነግሣለሁ ብሎ ተነሳ።።በኋላ ግን በንጉሥ ዳዊት ትእዛዝ ካህኑ ሳዶቅ ሰሎሞንን በግዮን አነገሠው ወይቤሉ ኩሉ ሕዝብ ሕየው አበ ነጋሢ ሰሎሞን።።ወሰሎሞን ነበረ ዲበ መንበረ ዳዊት።።1ኛ.ነገ.9፣4 ወአንተኒ ለእመ ሖርከ ቅድሜየ በከመ ሖረ ዳዊት አቡከ በጽድቅ ወበንጹሕ ልብ ወበርትዕ ወበኩሉ መዋዕል ከመ ትግበር ኩሎ ዘአዘዝኩከ ወትእቀብ ሕግየ ወትእዛዝየ አቀውም መንበረ መንግሥትከ ላዕለ እስራኤል ለዓለም።።ወእመሰ ተመየጥክሙ ወኃደግሙኒ ወኢዐቀብክሙ ትእዛዝየ ወሕግየ ወሖርክሙ ወተቀነይክሙ ለባዕዳን አማልክት እደመስሶሙ ለእስራኤል።።ወለዝንቱኒ ቤት ዘቀደስክዎ (ቤተመቅደስ) እገድፎ እም ቅድመ ገጽየ።። 1ኛ.ነገ.10፣6-9 ወትብሎ ንግሥት ወይኩን ቡሩከ እግዚአብሔር አምላክከ ዘሠምረ ያንብርከ ላእለ አትሮንሰ እስራኤል።።1ኛ.ነገ.11፣1 ወሰሎሞንሰ ንጉሥ መፍቀሬ አንስት ውእቱ ወነሥአ አንስተ እም ነኪር ሕዝብ ወለተ ፈርዖንሂ ወሞዓባውያተ ወአሞናውያተሂ ወእም ኩሎሙ

መጽሐፈ ኤደን

አህዛብ ዘይቤሎሙ እግዚአብሔር ለደቂቀ እስራኤል ኢትባኡ ኀቤሆሙ ሰብዓቱ ምእት አንስቲያሁ ወሠለስቱ ምእት ዕቁባቲሁ ወእምዝ አመ መዋዕለ ልህቀ ሰሎሞን ኢኮነ ልቡ ምስለ እግዚአብሔር አምላኩ ወሜጣሁ ልቦ አንስቲሁ እለ አውሰቦን እም ነኪር።ወአትለዋሁ ኀበ አማልክቲሆን ወሐነጸ ሰሎሞን ቤተ ለኮሞስ አምላከ ሞዐብ ወሥዐ ወዐጠነ ለአማልክቲሆን ወገብረ ሰሎሞን እኩየ ቅድመ እግዚአብሔር።ሰሎሞን ንጉሥ ሞተ ወነግሠ ሮብዓም ወልዱ።

ከክህነት መሻር፣ነቢይነት

1ኛ.ነገ.2፣27 ወሠአሮ ሰሎሞን ለአብያታር ከመ ኢይኩን ካህነ ለእግዚአብሔር ወለሳዶቅ ካህን ሄሞ ሊቀ ካህናት ህየንተ አብያታር።1ኛ.ነገ.19፣16 ወለኤልሳእ ወልደ ሳፋጥ ቅብዖ ይኩን ነቢየ ህየንቴከ።ወነሥአ ጽምደ አልእምቲሁ ወጠብሐ ወአቅረበ ለሕዝብ ወበልዑ ወተለዎ ለኤልያስ።

መሐላ

መሐላ እግዚአብሔር ሁልጊዜም መጠበቅ አለበት።1ኛ.ነገ.2፣44 ወለምንት ኢዐቀብከ መሐላ እግዚአብሔር።

ጸጋ

1ኛ.ነገ.3፣4 ወሥዐ ሰሎሞን በገባዖን ወጸለየ ወይቤ ሀቦ ለገብርከ ልበ በዘይሰምእ ወያገብእ ፍትሐ በጽድቅ ለሕዝብከ።ወይቤሎ እግዚአብሔር ወሀብኩከ ልበ ጠቢበ ወለባዌ ወዘኒ

ኢሰአልከኒ እሁበከ ብዕለ ወክብረ ወእመ ሖርከ በፍኖትየ።ወዐቀብከ ትእዛዝየ ወሥርዓትየ።

መሥዋእት

1ኛ.ነገ.3፣16 ወቆመ ቅድመ ምሥዋእ በቅድመ ታቦተ ሕጉ ለእግዚአብሔር በጽዮን ወአብዓ መሥዋእተ ሰላም።ሕዝቡን ከእርሱ እርሱን ከእግዚአብሔር አንድ የሚያደርግ መሥዋእት ሠዋ

ስለፍጥርታት ምርምር

1ኛ.ነገ.4፣33 ወነበበ ሰሎሞን በእንተ እጸው እም እጸወ አርዝ ዘውስተ ሊባኖስ እስከ ሐምለ ሁሱጵ ዘይወጽእ ዲበ አረፍት ይህ ለዚህ ይበጃል እያለ።አንድም በዚህ ጊዜ ቢቆርጡት ጽንዕ ይሆናል እያለ ተናገረ።ወነበበ በእንተ እንስሳኒ የዚህ ባሕርይ ልዝብ ነው የዚህ ባሕርይ ቁጡ ነው እያለ ተናገረ።ወአእዋፍ ወበእንተ ዘይትሐወስ ውስተ ምድር።ወበእንተ ዓሣት ወይመጽዑ እምኩለኩ አህዛብ ይስምዑ ጥበቢሁ ለሰሎሞን።

የውጭ ግንኙነት

1ኛ.ነገ.5፣9 ወወሀቦ ኪራም ለሰሎሞን ዕጸወ ቁድሮስ ወጳውቄና ወሰሎሞንኒ ወሀቦ ለኪራም ንጉሠ ጢሮስ ክልኤተ እልፈ በመስፈርተ ቆሮስ ሥርናየ ወኮነ ሰላም በማእከለ ሰሎሞን ወማእከለ ኪራም ወተመሐሉ ወገብሩ ኪዳነ ማእከሎሙ።

መጽሐፈ ኤደን

ቤተ መቅደስ፣ምስል

1ኛ.ነገ.6፣19 ወለኩሉ ቤቱ ቀፈሎ በወርቅ ፍጹም ወገብረ በውሳጤ ዳቤር ክልኤተ ኪሩቤለ እም እጸ ዘይት ዘአሥር በእመት ቆሙ፡፡ወአሥዐለ ሥዕለ ኪሩብ፡፡ሥዕለ ኪሩብን ቀረጸ፡፡ወሰበከ ክልኤተ አእማደ እምነ ብርት ከብርት ሁለቱን አዕማድ በለዝንና ያቁምን ሠራ ወገብረ ሰሎሞን ኩሎ ንዋያተ ለቤተ እግዚአብሔር ምሥዋዓ ዘወርቅ፡፡ቆመ ብእሲ ማለት በሰው ቁመት ልክ ሦስት ክንድ ከስንዝር ነው፡፡ሁለቱ ቆመ ብእሲ ሰባት ክንድ ነው፡፡ስድስቱ ቆመ ብእሲ 21 ክንድ ነው፡፡1ኛ.ነገ.8፣16 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለዳዊት አቡየ እስመ ፈቀድከ በልብከ ከመ ትሕንጽ ቤተ ለስምየ ሠናየ ገበርከ እስመ ፈቀድከ በልብከ ወባሕቱ አኮ አንተ ዘተሐንጽ ቤተ ለስምየ አላ ወልድከ ዘወጽአ እም ሐቄከ ውእቱ የሐንጽ ቤተ ለስምየ፡፡ወአልዓለ ሰሎሞን እደዊሁ ወይቤ ይኩና ክሡታተ አዕይንቲከ ውስተ ዝንቱ መካን መዓልተ ወሌሊተ ወስማዕ ስእለቶ ለገብርከ ወለሕዝብከ እስራኤል ዘጸለዩ በዝንቱ መካን፡፡1ኛ.ነገ.9፣3 ወይቤሎ እግዚአብሔር ሰማእኩ ጸሎተከ ወስእለተከ ዘሰአልከ ቅድሜየ ወቀደስክዎ ለዝንቱ ቤት ዘሐነጽከ ከመ የሀሉ ስምየ ለዓለም ወይሄልዋ አዕይንትየ ወልብየ ህየ በኩሉ መዋዕል፡፡

ጽዮን፣ታቦት

1ኛ.ነገ.8፣1 ይእተ አሚረ አስተጋብዖሙ ለኩሎሙ ሊቃናተ እስራኤል በጽዮን ከመ ያምጽኣ ለታቦተ ሕጉ ለእግዚአብሔር እም ሀገረ ዳዊት እንተ ይእቲ ጽዮን፡፡ወአልቦ ህየ ውስተ ታቦት ዘእንበለ ክልኤቱ ጽላት ዘእብን፡፡

ረድኤተ እግዚአብሔር

1ኛ.ነገ.8፣52 ወይሄሉ እግዚአብሔር አምላክነ ምስሌነ በከመ ሀሎ ምስለ አበዊነ ወኢየኃድገነ ወኢይገድፈነ ወንሑር በኩሉ ፍናዊሁ ወንእቀብ ኩሎ ትእዛዛቲሁ ወሥርዓቶ ዘአዘዞሙ ለአበዊነ፡፡

የምረቃ በዓል

1ኛ.ነገ.8፣62 ወገብረ ሰሎሞን በዓለ ይእተ አሚረ ወኩሉ እስራኤል ምስሌሁ በዓቢይ ማህበር፡፡

ምክር

1ኛ ነገ.12፣4 ወነገሮሙ ንጉሥ (ሮብዓም) ለሊቃናት ወይቤሎሙ ምንተ ትሜክሩኒ ቃለ ዘአወስኦሙ ለዝንቱ ሕዝብ ወይቤልዎ ዮምሰ ገብሮሙ አንተ ለዝንቱ ሕዝብ ወተቀነይ ሎሙ ወይከውኑከ አግብርተ በኩሉ መዋእል፡፡ወነደገ ምክሮሙ ለሊቃናት ዘአምከርዎ ወተማከረ ምስለ ደቂቅ ወአበየ ሰሚዖቶሙ ለሕዝብ ንጉሥ፡፡ወአለውዎ እስራኤል ለቤተ ዳዊት (ሮብዓም) ወአንገሥዎ ለኢዮርብዓም ላእለ ኩሉ እስራኤል፡፡ወአልቦ ዘተለዎ ለቤተ ዳዊት ዘእንበለ በትረ ይሁዳ ወብንያም ባሕቲቶሙ፡፡

ባዕድ አምልኮ

መጽሐፈ ኤደን

1ኛ.ነገ.11፣25 ወመከረ ንጉሥ ኢዮርብዓም ምክረ ወገብረ ክልኤተ አልህምተ ዘወርቅ ወይቤሎሙ ለሕዝብ አከለክሙ ዐሪግ ውስተ ኢየሩሳሌም ናሁ አማልክቲክሙ እስራኤል እለ አውጽኡክሙ እም ግብጽ።ወኮነ ዝንቱ ነገር ጌጋይ።ወገብረ ውስተ አውግር አብያተ አማልክት ወገብረ ገነውተ አማልክት።

መጻሕፍት

1ኛ.ነገ.16፣20 ወተረፈ ነገሩ ለዘምሪ ወኩሉ ግብሩ ዘገብረ ናሁ ጽሑፍ ውስተ መጽሐፈ ኖብያቲሆሙ ለነገሥተ እስራኤል።

ኤልያስ፣አብድዩ

1ኛ.ነገ.17፣1 ወይቤሎ ለአክአብ ሕያው እግዚአብሔር አምላክ ኃይል ከመ ኢይወርድ ዝናም ዘእንበለ በቃለ አፉየ።ወገብረ ኤልያስ በከመ አዘዞ እግዚአብሔር።ወቋዓት ያመጽኡ ሎቱ በአፈ ጽባሕ ጎብስተ ወፍና ሠርክ ሥጋ ወጎብስተ።የሰራፕትዋን ሴት ልጅ ጸልዮ ከሞት አስነሳው።
1ኛ.ነገ.18፣3 ወጸውዖ አክአብ ለአብድዩ መጋቢሁ ወአብድዩሰ ፈራሄ እግዚአብሔር ውእቱ ፈድፋደ።ወአመ ቀተለቶሙ ኤልዛቤል ለነቢያተ እግዚአብሔር ነሥአ አብድዩ ምእተ ብእሴ እም ነቢያት ወጎብዖሙ በበኃምሳ ውስተ በዓት ወሴሴሙ እክለ ወማየ።ወሶበ ርእዮ አክአብ ለኤልያስ ይቤሎ አንተኑ ውእቱ ኤልያስ ዘትገፈትዖሙ ለእስራኤል።ወይቤሎ ኤልያስ አንሰ ኢይገፈትዖሙ ለእስራኤል አላ አንተ ወቤተ አቡከ።

መወላወል እንደማይገባ

1ኛ.ነገ.18፣21 ወቀርበ ኤልያስ ኀበ ኩሎሙ እስራኤል ወይቤሎሙ ኤልያስ እስከ ማእዜኑ ተሐነክሱ በክልኤሆን ጌጋያቲክሙ ለእመ እግዚአብሔር ውእቱ አምላክ ኪያሁ ትልው ወለእመ በአል ውእቱ አምላክ ኪያሁ ትልው።

መልአክ

1ኛ ነገ.19፣4 ወእምዝ ሰከበ ወኖመ ኤልያስ ህየ ታሕተ እጽ ወሶቤሃ መጽአ መልአከ እግዚአብሔር ወገሠሶ ወይቤሎ ተንስእ ወብላዕ።1ኛ.ነገ.22፣18 ርኢክዎ ለአምላክ እስራኤል እንዘ ይነብር ዲበ መንበሩ ወኩሉሙ መላእክተ ሰማይ ይቀውሙ እም የማኑ ወእም ጸጋሙ።

ቅዱስ ቅንዓት

1ኛ.ነገ.19፣10 ወይቤ ቀኒዐ ቀናዕኩ ለእግዚአብሔር ዘኩሎ ይመልክ እስመ ኀደጉከ ደቂቀ እስራኤል።

ርስት

1ኛ.ነገ.20፣3 ወይቤሎ ናቡቴ ለአክአብ ኢያምጽእ ሊተ እግዚአብሔር ከመ አሀብከ ርስተ አበውየ።ኤልዛቤልም በሐሰት ምስክር አስገደለችው።

መጽሐፈ ኤደን

ነቢያተ ሐሰት

1ኛ.ነገ.22፣20 ወእምዝ ወጽአ መንፈስ ወቆመ ቅድመ እግዚአብሔር ወይቤ አነ አስሕቶ ለአክአብ ወይቤሎ እግዚአብሔር በምንት ታስሕቶ ወይቤ አነ አሐውር መንፈሰ ሐሰት ውስተ አፉሆሙ በነቢያቲሁ።።

መጽሐፈ ነገሥት ራብዕ

ዕርገተ ኤልያስ፣አጽመ ኤልሳዕ

2ኛ ነገ.2፣1 ወእምዝ አመ ያዐርጎ እግዚአብሔር ለኤልያስ ውስተ ሰማይ ሖሩ ኤልያስ ወኤልሳእ እም ገልገላ።።ወእንዘ የሐውሩ ክልኤሆሙ መጽአ ሠረገላ ዘእሳት ወአፍራስ ዘእሳት ወዐርገ ኤልያስ ውስተ ሰማይ።።2ኛ ነገ.2፣20 ወይቤሎሙ ኤልሳዕ አምጽኡ ሊተ መስብክተ ሐዳሰ ወደዩ ውስቴቱ ጼወ ወአምጽኡ ሎቱ ወሦጠ ውስቴቱ ጎበ ነቅዐ ማይ ዝኩ ጼወ ወይቤ ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ፈወስክዎ ለዝአ ማይአ ከመአ አልቦአ ዘይመውትአ እምኔሁአ።። ለጊዜው እንዲህ ተደርጎል ለኂላው ግን ምሳሌ ነው አዲስ ሽክላ የእመቤታችን ልጎኩት ዘኤልሳእ እንዲል።።ጼው የጌታ ጼው ዘአጥዐሞ ለልሡጎ እንዲል።።ምረቱ የመርገም የፍዳ ምሳሌ ነው።።2ኛ ነገ.13፣21 ወወረደ ውእቱ በድን ላዕለ አዕጽምተ ኤልሳእ ወለከፎ ውእቱ በድን ለበድነ ኤልሳእ ወሐይወ ውእቱ ብእሲ ወተንሥአ።።

ተሣልቆ

2ኛ ነገ.2፣23 ወአንዙ ይሣለቁ ላእሌሁ ወይቤልዎ ዕርግ በራህ።።ወሶበ ተመይጠ ድኅሬሁ ወርእዮሙ ረገሞሙ በስመ እግዚአብሔር።።ወመጽኡ በጊዜሃ ክልኤቱ ድባት እም ገዳም ወቀተሉ እምኔሆሙ አርብዓ ወክልኤተ ደቂቀ።።

መዝሙር

2ኛ ነገ.3፣15 ወይእዜኒ አምጽኡ ሊተ ዘይዜምር ወእምዝ ሶበ ዘመረ ዘይዜምር መጽአ እደ እግዚአብሔር ላዕሌሁ።።

ጠበል፣ጸበል

2ኛ ነገ.5፣13 ወሖረ ንእማን ወወረደ ወተጠምቀ በዮርዳኖስ ሰብዓተ ጊዜያተ በከመ ይቤሎ ኤልሳእ ወሐይወ።።ወይቤሎ ንእማን እመ አኮ ለገብርከ የሐብዎ ጾረ ክልኤቱ አብቅልት መሬተ።። የሁለት በቅሎዎች ጭነት አፈር ለባርያህ ይሰጡት ዘንድ እዘዝ አለው።።

ረድኤተ እግዚአብሔር

2ኛ ነገ.6፣16 ወይቤሎ ኤልሳዕ ኢትፍራህ እስመ ይበዝኑ እለ ሀለው ምስሌነ እምኔሆሙ ወጸለየ ኤልሳዕ ወይቤ እግዚኦ ክስት አዕይንቲሁ ለዝ ወልድ ወይርአይ ወከሠቶ እግዚአብሔር

መጽሐፈ ኤደን

አዕይንቲሁ ለዝክቱ ወልድ ወርእየ ኩለንታሁ ደብረ አፍራስ ወሠረገላተ እሳት የዐውዶ ለኤልሳዕ።

ረኀብ

2ኛ ነገ.6፣25 ወኮነ ዓቢይ ረኀብ ውስተ ሰማርያ እስከ ኮነ ርእሰ አድግ በኃምሳ ሰቅለ ብሩር ኩስሓ ርግብ በሐምስቱ ሰቅለ ብሩር።ልጇን አብስላ የበላች አለች።

ጸሎት

2ኛ ነገ.19፣1 ወሶበ ሰምዐ ሕዝቅያስ ንጉሥ ትእይርቶ ለሰናክሬም ንጉሠ ፋርስ ሠጠጠ አልባሲሁ ወለብሰ ሰቀ ወቦአ ቤተ እግዚአብሔር ወለአከ ኀበ ኢሳይያስ ነቢይ ወልደ አሞጽ። ከመ ይጸሊ ሎቱ።2ኛ ነገ.20፣2 ወጸለየ ኀበ እግዚአብሔር እንዘ ይሴብሖ ወይቤሎ እግዚአብሔር ወእዌስክከአ ላእለ ክራማቲከአ ዐሠርተ ወኃምስተ ዓመተአ።

ተርእዮ

ሕዝቅያስ ሲፈወስ ሠርክ የነበረው ተመልሦ ሠለስት ሆኗል።የባቢሎን ንጉሥ መሮዳህ ሠርክ የነበረው ተመልሦ ሠለስት የሆነበት ነገሩ ምንድን ነው?ብሎ ጠየቀ ሕዝቅያስ የተፈወሰበት ቀን ነው አሉት።ለዚህስ ባይገብሩ እግዚአብሔር እዳ ይላል ብሎ የበልዓን ልጅ በልዳድን እጅ መንሻ አሲዞ ሰድዶታል።ወተፈሥሐ ሕዝቅያስ በእንቲአሁ ወአርአዮሙ ኩሎ ቤተ ኒቆታሁ ወርቀ ወብሩረ።ወአፈዋተኒ ወቅብዓኒ ሠናየ ወቤተ ንዋይኒ ወአልቦ ኀበ ኢያርአዮሙ ሕዝቅያስ ዘውስተ ቤቱ ወዘኩሉ ምኩናኑ።ወይቤሎ ኢሳይያስ ይመጽእ መዋእል ወይነሥዑ ኩሎ ዘውስተ ቤትከ ወኩሎ ዘዘገቡ አበዊከ እስከ ዮም ወይወስዱ ባቡሎን ወአልቦ ዘያተርፉ ይቤ እግዚአብሔር (ሰው የእግዚአብሔር ሲሆን የዓለሙ ሁኔታ አያስደስተውም አያሳዝነውም ሁልጊዜም በእግዚአብሔር ደስ ይለዋል።የዓለሚቱ ድርጊት ሁኔታ አያሳዝነውም አያስደስተውም።ማንም ይንገሥ አይመለከተውም ጉዳዩ በማንኛውም ሁኔታና ጊዜ ከእግዚአብሔር ጋር ብቻ ነው። ማንም ቢያወድሰው ማንም ቢያንቋሸሸው አይመለከተውም።በማንኛውም የዓለሚቱ ሁኔታና ጊዜ የሰው ነፍሳዊ ድኅነት ብቻ ነው የሚያሳስበው እንጂ)።

መልአክ

2ኛ ነገ.19፣31 ወእምዝ መጽአ መልአከ እግዚአብሔር በይእቲ ሌሊት ወቀተለ እምተዐይኒሆሙ ለፋርስ አሠርተ ወሰመንተ እልፈ ወኃምሳ ምእተ።

ንጉሡ		የነገሠበት ዘመን	
ኤሊ		40 ዓመት	
ሳሙኤል		20 ዓመት	
ሳኦል		40 ዓመት	
ዳዊት		40 ዓመት	
ሰሎሞን		40 ዓመት	
ሀገር	ከተማ	ሀገር	ከተማ

መጽሐፈ ኤደን

እስራኤል		ሰማርያ (10ሩ ነገድ)	ይሁዳ		ኢየሩሳሌም (2ቱ ነገድ)
ንጉሡ	የነገሠበት ዘመን	ምርመራ	ንጉሡ	የነገሠበት ዘመን	ምርመራ
ኢዮርብዓም	24 ዓመት		ሮብዓም	17 ዓመት	
ናባጥ	2 ዓመት		አብያ	7 ዓመት	ወአሰሰለ ዓሣ ኩሎ አማልክት እምብሔር ወሠዐረ ኩሎ አማልክተ ዘገብሩ አበዊሁ
ባዖስ	24 ዓመት		አሣ	41 ዓመት	
ኤላ	2 ዓመት		ኢዮሳፍጥ	25 ዓመት	በዓሣ ግብር ጸና ያን ጊዜኅቢዩ ሚኪያስ ነበረ።
ዘምሪ	7 ቀን	ዘንበሪና ታምኒ 2 ዓመት ተዋጉ ዘንበሪ አሸንፎ 12 ዓመት ነገሠ።	አካዝያስ	1 ዓመት	
ዘንበሪ	12 ዓመት		ጎቶልያ	6 ዓመት	
አክአብ	12 ዓመት	ነቢዩ ኤልያስ በዚህ ዘመን ነበረ።ኤልዛቤል ሚስቱ ናት።	ኢዮአስ	40 ዓመት	ዮዳሔ ካህን በዚህ ዘመን ነበረ።
አካዝያስ	2 ዓመት		አሜሴያስ	29 ዓመት	
ኢዮራም	12 ዓመት	ነቢዩ ኤልሳእ ነበረ	አዛርያስ	52 ዓመት	ዖዝያን ሌላ ስሙ ነው።በዘመኑ አዛርያስ የሚባል ሊቀ ካህናት ነበር።
ኢዩ	28 ዓመት	ደግ ነበረ	ኢዮአታም	17 ዓመት	
ዮአክስ	17 ዓመት		አካዝ	16 ዓመት	
ዮአስ	16 ዓመት		ሕዝቅያስ	29 ዓመት	ነቢዩ ኢሳይያስ ነበረ
ኢዮርብአም	41 ዓመት		ምናሴ	55 ዓመት	ሐነጸ አብያተ አማልክት ዘነሰተ አቡሁ ሕዝቅያስ ወሠዐ ወልዶ በእሳት
ዘካርያ	6 ወር	ወበመዋዕሊሁ ለፋቁ ሐ መጽአ ቴልጌል ቴልፌልሶር ንጉሠ ፋርስ ሰባት አህጉር ወግቶ ማርኮ ወደ ፋርስ ወስዷቸዋል።	አሞጽ	2 ዓመት	
ሴሎም	30 ቀን		ኢዮስያስ	31 ዓመት	ፈርያን ኒካዑ ንጉሠ ግብጽ ገደለው።
ምናሔም	10 ዓመት		ዮአክስ	3 ወር	
ፋቁስያስ	2 ዓመት		ኤልያቄም	11 ዓመት	ያነገሠው ፈርያን ኒካዑ ነው ስሙንም ዮዐቄም አለው።ለግብጽ እየገበረ ሳለ ወበመዋእሊሁ ዐርገ ንጉሠ ናቡከደነጾር ንጉሠ ባቢሎን ውስተ ውእቱ ብሔር እንዲል ለግብጽ ይገብሩ የነበረውን
ፋቁሔ	20 ዓመት				
ሆሴዕ	9 ዓመ	የፋርሱ ንጉሥ ስልምናሶር በእርሱ ላይ ዘመተ ሆሴዕም ተገዢ ሆነ በኋላ ሆሴዕ አልገብርም አለ እንደገና ወተቃተሉ			

	ት	ንጉሠ ፋርስ ወአመ ታስዕ ዓመተ መንግሥቱ ለሆሴዕ ነሥኣ ንጉሠ ፋርስ ለሰማርያ ወአፍለሶሙ ለእስራኤል ብሔረ ፋርስ፡፡ወኢተርፉ እንበለ ነገደ ይሁዳ ባሕቲቶሙ፡፡ንጉሠ ፋርስም በምትኩ አህዛብን በሰማርያ አሰፈረባት አንበሳ ተነስቶ ይበላቸው ጀመር፡፡ንጉሡም ከአይሁድ አንድ ካህን ልኮ እንዲያስተምራቸው አደረገ፡፡ጣዖታቸውንም ተው አንበሳውም መብላቱን አቆመ፡፡ሕዝቅያስ በነገሠ በ6 ዓመቱ 10ሩ ነገድ ተማረኩ			ለባቢሎን ገበሩ በኋላ ግን አልገብርም ስላለ ኤልያቄም ተገደለ፡፡
			ኢዮአቄም	3 ወር	ሌላ ስሙ ኢኮንያን ነው ወአፍለሳ ናቡከደነጾር ለኢየሩሳሌም ወለኩሉሙ መላእክቲሆሙ ወለዓበይቶሙ ወአውጽአ ኩሎ መዛግብተ ቤተ ንጉሥ ወሰበረ ኩሎ ንዋየ ወርቅ ናቡከደነጾር፡፡
			ሴዴቅያስ	11 ዓመት	ኢኮንያንን ማርኮ ሴዴቅያስን ያነገሠው ናቡከደነጾር ነው፡፡በኋላ ግን ሴዴቅያስ ስለከዳ ናቡከደነጾር ሠራዊቱን አስከትሎ ወደ ኢየሩሳሌም መጣ ወነሠቱ ዓረፍተ ጥቅማ ለኢየሩሳሌም ወለዘተርፈ ሕዝብ ውስተ ሀገር አፍለሶሙ ናቡዛርዳን ሊቀመበስላኒሁ ለናቡከደነጾር ወለእለተርፉ ሕዝብ ሜሞ ላዕሌሆሙ ለጎዶልያ፡፡

ዳንኤልና አሥራ ሁለቱ ደቂቀ ነቢያት

ነቢያት

ዓበይት ነቢያት የሚባሉት ኢሳይያስ፣ኤርምያስ፣ሕዝቅኤል፣ዳንኤል ሲሆኑ ደቂቅ ነቢያት የሚባሉት ደግሞ ሆሴእ፣አሞጽ፣ሚኪያስ፣ኢዩኤል፣አብድዩ፣ዮናስ፣ናሆም፣እንባቆም፣ሶፎንያስ፣ሐጌ፣ዘካርያስ፣ሚልክያስ ናቸው፡፡ደቂቅ ነቢያት ደቂቅ መባላቸው የዐበይት ነቢያት ልጆች በመሆናቸው ወይም በዘመን ከዐበይት ነቢያት የሚያንሱ በመሆናቸው አይደለም፡፡ጽሑፋቸው ከዐበይት ነቢያት ጽሑፍ አነስተኛ በመሆኑ ብቻ ደቂቅ ነቢያት ተብለዋል፡፡ዳንኤል ገና በልጅነቱ ተማርኮ ሄዷል፡፡ለነቢይነት የተጠራም በባቢሎን ሳለ ነው፡፡የነበረበትም ዘመን ከ625-526 ቅ.ል.ክ ነው፡፡***ዳንኤል*** መንግሥተ ባቢሎን ከወደቀ በኋላ በመንግሥተ ፋርስ እስከ ዘመነ ዳርዮስ ዘመነ መንግሥት ኖሯል፡፡***ሆሴዕ*** በአራቱ ነገሥተ ይሁዳ ማለትም በዖዝያን በኢዮአታም በአካዝ እና በሕዝቅስ የነበረ ሲሆን ዘመኑ ከ787-697 ቅ.ል.ክ ነው የአሥሩ ነገድ ነቢይ ነው፡፡***አሞጽ*** በብሉይ ኪዳን መጻሕፍት አሞጽ በሚል ስም የሚጠሩ ሦስት ሰዎች አሉ፡፡እነርሱም የነቢዩ ኢሳይያስ አባት የምናሴ ልጅ ንጉሥ አሞጽና ከደቂቀ ነቢያት አንዱ አሞጽ ናቸው፡፡አሞጽ በነቢይነት የተጠራው በዖዝያን ንጉሠ ይሁዳ ዘመን ነው፡፡***ሚኪያስ*** በሦስቱ የይሁዳ ነገሥታት በኢዮአታም በአካዝና በሕዝቅያስ ዘመነ መንግሥት የነበረ ነው፡፡***ኢዩኤል*** የሁለቱ ነገድ ነቢይ ሲሆን በ830 ቅ.ል.ክ እንደነበረ ይታወቃል፡፡***አብድዩ*** ለነቢይነት የተጠራው በኢዮራም ዘመነ መንግሥት ነው፡፡ የንጉሥ አክአብ የቤት አዛዥ ነበር፡፡***ዮናስ*** የነበረበት ዘመን በዳግማዊ ኢዮርብዓም ዘመነ መንግሥት ከ825-784 ቅ.ል.ክ ነው፡፡በትውፊት እንደሚነገረው ዮናስ ነቢዩ ኤልያስ ከሞት ያስነሳው የሰራፕታ መበለት ልጅ ነው፡፡ዮናስ ሦስት ሌሊትና መዓልት በከርሠ አንበሪ መቆየቱ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሦስት ሌሊትና ሦስት መዓልት በከርሰ መቃብር ለመቆየቱና ለመነሳቱ ምሳሌ ሆኖ በራሱ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ተጠቅሷል፡፡ማቴ.12፣39 ዮናስ

መጽሐፈ ኤደን

ያስተማረው ከምድረ እስራኤል ውጭ በነነዌ ስለሆነ ነቢየ አሕዛብ ይባላል፡፡***ናሆም*** እንደ ዮናስ በነነዌ ላይ ትንቢት የተናገረ ነቢይ ነው በዮናስ የተነገረው የነነዌ ጥፋት ከናሆም በኋላ በ607 ቅ.ል.ክ ተፈጽሟል፡፡ለነቢይነት የተጠራው በ630 ቅ.ል.ክ ነው፡፡***ዕንባቆም*** ከ608-507 በዘመነ ኢዮአቄም ያስተምርና ትንቢት ይናገር የነበረ ነቢይ ነው፡፡ዳንኤልና ሕዝቅኤል በባቢሎን ጸውዋንን ሲያስተምሩ ኤርምያስና እንባቆም በኢየሩሳሌም ትሩፋንን ያስተምሩ ነበር፡፡***ሶፎንያስ*** በኢዮስያስ ዘመነ መንግሥት ከ639-608 ትንቢት ይናገር ነበር፡፡***ሐጌ*** በባቢሎን የተወለደ ሲሆን ከምርኮ መልስ በኋላ የነበረ ነቢይ ነው፡፡***ዘካርያስ*** በጴዋዌ ሀገር በባቢሎን ተወልዷል በዘሩባቤል መሪነት ከምርኮ ተመልሰዋል፡፡የሐጌ የቅርብ ወዳጅ ነበረ፡፡ሚልኪያስ ከሐጌና ከዘካርያስ በኋላ ከ450-400 ቅ.ል.ክ በነቢይነት ቆይቷል፡፡

ትንቢተ ዳንኤል

ዳንኤል ማለት ፍትሐ እግዚአብሔር ማለት ነው፡፡ዳኛ እግዚአብሔር ማለት ነው፡፡የዳንኤል እናት እና ሠለስቱ ደቂቅ ኢኮንያን የኤልያቄም ልጆች ናቸው፡፡ሁለቱ ነገድ ሲማረኩ አብረው ተማርከዋል፡፡

ምርኮ

ስለምን ጻድቃንን ከኃጥዓን ጋራ ያስማርካቸዋል ቢሉ ስለሦስት ነገር ነው፡፡ተማርከው ከሄዱበት ሀገር ወደ ኃጢዓት ወደ ጣዖት እንዳይሄዱ ይመክሯቸዋል ያስተምሯቸዋልና፡፡አንድም መስፍን ሆነው ይገዟቸዋልና፡፡አንድም መከራ ከበዛ ዘንድ ጸጋ ክብር ይበዛልና፡፡

ጥበዓት

ወአጥብዓ ዳንኤል በልቡ ወአስተብቁዖ ወይቤሎ ሀበነ ዘርዐ ምድር፡፡ዳንኤል በልቡ ጥሬ እንብላ በማለት ጨከነ፡፡ወእም ድህረ አሡር እለት ኀየሰት ነፍስቶሙ ወሰነየት ራእዮሙ እም እለ ይበልዑ እማዕደ ንጉሥ፡፡

አንድምታ

ትርጓሜ አንድን ቃል አባባል በእኛው ባህል በእኛው ሥርዓት አኗኗር አባባል መተርጎም ነው፡፡ ለምሳሌ ዳን.2፣29 ላይ ወዘይከሥት ኅቡዓ አርአየከ ዘሀሎ ይኩን የሚለውን ሲተረጉም፡፡ ከእለታት አንድ ቀን በሰገነት ተቀምጠህ ሳለ የሴት ወይዘሮ የወንድ መኮንን ሲወጣ ሲገባ ሲታጠቅ ሲፈታ አይተህ እኔ ይህን ዓለም እንደገል ቀጥቅጩ እንደ ሰም አቅልጩ ገዛሁት አልክ ወዘተ ይላል፡፡ከዚህ ላይ በእኛ ሥርዓተ መንግሥትና ባህል የተነገረ መሆኑ ግልጽ ነው፡፡ እንደ ገል ቀጥቅጩ የሚለውም የእኛ አባባል መሆኑ ግልጽ ነው፡፡ስለዚህ በአውድ የተተረጎመ ስለሆነ እንደ ሰም አቅልጩ ብሏልን ብንል አላለም በእኛ ግን በአውድ ሲተረጎም እንደዚያ ብሏል ብለን ተርጉመነዋል፡፡ስለዚህ ምንም ስህተት የለበትም፡፡

ገለጸ፦ንጉሡ ሕልም አይቶ ተዘነጋው ስለምን ቢሉ የማለዳ እንቅልፍ ነበረበትና አንድም የዳንኤልን ክብር የሚገልጥ መንፈስ ቅዱስ አዘንግቶታል፡፡(ሕልም የሚዘነጋው በተፈጥሮ ሕግ

ለምንና ምን ሲሆን የት መቼ እንደሆነ ማቅረብ ድርጊቱንም በተፈጥሮ ሕግ ምርመራ መንገድ ማቅረብ በተጨማሪም እግዚአብሔራዊ አመክንዮን (ተአምራት) ተጠቅሞ ማብራራት ነው ትርጓሜ)።ዳን.3፣56 ይባርክዎ ሌሊት ወመዓልት ለእግዚአብሔር 12ቱ ሰዓተ መዓልት 12ቱ ሰዓተ ሌሊት እግዚአብሔርን ያመሰግኑታል (በዚህ አተረጓጎም ለምሳሌ ጉዳዩ ይበልጥ ግልጽ እንዲሆንልን በቁጥር በርዝመት በክብደት ተንትኖ ማስረዳት ነው።ይህም ማለት በተለያዩ መለኪያዎች አንድን ነገር መግለጽ ነው)።ይባርክዎ መብረቅ ወደመና ለእግዚአብሔር መልአኩ አሸዋውንና ድኙን ሲያማታው መብረቅ ይፈጠራል ወተት በገፉት ጊዜ ቅቤ እንዲወጣው ያለ ማለት ነው ደመና ላህበ ምድር ነው።(ይህ ደግሞ የጉዳዩን መነሻ ሂደትና መድረሻ ምክንያት መግለጽ ነው።ይህ ሁሉ የሚደከመው ለሰው ግልጽ እንዲሆን ነው)።አንድም ከባሕር እርጥብ ጢስ ከየብስ ደረቅ ጢስ ይወጣል ወይመውቁ በፀሐይ ወይከውኑ ክልኤሆሙ አሐደ ደመና እንዲል።ዳን.4፣30 ወሰደድዎ እም ሰብእ መልኩ ቢለወጥባቸው ከሰው ለይተው በአጥንት በምርግት እያሉ አስወጥተው ሰደዱት።

ታሪክ፡-ንጉሡ ከበላው አብልቶ ከጠጣው አጠጥቶ የሚያኖራቸው ጠቢባን መፈክራን ነበሩት አስመጥቶ ሕልም አይቼ ሕልሙም ትርጓሜውም ተዘንግቶኛልና ንገሩኝ አላቸው።ንጉሥ ይንግር ሕልሞ ወንሕነ ናየድዕ።ነገሩ ተዘንግቶኛል አላቸው።ባይሆን ቀን ስጠን አሉት ኂላስ ልብ ወለድ ነገር ትሻላችሁ ጊዜው ሳያልፍ ትዝ ትዝ ሲለኝ ንገሩኝ አላቸው።ይህማ እንደምን ይሆንልናል አሉት።እንግዲያ ከበላሁት አብልቼ ከጠጣሁት አጠጥቼ የማኖራችሁ ለዚህ ብየ ነው እንጂ እንኪያ ፈረስ ናችሁ እጋልባችሁ በቅሎን ናችሁ አሠግራችሁ ጦርን ናችሁ እወረውራችሁ ለዚህ ብየ አይደለም አክብሬ የማኖራችሁ አላቸው።ታዛዥ ወጥቶ ጠቢባነ ባቢሎንን ያስፈጃቸው ጀመር።ከዚያ ዳንኤል እኔ አነግረዋለሁ አለ።ዳንኤል ቢተረጉምለት ቢትወደድ አድርጎ ሾመው።ዳን.3፣47 ወይቤሉ ይትባረክ እግዚአብሔር አምላከ አበዊነ። ለአባቶቻችን ባሕረ ኤርትራን የከፈለላቸው ለእኛም እቶነ እሳትን ያበረደልን የአባቶቻችን ፈጣሪ ይክበር ይመስገን።(ከዚህ ደግሞ አንድምታ የእነርሱን ቃል ይዞ የጉዳዩ ባለቤት እግዚአብሔር በቀድሞ ጊዜ ለሌላ የሰራውን ታሪክ ይዞ የአሁኑን እያጎላመሱ መናገር ነው።ለምሳሌ ከዚህ ለአባቶቻችን ኤርትራን የከፈለላቸው የሚለው በዚህ መንገድ የመጣ ነው)።

ልማድን እንደ መተርጎሚያ-ወአጥብዐ ዳንኤል ከመ ኢይብላዕ እማዕደ ንጉሥ ስለምን ቢሉ ዛሬ እኛ በሃይማኖት የማይመስለንን ጥሬውን እንዳንጸየፍ ሥጋውን እንድንጸየፍ።(ባህልን አኗኗርን ለመተርጎሚያ ሊቃውንት እንደተጠቀሙባቸው አስተውል)።አንድም በተድላ በደስታ ከተማሩት ትምህርት በመከራ የተማሩት ትምህርት ይጠቅማል ብሎ አንድም መከራ ከበዛ ዘንድ ጸጋ ይበዛልና።ዳን.3፣3 ወተጋብኡ መኳንንት ቀኛዝማች ግራ አዝማች ተሰበሰቡ ወመላእክተ በሐውርት እንደ ቆብ አስጥል ኃይሉ እንደ ጥቁር ከብቴ ያሉ ተሰበሰቡ።(ትርጓሜ ድርጊትን ለሰው ቅርብ በሆነ ሌላ ተመሳሳይ ድርጊት እያነጻጸሩ በንጽጽር በተለዋጭ ወዘተ ዘይቤ ድርጊቱን የድርጊቱን ባለቤት ግሡን ወዘተ በሚገባ እና ቅርብ በሆነ አማርኛ መግለጽ ነው።ከዚህ ለምሳሌ እነ ቆብ አስጥል በንጽጽር የመጡ ናቸው)።

ምክንያት፡-ዳን.3፣47 ወተለዐለ ነበልባል እም እቶን ፵፱ በእመት።በምን ታውቋል ቢሉ ነቢዩ ባወቀ ተናግሮታል።አንድም ከጉድጓዱ ዳር ዛፍ ነበረ ቢሰፍሩት 49 ክንድ ሆኗል።አንድም

አግድሞ የበላውን መራቱን ቢሰፍሩት 49 ክንድ ሆኗል።ዳን.3፣56 ስለምን ስድስት ነገር ተናገሩ ዝቅ ብለው አራት አምስት ከፍ ብለው ሰባት ስምንት ያልተናገሩ ቢሉ ዝቅ ብለው አራት አምስት ከፍ ብለው ሰባት ስምንት ቢናገሩ ሰውማ ስለምን ማለቱን ይተዋልን እግዚአብሔር እንዳመገባቸው ተናገሩ።አንድም እኛ ከእቶነ እሳት በወደቅን በ600 ዘመን ጌታ ሰው ይሆናል ሲሉ ነው አንድም ዓለም በተፈጠረ በስድስተኛው ሺህ ጌታ ሰው ይሆናል ሲሉ ነው።ትባርኮ ምድር ለእግዚአብሔር ለይቶ በሴት አንቀጽ ጠራት ሴት ከወንድ ዘር ተቀብላ ልጅ እንድትወልድ ምድርም ከገበሬ እጅ ዘርዕ ተቀብላ አዝርዕትን አትክልትን ታስገኛለችና።ይባርክዎ ደቂቀ እንለ እመሕያው ለእግዚአብሔር።ከሁሉ ሰው ይበልጣልና በላይ አመጣው።

ቋንቋ፡-ዳን.3፣56 ይባርክዎ እሳት ወላህብ ለእግዚአብሔር እሳት አካሉ ላህብ ነበልባሉ እግዚአብሔርን ያመሰግኑታል።(ለትርጓሜ ምንጩ በአእምሮ ላይ የሚፈጠር ጥያቄ ተቃርኖ ግልጽ ያልሆነ ነገር ነው።ለምሳሌ ከዚህ ላይ እሳትና ላህብ ግልጽ ስላልነበሩ ቋንቋውን ተርጉሞት ሄዷል።ይህም እኛ ቃሉን ለመረዳት ይጠቅመናል።በጠቅላላ ትርጓሜ ግልጽ ያልሆኑ ቃላትን ሀሳቦችን በተለያዩ መንገዶች ግልጽ ማድረግ ነው)።ይባርክዎ ባሕር ወአፍላግ ለእግዚብሔር ከሁሉ ሰው ባሕር አልፎ የቆመው አፍላግ ፈሳሾች እንደ ዓባይ እንደ በሽሎ ያሉ ያመሰግኑታል።ይባርክዎ ኩሉ አራዊት ወእንስሳ ለእግዚአብሔር።አራዊት የሚላቸው ሥጋ ነጭተው ደም ተጎንጭተው የሚኖሩ ናቸው።እንስሳት የሚላቸው ሣር ነጭተው ውሃ ተጎንጭተው የሚኖሩ ናቸው።እነዚህ ሁሉ እርሱ ባወቀ ያመሰግኑታል።(እርሱ ባወቀ የሚለው ይህ ጉዳይ ከእኛ እውቀት የተለየ ስለሆነ ነው)።

ምሳሌ፡-ሠለስቱ ደቂቅ የጻድቃነ ብሊት በአፍኣ ያሉት የኃጥአነ ብሊት ግበ አናብስት የእደ እግዚአብሔር።በአፍኣ ያሉትን እሳት በላቸው ይላል።ነፍሶሙሰ ለጻድቃን ውስተ እደ እግዚአብሔር ወኢለከፎሙ ሥቃይ።

ተቃርኖ፡-ዳን.5፣2 ወአዘዘ ብልጣሶር ያልብስዎ ሜላተ ለዳንኤል ወአልበስዎ ምንም ክፉ ቢተረጉምበት አህዛብ መሐላቸውን አጥኝ ናቸውና አለበሰው።ዳን.9፣21 ወእንዘ እነግር ጸሎትየ መጽአ ብእሲ ገብርኤል ዘርኢኩ በራእይ በሰው አምሳል ስለታየው ብእሲ አለ።ወአለበወኒ ወተናገረ ምስሌየ።

ሱባኤ

ዳንኤል ሠለስቱ ደቂቅን ይዞ ቀኖና ገባ።ለዳንኤል እለቱን ተገልጦለታል።ስለተገለጠለት ግን ዕለቱን አልወጣም ስለምን ቢሉ ሱባኤ ለማስከበር።ለሠለስቱ ደቂቅ በሦስተኛው ዕለት ተገለጠላቸው።

መታመን፣መልአክ

ሀሎ አምላክነ ውስተ ሰማይ ዘኪያሁ ናመልክ ንሕነ ወይክል አድኅኖተነ እም እደኩ።ወተለዐለ ነበልባል ፴፱ እመተ ወወረደ መልአከ እግዚአብሔር ወዘበጦ ለነበልባለ እሳት ወረሰዮ ከመ ነፋስ ቆሪር።ናቡከደነጾርም አዋጁን በአዋጅ መልሶ እመቦ ዘጸረፈ ወነበበ ላእለ አምላከ ሲድራቅ

መጽሐፈ ኤደን

ወሚሳቅ ወአብደናጎ ይትኰነን ነፍሱ ወይትበረበር ቤቱ አለ።ዳን.9፣21 ወእንዘ እነግር ጸሎትየ መጽአ ብእሲ ገብርኤል ዘርኢኩ በራእይ በሰው አምሳል ስለታየው ብእሲ አለ።ወአለበወኒ ወተናገረ ምስሌየ።ዳን.10፣13 ወናሁ ሚካኤል አሐዱ እመላእክት ቀደምት መጽአ ይርድአኒ። ወእንዘ ይትናገረኒ ጸናዕኩ።ዳን.13፣22 ይኄይሰኒ እደቅ ውስተ እደ‌ክሙ ኢገቢርየ እም አብሶ ቅድመ እግዚአብሔር

ጸጋ

ዳን.1፣17 ወወሀቦሙ እግዚአብሔር ጥበበ ወአእምሮ ወልቡና በኩሉ መጽሐፍ።ዳን.4፣13 ወይትወለጥ ልቡ እም ሰብእ ወልበ አርዌ ይትወሀቦ።(ለእንስሳት ያላቸው የፍትወት የራስ ወዳድነት የበቀል ወዘተ እውቀት በራሱ ክፉ አይደለም።ይህ ነገር በሰውም አለ።ነገር ግን ለሰው ይህንን ገትቶ ለነፍሱ ሲል ይህንን ለባሕርይ የሚስማማ ግብር ቢሰማውም መሥዋእት ማድረግ ነው።እንጂ በራሱ እርኩስ አይደለም።እርኩስ ነገር እግዚአብሔር አልፈጠረምና።እርኩስ የሚያሰኘው ለራሳችን የበለጠ ነፍሳዊ ጥቅም ብሎ ካለን እንድንተወው የነገረንን ባለመተዋችን ነው።ይህ ደግሞ ሀብትን ሰጥቶ አስራት ስጡ ብሎን ካለመስጠታችን ጋር ይመሳሰላል)።

ጸሎት፡ምስጋና

ዳን.2፣18 ወሰአሉ ሣህለ እም ኀበ አምላከ ሰማይ በእንተ ዘኀቡዕ።ወእምዝ ተከሥተ ሎቱ ለዳንኤል በራእየ ሌሊት ወአእኮቶ ዳንኤል ለአምላከ ሰማይ።ዳን.6፣10 ወአርኃወ መሳክወ ጽርሑ አንጻረ ኢየሩሳሌም በጊዜ ሠለስቱ ሰዓት ዘዕለት ሰገደ።ጸለየ ወተጋነየ ለእግዚአብሔር በከመ ያለምድ።ወአጸወ እግዚአብሔር አፉሆሙ ለአናብስት።ዳን.3፣52 ስቡሕኒ ውእቱ ወልኡልኒ ውእቱ ለዓለም።እኛ ብናመሰግነው ምስጋና የሚጨመርለት እኛ ባናመሰግነው ምስጋና የሚከፈልበት አይደለም።ለዘለዓለሙ ክቡር ምስጉን ነው።(ምስጋና ሰው መላእክት ሊጠቀሙበት የተሰጠ እንጂ ለእግዚአብሔር ምንም ምን አይጠቅመውም)።

እግዚአብሔር

ዳን.2፣18 ወይቤ ይትባረክ ስመ እግዚአብሔር ለዓለም ወእስከ ለዓለም እስመ ሎቱ ውእቱ ጥበብ ወምክር ወኃይል ወውእቱ ይዌልጥ ዓመታተ።በጋውን በክረምት ዮሐንስን በማቴዎስ የሚለውጥ እርሱ ነው።አንድም ዓመተ ደዌን በዓመተ ጥዒና ዓመተ ጥዒናን በዓመተ ደዌ የሚለውጥ እርሱ ነው።ወመዋዕለ ሌሊቱን በመዓልት መዓልቱን በሌሊት የሚለውጥ እርሱ ነው።አንድም ሰኞን በማክሰኞ ማክሰኞን በረቡእ የሚለውጥ እርሱ ነው።ወያነብር ነገሥተ ወይስእር እንደ ሕዝቅያስ ያሉትን በዙፋን የሚያስቀምጥ እንደሰናክሬም ያሉትን የሚሽር እርሱ ነው።ወይሁቦሙ ጥበበ ለጠቢባን ወምክረ ለመካርያን።ወውእቱ ይከሥት ዘዕሙቅ ወዘኀቡዕ ወየአምር ኩሎ ዘውስተ ጽልመት የተሰወረውን የሚያውቅ እርሱ ነው።ወኀቤሁ ሀሎ ብርሃን። ዳን.2፣47 ወተሰጥዎ ንጉሥ ለዳንኤል ወይቤሎ አማን አምላክክሙ አምላከ አማልክት ውእቱ ወእግዚአ አጋእዝት ወንጉሠ ነገሥት ዘይከሥት ዘኀቡዕ።ዳን.3፣52 ቡሩክ አንተ ዘትሬኢ ቀላያተ ነቢረከ ላእለ ኪሩቤል።ዳን.3፣98 ይቤ ናቡከደነጾር ንጉሥ ለኩሉ አሕዛብ ወነገድ ወበሐውርት ወለኩሉ ምድር ተአምረ ወመንክረ ዘገብረ ሊተ እግዚአብሔር ልዑል አደመኒ

መጽሐፈ ኤደን

ቅድሜየ እንግርክሙ እስመ ዓቢይ ወጽኑዕ ውእቱ መንግሥቱ መንግሥት ዘለዓለም ወምኩናኑኒ ለትውልደ ትውልድ።ዳን.4፣31 ወአእኮትክዎ ለዘሕያው ለዓለም ወመንግሥቱኒ ለትውልደ ትውልድ።ወኩሎሙ እለ ይነብሩ ውስተ ምድር ከመ ወኢምንት እሙንቱ ወይገብር በከመ ፈቀደ በኃይለ ሰማይ በፀሐይ በጨረቃ አንድም በመላእክት የወደደውን ያደርጋል።አንድም በልዑላኑ ወበዘኒ ይነብር ዲበ ምድር በምድር በሚኖሩ በእንስሳት በአራዊት አንድም በደቂቀ አዳም የወደደውን ያደርጋል።አንድም በትሑታኑ።ወአልቦ ዘይትቃወማ ለእዴሁ ሥልጣኑን የሚቃወማት የለም።እስመ ጽድቅ ኩሉ ግብሩ ወርቱዕ ፍናዊሁ።

ትንቢት በእንተ ክርስቶስ

ዳን.2፣44 ወበመዋዕሊሆሙ ለእሙንቱ ነገሥት ይመጽእ አምላከ ሰማይ ወይነሥእ መንግሥተ ዘለዓለም ዘኢየኀልቅ ወዘኢይትወሀብ ለካልእ ሕዝብ ወመንግሥቱ ይመውእ ወያገርር ኩሎ ነገሥተ ወውእቱ ይቀውም ለዓለም።ዳን.9፣25 ወትትሐነጽ ኢየሩሳሌም እስከ ክርስቶስ ንጉሥ።

ቅዱሳን፣ቃልኪዳን

ዳን.3፣35 ወኢታርኅቅ ምሕረተከ እምኔነ በእንተ አብርሃም ፍቁርከ ወበእንተ ይሥሐቅ ቁልኤከ ወበእንተ እስራኤል ቅዱስከ እለ ተናገርኮሙ ወትቤሎሙ ከመ ታብዝኅ ዘርዖሙ ከመ ኮከበ ሰማይ ወከመ ኖጻ ዘድንጋገ ባሕር።ዳን.9፣4 ወእቤ እግዚኦ አምላክ ዓቢይ ወስቡሕ ዘተአቅብ ኪዳነከ ወምሕረተከ ለእለ ያፈቅሩከ ወለእለ የአቅቡ ትእዛዘከ።

ተአምኖ ኃጣውእ

ዳን.3፣35 ወኮነ ሕሱራነ በኩሉ ምድር ዮም በእንተ ኃጢአትነ።

ንግሥና

ዳን.4፣14 እግዚአብሔር ይኴንን መንግሥተ እጓለ እመሕያው ወለዘፈቀደ ይሁቦ።

ትዕቢት፣ዓስበ ትእቢት

ዳን.4፣14 ወበትዕቢቱ ለሰብእ የጎሥሮ እግዚአብሔር ሰውን በትእቢቱ ያዋርደዋል።ዳን.4፣30 ወሰደድዎ እም ሰብእ መልኩ ቢለወጥባቸው ከሰው ለይተው በአጥንት በምርግት እያሉ አስወጥተው ሰደዱት።ወተርእየ ሣእረ ከመ ላህም እስከ ልህቀ ስእርቱ ከመ ዘአንበሳ ወጽፈሪሁኒ ከመ ዘንስር።

ምጽዋት፣ጽድቅ፣ጸም

ዳን.4፣24 በምጽዋት ወበጽድቅ ትድኀን።ዳን.9፣3 ወሜጥኩ ገጽየ ኀበ እግዚአብሔር አምላኪየ ከመ እኅሥሥ ምሕረተ ወሣህለ በጾም ወበሠቅ ወበሐመድ ወገነይኩ።

ንዋያተ ቤተክርስቲን፣ስካር

መጽሐፈ ኤደን

ዳን.5፣2 ወእንዘ ይሰቲ ወይነ ብልጣሶር ሰኪሮ ይቤ ያምጽኡ ንዋየ ወርቅ ወብሩር ዘአምጽኦ ናቡከደነጾር አቡየ እምቤተ መቅደስ ዘኢየሩሳሌም ወይስተዩ ቦቱ ንጉሥ ወመገብቱ፡፡ወአንስቲያሁ ወዕቁባቲሁ ወአምጽኡ ወሰትዩ ቦቱ ወይነ ወአእኰቱ አማልክቲሆሙ ዘወርቅ ወዘብሩር ወዘልጉክት፡፡ወበይእቲ ሰዓት ወጽአት አጽባዕተ እደ ሰብእ ወጸሐፈት ቅድመ ኖኅት ኀበ ምረገ ዓረፍት ዘቤተ ንጉሥ፡፡ወርእየ ንጉሥ አጽባእተ እደ ሰብእ እንዘ ትጽሕፍ ወሶቤሃ ጸልመ ገጹ ለንጉሥ ወደንገጸ ልቡ ወተፈትሐ መሌሊተ ሐቈሁ ወተጎድአ ብረኪሁ ወአውየወ ንጉሥ በቃሉ፡፡ወመጽአ ዳንኤል ይፌክር ሎቱ ወይቤሎ ለብልጣሶር አማልክቲከ ዘወርቅ ወዘብሩር እለ ኢይሰምዑ ወኢይሬእዩ ወኢየአምሩ አእኮትከ ወዘ መጽሐፍ ዘተአዘዘ ማኔ ቴቄል ፋሬስ ወከመዝ ፍካሬሁ ማኔ ብሒል ሰፈራ እግዚአብሔር ለመንግሥትከ ወሠለጣ ቴቄል ደለዋ በመዳልው ወተረክበት ሕጽጽተ ፋሬስ ተሥእረት መንግሥትከ ወተውህበት ለሜዶን ወፋርስ፡፡ ወአዘዘ ብልጣሶር ያልብስዎ ሜላተ ለዳንኤል ወአልበስዎ ምንም ክፉ ቢተረጉምበት አህዛብ መሐላቸውን አጥኝ ናቸውና አለበሰው፡፡ወበይእቲ ሌሊት ሞተ ብልጣሶር ንጉሠ ከላውዴዎን፡፡ ወዳርዮስ ሜዶናዊ ነግሠ ህየንቴሁ ወአደሞ ዳንኤል በቅድሜሁ ለዳርዮስ፡፡

ቅንዐት፣ማጣላት

ዳን.6፣4 ወነሥሡ ሎቱ ምክንያተ ለዳንኤል መገብት ወመኳንንት በዘያስተዋድይዎ፡፡ወኢረከቡ ምክንያተ ለዳንኤል ወኢምንትኒ ወኢጌጋየ እስመ ምእመን ውእቱ ወይቤሉ መገብት ኢንረክብ ሎቱ ምክንያተ ለዳንኤል ዘእንበለ በሕገ አምላኩ፡፡

ትንሳኤ

ዳን.12፣2 ወብዙኃን እለ ይነውሙ ውስተ መሬተ ምድር ይትነሥኡ ለሕይወት ዘለዓለም፡፡ ወእልክቱሰ ለኃሣር ወለኃፍረት ዘለዓለም፡፡

ረድኤተ እግዚአብሔር

ዳን.13፣22 ይኄይስኒ እደቅ ውስተ እዴክሙ ኢገቢርየ እም አብሶ ቅድመ እግዚአብሔር ወአውየወት ሶስና በዓቢይ ቃል ወአውየው ረበናትሂ ምስሌሃ፡፡ወአምንዖሙ አውድ ለረበናት እስመ ረበናተ ሕዝብ እሙንቱ መኳንንት ወእንዘ ይወስድዋ ይቅትልዋ አንስአ እግዚአብሔር ወሬሳ ዘስሙ ዳንኤል ወይቤሎሙ ከመዝኑ አንትሙ ደቂቀ እስራኤል ዘእንበለ ትሕትቱ ወትጠይቁ ትኴንኑ ወለተ እስራኤል፡፡ወይቤሎሙ ለረበናት ከመዝኑ ትሬስዩ ወለተ እስራኤል እስመ ይእቲ ኢክህለት ተዋቅሶተክሙ ወፈርሀት ወለተ ይሁዳ ወተዐገሠት ጽዕለተክሙ፡፡

ትንቢተ ሆሴዕ

ሆሴእ ማለት መድኃኒት ማለት ነው፡፡ትውልዱ ከነገደ ኤፍሬም ነው፡፡ዘሆሴእ ነቢይ ያሉ ሠለስቱ ምእት ናቸው፡፡እርሱ ግን ቀዳሜ ቃሉ ለእግዚአብሔር ዘኮነ ኀበ ሆሴእ ብሎ ይጀምራል፡፡

አንድምታ

መጽሐፈ ኤደን

ተቃርኖ፣እርቅ፡-ሆሴ.1፣2 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለሆሴዕ ሑር አውስብ ብእሲተ ዘማ ወአዋልደ ዘማ በእውነት አግብቷል ቢሉ አምን አግብቷል።ጌታ አግባ ቢለው እዳ ይሆንበታልን።አንድም ለምሳሌ እንጂ አላገባትም።ሀተታ ዝሙት የወንድና የሴት ብቻ አይደለም እግዚአብሔር ያላዘዘውን ስራ መስራት ዝሙት ነው።

ጣዖትን ማምለክ፣መጥገብ፣ከንቱ ተአምኖ

ሆሴ.2፣8 (ይቤ እግዚአብሔር) ወይእቲሰ ኢያእመረት ከመ አነ ወሀብክዋ እክለ ወወይነ ወቅብዐ ወአብዛኅኩ ላቲ ወረቀ ወብሩረ።ወይእቲሰ ገብረቶ ለበአል እርሷ ግን ስጦታውን ለጣዖት አደረገችው።አንድም ለጣዖት በዓል አደረገችው።ወእትቤቀላ አምጣነ መዋዕለ በዓሊም ዘሥዐት ሎሙ።ወተሠርገወት አዕኑኂሃ ወባዘግናሃ ወሖረት ወተለወቶሙ ለመሐዛኒሃ ወሊተሰ ረስዐተኒ ይቤ እግዚአብሔር።ሆሴ.7፣6 ኤፍሬም ጸግበ ወኖመ ኩላ ሌሊተ።ወበልዐቶሙ እሳት ለመኳንንቲሆሙ በእንተ እክል ወወይን ወቅብዕ ተቀትሉ።ሆሴ.10፣13 እስመ ተወከልከ በሠረገላከ ኤፍሬም ወበብዝኃ ሠራዊትከ ይትነሣእ ሞት ላእለ ሕዝብከ ወይወድቁ ኩሉ አረፋቲከ።

እግዚአብሔር፣በእንተ ክርስቶስ

ሆሴ.3፣1 ሐተታ ጌታ የሰጭ ተቀባይ ነው።አስራት በኩራት አውጡ ሲል ሰጥቶ ነው።ጣዖት ግን ተቀባይ ብቻ ነው።ሆሴ.11፣1 እም ግብጽ ጸዋእክዎ ለወልድየ።ሆሴ.12፣5 ወእግዚአብሔር አምላክ ዘኩሎ ይመልክ።ወአነ እግዚአብሔር አምላክከ ዘአውጻእኩከ እምድረ ግብጽ ወእትናገሮሙ በነቢያት።ሆሴ.13፣4 ወአነ እግዚአብሔር አምላክከ ዘአጸንዖን ለሰማያት ወእደየ አቀመ ኩሎ ኃይላ ሰማይ።አነ ረዐይኩክሙ ውስተ በድው።

ዝሙት፣ወይን፣የተሳሳተ ደስታ

ሆሴ.4፣11 እስመ ዝሙት ወወይን ይነስኡ ልበ።ሆሴ.7፣3 ወተፈሥሑ ነገሥት በእከዮሙ ወመላእክትኒ በሐሰቶሙ።

ዘለፋ ካህናት፣ክብርን መውደድ

ሆሴ.5፣1 ስምዑ ዘ ካህናት ወአጽምእዎ ቤተ እስራኤል ወይስምዕዎ ቤተ ነጋሢ እስመ በእንቲአክሙ ውእቱ ዝንቱ ኩሉ ኩነኔ።ሆሴ.6፣9 ካህናትሰ ጎሉፋነ ፍኖት ከበቱ ፍኖተ እግዚአሙ።ካህናት የጌታቸውን ሕግ አፈረሱ።ሆሴ.12፣1 ኤፍሬምሰ ጋኔን እኩይ ዘይዴግን ክብረ ከንቶ።

ምጽዋት፣እውቀት፣ጽድቅ

ሆሴ.6፣6 እስመ ምጽዋተ አበድር እምነ መሥዋእት ወአእምሮ እግዚአብሔር እምነ ቁርባን። ሆሴ.10፣12 ዝርዑ ለክሙ ጽድቀ ወዕርሩ ፍሬ ሕይወት ወምሕረት።ለምንት ትተክሉ ዓመፃ ወትቀሥሙ ኃጢአተ ወትበልዑ ፍሬ ሞት።

መጽሐፈ ኤደን

ንሥሓ

ሆሴ.14፣1 ተመየጥ እስራኤል ኀበ እግዚአብሔር አምላክከ እስመ ርቱዓት ፍናዊሁ ለእግዚአብሔር ጻድቃን የሐውርዎን ወኃጥዓን ይስእንዎን።

ትንቢተ አሞጽ

አሞጽ ማለት ጽኑዕ እግዚአብሔር ማለት ነው።ትውልዱ ከነገደ ስምዖን ነው።

እግዚአብሔር

አሞ.3፣7 እስመ አልቦ ዘይገብር እግዚአብሔር ዘኢከሠተ ወዘኢነገረ ለአግብርቲሁ ነቢያት። አሞ.4፣7 ወአዘንም ውስተ ሀገር ወውስተ ካልእት ሀገር ኢያዘንም።ውነበ ኢይዘንምሰ ይየብስ። አሞ.5፣4 ኀሡኒ ወተሐይው።በአምልኮት ፈልጉኝ ትድናላችሁ።

ጽድቅ

አሞ.5፣14 ኀሡ ሰናየ ወአኮ እኩየ ከመትሕየው ወይሄሉ እግዚአብሔር ምስሌክሙ።

ምኞት፣የተሳሳተ ደስታ፣ረኃብ

አሞ.6፣3 አሌ ሎሙ ለእለ ይትሜነይዋ ለእለት እኪት።አሞ.6፣14 አሌ ሎሙ ለእለ

ይትፌሥሑ በነገረ ከንቱ።አሞ.8፣11 እስመ ናሁ ይመጽእ መዋእል ይቤ እግዚአብሔር ወእፈኑ ረኃበ ውስተ ምድር አኮ ረኃበ እክል ወአኮ ጽምዓ ማይ ረኃብሰ እምሰሚዐ ቃለ እግዚአብሔር።

አንድምታ

*ኦርቅ፦*አሞ.7፣8 ወይቤለኒ እግዚአብሔር ምንተ ትሬኢ አሞጽ።ጠፍቶት አይደለም ሊያናግረው ወዶ ነው።

ትንቢተ ሚኪያስ

ሚኪያስ ማለት መኑ ከመ እግዚአብሔር ማለት ነው ትውልዱ ከነገደ ብንያም ነው።

ደብረ እግዚአብሔር

ሚኪ.4፣2 ወይብሉ ንዑ ንዕርግ ውስተ ደብረ እግዚአብሔር ወውስተ ቤተ አምላክ ያዕቆብ ይንግሩነ ፍኖቶ ወንሑር በአሠሩ እስመ እም ጽዮን ይወጽእ ሕግ ወቃለ እግዚአብሔር እም ኢየሩሳሌም።

በእንተ ክርስቶስ

ሚኪ.5፣2 ወአንቲኒ ቤተልሔም ምድረ ኤፍራታ ውኑድ አንቲ ከመ ትኩኒ ውስተ አዕላፈ ይሁዳ እስመ እምኔኪ ይወጽእ ንጉሠ እስራኤል።

መጽሐፈ ኤደን

እግዚአብሔር ከእኛ ምን ይጠብቃል?

ሚክ.6፣8 እመቦ ዘይቤለከ በምንትኑ እረክቦ ለእግዚአብሔር በሎ ምንተ ይፈቅድ እምኔከ እግዚአብሔር ዘእንበለ ከመ ትግበር ጽድቀ ወታፍቅር ምጽዋተ ወትኩን ጥቡዓ ከመ ትትልዎ ለእግዚአብሔር አምላክከ ወቃለ እግዚአብሔር ትስማእ በሀገርከ ወትፍራህ ስሞ እስመ ውእቱ ያድኅኖሙ ለእለ ይፈርሁ ስሞ።

ሽንገላ

ሚኪ.7፣3 ወመኮንንኒ ይዬውህ ከመ ይርከብ ፍትወተ ነፍሱ።

ትንቢተ ኢዩኤል

ኢዩኤል ማለት ጎሩይ እግዚአብሔር ማለት ነው።ነገዱ ከነገደ ሮቤል ነው።

ስካር፣ጾም፣ምሕላ

ኢዩ.1፣5 ነሥሑ እንከ እለ ትሰትዩ ወይነ።ብክዩ ወላህው ኩልክሙ እለ ትሰትይዎ ለወይን ለሰኪር።ኢዩ.1፣14 ቀድሱ ጾመ ወስብኩ ምሕላ።

ንሥሓ

ኢዩ.2፣12 ይእዜኒ ይቤ እግዚአብሔር አምላክ ተመየጡ ኀቤየ በኩሉ ልብክሙ በጾም ወበላህ ወበብካይ ወበሥጡጥ ልብክሙ ወአኮ አልባሲክሙ ወተመየጡ ኀበ እግዚአብሔር አምላክክሙ እስመ መሐሪ ወመስተሣሕል ርኁቀ መዓት ወብዙኃ ምሕረት ወጻድቅ።

ካህናት፣ምስጋና

ኢዩ.2፣17 ወይብክዩ ካህናት እለ ይሠውዑ ለእግዚአብሔር በማእከለ አቅርንተ ምሥዋእ ወይብሉ መሐክ እግዚኦ ሕዝበከ።ኢዩ.2፣26 ተሴሰዩ ወብልዑ ወጽግቡ ወሰብሑ ለእግዚአብሔር አምላክነ።

ትንቢተ አብድዩ

አብድዩ ማለት ገብረ እግዚአብሔር ማለት ነው።የአክአብ ቢትወደድ ነበር።ንጉሡ አካዝያስ ከሞተ በኋላ ኤልያስን ተከትሎ ሄዶ ከጨዋነት ወደ ነቢይነት ተመልሷል።

ትንቢተ ዮናስ

ዮናስ ማለት ርግብ ማለት ነው።ዮናስ ከእግዚአብሔር ፊት የሸሸሁ መስሎት ወደ ተርሴስ ሄደ። እጣ ደርሶበት ወደ ባሕር ተጣለ።የታዘዘ ዓሣ አንበሪ ተቀብሎ ዋጠው።በአንቀጸ ነነዌ ወስዶ ተፋው።ከዚያ እስከ ሠሉስ እለት ትትገፈታእ ነነዌ እያለ ያስተምር ጀመር።ንጉሡ ስልምናሶር ነው ልጅ ከእናቱ ላም ከጥጃዋ አትገናኝ ብሎ አዋጅ ነገረ።ሰዎችም ምንጣፍ ለብሰው ትቢያ

መጽሐፈ ኤደን

ነስንሰው ንሥሓ ገቡ።እግዚአብሔርም አዘነላቸው።ዮና.2፣1 ወነበረ ዮናስ ውስተ ከርሰ አንበሪ ሠሉሰ መዋዕለ ወሠሉሰ ለያልየ።

ጸሎት፣አንድምታ

ዮና.2፣1 ወጸለየ ዮናስ ውስተ ከርሰ አንበሪ ኀበ እግዚአብሔር አምላኩ።ወይቤ አውየውኩ በምንዳቤ ኀበ እግዚአብሔር አምላኪየ ወሰምዓኒ በውስተ ከርሠ ሲኦል ቃለ ጽራሕየ።ጌታ ይህንን ለትንሳኤው ምሳሌ አድርጎታል።ለምሳሌ ምንጫችን ይህ ነው።

ትንቢተ ናሆም

ናሆም ማለት ፈውሰ እግዚአብሔር ማለት ነው።ነገዱ ከነገደ ዛብሎን ነው።

እግዚአብሔር

ናሆ.1፣2 እግዚአብሔር ቀናዒ ወመስተበቅል ወይትቤቀሎሙ እግዚአብሔር በመዓቱ ለጸሩ ወያጠፍያሙ ለጸላዕቱ።እግዚአብሔር መስተዐግሥ ወዓቢይ ኃይሉ።ኄር እግዚአብሔር ለእለ ይትኤገሥዎ በእለተ ምንዳቤሆሙ።

ትንቢተ ዕንባቆም

ዕንባቆም ማለት ማእምር ለባዊ ነባቢ ማለት ነው።ዳንኤል በግበ አናብስት ሳለ ግበ አናብስት

እንደተዘጋ በተአምር ለዳንኤል ምግብ አብልቶ የወጣ ነቢይ ነው።

እምነት፣ሀገር ማቅናት፣ጣዖት

ዕን.2፣4 ጻድቅሰ በአሚን የሐዩ ወብእሲሰ ነባቢ ወመስተሐቅር ኢያመስጥ በምንትኒ።ዕን.2፣12 አሌ ሎ ለዘየሐንጽ አህጉረ በደም ወያጸንዕ አህጉረ በዓመጻ።ኢኮነኬ ዝንቱ እምኀበ እግዚአብሔር ዘኩሎ ይመልክ።ዕን.2፣19 አሌ ሎቱ ዘይብሎ ለዕፅ ንቃሕ ወተንስእ ወይብሎ ለእብን ተለዐል።

በእንተ ክርስቶስ

ዕን.3፣3 እግዚአብሔርሰ እም ቴማን ይመጽእ ወቅዱስኒ እምደብረ ፋራን ወእም አህጉረ ይሁዳ።

ትንቢተ ሶፎንያስ

ሶፎንያስ ማለት ሰፋኒ ስፉን ማለት ነው።አንድም ቀዳሲ ሥሉጥ ማለት ነው።ነገዱ ከነገደ ንፍታሌም ነው።

ጽድቅ

ሶፎ.2፣3 ኀሥሡ ለእግዚአብሔር ኩልክሙ ትሑታነ ምድር ተገበሩ ጽድቀ ከመ ትድኃኑ እም ዕለተ መዓቱ ለእግዚአብሔር።

መጽሐፈ ኤደን

ትንቢተ ሐጌ

ሐጌ ማለት መልአከ እግዚአብሔር አንድም በዓል ማለት ነው።ነገዱ ከነገደ ጋድ ነው።ሐጌ ዘካርያስ ሚልኪያስ ከሚጠት በኋላ የተነሱ ነቢያት ናቸው።

ሕንጻ ቤተመቅደስ

ሐጌ 1፣3 ወኮነ ቃለ እግዚአብሔር በእደ ሐጌ ነቢይ ወይቤሎሙ እም ጊዜሁ ለክሙ ከመ አንትሙ ትንበሩ ውስተ ቤት ጥፉር ወቤትየሰ ምዝቡር።

ትንቢተ ዘካርያስ

ዘካርያስ ማለት ዝኩር ዝክረ እግዚአብሔር ማለት ነው።ከነገደ ሌዊ ነው።የበራክዩ ልጅ ነው።

ንሥሓ

ዘካ.1፣3 ተመየጡአ ኀቤየ ወአነኒ እትመጥ ኀቤክሙ በሕግ በአምልኮት ወደእኔ ተመለሱ ብትመለሱ እኔም ከመዓት ወደ ምሕረት እመለስላችኋለሁ።ተመየጡ እም ፍኖትክሙ እኩይ ወእም እከየ ምግባሪክሙ ወይእዜኒ ተወከፉ ቃልየ ወሕግየ ዘአዘዝኩ በመንፈስየ ለአግብርትየ ነቢያት ቀደምት።

ሚጠት፣መልአክ

ዘካ.2፣10 ተፈሥሒ ወተሐሰዪ ወለተ ጽዮን እስመ ናሁ አነ እመጽእ ወአኃድር ማእከሌኪ ይቤ እግዚአብሔር።ዘካ.3፣2 ወይቤሎ መልአከ እግዚአብሔር ለሰይጣን ለያኅሥርከ እግዚአብሔር ዘኃረያ ለኢየሩሳሌም።

ሻሽ ጥምጥም፣በእንተ ማርያም

ዘካ.3፣5 ወወደዮ ሰበነ ንጹሐ ውስተ ርእሱ በራሱም ኩፌት ደፋለት።ዘካ.4፣2 ርኢኩ ተቅዋመ ማኅቶት ዘኩለንታሃ ወርቅ ወማኅቶት ዲቤሃ።ወሰብዓቱ መኃትው ላእሌሃ።

ረድኤተ እግዚአብሔር፣ትእግስት

ዘካ.4፣6 አኮ በኃይል ዓቢይ ወአኮ በጽንዕ ዘእንበለ በመንፈስየ ይቤ እግዚአብሔር ዘኩሎ ይመልክ።ዘካ.6፣14 ወአክሊልሰ ለእለ ይትኤገስዎ።

ሐልዮ፣ጠንቂይ

ዘካ.8፣17 ወኩልክሙ ኢትጽሩ እኩየ በልብክሙ ለቢጽክሙ ወአፍቅሩ ጽድቀ ወሰላመ። ዘካ.10፣2 ወእለ ያሰግሉ ርእዩ ሐሰተ ወሐለሙ ሕልመ ሐሰት ወነገሩ ከንቶ ወመሀሩ።

በእንተ ክርስቶስ፣ኖላዊነት

መጽሐፈ ኤደን

ዘካ.9፣9 እስመ ናሁ ይመጽእ ንጉሥኪ ጻድቅ ወመድኅን ወየዋህ ወይጼዐን ዲበ አድግ ወዲበ ዕዋል።ዘካ.11፣17 አሌ ሎሙ ለእለ ከንቶ ይርዕዩ ወእለ የኀድጉ አባግኡ።ዘካ.13 ይቤ እግዚአብሔር ዘኩሎ ይመልክ እቀትሎ ለናባዊ ወይዘረው አባግዐ መርኤቱ።

ትንቢተ ሚልክያስ

ሚልክያስ ማለት መልአክ አንድም ሐዋርያ ማለት ነው።

ፍቅር

ሚል.1፣2 ሀልይዎኬ በልብክሙ ዘከመ አፍቀርኩክሙ ይቤ እግዚአብሔር።ወልድኒ ያከብር አባሁ ወገብርኒ ይፈርህ እግዚኡ እመሰኬ አቡክሙ አነ አይቱ ዘአክበርክሙኒ ወእመኒ እግዚእክሙ አነ አይቱ ዘፈራህክሙኒ ይቤ እግዚአብሔር።

መባዓ

ሚል.1፣8 እስመ ታበውኡ ነቋረ ለመሥዋእት።ወኢኮነ ሰናየ ከማሁ ወእመሂ አምጻእክሙ ሐንካሰ ወድውየ ኢኮነ ሰናየ።ሰድ እስኩ ለመልአክከ ለእመ ይትሜጠወከ።

ካህናት፣ምስጋና፣ሥርዓት

ሚል.2፣2 ለእመ ኢሰማዕክሙ ወኢቦአ ውስተ ልብክሙ ከመ ተሀቡ አኮቴተ ለስምየ ይቤ እግዚአብሔር ዘኩሎ ይመልክ ወእፈኑ ላእሌክሙ መርገመ።ወእመይጣ ለበረከትክሙ።ወይሄሉ ሥርዓትየ ዘሕይወት ወዘሰላም።ሚል.2፣7 እስመ ከናፍሪሁ ለካህን የዐቅብ ምክረ ወየኀሥሥ ሕገ ጽድቅየ ውስተ ልቡ።እስመ መልአከ እግዚአብሔር ዘኩሎ ይመልክ ውእቱ የእግዚአብሔር መልእክተኛ ነውና።

በእንተ ክርስቶስ፣እግዚአብሔር

ሚል.3፣1 ናሁ አነ እፈኑ መልአኪየ ዘይጸይሕ ፍኖትየ ቅድመ ገጽከ።ወይመጽእ ግብተ ውስተ ጽርሑ እግዚአብሔር።ሚል.3፣6 በከመ አነ እግዚአብሔር አምላክክሙ ኢይትዌለጥ።

መጻሕፍተ ሰሎሞን ወሲራክ

መጻሕፍት አምላካውያት

ጌታ በወንጌል እስመ ኢኮንክሙ አንትሙ ዘትትናገሩ አላ መንፈሱ ለአቡክሙ ሰማያዊ ውእቱ ይትናገር በላእሌክሙ ሲል በማቴ.10፣20 እንደተናገረው ቅዱሳት መጻሕፍት ሁሉ በመንፈሰ እግዚአብሔር የተጻፉ በመሆናቸው መጻሕፍት አምላካውያት ይባላሉ።በግእዝ የተጻፉ የሀገራችን መጻሕፍተ ብሉያት ጥንታቸው መሰረታቸው ዕብራይስጥ ነው።በተለያየ ዘመንና ምክንያት ተተርጉመዋል።

ምሳሌያተ ሰሎሞን

መጽሐፈ ኤደን

ሰሎሞን ማለት መስተሳልም ማለት ነው ዘመኑ ዘመነ ሰላም ስለሆነ፡፡ዳዊት ከእግዚአብሔር በታረቀበት ወራት ስለተወለደ መስተሳልም ተብሏል፡፡

አንድምታ

ምክንያት፡ዶኦርዮ ሚስት ቤርሳቤህ እንደፀነሰች አውቃ ወደ ዳዊት ላከች፡፡በምን አውቃ ቢሉ ፊቷ ይቀላል ጡቷ ይጠቁራልና፡፡አንድም ከግዳጇ እንደነጻች ነበረችና፡፡ዳዊት ለኦርዮ ጦማረ ሞቱን ጽፎ ሰደደው፡፡ኦርዮ ይህንን አይቶ ወደሌላ ያልሄደ ስለምን ነው ቢሉ ያልተማረ ጨዋ ነበረና፡፡አንድም ዳዊትና ኢዮአብ በሚያውቁት ቋንቋ ተጽፎ ነበርና፡፡አንድም የንጉሥ ብላቴና ራስ ራሱን እያየ ይከተለው ነበርና፡፡አንድም የንጉሥ ማኅተም በቀይ ቀለም ይጻፋልና በአንበሳ ማኅተም ይታተማል ከደረሰበት ሊያዩት ብቻ እንጂ ቀዶ ማየት ያስፈራልና፡፡አንድም ይህ ሁሉ አይደለም ሲመጣ በፍቅር ተቀበለው ሲሄድ በፍቅር ሸኘው ባይጠረጥር ሳያየው ቀርቷል፡፡ዳዊት ግን በተወለደ በ70 ዘመን አረጀ ስለምን ፈጥኖ አረጀ ቢሉ የሌሊት ግሥገሣ የቀን ዘለሳ ያማታው ነበርና፡፡አንድም ከኖኅ ወዲህ ዘመን እየተከፈለ መጥቶ ነበርና ወይኩን መዋዕሊሁ ለወልደ እጓለ እመሕያው ምእተ ወእሥራ ዓመተ እንዲል፡፡(ለምክንያትህ አስረጅ ጥቅስ ማቅረብ ነው)፡፡አንድም በዓውደ ኦርና መልአከ እግዚአብሔር ሲቀስፍ ታየው ደነገጠ ኃይሉ ተከፈለ፡፡ስለዝህ ፈጥኖ አረጀ (በዘመኑ ያደረጋቸውን ድርጊቶች ለሌላው ድርጊት ምክንያት አድርጎ መበየን ነው)፡፡ምሳ.18፣8 ሐካይያን ያበዝኑ ፍርሀተ፡፡የማያርሱ የማይቆፍሩ የማይጽፉ የማይደጉሡ ሀኬተኞች ሰዎች ፍርሀትን ያበዛሉ እንራብን እያሉ፡፡ምሳ.24፣29 ነገረ እግዚአብሔር ርሱን፡፡የእግዚአብሔር ነገሩ የጋመ የጋለ ነው፡፡ጻድቃንን አናዶ ወደ ገዳም ሰማእታትን አናዶ ወደ ደም ይወስዳቸዋል፡፡ምሳ.24፣45 በእንተ ሠለስቱ ነገር ታድለቀልቅ ምድር ወራብየሙሰ ኢትክል ጸዊረ፡፡ገብር እመ ነግሠ ወአብድ እመ ጸግበ እክለ፡፡

ምሳሌ፡ይኸውም ምሳሌ ነው፡፡ኦርዮ የጌታ አምሳል፡፡ኦርዮ ጦማረ ሞቱን ከኢየሩሳሌም ወደ አራቦት ይዞ እንደሄደ ጌታችንም ከሊቶስጥራ ወደ ቀራንዮ መስቀለ ሞቱን ተሸክሞ ሄዷል፡፡ ምሳ.16፣14 መዓተ ንጉሥ ከመ መልአከ ሞት፡፡የንጉሥ ቁጣ እንደ መልአከ ሞት ነው፡፡መልአከ ሞት እንዲያስደነግጥ ያስደነግጣልና፡፡ከመ ብርሃነ ፀሐይ ገጸ ንጉሥ፡፡የንጉሥ ፊት እንደ ፀሐይ ብርሃን ነው ያ ደስ እንዲያሰኝ ደስ ያሰኛልና፡፡(ግብሩንና በሌላው ያለውን የግብሩን ተጽእኖ የሚፈጥረውን ስሜት አይቶ እንደተረጎመ አስተውል)፡፡ምሳ.19፣17 ለድሃ የሚሰጥ የሚመጸውት እግዚአብሔርን ያበድረዋል፡፡ያበደረ ሰው ያን ገንዘቡን እንዳያጣ ከእግዚአብሔር ዘንድ ዋጋውን አያጣም፡፡ምሳ.24፣38 ውስተ ገራሕተ ብእሲ አብድ ሐለፍኩ ናሁ በቁለ ሦክ ወየዐብር ሣእሩ ፍጹመ፡፡ወይከውን በድወ ድኅረ አነ ነሳሕኩ ከዚህ በኋላ አዘንኩ፡፡

ገለጻ፡ምሳ.21፣19 ይኄይስ ነቢር ውስተ ገዳም እም ነቢር ምስለ ብእሲት መዓትምት ወመግዝዕት ወነባቢት፡፡አራዊት ቢጣሉት ሥጋውን ነው እንጂ ነፍሱን አይጎዱትም፡፡ይህች ግን በሥጋም በነፍስም ትጎዳለች፡፡

አብነት፡ምሳ.22፣12 ይሜንን ቃለ ጥበብ ኃጥዕ፡፡ኃጥዕ ሰው የጥበብን ነገር ይንቃል፡፡አንድም ቃለ ጠቢብ ይላል፡፡የብልህን ነገር ይንቃል፡፡

መጽሐፈ ኤደን

*ተቃርኖ፡-*ምሳ.24፣38 ወኢትኩን ስምዐ በሐሰት ላዕለ ሰብአ ብሔርከ ምነው በሌላው መስክርበት ማለት ነውን ቢሉ በጸናው መናገር ነው እንጂ ይመስክርበት ማለትስ አይደለም፡፡አንድም በተፈጥሮ ሁሉም ሀገሩ ነውና ላእለ ሰብአ ብሔርከ አለ፡፡

መምህር፣ረድኤተ እግዚአብሔር

ምሳ.1፣6 ዘሰ አጥረየ ሐዳፈ የአምር ምሳሌ ወሥውረ ነገረ፡፡ምስጢረ መጻሕፍትንም ያውቃል፡፡ ምሳ.21፣31 ፈረሰ ያስተዳልው ለዕለተ ጸብእ፡፡ፈረስን ለጸብዕ ቀን ያዘጋጃሉ ገፈራ ያበሉታል፡፡ ወእም ኀበ እግዚአብሔር ረድኤት፡፡ድል መንሳት ግን በእግዚአብሔር ፈቃድ ነው፡፡ምሳ.22፣17 ኀበ ቃለ ጠቢባን አቅርብ ዕዝነከ ለአጽምዖ ወስማዕ ቃለ ዚአየ፡፡ወልብከ አቅርብ ከመ ሰናየ ታእምር፡፡

ጥበብ፣እግዚአብሔር

ምሳ.1፣7 ቀዳሚሃ ለጥበብ ፈሪሀ እግዚአብሔር ወአእምሮ ሠናይት ለኩሉ ዘይገብራ ጥበበ ወተግሣጸ ይሜንኑ ረሢዓን፡፡ምሳ.3፣19 እግዚአብሔር በጥበብ ሣረራ ለምድር ወአስተዳለወ ሰማያተ በአእምሮ፡፡ምሳ.9፣8 ወልድየ እመ ጠቢበ ኮንከ ለርእስከ ጠቢበ ትከውን ለቢጽከ፡፡ ምሳ.15፣2 ውስተ ኩሉ መካን አዕይንቲሁ ለእግዚአብሔር ወያስተሐይጽ እኩያነ ወኄራነ፡፡ ምሳ.24፣12 አእምሮ አእምር ከመ እግዚአብሔር የአምር ልበ ኩሉ፡፡ወዘገብረ እስትንፋሰ ለኩሉ ውእቱ የአምር ኩሎ ወይፈድዮ ለኩሉ በከመ ምግባሩ፡፡ምሳ.24፣53 ወለእመ አጸርከ አንፈከ ይወጽእ ደም አፍንጫህን ብትጠምቀው ደም ይወጣል፡፡ወእመ ሰሀብከ ነገረ ይመጽእ ጋእዝ ወኩነኔ፡፡

እናት አባትን ማክበር

ምሳ.1፣8 ስማዕ ወልድየ ሕገገ አቡከ ወኢትትሐየይ ትእዛዘ እምከ፡፡አክሊለ ክብር ትነሥእ ለርእስከ፡፡ምሳ.10፣1 ወልድ ጠቢብ ያስተፌሥሕ አባሁ ወወልድ አብድ የኀዝና ለእሙ፡፡ ምሳ.23፣24 ሰናየ ያልሕቅ አብ ጻድቅ፡፡ደግ አባት ሰርቶ ቀጥቶ ያሳድጋል፡፡ወበወልድ ጠቢብ ይትፌሣሕ ነፍሱ፡፡በተማረ ልጅም ልቡናው ደስ ይለዋል፡፡ወይትፌሥሑ ብከ አቡከ ወእምከ ወትትሐሠይ እንተ ወለደተከ፡፡ምሳ.24፣35 ትውልድ እኩይ አባሁ ይረግም ወእሞ ይባርክ ክፉ ልጅ አባት እናቱን ይረግማል፡፡

ትእዛዘ እግዚአብሔር፣ፈሪሀ እግዚአብሔር

ምሳ.3፣1 ወልድየ ሕገገ ዚእየ ኢትርሳእ ወቃላትየ ይዕቀብ ልበከ ኑኃ መዋእል ወዓመታተ ሕይወት ወሰላም ይዌስክከ፡፡ምሳ.4፣18 ፍኖተ ጻድቃንሰ ከመ ብርሃን ይበርህ ወፍኖተ ኃጥዓንሰ ጽልመት፡፡ምሳ.7፣2 ወልድየ አክብሮ ለእግዚአብሔር ወዘእንበሌሁሰ ኢትፍራህ ባዕደ፡፡ዕቀብ ትእዛዘ ዚአየ ወተሐየ ወጸሐፎ ውስተ ልብከ፡፡ምሳ.8፣13 ፈራኄ እግዚአብሔር ይጸልእ ዓመፃ ወጽልዓ ወትእቢተ፡፡ምሳ.10.8 ፈሪሀ እግዚአብሔር ያነውኅ መዋእለ፡፡ምሳ.15፣27 ወበፈሪሃ እግዚአብሔር ይትገኀሥ ኩሉ እኩይ፡፡ምሳ.23፣13 ኢትቅናዕ ልብከ ላዕለ ኃጥዓን አላ በፍርሀተ

መጽሐፈ ኤደን

እግዚአብሔር ሀሉ በኩሉ ሰዓት።ምሳ.24፣29 ወኢትወስክ ውስተ ነገሩ ከመ ኢይዝልፍከ ወሐሳዌ ኢትኩን።በአሠርቱ ቃላት አነሠ ብለህ አትጨምር።

ሐልዮ፣ርእይ፣ነቢብ

ምሳ.3፣5 ሐሊ ሰናየ ቅድመ እግዚአብሔር ወሰብእ።ምሳ.4፣24 አርኀቅ እምኔከ አፉ እኩየ ወከናፍረ ዓመፃ አንኀ አርኀቆ እምኔከ።አዕይንቲከኒ ርቱዐ ይርአያ ወቀራንብቲከኒ ይቅጽባ ጽድቀ።አግኀሥ እገሪከ እም ፍኖት እኪት።ምሳ.5፣3 ኢትነጽር ብእሲተ እኪተ እስመ መዓር ይውኅዝ እም ከናፍረ ብእሲት ዘማ እንተ ለጊዜሁ ያመርዕሮ ለጉርኤከ።ወእም ድኅሬሁሰ ዘይመርር እም ሐሞት ትረክብ።ምሳ.15፣26 ምኑን በኀበ እግዚአብሔር ሐልዮ ዓመፃ። ወለንጹሓን ነገሮሙ አዳም።ምሳ.16፣1 ልበ ብእሲ ኄር ይሔሊ ጽድቀ።ዓይነ ዘይኔጽር ሰናየ ያስተፈሥሕ ልበ።ወዜና ኄራት ያጠልል አዕጽምተ።ምሳ.16፣20 ፀቃውዐ መዓር ነገር ሠናይ።ነቅዐ ሕይወት ሐሊና ሰናይት ለእለ አጥረይዋ።ምሳ.18፣21 ሞት ወሕይወት ውስተ እደ ልሳን።ምሳ.21፣24 ወዘይዜከርሰ እስየ ኃጥዕ ውእቱ።ክፉ ነገርን የሚያስብ ሰው ኃጥእ ነው ኃጥእ ተብሎ ይፈረድበታል።

ተአምኖ፣ጽድቅ፣ምጽዋት

ምሳ.3፣5 ሀሉ በእግዚአብሔር ተወኪለከ በኩሉ ልብከ ወበጥበብከ ኢትትዐበይ።ምሳ.11፣2 ወጽድቅሰ ታድኅን እሞት።ጽድቁ ለንጹሕ ያረትዕ ፍኖቶ።ምሳ.15፣9 ወእለሰ ይዴግንዋ ለጽድቅ ያፈቅሮሙ እግዚአብሔር።ምሳ.15፣27 በምጽዋት ወበሃይማኖት ይሠረይ ኃጢአት።ይኄይስ ኅዳጥ ኀብስት ምስለ ጽድቅ እም ብዙኀ ፍሬ ዘምስለ ዓመፃ።ምሳ.16፣7 ገቢረ ጽድቅ ሥሙር በኀበ እግዚአብሔር።ምኑን በኀበ እግዚአብሔር መዳልወ ዓመፃ።ምሳ.16፣20 ወዘይትዌከልሰ በእግዚአብሔር ብፁዕ።ምሳ.19፣17 ይሌቅሖ ለእግዚአብሔር ዘይምሕር ነዳየ።ለድሃ የሚሰጥ የሚመጸውት እግዚአብሔርን ያበድረዋል።ምሳ.19፣18 ይኄይስ ነዳይ ጻድቅ እም ባዕል ሐሳዊ። ምሳ.20፣6 ዓቢይ ወክቡር ብእሲ መሐሪ።ምሳ.21፣21 ዘይዴግን ፍኖተ ጽድቅ ወሕይወት ይረክብ ክብረ ወሕይወተ።ምሳ.22፣9 ብእሴ ፍሡሐ ወሀቤ ያፈቅር እግዚአብሔር።ደስ ብሎት የሚሰጥን ሰው እግዚአብሔር ይወደዋል።

ተግሣጽ

ምሳ.3፣11 ወልድየ ኢትአንተል ተግሣጸ እግዚአብሔር።እስመ ዘአፍቀረ እግዚአብሔር ይገሥጾ ከመ አብ ወልዶ ዘይሠምር።ምሳ.4፣1 ስምዑ ውሉድየ ተግሣጸ አብ ከመ ይኩን ብዙኀ መዋእለ ሕይወትክሙ።ምሳ.9፣8 ኢትዝልፎሙ ለእኩያን ከመ ኢይጽልኡከ ዝልፎ ለጠቢብ ወያፈቅረከ። ምሳ.19፣18 ዝብጥ ወልደከ ወይከውነከ ለተስፋ።ምሳ.23፣13 ወኢትትሐየይ ገስጾ ደቂቅከ።እስመ እመ ዘበጥኮሙ በበትር ኢይመውቱ።አንተ ትዘብጦሙ በበትር ወነፍሶሙ ትባልህ እሞት።

ቸልተኝነት፣ቁጣ፣መናቅ

ምሳ.3፣21 ወልድየ ኢትትሐየይ።ምሳ.14፣35 መዓት ተንጉል ጠቢባነ።ምሳ.22፣12 ይሜንን ቃለ ጥበብ ኃጥዕ።ኃጥዕ ሰው የጥበብን ነገር ይንቃል።አንድም ቃለ ጠቢብ ይላል።የብልህን ነገር ይንቃል።

ከፍጥረታት መማር፣ስንፍና

ምሳ.6፣6 ተመየጥ ኀበ ቃሕም (ጉንዳን) ሐካይ ወኢትኩን ሐካየ ወቅናዕ ርእየከ ፍናዊሁ።ወኩን ጠቢበ እምኔሁ።ያስተጋብእ በሐጋይ ሲሳዮ ብዙኃ ከመ ማዕረር።አው ሑር ኀበ ንህብ ወአእምር ከመ መስተገብርት ይእቲ ወበኃይልሰ ጽብስት ወበምግባራሰ ጽንዕት።ምሳ.6፣9 እስከ ማዕዜኑ ሐካይ ትሰክብ ወማእዜ እም ንዋምከ ትነቅሕ ሕቀ ትነውም ወሕቀ ትነብር ወሕቀ ትነብር ሕቀ ትደቅስ ወሕቀ ታስተጋብእ እደከ ዲበ እንግድዓከ ወእምዝ ይመጽአከ ከመ እኩይ ሐዋርያ ንደት።ብእሲ አብድ ወዓማሚ የሐውር ፍናወ ዘኢኮና ኄራተ።ምሳ.22፣12 ያመክኒ ሀካይ ሶበ ይልእክሥ።ወይብል አንበሳ ሀሎ ውስተ ፍኖት ወውስተ መራሕብት ቀትል።ምሳ.23፣9 ውስተ እዝነ አብድ አልቦ ዘትነግር ከመ ኢይመንን ነገረከ ሰናየ።ምሳ.24፣13 ብላዕ ወልድየ መዓረ እስመ ሰናይ ጸቃውዕ ከመ ያመዓርዕሮን ለጉርኤከ።ምሳ.24፣53 ሠለስቱ ዘአዳመ የሐውሩ ወራብዕሰ ዘሰናይ ፍናዊሁ ዕጓለ አንበሳ ዘይጸንእ እም እንስሳ ኢይትመየጥ ወኢይደነግጽ እም እንስሳ።

ቅዱሳን፣መሥዋእት

ምሳ.10፣6 በረከተ እግዚአብሔር ውስተ ርእሰ ጻድቃን።ዝክረ ጻድቃን ምስለ ውዳሴ።የጻድቃን ስም አጠራር ከምስጋና ጋራ ሲጠራ ይኖራል።ወስመ ረሲዓን ይጠፍዕ።ምሳ.10፣8 ጠቢብ ይትዌከፍ ትእዛዘ ነቅዐ ሕይወት ውስተ አፈ ጻድቃን።ምሳ.11፣2 በኂሩተ ጻድቃን ትረትዕ ሀገር።በበረከቶሙ ለራትዓን ትትሌአል ሀገር።ወበአፋሆሙ ለረሲዓን ትትገፈታዕ።ምሳ.12፣21 ኢያሠምሮ ለጻድቅ ምንትኒ እኩይ።ምሳ.15፣8 መሥዋእተ ረሲዓን ርኩስ በኀበ እግዚአብሔር። ወጸሎተ ኄራንሰ ኅሩይ ሎቱ።ምሳ.18፣10 ዓቢይ ኃይል ስመ እግዚአብሔር ወኪያሁ በደግኖ ጻድቃን ተለዓሉ።ምሳ.24፣16 ስብዐ ይወድቅ ጻድቅ ወይትነሣእ።ወረሲዓንሰ የአክዩ በእኩይ።

ስድብ፣ጉቦ፣ስካር

ምሳ.11፣2 ኀበ ቦ ጽእለት ህየ ሀሎ ኃሣር።ምሳ.14፣3 እም አፈ አብዳን ይወጽእ በትረ ጽእለት። ምሳ.15፣27 የኀጉል ርእሶ ዘኅልያነ ይነሥእ።ወዘይጸልእሰ ነሲአ ኅልያን ይድኅን።ምሳ.20፣1 እኩይ ወይን ለጸዐሊ ወለሰካሪ።ምሳ.20፣3 ክብሩ ለብእሲ ተከልዖ እም ጽእለት።ምሳ.24፣61 ባሕቱ መኳንንት መዐትማን እሙንቱ ወይነ ኢይስተዩ ከመ በስታይ ኢይርስእዋ ለጥበብ ወኢይክሉ አርትዖ ፍትሕ ለድኩማን።

ደስታ፣ደግ ሴት፤ክፉ ሴት

ምሳ.12፣25 መደንግጽ ቃል የሐውክ ልበ ብእሲ ጻድቅ።ወዜና ሠናይሰ ያስተፌሥሕ ልበ። ምሳ.15፣19 ልብ እም ከመ ትትፌሣሕ ትበርህ ገጽ ወእመሰ ተንዝን ትደምን።ምሳ.18፣22 ዘረከበ ብእሲተ ኄርተ ረከበ ሞገሠ።ምሳ.21፣19 ይኄይስ ነቢር ውስተ ገዳም እም ነቢር ምስለ

መጽሐፈ ኤደን

ብእሲት መዓትምት ወመግዘፅት ወነባቢት።።ምሳ.24፣17 እመ ወድቀ ጸላኢከ ኢትትፈሣሕ ቦቱ ወበተአቅፎቱ ኢትትዐበይ።።በመሰነካከሉም አትታበይ።።እስመ ይራኢ እግዚአብሔር ወኢይኤድሞ።።

ሽንገላ፣ዕጣ

ምሳ.16፣20 ቦ ፍናው ዘይመስላሁ ለብእሲ ርቱዓተ ወጽንፎኒ ይኔጽራ ማዕምቅተ ሲኦል።። ምሳ.18፣18 ጋእዘ የኀድግ ዕጻ።።ዕጣ ጠብ ክርክር ያስተዋል።።ወማእከለ ጽኑዓን ይፈልጥ።።

መከራ፣ትእግስት

ምሳ.17፣13 በከመ ይትፈተን ወርቅ ወብሩር በከውር ከማሁ ኅሩያነ ልብ በኀበ እግዚአብሔር።። ምሳ.17፣27 መስተዐግሥ ብእሲ ጠቢብ።።

ክባቴ አበሳ፣ስም

ምሳ.17፣3 ዘየኀብዕ አበሳ ይፈቅድ ዕርቀ።።ምሳ.22፣1 ይኄይስ ስም ሰናይ እም ብዕል ብዙኅ ወእም ብሩር ወወርቅ ሞገሥ አዳም።።

ኀደኛ፣ጸጋ፣ሀብት (ኢኮኖሚ)

ምሳ.17፣17 በኩሉ ጊዜ አጥሪ አርከ ወአኃው በምንዳቤ ይከውኑ በቁዕያነ።።ምሳ.18፣10 ሀብት ብእሴ ያሌዕል።።ምሳ.24፣4 ኩሉ ክብር ወብዕል ሰናይ።።ምሳ.24፣32 ኢተሀበኒ ብዕለ ወንዴተ አላ ሥራዕ ሊተ ዘይትፈቀድ ወዘየአክለኒ።።ከመ አዕቢልየ ሐሳዌ ኢይኩን ወኢይበል መኑ እግዚአብሔር ወእመ አኮ ነዲይየ ኢይስርቅ ወኢይምሐል በስመ እግዚአብሔር በሐሰት።።

ፍርሀት፣ፍርድ

ምሳ.18፣8 ሐካይያን ያበዝኑ ፍርሀተ።።የማያርሱ የማይቆፍሩ የማይጽፉ የማይደጉሡ ሀኬተኞች ሰዎች ፍርሀትን ያበዛሉ እንራብን እያሉ።።ምሳ.24፣38 ኃፊረ ገጽ በፍትሕ አኮ ሰናይ በፍርድ ጊዜ የሰው ፊት ማፈር በጎ አይደለም።።

መረዳዳት፣ሥርዓት

ምሳ.18፣19 እኁ ምስለ እኁ ዘይትራዳእ ከመ ሀገር ጽንእት ወልእልት።።ምሳ.22፣28 ወኢትንሥት ሥርዓተ ዘለዓለም ዘአንበሩ አበዊከ።።

ተግሣጸ ሰሎሞን

መከራ፣ንጽሕና፣ትእግሥት፣መቅሰፍት

ተግ.1፣4 አጽርዮ ለብሩር ዘኢኮነ ፍቱነ።።ያልጠራ ብርን መላልሰህ በከውር አጥራው ወይነጽሕ ለከ ንጹሐ ፍጹመ።።ተግ.1፣15 በትእግሥት ስነ ሕይወት ትነግሥ።።ተግ.3፣21 መከራሆሙ ለወርቅ ወለብሩር ርስነት።።ወብእሲ ይትመከር በኀበ እለ ይዌድስዎ።።ተግ.4፣2 በኃጢአተ ረሲዓን መቅሰፍት ይትነሣእ።።

መጽሐፈ ኤደን

ተዐቅቦ፣መመጠን

ተግ.1፣10 ተአቀብ ርእሰከ ከመ ዝንጉገ ኢትኩን።ወዕቀብ ፍናዊከ በስነ ምግባሪከ በበጎ ሥራህ ስራህን ጠብቅ።ተግ.1፣15 ወልድየ መዓረ እምከመ ረከብከ ብላዕ በአቅም ከመ ኢትጽገበ ወኢትቂዕ።

መምህራን፣ኖላዊነት

ተግ.1፣10 ውጽቦ ወርቅ ውስተ እንቄ ሰርድዮን ዘብዙኅ ሜጡ ውዱድ ከማሁ ቃለ ጠቢብ ውስተ ዕዝነ ዘይሰምእ ሰናይ ውእቱ።ተግ.3፣23 አእምሮ አእምር መንፈሰ መራእይከ። የመንጋህን ባሕርያቸውን ፈጽመህ እወቅ እንዲያሻቸው አውቀህ ከለመለመ ሳር ከጠራ ውሃ አድርሳቸው።ተግ.5፣17 መሀር ወልደከ ወየዐርፈከ።ልጅህን አስተምር ከድካም ከኀዘን ያሳርፍሀል።ወይሁብ ሠርጐ ለነፍስከ።በኃጢአ መምህር ይበዝኑ ኃጥዓን።ኢይሄልዎ መምህር ለሕዝብ ኃጥዕ ለኃጥዕ ወገን መምህር የለውም።

ኀዘን፣እርግማን፣ማሸሚጠጥ

ተግ.1፣20 ከመ ነቀዝ ለዕፅ ወቁንቁኔ ለልብስ ነቀዝ እንጨትን ውስጥ ውስጡን እንዲበላው ብል ልብስን እንዲያጠፋው ከማሁ ኀዘን ለብእሲ ታማስን ልቦ።ተግ.2፣2 መርገም ዘበከንቱ ኢይበጽሕ ኀበ መኑሂ።በከንቱ የሚራገሙት መርገም የገዘቱት ግዝት ከማንም ከማን አይደርስም። ተግ.3፣11 አርኅቅ እምኔከ ቃለ ዝንጓጌ የሸሙጥን ነገር ከአንተ አርቅ።

ፍቅር፣ለክፉ አለመመለስ

ተግ.1፣20 እመ ርኅበ ጸላዒከ አብልዖ ወእመ ጸምዐ አስትዮ።ወእግዚአብሔር የአስየከ ሰናያተ። ተግ.2፣4 ወልድ ኢታውስኦ ለአብድ በከመ ዕበደ ዚአሁ ከመ ኢትኩን ከማሁ።

ኀፍረት (ማፈር)፣አንድምታ

ተግ.2፣11 ቦ ኃፍረት እንተ ታመጽእ ኃጢአተ።ኃጢአትን የምታመጣ ኃፍረት አለች።ሰውን አፍሮ ፈርቶ ጸም መግደፍ ሐሰት መፍረድ ሐሰት መመስከር ነው።ወቦ ኃፍረት ለክብር ወለስብሐት ክብር ሊሆን የሚያፍሩት ኃፍረት አለ።እግዚአብሔርን አፍሮ ፈርቶ ጸም መጾም እውነት መፍረድ እውነት መመስከር ነው።(ሰሎሞን በዓለም ላይ የሚደረገውን ድርጊት የፍጥረታት ጸባይ ሁኔታ ሁሉ በጣም እያብራራ ጽፏል።ስለዚህ ማንኛውንም ፍጥረት ከነድርጊቱ ማወቅ መልካም ነው ማለት ነው።ማስተማሪያም ይሆናል)።ተግ.4፣21 ዘኢየኃፍር ገጸ ጻድቃን አኮ ኄር።የጻድቃንን ፊት አይቶ የማያፍር ሰው ግን በጎ አይደለም።

በሰው ነገር ጥልቅ አለማለት፣ቁጣ፣ምቀኝነት

ተግ.2፣17 ከመ ዘይእኅዝ ዘነበ ከልብ ከማሁ ዘይቀውም በነገረ ባዕድ።በኃጢአ ዕጸው ይጠፍእ እሳት ወበብዝኀ እጸው ይነድድ እሳት ወበኅበ ኢሀሎ መዓትም የሐስዕ ጋእዝ።ዘይከሪ ግበ ለቢጹ ይወድቅ ውስቴቱ።ተግ.5፣22 ብእሲ መዓትም ይከሪ ጋእዘ ወብእሲ ቁጡዕ ከረየ ኃጢአተ።

መጽሐፈ ኤደን

ፍቅር፣ምጽዋት፣ተአምኖ

ተግ.3፣5 ይኄይስ ዘለፋ ክሡት እምኀ ቡዕ ፍቅር ከተሰወረ ፍቅር የኀላ ጠብ ይሻላል።ይኄይስ ፍቅዐት ዘአርክ እም ሠናይ ስእመተ ጸላዒ።ይኄይስ አርክ ቅሩብ እም እኁ ዘርኁቅ የኀድር። ተግ.3፣11 ሐጺን ለሐጺን ያበልሖ።ብረት ብረትን ይስለዋል።ወብእሲ ያበልሖ ገጸ ካልዐ።ከመ ኢይትማሰል ገጽ ገጸ ከማሁ ልበ ሰብእኒ ኢይትማሰል።ተግ.4፣27 ዘይሁብ ለነዳይ ጽኑሰ ኢይጸነስ ወዘሰ ይመይጥ ዓይኖ ውስተ ዓቢይ ተጽናስ ይሄሉ።ተግ.5፣22 ወዘሰ ተአመነ በእግዚአብሔር ይድኀን።

ቅዱሳን፣ንጉሥ

ተግ.4፣12 በረድኤተ ጻድቃን ይከውን ብዙኅ ስብሀት።ወበፍናወ ረሲዓን ይትኀሳሉ ሰብእ። ተግ.5፣4 ንጉሥ ጻድቅ ያነሥእ ሀገረ።ጻድቅ ንጉሥ ሀገርን ያቀናል።ወብእሲ ዓማፂ ይነሥት። በደለኛ ሰው ግን ሀገርን ያጠፋል።ሰብእ ጸዋጋን አንደዱ ሀገረ።ወጠበብትሰ ሜጡ መዓተ። ተግ.5፣22 ምኑን ብእሲ ጻድቅ በኀበ ብእሲ ገፋኢ ወርኩስ ለኃጥዕ ፍኖት ርትዕት።

ንሥሓ

ተግ.4፣13 ዘይከድን አበሳሁ ኢይረትእ ፍናዊሁ ወዘሰ ይነግር ወይዘልፍ ገሀደ ይትፈቀር።ወዘሰ ይጸልእ ዓመፃ ነዋኃ መዋእለ የሐዩ።

ትእቢት፣ስድብ፣ትሕትና

ተግ.5፣22 ትእቢት ወጽእለት ያቴሕት።ወለትሑተ ሕሊናሰ ያቀርቦ እግዚአብሔር ለክብር።

ደግ ሴት

ተግ.5፣27 ብእሲተ ጽንእተ እመቦ ዘረከበ ክብርት ይእቲ እም እንቁ ክቡር ዘብዙኅ ሜጡ። ለእንተ ከመዝ ብእሲት ይትአመን ልበ ምታ።ትትራድኦ ለምታ ሠናየ በሠናይ ወአኮ እኩየ በእኩይ በኩሉ መዋእለ ሕይወታ።እንዘ ትባዝት ጸምረ ወአጌ ገብረት ሠናየ በእደዊሃ። ወትትነሣእ በሌሊት ወትሁብ ሲሳየ ለሰብአ ቤታ።ወእመታ ታጸንእ ለፈቲል።ወእራኃ ሰፍሐት ለነዳያን።ሕግ ወምጽዋት ውስተ አፉሃ።ወአፉሃ ፈትሐት በጥበብ ወበሥርዐተ ሕግ እስመ ብእሲት ጠባብ ትትባረክ ወፈራሂተ እግዚአብሔር ይእቲ ትሴባሕ።

ጥበበ ሰሎሞን

አንድምታ

*ቋንቋ፡-*ጥበበ ሰሎሞን ወልደ ዳዊት ዘነግሠ በኢየሩሳሌም።ዘነግሠን ለዳዊት ለሰሎሞንም ቢቀጽሉ የተመቸ።

መጽሐፈ ኤደን

ጥቅስ፦እንዲል እንዲል የሚሉት ከሌላ መጽሐፍ ጥቅስ ያሉ ናቸው።የአንዳንዶችን በቅርበት ስናገኘው የአንዳንዱ ግን ከየት እንደሆነ አይታወቅም እንግዲህ አባቶቻችን ብዙ መጻሕፍት አንብበው ስለጻፉት መፈለግ ነው።

መካንንት፣ሐልዮ፣መምህራን

ጥበ.1፣1 አፍቅርዋ ለጽድቅ ኦ መካንንተ ምድር ወሐልዩ ኃይለ እግዚአብሔር።እስመ ጠዋይ ሕሊና ያርኅቅ እም እግዚአብሔር።ጥበ.4፣25 እስመ ብዝኀ ጠበብት መድኃኒተ ዓለም።

እግዚአብሔር

ጥበ.1፣8 እስመ መንፈሰ እግዚአብሔር መልዐ ዓለመ።ወዘይእኅዝ ኩሎ ዓለመ ያገምር አእምሮ ቃሎሙ።ወበእንተ ዝንቱ ኢይትኃባዕ እምኔሁ ወኢምንትኒ እምዘይትናገሩ ቃለ ዓመፃ። ጥበ.7፣41 እስመ ኢይስዐኖ ለእዴከ እንተ ኩሎ ይክል።ወየማንከ እንተ ፈጠረት ዓለመ እምነ ከንቱ ዘአልቦቱ ገጽ።(ዓለምን እምኀበ አልቦ ለመፍጠሩ ማስረጃችን ይህ ነው)።ወባሕቱ ኩሎ በአቅም ወበጕልቍ ወበመዳልው ሠራዕከ።እስመ ዕበየ ክህሎትከ ህልው ኀቤከ ዘልፈ።ትምሕር ኩሎ እስመ ከሀሊ አንተ ላዕለ ኩሉ።ወትትሐየይ ኃጣውዐ ሰብእ እንዘ ትጸንሖ ለንሥሓ። ወአልቦ ዘትሜንን ምንተኒ እምዘገበርከ ትምህክ ወትሣሃል ላዕለ ኩሉ ፍጥረት።ጥበ.8፣1 ኦ እግዚኦ መፍቀሬ ሰብእ እንቲአከ ይእቲ ጥበብ።እስመ ቅንየትከ ወምልክናከ ኩሎ ይሬስየከ ትሣሀል ላዕለ ኩሉ።ጥበ.12፣18 ተበቀላ ለይእቲ ሌሊት ቃልከ መዋኢ ወጸባዒ ወመስተቃትል ዘይክል ኩሎ።ጥበ.13፣34 ወበኩሉ መካን አንተ ትሄሉ ህየ።

ነጎርጓር፣ሐሜት፣ሞት፣ዝሙት

ጥበ.1፣13 ተዐቀቡኬ እም ነጎርጓር ዘኢይበቁዕ እም ሐሜት ባልሑ ልሳነክሙ።ጥበ.1፣18 እስመ እግዚአብሔር ኢገብረ ሞተ ወኢያስተኤድሞ ኃጉሎሙ ለሕያዋን ወረሲዓንሰ በእደዊሆሙ ወበቃሎሙ ጸውዕዎ ወአርከ አምሰልዎ።ጥበ.9፣10 እስመ ቀዳሚሃ ለዝሙት ሐልዮ ውስተ ፈጠራሁ ለጣዖት።

ሰዱቃውያን፣ትእቢት፣ክፋት

ጥበ.1፣25 እስመ ጎዳጥ ውእቱ ንብረትነ ወማኅዘን ወአልቦ ፈውስ ለሞተ ብእሲ ወአልቦ ዘተአምረ ዘገብአ እም ሲኦል እስመ በከ ለሊነ ተፈጠርነ።ወእም ድኅረዝ ንከውን ከመ ዘኢተፈጠርነ።እስመ ከመ ጢስ እስትንፋስ ውስተ አንፍነ።ወእም ከመ ጠፍአ ሥጋነ ሐመደ ይከውን።ወመንፈስነሂ ይትከአው ከመ ሳሕወ ደመና።ንዑኬ ንትፈጋዕ በዘሀሎ ሰናያት ይላሉ። ጥበ.3፣11 ምንት በቁዐነ ትዕቢት ወምንተ አምጽአ ላዕሌነ ብዕል ምስለ ትዕቢት ኃላፊ ውእቱ ዝንቱ ከመ ጽላሎት።ጥበ.3፣28 ወገቢረ እከይ ይገፈትዕ መናብርተ ኃያላን።

ቅዱሳን፣ክፉ ትውልድ

ጥበ.1፣60 ነፍሶሙሰ ለጻድቃን ውስተ እደ እግዚአብሔር ወኢለከፎሙ ስቃይ።ጥበ.1፣80 እስመ ለትውልድ ዓማዊት እኩይ ደኃሪታ።ጥበ.2፣20 ወብእሲሰ ጻድቅ መዊቶ ይኴንን ረሲዓነ እንዘ

መጽሐፈ ኤደን

ሀለው ሕያዋኒሆሙ።ጥበ.3፣20 ወጻድቃንሰ ርቱዓን ለዓለም የሐይው ቀና የሚሆኑ ጻድቃን ግን ለዘላለሙ በደስታ ይኖራሉ።ወጽኑሕ አስቦሙ በጎበ እግዚአብሔር።በእንተዝ ይነሥኡ መንግሥተ ክብር ወቀጸላ ስን እም እደ እግዚአብሔር።

መጽሐፈ ሰሎሞን መክብብ

ይህንንም በሕጻንነቱ የሠራው ስራ እንዳልረባው እንዳልጠቀመው አይቶ ከአረጀ በኋላ ንሥሓ ገብቶ ተናግሮታል።ይኸውም ከንቱ ከንቱ ይቤ መክብብ በማለቱ ይታወቃል።

የዓለም ከንቱነት፣ውዳሴ ከንቱ

መክ.1፣2 ከንቱ ከንቱ ይቤ መክብብ ኩሉ ከንቱ።ምንት ፍድፋዴሁ ለሰብእ በኩሉ ጻማሁ ዘይጻመ እም ታሕተ ፀሐይ።ትውልድ የኀልፍ ወትውልድ ይመጽእ።ይሠርቅ ፀሐይ ወየዐርብ ፀሐይ።ወኩሎሙ ውኂዛት የሐውሩ ውስተ ባሕር ወባሕርኒ ኢኮነት እንተ ትመልእ ውስተ መካና።ወኢይጸግብ ዓይን በርእይ ወኢይመልዕ እዝን በአጽምዖ ርኢኩ ኩሎ ፍጥረተ ዘተገብረ በመትሕተ ፀሐይ ወናሁ ኩሉ ከንቱ።መክ.2፣8 አስተጋባዕኩ ብዙኀ ብሩረ ወወርቀ ወጥሪተ መንግሥት ወበሐውርተ ኃይላት ወኃላይያነ ወፍግዐ ምስለ ውሉደ ሰብእ።ወናሁ ኩሉ ከንቱ።መክ.10፣16 ሐተታ በሕጻንነት በሚሰራው ሥራ ውዳሴ ከንቱ አለበት።በእርግና በሚሰራው ስራ ውዳሴ ከንቱ የለበትም።ትምክህትን ከልቡናህ አርቅ።

አንድምታ፣ሰው፣ንጽሕና

መክ.2፣8 እስመ ለጠቢብ አዕይንቲሁ ዲበ ርእሱ።የብልሀ ዓይኖቹ በራሱ ላይ ናቸው አለ

ሰማያዊ ነገር ያስባልና።(በግብር እንደተረጎመው አስተውል)።መክ.3፣19 ምንት ፍድፋዴሁ ለሰብእ እም እንስሳ።መክ.9፣8 በኩሉ ጊዜ ይኩን አልባሲከ ንጹሐ።መክ.12፣1 ከንቱ ከንቱ ይቤ መክብብ ኩሉ ከንቱ።ደግ መጽሐፍ ከሆነ በጀመረበት ይጨርሳልና እርሱም በጀመረበት ጨረሰ።

ሞት

መክ.2፣16 እስመ ናሁ መዋዕል ይመጽእ እነሆ መዋእለ ሞት ይመጣልና።ወኩሉ ይትረሣእ ሁሉ በሞት ይዘነጋልና።እስመ ኩሉ ከንቱ።ጸላእኩ አነ ኩሎ ሥራህየ ዘአነ እሠርህ እም ታሕተ ፀሐይ እስመ አኀድጎ ለሰብእ ዘይትወለድ እም ድኅሬየ ወመኑ የአምር እመ ጠቢበ ይከውን ወእመ አኮ አብድ።ወእመ ይሜለጥ በኩሉ ሥራኅየ ዘሠራኅኩ።

ዘመን

መክ.3፣1 ቦ ለኩሉ ዘመን ወቦ ጊዜ ለኩሉ ምግባር እም ታሕተ ፀሐይ።ጊዜ ለጸኒስ ወጊዜ ለወሊድ ጊዜ ለሕይወት ወጊዜ ለመዊት።ጊዜ ለሐኒጽ ወጊዜ ለነሚት ጊዜ ለብካይ ወጊዜ ለሰሐቅ ለሰሐቅ ምን ጊዜ አለው ቢሉ ወንድም በለእንጀራ ከሩቅ አገር በመጣ ጊዜ ፊት ያጠቆሩበት እንደሆንነ ወንድሜ የእኔን መምጣት ጠልቶ ነው እንዳይል ስቆ መቀበል ይገባልና ጊዜ ለሰሐቅ አለ።ጊዜ ለአርምሞ ወጊዜ ለተናግሮ።

መጽሐፈ ኤደን

አንድነት፣ጥበብ

መክ.4፣9 ይኄይስ ክልኤቱ እም አሐዱ እለ ቦሙ አስብ ሰናይ በጻማሆሙ እስመ እመ ወድቀ አሐዱ ያነሥዖ ካልዐ።አሌ ሎቱ ለአሐዱ እመ ወድቀ አልቦ ካልእ ዘያነሥኦ።ወፈትል ሥሉስ ኢይትበጠክ።መክ.9፣18 ትኄይስ ጥበብ እምንዋየ ሐቅል።

ተዐቅቦ፣መምህራን፣ንጉሥ

መክ.5፣1 ዕቀብ እገሪከ ሶበ ተሐውር ውስተ ቤተ እግዚአብሔር ወቅረብ ለሰሚአ ትምህርቶሙ ለጠቢባን።ዓዲ ተዐቀብ ከመ ኢትግጉዕ በአፉከ።በእንተዝ ይኩን ነገርከ ጎዳጠ (ከመናገርህ በፊት የምትናገረውን በቃለ እግዚአብሔር መዝነው።ተመዝኖ ካለፈ ተናገረው ካላለፈ ዝም በል)። መክ.10፣16 አሌ ለኪ ኦ ሀገር እንተ ንጉሥኪ ወሬዛ።ወመኳንንትኪ ይበልዑ በነግህ።

ፍቅረ ንዋይ፣ተዘክሮ፣ሐልዮ

መክ.5፣10 ዘያፈቅር ብሩረ ኢይጸግብ ብሩረ።መክ.7፣13 ርኢ ተግባሮ ለእግዚአብሔር። መክ.10፣3 ወዘይኄሊ ኩሎ አብድ ውእቱ።መክ.12፣1 ተዘከሮ ለፈጣሪከ በመዋዕለ ውርዙትከ ዘእንበለ ይምጻእከ መዋእል እኩይ።

መኃልየ ሰሎሞን

እግዚአብሔርን በመርአዊ ቤተ እስራኤልን በመርዐት መስሎ የሚናገር ነው።ይህንንም ጦር ያልጠፋለት ምስጢሩን የማያውቅ ሰው ሊጸልየው አይገባም።

ውበት፣ቆናጽል፣መቅጫ

መኃ.1፣5 ጸላም አነ ወሠናይት እም አዋልደ ኢየሩሳሌም።መኃ.2፣15 አስግሩ ለነ ቆናጽለ ንዑሳነ እለ ያማስኑ ዓፀደ ወይንነ ዓፀደ ወይንነ ይጽጊ።መኃ.5፣1 ሀተታ የአይሁድ ውግረት የባቢሎን ግበ አናብስት የፋርስ እቶነ እሳት የሮም ስቅለት ነው።

መጽሐፈ ሲራክ

አንድምታ

*ታሪክ፡*ዝኢያሱ ሲራክ።ሲራክ የግብር ስሙ ነው።ኢያሱ ማለት መድኃኒት ማለት ነው።ይህ ሌላ ኢያሱ ነው።በዘመኑ የነበረ ድምትርያስ ድምጥርያስ ይባላል።የጽርእ ንጉሥ ነው።አለቃም ነው ይሉታል።ጠጅ አሳላፊው ተጣልቶ ወደ ኢያሱ ሲራክ ሄዶ ተሰወረ።ከብዙ ዘመን በኋላ ታርቆ ገባ።የት ነበርህ አለው።በኢያሱ ሲራክ ዘንድ ነበርሁ አለው።ወዳጄ ስለው እንዲህ አደረገኝ ብሎ አምጥቶ አሥሮ አጋዘው በዚያው በተጋዘበት ሳለ መከራውን ታግሦ ጥበብ ሥጋዊ ጥበብ መንፈሳዊ ግለጽልኝ ብሎ ለመነ።ተገልጾለት ይህንን ተናግሯል።(ይህንን ታሪኩን ካልጠየቅህ አታውቀውም ቅዱሳን ሊቃውንት ስለዚህ ከሌላ መጻሕፍት ያገኙትን ወይም ሲወርድ ሲዋረድ የተነገረውን ስለጻፉልን ምስጋና ይገባቸዋል)።

መጽሐፈ ኤደን

ጥበብ፣ፈሪሀ እግዚአብሔር

ሲራ.1፣1 ቀዳሚሃ ለኩላ ጥበብ እም ኀበ እግዚአብሔር ይእቲ።ሲራ.1፣26 ጥበብኒ ወአእምሮኒ ፈሪሀ እግዚአብሔር ውእቱ ወፈቃዱኒ ሃይማኖት ወየውሃት።ሲራ.2፣15 እለ ይፈርህዎ ለእግዚአብሔር ያስተዳልው ልቦሙ።እለ ይፈርሁ ለእግዚአብሔር ኢይረስዑ ቃሎ።ወእለ ያፈቅርዎ የአቅቡ ትእዛዞ ወፍናዊሁ።ሰውን ፈርተን በገሀነም ከምንወድቅ እግዚአብሔርን ፈርተን በዓላውያን እጅ ብንወድቅ ይሻለናል።ሲራ.36፣15 ወምስለዝ ኩሉ ርኢ ግብሮ ለልዑል። ወጥርኤ ይፈልጦ ለኩሉ ጣዕመ እክል።ሲራ.41፣15 ይኄይስ ብእሲ ዘየኀብእ እበዲሁ እምነ ብእሲ ዘይከብት ጥበቢሁ።

ደስታ፣ፍቅር

ሲራ.1፣11 ፈሪሀ እግዚአብሔር ትፍሥሕተ ልብ ውእቱ ወይሁብ ሐሴተ ወያስተፌሥሕ ወያነውኅ መዋዕለ ሕይወት።ሲራ.6፣1 ኩን ዐርከ እም ትኩን ጸላኤ።ሲራ.7፣11 ወኢትሥሐቅ ላእለ ብእሲ ኀዙን ባዘነ ሰው አትዘብትበት።አንተን አሳዝኖ እርሱን ደስ የሚያሰኝ እግዚአብሔር አለና።ሲራ.7፣20 ወኢታሕሥም ላዕለ ነባሪከ ዘበጽድቅ ይትቀነይ ለከ።ሲራ.8፣6 ኢትትፈሣህ ላእለ ዘሞተ።ተዘከር ከመ ኩልነ ንመውት።ሲራ.12፣9 ትፍሥሕትከ ያቀስሎሙ ለጸላእትከ።

ትእግሥት፣ረድኤተ እግዚአብሔር፣ተአምኖ

ሲራ.1፣22 እስከ ተኀልፍ ጊዜሃ ተዐገሣ ለመዓት ወድኅረ ታስተፌሥሐከ።ሲራ.2፣4 ወተወከፍ ኩሎ እንተ በጽሐተከ ወተዐገሥ በመዋዕለ ተጽናስከ።እስመ በእሳት ያሜክርዎ ለወርቅ ወለብእሲኒ ጻድቅ በሕማመ ተጽናስ ያሜክርዎ።ተአመኖ ዳዕሙ ለእግዚአብሔር ወይረድአከ። ወአርትእ ፍናዊከ ወተወከል ቦቱ።እለ ትፈርህዎ ለእግዚአብሔር ጽንሕዋ ለምሕረቱ።እለ ትፈርህዎ ለእግዚአብሔር ተአመንዎ።እለ ትፈርህዎ ለእግዚአብሔር ተሰፈውዋ ለሰናይቱ።ርእዩ ቀደምተ ዓለም ወአእምሩ መኑ ዘተአመነ በእግዚአብሔር ወተኀፍረ።እስመ መሐሪ ውእቱ እግዚአብሔር ወመስተሣህል የኀድግ ኃጢአተ ወያድኅን በዕለተ ምንዳቤ።ሲራ.28፣1 ዘይትኤገሥ ለእግዚአብሔር ይትቤቀል ሎቱ ወኃጢአቶኒ የኀድግ ሎቱ።መከራ ቢመጣበት ሳይቆጣና ሳይበሳጭ ለሚታገሥ እግዚአብሔር በቀሉን ይመልስለታል።ኃጢአቱንም ያስተሰርይለታል።

ኑፋቄ፣ኃጢአት፣ሐሜት፣ኃጥዓን

ሲራ.2፣12 አሌ ሎቱ ለልብ ዘይናፍቅ።እስመ ኢተአመነ ወእንበይነዝ ኢያመስጥ።ሲራ.5፣5 ኢትወስክ ኃጢአተ በዲበ ኃጢአትከ እንዘ ትብል ብዙኅ ምሕረቱ ለእግዚአብሔር።ምሕረትኒ መቅሰፍትኒ እም ኀቤሁ።ላዕለ ኃጥእ ይወርድ መቅሰፍቱ።ሲራ.5፣13 ኢትኩን ሐማዬ ወኢትዝልፍ በልሳንከ።ሲራ.7፣17 እስመ ፍዳሆሙ ለኃጥዓን ዕጹ ወእሳት።ሲራ.8፣5 ኢትትሀበቦ ለዘይትጋነይ በእንተ ጌጋዩ ተዘከር ከመ ኩልነ ኃጥዓን ንሕነ።

እናትና አባትን ማክበር

ሲራ.3፣3 ዘያከብር አባሁ ይትኃደግ ሎቱ ኃጢአቱ።ዘያከብር አባሁ ይትፌሣሕ በውሉዱ ወበእለተ ጸሎቱ ይሰምዖ ፈጣሪሁ።ዘያከብር አባሁ ይነውኅ መዋእሊሁ።በቃልከኒ ወበምግባሪከኒ አክብሮ ለአባከ ከመ ትብጻሕከ በረከቱ።መድኅረ አብ ያጸንዕ አብያተ ውሉድ ወመርገመ እም ይሜሩ መሠረተ።የአባት ምርቃት የልጆችን ቤት ያጸናል።የእናትም መርገም ሥር መሰረትን ያጠፋል።ወልድየ ጹር ርስዓኒሁ ለአቡከ ወኢታኅዘኖ በሕይወቱ።ወእመኒ ልኅቀ ወንጥአ ልቦ ኦሆ በሎ ለግእዙ።ወአክብሮ በአምጣነ ትክል።ወኢታስተአክዮ በርስዓኑ።ጽሩፍ ውእቱ ዘይገድፎ ለአቡሁ ወርጉም ውእቱ በኀበ እግዚአብሔር ዘያምዕዓ ለእሙ።

ትሕትና፣ትእቢት

ሲራ.3፣18 በአምጣነ ዕበይከ ከማሁ አትሕት ርእስከ።ወትረክብ ዕሤተከ በኀበ እግዚአብሔር። ወለብዙኃን አስሐቶሙ ትዝሕርቶሙ ወለብዙኃን አውደቆሙ ትዕቢተ ልቦሙ።መንሱቶሙ ለዕቡያን አልባቲ ፈውስ እስመ እኩይ ተክል ገብረ ላዕሌሆሙ ሥርወ።ሲራ.4፣27 ወኢታትሕት ርእሰከ ለብእሲ አብድ ወኢታድሉ ለገጸ ዓቢይ።ሲራ.5፣13 በኀበ ዓቢይኒ ወኀበ ንዑስኒ አስተርኢ ኄረ።ሲራ.10፣11 ወእም ከመ ሞተ ሰብእ ይከውን ክፍለ ዕጹ።ቀዳሚሃ ለትእቢት ታወጽኦ እም እግዚአብሔር ወታክህዶ ልቦ እምነ ፈጣሪሁ።ሲራ.11፣4 ኢትዘኃር በስነ አልባሲከ።በመዋእለ ክብርከኒ ኢታዕቢ ርእሰከ።

ምጽዋት፣ያዘነ ሰው፣ፍትሐት፣መባዕ፣መሥዋእት

ሲራ.3፣30 ለእሳት እንተ ትነድድ ያጠፍዓ ማይ ወምጽዋት ታኅድግ ኃጢአተ።ሲራ.4፣1 ወልድየ ኢትክልዖ ለነዳይ ሕይወቶ ወኢትሚጥ አዕይንቲከ እምዘይስእለከ።ሲራ.4፣2 ወኢታሕምም ነፍሰ ኅዘንተ ወኢታምዕዕ ብእሴ ኅዙነ።ወኢታደንግጽ ልበ ትኩዘ።ወለነዳይ አጽምዖ በእዝንከ ወአውስእ ሠናየ ቃለ በየውሃት።ወአድኅኖ ለግፉዕ እም እደ ገፋኢሁ።ኩኖ ለእኃለ ማውታ ከመ አቡሁ።ሲራ.7፣33 ወለዘሞተሂ ኢትኅድግ ጸግዎ።ለሞተም ሰው መስጠትን አትተው።በዘመናቸው ሽቱ መቀባት ነበረ በዘመናችን ፍትሐት ማስፈታት ተዝካርንም ማውጣት ነው።ሲራ.14፣11 ወአብእ መባዓ ለእግዚአብሔር በዘይደልወከ።ሲራ.29፣2 ለቅሉ ለቢጽከ አመ ተጽናሠ።ሲራ.31፣21 ርኩስ መሥዋእቱ ለመባዓ ዓመፃ።ወግሙን ቁርባኖሙ ለኃጥዓን ወኢይትዌከፎሙ መባዖሙ ለረሲዓን።ሲራ.32፣1 ዘየዐቅብ ሕጎ ያበውዕ መባዓ።ወዘያጸምዕ ትእዛዞ ይሠውእ ለመድኃኒቱ።እሴቶ ያገብእ ዘያበውእ ስንዳሌ።ሲራ38፣16 ብኪ ወልድየ ላዕለ ዘሞተ ወበከመ ግዕዙ ግበር ሎቱ ተዝካሮ።ዘሞተሰ አዕረፈ ወባሕቱ ግበር ሎቱ ተዝካሮ ወእምዝ ንግፍ ላሐከ።

ፍርድ፣ኀፍረት፣ንጉሥነት፣ሊቃውንት

ሲራ.4፣27 ኢታድሉ በሐሰት በእንተ ነፍስከ።እስመቦ ዘበኀፍረት ይገብር ኃጢአተ ወቦ ዘበኀፍረት ይገብር ጽድቀ።ሲራ.7፣6 ወኢትፍቅድ ከዊነ መኮንን።ሲራ.10፣1 ንጉሥ ጠቢብ ይጌሥጽ አሕዛቢሁ ወመኮንን ለባዊ ይገብር ሥርዓተ።ንጉሥ አብድ ያኃጉል አሕዛቢሁ ሀገርኒ ትጸንዕ በጥበቢሆሙ ለሊቃውንቲሃ።ሲራ.10፣23 አኮ ርቱዕ ያስተአክይዎ ለነዳይ እንበይነ ንደቱ ወአኮ ርቱዕ ያክብርዎ ለብእሲ ኃጥዕ እንበይነ ብዕሉ።ሲራ11፣2 ኢታድሉ ለሰብእ እንበይነ ላሕዩ

መጽሐፈ ኤደን

ወኢታስተአክዮ ለሰብእ እንበይነ ሕሠሚሁ።ሲራ.11፣6 ኢትሒስ ዘእንበለ ትሕትት ጠይቅ ቅድመ ወድኅረ ትጌሥጽ ዘእንበለ ትስማእ ኢታውስእ።ወውስተ ነገረ ባዕድ ኢትባዕ።ሲራ.27፣7 እንበለ ትጠይቆ ለሰብእ ኢትንዐዶ ስራውን መርምረህ ሳትረዳው ሰውን አታመስግነው።

ሰማእትነት፣ነቢብ

ሲራ.4፣28 እስከ ትበጽሕ ለሞት ተበዐስ በእንተ ጽድቅ።እስመ እግዚአብሔር አምላክከ ይትበዐስ በእንቲአከ።ሲራ.5፣10 አስምክ ላዕለ ጥበብከ ወአሐደ ይኩን ቃልከ ወኩን ፍጡነ ለሰሚዕ ወመስተዐግሥ ለአውስዖ ቃል።ኃሣርከኒ ወክብርከኒ እምቃልከ ወእምልሳኑ ለሰብእ ድቀቱ።

መጻሕፍት፣ጸጋ

ሲራ.6፣35 ወኩሎ ነገረ መጽሐፍ አፍጥን ለሰሚዕ።ሐሊ ትእዛዞ ለእግዚአብሔር ወአንብብ መጻሕፍቲሁ በኩሉ ጊዜ ወውእቱ ያጸንዐከ ልበከ ወይሁበከ ታፍቅራ ለጥበብ።ሲራ.11፣16 ነድይኒ ወብዒልኒ እም ኀበ እግዚአብሔር።ሲራ.36፣2 ብእሲሰ ጠቢብ ያፈቅር መጻሕፍተ ወዘሰ ይናፍቅ ወኢይትአመን በመጽሐፉ ይከውን ከመ ሐመር እንተ ታንኮልል ማዕከለ ዓውሎ።

ትዳር፣ካህናት፣ጓደኛ

ሲራ.7፣25 አብጽሓ ለወለትከ በአቅማ ወዕቀባ ወለብእሲ ጠቢብ አስተዋስባ።ሲራ.7፣29 በኩሉ ነፍስከ ፍርሆ ለእግዚአብሔር ወአክብሮሙ ለካህናቲሁ ወበኩሉ ኃይልከ አክብሮ ለፈጣሪከ ወኢትኅድጎሙ ለእለ ይጸመድዎ ወሀቦ ክፍሎ ዘእዙዝ ለከ ቀዳምያተ።ሲራ.31፣26 ከመ ዘቀተለ ቢጾ ዘፈለጠ ብእሴ እም ብእሲቱ።ባልና ሚስትን የለየ ሰው ባልንጀራውን እንደገደለ ያለ ነው። ሲራ.36፣29 ዘአውሰበ ብእሲተ ኄርተ ረከበ ተድላሁ እስመ ረድኤቱ ወዓምደ ምስማኩ ይእቲ።ሲራ.37፣1 ቦ አርክ ለስም በከ ዘይትዓረክ።ወቦ ዓርክ ዘይከውነከ ጸላዔ ወቦ አርክ ዘይቀርበከ አመ ትፍሥሕትከ ወእም ከመ ተመንደብከ ውእቱ ይከውነከ ጸረከ።ወቦ አርክ ዘእንበይነ ከርሠ።

በሽተኛን መጠየቅ፣ዘፈን፣ማመንዘር

ሲራ.7፣35 ወኢትትሐከይ ሐውጾ ድውይ።ሲራ.9፣4 ወኢትዛዋእ ምስለ መሰንቃዊት ከመ ኢታሥግርከ በማኅሌታ።ሲራ.9፣8 ሚጥ ዓይነከ እምነ ብእሲት ሠናይት ወኢያፍቱከ ስና ለብእሲተ ባዕድ።ብዙኃን እለ ስህቱ በስነ ብእሲት።ኢትንበር ምስለ ብእሲተ ብእሲ።ሲራ.25፣21 ኢያሥሕትከ ላህያ ለብእሲት እስመ መቅሰፍት ወመንሱት ወዓባይ ኀሣር ይእቲ።

እግዚአብሔር፣ነጻ ፈቃድ

ሲራ.12፣6 እስመ እግዚአብሔር ይጸልዖሙ ለኃጥዓን ወይትቤቀሎሙ ለእኩያን።ሲራ.15፣12 ወኢትበል ውእቱ አስሐተኒ ውእቱሰ ኢይፈቅድ ብእሴ ኃጥአ።እስመ ኩሎ ርኩሰ ጸልዐ እግዚአብሔር።ወውእቱሰ ገብሮ ለእኁለ እመሕያው ቀዳሚሁ ወነደጎ በግእዙ ዘፈቀደ።ጥንቱንም እግዚብሔር ሰውን ክፉና በጎ በሚያውቅ ግዕዛን ፈጥሮ በወደደው ሊኖር ተወው።ናሁ አንበረ ለከ እሳተ ወማየ ከመ ትደይ እደኀ ኀበ ዘፈቀድከ።ሕይወትኒ ወሞትኒ ቅድሜሁ ለእኁለ

መጽሐፈ ኤደን

እመሕያው።ወዘኀረየ እም ውስቴቶሙ ይሁብዎ።እስመ ብዙኅ ጥበቢሁ ለእግዚአብሔር ወጽኑዕ ኃይሉ ወየአምር ኩሎ ወይራኢ ወውእቱሰ አልቦ ዘአዘዘ ይግበር ኃጢአተ ወኢያብሖ ወኢለመኑሂ ከመ የአብስ።ሲራ.32፣5 ፈቃዱ ለእግዚአብሔር ከመ ኢትግበር እኩየ ወሥምረቱ ከመ ትትገኀሥ እም ዓመፃ።ኢትባዕ ቅድመ እግዚአብሔር ዕራቀከ።በፍሥሕ ዓይን አእኩቶ ለእግዚአብሔር ወኢትኅድግ አብያ እምውስተ ቀዳሚ ተግባርከ።ወእንዘ ትትሐሠይ አብዕ አሥራቲሁ ለተግባርከ እስመ እግዚአብሔር ያገብእ ዕሤተከ ወየዐሥየከ ምስብዒተ።ሲራ.39፣16 ዓቢይ ግብሩ ለእግዚአብሔር ወፈድፋደ ሠናይ።ወኩሉ ሥርዓቱ በበዕድሜሁ ወቅድሜሁ ውእቱ ግብረ ኩሉ ዘነፍስ ወአልቦ ዘይክል ተንብያ እም ቅድመ አዕይንቲሁ።እምቅድመ ይትፈጠር ዓለም ወእስከ ለዓለም ኩሎ አእመረ ወአልቦ ምንትኒ ነኪር በቅድሜሁ።

ሞት፣ምስጢር፣ተዘክሮ

ሲራ.14፣11 ወተዘከር ከመ ኢይኅነዲ ዕለተ ሞት።ዘእንበለ ትሙት አሠኒ ለቢጽከ ወለቤትከ ወበአምጣነ ትክል ስፋሕ እደከ ወሀብ።ኩሉ ግብር ይበሊ ወየኀልቅ ወገባሪሁኒ የኃልፍ ምስሌሁ።ወባሕቱ ብፁዕ ውእቱ እንዘ ጠቢብ ውእቱ ዘሞተ።ሲራ.19፣10 እስከ አመ ትመውት ኢታውጽእ ቃለ ዘሰማእከ ወተአመን።የዐነብዝ አብድ እስከ ይነግር ቃለ ዘሰምዐ።ሲራ.28፣5 ተዘከር ኃጢአትከ ወኅድጋ ለጽልዕ።ተዘከሮ ለሞት ወለሙስና ወዕቀብ ትእዛዞ ተዘከር ሕጎ ወኢትትቀየም ቢጸከ።ሲራ.41፣3 ኢትፍራህ ኩነኔሁ ለሞት ተዘከሮሙ ለእለ እምቅድሜከ ወለእለ እምድኅሬከ እስመ ኩነኔ እግዚአብሔር ውእቱ ላዕለ ኩሉ ዘነፍስ።

ንሥሓ፣መሐላ

ሲራ.17፣25 ተመየጥ ኀበ እግዚአብሔር ወኅድጋ ለኃጢዓት ተጋነይ ቅድሜሁ ወነስሕ አበሳከ።ወግባዕ ኀበ ልዑል ወተመየጥ እምነ ዓመፃከ።ወጽላእ ኩሎ ርኩሰ።መኑ ይሴብሖ ለልዑል በመቃብር።ወለዘሞተሰ ከመ ወኢምንት ኃለፎ ንሥሓ።ወሶበ ትትመዓዕ ተዘከር ዕለተ ሞትከ ወተዘከር ዕለተ ፍዳከ ወነሥሕ ወተጋነይ።ሲራ.23፣9 ወልድየ ኢታልምድ መሐላ ለአፉከ ወስሞ ለቅዱስ ኢትዝክር ሶበ ትምሕል።ሲራ.31፣30 ዘይትኀጸብ እም ድህረ ገሠሠ በድነ።ወካዕበ ይደግም ገሚሠ ምንተ ይበቁየ ተሐጽቦ።

ተግሣጽ፣ልቅሶ፣በቀል

ሲራ.20፣2 ይኄይስ ትገሥጾ እም ትሐስ።ሲራ.22፣10 ብኪ ላእለ ዘሞተ እስመ ኀለፈ ብርሃኑ።ርቱዕ ትብክዮ ለዘሞተ እስመ አልቦ ምግባዕ።ብክዮ ለአብድ ወለኃጥዕ በኩሉ መዋእለ ሕይወቱ።ሲራ.30፣1 ዘያፈቅር ውሉዶ ኢያጸርዕ ተግሣጾ ከመ ይትፈሣሕ ቦቱ በደኃሪቱ ፈረስ ዘኢተረየጸ ይከውን እኩየ ወልድ ዘኢተገሠጸ ይከውን ዝሉፈ።ሲራ.39፣29 እሳት ወበረድ ወረኀብ ወብድብድ ኩሉ ዝንቱ ለተበቅሎ ተፈጥረ።ስነነ አራዊተ ምድር ወአቃርብት ወአፍዖት ወኩናት ከመ ትሥርዎሙ ለኃጥዓን።

መጽሐፈ ኤደን

ዋዛ ፈዛዛ፣ቅንዐት፣ስራ ፈትነት

ሲራ.23፣12 ቦ ቃል እንተ ታመጽኦ ለሞት፡፡ነገረ ስላቅ ኢይጸእ እም አፋከ እስመቦ ውስቴቱ ብዙኅ ኃጢአት፡፡ሲራ.30፣24 ቅንዐት ወመዓት ያውኅዱ መዋዕለ ሕይወት፡፡ሲራ.30፣37 እስመ ብዙኅ እኪተ ትሜህር አጽርዖት፡፡ስራ መፍታት ብዙ ስንፍናን መክዳትንም ታስተምራለች፡፡

ጤንነት፣ሕልም

ሲራ.30፣15 ጥዑየ ይኩን ሥጋከ ወፍቱሐ ይኩን ነፍስከ፡፡ወዝ እም ኩሉ ብዕል ወንዋይ ይኄይስ ጥዑየ ነፍሰ፡፡ሲራ.31፣1 ብእሲሰ አብድ ከንቶ ይሴፈዋ ለሐሰት ወሕልምኒ ያደነግጾ ለአብድ፡፡ከመ ዘይጸብጥ ጽላሎተ ወከመ ዘይዴግን ነፋሰ ከማሁ ዘይትአመን ሕልመ፡፡ሕልም ወሰገል ወመቅስም ከንቱ ኩሎሙ፡፡ለእመ ኢኮነ እም ኀበ እግዚአብሔር ዘተፈነወ፡፡ኢትደዮ ውስተ ልብከ፡፡እስመ ለብዙኃን አስሐቶሙ ሕልም፡፡ወወድቁ እንዘ ኪያሁ ይሴፈው፡፡

የድሃ ጸሎት፣ቅዱሳን

ሲራ.32፣21 ወጸሎተ ነዳይሰ ትትዐዶ እም ደመና ወኢትትመየጥ እስከ ትበጽሕ ኀቤሁ ወኢትገብእ እስከ ይሬእያ እግዚአብሔር፡፡ወይፈትሕ ሎሙ ለጻድቃን ወይትቤቀል ሎሙ ወኢይኅነዲ እግዚአብሔር ላዕሌሆሙ ወኢይትኤገሥ በእንቲአሆሙ፡፡

ፍቅረ ንዋይ፣በአቅም መብላት፣መመጠን

ሲራ.34፣5 ኢይጸድቅ ዘያፈቅር ንዋየ፡፡ብዙኃን እለ ወድቁ እንበይነ ንዋይ ወርእይዋ ለሞቶሙ ቅድመ ገጸሙ፡፡ሲራ.34፣19 በዐቅም ብላዕ ከመ ብእሲ ጠቢብ ዘኅዳጥ የአክሎ ከመ ኢይክብድከ ነፍስትከ በውስተ ምስካብከ፡፡ሕይወቱ ለሰብእ ሰትየ ወይን ወትፍሥሕት ውእቱ ለዘይሰትዮ በዐቅም ምንትኑ ሕይወቱ ለዘኢይሰቲ ወይነ እስመ ውእቱ ለትፍሥሕተ እንለ እመሕያው ተፈጥረ፡፡ወነዘና ለልብ ያረስእ ወይን፡፡ለዘይላሁ ወይቴክዝ አስትዮ ወይነ፡፡ሲራ.37፣31 ወብዙኃን እለ ቀተሎሙ ስስእት ወዘሰ በዓቅሙ ይበልዕ ጥዑይ ነፍሱ፡፡

ሀኪም

ሱራ.38፣1 አክብሮ ለዐቃቤ ሥራይ እስመ በከመ እደሁ ከማሁ ክብሩ እስመ ሎቱኒ እግዚአብሔር ፈጠሮ ወውእቱ ወሀቦሙ ለእንለ እመሕያው ጥበበ፡፡

ምስጋና፣መዝሙር

ሲራ.39፣35 ወይእዜኒ በኩሉ ልብክሙ ወበኩሉ አፉክሙ ሰብሕዎ ለእግዚአብሔር ወባርኩ ለስሙ በኩሉ ጊዜ፡፡ሲራ.40፣21 መሰንቆ ወመዝሙር ይሔውዛ ለነፍስ ወእምነ ክልኤሆሙ ልሳን ጥዑም፡፡ስን ወላህይ ይኤድማ ለዓይን ወእምነ ክልኤሆሙ ሐመልማለ ዘርዕ፡፡ብዕል ወንዋይ ያስተፈሥሑ ልበ ወእምነ ክልኤሆሙ ፈሪሀ እግዚአብሔር፡፡

ትንቢተ ኤርምያስ

መጽሐፈ ኤደን

ኢትዮጵያ ለትምህርት ለሥርዓት ለታሪክና ለሕግ ምንጭ የሆኗት የብሉያትና የሐዲሳት መጻሕፍት ኑፋቄ በዓለም ላይ ከመዘራቱ አስቀድሞ የገቡላትና የተቀበለቻቸው በመሆኑ ትምህርቷም ሆነ እምነቷ በጌታችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ በነቢያትና በሐዋርያት መሠረት ላይ የጸና ነው።ነቢዩ ኤርምያስ የነበረበት ዘመን ከ626 እስከ 560 ከክርስቶስ ልደት በፊት ነው።ኤርምያስ ማለት ብርሃን ዘተፈነወ እምነበ እግዚአብሔር ማለት ነው።መንፈስ ቅዱስን መቀበሉ በማኅጸን ነው።ወናሁ ቀደስኩከ እንበለ ትጸእ እምከርሰ እምከ ወነቢየ ረሰይኩከ ከመትኩን መምህረ።

አንድምታ

የእስራኤል መማረክ፣ሚጠት፣በግብጽ መሰቃየት፣ከግብጽ መውጣት፣የአዳም መውደቅ፣የአዳም መዳን፣የክርስቶስ ሰው መሆን፣የሐዋርያት ማስተማር ብዙ ጊዜ መተርጎሚያዎች ናቸው። ለመተርጎም ደግሞ የሀገራችንን አባባል ሳይቀር ይጠቀማል።

ምክንያት፣ምርመራ፦ኤር.1፣2 ወኮነ ቃለ እግዚአብሔር ኀቤየ በመዋዕለ ኢዮስያስ ወልደ አሞጽ ንጉሠ ይሁዳ።ዘኤርምያስ ነቢይ ያለውን ሠለስቱ ምእት ለመጻሕፍት ሁሉ አርእስት ሲሰጡ ሰጥተዋል።ቃለ እግዚአብሔር ዘኮነ ኀበ ኤርምያስ ያለውን የኋላ ሰዎች የአርእስት አርእስት ሰጥተዋል።ወኮነ ቃለ እግዚአብሔር ኀቤየ ያለውን እርሱ ራሱ ተናግሮታል።ወአንተሰ ቅንት ሐቄከ በአርበኛ ግስ ይናገረዋል።አንድም ሐቄ ልቡናህን በአእምሮ አጽናው።ኤር.6፣22 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር።ወነገሥትኒ ብዙኃን ይትነሥኡ እም አጽናፈ ምድር።ስለምን ነገሥት ብሎ አበዛ አንድ ናቡከደነጾር አይደለምን ቢሉ መጽሐፍ ስም ካልጠራ ማብዛት ልማድ ነው።አንድም ብዙ ተወራጅ ነገሥታት አሉና።(አስተውል ልማድ ነው ሲሉ ሊቃውንት ብዙ መጻሕፍትን ሲያነቡ ስላስተዋሉት ያንን ነው የተረጎሙት።በዚህም ጽሑፉን በደንብ አይተውት መርምረውት እንዲህ ሆኖ ሲያገኙት በራሳቸው የተረዱትን ነው የጻፉልን ስለዚህ አንድን ጽሑፍ አንብቦ መተርጎም ማብራራት ይገባል ማለት ነው)።ኤር.10፣12 እግዚአብሔርሰ ገብረ ምድረ በኃይሉ ወአርትዐ ዓለመ በጥበቡ ወሰፍሐ ሰማየ በምክሩ ወመልዐ ማየ ውስተ ሰማይ ላዕለ።ከጠፈርም በላይ ሐኖስን መልቶ አኖረው።ወገብረ መባርቅተ ለጊዜ ዝናም።ኤር.10፣22 ናሁ ይመጽእ ድልቅልቅ ዓቢይ እምድረ ሰሜን ከመ ያማስኖን ለአህጉረ ይሁዳ ወይረስይዎን ቤተ ሰገኖ። ናቡከደነጾር ነው።ሀተታ ሰሜን አላት ባቢሎንን በሀገሩ ቋንቋ አንድም አራት ማዕዘን የሌለው ሀገር አለን ለአንዱ ደቡብ ብትሆን ለአንዱ ሰሜን ናትና።ኤር.21፣1 አመ ለአከ ኀቤሁ ሴዶቅያስ ንጉሥ ጳስኮርሃ ወልደ ሜልክዩ።ሀተታ ይህ ጳስኮር ያው የቀደመው ነው።ከታች ወልደ ኤሞር ያለውን ከዚህ ወልደ ሜልክዩ አለው።ለአንድ ሰው ሁለት ስም አለውና።አንድም ሌላ ጳስኮር ነው።ኤር.22፣11 እስመ ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ላዕለ ሳሌም ወልደ ኢዮስያስ ንጉሠ ይሁዳ ዘነግሠ ህየንተ ኢዮስያስ አቡሁ።ሀተታ ሳሌም የኢዮስያስ ያልታወቀ ልጁ በነገሥት ያልተጻፈ በሕጹጻን የተጻፈ ይህም ተወልዶ አድጎ ሳይነግሥ ሞቷል።ዘይነግሥ ህየንቴሁ አለ ቢኖር ይነግሥ ነበርና።አንድም የኤልያቄም የሴዶቅያስ ሁለተኛ ሁለተኛ ስማቸው ነው።ለአንድ ሰው ሁለት ስም አለውና።ዘነግሠ ህየንተ ኢዮስያስ አቡሁ አሁን የተመቸ።ኤር.22፣29 ምድር ምድር ምድር ስምዒ ቃለ እግዚአብሔር ፈጣሪኪ ሀተታ መላልሶ ተናገረው ለአጽንዖተ ነገር ነው። አንድም በሀገራቸው ደጊመ ቃል ልማድ ነውና መላልሶ ተናገረው።ኤር.51፣6 ወአሠርተ

መጽሐፈ ኤደን

ወአሐደ ዓመተ ነግሠ ሴዶቅያስ በኢየሩሳሌም ወስማ ለእሙ አሜጠየል ወለተ ኤርምያስ እምሎምና።ሌላ ኤርምያስ ነው።

ተቃርኖ።ኤር.1፣5 ዘእንበለ እፍጥርከ እምከርሠ እምከ አእመርኩከ ወነቢየ ረሰይኩከ ለአህዛብ። አህዛብ ያላቸው እስራኤል ናቸው ግብረ አህዛብ ይሠራሉና።አንድም ስለብዛታቸው አህዛብ ብሏቸዋል።ምንተ ትሬኢ ኤርምያስ ሀተታ ምንተ ትሬኢ ማለቱ ያየው ጠፍቶት አይደለም። ሊያናግረው ነው።ኤር.27፣6 ወይእዜኒ አነ አግባእክዋ ለኩላ ምድር ውስተ እዴሁ ለናቡከደነጾር ንጉሰ ባቢሎን ገብርየ።ናቡከደነጾርን ገብርየ አለው በተፈጥሮ።አንድም ባርያን ካሰቡት እንዲልኩት ካዘዙት እንዲደርስ እሱንም አስቦ አዝዞ ሊያጠፋ ወደ ሁለቱ ነገድ አገር አምጥቶታልና።

ቋንቋ።ኤር.2፣1 ወኮነ ቃለ እግዚአብሔር ኀቤየ።ዘመጽአ ዘተነግረ ሲል ነው።ወይቤለኒ ሑር ወስብክ ውስተ እዘኒሃ ለኢየሩሳሌም።በሀገራቱ ሰዎችን መናገር ነው።የአማራ ልጅ የጎጃም ልጅ እንዲሉ።ኤር.9፣23 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ኢይትመካሕ ጠቢብ በጥበቡ ማለት ዕመቀ ዕመቃትን አየረ አየራትን ፈለከ ፈለካትን ሙጻአ ነፋሳትን ምሕዋረ ከዋክብትን ምሕዋረ ደመናትን አውቃለሁ ብሎ አይመካ አንድ አርእስት።ወኢይዘኃር ኃያል በኃይሉ።ባሥር አጠብቃለሁ ብመታ አደቃለሁ ብሮጥ እቀድማለሁ ብወረውር አርቃለሁ ብሎ አይመካ።ሁለት አርእስት።ወኢይዘኃር ባዕል በብዕሉ ማለት ወርቅ ብር በሣጥኔ እህል በጎታ በጎተራዬ ከብት በበረቴ አለ ብሎ ሦስቱም አርእስት ነው ለሦስቱም ያመጣል።(አርእስት ነው ለሦስቱም ያመጣል የሚለው ጽሑፉን ከላይም ከታችም በደንብ እንደመረመሩት ያስዳሀል።ስለዚህ አንደኛው የትርጓሜ ምንጭ መጽሐፉን በደንብ ሙሉውን መረዳት ነው)።ኤር.17፣1 ኃጢአታ ለይሁዳ በቀለመ ሐጺን ውስተ ሰሌዳ ዕብን በብረት ብርዕ የተጻፈ በደንገያ ሰሌዳ የተቀረጸ እንዳይጠፋ ኃጢአቷ አይጠፋም ሲል ነው።አንድም በቁሙ በብረት ብርዕ ጽፈው በደንገያ ሰሌዳ ቀርጸውታልና።ኤር.17፣5 ወይከውን ከመ እጽ እንተ ትክልት ኀበ ሙኃዘ ማይ።ወይጸንዕ ሥርው።ትክልት ካለ ሥርዋ ሥርውም ካለ ትኩል ባለ በቀና ነበር።እንዲህ ያለ ልማደ መጽሐፍ ነው።መጽሐፍ ምስጢር እንጂ ዘይቤ አይጠነቅቅምና።ኤር.25፣34 ክልሉ ኖሎት ወአውይው አባሕኩ አባግዕ።እንዲህ ማለቱ ኖሎት ነገሥታቱ አባሕኩ አባግዕ መኳንንቱ አንድም ኖሎት መምህራኑ አባሕኩ አባግዕ ደቀመዛሙርቱ በመከራው ተይዛችሁ ጨሁ። ኤር.29፣17 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር እግዚአ ኃያላን።ከመዝ ይቤ እግዚአብሔርና ከመዝ ይቤ እግዚአ ኃያላን አንድ ወገን።አንድም ቢርቀው ደግሞታል።

ገለጻ።ኤር.17፣5 ነቀወት ቆቃሕ ወአስተጋብአት ዘኢወለደት።ሀተታ ይህች ቆቅ ልጆቿን አዳኞች አንድም ወጥመድ ገድሎባት ባገኘቻቸው ጊዜ በመንፈቀ ሌሊት ትዝ ብለዋት ተነስታ ትጮሀለች።በአጠገቧ ያሉ ያልወለደቻቸው ገላግልቱ እናታቸው የጮኸች መስሏቸው ተሰብስበው ወደ እርሷ ይሄዳሉ እስከ መንፈቀ መዓልትም አብርዋት ሲጭሩ ያረፍዳሉ።በቀትር ጊዜያት ቀና ብለው አይተው ያልወለደቻቸው እናታቸው እንደሆነች አውቀው ጥለዋት ይሄዳሉ።ቆቅ የዲያብሎስ ሌሊት የዘመነ ብሊት ገላግልቱ የምእመናን ምሳሌ ነው።ቀትር የዘመነ ወንጌል ምሳሌ ነው።ኤር.29፣7 ኀሡ ሰላማ ለሀገር ኀበ አፍለስኩክሙ ህየ ወጸልዩ በእንቲአሃ ኀበ እግዚአብሔር።ምንም የባዕድ ሀገር ቢሆን ለሚኖሩበት አገር መጸለይ ይገባል።አገሩ በረድኤተ

መጽሐፈ ኤደን

እግዚአብሔር ከተጠበቀ ሰውየውም ከሀገሩ ጋራ በረድኤተ እግዚአብሔር ተጠብቆ ይኖራልና፡፡ኀረቤትህ ደህና ይዋል አንተም በደኅና እንድትውል እንዲሉ፡፡

እግዚአብሔር፣ቃለ እግዚአብሔር

ኤር.1፣5 ዘእንበለ እፍጥርከ እም ከርሠ እምከ አእመርኩከ ወነቢየ ረሰይኩከ ለአህዛብ፡፡ ኤር.4፣28 እስመ ገበርኩ ወኢይኔሥሕ፡፡ኤር.8፣9 ወተኀፍሩ ጠቢባን ተሰብሩ ወተአስሩ ወደንገጹ እስመ መነኑ ቃለ እግዚአብሔር፡፡ኤር.10፣23 ናሁ አእመርኩ እግዚኦ ከመ ኢኮነ ፍኖቱ ለእግዚአብሔር ከመ ፍናወ ሰብእ፡፡ኤር.11፣20 እግዚአብሔር መኮንነ ጽድቅ ዘይፈትን ልበ ወሥልያተ፡፡ኤር.19፣3 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር አምላከ እስራኤል አመጽእ ላእለዝ ብሔር እኩየ እስመ ኀደጉኒ፡፡ኤር.23፣24 አኮኑ አነ ዘመላዕኩ ሰማየ ወምድረ ይቤ እግዚአብሔር፡፡ ኤር.33፣11 እስመ ኄር እግዚአብሔር ወለዓለም ምሕረቱ፡፡

ከንቱ ነገርን መከተል

ኤር.2፣5 ወሖሩ ወተለው ከንቶ ወከንቶ ኮኑ፡፡ወእለሂ ተምህሩ ሕግየ ኢሐለዩኒ ወኖሎትኒ አለውኒ ወነቢያትኒ ይትዌረዱ ለበዓል፡፡ወሖሩ ወተለው ዘኢይበቁያሙ፡፡ወበበይነዝ ዓዲ እትዋቀሶሙ ይቤ እግዚአብሔር፡፡ወሕዝብየሰ ወለጡ ክብሮሙ በዘኢይበቁያሙ፡፡ኀደጉኒ ኪያየ ነቅዐ ማየ ሕይወት፡፡ወከረዩ ሎሙ አዘቃተ ኀጹፋተ ዘአልቦ ማይ፡፡

ንሥሓ

ኤር.2፣25 ሚጢ እግረኪ እምነ ፍኖት መብእስ ወጕርኤኪኒ እምነ ጽምዕ፡፡ኤር.3፣1 ወተመየጢ ኀቤየ ይቤ እግዚአብሔር፡፡ተመየጡ ኀቤየ ደቂቅ ዓላውያን ይቤ እግዚአብሔር፡፡ወእሁበክሙ ኖሎተ ዘከመ ልብየ፡፡ወይርዕዩክሙ በጥበብ ወበአእምሮ፡፡ተመየጡ ደቂቅ ዓላውያን ወእፈውሰክሙ ቁስለክሙ፡፡ኤር.4፣3 ሐድሱ ልበክሙ ሐድሶተ፡፡ወዘኀትው ማኅቲተ ጥበብ፡፡ ሕጽቢ እከየ ልብኪ ኢየሩሳሌም ከመትድኃኒ እስከ ማእዜኑ የኀድር ላዕሌኪ ሕሊና ዘየኀስረኪ፡፡

ክፋት፣ሽንገላ፣ዓመፃ

ኤር.4፣22 ደቂቅ አብዳን እሙንቱ ወኢያእመሩ ለእከይሰ ጠቢባን እሙንቱ እስመ ኢያእመሩ ገቢረ ሰናይ፡፡ኤር.9፣8 ወጉኑሉት ቃለ አፉሆሙ ዳኅነ ይትናገሩ ለቢጾሙ ወበልቦሙ ይሠይሙ ጽልዐ፡፡ኤር.22፣13 አሌ ሎቱ ዘየሐንጽ ቤቶ በዓመፃ ወጽርሐ ዘእንበለ ጽድቅ፡፡ሰርቆ ቀምቶ በድሃው ከብት እልፍኝና አዳራሹን ለሚሰራ ሰው ወዮለት፡፡ወቢጾሂ ይቀኒ በከንቱ ወኢይሁቦ አስቦ፡፡

ነቢያተ ሐሰት፣ነቢያተ ጽድቅ

ኤር.5፣13 ነቢያቲክሙኒ ነፋሳት እሙንቱ ወአልቦሙ ቃለ እግዚአብሔር ላዕሌሆሙ፡፡ ወከናፍሪሁ ከመ መቃብር ክሡት፡፡ይህ የተከፈተ መቃብር ሲያዩት መቃብሩ ተከፍቶ መግነዙ ተፈትቶ እዝጉ ፈስሶ አጥንቱ ተልከስክሶ ለዓይን የሚከፋ ለአፍንጫ የሚከረፋ ሆኖ ይታያል፡፡ እነርሱም የሚያጸይፍ የሚያጸይፍ ነገር ይናገራሉና፡፡ነቢያትኒ ይትኔበዩ ሐሰተ፡፡ወሕዝብኒ ዘንተ

መጽሐፈ ኤደን

አፍቀሩ።ኤር.6፣14 ወይቤሉ ሰላም ሰላም ወአልቦ ሰላም።ኤር.14፣15 በእንተ ዝንቱ ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር በእንተ ነቢያት እለ ተነበዩ በስምየ ሐሰተ ዘኢፈነውክዎሙ አነ።በመጥባሕት ወበረኃብ የኀልቁ እሙንቱ ነቢያት ወሕዝብኒ እለ ሎሙ ተነበዩ ወእዘሩ አብድንቲሆሙ ውስተ ፍናዊሃ ለኢየሩሳሌም።ኤር.28፣9 ነቢይ ዘተነበየ በእንተ ሰላም ሶበ ይበጽሕ ነገሩ የአምርዎ ለውእቱ ነቢይ ከመ በአማን ፈነዎ እግዚአብሔር።የነቢያተ ሐሰት ነገር አይደርስም አይደረግም።

መልካም መንገድ

ኤር.6፣16 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ቁሙ ውስተ ፍናው ወርእዩ ወተሰአሉ ፍኖተ ቃለ እግዚአብሔር ዘለዓለም።ወአእምሩ አይ ፍኖት ሰናይ ወሑሩ ባቲ ወትረክቡ መድኃኒተ ነፍስክሙ።

ትምህርት፣ባዕድ አምልኮ

ኤር.10፣2 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር።ኢትትመሀሩ ፍኖተ አረማውያን የአረማውያንን ሕግ ሥርዓት አትማሩ።ኤር.10፣12 እግዚአብሔርሰ ገብረ ምድረ በኃይሉ ወአርትዐ ዓለመ በጥበቡ ወሰፍሐ ሰማየ በምክሩ ወመልዐ ማየ ውስተ ሰማይ ላዕለ።ከጠፈርም በላይ ሐኖስን መልቶ አኖረው።ወገብረ መባርቅተ ለጊዜ ዝናም።ኤር.16፣13 ወትትቀነዩ በህ ለባዕዳን አማልክት መዓልተ ወሌሊተ እለ ኢይምሕሩክሙ።

ምስጋና፣ቃል ኪዳን፣ምልጃ

ኤር.11፣6 ወበሎሙ ስምዑ ነገረ ዝ ኪዳን ወግበርዎ።ኤር.13፣16 ሀቡ ስብሐተ ለእግዚአብሔር አምላክክሙ ዘእንበለ ይጽልምክሙ ወዘእንበለ ይትአቀፉ እገሪክሙ በውስተ አድባረ ጽልመት።ኤር.20፣13 ሰብሕዎ ለእግዚአብሔር ወአእኩትዎ።ኤር.42፣1 ወመጽኡ ኩሉ ሕዝብ ንዑስ ወዓቢይ ኀበ ኤርምያስ ነቢይ ወይቤሉ ጸሊ በእንቲአነ ኀበ እግዚአብሔር አምላክነ።ወያይድዐነ እግዚአብሔር አምላክነ ፍኖተ እንተ ባቲ ነሐውር ወነገረ ዘንገብር።

ረድኤተ እግዚአብሔር፣ተአምኖ

ኤር.16፣19 እግዚአብሔር ኃይልየ ወረዳዕየ ወጸወንየ በዕለተ ምንዳቤየ ይቤ ነቢይ።ኤር.17፣5 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ርጉመ ለይኩን ኩሉ ሰብእ ዘይትአመን በእንለ እመሕያው ወያሰምክ መዝራዕቶ ቦቱ ወእም እግዚአብሔር ይርኅቅ ልቡ።ወቡሩክ ብእሲ ዘይትዌከል በእግዚአብሔር ወእግዚአብሔር ተስፋሁ ይከውን ወይከውን ከመ እጽ እንተ ትክልት ኀበ ሙኃዘ ማይ።ኤር.20፣11 ወእግዚአብሔር ምስሌየ ከመ ጽኑዕ መስተቃትል በእንተ ዝንቱ እለ ይዴግኑኒ ደክሙ።ወኢክህሉ ወተሐፍሩ ጥቀ።ኤር.39፣17 ወለከሰ (ለአቤሜሌክ) አድኅነከ በይእቲ ዕለት ይቤ እግዚአብሔር።እስመ ተወከልከ ብየ ይቤ እግዚአብሔር።

እርግማን

ኤር.18፣23 ለሊከ እግዚኦ ተአምር ከመ እኩየ መከሩ ላእሌየ ይቅትሉኒ ኢትሥረይ ሎሙ ኃጢአቶሙ ወኢትደምስስ ጌጋዮሙ እም ቅድመ ገጽከ ወረስዮሙ ለጊዜ መዓትከ።

መጽሐፈ ኤደን

ክፉ ካህናት

ኤር.20፣1 ወሰምአ ጳስኮር ወልደ ኤሞር ካህን እስመ ውእቱ ተሠይመ መኮንነ ለቤተ እግዚአብሔር እንዘ ይትኔበይ ኤርምያስ ዘ ነገረ ወቀሰፎ ጳስኮር ለኤርምያስ ነቢይ ወሞቅሖ፡፡ ኤር.23፣1 ወይ ሎሙ ለኖሎት ቀታልያን እለ ትዘርው አባግዐ መርዔትየ ይቤ እግዚአብሔር፡፡

ጸሎት በእንተ ሰላማ ለብሔር

ኤር.29፣7 ኅሡ ሰላማ ለሀገር ኀበ አፍለስኩክሙ ህየ ወጸልዩ በእንቲአሃ ኀበ እግዚአብሔር፡፡ ምንም የባዕድ ሀገር ቢሆን ለሚኖሩበት አገር መጸለይ ይገባል፡፡አገሩ በረድኤተ እግዚአብሔር ከተጠበቀ ሰውየውም ከሀገሩ ጋራ በረድኤተ እግዚአብሔር ተጠብቆ ይኖራልና፡፡ኅረቤትህ ደህና ይዋል አንተም በደኅና እንድትውል እንዲሉ፡፡

ምርኮ፣ሚጠት

ኤር.29፣14 ወእመይጥ ጼዋኩሙ፡፡ጼዋዊ ሦስት ጊዜ ነው፡፡አስቀድሞ በሆሴዕ ወልደ ዔላ፡፡ አሥሩን ነገድ ስልምናሶር ኋላም በኢኮንያን ሁለቱን ነገድ ናቡከደነጾር፡፡ሦስተኛ በሴዴቅያስ ናቡከደነጾር ማርኳቸዋል፡፡ሚጠትም ሦስት ጊዜ ነው፡፡መጀመሪያ በኤርምያስ ሁለተኛ በዘሩባቤል ሦስተኛ በካልዕ ዕዝራ ነው፡፡ኤር.51፣6 ጉዩ እማዕከለ ባቢሎን እስመ መዋእለ በቀል በጽሐ ላዕሌሃ እምኀበ እግዚአብሔር፡፡ወይፈደያ በከመ ፍዳሃ፡፡ወግብተ ወድቀት ባቢሎን ወተቀጥቀጠት ፈወስናሃ ለባቢሎን ለባቢሎን መድኃኒት አደረግንላት ወኢሐይወት ነገር ግን አልዳነችም፡፡ አንድም ባቢሎንን መከርናት አስተማርናት አልተመለሰችም፡፡

ቅዱሳት መጻሕፍት፣አዲስ ሕግ

ኤር.30፣2 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር አምላከ እስራኤል፡፡ጸሐፍ ኩሎ ነገረ ዘነገርኩከ ውስተ መጽሐፍ፡፡ኤር.31፣31 ናሁ መዋእል ይመጽእ ይቤ እግዚአብሔር ወእሠርዕ ለቤተ እስራኤል ወለቤተ ይሁዳ ሥርዓተ ሐዲሰ ወአኮ ከመ ዝንቱ ሥርዓት ዘሠራዕኩ ለአበዊሆሙ፡፡ኤር.36፣4 ወጸሐፈ መጽሐፈ ባሮክ እም አፈ ኤርምያስ ኩሎ ቃለ እግዚአብሔር ዘነበበ ኀቤሁ በክርታሰ መጽሐፍ፡፡

ብሔረ ብጹዓን

ኤር.35፣6 ወይቤሉ ኢንሰቲ ወይነ እስመ ኢዮናዳብ ወልደ ራኬብ አቡነ አዘዘነ ወይቤለነ ኢትስተዩ ወይነ አንትሙ ወደቂቅክሙ እስከ ለዓለም፡፡ቤተ ኢትሕንጹ ወዘርዐ ኢትዝርዑ ወወይነ ኢትትክሉ እስመ በደባትር ተነድሩ ኩሎ መዋእሊክሙ ከመ ትሕየው ብዙኀ መዋእለ ውስተ ምድር ዘሖርክሙ፡፡ወለቤተ ራኬብ ይቤ ኤርምያስ ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ጸባዖት አምላከ እስራኤል ብእሲ ኢየኀልቅ እም ደቂቀ ኢዮናዳብ ወልደ ራኬብ፡፡

መርዳት

መጽሐፈ ኤደን

ኤር.38፣12 ወይቤሎ ለኤርምያስ አቤሜሌክ ኢትዮጵያዊ ደይ እሎንተ አጽርቅተ ታሕተ እዴሁ ወታሕተ አሕባል ወገብረ ኤርምያስ ከመዝ ወሰሐብዎ በአሕባል ወአውጽእዎ እም አዘቅት፡፡

መጽሐፈ ባሮክ

መጻሕፍትን ማንበብ

ባሮ.1፣8 ወአንበብዋ ለዛቲ መጽሐፍ በቤተ እግዚአብሔር ከመ ትካት ያነብብዋ ለዳግም ሕግ ካህናት በዕለተ ባዕል፡፡

ትእዛዘ እግዚአብሔር

ባሮ.2፣7 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር አጽምዑ እዘኒክሙ፡፡በጾሯችሁ አድምጡ ወተቀነዩ ለንጉሠ ባቢሎን፡፡ወእመ ኢሰማዕክሙ ቃለ እግዚአብሔር ወኢተቀነይክሙ ለንጉሠ ባቢሎን፡፡ወኩሉ ምድር ይከውን በድወ፡፡ባሮ.3፣12 ሶበሰ ሖርክ በፍኖተ እግዚአብሔር እምነበርክ በሰላም ለዓለም፡፡

ሰቆቃወ ኤርምያስ

ልቅሶ

ሰቆ.ኤር.1፣1 ወእምዝ እም ድኅረ ጼወውዎ ለኤርምያስ ወለኢየሩሳሌምኒ አማሰንዋ፡፡ነበረ

ኤርምያስኒ ይበኪ ወአስቆቀወ ዘከመዝ ሰቆቃወ ላእለ ኢየሩሳሌም፡፡

ተረፈ ኤርምያስ

በእንተ ክርስቶስ

ተረ.አር.2፣2 ወእሙንቱሰ ገብሩ ኃጢአተ ምንንተ ይሠይጥዎ ለዘአልቦ ሜጥ፡፡ወያሐምምዎ ለዘኢአበሰ ወይኬንንዎ ለዘይሠሪ ኃጢአተ ወይነሥኡ ሠላሳ ብሩረ ሜጦ ለክቡር ወይሁብዎ ለውእቱ ብሩር ውስተ አጸደ ለብሐዊ፡፡ወበእንተዝ ይወርድ ላእለ ርእሶሙ እስከ ለዓለም ወላእለ ውሉዶሙ ድኅሬሆሙ ይመጽእ ጥፍዐት፡፡እስመ ከዐው ደመ ንጹሐ ውስተ ኩነኔ፡፡

መዝሙረ ዳዊት

አንድምታ

እነ ዮሐንስ አፈወርቅን እነ አትናቴዎስ ሐዋርያውን የመሰሉ ታላላቆቹ የቤተክርስቲያን አባቶች የተረጎሟቸውን የብሉያትና የሐዲሳት ትርጓሜ የሀገራችን ሊቃውንት እያቀኑ ለሰው እንደሚገባው እንደ ሀገሩ አነጋገርና ባህል እያደረጉ በምስጢር በታሪክ በሐተታና በምሳሌ እየገለለጡ ተርጉመዋቸዋል፡፡የትርጓሜውም ዋና ጥቅሙ ምእመናን ምስጢሩን አውቀው እንዲጸልዩ ማድረግ ነው፡፡የሚጠቅምና የሚያድን ሃይማኖት ቢሆንም ምስጢሩን ሳያውቀው

መጽሐፈ ኤደን

የሚጸልየውን ሰው አበው በዓይነ ስውር መስለው ዓይነ ስውር በሚሄድበት ጎዳና ግራና ቀኝ በበትሩ እየዳበሰ ሲሄድ በቅርብ የሚገኙ አራዊት በትር መያዙን እንጂ ዓይነ ስውርነቱን ባለማወቅ እንደሚሸሹና እንደሚርቁ አጋንንትና የክፉ ወገን የሆነ ሁሉ ቃለ እግዚአብሔር በቃሉ መናገሩን እንጂ የእርሱን አለማወቅ ስለማይፈልጉ ይርቃሉ ብለዋል ሐዊ።ቢሆንም ምስጢሩን ሳያውቁ ከመጸለይና ከማንበብ አውቆ መጸለይና ማንበብ እንደሚበልጥ የታወቀ ነው። ከተበላበት ከተጠጣበት ደስቅ የሚባል የእንቅልፍ ጋኔን አለና።መዝ.49፣3 እግዚአብሔርሰ ገሐደ ይመጽእ ወአምላክነሂ ኢያረምም።አንድም እግዚአብሔርሰ በሥጋ ማርያም ይመጣል። ወአምላክነሂ መጥቶ ዝም አይልም።አሌ ለክሙ ጸሐፍት ወፈሪሳውያን እያለ ይዘልፋል።አንድም እግዚአብሔርሰ በክበበ ትስብእት ይመጣል።ወአምላክነሂ መጥቶም ዝም አይልም።ጻድቃንን ንዑ ኀቤየ ብሎ ይጠራል።ኃጥዓንን ሑሩ እምኔየ ብሎ ያሰናብታል።(ለአንድምታ መሰረቱ ራሱ መጽሐፍ ቅዱስ ነው።በአንዱ ቦታ የተነገረው ለሌላው ቦታ እየሆነ ማለት ነው።ለምሳሌ ሰማያት ያመሰግናሉ ለሚለው ሰው እነርሱን አይቶ እኒህን የፈጠረ ብሎ ያመሰግነዋል።ከሌላ ቦታ ግዴታ በግብር የሚያስተረጉሙ ስላሉ እነዚያን ምሳሌ አድርጎ ተናገረ።ለምሳሌ ሰው እንደ እንስሳ ሆነ ይላል ቀንድ አበቀለ ማለት ሳይሆን ግብሩን መሰለ ማለት ነው።ምሳሌም የሚመሳሰልልህ ጉዳይ ካገኘህ መተርጎም ትችላለህ።ለምሳሌ መዝ.45.4 ፈለግ ዘይውኅዝ ያስተፌሥሕ ሀገረ እግዚአብሔር የሚለውን ይህ መጽሐፍ በእግዚአብሔር ታዝዞ የመጣ ዝናም ኢየሩሳሌምን ደስ ያሰኛታል።ማለት የዘሩባትን እንድታበቅል የተከሉባትን እንድታጸድቅ ያደርጋታል።አንድም ከሰማይ የወረደ ቅዱስ ሚካኤል ሀገረ እግዚአብሔር ኢየሩሳሌምን ጠላቷ ሰናክሬምን አጥፍቶ ደስ ያሰኛታል።ብሎ ተርጉሞታል።ሌላ ሰው ደግሞ ፈለግ ገብርኤል ሀገረ እግዚአብሔር ማርያምን እያለ ቢተረጉመው ብቻ ከምስጢሩ ጋር ይሄድ እንጂ ነውርነት የለውም።የሲዲ ጳውሎስ ትርጓሜ የኤስድሮስ የወልደ አብ እየተባለ መለየቱም በዚህ አመስጥሮ የመጣ ነው። ትርጓሜ የተጻፈው ብቻ ነው ብሎ የሚያስብ ሊኖር አይገባም።ሌላው ለምሳሌ ቅዱስ ያሬድ በአንቀጸ ብርሃን ድርሰቱ ሌሎችም አንቲ ውእቱ ዕጽ ሲሉ ዛቲ ይእቲ ምዕራፍየ ለዓለም የሚለውን ወዘተ ሲተረጉሙ ከዚህ መሰረተ ሀሳብ በመነሳቱ ነው።

ምክንያት፡ሳሙኤል ሳኦልን በሎ ለወልድከ ይሑር ቅድሜነ።አዝዞ ሲል ነው።ምነው እርሱ አያዘውምን ቢሉ ቆርሶ ያላጎረሱትን ቀዶ ያላለበሱትን ብላቴና ማዘዝ አይገባምና።

ምርምር፡ዳዳዊት አርእስቱ 10 ነው።ይኸውም መዝ.1፣1 ተግሣጽ ለኩሉ፣መዝ.2፣1 ትንቢት በእንተ ክርስቶስ፣መዝ.3፣1 ትንቢት በእንተ ርእሱ፣መዝ.4፣1 ትንቢት በእንተ መነናውያን፣ መዝ.5፣1 ትንቢት በእንተ ትሩፋን፣መዝ.13፣1 ትንቢት በእንተ ሕዝቅያስ፣መዝ.34፣1 ትንቢት በእንተ ኤርምያስ፣መዝ.43፣1 በእንተ መቃብያን የመቃብያን መነሳት ከሚጠት በኋላ ነው። መዝ.49፣1 ትንቢት በእንተ ዘለፋ ካህናት፣ መዝ.71፣1 በእንተ ሰሎሞን ወልዱ ናቸው።በዚህም በአሥሩ አርእስት አምስት ነገር አለበት። እኒህም መዝ.1 ተግሣጽ ለኩሉ፣ምዕዳን እንደነ ኢትቅናዕ መዝ.37 ያለው ነው።ጸሎት እንደ ስምዓኒ እግዚኦ ጸሎትየ መዝ.101።ትንቢት እንደ ይቤሎ እግዚእ ለእግዚእየ ንበር በየማንየ። አኮቴት እንደ አአኩተከ እግዚኦ እስመ ተወከፍከኒ ዓይነት ያለው ነው።እስመ መዝሙረ ዳዊትሰ ትመስል ገነተ ዘትጸጊ ጽጌያተ ወትፈሪ ፍሬያተ በገነት አትክልት ሰባት ነገር እንዳለበት በዳዊትም ሰባት ነገር አለበት።1ኛ አፍቅሮ ጸላእት

መዝ.16፣4 አነ ዐቀብኩ ፍናወ ዕፁባተ።2ኛ ትሕትና መዝ.21፣6 አንሰ እጼ ወአኮ ሰብእ።3ኛ ሃይማኖት መዝ.21፣10 እም ከርሰ እምየ አንተ አምላኪየ።4ኛ ተስፋ መንግሥተ ሰማያት መዝ.26፣13 እትአመን ከመ እርአይ ሰናይቶ ለእግዚአብሔር በብሔረ ሕያዋን።5ኛ ተአምኖ ኃጣውዕ መዝ.37፣4 እስመ ኖኀ እም ስእርተ ርእስየ ጌጋይየ።6ኛ ስርየት መዝ.50፣2 ሕጽበኒ ወአንጽሐኒ እም ኃጢአትየ።7ኛ ምጽዋት መዝ.116፣29 ዘረወ ወወሀበ ለነዳይ።መዝ.2፣1 ለምንት አንገለጉ አህዛብ።እንደዚህ ያለው ደረቅ ሐዲስ ይባላል።እግዚአብሔር ይቤለኒ ወልድየ አንተ ወአነ ዮም ወለድኩከ።ሰአል እምኔየ እሁበከ አሕዛበ ለርስትከ።ሰአል ማለቱ ከተዋሕዶ በኂላ ልመና ኖሮበት አይደለም ልመና ይስማማው የነበረ ሥጋን እንደተዋሐደ ለማጠየቅ። መዝ.3 ሀተታ ሰይጣን ያስጀመረውን ነገር አያስፈጽምምና አምኖን ከወደዳት ይልቅ ኂላ የጠላት መጥላት ፀና።አቤሴሎም ወንድሚ ከሁለት ዓመት በኂላ በዚህ ምክንያት ገደለው።መዝ.67፣31 ይመጽኡ ተናብልት እም ግብጽ ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኀበ እግዚአብሔር።(ይህንን ጳጳሳት ከግብጽ እየተሾሙ ይመጣሉ ብለው የተረጎሙ ነበሩ።ይህ ግን የግል አስተያየት እንጂ ጥሬው ንባብ እንዲህ ለማለት አያበቃም።እነ አድማሱ ጀንበሬን የነቀፏቸው ሰዎች የትርጓሜን አካሄድ የማያውቁ ሰዎች ናቸው)።መዝ.73፣12 ወወሀበኮሙ ሲሳዮሙ ለሕዝበ ኢትዮጵያ በኢትዮጵያ ሁሉን መናገር ነው።ለከ ውእቱ መዓልት ወዚአከ ይእቲ ሌሊት ማለት መዓልትና ሌሊትን የፈጠርካቸው አንተ ነህ።ክረምተ ወሐጋየ ዘአንተ ፈጠርከ።መዝ.86፣5 እምነ ጽዮን ይብል ሰብእ ሰዎቹም ቤተመቅደስ እናታችን ይላሉ።ወብእሲ ተወልደ ዘሩባቤል ተወልዲል።መዝ.88፣5 ይገንያ ሰማያት ለስብሐቲከ እግዚኦ።አሁን ለእነርሱ ግእዛን ኖሯቸው አይደለም ተዘርግተው እየታዩ የሚያስመሰግኑት ስለሆነ ነው።(እንጨቶች እሾህን እናንግስሽ አሏት እንዳለው ያለ ነው)።መዝ.88፣11 ታቦር ወአርሞንኤም በስመ ዚአከ ይትፌሥሑ።በሀገራቱ ሰዎችን መናገር ነው።ባርቅ ሲሳራን ድል አድርጎበታልና።

*ቋንቋ፦*መዝ.1፣1 ብፁዕ ብእሲ ዘኢሖረ በምክረ ረሲዓን።ረሲዓን የሚላቸው እንጨት ጠርበው ድንጋይ አለዝበው የሚያመልኩ ናቸው።ወዘኢቆመ ውስተ ፍኖተ ኃጥዓን።ምነው ነቢይ ጎዳናን ከለከለ እንስሳት በሄዱበት አራዊት ጻድቃን በሄዱበት ኃጥዓን ይሄዱ የለምን ቢሉ በግብር ያልመሰለ ሲል ነው።ኃጥዓን የሚላቸው ሰርቀው ቀምተው አስረው ፈትተው ቋንጃ ቆርጠው ነፍስ ገድለው የሚኖሩ ናቸው።ወዘኢነበረ ውስተ መንበረ መስተሳልቃን።መስተሳልቃን የሚላቸው ዓይኑ በፈረጠ እጅ እግሩ በተቆረጠ የሚዘብቱ ናቸው።መዝ.6 አንተ በስውር ያደረግሁት ይመስልሀል እኔ ግን በጣይ በጉባይ እንዲሉ በፀሐይ በጉባኤ እገልጽብሀለሁ ብሏል። መዝ.28፣1 አምጽኡ ለእግዚአብሔር ክብረ ወስብሐተ።አሁን ክብር ስብሐት እንደ ላም ተነድቶ እንደ በግ ተጎትቶ የሚመጣ ሆኖ አይደለም።ስሙን እየጠራችሁ አመስግኑት ሲል ነው።ቁርባን የሚለው የስንዴ የወይን መሥዋእት የላም የበግ።መዝ.53፣4 ናሁ እግዚአብሔር ይረድአኒ ወእግዚእየ ያድኅና ለነፍስየ።ይልና ናሁ እግዚአብሔር እግዚእየ ይረድአኒ ወያድኅና ለነፍስየ ብለህ ግጠም።እነሆ ጌታየ እግዚአብሔር ሰውነቴን ረድቶ ያድናታል።እንዲህ ብለህ ግጠም እንዲህ ብለህ ግጠም የሚለው የቀድሞው ቃልም በሰዋስው ደረጃ የሚያስኬድ ሆኖ ግን ደግሞ ያንኑ ቃል በማገላበጥ ከሀሳቡ ጋራ ተያያዥ የሆነ ምርጥ ዓረፍተ ነገር መፍጠር ነው። መዝ.77፣25 ወኅብስተ መላእክቲሁ በልዐ እጎለ እመሕያው በመላእክት እጅ የወረደውን እንጀራ አንድም የአለቆቹ የሙሴ የአሮንን ምግብ መላው እስራኤል በሉ።አንድም የመላእክትን ምስጋና

አመሰገኑ።።መዝ.77፣65 ወተንስአ እግዚአብሔር ከመ ዘንቃሕ እም ንዋም የተኛ ሰው ፈጥኖ እንዲነሳ እግዚአብሔርም ከሰባ ዘመን በኋላ በረድኤት ተነሳ።።ወከመ ኃያል ወጎዳገ ወይን አንድም ወተንስአ ሦስት መዓልት ሦስት ሌሊት በከርሰ መቃብር አድሮ ተነሳ።።የወይን ስካር እንዳለፈለት ሰው ፈጥኖ እንዲነሳ ጌታም በሦስት ቀን ፈጥኖ ተነሥቷል።።

ታሪክ፦መዝ.6፣6 ወበአንብዕየ አርኃሥኩ ምስካብየ።።የዳዊትን የእንባውን መጠን ከዚህ ይናገሩታል።።በእንባው የበቀለ ሰርዶ ሰውነቱን ተብትቦ ይዞት ብላቴኖቹ በመቀስ እያረፉ አውጥተውታል ይላሉ።።ይኸውም በዜና እስክንድር ታውቋል።።መዝ.71፣1 እግዚኦ ኩነኔከ ሀቦ ለንጉሥ።።ዳዊት ፈጥኖ አረጀ በምን ምክንያት ቢሉ ከዚያ በፊት ዘጠኝ መቶ ስምንት መቶ ዘመን ይኖሩ ነበር።።ከኖኅ ወዲህ ግን ዘመን እየተከፈለ ሄዷል።።500፣400፣300፣200፣120 ሆኗል።። ወይከውን መዋእሊሁ ለእንለ እመሕያው ምዕተ ወእስራ እንዲል።።እርሱ ባለቤቱ ዳዊትም ወመዋዕለ ዓመቲነኒ ሰብዓ ክራማት ወእመሰ በዝኀ ሰማንያ ዓም ብሏል።።ጽድቀከኒ ለወልደ ንጉሥ እውነተኛውንም ፍርድህን ለሰሎሞን ግለጽለት።።አንድም እግዚኦ አቤቱ የባህርይህን ግዛት ለክርስቶስ በሥጋ ይገዛ ዘንድ ስጠው ማለት ስለሥጋ እንግድነት።።ከመ ይኰንኖሙ ለሕዝብከ በጽድቅ ይገንዩ ቅድሜሁ ኢትዮጵያ የኢትዮጵያ ንግሥት ማክዳ ይላታል ለሰሎሞን ገብራለታለችና።።አንድም ለጌታ ፍጥረት ሁሉ ይገዙለታል።።ጸላእቱሂ ሐመደ ይቀምሑ።።የሰሎሞን ጠላቶቹ አመድ ይመገባሉ ማለት ተዋርዷቸውን መናገር ነው።።አንድም ግዳይ ብለው ሲጥሏቸው በግንባራቸው በከንፈራቸው ይዘውት ይነሳሉና።።አንድም አጋንንት እንደ ትቢያ በንነው እንደጢስ ተንነው ይጠፋሉ።።ነገሥተ ተርሴስ ወደሰያት አምጋ ያበውዑ።።የተርሴስ የደሰያት ነገሥታት እጅ መንሻ ግብር ለሰሎሞን ያቀርቡለታል።።አንድም ሰብአ ሰገል ለጌታ ሦስቱን ንዋይ ይገብሩለታል።። መዝ.102፣5 ዘይሔድሳ ከመ ንስር ለውርዙትከ።።ታሪክ ያፈ ፊንክስ ይልና ከዚያ እባብ ብልየት ሲያገኘው 40 ቀን ጹሞ ይታደሳል ነገር ግን ንስርን እባብ የሚል አልተገኘም።።

ደረቅ ሐዲስ፦መዝ.109፣1 ይቤሎ እግዚእ ለእግዚእየ ንበር በየማንየ።።እንዲህ ያለው ደረቅ ሐዲስ ይባላል።።ጌታየ አብ ጌታየ ወልድን በቀኝ ተቀመጥ አለው።።አሁን በሥላሴ ቀኝ ግራ ኖሮባቸው አይደለም።።ዕሪናቸውን መናገር ነው።።ንበር ማለቱ ስለሥጋ እንግድነት ነው።።መሐለ እግዚአብሔር ወኢይኔሥሕ አንተ ካህኑ ለዓለም በከመ ሚመቱ ለመልከጼዴቅ።።

መዝሙር፣ምስጋና፣እልልታ

መቶ አምሳውን መዝሙር ከአራት አድርገው ተካፍለው በ24ቱ ጊዜ አሥራ ሁለት አሥራ ሁለት እየሆኑ ያደርሱት ነበር።።አለቆቻቸውም ማን፣ቆሬ፣አሳፍ እና ኤዶትም ይባላሉ።።(በሰዓት 12 ሲሆን በ24 ሰዓት 288 ይሆናል)።።መዝ.9፣1 እገኒ ለከ እግዚኦ በኩሉ ልብየ ወእነግር ኩሎ ስብሐቲከ እትፌሣሕ ወእትሐሠይ ብከ በአንተ በማመኔ ደስ ይለኛል።።ወእዜምር ለስምከ ልዑል።። መዝ.12፣5 እሴብሖ ለእግዚአብሔር ዘረድአኒ ወእዜምር ለስመ እግዚአብሔር ልዑል።። መዝ.32፣2 ግነዩ ለእግዚአብሔር በመሰንቆ ወበመዝሙር ዘአሠርቱ አውታሪሁ (በገና) ዘምሩ ሎቱ ወሰብሕዎ ስብሀተ ሐዲሰ።።ሰናየ ዘምሩ ወየብቡ ሎቱ።።መዝ.46፣6 ዘምሩ ለአምላክነ ዘምሩ ዘምሩ ለንጉሥነ ዘምሩ።።መዝ.49፣13 ኢይበልዕ ሥጋ ላህም ወኢይሰቲ ደመ ጠሊ።።ሠዕ ለእግዚአብሔር መሥዋእተ ስብሐት ወሀቦ ለልዑል ጸሎተከ።።መዝ.65፣1 የብቡ ለእግዚአብሔር

መጽሐፈ ኤደን

በኩሉ ምድር፡፡ወዘምሩ ለስሙ በልዎ ለእግዚአብሔር ግሩም ግብርከ፡፡መዝ.68፣30 እሴብሕ ለስመ አምላኪየ በማኅሌት ወአዐብዮ በስብሐት፡፡መዝ.70፣8 ምላዕ አፉየ ስብሐቲከ ከመ እሰብሕ አኮቴተ፡፡መዝ.95፣2 ሰብሕዎ ለእግዚአብሔር ወባርኩ ለስሙ ወተዝያነው እም ዕለት ዕለተ አድኅኖቶ ወንግርዎሙ ለአሕዛብ ስብሐቲሁ ወለኩሎሙ አሕዛብ ተአምሪሁ፡፡መዝ.11፣4 ሠረቀ ብርሃን ለራትዓን በውስተ ጽልመት ዝክረ ጻድቅ ለዓለም ይሄሉ፡፡ወኢይፈርህ እም ነገር እኩይ፡፡ ጥቡዕ ልቡ ለተወክሎ በእግዚአብሔር ጽኑዕ ልቡ ወኢይትሐወክ ለዓለም ዘረወ ወወሀበ ለነዳይ ወጽድቁኒ ይነብር ለዓለም፡፡ወተንልቅ ፍትውቶሙ ለኃጥዓን፡፡መዝ.115፣7 ወሰበርከ መዋቅሕትየ ለከ እሠውዕ መሥዋእተ ስብሐት፡፡መዝ.136፣4 እፎ ነሐሊ ማሕሌተ እግዚአብሔር በምድር ነኪር፡፡መዝ.150፣1 ሰብሕዎ ለእግዚአብሔር በቅዱሳኑ፡፡ሰብሕዎ በቃለ ቀርን ሰብሕዎ በመዝሙር ወበመሰንቆ ሰብሕዎ በከበሮ ወበትፍሥሕት ሰብሕዎ በአውታር ወበእንዚራ ሰብሕዎ በጸናጽል ዘሠናይ ቃሉ፡፡

መልካም ሰው

መዝ.1፣1 ብፁዕ ብእሲ ዘኢሖረ በምክረ ረሲዓን፡፡ወዘኢቆመ ውስተ ፍኖተ ኃጥዓን፡፡ወዘኢነበረ ውስተ መንበረ መስተሳልቃን፡፡ዘዳዕሙ ሕገ እግዚአብሔር ሥምረቱ፡፡ፈቃዱ ሕገ እግዚአብሔር የሆነለት ሰው ነው እንጂ፡፡መዝ.14፣2 ዘየሐውር በንጹሕ ወይገብር ጽድቀ ወዘይነብብ ጽድቀ በልቡ ወዘኢንሕለወ በልሳኑ ወዘኢገብረ እኩየ ዲበ ቢጹ፡፡ወዘኢያጽአለ አዝማዲሁ ወዘምኑን በቅድሜሁ እኩይ፡፡ዘያክብሮሙ ለፈራህያነ እግዚአብሔር ወዘኢለቅሐ ወርቆ በርዴ ወዘኢነስአ ሕልያነ በላዕለ ንጹሕ ዘይገብር ከመዝ ኢይትሐወክ ለዓለም፡፡መዝ.36፣25 ወርዘውኩሂ ወረሳእኩ ወጻድቅሰ ዘይትገደፍ ኢርኢኩ ወዘርዑሂ ኢይጼነስ እክለ፡፡ወዘርዑሂ ውስተ በረከት ይሄሉ፡፡እስመ ጻድቀ ያፈቅር እግዚአብሔር ወኢይገድፎሙ ለጻድቃን ወለዓለም የዓቅቦሙ፡፡ወይትቤቀል ሎሙ ለንጹሓን ወይሜሩ ዘርዖሙ ለኃጥዓን፡፡ወጻድቃንሰ ይወርስዋ ለዓለም፡፡አፉሁ ለጻድቅ ይትሜሀር ጥበበ፡፡ወሕገ አምላኩ ውስተ ልቡ፡፡መድኃኒቶሙ ለጻድቃን እምኀበ እግዚአብሔር፡፡ወቀዋሚሆሙ ውእቱ በጊዜ ምንዳቤሆሙ ይረድኦሙ እግዚአብሔር ወያድኅኖሙ ወያነግፎሙ እምእደ ኃጥዓን፡፡

መጻሕፍት፣ስግደት

መዝ.1፣2 ወዘሕጎ ያነብብ መዓልተ ወሌሊተ ወይከውን ከመ ዕጽ እንተ ትክልት ኀበ ሙኃዘ ማይ፡፡እንተ ትሁብ ፍሬሃ በበጊዜሃ ወቈጽላኒ ኢይትነገፍ፡፡ይህቸም ዕጽ በሀገራቸው ለውዝ ገውዝ በሀገራችን ሎሚ ትርንጎ ናት፡፡መዝ.5፣5 ወእሰግድ ውስተ ጽርሐ መቅደስከ በፈሪሆትከ፡፡ መዝ.86፣6 እግዚአብሔር ይነግሮሙ ለሕዝቡ በመጽሐፍ ወለመላእክቲሁኒ እለ ተወልዱ በውስቴታ፡፡መዝ.95፣9 ስግዱ ለእግዚአብሔር በዓፀደ መቅደሱ፡፡መዝ.101፣18 ወተጽሕፈት ዛቲ ለካልዕ ትውልድ፡፡መዝ.131፣7 ወንሰግድ ውስተ መካን ኀበ ቆመ እግረ እግዚእነ፡፡

ሃይማኖት፣ምግባር፣ፍርድ

ሃይማኖት በቅጠል ምግባር በፍሬ ይመሰላሉ፡፡ከሃይማኖት ምግባር ይበልጣል ማለት አይደለም፡፡ በቅጠል መሠረትነት ፍሬ እንዲገኝ በሃይማኖትም መሰረት ምግባር ይሠራልና ሃይማኖትን

መጽሐፈ ኤደን

በቅጠል ምግባርን በፍሬ መስሎ ተናገረ።መዝ.105፣3 ብጹዓን እለ የዐቅቡ ፍትሐ ወይገብሩ ጽድቀ በኵሉ ጊዜ።

ዕፅ ከንቱ፣ፍቅረ ከንቱ

በነግህ ትበቅላለች በሠለስት ታብባለች በቀትር ታፈራለች በተስዓት ትደርቃለች በሠርክ ኪኮርኳ ብላ ትወድቃለች ከዚህ ደረሰች አትባልም።መዝ.4፣2 ለምንት ታፈቅሩ ከንቶ ወተኃሡ ሐሰተ።

በእንተ ክርስቶስ

መዝ.2፣1 ለምንት አንገለገ አህዛብ።እንደዚህ ያለው ደረቅ ሐዲስ ይባላል።እግዚአብሔር ይቤለኒ ወልድየ አንተ ወአነ ዮም ወለድኩከ።ሰአል እምኔየ እሁበከ አሕዛበ ለርስትከ።ሰአል ማለቱ ከተዋሕዶ በኋላ ልመና ኖሮበት አይደለም ልመና ይስማማው የነበረ ሥጋን እንደተዋሐደ ለማጠየቅ።መዝ.8፣1 እግዚኦ እግዚእነ ጥቀ ተሰብሐ ስምከ በኵሉ ምድር።እስመ ተለዐለ ዕበየ ስብሐቲከ መልዕልተ ሰማያት።እም አፈ ደቂቅ ወሕጻናት አስተዳሎከ ስብሐተ።በእንተ ጸላዒ ዲያብሎስን ደስ አይበለው ብለህ።መዝ.21፣16 ወአኃዙኒ ማህበሮሙ ለእኩያን ቀነውኒ እደውየ ወእገርየ ውኖለቁ ኩሎ አዕጽምትየ ወተካፈሉ አልባስየ ለርእሶሙ ወተዐጸው ዲበ አራዝየ። መዝ.44፣2 ይሜኒ ላሕዩ እም ውሉደ እጓለ እመሕያው።አፍቀርከ ጽድቀ ወዓመፃ ጸላእከ በእንተዝ ቀብዐከ እግዚአብሔር አምላክከ ቅብዐ ትፍሥሕት እም እለ ከማከ።መዝ.46፣4 ሥኖ ለያእቆብ ዘአፍቀረ።የያዕቆብን ሃይማኖት የወደደ እርሱ ነው።አንድም የያዕቆብን ሥጋ ለመዋሐድ የወደደ እርሱ ነው።ዐርገ እግዚአብሔር በይባቤ ወእግዚእነ በቃለ ቀርን።መዝ.109፣1 ይቤሎ እግዚእ ለእግዚእየ ንበር በየማንየ።እንዲህ ያለው ደረቅ ሐዲስ ይባላል።ጌታየ አብ ጌታየ ወልድን በቀኝ ተቀመጥ አለው።አሁን በሥላሴ ቀኝ ግራ ኖሮባቸው አይደለም።ዕሪናቸውን መናገር ነው።ንበር ማለቱ ስለሥጋ እንግድነት ነው።መሐለ እግዚአብሔር ወኢይኔሥሕ አንተ ካህኑ ለዓለም በከመ ሚመቱ ለመልከጼዴቅ።መልከጼዴቅ ጌታን በምን ይመስለዋል ቢሉ መልከ ጼዴቅን ዘአልቦቱ አብ ወእም ይለዋል።ምነው በስንክሳር ተጽፎ የለምን ቢሉ በሌዋውያን ክታብ ስለሌለ ጌታም ለቀዳማዊ ልደቱ እናት ለደኃራዊ ልደቱ አባት የለውምና።አንድም መልከጼዴቅ በስንዴ በወይን ያስታኩት ነበር።ጌታም ስጋውን በስንዴ ደሙን በወይን አድርጎ ሰጥቶናል። አንድም መልከጼዴቅ በዚህ ጊዜ ተገኘ በዚህ ጊዜ ያልፋል አይባልም።ጌታም በዚህ ጊዜ ተገኘ በዚህ ጊዜ ያልፋል አይባልም።አንድም መልከጼዴቅን ዘእምነገዱ ለካም ይለዋል ከቤተ ሌዊ ሳይወለድ ክህነትን ገንዘብ አድርጓል ጌታም ከቤተ ይሁዳ ተወልዶ ክህነትን ገንዘብ አድርጓል።

ነገሥታት፣ሰዱቃውያን

መዝ.2፣10 ወይእዜኒ ነገሥት ለብው ወተገሠፁ ኩልክሙ እለ ትኴንንዋ ለምድር።ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሀት።መዝ.4 ሳዶቅ የሚባል ሰው ነበረ።ሰው ሞቶ ከመቃብር ከገባ በኋላ ፈርሶ በስብሶ ይቀራል።ነፍሱም እንደ ጉም ሽንት በንና ትቀራለች የሚል ነው።የእርሱን ባህል የያዙት ሁሉ ሰዱቃውያን ተብለዋል።መዝ.32፣16 ኢይድኅን ንጉሥ በብዝኀሠራዊቱ።ወያርብህኒ ኢድኅነ በብዝኀ ኃይሉ።ወኢያመስጥ በብዝኀ ጽንዑ።

መጽሐፈ ኤደን

ረድኤተ እግዚአብሔር፣ጸሎት፣ተስፋ

መዝ.3፣4 ቃልየ ኀበ እግዚአብሔር ጸራሕኩ ወሰምዐኒ እም ደብረ መቅደሱ አንሰ ሰከብኩ ወኖምኩ ወተንሣእኩ እስመ እግዚአብሔር አንስአኒ።ኢይፈርህ እም አእላፍ አሕዛብ እለ ዐገቱኒ ወቆሙ ላእሌየ።ተንሥእ እግዚኦ አምላኪየ ወአድኅንኒ።መዝ.9፣7 ወኮኖሙ እግዚአብሔር ምስካዮሙ ለነዳያን ወረዳኢሆሙ ውእቱ በጊዜ ምንዳቤሆሙ።እስመ ኢተኀድጎሙ ለእለ የኀሡከ እግዚኦ።መዝ.17፣3 እንተ ሶበ ጸዋእክዎ ለእግዚአብሔር እድኅን እምጸርየ።ሶበ ተመንደብኩ ጸዋእክዎ ለእግዚአብሔር ወሰምአኒ በጽርሐ መቅደሱ ቃልየ።መዝ.33፣5 ቅረቡ ኀቤሁ ወያበርህ ለክሙ ወኢይትኀፈር ገጽክሙ።መዝ.34፣1 ግፍዖሙ እግዚኦ ለእለ ይገፍዑኒ ከዚህ የማይመለሱ አሉና ግፍዖሙ አለ።ከዚያ የሚመለሱ አሉና ሥረይ ሎሙ አለ።አንድም አውቀው የሄዱ አለና ከዚህ ግፍዖሙ አለ።ሳያውቁ የሔዱ አሉና ከዚያ በዘኢየአምሩ ይገብሩ አለ።አንድም በኢተነሳሒ ኃጥእ ሊጸልዩበት ይገባልና ግፍዖሙ አለ።ለተነሳሒ ኃጥዕ ሊጸልዩለት ይገባልና ከዚያ አባ ሥረይ ሎሙ አለ።መዝ.38፣7 ወይእዜኒ መኑ ተስፋየ አኮኑ እግዚአብሔር።መዝ.43፣5 ብከ ንወግዖሙ ለኩሎሙ ጸርነ።ወበስምከ ናኀሥሮሙ ለእለ ቆሙ ላዕሌነ በእግዚአብሔር ንከብር ኩሎ አሚረ።መዝ.59፣12 በእግዚአብሔር ንገብር ኃይለ ወውእቱ የኀሥሮሙ ለእለ ይሣቅዩነ።መዝ.69፣5 አንሰ ነዳይ ወምስኪን አነ።ወእግዚአብሔር ይድኅኒ።መዝ.78፣9 ርድአነ አምላክነ ወመድኀኒነ በእንተ ስብሐተ ስምከ እግዚኦ ባልሐነ።ወሥረይ ለነ ኃጢአተነ በእንተ ስምከ ከመ ኢይበሉ አሕዛብ አይቴ ውእቱ አምላኮሙ።መዝ.83፣11 እግዚአብሔር ይሁብ ክብረ ወሞገሠ እግዚአብሔር ኢያስተጸንሶሙ እም በረከቱ ለእለ የሐውሩ በሕይወት።መዝ.117፣8 ይሄይስ ተአምኖ በእግዚአብሔር እም ተአምኖ በእጓከ እመሕያው ይኄይስ ተሰፍዎ በእግዚአብሔር እም ተሰፍዎ በመላእክት።ኩሎሙ አህዛብ ዐገቱኒ ወበስመ እግዚአብሔር ሞዕክዎሙ።ተንተንኩ ለወዲቅ ወእግዚአብሔር አንስዓኒ።መዝ.118 አሌፉትን አዳም በገነት ሳለ ሰባት ዓመት ሲጸልየው ኖሯል።ዕጸ በለስን ከበላ በኋላ ተሰውሮታል።መዝ.120፣1 እም አይቴ ይምጻእ ረድኤትየ ረድኤትየሰ እምኀበ እግዚአብሔር ዘገብረ ሰማየ ወምድረ ናሁ ኢይደቅስ ወኢይነውም ዘየአቅቦ ለእስራኤል።መዝ.126፣1 እመ እግዚአብሔር ኢሐነጸ ቤተ ከንቶ ይጸምው እለ የሐንጹ እመ እግዚአብሔር ኢዐቀበ ሀገረ ከንቶ ይተግሁ እለ ይኄልው።ወከንቱ ገይሦትክሙ።

ቅዱሳን፣ትሩፋን፣ሰማዕት፣ቃልኪዳን፣ጽድቅ

መዝ.4፣3 አእምሩ ከመ ተሰብሐ እግዚአብሔር በጻዲቁ።መዝ.5፣1 ትሩፋን የሚላቸው አሥሩ ነገድ ተማርከው በኢየሩሳሌም የቀሩ ሁለቱ ነገድ ናቸው።አንድም ሁሉም ተማርከው አበው አልቀው የቀሩ ውሉድ ናቸው።መዝ.32፣5 ብፁዕ ሕዝብ ዘእግዚአብሔር አምላኩ።ሕዝብ ዘነረየ ሎቱ ለርስቱ።መዝ.33፣17 ጸርሑ ጻድቃን ወእግዚአብሔር ሰምዖሙ ወእም ኩሉ ምንዳቤሆሙ አድኃኖሙ።ቅሩብ እግዚአብሔር ለየዋህነ ልብ።ወያድኅኖሙ ለትሑታነ መንፈስ።ብዙኅ ሕማሞሙ ለጻድቃን ወእም ኩሉ ያድኅኖሙ እግዚአብሔር።መዝ.43፣22 እስመ በእንቲአሁ ይቀትሉነ ኩሎ አሚረ ወኮነ ከመ አባግዕ ዘይጠብሑ።መዝ.67.35 መንክር እግዚአብሔር በላእለ ቅዱሳኒሁ።አምላከ እስራኤል ውእቱ ይሁብ ኃይለ ወጽንዐ ለሕዝቡ።መዝ.88፣3 ኪዳነ ተካየድኩ ምስለ ኅሩያንየ ወመሐልኩ ለዳዊት ገብርየ ለዓለም።አስተዳሉ ዘርዐከ ወአሐንጽ ለትውልደ ትውልድ መንበረከ።መዝ.115፣3 ክቡር ሞቱ ለጻድቅ በቅድመ እግዚአብሔር።መዝ.117፣18

መጽሐፈ ኤደን

አርኅው ሊተ አናቅጸ ጽድቅ እባዕ ውስቴቶን ወእግነይ ለእግዚአብሔር።ዛ አንቀጽ እንተ እግዚአብሔር ጻድቃን ይበውዑ ውስቴቱ ቡሩክ ዘይመጽእ በስመ እግዚአብሔር።መዝ.118፣86 ኩሉ ትእዛዝከ ጽድቅ።መዝ.138፣17 ወበኀቤየሰ ፈድፋደ ክቡራን አዕርክቲከ እግዚኦ።አኮኑ ጸላእተከ ጸላእኩ እግዚኦ።መዝ.145፣8 እግዚአብሔር ያፈቅሮሙ ለጻድቃን።መዝ.150፣1 ሰብሕዎ ለእግዚአብሔር በቅዱሳኑ።

ቁጣ፣ዓማፂ፣ዓመፃ፣ሽንገላ

መዝ.4፣4 ተምዑ ወኢተዐብሱ።የሚገባ ቁጣ አለ ሕጻናት የተማሩትን እንዳይገድፉ ያልተማሩትን እንዲማሩ መናፍቃን ሃይማኖት እንዳይነቅፉ ክህደት እንዳያሰፉ ተቆጡ። መዝ.7፣14 ናሁ ሐመ ዓማፂ በዓመፃሁ ጸንሰ በጻዕር ወወለደ ኃጢኣተ።ግበ ከረየ ወደሐየ ወይወድቅ ውስተ ግብ ዘገብረ።ወይገብዕ ፃማሁ ዲበ ርእሱ።ወትወርድ ዓመፃሁ ዲበ ዲማኑ። መዝ.10፣5 ዘሰ አፍቀራ ለዓመፃ ጸልኣ ነፍሶ።መዝ.36፣1 ኢትቅናዕ ላእለ እኩያን ወኢትቅናዕ ላእለ ገበርተ ዓመፃ እስመ ከመ ሣእር ፍጡነ ይየብሱ ወከመ ሐመልማለ ሐምል ፍጡነ ይወድቁ።መዝ.36፣25 ርኢክዎ ለኃጥእ ዐብየ ወተለአለ ከመ አርዘ ሊባኖስ ወሶበ እገብእ ኃጣዕክዎ።ነሠሥኩ ወኢረከብኩ መካኖ።መዝ.61፣4 በአፉሆሙ ይድኅሩ ወበልቦሙ ይረግሙ። መዝ.77፣36 ወአፍቀርዎ በአፉሆሙ ወሐሰውዎ በልሳኖሙ ወኢኮነ ርቱዐ ልቦሙ። ወኢተአመንዎ በኪዳኑ።

መሥዋእት፣ተአምኖ፣ማዳን

መዝ.4፣5 ሡዑ መሥዋእተ ጽድቅ ወተወከሉ በእግዚአብሔር።መዝ.12፣5 ወአንሰ በምሕረትከ ተወከልኩ ይትፌሥሐኒ ልብየ በአድኅኖትከ።መዝ.19፣7 እሙንቱሰ በአፍራስ ወበሠረገላት ወንሕነሰ ነዓቢ በስመ እግዚአብሔር አምላክነ።እሙንቱ ተአቅጹ ወወድቁ ወንሕነሰ ተንሣእነ ወረታእነ።መዝ.25፣1 ወተወከልኩ በእግዚአብሔር ከመ ኢይድክም።መዝ.26፣1 እግዚአብሔር ያበርህ ሊተ ወያድኅነኒ ምንትኑ ያፈርሀኒ።መዝ.41፣5 ለምንት ትቴክዚ ነፍስየ ወለምንት ተሐውክኒ እመኒ በእግዚአብሔር ከመ እገኒ ሎቱ።

እግዚአብሔር፣ሕገ እግዚአብሔር

መዝ.5፣5 ጸላዕከ እግዚኦ ኩሎሙ ገበርተ ዓመፃ።ወትገድፎሙ ለኩሎሙ እለ ይነቡ ሐሰተ። ብእሴ ደም ወጥህላዌ ያስቆርር እግዚአብሔር።መዝ.7፣9 ይፈትን ልበ ወኩልያተ እግዚአብሔር። እግዚአብሔር መኮንነ ጽድቅ ኃያል ወመስተዓግሥ።መዝ.9፣7 እግዚአብሔርሰ ይነብር ለዓለም። ወውእቱ ይኴንና ለዓለም በጽድቅ።ወይኴንኖሙ ለአሕዛብ በርትዕ።የአምር እግዚአብሔር ገቢረ ፍትሕ።ይነግሥ እግዚአብሔር ለዓለመ ዓለም።መዝ.10፣6 እስመ ጻድቅ እግዚአብሔር ወጽድቀ አፍቀረ።መዝ.11፣6 ቃለ እግዚአብሔር ቃል ንጹሕ።መዝ.17፣35 ወትምህርትከ ዘያጸንአኒ ለዝሉፉ ወተግሣጽከ ውእቱ ዘይሜህረኒ።መዝ.18፣7 ሕጉ ለእግዚአብሔር ንጹሕ ወይመይጣ ለነፍስ።ስምዑ ለእግዚአብሔር እሙን ወያጠብብ ሕጻናተ።ኩነኔሁ ለእግዚአብሔር ርቱዕ ወያስተፌሥሕ ልበ።ትዕዛዙ ለእግዚአብሔር ብሩህ ወያበርህ አዕይንተ።መዝ.23፣1 ለእግዚአብሔር ምድር በምልዓ።ዓለምኒ ወኩሉሙ እለይነብሩ ውስቴቱ።መዝ.24፣14 ኃይሎሙ

ውእቱ እግዚአብሔር ለእለ ይፈርህዎ።መዝ.32፣5 ያፈቅር እግዚአብሔር ጽድቀ ወምጽዋተ። መዝ.46፣6 እስመ ንጉሥ እግዚአብሔር ለኩሉ ምድር እግዚአብሔርሰ ይነብር ዲበ መንበሩ ቅዱስ።መዝ.50፣17 ልበ ትሑተ ወየውሃ ኢይሜንን እግዚአብሔር።መዝ.71፣18 ይትባረክ እግዚአብሔር አምላከ እስራኤል ዘገብረ ዐቢየ ወመንክረ ባሕቲቱ።መዝ.73፣12 እግዚአብሔርሰ ንጉሥ ውእቱ እም ቅድመ ዓለም።ወገብረ መድኃኒተ በማዕከለ ምድር።በማዕከለ ምድር በኢየሩሳሌም አዳምን ፈጥሮ መድኃኒት አደረገ።መዝ.80፣9 ወኢትስግድ ለአምላክ ነኪር እስመ አነ ውእቱ እግዚአብሔር አምላክከ።መዝ.85፣15 አንተሰ እግዚኦ መሐሪ ወመስተሣሕል ርጉቀ መዓት ወብዙኀ ምሕረት ወጻድቅ።መዝ.89፣2 ዘእንበለ ይቁም አድባር ወይትፈጠር ዓለም ወምድር እም ቅድመ ዓለም ወእስከ ለዓለም አንተ ክመ።መዝ.93፣1 እግዚአብሔር እግዚእ መስተበቅል።መዝ.101፣25 አንተ እግዚኦ አቅደምከ ሣርሮታ ለምድር ወግብረ እደዊከ እማንቱ ሰማያት።እማንቱሰ ይትኃጐላ ወአንተሰ ትሄሉ።ወኩሉ ከመ ልብስ ይበሊ።ወከመ ሞጣሕት ትዌልጦሙ ወይትዌለጡ።ማለት በሕጻንነት በእርጅና በሕይወት በሞት ትለውጣቸዋለህ ይለዋወጣሉም።አንተሰ አንተ ክመ ወዓመቲከኒ ዘኢየኀልቅ።መዝ.102፣6 ገባሬ ሣሕል እግዚአብሔር ወይፈትሕ ለኩሉ ግፉዓን መሐሪ ወመስተሣሕል እግዚአብሔር ርጉቀ መዓት ወብዙኀ ምሕረት ወጻድቅ ኢይቀስፍ ወትረ ወኢይትመዓዕ ዘልፈ።አኮ በከመ ኃጢአትነ ዘገብረ ለነ ወኢፈደየነ በከመ አበሳነ።ወበከመ ይምሕር አብ ውሉዶ ከማሁ ይምሕሮሙ እግዚአብሔር ለእለ ይፈርህዎ እስመ ውእቱ የአምር ፍጥረተነ።መዝ.102፣19 እግዚአብሔር አስተዳለወ መንበሮ በሰማያት ወኩሎ ይኴንን በመንግሥቱ ይባርክዎ ለእግዚአብሔር ኃይሉ ላዕኩ እለ ይገብሩ ፈቃዶ።ውስተ ኩሉ በሐውርት መለኮቱ።መዝ.103፣1 አሚነ ወዕበየ ስብሐት ለበስከ ወለበስከ ብርሐነ ከመ ልብስ ወረበብኮ ለሰማይ ከመ ሠቅ ዘይጠፍር በማይ ጽርሖ ወረሰየ ደመና መከየዶ ዘየሐውር በክነፈ ነፋስ።መዝ.103፣10 ዘይፈኑ አንቅዕተ ውስተ ቆላት ወያሰትዩ ለኩሉ አርዌ ገዳም።ወይትዌከፉ ሐልስትዮታት ለጽምዖሙ።ዘይሰቅዮሙ ለአድባር እም ውሳጥያቲሆሙ ዘያበቍል ሳእረ ለእንስሳ ወሐመልማለ ለቅኔ እጓለ እመሕያው።ይትፌሣሕ እግዚአብሔር በተግባሩ።መዝ.110.7 ግብረ እደዊሁ ጽድቅ ወርትዕ ወእሙን ኩሉ ትእዛዙ ወጽኑዕ ለዓለመ ዓለም።መዝ.112.5 መኑ ከመ እግዚአብሔር አምላክነ ዘይነብር ውስተ አርያም ወይሬኢ ዘበታሕቱ።በሰማይኒ ወበምድርኒ ዘያነስኦ እምድር ለነዳይ።መዝ.113፣4 አምላክነሰ ውስተ ሰማይ ላዕለ በሰማይኒ ወበምድርኒ ኩሎ ዘፈቀደ ገብረ እግዚአብሔር።መዝ.115፣3 ምንተኑ አዐስዮ ለእግዚአብሔር በእንተ ኩሉ ዘገብረ ሊተ።መዝ.116፣2 ወጽድቁሰ ለእግዚአብሔር ይሄሉ ለዓለም።መዝ.118፣1 ብጹዓን እለ ንጹሓን በፍኖቶሙ ወእለ የሐውሩ በሕገ እግዚአብሔር እለሰ ይገብሩ ዓመፃ ፍኖተ ዚአሁ ኢሖሩ።መዝ.118፣126 ጊዜ ገቢር ለእግዚአብሔር።እግዚአብሔር ስራ የሚሰራበት ጊዜ አለው።ነገረ ቃልከ ያበርህ ወያጠብብ ሕጻናተ።መዝ.120፣1 ናሁ ኢይደቅስ ወኢይነውም ዘየአቅቦ ለእስራኤል።መዝ.134፣13 ስምከ እግዚኦ ለዓለመ ዓለም። መዝ.135፣4 ዘገብረ ዓቢየ ወመንክረ ባሕቲቱ ዘገብረ ሰማያተ በጥበቡ ዘአጽንዓ ለምድር ዲበ ማይ።ዘይሁብ ሲሳየ ለኩሉ ዘሥጋ።መዝ.138፣7 አይቴኑ አሐውር እመንፈስከ ወአይቴ እጎይይ እም ቅድመ ገጽከ።እመኒ ዐረጉ ውስተ ሰማይ ህየኒ አንተ።ወእመኒ ወረድኩ ውስተ ቀላይ ህየኒ ሀሎከ።እስመ ጽልመትኒ ኢይጸልም በኀቤከ።መዝ.144፣13 መንግሥትከሰ መንግሥት ዘለኩሉ ዓለም።ወምኩናንከኒ ለትውልደ ትውልድ።ምዕመን እግዚአብሔር በኩሉ ቃሉ።

መጽሐፈ ኤደን

ይቅርታ፣አንብዕ፣አርምሞ

መዝ.6፣2 ተሣሀለኒ እግዚኦ እስመ ድውይ አነ።ካንተማ ጋራ ተጣልቼ እስከ መቼ ድረስ ነዋ ሰው የሆነ እንደሆነ ሲሞት ሲሻር አርፈዋለሁ ይባላል።ሲሞት አርፈዋለሁ እንዳልልህ በባህርይህ ሞት የለብህ ሲሻር አርፈዋለሁ እንዳልልህ በመንግሥትህ ጎልፈት ሽረት የለብህ። ተመየጥ እግዚኦ ወባልሓ ለነፍስየ ወአድኅነኒ በእንተ ምሕረትከ።መዝ.6፣6 ወበአንብዕየ አርኀሥኩ ምስካብየ።መዝ.38፣2 ተጸመምኩ ወአትሐትኩ ርእስየ ወአርመምኩ ለሰናይ።ለክፉ ነገር ዝምታ አለና ለበጎ ነገር ዝም አልኩ።

ጓደኝነት፣ዘመን፣ምክር

መዝ.17፣25 ምስለ ጻድቅ ትጸድቅ ወምስለ ብእሲ ንጹሕ ንጹሐ ትከውን ወምስለ ጎሩይ ጎሩየ ትከውን ወምስለ ጠዋይ ትጠዊ።መዝ.102፣15 ሰብእሰ ከመ ሣእር ውእቱ መዋዕሊሁ ወከመ ጽጌ ገዳም ከማሁ ይፈሪ።መዝ.110.7 ምክር ሰናይት ለኩሉ ዘይገብራ።መዝ.132፣1 ናሁ ሰናይ ወናሁ አዳም ሶበ ይሄልው አኃው ኅቡረ።

ጠላት፣ማሸነፍ

መዝ.17፣37 እደ.ግኖሙ ለጸርየ ወእኅዞሙ ወኢይትመየጥ እስከ አጠፍየሙ።አመነድቦሙ ወኢይክሉ ቀዊመ።ወይወድቁ ታሕተ እገርየ።መዝ.118፣133 አርትዕ ፍኖትየ ወሐረትየ በከመ ነቢብከ ወኢይማአኒ ኩሉ ኃጢአት።

መላእክት፣ጸጋ፣ካህናት

መዝ.33፣7 ይትዐየን መልአከ እግዚአብሔር ዓውዶሙ ለእለ ይፈርህዎ ወያድኅኖሙ። መዝ.73፣18 ሀተታ ሀብተ መንፈስ ቅዱስ የሚሰጥ እንደ ሃይማኖቱ ጽናት እንደ ምግባሩ ቅናት ነው።መዝ.81፣6 አንሰ እቤ አማልክት አንትሙ ወደቂቀ ልዑል ኩልክሙ።አንትሙሰ ከመ ሰብእ ትመውቱ።መዝ.131፣7 ካህናቲከ ይለብሱ ጽድቀ።ወጻድቃኒከ ትፍሥሕተ ይትፌሥሑ።

ነቢብ፣ምክንያት

መዝ.33፣12 መኑ ውእቱ ዘይፈቅድ ሐይወ ወያፈቅር ይርአይ መዋዕለ ሰናያተ ክላዕ ልሳነከ እም እኩይ ወከናፍሪከኒ ከመ ኢይንብባ ጉሕሉተ።ተገሐሥ እም እኩይ ወግበር ሰናየ።ኅሥሣ ለሰላም ወደ.ግና።መዝ.77፣2 እከሥት በምሳሌ አፋየ ወእነግር አምሳለ ዘእም ትካት።ኩሎ ዘሰማእነ ወዘርዒነ ወዘነገሩነ አበዊነ።ወኢኀብዑ እም ደቂቆሙ ለካልእ ትውልድ።ወከመ ያእምር ካልዕ ትውልድ።ደቂቅ እለ ይትወለዱ ወይትነሥኡ።ከመ ይረስዩ ትውክልቶሙ ላዕለ እግዚአብሔር ወከመ ኢይርስኡ ግብረ እግዚአብሔር።ከመ ኢይኩኑ ከመ አበዊሆሙ ትውልድ እንተ ኢያርትዐት ልባ።መዝ.140፣4 ኢትሚጦ ለልብየ ውስተ ነገር እኩይ ለአመክንዮ ምክንያት ለኃጢአት።

ጸም፣ምጽዋት፣መከራ

መዝ.34፣14 ወአሕመምክዋ በጾም ለነፍስየ።መዝ.40፣1 ብጹዕ ዘይሌቡ ላዕለ ነዳይ ወምስኪን እም ዕለት እኪት ያድኅኖ እግዚአብሔር ወኢያገብየ ውስተ እደጸላዒሁ።እግዚአብሔር ይረድኦ ውስተ አራተ ሕማሙ።መዝ.48፣9 ዘጸመወ በዓለም የሐዩ ለዝሉፉ እስመ ኢይሬኢ ሙስና።

ፍቅር፣ትሕትና

መዝ.41፣1 ከመ ያፈቅር ኀየል ኀበ አንቅዕተ ማያት ከማሁ ታፈቅር ነፍስየ ኀበ እግዚአብሔር። ጸምዐት ነፍስየ ኀበ አምላኪየ ሕያው።መዝ.69፣5 አንሰ ነዳይ ወምስኪን አነ።ወእግዚአብሔር ይድአኒ።

ሰው፣ደስታ፣በዓል

መዝ.48፣12 ሰብእሰ እንዘ ክቡር ውእቱ ኢያእመረ ወኮነ ከመ እንስሳ ዘአልቦ ልብ ወተመሰሎሙ።ዕዝራ ግን እንስሳት ይኄይሱነ ብሂል።ላም ከአፋፍ ላይ ሲመገብ ከገደል ስር ለምለም ሣር ጥሩ ውሃ ያየ እንደሆነ የረገጠው መሬት ካልከዳው በቀር ወርጄ ልመገበው አይልም።ሰው ግን ጽድቅ እንዲጠቅም ኃጢአት እንዲጎዳ ሲያውቅ ጨለማ ለብሶ ሊሰርቅ ሊቀማ የጎልማሳ ሚስት ሊነሳ ይሄዳልና።መዝ.76፣3 ተዘከርክዎ ለእግዚአብሔር ወተፈሣሕኩ። መዝ.103፣15 ወይን ያስተፌሥሕ ልበ ሰብእ ወቅብዕ ለአብርሆ ገጽ።እክል ያጸንዕ ኃይለ ሰብእ። መዝ.117፣27 ግበሩ በዓለ በትፍሥሕት።መዝ.118፣52 ተዘከርኩ ፍትሐክ ዘእም ዓለም ወተፈሣሕኩ እግዚኦ።ይኄይሰኒ ሕገ አፉክ እም አእላፍ ወርቅ ወብሩር።መዝ.121፣1 ተፈሣሕኩ እስመ ይቤሉኒ ቤተ እግዚአብሔር ነሐውር።መዝ.125፣5 እለ ይዘርዑ በአንብዕ ወበሐሴት የአርሩ።መዝ.143፣15 ብጹእ ሕዝብ ዘእግዚአብሔር አምላኩ።

አለመፍራት፣ተግባረ እድ

መዝ.48፣16 ኢትፍርሆ ለሰብእ ሶበ ይብእል ወሶበ ይበዝኅ ክብረ ቤቱ እስመ ኢይነስእ ምስሌሁ ኩሎ አመ ይመውት ወኢይወርድ ምስሌሁ ኩሉ ክብረ ቤቱ እስመ ፈግዐት ነፍሱ በሕይወቱ። መዝ.127፣2 ፍሬ ጻማከ ተሴሰይ።

ደብር፣ኢትዮጵያ፣ስነፍጥረት

መዝ.67፣15 ደብረ እግዚአብሔር ደብር ጥሉል ደብር ርጉዕ ወደብር ጥሉል ደብር ዘሠምሮ እግዚአብሔር የኀድር ውስቴቱ።መዝ.67፣31 ይመጽኡ ተናብልት እም ግብጽ ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኀበ እግዚአብሔር።መዝ.73፣12 ወወሀብኮሙ ሲሳዮሙ ለሕዝበ ኢትዮጵያ በኢትዮጵያ ሁሉን መናገር ነው።መዝ.148፣5 እስመ ውእቱ ይቤ ወኮነ ወውእቱ አዘዘ ወተፈጥሩ።ትእዛዘ ወሀቦሙ ወኢኀለፉ።

በቅጣት መመለስ፣መርሳት፣ተግሣጽ

መዝ.77፣34 አመ ይቀትሎሙ ውእተ አሚረ የኀሥሥዎ ይትመየጡ ወይገይሡ ኀበ እግዚአብሔር።ወተዘከሩ ከመ እግዚአብሔር ውእቱ ረዳኢሆሙ።መዝ.77፣41 ተመይጡ

መጽሐፈ ኤደን

ወአመከርዎ ለእግዚአብሔር ወኢተዘከሩ እደዬሁ ዘአድኃኖሙ እምእደ ጸሮሙ ዘገብረ ተአምረ በግብጽ።መዝ.117፣18 ገሥጾሰ ገሠጸኒ እግዚአብሔር ወለሞትሰ ባሕቱ ኢመጠወኒ።

ትንቢተ ሕዝቅኤል

ሕዝቅኤል ማለት ጽንዕ ጽንዐ አምላክ ማለት ነው።ከሕጻንነቱ ጀምሮ የኤርምያስ ደቀመዝሙር ነው ይላሉ።በደገኛው ጴዋዊ ከኢኮንያን ጋር ተማርኳል።

አንድምታ

ሕዝ.17፣2 ወልደ እጓለ እመሕያው ሀድም መሀድምተ ወመስል ምሳሌ ለቤተ እስራኤል።ወበል ከመዝ ይቤ አዶናይ እግዚአብሔር።ቅጽልና ባለቤት ማናበብ የመጽሐፍ ልማድ ነው።

ቋንቋ፡-ሕዝ.1፣1 ወአነ ማዕከለ ጴዋ በፈለገ ኮቦር።ተርጎዉ ሰማያት ወርኢኩ ራዕየ አምላክ። በሰማይ ደጅ ኖሮ የሚከፈት የሚዘጋ ሆኖ አይደለም።ደጅ ሲከፈት በውስጥ ያለው እንዲገለጥ ሰማያዊ ምስጢር ተገለጸልኝ ሲል ነው።ፍርሀት የናላ ድንጋጼ የልቡና ረዐድ የጉልበት ነው ለእጅም ይተርፈዋል።

አብነት፡-ሕዝ.1፣5 የዮናታን ትርጓሜ ግን ራሳቸው ከላይ ጋኑ አንድ ሲሆን እንደ ዓምደ ወርቅ አራት አራት ቅርጽ አለው ይላል።ትርጓሜውስ መልካም ነበረ።ወዘባናቲሆሙ ምሉዓነ አዕይንት ባለው ይፈርሳል።

ምሳሌ፣ምስጢር፡-ክንፋቸውን ወደላይ መዘርጋት ትእምርተ ተመስጦ ነው።ወደታች መዘርጋት ትእምርተ ትሕትና ነው።እጃቸውን ወዲያ ወዲህ መዘርጋት ትእምርተ ተቀንዮ ነው።አንድም ባህርይህ ቢወጡ ቢወጡ ቢወርዱ ቢወርዱ ጽንፍ እስከ ጽንፍ ቢሄዱ አይመረመርም ሲል ነው።አንድም ወደላይ ወደታች ወዲያ ወዲህ ሲዘረጉት ትእምርተ መስቀል ይሆናል።ሰው ሆነህ ሥጋ ለብሰህ እንዲህ ባለ መስቀል ተሰቅለህ ዓለምን ታድናለህ ሲሉ እንዲህ ሆነው ታይተዋል።

ኪሩቤል

ሕዝ.1፣5 ወእማዕከላ አምሳለ አርባዕቱ እንስሳ።ኪሩቤል እያሉ አምሳል እንስሳት አላቸው። የሚታየው በዘፈቀደ ነውና።እሊህም ከራሳቸው እስከ ወገባቸው አራት አራት ናቸው።ከወገባቸው እስከ እግራቸው አንዳንድ ናቸው።እግራቸው የአንዳንድ ሰው እግር ነው።ስለዚህ ከወገባቸው በታች ቆጥሮ አራት አለ።ከወገባቸው በላይ ግን 16 ናቸው።ወከመዝ ራዕዮሙ አርዓያ ሰብእ ሎሙ ወለኩሉ ለለአሐዱ አርባዕቱ ገጻት።ወለኩሉ ለለአሐዱ አርባዕቱ አክናፍ።ወእገሪሆሙ እግር ርቱዕ ወሰኮና እገሪሆሙሰ ከመ ሰኮና እግረ ላህም።ወእደ ሰብእ እም ታሕተ ክነፊሆሙ። ወክነፊሆሙ ማህበርት (የተባበሩ የተነባበሩ የተቃረቡ) አሐቲ ምስለ ካልእታ።ወኢየዐውዱ በሑረቶሙ ወኩሉ አሐዱ የሐውር ቅድመ ገጹ።ወአርአያ ገጾሙ ገጸ እጓለ እመሕያው ወገጸ አንበሳ በየማኖሙ ወገጸ ሦር እም ጸጋሞሙ ለአርባዕቲሆሙ ወገጸ ንስር ለአርባዕቲሆሙ።ነበ ሀሎ የሐውር መንፈስ ህየ የሐውሩ ወኢየዐውዱ በሑረቶሙ።(በዘፈቀደ መገለጽ ማለት ለምሳሌ ዱቄትን ለእኛ እንደሚመቸን አድርገን እንጀራ ቆሎ ወዘተ እንደምናደርገው ሁሉ እግዚአብሔር

መላእክትም ውላጤ ሳይኖርባቸው በምትሐት ያይደለ በትክክል ራሳቸው በዘፈቀደ ይገለጹልናል ማለት ነው)።ወዘባናቲሆሙ ምሉዓነ አዕይንት ይህንንስ እንደምን ሆኖ ያየዋል ቢሉ እንደ መስታዎት ይላሉ ይህስ አያምርም ወል ወል ይላል ብሎ እንደ ንብ እንጆራ ጠቆ ጠቆ እንደ ነብር ለምድ ሆኖ ያየዋል።ይህም ኃላፍያት መጻእያት እንዳይሠወርባቸው ያጠይቃል የዓይን ብዛት ፍሬው ማየት ነውና።ሕዝ.10፣14 ወአእመርኩ ከመ ኪሩቤል እሙንቱ።

እግዚአብሔር፣በእንተ ክርስቶስ

ሕዝ.1፣24 ከመ ቃለ ሻዳይ ሻዳይ ማለት ኃያል ጽኑዕ ዐዚዝ ክቡር አኃዜ ኩሉ ከሀሌ ኩሉ ማለት ነው።በእብራይስጥ እጅግ የከበረ ስም ነው።ወዲበ አርአያ መንበር ከመ ርእየተ እጓለ እመሕያው መልእልቶ እም ላእሉ።ሕዝ.22፣14 አነ እግዚአብሔር ነበብኩ ወእገብር። ሕዝ.36፣24 ወእነስአክመ እምአሕዛብ ወእነዘንክመ በማይ ጥሁር ወትጠሀሩ እም ኩሉ ርኩስክመ ወእም ኩሉ ጣዖትክመ አጥህረክመ።ወእሁበክመ ልበ ሐዲሰ።ወእሁብ መንፈስየ ውስቴትክመ።

መጻሕፍት

ሕዝ.2፣8 አብቁ አፉከ ወብላዕ ዘአነ እሁበከ።ወናሁ ቦ መጽሐፍት ጥብልልት ወይቤለኒ።ብላዕ ዛተ መጽሐፈ።ወበላዕክዋ ወኮነተኒ ለአፉየ ከመ መዓር ጥዑም።ሕዝ.3፣1 ወይቤለኒ ሑር ባዕ ኀበ ቤተ እስራኤል ወንግሮሙ በቃልየ።ኢትፍርሆሙ ወኢትደንግጽ እም ገጾሙ።

መምህር፣መቅሰፍት

ሕዝ.3፣15 ሶበ እቤሎ ለኃጥዕ ሞተ ትመውት ወኢነገርኮ ከመ ይትዐቀብ ኃጥዕ እም ፍኖቱ እኩይ ወይሕየው ውእቱ ኃጥዕ ይመውት በኃጢአቱ ወደሞ እትኃሠሥ እም እዴከ።ወእመሰ አንተ አስተብቁዕኮ ለኃጥዕ ወኢተመይጠ እም ኃጢአቱ ወእም ፍኖቱ እኩይ ውእቱ ይመውት በኃጢአቱ ወአንተ አድነንከ ነፍሰከ።ወሶበ ተመይጠ ጻድቅ እም ጽድቁ ወገብረ ኃጢአተ ውእቱ ይመውት ወኢትዘከር ሎቱ ጽድቁ ዘገብረ።እስራኤል ቢበድሉ አራት መቅሰፍት አመጣባቸው እኒህም ሰይፍ፣ረኀብ፣ቸነፈር እና ምርኮ ናቸው።

ንሥሓ፣ሕዳሴ

ሕዝ.11፣19 ወእወዲ ውስቴቶሙ መንፈሰ ሐዲሰ።ሕዝ.18፣25 ወለእመ ተመይጠ ኃጥዕ እም ኩሉ ኃጢአቱ ዘገብረ ወዐቀበ ኩሎ ትእዛዝየ ወገብረ ፍትሐ ወጽድቀ ሕይወተ የሐዩ ወኢይመውት።ወኩሎ ኃጢአቱ ዘገብረ ኢትዘከር ቦቱ።አላ በጽድቁ ዘገብረ የሐዩ።ወለእመ ተመይጠ ጻድቅ እም ጽድቁ ወገብረ ኃጢአተ ወሞተ ላዕሌሃ በኃጢአቱ ዘገብረ ይመውት።ይቤ አዶናይ እግዚአብሔር ተመየጡ ወሚጡ እም ኩሉ አበሳክመ።ወግበሩ ለክመ ልበ ሐዲሰ ወመንፈሰ ሐዲሰ።ወለምንት ትመውቱ ቤተ እስራኤል እስመ ኢይፈቅድ ሞቶ ለመዋቲ ይቤ እግዚአብሔር ወተመየጡ ወሕየው።

ነቢያተ ሐሰት

መጽሐፈ ኤደን

ሕዝ.13፣3 ከመዝ ይቤ አዶናይ እግዚአብሔር አሌ ሎሙ ለነቢያት አብዳን እለ ይተልው ድኅረ መንፈሶሙ ዘእንበለ ይርአዩ።ርእዩ ከንቶ ወምቅሣመ ሐሰት እንዘ ይብሉ እግዚአብሔር ወእግዚአብሔርሰ ኢለአኮሙ።በእንተዝ በሎሙ ከመዝ ይቤ አዶናይ እግዚአብሔር ወትከውን እደየ ዲበ ነቢያት እለ ይሬእዩ ከንቶ ወያስተቃሥሙ ሐሰተ።ወውስተ ምድረ እስራኤል ኢይበውኡ እስራኤል።

እስራኤል

ሕዝ.16፣3 ታሪክ ኢየሩሳሌምን መጀመሪያ ያቀናት የቆረቆራት ሴዱ ይባላል።ከግብጽ ተሻግሮ በኃይል ነግሦባቸዋል።ሀገራቱንም በስሙ ቤተ ሳይዳ አሰኝቷታል።ሴዱ ሳሌምን ይወልዳል በሳሌም ሳሌም ተብላለች።ሳሌም መልከጼዴቅን ይወልዳል።እርሱ ኢየሩሳሌም አሰኝቷታል። ሕዝ.20፣15 እንተ ታውኅዝ ሐሊበ ወመዓረ ወይእቲ ሠርጐ ኩሉ ምድር።

ሕገ እግዚአብሔር

ሕዝ.17፣19 ከመዝ ይቤ አዶናይ እግዚአብሔር ሕያው አነ ከመ መሐላየ ዘአስተሐቀረ ወኪዳንየ ዘአለወ አገብእ ዲበ ርእሱ።

ኃጥዕ እና ጻድቅ

ሕዝ.18፣4 ነፍስ እንተ ኃጥእት ይእቲ ትመውት ወብእሲ ለእመ ኮነ ጻድቀ ወገብረ ፍትሐ

ወጽድቀ።ወሖረ በትእዛዝየ ጻድቅ ውእቱ ሕይወተ የሐዩ ይቤ አዶናይ እግዚአብሔር።ለእመ ወልድ ርእየ ኩሉ ኃጢአተ አቡሁ ዘገብረ ወፈርሐ ወኢገብረ ከማሁ ወገብረ ፍትሐ ወጽድቀ ወሖረ በትእዛዝየ ውእቱ ኢይመውት በኃጢአተ አቡሁ አላ ሐይወ የሐዩ።ወአቡሁሰ እስመ አበሰ አበሳ ናሁ ይመውት በኃጢአቱ።ኢይነሥእ ወልድ ኃጢአተ አብ ወኢይነስእ አብ ኃጢአተ ወልድ ጽድቁ ለጻድቅ ትከውን ላዕሌሁ ወኃጢአቱ ለኃጥዕ ትከውን ላዕሌሁ።

ኖሎት

ሕዝ.34፣2 አሌ ሎሙ ለኖሎተ እስራኤል እለ ኮኑ ኖሎተ ርእሶሙ።ሕዝባቸውን ቸል ብለው ራሳቸውን ብቻ ለሚጠብቁ ለነገሥተ እስራኤል ወዮላቸው አለ።ራሳቸውን ቅሉ የጠበቁ ከሥጋዊ ጠላት ከረኀብ ከንዴት ነው እንጂ ከኃጢዓት ከጣዖት አይደለም።አኮኑ አባግዐ ይርዕዩ ኖሎት። ነገሥታት መኳንንት መሾማቸው ሕዝብ ሊጠብቁ ከዓመፅ ሊርቁ ለተራበ በግብር ለተበደለ በነገር ሊገኝ አልነበረምን።ትበልዑ ስብሐ ወትለብሱ ጸምረ ወኢትርዕዩ አባግዕየ።ዘደክመ ኢታጸንዑ ወዘሐመ ኢትፈውሱ ወዘተሰብረ ኢተሐድሱ።ዘኀየ ኢትመይጡ ግብር መሮት አገዛዝ ጸንቶበት በስደት ሀገር ጥሎ የሄደውን በአዋጅ ከርስቱ ከነገዱ አትመልሱትም።ወዘተገድፈ ኢተኃሥሡ ወትቀንይዎሙ በኃይል ወበጽንዕ።ወነፍጻ በኃጢአ ኖሎት።ወኮና መብልአ ለኩሉ አራዊተ ገዳም ወነፍጻ።በእንተዝ ኖሎት ስምዑ ቃለ እግዚአብሔር ከመዝ ይቤ አዶናይ እግዚአብሔር ናሁ አመ ላዕለ ኖሎት ወእትኃሠሥ አባግዕየ እም እዴሆሙ።ለልየ እርዕዮሙ ለአባግዕየ ወአነ አአርፎሙ ይቤ አዶናይ እግዚአብሔር።ወአቀውም ሎሙ አሐደ ኖላዌ።

መጽሐፈ ኤደን

ወእትካየድ ሎሙ ኪዳነ ሰላም።ወአጠፍእ አርዌ እኩየ እምድር።ወኢይከውኑ እንከ ምህርካ ለአህዛብ ወኢይበልዕዎሙ አራዊተ ምድር።

ትንሳኤ

ሕዝ.37፣5 ከመዝ ይቤ አዶናይ ለእሉ አዕጽምት ናሁ አነ አበውዕ ላእሌክሙ መንፈሰ ወተሐይው ወእሁበክሙ አምትንተ ወአበቍል ዲቤክሙ ሥጋ ወእሰፍሕ ላዕሌክሙ ማዕሰ ወተአምሩ ከመ አነ እግዚአብሔር።

ጎግ ማጎግ

ሕዝ.38፣1 ወኮነ ቃለ እግዚአብሔር ኀቤየ እንዘ ይብል ወልደ እንለ እመሕያው ሚም ገጸከ ላዕለ ጎግ ወምድረ ማጎግ።ሀተታ ማጎግ፣ሞሣሕና ቶቤል ወንድማማቾች ናቸው።ከሰባቱ ደቂቀ ያፌት ሦስቱ እሊህ ናቸው።ከእነዚህ የተወለዱ አሕዛብ ብዙ ጊዜ ምድረ እስራኤልን አውከዋል። ጠባያቸውና ጭካኔያቸው እንደ አራዊት ስለሆነ ስማቸው ማስፈራርያ ሆኖ ቀርቷል።ፍጻሜው ግን ጎግ የሐሳዊ መሲሕ ምሳሌ ነው።ምድቅኤል ቅርፍቶሬን የሚባሉ ሁለት ተራሮች ነበሩ እስክንድር መቄዶናዊ እነዚያን በጸሎት አቃርቦ ዘግቶባቸዋል።እንዳይከፍቱትም የመልአክ ዘበኛ ቁሞበታል።

ዘመን

ሕዝ.47፣2 ሀተታ ከአዳም እስከ ኖኅ 2256 ዓመት ከኖኅ እስከ ሙሴ 1588 ዓመት ከሙሴ

እስከ ሰሎሞን 593 ዓመት ከሰሎሞን እስከ ሥጋዌ 1063 ዓመት ሲደመር 5500 ይሆናል።

መጽሐፈ ሄኖክ

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተክርስቲያን ጥንታዊት ታሪካዊትና ብሔራዊት ቤተክርስቲያን እንደመሆኗ ሁሉ በዓለም ከምትታወቅባቸው ዓበይት መገለጫዎች ውስጥ በዋቢነት የሚጠቀሱት በጥንታውያን ብሔራውያን ሊቃውንት ሲወርድ ሲዋረድ ተጠብቀው ከቆዩት የብሉያት አንድምታ ትርጓሜ በዓለም እስካሁን የሌለው በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተክርስቲያን ብቻ ተጠብቆ የቆየው ሄኖክ ነው።ሄኖክ ማለት ተሐድሶ ማለት ነው።ይሁዳ.14-16 በከመ ተነበየ ሄኖክ ዘውእቱ ሳብእ እምአዳም ብሏል።ይኸውም አዳም፣ሴት፣ሄኒስ፣ቃይናን፣ መላልኤል፣ያሬድ እና ሄኖክ ነው።

አንድምታ

ሄኖ.42፣1 ካልዕ መጽሐፍ ዘጸሐፈ ሄኖክ ወልዱ ለማቱሳላ ወልዱ።ይህንን ወደ ገነት ሳይወጣ ጽፎታል ይላሉ።ወደ ገነትም ከወጣ በኋላ ጽፎታል ይላሉ።(አንድምታ የሚነገሩ ታሪኮችን ሁሉ ስለሚያቀርብ እንዲህም ይላሉ እንዲህም ይላሉ እያለ ሲባል የነበረውን ያስቀምጣል።ይህ አይነቀፍም በዚያ ጉዳይ ከጥንት ጀምሮ የሚባሉ አስተያየቶችን ያስቀምጥና ማስረጃ ሲያጣ

ሳይፈርድ ይሄዳል።ይህ ከሌሎች በተሻለ ምን ይባል እንደነበረ እንድናውቅ ያደርገናል መኖሩ አያስነቅፍም ያስደንቃል እንጂ)።

ቅዱሳን፣ሄኖክ

ሄኖ.1፣6 ወይከውን ፍትሐ ላዕለ ኩሉ ወላዕለ ጻድቃን ኩሎሙ።ለጻድቃንሰ ሰላመ ይገብር ሎሙ።ወየዐቅቦሙ ለኀሩያን ወይከውኑ ኩሎሙ ዘአምላክ።ሄኖ.1፣24 ወለኀሩያንሰ ይከውን ብርሃን ወፍቅር ወፍሥሓ ወሰላም።ወእሙንቱሰ ይወርስዋ ለምድር።ምድር አላት ምድር አልፋ በምድር ተተክታ ትኖራለችና አንድም በምድር በሰሩት ስራ ትወረሳለችና አንድም ምድራውያን ጻድቃን ይወርሷታልና።ሄኖ.4፣1 ወእም ቅድመ ኩሉ ነገር ተከብተ ሄኖክ ወአልቦ እም ውሉደ ሰብእ ዘየአምር በኀበ ተከብተ ወኩሉ ግብሩ ምስለ ቅዱሳን።ወይመውኡ ጻድቃን በስሙ ለእግዚአ መናፍስት።ሄኖ.28፣5 ብዑዓን ጻድቃን ኩሎሙ።ወብዑዓን ኩሎሙ እለ የሐውሩ በፍኖተ ጽድቅ።ሄኖ.40፣22 እምሕል ለክሙ ጻድቃን እስመ በሰማይ ይዜከሩ መላእክት በእንቲአክሙ ለሰናይ በቅድመ ስብሐቲሁ ለዓቢይ ወአስማቲክሙ ይጸሐፍ በቅድመ ስብሐቲሁ ለዓቢይ። ወይእዜኒ ኢትፍርሁ ጻድቃን ሶበ ትራእይዎሙ ለኃጥዓን ይጸንዑ ወይዴለው በፍትወቶሙ ወኢትኩኑ ሱቱፋነ ምስሌሆሙ አላ ረሐቁ እም ግፍዓ ዚአሆሙ።እስመ ለሐራ ሰማይ ሀለወክሙ ትኩኑ ሱቱፋነ።

ምጽአት፣ትእግስት

ሄኖ.1፣9 ወናሁ መጽአ በትእልፊት ቅዱሳን ከመ ይግበር ፍትሐ ላዕሌሆሙ ወያኅጕሎሙ ለረሲዓን ወይትዋቀስ ኩሎ ዘሥጋ።በእንተ ኩሉ ዘገብሩ ወረሰዩ ላዕሌሁ ኃጥዓን ወረሲዓን።

ሄኖ.42፣3 ወአንትሙሰ ጽንሑ እስከ ተሐልፍ ኃጢአት።

ስነፍጥረት፣ዘመናት

ሄኖ.1፣10 ሥሩዕ ኩሉ በበዘመኑ ወኢይትዐደው እም ትእዛዞሙ።ወለብው በእንተ ኩሉ ወአእምሩ በከመ ገብረ ለክሙ ወኩሉ ምግባሩ ይትቀነዩ ሎቱ ወኢይትመየጡ።አላ በከመ ሠርዐ አምላክ ከመዝ ይትገበር ኩሉ።ወርእዩ እፎ አብሕርት ወአፍላግ ኀቡረ ይፈጽሙ ኩሎ ግብሮሙ።ሄኖ.14፣33 ማይሰ ዘመልእልተ ሰማያት ተባእታይ ውእቱ ወማይሰ ዘመትሕተ ምድር አንስታይ ይእቲ።ሄኖ.21፣6 ወርኢኩ ስሱ ኀዋኅው እለ እም ኀበ ይወጽእ ፀሐይ ወስሱ ኀዋኅው እለ ኀበ የዐርብ ፀሐይ ወወርኀ።በሄኖክ አቆጣጠር አንድ ቀን 12 ክፍል ነው።ከምስራቅ እስከ ምእራብ በአንድ ኖኅት 60 ኬክሮስ አለ።ከንትሮስ የሚባለው ከምሥራቅ እስከ ምዕራብ እንደዘሀ የተዘረጋው ነው።ኬክሮስ የሚባለው እንደ ማግ ከሰሜን እስከ ደቡብ ያለው ነው።ፀሐይ በሠረገላ ሆኖ በርኀዕ ነፋስ ይሄዳል።ወብርሃነ ዚአሁ ሰብዓተ እደ ያበርህ እምዘወርኀ።የጨረቃና የፀሐይ ሰሌዳቸው እኩል ነው።ሄኖ.22፣1 ወክበቡ ከመ ክበበ ፀሐይ እንዲል።ወበመስፈርት ይትወሀብ ሎቱ ብርሃን።እስከ 15 ቀን እየተጨመረለት እስከ 14 ቀን እየተነሳው 29 ቀን አብርቶ በ30ኛው ቀን ጠፍ አድሮ በ31ኛው ቀን ሠርቅ ያደርጋል።በሄኖክ አቆጣጠር ዓመቱ 364 ቀን ነው።ሄኖ.24፣6 ወለመዋዕል አርአየኒ ዑርኤል መልአክ ዘአንበሮ ለእግዚአ ስብሐት

መጽሐፈ ኤደን

ዘለዓለም።ሄኖ.25፣1 ወበአጽናፈ ምድር ርኢኩ አሠርተ ወክልኤተ ጎዋጎዋ ርጎዋተ ለኩሎሙ ነፋሳት ወበአርባዕቱ እምኔሆሙ ይወጽኡ ነፋሳተ በረከት ወሰላም ወእም እልኩ ሰመንቱ ይወጽኡ ነፋሳተ መቅሰፍት።ወሶበ ይትፈነው ይደመስስዋ ለኩላ ምድር።ነፋሳት ለውሃ ሕይወት ናቸው። ለዕፅዋት ለፍጥረታት ሁሉ ሕይወት ናቸው።ሄኖ.26፣1 አስማቱ ለፀሐይ ከመዝ አሐዱ ኦርያሬስ ወካልዑ ቶማስስ ወለወርጎ አርባዕቱ አስማት ቦቱ አሐዱ ስሙ አሶንያ ወካልዑ እብላ ወሣልሱ ብናሴ ወራብዑ ኤራዕ።ሄኖ.27፣2 ወኩሉ ግብር ዘዲበ ምድር ይትመያየጥ በዚህ ዓለም ያለው ሥራ ሁሉ ይለዋወጣል።ሄኖ.28፣7 ወእለ ይሌልዩ ማዕከለ አርባዕቱ ክፍለ ዓመት።ወእሉ አስማቲሆሙ ለመራሕያኒሆሙ እለ ይፈልጡ አርባዕተ መክፈልተ ዓመት እለ ሥሩዓን ምልክኤል ወሕልመልሜሌክ ወሚልኤል ወናርኤል።

ደቂቀ ሴት

ሄኖ.2፣1 ወኮነ እምዘበዝኑ ውሉደ ሰብእ በእማንቱ መዋዕል ተወልዳ ሎሙ አዋልድ ሰናያት ወላህያት ወርእዩ ኪያሆን መላእክት ውሉደ ሰማያት።ወፈተውዎን ወይቤሉ በበይናቲሆሙ ንዑ ንጎረይ ለነ አንስተ እም ውሉደ ሰብእ ወንለድ ለነ ወልደ ወይቤሎሙ ስማዝያ ዘውእቱ መልአኮሙ እፈርህ አንሰ ዮጊ ኢትፈቅዱ ይትገበር ዝንቱ ግብር።ወአውስእዎ ሎቱ ኩሎሙ ወይቤሉ መሐላ ንምሐል ኩልነ።ወንትዋገዝ በበይናቲነ ከመ ኢንሚጣ ለዛቲ ምክር።ወንግበራ ለዛቲ ምክር።ወነስኡ ሎሙ አንስትያ ወወጠኑ ይባኡ ኀቤሆን ወተደመሩ ምስሌሆን ወመሀርዎን ሥራያተ ስር መማስን ቅጠል መበጠስን ወስብዓታተ ጋኔን መሳብን ወመቲረ ስርው ወዕፀው አመርዎን።ወእማንቱሰ ጸንሳ ወወለዳ ረዓያተ ዐበይተ ወቆሞሙ በበ፴፱ በእመት።እሉ በልዑ ኩሎ ጻማ ሰብእ።ወተመይጡ ረዓይት ይብልዕዎሙ ለሰብእ።ወሥጋሆሙ በበይናቲሆሙ ተባልዐ።ወአዛዝኤል መሀሮሙ ለሰብእ ገቢረ አስይፍት ወመጥባሕት ወወልታ ወድርዓ እንግድዓ ወአውቃፋተ ወሠርጐ ወተኵህሎተ ወአሰንዮ ቀራንብት ወዕብነ እምኩሉ ዕብን ክቡር ወጎሩይ።ወአሚዛራክ መሀረ ኩሎ መሳብዕያነ ወመታርያነ ስርዋት።ወበራቅኤል ራእያነ ከዋክብት ወኮከብኤል ትእምርታተ ወአስራድኤል መሀረ ሩጸተ ወርኀ።ወበጎጕለተ ሰብእ ጸርሑ ሰብእ ወበጽሐ ቃሎሙ ሰማየ።ሄኖ.19፣19 ወሣልስ ስሙ ጋርድኤል ዝ ውእቱ ዘአርአየ ዝብጠታተ ሞት ለውሉደ ሰብእ።ሰው ሰውን መትቶ ለሞት የሚያበቃውን አመታት ያስተማረ ነው። ወውእቱ አስሐታ ለሔዋን ወውእቱ አርአየ ንዋየ ሞት ለደቂቀ ሰብእ።ወልታ ወድርዓ ወሰይፈ ለቀትል።ወራብዕ ስሙ ጌንሙዕ ወውእቱ አለበዎሙ ለሰብእ መጽሐፈ በማየ ሕመት ወክርታስ ወንምስ ስሙ ካዕድያዕ ዝንቱ ውእቱ ዘአርዓየ ለውሉደ ሰብእ ኩሎ ዝብጠታተ እኩየ ዘነፍሳት ወዘአጋንንት።ጽንስ ማስወረድን ያሳየ እባብ ሰውን ነድፎ እንዲገድለው ያሳየ ነው።

እግዚአብሔር፣አስማተ እግዚአብሔር

ሄኖ.2፣33 ወአንተ ትሬኢ ኩሎ ወአልቦ ዘይትከሀል ይትንባዕ እምኔከ።ወአንተ ተአምር ኩሎ ዘእንበለ ይኩን ወአንተ ተአምር ዘንተ።ሄኖ.9፣37 ውእቱ የአምር ዘእንበለ ይትፈጠር ዓለም ምንት ውእቱ ዓለም ወለትውልደ ትውልድ ዘይከውን።ሄኖ.20፣2 ይቤሎ እግዚእ ለቅዱስ ሚካኤል ያርእዮ ስሞ ኀቡዐ ከመ ይርዐይዎ ለውእቱ ስም ኀቡዕ ወከመ ይዝክርዎ በመሐላ ከመ ይርዓዱ እም ውእቱ ስም አጋንንት።እስመ ኃያል ውእቱ ወጽኑዕ።ሄኖ.20፣38 ወምስሌሆሙ

መጽሐፈ ኤደን

ርእሰ መዋዕል ወርእሱ ከመ ጸምር ጸዐዳ ወንጹሕ ልብሱ ዘኢይተረኅም። ሄኖ.29፣19 ንጉሠ ነገሥት ወአምላከ ኩሉ ዓለም።ወመለኮትከ ወመንግሥትከ ወዕበይከ ይነብር ለዓለም ወለኩሉ ትውልደ ትውልድ ሥልጣንከ።እስመ አንተ ገበርከ ኩሎ ወኩሉ አንተ ትመልክ ወአንተ ኩሎ ተአምር ወትሬኢ ወትሰምዕ።ወአልቦ ዘይትነሳዕ እምኔከ እስመ ኩሎ ትሬኢ።

መላእክት

ሄኖ.6፣1 ወዝንቱ ውእቱ አስማቲሆሙ ለእለ ይተግሁ ቅዱሳን መላእክት ዑራኤል አሐዱ እመላእክት ቅዱሳን በመብረቅ በነጎድጓድ የተሾመ ነው።ሩፋኤል አሐዱ እመላእክት ቅዱሳን በሰው ነፍሳት ወይም በሰው ቁስል የተሾመ ነው።ራጉኤል አሐዱ እመላእክት ቅዱሳን።ሚካኤል አሐዱ እመላእክት ቅዱሳን።ሠረቃኤል አሐዱ እመላእክት ቅዱሳን አእምሮ ባጡ ሰዎች ላይ የተሾመ ነው።ገብርኤል አሐዱ እመላእክት ቅዱሳን በምንጭ ላይ የተሾመ ነው።ሄኖ.10፣15 ወራብዕ ዘዲበ ንሥሓ ለተስፋ እለ ይወርሱ ሕይወተ ዘለዓለም ውእቱ ፋኑኤል።ንሥሓ በሚገቡ ሰዎች የተሾመ ፋኑኤል ነው።ሄኖ.20፣38 ወየዓውድዎ ለውእቱ ቤት በአውዱ ኪሩቤል ወሱራፌል ወአፍኒን እሉ እሙንቱ እለ ኢይነውሙ።ወየዐቅቡ መንበረ ስብሀቲሁ።

ምስጋና፣ቅንነት

ሄኖ.27፣2 ወእምዝ ሶቤሃ ባረክዎ ለእግዚእ ዓቢይ ወንጉሠ ስብሐት ዘለዓለም በከመ ገብረ ኩሎ ግብረ ዓለም።ወሰባሕክዎ ለእግዚእ በእንተ ትእግስቱ ኃጥዓንን ስለታገሠ ጌታን አመሰገንኩት። ሄኖ.34፣40 ፍቁራንየ አፍቅርዋ ለርትዕ ወባቲ ሑሩ ወኢትቅረቡ ኀበ ርትዕ በክልኤ ልብ።አላ ሑሩ በጽድቅ ደቂቅየ።ወይእቲ ትመርሐክሙ በፍንዋት ኄራት።ሄኖ.37፣23 አሌ ለክሙ አብዳን እስመ ትትነሳሉ በእበድክሙ።

ሞት፣ኃጢአት፣ስንፍና

ሄኖ.27፣14 ወይእተ ጊዜ እቤ ብፁዕ ብእሲ ዘይመውት እንዘ ጻድቅ ወኄር።ወኩሉ መጽሐፈ ዓመፃ ዘኢተጽሕፈ ዲቤሁ ወኢተረክበ ጌጋይ በላእሌሁ በዕለተ ኩነኔ።ሄኖ.37፣18 ከመዝ ኃጢአትኒ ኢተፈነወት ዲበ ምድር አላ ሰብእ እም ርእሶሙ ፈጠርዋ ወምክነት ለብእሲት ኢተውህባ አላ በግብረ እዴሃ ትመውት ዘእንበለ ውሉድ።ሄኖ.40፣22 ኃጥዓን ይጸሐፉ ሀለው ኩሎ ኃጢአተክሙ በኩሉ ዕለት።

መጻሕፍት

ሄኖ.28፣2 ወዕቀብ ወልድየ ማቱሳላ መጻሕፍተ እደሁ ለአቡከ።ወከመ ተሀብ ለትውልደ ዓለም። ሄኖ.35፣21 ወአንዘ እንከ ይትናገር ኄኖክ እመጻሕፍት።ሄኖክ ከመጻሕፍት እየጠቀሰ ያስተምር ነበር።ሄኖ.37፣31 አሌ ለክሙ እለ ትጽሕፉ ነገረ ሐሰት ወነገረ ረሲዓን።ሄኖ.40፣36 እስመ ለጻድቃን ወለጠቢባን ይትወሀባ መጻሕፍት ለፍሥሓ ወለርትዕ ወለጥበብ ብዙኅ።ወሎሙ ይትወሀባ መጻሕፍት ወእሙንቱ የአምኑ ቦሙ ወይትፌሥሑ ወቦሙ ይትሐሠዩ ኩሎሙ ጻድቃን እለ እምኔሆሙ አእመሩ ኩሎ ፍንዋተ ርትዕ።ሄኖ.42፣10 ወኩሎ በረከቶሙ ነገርኩ በመጻሕፍት።

መጽሐፈ ኤደን

ስምንቱ ብሔረ ኦሪት

ኦሪት ዘሌዋውያን

በሌዊ ሌዋውያን ተብለዋል።ሌዋውያን ሊሰሩት የሚገባቸውን ነገር የሚናገር መጽሐፍ ይህ ነው።ሌዋውያን የሚላቸው እንደ ቀሳውስት እንደ ዲያቆናት ያሉትን ነው።

ደብተራ፣ሥርዓተ መሥዋእት

ዘሌ.1፣1 እመቦ ብእሲ እምኔክሙ ዘአብአ መባዓ ለእግዚአብሔር እም እንስሳ ወእም አልህምት ወእም አባግዕ ታበውዑ መባዓክሙ ለእመ ለሠዊዕ መባዑ እም አልህምት ተባዕተ ንጹሐ ያመጽእ ኀበ ኖህተ ደብተራ ዘመርጡል።ወያነብር እደሁ ላእለ ርእሱ ለዝክቱ ላሕም ከመ ይሠጠዎ ወያስተስሪ ሎቱ ኃጢአቶ በእንቲአሁ።ወይጠብሕዎ ለውእቱ ላህም ቅድመ እግዚአብሔር።ወያመጽኡ ደቂቀ አሮን ደሞ ለሊሆሙ ካህናት ወይክዕውዎ ላዕለ ምሥዋዕ ዓውዶ ኀበ ኖኅተ ደብተራ ዘመርጡል።ወይጠብሕዎ ወይፈልጡ መለያልይሁ ዘዘዚአሁ ወይወድዩ እሳተ ደቂቀ አሮን ካህናት ገዝተ ዘገመዱ ርእሶኒ ወስብሖኒ ላዕለ ዕፀው ዘላዕለ እሳት ዘዲበ ምሥዋዕ ወንዋየ ውስጡ ወእገሪሁ የሐጽቡ በማይ ወይወዲ ካህን ኩሎ ዲበ ምሥዋእ።። መሥዋእት ውእቱ ወቁርባን ዘመዓዛ ሰናይ ለእግዚአብሔር።ወእመሰ እም አእዋፍ ያበውዕ መሥዋእቶ።ወያመጽእ ካህን ኀበ ምሥዋእ ወያንጸፈጽፍ ደሞ ኀበ መንበረ ምሥዋዕ ወያሴስል ንዋየ ውስጡ ምስለ ጸጉሩ ወያነብሮ በገቦ ምሥዋዕ ወይሰብሮ እም ክነፉሁ ወኢይመትሮ ወያነብሮ ካህን ላዕለ ምሥዋዕ በዲበ ዕፀው ዘላዕለ እሳት።ዘሌ.2፣1 ወእመሰ ህየንተ ነፍስ ቁርባነ ወመሥዋእተ ለእግዚአብሔር ያመጽእ ስንዳሌ ወቁርባነ።ወይክዑ ላእሌሁ ቅብዓ ወይወዲ ዲቤሁ ስሒነ ወይወስድ ኀበ ደቂቀ አሮን ካህናት።ወይዘግን እምኔሁ ካህን ምልዓ ሕፍኑ እም ስንዳሌ ወይወድዮ ላዕለ ምሥዋዕ ወዘተርፈ እመሥዋእት ለአሮን ወለደቂቁ ቅዱስ ለቅዱሳን።ወኩሎ ዘታመጽኡ ለሠዊእ ለእግዚአብሔር ኢትግበሩ ብሑአ እም ኩሉ ብሑእ ወእም ኩሉ መዓር ኢታምጽኡ ለሠዊእ።ወባሕቱ ለዓሥራት ታበውኡ እምኔሁ ለእግዚአብሔር።ወኩሉ ቁርባነ መሥዋእትክሙ በጼው ይትገበር።ኩሎ ስብሐ ወኩሎ ደመ ኢትብልዑ ስቡንና ሌላውንም ከከተማ ውጭ ወስደው ያቃጥሉት።ዘሌ.6፣10 ወይለብስ ካህን ልብሰ አጌ።ወያሴስል ውእተ ሐመደ ዘበልዐት እሳተ መሥዋእት እም ውስተ ምሥዋእ።ወያሴስል ውስተ አልባሲሁ ወይለብስ ካልአ ልብሰ ወይወስድ ሐመደ አፍኣ እም ትእይንት ውስተ መካን ንጹሕ።ወእሳትሰ ትነድድ ውስተ ምሥዋእ በኩሉ ጊዜ ወኢትጠፍዕ ወያነድድ ዕዕወ ላዕሌሁ ካህን ወዘተርፈ እምኔሁ ይበልዑ አሮን ወደቂቁ።ወበመካን ቅዱስ ይበልዕዎ በኀበ አጸደ ደብተራ ዘመርጡል።ወእመቦ ኀበ ተነዝነ እምደሙ ውስተ ልብስ የሐጽብዎ በመካን ቅዱስ።ወለልሕኵትሰ ዘቦቱ አብሰልዎ ይሰብርዎ።ወእመሰ በንዋየ ብርት አብሰልዎ የሐበርትዎ ወየሐጽብዎ በማይ።ኩሉ ተባዕት እም ካህናት ይብልዖ ቅዱስ ለቅዱሳን ውእቱ።ኩሉ ተባዕት እም ካህናት ይብልዖ በመካን ቅዱስ። ወለእመ ተርፈ እም ሥጋ መሥዋእቱ እስከ ሣልስት ዕለት በእሳት ያውእይዎ ወነፍስኒ እንተ ገሠሠት እም ኩሉ ርኩስ አው እም ርኩሰ ሰብእ አው ዘእም እንስሳ ዘኢኮነ ንጹሐ ወበልዐት እም ውእቱ ሥጋ ዘመሥዋእተ መድኃኒት ዘእግዚአብሔር ለትደምሰስ።ዘሌ.22፣20 ኩሉ ዘቦቱ

ነውር ኢያምጽኡ።።ዕውረሰ ወስቡረ ወምቱረ ልሳን ወሕሱፈ ወዕቡቀ ኢያምጽኡ ለእግዚአብሔር ለላሕምኒ ወለበግዕ ዘምቱረ እዝን አው ዘምቱረ ዘነብ።።

ርኩስ፣ለምጽ

ዘሌ.5፣2 ወእመቦ ብእሲ ዘገሠሠ እም ኩሉ ርኩስ አው ምውተ አው ብልዓ አርዌ ዘኢኮነ ንጹሐ አው በድነ ሥጋ ርኩስ አው ዘገሠሠ እም ርኩሰ ሰብእ ወእም ኩሉ ወዘአልዓለ እምኔሁ ይረኵስ።።ዘሌ.13፣2 እመቦ ብእሲ ዘወጽአ ጎብረ ማዕሱ ትእምርት ከመ ርምየት ወጻዕደወት ወኮነት ውስተ ማዕሱ ጎብረ ለምጽ ለይሐር ጎበ አሮን ካህን አው ጎበ አሐዱ እም ደቁቀ ካህናት።።ወይርአያ ካህን ለይእቲ ጎብር እንተ ውስተ ጎብረ ማዕሱ ወያርኩሳ ርኩስ ናት ይበላት።።ወእመሰ ወጽአ ለምጽ ውስተ ማዕሱ ወከደነ ጎብረ ለምጽ ኩሎ ማዕሶ እም ርእሱ እስከ እገሪሁ ይሬእዮ ካህን ያነጽሖ።።ካህን ወውስተ ልብስኒ እመ ወጽአ ትእምርተ ለምጽ እመኒ ውስተ ልብሰ ጸምር ወእመኒ ውስተ ልብሰ አጌ ወይሬእያ ካህን ለይእቲ ጎብር ወያጸንሓ ሰቡዓ ዕለተ ወያውእይዎ ለውእቱ ልብስ።።ዘሌ.14፣2 ዝንቱ ውእቱ ሕጉ ዘለምጽ በዕለተ ነጽሐ የሐውር ጎበ ካህን ወይወጽእ ካህን አፍኣ እምትእይንት ወይሬእዮ ካህን ወናሁ ጎደኅ ጎብረ ለምጹ ለዘለምጽ።።ወሐዊሮ ጎቤሁ ካህን ያመጽእ ውእቱ ዘነስአ ክልኤተ ደዋርሀ ወዕፀ ጽሕድ (የጥድ እንጨት) ወለየ ክዐብ (የቀይ ሐር ጉንጉን) ወቈጽለ ሑሱጹ (አውባን ቅጠል ወይም አሸክት) ወይኤዝዝ ካህን ይጥብሕዋ ለአሐቲ ዶርሆ ውስተ ማይ ጥዑም ውስተ ንዋየ ልህኵት።። ወይነዝኖ ስብዐ ለውእቱ ዘነጽሐ እም ለምጽ ወንጹሐ ይከውን።።ወይፈንዋ እንተ ሕያውት ውስተ ገዳም።።ወየሐጽብ አልባሲሁ ውእቱ ዘነጽሐ ወይትላጸይ ኩሎ ስእርቶ ወይትሐጸብ በማይ ወንጹሐ ይከውን።።ወእምዝ ይበውእ ውስተ ትእይንት።።ዘሌ.15፣2 ብእሲ ብእሲ እመቦ ዘርዐ እም ነፍስቱ በእንተ ውእቱ ዘይትከአዎ ርኵስ ውእቱ።።ወኩሉ አራት ዘሰከበ ላዕሌሁ ርኵስ ውእቱ።።ወኵሉ ንዋይ ዘነበረ ላዕሌሁ ይረኵስ ወብእሲኒ ዘገሠሠ አራቶ ይሕጽብ አልባሲሁ ወይትሐጸብ ሥጋሁ ወርኵስ ውእቱ እስከ ሠርክ።።ወኩሉ ልብስ ወኩሉ ማዕስ ዘበጽሐ ላዕሌሁ ዝንየት የሐጽብዎ በማይ ወርኵስ ውእቱ እስከ ሠርክ።።ወእመቦ ብእሲት እንተ ይትከዓዋ ደም ሰቡዕ መዋዕል ውእቱ ዘትክቶሃ ወኩሉ ዘገሠሣ ርኵስ ውእቱ እስከ ሠርክ።።ወኩሉ ዘላዕሌሁ ሰከበት እንዘ ትክት ይእቲ ርኵስ ውእቱ እስከ ሠርክ ወኩሉ ዘነበረት ላዕሌሁ ይረኵስ።።

ካህናት፣ቅብዓ ዘይት

ዘሌ.8፣6 ወነሥኦሙ ሙሴ ለአሮን ወለደቂቁ ወሐጸቦሙ በማይ ወአልበሶ ለአሮን አልባሰ ቢሶስ ወአቅነቶ ቅናተ ወአልበሶ ጸደፌ ወወደየ ላዕሌሁ ልብሰ መትከፍት።።ወወደየ ላዕሌሁ ልብሰ ሎግዮ ወወደየ አክሊለ ዳበ ርእሱ ወአምጽኦሙ ሙሴ ለደቂቀ አሮን ወአልበሶሙ አልባሰ ወአቅነቶሙ ቅናታተ።።ወወደየ ላዕሌሆሙ አክሊለ።።ወነስኡ ደቂቀ አሮን ናዳብ ወአብድዩ አሐዱ አሐዱ ማዕጠንቶሙ ወወደዩ ውስቴቱ እሳተ ወወደዩ ላዕሌሁ ዕጣነ ወአምጽኡ ቅድመ እግዚአብሔር እሳተ ዘእም ባዕድ ዘኢአዘዞሙ እግዚአብሔር።።ወወጽአት እሳት እም ኀበ እግዚአብሔር ወበልዐቶሙ ወሞቱ።።ዘሌ.10፣6 ርእሰክሙ ኢትቅርጹ ወአልባሲክሙኒ ኢትስጥጡ ከመ ኢትሙቱ።።ወይቤሎ ወይነ ወሜሰ ኢትስተይ አንተ ወደቂቅከ ምስሌከ እንዘ ትበውኡ ውስተ ደብተራ ዘመርጡል ከመ ኢትሙቱ።።ወትሜህሮሙ ለደቂቀ እስራኤል ኩሎ ሕግየ ዘነገርክዎሙ

በእደ ሙሴ።ዘሌ.16፣2 በሎ ለአሮን እኁከ ኢይባዕ በኩሉ ሰዓት ውስተ መቅደስ ውስተ ውሳጤ መንጦላዕት ቅድመ ምሥሐል ዘመልዕልተ ታቦት ወኢይሙት ባሕቱ እም ከመ አስተርአይኩ በደመና።ወይነሥእ ማዕጠንተ ወይመልእ እሳተ እም ፍሕም ዘውስተ ምሥዋዕ።ወይመልዕ እደሁ እም እጣን ወይበውዕ ውስተ መንጦላዕት።ወይወዲ ውእተ እጣነ ውስተ ማዕጠንት ወይነስእ እም ደመ ለውእቱ ላሕም ወይነዝኅ በአጻብዒሁ ቅድመ ምሥሐል።ወያስተሠሪ በመቅደስ እም ርኵሶሙ ለእስራኤል ወበእንተ ኩሉ ዓመፃሆሙ ወበእንተ ኩሉ ኃጣውኢሆሙ። ወይነሥእ እም ደመ ላህም ወእም ደመ ሐርጌ ወይወዲ ላዕለ አቅርንቲሁ።ዘሌ.21፣10 ወካህን ዘየዐቢ እም አኃዊሁ ርእሶ ኢይላጸ ወአልባሲሁኒ ኢይስጥጥ ወይንሳእ ብእሲተ ድንግለ እም ነገዱ።ኩሉ ዘቦቱ ነውር እምዘርዐ አሮን ኢይቅረብ ከመ ያብዕ መሥዋእተ።ወዘቀደሱ ባሕቱ ይብላዕ።ዘሌ.24፣2 አዝዞሙ ለደቂቀ እስራኤል ያምጽኡ ለከ ቅብዓ ዘይት ለማኅቶት ወያኅትው አሮን ወደቂቁ እምሠርክ እስከ ነግህ ቅድመ እግዚአብሔር ለዘልፍ።

የሚበሉና የማይበሉ

ዘሌ.11፣2 ንግርዎሙ ለደቂቀ እስራኤል ወበልዎሙ ዝንቱ ውእቱ እንስሳ ዘትበልዑ እም ኩሉ እንስሳ ዘሀሎ ዲበ ምድር።ኩሉ እንስሳ ዘንፋቅ ሰኮናሁ ወዘሥጡቅ ጽፈሪሁ እማዕከሉ ወዘያመሰኵዕ ኪያሁ ብልዑ።ዘሌ.11፣4 ወዝንቱ ባሕቱ ዘኢትበልዑ እምዘያመሰኵዕ ወእምዘንፋቅ ሰኮናሁ።ገመል እስመ ያመሰኵዕ ወኢኮነ ንፉቀ ሰኮናሁ ዝንቱ ርኩስ ውእቱ ለክሙ። ወኪሮግልዮስኒ እስመ ንፉቅ ሰኮናሁ ወስጡቅ ጽፈሪሁ እማዕከሉ ወኢያመሰኵዕ ውእቱኒ ርኩስ ውእቱ ለክሙ።እምነ ሥጋሆሙ ኢትብልዑ ወበድኖሙሂ ኢትግሥሡ እስመ ርኩሳን ውእቶሙ ለክሙ።ዘሌ.11፣9 ወዝንቱ ዘትበልዑ እም ኩሉ ዘውስተ ማይ።ዘቦ ክንፍ ወቅሳር ክንፍ ገለፈት ያለውን ብሉ።ዘሌ.11፣10 ወኩሉ ዘአልቦ ክንፍ ወቅሳር ዘውስተ ማይ ወዘውስተ ባሕር ርኩስ ውእቱ ለክሙ።ወኩሉ ዘይትሐወስ እም አዕዋፍ ዘየሐውር በአርባዕቱ እግሩ ርኩስ ውእቱ ለክሙ።ዘሌ.11፣21 አላ ዝንቱ ውእቱ ዘትበልዑ እምዘይትሐወስ ዘቦ አገዳ መልዕልተ እገሪሁ በዘይሠርር ቦቱ መልእልተ ምድር በእግሩ ላይ ማጉርጥ ያለውን ብሉ።ወለኩሉ ዘየሐውር በከብዱ ኢትብልዕዎ።ወኢታርኵሱ ነፍስክሙ በኩሉ አራዊት ዘይትሐወስ ውስተ ምድር። ዘሌ.17፣10 ነፍስ እንተ በልዐት ደመ እደመስሳ እም ሕዝባ እስመ ደም ነፍሱ ውእቱ ለኩሉ ዘሥጋ።ዘሌ.17፣13 እመቦ ዘነዓወ ንዒወ ወቀተለ እም እንስሳ አው ያፈ ይክዑ ደሞ ወይደፍኖ በመሬት።ዘሌ.22፣8 ወማውታ ወብልዓ አርዌ ኢትብልዑ።

ቅዱሳን

ዘሌ.11፣44 እስመ አነ እግዚአብሔር አምላክክሙ ወተቀደሱ ወቅዱሳነ ኩኑ እስመ አነ እግዚአብሔር አምላክክሙ ቅዱስ አነ።ወኢታገምኑ ነፍስክሙ።

ልደተ ሥጋ

ዘሌ.12፣2 ብእሲት እመ ጸንሰት ወወለደት ተባዕተ ርኩስት ይእቲ እስከ ሰቡዕ ዕለት በከመ መዋእለ ትክቶሃ።ወበሳምንት ዕለት ታገዝሮ ከተማ ነፍስቱ።ወሠላሳ ወሠለስተ ዕለተ ትነብር በእንተ ደማ ለነጺሖታ እም ኩሉ ርኩስ ወእም ኩሉ ቅዱስ ኢትግሥሥ ወውስተ መቅደስ

ኢትባዕ እስከ ትፈጽሞ መዋዕለ ንጽሓ።ወእመሰ ወለደት አንስተ ርኵስት ይእቲ አሠርተ ወአርባዕተ መዋዕለ በከመ ትክቶሃ ወስሳ ወስድስተ ዕለተ ትነብር በእንተ ደማ።ወአመ ተፈጸመ መዋዕለ ንጽሓ እመኒ በእንተ ወልድ ወእመኒ በእንተ ወለት ታመጽእ በግዐ ዘዓመት ለመሥዋእት።ወእመኒ እጕለ ርግብ አው ዘማዕነቅ በእንተ ኃጢአት ኀበኆኅተ ደብተራ።ወእመሰ አልባቲ ውስተ እደሃ ወኢተአክል ለበግዕ ታመጽእ ክልኤተ ማዕነቀ አው ክልኤተ እጕለ ርግብ አሐደ ለመሥዋእት ወአሐደ ዘበእንተ ኃጢአት።

ጾም፣በዓላት

ዘሌ.16፣29 ወበሳብዕ ወርኀ አመ አሡሩ ለሠርቅ አሕምምዋ ለነፍስክመ።ጥቅምት 10 ቀን ዕለተ ዮሴፍ ናት።ዮሴፍ የተሸጠባት ቀን ናትና በዚህች ቀን ሰውነታችሁን በጾም አሳዝኗት።ወኩሎ ግብረ ኢትግበሩ ባቲ።እስመ ሰንበተ ሰንበታት ይእቲ ለክመ።ዘሌ.23፣4 እሉ እመ-ንቱ በዓላቲሁ ለእግዚአብሔር በቀዳመኒ ወርኀ አመ ዕለተ ዐሡሩ ወረቡዑ ለሠርቅ (ሚያዝያ 14) በጊዜ ዕርበት ፋሲካሁ ለእግዚአብሔር።ወአመ ዕለተ አሡሩ ወኃሙሱ ለሠርቅ ዝንቱ ወርኀ በዓለ ናዕት ዘእግዚአብሔር ሰቡዓ ዕለተ ናዕተ ብልዐ።ከዚያ 50 ቀን በዓለ ሠዊት ተብሎ ይከበራል።ይህም ማለት ከሚያዝያ 16 እስከ ሰኔ 4 ነው።ሰኔ 4 በዓለ ሰዊት ነው።ወታበውዑ መሥዋእተ ሐዲሰ ለእግዚአብሔር ዘእም ውስተ ምድርክመ።ወኩሎ ግብረ ኢትግበሩ ባቲ።ንግሮሙ ለደቂቀ እስራኤል ወበሎሙ በሳብዕ ወርኀ አመ ርእሰ ሠርቀ ወርኀ (ጥቅምት መባቻ) ዕረፍተ ትኩንክመ ተዝካረ ዘመጥቅዕ።ወአብዑ መሥዋእተ ለእግዚአብሔር። አመ አሡሩ ወሐሙሱ ለውእቱ ወርኀ በዓለ መጸለት ሰቡዓ ዕለተ ለእግዚአብሔር።ወትነስኡ ለክመ እም ፍሬ ዕዕ ዘሰናይ ወጸበርተኒ ወበቀልተ ተመርት።

ሕገ እግዚአብሔር

ዘሌ.18፣4 ኩነኔ ዚአየ ግበሩ ወትእዛዝየ ዕቀቡ ወባቲ ሑሩ አነ እግዚአብሔር አምላክክመ።። ዕቀቡ ትእዛዝየ ወኩሎ ኩነኔየ ወግበርዎ እስመ ዘገብሮ ሰብእ የሐዩ ቦቱ።ዘሌ.22፣8 ዕቀቡ ትእዛዝየ ከመ ኢይኩንክመ ኃጢአተ ወከመ ኢትሙቱ በእንቲአሁ።ዘሌ.24፣15 ብእሲ ብእሲ ለእመ ረገመ አምላከ ጌጋየ ይከውኖ።ሞተ ለይሙት ወበዕብን ለይውግርዎ ኩሉ ትእይንት። ዘሌ.24፣18 ወኩሉ ብእሲ ዘቀተለ እም ኩሉ ነፍሰ ሰብእ ለይቅትልዎ።ወእመሰ ቀተለ እንስሳ ይፍዲ ነፍሰ ህየንተ ነፍስ።ወእመሰ ዘአቁሰለ ካልዖ በከመ ገብረ ላዕለ ካልዑ ከማሁ ይግበሩ ላዕሌሁ ስብረት ህየንተ ስብረት ወዓይን ህየንተ ዓይን ወስን ህየንተ ስን።ዘሌ.26፣3 ወለእመ ሖርክመ በትዕዛዝየ ወዓቀብክመ ኩነኔየ ወገበርክምዎ እሁበክመ ዝናመ በጊዜሁ ወበበዘመኑ ምድርኒ ትሁብ እክለ ወዕፀወ ገዳምኒ ይሁቡ ፍሬሆመ።ወእሁበክመ ሰላመ ውስተ ምድርክመ።ወአልቦ ዘያደነግጸክመ ወአጠፍዖመ ለአራዊተ ምድር እም ብሔርክመ ወትቀትልዎመ ወይመውቱ በቅድሜክመ ፀርክመ።ወምእት እምኔክመ ያነትዕዎመ ለእልፍ። ወእመሰ ኢሰማዕክመኒ ወኢገበርክመ ትእዛዝየ አመጽኣ ለእኪት ላዕሌክመ ዐቀበ ወደዌ ሲሕ።ወትዘርዑ ለከንቱ ዘርዐክመ ወይበልዑክመ ፀርክመ ወያነትዑክመ እለ ይጸልዑክመ። ወእመ እስከ ዝንቱ ኢሰማዕክመኒ እዌስክ መቅሰፍተክመ ወኢትውህበክመ ምድር ዘርዐ። ወእትቤቀለክመ አነ ትበልዑ ወኢትጸግቡ።

መጽሐፈ ኤደን

ዝሙት፣ትዳር

ዘሌ.18፣7 ኀፍረተ አቡከ ወኀፍረተ እምከ ኢትክስት እስመ እምከ ይእቲ።ኃፍረተ ብእሲተ አቡከ ኢትክስት ኀፍረተ እህትከ እንተ እም አቡከ አው እንተ እም እምከ ኢትክስት።ኀፍረተ ወለተ ወልድከ አው ወለተ ወለትከ ኢትክስት ኀፍረቶን።ኀፍረተ ወለተ ብእሲተ አቡከ ኢትክስት እስመ እኅትከ ወወለተ እምከ ይእቲ።ኀፍረተ እኅተ አቡከ ኢትክስት እስመ ቤተ አቡከ ይእቲ።ኀፍረተ እኅተ እምከ ኢትክስት እስመ እም ቤተ እምከ ይእቲ።ኀፍረተ ብእሲተ እኁሁ ለአቡከ ኢትክስት እስመ ዘመድከ ይእቲ።ኀፍረተ ብእሲተ ወልድከ ኢትክስት።ኀፍረተ ብእሲተ እኁከ ኢትክስት ወኀፍረተ ብእሲት ምስለ ወለታ ኢትክስት ወብእሲተ ምስለ እኅታ ኢታውስብ ከመ ኢታስተቃንያን።ወኢትባዕ ኀበ ብእሲተ ካልዕከ ከመ ትስክብ።ወምስለ ተባዕት ኢትስክብ ከመ አንስት እስመ ርኩስ ውእቱ ወኢትሐር ኀበ እንስሳ።እስመ ኩሉ ዘገብረ እም ዝንቱ ኩሉ ትሠሮ ይእቲ ነፍስ እምሕዝባ።ዘሌ.20፣2 ዘአስተጻመረ ወልዶ ለመልአከ አሕዛብ ሞተ ለይሙት። ወእመቦ ብእሲ ዘተለወ ሰብአ ሐረስ ወሰብአ ሥራይ ከመ ይዘሙ እደመስሶ እም ሕዝቡ። ዘሌ.20፣13 ወለእመ ዘሰከበ ምስለ ተባዕት ከመ አንስት ርኩሰ ገብሩ ሞተ ለይሙቱ ክልኤሆሙ ወዘሰከበ ምስለ እንስሳ ሞተ ለይሙት ወእንስሳሁኒ ቅትሉ።

እናት አባት

ዘሌ.19፣3 አሐዱ አሐዱ እምኔክሙ ይፍራህ አባሁ ወእሞ ወሰንበታትየ ዕቀቡ።ዘሌ.20፣9 ወለእመቦ ብእሲ ዘነበበ ሕሱመ ላዕለ አቡሁ ወእሙ ሞተ ለይሙት እስመ ጊጉይ ውእቱ።

ፍቅረ ቢጽ

ዘሌ.19፣9 ወአመ ማዕረር ሶበ ተዐጽዱ እክለ ምድርክሙ ኢትንጽሑ ዓጺደ ገራሕትክሙ ወኢትዕርዩ ዘወድቀ እክለ እንዘ ተዐጽዱ ለነዳይ ወለግዩር ተኀድጎ።ዘሌ.19፣13 ወኢትዓምጽ ካልዐከ ወኢትሂድ ወኢይቢት ኀቤከ ዓስቡ ለዓሳብከ እስከ ይጸብሕ።ወኢትንብብ ሕሱመ ላዕለ ጽሙም ወኢትደይ ዕቅፍተ ቅድመ እውር ወኢትግበሩ ዓመፃ በውስተ ፍትሕ።ወኢትሐር በጕሕሉት ውስተ ሕዝብከ ወኢተዓምጾ ለካልዕከ ወኢትጽልዖ በልብከ።ዝልፎ ወአይድዖ ወኢትትበቀል ለሊከ።ዘሌ.1ቀ9፣18 ወአፍቅር ካልዓከ ከመ ነፍስከ።ዘሌ.19፣32 ቅድመ ዘሲበት ተንስእ ወአክብር ገጸ አረጋዊ።ሕጻኑን አታክብር ማለት አይደለም በጸናው መናገር ነው። ወለእመቦ ዘመጽአ ኀቤክሙ ግዩር ኢትሳቅይዎ በውስተ ምድርክሙ ወአፍቅርዎ ከመ ርእስክሙ።

ስለት፣በኩራት

ዘሌ.27፣2 ብእሲ ብእሲ እመቦ ዘበጽአ ብጽአተ ህየንተ ቤዛ ነፍሱ ለእግዚአብሔር ወይኩን ሜጡ ለተባዕት ዘእም እሥራ ዓም እስከ ስሳ ዓም 50 ወቄት።ወለአንስትኒ ይኩን ሜጣ ፴ ዲድርክመ ብሩር።ወእመሰ ዘእም ኀምስቱ ዓም እስከ ፳ ዓም ይኩን ሜጡ ለተባዕት ኀምስቱ ዲድርክመ ብሩር።ወለአንስትሰ ሠለስተ ዲድርክመ ብሩር።ወእመሰ ዘእም ስሳ ዓም ወላዕሉ ለእመ ተባዕት ውእቱ ይኩን ሜጡ አሠርተ ወኀምስተ ድድርክመ ብሩር።ወለአንስትሰ አሠርቱ ድድርክመ

ብሩር።ዘሌ.27፣26 ወኩሉ በኵር ዘይትወለድ እም እንስሳ ለእግዚአብሔር ውእቱ ወእመሰ እም እንስሳ ዘርኵስ ይቤልጦ በሐሳበ ሜጡ።

የጸጉር አኳኋን

ዘሌ.19፣27 ወኢትግበሩ ለክሙ ቆናዝፅተ እም ጸጉረ ርእስክሙ ወኢትላጽዩ ጽሕመ ገጽክሙ።። ዘሌ.21፣4 ወኢትትላጸዩ ርእሰክሙ ላእለ ዘሞተ ወኢትትላጸዩ ጽሕመ ገጽክሙ ወኢትጥብሑ ሥጋክሙ።።

ጠንቋይ፣ሚርተኛ፣ልብወለድ

ዘሌ.19፣28 ወኢትፍጥሩ ለክሙ ፈጠራ ከመጽሐፍ ሳታገኙ ከመምህራን ሳትማሩ ልብ ወለድ አታስተምሩ።።ዘሌ.19፣31 ወኢትትልው ሰብአ ሐረስ ወሰብአ ስራይ ከመ ኢትርኮሱ ቦሙ።። ዘሌ.20፣27 ብእሲኒ ወብእሲትኒ ለእመቦ ዘኮኑ ሐራስያነ አው ዘሥራይ ሞተ ለይሙቱ ወበእብን ለይውግርዎሙ።።

እርሻ

ዘሌ.25፣3 ስድስተ ዓመተ ትዘርእ ገራሕተከ ወስድስተ ዓመተ ትገምድ ወይነከ ወታስተጋብእ ፍሬሁ።።ወበሳብዕ ዓም ሰንበት ዕረፍታ ውእቱ ለምድር ወታሰነብት ለእግዚአብሔር።።ገራህተከኒ ኢትዝራዕ ወዓጸደ ወይንከኒ ኢትግምድ ወዘለሊሁኒ ይበቁል ውስተ ገራህትከ ኢትዕፅድ።። 49ኛውንና 50ኛውን ዓመትም እንዲሁ አድርግ ዓመተ ተኀድጎ ይኩንክሙ ውእቱ ዓመት ዘሃምሳ።።ወእመሰ ትብሉ ምንተ ንበልዕ በውእቱ ሳብዕ ዓመት ለእመ ኢዘራዕነ ወለእመ ኢያስተጋባእነ እክለ አነ እፌኑ በረከትየ ወአመ ሳድስ ዓመት ትገብር ፍሬሃ ምድር ዘሠለስቱ ዓመት እክለ።።ወትዘርዑ እምኔሁ በሳምን ዓም።።

ኦሪት ዘኍልቊ

ሕዝብ ቆጠራ

ዘሌ.1፣2 ወኰልቊዎሙ ለኩሉ ተዓይነ ደቂቀ እስራኤል በበነገዶሙ ወበበአስማቲሆሙ ኵሎ ተባዕተ ዘእም እሥራ ዓም ወላእሉ ኩሉ ዘይወጽእ ፀብዓ እም ኃይለ እስራኤል።።ወኮነ ኩሉ ኍላቄሆሙ ለደቂቀ እስራኤል በበኃይሎሙ ዘእም እሥራ ዓም ወላዕሉ ዘይወጽእ ጸብዓ እም እስራኤል ስሳ እልፍ ወሠላሳ ምእት ወነምስቱ ምእት ወኃምሳ ወለሌዋውያንሰ ምስለ ነገደ ልደቶሙ እመንቱ ወኢኰለቊዎሙ ምስለ ደቂቀ እስራኤል።።

ሌዋውያን፣በትረ አሮን

ዘኍ.1፣49 ወሚሞሙ ለሌዋውያን ዲበ ደብተራ ዘመርጡል ወዲበ ኩሉ ንዋያ ወዲበ ኩሉ ዘሀሎ ውስቴታ።።ከመ እመንቱ ያነስእዋ ለደብተራ ወለኩሉ ንዋያ እመንቱ ይተክልዋ።። ወዘእም ባዕድ ዘመድ ዘነብረ ምስሌሆሙ ሐዊረ ለይሙት።።ሌዋውያን ለብቻቸው ተቆጥረዋል።። ዘኍ.3፣45 ወይቤሎ ንስኡሙ ለሌዋውያን ህየንተ ኩሉ በኵሮሙ ለደቂቀ እስራኤል።።ዘኍ.4፣2

መጽሐፈ ኤደን

ፍልጥዎሙ ለደቂቀ ቀዓት እማዕከሎሙ ለደቂቀ ሌዊ በበሕዘቢሆሙ ወበበቤተ አበዊሆሙ ዘእም ፴ ወንምስቱ ዓም ወላዕሉ እስከ ፶ ዓም ኩሉ ዘይበውዕ ይግበር ግብረ ኩሉ ምግባር ዘውስተ ደብተራ።ዘኍ.6፣23 ንግሮሙ ለአሮን ወለደቂቁ ወበሎሙ ከመዝ ትባርክዎሙ ለደቂቀ እስራኤል ወትብልዎሙ ለይባርከ እግዚአብሔር ወለይዕቀብከ ወለያርኢ እግዚአብሔር ገጾ ላዕሌከ ወለይምሐርከ ወለይሚም እግዚአብሔር ገጾ ኀቤከ ወየሀብከ ሰላመ።ዘኍ.8፣24 ዝንቱ ውእቱ ዘበእንተ ሌዋውያን ዘእም፴ ወንምስቱ ዓም ወላዕሉ ይበውኡ ይግበሩ ግብሮሙ ግብረ ደብተራ ዘመርጡል እስከ ፶ ዓም።ወእም ድኅረ ፶ ዓም ይሠዐር እም ግበረ ደብተራ ወኢይትቀነይ እንከ ውእቱ።ዘኍ.16፣47 ወቦአ ብድብድ ውስተ ሕዝብ ወወደየ አሮን ዕጣነ ውስተ ማዕጠንት ወአስተሥረየ በእንተ ሕዝብ ወንደገ ብድብድ።ዘኍ.17፣6 ወወሀብዎ ኩሎሙ መላእክቲሆሙ በትረ።ወአንበሮን ሙሴ ለውእቶን አብትር ቅድመ እግዚአብሔር ውስተ ደብተራ ዘመርጡል።ወኮነ በሳኒታ ቦኡ ሙሴ ወአሮን ውስተ ደብተራ ዘመርጡል ወናሁ ሰረጸት በትረ አሮን እንተ ቤተ ሌዊ ወአውጽአት ቆጽለ ወጸገየት ጽጌ ወፈረየት ከርካዓ።

ማየ ዘለፋ

ዘኍ.5፣19 ወያምሕላ ካህን ለይእቲ ብእሲት ወይብላ ለእመ አልቦ ዘሰከበ ምስሌኪ ወኢያገመንኪ ርእሰኪ ንጽሕተ ኩኒ እም ዝንቱ ማየ ዘለፋ ዘመርገም ወእመሰ አገመንኪ ርእሰኪ ወቦ ዘሰከበ ምስሌኪ ባዕድ ዘእንበለ ምትኪ ወያምሕላ ካህን ለይእቲ ብእሲት ርግምተ ለይረሲኪ እግዚአብሔር ወይደምስስኪ እማዕከለ ሕዝብኪ ወትብል ይእቲ ብእሲት አሜን ወአሜን።

ስለት

ዘኍ.6፣2 ብእሲ አው ብእሲት ዘአዕበየ በጺዐ ብጽዓት ከመ ያንጽሕ ርእሶ ለእግዚአብሔር እም ወይን ወእሜስ ያንጽሕ ርእሶ ወእም ኩሉ ዘይትገበር እም አስካል ኢይስተይ ወአስካለ ወዘቢበ ኢይብላዕ በኩሉ መዋእለ ብጽዓቲሁ።ወመላጼ ኢይቅርብ ዲበ ርእሱ እስከ ይትፈጸማ ኩሎን መዋእላት ዘበጽዓ ለእግዚአብሔር ቅዱሰ ይከውን ወያነውኅ ሥእርተ ርእሱ።ወበኩሉ መዋእለ ብጽዓቲሁ ለእግዚአብሔር ላዕለ ነፍስ እንተ ሞተት ኢይባዕ ኢላዕለ አቡሁ ወኢላዕለ እሙ ወኢላዕለ እኁሁ ወኢላዕለ እህቱ ከመ ኢይርኵስ ቦሙ እም ከመ ሞቱ እስመ ብጽዐተ አምላኩ ሀለወ ላዕለ ርእሱ በኩሉ መዋዕለ ብጽዓቲሁ ይትቄደስ ለእግዚአብሔር።ዘኍ.30፣2 ብእሲ ብእሲ ለእመ በጽአ ብጽዓተ ለእግዚአብሔር ወለእመኒ መሐለ መሐላ ኢያግምን ኩሎ ቃሎ ዘወጽአ እም አፉሁ ይግበር።

ሥዕለ ኪሩብ፣የመማጸኛ አገር

ዘኍ.7፣89 ወሶበ ይበውዕ ሙሴ ውስተ ደብተራ ዘመርጡል ከመ ይትናገሮ ይሰምዕ ቃለ እግዚአብሔር እንዘ ይትናገሮ እመልዕልተ ምሥሐል ዘዲበ ታቦት ዘመርጡል እማዕከለ ክልኤቱ ኪሩባት ወይትናገር ምስሌሁ።ዘኍ.35፣6 ወሀገር ዘትሁብዎሙ ለሌዋውያን ስሱ አህጉር ለምስካይ ዘትፈልጡ ከመ ይኩናሆሙ ምስካየ ለቀታሊ።ወዘእንበለ እላንቱ ዘትሁብዎሙ ባዕዳት አህጉር አርብዓ ወክልዔቱ።ወይከውና ኩሎን አህጉር ዘትሁብዎሙ ለሌዋውያን አርብዓ ወሰማኒተ።

መጽሐፈ ኤደን

በዓላት፣ሥርዓት

ዘኍ.9፣2 ንግሮሙ ለደቂቀ እስራኤል ከመ ይግበሩ ፋሲካ አመ ጊዜሁ በከመ ሕጉ ወበከመ ትእዛዙ ትገብሮ።ዘኍ.15፣32 ወረከቡ ብእሴ እንዘ ይዔልድ ዕፀወ በእለተ ሰንበት ወወገርዎ በከመ ይቤሎ እግዚአብሔር ለሙሴ።

ሚጠተ እስራኤል፣አንድምታ

ዘኍ.9፣17 ወእም ከመ ሰሰለ ደመና እምነ ደብተራ ይግዕዙ ደቂቀ እስራኤል ወመካኖ ኀበ ቆመ ደመና ህየ ይትዐየኑ ደቂቀ እስራኤል።ዘኍ.20፣11 ወአልዓለ ሙሴ በትሮ በእዴሁ ወዘበጣ ለይእቲ ኰኵሕ በእንታክቲ በትር ወወጽኣ ማይ ብዙኅ ወአስተዮሙ ለትእይንት ወለእንስሳሆሙኒ።ፍጻሜው ኰኵሕ የጌታ ምሳሌ ነው።ወኰኵሕሰ ክርስቶስ ውእቱ እንዲል። አንድም በትር የመስቀል ምሳሌ በመስቀል ለምዕመናን ጥምቀት እንዲገኝ ለማጠየቅ።አርዌ ምድር የዲያብሎስ አርዌ ብርት የጌታ ምሳሌ።አንድም አርዌ ምድር የአዳም አርዌ ብርት የጌታ ምሳሌ።አንድም ብርት ጽሩይ ነው ጌታም ጽሩየ ባሕርይ ነውና።አንድም ብርት ቀይ ነው ጌታም ሥጋውን ቆርሶ ደሙን አፍስሶ ዓለምን አድኗልና።አንድም ብርት ድምጹ ከሩቅ ይሰማል የጌታም ሕማሙ ሞቱ ጽንፍ እስከ ጽንፍ ተሰምቷልና።ዘኍ.23፣5 ይሠርቅ ኮከብ እም ያዕቆብ ወይትነሣእ እም እስራኤል ወያጠፍያሙ ለመላእክተ ሞዐብ አንድም ክርስቶስ ከያዕቆብ ወገን ይወለዳል አጋንንትን ያጠፋል።ወይከውኖ ኤዶም ርስቶ አንድም ምእመናነ እስራኤል ለክርስቶስ ማደሪያ ይሆናሉ።

ደወል

ዘኍ.10፣2 ግበር ለከ ክልኤተ መጣቅዕተ ዘብሩር ወትጠቅዕ ቦሙ ወይትጋብዑ ኩሉ ተዓይን ኀበ ኖህተ ደብተራ ዘመርጡል።ወደቂቀ አሮን ካህናት እሙንቱ ይጠቅዕዎሙ ለመጣቅዕት ወለእመ ወጸእክሙ ጸብአ ላዕለ ጸርክሙ እለ አጽረሩ እምኔክሙ ትትኤመሩ በመጥቅዕ። ወበመዋዕለ ትፍሥሕትክሙ ወበበዓላቲክሙ ወበሠርቀ ወርኀክሙ ትጠቅዑ በመጣቅዕት ወይከውነክሙ ተዝካረ ቅድመ እግዚአብሔር።

ነጎርጓር፣ሐሜት፣ኃጢአት

ዘኍ.11፣1 ወአንጎርጎሩ ሕዝብ በእኪት ቅድመ እግዚአብሔር ወሰምዐ እግዚአብሔር ወተምዐ መዓተ ወነደት እሳት ላዕሌሆሙ ወተሰምየ ስሙ ለውእቱ መካን መካነ ውዕየት እስመ ነደት እሳት ላዕሌሆሙ።ዘኍ.12፣1 ወሐመይዎ ለሙሴ ማርያም ወአሮን በበይነ ብእሲት ኢትዮጵያዊት እንተ ነሥኣ እስመ ብእሲተ ኢትዮጵያዊተ ነሥአ ሙሴ ወይቤሉ ቦኑ ለሙሴ ተናገሮ እግዚአብሔር አኮኑ ለነሂ ተናገረነ።ወሰምዐ እግዚአብሔር።ወሙሴሰ ብእሲ የዋህ ውእቱ ጥቀ እም ኩሉ እጓለ እመሕያው ዘሀሎ ውስተ ምድር ወይቤሎሙ እግዚአብሔር ለሙሴ ወለአሮን ወለማርያም በጊዜሃ ንዑ አንትሙ ሠለስቲክሙ ውስተ ደብተራ ዘመርጡል ወይቤሎሙ ለምንት ኢፈራህክሙ ሐምዮቶ ለቀልኤየ ሙሴ ወአኃዛ ለምጽ ለማርያም ወጻዕደወት ኩለንታሃ ከመ በረድ።ወጸለየ ላቲ ሙሴ።ወተግኅሠት ማርያም አፍኣ እም ትእይንት

መጽሐፈ ኤደን

ሰቡዓ መዋዕለ።ዘኍ.14፣34 አርባዓ ዕለተ እም አርብዓ አሐቲ ዕለት ዓመተ ትከውን ብክሙ በእንተ ኃጢአትክሙ ወይኩንክሙ አርብዓ ዓም።ወይመውቱ ውእቶሙ እደው እለ ይብልዋ ለይእቲ ምድር እኪት ወምድራሰ ሰናይት በቅድመ እግዚአብሔር ወኢያሱ ወልደ ነዌ ወካሌብ ወልደ ዮፎኒ የሐይው እምኔሆሙ።ወይቤሉ ናሁ ንሕነ ነዐርግ ውስተ ውእቱ መካን ዘይቤለነ እግዚአብሔር እስመ አበስነ በእንቲአሁ ወይቤሎሙ ሙሴ ኢትዕርጉ አንትሙ እስመ ኢሀለወ እግዚአብሔር ምስሌክሙ ወትወድቁ ቅድመ ጸርክሙ እንበይነ ዘተመየጥክሙ ወክህድክምዎ ለእግዚአብሔር።

መና፣ፍትወት

ዘኍ.11፣4 ወደቂቀ እስራኤልኒ ይቤሉ መኑ ያበልዐነ ሥጋ።ተዘከርነ ዝክተ ዓሣተ ዘንበልዕ በብሔረ ግብጽ በከንቱ።ወመልጰጰነ ወስጕርንደ ወበጸለ ወሶመተ።ወይእዜሰ የብሰት ነፍስነ ዘአልብነ ባዕድ ዘንራኢ ዘእንበለ መና።ወመናሰ ከመ ዘርዐ ተቅዳ ውእቱ ወርእየቱ ከመ ርእየተ በረድ ወየሐውሩ ሕዝብ ወይሌልዱ ሎሙ።ወየሐርጽዎ በማሕረጽ ወያደቅቅዎ በመድቀቅ ወያበስልዎ በመቅጹት ወይገብርዎ ዳፍንተኒ ወጣዕሙኒ ከመ ጣዕመ መዓር ምስለ ቅብዕ።ወሶበ ይወርድ ጠል ውስተ ትእይንት ሌሊተ ይወርድ መናሂ ላዕሌሁ።ዘኍ.11፣33 ወእንዘ ሀለወ ሥጋ ውስተ ጥረሲሆሙ ዘእንበለ ያኅልቅዎ ተምዐ እግዚአብሔር ላዕለ ሕዝቡ ወቀተሎሙ በዓቢይ መቅሰፍት ወተሰምየ ስሙ ለውእቱ መካን መቃብረ ፍትወት እስመ ቀበርዎሙ ለሕዝብ እለ ፈተው።ዘኍ.15፣39 ወኢትትልው ድኅረ ሕሊናክሙ በዘቦቱ ትዜምው አንትሙ ድኅሬሆሙ።

መማክርት

ዘኍ.11፣14 ወኢይክል አነ ባሕቲትየ ዓቂቦቶሙ ለእሉ ሕዝብ እስመ ይከብዱኒ።ወይቤሎ እግዚአብሔር ለሙሴ አስተጋብእ ሊተ ፸ ብእሴ እም አዕሩጊሆሙ ለደቂቀ እስራኤል ወታበውዖሙ ውስተ ደብተራ ዘመርጡል ወይቁሙ ህየ ምስሌከ ወእወርድ ወእትናገር በህየ ምስሌከ ወእነስእ እመንፈስ ዘላዕሌከ ወአነብር ዲቤሆሙ።ወይጸውሩ ምስሌከ ክበዶሙ ለእሉ ሕዝብ ወእምዝ አዕረፉ ላዕሌሆሙ መንፈሰ ተነብዮ ወተነበዩ።

ሰብአ ዓይን

ዘኍ.13፣2 ፈኑ እደወ ሰብአዓይን እለ ይሬእይዋ ለምድረ ከነዓን ዘአነ እሁበሙ ለደቂቀ እስራኤል ከመ ይኩንዋ።ወርእይዋ ለይእቲ ምድር እንተ ከመ እፎ ይእቲ።ወሕዝብኒ እለ ይነብሩ ውስቴታ እም ጽኑዓን እሙንቱ ወእመ ድኩማን ወእመ ውሑዳን ወእመ ብዙኃን እሙንቱ።ወግርምተ ረሰይዋ ለይእቲ ምድር እንተ ርእይዋ በኀበ ደቂቀ እስራኤል።ዘኍ.14፣2 ወአንጎርጎሩ ላዕለ ሙሴ ወላዕለ አሮን ኩሎሙ ደቂቀ እስራኤል ወኢያሱ ወልደ ነዌ ወካሌብ እለ እምኔሆሙ ለእለ ርእይዋ ለይእቲ ምድር ሰጠጡ አልባሲሆሙ ወይቤልዎሙ ለኩሉ ተዓይኒሆሙ ለደቂቀ እስራኤል ኢትኩኑ ከሐድያነ እግዚአብሔር ወኢትፍርህዎሙ አንትሙ ለሕዝባ ለይእቲ ምድር እስመ ንሕነ ናጠፍዖሙ።

መጽሐፈ ኤደን

ልጆች፣ልብስ

ዘጕ.14፣23 ዘእንበለ ለውሉዶሙ እለ ሀለው ምስሌየ ዝየ ኩሎሙ እለ ኢየአምሩ ሠናይተ ወእኪተ።ዘጕ.15፣38 ንግሮሙ ለደቂቀ እስራኤል ወበሎሙ ይግበሩ ዘፈረ ውስተ ጽንፈ አልባሲሆሙ በመዋዕሊሆሙ ወይደዩ ውስተ ዘፈረ ጽነፈሁ ደርከኖ (ሰማያዊ ሐር) ፍቱለ ወትራእይዎ ወትዜከሩ ኩሎ ትእዛዞ ለእግዚአብሔር ወግበርዎን።

ሥልጣን

ዘጕ.16፣1 ወተናገረ ቆሬ ወልደ ይሰአር ወልደ ቀዐት ወልደ ሌዊ ወዳታን ወአቤሮን ደቂቀ ኤልያብ ወአውናን ወልደ ፋሌቅ ወልደ ሮቤል።ወተቃወምዎ ቅድሜሁ ለሙሴ ወእደውኒ እም ደቂቀ እስራኤል ክልኤቱ ምዕት ወኃምሳ ዐበይተ ተዓይን ጎሩያን በውስተ ምክር ወዕደው ስሙያን።ወተርኅወት ምድር ወውኀጠቶሙ ሎሙ ወወረዱ እሙንቱ ወኩሉ ዘዚአሆሙ ሕያዋኒሆሙ ውስተ ሲኦል (ወደ መቃብር) ወከደነቶሙ ምድር።ወወጽአት እሳት እምኀበ እግዚአብሔር ወበልዓቶሙ ለእልክቱ።ክልኤቱ ምእት ወኃምሳ እደው እለ አብዑ ዕጣነ።

ቀይ ጊደር

ዘጕ.19፣2 ያምጽኡ ለከ አገተ እኅልተ ቀይሕተ ንጽሕተ እንተ አልባቲ ላዕሌሃ ነውር።ወትሁቦ ለአልአዛር ካህን ወይወስድዋ አፍኣ እም ትእይንት ውስተ መካን ንጹሕ ወይጠብሕዋ በቅድሜሁ ወይነስእ አልዓዛር እም ደማ በአጻብዒሁ ወይነዝኅ ቅድመ ገጻ ለደብተራ ዘመርጡል ስብዐ ወያውዕይዎ በቅድሜሁ ወማዕሳኒ ወሥጋሃኒ ወደማኒ ምስለ ካዕሌሃ ያውዕዩ።ወያስተጋብያ ብእሲ ንጹሕ ለሐመዳ ወያነብሮ አፍኣ እምትዕይንት ውስተ መካን ንጹሕ።ወያመጽኡ ሎቱ ለርኵስ እም ሐመዳ ለእንታክቲ እንተ አውዓዩ ለአንጽሖ ወይሠውጡ ውስቴቱ ማየ ጥዑመ በውስተ ግምዔ ወይነዝኑ ላዕሌሁ ወእምዝ ይነጽሕ።

ምስጋና

ዘጕ.20፣12 ወነበቦሙ እግዚአብሔር ለሙሴ ወለአሮን ወይቤሎሙ እስመ ኢአመንክሙኒ ከመ ትቀድሱኒ ቅድሜሆሙ ለደቂቀ እስራኤል በበይነ ዝንቱ ኢታበውዕዎሙ አንትሙ ለእሉ ትዕይንት ውስተ ምድር ዘአነ ወሀብክዎሙ።ሐተታ ቀድሞ አመስግንው ይሰጧቸው ነበር።አሁን ግን ተበሳጭተው ሳያመሰግኑ ስለሰጧቸው ህዝቡም ሳያመሰግን ስለተቀበለ እንዲህ አለ።

በመንገድ ማሳለፍ፣ደቂቀ ሮቤል እና ጋድ

ዘጕ.20፣17 ወአኅልፈነ እንተ ብሔርከ ወሀገርከ ወኢነኃልፍ እንተ ገራህትከ።ወኢላዕለ አጸደ ወይንከ ወኢንሰቲ እም ዓዘቅትከ ማየ።ወኢፈቀደ ንጉሥ ኤዶም የሀቦሙ ምኅላፈ እንተ ደወሉ ወተግኅሡ እስራኤል እምኔሁ።ሙሴ ቃለ እግዚአብሔር ጠየቀ ኤዶላምን ለኤሳው ዕጻ አድርጌ ሰጥቸዋለሁና አትዋጋ አለው ከእርሱ አልፈው ሄደዋል።ዘጕ.32፣26 ደቂቅነ ወአንስቲያነ ይንበሩ ውስተ አህጉረ ገለዓድ ወኩሉ እንስሳነ ስላሉ ዮርዳኖስን ሳይሻገሩ በሀገረ ገለዓድ ቀርተዋል። መንፈቀ ምናሴም አብረው አልተሻገሩም።

መጽሐፈ ኤደን

ለቅሶ

ዘጉ.20፣29 ወበከይዎ ለአሮን ሠላሳ መዋዕለ ኩሉ ቤተ እስራኤል።

አርዌ ብርት

ዘጉ.21፣5 ወሐመይዎ ለእግዚአብሔር ወለሙሴ።ወፈነወ እግዚአብሔር አራዊተ ምድር ላዕለ ሕዝብ ዘይነስኩ ወይቀትሉ ወሞቱ ሕዝብ ብዙኃን እም ደቂቀ እስራኤል ወመጽኡ ሕዝብ ኀበ ሙሴ ወይቤሉ አበስነ እስመ ሐመይናሁ ለእግዚአብሔር ወለከኒ።ወጸለየ ሙሴ ኀበ እግዚአብሔር በእንተ ሕዝብ ወይቤሎ እግዚአብሔር ለሙሴ ግበር ለከ አርዌ ዘብርት ኀበ ይትኤመሩ።ኩሉ ዘተነስከ ለይርአዮ ወይሕየው።

መልአክ፣በልዓም

ዘጉ.22፣23 ወሶበ ርእየቶ ይእቲ ዕድግት ለመልአከ እግዚአብሔር ይቀውም ውስተ ፍኖት ወሰይፍ ምሉሕ ውስተ እዴሁ ተግኅሠት ይእቲ ዕድግት እም ፍኖት ወሖረት ውስተ ገዳም። ወመለጠቶ እግሮ ለበለዓም።ወፈትሐ እግዚአብሔር አፉሃ ለይእቲ ዕድግት ወትቤሎ ለበልዓም ምንተ ረሰይኩከ ወከሠተ እግዚአብሔር አዕይንቲሁ ለበለዓም ወርእዮ ለመልአከ እግዚአብሔር ወደነነ ወሰገደ ሎቱ በገጹ።ዘጉ.23፣5 ወወደየ እግዚአብሔር ቃለ ውስተ አፉሁ ለበለዓም ወይቤ ምንተ እጼዕል ዘእግዚአብሔር ኢጸአለ ወምንተ እረግም ዘእግዚአብሔር ኢረገመ።ይሠርቅ ኮከብ እም ያዕቆብ ወይትነሣእ እም እስራኤል ወያጠፍያመ ለመላእክተ ሞዐብ አንድም ክርስቶስ ከያዕቆብ ወገን ይወለዳል አጋንንትን ያጠፋል።

ባዕድ አምልኮ

ዘጉ.25፣1 ወተገመነ ሕዝብ ወዘመወ በአዋልደ ሞዐብ ወበልዐ ሕዝብ መሥዋእቶን ወሰገዱ ለአማልክቲሆን ወተምዐ መዓተ እግዚአብሔር ላዕለ እስራኤል።ወሶበ ርእየ ፊንሐስ ወልደ አልዓዛር ወልደ አሮን ካህን ነሥአ ረምሐ በእዴሁ ወረገዞሙ ለክልኤሆሙ ወነደገ መቅሰፍተ እምእስራኤል።

ቅንዐት፣ርስት

ዘጉ.25፣1 ወነበቦ እግዚአብሔር ለሙሴ ወይቤሎ ፊንሐስ አኀደገኒ መዓትየ እስመ ቀንዐ ሊተ ቅንዓትየ ላዕሌሆሙ ወኢያጥፋእክዎሙ ለደቂቀ እስራኤል በቅንዐትየ።ዘጉ.27፣6 ርቱዐ ይቤላ አዋልደ ሰለጰአድ ሀቦን መክፈልተ ርስቶን።ለእመ ሞተ ብእሲ ወአልቦቱ ደቂቅ ትሁቡ ርስቶሙ ለአዋልዲሁ።ወለእመ አልቦቱ ወለት ሀቡ ርስቶ ለአኃዊሁ።

አሪት ዘዳግም

ፍርድ

መጽሐፈ ኤደን

ዘዳ.1፣17 ወኮንኑ በጽድቅ ወኢትንሥኡ ገጸ ሰብእ እስመ ፍትሕ ዘእግዚአብሔር ውእቱ።ወለእመቦ ዘዓፀበክሙ ነገር ታዓርጉ ኀቤየ ወእሰምዖ።ዘዳ.17፣2 በክልኤቱ ወሠለስቱ ሰማዕት ይመሥቱ።ዘዳ.19፣15 ወኢይከውን አሐዱ ሰማዕት ከመ ይኩን ስምአ ላዕለ ሰብእ በኩሉ ጌጋይ።በአፈ ክልኤቱ ወሠለስቱ ሰማዕት የኀልቅ ኩሉ ነገር።ዘዳ.19፣20 ወባዕድኒ ሰሚኦ ይፍራህ ወኢይድግም እንከ ገቢረ ዘንተ ነገረ እኩየ በውስቴትክሙ ወዓይንከ ኢትመሐኮ።ነፍስ ህየንተ ነፍስ ወዓይን ህየንተ ዓይን ወስን ህየንተ ስን ወእድ ህየንተ እድ ወእግር ህየንተ እግር። ዘዳ.25፣2 ወይቅስፍዋ በቅድሜሆሙ በአምጣነ አበሳሁ አርብዓ ይቅስፍዎ በጕልቍ ወኢያብዝኑ እምኔሁ።ወኢትፍጽሞ አፉሁ ለላሕም ሶበ ታከይድ እክለከ።ዘዳ.25፣13 ወኢታንብር ለከ መዳልወ ንዑሰ ወዓቢየ።ወኢትግበር ለከ በውስተ ቤትከ መስፈርተ ንዑሰ ወመስፈርተ ዓቢየ። መዳልውከኒ ርቱዐ ወጽዱቀ ይኩንከ።ፍርድ ዘዳ.32፣36 እስመ ይፈትሕ እግዚአብሔር ለሕዝቡ።

ረድኤተ እግዚአብሔር

ዘዳ.1፣30 እግዚአብሔር አምላክክሙ ውእቱ ይጸብእ ለክሙ ምስሌክሙ ወውእቱ የሐውር ቅድመ ገጽክሙ።ዘዳ.9፣4 ወኢትበል በልብከ ሶበ አጥፍዖሙ እግዚአብሔር ለውእቶሙ አሕዛብ እም ቅድመ ገጽከ በበይነ ጽድቅየ አብዐኒ እግዚአብሔር እትዋረሳ ለዛቲ ምድር ቡርክት።አኮ በበይነ ጽድቅከ ወአኮ በበይነ ንጽሐ ልብከ ዘትበውዕ አንተ።አላ በበይነ ኃጢአቶሙ ለውእቶሙ አሕዛብ ያጠፍዖሙ እግዚአብሔር እም ቅድመ ገጽከ።ዘዳ.20፣1 ወለእመ ወጻእከ ፀብዐ ላእለ ጸርከ ወርኢከ አፍራሰ ወመስተጽእናነ ወሕዝበ ዘይበዝኀከ ኢትፍራህ እምኔሆሙ እስመ እግዚአብሔር አምላክከ ዘአውጽአከ እምድረ ግብጽ ምስሌከ ውእቱ።ለእመቦ ብእሲ ፈራህ ለይግባዕ ውስተ ቤቱ ከመ ኢያፍርህ ልበ ቢጹ ከማሁ።

እግዚአብሔር፣ትምህርት

ዘዳ.6፣5 ስማዕ እስራኤል እግዚአብሔር አምላክከ አሐዱ ውእቱ።ወመሀሮ ለወልድከ ወንግሮ ኪያሁ እንዘ ትነብር ውስተ ቤት ወእንዘ ተሐውር ውስተ ፍኖት ወለእመ ሰከብከሂ ወለእመ ተንሳእከሂ ወሶበ ተስእለከ ወልድከ ጌሠመ ወይቤለከ ምንት ውእቱ ዝንቱ ዘአዘዘነ እግዚአብሔር አምላክነ ትብሎ ለወልድከ አግብርቲሁ ንሕነ ለፈርዖን በብሔረ ግብጽ ወአውጽአነ እግዚአብሔር አምላክነ እም ህየ በእድ ጽንዕት ወበመዝራዕት ልዕልት።ዘዳ.10፣16 እስመ እግዚአብሔር አምላክክሙ ውእቱ አምላከ አማልክት ወእግዚአ አጋእዝት ውእቱ።ዘዳ.32፣36 አእምሩ አእምሩ ከመ አነ ውእቱ እግዚአብሔር ወአልቦ ባዕድ አምላክ ዘእንበሌየ አነ እቀትል ወአሐዱ እቅስፍሂ ወእሣሀል ወአልቦ ዘያመስጥ እም እዴየ ወይሰግዱ ሎቱ ኩሎሙ መላእክተ እግዚአብሔር።

ፈተና፣ጦርነት

ዘዳ.8፣2 ወተዘከር ኩሎ ፍኖተ ዘወሰደከ እግዚአብሔር አምላክከ ውስተ ገዳም ከመ ያሕምምከ ወከመ ያመክርከ ወከመ ያእምር ልበከ ለእመ ተአቅብ ትእዛዞ ወለእመ አልቦ።ዘዳ.23፣8 ወለእመ ወጻእከ ትጽብዕዎሙ ለጸርከ ተዐቀብ እምኩሉ ቃል እኩይ።

መጽሐፈ ኤደን

ጸም፣ታቦት፣ግዝረት

ዘዳ.9፣9 ወነበርኩ ውስተ ደብር ፵ መዓልተ ወ፵ ሌሊተ እክለ ኢበላዕኩ ወማየ ኢሰተይኩ፡፡ ዘዳ.10፣1 ቀር ለከ ክልኤተ ጽላተ ዘዕብን ከመ እለ ቀዲሙ ወግበር ታቦተ እም እጽ፡፡ዘዳ.10፣16 ወግዝሩ እከዮ ለልብክሙ፡፡

ቅዱሳን፣ቤተመቅደስ

ዘዳ.9፣27 ተዘከር አብርሃምሀ ወይሥሐቅሀ ወያዕቆብሀ አግብርቲከ ዘመሐልከ ሎሙ በርእስከ ወኢትነጽር እከዮሙ ለእሉ ሕዝብከ፡፡ዘዳ.23፣2 ወኢይባዕ አሞናዊ ወሞዓባዊ ውስተ ቤተ እግዚአብሔር፡፡

ሌዋውያን፣መሥዋእት

ዘዳ.10፣9 አልቦሙ ለሌዋውያን ክፍል ወርስት ምስለ አኃዊሆሙ እስመ እግዚአብሔር ውእቱ ክፍሎሙ በከመ ይቤሎሙ፡፡ዘዳ.12፣13 ወኢትግበር መሥዋእተከ በኩሉ መካን በኀበ ዘርኢከ ዘእንበለ በውስተ መካን ዘኀረየ እግዚአብሔር አምላክከ፡፡ዘዳ.14፣27 ወለሌዊ ዘውስተ ሀገርከ ኢትኅድኅ እስመ አልቦቱ ርስት ወክፍል ምስሌከ ማለት አብረሀ አብላው፡፡ዘዳ.18፣1 ወአልቦሙ መክፈልት ለካህናት ወለሌዋውያን ወለኩሉ ሕዝበ ሌዊ መባዑ ለእግዚአብሔር ክፍሎሙ ወኪያሁ ይሴሰዩ፡፡ዘዳ.21፣1 ወለእመ ተረክበ ቅቱል ውዱቀ ውስተ ገዳም ይወጽኡ ሊቃውንቲክሙ ወመኳንንቲክሙ ወይሜጥኑ አህጉረ ዘዓውዱ ወይመትሩ ሥረዊሃ ለዕጎልት በውስተ ቆላ፡፡ወይመጽኡ ካህናት ወሌዋውያን እስመ ኪያሆሙ ኀረየ እግዚአብሔር ይቁሙ ቅድሜሁ ወይባርኩ በስመ ዚአሁ፡፡ወኩሉ አዕኑጊሃ ለይእቲ ሀገር እንተ ቅርብት መንገሌሁ ለውእቱ ቅቱል ይትሐጸቡ እደዊሆሙ ላእለ ርእሳ ለይእቲ እጎልት ዘመተሩ ሥረዊሃ በውስተ ቆላ፡፡

አሥራት፣ምጽዋት፣ሥርዓት

ዘዳ.14፣22 ዓሥራተ ትኤሥር እም ኩሉ እክልከ ዘዘራዕከ፡፡ዘዳ.15፣7 ወለእመቦ ዘተጸነሰ እም አኃዊከ በአሐቲ እም አህጉሪከ ዘወሀበከ እግዚአብሔር አምላክከ ኢታጽንዕ ልበከ ወኢትሚጥ እደከ እም ውሂቦቱ ለእኁከ ወኢይተክዝ ልብከ እንዘ ትሁቦ እስመ በበይነ ዝንቱ ይባርከከ እግዚአብሔር አምላክከ በኩሉ ምግባሪከ፡፡ዘዳ.19፣14 ወኢትትኃለፍ ደወለ ቢጽከ ዘሠርዑ አበዊከ፡፡

ባርያ

ዘዳ.15፣12 ወለእመኒ ተሠይጠ ኀቤከ እኁከ ዕብራዊ አው ዕብራዊት ስድስተ ዓመተ ይትቀነይ ለከ ወበሳብዕ ዓም ትፈንዎ አግዚዘከ እምኀቤከ፡፡ወኢትፈንዎ ዕራቆ አላ ስንቀ ታሰንቆ እም አባግዒከ ወእም እክልከ፡፡ወለእመሰ ይቤለከ ለሊሁ ኢይወጽእ እም ኀቤከ እስመ አፍቀረከ፡፡ትነስእ መስፈ ወትሰቁሮ አንፎ ኀበ ኖኅት በኀበ መድረክ ወይከውነከ ገብረ ለዓለም፡፡

በዓል

ዘዳ.16፣1 ወግበር ፋሲካሁ ለእግዚአብሔር ወኢትብላዕ ምስሌሁ ብሑአ ሰቡአ መዋእለ ናዕተ ብላዕ።እስመ በጥጥዓ ወጻእከ እም ግብጽ ከመ ትዘከር ዕለተ ጸአትከ እምድረ ግብጽ በኩሉ መዋዕለ ሕይወትከ።ዘዳ.16፣16 ወተፈሣሕ ሠለስተ ጊዜያተ በዓመት ወያስተርኢ ኩሉ ተባዕትከ ቅድመ እግዚአብሔር አምላክከ በውስተ መካን ዘኀረዮ እግዚአብሔር በበዓለ ናዕት ወበበዓለ ሰንበት ወበበዓለ መጸለት ወኢታስተርኢ ቅድመ እግዚአብሔር አምላክከ ዕራቀከ።

ባዕድ አምልኮ፣አንድነት

ዘዳ.17፣2 ወለእመኒ ተረክቡ ብእሲ ወብእሲት ወሖሩ ወአምለኩ ባዕዳነ አማልክተ ይውግርዎሙ በዕብን ወይቅትልዎሙ።ዘዳ.22፣10 ወኢትሕርስ በአድግ ወበላሕም ኀቡረ።

ትዕቢት፣ግድያ

ዘዳ.17፣12 ወዝክቱሰ ብእሲ ዘይገብር ትእቢተ ከመ ኢይትአዘዝ ለካህን አው ለመኮንን ዘሀለወ በውእቱ መዋእል ለይሙት ውእቱ ብእሲ።ዘዳ.19 ወኢይትከዓው ደም ንጹህ ውስተ ሀገርከ ዘወሀበከ እግዚአብሔር አምላክከ መክፈልተከ ወኢየሀለኩ ውስቴትከ ቀታሌ ነፍስ።

ውግረት፣ስቅለት

ዘዳ.21፣18 ወለእመቦ ዘቦቱ ወልድ ወዝሁር ወኢይትኤዘዝ ለቃለ አቡሁ ወለቃለ እመ ወይጌሥጽዎ ወኢይሰምዖሙ።ይውግርዎ በእብን ሰብአ ሀገሩ ወይቅትልዎ።ወኩሉ እስራኤል ሰሚዖ ይፍራህ።ወለእመቦ ብእሲ ዘአበሰ ወበጽሐ ጌጋዩ ለኩነኔ ሞት ትሰቅልዎ ዲበ እጽ ወትቀትልዎ ወኢይቢት ሥጋሁ ዲበ ዕፅ አላ ቀቢረ ቅበርዎ።በይእቲ ዕለት እስመ ርጉም ውእቱ በኀበ እግዚአብሔር ዘስቁል ዲበ ዕፅ ወኢታርኩስዋ ለምድር።

ፍቅረ ቢጽ

ዘዳ.22፣1 ወለእመ ርኢከ ላሕመ ቢጽከ አው በግዖ ዘተገድፈ በፍኖት ኢትትዓወር አግብእ ሎቱ።ወአወፍዮ ወለእመኒ ኢኮነ ቅሩበ ኀቤከ ካልእከ ወለእመኒ ዘኢተአምሮ ታስተጋብእ ወታአቱ ቤተከ ወታነብር ኀቤከ እስከ አመ የኀሥሦ ካልእከ ወታገብእ ሎቱ።ወለእመ ርኢከ አድገ ቢጽከ አው ላሕሞ እንዘ ውዱቅ ውስተ ፍኖት ኢትትአወሮሙ ታነሥእ ወታስተልዕል ምስሌሁ።

አለባበስ፣ድንግልና

ዘዳ.22፣5 ወኢትትረሰይ ብእሲት በትርሲተ ብእሲ ወኢይልበስ ብእሲ ልብሰ ብእሲት እስመ ርኩስ ውእቱ በኀበ እግዚአብሔር አምላክከ።ዘዳ.22፣19 ወእመ ኢተረክበ ድንግልናሃ ለወለት ያውጽእዋ ኀበ ኖኅተ አቡሃ ወይውግርዋ በአዕባን ሰብአ ይእቲ ሀገር እስመ ገብረት ዕበደ በውስተ ደቂቀ እስራኤል።

ትዳር

መጽሐፈ ኤደን

ዘዳ.25፣5 ወለእመቦ አኃው እለ ይነብሩ ኀቡረ ብእሲ ምስለ እጉሁ ወሞተ አሐዱ እምኔሆሙ ወአልቦ ውሉድ ኢታውስብ ብእሲቱ ነኪረ ብእሴ እጉሁ ለምታ ለያውስብ ወውእቱ ለይባእ ኀቤሃ ወለሠቱ ትኩኖ ብእሲቶ ወይንበር ምስሌሃ።ወሕጻንሰ ዘተወልደ ይኩን ለዘሞተ ወይሰመይ ስሙ ወኢይደምሰስ ስሙ እምእስራኤል።

ደብረ ገሪዛን፣ደብረ ጌባል

ዘዳ.27፣12 እሉ እሙንቱ እለ ይቀውሙ ወይባርክዎ ለሕዝብ በደብረ ገሪዛን ዐዲወክሙ ዮርዳኖሰ ስምዖን ወሌዊ ይሁዳ ወይሳኮር ወዮሴፍ ወብንያም።ወእሉ እሙንቱ እለ ይቀውሙ በረጊም በደብረ ጌባል ሮቤል ወጋድ ወአሴር ወዛብሎን ወዳን ወንፍታሌም።የደብረ ጌባሎች ሕገ እግዚአብሔርን ያልጠበቀ የተረገመ ይሁን ይላሉ።የደብረ ገሪዛኖች ደግሞ ይህን የሰራ የተባረከ ነው እያሉ ይናገራሉ።

አሜን፣ማኅሌት፣መጠየቅ

ዘዳ.27፣16 ርጉመ ለይኩን ዘያስተአኪ አባሁ ወእሞ ወይብሉ ኩሉ ሕዝብ አሜን ወአሜን።
ዘዳ.31፣19 ወይእዜኒ ጸሐፍ ነገራ ለዛቲ ማኅሌት ወመሀርዎሙ ኪያሃ ለደቂቀ እስራኤል ወይደይዋ ውስተ አፉሆሙ ከመ ትኩነኒ ዛቲ ማኅሌት ስምዐ ላዕለ ደቂቀ እስራኤል።ዘዳ.32፣7 ተሰአሎ ለአቡከ ወይነግረከ ወያየድዐከ ወለሊቃውንቲከ ይዜንውከ።

ክፉ ምግባር

ዘዳ.28፣20 ወይፈኑ እግዚአብሔር ላዕሌከ ንዴተ ወረኀበ ወብድብደ በበይነ እከየ ምግባሪከ

እስመ ኀደገኒ።ወያተሉ እግዚአብሔር ሞተ ላእሌከ።ወይገብረከ እግዚአብሔር ከመ ትትቀተል በቅድመ ጸርከ ወትከውን ዝርወ ውስተ ኩሉ መንግሥታተ ምድር።ወታወስብ ብእሲተ ወየሀይደከሃ ካልእ ብእሲ ወትነድቅ ቤተ ወኢትነብር ውስቴቱ ወትተክል ወይነ ወኢትቀሥም። ወይጠብሑ ላሕመከ ወኢትበልዕ እምኔሁ ወይገብኡ ደቂቅከ ወአዋልዲከ ለካልዕ ሕዝብ ወትራኢ በአዕይንቲከ እንዘ ይኰርእዎሙ ወአልቦ ዘትክል ገቢረ ወይበልዕ ሕዝብ ነኪር ዘኢተአምር እክለ ምድርከ ወጻማከ ወፈላሲ ዘሀለወ ኀቤከ የዓርግ መልእልቴከ ወአንተሰ ትከውን መትሕቶ ወውእቱ ይሌቅሐከ።ወትከውን ሕይወትከ ስቅልተ ቅድመ አዕይንቲከ ወትደነግጽ ለሊከ።

ቡራኬ

ዘዳ.34፣9 ወኢያሱ ወልደ ነዌ ተመልዐ መንፈሰ ጥበብ እስመ ወደየ እዴሁ ሙሴ ላዕሌሁ።

አሪት ዘፍጥረት

ሦስቱ ማለትም መጽሐፈ ኢያሱ መጽሐፈ መሳፍንት እና መጽሐፈ ሩት ከ5ቱ የሙሴ መጻሕፍት ጋር ስምንቱ ብሔረ አሪት መባላቸው አይሁድ ከአምስቱ መጻሕፍተ ሙሴ ቀጥሎ እነዚህን ሦስት መጻሕፍት ተቀብለው ስለያዟቸውና የታሪክ ይዞታቸውም ከ5ቱ የሙሴ

መጽሐፈ ኤደን

መጻሕፍት ታሪክ ጋር ተከታታይነት ስላላቸው ነው።በቤተክርስቲያን ትውፊት ግን አምስቱ እንጂ የሕግ የኦሪት መጻሕፍት የሚባሉት ሦስቱ የታሪክ መጻሕፍት ናቸው።

በዚህም በኦሪት ዘጠኝ ነገሮች አሉበት ሕግ፣ስምዕ፣ትእዛዝ፣አኮቴተ እግዚአብሔር፣ ነገራተ እግዚአብሔር፣ተግሣጽ፣ምዕዳን፣ጥበብ ሥጋዊ፣ጥበብ መንፈሳዊ ናቸው።ተግሣጽ ላለፈው እንዲህ ለምን አደረግህ ብሎ መቅጣት ነው።ምዕዳን ለሚመጣው እንዲህ አታድርግ ብሎ መምከር ነው።ጥበብ ሥጋዊ እረሱ፣ቆፍሩ፣ጻፉ፣ደጉሡ፣ቤት ሥሩ፣አጥር እጠሩ ትላለች።ጥበብ መንፈሳዊ ጹሙ ጸልዩ ምግባር ትሩፋት ሥሩ ትላለችና።አንድም ሕግ ስምዕ ያለውን አንድ ወገን አድርጎ ዘጠነኛ ትንቢት ነው።ትእዛዝ ይህንን ስሩ አትስሩ የሚለው ነው።

ስነ ፍጥረት፣ግዮን፣እድሜ፣ርግብ

ሰውንና መላእክትን ስሙን ለመቀደስ ክብሩን ለመውረስ የቀሩትን ፍጥረታት ለአንክሮ ለተዘክሮ ለምግበ ሥጋ ለምግበ ነፍስ ፈጠረ።ዘፍ.2፣13 ወስሙ ለካልዕ ፈለግ ግዮን ወውእቱ ዘየዐውድ ኩሎ ምድረ ኢትዮጵያ።ገነትን ለማጠጣት ከዕፀ ሕይወት ስር ከሚፈልቁ ወንዞች አንዱ ነው። ዘፍ.6፣3 ወይኩን መዋዕሊሆሙ ምእተ ወዕስራ ዓመተ።ዘፍ.8፣9 ወፈነዋ ለርግብ እም ድኅሬሁ ለቂዕ ከመ ትርአይ እመ ነትገ ማይ እም ገጸ ምድር ወኢረከበት ኀበ ተአርፍ እገሪሃ ወገብአት ኀቤሁ ውስተ ታቦት እስመ ማይ ሀሎ ውስተ ምድር።ወተዓጊሦ ሰቡዐ መዋዕለ ካዕበ ፈነዋ ለርግብ ውስተ ምድር ከመ ትርአይ ወገብአት ኀቤሁ ርግብ ፍና ሠርክ ወባቲ ውስተ አፉሃ ቆጽለ ዘይት ወአእመረ ኖኅ ከመ ነትገ ማይ እምድር።

አንድምታ

ዘፍ.1፣2 ወመንፈሰ እግዚአብሔር ይጼልል መልእልተ ማይ መንፈሰ እግዚአብሔር ያለውንም

መሻፍቃን የሚባል ሊቅ ሰማያት ሕይወት የሚሆናቸው ማያትን የሚያጠራቸው ነፋስ ነው ብሎ ተርጉሞታል።ትርጓሜ አሪትም በጥምቀት የሚሰጥ የሀብተ መንፈስ ቅዱስ ምሳሌ ነው ብሏል።የብርሃናት ተፈጥሯቸውንም ከዚህ ይናገሩታል።የፀሐይ ተፈጥሮ ከእሳት ከነፋስ ነው። ይህም ይታወቅ ዘንድ ፀሐይ ትሞቃለች ትደምቃለች።ጨረቃ ትደምቃለች አትሞቅም።አንድም የሁሉም ተፈጥሯቸው ከነፋስ ከእሳት ነው።ፀሐይን ሙቂ ድመቂ ቢላት ትሞቃለች ትደምቃለች ጨረቃን ድመቂ አትሙቂ ቢላት ትደምቃለች እንጂ አትሞቅም።ፀሐይ የኃጥዓን ምሳሌ ፀሐይ በዋዕዩ ጸንቶ እንዲኖር ኃጥዓንም በኃጢአት ጸንተው ይኖራሉና ጨረቃ የጻድቃን ምሳሌ ነው። ጨረቃ ሕጸጽ እንድታደርግ ጻድቃንንም ኃጢአት አንድ ጊዜ እርሷ ድል ስትነሳቸው አንድ ጊዜ እነርሱ ድል ሲነሷት ይኖራሉ።አንድም ፀሐይ የጻድቃን ምሳሌ ነው።ፀሐይ በብርሃኑ ጸንቶ እንዲኖር ጻድቃንም በምግባር በትሩፋት ጸንተው ይኖራሉና።ጨረቃ የኃጥኣን ምሳሌ ሕጸጽ እንድታደርግ ኃጥዓንም ዕውቀታቸው እያነሰ ይሄዳሉና።አንድም ፀሐይ የጌታ ጨረቃ የሐዋርያት ከዋክብት የአርድእት ምሳሌ ነው።ስለምን አዳምን በነግህ የቀሩትን በሠርክ ፈጠረ ቢሉ የሠርክ ተከታይ ጨለማ ነው።እነዚያን አላዋቆች ናቸው ሲል።የነግህ ተከታይ ብርሃን ነው እሱን አዋቂ ነው ሲል ነው።ይህስ ይሁን እነዚያን በፊት ፈጥሮ እሱን በኋላ መፍጠሩ ስለምን ነው ቢሉ በሰው ልማድ ዛሬ ባለጸጋ በፊት ምግቡን አዘጋጅቶ ኋላ ሰውን እንዲጠራ ጌታም

በፊት ምግቡን ፈጥሮ በኋላ እሱን ፈጠረ።ያውስ ቢሆን እርሱን ቀና አድርጎ እነዚያን ተጎንብሰው እንዲሄዱ አድርጎ ስለምን ፈጠራቸው ቢሉ የገዥና የተገዥ ምልክት ነው።አንድም ለእነዚያ ተስፋ ትንሳኤ የላቸውም ለእርሱ ግን ተስፋ ትንሳኤ አለው ሲል ነው።ዘፍ.2፣18 ወይቤ እግዚአብሔር ኢኮነ ሰናየ ለእጓለ እመሕያው ይንበር ባሕቲቱ አላ ንግበር ቢጸ ዘይረድኦ።። ዘትረድኦ ሲል ነው።በምን ትረዳዋለች ቢሉ በወሊደ ውሉድ በአቅልሎ ክበደ ዋዕይ አንድም በሥራ እርሱ የአፍዓውን እርሷ የውስጡን በመስራት ትረዳዋለችና (አንድምታ የተተረጎመው በዘመኑ አመለካከት ስለሆነ ሴት የውስጡን ወንዱ የውጩን አለ)።ጌታ አዳምን አርብ ፈጠረው ቅዳሜ መፍጠሩን ተወ።እሑድ እንስሳት አራዊትን አመጣለት ስም አወጣላቸው።ሰኞ ማክሰኞ አዕዋፍን አመጣለት ስም አወጣላቸው።ረቡዕ በየብስ የተፈጠሩ ፍጥረታትን አመጣለት ስም አወጣላቸው።ኃሙስ በባሕር የተፈጠሩ ፍጥረታትን አመጣለት ስም አወጣላቸው።አርብ ሔዋንን ከጎኑ ፈጠረለት።አዳም ተኝቶ ሳለ ሔዋንን ስለምን ፈጠራት ቢሉ ተዋሕዷቸው በመኝታ ነው።። ወይከውኑ ክልኤሆሙ አሐደ ሥጋ።አንድ አካል ይሆናሉ አለ በግብር አንድም ወንድ ቢወለድ የአንተ ሴት ብትወለድ የአንቺ ናት አይባባሉም።አንድም ሁለት ሆነው አንድ ልጅ ያስገኛሉና።። ዘፍ.3፣21 ወገብረ እግዚአብሔር ለአዳም ወብእሲቱ አእዳለ ዘማዕስ ወአልበሶሙ።ከወዴት አምጥቶ አለበሳቸው ቢሉ አንበሳ የሰበረውን ነምር የጫረውን አምጥቶ አልብሷቸዋል።ከሰባት ዓመት አስቀድሞስ በአራዊትና በእንስሳት መካከል ጠብ የለም ብሎ እንስሳትን ያስገኘ ጌታ ይህንን ማስገኘት ይሳነዋልን እምነበ አልቦ አምጥቶ አልብሷቸዋል።ወይቤሎ ቃየል ለአቤል እጕሁ ነዓ ንሑር ሐቅለ እህሉን ተክሉን ጎብኝተን እሸቱን እንኩቶውን በልተን ውሃ ጠጥተን እንምጣ ና ወደ ዱር እንሂድ አለው።ሔዋን መንታ መንታ እያደረገች ወልዳለች የወለደችው 15 ጊዜ ነው ቢሉ ሠላሳ ይሆናሉ ሠላሳ ጊዜ ነው ቢሉ ስድሳ ይሆናሉ።ለኖኅ ከሚበሉት ሰባት ሰባት አግባ ስለምን አለው ቢሉ ለምግብ ለመሥዋእት ለዘር ይሆናሉና።ከማይበሉት ሁለት ሁለት አግባ አለው ለዘር ብቻ ነውና።ለኖኅ አዕዋፋቱ እንስሳቱ እንደምን ሆነው ወደ መርከበ ይገቡለታል ቢሉ መጥቅዕ በመታ ጊዜ ተሰብስበው ይገቡለታል አንድም መልአኩ በነፋስ አውታር እየያዘ ያገባለታል አንድም በፈቃደ እግዚአብሔር ተሰብስበው ገብተውለታል።ርግብ የእመቤታችን ምሳሌ ናት።ርግብ ሐጸ ማየ አይኅ ስትል ቆጽለ ዘይት ይዛ እንደታየች እመቤታችንም ሐጸ ማየ መርገም ስትል ጌታን ጸንሳ ተገኝታለችና።ታራ አብርሃምን እንደ ወንዙ ይሻገሩ አንደ ሀገሩ ይኖሩ ብየ ነው አለው።ዘፍ.38፣4 ወጸንሰት ዓዲ ወወለደት ወልደ ወሰመየቶ ስሞ አውናን ወይን ማለት አውያን ማለት ነው።መጽሐፍ ምስጢር እንጂ ዘይቤ አይጠነቅቅምና።አንድም በሀገራቸው አውያን ማለት የአንድ ሰው ስም ነው በሀገራችን አንዱን ሰው ብዙህ እንድንለው።ዮሴፍ የንጽሕ ብእሲተ ጲጥፋራ የኃጢአት አምሳል።አንድም ብእሲተ ጲጥፋራ የዚህ ዓለም ዮሴፍ የመናንያን አምሳል ነው።ብእሲተ ጲጥፋራ እይዝህ እይዝህ ስትለው ዮሴፍ ነጥቋት ጥሏት ወጥቶ እንደሄደ ይህችም ዓለም በክብት በንብረት በሹመት በሽልማት በልጅ በቤት በሚስት ሳታባብላቸው መናንያን ጥለዋት የመሄዳቸው ምሳሌ ነው።።

ሥላሴ፣ሰው፣ሚስት

ዘፍ.1፣26 ወይቤ እግዚአብሔር ንግበር ሰብአ በአርአያነ ወበአምሳሊነ።ይቤ የአንድነት ንግበር የሦስትነት።ሥላሴን በምን እንመስላቸዋለን ቢሉ ሥላሴ ለባውያን ነባብያን ሕያዋን ናቸው።።

መጽሐፈ ኤደን

እኛም በነፍስ ለባውያን ነባብያን ሕያዋን ነንና።አንድም ለሰው ልብ ቃል እስትንፋስ እንዳለው ሥላሴም በልብ በቃል በእስትንፋስ ይመሰላሉና።አንድም ለሰው ፍጹም መልክ እንዳለው ለሥላሴም ፍጹም መልክ አላቸውና።አንድም ሥላሴ በባሕርይ የሚገዙትን እኛ በጸጋ እንገዛለንና።ዘፍ.2፣7 ወገብሮ እግዚአብሔር ለሰብእ እመሬተ ምድር።ዘፍ.2፣18 ወይቤ እግዚአብሔር ኢኮነ ሰናየ ለእጓለ እመሕያው ይንበር ባሕቲቱ አላ ንግበር ቢጸ ዘይረድኦ። ወበእንተዝ የነድግ ብእሲ አባሁ ወእሞ ወይተልዋ ለብእሲቱ።ወይከውኑ ክልኤሆሙ አሐደ ሥጋ።ወሀለው አዳም ወሔዋን ዕራቃኒሆሙ ወኢይትኀፈሩ።ዘፍ.11፣7 ንዑ ንረድ ወንዝርዎ ለነገሮሙ ከመ ኢይሳምኡ ነገሮሙ።ወዘረዎሙ ውስተ ኩሉ ገጸ ምድር።

ሰንበት፣መሥዋእት፣መልከጼዴቅ

ዘፍ.2፣3 ወባረካ እግዚአብሔር ለዕለት ሳብዕት ወቀደሳ እስመ ባቲ አዕረፈ እም ኩሉ ግብሩ ዘአንዘ ይግበር።ዘፍ.4፣4 ወነጸረ እግዚአብሔር ላዕለ አቤል ወላዕለ መሥዋእቱ ላዕለ ቃየልሰ ወላዕለ መሥዋእቱ ኢነጸረ።ወይቤሎ እግዚአብሔር ለቃየል ለምንት ተንገዝገ አኮ በጽድቅ ዘአምጻእከ ሊተ ወርቱዕሰ በጽድቅ ታምጽእ ሊተ አበስከ እንከ አርምም።ዘፍ.12፣8 ወነደቀ ህየ ምሥዋዓ ለእግዚአብሔር ወጸውዐ ስመ እግዚአብሔር።ዘፍ.14፣18 ወመልከ ጼዴቅ አውጽአ ኅብስተ ወወይነ ወካህኑ ለእግዚአብሔር ልዑል ውእቱ ወንጉሠ ሳሌም ውእቱ ወባረከ ለአብራም።ወወሀቦ አብራም ዐሥራተ እድ እምኩሉ።

ትእዛዘ እግዚአብሔር

ዘፍ.2፣16 ወአዘዞ እግዚአብሔር ለአዳም ወይቤሎ እም ኵሉ ዕጽ ዘሀሎ ውስተ ገነት ብላዕ። ወእም ዕፅሰ ዘያርኢ ወያሌቡ ሠናየ ወእኩየ ኢትብላዕ እምኔሁ እስመ በዕለተ ትበልዕ እምኔሁ ሞተ ትመውት።

ውሸት፣ፍትወት፣ኃጥዓን

ዘፍ.3፣4 ወይቤላ አርዌ ምድር ለብእሲት አኮ ሞተ ዘትመውቱ።ወሶበ ርእየት ብእሲት ከመ ሰናይ ዕፁ ለበሊዕ ወሰናይ ውእቱ ለአዕይንት ወለርእይ ወሰናየ ያጤይቅ ነሥአት እምኔሁ ወበልዐት ወወሀበቶ ለብእሲሃ ምስሌሃ ወበልዐ።ወተፈትሐ አዕይንቲሆሙ ወአእመሩ ከመ ዕራቃኒሆሙ እሙንቱ ወነፍሩ ወሰፈዩ ቆጽለ በለስ።ዘፍ.13፣13 ወሰብአ ሰዶምሰ እኩያን ወኃጥዓን ጥቀ በቅድመ እግዚአብሔር።

ነገርን ማጥራት

ዘፍ.3፣11 ወይቤሎ እግዚአብሔር መኑ አይድዐከ።ወይቤ አዳም ብእሲት እንተ ወሀብከኒ ምስሌየ ትንበር ይእቲ ወሀበተኒ ወበላዕኩ ወይቤላ እግዚአብሔር ለብእሲት ለምንት ገበርኪ ዘንተ ወትቤ ብእሲት አርዌ ምድር አስፈጠተኒ ወበላዕኩ ወይቤሎ እግዚአብሔር ለአርዌ ምድር እስመ ገበርኮ ለዝንቱ ርጉመ ኩን እም ኩሉ እንስሳ ወእም ኩሉ አራዊተ ምድር።ወበእንግድኣከ ሐር ወመሬተ ብላዕ ኵሉ መዋዕለ ሕይወትከ።ወለብእሲትኒ ይቤላ ወበጻዕር ለዲ ኩሎ መዋዕለ ሕይወትኪ ወወሊደኪ ይኩን ምግባዕኪ ኀበ ምትኪ ወውእቱ ይቅንይኪ ወለአዳምኒ ይቤሎ

መጽሐፈ ኤደን

እስመ ሰማዕከ ቃለ ብእሲትከ ወበላእከ እም ውእቱ ዕፅ ባሕቲቱ ዘአዘዝኩከ ከመ ኢትብላዕ ርግምተ ትኩን ምድር በተግባርከ፡፡ወበጻዕር ብላዕ፡፡አሥዋክ ወአሜከላ ይብቀልከ፡፡እንድህ ባለ ጊዜ በምድር ያሉ ዕፅዋት እሾህን አስገኝተዋል፡፡አንድም በሆድ ውስጥ ያሉ ተሐዋስያን ናቸው፡፡

ተግባረ እድ፣ልብስ፣ዘላን፣ብረተኛ

ዘፍ.3፣11 ወበሐፈ ገጽከ ብላዕ ኅብስተከ እስከ ትገብዕ ውስተ መሬት፡፡ወሰመየ አዳም ስማ ለብእሲቱ ሔዋን፡፡ዘፍ.3፣21 ወገብረ እግዚአብሔር ለአዳም ወብእሲቱ አእዳለ ዘማዕስ ወአልበሶሙ፡፡ዘፍ.4፣20 የቃየል አምስተኛው የልጅ ልጁ ዮሴድ ኮነ አቡሆሙ ለእለ የኀድሩ ውስተ አዕጻዳተ ኖሎተ እንስሳ፡፡ወሴላሂ ወለደቶ ለቶቤል ወውእቱ ኮነ ነሐቤ ብርት ወሐጺን፡፡

በቀል እንደማይገባ፣ዘፈን፣ስካር

ዘፍ.4፣15 ወይቤ እግዚአብሔር ኩሎ ዘቀተሎ ለቃየል ሰብዓተ በቀለ ያቀውም፡፡ወስመ እኁሁ ኢዮቤል ወውእቱ አርአየ ማኅሌተ ወመሰንቆ፡፡ዘፍ.19፣19 ወአስተያሁ ወይነ ለአቡሆን ወበይእቲ ሌሊት እንተ ትልህቅ ቦአት ወሰከበት ምስለ አቡሃ፡፡ወጸንሳ ክልኤሆን አዋልዲሁ ለሎጥ እም አቡሆን፡፡ወወለደት እንተ ትልህቅ ወሰመየቶ ስሞ ሞአብ ወወለደት ወልደ እንተ ትንእስሂ ወሰመየቶ ስሞ አሞን፡፡

እግዚአብሔር

ዘፍ.4፣26 ወሴትሂ ወለደ ወልደ ወሰመየ ስሞ ሄኖስ ወውእቱ ዘአኀዘ ከመ ይጸውዕ ስመ እግዚአብሔር፡፡እግዚአብሔር በፍጥረቱ ላይ የፈለገውን የማድረግ ችሎታ እንዳለው በማየ አይኅ በሰዶምና ገሞራ እንዲሁ በሌሎች ላይ ያደረገው ድርጊት ያስረዳል፡፡ዘፍ.18፣14 ቦኑ ነገር ዘይሰአኖ ለእግዚአብሔር፡፡

ቅዱሳን

ዘፍ.5፣23 ወኮነ ኩሉ መዋዕሊሁ ለሄኖክ ሠለስቱ ምእት ስድሳ ወኃምስተ ዓመተ ወአስመሮ ሄኖክ ለእግዚአብሔር ወኢተረክበ እስመ እግዚአብሔር ኀብኦ፡፡ዘፍ.6፣9 ወከመዝ ውእቱ ፍጥረቱ ለኖኅ ብእሲ ጻድቅ ውእቱ ወፍጹም ወእም ልደቱ አሥመሮ ለእግዚአብሔር፡፡ዘፍ.7፣1 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለኖኅ ባእ አንተ ወኩሉ ቤትከ ውስተ ታቦት እስመ ኪያከ ረከብኩ ጻድቀ በቅድሜየ በዛቲ ትውልድ፡፡ዘፍ.12፣1 ወእባርኮሙ ለእለ ይባርኩከ ወእረግሞሙ ለእለ ይረግሙከ ወይትባረኩ ብከ ኩሎሙ አህዛበ ምድር ወሖረ አብራም በከመ ይቤሎ እግዚአብሔር፡፡ ዘፍ.19፣19 ተዘከሮ እግዚአብሔር ለአብርሃም ወአውጽኦ ለሎጥ እማዕከለ ሙስና፡፡ዘፍ.20፣7 ወይእዜኒ አግብዕ ለብእሲ ብእሲቶ እስመ ነቢይ ውእቱ ወይጸሊ በእንቲአከ ወተሐየ፡፡ወጸለየ አብርሃም ኀበ እግዚአብሔር ወፈወሶ እግዚአብሔር ለአቤሜሌክ ወለብእሲቱ ወለአዋልዲሁ፡፡ ዘፍ.26፣24 ነየ አነ ውእቱ አምላኩ ለአብርሃም አቡከ ኢትፍራህ ሀሎኩ ምስሌከ ወእባርከከ ወአበዝኖ ለዘርእከ በእንተ አብርሃም አቡከ፡፡ዘፍ.33፣3 ወሰገደ ውስተ ምድር ስብዓ እስከ ይበጽሕ ኀበ እኁሁ ኤሳው ወመጽኣ እቁባቲሁ ወደቂቆን ምስሌሆን ወሰገዳ ወእምዝ መጽአት ራሄል ወሰገደት፡፡ዘፍ.38፣2 ወሀሎ እግዚአብሔር ምስለ ዮሴፍ ወኮነ ብእሴ ብጹአ፡፡ዘፍ.41፣55

መጽሐፈ ኤደን

ወጸርሐ ኩሉ ሰብእ ኀበ ፈርዖን በእንተ እክል ወይቤሎሙ ሑሩ ኀበ ዮሴፍ ወዘይቤለክሙ ውእቱ ግበሩ።ዘፍ.45፣4ወይቤሎሙ አነ ውእቱ እኁክሙ ዘሜጥክሙኒ ኀበ ብሔረ ግብጽ ወይእዜኒ ኢትፍርሁ እስመ ሜጥክሙኒ ዝየ እስመ ለሕይወት ፈነወኒ እግዚአብሔር በቅድሜክሙ ወይእዜኒ አኮ አንትሙ ዘፈኖክሙኒ ዳዕሙ እግዚአብሔር ፈነወኒ።

መርከብ፣ማየ አይኅ

ዘፍ.6፣14 ግበር ለከ ታቦተ እንተ ዕጽ ርብዕተ ወትቀብዓ እንተ ውስጣ ወእንተ አፍዓሃ በጺሣ ወገብረ ኖኅ በከመ አዘዞ እግዚአብሔር አምላክ።ዘፍ.7፣21 ወሞተ ኩሉ ዘሥጋ ወዘይትሐወስ ዲበ ምድር ወኩሉ እንለ እመሕያው።ወተርፈ ኖኅ ባህቲቱ ወእለ ቦኡ ምስሌሁ ውስተ ታቦት።

የሚበሉና የማይበሉ

ዘፍ.7፣2 ወእም እንስሳ ዘንጹሕ አብእ ምስሌከ ሰብዓተ ሰብዓተ ተባዕተ ወአንስተ ወእም እንስሳ ዘኢኮነ ንጹሐ ክልኤተ ክልኤተ ተባዕተ ወአንስተ ዘትሴሰይ ወዘይከውን ዘርዐ በዲበ ምድር።

ቃልኪዳን

ዘፍ.9፣11 አቀውም ኪዳንየ ምስሌክሙ ወኢይመውት ኩሉ ዘሥጋ በማየ አይኅ ወኢያመጽእ እንከ ማየ አይኅ ዝንቱ ውእቱ ትእምርተ ኪዳንየ ዘእሁበክሙ አነ።እሠይም ቀስትየ በውስተ ደመና ወትከውን ሶበ አዴምን ደመና ላዕለ ምድር ታስተርኢ ቀስትየ ወእዜክር እንከ ኪዳንየ። ዘፍ.15፣18 ወበይእቲ ዕለት አቀመ እግዚአብሔር ለአብራም ኪዳነ ዘአሰፈዎ።

ከባቴ አበሳ አለመሆን ጉዳቱ

ዘፍ.9፣22 ወርእዮ ካም አቡሁ ለከነዓን ዕርቃነ አቡሁ ሰሐቀ ወወጽአ ወነገሮሙ ለክልኤሆሙ

አኃዊሁ በአፍኣ ወይቤ ኖኅ ርጉመ ለይኩን ከነዓን።

ሥጋዊ ክብር

ዘፍ.11፣4 ወተበህሉ በበይናቲሆሙ ንዑ ንንድቅ ሀገረ ወማኅፈደ ዘይበጽሕ ርእሱ እስከ ሰማይ ወንግበር ለነ ስመ እንበለ ንዘረው ውስተ ኩሉ ገጸ ምድር ወዘረወ እግዚአብሔር ነገሮሙ።

ከክፉ መውጣት

ዘፍ.12፣1 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለአብራም ጻእ እምድርከ ወእም አዝማዲከ ወእም ቤተ አቡከ ወሑር ውስተ ምድር እንተ አርእየከ አነ ወእሬስየከ ሕዝበ ዓቢየ ወእባርከከ ወአዐቢ ስመከ። ዘፍ.19፣17 አድኅን ነፍስከ ወኢትነጽር ድኅሬከ ወኢትቁም ውስተ አድያሚሃ ወውስተ ደብራ ለዛቲ ሀገር ከመ ኢትርከብከ ለከኒ እኪት።ወነጸረት ብእሲተ ሎጥ ድኅሬሃ ወኮነት ሐውልተ ጼው።

መማረክ

ዘፍ.14፣12 ወነሥእዎ ለሎጥሂ ወልደ እኁሁ ለአብራም የአብራም የወንድም ልጅ ሎጥንም ማረኩት ወንዋያቲሁኒ አእተው ወውእቱ ይነብር በሰዶም ወበጽሑ እለ አምሰጡ ወዜነውዎ ለአብራም ወሶበ ሰምዐ አብራም ከመ ተጼወወ ሎጥ ወልደ እኁሁ ደገኖሙ ወቀተሎሙ ወነስኦ ለሎጥ ሎጥንም አዳነው።

አጋር፣ይስማኤል፣ሳራ፣ሳቅ

ዘፍ.16፣4 ወቦአ አብራም ኀበ አጋር ወጸንሰት ወሶበ ርእየት ከመ ጸንሰት ኀደገት አክብሮ ለእግዚእታ።ወይቤላ መልአከ እግዚአብሔር ለአጋር አመተ ሦራ ወይቤላ ግብኢ ኀበ እግዝእትኪ ወአትሕቲ ርእሰኪ ታሕተ እዴሃ።ይስማኤል ማለት ሰምዐኒ እግዚአብሔር ማለት ነው።በ13 ዓመቱ ተገዝሯል።ዘፍ.18፣12 ወሰሐቀት ሳራ በባሕቲታ እስመ ትቤ በልባ ዓዲየኑ እስከ ይእዜ እስከ ዛሬ ድረስ ቆንጆ ነኝን ብላ ሳቀች።ወክህደት ሳራ እንዘ ትብል ኢሰሐቁ እስመ ፈርሀት ወይቤላ አላ ሰሐቂ።ዘፍ.21፣10 ወትቤሎ ሳራ ለአብርሃም ስድዳ ለዛቲ ዓመት ምስለ ወልዳ እስመ ኢይወርስ ወልደ ዓመት ምስለ ወልድየ ይሥሐቅ።ወይቤሎ እግዚአብሔር ለአብርሃም ኩሎ ዘትቤለከ ስምዓ ለሳራ።

መልአክ፣መላክ

ዘፍ.16፣10 ወይቤላ መልአከ እግዚአብሔር አብዝኖ አበዝኖ ለዘርእኪ እስከ ኢይትኆለቊ እም ብዝኑ።ቅዱስ ሚካኤል ለእመቤታችን መልአከ ዐቃቤዋ ነበር።ዘፍ.37፣13 ወይቤሎ እስራኤል ለዮሴፍ ነዓ እልዓከ።ወይቤሎ ኦሆ ነየ።

ምስጋና፣ቡራኬ፣ቤቴል፣በእንተ ክርስቶስ

ዘፍ.24፣48 ወሶበ አደመተኒ ሰገድኩ ለእግዚአብሔር ወአእኰትክዎ ለአምላከ አብርሃም።

ዘፍ.24፣60 ወባረክዋ ለርብቃ እኅቶሙ ወይቤልዋ እኅትነ አንቲ ኩኒ እልፈ ወአዕላፈ አዕላፋት። ዘፍ.28፣19 ወሰመዮ ስሞ ለውእቱ መካን ቤተኤል።ያዕቆብ ራእይ ያየበትን ቦታ ቤቴል አለው። ዘፍ.49፣2 ወይቤሎሙ ስምዕዎ ስምዕዎ ለአቡክሙ ሮቤል ወልድየ ኃያል ውእቱ ዘቀዳሚ በኵርየ።ይሁዳ ይሴብሑክ አኃዊክ እደዊክ ላእለ ዘባኖሙ ለጸላእትክ።ይሁዳ እጓለ አንበሳ እም ኀዘአትክ ዕርግ ወልድየ ሰከብከ ወኖምከ ከመ አንበሳ ወከመ እጓለ አንበሳ አልቦ ዘያነቅሐከ ኢይጠፍዕ ምልክና እም ይሁዳ ወምስፍና እም አባሉ ወውእቱ ተስፋሆሙ ለአሕዛብ የአሥር በዓፀደ ወይን ዕዋሎ ወየሐጽብ በወይን አልባሲሁ።ወበደመ አስካል ሰንዱኖ አሴር ጽጉብ እክል ወውእቱ ይሁብ ሲሳየ ለመላእክት ወበረከተ መላእክቲሁ ለእግዚአብሔር የሀሉ ዲበ ርእሱ ለዮሴፍ እሉ እሙንቱ ደቂቁ ለያዕቆብ ወባረኮሙ ለለአሐዱ አሐዱ በከመ በረከቱ።

መቸኮል ጉዳቱ፣ሞት

ዘፍ.31፣31 ወአውስአ ያዕቆብ ወይቤሎ ለላባ ወበኀበ ዘረከብከ አማልክቲከ ኢይሕየው ወኢያእመረ ያዕቆብ ከመ ሰረቀት ራሄል።ዘፍ.35፣19 ወሞተት ራሄል ወተቀብረት ወዓቀመ ያዕቆብ ሐውልተ ላዕለ መቃብራ።ዘፍ.38፣12 ወሶበ ተፈጸመ መዋዕሊሃ ሞተት ሴዋ ብእሲተ

መጽሐፈ ኤደን

ይሁዳ ከእግዚአብሔር ዘንድ በተፈጥሮ የተሰጣት ዘመኗም በተፈጸመ ጊዜ የይሁዳ ሚስት ሴዋ በዚያ ወራት ሞተች።

ስም መቀየር፣ጸጋ

ዘፍ.32፣26 ወይቤሎ ፈንወኒ እስመ ጎሐ ጽባሕ ወይቤሎ እፈንወከ እስመ ኢባረከኒ ወይቤሎ ኢይኩን እንከ ስምከ ያዕቆብ ዳዕሙ ይኩን ስምከ እስራኤል።ዘፍ.40፣7 ወይቤልዎ ሐለምነ ሕልመ ወኃጣዕነ ዘይፈክር ለነ።ወይቤሎሙ ዮሴፍ አኮኑ እግዚአብሔር ዘወሀቦ ይፈክር ሕልመ።

ባዕድ አምልኮ፣ቅንዐት፣ምቀኝነት

ዘፍ.35፣2 አስስሉ እምኔክሙ አማልክተ ነኪር ወአውጽኡ እማዕከሌክሙ ወንጽሑ ወሕጽቡ አልባሲክሙ ወንስኡ ንዕርግ ውስተ ቤቴል ወንግበር በህየ ምሥዋእ ለእግዚአብሔር።ዘፍ.37፣4 ወሶበ ርእዩ አኃዊሁ ከመ ኪያሁ ያፈቅር አቡሆሙ እም ኩሎሙ አኂሁ ጸልእዎ ወኢክህሉ ተናግሮቶ ሰናየ ቃለ ወቀንዐ ላእሌሁ አኃዊሁ።ዘፍ.38፣8 ወይቤሎ ይሁዳ ለአውናን ባዕ ኀበ ብእሲተ እኁከ ወተከመዎ ወአቅም ዘርዐ ለእኁከ ወሶበ አእመረ አውናን ከመ ኢኮነ ሎቱ ዘርዕ ሶበ ቦአ ኀበ ብእሲተ እኁሁ ይክዑ ዘርዐ ዲበ ምድር ከመ ኢየሀብ ዘርዐ ለእኁሁ ወኮነ እኩየ ቅድመ እግዚአብሔር ወቀተሎ።

ኦሪት ዘፀአት

ዮሴፍ፣አዋላጆች፣ሙሴ፣ቅዱሳን

ዘፀ.1፣8 ወተንስአ ካልእ ንጉሥ ዲበ ግብጽ ዘኢየአምሮ ለዮሴፍ።ዘፀ.1፣15 ወይቤሎን ንጉሠ ግብጽ ለመወልዳተ እብራውያት ስማ ለአሐቲ ሲፓራ ወስመ ካልእታ ፎሃ ወፈርሃሁ ለእግዚአብሔር እልኩ መወልዳት ወኢገብራ በከመ አዘዘን ንጉሠ ግብጽ ወአሕየዋ ተባዕተ ወአሰነየ እግዚአብሔር ለመወልዳት።ዘፀ.32፣11 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለሙሴ ርኢኩ ዘንተ ሕዝበ ወይእዜኒ ኅድገኒ እጥስዮሙ በመዓትየ ወእሠይመከ ላዕለ ሕዝብ ክቡድ ወዓቢይ።ወሰአለ ሙሴ ቅድመ አምላኩ ወይቤ መሐሬ ኩን ተዘክር አብርሃምሃ ወይሥሐቅሃ ወያዕቆብሃ አግብርቲከ።ወሠረየ እግዚአብሔር በእንተ እኪት ዘይቤ ይገብር ላዕለ ሕዝብ።ዘፀ.34፣30 ወሶበ ርእይዎ አሮን ወኩሉ ደቂቀ እስራኤል ለሙሴ ከመ ተሰብሐ ርእየተ ኀብረ ገጹ ፈርሁ ቀሪቦቶ።

ጥላቻ፣ፈርዖን፣ዮቶር

ዘፀ.1፣12 ወበአምጣነ ይሣቅይዎሙ ከማሁ ይበዝኑ ወይጸንዑ ወያስቆርርዎሙ ግብጽ ለደቂቀ እስራኤል ወይቀንይዎሙ በስቃይ።ዘፀ.8፣15 ወሶበ ርእየ ፈርዖን ከመ ኮነ እረፍት ከብደ ልቡ ወአበየ ሰሚዖቶሙ ፈርዖን መከራ ሲመጣበት ተጸጸትኩ ይቅር በሉኝ ጸልዩልኝ ይላል።ጸልየው ከመከራው ካራቁት በኋላ ያምጻል እንዲህ እንዲህ እያለ መጨረሻ በዓመፅ ሳለ ሞቷል። ዘፀ.18፣10 ወነስአ ዮቶር ሐሙሁ ለሙሴ ወገብረ መሥዋእተ በጽድቅ ለእግዚአብሔር ወሰምዐ

ሙሴ ቃለ ሐሙሁ ወገብረ በከመ ይቤሎ ወነረየ ሙሴ ዕደወ ዘይክሉ እምኩሉ እስራኤል (70 ሰው መረጠ)።

አንድምታ

ዘፀ.2፣5 ወወረደት ወለተ ፈርዖን ከመ ትትሐጸብ በውስተ ተከዚ ስለምን ቢሉ ደዌ ነበረባትና ለመጠመቅ አንድም ነጋዴ ወዳጅ ነበራትና ያንን ለመቀበል አንድም አዞ ጉማሬ ታመልክ ነበርና አንድም መንግሥት በጎርጎራ ሳለ ያጤ መለክ ሰገድ ልጆች ውሃ ዋና ይማሩ እንደነበር ውሃ ዋና ልትማር ነው።ዘፀ.12፣10 ወኢታትርፉ እምኔሁ ለነግህ ወአጽሞ ኢትስብሩ እምኔሁ ወለእመቦ ዘተርፈ እምኔሁ ለነግህ አውዕይዎ በእሳት።(ይህንን ስለክርስቶስ የተነገረ ትንቢት አድርጎ ዮሐ.19፣36 ጠቅሶታል።የትንቢትን ምንነት ከዚህ መረዳት ይቻላል።በግ የክርስቶስ ምሳሌ ነው)።አድንኖ የአንገት የደረት ስግደት የወገብ አስተብርኮ የጉልበት ነው (ይህ የቋንቋውን ዘይቤ እየነገረን ነው)።

መሸሽ፣ጸጋ፣ተአምር

ዘፀ.2፣15 ወተግኀሠ ሙሴ እም ገጸ ፈርዖን ወነደረ ውስተ ምድረ ምድያም።ዘፀ.7፣1 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለሙሴ ናሁ ረሰይኩከ አምላኮ ለፈርዖን ወአሮን እኁከ ይኩንከ ነቢየ።ዘፀ.7፣9 ወቦኡ ሙሴ ወአሮን ቅድመ ፈርዖን ወገብሩ ከማሁ በከመ አዘዞሙ እግዚአብሔር ወገደፈ አሮን በትሮ ቅድመ ፈርዖን ወቅድመ ዓበይቱ ወኮነት አርዌ ምድር ወጸውዖሙ ፈርዖን ለጠቢባን ወለመሠርያን ወገብሩ ሐራስያነ ግብጽ በሥራያቲሆሙ ከማሆሙ።ዘፀ.36፣2 ወጸውዖሙ ሙሴ ለባስልኤል ወለኤልያብ ወለኩሎሙ እለቦሙ ጥበብ ዘወሀቦሙ እግዚአብሔር አእምሮ ውስተ ልቦሙ።

እግዚአብሔር፣ረድኤተ እግዚአብሔር

ዘፀ.3፣14 ወይቤሎ እግዚአብሔር አነ ውእቱ ዘሀሎ ወይሄሉ ዝንቱ ስምየ ዘለዓለም።ዘፀ.8፣22

አነ ውእቱ እግዚእ ለኩሉ ምድር።ዘፀ.12፣36 ወወሀቦሙ እግዚአብሔር ሞገሰ ለሕዝበ እስራኤል በቅድሜሆሙ ለግብጽ ወአውሐስዎሙ ግብጽ ለሕዝበ እስራኤል።ዘፀ.13፣21 ወእግዚአብሔር ይመርሖሙ መዓልተ በደመና ወሌሊተ በብርሃነ እሳት።ዘፀ.14፣14 ወእግዚአብሔር ይጸብእ ለክሙ ወአንትሙሰ አርምሙ።ዘፀ.15፣3 እግዚአብሔር ይቀጠቅጥ ጸብዐ።ዘፀ.33፣20 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለሙሴ ኢትክል ርእዮተ ገጽየሰ እስመ አልቦ ሰብእ ዘይሬኢ ገጽየ ወየሐዩ።ትሬኢ ድኅሬየ ወገጽየሰ ኢያስተርኢ ለክ።

በፈርዖን የደረሱ 11ዱ መቅሰፍቶች

ዘፀ.7፣1 ውሃቸው ደም መሆኑ፣ቀንዳማ ትል ምድርን መሸፈኑ፣ጸጹት (ጭጫን፣ዘመሚት ትንኝ) መውጣቱ፣ተቆናጣጭ ዝንብ መምጣቱ፣የእስራኤላውያን ከብቶች ሳይሞቱ የግብጽ ከብቶች ሁሉ መሞታቸው፣ቆባር ወይም ጭጋግ መውጣቱ፣እሳትና በረዶ ቀላቅሎ መዝነቡ፣

መጽሐፈ ኤደን

አንበጣ ወርዶ ቅጠላ ቅጠሉን ሁሉ መብላቱ፣ሦስት ቀን ጨለማ መሆኑ፣በኵረ ግብጻውያን መሞታቸው፣በኤርትራ በመስጠማቸው ናቸው።

አገልግሎት፣ዘመን መለወጫ፣ፋሲካ፣በዓል

ዘፀ.9፣13 ፈኑ ሕዝብየ ከመ ይጸመዱኒ።ዘፀ.12፣1 ዝ ወርኅ ቀዳማየ አውርኀ ይኵንክሙ ወአቅድሙ እም አውርኃ ዓመት።ዘፀ.12፣10 ወኢታትርፉ እምኔሁ ለነግህ ወአጽሞ ኢትስብሩ እምኔሁ ወለእመቦ ዘተርፈ እምኔሁ ለነግህ አውዕይዎ በእሳት።ወከመዝ ብልዕዎ እንዘ ቅኑት ሐቁክሙ ወአሳዕኒክሙ ውስተ እገሪክሙ ወቀስታማቲክሙ ውስተ እደዊክሙ ወትበልዕዎ እንዘ ትጌጕዑ እስመ ፋሲካሁ ለእግዚአብሔር ውእቱ።ወንሥኡ ዕሥርተ አዛብ ወጥምዕዎ እም ዝኩ ደም ዘኀበ ንዋይ ወሚምዎ ዲበ ምርፋቅ ወዲበ ክልኤሆሙ ራግዛት እም ውእቱ ደም። ወአንትሙሰ ኢትፃዑ እም ውእቱ እስከ ይጸብሕ ወኢየኀድጎ እግዚአብሔር ለቀታሊ ይባእ ውስተ አብያቲክሙ ከመ ይቅትል።ወእመ ይቤሉክሙ ውሉድክሙ ምንትኑ ዛቲ ሥርዓት ትብልዎሙ መሥዋዕተ ፋሲካሁ ዝንቱ ለእግዚአብሔር ዘከደነ አብያቲሆሙ ለደቂቀ እስራኤል በምድረ ግብጽ አመ ቀተሎሙ ለግብጽ ወአድኀነ አብያቲነ።ዘፀ.23፣17 ሠለስተ ጊዜያተ በዓመት ይትረዓይ ኩሉ ተባዕትከ በቅድሜየ አነ እግዚእ እግዚአብሔር።

መዝሙር፣ምሥዋዕ፣ጽላት፣ደብተራ

ዘፀ.15፣20 ወነስአት ማርያም ነቢይት እኅቱ ለአሮን ከበሮ በእዴሃ ወወጽኣ ኩሎን አንስት ድኅሬሃ በከበሮ ወበቡራኬ።ዘፀ.20፣26 ወርኵሰ ኢታዕርግ ዲበ ምሥዋዕየ ወኢትክስት ኀፍረተከ በህየ።ዘፀ.32፣15 ወወረደ ሙሴ እም ደብር ወክልኤቱ ጽላት ዘትዕዛዝ ውስተ እደዊሁ ጽላት ዘዕብን ወጽሑፋት እንተ ክልኤቱ ገበዋቲሆን ወግብረቶን ግብረተ እግዚእ።ዘፀ.33፣7 ወኮነ ኩሉ ዘየኀሥሦ ለእግዚአብሔር የሐውር ኀበ ይእቲ ደብተራ ዘአፍኣ እምትእይንት።

ስስት

ዘፀ.16፣19 ወይቤሎሙ ሙሴ ለደቂቀ እስራኤል ኢታትርፉ ለጌሠም።ወዓበዩ ወኢሰምዕዎ ለሙሴ በወአቤቱ ለነግህ ወዐፀየ ወሜዐ ወተምዐ ሙሴ ላዕሌሆሙ ወአመ ሳብዕት እለት

(በሰንበት) ቦ ዘወጽአ እምሕዝብ ከመ ያስተጋብእ መና ወኢረከበ።

ምልክት፣ታሪክ

ዘፀ.16፣33 ወአንብር ውስቴታ (ለመሶብ) መና ምሉዐ ጎሞር ወአንብራ ቅድመ እግዚአብሔር ለደኃሪ መዋዕል ለደቂቅክሙ ከመ ይርአዩ ኅብስተ ዘበላዕክሙ አንትሙ በገዳም።ወአንበሮ አሮን ቅድመ መርጡል።

ማማተብ፣መጠበቅ

ዘፀ.17፣11 ወሶበ ያነስእ ሙሴ እደዊሁ ይትዌድኡ አማሌቅ ወእደዊሁ ለሙሴ ክቡዳት ወአሮን ወሖር ይፀውሩ እደወ ሙሴ።ወቀተሎሙ ኢያሱ ለአማሌቅ በሐጺን።ዘፀ.19፣15 ወይቤሎሙ

መጽሐፈ ኤደን

ለሕዝብ ተደለው ለሠሉስ እለት ወኢትቅረቡ ኀበ አንስት ወአውጽአ ሙሴ ሕዝበ እማዕከለ ትዕይንት ይትራከቡ ምስለ ፈጣሪ ወበጽሑ ኀበ ደብር።

ሕዝበ ጽድቅ፣ትዳር

ዘፀ.19፣5 ወይእዜሂ ለእመ ሰማዕክሙ ቃልየ ወዐቀብክሙ ትእዛዝየ ትከውኑኒ ሕዝበ ዘጽድቅ እም ኩሉ አህዛብ እስመ ዚአየ ይእቲ ኩለንታሃ ምድር።ዘፀ.22፣18 ወምስለ ዘሥራያ ኢትትዋሰቡ ከሚርተኛ ጋር አትጋቡ።

አሠርቱ ትእዛዛት፣መሐላ

ዘፀ.20፣1 ኢታምልክ አማልክተ ወኢምነተኒ ዘእንበሌየ፣ኢትምሐል ስመ እግዚአብሔር ፈጣሪክ በሐሰት፣ተዘከር ዕለተ ሰንበት ከመ ትቀድሳ፣አክብር አባከ ወእመክ ከመ ይኩንከ ጽድቀ ወይኑኅ መዋእሊከ በውስተ ምድር ዘይውህበከ እግዚአብሔር አምላክከ፣ኢትቅትል፣ወኢትዘሙ፣ ወኢትስርቅ፣ወኢትኩን ስምዐ በሐሰት በላዕለ ቢጽከ፣ወኢትፍቱ ብእሲተ ካልእከ ወኢትፍቱ ቤቶ ለካልእከ ወኢገብሮ ወኢአመቶ ወኢላሕሞ ወኢብዕራይሁ።ዘፀ.22፣10 ወለእመቦ ዘወሀበ ብዕራይሁ ወሞተ ወእመሂ ማኅረኩ ቦቱ ወአልቦ ዘአእመረ ሎቱ መሐላ ዘእግዚአብሔር ተርፈ ማዕከሎሙ ለእንደዚህ ዓይነቱ መሐላ ተሰርታል።

ሥዕለ ኪሩብ፣ልብሰ ተክህኖ

ዘፀ.25፣16 ወግበር ክልኤተ ኪሩቤነ ዘወርቅ።ዘፀ.28፣2 ወግበር አራዘ ቅዱሰ ለአሮን ለክብር ወለሱራሄ።ይግበሩ አራዘ ቅዱሰ ለቤተ መቅደስ በዘቦቱ ይቁድሱ ኪያየ።ወእሉ አልባስ ዘይገብሩ ኤፉድ ወሎግዮ ወጸደፌ ወቢሶስ ዘቍጽር ወአክሊል ወድርማንቅ ዘሐቄ ወቅናታት።

በቅዳሴ ጊዜ ስም መጥራት፣ሚመተ ክህነት

ዘፀ.28፣12 ወይነሥእ አሮን አስማቲሆሙ በቅድመ እግዚአብሔር ላእለ ክልኤቱ መታክፍቲሁ ለአዘክሮቶሙ።ዘፀ.29፣1 ወዝ ውእቱ ዘትገብር ሎሙ አመ ትቁድሶሙ ከመ ይትለአኩኒ ወለአሮን ወለደቂቁ ታቀርቦሙ ኀበ ኖህተ ደብተራ ዘመርጡል ወተሐጽቦሙ በማይ።ወትነሥእ እም ቅብዕ ዘባረከ ወትክዑ ዲበ ርእሱ ወትቅብዖ።

መጽሐፈ ኢያሱ

ረድኤተ እግዚአብሔር፣እግዚአብሔር

ኢያ.1፣5 ወበከመ ሀሎኩ ምስለ ሙሴ ከማሁ እሄሉ ምስሌከ ወኢየኀድገከ ወኢይትኤወረከ። ኢያ.1፣9 ኢትፍራህ ወኢትደንግጽ እስመ ሀለወ እግዚአብሔር አምላክከ ምስሌከ ውስተ ኩሉ ዘሖርከ።ኢያ.2፣11 እስመ እግዚአብሔር አምላክክሙ ውእቱ አምላክ በሰማይ በላእሉ ወበምድር በታሕቱ።ኢያ.23፣10 አሐዱ ብእሲ እምኔክሙ ይሰድድ አሠርተ ምእተ እስመ እግዚአብሔር አምላክነ ይጸብእ ለክሙ በከመ ይቤለነ።ወተዐቀቡ ጥቀ ነፍሰክሙ ከመ ታፍቅርዎ ለእግዚአብሔር አምላክነ።

መጽሐፈ ኤደን

መጻሕፍት፣ስንቅ

ኢያ.1፣8 ወኢትትነደግ መጽሐፉ ለዝንቱ እም አፉከ ወአንብብ ቦቱ መዓልተ ወሌሊተ።እስመ ትረትዕ ፍኖትከ ወቦቱ ትጠበብ።ኢያ.1፣10 አስተዳለው ለክሙ ስንቀ እስመ እስከ ሠሉስ መዋዕል ተአድውዎ ለዝንቱ ዮርዳኖስ ወትበውኡ ምድረ እንተ ይሁበክሙ እግዚአብሔር ከመ ትትዋረስዋ።ኢያ.23፣6 ወአጽንዑ ጥቀ ከመ ትዕቀቡ ወከመ ትግበሩ ኩሎ ዘጽሑፍ ውስተ መጽሐፈ ሕጉ ለሙሴ።

ርስት፣ስለላ

ኢያ.1፣11 ነገደ ሮቤል ነገደ ዳን እና መንፈቀ ነገደ ምናሴ ርስታቸው በፍላጎታቸው መሰረት ከዮርዳኖስ ማዶ ሆነ።ኢያ.2፣1 ወፈነወ ኢያሱ እም ሰጢን ክልኤተ ወራዙተ ሰብአ ዓይን ጽሚተ ወይቤሎሙ ዕርጉ ወረአይዋ ለይእቲ ምድር ወለኢያሪኮሂ ወቦኡ ውስተ ቤተ አሐቲ ብእሲት ዘማ እንተ ስማ ረአብ ወነደሩ ህየ ወነብዓቶሙ።

ቅዱሳን፣ታቦት፣ምርጫ

ኢያ.1፣15 ሙሴ ቄልኤሁ ለእግዚአብሔር።ኢያ.3፣3 እም ከመ ርኢክሙ ታቦተ ሕጉ ለእግዚአብሔር አምላክነ።ወትልው ድኅሬሃ ወባሕቱ ርኁቀ ይኩን ማእከሌክሙ ወማዕከሌሃ መጠነ እሥራ በእመት ወበመስፈርቱ ቁሙ።ወነስኡ ካህናት ታቦተ ሕጉ ለእግዚአብሔር ወሖሩ ቅድመ ሕዝብ።ኢያ.24፣15 ኀረዩ ለክሙ ዮም መነ ታመልኩ ወአንሰ ወቤትየ እግዚአብሔርሀ ናመልክ እስመ ቅዱስ ውእቱ ወይቤልዎ ሕዝብ ለኢያሱ ለእግዚአብሔር አምላክነ ናመልኮ ወቃለ ዚአሁ ንሰምዕ።

መታሰቢያ

ኢያ.4፣7 ከዮርዳኖስ መካከል 12 ድንጋይ በየነገዳቸው ይያዙ።ወይኩና ለክሙ እላንቱ አእባን ተዝካረ ለክሙ ለደቂቀ እስራኤል እስከ ለዓለም።ወገብሩ ከማሁ ደቂቀ እስራኤል በከመ አዘዞሙ ኢያሱ ወነስኡ አሠርተ ወክልኤተ አዕባነ እማዕከለ ዮርዳኖስ ወአቀመ በህየ ኢያሱ ካልዓተ አዕባነ አሠርተ ወክልኤተ ውስተ ዮርዳኖስ።

መስፍን፣ግዝረት

ኢያ.4፣15 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለኢያሱ አዝዞሙ ለካህናት እለ ይጸውሩ ታቦተ ከመ ይጸዐዑ እማእከለ ዮርዳኖስ ወአዘዞሙ ኢያሱ ለካህናት።ወገዘሮሙ ኢያሱ ለኩሉ ሕዝብ እለ ወጽኡ እምግብጽ።ኩሉ ተባዕቶሙ ወኩሉ ሕዝብ እለ ተወልዱ በፍኖት በገዳም ወጺኦሙ እምድረ ግብጽ እስመ እሙንቱ ኢኮኑ ግዙራነ።

ክፋት

ኢያ.7፣13 እስመ ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር አምላከ እስራኤል ዘኀሩም ሀለወ ውስቴትክሙ ወኢትክሉ እንከ ቀዊመ ቅድመ ጸርክሙ እስከ ታሴስሉ እምኔክሙ ዘኀሩም (ክፋት የዲያብሎስ

መጽሐፈ ኤደን

ሰላይ ነው።ከእኛ ካላስወገድነው መሸነፋችን ነው)።ኢያ.12፣1 ወእሉ እሙንቱ ነገሥት ዘቀተልዎሙ ደቂቀ እስራኤል ወወረስዎሙ ምድሮሙ።እስራኤል ከነዓንን ሲወርሱ በውስጧ የሚኖሩትን ህዝቦች እና ነገሥታትን ገድሎ ነው።

ካህናት፣ሀገረ ምስካይ

ኢያ.13፣14 እስመ እግዚአብሔር አምላከ እስራኤል ውእቱ መክፈልቶሙ በከመ ይቤሎሙ እግዚአብሔር።ኢያ.20፣2 ንግሮሙ ለደቂቀ እስራኤል ወበሎሙ ሀቡ አህጉረ ምስካይ ዘእቤለክሙ በእደ ሙሴ ከመ ይስኪ ህየ ቀታሊ ዘቀተለ ነፍሰ በኢያእምሮ እንዘ ኢይፈቅድ።

ፍቅረ ቢጽ

ኢያ.22፣19 ወይእዜኒ እመ ትንእሰክሙ ደወለ ምድርክሙ እድው ውስተ ኢየሩሳሌም ወተዋረሱ ምስሌነ።ወኢትክሐድዎ ለእግዚአብሔር አምላክነ።

አሕዛብ፣አጋንንት

ኢያ.23፣4 ወናሁ ርእዩ ኀደጉ ለክሙ አሕዛበ እለ ተርፉ ውስተ አድዋሊክሙ በበሕዘቢክሙ።አህዛብን ሰልፍ ሊያስተምሯችሁ እንደተውኩላችሁ እወቁ።

አሪት ዘመሳፍንት

አንድምታ

ዜና ዘመሳፍንት ሲል ነው።የመሳፍንትን ነገር የሚናገር መጽሐፍ ይህ ነው።ይህንንም ሠለስቱ ምዕት ለመጻሕፍት አርእስት ሲሰጡ አርእስት ሰጥተውታል።ነገሩን (ኃይለ ቃሉን) ግን ወኮነ እምድኅረ ሞተ ኢያሱ ብሎ ይጀምራል።መሳ.3፣28 ወቦአ ናዖድ ኀቤሁ ወይነብር ውእቱ ባሕቲቱ ውስተ ጽርሑ ወሐጋይ ውእቱ።ወራቱም በጋ ነበረ ወንዝ ተሻግሮ ሲሄድ ውሃው አለመከልከሉ በጋ ቢሆን ነው ለማለት።ወኢመልሐ መጥባሕቶ እምነ ከርሱ።ናዖድ ከኤግሎም ሆድ ሾተሉን መዝዞ አላወጣውም አንድም ወመልሐ መጥባሕቶ ይላል አብነት።ከዚያ በኋላ ሰይፉን ከሆዱ መዝዞ አወጣው።መሳ.5፣1 ወነለየት ዲቦራ በይእቲ ዕለት ቅድመ ባርቅ።አንድም ወነለዩ ባርቅ ወዲቦራ የሚል አብነት ይገኛል።ዮፍታሔ መጀመሪያ የተቀበለኝን እሠዋለሁ ማለቱ ድምጹን ሲሰማ ከሩቅ ሲያየው ወጥቶ የሚቀበለው ለማዳ በግ ነበረው በሕሊና እርሱን እሠዋለሁ ብሎ ተስሎ ነበር።መሳ.12፣6 ወይቤልዎሙ በሉ መምሕጻን ወአበዩ ብሒለ መምህጻን ወአኀዝዎሙ ወቀተልዎሙ።ነገደ ኤፍሬም የ ‹‹ፀ›› ጸያፎች ናቸው።መምሕጻን እንላለን ብለው መምሕሳን ብለዋል።ዛሬ አገው የ ‹‹ቀ›› ጸያፍ እንደሆነ በዚህ እየለዩ አጥፍተዋቸዋል።

ካልእ ትውልድ

መሳ.2፣8 ወሞተ ኢያሱ ወልደ ነዌ ገብረ እግዚአብሔር።ወተንስአት ካልእት ትውልድ እም ድኅሬሆሙ ኩሉ እለ ኢየአምርዎ ለእግዚአብሔር ወግብረ ዘገብረ ለእስራኤል።ወገብሩ ደቂቀ

መጽሐፈ ኤደን

እስራኤል እኪተ ቅድመ እግዚአብሔር ወአምለኩ በዓሊምሀ።ወነደግዎ ለእግዚአብሔር አምላከ አበዊሆሙ ዘአውጽኦሙ እምድረ ግብጽ ወተለው ባዕዳነ አማልክተ።

መከራ

መሳ.3፣1 ወነደጎሙ እግዚአብሔር ለእሉ አሕዛብ ከመ ያመክሮሙ ቦሙ ለእስራኤል። ወኩሎሙ እለ ኢየአምሩ ኩሎ ጸብያሙ ለከነዓን ዳዕሙ በእንተ ትውልዶሙ ለደቂቀ እስራኤል ከመ ይምህርዎሙ ቀትለ።ወተርፉ ከመ ያመክሮሙ ቦሙ ለእስራኤል ከመ ያእምር እመ ይሰምዑ ትእዛዘ እግዚአብሔር።መሳ.3፣12 ወደገሙ ደቂቀ እስራኤል ገቢረ እከይ ቅድመ እግዚአብሔር ወአጽንዖ እግዚአብሔር ለኤግሎም ንጉሠ ሞዐብ ላዕለ እስራኤል እስመ ገብሩ እኪተ ቅድመ እግዚአብሔር ወተቀንዩ ደቂቀ እስራኤል ለኤግሎም ንጉሠ ሞዐብ አሠርተ ወሰመንተ ዓመተ።

ነቢይት፣ልዩ እለት

መሳ.4፣4 ወዲቦራ ብእሲት ነቢይት ብእሲቱ ለፊዶት ይእቲ ትኴንኖሙ ለእስራኤል በእማንቱ መዋዕል።መሳ.4፣14 ወትቤሎ ዲቦራ ለባርቅ ተንስእ እስመ ዛቲ ይእቲ ዕለት እንተ ባቲ ያገብዖ እግዚአብሔር ለሲሳራ ውስተ እዴከ።መሳ.5፣1 ወነለየት ዲቦራ በይእቲ ዕለት ቅድመ ባርቅ። ሲሳራን በካስማ የገደለችው ኢያኤል የምትባል ሴት ናት።

አለመፍራት፣ረድኤተ እግዚአብሔር

መሳ.6፣23 ወይቤሎ እግዚአብሔር ለጌዴዎን ሰላም ለከ ኢትፍራህ ወኢትመውት።መሳ.6፣34 ወአጽንዖ መንፈሰ እግዚአብሔር ለጌዴዎን።መሳ.7፣3 ዘይፈርህ እምኔክሙ ወፈራሕ ለይግባዕ።

ምሳሌ፣ናዝራዊ

መሳ.9፣5 ስምዑኒ ሰብአ ሰቂማ ወይስማእክሙ እግዚአብሔር ወሖሩ ዕፀው ያንግሡ ሎሙ ንጉሠ ወይቤልዋ ለዕፀ ዘይት ንዒ ንግሢ ለነ።ወይቤልዋ ዕፀው ለራምኖን ንዒ አንቲ ንግሢ ለነ ወትቤሎሙ ራምኖን ለዕፀው እመ በአማን ታነግሡኒ በጽድቅ ንዑ ታጽልሉ ታሕተ ጽላሎትየ። መሳ.13፣5 እስመ ናሁ ትጸንሲ ወትወልዲ ወልደ ወኢይለክፎ ርእሶ ሐጺን እስመ ቅዱስ ውእቱ ናዝራዌ ለእግዚአብሔር ውእቱ ሕጻን እምከርሰ እሙ ኢትስተዩ ወይነ ወሜሰ ወኢትብልዒ ኩሎ ዘርኩስ።

መሥዋእት፣ስለት

መሳ.11፣30 ወበጽአ ዮፍታሔ ብጽዓተ ለእግዚአብሔር ወይቤ ለእመ አግብየሙ ለደቂቀ አሞን ውስተ እዴየ ዘመጽአ ወወጽአ እም ኖኅተ ቤትየ ወተቀበለኒ ሶበ ገባእኩ በዳጎን ለእግዚአብሔር እሬስዮ መሥዋዕተ።ወናሁ ወለቱ ወጽአት ወተቀበለቶ ምስለ ከበሮ ወመሰንቆ ወይእቲ ባሕቲታ ሎቱ እንተ ያፈቅራ ወአልቦ ባዕድ ውሉድ ዘእንበሌሃ ኢ ወልድ ወኢወለት።

የመሳፍንት ቅደም ተከተል

መጽሐፈ ኤደን

በየመካከሉ ብዙ ዘመን የተለያዩ የአሕዛብ ክፍሎች ገዝተዋቸዋል።በመሐል መስፍን ይነሳላቸውና ነጻ ያወጣቸዋል።ስለዚህ የእነዚህ መሳፍንት ቅደም ተከተል እንደሚከተለው ነው።ሙሴ፣ኢያሱ፣ ጎቶንያል፣ናያድ፣ዲቦራ (ባርቅ)፣ጌዴዎን፣አቤሜሌክ፣ቶላ፣ኢያእር፣ዮፍታሔ፣ ሐሴቦን፣ኤሎም፣ ሎቦን፣ሶምሶን ናቸው።

አሪት ዘሩት

ረጎብ

ሩት 1፣1 ወኮነ በመዋዕለ ይኴንኑ መሳፍንት መጽአ ረጎብ ውስተ ብሔር።ወሖረ አሐዱ ብእሲ እም ቤተልሔም ዘይሁዳ ከመ ይንበር ውስተ ሐቅለ ሞዓብ ውእቱ ወብእሲቱ ወክልኤቱ ደቂቁ። ወሞተ አቤሜሌክ ምታ ለኑኃሚን ወተርፈት ይእቲ ወደቂቃ።ወነስኡ ሎሙ አንስተ ሞዓባውያተ ወሞቱ ክልኤሆሙ ውሉዳ።ወትቤላ ሩት ኀበ ሖርኪ አንቲ አሐውር ወኀበ ኀደርኪ አኀድር ሕዝብኪ ሕዝብየ።ወአምላክኪ አምላኪየ ወኀበ ሞትኪ እመውት ወህየ እትቀበር።ሩት ቃርሚያ ልትሰበስብ ሄደች።ከአጫጆች በኋላም እያጠራች ትለቅም ነበር።ወይቤላ ባዖስ ወእፎ ኀደጊ አባኪ ወእመኪ ወብሔረ መላድኪ ወመጻእኪ ኀበ ሕዝብ ዘኢትአምሪ ትካት።ወይዕሲኪ እግዚአብሔር በከመ ገበርኪ ወይኩን እሜትኪ ፍጹመ በኀበ እግዚአብሔር ወትቤሎ ሩት ወናሁ አነ እከውነከ ከመ አሐቲ እምነ አዕማቲከ።ሩትም ባዖስ ከሰጣት ምግብ በልታ ከጠገበች በኋላ የተረፈውን ይዛ ሄዳ ለኑኃሚን ሰጠቻት።ወትቤላ ኑኃሚን ለመርዓታ ቡሩክ ውእቱ እግዚአብሔር እስመ ኢኀደገ ምሕረቶ ምስለ ሕያዋን ወምስለ ምውታን ወትቤላ ሩት ኩሎ ዘከመ ትቤልኒ እገብር።ወገብረት ኩሎ ዘከመ አዘዘታ ሐማታ።ሩትም የእሴይን አባት ወለደች ኑሃሚንም አሳደገችላት።

መጽሐፈ ኩፋሌ

መጽሐፈ ኩፋሌን የጻፈው ሊቀ ነቢያት ሙሴ ነው።ኩፋሌ ዘተከፍለ እም አሪት ማለት ነው።

አንድምታ

ትርጓሜ በቤተክርስቲያን ሊቃውንት ተመርሖ ልቡና ተተርጉሞ ቃል በቃልና በእጅ ጽሑፍ ተጠብቆ እስከ እና ደርሷል።

መጽሐፍ

ኩፋ.1፣7 ወአንተኒ ጸሐፍ ለከ ኩሎ ዘ ቃለ ዘአነ አየድዐከ ዮም።ኩፋ.8፣34 ወልህቀ ወልዱ ወመህሮ አቡሁ መጽሐፈ።ወረከበ መጽሐፈ ዘቀረጹ ቀደምት አበው ውስተ ኰኩሕ ወአንበበ ዘውስቴታ።ኩፋ.10፣9 ወወህበ ኩሎ መጻሕፍተ ዘጸሐፈ ለሴም ወልዱ ዘይልህቅ እስመ ኪያሁ ያፈቅር ፈድፋደ እምኩሉ ውሉዱ።ኩፋ.14፣31 ወተምህረ ያዕቆብ መጽሐፈ ወኤሳውሰ ኢተምህረ።

ፍጥረት፣ሰው፣አራዊት

መጽሐፈ ኤደን

ኩፋ.2፣4 ጸሐፍ ኩሎ ነገረ ፍጥረት ከመ በሰዱስ እለት ፈጸመ እግዚአብሔር አምላክ ኩሎ ግብረ ወኩሎ ዘፈጠረ፡፡እስመ ሰብዓተ ግብረ ዓቢያተ ገብረ በቀዳሚት ዕለት፡፡ወበሳኒታ ዕለት ገብረ ምጽንዐተ ማዕከለ ማይ፡፡ወበራብዕት ዕለት ገብረ ፀሐየ ወወርኀ ወከዋክብተ ወአንበሮሙ ውስተ ምጽንዓተ ሰማይ ይቁሙ ወከማሁ ያብርሁ ውስተ ኩሉ ምድር፡፡ወአኮነኖሙ መዓልተ ወሌሊተ፡፡ወወህበ እግዚአብሔር ፀሐየ ለትእምርት ዓቢይ ዲበ ምድር ወለመዋዕል ወለሰንበታት ወለአውራኅ ወለበዓላት ወለዓመታት ወለኢዮቤላት ወለኩሉ ጊዜ ዓመታት፡፡ወለአጥእዮ ከመ ይጥአይ ኩሉ ዘይሠርጽ ወይልህቅ ዲበ ምድር፡፡ወሠረቀ ፀሐይ ላእሌሆሙ ለጥዒና ወላዕለ ኩሉ ዘሀሎ ውስተ ምድር፡፡ወኩሉ ዘይሠርጽ እምድር፡፡ኩፋ.3፣1 ወአስለጦ ለሰብእ ላእለ ኩሉ ዘዲበ ምድር ወዘውስተ አብሕርት ወዲበ ዘይሠርር፡፡ኩፋ.4፣2 ወሰመዮሙ አዳም ለኩሎሙ በበአስማቲሆሙ ወበከመ ጸውዖሙ ከማሁ ኮነ ስሞሙ ወእም ድኅረ ተፈጸመ ለአዳም ፶ መዋዕል በምድር ኀበ ተፈጥረ አባዕናሁ ውስተ ገነተ ኤዶም ከመ ይትቀነያ ለምድረ ኤዶም ወይዕቀባ ወለብእሲቱኒ አባዕናሃ በ፸ መዋዕል፡፡ወበልዐ አዳም እም ዕፅ (ዕፀ በለስ) ወተርኅው አዕይንቲሁ ወርእየ ከመ ዕራቁ ውእቱ፡፡ወገብረ ሎሙ እግዚአብሔር አልባሰ ዘማዕስ ወአልበሶሙ፡፡ኩፋ.5፣2 ወበይእቲ ዕለት ተፈጸመ አፈ ኩሉ አራዊት ወእንስሳ ወዘአዕዋፍ ወዘያንሶሱ ውስተ ባሕር ወየብስ ወዘይትሐወስ እምነቢብ፡፡እስመ ኩሎሙ ይትናገሩ ዝንቱ ምስለ ዝንቱ አሐደ ልሳነ ወአሐደ ከንፈረ፡፡ወለአዳም ባሕቲቱ ወሀቦ ክዳን ከመ ይክድን ኀፍረቶ እም ኩሉ አራዊት ወእንስሳ፡፡ወአመ ሠርቀ ወርኀ ራብዕ አራተኛው ወር ነሐሴ በባተ ጊዜ ወጽኡ አዳም ወብእሲቱ እምገነተ ኤዶም ወኀደረ ውስተ ምድረ ኤልዳ ውስተ ምድረ ፍጥረቶሙ፡፡

ፍትሐ እግዚአብሔር

ኩፋ.5፣10 ወዘለፎ እግዚአብሔር ለቃየን በእንተ አቤል ወገብረ ሎቱ ኑኃ መዋዕል ዲበ ምድር በእንተ ደመ እኁሁ አቤል ወረገሞ ዲበ ምድር፡፡

ቤት፣ረዓይት፣ማየ አይኅ

ኩፋ.5፣15 ወበአሐዱ ዓመት ዘሱባኤ ቀዳሚ ዘሐምስ ኢዮቤልዩ ተሐንጸ አብያት ውስተ ምድር፡፡ኩፋ.6፣10 ወአኀዙ ይትባልዑ በበይናቲሆሙ ወዓመፃ ልህቀት በዲበ ምድር፡፡ኩፋ.6፣31 ወአንቅዕተ ቀላይሂ ያዐርጉ ማያተ እስከ ሶበ መልአ ኩሉ ዓለም ማየ ወልሕቁ ማያት ዲበ ምድር አሠርተ ወኀምስተ በዕመት ተለዓለ ማይ ዲበኩሉ ደብር ነዋኅ፡፡ወሀለው ማያት ይቀውሙ ዲበ ገጸ ምድር ኀምስተ አውርኃ ፱ ወ ፱ ዕለተ፡፡ኩፋ.10፣39 መሀረ አብራም ለለይገብሩ ንዋየ አልህምት በኪነተ ዕፅ ወገብሩ ንዋየ በመልእልተ ምድር በአንጻረ ድጉር እርፈ፡፡ ወይትነባዕ ዘርዕ ውስተ ምድር፡፡ወኢፈርሁ እንከ ሰብእ እምገጸ ቋዓት፡፡

ጥበብ

ኩፋ.5፣22 ወጸውዓ እንከ ስሞ ሄኖክ ወውእቱ ቀዳሚ ተምህረ ወትምህርተ ወጥበበ እም እንለ እመሕያው እም እለ ተወልዱ ዲበ ምድር ወጸሐፈ ተአምረ ሰማይ፡፡በከመ ሥርዓተ አውራኂሆሙ ውስተ መጽሐፍ ከመ ያእምሩ እንለ እመሕያው ጊዜ ዓመታት ወመዋዕለ ዓመታት አይድዐ፡፡ ወአውርኃተ ሠርዐ ወሰንበታተ ዓመታት ነገረ፡፡ወአርአይዎ መላእክት ኩሎ

መጽሐፈ ኤደን

ዘውስተ ምድር ወዘበሰማያት ሥልጣኖ ለፀሐይ ወዘወርጎ ወጸሐፈ ኩሎ።ኩፋ.16፣5 ይስሐቅ ደስ የሚያሰኝ ፍሪዳ አቀረበ።ወገብረት ርብቃ ዳፍንተ ሐዲስ እምሥርናይ ሐዲስ ወወሀበቶ ለያዕቆብ ወልዳ።

ቅዱሳን፣ዓመት፣ኢዮቤልዩ፣እምነት

ኩፋ.6፣10 ወኖኅ ባሕቲቱ ረከበ ሞገሠ በቅድመ አዕይንቲሁ ለእግዚአብሔር።ወይቤ ኢይነብር እንከ መንፈስየ ዲበ ሰብአ ዓለም።ወይኩን መዋእሊሆሙ ምእተ ወእሥራ ዓመተ።ኢዮቤልዩ 49 ዓመት ነው።ኢዮቤልዩ ማለት የዘመን ቁጥር ማለት ነው።ኩፋ.12፣4 ወነጸረ ሰማየ ወርእየ ከዋክብተ ወይቤሎ ከመዝ ይከውን ዘርዕከ ወአምኖ ለእግዚአብሔር ወተጐለቈ ጽድቀ።ኩፋ.14፣3 ወበኩሉ በዘአመከሮ እግዚአብሔር ለአብርሃም ተረክበ ምእመነ ወኢተአንተለት ነፍሱ።ኢያኅንደየ ገቢሮቶ እስመ ምእመን ወመፍቀሬ እግዚአብሔር ውእቱ።ኩፋ.27፣20 ወኮነት በረከተ እግዚአብሔር ውስተ ቤተ ግብጻዊ በእንተ ዮሴፍ።

ቃልኪዳን

ኩፋ.7፣5 ወአጽነወ እግዚአብሔር መዓዛ ሰናየ ወተካየደ ምስሌሁ ኪዳነ ከመ ኢይክውን ማየ አይኅ ዘያማስን ምድረ ኩሎ መዋእለ ምድር ዘርዐ ማዕረር ኢይነትግ ደደክ ወመርቁ ሐጋይ ወክረምት መዓልት ወሌሊት ኢይወልጡ ሥርዓቶሙ ወኢያንትጉ ለዓለም።ወወሀቦ ለኖኅ ወለደቂቁ ትእምርተ ኪዳኑ።ከመ ኢይኩን እንከ አይኅ ዳግመ ዲበ ምድር ቀስቶ ውስተ ደመና ለትእምርተ ኪዳን ዘለዓለም።

ከንቱ፣የምድር መከፈል፣ጥቅመ ሰናያር፣ቋንቋ

ኩፋ.8፣20 ወኩሉ ሕሊና ወፈቃዱ ለሰብእ ይሄሊ ከንቶ ወእኩየ በኩሉ መዋእል።ኩፋ.9፣1 ወከፈልዋ ለምድር ሠለስተ መክፈልተ ለሴም ወለያፌት ወለካም በበርስቶሙ።ወባሕቱ ቆራር ይእቲ ምድረ ያፌት ወምድረ ካም መርቁ ይእቲ ወምድረ ሴምሰ ኢመርቁ ወኢደደክ። ኩፋ.10፣10 እስመ በመዋእሊሁ ለራግው ሐነጽዋ እንዘ ይብሉ ቦቱ ነዓርግ ውስተ ሰማይ ወአንዙ ይሕንጹ።፶፫ ወአርባዕቱ ምእት ወሠላስ በእመት ዓርገ ኑኅ ወክልኤቱ ስዝር። ወኢሰምዐ እንከ አሐዱ ቃለ ካልዑ ወአንተጉ እንከ ሐኒጸ ሀገር ወማህፈድ ወፈነወ እግዚአብሔር ነፋሰ ዓቢየ ውስተ ማኅፈዶሙ ወገፍትዐ ውስተ ምድር።ኩፋ.10፣18 ወነደረ ካም ውስተ ምድር እንተ ኢኮነት እንቲአሁ ወበእንተ ዝንቱ ተሰምየት ይእቲ ምድረ ከነዓን ስለዚህ ነገር የሴም እጣ የከነዓን ሀገር ተባለች።ኩፋ.11፣13 ወአንዝኩ እትናገር ምስሌሁ እብራይስጠ በልሳነ ፍጥረቱ ወነስአ መጻሕፍተ አበዊሁ ወጽሑፋት እማንቱ እብራይስጠ።

ኃጢዓት፣ቅንዐት፣መጣላት

ኩፋ.10፣23 ወወጠኑ ውሉደ ኖኅ ይትቃተሉ ለጼውዎ ወለሐኒጸ አህጉር ዕኑዓት ወለተልዕሎ ብእሲ ላእለ ሕዝብ ወለሠይመ መንግሥት መቅድመ።ወአንዙ ይጼወው ሀገረ ለሀገር ወለተጣይጦ ለገብርና ወለአመትና።ኩፋ.18፣14 ወዐብየ ይሥሐቅ ፈድፋደ ወቀንዑ ላእሌሁ

መጽሐፈ ኤደን

ፍልስጥኤም።ኩፋ.18፣18 ወተገአዙ ኖሎተ ጌራሮን ምስለ ኖሎተ ይስሐቅ እንዘ ይብሉ ዘዚአነ ዝንቱ ማይ ወተንስአ ይስሐቅ እም ህየ ወከረዩ ዓዘቃተ ካልዐነ ወኢተበአሱ በእንቲአሁ።

ጸሎት፣ሕልም

ኩፋ.10፣33 ወአንዘ ይጸሊ አብራም ኀበ ፈጣሬ ኩሉ ከመ ያድኅኖ እምስህተተ ውሉደ ሰብእ። ኩፋ.11፣8 አድኅነኒ እም እደ መናፍስት እኩያን እለ ይሜለጡ ውስተ ሕሊና ልበ ሰብእ። ኩፋ.12፣1 ኮነ ቃለ እግዚአብሔር ኀበ አብራም በሕልም እንዘ ይብል ኢትፍራህ አብራም አነ ውእቱ ቃውምከ ይቤሎ።

እግዚአብሔር፣ረድኤተ እግዚአብሔር

ኩፋ.10፣43 አምልኩ አምላከ ሰማይ ዘያወርድ ዝናመ ወጠለ ዲበ ምድር ወይገብር ኩሎ ላእለ ምድር ወኩሎ ፈጠረ በቃሉ ወኩሉ ሕይወት እም ቅድመ ገጹ።ኩፋ.11፣7 ኩሉ ተአምረ ከዋክብት ወተአምሪሃ ለወርኀ ወለፀሐይ ኩሉ በእደ እግዚአብሔር ለምንት አነ እትኃሠሥ ለእመ ፈቀደ ያዝንም ነግሀ ወሠርከ ወእመ ፈቀደ ኢያውርድ ኩሉ ውስተ እዴሁ።(ይህም ማለት ለምሳሌ ጤፍን ስንፈጨው ይደቃል።አትክልት ዝናብ ሲዘንብ ይለመልማሉ።ስለዚህ የፍጥረታትን ግንኙነት እስከ ፈለግነው ድረስ የማወቅ አእምሮ ተሰጥቶናል ብዙዎች ይህንን ተጠቅመው ብዙ ግኝት ሰርተዋል።ከዚህ የወጣ ግኝት ወይም innovation የለም ማለት ነው)። ኩፋ.11፣9 በእደ ገብርከ ግበር ወኢይሑር በስሕተተ ልብየ አምላኪየ።

ሰማእተ ሐሰት

ኩፋ.11፣1 ተንስአ አብራም በሌሊት ወአውዓየ ቤተ ጣዖታት ወሰብእሰ አልቦ ዘአእመረ ወተንስኡ ሌሊተ ወፈቀዱ ከመ ያድኅኑ አማልክቲሆሙ እማዕከለ እሳት ወሠረረ አራን ከመ ያድኅኖሙ ወውእየ በእሳት ወሞተ በቅድመ አቡሁ ታራ።

አሥራት፣በዓል፣መሥዋዕት፣ብኩርና

ኩፋ.11፣35 ወእግዚአብሔር ሠርዐ ሥርዓተ ለዓለም ከመ የሀብዎሙ አሥራተ ለካህናት ለእለ ይትቀነዩ በቅድሜሁ ወአልቦ ለዝ ሕግ ወሰነ መዋዕል እስከ ትውልድ ዘለዓለም ሠርፆ። ኩፋ.14፣19 ወሰመያ በዓለ እግዚአብሔር።ኩፋ.15፣13 ወሕጽብ እደዊከ ወእገሪከ ዘእንበለ ትቅረብ ውስተ ምሥዋዕ ወሶበ ፈጸምከ አዕርጎ መሥዋዕት ግባዕ ወተሐጸብ እደዊከ ወእገሪከ ወኢያስተርኢ በዲቤክሙ ኩሉ ደም ወውስተ አልባሲክሙ።ኩፋ.18፣6 ወመነነ ኤሳው ቀዲመ ተወልዶ በእንተ ተብሲል ወሥርናይ ዘወሀቦ ያዕቆብ ወልህቀ ያዕቆብ ወኤሳውሰ ተትሕተ እም ዕበዩ።ኩፋ.34፣7 ወኢይክሉ ገቢረ ጻሲካ በአህጉሪሆሙ ወበኩሉ በሐውርት ዘእንበለ በቅድመ ደብተራ እግዚአብሔር።

ግዝረት

ኩፋ.12፣30 ወዘኢተገዝረ ሥጋ ቁልፈቱ በዕለት ሳምንት ትሴሮ ይእቲ ነፍስ እም ዘመዳ እስመ ኪዳንየ ነሥተ።ወገብረ አብርሃም በከመ ይቤሎ እግዚአብሔር።ወነስአ እስማኤልሀ ወልዶ ወኩሎ ልደ ቤቱ ወዘሂ ተሣየጠ በወርቁ ኩሎ ሮሰ ዘውስተ ቤቱ ወገዘረ ሥጋ ክስበቶሙ።

ትእግስት፣ቅንነት፣ተዐቅቦ

ኩፋ.14፣22 ወሞተት ሣራ በኬብሮን ወሖረ አብርሃም ከመ ይብክያ ወይቅብራ።ወናሜክሮ እመ ይትዔገሥ መንፈሱ።ወተረክበ በዝኒ ዕጉሠ ወኢተሀውከ አልተበሳጨም እስመ በትእግስተ መንፈሱ ተናገረ ምስለ ደቂቀ ኬጢ ከመ የሀብዎ መካነ ከመ ይቅብር በድኖ ውስቴቱ። ወእግዚአብሔር ሞገሠ ወሀበ ሎቱ በቅድመ ኩሎሙ እለ ይሬእይዎ ወተረክበ ቦቱ ምዕመነ ወዕጉሠ።ወተጽሕፈ አርከ እግዚአብሔር ውስተ ጽላተ ሰማይ።ኩፋ.14፣31 ወያዕቆብሰ ፍጹም ወራትዕ።ያዕቆብ ግን ፍጹም ቅን ነበር።ኩፋ.15፣18 ወኢትስሐት ስሕተተ እስከ ለሞት ቅድመ አምላክ ልዑል።ወተዐቀብ ዑቃቤ ዘአምላክ ልዑል።ወግበር ፈቃዳቲሁ ወይባርከከ በኩሉ ምግባሪከ ወያነስእ እምኔከ ተክለጽድቅ።

አባት፣እናት፣ቡራኬ

ኩፋ.14፣45 ወአዘዞሙ አብርሃም ለውሉዱ ከመ ይዕቀቡ ፍኖተ እግዚአብሔር ወከመ ይግበሩ ጽድቀ።ወያፍቅር አሐዱ አሐዱ ቢጾ።ወአፍቅርዎ ለአምላከ ሰማይ ወተጸመዱ ኩሎ ትእዛዞ ወኢትሑሩ ድኅረ ጣዖቶሙ ወድኅረ ርኩሶሙ ወአማልክተ ስብኮ ኢትግበሩ ለክሙ።እስመ ከንቱ ውእቱ።እስመ ግብረ እደው እሙንቱ ኢታምልክዎሙ ወኢትስግዱ ሎሙ።አላ አንትሙሰ አምልኩ አምላከ ልዑለ።ኩፋ.16፣9 ወጸውዖ አብርሃም ለያዕቆብ ወይቤሎ ወልድየ ያዕቆብ ይባርከ አምላከ ኩሉ።ወየሀብከ እግዚአብሔር ዘርዓ ጽድቅ እም ውሉድከ ይትቀነዩ ለከ አሕዛብ ወኩን ኃያለ።ወየሀብከ አምላክ ልዑል ኩሎን በረከታተ።ወያንጽሕከ እም ኩሉ ርስሐት ወርኩስ ከመ ታስተሥሪ እም ኩሉ አበሳ ዘበኢያእምሮ ጌገይከ ወየጎይልከ ወይባርከ።ወአንተኒ ወልድየ ያዕቆብ አምላክ ልዑል ይርዳዕከ።ኩፋ.19፣13 ብዛኅ ወለሀቅ ወተከዐው ውስተ ምድር ወይትሐሠይ ዘርዕከ።ወሰዐመቶ ለወልዳ ወትቤሎ ያፍቅር ብከ እግዚእ ለዓለም በከመ ልበ እምከ።ወጸውዐት ርብቃ ያዕቆብሃ ወልዳ ወትቤሎ ናሁ ሰማዕክዎ ለይስሐቅ አቡከ እንዘ ይትናገር ምስለ ኤሳው እኁከ።ወሰምዐ ያዕቆብ ቃለ ርብቃ እሙ።ወይቤሎ አቡሁ መጽአ እኁከ በሕብል ወነስአ በረከታቲከ ወአብልአኒ ወአስተየኒ ወነስአ በረከታቲከ።ኩፋ.19፣57 ወኮነ እም ድህረ ተንስአ ያዕቆብ ለሐዊር መስጴጦምያ ኀዘነ መንፈሳ ለርብቃ ድኅረ ሖረ ወልደ ወትበኪ። ወይቤላ ይስሐቅ ለርብቃ እኅትየ ኢትብክዩ በእንተ ያዕቆብ ወልድየ እስመ በሰላም የሐውር ወበሰላም ይትመየጥ ወይናዝዛ ይስሐቅ ለርብቃ በእንተ ያዕቆብ ወልዳ።ኩፋ.20፣59 ወይፌኑ ያዕቆብ ለአቡሁ ለይስሐቅ እም ኩሉ ጥሪቱ ልብሰ ወሲሲተ ሥጋ ወስቴ ወሐሊበ ወቅብዓ ወኅብስተ።ወይባርክዎ ይስሐቅ ወርብቃ ለያዕቆብ በኩሉ ልቦሙ።ኩፋ.22፣4 ወሖረ ያዕቆብ ኀበ አቡሁ ይስሐቅ ወኀበ እሙ ርብቃ ወወጽአት ርብቃ እማኅፈድ ውስተ አንቀጸ ማኅፈድ ከመ ትስዓሞ ለያዕቆብ ወትሕቅፎ ወሐቀፈቶሙ ወሰዐመቶሙ ለውሉዱ።ኩፋ.25፣47 ወከፈለ ይስሐቅ ኩሎ ዘቦ ጥሪቶ ለክልኤሆሙ ውሉዱ በይእቲ ዕለት።

ተዘክሮ እግዚአብሔር

ኩፋ.15፣2 ወበኩሉ መዋእለ ሕይወትየ ሀሎኩ እንዘ እዜከሮ ለእግዚአብሔር ወእንዘ አንሥሥ በኩሉ ልብየ ከመ እግበር ፈቃዳቲሁ ለአምላኪየ ወበኩሉ ጊዜ ኩን ንጹሐ በሥጋከ።

ትዳር

ኩፋ.16፣9 ወተዐቀብ ወልድየ ያዕቆብ ከመ ኢትንሳእ ብእሲተ እም ኩሉ ዘርዐ አዋልደ ከነዓን ኢትፍራህ ወልድየ ያዕቆብ አምላክ ልዑል ይዕቀብከ እምነ መስና።ወእም ኩሉ ፍኖተ ስሕተት ውእቱ ይባልሕከ።ወሰከቡ ክልኤሆሙ ኀቡረ ውስተ አራት አሐቲ ወኖመ ያዕቆብ ውስተ ሕጽነ አብርሃም አበ አቡሁ ወባረኮ በኩሉ ልቡ።

ልቅሶ

ኩፋ.17፣3 ወወድቀ ይሥሐቅ ውስተ ገጸ አብርሃም ወበከየ ወቃል ተሰምዐ በቤተ አብርሃም ወተንስአ እስማኤል ወልዱ ወሖረ ኀበ አብርሃም አቡሁ ወበከዮ ለአብርሃም አቡሁ።ወውሉዱ ይስሐቅ ወእስማኤል በከዩ ፴ መዋዕለ ወኩሉ ሰብአ ቤቱ።ወተፈጸመ ላህ ብካየ አብርሃም የአብርሃም ልቅሶ ኀዘን ተፈጸመ።ወሠለስተ ኢዮቤልዮ ሐይወ ወአርባዕተ ሱባኤ ዓመት።፱ተ ወ፰ ወኃምስተ ዓመተ ኮነ ወተፈጸመ መዋዕለ ሕይወቱ።

እስራኤል፣ቅዱስ ቅንዐት

ኩፋ.21፣8 ወኢይትረከብ ዘማ ወርኩስ በውስተ እስራኤል ኩሎ መዋዕለ ትውልደ ምድር እስመ ቅዱስ እስራኤል ለእግዚአብሔር።ኩፋ.21፣18 ወቀተልዎሙ በጻእር ሌዊ እና ስምዖን እህታቸው ዲናን የደፈሯትን ገደሏቸው።ወኮነቶሙ ጽድቀ ወተኀርየ ዘርዐ ሌዊ ለክህነት እስመ ቀንዐ ከመ ይግበር ጽድቀ።ወኩነኔ ወበቀለ እም ኩሎሙ እለ ይትነስኡ ላእለ እስራኤል።ኩፋ.23፣52 እስመ ሕዝብ ቅዱሱ ለእግዚአብሔር እስራኤል።

የአክብሮት ስግደት

ኩፋ.23፣58 ወሐዊሮሙ ውሉደ ያዕቆብ ሰገዱ ለይስሐቅ ወለርብቃ ወሶበ ርእይዎሙ ይስሐቅ ወርብቃ ለእሙንቱ ውሉድ ባረክዎሙ።

መወደድ

ኩፋ.28፣12 ወአፍቀርዎ ኩሎሙ መኳንንቲሁ ለፈርዖን እስመ በርትዕ የሐውር ወአልቦ ትዕቢት ወአዕብዮ ልብ ወነሢአ ገጽ እስመ በርትዕ ይኴንኖሙ።ወረትዐት መንግሥቱ ለፈርዖን በእንተ ዮሴፍ።

ጦቢት፣ዮዲት፣አስቴር፣ኢዮብ

ጦቢት አሥሩ ነገድ በ720 ቅድመ ልደተ ክርስቶስ በተማረኩ ጊዜ የተማረከ ጻድቅ ሰው ነው። በመጽሐፍ ውስጥ የሚገኘው ታሪክም በስደት ሀገር የተፈጸመ ነው።አስቴር ከ486 እስከ 465

መጽሐፈ ኤደን

ቅድመ ልደተ ክርስቶስ በፋርስ ሀገር የተፈጸመውን የአይሁድ ታሪክ የያዘ ነው።ኢዮብ የአብርሃም አምስተኛ ትውልድ ነው።

መጽሐፈ ጦቢት

ጦቢት ነገዱ ትውልዱ ከነገደ ንፍታሌም ነው።

ቅዱሳን፣ምጽዋት፣እንበለ

ጦቢ.1፣3 አነ ጦቢት በፍኖተ ጽድቅ ሖርኩ ወበርትዕ ሐየውኩ በኩሉ መዋእለ ሕይወትየ ወምጽዋትየኒ ብዙኃ ገበርኩ ለአኃውየ።ጦቢ.1፣20 ወአልቦ ዘአትረፉ ሊተ ዘእንበለ ሐና ብእሲትየ።ጦቢ.2፣1 ወሶበ አተውኩ ቤትየ አግብዑ ሊተ ሐናሃ ብእሲትየ።ጦቢ.4፣10 እስመ ምጽዋት ታድኅን እሞት በእለተ ምንዳቤ።ጦቢ.4፣14 ወእምነ እክልከ ሀብ ለርኁብ ወእምነ አልባሲከ ሀብ ለዕሩቅ ወእም ኩሉ ዘይተርፈከ ግበር ምጽዋተ።ጦቢ.12፣9 እስመ ምጽዋት ታድኅን እሞት ወታነጽሕ እም ኩሉ ኃጢአት ወእለሰ ይገብሩ ጽድቀ ወምጽዋተ ይመልዑ ላእሌሆሙ ሕይወተ።

መጽሐፍ፣መልአክ

ጦቢ.2፣6 ወተዘከርኩ ዘይቤ አሞጽ።ጦቢ.3፣16 ወተሰምዐ ጸሎቶሙ ለክልኤሆሙ በቅድመ ስብሐተ ዕበዩ ለእግዚአብሔር ወፈነዎ ለፋኑኤል ከመ ይፈውሶሙ ለክልኤሆሙ።ወለጦቢትኒ ከመ ያሰስል ጢሰ ዓይኑ ወለሣራሂ ወለተ ራጉኤል ከመ የሀባ ለጦብያ ወልደ ጦቢት ትኩኖ ብእሲቶ።ወከመ ይስአሮ ለአስማንድዮስ ጋኔን እኩይ (አስተውል በሽታ ሁሉ ከሰይጣን የተነሳ ይሆናል።መድኃኒቱ ግን እጽ ሊሆን ይችላል የዓሣ ጉበት ሊሆን ይችላል ብቻ ከፍጥረታት በአንዱ ነው።ስለዚህ በእጽዋት እና በሌሎችም ፍጥረታት የሚለዉ አጋንንት አሉ ማለት ነው)። ጦቢ.12፣12 ወይእዜኒ አመ ጸለይክሙ አንተ ወሣራ መርዓትከ አነ አባዕኩ ተዝካረ ስእለትክሙ ቅድሜሁ ለቅዱሰ ቅዱሳን።አነ ውእቱ ሩፋኤል መልአክ አሐዱ እምነ ሰብዓቱ ሊቃነ መላእክት ቅዱሳን እለ የዐርጉ ጸሎቶሙ ለቅዱሳን።

ትዕቢት፣መገዛት

ጦቢ.4፣13 እስመ ኀበ ሀለወት ትእቢት ህየ ሀሎ ኃሣር ወብዙኅ ሐኬት ወኀበ ሀለወ ሐኬት ህየ

ሀሎ ተጽናስ ወንዴት።ጦቢ.4፣14 ወእም ከመ ተቀነይከ ለእግዚአብሔር ይፈደፍድ አስብከ ወዘትጸልዕ ለርእስከ ኢትግበር ለመኑሂ።

መጽሐፈ ዮዲት

ረድኤተ እግዚአብሔር፣ማሸነፍ

ዮዲ.6፣21 ወጸውዕዎ ለአምላከ እስራኤል ኩላ ይእተ ሌሊተ ከመ ይርድኦሙ።ዮዲ.15፣12 ዮዲት ሆሎፎርኒስን አሸንፋ ስትመለስ ወሮጻ ኩሎን አንስተ እስራኤል ይርአያሃ ወይባርካሃ

መጽሐፈ ኤደን

ወገብራ ላቲ ዓቢየ በዓለ ወነስአት ጸበርተ ውስተ እዴሃ በእጂ ዘንባባውን ያዘች መዋዒት ነኝ ስትል።ወወሀበት ለአንስት እለ ምስሌሃ።

ጾም፣ፈሪሀ እግዚአብሔር

ዮዲ.8፣6 ወነበረት ዮዲት መበለተ ወቀነተት ሠቀ ውስተ ሐቄሃ ወትጸውም ወትረ ኩሎ መዋዕለ ወሰናይት ይእቲ ራዕያ ወላህይ ገጻ ጥቀ ፈድፋደ።ወትፈርሆ ለእግዚአብሔር ፈድፋደ። ዮዲ.12፣9 ወሠርከ ሠርክ ትበልዕ።ዮዲ.16፣19 ዘሰ ይፈርሆ ለእግዚአብሔር ዓቢይ ውእቱ በኩሉ ጊዜ።

መጽሐፈ አስቴር

ረድኤተ አበው፣እግዚአብሔር

አስቴ.5፣14 ጹሙ ሊተ ኢትብልዑ ወኢትስተዩ እስከ ሠሉስ ዕለት መዓልተ ወሌሊተ አነኒ ወአዋልድየ ንጸውም።አስቴ.5፣20 ወአንተ ተአምር ኩሎ እግዚኦ።

የክፋት ውጤት

አስቴ.8፣10 ወሰቀልዎ ለሐማ ዲበ ውእቱ ዕፅ ዘአስተዳለወ ለመርዶክዮስ።

መጽሐፈ ኢዮብ

ቅዱሳን፣መላእክት

ኢዮ.1፣1 ወሀሎ አሐዱ ብእሲ በብሔረ አውስጢድ ዘስሙ ኢዮብ ወውእቱ ብእሲ ራትዕ ወንጹሕ ወጻድቅ ወፈራሄ እግዚአብሔር ወይትገነሥ ምስለ ልቡ እም ኩሉ ምግባር እኩይ። ኢዮ.38፣8 አመ ተፈጥሩ ከዋክብት ሰብሑኒ ኩሎሙ መላእክትየ በዓቢይ ቃል።

አባትነት

ኢዮ.1፣6 ወያበውእ ኢዮብ መሥዋእተ በእንተ ደቂቁ በጕልቆሙ ወአሐደ ላሕመ በእንተ ነፍሱ ወይብል ኢዮብ ለእመቦ ዘይሄልዩ ደቂቅየ እኩየ ላእለ እግዚአብሔር ወከመዝ ይገብር ኢዮብ በኩሉ መዋዕለ ሕይወቱ።

ትእግስት፣ተግሣጽ

ኢዮ.1፣23 ወይቤ ኢዮብ ዕራቅየ ወጻእኩ እም ከርሰ እምየ ወዕራቅየ እገብእ ውስተ ምድር። እግዚአብሔር ወሀበ ወእግዚአብሔር ነስአ።ወኮነ ከመ እግዚአብሔር ፈቀደ።ወባሕቱ ይኩን ቡሩከ ስሙ ለእግዚአብሔር።ወበዝ ኩሉ ዘረከቦ አልቦ ዘአበሰ ኢዮብ ቅድመ እግዚአብሔር ወኢወሀበ ዕበደ ለእግዚአብሔር ወይቤላ ለብእሲቱ ሶበ ትቤሎ ባርኮ ለእግዚአብሔር ወሙት። ኢዮ.2፣12 ሠናይቶሰ ነሣዕነ እም ኀበ እግዚአብሔር ወእኪቶሰ ሶበ በጽሐተነ ኢንትኤገሥኑ።

መጽሐፈ ኤደን

ወበኩሉ ዝ ዘረከቦ አልቦ ዘአበሰ ኢዮብ ቅድመ እግዚአብሔር።ኢዮ.5፣16 ብፁዕ ብእሲ ዘእግዚአብሔር ገሠጾ።

ሞት፣ማስረዳት፣ዘለፋ

ኢዮ.3፣20 ዕረፍቱ ለሰብእ ሞት።ኢዮ.6፣21 ወእመቦ ዘስሕትኩ አጠይቁኒ የበደልሁት ያለ እንደሆነ አስረዱኝ።ኢዮ.7፣1 ቀዳሚሁ አኮኑ ጽላሎት ውእቱ ሕይወቱ ለሰብእ ዲበ ምድር። ተዘከር ከመ ነፍስ ይእቲ ሕይወትየ።ኢዮ.8፣9 ሣዕረት ንሕነ ወኢነአምር።መዋቲ ዘይትወለድ እም አንስት ከመ አድግ ይመስለኒ።ኢዮ.13፣21 ዘለፋክሙኒ ኃላፊ ከመ ሐመድ ወሥጋክሙኒ መሬት።ኢዮ.14፣9 ሰብእሰ እም ከመ ሞተ ይጸይዕ ወእም ከመ ሞተ መዋቲ ኢይሄሉ እንከ ሰብእሰ እምከመ ኖመ ኢይነቅሕ እስከ አመ የሐልፍ ሰማይ።ኢዮ.31፣3 አሌ ሎ ለሞተ ዓማጺ።

አንድምታ፣መቀባጠር

ኢዮ.9፣8 ዘይብላ ለወርኀ ኢትሥርቂ ጨረቃን በጠፍ ጊዜ እንዳታበራ የሚያደርጋት አንድም የሚያሳልፋት እርሱ ነው።ኢዮ.11፣2 በብዝኀ ነቢብከኑ ዘትጸድቅ ይመስለከ።ኢታብዝኀ ነቢበ እስመ አልቦ ዘይትዋቀሰከ።ሰብእሰ ኀሣሤ ንባብ ውእቱ።ኢዮ.16፣3 ወኩልክሙ ኩሎ ዘመጽአክሙ ትነብቡ ዘእንበለ አቅም።ኢዮ.28፣1 ቦ ብሔር እም ኀበ ይወጽእ ብሩር።ብር የሚገኝበት ሀገር አለ እንደ ሸዋ አንድም ምእመናን የሚበዙበት ሀገር አለ እንደ እስክንድርያ። ሐጺንሂ እም ውስተ ምድር ይትገበር ለወርቅኒ ቦ ብሔር እምኀበ የዐርርዎ ለብርትኒ ከመ ዕብን ይፈጽሕዎ ለጽልመትኒ አዘዘ እድሜሁ ለምድርኒ ይወጽእ እምኔሃ እክል እህል የሚሆንበት ሀገር አለ ደንቢያ በረንታ ነው።ኢዮ.39፣4 ይህ ዋሊያ ምጥ ይጸናበታል እኩሌታ አካሉ ወጥቶ ሳር እየበላ መንፈቅ ይቀመጣል የመብረቅ የነጎድጓድ ድምጽ በሰማ ጊዜ ፈትለክ ብሎ ወጥቶ ይሄዳል።ወአልባቲ ፍርሀት ለሰገኖ እስመ ወሀባ እግዚአብሔር ጥበበ ወከፈላ ምክረ።

እግዚአብሔር

ኢዮ.12፣9 መኑ የአምር ዘንተ ኩሎ ከመ እደ እግዚአብሔር ገብረ።ዕዝን ነገረ ይፈልጥ ወጉርኤ እክለ ይጥዕም ወባሕቱ ኩሉ እም ኀበ እግዚአብሔር።እስመ እም ኀቤሁ ኃይል ወጽንዕ ወእንቲአሁ ጥበብ ወምክር።ኢዮ.34፣27 ወያነግሥ ብእሴ መደልወ በእንተ እከየ ሕዝቡ ወያነግሥ ብእሴ ራትዐ በእንተ ሠናየ ሕዝቡ።

ኃጥዓን

ኢዮ.15፣16 መዋዕሊሁኒ ወዓመታቲሁኒ ለኃጥዕ በጕልቍ ይትወሀቡ።ለኃያል ትግርምቱ ያወድቆ ወኢየአምር ለሊሁ ከመ ድቀት ትጸንሖ ዕለተ መቅሰፍት ወጽልመት ማኅተቶሙ ለኃጥዓን ሞት።ይጸንሱ ጻእረ በከርሶሙ ወትመልዕ ከርሶሙ ጕሕሉተ።ኢዮ.19፣29 እስመ መቅሰፍት ትመጽኦሙ ለኃጥዓን አሜሃ የአምሩ ኩሎ እከዮሙ እም አይቱ ዘበጽሖሙ። ኢዮ.20፣5 ፍሥሓሆሙ ለረሲዓን ቀትል ዓቢይ ወሐሴቶሙ ለኃጥዓን ኀጕል።

ትንቢተ ኢሳይያስ

መጽሐፈ ኤደን

አንድምታ

ኢሳ.1፣2 ስማዕ ሰማይ ሰማይ የእስራኤልን ነገር ስማ ማለት ዝናም ለዘር ጠል ለመከር አትስጥ ወአጽምዒ ምድር ምድርም የእስራኤልን ነገር ስሚ ማለት የዘሩብሽን አታብቅይ የተከሉብሽን አታጽድቂ።አንድም ስማዕ ሰማይ ሰማይ ልዐላኑ ወአጽምዒ ምድር ምድር ደቂቀ አዳም የእስራኤልን ነገር ስሙ።ወትትጎደግ ወለተ ጽዮን ወለተ ጽዮን ያላቸው መላውን ቤተእስራኤልን ነው የአማራ ልጅ የጎጃም ልጅ የሸዋ ልጅ እንዲሉ።ወሶበ አኮ እግዚአብሔር ጸባኦት ዘአትረፈ ለነ ዘርዐ አሥሩን ነገድ አስማርኮ ሁለቱን ነገድ ሁለቱን ነገድ አስማርኮ ትሩፋንን ያስቀረልን ባይሆን ከመ ሰዶም እም ኮነ ወከመ ገሞራ እመሰልነ።ስምዑ ቃለ እግዚአብሔር መላእክተ ሰዶም።መላእክተ ሰዶም ማለቱ የትውልድ አይደለም የግብር ነው።ወሰንበታቲክሙ የዓመቱን ቅዳሜ ቆጥሮ ሰንበታት ብሎ አበላ አንድም እሑድን በትንቢት ጨምሮ ቆጥሮ ነው።ኢሳ.1፣15 ኃጢአታችሁ እንደ በርኖስ ቢጠቁር አፀዐድዎ ከመ በረድ ወእመኒ ቁሐ ከመ ለይ አነጽሖ ከመ ጸምር።ኃጢአቱን አነጻዋለሁ ማለቱ አይደለም ኃጢአቱን አርቁ አነጻችኋለሁ ሲል ነው።ኢሳ.34፣6 ወዓቢይ ጥብሕ በኤዶምያስ።የኢሳይያስ እኩሌታ ይህ ነው።አቶ አደራህን ግን ጠንቅቀው ቆጥረው የኢሳይያስ እኩሌታ ወአመ ዕለተ ፍዳ ኩነኔሃ ለጽዮን ነው ብለዋል።ይህም ማለት ኢሳ.34፣8 ነው።

ክህደት

ኢሳ.1፣2 እስመ እግዚአብሔር ነበበ ከመዝ ወይቤ ውሉደ ወለድኩ ወአልሐቁ እሙንቱሰ ዓለውኒ ላህምኒ አእመረ ዘአጥረየ ትኅ ወአድግኒ ምቅማሆ ወቤተ እግዚኡ ትኅ እስራኤልሰ ኢያእመሩኒ ወሕዝብኒ ኢጠየቁኒ።ኢያ.5፣1 አኀሊኬ ለፍቁርየ ማኅሌተ።ዐፀደ ወይን ኮነ ለፍቁር በብሔር ጥሉል።ወውስተ ማዕዘንቱ ፀቄንኩ ሎቱ ፀቄነ ወተከልኩ ውስቴቱ ወይነ ኅሩየ ዘሴፈቅ ወሐነጽኩ ማኅፈደ ማዕከሎ ወአክረይኩ ሎቱ ምክያደ ወእምዝ ጸናሕክዎ ይፍረይ አስካለ ወፈረየ አስዋከ።ፍትሑ ማዕከሌየ ወማዕከለ ዐፀደ ወይንየ።ወእኤዝዝ እንከ ደመና ከመ ኢያዝንም ዝናመ ላእሌሁ።እነስት ፀቄኖ ወይበቁል ሣዕር ወሦክ ውስቴቱ ወይማስን እንከ።ዐፀደ ወይኑሰ ለእግዚአብሔር ቤተ እስራኤል ውእቱ።

ንሥሓ፣ትምህርት

ኢሳ.1፣15 (ይቤ እግዚአብሔር) ወሶበ ታነስኡ እደዊክሙ ኀቤየ እመይጥ ገጽየ እምኔክሙ።ተሐጸቡ ወንጹሓነ ኩኑ።ወአፅትቱ እከየ እም ነፍስክሙ ወተመሀሩ ገቢረ ሰናይ።ኅስዎ ለጽድቅ።ንዑ ንትዋቀስ ይቤ እግዚአብሔር ኃጢአታችሁ እንደ በርኖስ ቢጠቁር አፀዐድዎ ከመ በረድ ወእመኒ ቁሐ ከመ ለይ አነጽሖ ከመ ጸምር።ኃጢአቱን አነጻዋለሁ ማለቱ አይደለም ኃጢአቱን አርቁ አነጻችኋለሁ ሲል ነው።ወእመሰ ፈቀድክሙ ወሰማዕክሙኒ በረከተ ምድር ትበልዑ ወእመሰ አበይክሙ ሰሚዖትየ መጥባሕትየ ትበልዓክሙ።ኢሳ.48፣20 ወይእዜኒ ከመ ኢትጥፍዑ ወከመ ኢትትነሳሉ ጸዑ እም ባቢሎን እንዘ ትኅይዩ እም ከላውዴዎን ወዜንው ቃለ ትፍሥሕት ወይሰማዕ ዝንቱ ነገር ወንግሩ እስከ አጽናፈ ምድር።

መለዋወጥ፣አለማስተዋል

መጽሐፈ ኤደን

ኢሳ.1፣21 እፎ ኮነት ዘማ ሀገረ ጽዮን ማእምንት እንተ ምልዕት ፍትሐ ወንደረ ውስቴታ ጽድቅ ወይእዜሰ ፈያት ወቀተልት።ኢሳ.6፣9 ሰሚዐ ትሰምዑ ወኢትሌብው ወራእየ ትሬእዩ ወኢተአምሩ።

መጽሐፍ፣መምህራን

(መጽሐፍ ሲጻፍ የሰውን ስነልቡና ያማከለ በጉጉት የሚነበብ ስሜትን የሚኮረኩር ወኔን የሚያመጣ ለጽድቅ የሚያነሳሳ ሰውን ከምንም አንስቶ ከልዕልና ለመድረስ የሚያነሳሳ የሚያነቃቃ ታሪኮችን ወጎችን ጥሩ ጥሩ ባህሎችን እያነሳ ሥዕላዊ በሆነ መንገድ የሚገልጽ ድንቅ መጽሐፍ መሆን አለበት።ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ያደረገው ይህንን ነው።ተግሣጽ ብታስገባ እንኳ በተግሣጽህ መካከል የለዘበ የለዘበ ነገርና የሚያረጋጋ ነገር ሊኖረው ይገባል። በተረፈ መጽሐፍ ስነ ጽሑፋዊ ለዛ ሊኖረው ይገባል።በተጨማሪም እውነትን ወይም የምትጽፈውን ጉዳይ በግልጽና በቀላል አማርኛ ልትገልጸው ይገባል)።ኢሳ.2፣2 ይንግሩነ ፍኖቶ ወንሑር በአሠሩ ለእግዚአብሔር እስመ እምጽዮን ይወጽእ ሕግ ወቃለ እግዚአብሔር እም ኢየሩሳሌም።ኢሳ.10.1 አሌ ሎሙ ለእለ ይጽሕፉ መጽሐፈ እኩየ።መጽሐፈ ስራይ መጽሐፈ ሚርት መጽሐፈ ጥንቆላ ለሚጽፉ ሰዎች ወዮላቸው።

ትንቢት፣ሕግ፣በእንተ ክርስቶስ

ኢሳ.2፣2 ወይከውን በደኃሪ መዋዕል ያስተርኢ ቤተ እግዚአብሔር ውስተ አርእስተ አድባር። ኢሳ.4፣1 ወይእኅዛሁ ሰብኡ አንስት ለአሐዱ ብእሲ ወይብላሁ እክለ ዚአነ ንሴሰይ ወልብሰ ዚአነ ንትኤረዝ ዳዕሙ ይሰመይ ስምከ በላዕሌነ ወአኅድገነ ጽዕለተ።ኢሳ.7፣14 ናሁ ድንግል ትጸንስ ወትወልድ ወልደ ወትሰምዮ ስሞ አማኑኤል።ኢሳ.8፣20 እስመ ሕገ ወሀበ ለረድኤት።ኢሳ.9፣2 ወሕዝብ ዘይነብር ውስተ ጽልመት ርእየ ብርሃነ ዓቢየ።እስመ ተሥዕረ አርዑቶሙ ዘንቡር ዲበ መትከፍቶሙ።ኢሳ.9፣6 እስመ ሕጻን ተወልደ ለነ ወልድ ተውህበ ለነ።ወይሰመይ ስሙ ዓቢየ ምክር አበ ዓለም ወመልአከ ሰላም ወአልቦ ማኅለቅት ለሰላሙ።ኢሳ.35፣4 ዕንቡዛን ዕንዐ ወኢትፍርሁ ናሁ አምላክነ ያገብእ ፍትሐ ወይትቤቀል ለሊሁ ይመጽእ ወያድኅነነ ወውእተ አሚረ ይትከሠታ አዕይንተ ዕውራን ወይሰምዑ ጽሙማን።ኢሳ.49፣7 ቀድሰዎ ለዘየሐምማ ለነፍሱ ዘያስተራኵስዎ አይሁድ ለግብረ መለኮቱ።ደረቅ ሐዲስ ነው።ኢሳ.50፣6 መጠውኩ ዘባንየ ለቅስፈት ወመልታሕቴየ ለጽፍዐት ወኢሜጥኩ ገጽየ እም ኀፍረተ ምራቅ።ኢሳ.53፣4 ውእቱሰ ነሥአ ደዌነ ወጸረ ሕማመነ በእንቲአነ ሐመ።ወውእቱሰ ቆስለ በእንተ ኃጢአትነ ወሐመ በእንተ ጌጋይነ ትእምርተ ሰላምነ ወበቁስለ ዚአሁ ሐዮነ ቁስለነ።ወመጠዎ እግዚአብሔር በእንተ ኃጢአትነ ወውእቱሰ ኢከሠተ አፉሁ በሕማሙ ወመጽአ ይጠባሕ ከመ በግዕ ወከመ በግዕ ዘኢይነብብ በቅድመ ዘይቀርጾ ከማሁ ኢከሠተ አፉሁ በሕማሙ።እስመ ኢገብረ ኃጢአተ ወኢተረክበ ሐሰት ውስተ አፉሁ።ኢሳ.63፣1 ተስእሎ እም ነቢይ ወተሠጥዎ እመልአክ እንዘ ይብል መኑ ዝንቱ ዘወጽአ እም ኤዶም ቀይሐ አልባስ እም ባሥር መካህ ብእሲ ኃያል ወግሩም በልብሰቱ አኮ በተንባል ወአኮ በመልአክ አላ ለሊሁ ያድኅኖሙ።

እግዚአብሔር

መጽሐፈ ኤደን

ኢሳ.2፣5 ንዑ ንሑር በብርሃነ እግዚአብሔር።ኢሳ.6፣1 ወእምዝ በዓመተ ሞተ ያዝያን ንጉሥ ርኢክዎ ለእግዚአብሔር እንዘ ይነብር ዲበ መንበሩ ነዋኅ።ወልዑል ወምሉዕ ቤተ ስብሐቲሁ ወሱራፌል ይቀውሙ ዓውደ።ኢሳ.14፣24 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ጸባዖት በከመ ከማሁ ይከውን ወበከመ መከርኩ ከማሁ ይከውን ወይነብር።ኢሳ.40፣25 ወገብራ ለምድር እም ኀበ ወኢምንት ወአብቁለ ላእሌሃ ያመ ወሣዕረ ወባዕደኒ ብዙኀ ፍጥረታተ ዘኢይትኄለቍ።ይቤ እግዚአብሔር ኢይርኅብ ወኢይጸምዕ ወኢይደክም።ኢሳ.43፣13 ወአልቦ ዘያመስጥ እም እዴየ ወዘገበርኩ አልቦ ዘይመይጥ።ኢሳ.45፣7 አነ ፈጠርኩ ብርሃነ ወገበርኩ ጽልመተ አነ እፈጥር ሰላመ ወአመጽእ እኪተ።

ከንቱ ውዳሴ፣ሹመኞች፣መጠጥ ቤት

ኢሳ.3፣12 እለ ያስተበጽኡክሙ ያስሕቱክሙ ወይደመስሱ አሠረ እገሪክሙ።ለምንት ትገፍዕዎሙ ለሕዝብየ።ኢሳ.5፣12 አሌ ሎሙ ለእለ ይገይሡ በጽባሕ ቤተ መያሲ ወይውዕሉ ውስተ ስታይ ወያነድዶሙ ወይን።ወይሰትይዎ ለወይን እንዘ የኀልዩ በመሰንቆ ወበከበሮ ወበእንዚራ ይሰትይዎ ለወይን።ኢይነጽሩ ግብረ እግዚአብሔር ወኢይሬእዩ ተግባረ እደዊሁ ወበእንተ ዝንቱ ተጼወው ሕዝብየ።

ውሸት፣ሴራ፣ሆዳምነት፣ቅንዐት

ኢሳ.5፣21 አሌ ሎሙ ለእለ ይብልዎ ለእኩይ ሠናየ ወለሠናይ እኩየ።እለ ይብልዎ ለብርሃን ጽልመተ ወለጽልመት ብርሃነ እለ ይብልዎ ለጥዑም መሪረ ወለመሪር ጥዑመ።አሌ ሎሙ ለእለ ይጠበቡ ለእከይ።እስመ ኢፈቀዱ ሕገ እግዚአብሔር ጸባዖት።ኢሳ.22፣12 እንዘ ትብሉ ንብላዕ ወንስተይ ጌሠመ ንመውት።ኢሳ.26፣10 ቅንዐት አኀዞሙ ለሕዝብ አብዳን።

ሱራፌል፣ምስጋና

ኢሳ.6፣1 ወለለአሐዱ አሐዱ ስድስቱ ክነፊሆሙ በክልኤቱ ይከድኑ ገጾሙ ወበክልኤቱ ይከድኑ እግሮሙ።ወበክልኤቱ ይሠሩ እም ጽንፍ እስከ ጽንፍ።ወይኬልሑ አሐዱ አሐዱ ምስለ ካልዑ ወይብሉ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እግዚአብሔር ጸባዖት ፍጹም ምሉዕ ሰማያተ ወምድረ ቅድሳተ ስብሐቲከ።ወተፈነወ ኀቤየ አሐዱ እም ሱራፌል ወውስተ እዴሁ ፍሕም ዘነስአ በጥብት እምሥዋዕ ወአልከፈኒ ከናፍርየ ወይቤለኒ አዕተትኩ ኃጢአተከ።ኢሳ.12፣5 ሰብሑ ለስመ እግዚአብሔር እስመ ገብረ ዓቢያተ ኩሎ ንግሩ ዘንተ ለኩሉ ምድር።

ናቡከደነጾር

ኢሳ.7፣14 ሀተታ ንጉሡ ምናሴ ይባላል።በእርሱ ዘመን አንድ ዕብራዊ ነበረ።ከንጉሡ ጋራ ተጣላ።ሂዳችሁ አምጡት ብሎ አስፈለገው ያ ዕብራዊ ሸሽቶ ወደ ባቢሎን ወረደ።ከዚያ ባሏ ከሌለበት ከአንድ ነጋዴ ሚስት ደረሰ።ናቡከደነጾር ተጸነሰ ተወለደ።በዚያው ወራት የንጉሡ ልጅ ወፍ ወለደች።ገረዲን ወደ ወንዝ ጣይው ብላ ላከቻት።የናቡከደነጾር እናትም ባሌ ከሌለበት ወልጄ ብገኝ ሲመለስ ይገድለኝ የለም ብላ አስይዛ ገረዲን ወደ ወንዝ ላከቻት።ሁለቱ ገረዶች

በመንገድ ይገናኛሉ።ከዚያ ተመካክረው ወፏን ጥለው ናቡከደነጾርን ለንጉሡ ልጅ ሰጧት ተውላጠ ፆፍ የወፍ ልዋጭ የሚያሰኘው ይህ ነው።

ሕገ እግዚአብሔር፣ረድኤተ እግዚአብሔር

ኢሳ.26፣8 ብርሃን ትእዛዝከ በዲበ ምድር።ተመሀሩ ገቢረ ጽድቅ እለ ትነብሩ ውስተ ዓለም። ኢሳ.30፣2 ወተሐውሩ ወትወርዱ ብሔረ ግብጽ እርዱን እያላችሁ ወደ ግብጽ ትሄዳላችሁ ወኢሰአልክሙኒ እርዳዕክሙ።ከንቱኬ ግብጽ ኢይበቁዑክሙ እስመ ተወከልክሙ በከንቱ ከንቶ ይከውነክሙ ኃይልክሙ።እመሰ አበይክሙ ሰሚዐ ወትቤሉ በአፍራሲነ ናመስጥ ወንጼዐን ረዋጼ ፈረሰ በእንተ ዝንቱኬ ረዋጽያን እሙንቱ እለ ይጼግኑክሙ።ወይሜምዑ አሠርቱ ምእት እምኔክሙ እም ድምጸ አሐዱ።ኢሳ.31፣1 አሌ ሎሙ ለእለ ይወርዱ ብሔረ ግብጽ ይርድእዎሙ ወይትአመኑ በአፍራሲሆሙ ወበሠረገላቲሆሙ እስመ ብዙኅ አፍራሲሆሙ ወመልዐ ፈድፋደ ወኢተወከሉ በቅዱሰ እስራኤል ወኢኀሥሥዎ ለእግዚአብሔር።ኢሳ.36፣4 በመኑ ትትዌከል። በማን ትታመናለህ።ኢሳ.57፣11 ወአነሂ ተኀየይኩኪ እስመ ኢፈራህክኒ።

ትእግስት፣ሕሊና

ኢሳ.30፣17 ወአይቱ ውእቱ ክብርክሙ።ብጹኣን እለ ይትዔገሥዎ ለፈተና ብሎ መከራ ቢያመጣባቸው መከራውን ታግሠው የሚቀበሉ ሰዎች ንዑዳን ክቡራን ናቸው።እስመ ሕሊናሆሙ ለእኩያን ዓመፃ ትመክር ጻድቃንሰ ጥበበ ይመክሩ።

መሸነፍ

ኢሳ.37፣9 ወተመውዐ ተራቅታ ንጉሠ ኢትዮጵያ።(ለሰው ልጅ አጠቃላይ ለፍጡራን መሸነፍ ይስማማቸዋል።ከሌላው የበለጠ ኃይል እስካለ ድረስ ባለው መሸነፍ ተፈጥሮአዊ ነው።መቀበል እና መደሰት እንጂ መናደድ አያስፈልግም።ዋናው ደካማነትን ተረድቶ ረድኤተ እግዚአብሔርን መጠየቅ ነው)።

ተግሣጽ፣የተመረጠች ዕለት

ኢሳ.40፣1 ገስጽዎሙ ለሕዝብየ ይቤ እግዚአብሔር።እስመ በዝኅ ኀሠራ ወተርፈ ኃጢአታ። ኢሳ.49፣8 ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር በዕለት ኀሪት ሰማዕኩከ ወበዕለተ መድኃኒት ረዳእኩከ። አንድም ዕለት ኀሪት ዕለተ መድኃኒት ያላት ዕለተ ንሥሓ ናት።በዚህ ዓለም ንሥሓ ገብቶ በወዲያኛው ዓለም የሚድኑባት ስለሆነ።

ቅዱሳን

ኢሳ.51፣2 ርእይዎ ለአብርሃም አቡክሙ ወለሣራሂ እንተ ሐመት ብክሙ።ኢሳ.56፣3 ኢይበል ፈላሲ ዘገብአ ኀበ እግዚአብሔር ይፈልጠኒኑ እግዚአብሔር እም ሕዝቡ ወኢይበል ሕጽው አንሰ ከመ ዕፅ ይቡስ ከመዝ ይቤ እግዚአብሔር ለሕጽዋን እመ ዐቀቡ ሰንበታትየ ወአብደሩ ዘአነ እፈቅድ ወተዐገሡ በሥርዓትየ እሁቦሙ በቤትየ ወበዕረፍትየ መካነ ዘያሰሚ ወዘይኄይስ እም ደቂቅ ወአዋልድ ወእሁቦሙ ስመ ዘለዓለም ዘኢየኀልቅ ወቤትየኒ ቤተ ጸሎት ይሰመይ።

መጽሐፈ ኤደን

ጾም

ኢሳ.58፣3 ሕዝብኒ ይብሉ እፎ ጾምነሂ ወኢርኢከነ፡፡ወአሕመምነ ነፍሰነ ወኢያእመርከነ እስመ ይቤ ትጸውሙ ትገብሩ ፈቃደክሙ፡፡ትሰክዩ ወትትዋቀሱ አኮኬ ዘንተ ጾመ ዘኀረይኩ ዳዕሙ ፍታሕ ኩሎ ማእሠረ ዓመፃ ወዕርቅ ወአርትዕ ኩሎ ጠዋየ፡፡ወባልሕ ኩሎ ምንዱበ ወኀድግ ኩሎ መጽሐፈ ዓመፃ፡፡ወአጽግቦ ለርኁብ እም እክልከ ወእመኒ ርኢከ ዕሩቀ አልብሶ ሶቤሀኬ ይሰምዐከ እግዚአብሔር በጊዜ አውየውከ፡፡

ክርስትና ስም፣መሥዋዕት

ኢሳ.65፣15 ወይሰሚ ስመ ሐዲሰ ለእለ ይትቀነዩ ሎቱ ወይትባረኩ ዲበ ምድር፡፡ኢሳ.66፣3 ወኃጥዕሰ ዘይሠውዕ ሊተ ላህመ ከመ ዘይጠብሕ ሊተ ከልበ ወዘሂ ያበውዕ ሊተ ስንዳሌ ከመ ሐራውያ፡፡

መጽሐፈ ዜና መዋዕል

የሳባ ዘር ሀረግ

1ኛ ዜና.1፣1 አዳም፣ሴት፣ሄኖስ፣ቃይናን፣መላልኤል፣ያሬድ፣ሄኖክ፣ማቱሳላ፣ላሜህ፣ኖኅ፣ሴም፣ አይላም፣አሡር፣አርፋክስድ፣ሳላን፣ቃይናን፣ዔቦር፣ዮቅጣን፣ኤልሞዳድ፣ሣሌፍ፣አራሞት፣ያራሕ፣ ቁዱራም፣ኤዜል፣ዲቅላም፣ጌማሄል፣ኤልሜሄል፣ሳባ ይላል፡፡ይህ የሴሙ ሳባ ሲቆጠር ነው፡፡የካሙ ግን ኖኅ ካምን ወለደ ካም ሳባን ወለደ፡፡

የሰው ዘር

ሲዶን፣ኬጤዎን፣ኢያቡሴዎን፣አሞራዎን፣ጌርጌሴዎን፣ኤዌዎን የከነዓን ልጆች ናቸው፡፡የአብርሃም ዕቅብት ኬጡራ ምድያምን ወለደች፡፡አካዝ ሕዝቅያስን ወለደ ሕዝቅያስ፣ምናሴ፣አሞጽ፣ኢዮስያስ፣ ኢዮአቄም፣ኢኮንያን፣ፈዳያ፣ዘሩባቤል፡፡ፈዳያ ዘሩባቤልን ወለደ፡፡የዕሴይ ልጆች ኤልያብ፣አሚናዳብ፣ ሳማን.ናትናኤል፣ራዳይ፣አሶን፣ዳዊት ናቸው፡፡ሴት ልጆቹ ደግሞ ሶርህያ እና አቢግያ ናቸው፡፡ የሶርህያ ልጆች አቢሳ፣ኢዮአብ፣አሣሄል ነበሩ፡፡አቢግያ አሜሳይን ወለደች፡፡

ካህናት፣አገልግሎት

1ኛ ዜና.6፣32 ሰሎሞንም የእግዚአብሔርን ቤት በኢየሩሳሌም እስኪሠራ ድረስ በምስክሩ

ድንኳን ማደሪያ ፊት በበገና እያዜሙ ያገለግሉ ነበር፡፡በየተራቸውም ለአገልግሎታቸው ይቆሙ ነበር፡፡አገልጋዮችም እኒህ ነበሩ ከቀዓት ልጆች ዘማሪው ኤማን ነበር፡፡በቀኙም የሚቆም ወንድሙ አሳፍ ነበር፡፡በግራቸው የሚቆሙት የሜራሪ ልጆች ነበሩ፡፡2ኛ ዜና.8፣14 የእግዚአብሔርም ሰው ዳዊት እንዲህ አዝዞ ነበርና ካህናቱን እንደ አባቱ እንደ ዳዊት ሥርዓት በየአገልግሎታቸው ሰሞን ከፈላቸው፡፡ሌዋውያንንም እንደ ሥርዓታቸው ያመሰግኑ ዘንድ በካህናቱም ፊት ያገለግሉ ዘንድ በየሰሞናቸው ከፈላቸው፡፡2ኛ ዜና.23፣6 ወደ እግዚአብሔር ቤት ግን ከካህናትና ከሌዋውያን አገልጋዮች በቀር ማንም አይግባ እነርሱ ቅዱሳን ናቸውና ይግቡ፡፡

መጽሐፈ ኤደን

መጽሐፍ

1ኛ ዜና.9፣1 እስራኤልም ሁሉ ስለኃጢአታቸው ወደ ባቢሎን ከተማረኩ በኋላ በየትውልዳቸው ተቆጠሩ።እነሆም በእስራኤልና በይሁዳ ነገሥታት መጽሐፍ ተጽፈዋል።2ኛ ዜና.20፣34 የቀረውም የፊተኞቹና የኋለኞቹ የኢዮሳፍጥ ነገሮች እነሆ የእስራኤልን ነገሥታት ታሪክ በጻፈው በአናኒ ልጅ በነቢዩ በኢዩ ታሪክ ተጽፏል።

ደብተራ፣ቤተመቅደስ

1ኛ ዜና.15፣1 ዳዊትም በከተማው ለራሱ ቤቶችን ሠራ ለእግዚአብሔርም ታቦት ስፍራ አዘጋጀ ድንኳንም ተከለላት።1ኛ ዜና.15፣23 በራክያና ሕልቃናም ለታቦቷ በረኞች ነበሩ።ዘካርያስ አልዓዛርም በእግዚአብሔር ታቦት ፊት መለከት ይነፉ ነበር።ያመሰግኑትና ያከብሩትም ዘንድ ከሌዋውያን ወገን አቆመ አለቃውም አሳፍ ነበር።2ኛ ዜና.3፣1 ሰሎሞንም በዓውደ ኦርና የእግዚአብሔርን ቤት መስራት ጀመረ።2ኛ ዜና.6፣40 አሁንም አምላኬ ሆይ በዚህ ስፍራ ወደሚሆነው ጸሎት ዓይኖችህ የተገለጡ ጆሮዎችህም የሚያደምጡ ይሁን።2ኛ ዜና.7፣5 በዚያችም ዕለት ንጉሥ ሰሎሞን 22000 በሬዎችንና 120000 በጎችን ሰዋ።እንዲሁም ንጉሥና ሕዝቡ ሁሉ የእግዚአብሔርን ቤተ ቅዳሴ አከበሩ።2ኛ ዜና.7 አሁንም በዚህ ስፍራ ለሚጸለይ ጸሎት ዓይኖቼ ይገለጣሉ ጆሮዎቼም ያዳመረጣሉ።አሁንም ስሜ ለዘላለም በዚያ ይኖር ዘንድ ይህን ቤት መርጫለሁ ቀድሻለሁም ዓይኖቼና ልቤም ዘወትር በዚያ ይሆናሉ።እናንተ ግን ብትመለሱ የሰጠኋችሁን ሥርዓቴንና ትእዛዜን ብትተው ሄዳችሁም ሌሎችን አማልክት ብታመልኩ ብትሰግዱላቸውም እኔም ለአባቶቻችሁ ከሰጠኋቸው ምድር እነቅላችኋለሁ።ለስሜም የቀደስሁትን ይህን ቤት ከፊቴ እጥለዋለሁ በአሕዛብም ሁሉ መካከል ምሳሌና ተረት አደርገዋለሁ።

መዝሙር፣መዘምራን፣ቅኔ፣ግጥም

1ኛ ዜና.15፣19 መዘምራንም ኤማንና አሳፍ ኤታንም በናስ ጸናጽል ከፍ አድርገው ያሰሙ ነበር።በመሰንቆ በልዑል ቃል ያዜሙ ነበር።ስምንት አውታር ባለው በገና ይዘምሩ ነበር። የሌዋውያንም አለቃ ኮንንያስ በዜማ ላይ ተሾሞ ነበር ብልሃተኛ ነበርና።2ኛ ዜና.5፣12 መዘምራንም የነበሩት ሌዋውያን ሁሉ ጥሩ በፍታ ለብሰው ጸናጽልና ከበሮ መሰንቆም እየመቱ በመሠዊያው አጠገብ ቆመው ነበር።ከእነርሱም ጋር 120 ካህናት መለከት ይነፉ ነበር። መለከቱንም የሚነፉ መዘምራኑ በአንድነት ሆነው እግዚአብሔርን እያመሰገኑና እያከበሩ ‹‹እግዚአብሔር ቸር ነውና ምሕረቱም ለዘላለም ነውና እግዚአብሔርን አመስግነው›› እያሉ በአንድ ቃል ድምጻቸውን ወደላይ ከፍ አድርገው በመለከትና በጸናጽል በዜማም ዕቃ ሁሉ እግዚአብሔርን ባመሰገኑ ጊዜ የእግዚአብሔር የክብሩ ደመና የእግዚአብሔርን ቤት ሞላው።2ኛ ዜና.7፣5 ካህናቱም በየሥርዓታቸው ሌዋውያኑም ደግሞ ምሕረቱ ለዘላለም ነውና እግዚአብሔርን አመስግኑ የሚለውን የዳዊትን መዝሙር እየዘመሩ ቆመው ነበር።እስራኤልም ሁሉ ቆመው ነበር።2ኛ ዜና.20፣22 ዝማሬውንና ምስጋናውንም በጀመሩ ጊዜ ይሁዳን ሊወጉ በመጡት በአሞንና በሞዓብ ልጆች በሴይርም ተራራ ሰዎች ላይ እግዚአብሔር ኃይልን ሰጣቸው።2ኛ ዜና.23፣13 መዘምራንም በዜማ ዕቃ እያዜሙ የምስጋና መዝሙር ይዘምሩ

ነበር።2ኛ ዜና.35፣25 ኤርምያስም ለንጉሡ ለኢዮስያስ የልቅሶ ግጥም ገጠመለት።ይህም በእስራኤል ሁሉ ዘንድ ወግ ሆኖ በልቅሶ ግጥም ተጽፏል።

መሥዋዕት፣ቁርባን፣በዓል

1ኛ ዜና.21፣15 የእግዚአብሔርም መልአክ በኢያቡሳዊው በኦርና አውድማ አጠገብ ቆሞ ነበር። ዳዊትም ዓይኖቹን አነሳ።የእግዚአብሔርም መልአክ በምድርና በሰማይ መካከል ቆሞ የተመዘዘም ሰይፍ በእጁ ሆኖ ወደ ኢየሩሳሌም ተዘርግቶ አየ።ዳዊትም የሚቃጠለውን መሥዋዕትና የደኅንነቱንም መሥዋዕት አቀረበ።እግዚአብሔርንም ጠራ።እግዚአብሔርም መልአኩን አዘዘው ሰይፉንም በአፎቱ ከተተው።2ኛ ዜና.8፣13 ሙሴም እንዳዘዘ እንደ ሥርዓታቸው በየቀኑ ሁሉ በየሰንበታቱም በየመባቻዎቹም በየበዓላቱም በየዓመቱ ሦስት ጊዜ በየቂጣው በዓልና በየሰባቱ ሱባኤ በዓል በየዳሱም በዓል ቁርባን ያቀርቡ ነበር።2ኛ ዜና.35፣1 ኢዮስያስም ለአምላኩ ለእግዚአብሔር በኢየሩሳሌም ፋሲካ አደረገ።

ረድኤተ እግዚአብሔር፣እግዚአብሔር

2ኛ ዜና.1፣1 የዳዊት ልጅ ሰሎሞንም በመንግሥቱ በረታ።አምላኩም እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር ነበር።እጅግም አከበረው አገነነውም።2ኛ ዜና.20፣6 አቤቱ የአባቶቻችን አምላክ ሆይ ኃይልና ችሎታ በእጅህ ነው።2ኛ ዜና.20፣15 ሰልፉ የእግዚአብሔር ነው እንጂ የእናንተ አይደለምና ከዚህ ታላቅ ወገን የተነሳ አትፍሩ አትደንግጡም እናንተ የምትዋጉ አይደላችሁም ተሰለፉ ዝም ብላችሁ ቁሙ።የሚሆነውንም የእግዚአብሔርን ማዳን እዩ።እግዚአብሔርም ከእናንተ ጋር ነውና አትፍሩ አትደንግጡም።

ጸጋ፣ቸርነት

2ኛ ዜና.1፣7 እግዚአብሔር ሰሎሞንን የምሰጥህን ከእኔ ለምን አለው።ሰሎሞንም እግዚአብሔርን አለው።አሁንም በዚህ ፊት እወጣና እገባ ዘንድ ጥበብንና ማስተዋልን ስጠኝ እግዚአብሔርም ጥበብና ማስተዋልን እሠጥሀለሁ አለው።2ኛ ዜና.7፣10 እግዚአብሔር ለዳዊትና ለሰሎሞን ለሕዝቡም ለእስራኤል ስላደረገው ቸርነት በልባቸው ደስ ብሏቸው ሄዱ። እግዚአብሔርም ለሰሎሞን በሌሊት ተገልጦ እንዲህ አለው ጸሎትህን ሰምቻለሁ ይህንንም ስፍራ ለራሴ ለመሥዋዕት ቤት መርጫለሁ።ዝናም እንዳይወርድ ሰማያቱን ብዘጋ ወይም የሚያፈራውን እንጨት ሁሉ ይበላ ዘንድ አንበጣን ባዝዘው ወይም በሕዝቤ ላይ ቸነፈር ብሰድ በስሜ የተጠሩት ሕዝቤ ሰውነታቸውን አዋርደው ቢጸልዩ በፊቴም ቢፈልጉ ከክፉ መንገዳቸውም ቢመለሱ በሰማይ ሆኜ እሰማለሁ።ኃጢአታቸውንም ይቅር እላለሁ ምድራቸውንም እፈውሳለሁ።

አንድምታ

ይህ በግሪኩ የለም ይህ በዕብራይስጡ የለም የሚለው በአውድ ሲተረጎም የሚጨምርና የሚቀንስ ስላለ ነው።ሌላው ከአንዱ ቅጅ ወደ ሌላ ቅጅ ሲል ብዙ ልዩነቶች ሊፈጠሩ ይችላሉ። ለምሳሌ አንዱ ቅጅ 5 ያለውን አንዱ 50 አንዱ 13 ሊለው ይችላል።ሲገለባበጥ ብዙ ልዩነቶች ይፈጠራሉ።ይኸውም ከገልባጩ ችግር ሊፈጠር ይችላል።የአብነት ልዩነቶች መፈጠራቸውም

መጽሐፈ ኤደን

በዚህ በቅጂ ልዩነት ይመስላል።2ኛ ዜና.22፣2 አካዝያስም መንገሥ በጀመረ ጊዜ እድሜው 22 ዓመት ነበረ (ዕብራይስጡ 42 ዓመት ይላል)።ይህ ዓይነት የቁጥር ልዩነት ሲገለባበጥ የሚፈጠር ስህተት ይሆናል ወይንም የአቆጣጠር ልዩነትም ሊሆን ይችላል።የቃላትም ልዩነት በዚህ መልኩ ሊፈጠር ይችላል።አንዱ ነው ያለውን አንዱ አይደለም ሊለው ይችላል።ስለዚህ ጠቅላላ ዓውዱን ከሌሎች መጻሕፍት ጋር ያለውን እውነት እያስተያዩ ማመሳከር ይገባል።ቢቻል እናት መዝገቡን ወይም ቀደም ብለው የታተሙ ቅጅዎችን ማግኘት ጥሩ ነው።

ንሥሓ፣ጸም

2ኛ ዜና.6፣37 በተማረኩበትም ሀገር ሆነው በልባቸው ንሥሓ ቢገቡ በምርኳቸውም ሀገር ሳሉ ተመልሰው ኃጢአት ሠርተናል በድለንማል ክፉም አድርገናል ብለው ቢለምኑህ ጸሎታቸውን ስማ ፍርድንም አድርግላቸው አንተም የበደሉህን ሕዝብ ይቅር በል።2ኛ ዜና.20፣3 ኢዮሳፍጥም ፊራ እግዚአብሔርንም ሊፈልግ ፊቱን አቀና በይሁዳም ሁሉ ጾም አወጀ።2ኛ ዜና.33፣12 ምናሴም ተማርኮ በተጨነቀ ጊዜ አምላኩን እግዚአብሔርን ፈለገ።በአባቶችም አምላክ ፊት ሰውነቱን እጅግ አዋረደ ከንቱውን ስመለከት የማይጠቅመኝንም ነገር ሳበዛ በፊትህ ክፉ ስራ ሰርቻለሁና።አሁንም ቸርነትህን እየለመንሁ በልቤ ጉልበት እሰግዳለሁ አቤቱ ጌታየ ፈጽሜ በደልሁ ኃጢአቴንም አምናለሁ ይቅር በለኝ አቤቱ ይቅር በለኝ ለኃጢአቴም አሳልፈህ አትስጠኝ ብሎ ጸለየ።መዳን የማይገባኝ ሲሆን በይቅርታህ ብዛት አዳንከኝ በየጊዜውና በሕይወቴ ዘመን ሁሉ አመሰግንሀለሁ እግዚአብሔርም ልመናውን ተቀበለው።ምናሴም የጣዖት መሠዊያዎችን ሁሉ ከከተማይቱ በስተውጭ ጣላቸው የእግዚአብሔርንም መሠዊያ ደግሞ አደሰ።

ንግሥና፣ንግሥት ሳባ

2ኛ ዜና.8፣10 የንጉሡ የሰሎሞን ዓይነተኞች አለቆች 250 ነበሩ።2ኛ ዜና.9፣1 የሳባም ንግሥት የሰሎሞንን ዝና በሰማች ጊዜ በግመሎች ላይ ሽቱና ብዙ ወርቅ የከበረም ዕንቁ አስጭና ከታላቅ ጓዝ ጋር ሰሎሞንን በኢየሩሳሌም በእንቆቅልሽ ትፈትነው ዘንድ መጣች።የዓረብ ነገሥታት ሁሉ ወርቅና ብር ያመጡ ነበር።

ምቀኝነት፣ባዕድ አምልኮ

2ኛ ዜና.21፣13 ከአንተም የሚሻሉትን የአባትህን ቤት ወንድም ገድለሀልና እነሆ እግዚአብሔር ሕዝብህንና ልጆችህን ሚስቶችህንም ያለህንም ንብረት ሁሉ በታላቅ መቅሰፍት ይቀስፋል። ከዚህም በኋላ እግዚአብሔር መድኃኒት በማይገኝለት ደዌ አንጀቱን ቀሰፈው።2ኛ ዜና.33፣4 እግዚአብሔርም ስሜ በኢየሩሳሌም ለዘላለም ይኖራል ባለው በእግዚአብሔር ቤት የጣዖት መሠዊያዎችን ሠራ።

መጽሐፈ ዕዝራ

ጸም፣ጸሎት

መጽሐፈ ኤደን

ዕዝ.8፣23 ስለዝህም ነገር ጾምን ወደ እግዚአብሔርም ለመንን እርሱም ሰማን።ነህ.1፣3 የኢየሩሳሌምም ቅጥር ፈርሷል በሮቿም በእሳት ተቃጥለዋል አሉኝ።ይህንንም ቃል በሰማሁ ጊዜ ተቀምጬ አለቀስሁ።አያሌ ቀንም አዘን ነበር።በሰማይም አምላክ ፊት እጾምና እጸልይ ነበር።ዕዝ.ሱቱ.3፣13 ዛሬ እንደጾምህ ዳግመኛ ሰባት ቀን ብትጸልይና ብታለቅስ ከዚህ የሚበልጥ ትሰማለህ።ዕዝ.ሱቱ.3፣20 እኔም መልአኩ ዑርኤል እንዳዘዘኝ አዘኜ እያለቀስሁ ሰባት ቀን ጾምሁ።ከሰባት ቀን በኋላም የልቡናዬ ሀሳብ እጅግ አደከመኝ የጥበብም መንፈስ ሰውነቴን አነሳሳቻት።ዕዝ.ሱቱ.4፣31 ዳግመኛ ሰባት ቀን ብትጾምና ብትጸልይ ከዚህ የሚበልጥ ዳግማኛ እነግርሀለሁ።ዕዝ.ሱቱ.8፣24 ግንብ ወደ አልተሰራበት ምድረ በዳ ብትሄድና ከእንጨት ፍሬ ብቻ ብትበላ ሥጋም ባትበላ ከእንጨት ፍሬ ብቻ በቀርም ወይን ባትጠጣ ወደ ልዑል ሁልጊዜ ብትጸልይ መጥቼ እነግርሀለሁ።

ረድኤተ እግዚአብሔር

ዕዝ.8፣31 የአምላካችንም እጅ በላያችን ነበረ።በመንገድም ከጠላትና ከሚሸምቅ ሰው እጅ አዳነን ወደ ኢየሩሳሌምም ደረስን ።ዕዝ.9፣9 አምላካችን ግን በባርነታችን አልተወንም።ነህ.2.18 ተነሱ እንስራ የሰማይ አምላክ ያከናውንልናል እኛም ንጹሓን ባርያዎቹ ተነስተን እንሰራለን። ዕዝ.ካል.4፣59 ድል መንሳት ከአንተ ዘንድ ነው።ጥበብም ከአንተ ዘንድ ነው።ክብርም ከአንተ ዘንድ ነው።

ቃልኪዳን

ነህ.1፣5 አቤቱ የሰማይ አምላክ ሆይ ለሚወዱህና ትዕዛዝህን ለሚያደርጉ ቃልኪዳንና ምሕረትን የምትጠብቅ አምላክ ሆይ።ነህ.2፣5 ወደ አባቶቼ መቃብር ከተማ ስደደኝ።

መጽሐፍ፣ትምህርት

ነህ.8፣8 የእግዚአብሔርንም ሕግ መጽሐፍ አነበቡ።ዕዝራም እግዚአብሔርን ማወቅ ያስተምርና ያስታውቅ ነበር።ሕዝቡም የሚነበበውን ያስተውሉ ነበር።ዕዝ.ሱቱ.4፣20 በሰማይ መጻሕፍት ይገለጣሉ።ዕዝ.ሱቱ.13፣24 አንተ ግን ብዙ ብራና አዘጋጅ ነገ በዚህ ሰዓት ትጽፍ ዘንድ ትጀምራለህ።ዕዝ.ካል.8፣3 ይህም ዕዝራ ከባቢሎን መጣ።እርሱም የእስራኤል አምላክ የሰጠውን የሙሴን ኦሪት ሁሉ ያውቅ ነበር።እርሱም ጸሐፊ ነበር።ዕዝራም ብዙ ትምህርት የሚያውቅ ነበረ።ለእስራኤልም ሥርዓትንና ፍርድን ያስተምር ዘንድ ከእግዚአብሔር ሕግና ትዕዛዝ የሚጎድለው አልነበረም።ዕዝ.ካል.8፣23 የእግዚአብሔርን ሕግ የማያውቁትንም አስተምሯቸው።

ንሥሓ፣ሞት፣ምናኔ

ነህ.9፣2 ቆመውም ኃጢአታቸውን የአባቶቻቸውንም ኃጢአት ተናዘዙ።ዕዝ.ሱቱ.6፣9 የሞትስ ነገር እንዲህ ነው።ከልዑል ዘንድ የትዕዛዝ ቃል ከወጣ በኋላ እገሌ ይሙት ባለጊዜ ነፍሱ ከሥጋው ትለያለች።ለልዑል ጌትነትም አስቀድማ ትሰግዳለች።ዕዝ.ሱቱ.6፣48 ሁላችንም የምንኖረው ሕይወት ምን ይጠቅመናል?በነዘን እንኖራለንና ከሞትንም በኋላ ዳግመኛ ፍርድ

ይቆየናልና።አዳም ሆይ ምን አደረግንህ አንተ ባትበድል ይህች መከራ በእኛ ላይ ባልመጣችብን ነበር።

እግዚአብሔር፣እውቀት፣በእንተ ክርስቶስ

ነህ.9፣6 አንተ ብቻ እግዚአብሔር ነህ።ዕዝ.ሱቱ.1፣8 አሕዛብም ሁሉ በየሥራቸው ኖሩ። በፊትህም በደሉ አንተንም ካዱ አንተ ግን አልከለከልሃቸውም።ዕዝ.ሱቱ.2፣11 የምትፈርስና የምትበሰብስ አንተ የማይበሰብስ የልዑልን መንገድ ማወቅ አትችልም።በምድር የሚኖሩ ሰዎች በምድር ያለውን ማወቅ ይችላሉ እንጂ በሰማያትና ከሰማያት በላይ ያለውን አይደለም።(ፍጡር ፈጣሪን በእምነት ካልሆነ በቀር እንደፈጠረው በምንም ሊያውቅ አይችልም።ሳይፈጠር ሲፈጠር ምን ይመስል ነበር የሚለውን የሚያውቅ የለምና።ሁሉን የሚያውቅ እግዚአብሔር ብቻ ነው)። ዕዝ.ሱቱ.2፣52 ኢይሩማኤል ‹‹ስለጠየቅኸኝ ምልክትስ ከብዙ በጥቂቱ መንገር ይቻለኛል።ስለ ሕይወትህ ግን እነግርህ ዘንድ አልተላክሁም እኔም አላውቀውም።ዕዝ.ሱቱ.3፣33 ከፈጣሪው ይልቅ እስራኤልን አንተ እጅግ ትወደዋለህን?እኔም አቤቱ አይደለም አልኩት።ዕዝ.ሱቱ.3፣48 እኔም ለፈጠርሁት ዓለም በየጊዜው ሥርዓት ሰራሁለት።ዕዝ.ሱቱ.4፣55 አቤቱ ይህንን ዓለም ስለ እናንተ ፈጠርሁት ብለሀልና።ዕዝ.ሱቱ.5፣19 አንተ በፍርድ ከአንዱ ከእግዚአብሔር የምትሻል አይደለህም።ከልዑልም አንተ የምትራቀቅ አይደለኽም።እግዚአብሔር ሕጉን ሰርተው በሕይወት እንዲኖሩ አዝሏቸዋልና ሕጉን ቢጠብቁ ግን ባልተፈረደባቸውም ነበር።ዕዝ.ሱቱ. 10፣37 እነሆ አንበሳ እያገሣ ከዱር ተነሳ።

ምረቃ፣በዓል፣ካህናት፣ምስጋና

ነህ.12፣27 የኢየሩሳሌምም ቅጥር በተመረቀ ጊዜ ምረቃውን በደስታና በምስጋና በመዝሙርም በጸናጽልም በበገናም በመሰንቆም ለማድረግ ወደ ኢየሩሳሌም ያመጧቸው ዘንድ ሌዋውያኑን በየሰፈራቸው ሁሉ ፈለጉ።የመዘምራኑም ልጆች ከኢየሩሳሌም ዙሪያና ከሌሎችም መንደሮች ተሰበሰቡ።እስራኤልም ሁሉ በዘሩባቤልና በነህምያ ዘመን ለመዘምራኑና ለበረኞቹ ፈንታቸውን በየዕለቱ ይሰጡ ነበር።የተቀደሰውንም ነገር ለሌዋውያን ሰጡ።ዕዝ.ሱቱ.9፣8 እኛ ስለብዙዎች እናዝናለን አንቺ ግን ስለ አንዱ ልጅሽ ታዝኛለሽ።አሁንም ይህንን ኀዘንሽን ከአንቺ አርቂ። ዕዝ.ሱቱ.9፣16 እግዚአብሔርን ብታመሰግኚው ይረዳሻልና።ልጅሽንም በጊዜው ታገኝዋለሽ። ዕዝ.ካል.1፣15 መዘምራኑ የአሳፍ ልጆችም ዳዊት በሰራው ሥርዓት በሹመታቸው ነበሩ። ከሰሞኑም የሚያንድል አልነበረም።

ክፉ ልብ፣ሀሳብ

ዕዝ.ሱቱ.1፣19 ቀዳማዊ አዳም ክፉ ልብን ገንዘብ አድርጎ ነበርና ድል ተነሳ።እርሱ ብቻ አይደለም።ከእርሱ የተወለዱ ልጆችም ሁሉ እንጂ።ዕዝ.ሱቱ.13፣14 መዋቲ አሳብን እንግዲህ ተወው የማይሞተውንም ልበስ።

ጻድቃን፣መልአክ

መጽሐፈ ኤደን

ዕዝ.ሱቱ. 2፣27 ዓለም የጻድቃንን ተስፋ ማስቀረት አይችልምና ይህ ዓለም ጭንቀትን የተመላ ነው ደዌንም የተሞላ ነውና።ዕዝ.ሱቱ.3፣15 ወደ እኔ የመጣውና የተናገረኝ መልአኩም እጄን ያዘኝ በእግርም አቁሞ አጸናኝ።ዕዝ.ሱቱ.5፣18 ጻድቃን ሰፊውን ተስፋ እያደረጉ ጠባቡን ይታገሡታልና።ጠባቡን የሚታመኑ ኃጥዓን ግን ሰፊውን አያገኙትም።ዕዝ.ሱቱ.5፣45 አቤቱ ትዕዛዝህን ጠብቀው የኖሩ ብጹዓን ናቸው።አሁንም በሚመጣው ዓለም ደስ ታሰኛቸው ዘንድ ጻድቃን ጥቂት እንደሆኑ አያለሁ።ዕዝ.ካል.1፣23 የኢዮስያስም ስራው እግዚአብሔርን መፍራት በተመላበት ልቡና በፈጣሪው ፊት የቀና ነበር።

ፍጥረት

ዕዝ.ሱቱ.2፣36 መልአኩ ኢይሩማኤልም እንዲህ ብሎ መለሰላቸው እንደ እናንተ ያሉ ጻድቃን ቁጥራቸው በተፈጸመ ጊዜ ነው።ይህ ዓለም በሚዛን ተመዝኗልና።ባሕሩንም በመስፈሪያ ሰፍሮታልና የተሰጠውም መስፈርት እስኪፈጸም ድረስ ዝም ይላል አይነቃምም።ዕዝ.ሱቱ.4፣49 ያንጊዜም የፈጠርሀቸውን ሁለቱን እንስሳት ጠበቅህ የአንዱን ስሙን ብሔሞት አልከው። የሁለተኛውንም ስሙን ሌዋታን አልከው።

የዓለም ፍጻሜ ምልክት፣ምጽአት

ዕዝ.ሱቱ.3፣1 ምልክቱም እነሆ ወራት ይመጣል።የጽድቅ መንገድም ትሰወራለች።ሃይማኖትም ከሀገር ትጠፋለች።በደልም አንተ ካየኸውና ከሰማኸው ይልቅ ይበዛል።ፀሐይም ድንገት በሌሊት ያበራል።ጨረቃም በድንገት በቀን ያበራል።ከእንጨቶች ደም ይፈስሳል።ድንጋይም ትጮሀለች ሕዝቡም ይታወካሉ።ከዋክብትም ይረግፋሉ ብዙዎች ያልጠረጠሩት ይነግሣል።ሁሉም ቃሉን ይሰማል።በብዙ ሀገሮች ሽብር ይሆናል።ጥቅል እሳትም ይላካል።የምድረ በዳ አውሬዎች ከቦታቸው ይፈልሳሉ ወዳጆችም እንደጠላት በድንገት እርስ በእርሳቸው ይጋደላሉ። ዕዝ.ሱቱ.4፣26 ያንጊዜም ያረጉና ከተወለዱ ጀምሮ ሞትን ያልቀመሱ እነዚያን ሰዎች ያዩዋቸዋል።ዕዝ.ሱቱ.5፣31 የመዋቲ ሰው ዓለምም ያልፋል።ምድርም የተቀበሩባትን ሰዎች ትመልሳለች መሬትም በውስጡ ያረፉትን ሰዎች ይመልሳል።ሰውን ስራው ይከተለዋል።የቁርጥ ፍርድ ይከፈታል።በወዲህ ደስታና ዕረፍት በወዲያም ፍርድና እሳት አለ።የፍርድ ቀንስ እንዲህ ናት።ፀሐይ ጨረቃም ከዋክብትም የሏትም።ደመናም መብረቅም ነጎድጓድም ነፋስም ውሃም ሰማይም ጨላምም ሌሊትም መዓልትም የሏትም።ክረምት በጋም መከርም ብርድም ሐሩርም ጥቅል ነፋስም።በረድ፣ውርጭ፣ጉም፣ዝናም፣ጠል የለባትም።ማታና ጠዋት ብርሃንና ብልጭልጭታ ፋናና መብራት የለም።ከእግዚአብሔር ከጌትነቱ ብርሃን ብቻ በቀር ይህ ሁሉ የለም።ዕዝ.ሱቱ.6፣44 የፍርድ ቀንስ የዚህ ዓለም መጨረሻ ናት።ለሚመጣውም መጀመሪያ ናት።ዕዝ.ሱቱ. 13፣35 ከሞት በኋላ ፍርድ ይመጣልና ያን ጊዜም የጻድቃን ስማቸው ይገለጣል የኃጥዓንም ስራቸው ይገለጣል።

ምሳሌ፣ምርምር

ዕዝ.ሱቱ.4፣8 ያዕቆብ የኤሳውን ተረከዝ ይዞ ተወለደ።ኤሳው የዚህ ዘመን ፍጻሜ ምሳሌ ነው። ያዕቆብ የአዲሱ ዘመን መጀመሪያ ነው።ነገር ግን ዕዝራ አትመራመር።ዕዝ.ሱቱ.9፣45 ሠላሳ

መጽሐፈ ኤደን

ዘመን መካን ሆንኩ ያለችህም ይህ ነው።የሚያቆርቡት መሥዋዕት ሳይኖር ዓለም ሦስት ሺ ዘመን ኖሯልና።

ትዕግስት፣ማሸነፍ፣ይቅርታ

ዕዝ.ሱቱ.6፣56 ትዕግስትን ያጸኗት ፊታቸው ያበራል።ዕዝ.ሱቱ.6፣59 ድል ያደረገ እኔ ያልሁትን ያገኛል።ድል የተነሳ ግን አንተ ያልከውን ያገኛል።ዕዝ.ሱቱ.7፣32 በጎ ስራ የሌለን እኛን ይቅር ብትለን ያን ጊዜ ይቅር ባይ ትባላለህ።በአንተ የተዘጋጀ በጎ ሥራ ያላቸው ጻድቃንን ግን በሥራቸው ይቅር ትላቸዋለህ።ዕዝ.ሱቱ.9፣8 ስለአገኘሽ ቅጣትና መከራም ትዕግስተኛ ሁኚ። ዕዝ.ካል.3፣10 ሦስቱ የፋርስ ሹሞች ለዳርዮስ አንደኛው ወይን ያሸንፋል ብሎ ጻፈ።ሁለተኛው ንጉሥ ያሸንፋል ብሎ ጻፈ።ሦስተኛው ሴቶች ያሸንፋሉ ከሁሉም ይልቅ እውነት ታሸንፋለች ብሎ ጻፈ።ዕዝ.ካል.8፣53 ዳግመኛም ስለዚህ ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ለመንን እርሱም ይቅር አለን።

ጽዋዓ ልቡና

ዕዝ.ሱቱ.13፣38 ዕዝራ ዕዝራ ብሎ ጠርቶ እንዲህ አለኝ።አፍህን ክፈት እኔም የማጠጣህን ጠጣ አፌንም በከፈትሁ ጊዜ ውሃ የተመላ መልኩ እሳት የሚመስል መጠጥን አጠጣኝ።ተቀብየም ጠጣሁት።ልቡናየም ፈጽሞ ዕውቀትን ተናገረ።24 መጻሕፍትም ተጻፉ።

ጽድቅ

ዕዝ.ካል.4፣36 ከእውነት ጋር ዓመፃ አይገኝም።እውነት ግን ሁልጊዜ ታሸንፋለች ሕይወትም ናት።ለዘላለሙም ፈጽማ ጸንታ ትኖራለች።በእርሷ ዘንድ ልዩነትና ለፊት ማዳላት የሉም። በፍርዷም ዓመፅ የለባትም።እርሷም ታሸንፋለች።

መጽሐፈ መቃብያን

1ኛ መቃ.2፣1 ከነገደ ብንያም ስሙ መቃቢስ የሚባል አንድ ሰው ነበረ።መልከ መልካምና እጅግ ብርቱዎች የሆኑ ሦስት ልጆች ነበሩት።

ትምክህት፣ትዕቢት

1ኛ መቃ.1፣1 ስሙ ጲሩጳይዳን የሚባል ክፋትንም የሚወዳት አንድ ሰው ነበር።በፈረሶቹ ብዛትና ከሥልጣኑ በታች ባሉ በጭፍራዎቹ ጽናት ይመካ ነበር።ያ ጲሩጳይዳን ግን ትዕቢተኛ ነበረ።1ኛ መቃ.12፣18 እኔም ጌታዋ እንደሆንሁ በእኔ ትመካለች እንጂ ጌታዋ እንደመሆኔ የምትፈራኝ ፈቃዴንም የምታደርግ አይደለችም።1ኛ መቃ.13፣12 በጠዋት የሚወጣ የአጥቢያ ኮከብ ከሰማይ ለምን ወደቀ?በትዕቢቱና በትምክህቱ ዙፋኔን በሰማያትና በከዋክብት ላይ እዘረጋለሁ እንደልዑልም እሆናለሁ ብሏልና እንደ አንተም ካሉ መላእክት ሁሉ በትዕቢትህ ተዋረድህ።2ኛ መቃ.9፣1 እግዚአብሔር ያይደለህ አንተ ደካማ ሰው ሆይ ለምን ትኮራለህ ዛሬ ሰው ነህ ነገም መሬትና አመድ ነህ በመቃብርህም ትልና ብስባሽ ትሆናለህ።

መጽሐፈ ኤደን

ባዕድ አምልኮ፣ጥንቆላ፣ሟርት

1ኛ መቃ.1፣2 በመዓልትና በሌሊት መሥዋዕት የሚሠዋላቸው ብዙ ጣዖታት ነበሩት።እርሱ ግን በልቡናው ድንቁርና እነርሱ ኃይልንና ብርታትን የሚሰጡት ይመስለው ነበር።በልቡም በግዛቱ ሁሉ እነርሱ ሥልጣንን የሚሰጡት ይመስለው ነበር።ጣዖታትን የሚያገለግሉ ካህናትን ሾመ። ከዚያች ከረከሰች መሥዋዕት እነርሱ እየበሉ ቀንና ሌሊት ጣዖቶቹ የሚበሉ አስመስለው ይነግሩት ነበር።በልቡ ድንቁርናና በእውቀቱ ማነስ እነርሱ የፈጠሩት እነርሱም የሚመግቡትና የሚያነግሡት ይመስለው ነበር።የሚያስታቸው የሰይጣን መንፈስ በዚያ በጣዖቱ ምስል ያድራልና።የልቡናቸውንም ፈቃድ ይነግራቸዋልና እንደወደዱም ይገለጥላቸዋልና።1ኛ መቃ.4፣22 እነርሱ ግን አይገድሉም አያድኑምም መልካም አያደርጉም ክፉም አያደርጉም አያዋርዱም አያከብሩምም አያደኸዩም ባለጸጋም አያደርጉም አይነቅሉምም አይተክሉምም ነገር ግን ዕውራነ ልብን እንዳይድን በአጋንንት መንፈስ ያስታሉ።1ኛ መቃ.24፣5 ከጣዖትና ከጥንቆላ ከሟርትም ራሳችሁን አድኑ።በእነዚህ ይህን በሚያደርጉና በሚሰሟቸውም ላይ ፈቃዳቸውን በሚያደርጉና ወዳጅም በሚሆኗቸው ላይ በትዕዛዛቸውም በሚሄዱ ላይ የእግዚአብሔር መቅሰፍት ይመጣባቸዋል።

ሰማእትነት

1ኛ መቃ.2፣24 እኛ ግን ከአንተ በቀር ሌላ አምላክ የለንም።ስለቅዱስ ስምህ ሰውነታችንን ለሞት እንሰጥ ዘንድ ብርታትና መጠጊያም ሁነን።1ኛ መቃ.3፣1 የልዑል እግዚአብሔር ባሮች አብያ፣ሲላ፣ፈንቶስ ሞተው የተነሱ እነዚህን በፊታችሁ እንዳያችሁ ከሞታችሁ በኋላ እንደዚሁ ትነሡ ዘንድ አላችሁ።ፊታችሁም በመንግሥተ ሰማይ ይበራል።ከእነዚያ ሰዎችም ጋራ ሂዱ በዚያም ሰማዕትነትን ተቀበሉ።1ኛ መቃ.2፣27 መልካቸው ፈጽሞ ያማረ ሁለትም ሰዎች በፊታቸው ቆመው በታዩአቸው ጊዜ እንደመብረቅ የሚያስፈሩ የእሳት ሰይፎች ወርደው ያን ጊዜ አንገታቸውን ቆርጠው ገደሏቸው።ያን ጊዜም እንደቀደመው ሕያዋን ሆነው ተነሱ።የመልካቸው ደም ግባት ፈጽሞ ያማረ ሆነ።ከፀሐይም ይልቅ አበሩ።ከቀደመውም ይልቅ ያማሩ ሆኑ።1ኛ መቃ.3፣21 ቅጣታችንን በምታበዛብን መጠን ዋጋችን ይበዛል።1ኛ መቃ.3፣29 ለሰማእትነት ከቆምን በኋላ እንሸሽ ዘንድ አግባብ አይደለም።እነዚያም ቅዱሳን ወደ እሳቱ በገቡ ጊዜ ነፍሳቸውን ለእግዚአብሔር ሰጡ።መላእክትም ነፍሳቸውን አብርሃምና ይስሐቅ ያዕቆብም ወደ አሉበት ደስታ ወደሚገኝበት ወደገነት ወሰዷቸው።

ፍርድ

1ኛ መቃ.4፣15 ክፉ ነገርን ስላደረግህብን ፈንታ ክፉ ነገርን አንከፍልህም።ፍዳን የሚከፍል እግዚአብሔር ነውና።1ኛ መቃ.7፣6 እግዚአብሔር እንደሾመህ በሚገባና በእውነት ፍረድ እንጂ ለታላቅና ለታናሽ ፊት አታድላ ያለእርሱ ማንን ትፈራለህ?መንገዱንና ትዕዛዙን ጠብቅ።1ኛ መቃ.18፣1 ወደ እግዚአብሔር እንደምትሄድ አስብ።ሁሉም በእጁ አለ።አንተ በሰራኸው ስራ ይፈርድብህ ዘንድ በፊቱ ትቆማለህ።

እግዚአብሔር፣ፈሪሀ እግዚአብሔር

መጽሐፈ ኤደን

1ኛ መቃ.5፣17 እግዚአብሔር ሳያውቀው የሚደረግ ነገር የለም።1ኛ መቃ.5፣33 እርሱን የሚገዛው የለም እርሱ ግን ሁሉን ይገዛል።እርሱን የሚሾመው የለም እርሱ ግን ሁሉን ይሾማል።እርሱን የሚሽረው የለም እርሱ ግን ሁሉን ይሽራል።የሰማይና የምድር ስልጣን የእርሱ ነውና ከእጁ የሚያመልጥ የለም።በእርሱ ዘንድ ሁሉ የተገለጠ ነው እንጂ ከዓይኑ የተሠወረ የለም።ሁሉንም ያያል እርሱን ግን የሚያየው የለም።ወደእርሱ የሚጸልየውን ጸሎቱን ይሰማዋል ከማይጎድል መዝገቡም ሁሉን ይመግባል ለዘላለም የሚኖር ንጉሥ ነውና።1ኛ መቃ.6፣17 የሁሉ ነፍስ በእጁ ነው።የሁሉም ሕይወት በአፉ ነው።ለሚያከብሩት ሰዎች ክብርን የሚሰጣቸው እርሱ ነው።ሁሉን የሚችል ነው።ወደእርሱም በንጹሕ ልቡ የጸለየውን የጸሎቱን ዋጋ ይሰጠዋል።በባልቴቶችና በሙት ልጅ ክፉ የሚሰሩ የጎይለኞችን ትዕቢት ያጠፋል።1ኛ መቃ.6፣32 ሳሙኤልም ቃሉን ለመለወጥ እንቢ አለ።የፈጣሪውን እግዚአብሔርን ቃል ፈርቷልና።የሚሞት ንጉሥን ግን አልፈራውምና።1ኛ መቃ.6፣34 እርሱ ሁሉን የሚያዝዝ ንጉሠ ነገሥት ስለሆነ።የነገሥታቱን የመኳንንቱን ስልጣን ሁሉ የሚሸር እርሱ የፍጥረቱ ሁሉ ጌታ ነውና እርሱን የሚያዝዘው የለም።1ኛ መቃ.7፣25 የእግዚአብሔር ቃል ሁሉን ካለመኖር ወደ መኖር አምጥቶ ፈጥሮታል።የእግዚአብሔር ቃል ሰውን ሁሉ ከመቃብር ያስነሳዋል።1ኛ መቃ.7፣29 ዳግመኛ የእግዚአብሔርን ፍርድ የማያውቁ ሰዎችን እግዚአብሔር እንዲህ አላቸው።እኔ እግዚአብሔር እንደሆንሁ እወቁ እኔ እገድላለሁ አድናለሁም እቀስፋለሁም ይቅርም አላለሁ ወደሲኦል አወርዳለሁ ከእጄም የሚያመልጥ የለም።ዳግመኛም ወደ ሰማይ አወጣለሁ።ምድራዊ መንግሥት ኃላፊ ነው።ወደዘላለማዊው መንግሥቴ ትገቡ ዘንድ ሕጌንና ሥርዓቴን ጠብቁ።1ኛ መቃ.13፣8 ሁሉን የሚገዛ እግዚአብሔር እኔ እበቀላለሁ ብሏልና።1ኛ መቃ.26፣3 እግዚአብሔርም እውነትንና ቅንነትን በሚሰራ ሰው ደስ ይለዋል።1ኛ መቃ.29፣10 እናንተ አግድም አግድም አትሒዱ እናንተ ቅረቡን እኔም እቀርባችኋለሁ ቀና መንገዶችን እወዳለሁና ይላል ሁሉን የሚችል እግዚአብሔር።1ኛ መቃ.30፣12 ለባለጠጋውና ለድሃው ምግብ የምመግብ እኔ ነኝ።ሰውን ብቻ አይደለም ነገር ግን ወፎችንና እንስሶችን በባሕር ያሉ ዓሣዎችንና አውሬዎችን እባቦችንም እመግባለሁ።በውሃ ውስጥ የሚንቀሳቀሰው ሁሉ በአየር ላይ የሚበረውም ሁሉ የእኔ ነው።1ኛ መቃ.31፣1 ነገሥታት ያለእኔ ፈቃድ አይነግሡም ጦም አዳሪዎችም ያለ ትዕዛዜ አይደኸዩም ኃይለኞችም ያለትዕዛዜ አይበረቱም።ትዕዛዜን የሚጠብቁ ነገሥታትና መኳንንትንም እወዳቸዋለሁ።እነርሱም ደስ አሰኝተውኛልና በጠላቶቻቸው ላይ ኃይልንና ድልን እሰጣቸዋለሁ።ምድረ ርስትንም እሰጣቸዋለሁ።1ኛ መቃ.32፣1 እናንተም ነገሥታትና መኳንንት ቃሌን ስሙ ትዕዛዜንም ጠብቁ ይላል ሁሉን የሚችል እግዚአብሔር።1ኛ መቃ.34፣15 ከእግዚአብሔር መንፈስ የሚሰወር የለም።የተገለጠውንም የተሰወረውንም ሁሉ ያውቃል እንጂ።2ኛ መቃ.13፣5 የእኛ የሰዎች ዘመናችን ምንድን ነው? እንደ ጥላ የሚያልፍ በእሳት ዳርም እንዳለ ሰም አይደለምን አቤቱ አንተ ግን ለዘላለም ትኖራለህ።ዘመንህም የማይፈጸም ነው።ስም አጠራርህም ለልጅ ልጅ ነው።3ኛ መቃ.8፣6 እመኑት እርሱም መጠጊያ ይሆናችኋል።ጥሩት እርሱም ይቅር ይላችኋል።ለምኑት እርሱም አባት ይሆናችኋል።

መላእክት፣ጻድቃን

መጽሐፈ ኤደን

1ኛ መቃ.5፣18 እርሱም ያገለግሉት ዘንድ የከበረ ስሙንም ያመሰግኑት ዘንድ የሰማይ መላእክትን አዘዘ።መላእክትም ሕይወትን ወደሚወርሱ ሰዎች ሁሉ ይላካሉ።መልአኩ ሩፋኤል ወደ ጦቢት ተላከ።ጦብያንም በራጉኤል ሀገር አዳነው።1ኛ መቃ.13፣15 መላእክት በልብ ትሕትና ፈጣሪያቸውን ያመሰግኑታል።ከትዕዛዙም አይወጡም የፈጠራቸውና የሠራቸውም እርሱ እንደሆነ አውቀዋልና ከትዕዛዙም እንዳይወጡና እንዳይተላለፉ ሕሊናቸውን ጠበቁ።2ኛ መቃ9፣25 ጻድቃን እግዚአብሔር ከማይወደው መንገድ ሁሉ ይርቃሉ እርሱም ይወዳቸዋል።

መንግሥተ ሰማያት

1ኛ መቃ.6፣3 በምድር እንዳለ አዳራሽም አይደለም ነገር ግን ፈጽሞ ብሩህ የሆነ በሰማይ ያለ አዳራሽ ነው።የወርቅ የብርና የዕንቁ የሆነ ወለሉም ንጹሕ ነው።ፈጽሞ የሚያበራ መልኩም ከሰው ልቡና የራቀ ነው ንጹሕና ብሩህ ነው።ከእርሱም የሚፈስ የሕይወት ውሃ አለ።የብርሃን ድንኳን አለ።በኤርሞን ሽቱም የተከበበ ነው።በቤቱም ዙሪያ መልኩና መዓዛው ልዩ የሆነ ጣፋጭ የገነት ፍሬ ተተክሏል በዚያም የወይንና የዘይት ቦታ አለ።ፈጽሞም ያማረ ነው። የፍሬውም መዓዛ የጣፈጠ ነው።በዚያም የእግዚአብሔርን ፈቃድ ያደረጉ ደጋግ ነገሥታት ደስ ይላቸዋል።ሥራቸውም ቦታቸውም በመንግሥተ ሰማያት በዘላለም ሕይወት ቦታ የታወቀ ነው።

መጽሐፍ

1ኛ መቃ.6፣15 ዳዊት በመዝሙሩ አቤቱ በቁጣህ አትቅሰፈኝ በመቅሰፍትህም አትገስጸኝ ብሎ እንደተናገረው።1ኛ መቃ.7፣10 መጽሐፉንም ካልሰማኸው አምላክህ እግዚአብሔርን አልሰማኸውም።

ንጉሥ

1ኛ መቃ.7፣5 አምላክህን ለምን አትፈራውም?ሕዝቡንና መንጋውን በእውነት ትጠብቅ ዘንድ የፈጠረህና በፍጥረቱ ሁሉ ላይ ያነገሠህ እግዚአብሔር ነው።2ኛ መቃ.10፣1 እናንተም ነገሥታቱና መኳንንቱ በሰይጣን ጎዳና አትሂዱ ነገር ግን የፈጠራችሁን እስከዛሬም ድረስ የጠበቃችሁን እግዚአብሔርን ፍሩት።ሁሉንም በሚገዛ በእግዚአብሔር ሕግና ትዕዛዝ ጸንታችሁ ኑሩ።

ፍቅር፣አንድነት፣ምግባር፣ትዕግስት

1ኛ መቃ.7፣10 ቃሉንም ካልጠበቅህ እርሱን (እግዚአብሔርን) አልወደድኸውም።1ኛ መቃ.8፣4 ሥር ለቅጠል ውሃ ታጠጣለች መሬትም ለእንጨቶች ጽናትን ትሰጣለች።1ኛ መቃ.12፣5 በሥራቸው እግዚአብሔርን አያውቁትም።1ኛ መቃ.15፣10 ሄደን ስለ እነዚህ ሰዎች ሰውነታችንን ለሞት እንስጥ ብለው ወንድማማቾች መብክዩስ፣መቃቢስና ይሁዳ ተማከሩ። በእጃቸውም ጦራቸውን ይዘው ሄዱ አክራንድዮስ ንጉሥ ምድያምንም ገደሉት።እግዚአብሔርም በመክብዩስና በወንድሞቹ እጅ የእስራኤልን ልጆች እንዲህ አዳናቸው።3ኛ መቃ.8፣5 ታገሡ እግዚአብሔር ከሚጠሏችሁ ሰዎች ለእናንተና ከእናንተም በኋላ ለልጆቻችሁና ለልጅ ልጆቻችሁ መጠጊያ ይሆናችሁ ዘንድ ከመከራ የተነሳ ልቡናችሁን አታሳዝኑ።

መጽሐፈ ኤደን

ትንሳኤ

1ኛ መቃ.7፣16 ከሞት እንደምትነሳ በጎም ቢሆን ክፉም ቢሆን በሰራኸው ሥራ ሁሉ በፊቱ ቁመህ እንደምትመረመር አስብ።1ኛ መቃ.7፣27 እነሆ የሞቱ ሰዎች በእግዚአብሔር ቃል ሕያዋን እንደሚሆኑ ታወቀ።1ኛ መቃ.8፣1 ስለሙታን ትንሳኤ ስማኝ ልንገርህ ዛፎች ይተክላሉ ቅርንጫፎችንም ያወጣሉ ወይንም ሀረግ ያወጣል።እግዚአብሔር ፍሬውን ካለመኖር ያመጣዋልና ከእርሱ የወይን ጠጅ ይጥላሉ።1ኛ መቃ.8፣10 የጻድቃንን ነፍሳት በብርሃን ቤት ያኖራቸዋል የኃጥዓንን ነፍሳት ግን በጨለማ ቤት ያኖራቸዋል።1ኛ መቃ.8፣16 ቀኑ ይመሻል ትተኛለህም ሌሊቱ ይነጋል ከመኝታህም ትነሣለህ።አንተ ግን በተኛህ ጊዜ የሞትህ ነህ በነቃህም ጊዜ የትንሳኤ ምሳሌ ነው።ሌሊት የዚህ ዓለም ጠዋት የትንሳኤ ምሳሌ ነው።የስንዴም ቅንጣት ካልፈረሰ አይበቅልም።ስንዴ ብትዘራ ገብስ ትሰበስባለህን ጣፋጭ ፍሬስ ብትተክል የመረረ ሆኖ ይበቅልልሀልን እንደዚሁስ ሁሉ ኃጢአተኛ ቢሞት በትንሳኤ ጊዜ ጻድቅ መሆን ይችላልን ሁሉም እንደስራው ይከፈለዋል እንጂ በሌላ ኃጢአት የሚፈረድበት የለም።ዛፍ ጠል ካልዘነመበት ቅጠሉ አይለመልምም ዝግባውም የክረምት ዝናም በእርሱ ካልወረደ ከሥሩ ይነቀላል።እንደዚሁም ሁሉ ከእግዚአብሔር የሕይወት ጠል ካልወረደላቸው ሙታን አይነሡም። 1ኛ መቃ.9፣1 ተራሮች ከእግዚአብሔር ዘንድ የምሕረት ዝናም ካልዘነመላቸው ለእንስሳዎችና ለአውሬዎች ሣርን አያበቅሉም።በሙታን ትንሳኤ በመላእክት አለቃ በቅዱስ ሚካኤል አፍ መለከት በሚነፋ ጊዜ በዚያ እንዳንቀላፋህ አትቀርም።ተራሮች ኮረብቶች ዝቅ ይላሉ ወንዞችና ጥልቆች ይስተካከላሉ ጥርጊያ ጎዳናም ይሆናሉ።ለሥጋ ለባሽም ሁሉ ትንሳኤ ይሆናል።1ኛ መቃ.10፣1 እንዲህ ካልሆነ ግን የቀደሙ አባቶች ከአዳም ጀምሮ ከአቤልና ከሴት ከኖኅና ከሴም ከአብርሃምና ከይስሐቅ ከያዕቆብና ከዮሴፍ ከሙሴና ከአሮን ጀምሮ ከአባቶቻቸው መቃብር ውጭ ይቀብሩ ዘንድ ያልወደዱ ለምንድን ነው?በትንሳኤ ጊዜ ከዘመዶቻቸው ጋር በአንድነት እንዲነሡ አይደለምን።1ኛ መቃ.10፣8 እግዚአብሔር ሕይወት መስጠትና ማስነሳት ይችላል።1ኛ መቃ.11፣1 በዛብሎንና በኤዶምያስ ጣዖቶች የሚያመልኩ ያን ጊዜ ይዋረዳሉ መዳራትንና ርኩሰትን ዝሙትንም ስለሠሩ ጣዖትንም ስለ አመለኩ እግዚአብሔር ይበቀላቸዋል።1ኛ መቃ.12፣14 ዳግመኛ በትንሳኤ ጊዜ እበቀላታለሁ ወደ ሕጌ አልተመለሰችምና በትዕዛዜም ጸንታ አልኖረችምና በቤቴና በንዋየ ቅድሳቴ ላይ ስድብን ውርደትን እንደአደረገች ሁሉ በሁሉ ዘንድ ኀስቋላ አደረግኋት።1ኛ መቃ.13፣17 አንተና (ዲብሎስን ነው) በተንኮልህ ያሳትካቸው በአንድነት ወደ ገሀነም ትወርዳላችሁና ወዮልህ።1ኛ መቃ.36፣44 ሙታን እንደሚነሱ በጎ ስራም የሰሩት ወደ ዘላለም ሕይወት ክፉ የሠሩትም በሙታን ትንሳኤ ጊዜ ወደ ዘላለም ቅጣት እንደሚሄዱ አምኗልና።በጎ ስራ የሠሩ ጻድቃን ግን ከእርሱ ጋር ለዘላለም ይነግሣሉ።ክፉ የሰሩም ለዘላለም ይፈረድባቸዋል።2ኛ መቃ.14፣2 ሳምራውያን ግን ሥጋችን ትቢያ ይሆናልና አይነሳም ይላሉ። ትንሳኤም በተደረገ ጊዜ የነፍሳችንን መነሳት እናምናለን።ነፍስ እንደ ነፋስ የማትታይና እንደ ነጎድጓድ ድምጽ ስለሆነች እነሆ እዚህ አለች የማይሏትና የማትታይ ስለሆነች ሥጋ ቢሞት አትሞትምና።ሥጋችን ግን በሁሉ ትታያለች አመድና ትቢያም ትሆናለች ይላሉ።ፈሪሳውያን ደግሞ የሙታንን መነሳት እናምናለን ነገር ግን ነፍሳትን በምድር ያይደለ በሰማያት ሌላ ሥጋ ያለብሳቸዋል ይላሉ።ሰዱቃውያንም ነፍሳችን ከሥጋችን ከወጣች በኋላ ከሞት አንነሳም ይላሉ። 2ኛ መቃ.16፣1 በሥጋህ በእጅህና በእግርህ ጥፍር በራስህም ጠጉር ያለውን እስኪ አንተ ራስህ

አስበው በቆረጥሀቸውም ጊዜ ፈጥነው ይወጣሉና።ለማመን ልብና አእምሮ ካለህ በዚህ እወቅ በጎ ሥራ የሠሩ ሰዎች የሕይወት ትንሳኤ ይነሳሉ ዋጋቸውም እግዚአብሔር ለደጋጎች ያዘጋጀው መከራና ደዌ የሌለበት ከዚህም በኋላ ዳግመኛ የማይሞቱበት የንጹሓን ማደሪያ የደስታ ገነት ነው።ክፉ ሥራ የሰሩ ግን የደይን ትንሳኤ ተነስተው ከአሳታቸው ከዲያብሎስ ጋራ ከሰው ልጆች ሁሉ አንድ ሰውስ ስንኳ ይድን ዘንድ ከማይወዱ ከሠራዊቶቹ ከአጋንንትም ጋራ ወደ ዘላለም ቅጣት ይሄዳሉ።የጨለማ ዳርቻ ወደሆነ ጥርስ ማፋጨትና ልቅሶ ወዳለበት ይቅርታና ምሕረት ወደሌለበት እስከ ዘላለም ድረስ መውጫ ወደሌለበት ወደገሀነም ይወርዳሉ።በሥጋቸው ሳሉ በምድር ላይ በሕይወታቸው በጎ ሥራ አልሠሩምና የነፍስና የሥጋን በአንድነት መነሳት ለማያምኑ ሰዎች ወዮላቸው።3ኛ መቃ.6፣5 ይህንን ዓለም ስለናቁት እጅግ ደስ ያሰኛቸዋልና የጻድቃን ሰዎች ነፍሳት በመላእክት ይባቤ ደስ ይላቸዋል።የኃጥዓን ነፍሳትን ግን ክፉዎች መላእክት ይቀበሏቸዋል።በኃጥዓን ነፍሳት ይዘባበቱባቸው ዘንድ ከዲያብሎስ ይላካሉ።

ሞት፣ኃጢአት፣ቸልተኝነት

1ኛ መቃ.8፣7 የመሬት ባሕርይ ግን በራሷ ጸናች አመድም ሆነች።የውሃ ባሕርይም በራሷ ጸናች ጠልም ሆነች።የነፋስ ባሕርይም በራሷ ጸናች ነፋስም ሆነች።የእሳት ባሕርይም በራሷ ጸናች የሚሞቅ እሳትም ሆነች።እግዚአብሔር የፈጠራት ነፍስ ግን ወደ ፈጣሪዋ እጅ ተመለሰች።1ኛ መቃ.17፣3 ሃይማኖትና ምግባር የላቸውም በጎ ሥራን የጠሉ ናቸውና እግዚአብሔርንም አያውቁትም ከክፋትና ከመቀማት ከረከሰ ሥራና ከሁከት ሁሉ በቀር አባታቸው ሰብልያኖስ እንዳስተማራቸው ከዘፈንና ከጨዋታ በቀር የሰላምን መንገድ አያውቋትም።1ኛ መቃ.36፣15 ከሞት ወደ ሕይወት ትሻገሩ ዘንድ መልካም ማድረግንና የድኅነት መንገድን ቸል አትበሉ።2ኛ መቃ.18፣9 ስለዚህም በአዳም መተላለፍ ፍዳን እንቀበላለን ሥጋችንም በመቃብር ውስጥ ቀለጠች አጥንቶቻችንም ደቀቁ።ምድርም ቅልጥማችንን ጠጣች ጠፋንም ደም ግባታችንም በትቢያ ጠፋ።ሥጋችንም በመቃብር ተቀበረ ከሚያበሩ ዓይኖቻችንም ትሉ ወጣ መልካችንም በመቃብር ጠፋ ትቢያም ሆንን መልከ መልካም የነበሩ ቁመታቸውም ያማረ የቃላቸውም ንግግር የተቀላጠፈ የጎልማሶች የመልካቸው ደም ግባት ወዴት አለ? የነገሥታቱ ኃይላቸው የመኳንንቱስ ክብራቸው ወዴት አለ?በፈረስ መጠረር በወርቅና በብርም ማጌጥ በሚያንጸባርቅ የጦር መሳርያም መጠረር ወዴት አለ?የመባልዕት ጣዕም የወይን መጠጥ የት አለ?2ኛ መቃ.19፣7 አንቺ ምድር ፍሬሽን በላን አንቺም ሥጋችንን በላሽ።

ክብር፣ጽድቅ

1ኛ መቃ.12፣34 እኔ ለክብር አድርጌሽ ነበረ።አንቺ ግን ራስሽን ለውርደት አደረግሽ።እኔ ለእኔ ብየሽ ነበር።አንቺ ግን ለሌላ ሆንሽ።እኔ ለቅድስና አጭቼሽ ነበር።አንቺ ግን ለዲያብሎስ ሆንሽ እኔም እንደስራሽ ክፋት እበቀልሻለሁ።1ኛ መቃ.17፣6 የእግዚአብሔር መንገድ ግን ትሕትናና የውሀነት ባልንጀራንም መውደድና ወንድምን አለማበሳጨት ከሰው ሁሉ ጋርም መፋቀርና ሰላም ነው።3ኛ መቃ.5፣4 በዚህም ዓለም የሠራኸውን በጎውንና ክፉውን አስብ ክፉው ይበዛ እንደሆን መዝን ምከርም።በጎ ነገርንም ብታበዛ ሙታን በሚነሱበት ቀን ደስ ይልህና ሐሴት ታደርግ ዘንድ ለአንተ መልካም ይሆንልሀል።

መጽሐፈ ኤደን

ተአምኖ፣ረድኤተ እግዚአብሔር

1ኛ መቃ.21፣7 በብዙ ሠራዊትና በፈረሶች በቀስትና በጋሻም ከመታመን በእግዚአብሔር መታመን ይሻላልና፡፡በእርሱም የታመነ ሰው በሕይወት ይኖራል ይከብራል ፈጽሞም ከፍ ከፍ ይላል፡፡ያመኑበትን ይጠብቃቸዋል፡፡1ኛ መቃ.24፣3 ከእናታችሁ ማኅጸን ያወጣኋችሁ ያሳደግኋችሁም የመገብኋችሁም ያለበስኋችሁም እኔ አምላካችሁ እግዚአብሔር ነኝና ለምን ታመካኛላችሁ ይህን ሁሉ አደረግሁላችሁ ምንስ ሰጣችሁኝ?እኔስ ከእናንተ ምን እሻለሁ? የነፍሳችሁን መዳን ነው እንጂ ሁሉን የሚገዛ እግዚአብሔር እንዲህ አለ፡፡2ኛ መቃ.4፣28 እምነቱን በፈጣሪው በእግዚአብሔር ላይ አድርጓልና ድል የሚነሳው አልነበረም፡፡

ክፉ ሰዎች፣ኃጥዓን

1ኛ መቃ.25፣14 የበደለኞችም ጉባኤያቸው እንደ ጉም ሽንት ነውና ደስታቸውም እንደምትበር ወፍ ነውና፡፡የብርና የወርቅ የሚሆን የመልካቸውም ደም ግባት በምድር ጠፊ ነው፡፡ሁሉም ትናንትና እንዳለፈችው ቀን ያልፋል፡፡የአማረ አኗኗራቸውም እንደሚያልፍ ጥላ ነው፡፡2ኛ መቃ.15፣18 ያን ጊዜም መጨረሻ የሌላት ድኅነትና መረጋጋት የሌለባት የምታገኛቸውን መከራ ያያሉ፡፡በልቡናቸውም መረጋጋት እና ዕረፍት የሌለው ኅዘን ይሆናል፡፡የማያንቀላፋ ትል የማይጠፋም እሳት ያገኛቸዋል፡፡

ጠላት፣በሽታ፣መከራ፣ፍርሀት

2ኛ መቃ.1፣3 የእስራኤልም ልጆች ቢበድሉ ሞዓባዊውን መቃቢስን አስነሳባቸው፡፡እርሱም ሁሉን በሰይፍ ገደላቸው፡፡2ኛ መቃ.2፣5 ቁጣዬን አነሳስተሀልና የልብ በሽታን አመጣብሃለሁ ይላል እግዚአብሔር፡፡3ኛ መቃ.6፣4 የእግዚአብሔርን ፈቃድ በሚፈጽሙ ሰዎች ግን ፍርሀት የለባቸውም፡፡

ንሥሓ

2ኛ መቃ.2፣8 አሁንም ከሠራኸው ክፋት ሁሉ ተመለስ ብትመለስ በእግዚአብሔር ፊት ፈጽመህ በለቅሶና በኅዘን ብትናዘዝ በንጹሕ ልቡናም ወደ እርሱ ብትለምን በፊቱ የሠራኸውን ኃጢአትህን ሁሉ እግዚአብሔር ይቅር ይልሀል፡፡የዚያን ጊዜ መቃቢስ ትቢያ ለብሶ ስለ ኃጢአቱ በእግዚአብሔር ፊት አለቀሰ፡፡በልቅሶና በኅዘን በብዙ ልመናና በስግደትም ወደ እግዚአብሔር ለመመለስ የሚጨክኑም ብጹዓን ናቸው፡፡ነቢዩም ወደ መቃቢስ ዘሞዓብ ሄደ ከእንግዲህ ወዲያ ግን ጣዖት ማምለክን ተው አለው፡፡መቃቢስም እሺ አለ፡፡3ኛ መቃ.6፣8 ወደ እግዚአብሔር ፊት በደረሳችሁ ጊዜ ያለመከራ ያለደዌ በደስታ ትኖሩ ዘንድ ዘመናችሁ ሳያልፍ በአላችሁበት ንሥሓ ግቡ፡፡ከእግዚአብሔር ወደሚያርቅ ከንቱ ፈቃድ እንዳይስባችሁ በእናንተ ጽኑ ነቀፋና መቀማጠል መብልንና ደስታንም መውደድ አይገኝባችሁ፡፡ያለ ልክ የጠገበች ሰውነት የእግዚአብሔርን ስም አታስብምና፡፡የዲያብሎስ መንፈስ ያድርባታል እንጂ፡፡በልክ የሚበላ ግን በእግዚአብሔር መሰረት የጸና ይሆናል፡፡እንደ አድማስም ድንጋይ አጥርም እንዳለው ግንብ ይጸናል፡፡

ዲያብሎስ

መጽሐፈ ኤደን

3ኛ መቃ.1፣12 ዲያብሎስ እንዲህ ይላል “ማደሪያየም ላደረግኂቸው ሰዎች ምልክትን አሳያቸዋለሁ በከዋክብት አካሄድም ቢሆን ወይም በደመና መውጣት ወይም በእሳት ማናፋት ወይም በአውሬዎችና በወፎች ጩኸት እነርሱ ማደሪያዎቼ ናቸውና በዚህ ሁሉ በልቡናቸው ምልክቶችን አሳድርባቸዋለሁ” ይላል።እንደቃላቸውም የማደርግላቸው እንደ እገሊትና እንደእገሌ አዋቆች የሉም ብለው ለባልንጀሮቻቸው ይነግሯቸው ዘንድ የቃላቸውን ምልክት አደርግላቸዋለሁ ይላል።3ኛ መቃ.1፣16 ያሳትኂቸው ሰዎች ከእኔ ጋራ በእሳት ውስጥ ይጨመሩ ዘንድ ከፈጠረኝ ከእግዚአብሔር ቃልኪዳን አለኝ።ጌታም ትእዛዜንና የመጽሐፎቼን ቃል ትተው ወደ አንተ ከመጡ ጥፋታቸው አያሳዝነኝም አለው ዲያብሎስን።ነገር ግን ለዘላለም በእሳት ውስጥ ትሰቃያላችሁ አለው።አንተ ማሳት ለተሳነህ ሰዎች መንግሥተ ሰማያትን እሰጣቸዋለሁ አለው።የአዳምን ልጆች ሁሉ እተነኮልባቸዋለሁና የዓለምን ምኞት አጣፍጥላቸዋለሁና መብልን በመውደድ መጠጥንም በመውደድ ልብስን በመውደድም ቢሆን ነገርንም በመውደድ በመስጠትም በመንሳትም ቢሆን መስማትንና ማየትንም በመውደድ ቢሆን መዳሰስንና መሄድንም በመውደድ ቢሆን ትዕቢትንና ነገርንም በማብዛት ቢሆን እንቅልፍንና ሕልምንም በመውደድ ቢሆን መጠጥንና ስካርን በማብዛት ቢሆን ቧልትንና ቀልድን በመናገርም ቢሆን ባልንጀራቸውንም በማማት በጠብ ቢሆን መልከ መልካሞች የሆኑ የዚህን ዓለም ሴቶችን በማየትም ቢሆን የሚያስቷቸውን የሸቱዎችን መዓዛ በማሽተትም ቢሆን መዳንን እንዳይችሉ በዚህ ሁሉ እኔ እጣላቸዋለሁ።

ምስጋና

3ኛ መቃ.2፣12 አዳምና ልጆቹም እግዚአብሔር ስለ ትዕቢትህ (ዲያብሎስን ነው) በናቃችሁ በአንተና በሠራዊትህ ምሥጋና ፋንታ የእግዚአብሔርን ስም ያመሰግኑ ዘንድ ተፈጠሩ።ስለዚህም በትሑታን ይመሰገን ዘንድ አዳምን ከምድር አፈር ፈጠረው።እንደ የዋህ ርግብ ሆና የተፈጠረች ተንኮልህን የማታውቅ ሔዋንም ባሳትሃት ጊዜ በተከናወነ ነገርህና በጠማማ ቃልህ አስካድሃት በምክንያትህም ከደስታ ገነት አወጣሀት።

ጸጋ፣ተዘክሮ

3ኛ መቃ.3፣2 ለአዳም ግን ክፉ የሆኑ አምስት አሳቦችና በጎ የሆኑ አምስት አሳቦች አሥር አሳቦች ተሰጡት።ለዲያብሎስ ግን ሥጋዊ አይደለምና አንዲት አሳብ ብቻ ኖራው ግን ሳተ። 3ኛ መቃ.6፣1 የምትሞቱበትን ቀን አስቡ።

በእንተ ክርስቶስ፣ሕገ ተፈጥሮ

3ኛ መቃ.4፣1 ጌታውም አዳምን ይቤገሮው ዘንድ አለው።በጉንም ከተኩላ አፍ ያድነዋል።3ኛ መቃ.9፣1 በሰማይም ያለ ቢሆን በምድርም ያለ ቢሆን ረቂቅም ቢሆን ግዙፍም ቢሆን ሁሉም የእርሱ ነው።ሁሉም በሥርዓቱ ጸንቶ ይኖራል።ከዓለሙ ሁሉ ፈጣሪ ሕግና ትዕዛዝ የሚተላለፍ የለም።

መጽሐፈ ቀሌምንጦስ

መጽሐፈ ኤደን

የቤተክርስቲያን አባት ለመባል የሚያበቁ ሦስት መስፈርቶች እንዳሉ በዓለም አቀፉ ትምህርተ ቤተክርስቲያን ተመዝግቧል።እነዚህም ክህነት፣ኢአማንያንን ወደ አሚነ ክርስቶስ ማምጣት፣ ለአስተምህሮ የሚሆኑ መጻሕፍትን ጽፎ ለቤተክርስቲያን ማበርከት ናቸው።ቀሌምንጦስ ዘሮም ከቅዱስ ጴጥሮስ ጋር 20 ዓመት ያህል አብሮ ኖሯል።መጽሐፈ ቀሌምንጦስን ጴጥሮስ እየነገረው የጻፈው የኢየሱስ ክርስቶስ ቃል ነው።

እግዚአብሔር

ለቡኬ ኦ ወልድየ ቀሌምንጦስ ከመ እግዚአብሔር ውእቱ ቀዳሚ ወእም ቅድመ ቀዳሚ ሕልው ዘአልቦቱ ጥንት ወኢተፍጻሜት።ልዑል ውእቱ መልእልተ ልዑላን።ዘአልቦ ታሕት ወኢላዕል ኢውሳጤ ወኢአፍ።ኢይትሌለይ ወኢይዜነው።

መላእክት

እም ቅድመ ኩሉ ፈጠረ መላእክተ በአሠርቱ ትዝምድ ወረሰዮሙ ይሰብሕዎ በሰናይ ዜማ ወማሕሌት በበመዓርጊሆሙ ወዘየዐቢ እምኔሆሙ ይቀርብ ኀበ መንበሩ ለእግዚአብሔር ልዑል። ወለመንፈሳውያንሰ ከመ ሰብእ ኢኮነ ፍጥረቶሙ።ወአልቦ ላዕሌሆሙ ፍትወተ ሥጋ።ቀሌ.6፣39 ወኢይክሉ አዕይንተ መላእክት ይርአዩነ (ይላሉ ሥላሴ) አላ ባሕቱ ይሴብሑነ ወይቁድሱነ።ኦ ጴጥሮስ ኢፈጠርክዎሙ ለመላእክት ለጻሕቅየ ኀቤየ ዘእንበለ ዳዕሙ ፈቀድኩ እጸግዎሙ ብዕልየ ወክብርየ።ወለኩሎሙ እለ የአምኑ ብየ እፈኑ ለለአሐዱ አሐዱ ክልኤተ መላእክተ አሐዱ በየማኑ ወአሐዱ በጸጋሙ ወየአቅብዎሙ እም ኩሉ እኩይ።(እግዚአብሔር ፍጥረታትን መፍጠር በሕሊናው የነበረ እንጂ በኋላ ያመነጨው አይደለም።አዳም ቢወድቅ እንደሚቀጣው እንደሚምረው ወዘተ ዲያብሎስ ቢወድቅ እንደሚፈርድበት።አዳም እጸ በለስን እንደሚበላ መፍጠሩ በሕሊናው የነበረ ስለሆነ የባሕርይው ስለሆነ ነው።እጸ በለስን አዳም እንደሚበላው እያወቀ ለምን ፈጠረው ለምንለው ነገር መልሱ።አዳም እጸበለስን እንደሚበላ ማወቁ አትብላ እንደሚለው መናገሩ የእግዚአብሔር የባሕርይው ስለሆነ ይህ እግዚአብሔር ሊለው ያሰበውን ደግሞ መናገሩ ስለማይቀር ነው የሚል ነው።ሕዝቅያስን ትሞታለህ እንደሚለው ያውቅ ነበር።ካለው በኋላ 15 ዓመት ጨምሬሀለሁ እንደሚለውም ያውቅ ነበር።የሚያውቀውን በባሕርይ እውቀቱ ተናገረ)።

ሰው

ወእምዝ ነሥአ እግዚአብሔር እም ኩሉ ምድር ንስቲተ ሐመደ ወእም ኩሎሙ ማያት ነጠብጣበ ማይ ወእም ነፋሳት ንሥቲተ ወእም እሳት ንስቲተ ወኮነ ኩሎሙ ውስተ እራኁ ወፈጠሮ ለአቡነ አዳም።ቀሌ.2፣10 ወሶበ ርእየቶ ሔዋን ለሰይጣን እንዘ ስውር ውስተ አርዌ እም ኢተናገረቶ አላ እም ኀየት እምኔሁ።ባሕቱ አመክነየ ወተሠወረ ውስተ አርዌ።ይእቲሰ ፈተወት ትብላዕ እም ፍሬ እጽ እስመ ቀዲሙ ኢሰምዐት ትእዛዘ ፈጣሪሃ እግዚአብሔር ልዑል ዘአዘዞ ለአዳም።ቀሌ.2፣19 ወበተስዓቱ ሰዓት ኮነ ጸአቶሙ እም ውስተ ገነት ዘእንበለ ፈቃዶሙ በዓቢይ ኀዘን ወብካይ ወላህ።ወእም ድህረ ለብሱ ቆጽለ በለስ አልበሶሙ እግዚአብሔር አነዳ ማእስ ዝ ውእቱ አነዳ ሥጋነ ዘመልእልተ ሥጋነ።ወአውሰባ ሴት ለሉድ (ለአቤል ተሰጥታ

የነበረችውን) አገባ።ወሶበ ሞተ አዳም ጸልሙ ፀሐይ ወወርኅ ሰቡዓ መዋዕለ ወሰቡዐ ለያልየ። ወኮነ ዕረፍቱ ለአዳም ጊዜ ሠለስቱ ሰዓት በእለተ አርብ አመ ሰብዑ ለሚያዝያ።ቀሌ.2፣19 እም ድኅረ ኃሙስ መዋዕል ወመንፈቀ መዓልት እምሕረከ ወእሠሐለከ።ቀሌ.12፣41 ሥጋ ትፈቱ ፍግዓ ወዕረፍተ በዲበ ምድር መንፈስ ትፈቱ ጻማ ወጸሎተ ሥጋ ትፈቱ ስቱ ወንዋመ ወነፍስ ትፈቱ ንሥሓ ወትጋህ ሥጋ ትፈቱ ጻማ ወጸሎተ።ሥጋ ትፈቱ ትዕቢተ ወትዝሕርተ በዲበ ምድር ወነፍስ ትፈቱ ትሕትና ወየዋሀተ ፍቅረ ወጸጋ።

ፍጥረት፣ማስተዋል

ቀሌ.2፣8 እስመ ቀዳሜ ፍጥረቱ (ለእባብ) በአምሳለ እጓለ ገመል።እስመ ፍጥረታ ለብእሲት ድኩም ውእቱ ወተአምን ኩሎ ነገረ ዘትሰምእ።ቀሌ.2፣56 ለቡ እንከ ወልድየ።ወበቀዳሚት ሰዓት ዘዕለተ እሑድ ፈጠርክዎ ለሰማይ ወለኩሎሙ መላእክት።

ጊዜያት

በቀዳሚ ሰዓተ ሌሊት የዓርግ ጸሎቶሙ ለመሐይምናን ኀበ እግዚአብሔር።ወበካልዕ ሰዓት ይከውን ጸሎቶሙ ለመላእክት ወአስተብቁዖቶሙ።ወበሣልስ ሰዓት ይሴብሕዎ አዕዋፈ ሰማይ። ወበራብዕ ሰዓት ያመልክዎ መንፈሳውያን።ወበኃምስ ሰዓት ይሴብሕዎ ኩሉ እንስሳ ወአራዊት። ወበሳድስ ሰዓት ይከውን ስእለቶሙ ለኪሩቤል።ወበሳብዕ ሰዓት የዓርጉ መላእክት ስእለቶሙ ኀበ እግዚአብሔር።ወበሳምን ሰዓት ይሴብሕዎ ሰማያውያን ብሩሃን።ወበታስዕ ሰዓት ይትቀነዩ መላእክት ኀበ እግዚአብሔር ወይቀውሙ ቅድመ መንበሩ ለእግዚአብሔር ልዑል።ወበአሠርቱ ሰዓት ይጼልል መንፈስ ላዕለ ማያት ወይኅይዩ ኩሎሙ አጋንንት ወይሴስሉ እምነ ማያት ወሶበ ነስአ ካህን ማየ በዛቲ ሰዓት ወቶስሐ ምስሌሁ ዘይተ ቅዱሰ ወቀብዐ ቦቱ ድውያነ ወእለ ቦሙ መናፍስት ይትፈወሱ እም ደዌሆሙ።ወበአሰርቱ ወአሐዱ ሰዓት ይከውን ፍሥሓሆሙ ለጻድቃን።ወበአሠርቱ ወክልኤቱ ሰዓት ይትዌከፍ እግዚአብሔር ልዑል ጸሎቶሙ ወስእለቶሙ ለኩሎሙ ውሉደ ሰብእ።በቀዳሚት ሰዓተ ሌሊት የአኩትዎ አጋንንት ለእግዚአብሔር ልዑል ወአልቦሙ እከይ ላዕለ ሰብእ ወኢመኑሂ እኩየ እስከ ይፈጽሙ ቅኔሆሙ።በዳግም ሰዓተ ሌሊት ይሴብሕዎ ዓሣት ወኩሉ ዘይትሐወስ ውስተ ማይ አራዊት ወአናብርት ለእግዚአብሔር። ወበሣልስት ሰዓት ትሴብሖ እሳት ለእግዚአብሔር።ወበራብዕት ሰዓተ ሌሊት ይሴብሕዎ ሱራፌል።ወበኃምስ ሰዓተ ሌሊት ይሴብሕዎ ማያት ዘመልእልተ ሰማያት።ወበሳድስ ሰዓተ ሌሊት ይሴብሕዎ ለእግዚአብሔር ደመናት ወብርሃናት ወበረድ።ወበሳብዕ ሰዓተ ሌሊት የብዙ ሱባኤ ያርጋል ይፈጸማልም ወትትቀደስ ምድር ወየሐውር ዲቤሃ እግዚአ አጋእዝት።ቀሌ.3፣7 ወበሳምንት ሰዓት ታወጽእ ምድር ሣእረ ወሐመልማለ።ወበታስእ ሰዓት ይትቀነዩ መላእክት ለእግዚአብሔር ወትበውእ ጸሎቶሙ ለውሉደ ሰብእ ቅድመ እግዚአብሔር።ወበአሥር ሰዓት ይትረኃው አናቅጸ ሰማይ ወይሰምእ እግዚአብሔር ጸሎቶሙ ለውሉደ መሐይምናን ወይትወሀቦሙ ስእለቶሙ እም ኀበ እግዚአብሔር።ወበድምጸ ክነፊሆሙ ለሱራፌል ይነቁ ዶርሆ ውእተ ጊዜ ይሴብሕዎ ለእግዚአብሔር።ወበአሠርቱ ወአሐዱ ሰዓት ይከውን ፍሥሓ ወሐሴት ዲበ ምድር።

ደመ አቤል፣ቃየል

መጽሐፈ ኤደን

ቀሌ.3፣26 ወይቤሎሙ ሴት ለደቂቁ በደሙ ለአቤል ጻድቅ ኢይረድ እምኔክሙ መኑመ እም ዝንቱ ደብር ቅዱስ፡፡ወኢይደመር ምስለ ደቂቀ ቃየል ቀታሊ፡፡ወአምሐሎ ለሔኖስ በደመ አቤል ከመ ያሰኒ ላዕለ ሕዝቡ በጽድቅ ወበንጽሕ ወኢያጽርእ ተቀንዮ ቅድመ ሥጋሁ ለአቡነ አዳም፡፡ ቀተሎ ላሜህ እውር ለቃየል ቀታሊ በገዳም በውስተ እጸው፡፡እስመ ላሜህ እንዘ የሐውር ውስተ ገዳም ሰምዐ ቃለ ወኢያእመረ ከመ ቃየል ውእቱ፡፡ወመሰሎ ድምጸ አርዌ ወእምዝ ነስአ እብነ ወወገረ ቦቱ ወደደቆ ለቃየል ማዕከለ አዕይንቲሁ ወቀተሎ፡፡ሙሴ የገደለው ግብጻዊ ናቦም ይባላል፡፡

ዘፈን፣ዝሙት፣ምግብ፣ስድብ፣ስካር

ቀሌ.3፣40 ወሶበ ሰምዑ ደቂቀ ሴት በድምጸ ዝንቱ ተውኔት ወጥዑም ዜማሁ ወረዱ እም ላዕለ ደብር ቅዱስ ወተደመሩ ምስለ ደቂቀ ቃየል እኩያን፡፡ወኮኑ ሥሩሓነ በተውኔት ወበመብልዕ ወበመስቴ ወበዝሙት፡፡ወአንስት ይጎይያ ድጎረ ወራዙት ወራዙትኒ ይጎይዩ ድጎረ አንስት ዕራቆሙ ገሀደ ውስተ ምስያጣት ከመ አዕዱገ ገዳም፡፡ወየሐውሩ ክልኤቱ እደው ወሠለስቱ ጎበ አሐቲ ብእሲት ወይሰክቡ ምስሌሃ ዘእንበለ ጎፍረት፡፡ወአልቦ ዘየአምር ውሉዶ እም ውሉደ ካልዑ፡፡ወቀነዮሙ ሰይጣን ፈድፋደ፡፡ቀሌ.3፣55 ወመነኖሙ እግዚአብሔር ለእለ ተርፉ ደቂቀ ሴት በእንተ ዘአፍቀርዋ ለኃጢአት፡፡ወኢትትናገሩ ጽርፈተ ላዕለ ቢጽክሙ እስመ በጽርፈት ወድቀ ሰይጣን እመንበሩ፡፡እመቦ እም ክርስቲያን ዘየሐውር ጎበ ዘፈን ወተውኔት ወይበውዕ ቤተብለኔ ይትመተር እም ቤተ ክርስቲያን፡፡ቀሌ.10፣55 እስመ እም ስካር ይመጽኡ ምርዓት፣ ዝሙት፣ስስዕት ጽርፈት፣ትዕቢት፣ወመሐላ በሐሰት ወዝንጋኤ፡፡

ድንግልና፣አርዓያ

ወአቀበ ኖኅ በድንግልና ርእሶ ኀምስተ ምእተ ዓመተ፡፡ወእምዝ ተናገሮ እግዚአብሔር መሐሪ ወአዘዞ ያውስብ ብእሲተ እንተ ስማ ሐይከል፡፡ቀሌ.8፣114 ወአንተኒ ኦ ወልድየ ቀሌምንጦስ ኩኖሙ አርዓያ ለብዙኃን፡፡

ቋንቋ፣ጋብቻ

ቀሌ.3፣136 የአዳም የንግግር ቋንቋ የዕብራውያን ቋንቋ ነበር የሚሉ ሁሉ ውሸታሞች ናቸው፡፡

እስመ እለ ይቀውሙ በየማነ እግዚአብሔር ይትናገሩ በነገረ ሱርስት፡፡ወይንበር ብእሲ በአሐቲ ብእሲት፡፡

ጎልጎታ

የአዳም አፈጣጠር ከተፈጸመ በኋላ አዳም በምድር ላይ ቆመ ወደ ጎልጎታም አቀና፡፡ወስመ ለውእቱ መካን ጎልጎታ እስመ ህየ አንበረ ርእሰ አቡሆሙ ለከሉ ፍጥረት ወህየ ነበረ ርእሰ ከይሲ ዘአስሐቶ ለአዳም፡፡ቀሌ.5፣5 ወሶበ ኮኖ ለይስሐቅ አሠርቱ ወክልኤቱ ክረምት ፈቀደ አብርሃም ይሠዋ በደብረ ማኖስ መካን ዘተሰቅለ ቦቱ እግዚእነ ወአምላክነ ወመድኃኒነ ኢየሱስ

መጽሐፈ ኤደን

ክርስቶስ።ወስሙ ለውእቱ መካን ጎልጎታ።ወበህየ ፈጠሮ እግዚአብሔር ለአዳም።ወበህየ ርእዮ ዳዊት ለመልአከ እግዚአብሔር እንዘ ይጸውር መጥባሕተ ለአማስኖታ ለኢየሩሳሌም።

ቤተክርስቲያን፣ሥርዓት

ቀሌ.5፣31 ኢርቱዕ ለሕዝብ ይባኡ ቤተክርስቲያን እንበለ ይጠመቁ።እስመ እም ድኅረ ተጠምቁ ይከውኑ አባግዒሁ ለክርስቶስ።ቀሌ.8፣54 እቀቡ ሕጋ ለቤተክርስቲያን ከመ እሰባሕ በላዕሌሃ እስመ በእንቲአሃ ተሰቀልኩ ወሞትኩ።ዕቀቡ ሥርዓተ በፍድፋዴ።ቀሌ.9፣11 ቤተክርስቲያን ብሂል ነፍሰ ክርስቲያን ብሂል።ቀሌ.9፣46 እስመ ለመሐይምናን እሞሙ ቅድስት ቤተክርስቲያን ወአቡሆሙ እግዚአብሔር።ቀሌ.9፣66 ወለሕዝባውያን አዕሩግ ወሕጻናት ወአንስት ቅዱሳት ወደናግል ወመዓስብ ዕቤራት ወእንለ ማውታ ወዲያቆናዊት እለ የአቅቡ አብያተ መበለታት ፍሉጥ ምቅዋሞን በበይናቲሆን።ቀሌ.10፣3 ይትመተሩ ኩሎሙ ገበርተ ዓመፃ እለ ኢአቀቡ ሥርዓታ ለቅድስት ቤተክርስቲያን።ወግበር ሥርዓታ ለቤተክርስቲያን።

ዕርገት፣ቁርባን

ቀሌ.6፣6 ወእምዝ ነስአኒ ወአዕረገኒ ውስተ ደብረ ዘይት።ውስተ መካን ዘዐርገ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ውስተ ሰማይ።ቀሌ.11፣34 ሶበ ይብል ካህን ፈኑ ጸጋ መንፈስ ቅዱስ ዲበ ዝንቱ ኅብስት ወጽዋዕ ዘቤተክርስቲያን ይወርድ መንፈስ ቅዱስ ላዕለ መሥዋዕት።

ሥላሴ

ቀሌ.6፣16 አልቦ ሰማይ ዘያገምረነ ወኢምድር ዘይጸውረነ ውኅበ ሀለውነ ኢንትዌለጥ እም ግብር ውስተ ግብር።ወኢንትመየጥ እመካን ውስተ መካን።ወኢይሬእየነ ዓይን ወጥበቢሁ ለሰብእ ኢይክል አእምሮተነ።አቡየ እሳት ወአነ ብርሃኑ ወመንፈስ ቅዱስ ዋዕዩ ዘእንበሌነሰ አልቦ ፍጥረት።ከእኛ ውጭ ፍጥረት የለም።አነ በአብ ወመንፈስቅዱስ ወአልብነ ጥንት ወኢተፍጻሜት ወኢይትአወቅ መዋዕሊነ።እስመ እም ቅድመ መዋዕል ወአዝማን ንሕነ። ወኢይክል ሕሊና ሰብእ ወኢዘመላእክት አእምሮ እስመ ንሕነ መልእልተ ኩሉ ሕሊናት።ወኮነ ስብሐቲነ እም ኀቤነ ንሕነ ውእቱ ቀደምት ወደኅርት።ቀሌ.6፣42 ወለእመ ዘፈቀድነ ንገብር አልቦ ዘይከልአነ እም ኩሉ ፍጥረት።ወኢየአምረነ ሕሊና ጥበቢሆሙ ለመላእክት።ንሕነ ንፈጥሮ ለኩሉ ዘእንበለ ጻማ ናቀርቦ ለርኁቅ ወናርሕቆ ለቅሩብ።ንሬእዮ ለኩሉ ወአልቦ ዘይሬእየነ ወውስተ ኩሉ ንሕነ።ይቤ እግዚአብሔር በኀቤየ ይከውን ክረምት ወሐጋይ።እስመ አነ ውእቱ አምላከ ክረምት ወሐጋይ። ወንሕነ ናወርድ ዝናማተ ወናረውያ ለምድር።ኦ ጴጥሮስ ሶበሰ ኢያፍቀርክሙ ለሰብእ እም ኢያስተርአይክሙ በዝንቱ ሥጋ።ሶበሰ ኢኮነት ዛቲ ቅድስት ድንግል እም ኢፈጠርክዋ ለሔዋን።አልቦ ዘየአምር ስነ መለኮትየ።እስመ ግብርየ ፍትሕ ወርትዕ ወምሕረት።ወአነ ቀደምኩ አዕምሮ ከመ የዓልወኒ አዳም ወባሕቱ ፈጠርክዎ በፍቅር ወበምሕረት።ቀሌ.7፣1 በእንተ ትስብእትየ ፈጠርክዎ ለአዳም።

አለማወቅ፣መጻሕፍት

መጽሐፈ ኤደን

ቀሌ.6፣56 ወእምዝ አብጽሐኒ ውስተ ግሩም መካን ዘኢኮነ ውስተ ሰማይ ወምድር፡፡ወይቤለኒ ኦ ጴጥሮስ አይቴ ሀለውከ፡ወእቤሎ ኢየአምር እግዚኦ፡፡ቀሌ.10፣50 ተመሀሩ እም ሊቃናት ወአጽምዑ ቃለ መጻሕፍት፡፡ደዩ ውስተ ልብክሙ ቃለ መለኮት ወኢትርስኡ ቃለ መምህርክሙ፡፡

ዲያብሎስ

ቀሌ.6፣77 ወይቤለኒ ኦ ጴጥሮስ ናሁ ቀደምኩ አእምሮ ከመ ዝንቱ ዕልው ያምዕዓኒ አላ ባሕቱ ፈጠርክዎ ከመ ይትገሠጽ በዘአነ አምጻእኩ ኩነኔ ላእሌሁ ከመ ኢይሄሊ ካልእ መልአክ ምክረ እኩየ ወዕልወተ ከመ ዲያብሎስ ለሊሁ በፈቃዱ አጥረየ ዕልወተ፡፡አኮ ባዕድ ዘአገበሮ ዐሊወ፡፡

ገነት፣መንግሥተ ሰማያት፣ገሀነም

ገነትሰ መልእልት ይእቲ ወትትሌዓል መልእልተ አድባር ወአውግር ነዋኃት መጠነ አሠርቱ ወነመስቱ በእመት፡፡ቀሌ.7፣14 ለገነትሰ አንበርናሃ ውስተ ኤዶም ኀበ ኢይረክባ ጽልመት አላ ትነብር ብርህተ ግርምተ ወልእልተ፡፡ወአልቦ ውስቴታ ቁር ወዋዕይ፡፡ወእጸዊሃ ለገነት ብሩሃን፡፡ኦ ጴጥሮስ ኢይበውዕ ውስተ ገነት ጽልመት ወኢጸዳል፡፡እስመ ኩለንታሃ ብርሃን ዘይፈደፍድ እም ብርሃነ ፀሐይ፡፡ወኢይጸራዕ እም ውስቴታ ስብሐት መዓልተ ወሌሊተ፡፡ኦ ጴጥሮስ አልቦ ውስተ ገነት ክረምት ወኢሐጋይ፡፡ወአልቦ ውስቴታ ፍትወተ ዝንቱ ዓለም ኢበሊዕ ወኢሰትይ እስመ ጼና መዓዛሃ ያጸግብ ነፍሳተ፡፡ኦ ጴጥሮስ ዛቲ ገነት ድሉት ይእቲ ለኀሩያንየ እለ አሥመሩኒ በሕይወቶሙ፡፡ቀሌ.7፣28 መንግሥተ ሰማያት ተዐቢ ወትከብር ወትትሌኣል እምኔሃ ወኩሉ ዘድልው ለመንግሥተ ሰማያት ይቀድም ይባእ ውስተ ገነት፡፡አልቦ ደዌ ወአልቦ ሕማም ወኀዘን፡፡ቀሌ.8፣22 ወለእለ ይገብሩ ምግባረ ዲያብሎስ ይትኬነኑ ምስሌሁ ውስተ ገሀነም፡፡ወእለሰ ይገብሩ ምግባረ መንፈስ ቅዱስ ይትፌሥሑ ውስተ ገነተ ትፍሥሕት፡፡ትሕትና ወፍቅር ወየውሃት ትዕግስት ወሰላም ምሐረ ነዳይ ወውሂበ ምጽዋት ይሰመያ መራሑተ መንግሥተ ሰማያት፡፡

ተግሣጽ፣አንድምታ

ቀሌ.8፣40 ኦ ወልድየ ቀሌምንጦስ ኢትምሐክ ትትመዓዕ ወትገሥጾሙ ለእለ ተአደውዎ ለቤተክርስቲያን እስመ አኮ አንተ ዘትትቤቀል ላቲ፡፡ዘአቀመ ላቲ መልአክ በነገረ ዚአከ ይትቤቀል ላቲ፡፡ውእቱሰ ይገብር በከመ ፈቀደ ወአንተ ቀዲመከ ገሥጾ እንከ ወአሰኒ ምግባርከ፡፡(ትርጓሜ ላይ የሚገባ ቁጣ አለ የማይገባ ቁጣ አለ የሚለው ምንጩ ራሱ መጽሐፍ ቅዱስ ነው)፡፡ ቀሌ.9፣123 አንትሙ ሥዩማነ ቤተክርስቲያን ገሥጾዎሙ ለነገሥት ወለመኳንንት በእንተ እከየ ምግባሮሙ ወአርትዕዎሙ ወኢትፍርሕዎሙ፡፡ወእመሰ አኮ ክልኤክሙ ትትኬነኑ፡፡ኦ ካህናት ኢትፍርሑ ገሥጾዎሙ ለኃጥዓን በኩሉ ዘርኢክሙ ወሰማእክሙ ኃጢአቶሙ፡፡ቀሌ.10፣24 ይእዜኒ መምህራነ ቤተክርስቲያን ኢታስትቱ ገሥጾዎሙ ለእለ ስህቱ ሕዝበ ክርስቲያን፡፡ከመ ኢይትመዐዐክሙ እግዚአብሔር አመ ትበጽሑ ቅድሜሁ፡፡ቀሌ.11፣62 ዝኬ ዘይቤ አምጻእኩ መጥባሕት ለብሔር በእንተ እለ ይትፈልጡ እምአዝማዲሆሙ በእንተ ስምየ፡፡

ንሥሓ፣ጸሎት፣ፍቅር

ቀሌ.9፣17 ከመዝ አዝዞሙ ለካህናት ከመ ይንግርዎ ለኃጥዕ ይነሥሕ እም ኃጢአቱ ወኢያድሉ ለገጽ።ወኢይፍርሕዎ ለባዕል በእንተ ብዕሉ ወኢለንጉሥ በእንተ ዕበየ ክብሩ።እስመ ንጉሠ ሰማያት ወምድር ዘላእሌሁ።ቀሌ.9፣33 እስመ ዘይጼሊ ለእግዚአብሔር በንጹሕ ልብ ውእቱኬ ይነስእ ሰናየ ዘአስተዳለወ ለእለ ያፈቅርዎ።ቀሌ.11፣115 ይኄይስ እምኩሉ ፍቅረ እግዚአብሔር። ቀሌ.12፣32 እም ድኅረ ሞት አልቦ ንሥሓ።አስተፋጥኑ ገቢረ ሰናይ ወንሥሓ እንዘ ሀሎክሙ በሕይወትክሙ ከመ ኢትበሉ እፎ ኢገበርነ ዘሰማዕነ።በጉጉዓ ነሥሑ።

ፈሪሃ እግዚአብሔር

ቀሌ.9፣104 አጽንዑ ልበክሙ ወኢትትሀወኩ እም ውኂዛት ወእመሂ እም ነፋሳት ወእመሂ እም ኃይለ አጋንንት።እመሂ በዘያስተርኢ ወእመሂ በዘኢያስተርኢ።ፈሪሃ እግዚአብሔር ባሕቲቱ ዘቦቱ በቁኤት።እስመ ፈሪሀ እግዚአብሔር ተአቅብ እም ኩሉ መንሱት ዘይመጽእ ላእሌሁ እመሂ በቃል ወእመሂ በምግባር ወእመሂ በዘኮነ ግብረ ሕሊና ዘንቱ ዓለም።